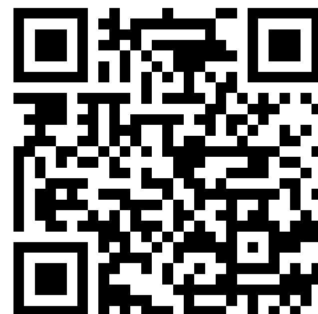
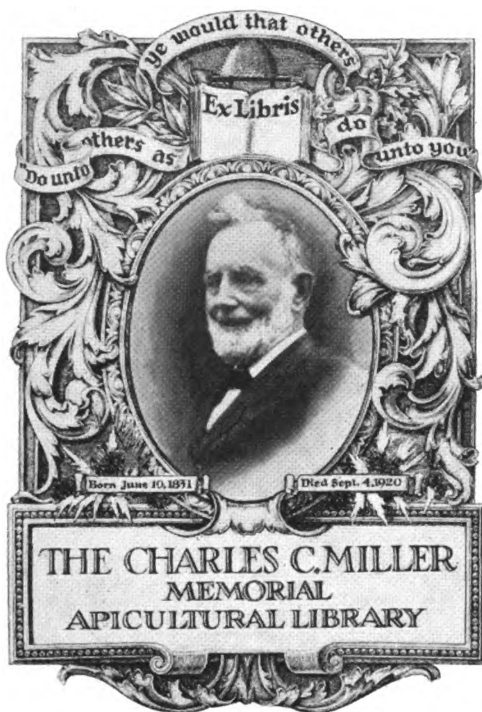

Scara

„Die slavonische Biene"
Organ des slavonischen Bienenvereines.
Jahrg. I – IV. 1881–84.
in kroatisch-serbischer, teilweise auch
deutscher Sprache.
Erscheinungsort: Osiek (Essek).

selten!

SLAVONSKA PČELA

ORGAN „SLAVONSKOGA PČELARSKOGA DRUŽTVA“.

UREDIO:

BOGDAN PENJIC.

IZDALO:

SLAVONSKO PČELARSKO DRUŽTVO.

TEČAJ I. 1881.

U OSIEKU.
Iz tiskarne Julija Pfeiffera u gornjem gradu, kapucinskoj ulici,

Sadržaj.

6. i 7. broj (str. 47.—58.).

8. broj (str. 59.—66.).

9. broj. (str. 67.—74.)

10. broj (str. 75.—82.)

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 strana). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 1. *U Osieku, mjeseca ožujka 1881.* *Tečaj I.*

Svim pčelarom i prijateljem pčelarstva.

Odkako se je podigao genijalni i po zasluga za pčelarstvo neumrli pčelar veteran dr. Dzierzon,*) od ono doba zadobi pčelarstvo mnogo važnije mjesto u okviru gospodarstva. Dr. Dzierzon dade pravi temelj racionalnomu pčelarstvu, a racionalno gojenje pčelah stavi pčelarstvo na zdrave i sigurne noge i učini ga velevažnim faktorom po narodno-gospodarstveno blagostanje.

Priznati nam je, da je do danas trud dra. Dzierzona na daleko i široko razprostranjen, ali zato upravo na žalost našu takodjer priznati moramo, da se u nas slabo, ili nikako neuvažava. Ima dapače u nas i takovih pokrajinah, gdje je cielo uredjenje u naravi baš stvoreno za pčelarstvo, a kad tamo, nevidiš niti jedne košnice, a još manje „džirzonke“.

*) Slovenac Antun Janža iz Rodinske župe u Kranjskoj rod. 1741., a umro 1774. jest doduše prvi došao na tu ideju racionalno pčelariti, te je takodjer druge polovice 18. stoljeća pozvan bio po carici Mariji Tereziji u Beč, gdje je uz najveću dopadnost o načinu racionalnoga pčelarstva predavanja držao. Ali stranom, što sam nije pisati znao, stranom — što je prerano umro, a stranem opet, što za njegovo doba nebijaše nikakovoga pčelarskoga glasila; mogao se je ostali napredni sviet sa njegovi predavanji samo slabo ili nikako upoznati. Berleps ga u svom djelu uzvisuje, te veli o njem: „Ein für seine Zeit ungewöhnlich intelligenter Imker“.

U svoje vrieme progovoriti ćemo o tom velezaslužnom pokojniku koju vise.

An alle Bienenzüchter und Bienenfreunde.

Seitdem sich der geniale und nach den Verdiensten um die rationelle Bienenzucht unsterbliche Bienenzüchter-Veteran Dr. Dzierson*) erhoben hat, erhielt die Bienenzucht im Rahmen der Landwirthschaft einen viel wichtigeren Platz angewiesen, als vordem. Dr. Dzierson legte den wahren Grund zur rationellen Bienenzucht, und die rationelle Pflege der Bienen stellt die Bienenzucht auf gesunde und sichere Füsse und erhebt sie zu einem bedeutenden Factor des national-landwirthschaftlichen Wohlstandes.

Wir müssen anerkennen, dass bis heute das Wirken Dr. Dziersons weit und breit bekannt ist, und

*) Der Slovene Anton Janža aus der Radinsker Pfarre in Krain, 1741 geboren, gest. 1774, war zwar der Erste, der auf die Idee gekommen ist, die Bienenzucht rationell zu betreiben, und ist in Folge dessen in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts von der Kaiserin Maria Theresia nach Wien berufen worden, wo er unter dem grössten Beifalle von der Art und Weise der rationellen Bienenzucht Vorträge gehalten hatte. Allein, einestheils da er des Schreibens unkundig, anderntheils weil er zu früh starb und dann weil es zu seiner Zeit kein Bienenzucht-Organ gab, konnte die übrige fortgeschrittene Welt mit seinen Vorträgen nur wenig oder gar nicht bekannt werden. Berlepsch hebt ihn in seinem Werke besonders dadurch hervor, dass er von ihm sagt: „Ein für seine Zeit ungewöhnlicher Imker“.

Bei nächster Gelegenheit werden wir von diesem verdienstvollen Manne Näheres berichten.

Kad je mogao francuzki kralj Henrik IV. poželiti svakomu Francuzu barem nedjeljom po jednu koku u loncu; to budi naša iskrena i goruća želja ova: „Svaki vrt (bašća) mile nam domovine neka riesi barem po jedna napučena „džirzonka".

Svaki, komu ma najmanje vrieme dopušća, neka se bavi tim plemenitim ogrankom gospodarstva. Siromaku može pčelarstvo, ako ga valjano tjera, pribaviti liepu godišnju podporu, bogatašu pako može biti izvorom zadovoljstva, sreće i veselja. Tko medjutim nikako nemože pčele držati i gojiti, taj neka se bar ponješto zanima dobrimi pčelarskimi djeli; dužnost bo je svakoga po mogućnosti proučavati svaki i najmanji stvorak u naravi, jer proučiv ovako donjekle cielu narav, spoznati će u njoj i samoga Boga.

Svrha „Slavonskoga pčelarskoga družtva" jest širiti gojenje pčelah po Slavoniji, a da to postigne, raditi će osobito oko ustrojenja i uzdržavanja uzornih pčelinjakah, a po mogućnosti i pčelarskih školah.

Ustrojiti će apističku knjižnicu, sa skupštinami će od vremena do vremena spajati i izložbe; šiljati će u interesu svoje svrhe tako zvane putujuće učitelje po cieloj Slavoniji, a napokon poznavajuć moć štampe, zaključi izdavati posebno javno glasilo.

„Slavonska pčela" stavila si je za zadaću, probitke pčelarstva u obće, a napose po Slavoniji braniti; nastojte dakle stariji i mladji pčelari, u koliko joj više možete svoju pozornost i sudjelovanje posvetiti, na taj bo je način samo moguće valjano i štovanja vriedno javno pčelarsko glasilo u našoj domovini održati, te sve, ma i najveće zaprieke svladati.

Što se sadržaja „Slavonske pčele" tiče, donašati će ista: poučne i zanimive uvodne članke, podpune zapisnike, kao svake skupštine, tako i odborskih sjednicâ, iz kojih će se moći pojedini članovi potanko uvjeriti o radu upravljajućega odbora, te se pobliže upoznati imetkom i nutrnjimi odnošaji družtva.

Pod naslovom „Književnost" prosudjivati ćemo, posve nepristrano, najnovija iznašašća i izdanja na polju apistike. Pod naslovom „Cvjetana" donašati će „Slavonska pčela" postupice botaničke opise onih bilinah, koje našim neumornim malenim radnikom sladki sok pružaju; a osim botaničkoga opisa označiti ćemo i inu vriednost i korist dotičnih bilinah, pa će se tako svi članovi sa pčelnom cvjetanom takodjer upoznati. Nadalje pod naslovom „Razne viesti" dolaziti će mnogi zanimivi, ali istiniti dogadjaji. Napokon pružiti će se svakomu članu prilika, da može u pogledu racionalnoga pčelarstva razna pitanja

eben deshalb müssen wir zu unserem Leide gestehen, dass sie bei uns sehr gering oder gar nicht gewürdigt wird. Es gibt bei uns solche Gegenden, wo die Einrichtung der Natur geradezu für die Bienenzucht geschaffen ist, und wenn wir uns in solchen Gegenden umsehen, finden wir weder einen Bienenkorb, noch viel weniger einen Dziersonständer.

Wenn schon der französiche König Heinrich IV. jedem Franzosen wenigstens Sonntags ein Huhn im Topfe wünschen konnte, so sei diesem gegenüber unser aufrichtiger und heisser Wunsch dieser: Jeder Garten unseres theuren Vaterlandes soll wenigstens mit einem bevölkerten Dziersonständer geschmückt sein. Jeder sollte sich, und wenn ihm auch nur die geringste Zeit bemessen wäre, mit diesem edlen Zweige der Landwirthschaft befassen. Dem Armen kann die Bienenzucht, wenn sie von ihm gehörig betrieben wird, alljährlich eine schöne Unterstützung einbringen, dem Reichen aber möglicherweise die Quelle der Zufriedenheit, des Glückes und der Freude sein. Und wem es auf keinerlei Weise möglich ist, Bienen zu züchten und zu pflegen, der möge sich wenigstens mit apistischen Werken befassen; denn die Pflicht eines Jeden erheischt es, nach Möglichkeit jedes und wenn auch noch so geringe Geschöpf in der Natur zu erforschen, weil, auf diese Weise die ganze Natur erforschend, er in ihr den alleinigen Gott erkennen wird.

Der Zweck des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines" ist: die Pflege der Bienen in ganz Slavonien zu verbreiten. Um das zu erreichen, wird er sich die Errichtung und Erhaltung von Musterbienenständern und nach Möglichkeit auch einer Bienenzucht-Schule besonders angelegen sein lassen. Er wird eine apistische Bibliothek einrichten, mit den Generalversammlungen von Zeit zu Zeit Ausstellungen verbinden und im Interesse seines Zweckes sogenannte Wanderlehrer in ganz Slavonien ausschicken; und endlich die Macht der Presse anerkennend, beschloss er die Herausgabe eines eigenen Fachblattes.

Die „Slavonska pčela" macht es sich zur Aufgabe, das Interesse der Bienenzucht im Allgemeinen und speciell in Slavonien zu wahren; seid also, Ihr älteren und jüngeren Bienenzüchter, bestrebt, ihr so viel als möglich Eure Aufmerksamkeit zu widmen, ein wackeres, achtungswerthes öffentliches Bienenzucht-Organ in unserem Vaterlande zu erhalten und alle, wenn auch noch so schwierige Hindernisse zu bewältigen.

Was den Inhalt der „Slavonska pčela" anbe-

stavljati, na koja će se svakomu pojedinomu točno odgovoriti u „Dopisnici uredničtva".

Još nam je upozoriti sve vriedne pčelare i prijatelje pčelarstva, da ćemo, akoprem praktičnim pravcem udariti, ipak svaki i najmanji pokret na polju znanosti pozornim okom pratiti. Neima valjane prakse, bez temeljite teorije, a još manje teorije bez znanosti. Zar bi ikada došlo pčelarstvo do toga stepena, na kojem je danas, da nije znanosti?

Dao Bog, te naše domoljubno nastojanje našlo posvuda odziva, podpore i priznanja!

Uzvišen je ovo cilj, plemenita je to svrha, koju odabrasmo, a polučiti ju možemo samo, budemo li mnogi složno oko toga radili. Svi za jednoga, jedan za sve; radimo tako, pa uspjeh neće uzmanjkati.

Naša je lozinka: „Složno napred!"

Uredničtvo.

Mjesec: Ožujak (Martijus).

Ožujkom započimlje nova pčelarska godina. Nakon dugoga zimnoga driemeža oživi sve u pčelinjaku. Novom pčelarskom godinom započimlju koli malena skrb, toli i neznatni poslovi brižnoga pčelara.

Kako je poznato, pčela se i zimi hrani, ali se nečisti u ulištu, nego izvan njega. Potreban je dakle liep i topal dan, da se uzmogne pčela očistiti od onoga smeća, koji se je u njoj za vremena zimnoga driemeža sakupio Ako već nije bilo moguće mjeseca veljače, to onda prvoga liepoga dana u ožujku drži pčela pročistni izlet. Odmah poslie prvoga pročistnoga izleta, a osobito toplijih danah mjeseca ožujka mora se pravi pčelar o svakom pojedinom pčelcu osvjedočiti, dali je matica živa ili ne. Ako je kojem od pčelacah preko zime uginula, ili na koji drugi način nestala matica, pozna se to po neobičnom nemiru, koji nastane medju pčelami; pojedine pčele izliću do kasne večeri. Najsigurniji je znak da joj nješto fali, njeko osobito tulenje, koje se najsigurnije čuje, kada se takova pčela dimom zakadi. Ovakovu pčelcu bez matice neima drugoga lieka, nego dodati mu odmah drugu, ali oplodjenu maticu, ili u pomanjkanju takove, spojiti ga sa prvim bližnjim pčelcem. Neučini li se to, izvržen je dotični pčelac kradji, na koju pčele u ovoj dobi godine, gdje još nikakove osobite nošnje neima, jako naginju. Koje su pako grozne posljedice svake kradje, ako se ista već u početku neodkloni, biti će večini, osobito starijim pčelarom sigurno poznato, a i mi ćemo o tom u svoje vrieme potanja spomenuti. Leta se moraju kod svih,

langt, wird dieselbe enthalten: belehrende und unterhaltende leitende Artikel, vollständige Protokolle einer jeden General-Versammlung sowohl, als auch der Ausschuss-Sitzungen, durch welche Jedermann von dem Wirken des leitenden Ausschusses Kenntniss erhalten und nähere Bekanntschaft mit den inneren Verhältnissen des Vereines machen wird.

Unter dem Titel „Literatur" werden wir die neuesten Entdeckungen und Erscheinungen auf dem Gebiete der Apistik durchweg unparteiisch beurtheilen. — Unter dem Titel „Waidenblumen" wird die „Slavonische Biene" successive botanische Beschreibungen jener Pflanzen bringen, welche unseren kleinen unermüdeten Arbeitern süssen Saft liefern; ausser dieser botanischen Beschreibung werden wir auch den übrigen Werth und Nutzen der betreffenden Pflanzen angeben, und auf diese Weise werden sich die Mitglieder auch mit der Bienen-Flora vertraut machen. — Unter dem Titel „Vermischte Nachrichten" werden viele interessante, aber auf Wahrheit beruhende Ereignisse bekannt gegeben werden. Endlich wird jedem Mitgliede die Gelegenheit geboten sein, verschiedene, in die rationelle Bienenzucht einschlägige Fragen stellen zu können, auf welche jedem Einzelnen pünktliche Antwort in der „Correspondenz der Redaction" erfolgen wird.

Noch bleibt uns übrig, alle werthen Bienenzüchter und Bienenfreunde aufmerksam zu machen, dass wir, obwohl den praktischen Weg betretend, doch jede, auch kleinste Bewegung auf dem Felde der Wissenschaft mit aufmerksamem Auge begleiten werden. Es gibt keine wahre Praxis ohne gründliche Theorie, noch weniger eine Theorie ohne Wissenschaft. Wäre denn je die Bienenzucht zu dieser Stufe gelangt, auf welcher sie heute steht, wenn die Wissenschaft nicht wäre? Gebe Gott, dass unser vaterländisches Bestreben überall ein Echo, Unterstützung und Anerkennung finden möge!

Erhaben ist das Ziel, edel der Zweck, welche wir uns erkoren haben; erreichen können wir beides aber nur dann, wenn wir in starker Zahl und fester Einigkeit an dem begonnenen Werke unverdrossen fortarbeiten. Alle für Einen, Einer für Alle! Bleiben wir diesem Motto treu, so kann uns der Erfolg nicht fehlen. *Die Redaction.*

Monat März.

Mit Monat März beginnt das neue Bienenjahr. Nach langem Winterschlummer erwacht im Bienenhause

osobito kod slabijih pčelacah što više smanjiti, a neće škoditi, ako se leta na vanjskoj strani u naokolo nataru sa bielim ili crvenim lukom, pelenom, ili ma kojom drugom, jako dišućom tvari, kojoj se pčele kradljivice uklanjaju. Najviše se pčela boji svoje vlastite otrovi; natari dakle po dasčici ili ljepenki njekoliko žalacah ili mravih, te ju pričvrsti poviš leta, pak možeš biti siguran svake kradje.

Ovoga mjeseca posluži pčelicu lieska svojimi resami jako dobro, a kad procvate drienak (dren), onda po liepom danu sve vri od pčele po njem. Vriedno je još spomenuti Ivu (jedna vrst vrbe; od njezinih šibah pletu se korpe, a u njekojih predjelih veže se i vinova loza), zatim topolu (Populus alba), johu (Almus glutinosa) i jagnjid (Populus tremula). U predjelih, gdje ima drača i strnike uspjeva jako šumski jaglac (Primula auricula), koji je već zato mnogo vriedan, što je to upravo prvi proljetni cvietak kod nas. U ožujku potrebuje pčela mnogo cvietnoga praška (peludi) i vode. Vodom smješa cvietni prašak medom, te tako dobivenom pogustom smjesom hrani svoje crviće, koji su u tom mjesecu, osobito kod jakih pčelacah već mnogobrojni.

Pčele dakle moraju, koli cvietnoga praška, toli i vode u blizini imati. Kadkada se dogodi, da pčela po više danah nemože radi zime ili kišovitoga vremena izletati, pa ako i ima u stanicah dosta sakupljenoga cvietnoga praška, neima vode. U tom slučaju je jako dobro i upravo probitačno namočiti komad spužve (špungije) u vodu, te ju pčeli, ma s koje strane, dodati. U džirzonkah, kakove su družtvene, jest tomu lako pomoći. U nepomičnoj daski, koja dieli medište od ležišta, izbušena je okrugla rupa, kroz koju se može pčeli u svako doba vode pružiti, i to posve jednostavno: nalije se nješto vode u čašu, koja se onda dobro zaveže beznom krpicom, te se tako zavezanim otvorom nastavi na okruglu rupu. Tako se isto postupa, ako se mora koji slabiji pčelac s proljeća hraniti, samo da se dakako mjesto vode, napuni čaša čistim tekućim medom. Da se pako med po mrzlih večerih nestine, mora se u medištu čaša dobro utrpati tvarmi, koje toplinu drže.

Konačno spominjemo još, da se nepropusti odmah poslie prvoga izleta ili još bolje, ako je moguće baš pred izlet, kao u džirzonkah, tako i u običnih korpah, počistiti tlo od raznoga smeća i mrtvih pčelah. Racionalni pčelar, koji goji pčelu u džirzonkah, neka podnipošto pri čišćenju ulišta nevadi okvirićah, jer će ohladiti nutrnjost ormarića, a tim se obustavlja leglo. Samo u izvanrednih slučajevih i to kod pojedinih pčelacah može to činiti pri liepom i toplom danu izmedju jedanajste ure

wieder alles zum Leben. Mit dem neuen Bienenjahr beginnen die noch geringen Sorgen und bedeutenden Arbeiten des strebsamen Bienenzüchters.

Wie bekannt, werden die Bienen auch im Winter gefüttert, aber nicht im Bienenstocke gereinigt, sondern ausserhalb desselben. Es ist daher ein schöner und warmer Tag erforderlich, um die Bienen von dem Schmutze, welcher sich während der Zeit des Winterschlummers angesammelt hat, zu reinigen. Wenn es der Biene nicht möglich wird im Februar ihren Reinigungsausflug zu halten, so geschieht dies in den ersten schönen Märztagen. Gleich nach dem ersten Reinigungsfluge, besonders in den wärmeren Märztagen, hat sich der wahre Bienenzüchter von jedem einzelnen Bienenkorbe zu überzeugen, ob die Königin lebe oder nicht. Ob einem der Bienenkörbe über Winter die Königin zu Grunde gegangen oder auf einer andere Weise abhanden gekommen ist, lässt sich leicht an der ungewöhnlichen Unruhe, die bei den Bienen eintritt, erkennen; einzelne Bienen nämlich fliegen noch bis zum späten Abend aus. Das sicherste Zeichen, dass ihnen etwas fehlt, ist ein eigenthümliches Heulen, das man am sichersten hört, wenn sie angeräuchert werden.

Für einen der Königin verlustig gewordenen Bienenkorb gibt es kein anderes Heilmittel, als ihm sobald wie möglich eine Königin, u. zw. eine befruchtete beizugeben und in Ermangelung derer, ihn dann mit dem ersten besten Bienenstock zu vereinen. Geschieht dem nicht so, so ist der betreffende Bienenstock dem Raube anderer Bienen ausgesetzt und gehen dann in dieser Jahreszeit, wo es noch keine Tracht gibt in Massen zu Grunde. Welches aber die verderblichsten Folgen eines jeden Raubes, wenn diesem nicht frühzeitig genug vorgebeugt wird, sind, wird dem grössten Theile der Bienenzüchter, besonders den älteren, gewiss bekannt sein; wir werden hierauf seiner Zeit eingehender zu sprechen kommen. Das Flugloch muss bei allen, besonders bei den schwächeren Bienenstöcken so viel als möglich verkleinert werden und dürfte es nicht schaden, das Flugloch an der Aussenseite ringsherum mit Knoblauch oder Zwiebel, Salbei oder mit sonstigen stark riechenden Stoffen anzureiben, wodurch dann die Raubbienen von ihrem Raube abzulassen genöthigt werden. Am meisten fürchtet die Biene ihr eigenes Gift, reibe daher ein Brettchen oder einen Pappdeckel mit Stacheln oder Ameisen ein und befestige dieses oberhalb des Flugloches, dann wirst Du vor jedem Raube gesichert sein.

In diesem Monate leistet die Haselstaude mit ihren Kätzchen den Bienen sehr grosse Dienste, und wenn die Kornelkirsche (Dirndl) zu blühen anfängt, dann wimmelt an

Pošto je pročitan i odobren zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. Blagajnik g. Ivan Heštera izvješćuje da je sve račune za god. 1880. zaključio i za pregledanje priredio.

Iz svega proizlazi, da družtvo ima (100 for.) sto forintih a. vr. uloženih u doljno gradskoj štedionici, (55 for. 24 nvč) pedeset i pet forintih i 24 novč. a. vr. u gotovini, a na dugu od prošle godine 1879. i 1880. ostaje još znatna svota od 184 for. a. vr.

Po predlogu tajnika Bogdana Penjića zaključeno je, da se svi dugujući članovi u 1. broju družtvenoga lista, obćenitom opomenom svoje dužnosti sjete.

II. Tajnik B. P. javlja, da su od predplaćenih njemačkih pčelarskih novinah stigli već prvi brojevi za god. 1881. i to:

a) „Eichstädter Bienen-Zeitung", Organ des Vereines der deutschen und örterreichischen Bienenwirthe.

b) „Oester.-Ungar. Bienen-Zeitung", Organ des steiermärkischen Central-Bienenzüchter-Vereines. (Izlaze u Beču.)

c) „Oesterreichische Bienen-Zeitung", allgemeines Organ für Bienenzucht, Organ der österreichischen Gesellschaft der Bienenfreunde und des Görkauer Bienenzuchtvereines. (Izlazi u Pragu).

III. Pročitan je odpis visoke kr. zemaljske vlade br. 4234. god. 1880., kojim je visokim odpisom riešena družtvena predstavka odposlana 22. veljače 1880.

Pošto se u jednoj točki toga visokoga odpisa traži izvještaj o konstituiranju družtva, zaključeno je odgovoriti slavnomu poglavarstvu, koje će izvjestiti vis' vladu, da se je družtvo konstituiralo već u zadnjoj skupštini od 14. prosinca 1879., samo družtvena uprava nije mogla izdavati lista, niti sazivati glavne skupštine prije riešenja predstavke.

IV. Tajnik Bogdan Penjić čita od slav. poglavarstva grada Zagreba netom prispjeli dopis pod br. 37195. u kom isto slavno poglavarstvo po svom načelniku poglavitomu gosp. M. Mrazoviću ubavješćuje ovo družtvo, da je priposlanu novčanu podporu, za potresom postradale žitelje grada Zagreba primilo, te izriče ujedno najtopliju zahvalu, u ime nadieliti se imajućih stradalnikah, svoj p. n gospodi darovateljem.

V. Pošto je družtveni član pogl. gosp. Josip Auerbach, koji je u zadnjoj skupštini izabran revisorom za pregledanje družtvenih računah koncem god. 1880., u svojstvu službe u Sarajevo premješten; izabran je danas namjesto odsutnoga, član odbora gosp. Ignjo Sudić.

VI. Tajnik Bogdan Penjić javlja, da je nabavio, po zaključku prošle odborske sjednice, jedan prokušani

Ferdinand Sax, II. Vicepräsident; Anton Streitenberger, Secretär; Johann Heštera, Cassier; Ignaz Sudić, Ausschussmitglied; Miloš Bosanac, Ersatzmann; Mathias Kišpatić, Ersatzmann; und Bogdan Penjić, Secretär und zugleich Schriftführer dieser Sitzung.

Nachdem das Protokoll der vorigen Sitzung verlesen und gutgeheissen wurde, ging man zur Tagesordnung über.

I. Der Cassier Hr. Johann Heštera erstattete den Bericht, dass er alle Rechnungen für das Jahr 1880 geschlossen und zur Revision geordnet habe. Aus allen diesen Rechnungen geht hervor, dass der Verein ausser den in der Unterstädter Sparcassa angelegten (100 fl.) hundert Gulden noch (55 fl. 24. kr.) fünfundfünfzig Gulden und 24 kr. im Baaren besitzt, und als uneingebrachte Schuld der verflossenen Jahre 1879 und 1880 noch die beträchtliche Summe von 184 Gulden ö. W. aussenstehen hat.

Auf Antrag des Secretärs Bogdan Penjić wurde beschlossen, dass alle schuldenden Mitglieder schon in der ersten Nummer des Vereinsblattes an die Erfüllung ihrer Verbindlichkeit im allgemeinen gemahnt werden sollen.

II. Der Secretär Bogdan Penjić berichtet, dass bereits die ersten Nummern der bestellten deutschen Bienenzeitungen für das Jahr 1881 angekommen sind, u. zw.

a) Die „Eichstädter Bienenzeitung", Organ des Vereins der deutschen und österreichichen Bienenwirthe.

b) Die „Oesterr.-Ungar. Bienenzeitung", Organ des steiermärkischen Central-Bienenzüchter-Vereins (erscheint in Wien).

c) „Oesterreichische Bienenzeitung", allgemeines Organ für Bienenzucht, Organ der österreichischen Gesellschaft der Bienenfreunde und des Görkauer Bienenzucht-Vereines (erscheint in Prag).

III. Es gelangt das Rescript der h. k. Landesregierung, Zahl 4234, vom Jahre 1880, mittelst welchem das an die hohe Regierung abgeschickte Gesuch vom 22. Februar 1880 erledigt wurde, zur Verlesung.

In diesem hohen Rescripte wird unter Anderem auch der Bericht über die Constituirung des Vereines verlangt, und wurde demgemäss bechlossen, dem löbl. Magistrate, welcher die Antwort an die hohe Regierung dirigirt, zu berichten, dass sich der Verein schon in der letzten General-Versammlung vom 14. December 1879 constituirt habe; nur konnte die Vereinsleitung nicht eher die Zeitung herausgeben und die General-Versammlung einberufen, bevor noch die Erledigung des Gesuches erfolgt war.

toplomjer (razdieljenje po Reaumuru i Celsijusu) za družtvo uz cienu od 80 nvč., a što se glede nabave jednoga valjanoga vrcala tiče, obratio se je isti na mehanikera g. Humbrechta u Geispolsheim, Elsass, te izčekuje svakim danom što povoljniji odgovor.

VII. Uslied odpisa vis. kr. zem. vlade br. 4234. zaključeno je na predlog predsjednika, izdati još tečajem mjeseca ožujka 1. broj družtvenoga glasila „Slavonska pčela". U isti broj ima se uvrstititi poziv na glavnu skupštinu, koja će se svakako u mjesecu ožujku obdržavati.

VIII. Sabiratelju godišnjega prinosa od mjestnih družtvenih članova Mati Matokoviću odobreno je u buduće, na predlog tajnika Bogdana Penjića, u ime nagrade 6% od sakupljenoga novca.

XI. Novi članovi:

Tajnik Bogdan Penjić čita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članova kako sliedi:

Gosp. Andrija Kodrić, učitelj na kr. vel. gymnaziju u Osieku. Koloman Bunjik, šumar imovne obćine brodskoga okružja u Vinkovcih, Burković Antun, klepar u dol. Osieku, Dr. Posner Josip, tajnik slavonske trgovačko-obrtne komore u Osieku, Arsenija Radovanović, porezni ovrhovoditelj u g. Osieku i Ivan Darebny, nam. učitelj na kr. vel. gymnaziju u Osieku.

Prijavivši se članovi uvršćuju poleg obstojećeg § družtvenih pravilah u red podpomagajućih članovah od godine 1881.

X. Na predlog predsjednika zaključeno je nabaviti dva vrlo dobra i po naprednoga pčelara nuždna djela: „Stahl's Kräuterbuch" i „Kwiatkovsky" der praktische Bienenwirth".

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku, dne 27. siečnja 1881.

Antun Hržić, v. r.
predsjednik ove sjednice.

Bogdan Penjić, v. r.
tajnik i ujedno perovodja ove sjednice.

Razne viesti.

— Parižko družtvo za agrikulturu i insektologiju potražilo je jedan komad zemljišta u Mont Louris-u za namještenje uzornoga pčelinjaka. Ovo isto družtvo u svojoj molbi navadja medju ostalim, da će na pomenutom zemljištu, ako ga dobije, posijati sve one biljke, koje su po pčelarstvo najkoristnije. Obćina

Der Secretär Bogdan Penjić verlas das vom löbl. Magistrate der Stadt Agram so eben herabgelangte Antwortschreiben, unter Zahl 37195, in welchem löblichderselbe durch den Bürgermeister Herrn Mathias Mrazović diesem Vereine berichtet, dass er die zugesandte Geldunterstützung für die durch das Erdbeben verunglückten Bewohner der Stadt Agram erhalten habe, und drückte zugleich seinen wärmsten Dank im Namen der zu Betheilenden den p. t. Herren Spendern aus.

V. Indem das Vereinsmitglied Hr. Josef Auerbach in der letzten General-Versammlung zum Revisor der Vereinsrechnungen am Schlusse des Jahres 1880 erwählt wurde, später aber von Amtswegen nach Sarajevo versetzt worden ist, so wurde heute statt des Abwesenden das Ausschussmitglied Herr Ignatz Sudić für diese Function gewählt.

Der Secretär Bogdan Penjić berichtete, dass er laut Beschluss der vorigen Ausschussitzung einen versuchten Thermometer (eingetheilt nach Reaumur und Celsius) für den Verein um den Preis von 80 kr. gekauft habe, und was den Beschluss wegen Anschaffung einer entsprechenden Honigschleuder anlangt, so wendete er sich an den Mechaniker Herrn Humbrecht in Geispolsheim, und erwartet mit jedem Tage eine je befriedigendere Antwort.

Dem Rescripte der hohen königl. Landesregierung, Zahl 4234, zufolge wurde auf Antrag des Präsidenten beschlossen, noch im Laufe des Monates März die erste Nummer des Vereinsorgans „Slavonska pčela" erscheinen zu lassen. In diese Nummer soll auch die Einladung zur General-Versammlung, die jedenfalls im Monate März abgehalten wird, eingereiht werden.

Dem Einsammler der Jahresbeiträge der hiesigen Mitglieder, Mathias Matoković, sind auf Antrag des Secretärs Bogdan Penjić, künftighin als Entlohnung 6% von dem einkassierten Gelde bewilligt worden.

IX. Neue Mitglieder. Der Secretär Bogdan Penjić verlas die geehrten Namen aller von der vorigen bis zur heutigen Sitzung zur Aufnahme in den Verein sich Meldenden, diese sind: Herr Andreas Kodrić, Gymnasialprofessor in Essek; Koloman Bunjik, Förster der Gemeinde des Brooder Bezirkes in Vinkovce; Burković Anton, Klempner in Essek-Unterstadt; Dr. Josef Posner, Secretär der slav. Handelskammer in Essek; Arsenija Radovanović, Steuerexecutor in Essek-Unterstadt und und Jovan Darebny, Gymnasiallehrer in Essek.

Die hier genannten Herren wurden gemäss der bestehenden Vereinsstatuten in die Classe der unterstützenden Mitglieder vom Jahre 1881 eingetragen.

parižka, koja je posjednica toga zemljišta, pristala je uz molbu gore navedenoga družtva, ali uvjetno, da imadu naime sve obćinske javne škole svakiput bezplatan pristup.

— U Ameriku su, dugo po odkriću, pčele prenešene, a danas je tamo pčelarstvo već jako razgranjeno. U saveznih državâ producira se kroz godinu preko 175.000 metr. cnt. meda. Mnogi gospodari ulažu u taj poetički ogranak gospodarstva znamenite glavnice, te se pčelarenjem u veliko bave. Ima ih, koji posjeduju 2500—5000 pčelacah, a mnogi i više. Trgovačka kuća Turber & Comp. u New-York-u posjeduje primjerice 12.000 pčelacah. Amerikanci računaju, da je za 25 pčelacah dovoljan prostor od 0·405 Hektarah a da svaki pčelac dade godišnji dobitak od 25 kilogramah meda.

Pozor!

Svaki od p. n. gg. pčelarah i prijateljah pčelarstva, koji kani ovomu obće koristnomu družtvu pristupiti kao član, neka se izvoli što prije pismeno ili ustmeno prijaviti predsjedničtvu družtva ili družtvenomu tajniku Bogdanu Penjić-u, učitelju u Osieku dol. gradu.

Podpomagajući članovi plaćaju jednom za uvjek 1 for. pristupnine i godišnji prinos od 2 for. u dva polgodišnja obroka unapred.

Tko bi želio biti utemeljiteljnim članom ima platiti ili na jedanput 20 for., ili u dva obroka po 10 for. a. vr.

Ujedno se umoljavaju gg. pčelari, da nam svako ma najmanje izkustvo stečeno na polju pčelarstva za naš list priobće. Osobito će nas zanimati potanji izvještaji o stanju i načinu pčelarenja u pojedinih predjelih, zatim kada gdje počima i kakova je glavna nošnja? kakove se gdje po pčelarstvo koristne kulturne biljke sìju? kako se gdje pčelci prezimljuju i kako su pojedini ovu prošlu zimu probavili? Kolika je bila popriečna korist (hasna) od prošle godine? itd.

Molimo nadalje gg. članove, da upotriebe što obilnije „Dopisnicu uredničtva“ stavljajuć razna i promišljena pitanja glede pčelarstva u obće, a racionalnoga napose, pak će se i tim mnogi gordički čvor, osobito što se racionalnoga pčelarstva tiče, riešiti.

Konačno još molimo sve pčelare i prijatelje*)

*) Neprijatelje t. j. šuplje glave, koje govore samo, da nije u njih, upozorujemo ovom sgodom, da, ako već nemogu i neće dobru stvar zagovarati i podupirati, neka

X. Ueber Antrag des Präsidenten wurde die Anschaffung von zwei vorzüglichen und für jeden fortschrittlichen Bienenzüchter nothwendigen Werken: „Stahl's Kräuterbuch“ und Kwiatkovsky, „Der praktische Bienenwirth“, beschlossen.

Nachdem keine weiteren Anträge vorlagen, wurde die Sitzung geschlossen.

Essek, den 27. Januar 1881.

Anton Hržić m. p.
Präsident dieser Sitzung.

Bogdan Penjić m. p.
Secretär, zugl. Schriftführer d. Sitzung.

Zur Beachtung!

Jeder der p. t. Herren Bienenzüchter und Freunde der Bienenzucht, welche dem allgemein nützlichen Vereine beizutreten wünschen, mögen sich je eher schriftlich oder mündlich beim Präsidenten des Vereins oder beim Vereins-Secretär Bogdan Penjić, Lehrer in Essek-Unterstadt, melden.

Die unterstützenden Mitglieder zahlen ein für allemal 1 Gulden Beitrittsgebühr und einen Jahresbeitrag von 2 Gulden in zwei Halbjahresraten anticipando.

Wer gründendes Mitglied zu werden wünscht, zahlt entweder 20 Gulden auf einmal, oder in zwei Raten à 10 Gulden ö. W.

Zugleich werden die Herren Bienenzüchter ersucht, ihre auf dem Gebiete der Bienenzucht gemachten Erfahrungen und wenn sie auch noch so gering wären, unserem Blatte mittheilen zu wollen. Besonders werden uns eingehende Berichte vom Stande und der Art des Treibens der Bienenzucht in einzelnen Gegenden sehr willkommen sein. So z. B.: Wann irgendwo die Tracht beginnt und wie die Haupttracht beschaffen ist? Welche Culturpflanzen, als der Bienenzucht nützlich, dort gesäet werden? Wie dort die Ueberwinterung der Bienenstöcke geschieht? Wie einzelne derselben den verflossenen Winter überstanden haben? Wie gross der durchschnittliche Nutzen im verflossenen Jahre war? u. s. w. u. s. w.

Wir ersuchen ferner die Herren Mitglieder, recht häufig verschiedene und wohlüberdachte Fragen hinsichtlich der Bienenzucht im Allgemeinen als auch der rationellen Bienenzucht speziell in der Rubrik: „Correspondenz der Redaction“ zu veröffentlichen, indem nur dadurch mancher gordische Knoten, besonders was die rationelle Bienenzucht anbelangt, gelöst werden kann.

Schliesslich ersuchen wir alle Bienenzüchter und

naše, da se svojski i ozbiljno zauzmu za ovo mlado doduše, ali nade puno družtvo, te predočiv svakomu liepu i plemenitu svrhu istoga, uznastoje što više članovah pribaviti, jer nam je samo tako moguće dovinuti se do onoga cilja, koji si odabrasmo.

Složno dakle napred, pa Bog pomozi!

Upravljajuči odbor.

☛ Umoljavaju se gg. članovi, koji još nisu svoj dužni prinos za god. 1879. ili 1880. uplatili, da izvole isti poštarskom naputnicom upraviti na družtvenog blagajnika g. Ivana Heštera (Osiek, d. gr.)

---

bar šute. Tko nalazi zabave u nesgrapnih šalah, zadirkivanju i bockanju drugoga, taj neka si traži koga sebi ravna, ali družtvom jednim, koje broji do 200 izabranih članovah nabacivati se i djelovanje istoga već unapred odsudjivati, to mogu samo ili zlobni ljudi, ili krakeleri i nadri-aristokrati činiti. Nebude li istim bolestnikom ovaj recept pomogao, mi će mo ga u budućem broju podvostručiti. Ako je u interesu družtva, nikoga štediti nećemo.

Ur.

unsere Freunde*) sich tüchtig und ernstlich um diesen zwar noch jungen, aber doch hoffnungsvollen Verein anzunehmen, und mögen Sie bestrebt sein, je mehr Mitglieder anzuwerben, indem sie ihnen die schönen und edlen Intentionen des Vereines vor Augen halten, denn nur so wird es möglich sein, das uns gesteckte Ziel zu erreichen.

Also: vereint vorwärts, und Gott helfe!

Der leitende Ausschuss.

---

*) Unsere „Feinde", d. h. die Hohlköpfe, die nur ins Blaue reden, machen wir bei dieser Gelegenheit aufmerksam, dass, wenn sie schon einer guten Sache nicht Fürsprecher und Unterstützer sein können, sie doch wenigstens schweigen sollten. Wer Unterhaltung in unlauteren Scherzen, im Necken und Sticheln Anderer findet, der möge sich einen Ebenbürtigen suchen, nicht aber eine Gesellschaft, die an 200 auserwählte Mitglieder zählt, schmähen und über das Wirken derselben im Vorhinein den Stab brechen; solches können eben auch nur boshafte Menschen oder Krakehler und Afteraristokraten thun. Sollten wir mit diesem Recepte gewisse Kranke nicht curiren können, so werden wir ihnen künftighin dasselbe in doppelter Dosis verabreichen müssen. Wer das Interesse des Vereines zu verunglimpfen suchen wird, soll in keiner Weise geschont werden.

Die Red.

POZIV.

Sva p. n. gg. članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva" pozivlju se oviem na

glavnu skupštinu

koja će se obdržavati na dan

3. travnja t. g.

točno u 4 sata po podne, u prostorijah „Hotel Slavonije" (Osiek doljni grad

Dnevni red:

1. Izvještaj tajnika o dosadanjem radu upravljajućega odbora.
2. Izvještaj blagajnika o stanju družtvene blagajne.
3. Izbor trojice skupštinarah za pregledanje družtvenih računah koncem godine 1881.
4. Podielenje absolutorijuma o dosadanjem djelovanju. cielokupnomu upraljajućemu odboru.
5 Popunjenje upravljajućega odbora.
6. Razni predlozi skupštinarah.

Franjo Šmidt ml., predsjednik.

Bogdan Penjić, tajnik.

EINLADUNG.

Alle p. t. Herren Mitglieder des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines" werden hiemit zur

General-Versammlung

welche am

3. April 1881

präcise 4 Uhr Nachmittags in den Localitäten „Hotel Slavonia", zu Essek-Unterstadt abgehalten werden wird, eingeladen.

Tages-Ordnung:

1. Bericht des Secretärs von dem bisherigen Wirken des leitenden Ausschusses.
2. Bericht des Cassiers über den Stand der Vereinscassa.
3. Wahl dreier Vereinsmitglieder zur Revision der Vereinsrechnungen am Schlusse des Jahres 1881.
4. Ertheilung des Absolutoriums an den leitenden Gesammtausschuss über das bisherige Wirken.
5. Ergänzung des leitenden Ausschusses.
6. Verschiedene Anträge der Vereinsmitglieder.

Franz Schmidt jun., Präsident.

Bogdan Penjić, Secretär.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo" u Osieku. Tiskano u typografijskom zavodu Julija Pfeiffera u Osieku.

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 2. *U Osieku, mjeseca travnja 1881.* *Tečaj I.*

Kako i na koji način bi se moglo racionalno gojenje pčela po našoj domovini razprostraniti i što je pučkomu učitelju u tom pogledu činiti?

(Ovo je pitanje riešavano u podžup. učiteljskoj skupštini obdržavanoj u Osieku dana 24., 25. i 26. rujna 1879. Izvjestitelj B. P.)

(Nastavak.)

b) S gledišta moralnoga:

Kao što su riedke biele vrane, tako su i riedki zli pčelari. Dokazano je, a još nitko ni oporeći nije mogao, da su pčelari dobri ljudi. To je posve naravno, pčelarstvo bo je tako čist i plemenit posao, da ga gadne duše neće, niti nemogu obavljati. Pčelarstvo oplemenjuje i stvara upravo u državi marljive i vierne podanike. U obiteljih pčelarâ vlada jedinstvo, zadovoljstvo, marljivost, te u obće sve što dobru vodi; u takovih obiteljih nemogu niti djeca inako odgojena biti, dakle postanu valjani, marljivi i vierni podanici u državi.

Baron Berlepš tvrdi u svom djelu, da poznaje mnoge ljude, koji su, prije nego su se pčelarstvu posvetili, svako slobodno i bezposleno vrieme sproveli u krčmi, tamo pili, kartavali se, ili si pako kakovom bedastom i bezsmislenom politikom zdravlje ubijali. Čim su se začeli pčelarstvom zanimati, te pčelari postali, ostadoše kod svoje obitelji. Po liepih dana probaviše svoje bezposleno vrieme kod pčelâ, po ružnih čitahu razna pčelarska djela, popravljahu ili priugotavljahu pčelarske sprave, jednom rieči, obljubiše kuću i rad.

Wie und auf welche Weise liesse sich die rationelle Pflege der Bienen in unserem Vaterlande verbreiten, und was hat der Volksschullehrer in dieser Hinsicht zu thun.

(Diese Frage ist in der Lehrerversammlung der Vicegespanschaft Essek, abgehalten den 24., 25. und 26. September 1879, beantwortet worden).

(Fortsetzung.)

1. In Gegenden, die zur Zucht der Bienen eine solche Lage haben, dass sich ein in Sachen der Bienenzucht erfahrener Mann ihr nur ausschliesslich hinzugeben braucht, um sich von Jahr zu Jahr eine schöne Existenz zu sichern; oder mit andern Worten: ein Mensch, der sich mit all seinem Fleisse der Zucht der Bienen widmet, kann durchschnittlich gerechnet, jährlich einen Gewinnst von 500—800 fl. erreichen;

2. in solchen Gegenden, wo die Bienenzucht als Nebenbeschäftigung mit Erfolg betrieben werden kann, müssen dem erfahrenen Bienenzüchter 30—50 Dzierson-ständer gleichfalls einen jährlichen Gewinn von 300 bis 500 fl. einbringen; endlich

3. in Gegenden, in welchen trotz aller rationellen Pflege der Bienen, dennoch kein Gewinn erzielt werden kann. In solchen Gegenden kann natürlich die Bienenzucht nur im Kleinen und mehr aus Liebhaberei und zum Vergnügen betrieben werden. Indessen behauptet Baron Berlepsch, dass zu allem Glücke in den oberwähnten Ländern solche Gegenden sehr selten vorkommen.

So schreibt der deutsche Baron Berlepsch, und

Ovakov moralni utisak, što ga pčelarstvo nad svojimi učenici vrši, nemože se zapostaviti materijalnomu probitku, koji se po njem crpi, zato bi imala naša vlada i ovu točku ozbiljno u obzir uzeti. Narod bo moralan je u svem i napredan, a blago onoj državi u kojoj narod na temelju morala za napredkom teži.

Tim završujem svoj uvod glede znamenitosti pčelarstva u obće i prelazim na prvi odjel pitanja naime: „Kako i na koji način bi se moglo racionalno gojenje pčela po našoj domovini razprostraniti?"

Prije nego predjem na sredstva i način, kojim bi se moglo racionalno gojenje pčela razprostraniti, svrnimo malo pogledom na prošlost i sadašnjost, što je naime kod nas u tom do danas učinjeno, a što se opet danas čini.

Ja sam sa njekimi starijimi pčelari, koji su se njekada pčelarenjem u veliko zanimali, a već se od više godina tim nebave, ob otom govorio. Upitav ih za razlog zašto su se pčelarstva okanili, odgovoriše mi u kratko, da se danas trud oko toga neizplaćuje, jer je ciena medu i vosku jako pala, a i zločeste su godine za gojenje pčela nastale. Jedan, inače vrlo naobražen čovjek, navede mi njeke razloge, zašto se pčelarstvo kod nas neizplaćuje, a za najvažniji je razlog naveo napredak u agrikulturi. Tim napredkom, reče, nestaje svake godine na naših poljanah mnogo, pčeli sladkoga, poljskoga cvieća, izkrčene su mnoge šume, u kojih je pčela znatnu hranu sakupljala, te su pretvorene u oranice itd.

Što se prvoga tiče, jer je ciena medu i vosku jako pala, to je posve naravno, da je ciena pasti morala, dočim se je u veliko počeo proizvadjati slador umjetnim načinom, te k nam uz umjerenu cienu šiljati. Ali odkako je dr. Dzierzon pronašao gojenje pčela gibivim saćem, koje se podpunim pravom, za razliku od primitivnoga gojenja, racionalnim nazvati može, a k tomu je još pripomoglo iznašašće Franje pl. Hruške, naime njegovo vrcalo, kojim se može med iz saća izvrcati, a da se niti najmanje neošteti saće; od to doba može se pravi pčelar vrstnoćom i finoćom meda uvjek nadtjecati sa raznimi fabrikami sladorovca. Danas se 1 kilogram vrcalom izvrcana meda uz cienu od 60—80 nvč. prodati može, a to je, mislim, liepa ciena.

Nadalje što se tiče onoga važnoga razloga, napredka u agrikulturi, odkle i izvadjaju mnogi, da su nastala zla vremena za pčelarstvo reći mi je ovo:

Ako i je napredak u agrikulturi uništio množinu poljskoga bilja, a šume djelomice u poljane pretvorio; to se je ta po pčelarstvo nanešena šteta mnogom kulturnom biljkom bogato nadoknadila.

Uzmimo samo u obzir osječku okolicu. Gdje su classificirt auf diese Art bezüglich der Bienenzucht die deutschen Provinzen. Und was sollen wir über unser ebenes Slavonien und über das wunderbare Syrmien sagen?

Gibt es denn anderwärts schönere und üppigere Thäler, fruchtbarere Alpen? Wo Ueppigkeit und Fruchtbarkeit herrschen, dort ist für die Biene die geeignetste Stätte. Unsere Gegend ist, ich glaube nicht zu übertreiben, wenn ich sage für die Bienenzucht geradezu geschaffen.

Wenn daher wirklich unsere Thäler, Felder und Wiesen üppig und die Fluren mit reichem Blumenflor bedeckt sind, so ist es selbstverständlich, dass die Bienenzucht für uns, vom national-ökonomischen Standpunkte aus betrachtet, von grosser Wichtigkeit sein müsste.

Viele, ich sage viele Millionen liegen im Pflanzenreiche verborgen, und können auf eine leichte Art mit Beihilfe der kleinen Biene gewonnen werden. Unsere Regierung müsste daher alles anwenden, damit dieser wichtigen Quelle des Nationalwohlstandes kein Hinderniss in den Weg gelegt werde und ernstlich bemüht sein, jedes, auch das kleinste Hinderniss zu beseitigen, und dies umsomehr, als der Gewinn der Bienenzucht ein wahres Bodenproduct ist. Wegen der Biene müssen zwar die Felder weder gedüngt noch bearbeitet werden und doch bringt sie von ihnen den süssen Honig, obgleich sie den Boden nicht so ausnützt, wie die weisse Rübe.

Nach allem diesem behaupte ich nochmals, wenn für irgend welchen Staat die Bienenzucht wichtig ist, so ist sie gewiss für unser Vaterland hinsichtlich des national-ökonomischen Standpunktes von grösster Wichtigkeit und schliesse ich den ersten Theil mit den Worten des genialsten und zu seiner Zeit grössten praktischen Bienenzüchters, des Baron Ehrenfels: Die Bienenzucht ist die Poesie der Landwirthschaft.

b) Vom moralischen Standpunkte: So wie die weissen Raben selten sind, so findet man auch selten Bienenzüchter, die böse Menschen wären. Es ist bewiesen, denn noch Niemand konnte widerlegen, dass die Bienenzüchter gute Menschen sind. Das ist ganz natürlich. Denn die Bienenzucht ist ein so edles und reines Geschäft, dass es von garstigen Seelen gar nicht verrichtet werden kann. Die Bienenzucht veredelt und schafft geradezu im Staate fleissige und treue Unterthanen. In den Familien der Bienenzüchter herrscht Einigkeit, Zufriedenheit, Fleiss und im Allgemeinen alles, was zum Guten führt; in solchem Falle können selbst die Kinder nicht anders erzogen sein, und werden daher auch brave, fleissige und treue Unterthanen im Staate.

Baron Berlepsch behauptet in seinem Werke, dass

prije 20—40 godina šume stajale, tu vidimo danas nepregledne poljane. Na tih poljanah ćeš svake godine proljećem opaziti velike komade pokrivene žutim cvietom, a to je po pčelarstvo veleважna kulturna biljka *repica.*

Kada je repica u cvietu može pčela iz jedne dobro napučene džirzonke za jedan dan nanieti 5, 10, dapače do 15 kilogr. meda. Gdje se pako nesije repica, sije se koja druga za pčelarstvo hasnovita biljka.

Nedržim dakle nijedan od navedenih razloga mjerodavnim.

U drugom grmu zec leži. Neznanje, stranom teoretično, stranom praktično, ili pako jedno i drugo, biti će glavnim razlogom da su se mnogi pčelari okanili pčelarstva. Da je pako još i danas kod nas, pri ovako liepoj sgodi, pčelarstvo ipak na vrlo nizkom stepenu, uzrokom je što se večina pčelara naših drže one stare poslovice: „pletem kotac, ko i moj otac", te neće i neće da poprime racionalni način gojenja sa gibivim saćem, nego nazivlju isto novotarijom, koja tobože ništa nevriedi, (ali dakako pokušao nije nijedan) pak umjesto da si množe pčelu, oni ju od godine do godine nemilice tuše.

Što se dakle ima činiti, da se svaka predsuda glede racionalnoga pčelarstva u starijih pčelarih uništi, a u mladjih neuvrieži, te da se tako što više na korist naroda, po našoj domovini razprostrani?

1. Izkustvo nas uči, da se većina, a osobito obični seljak niti knjigom, niti predavanji, nego jedino samo primjerom podučiti može. Tomu dosljedno nepreostaje drugo, za da se racionalno gojenje pčela što više razprostrani, van u gospodarskih zavodih, sjemeništih i učiteljištih racionalno pčelarstvo, kao poseban predmet uvrstiti, te nastojati da slušatelji navedenih zavoda taj predmet ne samo teoretično, nego u koliko je moguće što više i praktično prouče.

Kada svršeni ovako gospodari, zaredjeni svećenici i izpitani učitelji nastupe svoj zvanični čin, moći će mnoge, koje primjerom, koje podukom pri vlastitom pčelinjaku poučiti i na samostalno gojenje pčela sklonuti.

U prvom redu pozvani su na to svećenici i učitelji, da se sami bave pčelarstvom, a u drugom redu posjednici i veleposjednici; ovi zadnji osobito imali bi se pčelarstvom u veliko baviti, te bi tim ne samo sebi koristili, nego i vrlo mnogo doprinieli obćenitomu dobru. Jer ako hoćemo gojenjem pčela ono krasno blago, onaj sladki plod, što nam ga mati zemlja po svojih raznovrstnih biljkah pruža, posvema izcrpiti; to se nesmije pčelarstvo ostaviti samo u rukuh neizobraženoga čovjeka, nego se mora što više i naša inteligencija, a osobito

er viele Menschen kenne, die, bevor sie sich der Bienenzucht widmeten, jede freie und müssige Zeit im Gasthause zubrachten, dort tranken, Karten spielten, oder aber mit sinnlosem Politisiren und anderen Narrheiten ihre Gesundheit ruinirten. Sobald sie anfingen sich mit der Bienenzucht zu beschäftigen und Bienenzüchter zu werden, blieben sie bei ihrer Familie. An schönen Tagen brachten sie ihre freie Zeit bei den Bienen zu, bei schlechtem Wetter lasen sie verschiedene apistische Werke, verbesserten oder verfertigten Geräthe zum Zwecke der Bienenzucht, mit einem Worte sie liebten das Haus und die Arbeit. Ein solcher moralischer Eindruck, welchen die Bienenzucht auf seine Schüler ausübt, darf nicht hinter den materiellen Vortheil gesetzt werden, der aus demselben geschöpft wird, daher müsste unsere Regierung auch diesen Punkt ernstlich berücksichtigen. Denn das Volk wird gesittet und schreitet in Allem vor, und wohl dem Staate, welcher auf Grund der Moral dem Fortschritte huldigt.

Mit diesem beende ich meine Einleitung hinsichtlich der Wichtigkeit der Bienenzucht im Allgemeinen und übergehe zum ersten Abschnitt der Frage, nämlich: „Wie und auf welche Weise liesse sich die rationelle Bienenzucht im Vaterlande verbreiten?"

Bevor wir noch zu den Mitteln und der Art und Weise, wie die Bienenzucht verbreitet werden könnte, übergehen, wollen wir einen Blick auf die Vergangenheit und Gegenwart richten, was eigentlich bei uns in dieser Sache geschehen ist, und wieder was heute darin geschieht.

Ich habe mit einigen älteren Bienenzüchtern, welche sich einstens mit der Bienenzucht im Grossen befassten, aber schon seit mehreren Jahren dieses Geschäft aufgaben, hierüber gesprochen. Indem ich sie nach den Gründen fragte, warum sie die Bienenzucht aufgegeben haben, antworteten sie mir kurz, dass sich heute die Mühe dafür nicht mehr lohne, da der Preis des Honigs und des Wachses sehr herabgekommen ist und schlechte Jahre für die Bienenzucht eingetreten sind. Ein sonst sehr gebildeter Mann, führte mir einige Gründe an, wesshalb sich die Bienenzucht bei uns nicht rentire, und als das wichtigste Motiv führte er den Fortschritt in der Agricultur an. Mit diesem Fortschritte sagte er, verschwinden jedes Jahr auf unseren Fluren, viele für die Bienen süsse Blumen, viele Wälder in denen die Biene bedeutende Nahrung sammelte, sind ausgerodet und in Ackerfeld umgewandelt worden u. s. w.

Was das Erstere anbelangt, nämlich dass der Preis des Honigs und des Wachses herabgesunken, ist natürlich, weil der Zucker schon im Grossen auf eine künst-

dobro stojeći gospodari njim baviti. Tako to primjerice biva u Njemačkoj, osobito državici Hanoveranskoj, pa u našoj susjednoj Kranjskoj itd.

2. Vrlo mnogo mogu u tom pogledu djelovati pčelarska družtva.

Po cieloj Njemačkoj obstoje mnoga takova družtva već od više godina, te djeluju blagotvorno po stanovničtvo istih pokrajina. Neima pčelara, (a takovih je mnogo) koji nebi članom bio ma kojega družtva. Što jedan čovjek učiniti nemože, to je složnoj množini veoma lahka stvar. Družtvo je tielo sa sto rukuh, koje na sto strana djelovati može. Sva pako pčelarska družtva po Njemačkoj ne samo da su već sama po sebi jaka i možna, nego dobivaju još uz razne povlastice i materijalnu pripomoć od dotične vlade. Na taj način izdaju svoj javni organ, kojim na daleko i široko koristno po pučanstvo djelovati mogu. Svakomu, pa i neukomu, ali voljnomu početniku u pčelarstvu otvara se takovim organom put pčelarskoj vještini, a zatiru sve zablude.

Visoka vlada imala bi dakle svojski nastojati oko toga, da se pčelarska družtva na valjano osnovanih pravilih osnuju. Tomu dosljedno, pojavi li se gdjegod koje, sveta je dužnost visoke vlade u svakom ga nastojanju ne samo fizično, nego i materijalno podupirati. Što se ove druge točke, glede osnovanja pčelarskih družtava naime, tiče, to je kod nas već jedan napredni korak učinjen.

U Osieku postoji od proljeća god. 1879. družtvo pod imenom „Slavonsko pčelarsko družtvo“. Istomu družtvu je najsvetija zadaća širiti po Slavoniji racionalno gojenje pčela, a da to postigne, poslužiti će se raznimi zakonom dopuštenimi sredstvi. U koliko je meni poznato izdati će ovo družtvo prvim siečnjem 1880. god. I. broj popularno pisanoga družtvenoga organa pod naslovom: „Slavonska pčela“.*)

(Nastavit će se.)

Mjesec: travanj (Aprilis).

U ovom mjesecu ne samo da je leglo jako razgranjeno, već su i mlade pčele već mnogobrojne. Kod mnogoga jakoga pčelca opaziti ćeš već početkom ovoga mjeseca zatvorene trutovske stanice, a taj se svaki pripravlja za rojenje. Kao što je poznato, kod

*) I bilo bi tako, da nije glavna skupština od 14. prosinca 1879. taj naum upravljajućega odbora osujetila i zaključila neizdavati lista dotle, dok se neizmoli dozvola u visoke vlade za izdavanje gore pomenutoga lista ne samo na hrvatskom, nego u prevodu i na njemačkom jeziku. Pošto je dakle mjeseca siečnja t. g. riešenje na družtvenu predstavku stiglo, kojim se dozvoljava uvrštenje njemačkih sastavakâ, dopisâ, i prevoda u družtveni list, to se na temelju zaključka zadnje glavne skupštine izdaje oviem već 2. broj „Slavonske pčele.“ Ur.

liche Art gewonnen und unter mässigem Preis zu uns verschickt wird. Aber seitdem Dr. Dzierzon die Bienen mit beweglichen Waben zu züchten entdeckt hat — welche Zucht mit vollem Rechte, zum Unterschiede von der primitiven die rationelle genannt werden muss — und wenn man noch dazu die von Franz von Hruška entdeckte Honigschleuder, mittelst welcher man den Honig aus den Waben schleudern kann, ohne dadurch im Geringsten dieselben beschädigen zu müssen, in Betracht zieht, kann der wahre Imker bezüglich der Brauchbarkeit und Feinheit des Honigs immer mit den verschiedenen Zucker-Fabriken concurriren. Heute kann man einen mit der Honigschleuder ausgeschleuderten Honig um den Preis von 60—80 kr. verkaufen, und dies ist, glaube ich, ein sehr annehmbarer Preis.

Ferner, was jenen wichtigen Grund, nämlich den Fortschritt in der Agricultur anbelangt, woraus Viele herleiten wollen, dass dadurch schlechte Zeiten für die Bienenzucht entstanden sind, will ich noch Folgendes sagen:

Wenn auch der Fortschritt in der Agricultur viele Feldblumen vernichtet und die Wälder theilweise umgewandelt hat, so ist der Schaden, welcher dadurch für die Bienenzucht erwachsen ist, reichlich durch viele Culturpflanzen ersetzt worden. Dort wo vor 15—20 Jahren noch Wälder gestanden sind, dort schauen wir heute unübersehbare Felder. Auf diesen Feldern bemerkt man alljährlich im Frühjahr eine Pflanze mit gelber Blüthe, womit ganze Fluren angesäet sind und welche für die Bienenzucht eine höchst wichtige Culturpflanze ist, nämlich der *Reps*.

(Wird fortges.)

Der Monat April.

In diesem Monate ist nicht nur die Brut sehr verzweigt, sondern die jungen Bienen sind auch schon zahlreich vorhanden. Bei manchem starken Bienenvolke wirst Du schon zu Beginn dieses Monates geschlossene Drohnenzellen bemerken, und dieses bereitet sich zum Schwärmen vor. Wie bekannt, herrscht bei uns im Monate April eine sehr veränderliche Witterung, jetzt ist es schön und warm, dann regnerisch und bald darauf wieder windig und kalt. Nach diesen Witterungsverhältnissen muss sich jeder intelligente Bienenzüchter bezüglich seiner Arbeiten auf dem Bienenstande richten. Wenn schöne und warme Zeit herrscht, sind zu Beginn des Monates noch keine bedeutenden Arbeiten zu verrichten. Die Hauptarbeit ist, besonderes Augenmerk auf die innere und äussere Reinlichkeit des Dziersonständers oder Bienenkorbes zu

nas je toga mjeseca jako promjenljivo vrieme; sad je liepo i toplo, sad kišovito, a sad opet vjetrovito i hladno. Prema tomu dakle mora i svaki napredni pčelar poslove pri svom pčelinjaku udesiti. Ako vlada liepo i toplo vrieme, neima početkom ovoga mjeseca mnogo posla. Glavni je posao paziti, koli na nutarnju, toli i na vanjsku čistoću džierzonaka ili košnica; (pod vanjskom se čistoćom razumjeva, počistiti paučinu, koja pčeli jako smeta u letu) leta, osobito kod slabijih pčelaca, nesmiju se povečati, dok ne nastane prava nošnja; kaptare sa košnica, niti slamnate zaklopce ili mahovinu iz džirzonaka netreba odstraniti; bez osobitih razloga neotvaraj džirzonke, niti diraj košnice, a kada to već i činiš izaberi si najtoplije vrieme u danu. (Najbolje izmedju 11. ure dopodne i 2. ure popodne).

Nastane li kišovito, pak uz to vjetrovito i hladno vrieme, kao što je to baš ove godine slučaj, onda nastoj, da ti je pčelac dovoljno obskrbljen koli hr a nom, toli i vodom. Tko zna, da ima na svom pčelinjaku gdjekojeg slabijeg pčelca, neka u ovom slučaju nepropusti pružiti takovim na obroke barem 1—2 kile tekućega mlakoga meda i ponješto vode, ako ih želi sačuvati. Kod džirzonaka se taj posao lahko obavi, kao što je to već u mjesecu ožujku natuknuto.

Ovoga mjeseca procvate po vrtovih i vinogradih: kajsija, breskva, ogrozd, (Ribes Grossulária) ribiz (Ribes rubrum) i u obće sve voćke, a na poljih posluži pčelu još od ožujka procvala crvena mrtva kopriva (Lámium purpúreum), zatim osobito maslačak (Léontodon taráxacum) i r e p i c a (Brássica Napus). U kojih se predjelih repica sije, to je prava blagodat za pčelare. Ove je godine repica začela cvasti već 4.—5. o. m. i cvate cieloga mjeseca travnja. Kada repica medi može jedan jaki pčelac nanieti 5—10 kila meda za jedan dan. Glavna nošnja repice nastane kod nas obično oko polovice mjeseca travnja i traje, kako kada, tri, četiri, po osam a i više dana.

Dok traje nošnja repice mora se vrcalo*) (Honigschleuder) upotrebiti, razumjeva se dakako samo kod džirzonaka. Kako se opazi u zadnjem do prozora visećem okviriću, da se med cakli, izvade se zadnja 3—4 puna okvirića, a na njihovo se mjesto postave prazni, ali izgradjeni okvirići. Kad se ovi izvadjeni puni okvirići izvrcaju, učini se to isto kod druge džirzonke, puni se najme okvirići izvade, a ovi

*) To je u najnovije vrieme pronadjen, ali vrlo koristan stroj, kojim se može med iz saća izvrcati, a saće da se ni najmanje neošteti.

halten; (unter der äusseren Reinlichkeit versteht man die Beseitigung der Spinnengewebe, durch welche die Bienen im Fluge behindert werden), besonders bei den schwächeren Bienen darf das Flugloch nicht vergrössert werden, bevor die Zeit zur eigentlichen Tracht gekommen ist, ferner darf weder die Rindendecke von den Bienenkörben, noch die Strohmatte oder das Moos aus den Dziersonständern entfernt werden; ohne besondern Grund öffne weder den Ständer, noch berühre den Bienenkorb, und wenn Du schon genöthiget bist, das Eine oder das Andere zu thun, so wähle die wärmste Zeit am Tage. (Am besten, zwischen 11 Uhr Vormittags und 2 Uhr Nachmittags.)

Sollte regnerische, dazu windige und kalte Witterung eintreten, wie dies gerade heuer der Fall ist, dann trachte, dass Deine Bienen hinlänglich mit Nahrung und Wasser versorgt werden. Hat Jemand auf seinem Bienenstande ein schwaches Bienenvolk, so soll er nicht unterlassen, ihm zu festgesetzten Zeiten wenigstens 1—2 Kilo flüssigen, lauen Honig und etwas Wasser, wenn er die Bienen erhalten will, zu verabreichen. Bei den Dziersonständern kann diese Arbeit leicht verrichtet werden, wie dies schon in unserer ersten Nummer (Monat März) angedeutet worden ist.

Im Monat April blühen in den Gärten und Weinbergen die Aprikosen, Pfirsiche, die Stachelbeeren, Johannesbeeren und im Allgemeinen alle Obstbäume; auf dem Felde bedient sich die Biene noch der im Monate März blühenden wilden Nessel, besonders der Butterblume (taraxacum officinale) und des *Rapps*.

Die Gegenden, in welchen Rapps gesäet wird, sind eine wahre Wohlthat für die Bienen. In diesem Jahre fing der Rapps schon den 4. oder 5. d. M. zu blühen an, und blüht den ganzen Monat April hindurch. Wenn der Rapps honigt, kann ein starker Bienenkorb an einem Tage 5—10 Kilo eintragen. Die Haupttracht des Rapps beginnt bei uns gewöhnlich um die Mitte des Monats April und dauert, je nachdem, drei, vier, auch acht und noch mehr Tage.

So lange die Rappstracht dauert, muss die Honigschleuder*) in Anwendung kommen, es versteht sich natürlich von selbst, nur bei den Dzierzonständern. Sobald an dem letzten beim Fenster hängenden Rähmchen bemerkt wird, dass der Honig zu glänzen anfängt, werden die letzten 3—4 vollen Rähmchen herausgenommen und an ihre Stelle werden leere aber

*) Sie ist eine Erfindung neuester Zeit, und eine sehr nützliche Maschine, mit welcher der Honig aus den Waben herausgeschleudert wird, ohne dabei die Waben auch nur im mindesten zu beschädigen.

se izvrcani prazni na njihovo mjesto postave i tako dalje dok se sve džirzonke neobidju. Po tom je dovoljno ako je pčelar za vremena glavne nošnje obskrbljen samo sa četiri izgradjena prazna okvirića.

Konačno još nješto glede mjeseca travnja. Poznajem mnoge pčelare (košničare), koji ovoga mjeseca nemilice svoje košnice podrezuju, a poznam ih, koji se tomu protive, te ih nikako nepodrezuju. Niti jednim, niti drugim nemogu dati pravo. Prateć mnienja mnogih izkusnih i naprednih pčelara, došao sam do sliedećega zaključka: „Podrezuj košnice s proljeća, ali što manje i gdje je to od potrebe“. U kojoj košnici opaziš dole mnogo trutovskih stanica, odreži ih slobodno, ali u radiličke stanice nediraj, izim ako su pljesnive ili prestare. Nadalje pazi na vrieme, kada podrezuješ; dok traju hladni i vjetroviti dani, nediraj u košnice, ovoga bo je mjeseca toplina jedan od glavnih uslova pri razvijanju ili množenju svakoga pojedinoga pčelca. *B. P–ć.*

II. redovita glavna skupština „Slavonskoga pčelarskoga družtva“.

Držana dne 3. travnja 1881. pod predsjedničtvom družtvenoga predsjednika blagorodnoga g. Franje Šmidta ml.

Pošto je predsjednik konštatirao, da ima u skupštini po smislu § 23. družtvenih pravila preko 20 pravo glasa imajućih članova, te se uslied toga glavna skupština obdržavati može, proglasi skupštinu otvorenom.

Najprije je predsjednik, dignuv se sa svoje stolice, što i svi ostali prisutni učiniše, pozdravio Njegovo veličanstvo *cara i kralja našega Franju Jozipa I.* (živio!) i njegovog namjestnika, a našega bana preuzvišenog gospodina *Ladislava grofa Pejačevića* virovitičkog (živio!)

Zatim izviesti družtveni tajnik g. Bogdan Penjić o poslovanju upravljajućega odbora kako sliedi:

Slavna skupštino!

Prošla je već godina, a nasta 16. mjesec od zadnje naše glavne skupšine, koja bje obdržavana 14. prosinca 1879. U toj skupštini izabran je jednoglasno za predsjednika po naše družtvo velezaslužni muž g. *Franjo Šmidt ml.*, uz njega su izabrana tajnim glasovanjem u odbor sliedeća gg.: *Ferdo Sax, Naco Sudić, Antun Hržić, Antun Streitenberger, Bogdan Penjić, Ivan Heštera, Ignac Simader* i *Mišo Velenderić*; za odborničke zamjenike izabrana su gospoda: *Miloš Bosanac, Mato Kišpatić* i *Josip Sever.*

ausgebaute Rähmchen gesetzt. Wenn die herausgenommenen vollen Rähmchen ausgeschleudert worden sind, dann wird bei den übrigen Dzierzonständern dieses Verfahren fortgesetzt, die vollen Rähmchen nämlich werden herausgenommen und ausgeschleudert, leere werden wieder an ihre Stelle gesetzt u. s. w., bis alle Dzierzonständer durchgemacht worden sind. Demzufolge ist es genügend, wenn der Bienenzüchter zur Haupttrachtzeit nur mit 4 ausgebauten leeren Rähmchen versehen ist.

Noch etwas hinsichtlich des Monates April. Ich kenne viele Bienenzüchter (welche die Bienenzucht in Körben betreiben), die in diesem Monat ihre Körbe unbarmherzig zeideln, und kenne auch wieder solche, welche Gegner von diesem Verfahren sind und ihre Körbe nicht zeideln. Ich kann weder das Verfahren des Einen noch des Andern billigen. Die Meinungen vieler erfahrener und intelligenter Bienenzüchter erwägend, kam ich zu folgendem Schlusse: Beschneide Deine Körbe im Frühjahr, aber so viel wie möglich wenig und nur dort, wo es nothwendig ist. Wenn Du unten im Korbe viele Drohnenzellen finden solltest, sodann schneide sie ohne Bedenken ab, nur gib Acht, dass Du die Arbeitszellen nicht berührst, ausser, sie sind mit Schimmel bedeckt oder zu alt. Ferner merke auf die Zeit, wann Du Deine Körbe beschneiden willst; so lange kalte und windige Tage währen, unternimm nichts mit ihnen (mit den Körben nämlich), denn in diesem Monate ist Wärme eine der Hauptbedingungen zur Entwickelung oder Vermehrung jedes einzelnen Bienenvolkes. *B. P—ć.*

II. ordentliche General-Versammlung des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines“.

Abgehalten den 3. April 1881, unter dem Vorsitze des Vereinspräsidenten Herrn *Franz Schmidt* jun.

Nachdem der Präsident constatirte, dass in der Versammlung über 20 stimmberechtigte Mitglieder anwesend sind, daher laut § 23 der Vereinsstatuten die Generalversammlung abgehalten werden kann, erklärte er die Sitzung für eröffnet.

Vor Allem begrüsste der Präsident, indem er sich von seinem Sitze erhob, welchem Beispiele alle übrigen Anwesenden folgten, *Seine Majestät den Kaiser*, unseren *König Franz Josef I.* (Živio!) und dessen Stellvertreter, Seine Excellenz *Banus Grafen Ladislaus Pejačević de Veröce* (Živio!)

Hierauf erstattete der Vereinssecretär *Bogdan Penjić* seinen Bericht über die Thätigkeit des leitenden Ausschusses, wie folgt:

U smislu §§ 19. 20. i 21. društvenih pravila izabrana su iz sredine odbora dva podpredsjednika, dva tajnika i jedan blagajnik; za podpredsjednike: gg. *Antun Hržić i Ferdo Sax,* za tajnike: *Bogdan Penjić i Antun Streitenberger,* a za blagajnika g. *Ivan Heštera.*

Od prošle glavne skupštine, pa do danas imao je odbor 12 redovitih sjednica i to sliedećih dana prošle i tekuće godine: 31. siečnja, 28. veljače, 30. ožujka, 30. travnja, 31. svibnja, 30. lipnja, 31. srpnja, 31. kolovoza, 23. listopada i 16. prosinca 1880. godine, a k tomu još 27. siečnja i 27. veljače t. g.

Predstaviv slavnoj skupštini cielokupni odbor spomenuo sam i ime jednoga nam pokojnika, koji je bivši još medju nami najvećom ljubavi i neumornom marljivošću radio i nastojao oko boljka i napredka družtvenoga, a to je bio naš obće štovani i ljubljeni starina Josip Sever. Kliknimo dakle gospodo takovomu pokojniku u znak zadnje popratnice: „Slava!“ (Slava mu!) Nadalje svaki nas se sjeća, a osobito od zadnje glavne skupštine onoga gorljivoga člana, koji je bio pripravan, pa ma na kraj svieta otići u interesu družtvene cieli, onoga poštenoga i značajnoga mladića, a sada na žalost svojih roditelja, rodjaka i prijatelja — pokojnika *Gjure Fabijana.* Istog nam preote nesmiljena smrt u najljepšem cvietu mladosti. — Slava i njemu! (Slava!)

Napokon, smrt, taj nemili i odurni gost svakoga doma posegla je i dalje, te nam tečajem jedne godine iztrže iz sredine naše još četiri revna člana i to: *gosp. Katarinu Fajstl, Ferdinanda Horneka, Stjepana Planera i Josipa Štulhofera st.* Svim ovim pokojnikom „Slava“!

Sada vas molim gospodo skupštinari, poklonite mi samo malo pozornosti, da u kratko izcrpim koli dosadanji rad upravljajućega odbora, toli donjekle i družtveno stanje.

Od dana 31. siečnja 1880. kada se je naime odbor konštituirao, započimlje i pravi rad družtvene uprave.

Pošto uprava uz najbolju volju nije mogla izdati družtvenoga lista u godini 1880. to zaključi taj nedostatak donjekle nadoknaditi inimi pčelarskimi listovi. Po tom je družtvo predbrojeno na tri izvrstna strukovna lista i to: znamenite pčelarske novine „Bienen-Zeitung“, izlazeće u Eichstädtu, zatim „Oester.-ungarische Bienen-Zeitung“, izlazeće u Beču, kojimi se radi vrstnoće pojedinih članaka mnogi pčelar okoristiti može. Glavni urednik tih novina jest po-

Hochgeehrte General-Versammlung!

Ein Jahr ist bereits verflossen und seit unserer letzten Generalversammlung, die am 14. December 1879 abgehalten wurde, auch schon der 16. Monat herangerückt. In dieser Sitzung ist einstimmig zum Präsidenten der um unseren Verein hochverdiente Mann, Herr *Franz Schmidt* jun. gewählt worden; ausser ihm wurden mit geheimer Abstimmung nachfolgende Herren in den Ausschuss gewählt: *Ferdinand Sax, Ignatz Sudić, Anton Hržić, Anton Streitenberger, Bogdan Penjić, Johann Heštera, Ignatz Simader* und *Michael Velenderić;* zu Ersatzmännern die Herren: *Emil Bosanac, Mathias Kišpatić* und *Josef Sever.*

Im Sinne der §§ 19, 20 und 21 der Vereinsstatuten wurden aus der Mitte des Ausschusses zwei Vicepräsidenten, zwei Secretäre und ein Cassier erwählt, und zwar: zu Vicepräsidenten die Herren: *Anton Hržić* und *Ferdinand Sax*; als Secretäre: *Bogdan Penjić* und *Anton Streitenberger*; zum Cassier: *Johann Heštera.*

Seit der verflossenen Generalversammlung bis heute hielt der Ausschuss 12 ordentliche Sitzungen, und zwar an folgenden Tagen: Am 31. Januar, 28. Februar, 30. März, 30. April, 31. Mai, 30. Juni, 31. Juli, 31. August, 23. October, 16. December 1880; am 27. Januar und 27. Februar l. J.

Indem ich der löbl. Generalversammlung den Gesammtausschuss vorführte, nannte ich auch den Namen eines uns unvergesslichen Dahingeschiedenen, der, als er noch in unserer Mitte weilte, mit grösster Liebe und unermüdlichem Fleisse stets um das Wohl und den Fortschritt des Vereines bemüht war, und das ist unser allgemein geachteter und geliebter „Alte“ Herr *Josef Sever.* Widmen wir, meine Herren, diesem edlen Verstorbenen zum Zeichen unserer Verehrung ein „Slava!“

Gewiss Jeder von uns erinnert sich auch des noch in der letzten General-Versammmlung thätig gewesenen Mitgliedes, das stets bereit war für die Interessen und den Wohlstand des Vereines die grössten Opfer zu bringen, jenes ehrlichen und charaktervollen Jünglings, um den heute Eltern, Verwandte und Freunde so tief trauern, des dahingeschiedenen Herrn *Georg Fabian.* Auch ihn, den noch in der schönsten Blüthe seiner Jugend Stehenden, hat uns der unerbittliche Tod entrissen. Ehre seinem Andenken!

Doch nicht genug an dem; der Tod, dieser ungebetene und hartnäckige Gast jeden Hauses, fasste weiter und entriss aus unserer Mitte im Laufe des Jahres noch vier emsige und wackere Mitglieder; ihre Namen: *Katharina Faistl, Ferdinand Hornek, Stefan Planer* und

znati racionalni pčelar *P. C. M. Schachinger*, napokon vrlo dobro pčelarsko glasilo „Oesterreichische Bienen-Zeitung“, izlazeće u Pragu pod uredničtvom vrstnoga strukovnjaka *R. Mayerhöffera*. — Ukupne listove dobiva družtvo i ove godine, te su uvjek najnoviji brojevi izloženi u „Hotel Slavoniji“ u družtvenoj sobi.

Tečajem prošle godine i početkom ove godine nabavio je odbor za družtvenu knjižnicu sliedeća poučna i aprobirana pčelarska djela: *a)* „*Die Honigbiene*“ od F. Vilima Vogel-a (5 for. 40 nvč.) *b)* „*Handbuch der Bienenzucht*“ od istoga (1 for. 80 nvč.) *c)* „*Der praktische Bienenwirth*“ od Alexandra Kwiatkowski-a. *d)* „*Die Honigbiene*“ od Dr. R. Molina- (2 for. 50 nvč.) *e)* „*Stal's grosses illustrirtes Kräuterbuch*“. Osim ovih nabavljenih djela nalazi se u družtvenoj knjižnici još dvadeset komada pčelarstva od *J. E. Tomića*, koje je družtvo dobilo od Visoke kr. zemaljske vlade, te će u svoje vrieme odbor po naputku visoke vlade porazdieliti iste medju stanovite pučke škole.

Zatim se nalaze u družtvenoj knjižnici dva glasovita pčelarska djela i to: prvo od Dr. *Dzierzona*, a drugo od *baruna Berlepša*. Ova potonja dva djela nabavio je već pri osnutku družtva o svom trošku družtveni predsjednik g. *Franjo Schmidt* ml. te ih je donjekle stavio družtvenim članovom na razpolaganje, da se uzmognu pojedini okoristiti. — Napokon je dao odbor uvezati preklanjsko godište pčelarskoga glasila „Bienen-Zeitung“ izlazećeg u Eichstädtu, pak se i to zanimivo i vrlo poučno djelo nalazi u družtvenoj knjižnici. Ktomu će još doći uvezana lanjska godišta pčelarskih glasila, a nabaviti će se i ove godine koje dobro djelce, te će tako malo po malo i družtvena knjižnica dostojno nasliedovati svoje posestre pri ostalih gospodarskih družtvih.

Potrebnim pčelarskim orudjem obskrbljeno je družtvo takodjer dobro. Osim orudja, što ga je družtvo posjedovalo već prije 14. prosinca 1879, nabavio je ovaj odbor jednu okvirnjaču (Wabenbock) i toplomjer, a sada se svakim danom izčekuje jedno vrcalo (Honigschleuder), što je naručeno od P. Cölestina M. Schachinger-a iz Gutensteina (za 8 for., (ovo vrcalo jest doduše, već poleg ciene računajuć, jednostavno, ali držeć se opisa, nada se ova uprava, da je posve praktično.) Odboru je bilo doduše ponudjeno jedno aprobirano vrcalo, koje je steklo na zadnjoj pčelarskoj izložbi u Cölnu obće priznanje, ali se odbor za sada nije mogao na to odlučiti, pošto bi takovo vrcalo došlo sigurno preko 30 for. a. vr. ura-

Josef Štulhofer, sie mögen uns unvergessen bleiben. Slava im!

Und nun ersuche ich die verehrten Anwesenden, mir etwas Aufmerksamkeit zu schenken, da ich nur in Kürze die bisherige Thätigkeit des leitenden Ausschusses sowohl, als auch den Stand des Vereines darzulegen gedenke.

Vom 31. Januar 1880 an, als sich nämlich der Ausschuss constituirte, begann die wahre Thätigkeit der Vereinsleitung.

Da es der Vereinsleitung im Jahre 1880 trotz bestem Willen unmöglich war, das Vereinsorgan herauszugeben, beschloss dieselbe, diesen Mangel eine Zeit lang durch andere Bienenzeitungen zu ersetzen, und pränumerirte drei der ausgezeichnetsten Fachjournale und zwar die „Eichstädter Bienenzeitung“, ferner die in Wien erscheinende „Oesterr.-ungarische Bienenzeitung“, aus welcher, wegen ihrer Gediegenheit betreffs einzelner Artikel, mancher Bienenzüchter Nutzen schöpfen kann (der Hauptredacteur dieser Zeitung ist der bekannte rationelle Bienenzüchter *P. C. M Schachinger*); endlich das vorzügliche Bienenzuchtorgan „Oester. Bienenzeitung“, die in Prag erscheint und von dem ausgezeichneten Fachmanne *R. Mayerhöffer* redigirt wird. Sämmtliche Blätter hält der Verein auch dieses Jahr und sind immer die neuesten Nummern im Vereinslocale (Hotel Slavonia) aufgelegt.

Im Laufe des verflossenen und zu Beginn des laufenden Jahres hat der Ausschuss für die Vereinsbibliothek folgende lehrreiche und approbirte Werke über Bienenzucht angeschafft:

a) Die Honigbiene, von F. Wilhelm Vogel (Preis 5 fl. 40 kr.); *b) Handbuch der Bienenzucht* von demselben (1 fl. 80 kr.); *c) Der praktische Bienenwirth*, von Alexander Kwiatkowski; *d) Die Honigbiene*, von Dr. R. Molin (2 fl. 50 kr.); *e)* Stahl's grosses illustrirtes Kräuterbuch. Ausser diesen Werken befinden sich in der Vereinsbibliothek noch zwanzig Exemplare des Bienenzucht-Buches von *J. E. Tomić*, welche der Verein von der hohen kön. Landesregierung zugeschickt erhielt, und welche der Ausschuss nach der Anleitung der hohen Regierung an bestimmte Volksschulen vertheilen wird. Es befinden sich ferner in der Vereinsbibliothek noch zwei gediegene Werke über Bienenzucht und zwar eines von *Dr. Dzierson*, das zweite von *Baron Berlepsch*. Diese beiden Werke sind noch vor der Constituirung des Vereines auf Kosten des Vereinspräsidenten Herrn *Franz Schmidt* jun. angeschafft und bis nun den Vereinsmitgliedern zur Disposition gestellt worden, damit jedes einzelne derselben daraus Nutzen schöpfen könne. Endlich liess der Ausschuss den Jahrgang 1879 der „Eich-

čunajuć embalažu i carinaru. Isto je vrcalo ponudio njeki obljubljeni mehanik iz Geispolsheima u Elsassu.

Kada bude odbor sa većimi materijalnimi sredstvi razpolagao, nastojati će svakako jedno što bolje i savršenije vrcalo nabaviti; za sada nije moguće.

Kao prošle, tako i ove godine na dan čiste sriede priredio je odbor svetčani sastanak članova. Tim sastankom bila je svaki put spojena malena izložba proizvoda pčelarstva. Prošle godine bijaše izložen samo tekući vrcani med i to od lipe i krunice (accacie), a ove godine tekući vrcani med od lipe, stinuti vrcani med od krunice i med u saću i to u liepo izgradjenih okvirićih.

Kao prošle, tako i ove godine su izloženi predmeti izigravani, te je tim unišlo u družtvenu blagajnu prošle godine 5 for. 84 nvč., a ove godine 8 for. 55 nvč. čistoga prihoda.

Prošle godine u mjesecu svibnju nabavio je odbor sliku Njegove Preuzvišenosti bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije grofa *Ladislava Pejačevića* virovitičkog, koja resi jednu sobu „Hotel Slavonije", u kojoj se družtveni članovi sastaju. Do nje s desne i lieve strane smještene su dvie u zlatnom okviru krasno izradjene tabele na kojih su alfabetičkim redom popisani svi družtveni članovi.

U sjednici od 31. srpnja pr. g. zaključeno je dati natiskati 1000 komada priznanica za članove, te u iste uvrstititi njekoliko važnijih paragrafa, glede dužnosti i prava članova, kao izvadak iz družtvenih pravila; što je sve i učinjeno. Svaki član, koji je uplatio 1 for pristupnine, jest takovu priznanicu, koja mu ima ujedno služiti i legitimacijom, do danas primio.

Napokon mi je još izvjestiti slavnoj skupštini, da je trudom odbora izmed članova „Slavonskoga pčelarskoga družtva sakupljena liepa svotica od 57 for. 60 nvč. u korist potresom postradalih žitelja grada Zagreba, te tako nije niti naše družtvo zaostalo za mnogimi ostalimi družtvi naše domovine, nego je po mogućnosti takodjer maleni darak za postradalu našu braću, doprinielo. Sakupljeni novac je odaslan 27. prosinca po družtvenom tajniku Bogdanu Penjiću sa kratkim dopisom i točnim izkazom darovatelja „odboru za podporu potresom postradalih žitelja grada Zagreba", u Zagreb, odkle je već u početku mjeseca siečnja t g stigao na to službeni odpis pod br. 37195 od slav. poglavarstva sl. i kr. grada Zagreba u kom isto slav. poglavarstvo po načelniku grada poglavitom gosp. *Mati Mrazoviću*

städter Bienenzeitung" binden und dieses interessante und lehrreiche Werk ebenfalls der Vereinsbibliothek einreihen. Hinzukommen werden noch die gesammelten und eingebundenen Bienenzeitungen vom Jahre 1880, und soll auch in diesem Jahre so manches gute Werkchen angeschafft werden. So dürfte denn nach und nach unsere Vereinsbibliothek ihren Mitschwestern bei den übrigen landwirthschaftlichen Vereinen eine würdige Collegin werden.

Mit den nöthigen Bienenzucht-Geräthen ist der Verein ebenfalls gut versehen. Ausser diesen Geräthschaften, welche der Verein noch vor dem 14. December besass, schaffte der Ausschuss einen Wabenbock und Thermometer an und erwartet mit jedem Tage eine Honigschleuder, welche P. Cölestin M. Schachinger aus Gutenstein um den Preis von 8 Gulden liefert; diese Honigschleuder ist zwar, nach dem Kostenpreise zu urtheilen, sehr einfacher Construction, allein nach der Beschreibung derselben hofft die Vereinsleitung, dass sie sich beim Gebrauche praktisch erweisen werde. Dem Ausschuss ist zwar eine approbirte Honigschleuder offerirt worden, die auf der letzten Bienenzucht-Ausstellung in Köln allgemeine Anerkennung gefunden haben soll, allein der Ausschuss konnte sich zur Anschaffung derselben deshalb nicht entschliessen, weil dieselbe mit Emballage und Zoll gewiss über 30 Gulden zu stehen kommen würde. Diese Honigschleuder hat ein beliebter Mechaniker aus Geispolsheim im Elsass offerirt. Wenn der Verein einmal über grössere materielle Mittel verfügen kann, dann wird er jedenfalls nicht säumen, eine bessere und vollkommenere Honigschleuder anzuschaffen; für jetzt ist dies nicht möglich.

Wie im vorigen Jahre, so auch heuer veranstaltete der Ausschuss am Aschermittwoch eine festliche Zusammenkunft der Mitglieder. Mit dieser Zusammenkunft war jedesmal eine kleine Ausstellung von Bienenzucht-Producten verbunden. Im verflossenen Jahre ist blos flüssiger geschleuderter Honig und zwar von Linden und Akazien, in diesem Jahre aber flüssiger geschleuderter Honig von Linden, und gestockter geschleuderter Honig von Akazien und Honig in den Waben und zwar in schön ausgebauten Rähmchen, ausgestellt worden. Wie im vorigen Jahre, so wurden auch heuer die exponirten Gegenstände ausgespielt und dadurch der Vereinscassa im verflossenen Jahre 5 fl. 84 kr. und heuer 8 fl. 55 kr. Reinertrag zugeführt.

Im Monate Mai v. J. hat der Ausschuss das Bildniss Sr. Excellenz des *Banus* des dreieinigen Königreiches Kroatien, Slavonien und Dalmatien, des Grafen

ubavješćuje ovo družtvo, da je priposlanu novčanu podporu, za potresom postradale žitelje grada Zagreba primilo, te izriče ujedno najtopliju zahvalu u u ime nadieliti se imajućih stradalnika svoj p. n. gospodi darovateljem.

(Konac sliedi.)

Razne viesti.

— **Mogu li se pčele i zimi hraniti?** U Polsingenu je prošloga proljeća umro jedan čovjek; koga je ciela okolica carem pčela zvala. U studenom 1879. vidio sam ga ja, kako je uprtio košnicu, te po dubokom sniegu preko puta preneo. Na moje pitanje, što l' da to radi, odgovori: „Ovaj pčelac ima samo dvie funte meda; ja sam ga bio prodao jednomu seljaku, a kod njega bi poginuo, jer ga nehrani kako mi je obećao, zato sam ga ja sada opet uzeo natrag“. Ovaj je čovjek dao istomu pčelcu u toploj sobi najedanput 6 funtih meda. Mjeseca ožujka dao mu je opet u toploj sobi još dvaput, svaki put po 2 funta; u svemu je dakle taj slabi pčelac dobio 10 funtih meda u tri obroka. Isti je pčelac bio u čitavoj okolici najbolji i rojio se je najprije. Može se dakle i zimi hraniti, ako se samo u pravo vrieme započme i svi izlazi dobro zatvore. Tako piše g. Baist iz Döckingena u „Oesterr.-ungar. Bienen-Zeitung“.

Dopisnica uredničtva.

Vel. g. M. K. pod Bielom. Predplatu za naš list primismo. Hvala Vam na iskrenoj želji. Glede Vaše pravedne primjetbe sliediti će u svoje vrieme pismeno razjašnjenje. Na g. D. M. u Š. na otoku Čresu obratili smo se. Očekujemo željno i s vaših strana što ugodnije viesti o pčelarstvu.

G. D. K. vlastelinskom išpanu kod Dol. Miholjca. Izčekivali smo Vas pri vrtlarskoj izložbi u Osieku. Kada Vas put nanese u Osiek potražite družtvene prostorije, pak ćete se o valjanosti vrcala (Honigschleuder) osvjedočiti. Svaki će nam dopis s Vaše strane biti mio, samo nastojte da i kod drugih što više saučešća za našu stvar uzbudite. Primite iskreni pozdrav.

Na ubaviest.

☛ P. n. gg. Članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ upozoruju se oviem, da se družtvene prostorije nenalaze više u „Hotel Slavoniji“, nego **u gostioni „Ka kolodvoru“** dol. grad Osiek (prije Krvarićeva gostiona).

Ladislaus Pejačević de Veröce angeschafft und nun schmückt dasselbe das Vereinslocal im „Hotel Slavonia“; zur rechten und linken Seite dieses Potraits hängen zwei mit Goldrahmen ausgestattete zierliche Tableaux, auf welchen in alphabetischer Ordnung die Vereinsmitglieder verzeichnet stehen.

In der Sitzung vom 31. Juli v. J. wurde beschlossen, 1000 Stück Mitgliedskarten, (in welchen auch einige wichtige §§ als Auszug aus den Vereinsstatuten bezüglich der Pflichten und Rechte der Mitglieder Aufnahme fanden) drucken zu lassen; dieser Beschluss wurde prompt ausgeführt und erhielt bis heute jedes Mitglied, welches 1 Gulden Beitrittsgebühr entrichtet, eine solche Karte, die ihm zugleich als Legitimation dienen soll.

Schliesslich muss ich noch der löbl. Versammlung berichten, dass sich der Ausschuss bemühte, bei den Mitgliedern des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines“ das schöne Sümmchen von 57 fl. und 60 kr. für die durch das Erdbeben verunglückten Bewohner der Stadt Agram einzusammeln; und so ist auch unser Verein wohl nicht hinter den übrigen Gesellschaften unseres Vaterlandes zurückgeblieben; auch er hat nach Möglichkeit für unsere verunglückten Brüder sein Scherflein beigetragen. Dieses eingesammelte Geld habe ich, als Vereins-Secretär, mit einem kurzen Begleitschreiben und einem genauen Ausweise der Spender dem Ausschusse zur Unterstützung der durch das Erdbeben verunglückten Bewohner der Stadt Agram am 27. December v. J. eingesandt und erhielt der Verein schon Anfangs Januar d. J. eine amtliche Zuschrift vom Magistrate Agram, unter Zahl 37195, in welcher löblichderselbe durch den Bürgermeister Herrn Math. *Mrazović* dem Slavonischen Bienenzuchtverein den Empfang der zugesandten Geld-Unterstützung für die oberwähnten Verunglückten bestätigt und zugleich im Namen der zu Betheilenden seinen wärmsten Dank den p. t. Herren Spendern ausdrückt.

(Wird fortgesetzt.)

Zur gefl. Beachtung!

☛ Die p. t. Mitglieder des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines“ werden darauf aufmerksam gemacht, dass sich die Vereins-Localitäten nicht mehr im „Hôtel Slavonia“, sondern von nun ab **im Gasthause „Zum Bahnhofe“** (vormals Krvarić'sches Gasthaus) befinden.

Berichtigung. In Nr. 1 haben sich durch ein unliebsames Versehen des Uebersetzers aus dem kroatischen Originale einige äusserst sinnstörende Fehler in dem Artikel „Monat März“ eingeschlichen. Wir bitten sonach auf Seite 4 (deutscher Text) Zeile 4 von oben, anstatt: Wie bekannt, werden die Bienen auch im Winter gefüttert, aber nicht im Bienenstocke gereinigt etc. *richtig* zu lesen: *„Wie bekannt, nähren sich die Bienen auch im Winter, aber unterlassen ihre Reinigung im Bienenstocke etc.“* — In demselben Artikel bitten wir Seite 5 (deutscher Text) 12. Zeile von oben, anstatt des Passus: Im Monate März benöthigt die Biene etc. *richtig* zu lesen: *„Im Monate März benöthigt die Biene sehr viel Blüthenstaub und Wasser, sie mengt daher Wasser mit Blüthenstaub und Honig und mit dem auf diese Weise erhaltenen Gemische füttert sie ihre Würmer, die in diesem Monate, besonders bei den starken Bienenstöcken, schon zahlreich vorhanden sind“.* — Wir haben ausreichend Vorsorge getroffen, dass sich solche Verstösse nicht wiederholen und bitten unsere Leser um freundliche Entschuldigung. Die Red. d. „Pčela“.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek.

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 straná). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 3. ***U Osieku,*** *mjeseca svibnja 1881.* **Tečaj I.**

Kako i na koji način bi se moglo racionalno gojenje pčela po našoj domovini razprostraniti i što je pučkomu učitelju u tom pogledu činiti?

(Ovo je pitanje riešavano u podžup. učiteljskoj skupštini obdržavanoj u Osieku dana 24., 25. i 26. rujna 1879. Izvjestitelj B. P.)

(Nastavak.)

Družtvo se nada tečajem vremena zadobiti od visoke vlade godišnju subvenciju, kojom je onda voljno šiljati od vremena do vremena tako zvane putujuće učitelje po raznih mjestih za poduku pčelara u racionalnom gojenju pčela.

Jednom rieči, ovo družtvo, ako se bude održalo (a održati se hoće, ako nadje podpore u visoke vlade i svojih članova) moći će znatno pokrenuti ovim znamenitim pitanjem.

3. Od velike je potrebe da se što skorije izda posebni pčelarski zakon, koji bi služio na obranu pčelarstva i onih, koji se njim bave.

Već u drugoj polovici 18. stoljeća uvidiše njeke države, da je neobhodno potreban posebni pčelarski zakon.

Sve, bile sad manje ili veće radnje štićene su zakonom u svih svojih poslovih, samo pčelarstvo, taj najljepši upravo poetični ogranak gospodarstva, samo je sebi ostavljeno i svemu izvrženo, a neima zakona, na koji bi se mogao pčelar u pojedinih slučajevih pozvati.

Evo jednog groznog primjera, koji se je prošle godine u Osieku sbio: Njeki inteligentan i neumoran

Wie und auf welche Weise liesse sich die rationelle Bienenzucht in unserem Vaterlande verbreiten, und was hat der Volksschullehrer in dieser Hinsicht zu thun?

(Diese Frage ist in der Lehrerversammlung der Vicegespanschaft Essek, abgehalten den 24., 25. und 26. September 1879, beantwortet worden).

(Fortsetzung.)

Wenn der Raps in der Blüthe ist, so können die Bienen aus einem gut bevölkerten Dzierzonständer an einem Tage 5—10, ja sogar bis 15 Kilogramm Honig eintragen. Dort wo kein Raps gepflanzt wird, sollte eine andere der Bienenzucht nützliche Pflanze angebaut werden.

Ich erachte jedoch keinen der angeführten Gründe als massgebend.

Der Hase liegt in einem anderen Gebüsch. Unwissenheit, theils in der Theorie, theils in der Praxis, oder das Eine und das Andere wird die Hauptursache sein, dass viele Bienenzüchter den Betrieb der Bienenzucht aufgegeben haben. Der Grund aber, dass heute noch bei uns, in so geeigneter Gegend, die Bienenzucht auf einer sehr niedern Stufe steht, ist, weil sich der grösste Theil unserer Bienenzüchter an das Sprichwort hält: „Wir bleiben beim Alten", und sich durchaus nicht zur rationellen Bienenzucht bequemen will, sondern diese eine Neuerung nennt, die zu gar nichts tauge (natürlich hat sie aber noch keiner von ihnen versucht, denn, anstatt die Bienen zu vermehren, tödten sie dieselben unbarmherzig jahraus, jahrein).

pčelar uložio je do 300 for. u svoj liepo uredjeni pčelinjak. Pun nade, da će si za koju godinu pčelinjak znatno povečati, prepadne se nemalo, kad je dan na dan opazio, gdje mu pčela napadno nestaje. Jednoga dana stojao je dulje vremena nepomično pri svom pčelinjaku, te opazi kako sva pčela roju lično na jednu stranu leti, a vrlo ih se malo povraća. Pred večer je pošao na onu stranu, kamo mu je pčela letila, te naidje na stan njekoga israelićana, o kom je znao da trguje medom; ha, pomisli si, moguće da su tu moje pčele i stupi u dvorište. Pak što mislite da je našao u dvorištu? Ono, što je tražio, svoju pčelu naime, samo ne više živu, nego sprešanu. Isti je izraelićanin držao u otvorenoj posudi medicu pod svojom šupom, a pčele su, pošto je nošnja i onako slaba bila, navalile kao biesne nanj. Tiran, taj izraelićanin, da neizgubi onu medenu vodu, što su ju pčele usisale, poubijao je i sprešao svaki dan na stotine tih nedužnih životinjica, a pčelaru tim veliku štetu nanio.

Da pako kod nas obstoji kakov pčelarski zakon, to se nebi dogodilo, a ako i bi, imao bi pčelar pravo na temelju zakona odštetu tražiti, israelićanin bo nebi smio u otvorenoj posudi, pak na, pčeli pristupnom mjestu, nikakovih slastica držati.

Ovdje sam naveo samo jedan istiniti slučaj, a ima ih velika množina, radi kojih je posebni pčelarski zakon neobhodno potreban.

Ele obrazložio sam tri glavne točke, koje se na svaki način provesti moraju, za da se racionalno pčelarstvo kod nas razprostraniti uzmogne.

Još mi sada preostaje drugi odjel pitanja: „Što je pučkomu učitelju u tom pogledu činiti?“

Kao što je u svem, što prosvjeti i napredku naroda vodi, zadaća učitelja velika, tako je i u tom pogledu. Svaki pučki učitelj ima biti u svom djelokrugu upravo apoštolom racionalnoga pčelarstva. On, ne samo da ima neuke ali voljne pčelare poučiti, nego mora sve svoje sile upotrebiti, da jih što više uz pčelarstvo priljubi, dokazujuć im sve moguće probitke, koje iz njega crpiti mogu. Da pako pučki učitelj uzmogne u pogledu razprostranjivanja racionalnoga pčelarstva svoju zadaću valjano riešiti, potrebno je, da je ponajprije sam zauzet za to, a onda da se, proučiv teoriju toga velezanimivoga predmeta, njim u praksi faktično bavi.

Pitati će me možebit tko, a odkle mnogomu siromašnomu učitelju novac za nabavu džirzonaka? Ovaj se čvor dade lahko riešiti. Pošto se razprostranjivanjem pčelarstva jedan velevažni ogranak gospodarstva unapredjuje, te istim materijalna podpora narodu pruža, dužna je, po mojih nazorih, svaka obćina svomu učitelju

Was hat man also zu thun, damit jedes Vorurtheil bezüglich der rationellen Bienenzucht von den älteren Bienenzüchtern beseitigt und in den jüngeren nicht Platz greife, sondern sich umsomehr zum Nutzen der Nation in unserem Vaterlande verbreite?

1. Die Erfahrung lehrt uns, dass sie der grösste Theil, besonders der einfache Bauer, weder durch Bücher, noch Vorträge, sondern einzig und allein durch Beispiele erlernen kann. Demzufolge wird die Verbreitung der rationellen Bienenzucht bei uns zum grössten Bedürfniss.

In den Landwirthschafts-Instituten, Seminaren und Lehrerbildungsanstalten sollte die rationelle Bienenzucht als besonderer Gegenstand den übrigen Lehrgegenständen eingereiht und darauf gesehen werden, dass die Hörer der genannten Anstalten in diesem Gegenstande nicht nur theoretisch, sondern auch praktisch gebildet werden.

Wenn auf diese Weise fertige Landwirthe, geweihte Priester und geprüfte Lehrer ihren Beruf antreten, wird manchem von ihnen die Gelegenheit geboten werden, Einige durch Beispiele, Andere durch den Unterricht bei eigenem Bienenstande zu belehren und sie zur selbstständigen Pflege der Bienen anzuleiten.

In erster Linie sind die Geistlichen und Lehrer dazu berufen, sich selbst mit der Bienenzucht zu befassen, wodurch sie nicht nur sich selbst nützen, sondern auch sehr Vieles zum allgemeinen Wohle beitragen werden. Denn wenn wir mit der Zucht der Bienen jenen schönen Schatz, jene süsse Frucht, welche uns die Mutter Erde durch die verschiedenen Pflanzen darreicht, völlig erschöpfen wollen, so dürfen wir die Bienenzucht nicht allein in Händen der Ungebildeten lassen, sondern es muss sich auch unsere Intelligenz, besonders die bemittelteren Landwirthe destomehr mit ihr befassen, wie dies z. B. in Deutschland, besonders im Kleinstaate Hannover, dann in dem uns benachbarten Krain u. s. w. der Fall ist.

(Wird fortgesetzt.)

Der Monat Mai.

In allen Ländern und aller Orten wird von Gross und Klein der Erste Mai Löchlich gefeiert. Im ersten Morgengrauen schon ertönen ringsum Musikklänge, hallen Freudenschüsse. Jede, selbst die ärmste Hütte ist geziert mit dem schönsten, herrlichsten Schmucke der Natur: mit grünem Reisig und bunten Blumen.

Die Blumenpracht, die wir ringsum auf Feld und Wiese schauen, sie mahnt uns Bienenzüchter daran, dass auch für die Bienen die gold'ne Zeit angebrochen.

Tritt man an manchen schönen sonnigen Mai-

(na njegovu molbu) nabaviti najmanje dvie napučene džirzonke. A da i obćine pri tom ništa negube, može se svaki učitelj obvezati na rokove nabavljene džirzonke odplatiti, koje onda po izplati postaju njegovom sobstvenom vlastitosti. Ovako može učitelj na lahku ruku doći do maloga imetka, koji mora vremenom, nesamo njemu, nego i cieloj obćini liepe procente nositi.

(Nastavit će se.)

Mjesec svibanj (Majus.)

I malo i veliko raduje se 1. svibnju. U svu zoru čuju se zvukovi glasbe, a mjestimice i gruvanje topova. Svaku i najmanju kućicu vidiš urešenu uresom najdivnijim, uresom naravnim, liepom zelenom granćicom i krasnim raznobojnim cviećem. Razno cvieće, koje vidjamo po kućnih prozorih i po svibanjskom drveću upozoruje nas pčelare, da je i po pčelcu našu zlatno doba nastalo. Kad se liepoga dana približiš pčelinjaku imaš što i viditi; jedne vuku na noguh toliko, da se i nehotice začuditi moraš toj snagi toli malene životinjice, druge opet navalile toli mnogobrojno na leto, da misliš razvaliti će ga. A čemu su te silne priprave, čemu li ta neobična navala? Izkusni pčelar nazrieva u tom ili kišu, ili skore rojeve.

Akoprem ima kod nas dosta predjela, gdje se kadkada dobivaju najljepši rojevi već u mjesecu travnju, to se ipak samo svibanj može podpunim pravom nazvat mjesecem rojenja. Najglavniji je dakle posao svakoga pčelara u mjesecu svibnju bditi i pozornim okom pratiti svaki rad svojih pčelaca.

Ako želiš, da i starice ostanu dobre i jake, a ti nedaj, da se previše roji; prvenac, a poslie osam ili devet dana drugenac, pa huja manda. Da pako svako dalnje rojenje prepriečiš, moraš mjesta pojedinih starica medjusobno zamjeniti, a kod džirzonaka matičnjake izrezati.

Koji pčelari sa džirzonkami, mora nastojati da pčela ima dosta prostora u ulištu, a to se postizava dodavanjem okvirića. Tko neima liepo izgradjenih okvirića, nek se zadovolji s početci.

Ovoga je mjeseca, rek bi sve u cvietu. Kuda samo okom svrneš ugledaš bujnu narav.

Ja ću ovdje navesti samo dvie, ali po pčelarstvo veoma važne biljke i to: bagrem i crvenu jagodu.

Bagrem ili krunica (Robia Pseudoacacia) cvjeta kod nas obično oko polovice svibnja. Prošle je godine već početkom svibnja bila u najljepšem cvietu, ali ove je godine jako zaostala. Krunica medi jako, a med joj je izvrstan. U trgovinah delikatesa stavljaju veliku

tagen vor die Bienenstöcke, wie viel des Beachtenswerthen bietet sich da dem aufmerksamen Blicke; Hunderte der kleinen emsigen Arbeiter schleppen in so schweren Mengen den Blüthenstaub an ihren Füsschen herbei, dass man unwillkürlich über die Kraft dieser unscheinbaren Thierchen staunen muss. Und dann wieder zeigt sich ein Hasten und Eilen, ein Stauen und Drängen an dem Flugloche, dass man schier vermeinen würde, sie wollten dasselbe sprengen.

Der erfahrene Bienenzüchter aber schliesst aus diesem hastenden Treiben auf Regen oder auf baldiges Schwärmen.

Wenngleich es hierzulande Gegenden gibt, allwo man schon im Monate April die schönsten Schwärme erhält, kann doch nur der Mai mit vollem Rechte der Schwärme-Monat genannt werden.

Die wichtigste Obliegenheit für den Bienenzüchter in diesem Monate aber ist: jede Arbeit seiner Bienen mit aufmerksamem Auge zu verfolgen.

Sollen die Mutterstöcke gut und kräftig bleiben, dann ist es nothwendig, dieselben nicht allzuviel schwärmen zu lassen; der Erstschwarm und nach Ablauf von 8—9 Tagen der Zweitschwarm, mit dem sei's genug. Um dann alles weitere schwärmen zu verhüten, ist es am zweckdienlichsten, die Plätze der einzelnen Mutterstöcke untereinander zu vertauschen, bei den Dziersonständern aber die Waisezellen auszuschneiden.

Jene Züchter, die sich der Dziersonständer bedienen, müssen sorgen, dass die Bienen im Innern genügend Raum finden, was durch das Hinzugeben von Rähmchen ermöglicht wird. Wer aber schön ausgebaute Rähmchen nicht besitzt, der begnüge sich mit solchen, die nur „Anfänge“ tragen.

In diesem Monate ist sozusagen Alles in der Blüthe, wohin immer das Auge fällt, überall erblickt es das Erwachen und fortschreitende Schaffen der Natur.

Ich will hier jedoch nur zwei für die Bienenzucht hochwichtige Pflanzen anführen, und zwar: die Akazie und die Walderdbeere.

Die Akazie blüht hierzulande gewöhnlich um Mitte Mai, im letztverflossenen Jahre stand sie sogar schon zu Anfang desselben Monats in schönster Blüthe, ist hingegen heuer stark zurückgeblieben. Die Akazie honigt quantitativ und qualitativ vorzüglich, darum legen auch die Delicatessenhandlungen grossen Werth auf den Akazienhonig, der jedoch nur in Dziersonständern rein gewonnen werden kann.

In waldreichen Gegenden, wo die Akazie nicht vorkommt, wird dieselbe reichlich durch die Walderdbeere

važnost na bagremov med. Čist bagremov med možeš medjutim dobiti samo u džirzonkah.

U šumskih predjelih, gdje neima bagrema, njegovo mjesto dostojno zastupa jagoda crvena (Fragaria vesca.) Cvjeta od početka svibnja pa do listopada, al najviše medi u mjesecu svibnju i lipnju.

B. P—ć.

Kako se može najsigurnije i najjednostavnije svaki roj u džirzonku smjestiti?

(Odgovor na pitanje.) Da mnogo neokolišam, preći ću odmah na samu stvar. Roj se dakle kao obično strese u kakvugoder, ali samo čitavu i čistu košnicu, (nesmije zaudarati iznutra pljesnom, a još manje drugim kakovim neugodnim smradom, zato ju je dobro prije svega malo izpaliti i sa orahovim lišćem ili melissom iztrti), zatim se košnica stavi pod isto drvo, na kojem je roj visio i ostavi tako dugo, dok se sva pčela neskupi.

Medjutim se obave poslovi u „džirzonki". Ta se postavi na svoje opredieljeno mjesto, te se kao i košnica može malo natrti iznutra kakovim pčeli ugodnim mirisom. U istu džirzonku dodju, već kakov je roj, 8—10 okvirića i to 4—5 u dolnju, a 4—5 okvirića opet u gornju etagu ležišta (Brutraum), jer je medište (Honigraum), koje je u najgornjoj etagi, jednom daskom posve oddieljeno od ležišta. (Ja mislim ovdje džirzonke, kojimi se i sàm bavim, i koje sam pri „Slav. pčelarskom družtvu" za dvogodišnje prakse, neznatnimi izpravci, najboljimi pronašao.) Svi okvirići, koji se imadu staviti u džirzonku, moraju se providiti početci, t. j. na unutarnjoj strani gornje daščice svakoga okvirića mora se uzduž po sredini povući voštani brid (Wachs-Cante), ili tko toga vidio nije, pak nerazumije, neka priliepi uzduž gornje daščice dva do tri reda stanica. — Ovako se pčeli označi pravac, kojim ima graditi, a u protivnom slučaju, kada se to učinilo nebi, mogla bi pčela sve vir var izgraditi, te jedan okvirić s drugim sliepiti, čim se dakako probitak gibivoga saća nebi postigao.

Prije još, nego li košnicu sa rojem do džirzonke preneseš, pripravi si s lieve strane jednu stolicu ili poširoku klupu, a na ovoj ovelik komad (jedan arak) ljepenke (Pappendeckel). Naljbolja je za to ona ljepenka, što ju farbari rabe, jer je čvrsta i posve gladka).

Kada je već sve tako uredjeno, a osvjedočiš li se da je već i sva pčela u košnici, onda uzmi košnicu sa rojem, te ju polahko prenesi do džierzonke, pa ju postavi na pripravljenu već stolicu ili klupu, dotično na ljepenku.

Sada ponajprije košnicu lagano nadigni, pa roj malo

ersetzt; die Erdbeere blüht zwar von Anfang Mai bis zum October, honigt aber am reichsten in den Monaten Mai und Juni.

B. P—ć.

Wie bringt man am sichersten und einfachsten jeden Bienenschwarm in den Dziersonständer?

Um nicht weitläufig zu werden, will ich sofort auf die Sache selbst eingehen.

Man schüttelt den Schwarm wie gewöhnlich in einen, gleichgiltig wie geformten, Bienenkorb, nur muss derselbe unversehrt und rein sein; er darf im Innern weder mit Schimmel, noch mit irgendwelchem anderen Schmutze belegt sein; es empfiehlt sich daher, den Korb vor Allem ein wenig auszubrennen und mit Nuss- oder Melissenblättern auszureiben; nachdem dies geschehen, stelle man den Korb unter denselben Baum, auf welchem der Schwarm gehangen war und lasse ihn so lange da stehen, bis alle Bienen sich gesammelt haben.

Inzwischen nimmt man die nothwendigen Verrichtungen bei dem zur Aufnahme des Schwarmes bestimmten Dziersonständer vor und stellt sodann letzteren auf den ihm bestimmten Platz. Nicht ohne Vortheil wird es sein, auch den Dziersonständer von Innen mit aromatischen Kräutern abzureiben. In den Dziersonständer kommen, je nach der Grösse des Schwarmes 8—10 Rähmchen, u. zw. 4—5 in die untere und 4—5 in die obere Etage des Brutraumes, weil der in der obersten Etage befindliche Honigraum mittelst eines Brettchens vom Brutraume vollständig abgetrennt ist.*) Alle Rähmchen, welche in den Dziersonständer gegeben werden, müssen mit „Anfängen" versehen sein, d. h. es muss auf der inneren Fläche genau in der Mitte des oberen Brettchens der Länge nach eine Wachskante gezogen werden. Wem aber dies Verfahren noch fremd, der nehme lieber 2—3 Zellen-Reihen aus einem alten Stocke und bringe dieselben in der vorbeschriebenen Weise auf dem oberen Brettchen an. Solcherart erhält die Biene für ihren Weiterbau die nöthige Richtschnur; wird das Einsetzen der „Anfänge" jedoch unterlassen, dann baut die Biene eben in ihrer eigenen Weise, und gar leicht geschieht es dann, dass ein Rähmchen an das andere gehangen erscheint und dadurch der richtige Vortheil des Mobilbaues verloren geht.

Ehevor noch der Korb mit dem Schwarme an den

*) Ich spreche hier von jenen Dziersonständern, welche ich selbst im Gebrauche habe und die sich während einer zweijährigen Praxis beim „Slavon. Bienenzuchtvereine", abgerechnet einige daran vorgenommene unwesentliche Verbesserungen, vollkommen bewährt haben.

nakadi dimom od cigare ili lule, a ako nisi duhandžija, tinjajućim trudom, onda ju uhvati objeručke, pridigni ju na 20—30 ℅ (stopu) visine, te ovisnim smjerom udari njom o ljepenku.

Izvedeš li taj čin iole vješto pasti će sav roj na ljepenku. U prvom početku je sva pčela još sbunjena, koje od dima, koje opet od udarca, te se odmah i nediže sa ljepenke; ovaj sgodni čas moraš upotrebiti, uzmeš dakle ljepenku sa pčelom zajedno, pridigneš ju do otvorene džirzonke i streseš pčelu, koja se na gladkoj ljepenci neima zašto držati, kao klupko čičaka u nutra. Oprezan samo moraš biti, da ti nebi kojimgod slučajem matica na zemlju opala ili u košnici zaostala, zato neće škoditi, ako, opaziš li da je još nješto pčele u košnici zaostalo, istom još jedanput o ljepenku udariš, te i tu zaostalu pčelu u džirzonku spremiš. Vratašca od džierzonke samo pritvori, dok se i opet sva pčela u nutri nesmiri.

B . . . . n.

II. redovita glavna skupština „Slavonskoga pčelarskoga družtva“.

(Nastavak i konac.)

Družtveni pčelinjak i rojenje družtvenih pčelaca.

Kako je to većini od gospode članova poznato, smješten je družtveni pčelinjak u prostranom vrtu dolnjogradske obće pučke škole. Družtvo posjeduje deset „džirzonaka“, ali u pomenutom vrtu smješteno ih je samo devet, od kojih je sedam napučeno, a dvie su prazne. Džirzonke su poredane simetrično jedna do druge, te je svaka označena posebnim brojem, Izmedju ovih navedenih 9 džirzonaka nalazi se pet raznih nutarnjih konstrukcija, ali za najshodnije pronašao je odbor, tečajem prošle godine one po sistemu Berlepševu, a po mjeri bečkoga pčelarskoga družtva sgotovljene džirzonke. Sve se džirzonke nalaze pod vedrim nebom, a svaka imade svoj vlastiti krov. Početkom proljeća god 1881. nije bila nijedna džirzonka napučena, nego se je čekalo na rojeve od pčelaca, koji su na drugoj strani vrta u slamnatih i pletenih od šiba korpah smješteni, zimu god. 1879/80 prezimili. Prvi je roj izišao 13. svibnja oko 1. ure popodne, te je smješten sa 8 poluokvirića u džirzonku br. 1. (Taj roj prvenac vagnuo je samo 2 ℔.

Deset dana kašnje, dakle 23. svibnja izrojila su se dva pčelca i to jedan oko 11. ure do podne a drugi oko 2 ure po podne. Oba roja prvenci; prvi, koji je vagnuo nješto preko 1 ℔ smješten je sa 8 poluokvirića u džirzonku br. 2., a drugi, težak preko 2 ℔ sa

Dziersonständer gebracht wird, muss zur linken Seite desselben eine Bank, worauf ein Pappdeckel (am besten von jener Sorte, welche die Färber benützen) gelegt ist, aufgestellt werden.

Erst nachdem alle diese Vorkehrungen getroffen sind und man sich überzeugt hat, dass auch sämmtliche Bienen im Korbe beisammen, nehme man denselben und bringe ihn auf die erwähnte Bank vor den Dziersonständer.

Sodann muss der Korb behutsam gehoben und der darin befindliche Schwarm mit Tabakrauch (in Ermanglung dessen mit glimmendem Feuerschwamm) betäubt werden. Nun umfasst man mit sicherem Griff den Korb, hebt ihn auf etwa 20—30 ℅ Höhe und stösst ihn hart gegen den Pappdeckel zurück. Sobald dieser Stoss mit der gehörigen Intensität erfolgt, fällt der ganze Schwarm auf den untergelegten Deckel und da die Bienen im ersten Momente, zum Theile durch den Rauch und zum Theile durch die Erschütterung noch betäubt sind, können sie sich sofort auch nicht erheben ; dieser günstige Augenblick nun muss benützt werden; man ergreife daher rasch den Pappdeckel, bringe ihn an die Oeffnung des Dziersonständers und schütte den Schwarm in denselben, was umso leichter geschehen kann, als die Bienen auf der glatten Fläche des Deckels keinen Haltpunkt finden.

Hiebei muss aber besonders darauf geachtet werden' ob nicht etwa bei dem vorgenommenen Experimente durch irgend einen bösen Zufall die Königin abhanden gekommen.

Es kann daher nicht schaden, sobald man bemerkt, dass noch einige Bienen im Korbe geblieben, das Experiment zu wiederholen, bis auch die letzte Biene von dem Schwarme in den Dziersonständer gebracht ist.

Das Thürchen an dem Dziersonständer muss vorerst nur angelehnt bleiben, und darf erst dann geschlossen werden, wenn Aussen keine Nachzügler mehr zu bemerken und die Bienen im Innern des Ständers zur Ruhe gekommen sind.

B . . . . n.

II. ordentliche General-Versammlung des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines“.

(Fortsetzung und Schluss.)

Der Vereinsbienenstand und die Schwärme der Vereinsbienen.

Es dürfte dem grössten Theile der Herren Mitglieder bekannt sein, dass der Vereinsbienenstand in dem geräumigen Garten der Unterstädter Volksschule errichtet wurde. Der Verein ist im Besitze von zehn Dziersonständern; davon befinden sich neun in dem erwähnten Garten; sieben sind bevölkert und zwei unbevölkert. Die Dziersonständer sind, einer neben

10 poluokvirića u džirzonku br. 3. — 27. svibnja oko 2. ure po podne izrojio se je četvrti prezimljeni pčelac i dao prilično liep roj prvenac, koji je smješten sa 10 poluokvirića u džirzonku br. 4. Zatim su se još izrojila 2 drugenca: Jedan dosta slab 26. svibnja koji je smješten u džirzonku br. 6., a drugi 29. svibnja, od kojega je polovica dodana slabomu roju u džirzonki br. 6., a polovica upotriebljena je na odgojivanje matica; razdieljena je naime opet na dvie pole, te je jedna pola sa mladom maticom smještena u medište džirzonke br. 1., a druga isto tako u medište džirzonke br. 2. Tim je završeno rojenje u mjesecu svibnju.

Tečajem mjeseca lipnja izrojio se je jedan prvenac iz pete prezimljene starice i to 23. i. m., koji je smješten u slovačku „džirzonku" br. 9. Osim ovoga prvenca izrojilo se je više drugenaca, trećaka pače i četvrtaka, ali izmedju svih bijaše samo jedan prilično liep drugenac, koji je smješten sa 5 cielih okvirića u kranjsku slamom opletenu džirzonku br. 8.; drugenac od 8. lipnja i trećak od 10. lipnja iz jedne, te iste košnice, smješteni su zajedno u džirzonku br. 7. (sa sedam poluokvirića). Ostali rojići, (trećaci i četvrtaci), pošto su jako slabi bili, upotriebljeni su na odgojivanje mladih matica.

Unatoč nastojanju, da se osujeti rojenje onomu prvencu, smještenomu u džirzonku br. 1., izrojio se je taj ipak 8. srpnja i dao vrlo liepi *paroj*. Sa obće poznatih razloga stavljen je isti paroj, pošto su ponajprije svi matičnjaci izrezani, opet u istu džirzonku br. 1. Tim se je završilo rojenje u god. 1880. Iz svega se medjutim vidi, da je god. 1880. pčela prilično naginjala na rojenje, samo što su ti rojevi kasno dolazili, a i slabi bili.

Glede oplodjivanja matica, opazio sam, da su njekoje mlade matice neoplodjene ostale i začele trutovska jaja leći. Od četiri oplodjene mlade matice, koje sam u medištih odhranio, ostala je u reservi samo jedna, koja je do danas prieko ciele zime u medištu džirzonke br. 3 sačuvana; ostale tri su već prošle jeseni pojedinim rojevom pridodane.

Od 8 u džierzonkah uzimljenih pčelaca prezimilo je sretno sedam, a osmi je tečajem zime uginuo, a to sigurno zato, što mu je već pod kasnu jesen morala uginuti ili nestati matica, koji se slučaj pri uzimljenju nije opazio.

Prije nego što zaključim svoj izvještaj, dozvolite mi gospodo da koju spomenem i o razvitku družtva, što se dakako može i mora ponajviše radu i maru upravlja-

dem andern, symetrisch geordnet, und ist jeder speziell mit einer Nummer bezeichnet. Unter den neun angeführten Dziersonständern befinden sich fünf verschiedene innere Constructionen; jedoch hat der Ausschuss im verflossenen Jahre als am zweckmässigsten jene nach dem System *Berlepsch* und nach dem Masse des Wiener Bienenzucht-Vereins angefertigten Dzierzonständer befunden. Jeder Dziersonständer hat sein eigenes Dach und stehen sie unter freiem Himmel. Zu Anfang des Frühjahrs (1880) war noch kein Dziersonständer bevölkert, man wartete auf die Schwärme der Bienen körbe, welche auf der anderen Seite des Gartens in geflochtenen Strohkörben aufgestellt sind, woselbst sie überwinterten.

Der erste Schwarm kam den 13. Mai gegen 1 Uhr Nachmittags heraus und ist mit Halbrähmchen in den Dziersonständer Nr. 1 gebracht worden. (Dieser Erstschwarm hat nur 2 Pfund gewogen.) Zehn Tage später, also am 23. Mai, haben zwei Bienenstöcke Schwärme abgegeben und zwar einer gegen 11 Uhr Vormittags und der andere gegen 2 Uhr Nachmittags. Beide Schwärme sind Erstschwärme; der eine, der etwas über 1 Pfund wog, ist mit 8 Halbrähmchen in den Dziersonständer Nr. 2, und der andere, über 2 Pfund schwer, ist mit 10 Halbrähmchen in den Dziersonständer Nr. 3 gesetzt worden. Den 27. Mai gegen 2 Uhr Nachmittags hat der vierte überwinterte Bienenkorb einen ziemlich schönen Schwarm abgegeben, welcher mit 10 Halbrähmchen in den Dziersonständer Nr. 4 gesetzt wurde. Dann folgten noch zwei Zweitschwärme, und zwar einer, der ziemlich schwach war, den 26. Mai, (er wurde in Dziersonständer Nr. 6 gesetzt) und der zweite am 29. Mai, von welchem die Hälfte dem schwachen Bienenvolke im Dziersonständer Nr. 6 beigegeben, die andere Hälfte aber zur Erziehung der Königin verwendet wurde. Auch diese letztere Hälfte wurde in zwei getheilt, und zwar ist die eine Hälfte mit der jungen Königin in den Honigraum des Dziersonständers Nr. 1 und die zweite in den Honigraum des Dziersonständers Nr. 2 hineingegeben worden. Mit dem war das Schwärmen der Bienen für den Monat Mai beendet.

Im Laufe des Monates Juni (am 23.) hatte ein Erstschwarm aus dem überwinterten 5. alten Korbe einen Schwarm abgegeben und wurde in den slovakischen Ständer Nr. 9 gesetzt. Nach diesem Erstschwarm folgten im Juni mehrere Zweitschwärme, Drittschwärme und auch Viertschwärme; allein unter allen diesen war ein einziger schöner Zweit-

jućega odbora pripisati. U izvještaju prošle glavne skupštine obdržavane dne 14. prosinca 1879. nalazimo, da je broj družtvenih članova bio do blizu jedne stotine i to, izuzam njekoličine, samih u Osieku stanujućih, ele je djelovanje družtveno bilo više lokalno. Danas broji družtvo do 200 članova, a od ovih stanuje preko pol stotine izvan Osieka. Imade danas već članova iz okolice Osieka, Požege, Našica, Valpova, Djakova, Broda, Vinkovaca i iz cieloga Sriema, dapače imade ih i u Beču, pa i ća u Sarajevu.

Upravljajući odbor je uvjek imao pred očima prikupljanje vanjskih članova u družtvo, da po njih tako uzmogne svoje djelovanje što dalje razprostraniti; zato je upravo od početka svoga djelovanja smjerao onamo, kako bi se što prije uzmoglo izdavati javno družtveno glasilo pomoćju kojega samo i mogu svi članovi, bili oni u blizini ili udaljeni, sačinjavati jednu cielinu, te se mladji od starijega, manje izkusan od izkusnijega, početnik od praktikera, a i svi medjusobno na polju racionalnoga pčelerstva što više usavršivati.

To pregnuće uprav. odbora urodilo je plodom, te je tako mjeseca ožujka prvi broj družtvenoga lista „Slavonska pčela" ugledao sviet i dostojno pozdravio sve pčelare i prijatelje pčelarstva.

Tim smo gospodo dokazali svietu da tu nije šale, nego da želimo ozbiljno raditi oko podignuća toga velevažnoga, ali kod nas zapuštenoga ogranka gospodarstva, a uzdajuć se u onu, da svaka dobra stvar prodrieti mora nadajmo se, da će uz rad pojedinca, a podporu i slogu svih nas i ovo naše družtvo ojačati i vremenom svrhu svoju postići, pak kuda će nam ljepša nagrada, nego kada znamo, da će nas naši potomci za ovaj rad i mar oko toga blagosivati. U to ime gospodo „složno napred", pa Bog pomozi.

Pročitav družtveni tajnik svoj izvještaj, nastavi dnevni red družtveni blagajnik g. *Ivan Heštera*, te izviesti o stanju blagajne kako sliedi:

IZKAZ

prihoda i razhoda slavonskoga pčelarskoga družtva u Osieku, dolnjem gradu od 14. prosinca 1879 do 27. siečnja 1881.

a) Prihod.	for.	nč
Gotovina od 14. prosinca 1879	87	52
Prinesci članova	237	—
Od srećaka	5	84
Svota . .	330	36

schwarm, welcher in den mit Stroh eingeflochtenen Krainer Dzierzonstäder Nr. 8 mit 5 Ganzrähmchen gesetzt wurde; der Zweitschwarm vom 8. Juni und Drittschwarm vom 10. Juni, aus einem und demselben Strohkorbe, sind zusammen in den Dziersonständer Nr. 7 mit 7 Halbrähmchen gesetzt worden. Die übrigen kleinen Schwärme (Drittschwärme und Viertschwärme) wurden, da sie sehr schwach sind, zur Erziehung der jungen Bienenkönigin verwendet.

Trotz aller Mühe jenen Erstschwarm, der in den Dziersonständer Nr. 1 gesetzt wurde, vom Schwärmen zurückzuhalten, setzte er dennoch am 8. Juli einen Schwarm ab, der einen sehr schönen Jungferschwarm lieferte. Aus allgemein bekannten Gründen wurde derselbe Jungfernschwarm, indem vorher alle Waiselzellen ausgeschnitten worden waren, wieder in denselben Dziersonständer Nr. 1 gesetzt. Mit dem war das Schwärmen der Bienen für das Jahr 1880 beendet. Indessen sieht man aus alledem, dass das Jahr 1880 die Bienen im Schwärmen ziemlich begünstigte, nur herrschte dabei der einzige Uebelstand, dass die Schwärme etwas zu spät gekommen sind und auch schwach waren. Hinsichtlich der Befruchtung der Königin bemerkte ich, dass einige junge Königinen unbefruchtet geblieben sind und Drohneneier zu legen begannen. Von vier befruchteten jungen Königinen, welche ich im Honigraume erzogen habe, blieb nur eine in Reserve, welche über den ganzen Winter, bis heute, im Honigraume des Dziersonständers Nr. 3 aufbewahrt wurde; die übrigen drei sind schon im vorigen Winter einzelnen Schwärmen beigegeben.

Von acht eingewinterten Dziersonständern sind sieben glücklich davongekommen und der achte ist im Laufe des Winters zu Grunde gegangen, wahrscheinlich deshalb, weil ihm schon im Spätherbste die Königin entweder umgekommen oder auf andere Art in Verlust gerathen ist, welcher Fall bei der Uebersetzung in den Winterstand nicht beobachtet wurde.

Bevor ich meinen Bericht schliesse, wollen mir die Herren erlauben, noch etwas von der Entwickelung des Vereines, die jedenfalls in erster Reihe der Thätigkeit und Mühe des leitenden Ausschusses zu danken ist, erwähnen zu dürfen. Im Berichte der letzten Generalversammlung, welche am 14. December 1879 abgehalten wurde, finden wir nahezu an 100 Mitglieder, die, mit Ausnahme weniger, alle in Essek domiciliren; das Wirken des Vereines war also mehr ein

b) Razhod.	for.	nč
Za 4 prisadna pčelca	28	48
Za pčelarske listove	13	30
Za knjige i uveze	13	56
Za sliku bana grofa Pejačevića Ladislava . .	4	76
Za razne troškove i tiskanice	66	02
Družtvenim poslužiteljem	49	—
U osječkoj dolnjo gradskoj štedionici uloženo	100	—
Gotovina u blagajni	55	24
Svota . .	330	36

U Osieku, 27. siečnja 1881.

Ivan Heštera
blagajnik.

U Osieku, 20. ožujka 1881.

Pregledano i u redu pronadjeno:

Cvietko Ittlinger v. r. **Ig. Sudić** v. r. **Drag. Schwarz** v. r.

Pošto je saslušan koli izvještaj tajnika o poslovanju uprav. odbora, toli i pregledan izkaz blagajnika o stanju družtvene blagajne, bude upravljajućemu odboru „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ od glavne skupštine jednoglasno podieljen podpuni absolutorij, te ujedno predloži družtveni član pogl. gosp. katastr. inšpektor *Josip Auerbach*, da se cielomu uprav. odboru izrazi u zapisniku današnje glavne skupštine sveobće zahvalno priznanje na trudu i nastojanju oko boljka i napredka družtvenoga.

Ovaj je predlog velikim odobravanjem od svih prisutnih članova jednoglasno primljen.

Na predlog predsjednika izabrani su u odbor za pregledanje družtvene blagajne u godini 1881. družtveni članovi: gospoda *Josip Auerbach*, *Ferdinand Folk* i *Dragutin Švarz*. Ujedno su na predlog istoga, za verifikatore skupštinskoga zapisnika izabrana gg. *Franjo Vaniček* i *Mijat Brcžan*.

Dočim se je odbornik g. *Ignjo Simader* na ovoj povjerenoj mu časti zahvalio, to je mjesto njega izabran gradski exaktor g. *Vjekoslav Šegec*, a namjesto odborničkih zamjenika g. *Miloša Bosanca*, koji je u svojstvu svojega zvanja u Bosnu prešao, te se uslied toga na povjerenoj mu časti zahvalio i pokojnika *Josipa Severa* izabrana su gg. *Janko Darebny*, gymnazijalni učitelj u Osieku i *Cvietko Ittlinger*, trgovac u Osieku. Izbor je obavljen tajnim glasovanjem, a skrutatori bijahu gg. *Stjepan Anišić* i *Ferdinand Folk*.

Predsjednik predlaže skupštini, neka bi ista zaključila, pošto se svakim danom novi i veći troškovi družtvu namiču, koje uprava od samih prinesaka družtvenih članovâ neće moći pokriti, uslied čega bi djelovanje družtveno moglo nazadovati, a i posve prestati, te pošto je svrha „Slavonskoga pčelarskoga druž-

locales. Heute zählt der Verein bei 200 Mitglieder, von denen über ein Halbhundert ausserhalb Essek wohnt. Heute gibt es bereits Mitglieder aus der Umgebung von Essek, aus Požeg, Našic, Valpo, Djakovar, Brood, Vukovar und aus ganz Syrmien, ferner aus Wien und sogar aus Sarajevo. Der leitende Ausschuss hatte immer die Gewinnung von auswärtigen Mitgliedern vor Augen, um durch sie seine Thätigkeit je weiter verbreiten zu können; deshalb hat er schon bei Beginn seines Wirkens dahin getrachtet, auf welche Weise je eher ein publicistisches Vereins-Organ geschaffen werden könnte, da es fast nur durch dieses allein möglich ist, die Mitglieder, ob nahe ob fern, zu einem Ganzen zu vereinigen und die Jüngeren durch Aeltere, die minder Erfahrenen durch die mehr Erfahrenen, die Anfänger durch die Praktiker und alle unter einander auf dem Gebiete der rationellen Bienenzucht je mehr zu vervollkommnen. Dies ging dem strebsamen Ausschusse mit gutem Erfolge von statten; und so erschien im Monate März die erste Nummer des Vereinsblattes „Slavonska Pčela“ und begrüsste alle Bienenzüchter und Freunde der Bienenzucht. Und mit dem, meine Herren, haben wir der Welt gezeigt, dass wir nicht scherzen, sondern dass es uns um die Hebung dieses hochwichtigen, leider bei uns noch vernachlässigten Zweiges der Landwirthschaft ernstlich zu thun sei, darauf bauend, dass jede gute Sache durchdringen muss, und dass bei der Thätigkeit Einzelner, mit Unterstützung durch Einigkeit unser Aller die Gesellschaft sich kräftigen und mit der Zeit ihr Ziel erreichen werde; welchen schöneren Lohn könnten wir auch wollen, als den, zu wissen, dass uns unsere Nachkommen für diese Arbeit und Mühe segnen werden.

Im Namen dessen, meine Herren, vereint vorwärts und Gott helfe!

Nachdem der Secretär seinen vorstehenden Bericht verlesen hatte, setzte die Tages-Ordnung der Vereinscassier Herr *Johann Heštera* fort und berichtete über den Stand der Vereinscassa, wie folgt:

AUSWEIS

über Einnahmen und Ausgaben des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines“ in Essek-Unterstadt vom 14. December 1879 bis 27. Januar 1881.

a) Eingang.	fl.	k.
An Baare Cassa am 14. December 1879 . .	87	52
„ Beiträge der Mitglieder	237	—
Für Loose	5	84
Summe . .	330	36

va“ od sveobće koristi; da se zamoli u visoke vlade primjerena godišnja subvencija.

Skupština, u nadi, da će vis. vlada ovu molbu uvažiti, poprimi predlog predsjednika jednoglasno.

Poleg § 22. družtvenih pravila zaključeno je buduću redovitu glavnu skupštinu obdržavati u dolnjem gradu Osieku.

Družtveni član pogl. g. *Josip Auerbach* pozdravi predsjednika i sve skupštinare u ime odsutnoga družtvenoga člana g. *Miloša Bosanca*, kojemu je vrlo žao da se nemože, prije svoga odlazka u Bosnu, sa svimi skupštinari i članovi upravljajućega odbora ustmeno oprostiti.

Predsjednik g. *Franjo Šmidt* ml., zahvaliv se svim članovom družtvenim, koji su toli mnogobrojno učestvovali kod skupštine, zaključi redovitu glavnu skupštinu za godinu 1880.

U Osieku 3. travnja 1881.

Franjo Šmidt ml. *v. r.* predsjednik. **Bogdan Penjić** *v. r.* tajnik i ujedno perovodja ove sjednice.

Da su sve točke dnevnoga reda u ovoj II. redovitoj glavnoj skupštini „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ od 3. travnja t. g. istim redom i tako riešene, kako je to u ovom zapisniku označeno; potvrdjujemo vlastoručnim podpisom:

Mijat Brožan *v. r.* **Franjo Vaniček** *v. r.*

Razne viesti.

— **2000 godina stari vosak.** Prije njekoliko godina su u Trstu naišli radnici pri kopanju na jedan stari rimski vodovod, koji je po tvrdnji učenjaka postavljen prije Isukrsta. Cievi toga vodovoda bijahu od pečene ilovače, a po obliku bile su 20 c/m. u promjeru, 1·5 c/m debele i skoro 1 m/ dugačke. Cievi su bile jedna u drugu 4—5 c/m urinute, a prazni je prostor izmedju njih bio voskom od pčela posve hermetrički zatvoren, tako da voda nije mogla iz cievi prodirati. Najvažnije je pri tom, da je vosak poslie 2000 godina bio posve nepromjenjen, te zadržao svoj čisti miris.

Javna zahvala.

Veleċastni gospodin *P. Coelestin M. Schahinger* cooperator u Gutensteinu kod Beča i glavni urednik „Oesterr. ungar. Bienenzeitunga“ poslao je ovih danah 21 exemplar svoga vrlo popularno i poučno pisanoga djelca „Die Bienenzucht ein wichtiger aber wenig cultivirter Zweig der Landwirthschaft“ upravi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, tom molbom, da se isto medju pojedine članove, učitelje itd. porazdieli. Medju

b) Ausgang.	fl.	k.
Per 4 Zuchtstöcke	28	84
„ Fachblätter-Abonnements	13	30
„ Bücher und Einbände	13	56
„ 1 Porträt Sr. Exc. Banus Grafen Pejačević	4	76
„ Diversi und Drucksorten	66	02
„ Vereinsdienergehalt	49	—
„ Angelegt in der Essek-Unterst. Sparcassa	100	—
„ Cassa-Vorrath	55	24
Summe . .	330	36

Essek, am 27. Januar 1881. **Johann Heštera** m. p. Cassier.

Revidirt und richtig befunden:
Essek, am 20. März 1881.

Cvietko Ittlinger m. p. **Ig. Sudić** m. p. **Karl Schwartz** m. p.

Nach erfolgter Berichterstattung des Secretärs über die Thätigkeit des leitenden Ausschusses und des Vereinscassiers über den revidirten Ausweis des Cassastandes, wurde dem leitenden Ausschusse des „Slavonischen Bienenzucht-Vereins“ das vollkommene Absolutorium ertheilt und zugleich vom Vereinsmitgliede Herrn Katastral-Inspector *Josef Auerbach* der Antrag gestellt, dass dem leitenden Gesammtausschusse im Protokolle der heutigen Generalversammlung der Dank für die Mühe und das Streben um die Hebung und den Fortschritt des Vereines votirt werde.

Dieser Antrag wurde mit Acclamation angenommen.

Ueber Antrag des Präsidenten erschienen in das Comité zur Revision der Vereinscassa für das Jahr 1881 die Herren Mitglieder *Josef Auerbach, Ferdinand Folk* und *Carl Schwarz*, zur Verificirung des Protokolles der Generalversammlung aber die Herren *Franz Vaniček* und *Michael Brožan* gewählt.

Indem das Ausschussmitglied Herr *Ignatz Simader* auf die ihm anvertraute Ehrenstelle resignirte, wurde an dessen Stelle der städtische Exactor Herr *Alois Šegec* ernannt. Für den Ersatzmann Herrn *Emil Bosanac*, welcher von Amtswegen nach Bosnien versetzt worden ist und infolge dessen auf die Ehrenstelle im Vereine resignirte, wurde Herr *Darebny*, Gymnasial-Lehrer in Essek und an Stelle des verstorbenen Herrn *Josef Sever* Herr *Florian Ittlinger*, Kaufmann in Essek erwählt. Die Wahl geschah mit geheimer Abstimmung; als Scrutatoren fungirten die Herren *Stefan Anišić* und *Ferdinand Folk*.

Der Präsident beantragte, die Versammlung möge beschliessen: nachdem täglich neue und grössere Auslagen dem Vereine erwachsen, welche dem Ausschusse von den alleinigen Beiträgen der Vereinsmitglieder zu decken unmöglich wird, in Folge dessen aber das Wirken des Vereines erfolglos bleiben und zuletzt gänzlich aufhören müsste, ferner, da das Ziel des „Slavo-

ostalim piše nam taj velezaslužni muž, kako ga ovo naše družtvo osobito zanima, te on svaki i najmanji rad u „Slavonskoj pčeli" pozornim okom prati, a zaključuje željom, da bi ovo družtvo u svom poduzeću sretno napredovalo. —

Isto tako je obdario nedavno naše družtvo podpredsjednik „Bečkoga pčelarskoga družtva" i urednik „Bienenvatera" g. *Dragutin Gatter* svojimi prekrasnimi predavanji, koja je svojevremeno o pčelarstvu pri raznih sastancih i skupštinah držao. Taj osobito poznati pregaoc na polju razprostranjivanja racionalnoga pčelarstva imenuje u svom veoma laskavom pismu na družtvenoga predsjednika naš predjel eldoradom za pčelarstvo.*) Svoj list završuje srdačnom željom, da bi nastojanje „Slavonskoga pčelarskoga družtva" samo na sreću i blagoslov mile nam domovine, najbolje uspjelo!

Obojici plemenitim darovateljem izriče se oviem najsrdačnija hvala! *Uprava „Slav. pčel. družtva"*.

Na ubaviest.

Vrlo praktične i od finoga drota pletene *pčelarske kape* mogu se dobiti u Osieku uz cienu od 80 nvč., a izvan Osieku u kuću stavljeno 1 for. Isto tako može se dobiti svakovrstnoga pčelarskoga orudja, samo se umoljavaju p. n. članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva" da se obrate na *uredničtvo ovoga lista*.

Dopisnica uredničtva.

Veleč. g. D. M. u St. na Otoku Cresu. Vaš velecjenjeni list i u njemu 10 for. primismo. Skorim ćete dobiti koli potvrdu toli i priznanicu, da ste kao utemeljiteljni član „Slavonskomu pčelarskomu družtvu" pristupio. Sa Vašimi se listovnimi opazkami slažemo podpuno, ali za sada, žaliboże nije inače moguće. Na velezanimivom članku, što ga za „Slavonsku pčelu" poslaste, budi Vam najtoplija hvala, a uvrstiti ćemo ga u budućem broju.

g. I. G. u Celju (Štajerska.) Dopis, za „Slavonsku pčelu" priredjen, primismo, te ćemo ga svakako uvrstiti u budućem broju. Na zadnji list odgovoriti ćemo Vam pismeno. Sjetite nas se što češće, pak nam pišite slobodno i na slovenskom, po nas Hrvate vrlo ugodnom jeziku, mi ćemo Vas dobro razumjeti. Pozdravite urednika g. Fr. L., neka se i on javi.

g. D. K. vlastelinskom išpanu kod Dol. Miholjca. Novce smo primili, a priznanice i namire ćemo Vam poslati, Što se džirzonaka tiče odgovoriti ćemo Vam i pismeno. Za sada znajte, da ih možete i u Osieku (dolnj. gradu.) isto takove, te uz istu cienu, kao i u Beču, dobiti. Što se vrcala tiče, ako trebate obratite se na nas. Javite nam se, kako je s'rojevi u ovom mjesecu. Žalimo da niste najbolje zdrav i želimo, da se što prije posve oporavite.

*) Tako mu ga je opisao njegov bližnji rodjak, pokojni emer. gymnazijalni präfekt Brunner iz Vinkovacah. Ured.

nischen Bienenzucht-Vereins" dahin gerichtet ist, *allgemein* zu nützen — die hohe Regierung um eine angemessene jährliche Subvention zu bitten.

Die Versammlung hat, in der Hoffnung, dass die hohe Regierung die Bitte berücksichtigen werde, den Antrag des Präsidenten einstimmig angenommen.

Dem § 22 der Vereinsstatuten gemäss wurde beschlossen, die nächste ordentliche Generalversammlung in Essek-Unterstadt abzuhalten.

Das Vereinsmitglied Herr *Josef Auerbach* entbot dem Präsidenten und allen Versammlungsmitgliedern im Namen des abwesenden Vereinsmitgliedes Herrn *Emil Bosanac*, der ungemein bedauert, dass es ihm bei seiner Abreise nach Bosnien nicht vergönnt war, sich von dem leitenden Ausschusse und den einzelnen Mitgliedern persönlich zu verabschieden, die herzlichsten Grüsse.

Der Präsident Herr *Franz Schmidt* jun. dankte allen Anwesenden für ihr Erscheinen in der Generalversammlung und schloss hierauf die ordentliche Generalversammlung für das Jahr 1880.

Essek, den 3. April 1881.

Franz Schmidt jun *m. p.* Präsident. **Bogdan Penjić** *m. p.* Secretär u. Schriftführer d. Sitzung.

Oeffentlicher Dank.

Se. Hochwürden *P. Cölestin M. Schachinger*, Cooperator zu Gutenstein bei Wien und Chefredacteur der „Oesterr.-ungar. Bienenzeitung" übersandte unserem Vereine vor Kurzem 21 Exemplare seines populär abgefassten und höchstinteressanten Werkchens: „Die Bienenzucht, ein wichtiger aber wenig cultivirter Zweig der Landwirthschaft", mit der Bitte, dieselben an einzelne Mitglieder, Lehrer etc. zu vertheilen. Unter Anderem schreibt uns dieser hochverdiente Mann, wie ihn unser Verein ganz besonders sympathisch berühre, wie er jede, auch die kleinste in unserem Fachorgane erscheinende Arbeit mit aufmerksamen Auge verfolge und wünscht am Schlusse seiner freundlichen Zeilen den Unternehmungen unseres Vereines allen glücklichen Erfolg. — Desgleichen spendete Herr *Carl Gatter*, Vicepräsident des „Wiener Bienenzuchtvereins" und Redacteur des „Bienenvater" unserem Vereine mehrere hochinteressante Vorträge, welche derselbe bei verschiedenen Gelegenheiten gehalten. Herr Gatter, der sich um die Verbreitung der rationellen Bienenzucht mehrfach verdient gemacht, nennt in einem an unseren Vereinspräsidenten gerichteten ausnehmend schmeichelhaften Schreiben unsere Gegend das Eldorado für die Bienenzucht*) und gibt schliesslich dem herzlichen Wunsche Ausdruck, dass die Intentionen und das Wirken unseres Vereines, zum Heile und Segen für unser theueres Vaterland, wacker gedeihen mögen.

Den beiden edlen Spendern sei hiermit der wärmste Dank ausgesprochen!

Der Ausschuss d. „Slav. Bienenzucht-Vereins."

*) In diesem Sinne beschrieb unser Land ein naher Anverwandter des Herrn Gatter: der verewigte emer. Gymnasialpräfect Brunner zu Vinkovce. Die Red.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo" u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein" in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek.

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 4. **U Osieku,** *mjeseca lipnja 1881.* **Tečaj I.**

Kako i na koji način bi se moglo racionalno gojenje pčela po našoj domovini razprostraniti i što je pučkomu učitelju u tom pogledu činiti?

(Ovo je pitanje riešavano u podžup. učiteljskoj skupštini obdržavanoj u Osieku dana 24., 25. i 26. rujna 1879. Izvjestitelj B. P.)

(Nastavak i Konac.)

U glasovitih pčelarskih novinah, koje izilaze u Njemačkoj, mjestu „Eichstädt“ čitao sam nedavno jedan dopis, u kom neki pučki učitelj iz Nördlingena opisuje zanimivu povjest svoga pčelinjaka. Prije dvanajest godina veli, kad je došao za učitelja u isto mjesto, dobio je od obćine tri dobro napučene pletene slamnate košnice uz naputak školskoga vieća, da ih ima upotrebiti za praktičnu obuku svojih učenika. Pokle je već prve godine dotjerao na deset jakih pčelaca, zamolio je poglavarstvo svoje obćine, da mu isto nabavi barem dvie džirzonke i obveže se u roku od godine dana sav trošak za to obćini namiriti. Poglavarstvo je, uvaživ taj plemeniti cilj svoga učitelja bezodvlačno nabavilo ne dvie, nego pet džirzonaka, koje je isti učitelj u dvie godine obćini izplatio. Sliedećih godina si je dotičnik sam iz svoga džepa, kako je kad mogao, svoj pčelinjak samimi džirzonkami množio. Danas posjeduje 38 komada dobro napučenih džirzonaka, iz kojih je prošle godine izvadio čisti dobit do blizu 500 for. a. vr. Najvažnije jest pako pri tom, gdje navadja u istom dopisu, da već ima učenika njegovih, koji se danas racionalnim gojenjem pče-

Wie und auf welche Weise liesse sich die rationelle Bienenzucht in unserem Vaterlande verbreiten, und was hat der Volksschullehrer in dieser Hinsicht zu thun?

(Diese Frage ist in der Lehrerversammlung der Vicegespanschaft Essek, abgehalten den 24., 25. und 26. September 1879, beantwortet worden).

(Fortsetzung.)

2. Sehr viel kann in dieser Hinsicht der Bienenzuchtverein wirken.

In ganz Deutschland bestehen viele solche Vereine schon seit mehreren Jahren, und wirken wohlthätig auf die Einwohner seiner Provinzen ein. Es gibt kaum einen Bienenzüchter (und ihrer gibt es viele) der nicht Mitglied irgend eines Vereines wäre. Was ein allein dastehender Mensch nicht auszuführen im Stande ist, das vollbringt wieder eine zusammenhaltende Menge sehr leicht. Die Gesellschaft ist ein Körper mit hundert Händen, welcher auf hundert Seiten einwirken kann. Alle Bienenzuchtvereine in Deutschland erhalten aber, trotzdem sie schon an und für sich mächtig sind, von der betreffenden Regierung dennoch verschiedene Privilegien und materielle Unterstützungen. Auf diese Weise geben sie ihr öffentliches Organ, mittelst welchem sie weit und breit auf die Bevölkerung einwirken, heraus.

Jedem, auch dem unwissenden, aber willigen Anfänger der Bienenzucht wird durch ein solches Organ der Weg zur Fertigkeit auf dem Gebiete der Bienenzucht angebahnt, und alle Fehlwege versperrt.

la bave. Jednom rieči taj čovjek uživa od godine do godine liepu novčanu podporu od svojih pčela, a uz to su mu zahvalni nesamo obćinari, nego još i mnogi iz okolice na materijalnoj podpori, koju svi skupa od svojih pčela dobivaju.

Ele sliedimo i mi gospodo primjer toga njemačkoga učitelja, pak ćemo nesamo sebi, nego i narodu našemu koristiti.

Tim sam slavna skupštino svoje nazore u pogledu stavljenoga mi pitanja izpoviedio, a mislim da je to jedini i pravi put podignuću i razprostranjivanju racionalnoga pčelarstva, toga poetičnoga ogranka gospodarstva. Moguće da se moji nazori neće odobriti, ali mi u tom slučaju onda ostaje barem ta zadovoljština, da sam dobro mislio;

U skupštini poprimljene rezolucije glase:

I. U gospodarskih učilištih, sjemeništih i učiteljištih ima se racionalno pčelarstvo uvrstiti kao posebni predmet.

II. Uz svaki od navedenih zavoda ima se postaviti po najnovijem i najpraktičnijem štillu uredjen pčelinjak.

III. Visoka vlada ima nastojati da se poput gospodarskih, i posebna pčelarska družtva ustroje.

IV. Svako pčelarsko družtvo, osnovano na valjanih pravilih, dužna je visoka vlada ne samo fizično, nego na sveobću korist i materijalno podupirati.

V. Kao što uz svaku školu ima biti vrt za praktičnu obuku u gospodarstvu, tako isto neka obćine učitelju, kao pčelaru, nabave najmanje dvie džirzonke u svrhu praktične obuke u racionalnom pčelarstvu.

VI. Pučki učitelj se ima svojski latiti racionalnoga pčelarstva, a proučiv teoretično i praktično taj zanimivi predmet, dužan je svakog neukog najvećom pripravnošću u tom podučiti.

VII. Svaki bi učitelj, službujući u Slavoniji imao biti članom „Slavonskoga pčelarskoga družtva".

VIII. Posebni pčelarski zakon, koji bi imao služiti pčelarom na obranu, jest za nas neobhodno potreban uslied toga se umoljava visoka vlada, da se ista udostoji svoju pozornost na to svratiti.

Plienjenje.

Piše Dinko Muškardin na otoku Čresu.

(Izvorni članak za „Slavonsku pčelu").

Medju nepogodami, koje se kadkada u ulenjaku[1]) dese, može se uvrstiti, ako ne baš u prvi, a ono barem u drugi red plienjenje. Pčele pliene, kada iz jednog u drugi ul ulaze, te med odnašaju, a to mogu činiti u

[1]) Ovako bar kažu u hrvatskom primorju. Pčelinjak nije ništa drugo, nego njem. Bienenstand.

Die Regierung sollte daher ernstlich bestrebt sein, die Bienenzucht auf entsprechende Regeln basiren zu lassen. Dem zufolge wäre es auch die vornehmste Pflicht der hohen Regierung, jeden auftauchenden Verein in seinem Bestreben nicht nur moralisch, sondern auch materiell zu unterstützen. Was die übrigen Punkte, bezüglich der Basis der Bienenzucht-Vereine nämlich, anbelangt, so ist bei uns schon ein Schritt geschehen.

In Essek besteht seit Frühjahr 1879 ein Verein unter dem Namen „Slavonischer Bienenzucht-Verein". Diesem Vereine, dessen heiligste Aufgabe es ist, die rationelle Zucht der Bienen in Slavonien zu verbreiten; und damit er dies erziele, wird er verschiedene gesetzlich erlaubte Mittel anwenden. So viel mir bekannt ist, wird dieser Verein mit 1. Januar die erste Nummer eines populär geschriebenen Vereinsorganes unter dem Titel „Slavonska pčela" erscheinen lassen.*)

Der Verein hofft im Laufe der Zeit von der hohen Regierung eine jährliche Subvention zu erlangen, mit welcher dann der Verein von Zeit zu Zeit sogenannte Wanderlehrer nach verschiedenen Orten hin zum Unterrichte der Bienenzüchter in der rationellen Bienenzucht auszuschicken bereit wäre.

Mit einem Worte, dieser Verein, wenn er sich erhalten wird (und er wird sich erhalten, wenn er eine Stütze in der hohen Regierung und seinen Mitgliedern findet) wird mit dieser wichtigen Frage einen ganz bedeutenden Schritt nach Vorwärt machen.

3. Ist es dringendes Bedürfniss, dass je eher ein eigenes Bienenzuchtgesetz geschaffen werde, welches zum Schutze der Bienenzucht und jener, welche sich mit ihr befassen, dienen sollte.

In der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts haben es einige Staaten eingesehen, dass es unumgänglich nothwendig sei, ein Bienenzuchtgesetz zu schaffen.

Alle, ob kleinere oder grössere Geschäfte, sind in ihren Arbeiten durch das Gesetz geschützt, nur die Bienenzucht, dieser schönste, der poetische Zweig der Landwirthschaft ist sich selbst überlassen und Allem

*) Und so wäre es auch geschehen, wenn nicht die General-Versammlung vom 14. December 1879 dieses Vorhaben des leitenden Ausschusses verhindert, und beschlossen hätte, das Blatt nicht eher erscheinen zu lassen, bis die Regierung um die Erlaubniss hiezu gebeten worden ist, besagtes Blatt nicht nur in der kroatischen, sondern auch als Uebersetzung in der deutschen Sprache herausgeben zu dürfen. Indem aber im Monate Januar d. J. die Erledigung des Gesuches an den Verein mit dem Bedeuten herabgelangt ist, dass einzelne deutsche Aufsätze und Zuschriften, also auch Uebersetzungen in das Vereinsblatt aufgenommen werden dürfen, so wird hiemit auf Grund des Beschlusses der letzten Generalversammlung die vierte Nummer der „Slavonska pčela" herausgegeben. Die Red.

odma na početku izdavanja ovog lista, koje o plienjenju prosbori.

Svi su pčelari složni u tom, da neima posebna vrst pčela, kojoj bi pripadalo svojstvo plienilica, već svaki ul[1]) od puplivom njekojih obstojnosti može postati plienjenikom i plieniteljem. Isto takoje istinito, da se pčele nedaju na otimačinu iz glada, jer od glada postepno oslabe, omrtvene i napokon izumru.

Pčelari Njemci djele plienjenje na slastičarstvo (Näscherei) i na grabež (Räuberei), a Amerikanci, te za njimi Talijani razlikuju plienjenje na skrovito (saccheggio latente) i očito (saccheggio pabese). Prvi način plienjenja nastane, kada samo njekoje pčele bez uporabe ikoje sile, i tako rekuć neopažene med iz drugog ula odnašaju, a drugi, kada hrpimice iz jednog ili više ula na drugi nasrtaju, te silom med kradu.

Rekosmo, da pčele nisu po naravi plienilice — to mogu i ja sa 11 godišnjim iskustvom potvrditi — i stoga reći će tkogod, kako dakle nastane plienjenje? Tko drugi plieni, nege pčele? Ako pčele pliene, tomu je u svih slučajevih posrednim ili neposrednim povodom sam pčelar ili s neopreznosti ili s neznanja njegova. Tko će dokazati, da pčelar mudro i umno radi, ako u ulenjaku trpi ul slabić ili pako sirotić[2]). Kada izvan dobe velike nošnje ostavlja sasvim otvoreno leto, ili nastavše pukotine nezamaže? Kada hrani pčele danju, bilo to s koje mu drago svrhe, i nepazi da med izvan ula kane? Kada ostavlja i voska i satja na ili kraj ula? Kada sred biela dana po više vremena operuje? Vonjalo i gledalo su u pčele ćutila veoma razvita, te se one i preko svoje volje, ako smijem tako reći, izrode u plienilice poticanjem baš pčelarovim.

Nu kako pčele pliene? Obično jih dojde jedna ili po dvie pred drugi ul, obletaju i lievo i desno po više puta, spuste se malko doli, i opet se dignu više, oklievajuć hoće — ili nećeli pasti na leto, pukotinu itd. One na letu nedaju jim do ula, i kadkada posrnu za njimi u vis, nebili jih odvratile. Nu opazeli plienilice, da je straža preslaba ili manjkava, napokon odvažno padu, te hitro se ušuljaju u ul, i ne plate li ni pri ulazu ni izlazu glavom ili osakatjenjem kojeggod uda, brzo se povrate uz pratnju više drugarica, te tako nastavljaju svoj nečisti posao. Ja sam vidio zimi, kada su svi uli mramorkom mirovali, letiti jednu pčelu iz svoga u drugi ul po više puta, a neprenuti se nijedan od obiuh ula. Ovakove pčele nemogu se pomutiti sa mladicami[3]), ni sa pročistni-

[1]) Ime generično. Ovako i Česi.

[2]) Ovo je naša rieč. Bezmatičan je doslovni prevod iz njem. weisellos.

[3]) To su mlade pčele.

ausgesetzt, indem es kein Gesetz gibt, auf welches sich der Bienenzüchter in speciellen Fällen berufen könnte.

Hier ein schauerliches Beispiel, welches sich verflossenen Jahres in Essek zugetragen hatte. Ein intelligenter und unermüdeter Bienenzüchter legte für seinen schön geordneten Bienenstand nahe an 300 fl. ein. Voll der schönsten Hoffnung, dass sich eines Jahres sein Bienenstand beträchtlich vergrössern wird, erschrack er nicht wenig, als er merkte, dass von Tag zu Tag sein Bienenstand auffallend weniger werde. Eines Tages stand er längere Zeit unbeweglich bei seinem Bienenstande und bemerkte, wie das ganze Bienenvolk, einem Schwarme ähnlich, nach einer und derselben Richtung hinflog, und dass nur wenige davon zurückkehrten. Am Abend verfolgte er die Richtung, wohin die Bienen geflogen und kam vor die Wohnung eines Israeliten, von dem er wusste, dass er mit Honig handelt; ha, dachte er sich, möglich, dass hier meine Bienen sind, und trat in den Hof ein. Aber was glauben Sie, was er im Hofe gefunden hat? Das was er suchte, seine Bienen nämlich, nur nicht mehr im lebenden, sondern im ausgepressten Zustande. Dieser Israelite hielt im offenen Fass Honig in seiner Remise, und die Bienen fielen bei der ohnedem ungünstig gewesenen Trachtzeit über den Honig her. Dieser Tyrran, der Israelite, damit er das Honigwasser nicht verlieren muss, das die Bienen eingesogen hatten, tödtete und presste täglich Hunderte dieser unschuldigen Thierchen aus und fügte dadurch dem Bienenzüchter grossen Schaden zu.

Wenn bei uns, welch immer geartetes Bienenzucht-Gesetz bestehen würde, so hätte sich dies nicht ereignen dürfen, und der Bienenzüchter wäre auf Grund des Gesetzes einen Schadenersatz nachzusuchen berechtigt gewesen; denn der Israelite durfte nicht in einem offenen Fasse, und auf einem den Bienen zugänglichen Orte, Süssigkeiten halten.

Hier habe ich bloss einen einzigen Fall wahrheitsgetreu geschildert, es gibt aber diesem ähnliche Fälle eine Menge, wogegen ein separates Bienenzucht-Gesetz nothwendiger Weise geschaffen werden müsste.

Somit habe ich drei Hauptpunkte erläutert, welche auf jede mögliche Weise durchgeführt werden müssen, um die rationelle Bienenzucht verbreiten zu können.

Jetzt bleibt mir nur noch der II. Abschnitt der Frage übrig: „Was hat der Volksschullehrer in dieser Beziehung zu thun?“

So wie in Allem, was zur Aufklärung und zum Fortschritt der Nation dient, die Aufgabe des Lehrers gross ist, so ist es sie auch in dieser Beziehung. Jeder Volksschullehrer hat in seinem Wirkungskreise geradezu ein Apostel der

cami[1]), pa najmanje onda, kada jih nemože biti, jere i jedne i druge za izlaza po više puta se sprieda zibakaju, dočim plienilice toga nečine, a i trup jim inače izgleda. Pčela tankovita u ul prolazeća, a debela izlazeća je svako doba godine, te stoga je sasvim s hodno, da se sumnjiva. Sumnjive su i one pčele koje naglo jednim pravcem lete. Da se o tom obistiniš, uhvati gdje koju izlazeću pčelu debelu palcem i kažiputem ljevice za povor (hrbat)[2]; te desnicom oprezno odtrgni joj zadak, iztegnut ćeš joj mjedni mjehurić, zarašten za povor, i puncat meda, koliko je debela vodena kaplja, pretisni mjehurić, i propustit će ti gušćahan med obojit, sasvim različan od nektara, koji je redak, i nalik na vodu. Na izlazeću pčelu baci muke, (brašna) pa ćeš saznat, koji ti je ul plienitelj. Ovakovo plienjenje, koje se slastičarstvom nazivlje, nije po sebi toliko opasno, da nebi vodilo i otvaralo put gorjemu zlu, hoću da rečem grabežu. Kako se dakle iz slastičarstva grabež porodi?

Slastičarke, kojim je za rukom pošlo plienjenje po koji put, odvedu sobom po više pčela, a kadkada sav se ul ustane, da pograbi svog druga, drugi ul. Opazišli na letu ili drugdje neobičnu stisku i vrevu, žurno komešanje i hrtenje, drzko kobacanje i grizenje, nemilo bockanje i kriku, znaj, da je nesreća snašla tvoj ul, zator i propast mu skora i gotova: pčele grabežljivice nahrupiše na ul, da ga opljačkaju i unište.

Šta ima pčelar raditi pri napadaju? Odgovor je jednostavan: ima napadaj odbiti. Nu kako? To je baš što pčelara najviše zanima. Ovako. Kako je dvostručno plienjenje, tako se ima pčelar dvostručnih sredstva, tj. blagih i strožih, latiti. Za slastičarstvo rabe se blaža sredstva, a ta su ova: najprije se preporučuje sužiti leto plienjeniku, i začepiti, dotično zamazati svaku i najmanju pukotinu, tako da kroz leto može samo jedna pčela prolaziti. Pomaže se leto i poletaljka sa neugodno mirisnimi predmeti: kao češnjem, lukom, kapulom, mokrim duhanom, pelinom, kamenim uljem[3]), te istim žalčenim otrovom, koji se nemilo dojmi pčela i rado mu se uklanjaju. Nezaboravi umanjiti leto i na plienitelju za jednu samo pčelu. Ulu slabiću suži nutrnji prostor, i po mogućnosti otvori mu gornje leto za uzki prolaz. Ako nebi bile ove mjere dostatne, možeš promjeniti duh ula plienitelju, da ga plienjenik točnije razpozna, te zato položi u nj hoćeš mošak, kafru, zlatotopku, ili pak rezani limun, naranču, miomirisno cvietje i ine ugodnosti. Istina ova sredstva pomažu, da se plienilice odbiju, ali ne uvjek sa željenim

[1]) Tako se zovu, kada izlaze na pročist.

[2]) Njemci kažu: Brust, a Talijani: corsaletto, torace. Jeli pravilno? Neka oni o tom sude.

[3]) Nepolievaj kamena ulja po pčela, jer će listom poginuti.

rationellen Bienenzucht zu sein. Er hat nicht nur unwissende (freilich nur willige) Bienenzüchter zu unterrichten, sondern er muss auch alle seine Kräfte anwenden, dass er in ihnen je mehr Liebe zur Bienenzucht weckt, indem er ihnen allen nur möglichen Vortheil vor Augen stellt, welchen sie aus ihr ziehen können. Damit aber der Volksschullehrer betreffs Verbreitung der rationellen Bienenzucht seine Aufgabe gehörig lösen könne, ist es nothwendig, dass er für sie zuerst selbst eingenommen ist und dann, dass er, in die Theorie dieses hochwichtigen Gegenstandes eindringend, sich mit ihr in der Praxis beschäftige.

Möglicherweise könnte es geschehen, dass ich von Jemand gefragt würde: „Aber woher soll der arme Lehrer das Geld zur Anschaffung der Dziersonständer nehmen?“ Dieser Knoten läst sich auf folgende Art lösen: Indem mit der Verbreitung der Bienenzucht ein wichtiger Zweig der Landwirthschaft fortschreitet und mit ihr dem Volke eine materielle Stütze dargeboten wird, so ist jede Gemeinde, nach meiner Ansicht, verpflichtet, ihrem Lehrer wenigstens zwei bevölkerte Dzierzonständer (auf seine Bitte) anzuschaffen. Und damit auch die Gemeinde keinen Verlust erleidet, kann sich jeder Lehrer verobligiren, die angeschafften Dzierzonständer in Raten abzuzahlen, welche dann nach erfolgter Ausbezahlung in sein Eigenthum übergehen. Auf diese Weise wird es dem Lehrer ermöglicht sein, zu einem kleinen Vermögen zu gelangen, welches mit der Zeit, nicht nur ihm, sondern auch der ganzen Gemeinde schöne Percente einbringen wird.

(Schluss folgt.)

Der Monat Juni.

Ist in diesem Monate das Wetter nur halbwegs günstig, dann dürfen wir auf reiche, ja überreiche Tracht rechnen. Sind auch im Mai die Schwärme ausgeblieben, jetzt sind sie da, und voll freut sich jeder Bienenzüchter der Zweitschwärme, für welche dieser Monat so recht geeignet. Der Zweitschwarm, ist er schön, und noch dazu in die Trachtzeit gekommen, bleibt der beste für die Zucht, hat er doch eine junge Königin, die dann im folgenden Jahre nicht mit Gold zu bezahlen. Die Nothwendigkeit, die Bienen von zu vielem Schwärmen zurückzuhalten, haben wir bereits hervorgehoben; die Verrichtungen an den Bienenstöcken sind dieselben, wie wir sie für Mai angegeben. Bei den Dziersonständern jedoch muss der Brutraum durch Hinzugabe von mit Arbeitszellen ausgebauten Rähmchen ausreichend vergrössert werden. Im Falle starker Tracht soll auch der Honigraum geöffnet und müssen in denselben 2—4 ausgebaute Rähmchen gesetzt werden; hiezu kann man auch Draht-

uspjehom, a najmanje, kada ponareste broj jurišačica, i ozbiljnije prieti. Grabež se pripravlja, i tada: joh ti ga nejačemu! Šta je tada pčelaru činiti? Latiti mu se je strožih sredstava, i to opet ovako.

Ako nisu plienilice odpor na ulu plienjeniku svladale stoga, jere je jak i redovit, može biti izgleda, da se plienjenik i spasi. Kadkada ista nazočnost pčelarova je dovoljna, da okriepi plenjenika i da grabežljivice uzmaknu. Na taj uzmožni slučaj neka se ipak neoslanja pčelar, već neka pruži hitru i korenitu pripomoć.

(Nastavit će se.)

Mjesec lipanj (Juni).

Ovoga mjeseca, ako vrieme iole ugodi, znade biti bogate i prebogate nošnje za našu pčelicu. Ako su u mjesecu svibnju zaostali rojevi radi nepogode vremena, evo ih sada. Valjani pčelar uživa u liepih drugencih, za koje je ovaj mjesec ponajviše opredieljen. Drugenac ako je liep, pa još k tomu u nošnju dodje, najbolji je za prisad, jer ima mladu maticu, koja u budućoj godini zlata vriedi. — Da treba svaku staricu uzdržati od previšjeg rojenja, rečeno je već u prošlom mjesecu. — Poslovi oko pčelinjaka isti su kao i u mjesecu svibnju. — Kod džirzonaka se mora ležište (Brutraum), dovoljno razširiti dodavanjem, ako je moguće, radiličkimi stanicami izgradjenih okvirića.

Pri jakoj nošnji otvori i medište (Brutraum), te stavi unj 2—4 izgradjena okvirića. Za medište možeš upotriebiti trotovske stanice, koje su veće od radiličkih, te se tim i med iz njih laglje izvrca.

Da pako pčelu iz ležišta u medište što sigurnije privučeš, izvadi iz ležišta jedan ili dva medna okvirića, pa ma bilo na njima i legla, te ih stavi u medište odmah do prednje stiene, a za njimi onda one prazne stanice. Med, što ga pčele u medište nanesu, (a nanieti ga mogu za dobre nošjne dosta), to je pčelaru čista hasna.

Kao uvjek, tako osobito ovoga mjeseca na čistoću pazi. Ako imaš praznoga saća ili izgradjenih okvirića, najbolje ćeš ih sačuvati od metilja (Wachsmotte) na hladnom i promaji izvrženom mjestu, objesiv sat ili okvirić razdaleko jedan do drugoga.

Ovoga mjeseca cvjetaju mnoge po pčelarstvo znamenite biljke. Ja ću ovdje navesti samo njeke glavnije:

1. Lipe (Tiliaceae) cvjetaju kod nas u mjesecu lipnju i srpnju. Sa lipovog cvieta snaša pčela mnogo praška i u izobilju vrlo ugodnoga i liekovitoga nektara. Slaveni su od vajkada smatrali lipu kao sveto drvo, te ju još i danas sade u dvorištu, oko crkve i groblja, na šetalištu

zellen verwenden, welche grösser als die Arbeitszellen sind und aus denen sich der Honig leichter schleudern lässt.

Um die Biene sicher aus dem Brut- in den Honigraum herüberzuziehen, empfiehlt es sich, 1 oder 2 Honigrähmchen aus dem ersteren in den letzteren zu übersetzen, und zwar so, dass sie an die vordere Wand, die leeren Zellen aber hinter sie zu stehen kommen. Der Honig, den die Biene in den Honigraum trägt, ist reiner Nutzen des Züchters.

Wie immer, muss ganz besonders in diesem Monate auf Reinlichkeit gesehen werden. Hat man ausgebaute Rähmchen vorhanden, dann empfiehlt es sich, um sie vor der Wachsmotte zu schützen, dieselben an einen kühlen, der Zugluft ausgesetzten Ort zu hängen und zwar in der Weise, dass ein Rähmchen von dem andern auf etwa Spannbreite entfernt ist.

In diesem Monate blühen gar viele für die Bienenzucht wichtige Pflanzen; ich will jedoch hier nur die hauptsächlichsten anführen, und zwar:

1. Die Linde, blüht hierzulande Juni und Juli. Von der Lindenblüthe holt die Biene in reicher Menge Staub und gar angenehmen und heilkräftigen Nektar. Die Slaven verehren schon seit Urzeiten die Linde als einen heiligen Baum; und heute noch pflanzen sie dieselbe in Hofräumen, vor Kirchen und Friedhöfen, auf Promenaden und in Alleen u. s. w. Für die Bienenzucht aber hat die Linde darum ausserordentlichen Werth, weil sie zu verschiedenen Zeiten blüht.

Hierzulande sind die bekanntesten nachstehende drei Arten:

a) Die grossblätterige Linde, Sommer- oder Frühlinde; blüht zu Beginn des Monates Juni;

b) die gemeine Linde; diese hat kleineres Laub, blüht in der zweiten Hälfte Juni und zu Anfang Juli;

c) die Spätlinde; diese nun unterscheidet sich von den beiden vorgenannten Arten wesentlich dadurch, dass sie ganz kleines Laub trägt und am spätesten blüht, u. zw. in der zweiten Hälfte bis zu Ende Juli; in nördlichen Gegenden aber selbst noch im August. Dieserwegen nennt sie der Deutsche auch: die kleinblätterige Winter- oder Spätlinde.

2. Der Bocksdorn, eine für die Bienenzucht hervorragende Strauchart. Hierzulande wird er zumeist zu Hecken um Wiesen, Weingärten etc. verwendet. Aus seiner licht-veilchenblauen Blüthe zieht die Biene Staub und Honig in reicher Menge. Der Bocksdorn blüht vom Juni bis zum September.

3. Der Salbei; findet sich zumeist in Steingeklüften des kroatischen Küstenlandes und allüberall in

u drvoredih i po raznih drugih mjestih. Najvažnije je po pčelarstvo, što ima više vrstih lipâ, a necvjetaju sve u isto vrieme.

Kod nas su tri vrsti poznate, i to:

a) Lipa rana (Tilia grandifólia) ima oveliko lišće i cvieta početkom mjeseca lipnja. Ove je godine malo zaostala, te je začela cvjetati stoprv oko polovice lipnja.

b) Lipa obična (Tilia europea) ima nješto manje lišće od prve, te cvieta druge polovice lipnja i početkom srpnja.

c) Lipolist (Tilia parvifolia) razlikuje se od prvašnjih što ima maleno lišće a cvjeta najkašnje, oko polovice pa do konca srpnja, a u sjevernijih predjelih još i u kolovozu, zato ju Niemci i nazivlju: „Die kleinblätterige Winterili Spätlinde".

2. Vučac (Lycium barbarum) je znameniti grm po pčelarstvo. Kod nas se nalazi kao živica i služi ogradom oko livadah, vinogradih i gumnih. Sa njegovog jasno ljubičastog cvieta snaša pčela dosta praška i meda. Vučac cvjeta od lipnja do rujna, te tako nadoknadi mnogu jalovu nošnju.

3. Žalvija ili kadulja ljekovita (Sálvia officinális). Ova se vrst nalazi po kamenju hrvatskoga primorja i svekolike Dalmacije, a kod nas samo po vrtovih. — Cvjeta u svibnju i lipnju. —

Kod nas je najobičnija livadna žalvija (Sálvia praténsis), a ima ih više surodica kao: tjeruša (S. verticillata), medak (S. glutinosa), i plavetnik (S. silvéstris). Sve ove naše vrsti žalvije jako mede i pčele ih vrlo rado obliću. Kada se livada kosi, pokosi se i žalvija, koje po gdjekojih livadah mnogo ima, ali poslie kada na novo potjera, bujno cvjeta i jako medi.

B . . . . n.

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva" obdržavane dana 23. travnja t. g. u družtvenih prostorijah, pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorodnoga gosp. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni bijahu:

Gg. *Hržić Antun*, podpredsjednik; *Sax Antun*, podpredsjednik; *Heštera Ivan*, blagajnik; *Štreitenberger Antun*, tajnik; *Sudić Naco*, *Šegec Vjekoslav*, odbornici; *Darebny Janko*, *Ittlinger Florijan*, odbor. zamjenici i *Bogdan Penjić*, tajnik i ujedno perovodja ove sjednice. Pošto je ponajprije pročitan i odobren zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

1. Tajnik g. Penjić javlja, da je vrcalo, naručeno od P. Coelestina M. Šachingera, već prispjelo, te je izloženo svim družtvenim članovom na ogled

Dalmatien, hierzulande aber nur in Gärten. Blüht im Mai und Juni. Bei uns ist am allgemeinsten der Wiesen-Salbei mit seinen vielen Abarten vertreten. Alle diese Salbeiarten honigen reich und werden von den Bienen sehr gerne ausgenützt. Der Salbei kommt auf manchen Wiesen in grosser Menge vor, wird er dann zur Zeit der Mad abgemäht und keimt von Neuem, dann gedeiht er erst recht üppig und honigt doppelt reich.

B . . . . n.

Protokoll

der am 23. April l. J. in den Vereinslocalitäten unter dem Vorsitze des Präsidenten Herrn *Franz Schmidt jun.* abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung.

Anwesend die Herren: *Anton Hržić* und *Anton Sax*, Vice-Präsidenten; *Johann Heštera*, Cassier; *Anton Streitenberger*, Secretär; *Ignatz Sudić*, *Vjekoslav Šegec*, Ausschüsse; *J. Darebni*, *Florian Ittlinger*, Ausschuss-Stellvertreter; und Secretär *Bogdan Penjić*.

Nach Verlesung und Authenticirung des Protokolles der letzten Sitzung, übergeht man zur Tagesordnung:

1. Secretär Herr *Penjić* theilt mit, dass die bei *P. Cöl. M. Schachinger* bestellte Honigschleuder bereits angelangt, in der unterstädter Volksschule ausgestellt ist und incl. Transportspesen fl. 9.62 kostet.

2. Der Cassier berichtet, dass er sämmtliche Beitragsquittungen ausgefertigt und dem Vereinsdiener zum Incasso übergeben habe.

3. In der Ausschuss-Sitzung vom 27. Januar l. J. wurde über Antrag des Vice-Präsidenten Herrn *Ant. Hržić* die Anschaffung der beiden hochnützlichen Werke: „Stahl's grosses illustrirtes Kräuterbuch" und Kwiatkowsky's „Der praktische Bienenwirth" beschlossen; demzufolge wurden dieselben bestellt und befinden sich bereits in der Vereins-Bibliothek.

Die Mittheilung der Redaction des Vereinsorganes, dass Herr Redacteur Carl Gatter aus Wien 4 Nummern des „Bienenvater" und Herr Redacteur Dr. Wilh. Ebel aus Ludwigsburg (Württemberg) 4 Nummern der „Bienenpflege", als Tauschexemplare eingesandt, wird beifällig zur Kenntniss genommen und die Redaction der „Pčela" ersucht, den Tausch der Journale auch in Zukunft anstreben zu wollen.

Hierauf berichtete der Geschäftsführer des Vereines über den Stand der Stöcke Folgendes: trotz der ungünstigen Witterung im Monate April haben sich dieselben nennenswerth gekräftigt, was zuförderst durch die beiden freundlichen Ostertage ermöglicht wurde, an welchen die Bienen jede, auch die kleinste Zelle mit Rapshonig vollfüllten. Die weitere Tracht hängt nur

u prostorijah dolnjogradske obće pučke škole. Isto vrcalo, koje je posve praktično i dobro, stoji u Gutenšteinu 8 for. a. vr., a vozni troškovi od Gutenšteina do Osieka iznašaju 1 for. 62 nč.

2. Blagajnik izvješćuje da je sve namire za sakupljivanje prinosa od družtvenih članova, priredio i opredieljenomu zato poslužitelju predao.

3. Kako je u sjednici od 27. siečnja t. g. točka X. zaključeno na predlog družtvenoga prvoga podpredsjednika g. A. Hržića nabaviti dva dobra i za družtvenu knjižnicu potrebna djela, naime: „Stahl's grosses illustrirtes Kräuterbuch" i „Der praktische Bienenwirth" od Kwiatkovskoga, tako je to i učinjeno, te su obadva djela prispjela i nalaze se već u družtvenoj knjižnici.

4. Urednik družtvenoga lista javlja da su uz zamjenu za družtveni list prispjela 4 broja „Bienenvatera" (organ „bečkoga pčelarskoga družtva" iz Beča od urednika g. Drag. Gattera i isto toliko brojevâ „Die Bienenpflege" (Würtembergische Monatsschrift zur Verbreitung bienenwirthschaftlicher Kenntnisse) iz Würtemberga mjesta Ludwigsburg od urednika dra Vilima Ebela.

Prima se na ugodno znanje i ravnanje, te se umoljava uredničtvo družtvenoga organa „Slavonska pčela" da uznastoji i nadalje sa uredničtvi pomenutih listova u zamjeničnoj svezi ostati.

5. Poslovodja družtveni g. B. P. izvješćuje, da su se družtveni pčelci unatoč ružnomu vremenu mjeseca travnja, ipak znatno pomogli, a najviše je k tomu doprineo 1. i 2. dan uskrsa. Ova dva dana su pčele svaku i najmanju stanicu napunile medom od *repice.* Dalnja nošnja zavisiti će samo od vremena. Glede rojeva izvješćuje, da bi ih već ovoga mjeseca bilo da nije hladno i kišovito vrieme, jer su već njekoji pčelci sve pripreme za rojenje učinili; ima dapače kod gdjekojih već dosta izleženih trutova i na polak izgradjenih matičnjaka. — U mjesecu svibnju će biti sigurno rojeva, samo ako bude liepih i toplih dana.

6. Poslovodja družtveni javlja, da je dao napraviti kod ovdašnjega kovača g. Antuna Sudića dva noža, i to jedan za odkrivanje stanica (65 novč.), a drugi za pravljenje početaka na okviriće (60 novč.) — Odobrava se.

Zatim izvješćuje, da je dao popraviti ono iz Beča prispjevše vrcalo kod ovdašnjega bačvara i družtvenoga člana g. Florijana Sladeka, te je sada isto posve uredjeno i za vrcanje pripravljeno. — vom Wetter ab. Die Kälte und der Regen haben in diesem Monate das Schwärmen verhindert; jedoch findet man schon bei Vielen halb ausgebaute Mutterstöcke etc. — Bringt der Mai schönes Wetter, dann wird es auch an Schwärmen nicht fehlen.

Schliesslich theilt der Geschäftsführer mit, dass er bei dem hiesigen Schmiedemeister *Ant. Sudić* zwei unentbehrliche Messer anfertigen und bei dem Vereinsmitgliede und Bindermeister Herrn *Florian Sladek* die von Wien angelangte Honigschleuder repariren liess. Für erstere wurde der Betrag von fl. 1.25 bewilligt, Herrn Sladek aber der Dank der Vereinsleitung für die unentgeltliche Reparatur votirt.

Nun verliest der Secretär Hr. *Penjić* die Namen der seit der letzten Sitzung (März) neu aufgenommenen Mitglieder, und zwar die Herren:

Bartholović Mathias, Gutsverwalter in Essek-Obers. Anišić Stefan, Kaplan in E.-Unterst.; Borčillo Anton, herrsch. Förster in Drenje; Carl Kreppe, herrsch. Išpan am Adelinenhof bei D.-Miholjac; Alex. Jovanović, Privatier in E.-Unterst.; Nikolaus Wirovatz, Advoc.-Concipist in E.-Oberst.; Jakob Levačić, beeid. Geometer in E.-Unterst.; Johann Rejchardt, kk. Rechnungs-Oberlieutenant in Essek; Milorad Mihajlović, Gemeinde-Vorstand in Dalja; Gabor Lucarić, Lehrer am k. Obergymnasium in Essek; Josef Schmidt, Grossgrundbesitzer in E.-Unterst.; Alex. Nedler, Grundbesitzer und Gastwirth in E.-Unterst.; Josef Šmidinger, k. Gespanschafts-Förster in E.-Oberst.; Žiga Bunjik, Kaplan in Klakarje; Johann Lachstädter, Oekonom in Almaš und Adalbert Bacherle, Adv.-Concip. Essek-Unterst.

Nachdem hiemit die Tagesordnung erschöpft erscheint, wurde die Sitzung geschlossen.

Essek, 23. April 1881.

Franz Schmidt jun., Präses. **Bogdan Penjić** m. p. Secretär.

Die Biene.

(Original-Correspondenz der „Slavonska pčela".)

Die Biene ist zwar ein kleines, an sich unansehnliches Thierchen, es sind ihr jedoch vom Schöpfer so erhabene Aufgaben gegeben, dass die Erfüllung dieser Aufgaben zu der Unansehnlichkeit des Geschöpfchens in keinem Verhältnisse steht.

Sie gibt dem Bienenzüchter das blendend weisse Wachs, liefert ihm den süssen Honig und ist nebenbei das eminenteste Muster des Fleisses und die lebende Warnung vor Faulheit.

Der Faulenzer, der den Spruch des weisen Schöpfers: „Im Schweisse deines Angesichtes sollst

Napose je medjutim iztaknuo, da je g. Sladek vrcalo bezplatno priredio, na čemu mu se oviem izriče od strane družtvene uprave „hvala“.)

7. Novi članovi: Tajnik g. B. Penjić čita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članova, kako sliedi:

Gg. Bartholović Matija, upravitelj dobara u gor. Osieku; Anišić Stjepan, duh. pomoćnik u dol. Osieku; Antun Borčillo, vlastel. šumar u Drenju; Dragutin Kreppe, vlastel. išpan na Adelinstanu kod dolj. Miholjca; Aleksa Jovanović, osebnik u dolnj. Osieku; Nikola Virovac, odvjetnički perovodja u gor. Osieku; Jakov Levačić, umir. geometer u dol. Osieku; Ivan Rejchart, c. kr. računovodni nadporučnik u Osieku; Milorad Mihajlović, obć. načelnik u Dalju; Gavro Lucarić, učitelj na kr. vel. gimnaziju u Osieku; Josip Šmidt, veleposjednik u dol. Osieku; Aleksander Nedler, posjednik i gostioničar u dol. Osieku; Josip Šmidinger, kr. županijski nadšumar u gor. Osieku Žiga Bunjik, župnik u Klakarju; Ivan Lachstädter; oekonom u Almašu i Adalbert Bacherle, odvjetnički perovodja u dol. Osieku.

Svi prijavivši se članovi uvršćuju se poleg obstojećeg § družtvenih pravila u red podpomagajućih članova od god. 1881.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku, dne 23. travnja 1881.

Franjo Šmidt ml. v. r. predsjednik. **Bogdan Penjić** v. r. tajnik, ujedno perovodja ove sjednice.

Razne viesti.

— **Lučbar Šandor Wilson** proračunao je, da 125 cvietova sa djeteljine daju po prilici 1 gram sladora. Pošto svaki cviet sastoji iz 60 cvietnih kaleža, to bi se morao iz 125.000 × 60, ili iz 7,500.000 cvietnih kaleža slador izvući, za da se 1 kilogram sladora zadobije. Med sadržaje 75% sladora, a po tome je 1 kilogram meda proizvod iz 5,600.000 cvietnih kaleža. Računajte dakle pčelari, iz koliko milijuna cvietnih kaleža moraju pčele izsisati nektar, da napune samo jednu malu košnicu, a kamo li družtvenu džirzonku, koja ima u samom ležištu 20 okvirića, a svaki ako je izgradjen i pun do 20 kilograma važe. (Medište je takodjer priredjeno za 10 okvirića.)

☞ **Ovom broju pridodane su „Pravila Slavonskog pčelarskog družtva“ u Osieku.**

du dein Brod verdienen“, ignorirt, kaufe sich einen Bienenstock, er besehe sich gelegenheitlich, wenn ihm dies das Herumlungern in Gasthäusern irgend zulässt, den Fleiss, die Emsigkeit, die strenge Ordnung im Bienenstocke, dann wird er — wenn nicht jedes bessere, feinere Gefühl seinem Inneren entschwand, freudig zur Arbeit greifen und sich bessern.

Ich will damit nicht sagen, dass er fortwährend neben dem Bienenstocke sein und sich nicht ein Gläschen Wein vergönnen soll — Mässigkeit ist jedoch eine schöne Tugend, welche Geld ersparen hilft.

Unter eifrigen Bienenzüchtern finden wir wenige Säufer, Nachtschwärmer, Spieler und anderes Gekrieche; die Bienenzüchter sind meist nüchterne, denkende, für Haus, Hof und Familie besorgte Landwirthe — wahre Beispiele der Biene selbst.

Dieser moralische Einfluss muss unstreitig nur die besten Folgen haben.

Bienenzüchter kann Jedermann sein, dem die Imkerei Freude bereitet, und der materielle Nutzen der Bienenzucht ist bekanntlich ein ganz nennenswerther, da derselbe mit 45% berechnet werden darf.

Alle Vorurtheile und Sprüche, die unter dem Landvolke über die Imkerei cursiren, sind nichts als Ausflüsse von Bosheit, gehen von den Feinden der Bienen — den Faulenzern — aus und sind eigentlich eine Schande für unser Jahrhundert.

Der Bienenzüchter hat, wenn der Ertrag ein noch so günstiger, der Gewinn ein noch so hoher ist, hiefür gar keine Steuer zu zahlen — die Bienenzucht ist seit Maria Theresia steuerfrei. Ist dies nicht eine Wohlthat für den kleineren Besitzer, der unter der Last der übrigen Abgaben seufzt? Er kann in der Bienenzucht ohne grosses Anlagekapital einen reichen Gewinn erzielen.

Er wird aber nebenbei die Stunden, die er beim Bienenstande zubringt, zu seinen angenehmsten zählen.

Wir, in der schönen Steiermark, müssen aus allen diesen Gründen das Unternehmen des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines“ mit Freuden begrüssen und wünschen diesem Vereine in dem Lande, wo die Bienenzucht noch nicht die verdiente Würdigung findet, die besten und schönsten Erfolge.

Cilli (Untersteiermark), im Mai 1881.

Ivan Gabršek,
Secretär d. Bienenzuchtvereines in Cilli.

☞ **Der heutigen Nummer unseres Blattes liegen die „Statuten des Slavonischen Bienenzuchtvereines“ bei.**

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek.

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga

pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 5. ***U Osieku,*** *mjeseca kolovoza 1881.* ***Tečaj I.***

Poziv u pčelarsko družtvo.*)

Trudom zaslužnih i dobromisaonih muževah u Osieku utemeljilo se „Pčelarsko družtvo“, koje izdaje svoj javni organ „Slavonsku pčelu“ hrvatski i radi oportuniteta njemački, što će se s vriemenom izgladiti. Družtvo već do sada broji više od 200 članovah. Članovi utemeljitelji plaćaju jednom 20 for., a podpomagajući jednom za uvjek 1 for. pristupnine, i godišnji prinos od 2 for. a. v. u dva godišnja obroka unapred. Potanje može se saznati iz družtvenih pravilah.

I s t a r s k i H r v a t i ! Ovo je prviput, da onostranski Hrvati stupaju javno na apističko pozorište, da pokažu znanje i vještinu i u ovoj grani narodnoga gospodarstva.

Namjera družtvenih osnovateljah je, da vaskolik narod, ma gdjegod bio, crpi iz istog družtva što više koristi, hasne i boljka. Istarski Hrvati nemogu se pasivno držat napram ovom družtvu, jer držeći se minulo bi ih ono blagotvorno dobro, dobro moralno i materijalno, koje

*) Naš veleštovani dopisnik sa otoka Cresa i utemeljiteljni član „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ velečastni gosp. D i n k o M u š k a r d i n stavio je taj poziv u poučni, gospodarski i političi list „Naša sloga“, koji izilazi u Trstu. Poziv je upravljen samo na istarske Hrvate, ali mi uvrstismo isti poziv doslovce u naš družtveni list, za da se uzmogne i naše sveobće čitateljstvo takodjer upoznati tim zlata vriednim pozivom Mi se živo nadamo, da će ovaj poziv na našu rodjenu braću istarske Hrvate, kojim je namienjen, djelovati, a neprevarimo li se u nadi, moći ćemo zajedničkim radom orijaškim korakom napredovati.
Ured.

Wie und auf welche Weise liesse sich die rationelle Bienenzucht in unserem Vaterlande verbreiten, und was hat der Volksschullehrer in dieser Hinsicht zu thun?

(Diese Frage ist in der Lehrerversammlung der Vicegespanschaft Essek, abgehalten den 24., 25. und 26. September 1879, beantwortet worden).

(Schluss.)

In der berühmten Bienenzeitung, welche in Deutschland, im Orte Eichstädt erscheint, las ich vor Kurzem eine Zuschrift, in welcher ein Volksschullehrer aus Nördlingen eine interessante Geschichte seines Bienenstandes darstellt.

Vor zwölf Jahren, sagt er, als er in diesen Ort als Lehrer gekommen war, erhielt er drei gut bevölkerte mit Stroh geflochtene Körbe mit der Anleitung des Schulrathes, dass er diese für den praktischen Schulunterricht seiner Schüler zu verwenden hat. Indem er es schon im ersten Jahre auf zehn starke Bienenstöcke gebracht hatte, bat er den Magistrat seiner Gemeinde, dass er ihm wenigstens zwei Dzierzonständer anschaffen möge und machte sich verbindlich, in der Frist von einem Jahre alle Auslagen dafür der Gemeinde zu decken. Der Magistrat berücksichtigte das edle Ziel seines Lehrers und hatte unverzüglich nicht zwei, sondern fünf Dzierzonständer angeschafft, welche derselbe Lehner schon in zwei Jahren zurückbezahlt hatte. In den folgenden Jahren hatte der Betreffende aus der eigenen Tasche successive seinen Bienenstand ausschliesslich mit Dzierzonständern ver-

bi ih inače zapalo, da u družtvo stupe, a borme nitko se rado dobra neotimlje.

Recimo istinu, naša Istra je odveć iznimna zemlja. Svaka pokrajina u našoj državi čega što obiluje, a mi svega u svakom obziru oskudujemo. Imade kakvih 40 godinah, da se svietom umno pčelari, a mi neimamo o takovom pčelarenju ni elementarnih pojmah. Ako nam se i njekoja krate, pa ipak nitko nam neprieči, da se učimo, naobražujemo i usavršujemo. Mi se možemo podignuti, i moramo do visine drugih kulturnih narodah, al tomu se hoće uz ostalo i željezne volje. Napred dakle Istarski Hrvati, nu samo temeljito, odvažno i uztrajno. Iztisnimo iz krugovah naših sve, s čega narodi boluju i propadaju. Naobražujmo se i udružujmo se.

Istarski Hrvati! Liepa i plemenita je zabava medonosne pčelice gojiti, a i ugodna, kad unaša mnogi novčić u tobolčić. Samo umnim pčelarenjem postiže pčelar svoju svrhu, a umno pčelarenje čovjek se lih brže izuči, nego ikoje strukovno znanje. Ta imademo i vriednih pčelarskih naših knjigah. „Slavonska" će pako „Pčela" na široko naukom se baviti, i sliediti marljivo sve novije izume.

Neka nikoga neplaše troškovi, s malenom glavnicom razložno razredjenom veliki se uspjesi postižu. I u tomu će biti pčelarsko družtvo svojim članovom na ruku.

Netrebuješ puno vremena: kad si dokolan ili trudan, tad se pčelarstvom zabavljaj i prodji.

Istina svi se nemogu pčelarstvu posvetiti; nekoji su ipak razredi pučanstva, koji bi mogli i morali. Redovnici i učitelji sa nizke plaće jedva životare, niti imade izgleda, da će jim kadkada osvanuti dan sretnijeg položaja. Njim ino nije, nego oslonuti se o svoju bitnost i pomoći si, kako koji bolje može i zna le. Medju ostalimi liepa jim se prilika pomalja, da uz pčelarstvo svojski prionu, gdje će im se otvoriti novi izvor uzaludno gramžene poboljšice.

Javni su zvaničnici i najbliži narodu, kojih je savjestno izpunjivati velevažnu misiju: prednjačiti i sborom i tvorom. Svatko rado sliedi, što redovnik i učitelj rade, pa će i naš Istran po njih poučen više ljudski i razumnije pčelariti. Samo vi narodni prosvjetitelji na rad: podupirajte pčelarsko družtvo, komu se sada hoće temelje učvrstiti, te uztrajte neuzkolebivo, nu i plodonosno uz narod za narod.

Ako je drugim narodom od potrebe, to je našemu narodu od nužde, da se udružuje. Hrlimo dakle u što većem broju u „Pčelarsko družtvo Slavonsko". Nemožemo i nesmijemo živjeti za se, niti po se, jer ovo družtvo je i naše družtvo, članovi su većinom naša bra-

grössert. Heute besitzt er 38 Stück gut bevölkerter Dzierzonständer, von welchen er im verflossenen Jahre einen Reinertrag von 500 Gulden bekommen hat. Das allerwichtigste dabei ist jedoch, was er in seiner Zuschrift anführte, dass er schon solche Schüler habe, welche sich heute mit der rationellen Bienenzucht beschäftigen. Mit einem Worte, dieser Mann geniesst von Jahr zu Jahr eine schöne Unterstützung in Geld und sind ihm nicht nur die Gemeindevorsteher, sondern auch noch viele Andere aus der Umgegend für die materielle Unterstützung, welche alle insgesammt durch ihre Bienen erhalten, dankbar. Also meine Herren, folgen wir auch dem Beispiele dieses deutschen Lehrers, dann werden wir nicht nur uns, sondern auch unserer ganzen Nation nützlich werden.

Mit dem habe ich, löbl. Versammlung, meine Ansichten hinsichtlich der gestellten Frage dargelegt und glaube, dass dies der einzige und rechte Weg zur Hebung und Verbreitung der rationellen Bienenzucht, dieses wahrhaft poetischen Zweiges der Landwirthschaft, sei. Möglich, dass man meine Ansichten gutheissen werde, wenn nicht, so bleibt mir wenigstens der Trost, es gut gemeint zu haben.

Die in der Versammlung angenommenen Resolutionen lauten:

I. In den landwirthschaftlichen Lehranstalten, Seminarien und Lehrerbildungs-Anstalten ist die rationelle Bienenzucht als separater Lehrgegenstand einzuführen.

II. Ist an den erwähnten Anstalten ein nach dem neuesten und praktischesten Style eingerichteter Bienenstand zu errichten.

III. Die hohe Landesregierung möge bestrebt sein, dass neben den Landwirthschafts-Vereinen auch separate Bienenzucht-Vereine errichtet werden mögen.

IV. Jedeu Bienenzucht-Verein, gestützt auf gehörige Statuten, ist die hohe Regierung verpflichtet, nicht nur moralisch sondern auch materiell zu unterstützen.

V. So wie sich bei jeder Schule ein Garten zum praktischen Unterricht in der Landwirthschaft befinden soll, eben so sollen auch die Gemeinden dem Lehrer, als Bienenzüchter, wenigstens zwei Dzierzonständer zum Zwecke des praktischen Unterrichtes in der rationellen Bienenzucht beschaffen.

VI. Der Volksschullehrer hat sich mit der rationellen Bienenzucht ernstlich zu befassen; und ist er in diesen interessanten Gegenstand theoretisch und praktisch eingedrungen, auch verpflichtet, jeden Unwissenden mit der grössten Bereitwilligkeit darin zu unterweisen.

VII. Jeder in Slavonien bedienstete Lehrer, hat Mitglied des Slavonischen Bienenzucht-Vereins zu sein.

ća, pčele gojenice su naše, su hrvatske pčele. Dobrobit i sreća družtva je dobrobit i sreća naša, kao i svaki neuspjeh i nesgoda je opet i naša.

Samo u družtvo! U družtvo! Tim smo i izpunili svoju zadaću.

Iz Istarskog primorja.

D. M.

Plenjenje.

Piše Dinko Muškardin na otoku Ćresu.

(Izvorni članak za „Slavonsku pčelu").

(Nastavak.)

Takva šta bi bilo: da stegne leta svim ulom; da boreće se pčele bacajuć[1]) na nje vodu razstavi. Poplašene, da na nje ploha pada, razići će se. Može jošte ul zasliepiti i odjediti[2]). Ul se zasliepi, kada se pred njega ili na njega kakvi znamen postavi, bud kamen, drvo, papir, bud ikoja druga stvar, da tim plienilice prevarene uzmaknu. Jošte se zasliepi, kada se leto drugamo prenese. To se ovako dostigne: uzmu se dvie daščice odugačke četverokutne, jedna se položi o desni, a druga o lievi kraj poletaljki, tad dvie glave od obiuh daščica neka tiču pročelo ulu, a druge dvie glave, ležeć daščice na poletaljki neka se približu i tiču tako, da izajde na poletaljki dugi trokut, koji se s metaličnom mriežom pokrije, da nijedna pčela nemože u ovaj trokut. Plienilice će uzaludu letiti i tražiti puta do leta, te nenašav ga dosadjene će se odvratiti. Ovo umjetno zasliepilo nek ostane na poletaljki tri i više dana, dok navala sasvim prestane, i plienilica nestane, nego na večer nek se propuste pčele domaćice. — Odjediti pako znači sav ul plienjenik čimgoder pokriti, tako da prijašnji oblik sasvim izgubi i promjeni. Godine 1875. čitav roj pčela plienilica o iskonu srpnja sjedne povrh ula, čija vrata nisu se valjano zatvarala, a sred zaslonke i nutrnjih stiena moglo se do meda, kuda su plienilice zbilja i hodale. Pitah se sam sobom, šta da činim. Protjeraj što možeš tudjica iz ula i zatvori čvrsto vrata, da se više tuta nemože prohadjati. Ste sam si strane pobjedu stekao, nego na letu već su se pčelice kotrljale, i brzo bi se bio zametnuo ljuti boj, da nepomažem poletaljku kamenim uljem i nezatvorim rešetku. Opet se pčele sakupe ozgor ula i nehtjedoše odatle odlazit, a ja lievaj kamena ulja ulu po glavi[3]), s čega njekoliko pčela zaglavi[4]), većina jih se razleti, a njekoličina stane oko ula nadalje napastovati. Valja mi se i njih riešiti! Hodi

[1]) Ne dakle kropeć.

[2]) Njemac kaže: verblenden, a Talijan: mascherare. Nego to nije svejedno, zato sam ozgor naški izrazio jedan i drugi pojam.

[3]) Ovako u mene zovu gornju dasku, koja ul pokriva i zatvara. [4]) Plienilice nisu bile moje.

VIII. Ein separates Bienen-Gesetz, welches den Bienenzüchtern zum Schutze zu dienen hätte, ist für uns von unumgänglicher Nothwendigkeit; in Folge dessen wird die hohe Regierung gebeten werden, dass Hochdieselbe diesem Gegenstande verdiente Aufmerksamkeit würdigen möge.

Monat Juli und August.

Eine nur ganz natürliche Folge war es, dass viele Bienenvölker erst um Mitte des Monates Juli zu schwärmen begannen, nachdem sie durch die Ungunst der Witterungsverhältnisse im Allgemeinen stets zurückgeblieben waren. Aber auch später noch wurden manche Züchter durch recht schöne Jungfernschwärme überrascht.

Dass die Julischwärme nicht mit denen vom Juni, und noch weniger vom Mai verglichen werden können, ist wohl selbstverständlich; in Gegenden jedoch, wo man gute Herbsttracht voraussetzen darf, und wo dieselbe länger andauert, können sich auch die Juli-Schwärme, insbesonders stärkere, ganz gut noch für den Winter vorbereiten. — Zweitschwärme, im Allgemeinen Schwärme mit einer jungen unbefruchteten Königin, soll man im Monate Juli nicht mehr absondern, vielmehr empfiehlt es sich, dieselben, falls sie überhaupt vorkommen, in den Mutterstock zurückzubringen, vorerst aber die Waiselzellen aus demselben herauszuschneiden.

In unserer Gegend tritt gewöhnlich in der zweiten Hälfte des Monates Juli eine kurze Pause rücksichtlich der Tracht ein; aus diesem Grunde muss der rationelle Bienenzüchter darauf bedacht sein, dass nach der Lindentracht nicht etwa zu viel Honig ausgeschleudert wird, weil dadurch auch der stärkste Bienenstock gar arg geschwächt, ja sogar vernichtet werden würde.

Der August ist derjenige Monat, auf welchen unsere Bienenzüchter nicht wenig halten. „Recht viel Thau und wenig Regen, Bringt dem Bienenzüchter Segen" — lautet ein Sprichwort alter Imker. Im August lässt allerdings die Brut nach, aber auch der Bau hört auf; darum sind für den routinirten Züchter ausgebaute leere Rähmchen in diesem Monate von höchstem Werthe.

Bleibt die Witterung nur halbwegs günstig, dann darf man sicher erhoffen, dass die Bienen alle leeren Zellen mit Honig vollfüllen, ergo: je mehr leere Zellen, respective ausgebaute leere Rähmchen, umsomehr auch Honig.

Im Monate August darf man mit vollster Beruhigung Drohnen-Zellen in den Brutraum stellen, die Königin wird sie keinesfalls mit Drohneneiern vollllegen, wohl aber werden sie die Bienen mit Honig füllen.

Gleich zu Beginn des Monates August ist es noth-

ja tada na obliže gumno, nosi slame, i pokrij ul sav savcat: ja sam ga odjedio, i učinio tolika slamnata predvorja, da je i pčela domaćica težkom mukom mogla ulaznicu na letu pogoditi. Čitava tri dana je po koja plienilica oko plienjenika obilazila, nego se nigda neusudi na juriš: ul Br. 7 sam sretno odjeleć spasio.

Komu se neće ni zasliepiti, ni odjediti, tomu bih svjetovao, da odaleči ul plienjenik iz ulenjaka, i odnese u gdjekoje tamne prostore, kao u sobu, pivnicu, podrum, štebnik, ili gdje drugdje, da ga tuj pridrži ne manje od 5 ili 6 dana, te zatim vrati na prvanje mjesto u ulenjak ili drugdje. Neće ovako, a on neka premjesti plienjenik izvan letokruga, kamo njegove pčele nedopiru. Tuj će mu biti siguran i miran.

Jadne pčele silu sa silom, dok mogu, odbijaju. Nu ako je svagda žalostna istina, da veća sila više može, ta valja i za grabež. Bezbrojne pčele plienilice kao da se dogovore, dojure do plienjenika i nepitajuć, jeli prosto unići, nastavljaju složno i hladnokrvno navalu, te čujuće se jačimi pred uzmaknujućimi domaćicami prodru za čas do medenih bedema, t. j., do satja, izgrizu prešno i nesmotreno poklopce poput onoga, koji vrši svoj posao naglo i u strahu, da nebude zatečen, pobacaju je i po satju i na tle, medožedne izsisaju svaku stanicu do kapi, žurno ostavljaju ul, kako da jih netko goni i izpražnjene odma se vraćaju. Da bi ovakovom hitrinom za vrieme nošnje unašale, u tili sat čitav bi ul medom dubkom napunile.

(Konac sliedi.)

Mjeseci: Srpanj i kolovoz.

Kako su ove godine rojevi zaostali, izrojiše se mnogi pčelci u prvoj polovici mjeseca srpnja a i kašnje je mnogoga pčelara iznenadio po koji liepi *paroj*.

Razumjeva se da se srpanjski rojevi nemogu uzporediti sa lipanjskimi, a još manje svibanjskimi rojevi, ali u predjelih, gdje je dobra jesenska nošnja, pa gdje takova dulje potraje, mogu se i oni, osobito jači rojevi za zimu dobrano pripraviti. Drugence i u obće rojeve sa mladom neoplodjenom maticom nije probitačno u mjesecu srpnju oddieliti, nego, ako se takovi dese, najbolje ih je opet starici povratiti, izrezav u njoj dakako ponajprije sve matičnjake.

U našoj okolici nastane obično u mjesecu srpnju i to druge polovice kratka stanka glede nošnje, zato mora racionalni pčelar oprezan biti, da nebi poslie lipove nošnje previše meda izvrcao, jer bi tim mogao najjačega pčelca posve oslabiti, pače i uništiti.

Kolovoz je mjesec do koga naši pčelari mnogo drže; samo malo kiše, ili dosta rose, pa će biti i meda, wendig, alle Bienenvölker auszugleichen, d. h. man nimmt die Brut aus den stärkeren Stöcken und setzt sie den schwächeren hinzu; überhaupt soll darauf gesehen werden, dass sämmtliche Dziersonständer die gleiche Anzahl Rähmchen haben; denn fürwahr es kann nichts schöneres geben, als wenn bei Allem im Bienenhofe Gleichmass herrscht. Sobald man aber bemerkt, dass die Tracht begonnen, und dass sich in dem zunächst dem Fenster befindlichen Rähmchen Honig befindet, ist es unumgänglich nothwendig, dass sofort 2—4 (je nach der Stärke des Volkes) leere ausgebaute Rähmchen hinzugegeben werden; sind solche nicht vorhanden, dann muss eben aus dem hintersten Rähmchen der Honig ausgeschleudert und die so geleerten Rähmchen an ihren Platz zurückgestellt werden; weil es nur auf diese Weise möglich ist, die Tracht vollkommen auszunützen.

Dieser Monat bietet auch die geeignetste Zeit für den Austausch von alten, hinfälligen, durch junge, befruchtete, gesunde Königinen.

Aus der **Bienen-Flora**:

Die syrische Seidenpflanze ist eine der für die Bienenzucht werthvollsten; blüht im Monate Juli.

Die Blüthe ist von blassrother Farbe und sehr angenehmem Geruche; sie ist balmartig geformt und honigt so überreich, dass häufig sogar der Nektar aus ihr tropft. Bei uns in Slavonien fand ich diese Pflanze in Djakovar, und zwar in den dortigen bischöflichen Meierhöfen. Es ist anzunehmen, dass einer von den Kirchenfürsten die syrische Seidenpflanze entweder nur ihrer schönen seidenreichen Wolle, oder vielleicht sogar der Bienenzucht wegen, dort cultivirte. Heute freilich, gedeiht sie dort nur mehr in gänzlich verwildertem Zustande und wird unbarmherzig vernichtet. — Ich halte mir bevor, demnächst eingehender von dieser Pflanzenart zu sprechen.

Die Cytronen-Melisse. Auch diese Pflanze ist für die Bienenzucht von Wichtigkeit; ihr Blatt riecht angenehm, und übt auf die Biene eine aussergewöhnliche Anziehungskraft, in der Zeit des Schwärmens setzen sie sich am liebsten auf solche Plätze, welche von der Cytronen-Melisse duften; ihre Blüthe gibt einen besonders wohlriechenden Nektar. Hierzulande wächst sie wild; es gibt jedoch eine Menge Leute, welche sie ihres Wohlgeruches wegen in den Gärten pflegen. — Den Samen der Cytronen-Melisse legt man am besten im Spätherbst.

Der Haiden (Buchweizen) ist eine für die Landwirthschaft hochnützliche Pflanze. Mäht man ihn in noch unreifem Zustande, gibt er ein vorzügliches Heu — der reife Kern aber bietet dem Menschen ein eben-

tako vele stari košničari. U kolovozu popušta leglo, ali bogme i gradnja prestaje, zato su u tom mjesecu upravo od najveće vriednosti po umnoga pčelara izgradjeni i prazni okvirići. Ako vrieme iole ugodi, sve prazne stanice napuniti će pčela medom; ele što više praznih stanica, dotično izgradjenih praznih okvirića, to više i meda. U kolovozu možeš i trutovske stanice u sred ležišta postaviti, pa se neimaš bojati, da će ti ih matica trutinami zaleći, nego naprotiv pčele će ih medom napuniti.

Odmah na početku kolovoza izjednači sve svoje pčelce, t. j. leglo od jačega uzmi, pak dodaj slabijemu, te u obće gledaj da je u svih džirzonkah jednak broj okvirića, jer neima ništa ljepšega, nego kad ti u pčelinjaku jednakost vlada. Čim opaziš da je nastala nošnja, pa da se u zadnjem okviriću do prozora med cakli, dodaj odmah po dva i četiri (već kakov je pčelac) prazna izgradjena okvirića, a u pomanjkanju takovih izvrcaj med iz zadnjih okvirića, pa ih prazne opet natrag stavi, jer samo će tako moći pčele nošnju valjano izcrpiti. Ovaj je mjesec najshodniji za zamjenjivanje starih i iznemoglih, mladjimi, oplodjenimi zdravimi maticami.

Pčelna cvjetana:

Svilatica (Asclepias syriaca) je jedna od najznamenitijih biljkah po pčelarstvo. Cvjeta mjeseca srpnja. Cviet je muzgavo-crvene boje i vrlo ugodna mirisa. Cvietići su kao lopta poredani jedan do drugoga, a tako mede da š njih često kaplje nektar, krupan poput graška. Kod nas u Slavoniji sam našao ovu biljku u Djakovu, i to u biskupskih majurevih, kamo ju je sigurno koji od biskupa zasadio i tamo po svoj prilici radi krasne svilaste vune, nalazeće se sa zrnjem u ptici naličnih tobolcih, a možebiti i radi pčelarstva gojio. Danas uspjeva tamo u posve divljem stanju, te se nemilice uništuje. O toj ću velekoristnoj biljki drugiput koju više reći.

Matičnjak ili pčelinja ljubica (Melissa officinalis). Ova je biljka takodjer velevažna po pčelarstvo. Lišće ugodno miriše, a taj miris pčele neobično privlači. Za vrieme rojenja, spuštaju se rojevi vrlo rado na takova mjesta, koja su natrta matičnjakom. Cviet daje osobito ugodna mirisa nektar. Kod nas raste divlji, ali ga mnogi radi mirisava lišća i u vrtovih goje. Sjeme matičnjaka je najbolje saditi u kasnoj jeseni.

Heljda ili hajdina (Polygonum Fagopyrum) veoma je koristna biljka u gospodarstvu Pokosi li se u zeleno, daje izvrstnu krmu domaćemu blagu, a zrno opet kad dozrije daje čovjeku zdravo i hranivo jelo. U predjelih gdje se mnogo sije, kao u Hrvatskoj, Kranjskoj itd. neprocienjive je vriednosti po pčelarstvo. Što je kod nas s proljeća repica, to je u tih predjelih pod jesen hajdina. so gesundes als gutes Gericht. In Ländern, wo man den Haiden häufiger und in grösserer Menge säet, wie z. B. in der Steiermark, in Kroatien, Krain etc. ist er von unschätzbarem Werthe für die Bienenzucht; was bei uns der Reps im Frühjahre, ist in jenen Ländern der Haiden im Herbste. In neuerer Zeit findet man auch bei uns in Slavonien hie und da den Haiden angesäet, aber nur äusserst spärlich. Blüht vom August bis zum October.

Der Steinklee wächst hierzulande auf Wegen, Feldern und Wiesen. Blüht vom Juni bis zum September. Diese Kleeart suchen die Bienen gar gerne, und haben darum auch unsere alten Bienenzüchter die Körbe, in welche sie die Bienen zu setzen gedachten, mit Steinklee ausgerieben.

Kürbisse. Alle Kürbissarten überhaupt sind der Bienenzucht von Nutzen. Der Kürbiss gibt Nektar und Staub in reicher Menge, so auch die Gurke, die Zuckermelone und die Wassermelone. Alle diese Kürbissarten geben, die eine mehr, die andere weniger Honig und Staub und blühen vom Juni bis zum September.

B. P . . . . ć.

Protokoll

der am 14. Mai l J. unter dem Vorsitze des Präsidenten Herrn *Franz Schmidt* jun. abgehaltenen ordentlichen Ausschusssitzung des „Slavon. Bienenzucht-Vereines".

Anwesend die Herren: *Anton Hržić*, I. Vicepräsident, *Ferdinand Sachs*, II. Vicepräsident, *Johann Heštera*, Cassier, *Ignatz Sudić*, Ausschussmitglied und der Secretär des Vereines *Bogdan Penjić*.

Nachdem auch der Bericht der letzten Sitzung verlesen und authenticirt ist, übergeht man zur Tagesordnung:

I. Der Geschäftsführer des Vereines macht die Mittheilung, dass er die Honigschleuder bereits praktisch versucht und sich dieselbe bestens bewährt hat. Und zwar wurden 4 Halbrähmchen aus dem Dziersonständer Nr. 1, 2 aus Nr. 2 und 2 aus Nr. 3, zusammen 8 Halbrähmchen ausgeschleudert, im Durchschnitt gab je ein Rähmchen 1 Kilo Honig. — Der Mechanismus der Honigschleuder ist äusserst einfach, arbeitet schnell und gut und hat man sich in der Handhabung derselben nur halbwegs eingeübt, arbeitet es sich damit wunderleicht. Somit kann die Honigschleuder jedem Bienenzüchter zur Benützung bestens empfohlen werden.

II. Der Ausschuss ermächtigt mit Rücksicht auf die nunmehr sich häufende Arbeit bei dem Bienen-

U novije se vrieme hajdina gdjegdje i po Slavoniji sije. Cvjeta od kolovoza do listopada.

Kokotac ili ždraljik ljekovita (Melilotus officinalis) raste samonikao po svoj Slavoniji uz puteve, na poljih i livadah. Cvjeta od lipnja do rujna. Ova vrst djeteljine veoma godi pčelam, zato i jesu već stari pčelari njom natirali košnice, u koje su naumili pčelce smjestiti.

Tikvine (Cucurbitáceae). Sve su vrsti tikvina po pčelarstvo koristne.

Bundeva ili *buća* (Cucúrbita Pepo) daje mnogo nektara i peludi; isto tako: *krastavac* ili *ugorak* (Cucùmis satívus), *dinja* ili *pipun* (Cûcúmis Melo) i *lubenica* (Cúcumis Citrúllus). Sve ove vrsti tikvina daju, koja više, koja manje i meda i peludi, a cvjetaju od lipnja do rujna.

B. P. . . . ć.

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, obdržavane dana 14. svibnja t. g. pod predsjedničtvom družtvenoga predsjednika blagorodnoga gosp. *Franje Šmidta* mladj.

Prisutni: Gg. *Antun Hržić*, I. podpredsjednik, *Ferdo Sax*, II. podpredsjednik, *Ivan Heštera*, blagajnik, *Ignjo Sudić*, odbornik i *Bogdan Penjić*, tajnik kao perovodja ove sjednice.

Pošto je pročitan i bez primjetbe ovjerovljen zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. Poslovodja družtveni g. B. P. javlja, da je 4. t. m. pokušao praktično upotriebiti vrcalo, te je tom sgodom izvrcao 8 poluokvirića i to 4 iz džirzonke br. 2. i dva iz džirzonke br. 3. — Popriečno nzeto dao je svaki okvirić 1 kilogr. meda. Vrcalo vrca dobro i brzo; mekanizam je posve jednostavan, a kad se čovjek samo malo uvježba ide posve lagano; dakle se pomenuto vrcalo može svakomu preporučiti.

II. Pošto nastaje rojenje, a i inače važniji poslovi pri pčelinjaku, opunomoći odbor poslovodju g. Bogdana Penjića, da si uzme u pripomoć jednoga poslužitelja, koji će imati ujedno i na rojeve paziti. — Istomu poslužitelju je odobrena nagrada od 25 for. i to za vrieme od polovice mjeseca svibnja do uzimljenja pčelaca. — Za svaki roj je istomu poslužitelju napose opredieljeno još 30 novč.

III. Pošto se na družtvenom pčelinjaku nalaze još dvie džirzonke nenapučene, to je zaključeno prva dva roja u ove prazne džirzonke staviti, ostale pako rojeve prodati, ali samo članovom i to po vagi:

Stande, den Geschäftsführer des Vereines, dass er einen Hilfsarbeiter aufnehmen dürte, welch letzterem für seine Dienstleistung, resp. für die Aufsicht bei den Ständern für die Zeit von Mitte Mai bis zur Einwinterung der Bienen, 25 fl. als Entlohnung bewilligt werden. Ausserdem erhält der Diener für jeden Schwarm 30 kr.

III. Nachdem am Bienenstande des Vereins noch zwei Dziersonständer unbevölkert stehen, wurde beschlossen, die nächstkommenden zwei Schwärme in dieselben zu setzen, die übrigen Schwärme aber nach dem Gewichte, und zwar ausschliesslich nur an Vereinsmitgliedern zu verkaufen. Zu diesem Behufe wurden nachstehende Preise normirt:

Im	Monate	Mai	1	Kilo	zu	2	fl. —	kr.
„	„	Juni	„	„	„	1	„ 60	„
„	„	Juli	„	„	„	1	„ —	„

IV. Die Redaction des Vereinsorganes gibt bekannt, dass sie ausser den bereits in der letzten Sitzung angeführten Fach-Journalen, seit neuester Zeit auch das Schulblatt „Napredak“ in Tausch erhält.

V. Um die empfindlich grossen Kosten, welche eine Separat-Indrucklegung der Vereinsstatuten der Vereinscassa verursachen würde, zu ersparen, trotzdem aber es nothwendig erscheint, dass solche in Druck gelegt werden, wurde beschlossen, die Statuten der Nr. 4 des Vereinsorganes als Beilage beizugeben und solcherart an die Mitglieder zu vertheilen.

VI. Der Vereinssecretär verliest hierauf die Namen der seit der letzten Sitzung bis zur heutigen neuaufgenommenen Vereinsmitglieder, diese sind die Herren: Joco Nešković, pens. städt. Cassier in Essek-Unterstadt; Martin Vidaković, kön. Finanzofficial in Essek-Oberstadt; Johann Štefinović, Postmeister in Essek-Oberst.; Stefan Katkić, Vorstand des Postamtes Essek-Oberstadt; Peter Mitrović, herrschaftl. Beamte in D.-Miholjac und Edmund Rozgonyi, herrschaftl. Išpan zu Gložje nächst D.-Miholjac.

Nachdem die Tagesordnung hiermit erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek, 14. Mai 1881.

Franz Schmidt jun. m. p.
Präses.

Bogdan Penjić m. p.
Secretär.

U mjesecu svibnju 1 kilog. po 2 for. — nov.
" " lipnju " " " 1 " 60 "
" " srpnju " " " 1 " — "

IV. Urednik družtvenoga lista „Slavonske pčele" javlja, da osim onih u prošloj sjednici navedenih pčelarskih listovâ, dobiva u zamjenu od novijega vremena i strukovni školski list „Napredak".

V. Pošto bi se štampanjem družtvenih pravila napose, naneo veliki trošak družtvenoj blagajni, a ipak je od velike potrebe da se ista štampaju, to je zaključeno izdati i medju članove porazdieliti družtvena pravila kao prilog uz 4. broj „Slavonske pčele".

VI. Novi članovi:

Tajnik g. B. Penjić čita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članovâ, kako sliedi: Gg. Nešković Joco, umir. gradski blagajnik u dolnj. Osieku; Vidaković Martin, financijalni official u gor. Osieku; Štefinović Ivan, poštar u gor. Osieku; Katkić Stjepan, predstojnik kr. pošte u gor. Osieku; Mitrović Petar, vlastel. činovnik u dolj. Miholjcu i Rozgonyi Edmund, vlastel. išpan u Gložju kod dolj. Miholjca.

Svi prijavivši se članovi uvršćuju se poleg obstojećeg § družtvenih pravilâ u red podpomagajućih članovâ od god. 1881.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku, dne 14. svibnja 1881.

Franjo Šmidt ml. v. r. predsjednik. **Bogdan Penjić** v. r. tajnik, kao perovodja ove sjednice.

Razne viesti.

— U glavnoj skupštini gospodarske podružnice karlovačke od 31. studena 1880. zaključeno je, da se i ove godine priredi izložba u Karlovcu, kojom su spojene 4 nagrade, ali izključivo za seljački stalež. *Prva nagrada od 3 dukata izvržena je za čisti med, a osobito za vrcani med iz džirzonaka.*

— Kako čitamo u „Neues Pester Journal" biti će ove godine u mjesecu listopadu skupština njemačkih pčelara u Budim Pešti. — Za vrieme skupštine prirediti će ugarsko zemaljsko pčelarsko družtvo apističku izložbu.

— Trudom poznatoga, umnoga pčelara *P. Cölestina M. Schachingera* izišla je ovih dana izpod tiska „tabela najvažnijih poučaka pčelarstva". Jednim pregledom može se svaki početnik upoznati najvažnijimi istinami pčelarstva. Ova tabela je upravo remek-djelo, te ju svakomu

Verschiedenes.

— **Ausstellung in Karlstadt.** Allenthalben beginnt ein lebhaftes Interesse für die Bienenzucht rege zu werden, und sind es in solchen Ländern, beziehungsweise Orten, wo eigene Bienenzuchtvereine noch nicht existiren, heute namentlich die landwirthschaftlichen und Bodenculturvereine, welche für das Gedeihen der Bienenzucht zu wirken anstreben. So wurde erst jüngst in Derby (England) eine landwirthschaftliche Ausstellung veranstaltet, auf welcher für Producte der Bienenzucht reiche Prämien dotirt waren; so eben jetzt in Budapest, wo von dem ung. Landes-Bienenzuchtverein für die im October stattfindende apistische Ausstellung für Honig nennenswerthe Preise ausgeschrieben sind. Aber auch bei uns in Kroatien zeigen die Vereine ihre Sympathien für die Bienenzucht. Der Karlstädter Bodencultur-Filialverein hat nämlich in seiner letzten Generalversammlung beschlossen, im Jahre 1881 eine Ausstellung in Karlstadt zu veranstalten. Dieser Beschluss ist nun insoferne bereits zur Ausführung gelangt, als der Verwaltungsausschuss des genannten Vereines das Programm für diese Exposition zur Versendung brachte, laut welchem die Ausstellung am 22. September d. J., 9 Uhr Früh eröffnet und am 26. September d. J. Mittags geschlossen werden soll. Unter anderen grösseren Preisen für Obst, Getreide und Bodenproducte ist auch ein *Erster Preis von 3 Ducaten für reinen Honig irgend einer edleren Sorte,* **namentlich aber für solchen aus Dziersonkasten,** ausgeschrieben. Das Nähere wird seinerzeit bekannt gegeben werden. — Wir freuen uns, dass der wackere Karlstädter Verein in seinem Programme ausdrücklich betont, die Ausstellung sei hauptsächlich dem Landvolke gewidmet, und dazu bestimmt, demselben Gelegenheit zu geben, sich in grösserer Anzahl zusammenzufinden, mit seinen Erzeugnissen hervorzutreten, und das Gute von dem Schlechten unterscheiden zu lernen; wir freuen uns, weil wir derselben Meinung und innig überzeugt sind, dass es hauptsächlich auf solche Weise, durch Veranstaltung von Ausstellungen, Ausschreibung von Prämien etc. am sichersten möglich ist, bei der ländlichen Bevölkerung ein warmes Interesse zu wecken; ja, wir freuen uns doppelt, weil wir bei dem wackeren Karlstädter Vereine richtiger Würdigung der Bienenzucht begegnen, die dem Landwirthe ja so wenig Kosten verursacht und doch ihm mit der Zeit überreichen Nutzen bringt. Wir freuen uns, weil unser ganzes Streben auf die Hebung der Bienenzucht in unserem schönen Vaterlande gerichtet ist, und dankbar erkennen wir auch die kleinste Unterstützung an, die uns in diesem Streben geboten wird.

pčelaru, pa i nepčelaru, koga ma iole priroda zanima, najtoplije preporučamo. Ciena je prema trudu, koji je pri sastavljanju iste tabele uložen, takodjer neznatna. 1 primjerak 20 nov.; 10 primjeraka 1 for. 50 novč. — Članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ koji takovu tabelu imati žele, neka se što prije obrate dopisnicom na uredničtvo ovoga lista, pak će im se takova poštarskim pouzećem u kuću dostaviti.

— **Velika neopreznost.** Posjednik u Langwiesenu *Matijas Hopfer* htjede sve žohare u svojoj kući uništiti otrovanim medom, pak je pri tom bio tako neoprezan, da je sa arsenikom otrovani med stavio u otvoreni ormar. Dvogodišnja djevojčica (unuče toga nesretnika) naidje nesrećom na taj med, te se njim za uvjek osladi, jer je sirotče pod velikimi mukami još isti dan preminulo. Matija Hopfer je radi neopreznosti odsudjen pred gradačkim sudom na strogi zatvor od tjedan dana. Nesretnik je dakle izgubio svoje milenče i pod staru glavu dopao se zatvora.

— **Siguran liek** proti ubodu pčele i drugih zareznika kao: ose, stršena itd. Kada te pčela ili drugi koji zareznik ubode, izvadi najprije žalac, zatim natari dotično mjesto sokom od crvenoga luka, pak će bol odmah prestati, a oteći će posve neznatno ili nimalo. Isto tako je dobro i aprobirano sredstvo proti ubodu zareznika sok od duhana, osobito kada ga pušiš na luli, pak iz kamiša sok iziediš. Tko puši smotke (cigare) može se i njimi pomoći, ako najme iz, barem do polak izpušene, cigare sok izpreša i njim ubodeno mjesto dobro natare.

Dopisnica uredničtva.

G. *D. M.* u Št. na otoku Čresu. Vaš velezanimivi članak o terminologiji pčelarskoj primismo, te ćemo ga svakako u 6. broj našega lista uvrstiti. Ništa nam u zadnjem listu nejavljate, dali ste družtvenu priznanicu primio.

G. *D. K.* kod dol. Miholjca. Strpite se samo malo, odgovoriti ćemo Vam uskoro na obadva lista. Što rade Vaši prijatelji da se nejavljaju.

G. *I. N.* u mjestu. Budite uvjeren, Vaš list nas nije niti najmanje iznenadio, jer smo i sami o raznih tlapnjah, koje po varoši kolaju, dovoljno ubaviešćeni. Medjutim netarite si mnogo glave, ta već u početku je bilo vike i klevetanja proti družtvu, pak kao što su ta klevetanja prestala, nestati će i tih ništetnih tlapnja. To si zapamtite, da je ovomu družtvu najsvetijom zadaćom širiti racionalno gojenje pčela, „Slavonska pčela“ pako mora koli svaki družtveni podhvat u javnosti podupirati, toli i svaki zlobni napadaj na družtvo suzbijati i u javnosti žigosati.

— Es liegt uns eine apistische Arbeit des in unserem Blatte bereits wiederholt mit der gebührenden Anerkennung erwähnten Bienenzüchters *P. Cölestin M. Schachinger* vor, welche wir unseren geschätzten Lesern, resp. allen Mitgliedern des „Slav. Bienenzuchtvereines“ auf das allerwärmste empfehlen. Es ist dies eine, mit dem grössten Aufwande an Mühe und Zeit zusammengestellte, auf vieljähriger Beobachtung und Erfahrung basirende Tabelle, welche den Titel: „Die wichtigsten naturwissenschaftlichen und wirthschaftlichen Lehrsätze der Bienenzucht“ führt, und deren Tendenz ist, dem Laien, wie dem Anfänger wissenswerthe Aufklärungen, die ihnen bei ihrer Arbeit als Richtschnur und Leitfaden dienen können, den Bienenzüchtern überhaupt aber interessante Daten über das Bienenvolk, dessen Schaffen, Leben und Treiben zu bieten. Die Tabelle gibt Aufklärung über Stärke, Gewicht, Leistungsfähigkeit der Stöcke; Entwicklung, Lebensdauer, Schwärmezeit, über das jährliche Erträgniss eines Bienenvolkes nach Cathegorien etc. etc., und ist der Preis ein derart niedriger, dass Jedermann die Möglichkeit geboten ist, diese äusserst instructive Tabelle, welche im Hause keines Bienenzüchters fehlen sollte, zu erwerben. — Bestellungen wolle man an: „Herrn P. Cölestin M. Schachinger in Gutenstein (Niederösterreich)“ richten, welcher die Tabelle gegen Einsendung von 20 kr. öst. Währ. franco überallhin versendet.

Zur gefl. Beachtung!

Briefkasten der Redaction.

Herrn **J. N** hier. Seien Sie versichert, dass uns der Inhalt Ihres Schreibens nicht im geringsten überraschte, denn auch uns sind die verschiedenen Gerüchte, welche in der Stadt circuliren, zur genüge bekannt. Uebrigens machen Sie sich darüber nicht vieles Kopfzerbrechen; schon von allem Anbeginne erhoben sich gegen unseren Verein Anfeindungen aller Art; aber gleichwie diese aufhörten, werden auch die jetzt cursirenden nichtswürdigen Gerüchte von selbst verstummen. Unser Verein hat es sich zur heiligsten Aufgabe gestellt, die rationelle Bienenzucht zu verbreiten; die „Slavonska pčela“ aber wird und muss, gleichwie sie jede Unternehmung des Vereines öffentlich unterstützt, auch jeden übelwollenden Angriff gegen den Verein abwehren und in der Oeffentlichkeit geisseln.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 strana). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 6. i 7. *U Osieku, mjeseca rujna 1881.* *Tečaj I.*

Sporazumimo se!

(Izvorni članak za „Slav. pčelu".)

Znanost i umjetnost su dan danas do tolike visine i savršenosti dotjerane, da je samo strukovnjak razumiti može. Zaludu će čitati prirodoslovac jezikoslovca, ako nije i on donekle jezikoslovcem, a pravdoznanac će samo buncat o ljepoj umjetnosti, ako nije u njoj izvježban, i to stoga, jer svaka grana ljudskoga znanja ima nekoje posebne vlastite izraze, koje druga grana neima. Znanstvena filologija ovakove izraze zove nazivoslovjem iliti terminologijom, koja podredjenu joj granu čini jasnom, razumnom i pristupnom. Bez poznavanja terminologičkih izraza neima znanja, ni umjenja. Terminologija je onaj solidan most, koji nas prebacuje na široko polje znanstvenih i tajna i zagonetaka. Ona je čvrsto vezana, i tako rekuć prirasla o svaku nauku, umjetnost, obrt, dapače i o svaki zanat. Pošto je terminologija tako važni faktor u objektivnom obziru, stoga ću ovaj put saći u našu pčelarsku terminologiju.

Šta se tiče naše pčelarske terminologije nisu mi poznati nazori naših hrvatskih pčelara, i poštovanih sudruga, te stoga ovdje izrazujem samo svoje mnenje, i ništa više, neznajuć nimalo, hoćuli pogoditi, ili ne. Od onoga, što sam proučio, opazih, da naše pčelarstvo pogledom na terminologiju nije ni podpuno, i ono, što je, djelomice je narodno. Dok se u nas po starom kalupu pčelarilo, dok se nije poznivalo sbliza ustroj i narav, život i potreboće pčelinje, dok je bila šačica orudja i pomagala dostatna, i s malo se naziva zadovoljivalo pče-

Verständigen wir uns!

Kunst und Wissenschaft sind heute bis zu einer Höhe und Vollkommenheit gediehen, dass sie nur der Eingeweihte, der Fachmann zu verstehen vermag. Unverständlich bleiben dem Naturforscher die Werke des Sprachenforschers, sobald er sich nicht, wenigstens einigermassen auch mit der Sprachenforschung befasste; der Jurist wird die schönen Künste nicht begreifen, ist er in denselben nicht bewandert; und das darum, weil jedes Gebiet fremden Wissens besondere' nur ihm eigene Ausdrücke besitzt. Die wissenschaftliche Philologie nennt derlei Ausdrücke die Kunstsprache oder Terminologie, welche die ihr untergeordneten Zweige klar, verständlich und leichtfasslich macht. Ohne die Kenntniss terminologischer Ausdrücke gibt es kein Wissen, kein Begreifen. Die Terminologie ist jene solide Brücke, welche uns den Fuss setzen lässt auf das weite Feld wissenschaftlicher Geheimnisse und Räthsel; sie ist fest gefügt, sozusagen verwachsen mit jeder Lehre, mit Wissenschaft, Gewerbe und fast auch mit jedem Handwerk. Nachdem nun die Terminologie in objectiver Hinsicht ein solch wichtiger Factor geworden, will ich mich heute mit unserer, der Terminologie der Bienenzucht, befassen.

Was die Terminologie der Bienenzucht anbelangt, so sind mir die Ansichten unserer kroatischen Bienenzüchter und der geehrten Collegen nicht bekannt, und darum sind es lediglich meine persönlichen Anschauungen, nicht mehr und nicht weniger, die ich hier zum Aus-

larskomu empirismu. Još nismo, nu ćemo i mi sa obretom pomičnog satja gorostasnim korakom napred pokročiti, te već sada prvanji krug mišljenja i tvorenja postaje nam preuskim i pretesnim, pa živahno ćutimo neuklonjivi zahtiev, da nam se taj stegnuti prostor intelektualno razširi i uvedu izrazi podpuno odgovarajući današnjem pčelarskom položaju i zamašaju: nam se hoće moćnija i bogatija terminologija. Istina, naša terminologija nemože biti izključivo narodna, jer mnogi hoće, da je pčelarstvo zasebna i umjetnost i znanost. Ako je tomu tako, terminologija nam mora biti nesamo narodna, nego i znanstvena, koju posledaju nećemo moći za cjelo od naroda oduzeti, jer se neće naći dotičnih izraza, ili barem ne u onom smislu, u kojem mi izraze trebujemo, nu na svaki način moramo se trsiti i nastojati, da terminologija bude naše čedo, bude čim više narodnija. Jošte ima jednu manu naša terminologija: nije jedna, nije jedinstvena, nego — razkomadana. Opazih, da za jedan pojam, za jedan predmet, za jednu tvorbu rabe se raznoliki izrazi. To mene ništa nesmeta, ali smeta početnika, koji u tom nailazi na potežkoće, te napokon na zlovoljno naukovanje. Ta i bitnost svake terminologije u tom se sastoji, da izrazi budu jedni, jednoliki, jedinstveni i isti, a ne sada jedni, sada drugi, ili pako po svačijoj volji i hiri. U pčelarskoj terminologiji imamo rabiti jedne rieči izabrane i najprikladnije za izraziti pojam, koji nam se prikazuje, ili čin, koji nam se predstavlja.

Za sada nevidim svrhe, da se upuštam u posebne primjere, i da dokažem, što je po mojem osvjedočenju bjelodano i jasno, te mislim, da više će zanimati gg. pčelare, nastavim li nadalje moju razpravicu.

Po mojem dakle shvaćanju *pčelarska terminologija ima biti podpuna, narodna, znanstvena, i jedinstvena*, to, što mi do sada posvema postigli nismo, nu postignut ćemo. Ova četiri svojstva terminologije idu jedno uz drugo uzporedu tako, da jedno svojstvo promicajuć, druga nam nenazaduju. Nemožemo za jedno se svojstvo zauzeti, a druga zanemariti. Svako svojstvo imamo u sklad dovesti sa ostalimi tako, da ono podpuno odgovara doznačenomu si mjestu, i sa ostalimi sačinjava terminologički harmonium to, što drugom riečju znači: naša terminologija ima biti savršeno djelo.

Kada terminologički izraz dobije korakter kojeg od ovih svojstava, to je lahko razlikovati. Izraza zapada svojstvo podpunosti, kada ga neima, pa ga uvedemo u terminologiju; narodnosti, kada ga tražimo i vadimo iz narodnog govora; znanosti, kada nam svoje ili tudje znanje u prilog dodje; te napokon jedinstva, kada se svi hrvatski pčelari jednakimi izrazi služili budemo. Ovadrucke bringe. Aus dem, was ich durchstudirt, fand ich, dass unsere Bienenzucht mit Rücksicht auf die Terminologie unvollständig, und von dem was vorhanden, ein guter Theil dem Volke entsprossen. So lange man bei uns nach der alten Schablone Bienen züchtete, weder ihren Organismus noch ihre Natur, ihre Lebensweise und Bedürfnisse auch nur annäherungsweise kannte, so lange noch eine handvoll Werkzeuge ausreichten und hinlängliche Behelfe boten, genügten dem Empirismus der Bienenzucht auch die wenigen Benennungen.

Auch wir sind heute noch nicht um einen übergrossen Schritt nach Vorwärts gekommen; und schon jetzt wird uns der ursprüngliche Kreis des Denkens und Schaffens um Vieles zu eng und gar lebhaft macht sich das unausweichliche Bedürfniss fühlbar, dass sich dieser eigeengte Raum intelectuell erweitere und dass Ausdrücke eingeführt werden, die dem heutigen Standpunkte der Bienenzucht vollkommen entsprechen: wir benöthigen eine reichere, mächtigere Terminologie. Allerdings kann unsere Terminologie nicht eine ausschliesslich volksthümliche sein, denn Viele wollen, dass die Bienenzucht als eine besondere Kunst und Wissenschaft gelte. Und ist dem so, darf unsere Terminologie nicht blos volksthümlich, sie muss auch eine wissenschaftliche sein; letztere aber können wir nicht ganz und gar dem Volke entnehmen, weil die passenden Ausdrücke, oder doch nicht in dem Sinne, wie wir sie brauchen, da gefunden werden können; auf jeden Fall aber müssen wir dahin streben, dass unsere Terminologie so viel möglich volksthümlich bleibe.

Noch einen Fehler fand ich in unserer Terminologie: sie ist nicht einheitlich — sie ist zersplittert; für einen Gegenstand werden mehrere Ausdrücke angewendet. Mich konnte dies wohl nicht beirren, aber der Anfänger wird irre, er stösst dabei auf Schwierigkeiten und wird sein Wissen ein mangelhaftes. Der Grundzug jeder Terminologie besteht darin, dass sie Ausdrücke schafft, die einzig, einheitlich, ein- und dieselben sind; aber nicht jetzt einen, dann den zweiten oder gar nach jedes Einzelnen Wollen und Laune Benennungen biete. In der Terminologie der Bienenzucht müssen wir nur ein Wort und zwar dasjenige gebrauchen, welches als das passendste befunden ist, um den Gedanken auszudrücken, den betreffenden Gegenstand zu bezeichnen.

Für jetzt sehe ich keinen Zweck, besondere Beispiele anzuführen, um zu zeigen, was nach meinem Dafürhalten klar und richtig, und glaube, dass es den Lesern angenehmer ist, wenn ich meine kleine Abhandlung fortsetze.

Also, nach meinem Dafürhalten hat die Termino-

kova je po prilici terminologija svih pčelarskih naroda, ovakova ima biti i naša. Njemci su se za rana postarali za svoju terminologiju, i za svoj terminologički rječnik izdan u Berlinu god. 1867. gg. Hörodt'om i W. Rouwel'om pod imenom ,,Priručni rječnik za prijatelje pčelare" (Handwörterbuch für Bienenfreunde)[1]). Talijani su pako jako oprezno stupali u osnovanju pčelarske terminologije. Javna skupština držana u Milanu god. 1871. bilo je ono službeno tielo, u kojem se je svetčano razpravljalo o najnuždnijih izrazih i svojimi zaključci postavilo temelj budućoj terminologiji njihovoj. Tekar lanjske god. 1880. gosp. Beltramini de Casati poče izdavati svoj terminologički rječnik u 9. br. „L'Apicoltore" od Milana. Za ovaj rječnik može se kazati, da je internacionalni, jer za talijanskim nazivom dolazi naziv njemački, francuzki, pa inglezki. Od njega će izaći njekolicina posebnih iztisaka na svjetlo, te će sa klasičnosti njegove biti dikom i ponosom i talijanskoj književnosti i talijanskim pčelarom. Da se i mi za rana staramo, to će veoma basniti pupajućoj terminologiji našoj: tim ćemo predusretiti onaj uzmožni metež, koji bi se mogao poroditi s naše ukorive pasivnosti. Ta tko će se zauzeti za pčelarsku terminologiju, ako nećemo mi sami pčelari. Nas je zapala čast, da unapredujemo onaj poetički ogranak narodnog gospodarstva, s čijim proizvodom su se isti Bogovi, kako priča veli, nasladjivali i nakitjivali, a unaprediti imamo u svakom obziru. Terminologija nam je slaba: ona iziskuje od nas podpore i okriepe. Bez valjane pčelarske terminologije ne samo bi prestalo naše pčelarstvo, i palo na ništicu, nego i nas pčelara nebi bilo. Pošto naša terminologija nije se jošte o čvrste noge osokolila, ergo — *sporazumimo se*, da se

A. podpune, narodne i znanstvene terminologije domožemo, i to ovako: 1. Narodne izraze nalazeće se u pčelarskih člancih, spisih i knjiga poprimimo, dotično uzdržimo, a nenarodne odbacimo. 2. Narodne izraze, za koje jošte nedoznasmo uvedimo: naši su. 3. Predmete i operacije narodu nepoznate tumačimo, da nam on za nje tehničko ime iznajde. 4. Za druge izraze posavjetujmo se sa dubokimi filolozi, da budu imat auktoritetni izvor. 5. Posudimo ime u srodnih nam narodih, ako samo imadu ime popularno. Te napokon 6 Prevodi u duhu našeg jezika izradjeni imadu biljeg narodni, te jih za slučaj, ako se na nijedan od rečenih načina pomoći nemožemo, upotriebimo, a najveću će nam uslugu učiniti u znanstvenih izrazih. Ovo je naputak i vodilo u biranju i izbiranju terminologičkih riečî. Svatko vidi, da

[1]) Od ono doba do danas ovaj je rječnik malko zastarao, te vriedno bi bilo, da se ga pretiska u drugom pomnoženom izdanju.

logie der Bienenzucht das zu sein, was bisher vollständig zu erreichen, wir nicht vermochten: vollkommen, volksthümlich, wissenschaftlich und einheitlich. Diese vier Eigenschaften der Terminologie entstehen eine aus der andern, so, dass wenn wir Eine dieser Eigenschaften fördern, die zweite u. s. w. mitfortschreitet; wir können uns der einen nicht annehmen und die andere vernachlässigen. Jede dieser Eigenschaften müssen wir mit der anderen derart in Einklang bringen, dass sie ihrem bestimmten Platze vollkommen entspreche; mit einem Worte: unsere Terminologie sei ein vollendetes Werk.

Es ist leicht zu unterscheiden, welcher von den obengenannten Eigenschaften ein terminologischer Ausdruck angehöre: Der Ausdruck wird vollkommen, wenn er bisher gefehlt, und er dann neu in die Terminologie gelegt wurde; er ist volksthümlich, wenn wir ihn im Volke suchen und allda entnehmen; wissenschaftlich, wenn eigenes oder fremdes Wissen darin in Anbetracht kommt; und einheitlich, wenn alle kroatischen Bienenzüchter sich desselben Ausdruckes bedienen. Solcherart ist die Terminologie der Bienenzucht aller Völker, so sei auch die unsere. Die Deutschen z. B. mühten sich schon früh um ihre Terminologie und schufen ihr terminologisches Wörterbuch, welches im Jahre 1867 von *Hörodt* und *W. Rouwel*, unter dem Titel: „Handwörterbuch für Bienenfreunde",*) in Berlin herausgegeben wurde. Die Italiener aber gingen noch rascher bei Schaffung ihrer „Terminologie der Bienenzucht" vor. Die im Jahre 1871 zu Mailand abgehaltene öffentliche Versammlung hat über die nothwendigsten Ausdrücke berathen und ihre Beschlüsse legten den Grund zu ihrer künftigen Terminologie. Und schon im Vorjahre (1880) begann Herr Beltramini de Casati, in Nr. 9 des Mailänder „L'Apicoltore" mit der Herausgabe seines terminologischen Wörterbuches, welches einen internationalen Charakter trägt, indem es neben der italienischen Benennung, auch noch dieselbe in deutscher, französischer und englischer Sprache bietet. Von diesem Wörterschatz wird s. Z. eine bestimmte Anzahl von Exemplaren in Separatausgabe erscheinen und wird er mit seiner Classicität Ehre und Ansehen der ital. Literatur, wie den ital. Bienenzüchtern bringen. Auch wir würden unserer werdenden Terminologie gross nützen, wenn wir frühzeitig begännen, wir könnten dadurch den übergrossen Nachtheil verhüten, der ihr durch unsere Passivität gar leicht entstünde. Wer wohl sollte sich unserer Terminologie

[1]) Von damals bis heute ist dieses Wörterbuch allerdings ein wenig veraltet, und darum wäre es angezeigt, wenn davon eine zweite, vermehrte Auflage erscheinen würde.

narodni mi jezik služi temeljem i izvorom našim rečenicam, i da hoću, da narod nam bude učiteljem, jer nikako nemogu ni pomisltiti o hrvatskoj umjetnosti, o hrvatskom obrtu, o hrvatskom pčelarstvu, a hrvatsko nazivlje najprvu i najodličniju ulogu da neigra.

Sporazumimo se

B. da terminologično jedinstvo izhodimo. Terminologično jedinstvo ćemo postignut: 1. kada budemo pomnjivo pazit, koji izraz veći dio pčelara rabi. Onaj izraz bio bi od većine odobren i primljen, te prisvojimo ga se i mi. Pčelarov auktoritet uplivat će u tomu mnogo, te težko ćemo se odvažiti ja i drugi pčelari, da tudji terminologički izraz poprimimo, a da neznamo od koga. Podpišimo uvjek svaki i najneznatniji člančić sa vlastitim pridjevkom, da se znade, tko piše, i tko je taj pčelar, naš sudrug, naš brat. 2. Svi budimo oko „Slavonske pčele" na okupu. „Slavonska pčela" ima biti središtem terminologičnog jedinstva našeg. Ona će nas u jedinstvo sakupljati, i od nje ima se terminologično jedinstvo razlievati. Sbog tog jedinstva pišimo članke u naš javni organ u „Slavonsku pčelu". Gosp. uredniku istog lista pako bismo morali njeku vrst punomoćja podieliti s molbom, da on (i drugovi mu, ako je uztrebuje) članke našeg područja izpitati izvoli, i ja već u ovaj tren za me obilato ga uoblašćujem, da preuzme na se koli težko, toli sladko breme revnog i nepristranog vršitelja terminologičkog izpravljača i pratioca, hoću da kažem, da gosp. uredniku bude slobodno, čemu mu nitko zamjeriti nesmije, na svom listu ozdo opazke činiti u pogledu terminologičkih izraza, koji nebi se slagali sa obćenitim mnienjem, nebi bili prikladnimi, i nebi nas vodili, do nuždnog jedinstva. Da mu stvar nebude zapinjati gg. pčelari, najučtivije se umoljavaju, da kažu za obćenito nepoznate izraze i izvor, kako spreda od 1—6, da se po tomu može ocjeniti o vriednosti i važnosti njihovoj.

Ovo bi bile moje čedne, moje vlastite predstavke i predloge glede pčelarske terminologije naše, koje nikomu nenarivavam, te ostavljam na slobodu, da vriedniji i učeniji od mene svoju kažu. Ovo pako napisah, da se za doba sporazumimo, te da nebismo kasnije pune šake posla našli, i nerešeno terminologičko pitanje, da nas nebi iznenadjene u zabunu utjeralo.

Pčelari! Radimo za originalnu, t. j. za podpunu, narodnu, znanstvenu i jedinstvenu terminologiju, a kanimo se čim više, tudje krparije i prišiva. Za terminologiju imaju sve naše sile sudjelovati. Svaki pčelar i koliko dostojan tog naslova, nek se trsi, da terminologička sgrada bude što saveršenijom i veličanstvenijom. Oslonjen annehmen, wenn nicht wir selbst? Uns ist die Ehre zugefallen, jenen poetischen Zweig der Landwirthschaft zu fördern, mit dessen Producten, wie die Sage erzählt, sich die Götter schmückten und ergötzten; und wir müssen ihn fördern in jeder Hinsicht. Unsere Terminologie ist schwach; erheischt von uns Unterstützung und Kräftigung. Ohne angemessene Terminologie würde nicht nur die Bienenzucht aufhören, auf ein Nichts zurücksinken, auch wir Bienenzüchter würden nicht sein. Nachdem aber unsere Terminologie noch auf so schwachen Füssen steht, verständigen wir uns dahin:

A. dass wir uns eine *vollkommene, volksthümliche und wissenschaftliche Terminologie schaffen*, u. zwar: können wir das erreichen, wenn wir: 1. Alle unter den Bienenzüchtern gebräuchlichen, in Schriften und Büchern vorfindlichen volksthümlichen Ausdrücke sammeln; 2. volksthümliche Ausdrücke, um die wir bisher gar nicht gewusst, aufnehmen; 3. dem Volke unbekannte Gegenstände und Operate vor Augen führen, erklären und uns von ihm technische Ausdrücke dafür finden lassen; 4. wenn wir uns mit Philologen behufs passender Ausdrücke berathen, damit die Quelle der Worte eine autoritative werde; 5. wenn wir von verwandten Nationen, welche populäre Ausdrücke gebrauchen, uns solche entlehnen; und 6. wenn wir im äussersten Falle uns Worte aus fremden Sprachen übersetzen, die, wenn sie im Geiste unserer Sprache übertragen sind, einen volksthümlichen Stempel erhalten, und uns namentlich bei wissenschaftlichen Benennungen wesentliche Dienste zu leisten vermögen. Dies ist der Weg und die Richtschnur zur Sammlung und Sichtung terminologischer Worte. Jedermann ersieht hieraus, dass mir die Muttersprache die Quelle für unser Wörterbuch ist und dass ich wünsche, das Volk werde unser Lehrer, denn wie könnte ich mir eine kroatische Kunst, ein kroatisches Gewerbe, eine kroatische Bienenzucht denken, ohne dass dabei der kroatische Wörterschatz als erstes und vornehmstes Glied mit im Spiele stände.

Verständigen wir uns dahin:

B. *Die terminologische Einheit einzuführen*, und diese wieder können wir erreichen, wenn wir: 1. darauf aufmerksam achten, welcher Ausdruck von der Mehrheit der Bienenzüchter gebraucht wird, er ist erprobt, er ist gut und eben von der Majorität bereits angenommen. Des Bienenzüchters Autorität gründet hierin, denn nur schwer könnte ich mich, könnten andere Bienenzüchter sich dazu entschliessen fremde terminolog. Ausdrücke aufzunehmen, ohne ihren Ursprung zu kennen. Versehen wir stets jeden, auch den unbedeutendsten

medom izpunjen, važe, popriečno uzeto, $1^1/_2$ kilograma meda, ele trebam za svakog pčelca 5—8 medom punih okvirića, već kakov je koji pčelac. Sve pune okviriće stavim u gornju etagu ležišta, a isti broj ali izgradjenih te leglom punih ili praznih okvirića stavim u dolnju etagu, izpod ovih medom punih okvirića. Pri tom poslu mora svaki pčelar najviše paziti, da izabere okviriće sa izgradjenimi radiličkimi stanicami, jer će mu inače na proljeće matica zaleći previše trutova.

Kad je dakle ležište već tako uredjeno, onda na zadnje okviriće pričvrstim prozor, a prostor izmedju prozora i vratašca utrpam, kao i medište, mašinom. Ovako uzimljeni pčelci u iole dobrih džirzonkah nemogu stradati, pa ma ih na posve otvorenom mjestu ostavio preko ciele zime.

Nemogu propustiti, a da neupozorim pčelare na plienjenje, koje se ovoga mjeseca često sgadja. Da dakle odbiješ pčele plienilice, netrpi u blizini pčelinjaka na otvorenom mjestu meda, niti ikakvoga sladkiša što samo tudju pčelu privlači i na plienjenje izazivlje. Ako misliš da ti je koji od pčelaca sirotić, (bez matice) a ti mu odmah oplodjenu maticu dodaj, neimaš li takove, pak je ni dobiti nemožeš, a ti ga spoji prvim susjedom, jer na ovakovoga sirotića najprije pčele plienilice navale, te pokraj njega može i koji drugi pčeiac stradati, ako mu za vremena nepomogneš. Leto smanji, pa će ti se pčelac laglje obraniti moći proti svakom napadaju plienilica.

Već mjeseca kolovoza, a osobito u mjesecu rujnu posjećuju pčelinjake tako zvani m e d a r i. To je večernja lepirica, prirodopisci ju nazivlju smrtoglavac ili mrtvačka glava (sphinx atropos ili Acherontia Atropos.) Poslie sunčanoga zahoda, kad se uhvati mračak evo ti nemiloga gosta medara. koji poput sliepoga miša velikom hitrinom oblieće pčelce, te traži sgodu kako bi se uvukao u košnicu ili džirzonku.

Ma da je još tako jak pčelac, samo ako je leto dosta prostrano, medar će prodrieti unutra. Nemari on za silnu pčelu, koja je nanj navalila, on i nju sobom vuče, a cilj mu je samo dočepati se meda. — Kada se dobrano meda nasiše, onda ostavlja svoju sladku riznicu, te na sebi mnogu siroticu pčelicu u mrak ponese. — Dogadja se kadkada da pčele ovakova bezobrazna gosta utuku, ali to je riedkost i to samo kod jakih pčelaca. — Medari oblieću pčelinjak ća do 10. ure u noći, te tim veliku štetu pčelcem nanašaju, jer ne samo da odnesu dosta meda, nego i pčele jako uznemiruju. Da odbiješ medare od svoga pčelinjaka, najbolje je sredstvo smanjiti leta tako, da se on krozanj provući nemože.

P č e l n a c v j e t a n a :

andere Süssigkeit offen liegen, da dies einzig nur fremde Bienen anlockt und zum Raube verleitet.

Hat man Grund zur Annahme, dass ein oder das andere Volk waiselunrichtig sei, so gebe man sofort eine befruchtete Königin hinzu; im Falle eine solche nicht vorhanden, gesellt man den verwaisten Schwarm zu dem nächstbenachbarten Bienenvolke; die verwaisten Schwärme sind es ja hauptsächlich, auf welche sich Raubbienen stürzen. Man verkleinere bei den Ständern überhaupt das Flugloch, damit sich die Völker der Raubbienen leichter erwehren können.

Schon im August, besonders aber im Monate September werden die Bienenständer von einem Schmetterlinge, dem sogenannten „Todtenkopf“ heimgesucht. Nach Sonnenuntergang, sobald die Dämmerung eingetreten, pflegen diese ungebetenen Gäste sich pünktlich einzustellen und umflattern mit einer Schnelligkeit, gleich der Fledermaus die Bienenständer, bis sie die passende Gelegenheit wahrgenommen, in das Innere des Stockes zu dringen. Möge der Stock noch so stark bevölkert sein, ist das Flugloch nur gross genug, so dringt der Todtenkopf auch sicher ein; ungeachtet der auf ihn einstürmenden Bienen, saugt er sich mit Honig voll und sucht dann wieder das Weite, manchmal eine grosse Zahl der auf ihm haften gebliebenen Bienen mit sich schleppend. Wohl pflegt es vorzukommen, dass besonders starke Völker einige dieser ungebetenen Gäste tödten, aber derlei Fälle sind selten. Der Todtenkopf umschwärmt die Bienen oft bis Nachts 10 Uhr und verursacht doppelten Schaden, weil er nicht nur den Honig stiehlt, sondern auch die Bienen in ungemeinen Aufruhr bringt. Es empfiehlt sich daher, um das Eindringen dieses Unholdes zu verhüten, die Fluglöcher möglichst zu verkleinern.

A u s d e r B i e n e n f l o r a :

Die *Feld-Skabiose* wächst üppig und honigt reich. Blüht vom August bis in den Spätherbst. Gedeiht bis zu Meterhöhe und hat röthlich-weisse oder gelbe Blüthen. (Zählt in die Cathegorie der Korbblüthler.)

Die *Herbst-Zeitlose* wächst in ganz Slavonien-Kroatien auf den Wiesen. Blüht in den Monaten September-October, und bildet mit ihrer prächtigen Blüthe einen wahren Schmuck der betreffenden Gegenden. In Dalmatien gedeiht anstatt der Herbst-Zeitlose die baluška, welche rosa-rothe Blüthen, mit purpurrothen Adern durchflochten, trägt.

Die *Sonnenblume* wird bis zu 2 Meter hoch und trägt am Ende des Stockes die bekannte Kopfgrosse Blume; sie stammt aus Amerika. Hierzulande findet

Prkenica poljska (Scabiósa arvénsis) ili kako ju narod u okolici osječkoj nazivlje *prašćak*, raste vrlo bujno po strnjacih i medi jako. Cvjeta već i u kolovozu pa do kasne jeseni. Raste čitav metar u visinu, a cvieta je crvenkasto bieloga, ljubičasto bliedoga, ili žutoga. Spada medju sucvietke ili glavočike (Compósite).

Mrazovac (Cólchicum autumnále) raste po livadah u svojkolikoj Slavoniji i Hrvatskoj. Cvjeta u rujnu i listopadu, te je svojim krasnim cvietom pravi nakit dotičnih predjela. Mjesto mrazovca raste u Dalmaciji baluška ili kačum (Cólchicum variegatum), u koje su cvietci ružičasto-crveni ali grmizno-crvenimi žilicami prepleteni.

Suncokret (Heliánthus ánnuus) raste do dva metra u visinu, a na vrhu stablike je ovelika glavica cvieta. Suncokret je rodom iz južne Amerike, a sada se kod nas posvuda nalazi. Kod nas ga najviše sade za ukrašenje. Suncokret cvjeta cieli kolovoz, ali u rujnu pruža pčeli dovoljno ljepila za zamazanje pukotina nastavših pri jesenskom pregledavanju.

B. P . . . . ć.

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva", obdržavane dana 9. srpnja t. g. pod predsjedničtvom družtvenoga predsjednika blagorodnoga gosp. *Franje Šmidta* **mladj.**

Prisutni: Gg. *Heštera Ivan*, blagajnik, *Sudić Naco*, odbornik, *Kišpatić Mato* i *Ittlinger Cvietko* odbor. zamjenici i *Bogdan Penjić*, tajnik, kao perovodja ove sjednice. Pošto je pročitan i bez ikakve primjetbe ovjerovljen zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. Izvještaj družtvenoga poslovodje g. B. P. o ovogadišnjem rojenju družtvenih pčelaca:

Ove godine nije bilo ranih rojeva, a ako ih je gdjegdje možebit i bilo, to bi se isti mogli ove godine medju iznimke ubrojiti. U okolici osječkoj započe rojenje stoprv druge polovice mjeseca svibnja, a kako me izvjesti jedan prijatelj iz okolice dolnjo miholjačke, nije ni tamo do 12. svibnja ni govora bilo o kakovu rojenju. Uzroci su tomu silne i nagle, kiše, koje su i mnogo pčela utamanile. Pri ovakovih okolnostih možemo ove godine sa družtvenimi pčelci, glede rojenja posve zadovoljni biti. Svibanj je doduše prošao, a roja nije bilo, ali se je zato već 1. lipnja izrojio pčelac u košnici *A*, te je dao liepi roj p r v e n a c, koji je smješten u džirzonku br. 6 sa 10 poluokvirića s početci. (Matica je vrlo liepa, te je sada u drugom ljetu; roj napreduje jako dobro.) 5. lipnja već oko 9. ure dopodne izrojio se je pčelac u džirzonki br. 1. i dao veoma jaki roj p r v e n a c,

man sie allüberall, besonders in Gärten etc. Die Sonnenblumen blühen den ganzen August über, und im September bieten sie den Bienen das erforderliche Klebematerial zur Verkittung der bei der obenerwähnten „Herbst-Revision" entstandenen Ritze.

B. P. . . . ć.

Protokoll

der am 9. Juli l. J. unter Vorsitz des Präsidenten *Franz Schmidt* **jun. stattgefundenen ordentlichen Ausschus-Sitzung des „Slavonischen Bienenzuchtvereines".**

Anwesend die Herren: *Johann Heštera*, Cassier; *Ignatz Sudić*, Aussch.; *Math. Kišpatić* und *Florian Ittlinger*, Aussch.-Stellvertreter; *Bogdan Penjić*, Secretär.

Nachdem das Protokoll der letzten Sitzung verlesen und ohne jede Bemerkung authenticirt wurde, übergeht man zur Tagesordnung:

1. Der Geschäftsführer berichtet über das diesjährige Schwärmen der Vereinsbienen, wie folgt: „Im laufenden Jahre gab es überhaupt keine Frühschwärme; sollten vielleicht doch hie und da solche vorgekommen sein, so dürfen sie für heuer getrost zu den Ausnahmen gezählt werden. In der Umgebung von Essek begann das Schwärmen in der zweiten Hälfte des Monates Mai; auch im D. Miholjacer Umkreise war bis zum 12. Mai, wie mir ein Freund aus Dort mittheilt, noch nicht einmal die Rede vom schwärmen. Die Ursache dieser Verspätung aber lag an dem fast ununterbrochenen, heftigen Regen, durch welchen auch viele Bienen vernichtet wurden. Unter solchen Verhältnissen konnten wir, hinsichtlich des Schwärmens, mit unseren Vereinsbienen vollkommen zufrieden sein. Zwar war der Mai vergangen, ohne dass wir einen Schwarm erhalten hätten; aber schon am 1. Juni schwärmte das Volk aus dem Bienenkorbe *A* und gab einen prächtigen V o r s c h w a r m, welcher in den mit 10 Halbrähmchen (mit Anfängen) versehenen Dziersonständer Nr. 6 gesetzt wurde. (Die Königin ist gegenwärtig im zweiten Jahre, und sehr schön, auch nimmt der Schwarm recht guten Fortschritt.) Am 5. Juni und zwar Morgens 9 Uhr schwärmte das Volk aus dem Dziersonständer Nr. 1, gab einen sehr starken V o r s c h w a r m, welcher in den Rothschütz'schen Querlagerstock Nr. 5, mit 9 Ganzrähmchen (mit Anfängen) gebracht wurde. (Die Königin ist zwar schon im dritten Jahre, jedoch kräftig und gut; der Schwarm aber weist die besten Fortschritte.) Vom 7. bis zum 16. Juni herrschte Regen und aus diesem Grunde windige und kühle Witterung. (Die Temperatur stand auf 10° Reaum.) Der 16. Juni war von schönem, angenehmen Wetter begünstigt und machte solcherart dem verspäteten, aber darum auch erstarkten

o našu gorljivost s jedne strane, a s druge o vedrinu i bistroumje našeg naroda, možemo već sada predvidjeti, da će do malo godina pčelarsku terminologiju našu ponosno i odlično mjesto zapasti i u pčelarskoj i u naro dnoj književnosti našoj.

Sporazumimo se! Složni bit ćemo možni, bit ćemo cjenjeni i uvaženi. Samo na ozbiljan rad! U pčelarstvu osjećena praznina tragom ponestati će: moja terminologična idealnost prelieti će se u terminologičnu realnost.

Stivan, dne 10. srpnja 1881.

Dinko Muškardin.

Plenjenje.*)

Piše Dinko Muškardin na otoku Čresu.

(Izvorni članak za „Slavonsku pčelu“).

(Konac.)

Tad nepaze na ništa: one hoće meda, ma i zamrljale se i izčupale jim se iz tielašca iste štetinice, pa ma i okržljale i poginule. A pčele domaćice poražene ili se iz ula sele (roj porobljenik) ili izumru od gladi, ili košto se najčešće dogodi sa plienilicami posestre se, hrle i one na med, te ga gdjekada pružaju iz rilca plienilicam, ili ga same nose, kamo i one. Matica pako ostavša biva umorena, a tako je ulu samu sebi prepuštenu odzvonilo. Nego ovakov ul, i to samo na štetu plienitelja može pčelar spasiti: zatvori se svaki izlaz, odstrani od ulenjaka, podade mu meda, da može preživjeti, dobavi i ulu i pčelam isti duh, te proskrbi maticu i tim je gotov.

Lahki je posao, ako se hoće pčelar plienilica dočepati. Kadkada pčelar susjed nemari il neće, da plienilo obustavi, i tim da se plienjenju konac zametne. Štetovani pčelari mora da plienilice uhvate, pa to će ovako postignuti. Odstrani ul plienjenik i na njegovo mjesto posadi prazan ul providjen lievkom, bud od ljepenka, bud od lima, ili od drva. Dolnja usta lievka priljubi o nutrašnju stran leta tako, da pčele moraju prelaziti u ul kroz lievak, koji ima biti visok za $^2/_3$ djela ulu, i ima svršiti na sasma malu luknjicu. Ulazle pčele ostat će uhvatjene. Ako neimaš ovakva lievka sa malko većim naporom moći ćeš zarobiti pčele i ovako: u prazan ul postavi meda, i kada bude najviše pčela na okupu oko meda, zatvori leto i nosi ga kamo te volja. Zatim postavi opet prazan ul sa medom, tako opetuj, dok ti budu pčele dolazile. Sa neopreznimi robinjicami razpoloži na milu volju.

Ovo budi rečeno za mobijiste. Nego imade jošte pčelara, koji se nedadu otresti zastarjela sustava. I oni se hvastaju da umno pčelare! Šta će dakle fiksista za plienjenja? Oni nemogu sbog nepraktičnosti svojih ula

*) U početku istoga članka uvukla se je nehotice slagarska pogrieška; u br. 4. str. 32. zadnji redak „a to mogu činiti u“ za ovim sliedi peti redak ozgor na str. 34. „svako doba godine, te stoga je sasvim shodno, da se odma na početku“ itd.

zur Veröffentlichung gelangenden Artikel mit unserer Unterschrift, damit man weiss, wer ihn schreibt, wer dieser Bienenzüchter ist, vielleicht unser Collega, unser Bruder. 2. Schaaren wir uns um die „Slavonska pčela“, sie sei der Mittelpunkt unserer Einheit in der Terminologie; von ihr möge die Einheit der Terminologie ausgehen. Und darum ist es nothwendig, dass wir zu Mitarbeitern dieses unseres publicistischen Organes werden, dem Redacteur desselben aber mancherlei Vollmacht mit dem gleichzeitigen Ersuchen geben, er wolle die von uns eingesandten Arbeiten geneigter Ueberprüfung unterziehen und solcherart der Verbesserer und aufmerksame Begleiter der Entwicklung unserer Terminologie werden; damit jedoch diese mühevolle, aber auch ebenso segensreiche Aufgabe ihm erleichtert sei, werden die Bienenzüchter gebeten, dass sie bei Nennung allgemein nicht bekannter Ausdrücke sich an die weiter oben unter Punkt 1—6 angedeutete Form halten.

Das also wären meine persönlichen Vorschläge und Anschauungen mit Rücksicht auf die Terminologie der Bienenzucht; und gerne sähe ich's, wenn bessere und gelehrtere Männer, als ich es bin, auch ihre Ansichten hier nennen wollten. Ich habe ja diese Zeilen lediglich nur zu dem Zwecke geschrieben, dass wir uns noch bei Zeiten verständigen, damit die terminologische Frage nicht ungelöst bleibe, oder uns später doppelt so viel zu schaffen gäbe; ich habe sie geschrieben, um Irrthümern aller Art bei Zeiten noch vorzubeugen.

Bienenzüchter, Freunde! Streben wir darum nach einer originalen, d. h. nach einer volkommenen, volksthümlichen, wissenschaftlichen und einheitlichen Terminologie und vermeiden wir, soviel möglich, fremde Ausdrücke und Zuthaten. Für die Terminologie müssten alle unsere Kräfte mitarbeiten. Jeder Bienenzüchter möge sich bemühen, dass der Bau der Terminologie ein je vollkommenerer, ansehnlicherer werde. Gestützt auf unseren Fleiss einerseits, und anderseits auf das klare Verständniss unseres Volkes lässt sich schon jetzt voraussehen, dass die Terminologie der Bienenzucht bereits in wenigen Jahren einen hervorragenden und gedeihlichen Platz sowohl in der Bienen-, als auch in der nationalen Literatur einnehmen werde.

Verständigen wir uns! Einig sind wir stark, sind wir geachtet und geschätzt. Vorwärts, an die Arbeit! Die in die Bienenzucht eingerissene Leere sie wird gar bald schwinden; meine ideale aber wird übergehen in eine gesunde, starke reale Terminologie.

Stivan, 10. Juli 1881.

Dinko Muškardin.

---

mnoge od navedenih ljekova uporabiti. Ako se plienilice na njihov, recimo starinski ul obore, najpreča jim je obrana, da ulu mahom svu nutrnju snagu razgale, okrenu glavu doli, a usta gori, i sve će pčele izplivati na površinu, kao ribe na morski škorup, pokazat će i rilca i žalca, pa će proći plienilica hira latiti se u koštac i ozbiljno se pobiti. U ostalom polak različitih oblika treba rabiti i različita obliku odgovarajuća sredstva.

Moral od svega ovoga do sada rečenoga je, da je mučno odbiti plienjenje, i kadkada baš nemoguće. Da bi učinak plienjenja ograničio se na jedan ul, tim bi i nesreća dovršila, nego nezasitne plienilice vrebaju na druge zgodne prilike, uhode razašilju kudakamo, da bi se mogle u ul usuknuti, i opet postali bezuvjetnimi gazdaricami naskočena pliena. Ovako se može plienjenje opetovati od slučaja do slučaja i čitav ulenjak gotovo postradati. Nek si dakle svaki pčelar duboko uglavi ovo: 1. Plienjenje neizazivaj; 2. Lakše se dade plienjenje predvidjeti, nego odstraniti.

Štivan, dne 10. svibnja 1881.

Mjesec: Rujan.

Tako zvano jesensko pregledavanje moraš svakako ovoga mjeseca preduzeti. Svakim pregledavanjem pčelaca nastaju mnoge pukotine, koje pčele još prije zime zamažu, ako dakle jesensko pregledanje kasnije preduzmeš, dogadja se često, da pčele nemogu nastavše pukotine zamazati, što im onda zimi jako škodi.

Pčelar košničar mora paziti, što će preko zime ostaviti. Pčelac, koga misli prezimiti, mora najmanje 6—10 kilograma meda imati.

Pčelar, koji umno pčelari, sa gibivim saćem, može si lahko pomoći. Opazi li najme da koji od pčelaca malo meda ima za prezimljenje, a on mu doda jedan, dva izgradjena i medom napunjena okvirića i to usred ležišta. (Ovo je najsigurniji način hranjenja, jer hraniš li tekućim medom, izvrgavaš, osobito slabijeg pčelca, kradji, koja u ovo doba godine nije neobična.)

Na što se pako ima osobito obzir uzeti pri uzimljenju pčelaca u džirzonkah? Evo što ja radim, da mi pčelci dobro prezime. Ponajprije izpraznim medište[1]) i utrpam ga čisto izpranom i suhom mašinom. Kad sam taj posao kod svojih džirzonaka već obavio, započmem uredjivati ležišta i to ovako: Rekoh već da je pčelcu za prezimljenje nuždno najmanje 6—10 kilograma meda, pa se toga i držim. Okvirić[2]), ako je posve izgradjen i

---

[1]) U 3. broju „Slavonske pčele“ strana 24. naveo sam, kakovimi se džirzonkami bavim.

[2]) I opet mislim okviriće, koje ja rabim, jer ih imade većih i manjih, već kakovog se sistema koji pčelar drži.

Monat September.

In diesem Monate ist die sogenannte Herbstrevision auf alle Fälle vorzunehmen. Nach jeder Revision entstehen viele Ritze im Ständer, welche die Bienen noch bei guter Zeit zuschmieren; wird aber die Revision erst später veranlasst, dann bleibt gar oft den Bienen nicht mehr die Zeit, die enstandenen Ritzen wieder zu schliessen, was ihnen im Winter erheblich schadet.

Jene Bienenzüchter die noch mit Körben arbeiten, müssen darauf achten, dass jenen Stöcken, welche sie überwintern zu lassen gedenken, wenigstens 6—10 k/g Honig bleiben.

Jene Bienenzüchter aber, welche mit beweglichem Bau arbeiten, können sich leicht helfen; sobald sie nämlich bemerken, dass die Bienen für die Ueberwinterung zu wenig Honig haben, setzten sie einfach zwei gefüllte Rähmchen, u. zw. in die Mitte des Brutraumes ein.

Ganz besonders hat man jedoch bei Einwinterung der Bienen in Dziersonständern darauf zu sehen, dass der Honigraum entleert und gut gereinigt wird. Ist dies geschehen, beginnt man mit der Herrichtung des Brutraumes und zwar folgendermassen: Wie bereits früher erwähnt, benöthigt ein Bienenständer 6—10 k/g Honig zur Ueberwinterung. Ein vollständig ausgebautes und vollangefülltes Rähmchen wiegt im Durchschnitte $1^1/_2$ k/g, ergo sind für jeden Ständer 5—8 (je nach Beschaffenheit des Ständers) honiggefüllte Rähmchen erforderlich. Sämmtliche honiggefüllte Rähmchen werden in die obere Etage des Brutraumes, die gleiche Zahl ausgebaute Rähmchen, mit oder ohne Brut, aber in die untere Etage gestellt. Bei dieser Verrichtung muss hauptsächlich darauf geachtet werden, dass die Rähmchen mit Arbeitszellen versehen sind, weil sonst im Frühjahre die Königin zu viel Drohnen legen würde.

Nachdem der Brutraum solchermassen hergerichtet, wird das Fensterchen an die hintersten Rähmchen befestigt und der Raum zwischen dem Fenster und dem Thürchen, sowie auch der Honigraum mit Moos ausgefüllt. Auf diese Weise eingewinterte Bienenvölker, in sonst guten Dziersonständern untergebracht, können unmöglich verkommen, würden sie selbst den ganzen Winter auf einem offenen, freien Platze gelassen.

Ich kann nicht unterlassen, die Bienenzüchter auf die in diesem Monate häufig vorkommenden Raubfälle unter dem Bienenvolke, aufmerksam zu machen. Um jedoch die Raubbienen zu vertreiben, dulde man in der Nähe der Ständer weder Honig noch irgend eine

koji je smješten u Rotschützovu popriečnu džirzonku br. 5. (Querlagerstock) sa 9 cielih okvirića s početci. (Matica je već u trećem ljetu, ali je snažna i dobra; roj napreduje posve dobro.) Od 7.—16. svibnja bijaše kišovito, a uz to vjetrovito i hladno vrieme. (Toplina je bila pala na 10° po Reaumuru). 16. dan lipnja bio je liep i ugodan, te se je tako sada stoprv mogao izrojiti zaostali, ali zato pojačani roj drugenac iz košnice *A*. Taj roj je stavljen, pošto je svih 9 družtvenih džirzonaka već napučeno, u košnicu (*V*.) Od ovoga istoga roja se je sa jednom maticom oddielilo nješto pčele, koje su se na posebnu grančicu uhvatile. Taj sam rojić stavio u medište džirzonke br. 4. sa dva izgradjena poluokvirića, jedan posve prazan, a u drugom je bilo meda i ponješto pokrivenoga legla. (Matica je već oplodjena, a leže jako liepo.)

20. lipnja izrojio se je u 1 sat po podne pčelac u košnici (br. II.) i dao roj prvenac, koji je smješten u košnicu (br. IV.) Matica je u drugom ljetu.)

21. lipnja izrojio se je pčelac u džirzonki br. 4 oko 11. ure do podne i dao roj prvenac, koji je smješten u košnicu (br. III.) (Matica je u trećem ljetu.)

22. lipnja izišao je iz džirzonke br. 1. i opet zaostali roj drugenac, te je povraćen, pošto sam najprije izrezao sve matičnjake, natrag u istu džirzonku.

25. lipnja u jutro oko ½8. ure izrojio se je pčelac u džirzonki br. 7., te je dao roj prvenac, koji je stavljen u košnicu (br. I.) (Matica je u drugom ljetu.

2. srpnja, kad sam oko 9. ure do podne unišao u vrt, našao sam roj sa više mladih matica na šljivici do družtvenoga pčelinjaka, po svoj prilici tudji, te sam ga stavio u košnicu (br.VI.)

3. srpnja oko 10. ure do podne izrojio se je pčelac u džirzonki (br. 8.) i dao roj prvenac, kojemu se je pridružio onaj jučerašnji iz košnice (br. VI.), pošto je svakako sve svoje matice utukao i tako ostao bez matice. Oba ova roja smještena su sa starom maticom u košnicu (*c*) Ova je košnica bila posve napunjena pčelom, zato sam joj podmetnuo sandučak. (Matica je u drugom ljetu.)

5. srpnja oko 9. ure do podne izrojio se je pčelac u džirzonki br. 9. i dao roj prvenac, koji je stavljen u košnicu (*B*.) (Matica je u drugom ljetu). Ovim je rojem završeno rojenje na družtvenom pčelinjaku u godini 1881.

Nachschwarm aus dem Bienenkorbe *A* das Schwärmen möglich. Derselbe musste, nachdem bereits alle neun Dziersonständer bevölkert waren, in den Bienenkorb V gesetzt werden. Von diesem Schwarm trennte sich mit einer Königin ein kleiner Theil Bienen, welche abgesondert eingefangen wurden. Diesen kleinen Schwarm brachte ich in den Honigraum des Dziersonständers Nr. 4; in demselben befanden sich zwei vollständig ausgebaute Halbrähmchen, von dem eines ganz leer, das zweite mit Honig halbgefüllt war und ein Geringes von bedeckelter Brut. (Die Königin ist bereits befruchtet und brütet sehr schön.) Am 20. Juni, Nachmittags 1 Uhr, schwärmte das Volk aus dem Korbe Nr. II. und gab einen Vorschwarm, welcher in dem Bienenkorbe Nr. III. untergebracht ist. (Königin: drittjährig.) Am 22. Juni kam aus dem Dziersonständer Nr. 1 der verspätete Zweitschwarm und wurde, nachdem vorerst alle Waiselzellen herausgeschnitten waren, in denselben zurückgebracht. Am 25. Juni, um halb 8 Uhr Morgens, schwärmte das Volk aus dem Dziersonständer Nr. 7 und gab einen Erstschwarm, welcher in den Korb Nr. I gesetzt wurde. (Königin: zweitjährig.) Am 2. Juli, als ich um etwa 9 Uhr Morgens in den Garten kam, fand ich in der Nähe des Vereinsbienenstandes auf einem Zwetschkenbäumchen einen, möglicherweise fremden, Schwarm mit mehreren jungen Königinen, und brachte denselben in den Bienenkorb Nr. VI. Am 3. Juli, um circa 10 Uhr Morgens, schwärmte das Volk aus dem Dziersonständer Nr. 8 und gab einen Vorschwarm, welchem sich der vom Vortage (aus dem Korbe Nr. VI) anschloss, nachdem er jedenfalls alle seine Königinen verloren und ohne eine solche geblieben war. Diese beiden Schwärme wurden mit der alten Königin im Bienenkorbe *C* untergebracht. (Königin: zweitjährig.) Am 5. Juli, um 9 Uhr Morgens, schwärmte das Volk aus dem Dzierzonständer Nr. 9 und gab einen Vorschwarm, welcher in den Bienenkorb *B* gesetzt wurde. (Königin: zweitjährig.)

Dieser letztere Schwarm beendigte das Schwärmen auf dem Vereinsbienenstande für das Jahr 1881.

Aus dem Vorhergesagten ist zu ersehen, dass von sieben in Dziersonständern untergebrachten Bienenvölkern fünf schwärmten; die restlichen zwei aber wurden versuchshalber durch allerlei Mittel absichtlich am Schwärmen verhindert. Von letzteren beiden Stöcken ist Nr. 3 ungewöhnlich stark, Nr. 2 hingegen schwächer. Der stärkere (Nr. 3) hat gegenwärtig 28 Rähmchen und zwar 20 im Brutraume, 8 im Honigraume; es steht daher zu erwarten, dass derselbe, nachdem ihm bereits sechs Klgr.

Iz svega je vidjeti, da su se od sedam pčelaca nalazećih se u džirzonkah, njih 5 izrojila, ona pako dva pčelca u džirzonkah, koja se nisu rojila, tim sam radi pokusa svako rojenje raznimi sredstvi navlaš osujetio. Jedan je od njih bio od najjačih, (br. 3.) a drugi slabiji (br. 2.) Jači pčelac (br. 3) ima sada izgradjenih 28 okvirića i to 20 u ležištu, (Brutraum) a 8 u medištu (Honigraum), te se je nadati, da će akoprem je od njega već oduzeto 6 kilograma meda, dati do uzimljenja barem još toliko. Da je ovaj pčelac u proizvodu nadmašio sve ostale, doprinielo je tomu osujećenje rojenja a onda takodjer mnogo i to, što je za vremena nošnje imao dosta praznih izgradjenih, okvirića, te je tako imajuć mnogobrojno pčele mogao svaku ma i najmanju nošnju valjano izcrpiti. Onaj slabi pčelac (br. 2.) dao je takodjer oko dva kilograma meda, a dati će do uzimljenja sigurno opet barem toliko, pa će mu za zimu još dovoljno zalihe ostati.

Ako se dakle uzme u obzir nesretni položaj družtvenoga pčelinjaka, koji se nalazi u školskom vrtu u sred varoši, te koliko neprilika pčela nadvladati ima dok do cvietka dodje, preliečuć visoke krovove kuća i izvržena mnogim svojim neprijateljem, osobito pako silnim lastavicam; možemo se dosadanjim stanjem družtvenih pčelaca posve zadovoljiti. Neobziruć se medjutim na materijalnu korist, što ju družtveni pčelci unašaju, jer to i onako nije glavna svrha družtva, postignuto je tim mnogo, što je upravo družtveni pčelinjak u školskom vrtu, jer je tim izložen školskoj mladeži za praktičnu obuku u racionalnom gojenju pčela, a i svakomu družtvenomu članu tim pristupniji, što se u sred varoši nalazi, te je tako jednoj od najglavnijih svrha, u koju je družtveni pčelinjak i postavljen, zadovoljeno.

Završujuć ovim svojim izvještajem, izričem želju, kojom će se i cielokupni odbor složiti, da nam se svi naši pčelci, i neobziruć se toliko na materijalnu korist proizvoda, ostanu do zime, pak i preko zime zdravi i jaki, da uzmognemo po njih i u budućoj godini svojoj najglavnijoj zadaći, glede praktične obuke pri družtvenom pčelinjaku, zadovoljiti.

II. Družtveni tajnik g. B. P. javlja da je stigao odpis od kr. pošta ravnateljstva u Zagrebu pod br. 7738. od 27. lipnja 1881., kojim se dozvoljuje za exemplare povremenog družtvenog časopisa „Slav. pčela“ novinarske biljege upotrebljivati.

III. Tajnik, kao urednik družtvenoga lista, javlja da su družtvena pravila već dotiskana i kao pri-

Honig entnommen wurden, bis zur Einwinterung, wenigstens noch eine gleiche Menge geben wird; dass dieser Stock alle übrigen an Ergiebigkeit übertroffen, dazu hat in erster Linie die Vereitelung des Schwärmens, dann aber auch der Umstand beigetragen, dass er in der Trachtzeit hinreichend leere ausgebaute Rähmchen besass und mit Hilfe der reichen Anzahl Bienen jede, auch die kleinste Tracht, vollständig ausnützen konnte. Der schwächere (Nr. 2) ergab ebenfalls über zwei Kilogramm Honig, dürfte wahrscheinlich vor der Einwinterung noch einmal dieselbe Quantität abgeben und noch hinlänglich Vorrath für den Winter behalten.

Wenn man daher die wenig günstige Lage, nämlich im Schulgarten, fast mitten der Stadt, auf welcher der Vereins-Bienenstand untergebracht ist, in Berücksichtigung zieht; des Weiteren bedenkt, wieviel der Hindernisse die Bienen zu überwinden haben, bevor sie zu Blüthen gelangen, indem sie all' die hohen Dächer der vielen Häuser überfliegen müssen, wobei sie einem ihrer Feinde, der Schwalbe, ununterbrochen ausgesetzt sind, so müssen wir uns mit dem gegenwärtigen Stande unserer Bienenstöcke vollkommen zufrieden geben. Abgesehen also von dem materiellen Nutzen, den die Bienenstöcke dem Vereine bringen, was ja doch der Hauptzweck des Vereines nicht ist, wurde doch viel erreicht, dass der Bienenstand im Schulgarten untergebracht ist, weil er so eben der Schuljugend behufs Unterrichtes in der rationellen Bienenzucht zugänglich, den Mitgliedern aber dadurch umso zugänglicher wird, als er mitten in der Stadt liegt; und auf diese Weise ist denn einem der Hauptzwecke, die bei Gründung des Bienenstandes inaugurirt wurden, Rechnung getragen. Indem ich hiermit meinen Bericht schliesse, gebe ich noch dem Wunsche Ausdruck, dem sich auch der Gesammt-Ausschuss anschliessen dürfte, dass unsere Stöcke, u. zw. weniger des materiellen Vortheiles wegen, bis zum Winter gesund und stark bleiben und glücklich überwintern mögen, damit es uns auch im kommenden Jahre möglich wird, mit Zuhilfenahme derselben dem praktischen Unterrichte in der rationellen Bienenzucht zu genügen.“

2. Der Vereinssecretär theilt mit, dass mit Bescheid der kön. Postdirection in Agram, ddto. 27. Juni l. J., sub. Z. 7738, die Benützung von Zeitungsmarken bei Versendung des Vereins-Organes „Slavonska pčela“ gestattet wurde. Wird zur befriedigenden Kenntniss genommen.

3. Die Redaction des Vereinsorganes gibt bekannt, dass die Statuten bereits im Druck erschienen und wie seinerzeit beschlossen, als Beilage zu Nr. 4 der „Slav. pčela“ an die Mitglieder verschickt wurden.

log uz 4. broj „Slav. pčele“ svim družtvenim članovom razaslana; račun iznaša 46 for. 49 nov.

IV. Na predlog tajnika i urednika družtvenoga lista bi zaključeno, da se dopis pod naslovom „poziv u pčelarsko družtvo“ uvršten u politički i poučno-gospodarski list „Naša sloga“ izlazeći u Trstu, od rieči do rieči pretiska u 5. broju „Slavonske pčele“.

V. Na ustmenu molbu odbornika g. *Nace Sudića* bi zaključeno da se istomu pokloni mlada oplodjena matica iz medišta džirzonke br. 4. pošto je on prošle godine jednu vrlo liepu oplodjenu maticu družtvu poklonio.

VI. Tajnik javlja da je družtveni član g. *Pavao Begović* poklonio družtvu dvie liepe slamnate i jednu posve novu od šiba pletenu košnicu. Dar se prima sa zahvalnošću, a darovatelju g. *Pavi Begoviću* izriče se oviem u ime cieloga družtva „hvala“.

VII. Na molbu družtvenoga poslužitelja *Martina Drugovića* zaključeno je da mu se dade na primljenih već 15 for. još 5 for. u ime opredieljene mu nagrade, a pošto je za rojeve takodjer već primio 2 for. 10 nv., da mu se ostatak od 90 novč. izplati.

VIII. Na dovoljno obrazloženi predlog tajnika bi izabran član družtva g. *Dragutin Kreppe* družtvenim povjerenikom za Miholjac i okolicu miholjačku.

IX. Novi članovi:

Tajnik čita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članova kako sliedi: Veleč g. *Dinko Muškardin*, župnik u Štivanu na otoku Čresu, kao utemeljiteljni član sa uplatom od 20 for. a. vr.; nadalje kao podpomagajući članovi gg. *Stjepan Barlović*, posjednik u Djakovu; *Ferdo Mergenthaler*, častnik u pričuvi; *Stjepan Flaus*, odvjetnički pisar u Osieku; *Stevo Obradović*, učitelj u Medaku (Lika); *Vaso Bosanac*, kr. vječnički tajnik kod sudb. stola u Osieku; *Jovan Jovanić*, profesor na kr. vel. realci u Osieku; *Slavoljub Streer*, profesor na kr. vel. gymnaziji u Osieku; barun *E. Rothschütz* iz Smereka u Kranjskoj; *Joco Marković*. trgovac u dol. Osieku; *Stjepan Vrtarić*, trgovac u dol. Osieku; *Pavao Begović*, posjednik u dol. Osieku; *Jovan Lalošević*, trgovac u dol. Osieku; *Mijat Hamma*, vodeničar u dol. Osieku; *Ivan Niederländer*, vodeničar u dol. Osieku i *Josip Kuzman*, vodeničar u dol. Osieku.

Svi prijavivši se uvršćuju se poleg obstojećeg § družtvenih pravila u red družtvenih članova od g. 1881.

U Osieku (dol. gradu), dne 9. srpnja 1881.

Franjo Šmidt ml. *v. r.* predsjednik. — **Bogdan Penjić** *v. r.* tajnik.

4. Ueber Vorschlag des Redacteurs der „Slav. pčela“ wird beschlossen, den, seinerzeit im Triester politisch-volkswirthschaftlich. Journal „Naša sloga“, unter dem Titel: „Einladung zum Beitritte in den Bienenzucht-verein“, erschienenen Artikel vollinhaltlich in Nr. 5 der „Slav. pčela“ zu reproduciren.

5. Dem mündlich gestellten Ansuchen des Ausschussmitgliedes Herrn *Ignatz Sudić*, um Ueberlassung einer jungen befruchteten Königin aus dem Vereins-Dziersonständer Nr. 4, wird mit Rücksicht darauf, als Herr *Sudić* im Vorjahre dem Vereine eine besonders schöne, befruchtete Königin spendete, willfahrt.

6. Der Geschäftsführer meldet, dass das Vereinsmitglied Herr *Paul Begović* zwei schöne aus Stroh und einen aus Weide geflochtenen ganz neuen Bienenkorb dem Vereine gespendet hat. Wird freudig angenommen und hiermit Herrn *Begović* der wärmste Dank des Vereins ausgesprochen.

7. Infolge der Bitte des Vereinsdieners *Martin Drugović* wird beschlossen, demselben à conto der ihm jüngst bewilligten Entlohnung von 25 fl. den Betrag von 5 fl., und nach Abzug der ihm bereits, à conto der gewährten Prämie für die Aufsicht bei dem Bienenstande, ausbezahlten fl 2.10, die noch restlichen 90 kr. zu verabfolgen.

8. Ueber zufriedenstellend motivirten Vorschlag des Secretärs, wurde das Vereinsmitglied Herr *Dragutin Kreppe* zum Vertreter des Vereins für D. Miholjac und dessen Umgebung ernannt.

9. Der Secretär verliest hierauf die Namen der seit der letzten Sitzung bis heute aufgenommenen neuen Mitglieder. Es sind dies die Herren: Hochwürden *Dinko Muškardin*, Pfarrer in Stivan (Insel Cherso), als gründendes Mitglied mit dem Beitrage von 20 fl; *Stefan Barlović*, Grundbesitzer in Djakovar; *Ferdinand Mergenthaler*, k. k. Reservelieutenant; *Stefan Flaus*, Advocatursactuar in Essek; *Stefan Obradović*, Lehrer in Medak (Lika); *Vaso Bosanac*, k. Rathssecretär b. Gerichtshofe in Essek; *Jovan Jovanović*, Professor an d. k. Oberrealschule zu Essek; *Alois Streer*, Professor am k. Obergymnasium zu Essek; Baron *E. Rothschütz* in Smerek (Krain); *Joco Marković*, Kaufmann; *Stefan Vrtarić*, Kaufmann; *Paul Begović*, Oekonom; *Johann Lalošević*, Kaufmann; *Mijat Hamma*, Müllner; *Johann Niederländer*, Müllner, und *Josef Kuzmann*, Müllner (sämmtliche in Essek-Unterstadt), als unterstützende Mitglieder.

Nachdem die Tagesordnung hiermit erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek (Unterstadt), 9. Juli 1881.

Franz Schmidt jun. m. p. Präses. — **Bogdan Penjić** m. p. Secretär.

Razne viesti.

— Već XXVI. godišnju skupštinu obdržavaju austrijsko-njemački pčelari ove godine u Erfurtu, glavnom gradu Thüringena. Kao sa svakom, tako je i ovom skupštinom spojena izložba koli raznih po pčelarstvo koristnih predmeta, toli i proizvoda, pače i živih pčelaca. Poznato nam je 26 obsežnih i važnih teoretičnih i praktičnih pitanja, koja su istoj skupštini sa razpravu predložena. Razprave važnijih, osobito praktičnih pitanja, pratiti ćemo pozorno. te ćemo o njih koju i u „Slavonskoj pčeli“ natuknuti. — Nadamo se da će ova viest mnogoga našega naprednijega pčelara potaknuti na ozbiljno promišljanje kako bi se i mi za godinu, dvie dana sastati mogli u što većem broju i u jednom mjestu, jer bi se pri takovu sastanku mnogi gordički čvor riešiti mogao, a izložba, koja bi se takodjer prirediti imala, privukla bi mnogoga radnika na naše, malo zapušteno doduše, ali ipak liepo i plodno polje pčelarstva. Ele nespavajmo, nego nastojmo da se što skorije pri svetčanom sastanku ugledamo. —

— **Permanentna izložba meda u dolnj. Osieku.** Ponukovanjem našega revnoga dopisnika i utemeljiteljnoga člana veleč. g. Dinka Muškardina odlučismo počam od mjeseca studenoga otvoriti u dolnj. gradu Osieku permanentnu izložbu razne vrsti meda, zato molimo sve naše napredne pčelare, da nam još tečajem mjeseca listopada od svake vrsti meda, koju posjeduju, po jednu punu ma najmanju staklenku pripošalju. — Molimo takodjer na svakoj staklenci označiti, kakov je med, da li najme proljetni, ljetni ili jesenski, zatim, ako se sa sigurnošću označiti može, dali je od repice, krunice (bagrema), lipe, heljde i t. d. — Svaku pošiljku molimo upraviti na uredničtvo „Slavonske pčele“.

— Pošto će družtveni tajnik i urednik ovoga lista proputovati u interesu družtva tečajem mjeseca rujna njekoje predjele u Slavoniji, a povratiti se stoprv početkom listopada; to je zaključio upravljajući odbor u svojoj sjednici od 27. kolovoza, izdati 6. i. 7. broj „Slavonske pčele“ ujedno.

☛ Umoljavaju se gg. članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, da svoj dugujući prinos, kao za prošlu, tako i za tekuću godinu što prije pošalju poštarskom naputnicom na družtvenog blagajnika g. *Ivana Hešteru*. Ujedno molimo štovane predplatnike našega lista, da svoju predplatu obnove i na uredničtvo „Slavonske pčele“ pošalju.

Verschiedenes.

— Die Deutsch-Oesterreichischen Bienenzüchter halten in diesem Jahre in der Thüringen'schen Hauptstadt Erfurt, bereits ihre 26. Wanderversammlung. Wie bisher mit jeder, so wird auch mit der diesjährigen Versammlung eine Ausstellung von diversen für die Bienenzucht nützlichen Gegenständen, dann Bienenproducten und selbst lebenden Bienen, verbunden sein. Es sind uns 26 umfangreiche, wichtige theoretische und praktische Fragen bekannt, welche dieser Versammlung zur Debatte vorgelegt werden. Wir werden nicht verabsäumen die wichtigeren praktischen Verhandlungen dieser Versammlung aufmerksam zu verfolgen und sie seinerzeit an dieser Stelle zu veröffentlichen. Wir hoffen, dass diese Nachricht viele unserer fortschrittlichen Bienenzüchter zu eifrigem Nachdenken anspornen wird, wie auch wir in ein, zwei Jahren uns in je grösserer Zahl versammeln könnten; denn bei einer solchen Zusammenkunft würde so manche wichtige Frage gelöst werden können; die mit der Versammlung verbundene Ausstellung aber würde so manchen Arbeiter auf das Feld der schönen, segensreichen Bienenzucht leiten.

— **Permanente Honigausstellung in Essek-Unterstadt.** Ueber Anregung unseres verdienstvollen Mitarbeiters und Gründungsmitgliedes, Sr. Hochw. Herrn *Dinko Muškardin*, wurde beschlossen, vom November l. J. ab in Essek-Unterstadt eine permanente Honigausstellung zu eröffnen. Zu diesem Zwecke bitten wir alle fortschrittlichen Bienenzüchter, uns noch im Laufe des Monates October von jeder in ihren Besitze befindlichen Sorte Honig, eine, wenn auch noch so geringe Menge, zukommen zu lassen. Bei Einsendung bitten wir anzugeben, welche Sorte es sei, ob Frühjahr-, Sommer- oder Herbst-Fechsung, ob Reps-, Accacien-, Linden- oder Haiden-Honig u. s. w. Desgleichen wird gebeten, jede Sendung an die Redaction der „Slavonska pčela“ zu adressiren.

☛ Die p. t. Mitglieder des Slavon. Bienenzuchtvereines werden höflichst ersucht, die rückständigen Mitgliedsbeiträge sowohl für das abgelaufene als für das laufende Jahr, je eher gefälligst an den Vereinscassier *Johann Heštera* einsenden zu wollen. — Gleichzeitig ergeht hiermit an die p. t. Abonnenten unseres Blattes die höfliche Einladung zur Abonnements-Erneuerung. Pränumerationsgelder sind zu senden an die Redaction der „Slav. pčela“.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek.

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 8. *U Osieku, mjeseca listopada 1881.* *Tečaj I.*

Tko sve da se bavi pčelarstvom?

U Trnavi, dne 30. rujna.

Na ovo jednostavno, ali ipak obsežno i velevažno pitanje odgovaramo: svaki, pa ma posjedovao samo četvorni metar zemljišta, treba da se pčelarstvom bavi. Obično se veli: pčelarstvo je za gospodara (ekonoma), ali isto tako može se njim baviti i učitelj, župnik, liečnik, pravnik, obrtnik, radnik, vojnik itd. ili jednom rieči, svaki dobar gazda neka pčelu drži vazda. Nepoznajemo temeljita razloga, niti ga ima proti gojenju pčela, nego to znamo, da su već mnogi naumili, pa i začeli se pčelarstvom baviti, ali nepokazaše u tom prave volje, niti ozbiljne skrbi, odkle i potiču silni neuspjesi u pčelarstvu, koji se samo nemarnosti i neznanju pripisati mogu.

Ako ćemo u obće, glede pčelarstva, razlikovati stališe, to moramo svakako na prvo mjesto staviti gospodare (ekonome), koji su svim zaokruženi, što uspješno pčelarenje zahtieva. Cvat njihovih voćnjaka, livada, polja i šuma pruža preobilno onoga božanstvenoga nektara, što ga jedina pčela sakupiti može. Briga i trud, koji se oko pčelaca ulaže, može se prije zabavom, nego li poslom nazvati, a svaki i najmanji posao oko njih izplaćuje se stostruko. Neima ni jednoga ogranka gospodarstva, koji bi uz tako malenu glavnicu, pak neznatan trud, tolike procente nosio,

Wer Alles sollte mit der Bienenzucht sich befassen?

Trnava, 30. September.

Auf diese einfache, nichtsdestoweniger aber weitgehende und schwerwiegende Frage antworten wir: „Jedermann, und besässe er auch nur Einen Quadratmeter Grund und Boden, thut gut, die Bienenzucht zu betreiben“. Im Allgemeinen pflegt man zwar zu sagen: Die Bienenzucht schicke sich nur für Oekonomen; aber diese Anschauung ist eine total verfehlte; der Lehrer, Priester, Arzt, Jurist, Gewerbetreibende, Arbeiter, der Soldat u. s. w. Alle sind sie gleich geeignet, sich mit der Bienenzucht zu befassen; bei keinem vorsorglichen Hauswirthe sollte demnach das Sinnbild des Fleisses, die Biene, fehlen. Es ist uns kein plausibler Grund bekannt, der gegen die Bienenzucht spräche, ein solcher existirt auch nicht; Viele jedoch beginnen mit derselben ohne rechten Willen, ohne ausreichende Sorge und daher stammen wohl die grössten Misserfolge in der Bienenzucht; denn nur der Lässigkeit und Unkenntniss können solche zugeschrieben werden.

Wollten wir hinsichtlich der Bienenzucht überhaupt einen Standesunterschied gelten lassen, dann allerdings müssten wir dem Oekonom den ersten Rang einräumen, weil er über alle die Mittel verfügt, welche einen Erfolg der Bienen-

kao upravo pčelarstvo. Nećemo preteravat, ako uztvrdimo, da je manje posla oko jednoga pčelinjaka, nego želimo li odhranit ma samo jedno tele, svinjče ili ovcu, akoprem nam dobro uredjeni pčelinjak znatno veću korist donaša.

Kod pčelarstva u ostalom nezavisi sve samo o položaju, gdje su pčelci smješteni. Ima gospodara, koji usuprot krasnom položaju, ipak bezuspješno pčelare, a često pri tom i štetivaju, u takovu slučaju može biti jedino krivo neznanje ili pako prevelika nebriga. Za takove gospodare, koji neimaju baš nikakove volje, niti mara za pčelarstvo, bilo bi dakako najbolje, da se toga i ostave, jer kao što je absurdno i pomisliti, da bi tko mogao koristi vući sa zemlje oranice, ako ju neće obdjelavati, tako će se još manje pčelar okoristiti svojimi pčelci, ako se neće ponajprije upoznati načinom pčelarenja, a onda svaki dogodjaj pri svomu pčelinjaku, pozornim okom pratiti.

Gospodari, koji usjevom neodgadjaju, nego sve u pravo vrieme posiju, svaki korov izkorenjuju, svoja žita nežanju srpom nego kosom kose, te u obće samo na to idu da im usjevi što više ploda donesu, mogu se takodjer pčelarstvom baviti. Onaj gospodar ili posjednik, koji svoj dom raznim grmljem i cviećem krasi, koji si za svoj stol raznovrstnoga voća odgaja, koji želi, da mu se i djeca svakim koristonosnim ogrankom gospodarstva upoznadu; taj će sigurno pčelu gojiti i ubrojiti se medju napredne pčelare. Oni gospodari, koji se bave doduše pčelarstvom, ili bolje, koji se njim nebave, nego svoje pčelce komugoder pripuštaju i nemareć, što se oko njih radi, takovi neka se nenadaju kakovoj koristi od svojih pčela. Dobrim i naprednim pčelarom može biti samo onaj, pa ma posjedovao dva, tri pčelca, koji uživa u svojih pčelcih i komu je svaki posao oko njih najvećom nasladom i zabavom. Tko pčelu goji jedinom namjerom njom se što više okoristiti, može vrlo lahko poput onoga, koji bi rado preko noći obogatiti, stranputicom zaći, te se najedanput svega lišiti.

Nadalje mora biti svaki valjani pčelar uredan i točan. Svi poslovi na pčelinjaku imadu se obavljati što većom točnošću i sve u svoje vrieme. Točan i uredan pčelar može biti samo onaj, koji stranom sam razmatra, a stranom opet uznastoji okoristiti se čitanjem pojedinih razmatranja

zucht im Vorhinein sichern. Die Blüthen seiner Obstgärten und Wiesen, seiner Felder und Wälder bieten in Hülle und Fülle jenen göttlichen Nektar, den nur allein die Biene zu sammeln vermag. Jene Sorge und Mühe aber, die man bei den Bienen aufzuwenden hat, darf man mit allem Rechte eine Unterhaltung nennen, und doch lohnt sich wohl hundertfach selbst die kleinste den Bienen gewidmete Arbeit. Ja es gibt keinen Zweig der Landwirthschaft, welcher bei so minimer Kapitalsanlage, für das Aufwenden der kleinsten Mühe so reichen Gewinn bringen würde, wie dies bei der Bienenzucht der Fall ist. Wir übertreiben nicht, wenn wir behaupten, ein ganzer Bienenstand macht uns weit weniger zu schaffen, als die Pflege eines einzigen Kalbes, eines Ferkels oder Schafes, trotzdem ein gut bestellter Bienenstand weit grösseren Nutzen abwirft, als der es ist, den man von einem der vorangeführten Nutzthiere je erhoffen könnte.

Im Uebrigen ist der Erfolg der Bienenzucht nicht immer von der mehr weniger günstigen Lage des Bienenstandes abhängig. Es gibt Züchter, die es trotz der herrlichsten Lage zu keinem richtigen Erträgniss ihres Bienenstandes bringen können, aber meistentheilss trägt hieran sicherlich nur Unkenntniss oder Gleichgiltigkeit schuld. Für Jene nun, die weder Lust noch Eifer der Bienenzucht entgegenbringen, wäre es allerdings besser, sie liessen die Sache ganz bleiben; denn ebenso absurd es wäre, auch nur zu denken, dass Jemand von seinem Ackerboden, ohne ihn zu bearbeiten, irgendwelchen Nutzen ziehen könnte, gleichso und noch weniger darf der Bienenzüchter von seinen Bienen ein Erträgniss erhoffen, wenn er sich nicht bemüht, das nöthige Verständniss der Bienenpflege sich anzueignen und jedes Ereigniss am Bienenstande mit aufmerksamem Auge zu verfolgen.

Landwirthe, welche den Anbau nicht hinausschieben, ihre Felder zur rechten Zeit bestellen, jede Wurzel aus dem Erdreich ziehen, die ihr Getreide nicht mehr mit der Sichel, sondern mit der Sense mähen und im Allgemeinen nur dahin trachten, dass ihnen die Aussaat je mehr Früchte bringe, könnten sich auch füglich mit der Bienenzucht befassen. Jener Oekonom oder Grundbesitzer aber, der sein Heim mit verschiedenem Gesträuch, mit Blumen aller Art zu ver-

drugih izkusnih i naprednih pčelara; svaki na to potrošeni novčić, kao i upotriebljeno vrieme, naknaditi će se stostruko.

Napokon mora svaki, koji se kani pčelarstvom baviti i njeko povjerenje unj staviti. Kolika je idealna vriednost pčelarstva, tolika je ništa nemanje i materijalna korist s njega, ako je u rukuh voljna, uredna, točna i napredna pčelara. Isto povjerenje, koje se stavlja u ekonomiju, vrtlarstvo, stočarstvo itd., mora se staviti i u taj pjesnički ogranak gospodarstva. Nestane li kojemu gospodaru konj, ili mu ugine množtvo svinja, hoće li se on tada ostaviti držanja konja ili pitanja svinja? neće, nego će se samo potužiti kakva ga je nesreća stigla, pak iznova početi. Unište li zareznici ili miševi sve usjeve, hoće li se onda ekonom odmah zato svakoga poljodjelstva odreći? neće; on će kao praktičan gospodar nastojati, upotriebiv svu svoju vještinu i znanje, da mu usjevi sliedeće godine nadoknade štetu prošle godine. A to sve zato, jer stavlja njeko povjerenje u svoje gospodarstvo. Isto tako mora i pčelar raditi. Uginu li mu kojimgod slučajem, pčelci, neka si nabavi druge. Prije negoli nastane nošnja za pčele, pobrinuti će se razumni pčelar sam za svoje pčelce, a kada nadodje vrieme bogate nošnje nagraditi će pčele svaki trud i trošak pčelara sa pet do šest stotina procenata hasne.

Kada se budu začeli naši gospodari i poljodjelci pčelarstvom baviti, ali po stanovitih pravilih, dakle racionalno, a ne pripustiv sve samo pukom slučaju; onda će stoprv uviditi, da neima, koli glede zabave, naslade, pa i samoga zdravlja, toli glede neprocienive koristi, nijednoga ogranka gospodarstva, koji bi se u tom pogledu sa racionalnim pčelarstvom uzporediti mogao.

Dr. Ivan Džirzon*).

Životopisna crtica. Napisao B. Kovačević.

Odavna se ljudi bave pčelarenjem. Ali o kakvom racionalnom pčelarstvu, o njegovom razširenju, koje je toli uharno po naše ladanjsko gospodarstvo, nije bilo govora sve dotlie, dok se na tom polju nije pojavio odvažan muž, koji nam je pokazao novu stazu,

***) Slučajno sastadoh se ovih dana sa g. M. slušateljem na sveučilištu praškom, koji mi je njekoliko podataka — uz ono što sam čitao o Džirzonu — pružio, da sam mogao sastaviti biografiju toga vriednoga starine.**

O. piščeva.

schönern sucht, der für seinen Tisch mancherlei Obst zieht und der wünscht, dass seine Kinder jeden nutzbringenden Zweig der Landwirthschaft erkennen lernen, wird sicher die Bienenzucht betreiben, sich in die Reihe der rationellen Züchter zählen wollen. Viele jedoch, die heute mit der Bienenzucht sich befassen, oder besser gesagt, die sich mit ihr nicht befassen, weil sie gleichgiltig wem, die Wartung ihres Bestandes überlassen, dürfen auch keinen Ertrag von ihren Bienen erhoffen. Denn ein guter Bienenzüchter kann nur Derjenige sein, und besässe er auch nur 2—3 Stöcke, dem sein Bienenstand Freude, dem jede Arbeit an demselben Vergnügen schafft. Wer die Bienenzucht einzigallein möglich grossen Gewinnes wegen betreibt, kann gar leicht, wie der Speculant, der über Nacht reich zu werden wünscht, auf Abwege gerathen, und mit einem Male Alles verlieren.

Ferner muss jeder rechte Bienzüchter ordnungliebend und pünktlich sein. Alle Arbeiten beim Stande müssen mit möglichst grosser Pünktlichkeit und zu gehöriger Zeit verrichtet werden. Darum kann ein ordentlicher Bienenzüchter auch nur Derjenige werden, der theils selbst alles gut beobachtet und zum Theile durch aufmerksames Lesen der Beobachtungen anderer erprobter rationeller Züchter sein Wissen zu bereichern strebt, jeder Kreuzer für diesen Zweck verausgabt, jede Minute Zeit lohnt sich später hundertfach.

Endlich muss Jeder, der sich mit der Bienenzucht befassen will, ihr ein gewisses Vertrauen entgegenbringen. So hoch der ideale Werth, nicht minder gross ist auch der materielle Nutzen der Bienenzucht, sobald die kundige und willige Hand sich mit ihr befasst: dasselbe Vertrauen, welches in die Gartencultur, Pferdezucht u. s. w. gesetzt wird, soll auch diesem Zweige der Landwirthschaft entgegengebracht werden. Geht einem oder dem andern Oekonom das Pferd zu Grunde, es verenden ihm eine Anzahl Schweine, wird er deshalb keine Pferde mehr halten, deswegen die Schweinezucht aufgeben? Gewiss nicht; er wird wohl über den erlittenen Verlust klagen, aber auch sicher von vorne beginnen. Oder wenn ihm der Hagel, die Mäuse den ganzen Saatenstand vernichten, wird der Oekonom deshalb sofort den Ackerbau auflassen? Nein; aber er wird als praktischer Mann mit dem Aufgebote all seines

bolju stazu liepšoj budućnosti pčelara i pčelarstva. Taj muž glasoviti je i nam dobro poznati župnik u Karlsmarktu (Šlezka), dr. Ivan Džirzon. Mislim da ću prijateljem našega lista ugoditi, ako jim priobćim doduše kratak, ali vjeran životopis vriednoga toga starine, pravoga umnika u pčelarstvu.

Život Džirzonov posve je običan, jednostavan. God. 1811. jedanajstoga siečnja rodi se Ivan Džirzon u Lovkovicu, njekom mjestu gornje Šlezke. Odrastao na ladanju, onako vriedne glave, kako je bio, odluče ga za svećenički stališ. Tako dodje Džirzon u sjemište vratislavsko. God. 1834. namjestiše ga kao kapelana u Salkovic, a već godine 1837. postade župnikom u Karlsmarktu. U tom mjestu, koje neima ni 700 duša, nije bilo Džirzonu puno tegotnoga posla, još manje trke i napora. Pa upravo stoga morao si tražiti ugodnu zabavu, koju je i zbilja našao u odgajanju pčela. Načini si dakle pčelinjak u koji pometa do onda poznate i obične košnice, pa uze proučavati život pčela, mudro mudrujuć, ***da čovjek ne može dobro odhraniti živine mu bila i najmanja ako joj ne upozna narav i način življenja njezinoga.*** **Po tom dodje on do onoga po pčelare toli važnoga rezultata,** ***da trutovi postaju od neoplodjenih jaja, radilice pako i matica od oplodjenih.*** **Taj rezultat nije samo važan za pčelarstvo, nego u obće za cielu živinsku fiziologiju. Svojimi dalnjimi opažanji koristio je Džirzon neizmjerno pčelarstvu, a publikacijom svojih djela*) podigao je pčelarstvo do visine, koja ga ide, do visine znanosti. Upravo njegovimi djeli nastade nova era u pčelarstvu, jer je mnoge bludnje uklonio, više toga popravio, a pčelare prisilio, da poput njega sami traže i paze, a ne da se na druge oslanjaju. Džierzonove zasluge po pčelarstvu razne su, ali mu je najvriednija ona, što je izumio košnicu (Bienenstock) po kojoj mogu se saća izvaditi, a da se ne poremete; što je veoma važno po pčelare, jer mogu pomno sve promotriti, a da razvoj ne poruše. Tim izumom još se u nječim može okoristiti pčelar, naime: u prazne košnice nove rojeve pometati. Napokon je Džierzon došao opažanjem i do toga uvjerenja, da je južna pčela (po Italiji, po Hrvatskoj) mnogo marljivija a i mirnija, nego što su one pčele u njegovoj domovini, u Poljskoj i Prusiji. Ta pčela (južna) privikne se svakoj klimi, pa upravo stoga, i to je zasluga Džierzonova, što se je ta pčela razširila ne samo po Europi,**

***) „Theorie und Praxis des neuen Bienenfreundes" (Berlin 1848.) — „Rationelle Bienenzucht" (Brieg 1861), i list koga sam uredjuje: „Der Bienenfreund aus Schlesien" od g. 1854.**

Wissens und Könnens dahin streben, dass ihm durch die Ernte des kommenden Jahres der erlittene Schaden so weit möglich ersetzt werde. Und warum verzagt er nicht, warum wird er immer von Neuem wieder seine Arbeit beginnen? weil er in den Ackerbau das nöthige Vertrauen setzt. Und geradeso muss auch der Bienenzüchter vorgehen. Auch er muss festes Vertrauen haben; gehen ihm durch irgend einen bösen Zufall seine Bienen zu Grunde, er schaffe sich andere. Vor der Tracht wird der verständige Züchter für seine Bienen sorgen, hat dann die reiche Trachtzeit begonnen, lohnen sie ihm alle Mühe und Kosten mit fünf- und sechshundertfachem Nutzen.

Haben sich einmal unsere Oekonomen und Landwirthe mit der Bienenzucht ernstlich zu befassen begonnen, und werden sie dieselbe nur erst nach bestimmten Regeln, d. h. rationell betreiben und nicht alles dabei dem blinden Zufall überlassen, dann werden sie auch bald zu der Ueberzeugung gelangen, dass es sowohl hinsichtlich des Vergnügens, als auch mit Rücksicht auf die Gesundheit selbst und einen unschätzbaren Nutzen, keinen einzigen Zweig der Landwirthschaft gibt, der den Vergleich mit der rationellen Bienenzucht erfolgreich bestehen könnte.

Dr. Johann Dzierson.*)

Biographische Scizze von B. Kovačević.

Wohl seit Langem schon befassen sich Leute mit der Bienenzucht. Aber von einer rationellen Zucht, von ihrer Verbreitung, welche so überaus wichtig für unsere Landwirthschaft ist, war keine Rede, bis nicht ein Mann auftauchte, der uns den neuen Weg wies, den besseren Weg zu einer schönen Zukunft der Bienenzucht und ihrer Angehörigen. Und dieser Mann ist der berühmte, auch uns gar gut bekannte Karlsmarkter Pfarrer Dr. Johann Dzierzon. Ich glaube den Wünschen aller Freunde unseres Blattes zu entsprechen, wenn ich ihnen hier in kurzen, aber getreuen Zügen die Biographie des hochverdienten Veteranen und wahren Kenners der Bienenzucht biete.

Das Leben Dziorsons ist durchaus einfach. Am 11. Januar des Jahres 1811 in einem Orte Oberschlesiens,

***) Zufallsweise begegnete ich dieser Tage einem Prager Universitätshörer, der mir mehrere Daten zu dem über Dzierson Gelesenen bot, wodurch mir die Zusammenstellung der vorliegenden biograph. Scizze ermöglicht wurde.**

Anm. d. Verf.

nego i po Americi. Pa kraj svih svojih zasluga toga „pčelarskoga otca“ ne miruje veliki duh Džirzonov, a nadati se je, da će po gospodarstvo toli važna pčelarska struka steći još više po onomu mužu, koji je sve svoje sile posvetio praktičnomu pčelarstvu.

Još nješto. Ivan Džierzon srednjega je i krupnoga uzrasta, visoka čela, debelih vlasi, koje s lieva povlači na desno. Na cielom biću opaža se triezna mirnoća, a živo mu oko odaje slavensku koreniku. Žao mi je, da čitateljem „slavonske pčele“ ne mogu dati boljih podataka o njegovom životu i osobi, ali uz sve to, što sam napisao, napisao sam pomno i tom namjerom, da se naši pčelari ma s daleka ugledaju u toga ljudinu, komu je kao i nam vriedna pčela idealom marljivosti.

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ obdržavane dana 27. kolovoza t g. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorodnoga gosp. Franje Šmidta ml.

Prisutni: Gg. *Hržić Antun*, I. podpredsjednik; *Sax Ferdo*, II. podpredsjednik; *Ivan Heštera*, blagajnik; *Sudić Naco*, odbornik i *Bogdan Penjić*, tajnik, kao perovodja ove sjednice.

Pošto je pročitan i odobren zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. Družtveni blagajnik g. Ivan Heštera javlja, da su domaći članovi svoj prinos većinom uplatili, samo kod vanjskih članova imade mnogo zaostatka. Zaključeno je, da se ima u 6. broj „Slavonske pčele“ uvrstiti obćenita opomena na sve članove.

II. Tajnik javlja, da se g. Antun Strajtenberger, pošto je preobterešen koli službenimi, toli privatnimi poslovi, na svojoj povjerenoj mu časti, kao drugi družtveni tajnik, zahvaljuje, te ujedno svoj izstup iz odbora najavlja. Na mjesto izstupivšega odbornika g. Antuna Štrajtenbergera imenova odbor do buduće skupštine odborničkoga zamjenika g. Ivana Darebnoga.

III. Tajnik javlja, da je ovdašnji gradjanin i umirovljeni poreznik g. Franjo Stražimir poklonio družtvenoj knjižnici jedno staro, ali dobro pčelarsko djelo pod naslovom: „Klaus, der Bienenvater aus Böhmen“. Plemenitom darovatelju izriče se oviem u ime cieloga družtva najtoplija hvala.

IV. Pošto će urednik družtvenoga organa, kao družveni tajnik početkom rujna odputovati, te u interesu družtva njekoja mjesta podžupanije osječke i djakovačke proputovati, pa se tako stoprv početkom listopada povratiti; zaključeno je izdati 6. i 7. broj družtvenoga lista „Slavonske pčele“ najedanput.

Namens Lobkovitz geboren, auf dem Lande erzogen, und mit allem Talente ausgestattet, wurde er für den Priester-Stand bestimmt. Auf diese Weise kam Dzierzon in das Seminar Vratislav, wurde im Jahre 1834 als Caplan nach Salkovic versetzt, aber bereits i. J. 1837 zum Pfarrer in Karlsmarkt ernannt. Karlsmarkt mit seiner kaum 700 Seelen zählenden Einwohnerschaft, konnte Dzierson selbstverständlich nicht ausreichend Beschäftigung bieten, noch weniger aber die gewünschte geistige Anregung und aus diesem Grunde suchte er nach einer angenehmen Zerstreuung und fand sie auch richtig in der Bienenzucht. Er fertigte sich daher einen Bienenstand brachte in denselben die damals allgemein verwendeten Körbe, und begann nun, von der weisen Erwägung ausgehend, *dass der Mensch auch das kleinste Thierchen nicht richtig zu pflegen vermag, solange ihm dessen Natur und Lebensweise unbekannt bleiben* — das Leben der Bienen zu studiren. Durch seine Studien gelangte Dzierson zu dem für die Bienenzucht hochwichtigen Resultate, dass die Drohnen aus unbefruchteten, die Arbeiterinnen und Königin aber aus befruchteten Eiern entstehen. Dieses Resultat ist nicht nur für die Bienenzucht, sondern im Allgemeinen für die gesammte Phisiologie der Thierwelt wichtig. Mit seinen Beobachtungen brachte Dzierson der Bienenzucht unberechenbaren Nutzen und durch die Veröffentlichung seiner apistischen Werke*) hob er dieselbe auf die ihr gebührende Höhe der Wissenschaft. Mit Dzierson's Werken brach eine neue Aera der Bienenzucht an, er machte vielen Unfug verschwinden, wusste Unrichtigkeiten zu verbessern und zwang die Bienenzüchter, nach seiner Anleitung selbst zu ziehen und zu beobachten und nicht auf Andere sich zu verlassen. Dzierson's Verdienste um die Bienenzucht sind gar manigfache, aber das Schätzenswertheste ist die Erfindung der Bienenstöcke, aus welchen man den Honig leicht entfernen kann, ohne den Stock zu erschüttern, oder den Bau auch nur im Geringsten zu beschädigen. Aber auch sonst ist dem Züchter durch diese Erfindung mancherart geholfen, so z. B. kann er in die entleerten Stöcke neue Schwärme setzen. Schliesslich gelangte Dzierson durch die fortgesetzten Beobachtungen zu der Ueberzeugung, dass die südliche Biene (z. B. in Italien, und Kroatien) viel fleissiger und ruhiger ist, als die in

*) „Theorie und Praxis des neuen Bienenfreundes“ (Berlin 1848). Rationelle Bienenzucht (Brieg 1861), und das unter seiner Redactioo stehende Fachblatt: „Der Bienenfreund aus Schlesien“ vom Jahre 1854.

V. Na zamolbu družtvenoga poslužitelja Martina Drugovića zaključeno je, da mu se izplati još ostatak nagrade od 5 for., kad se bude mogao izkazati potvrdom poslovodje, da je sve svoje poslove točno obavljao, a naj glavnije do sada i obavio.

VI. Odbornik g. Naco Sudić zahvaljuje se na krasnoj matici, koja mu je po zaključku prošle odborske sjednice, od strane družtva poklonjena, te moli, da se koli njegovo posvemašnje zadovoljstvo nad dobivenom maticom, toli i najdublje priznanje s njegove strane napram družtvenom poslovodji u ovaj zapisnik uvrsti.

VII. Družtveni poslovodja izjavljuje, da imade još osam u košnicah nalazećih se rojeva, te predlaže, da se isti družtvenomu predsjedniku blagorodnom gosp. Franji Smidtu ml. ustupe i to za ponudjenu s njegove strane svotu od 16 for. Ovaj je predlog jednoglasno poprimljen.

VIII. Novi članovi:

Tajnik čita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članova kako sliedi: Gg. Andrija Zielina, tajnik „Slavonskoga gospodarskoga družtva“ u Osieku; Stjepan Latković, župnik u Novoj- Kapeli; Franjo Anaković, župnik u Aljmašu; dr. Kišpatić Mišo, profesor na kr. vel. realci u Zagrebu; Mišo Špitzmüller, kr. brzojavni činovnik u Osieku i Matija Gasser, posjednik u Osieku.

Svi prijavivši se uvršćuju se poleg obstojećeg § družtvenih pravila u red podpomagajućih članova od g. 1881.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku (dol. gradu) dne 27. kolovoza 1881.

Franjo Šmidt ml., predsjednik. **Bogdan Penjić**, tajnik.

Med, kao liek za oči.

Englezki journal („Church Betts“, crkvena zvona) javlja sliedeće: Jedna žena, 58 godina stara, imala je, po liečničkom izkazu, u očima beonu, uslied koje ni najmanje vidila nije, te je već mislila, da će se morati podvrči vrlo pogibeljnoj operaciji. Boreć se ovako sama sobom što da učini, te više u sdvojnojsti odluči liečiti se čistim sviežim medom (najčišći je vrcani med). Najprije je, i to triput na dan, izprala oči mlakom vodom, a onda u svako oko kanula dvie, tri kapi čistoga meda, te je tako za kratko vrieme progledala i kako sama tvrdi, vid si pomladila.

Nadalje javljaju njeke amerikanske novine, da je med i proti upali očijuh siguran liek. Evo recepta: Promješaj njekoliko kapi čistoga vrcanoga tekućega meda u maloj kašiki tople vode, najbolje svojim prstom, kaní

seiner Heimat, in Polen und in Preusen. Die südliche Biene gewöhnt sich an jedes Clima, aus dem Grunde, weil sie nicht nur über ganz Europa, sondern auch über Amerika verbreitet ist — und auch dass ist Dziersons Verdienst. Bei allen Verdiensten aber, die sich Dzierson, dieser wahrhafte „Bienenvater“, bereits erworben, schafft sein hoher Geist munter und rüstig weiter und weiter; so steht zu hoffen, dass die für die Landwirtschaft überaus wichtige Bienenzucht noch Vieles durch jenen Mann gewinnen wird, der seine ganze Kraft der praktischen Bienenzucht gewidmet.

Dr. Johann Dzierson ist von mittelgrossem kräftigen Körperbau, mit hoher Stirn, starkem Haar, das er von links nach rechts gekämmt trägt. In seinem ganzen Wesen zeigt sich die nüchterne Ruhe ausgeprägt, und das lebhafte Auge zeugt von slavischer Abstammung. Wie thut es mir leid, dass ich den Lesern der „Slav. pčela“ nicht bessere Schilderungen seines Lebens und seiner Person bieten kann, aber Alles, was ich hier gesagt, ist bedächtig und zu dem Zwecke geschrieben, damit unsere Bienenzüchter, wenn auch aus der Ferne nur, ein Beispiel holen, an diesem edlen Menschenfreunde, dem wie auch uns selbst, die Biene das Ideal des Fleisses ist.

Protokoll

der am 27. August l. J. unter dem Vorsitze des Vereinspräsidenten Herrn *Franz Schmidt* jun. abgehaltenen monatlichen Ausschussitzung des „Slav. Bienenzucht-Vereines“.

Anwesend die Herren: *Anton Hržić*, I. Vicepräses; *Ferdinand Sachs*, II. Vicepräses; *Johann Heštera*, Cassier; *Ignatz Sudić*, Ausschussmann und Secretär *Bogdan Penjić*.

Nach Verlesung und Authenticirung des Protokolles der letzten Ausschusssitzung, geht man zur Tagesordnung über.

1. Der Vereinscassier meldet die zum grössten Theile erfolgte Einzahlung der Beiträge von internen Mitgliedern und erwähnt gleichzeitig die beträchtlichen Ausstände bei den externen Mitgliedern. Hierauf wird beschlossen, in Nr. 6 des Vereinsorganes eine allgemeine Aufforderung an die Säumigen einzuschalten.

2. Der Secretär gibt bekannt, dass Herr *Anton Streitenberger*, wegen Ueberhäufung mit Amts- wie auch privaten Arbeiten, die Stelle als II. Vereinssecretär niedergelegt und gleichzeitig seinen Austritt aus dem Ausschusse angemeldet habe. An Stelle des ausgeschiedenen ernennt der Ausschuss interimistisch bis zur nächsten Versammlung Herrn *Johann Darebni* als Ausschuss-Stellvertreter.

si ležeć 4—5 put na dan (zadnji put prije spavanja) 3—4 kapi takove tekučine u bolestno oko. Njekoliko časaka zatim probavi u miru, pa onda otari samo s lica ili trepavica, što bi iz oka samo izišlo, ali oko nemoj iztirati. Ovako postupajuć, nestati će upale očijuh za njekoliko dana.

Razne viesti.

*** Odbor „Slavonskoga gospodarskoga družtva“ zaključio je prirediti u Osieku god. 1882. sveobću gospodarsku izložbu. Po zaključku odbora ima se ista izložba otvoriti u mjesecu rujnu buduće godine.

Upozorujemo oviem sve pčelare, osobito pako članove „Slav. pčel. družtva“ na ovu izložbu.

*** Kao što je u prošlom broju „Slavonske pčele“ oglašeno, nije se mogla urediti permanentna izložba meda do 1. studenoga, nego će se tečajem toga mjeseca svakako urediti, i to čim prispiju staklenke, koje su iz Praga naručene.

*** **Prerevan sluga**. Ovdašnji gradjanin i gradski zastupnik g. J. N. imao je u svomu vinogradu njekoliko pčelaca u posve primitivnih slamnatih košnicah. Jednoga dana prošle jeseni naumi sve pčelce utušiti, da barem tako sebe i svu svoju kuću jedanput medom izdovolji, te naloži vinciliru, da sve potrebito za tušenje priredi. Opredieljenoga za tušenje dana čekao je i čekao vincilir na svoga gospodara, pa kad ga već nije mogao dočekati, obavi on posao sam, te potuši svu pčelu. U sladkoj nadi, kako će svoga gospodara obavljenim poslom iznenaditi zatrpa svu ugušenu pčelu zemljom, a košnice voštinom i medom postavi opet svaku na svoje mjesto i nezatvoriv je. Kad je treći dan poslie toga gospodar došao, pohvali se vincilir, na zadovoljstvo svoga gospodara, da je već svu pčelu potušio. „Ele čabar na sriedu, pa vadi med“ naloži gospodar. Na redu je prva košnica; „jel težka?“ zapita gospodar, „nije, čini mi se mnogo laglja od prije“ odgovori vincilir. A da ne navadjam potanko cieli dialog izmedju gospodara i vincilira, moći će si svaki predstaviti dalnji razgovor, ako čuje, da nisu u svih pet potušenih košnicah *ama ni za liek meda našli*. Svaki će lajkuš u pčelarstvu pogoditi, kamo je med dospio, ali vincilir gospodina J. Nća nije u svojoj prevelikoj revnosti na to pomislio. Nije dakle dobro ni prerevnoga slugu imati.

*** Ovogodišnja XXVI. skupština austrijsko-njemačkih pčelara u Erfurtu zaključila je XXVII. skupštinu obdržavati početkom rujna g. 1882. u Novom mjestu kod

3. Des Weiteren theilt der Secretär mit, dass der hiesige Bürger und emer. Steuereinnehmer Herr *Franz Stražimir* der Vereinsbibliothek ein altes, nichtsdestoweniger vorzügliches apistisches Werk: „Klaus, der Bienenvater aus Böhmen“ gespendet habe. Dem Spender wird hiermit im Namen des Vereines der wärmste Dank ausgesprochen.

4. Nachdem der Redacteur des Vereinsorganes zu Anfang September im Interesse des Vereines mehrere Ortschaften der Esseker und Djakovarer Gespanschaft zu bereisen und von seiner Tour erst mit Beginn des Monates October zurückzukehren gedenkt, wird die Herausgabe der Nummer 6 und 7 vereinigt in eine Nummer beschlossen.

5. Ueber Ansuchen des Vereinsdieners *Martin Drugović*, wird demselben die Ausfolgung des Restbetrages der ihm seinerzeit bewilligten Remuneration per 5 fl. bewilligt, jedoch mit der Bedingung, dass derselbe vorerst die Bestätigung des Geschäftsführers über pünktliche Erfüllung seiner Obliegenheiten beibringe.

6. Das Ausschussmitglied Herr *Ignatz Sudić* dankt für die ihm über Beschluss der letzten Ausschusssitzung aus dem Vereinsbienenstande ausgefolgte Königin und bittet ebensowohl seine ausgezeichnete Zufriedenheit mit der prächtigen Königin, als nicht minder seine wärmste Anerkennung gegenüber dem Geschäftsführer des Vereins in das Protokoll aufzunehmen.

7. Der Geschäftsführer theilt mit, dass am Bienenstande noch acht Völker in Körben untergebracht sind und schlägt vor, dieselben dem Vereinspräsidenten um den von ihm selbst angebotenen Betrag von 16 fl. abzulassen. Wird einstimmig angenommen.

8. Der Secretär verliest die Namen der seit der letzten Sitzung neuaufgenommenen Mitglieder, diese sind die Herren: *Andreas Zielina*, Secretär des slavonischen Bodencultur-Vereins in Essek; *Stefan Latković*, Pfarrer in Neu-Capella; *Franz Anaković*, Pfarrer in Almaš; Dr. *Michael Kišpatić*, Professor an der kön. Oberrealschule zu Agram; *Michael Spitzmüller*, Telegraphenbeamte zu Essek und *Mathias Gasser*, Grundbesitzer in Essek. Sämmtliche hier Genannten wurden im Sinne der hierauf bezüglichen Paragraphe der Vereins-Statuten als unterstützende Mitglieder, angefangen mit dem Jahre 1881, aufgenommen.

Nachdem hiermit die Tagesordnung erschöpft erschien und ernstere Anträge nicht vorlagen, wurde die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 27. August 1881.

Franz Schmidt jun. m. p. — Präses.

Bogdan Penjić m. p. — Secretär.

Beča (Wienerneustadt). Pošto će ovom skupštinom biti spojena izložba, to se upozoruju već sada na to svi pčelari. Članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ će imati znatnu polakšicu glede putnoga troška.

Kako „Oesterreichisches Landwirthschaftliches Wochenblatt“ javlja, bila su u toj skupštini 462 člana, a prijavilo ih se je 1500, koje njemačkih, koje austrijskih pčelara. Da se racionalno pčelarstvo što više podigne i u narodu razprostrani, poprimila je skupština dvie važne resolucije. Prvom se moli državna vlada, da uvede rationalno pčelarstvo kao posebni *obligatni predmet* u svih učiteljskih i gospodarskih učilištih. Kod druge resolucije su se austrijski pčelari suzdržali od glasovanja, a njemački su ju pčelari jednoglasno primili. Ovom resolucijom traže njemački pčelari, da se na uvoz povisi carinara za med od 3 na 20 maraka, a za vosak od 4 na 40 maraka. Na ovu drugu resoluciju potakla je njemačke pčelare Amerika, koja godimice na hiljade centih *umjetnoga meda* u njemačku eksportira i to dakako uz posve nizku cienu, kojom njemački pčelari nemogu svojim pravim medom konkurirati. Ovom prigodom nemožemo propustiti a da nespomenemo, da je već god. 1879. podžupanijska učiteljska skupština u Osieku riešavajuć pitanje „Kako i na koji način bi se moglo racionalno gojenje pčela po našoj domovini razprostraniti i što je pučkomu učitelju u tom pogledu činiti?“ poprimila jednoglasno I. resoluciju izvjestitelja, koja doslovce glasi: „*U gospodarskih učilištih, sjemeništih i učiteljištih ima se racionalno pčelarstvo uvrstiti kao posebni predmet.* Kao što dobro znamo, da se sve na jedanput učiniti neda, tako se i nadamo da će visoka vlada na ovu resoluciju svoju pozornost svratiti, te u tom pogledu shodne korake učiniti. Kada njemački i austrijski pčelari, koji su daleko naprednìji od nas i kod kojih je racionalno pčelarstvo već prilično razprostranjeno, tu potrebu uvidjaju, — kud i kamo je nuždnije po nas, gdje se racionalno pčelarstvo još u povojci nalazi, ako želimo i hoćemo narodu našemu u skrajnjoj nuždi moralno i materijalno pripomoći.

☛ Gg. podpomagajući članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ upozoruju se oviem na § 13. družtvenih pravilâ, te se ozbiljno opominju, da svoj dugujući prinos, kao za prošlu, tako i za tekuću godinu što prije pošalju na družtvenoga blagajnika g. *Ivana Hešteru*, (dol. grad.) Ujedno molimo i štovane predplatnike našega lista, da svoju predplatu obnove i na uredničtvo „Slavonske pčele“ pošalju.

Verschiedenes.

⁂ Die diesjährige XXVI. Wander-Versammlung der öster.-deutschen Bienenzüchter in Erfurt hat beschlossen die nächste Wander-Versammlung zu Anfang September 1882 in Wiener-Neustadt abzuhalten. Nachdem mit dieser Versammlung gleichzeitig eine Ausstellung verbunden sein wird, glauben wir nicht unterlassen zu sollen, schon jetzt alle Bienenzüchter darauf aufmerksam zu machen. Den Mitgliedern des „Slav. Bienenzuchtvereines“ wird eine namhafte Ermässigung des Fahrpreises dahin eingeräumt. — Wie das „Oessterr. Landwirthschaftl. Wochenblatt“ meldet, betheiligten sich von 1500 angemeldeten theils österreichischen, theils deutschen Mitgliedern 462. Um die rationelle Bienenzucht so viel möglich zu fördern und im Volke zu verbreiten, hat die Versammlung zwei wichtige Resolutionen angenommen. Mit der ersten wird von der Regierung die Verfügung erbeten, dass an Gymnasien und Ackerbauschulen die rationelle Bienenzucht als obligater Lehrgegenstand einzuführen sei. Bei der zweiten Resolution haben sich die österreichischen Bienenzüchter der Abstimmung enthalten; hingegen wurde sie von den deutschen einstimmig angenommen. Mit dieser Resolution verlangen die deutschl. Bienenzüchter einen erhöhten Einfuhrzoll, u. zw.: für Honig von 3 auf 20 Mark, für Wachs von 4 auf 40 Mark. Zu dieser zweiten Resolution wurden die deutschen Bienenzüchter durch den Exporthandel Amerikas gedrängt; Amerika exportirt nach Deutschland alljährlich tausende von Centnern künstlich erzeugten Honig, selbstverständlich zu so herabgedrückten Preisen, dass es den deutschen Bienenzüchtern mit ihrem *echten Honig* unmöglich ist zu concurriren. Bei dieser Gelegenheit können wir nicht unterlassen, zu erinnern, dass bereits im Jahre 1879 die damals in Essek tagende Lehrerversammluug die Frage: „Wie und auf welche Art könnte die rationelle Bienenzucht in unserem Vaterlande verbreitet werden und was hat der Volksschullehrer in dieser Hinsicht zu thun?“ in Berathung zog, und einstimmig die I. Resolution annahm, welche wörtlich lautet: „Ackerbauschulen, Seminare und Präparandien haben die rationelle Binenzucht als aparten Lehrgegenstand einzuführen“. Wir wissen nun gut, dass alles mit einmal sich nicht machen lässt, und darum hoffen wir, dass die hohe Landesregierung ihre Aufmerksamkeit auch obiger Resolution noch zuwenden, und in dieser Hinsicht die angemessenen Schritte einleiten wird. Wenn die deutschen und österreichischen Bienenzüchter, welche gegen uns gar weit vorgeschritten sind und bei welchen die rationelle Bienenzucht heute bereits erklecklich verbreitet ist, diese Nothwendigkeit einsehen, um wie viel mehr erscheint es dann bei uns, wo die rationelle Bienenzucht noch in den Windeln liegt, geboten, wenn wir eben den Wunsch und Willen hegen, dem Volke in seiner Noth moralisch und materiell beizuspringen.

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 strana). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 9. ***U Osieku,*** *mjeseca studena 1881.* ***Tečaj I.***

Pučki učitelj i racionalno pčelarstvo.

Pčelinji je život uzko spojen sa životom čovjeka. Malena ta životinjica posjeduje mnoga liepa i hvale vriedna svojstva, kojimi nas opominje na naše dužnosti. ona nam je simbolom *neumorne djelatnosti i marljivosti, te štedljivosti.* Uz sve to nesmijemo zaboraviti na znamenitu materijalnu korist, što ju pčelica čovjeku pruža.

Pčelarstvo bi zato trebalo da bude obćenitim dobrom naroda, pošto je ovo zaista izvor najčišćega blagoslova. Da pako pčelarstvo obćenitim dobrom naroda postane, moramo se ponajprije pobrinuti, da se isto medju narodom i razprostrani. To ćemo postići ustrojavanjem pčelarskih družtava, izdavanjem pčelarskih novina, sazivanjem pčelarskih skupština, namještanjem uzornih pčelinjaka (osobito pri školah), itd. Svi ovi navedeni faktori mogu na razprostranjivanje pčelarstva vrlo mnogo uplivati. Narod će medjutim još prije i više prionuti uz pčelarstvo, ako ga na to neprestano nukamo i potičemo, ako ima u sredini svojoj pravoga pčelara, koji najvećim marom svoje pčele goji, te koji može upravo tim, što sam velikom ljubavi i najvećim povjerenjem pčelari svakoga na to potaknuti.

A tko bi tu zadaću mogao najsigurnije i najlaglje ovršiti?

Nitko drugi, nego onaj, koji živi medju narodom i za narod, koji mu ima biti i otac i

Die Bewohner des Bienenstaates.

Von Karl Gatter.

(I. Vicepräsidenten des Wiener Bienenzüchter-Vereines und Redacteurs des Bienenvater.)

Die Bienen sind Insecten, die gleich Ameisen, Hummeln, Hornissen und Wespen in grossen Gesellschaften beisammen leben. Es gibt verschiedene Bienenarten. Meine Aufgabe ist hier nur von der Honigbiene (Apis mellifica), auch Hausbiene genannt, zu sprechen.

Wir wollen nun die Bienenfamilie näher kennen lernen. Es befinden sich in einem Stocke dreierlei verschiedene Bienen: Die Königin, die Drohnen und die Arbeitsbienen. Jede Gattung hat ihren eigenthümlichen Lebens- und Wirkungskreis, wodurch sie dem Ganzen nützlich wird.

Vor Allem erlaube ich mir Ihre Aufmerksamkeit auf das wichtigste Wesen — die Seele im Bienenstocke — nämlich auf die Königin zu lenken.

Die Königin

wird mit verschiedenen Namen benannt, von denen aber viele blosse Mundarten sind. Man nennt sie: Mutterbiene, Bienenmutter, Zugbiene, Zuchtbiene, Weiselin, Meister, Haidherr, Hauptmännin, Nixe. Die Griechen und Römer nannten sie Weiser oder König, und auch jetzt noch wird sie in Italien häufig so geheissen. Vom Landmanne wird sie gewöhnlich der Weisel genannt, weil man sie früher männlichen Geschlechtes

majka, tumač i savjetnik, — a to je pučki učitelj. Da, pučki učitelj neka bude valjanim pčelarom, pa će naskoro uviditi kako se oko njega pčelari svakim danom množe. Ta svaki bi se učitelj upravo morao baviti pčelarstvom, jer je to ugodno, plemenito, koristno i poučno zanimanje, koje se sa učiteljskim stališem podpuno slaže, dapače istomu i pripada.

Može li dakle učitelj za razširenje racionalnoga pčelarstva zaista mnogo činiti? I te kako! On ima jedno sredstvo, živi jedan stroj, kojim može za razširenje racionalnoga pčelarstva više no itko učiniti. Njemu je povjerena mladež naša. Kada se učenik odpusti iz pučke škole mora u njemu već biti usadjen temelj valjanoga budućega državljanina. Učitelj, kao pčelar, može svojim pitomcem, koje ima čestitimi državljani odgojiti, bez ikakove muke predočiti jednu uzor državu, u kojoj žive sami valjani državljani. On ih izvede u školski vrt do svoga pčelinjaka, pa ih tu zorno upozna liepim redom, koji u svakom pčelcu vlada, životom i neumornim radom pčele, te u obće svimi krasnimi svojstvi, što jih pčele posjeduju.

Sve krieposti, koje želi učitelj uciepiti u svoje učenike, naći će ovi ovdje na najljepše razvijene. Kako će se učenici rado sakupljati oko svoga učitelja, kada im ovaj stane pripoviedati o čudnovatih sposobnostih, kojimi je ova tajnovita životinjica obdarena, kada im dozvoli da i sami gdje što razmatraju, pa se tako upoznadu sa umjetnom gradnjom pčelâ, njihovimi krasno poredanimi stanicami, onom neumornom marljivosti i divnim kućnim redom, koji med njimi vlada. Sve ovo mora probuditi u učenicih najveću simpatiju i ljubav napram pčeli, koja će sve to više rasti, što se budu oni bolje upoznali sa životom tajnovite pčele. Najednom će i oni vruće poželiti imati danas sutra njekoliko pčelaca, te biti valjanimi racionalnimi pčelari.

Zrelije učenike, koji su se već dovoljno upoznali životom pčele, mora učitelj i u praktičnom pčelarstvu podučiti. Kada štogod oko svojih pčelacâ radi, mora takove učenike prizvati, te i njim u svojoj prisutnosti kad i kad dozvoliti, da koji posao sami obave, tim će im ne samo veliko veselje učiniti, nego će ih u gore navedenoj želji još bolje učvrstiti.

Na ovaj i ovakav način odgojiti će učitelj čestite državljane i valjane racionalne pčelare.

hielt und glaubte, dass sie beim Schwärmen den Weg zur neuen Wohnung weise.

Der römische Dichter Virgil (gest. 19 J. v. Ch.) hat schon ihre von Natur königliche Gestalt und Ausschmückung mit poetischen Farben geschildert.

Die Königin ist das einzige vollkommen ausgebildete Weibchen im Bienenstocke und ihre ausschliessliche Bestimmung: die Fortpflanzung ihres Geschlechtes. Im normalen Zustande ist sie die einzige Eierlegerin und von ihrem Vorhanden- und Wohlsein hängt das Bestehen und Gedeihen des Stockes ab.

Sie ist grösser als die Arbeitsbiene, meist von bräunlicher Farbe, die am Bauche stark ins Gelbliche übergeht, und hat einen langen, schlanken, gegen das Ende sehr zugespitzten Hinterleib. Ihr Gang ist gewöhnlich ruhig und gemessen; nur wenn man einen Stock öffnet, so sucht sie sich gewöhnlich sehr rasch unter den übrigen Bienen zu verbergen.

Der Königin fehlen die Schaufeln an den Füssen, weil sie deren nicht bedarf, da sie nicht zum Einsammeln des Blumenstaubes bestimmt ist; ebenso mangelt ihr auch die Giftblase.

Die Königin verbreitet Ruhe und steigert das Vergnügen und die Arbeitslust in ihrem kleinen Staate. Man findet sie meist von vielen Bienen, gleichwie mit einer Leibwache umgeben, die sie liebkosen und ihr Honig darreichen.

Das Benehmen der Arbeitsbienen gegen die Königin schildert Oesterreichs grösster und genialster Bienenzüchter, Baron Ehrenfels, seinerzeit der Mann von tausend Stöcken, also: „Die Bienenkönigin lebt in ihrem schönen Reiche, mit Würde und Liebe umgeben, sichtbar ausgezeichnet. Wenn sie auch nicht durch wirkliche Anordnungen regiert, so regieren Instinct und Liebe doch nach ihren Regungen und Bedarf. Sie wird bei zufälligem Tode betrauert, wie die Männer Indiens, mit denen ihre Frauen den freiwilligen Tod sterben. Der ganze Stock zerläuft und verzagt, und selbst wenn sie für die Erhaltung des Ganzen, wegen Alter und Unfähigkeit sterben muss, so findet man immer mehrere Tage ihren Leichnam umgeben von trauernden Arbeitsbienen, die endlich, nur mit sichtbarem Schmerz und Zögern, die Leiche verlassen."

Mit welcher Liebe und Treue die Bienen

Nadalje, zar neće mnogi učenik, čuvši toliko liepoga o pčeli u školi, i kod kuće štogod pripoviediti i sa najvećim osvjedočenjem ovu čudnovatu životinjicu hvaliti i braniti?

Posliedica toga može biti, da će mnogi roditelji sami posjetiti učiteljev pčelinjak, za da se osvjedoče ob onom što su im djeca pripoviedala. Dakako da će se mnogi roditelji, osobito s prvine, samo diviti tajnovitoj pčelici, ali kašnje će se ipak kod njekih, te njekih bar probuditi želja za sobstvenim pčelarenjem. Pa evo onda veselja po učitelja, gdje može već u prvom početku svoga rada uviditi ploda, te ugledati tu i tamo po gdjekoji pčelinjak. Svakim danom pojaviti će se po koji mladi pčelar više, a svi će se sakupljati oko svoga učitelja, te pod njegovim rukovodstvom dotjerati do valjanih „Imkera“.*)

Jeli jedanput čvrst temelj racionalnomu pčelarstvu postavljen, tada će se ono samo po svojoj vriednosti sve više i više širiti, dok na jednom ne postane obćenitim dobrom naroda. – A tada će se i blagoslov, što ga racionalno pčelarstvo pruža, oćutiti.

Sve ovo pako može učitelj postići ako sam veseljem, ljubavju i njekim povjerenjem pčelari, te si zadatkom stavi: *racionalno gojenje pčelâ na obću korist širiti.*

Ovako će si učitelj liepih i nezaboravnih zasluga steći, uz koje će lahko zaboraviti na maleni trud, što ga je u to ime uložio. On će tako odgojiti nesamo valjane pčelare, nego i poštene ljude, radene, značajne državljane, što je od velike i neprocienjive vriednosti.

Mjesec studeni i prosinac.

Riedko, ali ipak nas kadikad iznenade i u mjesecu studenom liepi i topliji dani, kao upravo ove godine. Po ovakovu danu izletati će pčele, te se u zraku čistiti, osobito one do kojih leta sunčani traci dopiru. Pčelci, koji se u hladu nalaze neće se ni maknuti, zato se takovi pčelci moraju prisiliti na izlet, a to ćeš postići lu-

*) Ovu rieč „imker“ rabe Njemci kao kakav tehnički izraz, te njom označuju samo racionalnog pčelara, najme pčelara, koji sa gibivim saćem pčelari. Rieč je to sjeverno njemačka, gdje nezovu pčelu „die Biene“, nego „Imme“. Odtuda zovu pčelara „Immecker“ a skraćeno „Imker“. Kod nas se je ta rieč, osobito u okolici osječkoj, već prilično udomila, pa jer smo već na mnoge naišli, koji neznadoše što ta rieč znači, to ju navlaš ovdje navedosmo. Op. ur.

ihrer Königin anhängen, zeigt sich bewunderungswürdig, wenn ein Volk dem Hungertode anheimfällt; hier ist es die Königin, die alle anderen überlebt.

Ueber das Alter der Bienenkönigin wurde früher viel gefaselt, und waren die Meinungen bis in die neueste Zeit, selbst bei bewährten Bienenzüchtern sehr verschieden. *Götz* behauptete, dass sie nur ein Jahr alt werde und im Herbste, nach Beendigung der grossen Eierlage, gleich dem Schmetterlinge absterbe. ***Riem*** gab ihr 2, ***Gundelach*** 3, ***Klopfleisch-Kürschner*** 4, ***Gelieu*** 5, ***Then*** 5 bis 6, ***Spitzner*** 7, ***Matuschka*** 10 und Andere noch mehrere Jahre Lebensdauer.

(Wird fortgesetzt)

November - December.

Zwar selten nur, aber immerhin doch werden wir auch noch im Monate November von warmen, schönen Tagen überrascht. An solchen Tagen nun verlässt das Bienenvolk die Stöcke, um sich in der warmen Luft zu reinigen, und Allen voran jene, bis vor deren Flugloch die Sonnenstrahlen dringen. Nachdem jedoch einzelnes Bienenvolk, dessen Stock in der Schattenseite aufgestellt wurde, nicht die mindeste Lust zum Ausfluge zeigt, muss es dazu gezwungen werden, und geschieht dies am einfachsten, indem man an die Körbe oder Dziersonständer klopft, in das Flugloch haucht etc. Wer seine Bienen in dunklen, abgesperrten Räumen überwintern zu lassen pflegt, bringe sie ja nicht eher dahin, als bis nicht der völlige Winter eingetreten, und sind sie dahin gebracht, dann vergesse man nicht die Fluglöcher vollständig zu öffnen.

Jene Bienenstöcke, welche man im Freien überwintern lässt, müssen ebensowohl gegen die scharfen, kalten Winterstürme, als auch gegen Sonnenstrahlen geschützt werden, denn letztere locken die Bienen ins Freie und die armen Würmer kommen dann in der kalten Luft oder auch im Schnee um. Darum empfiehlt es sich, bei Eintritt strenger Kälte die Fluglöcher mit irgend einem Brettchen derart zu verrammeln, dass weder Licht noch Sonnenstrahlen in die Stöcke einzudringen vermögen.

Oefters kommen wohl selbst im December noch freundliche, warme Tage, und diese sollen denn auch von den Bienen zum Ausflug benützt werden; es ist daher nothwendig, an solchen Tagen den Verschluss zu

panjem po košnici ili džirzonki, hukanjem kroz leto itd. Koji običaje prezimiti svoje pčelce u tamnih zatvorenih prostorijah, taj ih nesmije u te prostorije staviti, doklegod nenastupi stroga zima. U takovih prostorijah smještenim pčelcem moraju se leta posve otvoriti.

Pčelci, — koje si naumio preko zime na otvorenom mjestu ili kao što naši kažu pod vedrim nebom ostaviti, ti se moraju zakloniti kao proti oštrim vjetrovom, tako i proti sunčanim trakovom (zimskoga ili zubatoga sunca). Sunčani traci izvabe pčele na polje, a one sirotice u hladnom zraku ili na sniegu moraju poginuti, zato je najbolje, ako se leto, čim nastupi stroga zima, zakloni kakovom dasčicom tako, da nemože ni svjetlo, a još manje sunčani traci dopirati.

Višeput nam osvane i u mjesecu prosincu koji liepi i topliji dan. Takav dan treba da nam i pčelci upotriebe za pročistni izlet. Ukloni dakle zaklon od leta, te prisili pčelu, ako se sama nemakne, na izlet. Pčelce, koje si već smjestio u zatvorene, tamne prostorije, nediraj do ranog proljeća. Ako su leta sniegom zatrpana, to neškodi, dapače je jako dobro, samo paziti moraš, da se nebi uslied nutrnje topline snieg otopio i na podu smrznuo, te tako leto začepilo. Zraka u ulištu nesmije manjkat.

Zimi je pčelcem najveći neprijatelj miš. Ako se miševa pri pčelinjaku neoprostiš, mogu ti veliku štetu nanieti, osobito kod običnih pletenih košnicâ. Upotriebi dakle sva poznata sredstva, da ih iz pčelinjaka ukloniš. Na otvorenom mjestu mogu i djetlići pčelaru štete nanieti. Ako opaziš da se je koji djetlić pri tvom pčelinjaku takorekuć udomio, te dan na dan po pčelinjaku, pače i po košnicah ili džirzonkah kljuca, poplaši ga, a ako ga se nikako oprostiti nemožeš, ubij ga.

Netrpi u blizini pčelinjaka mačke, psa, pa niti iste kokoši, jer mogu zimi, kada je pčeli mir najnuždniji, pčelce uznemirivati. Poznato je, da pčele tim više troše, čim se više uznemiruju, a pošto se zimi nemogu očistiti, to češćim uznemirivanjem obole grižom, od koje najviše stradaju.

Konačno, koji još nije, neka barem sada sva pčelarska orudja i sprave sakupi, očisti i na suhom i sigurnom mjestu preko zime sahrani. Probitačno je svako i najneznatnije orudje i spravicu točno pobilježiti, jer se inače mnoga stvar lahko zametne i tako zahrdja i pokvari.

B. P . . . . ć.

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, držane dne 22. listopada t. g. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorodnoga gospodina *Franje Šmidta* **ml.**

Prisutni bijahu:

Gg. *Antun Hržić*, I. podpredsjednik; *Naco Sudić*,

entfernen, und die Bienen, falls sie nicht Miene machen selbst auszufliegen, zum Ausfluge auf die obenangedeutete Art zu zwingen; jene Stöcke jedoch, die bereits in dunkle, abgesperrte Räume gebracht wurden, sollen bis zum Frühjahre unbehelligt bleiben. Auch schadet es nicht im geringsten, falls das Flugloch verschneit wurde, im Gegentheile; nur hat man darauf zu achten, dass der Schnee nicht etwa durch die im Innern des Stockes herrschende Wärme schmilzt, was dann ein Zufrieren des Flugloches zur Folge hätte. Luft darf in den Honigräumen nicht fehlen.

Die grössten Feinde der Bienen während des Winters sind die Mäuse, welche insbesondere an gewöhnlichen, aus Stroh geflochtenen Körben namhaften Schaden anzurichten vermögen; es ist daher geboten, alle bekannten Mittel aufzuwenden, um dieses Ungeziefer von den Bienenstöcken zu vertreiben. Auch der Specht kann dem Bienenzüchter Schaden bringen; sobald man daher bemerkt, dass sich ein solcher am Bienensatnde niedergelassen und nun Tag für Tag an den Bienenstöcken herumpickt, verscheuche man ihn und gelingt es nicht, ihn auf andere Weise zu entfernen, so suche man ihn zu tödten.

Auch soll man in der Nähe des Bienenstandes weder Katzen noch Hunde und auch Hühner nicht dulden, weil die Bienen im Winter, da sie am meisten der Ruhe bedürfen, dadurch beunruhigt werden. Bekannt ist, dass die Bienen, je mehr sie beunruhigt werden, um so vielmehr verzehren, und nachdem sie während des Winters ihre Reinigung nicht vornehmen können, erkranken sie zufolge der Beunruhigung häufig an der Ruhr, welcher Krankheit die meisten auch erliegen.

Schliesslich seien jene Imker, welche ihre Geräthschaften und Werkzeuge zu reinigen, zu ordnen und an einen sicheren, trockenen Ort bis nun zu bringen unterliessen, daran gemahnt, diese Arbeit unverzüglich vorzunehmen. Vortheilhaft wäre auch, ein Verzeichniss aller, selbst der unscheinbarsten Geräthe, anzulegen, weil sonst gar leicht ein und der andere Gegenstand verloren geht, verworfen oder bechädigt wird.

B. P . . . . ć.

Protokoll

der am 22. October l. J. unter dem Vorsitze des Präsidenten Herrn Franz Schmidt jun. abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzuchtvereines“.

Anwesend die Herren: *Anton Hržić*, I. Vicepräsideten; *Ignatz Sudić*; *Johann Darebny*; *Math. Kišpatić*, Ausschussmitglieder; und *Bogdan Penjić*, Secretär.

odbornik; *Ivan Darebny*, odbornik; *Mato Kišpatić* odbor. zamjenik i *Bogdan Penjić*, tajnik, kao perovodja ove sjednice.

Ponajprije je pročitan i bez ikakove primjetbe ovjerovljen zapisnik prošle odborske sjednice, zatim dnevni red:

I. Glede članova, koji su u zaostatku radi dužnoga godišnjega prinosa, zaključeno je za sada još ih jedanput na dužnost ozbiljno opomenuti i to u družtvenom listu „Slavonska pčela".

II. Tajnik izvješćuje, da je po zaključku prošle odborske sjednice izdao družtvenomu poslužitelju *Martinu Drugoviću* potvrdu za posao, uslied koje mu je i izplaćeno zadnjih 5 for. u ime nagrade za ljetne i jesenske poslove oko družtvenoga pčelinjaka.

III. Predsjednik izjavljuje, da je po zaključku prošle odborske sjednice primio osam družtvenih pčelaca u košnicah, te je već i opredieljenu svotu zato blagajniku uručio.

IV. Kao glede „pčelarstva" od J. E. Tomića što ga je vis. kr. zem. vlada (20 exemplara) družtvenoj upravi na razpolaganje poslala, tako i glede njemačkoga pčelarskoga djelca od P. Coelestina M, Schachingera, što ga je sam spisatelj (20 exemplara) upravi družtvenoj na razpolaganje poslao, — zaključeno je, da se obadva djela pošalju knjižnicam sliedećih pučkih škola: *Osiek* (*dolnji grad*); *Osiek* (*gornji grad*); *Osiek* (*novi grad*); *Djakovo*; *Vukovar*; *Petrovaradin* (*Rokov dol*); *Sarvaš i Medak* (*Lika*).

V. Na predlog tajnika zaključeno je naručiti za družtvenu knjižnicu Rothschützovo pčelarsko djelo „Illustrirter Bienenzuchts-Betrieb" (ciena 2 for.) Isto tako na predlog I. podpredsjednika zaključeno je naručiti opis pčelarske skupštine i izložbe u Pragu od Boleslavskoga (ciena 1 for.)

VI. Tajnik predlaže, pošto nije mogao dobiti u Osieku sgodnih staklenaka za med, da se takove iz Praga naruče i to poleg oglasa Mayerhöfferovog. Predlog se usvojava, a u posebni odbor za permanentnu izložbu meda izabrani su gg. *Hržić Antun*, *Sudić Ignjo* i tajnik *Bogdan Penjić*.

VII. Predsjednik, koji je ujedno i odbornik „Slavonskoga gospod. družtva", upozoruje odbor, da je u zadnjoj odborskoj sjednici pomenutoga družtva zaključeno prirediti u god. 1882., mjeseca rujna, sveobću gospodarsku izložbu, te misli da bi već sada trebalo pripreme činiti, da tako i „Slavonsko pčelarsko družtvo" uzmogne pri toj izložbi dostojno zastupano biti.

Odbor jednoglasno zaključi, da se u sliedećem

Nachdem das Protokoll der letzten Ausschuss-Sitzung verlesen und ohne irgendwelche Bemerkung authenticirt worden, übergeht man zur Tagesordnung:

ad I. wird beschlossen, jene Mitglieder, welche zur Zeit mit ihren Jahres-Beiträgen noch immer im Rückstande sind, für jetzt noch einmal und dies zum letzten Male ernstlich im Vereinsorgan „Slav. Pčela" einzumahnen.

ad II. Der Secretär gibt bekannt, dass er, dem Beschlusse der letzten Sitzung folgend, an den Vereinsdiener *Martin Drugović* die verlangte Bestätigung über ordnungsgemässe Erfüllung seiner Obliegenheiten ausfolgte, auf Grund welcher Bescheiniguug dem Genannten auch bereits der ihm noch gebührende Rest von 5 fl. für die Aufsicht am Vereins-Bienenstande ausbezahlt wurde.

ad III. theilt der Präsident mit, dass er, gemäss des Beschlusses der letzten Ausschuss-Sitzung, die ihm zugestandenen acht Bienenstöcke vom Vereine ausgefolgt erhielt, wogegen er die bestimmte Kaufsumme dem Vereins-Cassier bereits behändigt habe.

ad IV. Sowohl hinsichtlich des Werkes: „Die Bienenzucht", von J. E. Tomić, von welchem die hohe Landesregierung dem Vereine 20 Exemplare behufs Verbreitung zugehen liess, gleichwie hinsichtlich der vom P. Coelestin M. Schachinger zugesendeten 20 Exemplare seines apistischen Werkchens, wurde beschlossen, dieselben an nachstehende Volksschulen zu verschicken und zwar, an die in: *Essek-Unterstadt*; *Essek-Oberstadt*; *Essek-Neustadt*; *Djakovar*; *Vukovar*; *Peterwardein* (*Rochusthal*); *Sarvaš* und an jene in *Medak* (im Likaner Districte).

ad V. wird über Antrag des Secretärs die Anschaffung des Rothschütz'schen apistischen Werkes: „Illustrirter Bienenzuchts-Betrieb" (Preis 2 fl.), und über Antrag des I. Vicepräsidenten die Anschaffung der von Boleslavski verfassten Beschreibung der Bienenzucht-Versammlung und Bienenzucht-Ausstellung in Prag, für die Vereinsbibliothek beschlossen.

ad VI. Nachdem es dem Secretär unmöglich war, in Essek passende Honiggläser zu finden, stellte er den Antrag, solche von Mayerhöffer in Prag, auf Grund der von der genannten Firma eingesandten Preisblätter, zu bestellen. Der Antrag wird angenommen und für die permanente Honigausstellung ein eigenes Comité gewählt, bestehend aus den Herren: *Anton Hržić*, *Ignatz Sudić* und dem Secretär *Bogdan Penjić*.

ad VII. Der Vereinspräsident, zugleich Ausschussmitglied des „Slav. Boden-Culturvereines", lenkt die Aufmerksamkeit auf den in der jüngsten Sitzung des genannten Vereines gefassten Beschluss: im Monate Sep-

broju „Slavonske pčele" to oglasi i tako svi pčelari i članovi družtveni već sada na to upozore i na sudjelovanje pozovu,

VIII. Pošto je član odbora gosp. *V. S.* od zadnje skupštine — kada mu je odbornička čast povjerena — pa do danas samo jednoj odborskoj sjednici prisustvovao, a svoju neprisutnost izpričao nije, zaključeno je na predlog predsjednika, pozvati ga na izjavu glede toga postupka i ujedno upitati, dali je ili nije voljan u buduće čast odbonika obnašati.

XI. Novi članovi:

Tajnik čita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članova kako sliedi:

Gg. *Vjekoslav Grginčević*, učitelj u Petrovaradinu (Rokov dol); *Petar Kubatov*, kolar u Ivanovci (kod Djakova); *Martin Dragolić*, perovodni vježbenik kod kr. podžupanije u Osieku; *Pavao Stojanović*, perovodni vježbenik kod kr. podžupanije u Osieku i *Josip Firinger*, vjeroučitelj u dol. Osieku.

Svi prijavivši se uvršćuju se poleg obstojećeg § družtvenih pravila u red podpomagajućih članova.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku, dne 22. listopada 1881.

Franjo Šmidt ml., predsjednik. **Bogdan Penjić**, tajnik.

Razne viesti.

*** **Imkerska večer.** Osnovatelji „Slavonskoga pčelarskoga družtva" zaključiše već pri osnovanju družtva, da se barem jedanput u tjednu na opredieljenom mjestu u podpunom broju sastanu. Za taj obligatni sastanak odabraše *sriedu*. Kako su se dan na dan družtveni članovi množali, tako je i taj obligatni dan *srieda* veću važnost zadobio. Danas je već obće poznato, da se svake sriede na večer *imkeri* u što većem broju sastaju, te pri svojih sastancih u poučnih i zabavnih razgovorih, pa i zdravicami, uz koju milozvučnu hrvatsku pjesmicu ugodne časove probave. Tako se primjerice sastadoše *imkeri* dne 16. studenoga do 40 na broju u liepih prostorijah novosagradjene dolnjogradske „kasine". Ovaj prvi svoj sastanak u novih prostorijah proslaviše pčelari (*imkeri*) svetčano. Nakon izmjeničnih poučnih i zabavnih razgovorâ pozdravi družtveni predsjednik blagorodni gosp. *Franjo Smidt ml.* sve članove „Slav. pčelarskoga družtva" u obće, a napose prisutne pčelare. Ova je zdravica popraćena gromkim „Živili!" Zatim ustade družtveni tajnik i na-

tember des Jahres 1882 eine allgemeine landwirthschaftliche Ausstellung in Essek zu veranstalten, und glaubt, dass es schon jetzt zweckmässig wäre, dafür zu sorgen, dass der „Slav. Bienenzuchtverein" auf dieser Ausstellung angemessen vertreten erscheine. Hierauf wird einstimmig beschlosen, dass schon in der nächsten erscheinenden Nummer der „Slav. Pčela" dieser Ausstellung Erwähnung gethan und die Vereinsmitglieder zu je grösserer Betheiligung aufgefordert werden.

ad VIII. Nachdem das Ausschussmitglied Herr *A. Š.* seit der letzten Versammlung — in welcher derselbe in den Ausschuss gewählt wurde — bis heute nur erst einer einzigen Sitzung anwohnte und sein Fernbleiben keinmal entschuldigte, wurde über Antrag des Präsidenten beschlossen, das säumige Mitglied schriftlich zur Motivirung dieses seines Vorgehens aufzufordern.

ad IX. Der Secretär verliest die geschätzten Namen der seit der letzten Sitzung bis heute neu aufgenommenen Mitglieder, diese sind: *Alois Grginčević*, Lehrer in Peterwardein (Rochusthal); *Peter Kubatov*, Wagner in Ivanovce (bei Djakovar); *Martin Dragolić* und *Paul Stojanović*, Concepts-Prakticanten bei der kön. Vicegespanschaft zu Essek; *Josef Firinger*, Religionslehrer in Essek-Unterstadt.

Hiermit scheint die Tagesordnung erschöpft und da anderweitige Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 22. October 1881.

Franz Schmidt jun., Präsident. **Bogdan Penjić**, Secretär.

Verschiedenes.

(**Imker-Abend.**) Die Gründer des „Slavonischen Bienenzuchtvereines" haben schon bei Creirung desselben beschlossen, wenigstens einmal wochentlich sich an einem zu bestimmenden Orte in voller Zahl zu versammeln, und zwar wurde für diese obligaten Zusammenkünfte der Mittwoch gewählt. Gleichwie nun die Zahl neu beitretender Mitglieder von Tag zu Tag sich mehrte, gewann auch der obligate Mittwoch grösseren Werth. Heute ist bereits allgemein bekannt, dass die Imker sich an Mittwochabenden je zahlreicher zusammenfinden, und diese Musseabende mit belehrenden und unterhaltenden Gesprächen und mit Gesang, in trautem Beisammensein verbringen. Eines dieser geselligen Rendezvous brachte der 16. November: circa 40 Imker versammelten sich da in den prächtigen Räumen des neuerbauten unter-

zdravi vrlomu i velezaslužnomu po družtvo predsjedniku, te navedši mnoge njegove vrline, kao i zasluge po družtvo, zaključi zdravicu po prilici ovako: „pod predsjedanjem muža toli čelična značaja i odlučne volje mora družtvo napredovati, zato izmolimo u sveviśnjega dug život i stalnu volju za našega predsjednika, uz koga ćemo, kao pčelice uz svoju maticu, poput naše lozinke „složno napred". Kliknimo dakle gospodo složno, kao iz jednoga grla: „Živio nam sto godin naše domovine sin! živio naš mili predsjednik!" Burni živio odjeknu dvoranom, a sv složno i skladno odpjevasmo starinsku pjesan: *„Živio sto godin' naše domovine sin"*. Za ovom zdravicom nazdravljivahu izmjenično družtveni tajnik i član odbora gosp. *I. Darebny*. Nazdravljeno bi I. podpredsjedniku družtva g. profesoru *A. Hržiću*, kao inteligentnomu i neumornomu pčelaru; zatim uredniku družtvenoga lista; nadalje gradskomu kapetanu g. *E. Folku*, katastral. inšpektoru g. *J. Auerbachu* i bivšemu gradskomu senatoru g. *Matiši Stojanoviću*, svoj trojici kao najstarijim i revnim družtvenim podupirateljem, a potonjem napose još kao družtvenomu pravničkomu zastupniku; omiljelomu družtvenomu arhitektu g. F. Folku, koji je rukovodio gradjenje družtvenoga pčelinjaka; cielokupnomu odboru poimence *I. Sudiću, I. Darebnomu, M. Kišpatiću i Fl. Ittlingeru*; cielokupnomu sveštenstvu, kao velevažnomu faktoru u pogledu promicanja racionalnoga pčelarstva, a kao representantu istoga striliša prisutnomu g. *I. Firingeru*. Sve navedene zdravice povladjene su burnim „ž i v i o!" i popraćene skladno odpjevanom pjesmom. Dakako da je tu nazdravljeno još mnogim drugim, a svaka je zdravica popraćena gromkim „živio!" i skladnim pjevanjem. — Nemožemo propustiti, a da nespomenemo, da se je družtveni član g *B. Kovačević* bacio zdravicom ća na otok Č r e s i nazdravio uz živo povladjivanje prisutnikâ utemeljiteljnomu članu i odličnomu dopisniku „Slavonske pčele", veleč. g. *D. Muškardinu*, župniku u Štivanu na otoku Črcsu. (Na predlog tajnika bi zaključeno, to odmah vel. g. D. Muškardinu brzojavno dojaviti, pošto pako to nije moguće bilo, to je obreklo uredničtvo, da će u „Slavonskoj pčeli" doglasiti vriednomu dopisniku, koliko si je već sada stekao privrženika medju ovdašnjimi pčelari) U najljepšoj slozi i prijateljstvu, izgrliv i izljubiv se, razstadoše se i m k e r i već poslie 12. ure u noći. Pak nije li to liepo, nije li to dično, kada se ljudi u ozbiljnih stvarih sastaju, te porazgovoriv se i na narodnu proveseliv, opet se do budućega sastanka kao prijatelji raz. staju. Mi bi s'naše strane ovakovim sastankom jošte veću važnost pripisali, kada bi se tom sgodom uvjek po koje teoretično ili praktično predavanje držalo, što bi druž-

städter Casino und feierten diese ihre, in den genannten Localitäten erste, Zusammenkunft in festlicher Weise. Nach vorhergegangenem Austausche unterhaltender wie belehrender Gespräche, ergreift der Präsident das Wort und begrüsst alle Vereinsmitglieder überhaupt und die Anwesenden im Besonderen, was mit lebhaften „Živio!"-Rufen acclamirt wird. Hierauf erhebt sich der Secretär des Vereines und toastirt auf den Vereinspräsidenten, Herrn *Franz Schmidt* jun., indem er die Verdienste des Präsidenten um den Verein, sowie seine hervorragenden Charakter-Eigenschaften erwähnt und beschliesst seine Ansprache mit den Worten: „unter der Präsidentschaft eines Mannes von so ausgezeichneten Fähigkeiten, von so eminentem Wohlwollen für die Sache, muss der Verein gedeihen, und darum wollen wir uns in der Bitte an den Allmächtigen vereinen: Erhalte uns unseren geschätzten Präsidenten viele Jahre in bester Kraft und gib uns das Wollen, dass wir seinen stets nur auf das Gedeihen unseres Vereines abzielenden Worten folgen, gleich den Bienen ihrer Königin." Stürmische „Živio!"-Rufe antworteten diesen aus des Herzens Tiefe gesprochenen Worten und in innigfrohen Tönen stimmen die Anwesenden das traute Lied an: „Živio sto godin' naše domovine sin". An diesen mit wahrer Begeisterung aufgenommenen Toast, reihten sich in freier Folge noch andere, abwechselnd durch den Vereins-Secretär und das Ausschussmitglied Herrn *J. Darebny* gesprochene Toaste, und zwar: auf den I. Vicepräsidenten Professor *Anton Hržić*, dem intelligenten und unermüdlichen Bienenzüchter; auf den Redacteur des Vereinsorganes; hierauf folgten Toaste auf die Herren: Stadthauptmann *Eugen Folk*; Catastral-Inspector *J. Auerbach*, em. städt. Senator *Math. Stojanović*, als auf drei der ältesten und fleissigsten Förderer des Vereines überhaupt, und auf den Letzteren als Vereins-Rechtsconsulenten im Besonderen. Desgleichen erklangen Toaste auf den Architecten des Vereins und den Bauleiter des Vereinsbienenstandes Herrn *F. Folk*; auf den gesammten Ausschuss, namentlich die Herren *J. Sudić*, *J. Darebny*, *M. Kišpatić* und *Fl. Ittlinger*; auf die gesammte Geistlichkeit, als auf die um die Verbreitung der Bienenzucht hochmögenden Factoren, in ihrem anwesenden Repräsentanten Herrn *J. Firinger*. — Es mangelt uns leider hier der Raum, alle Toaste einzeln anzuführen, die bei dieser Gelegenheit noch ausgebracht wurden, aber alle erweckten den stürmischen Widerhall frohtönender Živios! Nur eines Toastes müssen wir speciell noch Erwähnung thun, und zwar jenes des Vereinsmitgliedes Herrn *B. Kovačević*, der unserem Gründungsmitgliede und ausgezeichneten Mitarbeiter der

tvenomu cilju vrlo mnogo pripomoglo. Medjutim poznavajuć uztrajnost i neumorni rad pčelarâ, nadajmo se da će u skoro i do toga doći.

*** **Malena opomena početnikom u pčelarstvu.** Dne 23. studenoga o podne (ovo je bio najtopliji dan u tom mjesecu) prolaziv jednom ulicom dol. grada Osieka, sretnem svoga prijatelja P. inače revnog člana našega družtva i brižnog početnika u racionalnom pčelarstvu. Navada je moja, da, kadgod se sastanem s kojim pčelarom, osobito početnikom, istomu stavim po gdjekoja pitanja. Tako se sbi i ovaj put. Sukobiv se s prijateljem početnikom u pčelarstvu, zapitam ga: „No prijatelju, titraju li danas pčele pred pčelinjakom?“ ali se bogme ništa ne manje začudih, kada mi on odvrati: „Moje pčele nemogu van“. Kako to? nastavim ja u čudu. „Pričvrstio sam na leto rešetku, kroz koju nemogu prolaziti pčele“. Tim se je naš razgovor i dovršio. Moje sam mu veliko negodovanje nad tim činom rekao, te ga upravo prijateljski umolio, da odmah ode i nesretnu rešetku sa leta ukloni, da se uzmognu siromašne pčelice po ovako liepom danu, nakon trinedjeljnog zatvora *pročistiti.* Upozorujemo sve početnike na članak pod naslovom: *„Mjesec studeni i prosinac“.*

*** Gospodin profesor *Pavle Jovanović* pozivlje na predplatu zabavno-poučnog lista „Trebević“. „Trebević“ će izlaziti počam od nove godine u Sarajevu, a stajati će za cijelu godinu 3 for., za 8 mjesecih 2 for., a za 4 mjeseca 1 for. — Predplata se ima u preporučenom pismu poslati g. profesoru *Pavlu Jovanoviću*, izdavatelju i uredniku „Trebevića“ u *Sarajevo.* Sudeć po programu biti će „Trebević“ vrlo zanimivo zabavno-poučno glasilo, po kom ćemo se moći sa odnošaji Bosne i Hercegovine pobliže upoznati, zato ga našim čitateljem od srdca preporučujemo.

*** Dne 23. studenoga predavao je u ekonomičkom klubu u Budimpešti pred mnogobrojnim občinstvom o znamenitosti pčelarstva *Ladislav Dömötör,* jedan od glavnih pokretača pri ustrojenju „zemaljskoga pčelarskoga družtva“ u Ugarskoj. — Medju ostalim veli Dömötör, da su pčele čovjeku koristne ne samo što snašaju med, nego što one vrlo mnogo uplivaju na oplodjenje voćakâ. On neodobrava u obće tušenje pčela, a najmanje u Ugarskoj, gdje su rojevi i onako riedji. Da se ljudi, baveći se pčelarenjem, oplemenjuju, dokazao je govornik mnogimi istinitimi primjeri. Spomenuo je takodjer veliku materijalnu korist, što ju godimice uživa Amerika i Njemačka od pčelarstva, te uztvrdi, kada bi se njegov proračun izveo, da bi se Ugarska za godinu dana svoga deficita lisila. Završujuć svojim velezanimivim predavanjem, upozori na ovaj veoma koristni ogranak gospodarstva sve ekonome, te ih pozva da složnimi silami pospješe razvitak racionalnoga pčelarstva. — Nasmijat se moradoše takodjer svi prisutni a i sam govornik, kada mu je, prispodobiv med božanskoj hrani, predsjednik toga kluba pl. *Somšić* prigovorio riečmi: „Da, ali ta je božanska hrana samo za zdrave želudce!“

*** **Ugarski med na berlinskom dvoru.** Zanimiva je istina, da carski dvor u Berlinu dobiva za svoju potrebu jedan dio meda od ugarskoga posjednika *Eugena Kompolthy-a.* Kompolthy, koji je kao pčelar na vrlo liepom glasu, preporučen je carskomu dvoru u Berlinu od saksonskoga dvora, kojemu već 10 godina med šalje.

☛ Oviem brojem razašiljemo cienik *Jul. David*-a, ljekarnika u dol. gradu Osieku, te ga svakomu najtoplije preporučujemo.

„Slavonska pčela“, Sr. Hochwürden Herrn *D. Muškardin* in Štivan auf der Insel Cherso mit begeisterten Worten huldigte. (Auf Antrag des Vereins-Secretärs wurde beschlossen, sofort Sr. Hochwürden diese Huldigung telegraphisch zu entbieten, nachdem jedoch die Telegraphenstation für den Nachtdienst nicht eingerichtet ist, wurde verlangt, dass dies anstatt auf telegraph. Wege, in der nächsterscheinenden Nummer des Vereinsorganes geschähe.) In schönster Eintracht und Freundschaft verlief solcherart der Abend und bald nach Mitternacht trennten sich die versammelten Imker. — Wir unserseits würden solchen Zusammenkünften umso höheren Werth zusprechen, wenn mit diesen Imker-Abenden irgend welche theoretische oder praktische Vorträge verbunden wären, weil auf diese Weise zur Erreichung der Ziele des Vereins gar Vieles beigetragen wäre. Indessen hoffen wir, bauend auf die Standhaftigkeit und den unermüdlichen Fleiss unserer Bienenzüchter, auch diesen unseren Wunsch in nicht allzuferner Zeit erfüllt zu sehen.

*** Der Ausschuss des „Slavonischen Bodencultur-Vereines“ hat beschlossen, im Jahre 1882 eine allgemeine landwirthschaftliche Ausstellung in Essek zu veranstalten, und zwar soll dieselbe im Monate September kommenden Jahres eröffnet werden. — Wir machen hiermit alle Bienenzüchter und im Besonderen die Mitglieder des „Slav. Bienenzucht-Vereines“ auf oberwähnte Ausstellung aufmerksam.

*** Wie schon in der letzten Nummer der „Slav. pčela“ erwähnt, konnte mit der permanenten Honigausstellung am 1. November nicht begonnen werden, dieselbe wird jedoch, sobald die in Prag bestellten Honiggläser anlangen, jedenfalls aber noch im Laufe dieses Monates eröffnet.

☛ Mit dieser Nummer versenden wir ein Preisblatt von Toilette-Artikeln des *Julius David,* Apotheker in Essek-Unterstadt, und empfehlen dasselbe Jedermann auf das wärmste.

☛ Die p. t. unterstützenden Mitglieder des „Slavon. Bienenzuchtvereines“ werden hiermit auf den § 13 der Vereins-Statuten aufmerksam gemacht, und ernstlich aufgefordert, ihre rückständigen Beiträge sowohl für das vergangene als für das laufende Jahr, je eher an den Cassier *Joh. Heštera,* Essek-Unterstadt, einzusenden. Gleichzeitig werden die p. t. Abonnenten unseres Blattes um gefl. Erneuerung ihrer Pränumeration gebeten.

Izdaje „Slavonsko pcelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim biljegarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 10. — ***U Osieku,*** *mjeseca prosinca 1881.* — **Tečaj I.**

Dobra i praktična džirzonka.

Poznajem njekoje marljive a i vješte pčelare, koji su upravo radi nepraktičnosti džirzonakâ, u kojih pčelare, osudili ili okolicu, ili podnebje ili paće i samo racionalno pčelarstvo, a i nemisleć, da su im džirzonke posve nevaljale, te kao takove jedino ove uzrok svakomu neuspjehu. — Mislim da ću ugoditi mnogomu pčelaru, osobito početniku, ako u ovo njekoliko redaka opišem jednu dobru i praktičnu vrst džirzonaka. Nadgledajuć pčelce družtvenoga pčelinjaka, na kom se nalaze napučene džirzonke raznih sistema, bilo mi je lahko osvjedočiti se o valjanosti ili nevaljanosti, o praktičnosti ili nepraktičnosti pojedinih sistema.

Džirzonka, koju želim ovdje opisati i svakomu pčelaru iz vlastitog izkustva, kao dobru i praktičnu preporućiti, napravljena je od dasakâ. Ista bi se mogla napraviti i od prešane slame, koja bi već zato više vriedila, što bi mnogo jeftinija bila. (Koga put u Osiek nanese, može takove viditi kod družtvenoga podpredsjednika g. profes. A. H r ž i ć a u novom gradu Osieku.)

Džirzonke, kakove ja imam, može si doduše svaki pčelar i sam napraviti, samo ako se je i ole upoznao stolarskom vještinom, pa zna testericom i blanjalom baratati. Daske moraju biti dobro izsušene. Džirzonka, napravljena od vlažnih i neizsušenih dasakâ, neodgovara svojoj svrsi,

Die Bewohner des Bienenstaates.

Von Karl Gatter.

(I. Vicepräsidenten des Wiener Bienenzüchter-Vereines und Redacteur des Bienenvater.)

(F o r t s e t z u n g.)

Ihre L e b e n s a r t verbürgt und ermöglicht auch eine höhere Lebensdauer. In der Mitte ihrer Lieben und Getreuen ist sie gegen die zahllosen Feinde und Gefahren der Arbeiter geschirmt. Sie befindet sich stets unter einer ziemlich gleichmässigen Temperatur, geniesst das Beste, vor dem Genusse noch einmal geläuterte Futter, verbringt ihre Tage in gleichmässigen Geschäften, wird durch keine Feinde um sich gereitzt, durch keine Leidenschaften erschüttert. Der Herr der Natur hat in seiner Weisheit diesem Wesen eine längere Lebensdauer verliehen, von dem das Leben Tausender, ja die Existenz des ganzen Volkes abhängt.

Das natürliche Lebensziel wird auch durch äussere Umstände, durch verschiedene Beschaffenheit der Bienenwohnungen, Strenge der Winter, durch verstärkte Eierlage theils verkürzt, theils verlängert.

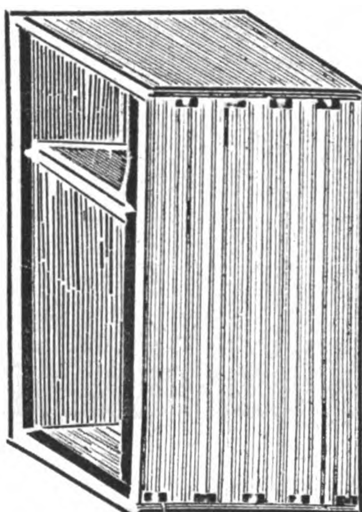
Jetzt ist man über das Alter der Königin schon im Reinen. *Dzierzon*, *Berlepsch* und *Vogel* haben gezeichnete Königinnen bis ins fünfte Jahr beobachtet. Auch ich hatte einst eine Königin, der ich nach erfolgter Befruchtung die Hälfte der Flügel wegschnitt, und die wenige Wochen

jer u najkraće vrieme popuca na sve strane, a svaki pčelar dobro zna, da pčela na svom stanu netrpi nikakovih pukotinâ.

Dakle na stvar: Za pobočne stiene, koje moraju biti 40 c/m široke, a 74 c/m visoke treba uzeti dasku, najmanje 3½ c/m debelu. Za gornju i dolnju temeljicu, koja mora biti 31 c/m dugačka, a 40 c/m široka, može se upotriebiti daska od 2½ c/m debljine, *ali škoditi neće ako je daska dolnje temeljice i 4 c/m debela.*

Za prednju ili pročelnu stienu, koja takodjer mora biti visoka 74 c/m, a široka 31 c/m, može se uzeti daska od 4 c/m debljine.

Ako su ovako glavni dielovi džirzonke već pripravljeni, onda se one dvie postrance pobočne stiene cinkom spoje sa gornjom i dolnjom temeljicom tako, da sačinjavaju pravokutni ormarić, kao što ga (Slika 1.) predstavlja. Sav nutarnji prostor od gornje do dolnje temeljice mora imati 69 c/m u visini, 25 c/m u širini, i 40 c/m u dubljini.

(Slika 1.)

Sada se ormarić opet razstavi, te se u pobočne stiene izdube žliebići (Nieten) za okviriće; ovi imadu biti 1 c/m duboki, a tako i visoki. Prvi par žliebica mora biti 23 c/m, drugi 44½ c/m udaljen od dolnje temeljice, a treći par žliebića, najme najgornji, mora biti za 1 c/m izpod gornje temeljice (tavanice). Tik nad srednjimi žliebići (koji su 44½ c/m udaljeni od dolnje temeljice) moraju se izdubiti još dublji žliebići i to prema debljini daske, koja ima dieliti plodište od medišta; po ovih se onda žliebićih, zato već pripravljena daska, utura posve do pročelne stjene. Ista daska neka je poprilici 1½ c/m debela i pravokutna, 27½ c/m duga i 40 c/m široka, a godovi imadu ići, kao i kod obijuh temeljica, s desna na lievo. U sredini ove daske nalazi se prosječena četvorna rupa (1 četvorni decimetar velika), koja se posebnom jednom dašćicom posve hermetički zaklopiti može. Na dolnjoj strani daske, dakle od strane plodišta, pričvrsti se na taj

vor ihrem fünften Geburtstage, kurz vor dem Schwärmen, das Zeitliche segnete; diese Königin war ungemein fruchtbar und hatte gewiss nahezu eine Million Nachkommen erzeugt.

Wir haben schon gehört, dass die Königin das einzige vollkommen ausgebildete Weibchen in einem normalen Stocke ist; denn in einem Stocke, wo keine Königin ist, wird nie ein Ei gelegt, aus dem eine Königin oder eine Arbeitsbiene entstehen könnte. Kommen in einem Stocke ohne Königin dennoch Eier vor, so sind selbe, wie wir in der Folge noch ausführlicher hören werden, von Arbeitsbienen gelegt und entwickeln sich hieraus jedesmal nur Drohnen. Es kommt auch in einzelnen Fällen vor, dass sich zwei fruchtbare Königinnen in einem Stocke zu gleicher Zeit befinden, und es dürfte da der alten Königin aus Pietät einige Zeit noch Schonung zu Theil werden.

Was die Befruchtung der Königin betrifft, so glaube ich dies übergehen zu sollen, da das hierauf Bezügliche in jedem neuen guten Bienenbuche zu lesen ist. Ich erwähne nur, dass die Befruchtung in der Luft und im Fluge und nur einmal für ihr ganzes Leben geschieht, und dass die Königin, eierlegend geworden, ausser dem Schwärmen niemals ihren Stock wieder verlässt.

Die Eier, die im Bienenstocke gelegt werden, sind theils männlich, theils weiblich; aus ersteren entstehen Drohnen, aus letzteren Arbeitsbienen, wenn sie in Arbeiterzellen, Königinnen aber, wenn sie in Weiselzellen gelegt sind. Es ist erwiesen, dass die Königin die Fähigkeit besitzt, männliche und weibliche Eier nach Belieben zu legen.

Die Königin beginnt in der Regel etwa 3 Tage nach der Befruchtung die Eierlage, die nach Zeit, Umständen und Individuen verschieden sein kann. Eine Königin vermag in einem Tage zwischen 1200—3000 Eier zu legen. Es ist dies leicht nachweisbar. Eine Königin vermag in einer Minute 6 Eier zu legen, dies macht in einer Stunde 360; daher in etwas über acht Stunden 3000 Eier, so dass sie in 24 Stunden noch über 15 Stunden ausruhen kann. Berlepsch hatte eine Königin, die nach einer mässigen Berechnung, während ihres fünfjährigen Lebens (1853—1857) mindestens 1,300.000 Eier gelegt hatte.

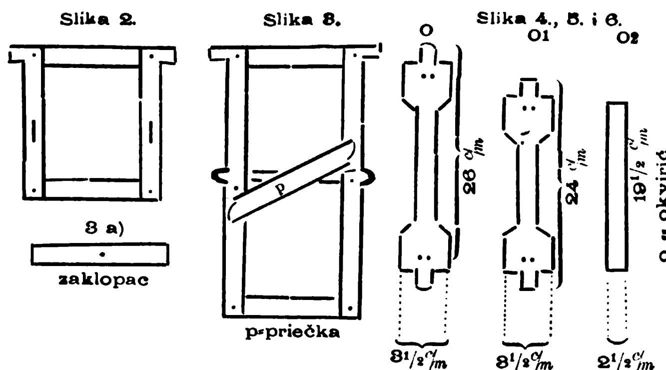
otvor tako zvano „Hanemanovo rešeto",*) ali tako da pokrije cieli otvor i da stoji ravno sa daskom. Ovakov je otvor od neprocienjive vriednosti, kad treba pčelu hraniti ili joj vode dati Jeli taj posao obavljen, onda se pobočne stjene sa tavanicom i dolnjom temeljicom cinkom spoje i zatutkale, a na ove se drvenimi čavli pribije pročelna stjena. U pročelnoj stjeni se mora, prije nego se pribije, leto izrezati. Leto neka je barem 2 % nad doljom temeljicom i to u sredini pročelne stjene, a 1 % visoko i 10 % dugo, neškodi, dapače je jako dobro, ako se i za medište izreže u pročelnoj stjeni omanje leto.

Na zadnjoj strani ormarića pričvrste se vratašca ili se pako priklopi jednostavna daska i pričvrsti uz pobočne stjene sa četiri u pravi kut savijena gvozdena šarafa.

Sada mi još preostaje opisati ununtarnjost takove džirzonke, koju izpunjuje 30 okvirića i 2 prozorića. Prozorići moraju posve prianjati uz stjene džirzonke tako, da se mogu lagano u nutra i napolje pomicati. Oblik obijuh prozorića pokazuje sl 2. i 3. Pod većim prozorićem nalazi se po duljini zaklopac (Z) (Klappe) ili kako Tomić nazivlje povlaka na način stolne ladice. Ovaj zaklopac je zato vrlo dobar. da se nemora proljećem, želimoli dno džirzonke počistiti, cieli prozor izvaditi.

Priečka (p) je od duple hasne; kad hoćeš izvaditi prozorić imaš barem za što uhvatiti, a samo pomoćju priečke, kada je lievo i desno upreš, možeš prozorić na zadnje okviriće valjano pričvrstiti.

Svaki okvirić sastoji iz 4 diela: gornji dio o (sl. 4.), dolnji o_1 (sl. 5.) i dva na ove okomito stojeća i posve jednaka diela o_2 (sl. 6.)

*) Za dobe velike nošnje otvori se taj četvorni otvor, da mogu pčele iz plodišta, koje zna biti puno legla, krozanj do medišta doći i tamo u pripravljene već stanice med stavljati. Kroz „Hanemanovo rešeto" mogu samo radilice prolaziti, a trutovi i **matica** nemogu, pa se tako nalazi u medištu samo čist med.

Der grösste Brutansatz ist bei uns in den Monaten Mai und Juni, während er im Juli trotz der reichsten Nahrung und des schönsten Wetters schon nachlässt. Wird endlich die Königin alt, so wird die Brut immer weniger, steht namentlich nicht mehr geschlossen und hört endlich ganz auf. Der Fall, wo die Königin wegen Altersschwäche keine Eier mehr legen kann, kommt selten vor, weil sie in der Regel früher, als ihre Eierlage erschöpft ist, entweder eines natürlichen Todes stirbt, oder die Bienen sie instinctmässig gewaltsam beseitigen.

Der grössere und stärkere Körper, den sie hat, kann wohl ein höheres Lebensziel bedingen. Sie hat unter ihrem Volke eine so wichtige Stellung, dass ihr Dasein nicht einem so oftmaligen Wechsel, wie bei den Arbeitsbienen, ausgesetzt ist; auch ist ihr Leben wirklich zäher, als das der übrigen Bienen.

Betäubt man z. B ein Volk mit Bovist, so ist die Königin die letzte, welche fällt. die erste, welche wieder ins Leben zurückkehrt. Wird sie gestochen, so regen sich ihre Glieder oft noch lange, während gleichzeitig erwürgte Bienen schon ganz erstarrt und zusammengeschrumpft sind.

Dieser Vernichtungskrieg wird die Drohnenschlacht genannt, und begnügen sich die Arbeitsbienen nicht nur damit die Drohnen abzuwürgen, sondern reissen und tragen auch deren Brut aus, die dann meist den Sperlingen als leckere Speise dienen.

Eine Eigenthümlichkeit der Drohnen ist auch, dass sie sich bei ihren Ausflügen nirgends niederlassen, sondern aus der Luft unmittelbar wieder in ihren Stock zurückkehren. Man wird daher keine Drohne auf einer Blume etc. sitzen sehen und findet man zuweilen eine Drohne irgendwo am Boden, so ist sie gewiss flugunfähig.

Die Arbeitsbienen.

Die dritte Gattung der Bienen in einem Stocke, sind die Arbeitsbienen, auch Werkbienen und von dem Landmanne gewöhnlich „Vögel" genannt. Es sind die kleinsten, aber bei Weitem zahlreichsten Bienenwesen im Stocke. Ihr Fleisch ist gleich dem der Ameise sprichwörtlich geworden. Sie führen mit Recht den Namen: Arbeitsbienen, denn es liegen ihnen alle Arbeiten ob. Kaum ist ein Schwarm in eine Wohnung

Duljina i širina svakoga diela je na risariji točno označena, ali naglasiti moram, da širina gornjega i dolnjega diela nesmije biti ni manja, ni veća od 3 1/2 centimetra.

debljina ovih dielovâ neka je od prilike 1/2 centm (1/4"), a i ovi se okvirni dielovi moraju sa obje strane oblanjati.

Ova se onda četiri okvirna diela moraju pomoćju kakvog pravokutnika (daščica, koja ima bit 19 1/2 %m visoka, a 22 %m široka) zajedno sa 8 malenih od 3 %m dugih i 1 m/m debeliih eksera spojiti tako, da eksersi kroz širinu gornjeg i dolnjeg diela (sve po dva i na istom mjestu, kako je to na slici 4 i 5. označeno.) prodru u debljinu obijuh okomičnih dielova, te da spojeni sačinjavaju pravokutni okvirić. Ako se još napokon pred leto stavi poletaljka (Anflugbretchen) od 20—22 %m dužine i 10—12 %m širine, onda je džirzonka gotova.

Razumieva se, da će svaki onaj, koji sam zorno takovu valjano napravljenu džirzonku dobro promotri, istu bez velike brige dobro napraviti.

Slike od 1—3 nacrtane su u razmjerju 1: 14, a okvirni dielovi sl. 4—6 u razmjeru 1: 10. —

Kako se med čuva?

Ako uzmemo u obzir ponajprije veličinu posude, u koju kanimo med spraviti, to se to mora ravnati svakako po broju pčelaca ili još bolje po množini meda, što ga dobivamo. Za takove pčelare, koji se samo nuzgredice ili iz zabave (pasije) pčelarstvom bave, pak tomu dosljedno i neposjeduju mnogo pčelacâ, nit mogu dobiti u izobilju meda, najsgodnije su one obične staklenke, u kojih se i razno voće preko zime sačuva, osobito, ako je med za vlastitu potrebu ili pako za prodaju u malom. Ovakove staklenke od 1/2 litre sadržaja stoje najviše 5—6 for. stotina, a u kući se, bilo i nebilo meda, uvjek upotrebiti mogu. Ako se je med u staklenci kristalizirao, lahko ga je opet tekućim učiniti, ako se najme staklenka sa kristaliziranim medom stavi ma samo na pol sata u vruću vodu. Svaku medom punu stanklenku zavežem ja pergamenat papirom, a da sačuvam med što sigurnije od vlage, koju ovaj iz zraka jako navlači i koja i kroz isti pergamenat papir prodrieti može, zevežem još i sa finim stanjolpapirom. Ovakav hermetički i vrlo ukusni zatvor — što je osobito kod prodaje od velike vriednosti, stoji jedva 1/2 novčića. Oni pčelari, koji misle u takovih čaša med prodavati, učiniti će dobro ako si dadu

eingezogen, so wird selbe gleich von allen Unreinigkeiten, von Holz- oder Strohfasern etc. gesäubert, alle Ritzen verkittet, das Gemülle und die Todten herausgeschafft. Es wird gleich Wachs producirt und zum Zellenbau geschritten, Honig, Blumenmehl, Kitt und Wasser eingetragen, der Futterbrei bereitet, die Ammendienste übernommen, die Lüftung im Stocke besorgt und Wachen aufgestellt, damit kein Feind in das Innere des Stockes komme.

Sie bilden den Nähr-Wehrstand im Bienenstaate. Alle ihre Geschäfte sind weise verheilt; während die jüngeren, zarteren und gegen die Kälte empfindlicheren Bienen die häuslichen Arbeiten verrichten, müssen die älteren, mehr abgehärteten, den äusseren Dienst versehen. Der Wahlspruch unseres allergnädigsten Herrn und Kaisers („Viribus unitis"), ist auch die Devise der Arbeitsbienen.

Die Arbeitsbienen sind weiblichen Geschlechtes, nur sind ihre Zeugungstheile unausgebildet; sie können auch Mütter werden, erzeugen aber in diesem Falle nur Drohnen. Das Alter der Arbeitsbienen ist sehr verschieden. Die im Herbste erbrüteten können vielleicht 9 Monate alt werden, weil bis zum Frühling keine anstrengenden Arbeiten für sie sind, während die im Frühjahr erbrüteten nur 3—4 Monate leben, ja zur Zeit einer üppigen Tracht dürften schon 5—6 Wochen hinreichend sein, ihre Kräfte zu erschöpfen.

Was die Bevölkerung der Bienenstöcke betrifft, so habe ich schon Gelegenheit gehabt, colossale Völker, besonders in Klotzbeuten zu sehen, wo die Zahl von 60—80.000 gewiss am Platze war.

Tropfenweise nur bringen sie den Honig heim und doch sammeln sie bei günstiger Weide grosse Massen dieses köstlichen Nektars in ihre Zellen ein. Bei reicher Tracht vermögen die Arbeitsbienen fünf, ja bis zehn und noch mehr Pfund Honig in einem Tage einzutragen; jedoch muss man bedenken, dass solche Tage sehr selten sind und dass die Bienen für ihre Brut ungemein viel Nahrung bedürfen. Als ich einst aussprach, dass ein volkreicher Stock jährlich für seinen Haushalt wenigstens 1 Zentner Honig bedürfe, wurde dies bezweifelt; und doch ist diese Angabe noch viel zu geringe.

napraviti posebne nadpise (etiquette) svojim podpisom, jer priljepiv iste na čaše, nepoliepšava se samo vanjski izgled, nego se tim pruža kupcem njeka vrst garancije glede valjanosti i čistoće meda.

Med se u obće nesmije bio on u čašah ili zemljanih loncih, strogoj zimi izvrći, jer bi se vrlo lahko dogoditi moglo, da, uslied smrznulih vodenih čestica, koje se u medu nalaze, čaša ili lonac pukne.

U zemljanih se loncih može med samo onda dobro sačuvati, ako su isti iz nutra i svana dobro glasirani (ostakljeni). Na svakom loncu mora biti takov poklopac, da se uzmogne neprodušno (hermetički) zatvoriti. Med se može dobro sačuvati i u željeznih a i bakrenih posudah, ako su ove dobro nakalaisane. Najjednostavniji, a ipak najsigurniji neprodušni poklopac za te posude, pa i za drvene bačve, jest **vosak**. Kada se posuda medom napuni, raztopi se vosak na vatri, te se njim polieva med tako dugo, dok se ciela površina ne pokrije i vosak po stienah posude neuhvati.

Što se napose drvenih posuda tiče, to mora biti pčelar osobito oprezan. Bačva mora biti tako konstruirana, da nepropušta vode, ma i njekoliko dana na suncu stojala. Koliko put nepropušta bačva vode samo zato, što je nabrekla. Stavi li se med u takovu posudu, to on navuče po naravi svojoj svu vlagu iz šupljicâ drveta, uslied čega se stvaraju pukotine, kroz koje med kaplje. Nalazi li se još k tomu takova drvena posuda gdjegod u vlažnu prostoru, to mora med, uvlačeć u se previše vlage, konačno ukisnuti. U tom slučaju bi možebiti dobro bilo, za veću sigurnost, izmazati nutrnje stiene dotične posude vrelim voskom. Ja toga pokušao još nisam.

Soba ili u obće zatvoreni prostor, u kom mislimo med na dulje sačuvati, mora biti suh, prozračan i ne prehladan. Ako je toplo, ostati će med dulje tekućim, ohladni li, stinuti će se, a konačno i posve kristalizirati med. Izkusni pčelari tvrde, kada se stariji med iz toploga u hladan prostor stavi, da se onda njegovi kristali tako velikom brzinom stvaraju da može lahko svaka zemljena ili staklena posuda pući. Preporuča se stoga, da prostor, u komu se kani med čuvati, bude u koliko moguće uvjek jednake temperature, osobito se pako to ima uvažiti kod mladog meda. *B . . . . n.*

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva", držane dne 26. studenoga t. g. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorodnoga gospodina *Franje Šmidta* ml.

Prisutni bijahu:

Gg. ***Antun Hršić***, I. podpredsjednik; ***Ivan Heštera***,

Dies ist's, was ich vorläufig, gleichsam als Eingang meiner „Vorträge über Bienenzucht", über die dreierlei Bienenwesen zu sagen habe.

Protokoll

der am 26. November l. J. unter dem Vorsitze des Präsidenten Herrn Franz Schmidt jun. abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzuchtvereines".

Anwesend die Herren: ***Anton Hršić***, I. Vicepräsident; ***Johann Heštera***, Cassier; ***Johann Darebny***, Ausschuss; ***Math. Kišpatić, Florian Ittlinger***, Ausschuss-Stellvertreter und ***Bogdan Penjić***, Secretär.

Nach Verlesung und Authenticirung des Protokolles der letzten Ausschusssitzung, geht man zur Tagesordnung über.

1. Hinsichtlich der Mitglieder, welche ihre rückständigen Jahresbeiträge noch immer nicht berichtigten, wird beschlossen, dass in Nummer 10 der „Slav. pčela" ein vollständiges Verzeichniss aller Vereinsmitglieder abgedruckt werde, in welchem sowohl die Dauer der Mitgliedschaft jedes Einzelnen, wie auch die Summe seiner eventuellen Schuld an den Verein, angegeben erscheint.

2. Der Secretär theilt mit, dass er, entsprechend dem Beschlusse der letzten Ausschussitzung (Punkt 4) 16 apistische Brochuren an die einzelnen Volksschulen versendet habe, von denen zwei, und zwar die Peterwardeiner und die Vukovarer Volksschule schriftlich ihren Dank dem Vereine übermittelten. Desgleichen dankt der Vereinssecretär namens der Direction der Essek-Unterstädter Schule für die derselben zugesandten zwei Exemplare. Ueber Antrag des Secretärs wird beschlossen, beide erwähnten Brochuren auch zu versenden an: Herrn Dr. Ivan Zoch, Realgymn.-Director in Sarajevo; Herrn Carl Grausgruber, Bezirksrichter in Stubica, für die Bibliothek der dortigen Volksschule; und an die Direction der Volksschule in Požeg.

3. Im Sinne des Beschlusses der letzten Ausschuss-Sitzung (Punkt 5) wurde Rothschütz's apistisches Werk: „Illustrirter Bienenzuchts-Betrieb", bestellt und meldet der Secretär, dass dasselbe bereits angelangt und in die Vereinsbibliothek eingereiht sei. Schliesslich empfiehlt der Secretär dem Ausschusse zwei Jahrbücher, u. zwar: *a)* „Jahrbuch der Bienenzucht, zugleich Bienenkalender und Notizbuch auf das Jahr 1882", von Fr. W. Vogl. Das Titelblatt dieses Büchleins trägt einen Kupferstich des verewigten unermüdlichen und verdienten deutschen Züchters G. Dathe. In der einen Hälfte des Büchleins folgt sodann die Biographie Dathe's und drei in-

blagajnik; *Ivan Darebny*, odbornik; *Mato Kišpatić*, odbor. zamjenik; *Florijan Ittlinger*, odbor. zamjenik; *Bogdan Penjić*, tajnik kao perovodja ove sjednice.

Pošto je pročitan i ovjerovljen zapisnik prošle odborske sjednice prešlo se je na dnevni red:

I. Glede članova, koji svoga prinosa godišnjega uplatili nisu, zaključeno je upozoriti ih u 10. broju, da će „Slavonska pčela“ donieti podpun izkaz svih družtvenih članova, gdje će kod svakoga označeno biti kao godina, od koje se dotični družtvenim članom vodi, tako i dugujući zaostatak.

II. Družtveni tajnik izvješćuje, da je po zaključku prošle odborske sjednice (točka IV.) razaslao 16 pčelarskih djelâ na pojedine pučke škole, te su do sada prispjele od dvijuh školâ pismene zahvale i to: od škole Petrovaradinske (Rokov dol) i od ravnateljstva vukovarske obće pučke škole. Družtveni se tajnik od strane ravnateljstva dolnjogradske obće pučke škole ustmeno zahvaljuje upravi za poklonjena dva pčelarska djela, te dodaje, da su obadva djela uvršćena u školsku knjižnicu.

Na predlog tajnika zaključeno je danas, da se obadva djela pošalju još u sliedeća mjesta: u *Sarajevo* do rukuh veleuč. g. dr. J. Zocha, ravnatelja tamošnjega real. gymnazija; za knjižnicu obće pučke škole u *Stubici*, do rukuh poglavitoga gosp. Drag- Grausgrubera, kotarskoga sudca u istom mjestu i ravnateljstvu obće pučke škole u *Požegi*.

III. Tajnik izvješćuje, da je po zaključku prošle odborske sjednice (točka V.) naručio Rotschützovo pčelarsko djelo „Illustrirter Bienenzuchts-Betrieb“.

Isto je djelo već prispjelo i uvršćeno u družtvenu knjižnicu. Nadalje predloži tajnik odboru dva po njemu nabavljena najnovija pčelarska djelca naime:

a) „Jahrbuch der Bienenzucht“, zugleich „Bienenkalender und Notizbuch auf das Jahr 1882“ od *Fr. Wilh. Vogla*. Na prvom listu ove knjižice je svetlopis pokojnoga neumornoga i zaslužnoga njemačkoga pčelara *G. Dathea*. U prvoj polovici toga djelca nalazi se životopis pokojnoga Dathea i tri zanimive strukovne razpravice, druga polovica sadržaje podpuni pčelarski koledar, a uz svaki mjesec potrebite rubricirane strane za važnije pčelarske biljежke. Ovo djelce stoji 1 for. 8 novč.

b) U drugom su djelcu „Lederer's Geschäftsbuch für Bienenzüchter“ za razne pčelarske bilježke rubricirane strane. Uz glavne pčelarske bilježke, koje zapremaju preko pol knjige, nalaze se u tom djelcu i rubrike za inventar, godišnje račune i statistički pregled, a na kraju je dodan kratak pčelarski koledar. — Ovo vrlo ukusno izradjeno djelce sa 134 strane u četvorini stoji za čudo samo 66 novč. Oba ova djelca uvršćena su u družtvenu knjižnicu.

teressante Fachartikel, in der zweiten Hälfte ein vollständiger Bienenkalender und für jeden Monat des Jahres rubricirte Seiten zu wichtigeren Notizen. Preis eines Exemplars fl. 1·08. — *b*) das zweite Büchlein „Lederer's Geschäftsbuch für Bienenzüchter“ enthält rubricirte Seiten für verschiedene Notizen der Bienenzüchter. Ausser den Hauptrubriken befinden sich darin auch solche für das Inventar, für Jahresrechnungen, statistische Uebersicht etc. und im Anhange der Bienenkalender. Dieses hochelegant ausgestattete Büchlein umfasst 134 Seiten 4° und kostet trotzdem nur den staunenswerth billigen Preis von 66 kr. Beide vorbeschriebene Jahrbücher wurden der Vereinsbibliothek einverleibt.

4. Hinsichtlich der für die permanente Honigausstellung aus Prag bestellten Gläser wurde beschlossen, noch die Beantwortung der an Mayerhöffer abgeschickten Urgenz abzuwarten; falls jedoch auch dies fruchtlos bliebe, den Auftrag zu refusiren.

5. In Erwiederung auf die durch den Secretär an ihn gerichtete Aufforderung theilt Herr A. Š. seine Bereitwilligkeit mit, die Würde als Ausschussmitglied auch ferner beibehalten und von nun ab jede Sitzung eifrig besuchen zu wollen.

6. Der Secretär verliest die geschätzten Namen der seit der letzten Sitzung dem Vereine neu beigetretenen Mitglieder, diese sind: Die Herren *Samuel Kohn*, Lehrer der mosaischen Sprache; *J. Tošanović*, Grundbesitzer und *Elias Matić*, Hafnermeister, sämmtliche in Essek-Unterstadt.

Nachdem hiermit die Tagesordnung erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 26. November 1881.

Franz Schmidt jun.
Präsident.

Bogdan Penjić
Secretär.

Ueber Honigaufbewahrung.

Hinsichtlich des Umfanges eines zum Aufbewahren von Honig bestimmten Gefässes, ist selbstredend vor Allem die Menge des Honigs in Rücksicht zu nehmen, nach welcher dann die Grösse des Behälters sich richtet.

Für diejenigen Bienenzüchter, welche die Bienenzucht mehr als Liebhaberei, denn als Geschäft betreiben, infolge dessen auch nicht allzugrosse Mengen Honig unterzubringen haben, seien die gewöhnlichen Dunstgläser empfohlen. Dunstgläser von $^{1}/_{2}$ Liter Inhalt kosten gewöhnlich 5—6 fl. pro Hundert und bieten den besonderen Vortheil, dass auch die Hausfrau für dieselben stets anderweite Verwendung weiss.

Krystallirt sich der Honig im Glase, so macht man ihn

IV. Glede staklenaka iz Praga naručenih za permanentnu izložbu meda zaključeno je, da se još prićeka na odgovor od Mayerhöffera, na koga se je tajnik još jednom pismeno obratio, a ako nebi u skoro nikakov odgovor prispio, ostavlja se svaka dalnja odredba u tom pogledu odredjenomu za to odboru.

V. Na dopis, što ga je družtveni tajnik g. *V. Š.* poslao, izjavljuje isti da je i nadalje voljan ostati družtvenim odbornikom, te obećaje u svojoj izjavi, da će u buduće svakoj odborskoj sjednici revno prisustvovati.

VI. Novi članovi :

Tajnik pročita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članova, kako sliedi: Gg. *Samoilo Kohn*, učitelj mozaičke vjere i hebrejskoga jezika u dol. gr. Osieku; *Joco Tošanović*, posjednik u dol. gradu Osieku i *Ilija Matić*, lončar u dol. gradu Osieku.

Svi prijavivši se uvršćuju se poleg obstojećega § družtvenih pravilâ u red podpomagajućih članovâ od god. 1882.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku, dol. gradu, dne 26. studenoga 1881.

Franjo Šmidt ml., predsjednik.

Bogdan Penjić, tajnik.

Razne viesti.

*** Velemožni gospodin dr. *Ante Stojanović*, kr. odsječni savjetnik, boraveć njekoliko danâ radi reguliranja Vuke u Osieku, pregledao je koli uzorni pčelinjak „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ toli družtvenu knjižnicu i sve pčelarsko orudje, što ga družtvo posjeduje.

Dne 21. prosinca posjetio je velemožni gospodin družtvenoga predsjednika, a na poziv ovoga došao je taj visoki gost na večer istoga dana i u naše prostorije, gdje nas je bilo preko 30 pčelara na okupu. Sa gromkim živio pozdraviše njegovu velemožnost pčelari, kada je u pratnji svoga brata i sinovca stupila u družtvenu sobu. Družtveni tajnik predstavi ponajprije njegovu velemožnost svim prisutnim pčelarom, a zatim predstavi opet svakoga pojedinoga napose, kojom se je sgodom velemožni ne jedanput uzradovao, upoznav kojeg starog znanca. —

Pošto su predsjednik i tajnik nazdravili velemožnomu gospodinu, kao predstojniku gospodar. odjela kod kr. zem. vlade, odzdravi ovaj zdravicom cielomu družtvu namienjenom, u kojoj osobito naglasi, kako mu je milo, da se je upravo u njegovom rodnom mjestu tako plemenito družtvo osnovalo, te obodreć sve prisutne na uztrajni rad, završi po prilici ovako: „Visoka vlada prati

flüssig, indem man das Glas sammt Inhalt auf die Dauer einer halben Stunde in heisses Wasser setzt. Jedes mit Honig gefüllte Glas wird mit Pergamentpapier verschlossen, und damit derselbe umso sicherer vor dem Eindringen der Feuchtigkeit, welche der Honig wie bekannt ungemein anzieht, verschont bleibe, binde man ausserdem ein Blättchen dünnen Staniols über den Hals der Flasche.

Ein solcher allen Nachtheilen vorbeugender hermetischer Verschluss, der nebenbei auch ein besonders elegantes Aussehen bietet, was besonders für den Handel von grossem Werthe ist, kostet per Flasche ca. $^1/_2$ kr.

Auf für zum Verkauf bestimmte Gläser klebe man mit Firmadruck versehene Etiquetten, welche der Flasche ein schöneres Aussehen geben und dem Käufer gegenüber eine Art Garantie für die Reinheit des Honigs bieten.

Der Honig darf überhaupt, sei er in Gläser oder in Töpfe gegeben, nicht der strengen Kälte überlassen bleiben, weil sonst die Wasser-Bestandtheile im Honig frieren und dadurch den Behälter zerplatzen würden.

Beabsichtigt man den Honig in irdene Töpfe zu füllen, so muss darauf gesehen werden, dass dieselben sowohl von Innen als von Aussen gut glasirt sind; zu jedem Topfe gehört ein Deckel, welcher den hermetischen Verschluss ermöglicht. Auch in kupfernen oder eisernen Töpfen lässt sich der Honig aufbewahren, wenn dieselben gut verzinnt. Den allereinfachsten, billigsten und sichersten hermetischen Verschluss für alle Art Behälter und Fässer liefert das Wachs, welches man auf folgende Weise anwendet: Sobald das Gefäss gefüllt, schütte man über Feuer geschmolzenes Wachs über die obere Fläche des Honigs, bis sowohl die gesammte Oberfläche als auch die Seitenwände mit Wachs bedeckt erscheinen. Bei hölzernen Gefässen ist es vortheilhaft, die Innenwände mit heissem Wachs einzulassen.

Das Zimmer, oder im Allgemeinen jener Raum, in welchem der Honig aufbewahrt wird, muss trocken, luftig und nicht allzukühl sein. Routinirte Bienenzüchter behaupten, dass älterer Honig, aus der Wärme in die Kälte gebracht, mit solcher Raschheit crystallirt, dass jede Art Gefäss oder Glas sofort platzen muss. Es empfiehlt sich daher einen solchen Raum zur Aufbewahrung zu benützen, der stets in ziemlich gleichmässiger Temperatur bleibt, was besonders bei frischem Honig in Rücksicht genommen werden muss.

Verschiedenes.

*** Der kön. Sectionsrath Herr Dr. Anton Stojanović verweilte jüngst in Angelegenheit der Vukaregulirung mehrere Tage in Essek. Gelegentlich seines hiesigen Aufenthaltes besichtigte der k. Rath auch den

pozornim okom djelovanje i rad ovoga plemenitoga družtva, pak budite uvjereni gospodo da ovomu družtvu neće uzmanjkati koli moralne, toli i materijalne podpore. Budite dakle u podhvatu svom uztrajni, pak nezaboravite nigda na one zlatne rieči: „„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Burni „živio“ trajao je njekoliko časaka. Časovi boravka, što ga je probavio velemožni gospodin dr. Antun Stojanović medju nami, ostati će svakomu pčelaru nezaboravnimi. Velemožni gospodin, kao vladin dostojanstvenik odlikova svojim posjetom pčelarsku večer, a tim odlikova i cielo družtvo, tim dokaza, da visoka vlada stavlja u družtvo njeku važnost, te od istoga i mnogo izčekuje; nastojmo dakle braćo pčelari i svi prijatelji pčelarstva, da se odužimo narodu svomu, te činimo svaki svoje, pak ćemo tako narodu i sebi život osladiti, a izčekivanju visoke vlade udovoljiti.

Uz pratnju družtvenoga tajnika i dvajuh družtvenih članova, rukujuć se sa svakim pojedinim, ostavi visoki gost družtvenu sobu, a u njoj sve oduševljene pčelare. —

Drugi dan, 22. prosinca po podne posjetio je velemožni gospodin dr. A. Stojanović u pritomnosti družtvenoga predsjednika, blag. gosp. *Franje Šmidta* ml. i tajnika g. *Bogdana Penjića*, družtveni pčelinjak, te pregledao družtvenu apističku knjižnicu i sve družtveno pčelarsko orudje. —

Da je vladni dostojanstvenik sve u naljepšem redu našao, dokazom je, ne samo što je najveću dopadnost i zadovoljstvo izrazio, nego što se je, zamoliv od tajnika imenik družtvenih članova, *unj sam vlastoručno kao član upisao.* Ovo je liepa nagrada za družtvenu upravu, a i odlično priznanje za cielo „Slavonsko pčelarsko družtvo“.

Dopisnica uredničtva.

G. St. L. u N. K. Primio sam Vašu pošiljku od 3 for., ali neznam dali je od Mate M. samo 1 for., a ostalo od Vas, ili su pako sva tri forinta od Vašega župljana, kao uplata za cielu god. 1882. Molim što skoriju ubaviest.

G. D. M. u St. na otoku Cresu. Velikim veseljem primio Vaš svjetlopis, te Vam ostajem donjekle dužnikom. Obećani članak očekujem za I. broj II. godišta. Primite ovim hvalu u ime cieloga družtva na priposlanoj knjizi. Skorim ću Vam pisati.

G. V. Br. u Ž Priposlanih 20 for. primio. U prvoj sjednici ću Vas kao utemeljiteljnog člana predložiti. Kada budu džirzonke dogotovljene, javiti ću Vam pismeno, samo bi dobro bilo, da mi javite, želite li džirzonku sa vlastitim krovom ili bez njega.

G. Vj. Gr. u P. (Rokov dol.) Džirzonka u ovom broju opisana jest sa jednostavnimi pokrajnimi stjenami. Moje džirzonke, kojimi se ja bavim jesu po istom sistemu, samo pokrajne i pročelnu stjenu sačinjavaju dvie po širini uzpored stojeće daske, a prazni prostor (do 2 %m) izmedju njih utrpan je slamom, mašinom, ili ma kakovom drugom tvari, koja toplinu drži. U takovih džirzonkah može pčela na posve otvorenom mjestu zimu bez brige prezimiti. Jedna takova džirzonka stoji sa vlastitim krovom i providjena Hanemanovom rešetkom 6 for.

Bienenstand, die Bibliothek sowie alle Fachwerkzeuge des „Slavonischen Bienenzuchtvereines“. Am 21. December besuchte Herr Dr. Stojanović den Vereinspräsidenten und am Abende desselben Tages über Einladung auch die Vereinslocalitäten, allwo bereits über 30 Bienenzüchter versammelt waren, welche den illustren Gast bei dessen Eintritt mit stürmischen „Živio“-Rufen begrüssten. Dem Secretär des Vereins ward die Ehre, den illustren Gast einzuführen und die Vorstellung der Anwesenden einzeln vorzunehmen. Die Toaste des Präsidenten und des Secretärs auf Herrn Dr. Stojanović, als den Chef der Landwirth.-Abtheilung bei der kön. Landesregierung, erwiederte derselbe mit warmen, an den ganzen Verein gerichteten Worten und hob besonders hervor, wie sehr es ihn freue, dass gerade seine Vaterstadt es sei, in welcher ein Verein von solch wichtiger Bedeutung gegründet wurde, indem er gleichzeitig die Anwesenden zu ausdauernder Arbeit aneifert und schliesst ungefähr mit folgenden Worten: „Die hohe Landesregierung verfolgt mit aufmerksamem Auge das Wirken und Schaffen dieses Vereines, und seien Sie versichert, meine Herren, dass diesem Vereine weder die moralische, noch materielle Unterstützung fehlen wird. Bleiben Sie daher ausdauernd in Ihrem Vorhaben und vergessen Sie niemals die goldenen Worte: Durch Einigkeit werden selbst kleine Dinge gross, Uneinigkeit aber schädiget auch die grössten“. Ein minutenlanger Beifallsturm folgte dieser Rede. Jedem von uns Bienenzüchtern aber werden die Augenblicke, welche der illustre Gast in unserer Mitte zugebracht, gewiss unvergesslich bleiben. Herr Dr. Anton Stojanović, als ein Vertreter der Regierung, ehrte durch seinen Besuch nicht allein den Abend, sondern den Verein überhaupt; durch diese Auszeichnung ist erwiesen, dass die hohe Landesregierung einigen Werth auf den Verein legt und von dessen Wirken auch Vieles erwartet. Es ist nun an uns Bienenzüchtern und an allen Freunden der Bienenzucht, diesen Erwartungen der hoh. Landesregierung zu entsprechen, und wir werden dann auch zum Wohle des Volkes, wie unserem eigenen, beigetragen haben. In Begleitung des Secretärs und zweier Ausschussmitglieder verliess hierauf der illustre Gast die Vereinslocalitäten. — Am 22., Nachmittags, besuchte Herr Dr. Stojanović, unter Führung des Präsidenten Franz Schmidt jun. und des Secretärs Bogdan Penjić, den Vereinsbienenstand, besichtigte die apistische Bibliothek und alle zur Bienenzucht nothwendigen Werkzeuge. Als Beweis dafür, dass der Vertreter der Regierung Alles in bester Ordnung befunden, mag die zum Ausdruck gebrachte Zufriedenheit und das geäusserte Wohlgefallen gelten, noch mehr aber der Umstand, dass Herr Dr. Stojanović sich vom Secretär das Mitglieds-Verzeichniss erbat und in dasselbe eigenhändig als Mitglied sich einzeichnete. Darin erblicken wir nicht nur eine Auszeichnung der Vereinsleitung, sondern gleichzeitig eine excellente Anerkennung für den ganzen „Slavonischen Bienenzuchtverein“.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek

SLAVONSKA PČELA

ORGAN

SLAVONSKOGA PČELARSKOGA DRUŽTVA.

UREDNIK:

BOGDAN PENJIĆ.

II. TEČAJ 1882.

1882.

TISKOM JULIJA PFEIFFER-a U OSIEKU.

IZDANO
po
SLAVONSKOM PČELARSKOM DRUŽTVU.

Sadržaj.

8. i 9. broj (str. 63—78.)

10. i 11. broj (str. 79—94.)

12. broj (str. 95—102.)

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 1. **U Osieku,** *mjeseca siečnja 1882.* **Tečaj II.**

Našim prijateljem!

Oviem brojem nastupa „Slavonska pčela" II. godište svoga obstanka. Po zaključku odborske sjednice od 5. siečnja t. g. (točka IV.) moradosmo 10. brojem završiti I. tečaj „Slavonske pčele". Svaki čitatelj našega lista, mogao je uviditi, da smo se imali boriti ne samo za obstanak družtva, nego i proti nepromišljenim napadajem pojedinaca. Ako dakle, nalazeć se u takovu položaju, pak još ktomu tako rekuć osamljeni, i nismo u svem čitatelje našega lista zadovoljili, nadamo se da nam ni jedan od prijatelja naših i podhvata našega, zamjerio nije.

Niti nam je svrha, niti želimo ovdje stare i zacieljene već rane otvarati, jer smo na radost našu opazili, da su se mnogi naši napadači sa kukavnoga bojišta povukli, te uvidjajuć malo po malo plemenitu svrhu našega družtva, a tomu dosljedno i orijaški prirašćaj članova, odustaše posve od bolestnih svojih nazora. Liepo li latinac veli: „Tempora mutantur et nos (mutamur) in illis". Vremena se mienjaju, a mi u njih. Pa kad je tako, zaboravimo na sve što je bilo, pokrimo tu žalostnu prošlost plaštom zaboravnosti, te se složnimi silami odužimo u godini 1882. domovini majci našoj. Nije li Bogu plakat, kad vidiš da je u zemlji, koju Njemci nazivlju eldoradom za pčelarstvo, a mi ju ponosom svojom

An unsere Freunde!

Zufolge Beschlusses der am 5. Januar l. J. tagenden Ausschuss-Sitzung mussten wir mit der Nummer 10 den I. Jahrgang unseres Blattes abschliessen, und tritt daher die „Slavonska pčela" mit der vorliegenden in ihren II. Jahrgang. Jeder unserer geschätzten Leser konnte bis nun leicht ersehen, dass wir nicht allein für den Bestand des Vereins, sondern in gleicher Weise auch gegen die unüberlegten Anfeindungen Einzelner zu kämpfen hatten. Wenn wir in solcher Lage und sozusagen isolirt stehend, bisher allen Anforderungen unserer Leser nicht zu entsprechen vermochten, so glauben wir dennoch hoffen zu können, dass uns keiner unserer Gesinnungsgenossen dies ernstlich verübelt.

Es entspricht weder unserem Zwecke, noch wünschen wir es, alte und vernarbte Wunden hier von neuem aufzureissen, umsomehr als wir mit Vergnügen erkannten, dass viele unserer Gegner in ihren Anfeindungen nachliessen, und schliesslich, nach und nach die edlen Ziele des Vereines erkennend und ebenso von der rapid zunehmenden Mitglieder-Anzahl unseres Vereines überrascht, ganz von ihren krankhaften Anschauungen abkamen. Auch hier gelangte das alte Sprüchwort: „Tempora mutantur et nos mutamur in illis" zu Ehren, und weil dem so, wollen wir die traurige

zovemo, da je u toj zemlji rekoh, baš pčelarstvo, taj poetički ogranak gospodarstva, jako zabataljen i napušten. Prodješ li malo Slavonijom naći ćeš doduše po mnogih selih tu i tamo po gdjekoju napučenu, (po najviše od loze ili šiba) pletenu košnicu. Naišao sam dapače na gdjekoje gazde, koji su imali u svom pčelinjaku i do 100 takovih napučenih košnica. Na svoju žalost pako osvjedočio sam se, da su kod nas pravi pčelari vrlo riedko posijani, nego su pčele većim dielom pripuštene pukom slučaju. Kućnomu je gazdi pčelinjak peti točak u kolih, zanj se skrbi Bog i obično koji stari obnemogli ili bolešljivi član zadruge. Ciela se medjutim briga ovoga sastoji u tom, da zna pod jesen dovesti trgovca židova do pčelinjaka i šnjim se tamo nagoditi. Ali žalostna li je to trgovina; najbolje i najtežje pčelce izabere židov i prekupi pošto po to. Od onih slabijih pčelaca, koji takovu pčelaru još preostanu, izgine preko zime veći dio, a kad nadodje proljeće, gdje smo tu smo, podje li malo zlo, ostane pčelar bez pčela, te pripiše svu krivnju zloj godini, ili pače jalovoj okolici. To dočuju i drugi, a pčelar Matan, koji je ovaj put tako nagraiso filosofira o tom svakojako, te konačno zaključuje, da je danas prestalo što je njekada bilo, neima tu više šuma ni drača, sve je to izkrčeno, a za pčelu je ostalo pusto polje. Nemisli Matan da je šume i drač zamienila mnoga druga kulturna biljka, puna nektara, kao repica, buča (bundeva) itd.

Na daleko i široko morali bi prijatelju Mati razlagati da ga odvrnemo od svoga primitivnoga pčelarenja i racionalnomu privedemo, ali nam to za sada prostor lista nedozvoljuje. Tečajem ove godine ćemo nastojati, da se o toj stvari pobliže sa prijateljem Matom i njegovimi seljani porazgovorimo.

Ovim primjerom htjedosmo samo približno dokazati od kakovih je posljedica jedna jedincata samo zabluda ili neznanje jednoga u selu i okolici priznatoga čovjeka.

Lozinka „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ jest: „Složno napred“. Dvie su to samo rieči, ali od velike zamašnosti. U rieči „složno“ nenazrievamo mi samo pčelare, jer ovi se u glavnom i onako slažu, nego mislimo sve stališe. U uvodnom članku 8. broja prošle godine rekosmo odprto, da se pčelarstvom može svaki čovjek baviti,

Vergangenheit mit dem Schleier der Vergessenheit überdecken, vergessen was geschehen, und mit vereinter Kraft in das neue Jahr 1882 hinübertreten.

Die Deutschen nennen unser Land das Eldorado der Bienenzucht, und wahrlich mit Recht. Aber muss nicht das Gemüth jedes Einzelnen von tiefer Trauer erfüllt werden, sieht er wie gerade bei uns die Bienenzucht von Vielen missverstanden, ja unterschätzt wird? Eine kleine Umschau in unserem engeren Vaterlande Slavonien, ein kurzes Streifen durch die zunächst liegenden Dörfer genügt, um diese bedauernswerthe Thatsache zu erkennen. Hie und da stösst man wohl auf bevölkerte Bienenstöcke, ja es gibt Bauern, die auch hundert solcher ihr eigen nennen, aber bei den meisten noch keine Spur von rationellem Betriebe; die Bienen sind zumeist in primitiven, aus Weidenruthen oder Stroh geflochtenen Körben untergebracht und ihr Gedeihen bleibt dem Zufalle anheimgegeben. Der Eigenthümer hält seinen Bienenstand als das fünfte Rad am Wagen, die Obsorge desselben überlässt er Gott und allenfalls irgend einem alten, zu Allem unfähigen Hausgenossen; die einzige Aufgabe, der er selbst sich unterzieht, ist die, im Herbste irgend einen Händler vor seinen Bienenstand zu führen und dort über die Kaufsumme zu feilschen. Aber welch' trauriger Handel ist dies! Der Käufer, in der Regel irgend ein geriebener Speculant, wählt die stärksten und schwersten Stöcke, und bietet einen beliebigen Preis. Von den dem Bauer dann noch übrigbleibenden schwachen Stöcken gehen viele über Winter zu Grunde, und wills der Zufall besonders schlimm, sieht sich der Bauer im Frühjahr ohne Bienen; wem aber wird dann die Schuld beigemessen? Dem bösen Jahr, den ungünstigen Verhältnissen und weiss der Himmel wem und was noch, nur nicht der eigenen Fahrlässigkeit, dem eigenen Unverstande. Wir schildern hiermit keineswegs einen vereinzelten Fall, sondern suchten lediglich ein Bild von den Zuständen im Allgemeinen zu entwerfen.

Den Landmann zu unterrichten, ihm die Mittel und Wege an die Hand zu legen, ihn über den Werth seiner Waare aufzuklären und über den Preis derselben auf dem Laufenden zu erhalten, dass sind alles Aufgaben, die der Verein sich

ako samo zato sgode i prilike ima, ali osobito naglasismo gospodare (ekonome). Važnost pučkoga učitelja u pogledu racionalnoga pčelarstva naglasismo u uvodnom članku 9. broja. Ovim silam pridružujemo još treću, u narodu velevažnu silu, naše rodoljubivo svećenstvo, pa evo nam onda valjano organizovane vojske. Budu li ova tri faktora činom, a uz njih i drugi stališi savjetom i nagovaranjem, podupirali podhvat „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, onda ćemo koncem tekuće godine moći mirnom svješću reći: „Minula je i ova godina“.

„Slavonska pčela“ kao glasilo „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, držati će se i ove godine svoga lanjskoga programa, a ktomu će još od vremena do vremena donašati poučne razgovore izmedju naprednoga pčelara i gore spomenutoga pčelara Matana i njegovih seljana. Našim dopisnikom, osobito pako dopisniku sa otoka Čresa budi ovim najtoplija hvala izrečena, te ih ujedno molimo, da nas i u ovoj godini svojim radom podpomognu. Čitatelji „Slavonske pčele“ neka nam oproste, što je deseti broj prošle godine stoprv u mjesecu siečnju o. v. izišao.

Tomu su ponajviše krive razne tehničke zaprieke u našoj tiskari, a mnogo je tomu kriva i slika u istom broju donešena. Što ćemo kad smo početnici, a i džep nam je loše sreće.

Uslied sličnih zapreka zaostasmo malo i ovim brojem, ali zato ćemo uznastojati, da barem 3. brojem na pravo vrieme stignemo.

Konačno još nješto. Tečajem prošle godine zamjeriše nam što izdajemo „Slavonsku pčelu“ u dva jezika. Sa jedne odlične strane dobismo pače prigovor riečmi: „Izdavajte „Pčelu“ samo na hrvatskom jeziku, pak ću se ne samo ja, nego uz mene još dvadeset njih predbrojiti“. Žalibože, nemogosmo tomu zahtjevu zadovoljiti i tako ostadosmo bez tih 20 predplatnika.

„Slavonska pčela“ nije vlastničtvo uredničtva, nego „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, a skupština je toga družtva zaključila, da se glasilo družtveno ima izdavati na hrvatskom i u prevodu na njemačkom jeziku. Tko bi volio od nas da nemoramo višeput upravo jedno te jedno u dva jezika donašati, ta prevadjanje na njemački zadaje nam više posla od svakoga sastavka. Ali što ćemo kad smo žalibože u tih okolnostih. Na našu žalost priznati moramo, da gestellt und die mit Hilfe seines publicistischen Organes zu erfüllen, er stets bestrebt ist.

Das Motto des „Slavonischen Bienenzuchtvereins“ umfasst nur zwei Worte, jedoch von schwerwiegendster Bedeutung: „Vereint vorwärts!“ Aber nicht den Bienenzüchtern allein, sei unser Motto zugerufen.

Wie wir bereits in der Nummer 8 unseres Blattes offen ausgesprochen, besitzt Jedermann die Eignung, sich mit der Bienenzucht zu befassen, falls er dazu Lust und Gelegenheit hat, und besonders erwähnten wir die Oekonomen. Die Wichtigkeit des Volksschullehrers hinsichtlich der rationellen Bienenzucht beleuchteten wir in Nr. 9. Wenn wir diesen Kräften auch noch unsere volksliebende Geistlichkeit, deren hohe Bedeutung wir vollkommen zu würdigen wissen, hinzugesellen, so bildet dies ein tüchtig organisirtes Heer, über welches die Bienenzucht solcherart dann zu verfügen hätte. Und wenn die genannten drei Factoren durch die That, und andere Stände durch Rath und Unterweisung die Aufgabe des „Slavonischen Bienenzucht-Vereins“ unterstützen, dann wird es möglich sein, dass wir am Schlusse des Jahres mit voller Genugthuung auf das Ergebniss unserer vereinten Thätigkeit zurückblicken können.

Die „Slavonska pčela“, als Organ des „Slav. Bienenzuchtvereines“, wird auch heuer dem im verflossenen Jahre gewählten Programme treu bleiben, und dasselbe noch dadurch erweitern, dass sie von Zeit zu Zeit belehrende Aufsätze bringt, welche in Form eines zwischen Bauer und Lehrer geführten Zwiegespräches — in Frage und Antworten — populär abgefasst erscheinen sollen. Wir rechnen es uns zur angenehmsten Pflicht, an dieser Stelle unseren geehrten Mitarbeitern und besonders unserem geistreichen Correspondenten von der Insel Cherso, für die bisher gelieferten Beiträge wärmsten Dank zu sagen, und sie hier zu ersuchen, uns auch in der Folge Producte ihres Geistes zu unserer und der geschätzten Leser Freude recht häufig zukommen zu lassen.

Und so treten wir denn voll Vertrauen, mit frischer Kraft und bestem Hoffen den neuen Jahrgang an, und glauben unseren Artikel durch nichts würdiger beschliessen zu können, als wieder mit dem Motto: „Vereint vorwärts und Gott helfe!“ **Die Redaction.**

je još i danas u družtvu njemački živalj pretežno zastupan. Niemci već od početka svim marom prianjahu uz družtvo, a Hrvati, kojih je boljku družtvo ovo upravo posvećeno, oni se u početku većom stranom odtudjivahu družtvu. U novije doba pojaviše se malo brojnije i Hrvati, pa ako budemo svi Hrvati svojski prionuli uz plemenitu svrhu prvoga našega pčelarskoga družtva, tada će nam i hrvatski stupac u „Slavonskoj pčeli“ biti preuzaki premalen, a onda nam bogme niti naši miroljubivi Niemci neće zamjeriti, kad budu uvidili u kolikoj smo većini, predjemo li hrvatskimi članci i u njemački stupac. Ovoliko za sada svakomu sviestnomu Hrvatu na promišljanje.

„Udružujmo se!“ dovikuje naš Dinko istarskim Hrvatom, u pozivu u pčelarsko družtvo. Mi dodajemo: „Tako, tako, pa se nekoljimo, nego radimo i nastojmo svakoga samo liepim u svoje kolo povući“. **Uredničtvo.**

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

Matan: (učit.) Koliko ste čela uzimili gospodine?

Učitelj: Kad baš znati hoćeš, reći ću ti. Uzimio sam pet pčelaca u džirzonkah, a 12 ih imam u pletenih košnicah, koje držim ponajviše radi rojevâ.

Jedan seljan: Sad Mato opet vrača. Prošle je zime i mene jedan ciganin pito, koliko sam čela uzimio, a ja luda kazo, pa mi je 6 umrlo. To nevelja kazati gospodjine.

Matan: Ja sam zapito gospodina, da čujem drži li on što do toga, jer kad sam bio ono u nedilju u Osiku, reka mi je jedan gospodin, sad neznam pravo, kako no se zove, da su to sve same ludorije, pa me je još nagovaro, da si dadem napraviti barem dva sanduka, kakvi su u našega gospodina.

Učitelj: Bogme moj Matane, bio tko bio, taj gospodin, što ti je to rekao, al je dobro rekao. Sva ova Vaša luda praznovjerja su za mačku.

Matan: No, to nevjerujem ni ja, da je Lovri umrlo 6 čela, samo zato, što ga je ciganin zapito zanj, ali to znam, da je prava istina, da nevelja pred kovanlukom čelu prstom brojiti. Da nebilo njeki dan babe Marge uvračo bi mi jedan deran, svu moju čelu. Stao je pred kovanluk, pa eno što radi, pružio prst i na glas broji 1, 2, al još nereče ni tri, već sam ga oplatrnio, tako, da će si zabardat, kad je Matanovu čelu prstom brojio.

Warum treiben wir Bienenzucht? und welchen Einfluss hat dieselbe auf den Gartenbau?

von

Karl Gatter.

(I. Vice-Präsident des Wiener Bienenzüchter-Vereines und Redacteur des „Bienenvater“.)

Die Motive Bienenzucht zu treiben sind verschieden: Der Eine hält seine Bienen bloss zum Vergnügen, der Andere um die Wissenschaft zu fördern oder doch seine Wissbegierde, das Leben und Treiben in einem Bienenstocke kennen zu lernen, zu befriedigen; die Meisten aber wollen aus ihrer Bienenzucht materiellen Gewinn ziehen.

Dass die Biene, auch Imme genannt, zu jenen Geschöpfen Gottes gehöre, von welchen der Mensch grossen Gewinn zieht, in deren Umgang er wahres Vergnügen findet, und bei welchen er sogar manche Tugenden lernen kann, die ihm zur Zierde gereichen — darüber sind wohl die Stimmen Aller, welche die Bienen kennen, vollkommen einig; denn die Biene ist es ja, welche für uns den köstlichen Honig, die süsseste Substanz, welche die Natur aufzuweisen hat, auf den Blumenfluren sammelt und das Wachs in der verborgenen Werkstätte ihres Leibes bereitet; die Biene ist es, welche Jedem, der sich mit ihr befreundet hat, die innigste, reinste Freude gewährt — er mag nun ihren Zellenbau betrachten, oder sie bei ihren verschiedenen Geschäften, so weit es möglich ist, beobachten, oder ihr Zuschauer sein, wenn sie mit tausend und tausend ihres Gleichen und von ihrer Königin begleitet, die alte Wohnung verlässt, um ein neues Haus aufzusuchen.

Auch verdient es bemerkt zu werden, dass die Liebe zu den Bienen, wenn sie einmal festgewurzelt ist, gewöhnlich von langer Dauer zu sein pflegt. Es ist eine von mir vielfach beobachtete Wahrnehmung, dass, wenn bei dem wahren Bienenvater die Lust und Liebe zu seinen Lieblingen schwindet, das Ende seiner Tage gewiss nicht mehr ferne ist.

Es gibt wenige Menschen, die nicht Liebhaber der Bienen wären, und fast in jedem Orte findet man auch Bienenstöcke. Früher war die Bienenzucht viel bedeutender, denn es gab endlose Hecken und die verschiedenartigsten Gesträuche in Menge, so dass sich den Bienen schon im zeitigen Frühjahre unerschöpfliche Quellen an Süssigkeiten allorts öffneten. Kein Wunder daher, wenn man damals den Honig in Hülle und Fülle erntete und Schwärme auf Schwärme fielen. Die allen Orten zunehmende Cultur hat nun viele öde Gründe, die von

Učitelj: Ta već sam ti tolikoput kazao, da je kovanluk turska rieč, a da se hrvatski zove pčelinjak ili ako ti se baš hoće čelinjak, pa mi se molim te jedanput okani tih tudjih riečih, a uz tebe će onda i drugi.

Seljani: Pravo i kaže gospodjin, što će nam tudje, kad imamo svoje.

(Nastavit će se.)

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva", držane dne 5. siečnja t. g. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorodnoga gospodina *Franje Šmidta* ml.

Prisutni bijahu:

Gg. ***Antun Hržić***, I. podpredsjednik; ***Ferdo Sax***, II. podpredsjednik; ***Ivan Heštera***, blagajnik; ***Naco Sudić*** odbornik i ***Bogdan Penjić***, tajnik, kao perovodja ove sjednice.

Pošto je pročitan i ovjerovljen zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. Glede razaslanih pčelarskih knjiga izvješćuje tajnik, da je prispjela pismena zahvala iz Sarvaša od veleč. g. ***Josipa Matekovića***, župnika u istom mjestu, u kojoj ujedno javlja, da je oba djela „Pčelarstvo" od ***Tomića*** i pčelarsko djelce od ***Schachingera*** uvrstio u knjižnicu mjestne obće pučke škole.

Tom zgodom je zaključeno, da se od strane družtvene uprave umoli vis. kr. zemalj. vlada, još za 100 komada „Pčelarstva" od J. C. Tomića u svrhu razašiljanja na njeke obće pučke škole, pak i na pojedine družtvene članove.

Ujedno je zaključeno razaslati gore navedeno Tomićevo djelo na sliedeće obće pučke škole: u Tenje, Valpovo, Almaš, Petrievce, Dalj, Novu Kapelu i Županje.

II. Tajnik izvješćuje, da odgovor od ***R. Mayerhöffera*** glede naručenih staklenaka, još do danas prispjeo nije, ali su staklenke već tu, samo ne od Mayerhöffera, nego od druge jedne trgovačke kuće iz Praga poslane. Iste staklenke su dosta ukusne, svaka sa vrlo praktičnim staklenim poklopcem providjena, pa kada bi se do 100 komada naručilo, došla bi jedna od manjih staklenaka na 10, a od većih na 12 novčića.

Ta se stvar ostavlja posebnomu za to izabranomu odboru.

III. Tajnik javlja, da je utemeljiteljni član veleč. gosp. *Dinko Muškardin*, župnik u Štivanu na otoku Čresu priposlao, i družtvenoj apističkoj knjižnici poklonio djelo Josipa Mikulaša Boleslavskoga „Bericht über die XXIV. Wanderversammlung deutscher und österreihonigenden Unkräutern bewachsen waren, urbar gemacht und dadurch viele Bienennahrung entzogen, was man durch den Anbau honigender Gewächse wieder ersetzen kann und soll.

Vor Allem aber ist eine genaue Kenntniss der Biene, ihrer Fortpflanzung und Vermehrung, ihrer Triebe, Fähigkeiten und Bedürfnisse unerlässlich nothwendig; denn wem diese Kenntniss mangelt, der wird manches, was geschehen sollte, unterlassen, manches verkehrt oder zur Unzeit thun, und so manchen Schaden erleiden, den er leicht hätte vermeiden können.

Wer z. B. nicht weiss, dass jede junge Königin, um fruchtbar zu werden, ausfliegen muss, wird manchen Stock durch Weisellosigkeit einbüssen, weil er nicht darauf Acht haben wird, die Stöcke so zu stellen oder zu beobachten, dass sich die Königin nicht leicht in einen fremden Stock verirren und dort umgebracht werden kann, oder, wenn dies dennoch geschehen ist, dem Stock wieder zu einer anderen Königin zu verhelfen. Auch kann der Unerfahrene durch unzweckmässige Ueberwinterung, durch Fütterung zur Unzeit u. dgl. mehr schaden als nützen, und zwar ungeachtet der besten Meinung, die er dabei hat. Viele Stöcke werden z. B. oft bloss in Folge der Unwissenheit und Unkenntniss ihres Pflegers eine Beute der Raubbienen.

Was nun den materiellen Gewinn betrifft, den wir aus der Bienenzucht zu ziehen vermögen, so könnte ich Ihnen die Berechnungen vieler Bienenzüchter aus verschiedenen Ländern anführen, die den Ertrag ihrer Bienen aufgezeichnet und veröffentlicht haben. Doch warum in die Weite schweifen, wenn das Gute nahe liegt? Ich bin in der Lage Ihnen eine Berechnung zu liefern, die ich vor zwei Jahren einem Manne gemacht, dem ich über Ersuchen des landwirthschaftlichen Bezirksvereines Schrems und anderer Personen 72 Stöcke abgekauft habe. Es ist dies der leider im Vorjahre verstorbene Landmann Streithofer aus Mallebarn bei Stockerau. Derselbe hatte im Frühjahre 1875 56 Bienenvölker. Diese vermehrte er durch Trieblinge bis über 200, mit denen er in die Heide wanderte, wo selbe, da er durchgehends starke Völker hatte, trefflich gediehen und sehr fett (honigreich) wurden. Bei der Auswahl der vorerwähnten Völker sah ich nur, da sie zu Zuchtstöcken bestimmt waren, auf Volkreichthum, junge Königinnen (keine älter als im zweiten Jahre) und genügenden Honig zur Ueberwinterung.

(Wird fortgesetzt.)

chischer Bienenzüchter" (in Prag vom 7.—11. September 1879).

Na daru izriče se oviem plemenitomu darovatelju najtoplija hvala.

IV. Glede družtvenoga lista „Slavonske pčele" zaključeno je, da se 10. brojem ima zaključiti I. tečaj, a mjesecom siečnjem t. g. izdati 1 broj II. tečaja.

V. U glavnoj skupštini od 3. travnja p. g. zaključeno je već i to na predlog družtvenoga predsjednika gosp. *Franje Šmidta* ml., da se zamoli u visoke vlade godišnja subvencija.

Medjutim uprava družtvena htjede ponajprije njeke zasluge po družtvo steći, pak sada, pošto se je o djelatnosti družtva osvjedočio donjekle i sam vladin dostojanstvenik, predstojnik gospodarskoga odjela velemožni g. *dr. Antun Stojanović*, zaključi odbor, da se gore navedeni skupštinski zaključak što prije izvrši, te se tomu dosljedno umoljava g. tajnik, da molbu na visoku kr. zemaljsku vladu u ime primjerene godišnje subvencije što prije sastavi i podnese.

VI. Urednik „Slavonske pčele" predlaže, pošto je sa više strana već pismeno upitan, koje su dobre i praktične Džirzonke, i gdje bi se takove dobiti mogle, da se dade barem jedno desetak dobrih i praktičnih džirzonaka kod kojega ovdašnjega stolara napraviti, koje bi se onda imale pojedinim družtvenim članovom na njihov zahtiev kao uzorak priposlati.

Predlog je jednoglasno primljen, a naručbinu preuzimlje predsjednik sa tajnikom.

VII. Zaključeno je, da se družtvo predplati na sliedeće pčelarske novine:

1. „Bienenzeitung", Organ des Vereines der deutschen und österreichischen Bienenwirthe. Ovo je najznamenitiji njemački pčelarski list, te izlazi već u 38. godištu. Utemeljio ga je Andrija Šmid godine 1845. i uredjivao do svoje smrti. Sada uredjuje taj list glasoviti njemački pčelar učitelj Friedrich Wilhelm Vogel.

2. „Oesterreich-ungarische Bienenzeitung". Ovaj je list osobito sa praktičnoga gledišta jako dobar, a svaki ga pčelar i njekim povjerenjem čitati mora, kad zna, da mu je glavnim urednikom naš poznati P. Coelestin M. Schachinger. Šteta je, što ovaj list izlazi u formatu političkih listovâ, pak je za uvez neprikladan.

3. „Deutscher Bienenfreund". Ovo je saksonski pčelarski list, organom je saksonskoga pčelarskoga družtva, koje obstoji pod pokroviteljstvom Nj. Veličanstva kralja Alberta. Listu je sada 18. godište, a izdaje i uredjuje ga učitelj u Frankenhausenu L. Krancher.

4. „Der schlesische Imker", organ šlezkoga pčelar-

Protokoll

der am 5. Januar l. J. unter dem Vorsitze des Präsidenten Herrn Franz Schmidt jun. abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzuchtvereines".

Anwesend die Herren: *Anton Hržić*, I. Vice-Präsident; *Ferd. Sax*, II. Vice-Präsident; *Johann Heštera*, Cassier; *Ignatz Sudić*, Ausschuss und *Bogdan Penjić*, Secretär und Schriftführer dieser Sitzung.

Nachdem das Protokoll der letzten Sitzung verlesen und ohne jede Bemerkung authenticirt wurde, übergeht man zur Tagesordnung:

1. Hinsichtlich der versendeten apistischen Brochüren theilt der Secretär mit, dass neuerdings von Sr. Hochwürden Herrn *Josef Mateković* aus Sarvaš ein Dankschreiben eingelangt sei, in welchem gleichzeitig die Mittheilung enthalten, dass die beiden Werke der Bibliothek der dortigen Ortsschule einverleibt wurden. Die Sitzung beschliesst hierauf eine Eingabe an die hohe k. Landesregierung, um Zutheilung weiterer 100 Exemplare der Broschüre: „Die Bienenzucht, von *J. E. Tomić*", behufs Versendung an noch einige Volksschulen und einzelne Mitglieder des Vereins. Gleichzeitig wurde beschlossen, die erwähnte Broschüre zu versenden an die Volksschulen: in Valpo, Almaš, Petrievce, Dalja, Neu-Kapella und Županje.

2. Der Secretär bringt zur Kenntniss, dass eine Antwort von *R. Mayerhöffer* in Prag bezüglich der in Auftrag gegebenen Honiggläser bis heute nicht eingetroffen sei, wohl aber langten von einer zweiten Prager Firma die Gläser bereits an: dieselben sind elegant, jedes mit einem sehr praktischen Deckel versehen und würde sich der Preis bei Bestellung von 100 Stück per Stück kleinerer Sorte auf 10 kr. und von grösseren auf 12 kr. stellen. Diese Angelegenheit wird einem hiefür besonders gewählten Comité zugewiesen.

3. Der Secretär macht Mittheilung von der für die Vereinsbibliothek eingelangten Schenkung des apistischen Werkes: „Josef Mikulaš de Boleslavski: Bericht über die XXIV. Wanderversammlung deutscher und österreichischer Bienenzüchter" (in Prag von 7.—11. September 1879) durch das Gründungsmitglied Sr. Hochwürden Herrn *Dinko Muskardin*, Pfarrer in Stivan auf der Insel Cherso. Für diese Spende sei dem hochherzigen Geber hiermit der wärmste Dank gesagt.

4. Die Sitzung beschliesst hinsichtlich des Vereinsorgans „Slavonska pčela", dasselbe habe mit der Nr. 10 seinen I. Jahrgang abzuschliessen und mit dem Monat Januar 1882 seinen II. Jahrgang (Nr. 1.) anzutreten.

5. In der General-Versammlung vom 3. Mai 1881 wurde über Antrag des Präsidenten Herrn *Franz Schmidt*

skoga družtva. Ovaj list izlazi u Troppavi, navršio je osmo godište, a uredjuje ga J. F. Benda.

U zamjenu za „Slavonsku pčelu“ dobiva družtvo sliedeće listove:

1. „Bienen-Vater“, organ bečkoga pčelarskoga družtva, koje obstoji pod najvišjim pokroviteljstvom njezinoga Veličanstva carice i naše kraljice Jelisave.

„Bienenvater“ je jedan od najvrstnijih njemačkih pčelarskih listova, a nastupio je već 14. godište. Urednik je toga lista naš poznati Dragutin Gatter, I. podpredsjednik bečkoga pčelarskoga družtva, koji nam je za „Slavonsku pčelu“ priposlao četiri svoje krasno izradjene razpravice, od kojih je već jednom takovom upoznala „Slavonska pčela“ svoje čitatelje u zadnja dva broja (9. i 10.) prošloga godišta.

2. „Die Bienenpflege“, virtemberžki pčelarski mjesečnik, komu je svrha razprostraniti znanje i umjenje racionalnoga pčelarenja. Urednik toga lista je dr. Wilh. Ebel, predsjednik virtemberžkoga pčelarskoga družtva. „Die Bienenpflege“ nastupljuje godinom 1882. u IV. godište.

3. „Gospodarski poučnik“. Ovo je vrlo poučan i dobar gospodarski list, komu je svrha unaprediti gospodarstvo u obće u svom okolišu. List izlazi u Šibeniku pod upraviteljstvom izdavatelja P. L. Bianchinia; odgovorni urednik N. Šimić. „Gospodarski poučnik“ je započeo prošle godine u mjesecu prosincu izlaziti, a do danas ugledaše svjetlo tri broja.

4. „Привреда“ (Privreda.) Ovaj je gospodarski list tiskan ćirilskimi pismeni, a izlazi u Karlovcih. U svih izišavših brojevih „Привреде“ što jih je do danas uredničtvo „Slavonske pčele“ primilo, zastupano je prilično i pčelarstvo, kao važan ogranak gospodarstva. Do najnovijega vremena uredjivali su taj list prokušani strukovnjaci i to gg. Ignjat V. Burian, bivši tajnik „Slavonskoga gospodarskoga družtva“ u Osieku i profesor u Karlovci Jovan Živković, sada su ovi uz ostale vrstne sile suradnici „Привреде“, a odgovara za uredničtvo izdavalac Kosta Pavlović. „Привреда“ je u trećem godištu.

5. „Napredak“ glasilo „Hrvatskoga pedagogijsko-književnoga sbora“. Ovaj strukovni strogo pedagožki list dobivalo je uredničtvo družtvenoga glasila tečajem ciele prošle godine uz zamjenu. „Napredak“ je godinom 1882. stupio u XXIII. tečaj svoga obstanka.

Pravi pčelari poznati su kao dobri državljani, a kao takovi zauzeti su za svaki napredak, ali su oni i veliki prijatelji nadobudne naše mladeži, zato od srca preporučamo svakomu ovaj strukovni list, koji je ne samo učiteljem, nego i uzgojiteljem i svim prijateljem mladeži *jun.* eine Eingabe an die hohe k. Landesregierung mit der Bitte um Gewährung einer jährlichen Subvention beschlossen.

Die Vereinsleitung war nun bestrebt, mit thatsächlichen Erfolgen der Wirksamkeit des Vereines dieses Gesuch zu unterstüzen. Und jetzt, nachdem der Vorstand der Abtheilung für Landwirthschaft und Bodencultur der kön. Landesregierung, Sr. Hochwohlgeboren Herr Dr. *Anton Stojanović*, die Wirksamkeit des Vereines theilweise selbst geprüft, beschliesst die Sitzung obangeführten Generalversammlungsbeschluss je eher auszuführen und ersucht zu diesem Behufe den Secretär, das Subventionsgesuch abzufassen und je eher der hoh. kön. Landesregierung zu unterbreiten.

6. Nachdem von mehreren Mitgliedern Anfragen einliefen, welcher Art vollkommen sweckentsprechende Dziersonständer beschaffen sein müssen, wird über Antrag des Redacteurs der „Slavonska pčela“ stimmeneinhellig beschlossen, bei einem hiesigen Tischler 10 Dziersonständer in Auftrag zu geben und dieselben über Verlangen einzelnen Mitgliedern als Muster einzusenden.

7. Es wird beschlossen, dass der Verein nachstehende Fachblätter pränumerire, als:

a) „Bienenzeitung“, Organ d. Vereins d. deutschen u. österr. Bienenwirthe. Namhaftes deutsches Fachblatt, erscheint im 38. Jahrgange. Gegründet 1845 v. Andr. Schmid, der es bis zu seinem Ableben redigirte. Gegenwärtiger Redacteur: Lehrer Fr. Wilhelm Vogel.

b) „Oesterr.-ungar. Bienenzeitung.“ Dieses Blatt, ist namentlich vom praktischen Standpunkte besonders empfehlenswerth und jeder Bienenzüchter kann dasselbe mit einigem Vertrauen lesen, wenn er weiss, dass dessen Chefredacteur P. Cölestin M. Schachinger ist.

c) „Deutscher Bienenfreund“. Organ des unter dem Patronate König Alberts von Sachsen bestehenden sächsischen Bienenzuchtvereins. 18. Jahrgang. Herausgegeben und redigirt von L. Krancher, Lehrer in Frankenhausen.

d) „Der schlesische Imker“, Organ des Schlesischen Bienenzuchtvereins. VIII. Jahrgg. Erscheint in Troppau; Redacteur J. F. Benda.

In Tausch für das eigene Organ „Slavonska pčela“ erhält der Verein nachstehende Blätter:

a) „Bienenvater“, Organ des unter dem Patronate I. Majestät der Kaiser-Königin Elisabeth stehenden Wiener Bienenzucht-Vereins. Eines der vorzüglichsten deutschen Fachblätter, erscheint im XIV. Jahrg. Redacteur: Carl Gatter, I. Vicepräses des „Wiener Bienenzucht-Vereines“, den unsere Leser bereits aus den in Nummer

namienjen. „Napredku“ je godišnja predplata samo 5 for. izdaje ga „Hrvatski pedagogijski književni sbor“ u Zagrebu, a uredj. Ljud. M o d e c, ravn. kr. zem. učiteljišta u Zagrebu.

6. „Требевић“ (Trebević), zabavno poučan list, izlazi u glavnoj bosanskoj varoši Sarajevu. Prvim danom mjeseca siečnja iznenadio nas je i Sarajevski „Trebević“. Prvi broj je već primilo uredničtvo družtvenoga glasila u zamjenu. List je jako ukusno uredjen, tisak liep i razgovjetan, a sadržaj pun zanimivosti, osobito po nas. „Требевић“ izdaje i uredjuje Pavle J o v a n o v i ć, prof. na kr. realnom gimnaziju u Sarajevu.

7. Konačno prima uredničtvo „Slavonske pčele“ u zamjenu još i poznati politički list „Drau“, koji izlazi u gor. gradu Osieku, pod uredničtvom Julija P f e i f f e r a.

VIII. Družtveni blagajnik g. *Ivan Heštera* umoljava se, da uznastoji tečajem mjeseca veljače sakupiti prvu polgodišnju uplatu od družtvenih članova za tekuću godinu.

IX. Novi članovi:

Tajnik čita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članova kako sliedi:

Gg. *dr. Antun Stojanović*, kr. odsječni savjetnik u Zagrebu; *Aleksander Virovac*, veleposjednik u Bilji; *Isidor Frank*, poduzetnik u doln. gradu Osieku; *Aleksander Vukašinović*, posjednik u Vukovaru; *Ante Pukler*, pravnik na sveučilištu u Zagrebu; *Dragutin Pfeiffer*, ekonom u dol. gradu Osieku; *Johann Schippek*, c. kr. kapetan u doln. gradu Osieku, i *Pajo Moačanin ml.*, ekonom u dol. gradu Osieku.

Svi prijavivši uvršćuju se poleg obstojećeg § družtvenih pravila u red podpomagajućih članova od godine 1882.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena. U O s i e k u, dne 5. siečnja 1882.

Franjo Šmidt ml., predsjednik. **Bogdan Penjić**, tajnik.

*** **Od uredničtva:** Veleč. g. D. M. na otoku Čresu. Vaš članak primismo, ali ga nemogosmo uvrstiti u 1. broj. Uvrstiti ćemo ga svakako u 2. broj, koji će doskora izići.

— G. J. K. na Vrani poslali smo željeni 10. br. p. g. Očekujemo obećano, a list će skorim sliediti.

— Neznani njeki delija pisao je u broju 16. t. g. političkoga lista „Slobode“ sve, samo ništa liepoga, o našem družtvu i družtvenom listu. Neželimo se ovdje pred čitatelji našega lista opravdavati proti napadajem toga nezreloga dopisnika, jer smo uvjereni, da će svaki pošten čovjek i prijatelj napredka odsuditi takova nesgrapna i nepromišljena črčkanja, nego moramo više zamjeriti uredničtvu „Slobode“, što je htjelo takovomu neslanomu dopisu mjesta ustupiti. Što se tiče „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, to može taj junačina od dopisnika posve mirno spavati, družtvo danas broji do 300 članova medju ovimi je i liep broj vrstnih hrvatskih pčelara; što se pako tiče glasila toga družtva, to moramo poduciti neznana deliju, da se „Slavonska pčela“ razašilje u pet sto exemplara širom naše domovine, pak i izvan granica iste; dakle nješto dalje od Kištarde?! Napokon neka dopisnik i to zna, da je ovo družtvo i glasilo njegovo posvećeno obćoj koristi naroda, te netraži za svoje djelovanje nikakovih pristojba. Sic!!!

9 und 10 unseres Blattes abgedruckten zwei Artikeln kennen gelernt.

b) „Die Bienenpflege“ Württemberger Monatsschrift für Bienenzüchter. IV. Jahrg. Redacteur: Dr. E b e l, Präs. d. Württemberg. Bien.-Ver.

c) „Gospodarski poučnik“. Ein vorzügliches landw. Blatt. Erscheint in Šibenik. Herausgeber P. L. Bianchini; Redacteur: N. Š i m i ć.

d) „Privreda“. Gedruckt mit cyrill. Typen. VIII. Jahrgang. Erscheint in Karlovitz. Bis vor Kurzem wurde dieses Blatt von erprobten Fachmännern, u. zw. v. d. Herren: Ig. V. B u r i a n, ehem. Secr. d. Slav. Bodencultur-Ver. in Essek, und Professor Jov. Ž i v k o v i ć in Karlovitz, redigirt; heute sind die Beiden Hauptmitarbeiter und zeichnet für das Blatt der Herausgeber Kosta P a v l o v i ć. In sämmtl. uns zugekommenen Nummern der „Privreda“ erscheint die Bienenzucht als ein wichtiger Zweig der Landwirthschaft vertreten.

e) „Napredak“, Organ des kroat. pädagog.-literar. Club. XXIII. Jahrgang. Redacteur: Ludwig Modec, Director der kön. Landes-Lehranstalt zu Agram. Wir empfehlen dieses Blatt Jedermann auf das wärmste, da es nicht allein für Lehrer, sondern für Erzieher überhaupt und Kinderfreunde berechnet ist. Die ganzjährige Pränumeration beträgt nur 5 fl. ö. W.

f) „Trebević“ Organ für Unterhaltung und Belehrung. Erscheint in der bosnischen Landeshauptstadt Sarajevo. Redacteur: Paul J o v a n o v i ć, Prof. am k. Realgymnasium zu Sarajevo.

g) „Die Drau“, Organ für Politik und Volkswirthschaft; erscheint in Essek-Oberstadt. XIV. Jahrgang. Redacteur: Julius P f e i f f e r.

8. Der Vereins-Cassier wird ersucht, noch im Laufe des Monates Februar die halbjährigen Beiträge pro 1882 von den Mitgliedern einzuheben.

9. Der Secretär verliest hierauf die geschätzten Namen der seit der letzten Sitzung bis heute neuaufgenommenen Mitglieder, und zwar die Herren: *Dr. Anton Stojanović*, kön. Sectionsrath in Agram; *Alexander Vukašinović*, Gutsbesitzer in Vukovar; *Anton Pukler*, Rechtshörer an der k. Universität zu Agram; *Carl Pfeiffer*, Oekonom; *Johann Schippek*, k. k. Hauptmann und *Paul Moačanin jun.*, Oekonom, sämmtliche in Essek-Unterstadt.

Nachdem hiermit die Tagesordnung erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

E s s e k - U n t e r s t a d t, 5. Januar 1882.

Franz Schmidt jun., Präses. **Bogdan Penjić**, Secretär.

Der heutigen Nummer liegt bei: ***Preisverzeichniss des Krainer Handelsbienenstandes von Baron E. Rothschütz in Weixelburg bei Laibach.***

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 strana). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, e se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — **Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.**

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. **berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.**

Broj 2. ***U Osieku,*** *mjeseca veljače 1882.* ***Tečaj II.***

Još nešto ob ulih.

Sastavio sam bio članak za „Slav. pčelu" zasjecajući u predmet praktičnog ula (dakako racionalnoga), kada me naš neutrudivi tajnik i urednik gosp. B. P. predteče sa svojim člankom: „Dobra i praktična džirzonka" u br 10. od prošle godine, te da se istomu pospodinu djelomično odužim, morao sam svoj prvanji članak sjeći i krpati, kako ga sada slavnomu pčelarskomu obćinstvu predlažem. Unapred čitaoca upozorujem, da se sa svimi nazori rečenog gospodina podpuno slažem i ako se u čemugod od njega razilazim, tim nekanim nimalo ga pobijati. Dakle na stvar.

Uzor-ul, što je bio u zadnjem broju predstavljen, jest prekrojeni ul-Berlepsch ili Sartori, stom samo razlikom, da je Sartori veći u plodištu za kakvih 20.000 stanica od Berlepscha, ili od našega družtvenoga ula, te razmjerno i u medištu. Ta razlika nije ipak malena! Družtveni ul bi obuzimao 69 litara, i računajuć, da gornji i dolnji dio okvirića su jednaki (pošto je dolnji puno kratji narisan, a mogao bi biti kratji za 2 %m., i to samo 1 %m. na obih krajih, a ne kod ušijuh, što se valjda nepomnjom risarovom dogodilo[1]), može u plodištu (rajištu, od raj-radj-

[1]) **Risarija je bila posve točna, ali je slagar u tiskari pogriešio, a nam je već bilo prekasno izpravljati. Medju-**

Der Verkauf des Honigs.

(Orig.-Mittheilung der „Slavonska Pčela".)

In einer möglichst guten Verwerthung der gewonnenen Producte liegt offenbar die Hauptquelle der Rentabilität eines landwirthschaftlichen Erwerbszweiges. Alle Erzeugnisse der Landwirthschaft lassen sich aber um so höher verwerthen, je besser ihre Qualität und je schöner ihr Ansehen. Schlechte Waare lohnt oft kaum das Fuhrwerk zum Markte, wohingegen sogenannte Primawaare auch zu den besten Preisen stets willige Käufer findet.

Wenn dieser allgemeine Grundsatz in der gesammten Landwirthschaft Geltung hat, so hat er es noch besonders im Honigverkaufe. Der Honighändler macht riesige Abzüge, wo er schlechte, gepantschte, mit Brut vermischte Waare trifft. Reiner, klar durchsichtiger und in entsprechenden Gefässen offerirter Honig wird dagegen Preise erzielen, die jede Bienenzucht lohnend machen.

Damit ist aber auch das Ziel gegeben, dem der Bienenzüchter zustreben muss: „Möglichst viel schöne, goldig glänzende, durchsichtige Honigwaare und diese in entsprechenden Gefässen auf den Markt gebracht".

Recht schöner Honig ist fast nur erhältlich mit Hilfe des beweglichen Wabenbaues und der

Brut, ovako u mene) zapremiti kakvih 70.400 stanica, što u s izdašne paše i proljetne i jesenske razvikanoj Slavoniji, te i u obće u svoj Hrvatskoj nije mnogo. Ul u plodištu nigda nije velik, jer se od njega pomoćju priečke može napraviti prostor veći ili manji, i to po razmjeru pučanstva i množine paše one godine. U mnogih bujnih predjelih naše domovine dobro bi pristao oveći ul, jak i do 100.000 stanica. Od jakog ula može se nadijati jakomu roju do 8 i 10 $^{k}/_{g}$ težine, te borme i medu u skladištu.

I ja većinom (ne dakle izključivo) pčelarim sa malimi okvirići nu u plodištu bolje pristaju veliki okviri. Mali okvirići pred velikimi imaju samo tu prednost, što su lakši, pa stoga s manjim se naporom i silom s njimi operuje. Nu ova je prednost pčelam i pčelaru štetonostna, jer jednomu velikomu okviru dva mala odgovaraju, a za dva mala okvira hoće se dvoji materijal, dvoje uloženje sila, dvoja danguba, i što gore dvoji trošak. Na velikom okviru matica na velikom prostoru jaja nese, i nerado prelazi na drugi okvir. Napokon je prostor od dolnjeg djela gornjeg okvirića, te praznina sred gornjeg i dolnjeg okvirića, pa prostor, što zauzimlje dolnji satonos, za pčele izgubljen, a taj gubitak je u svakom ulu deseterostručan. Pa mi još poznato i to, da gdje su u plodištu izključivo mali okvirići, tuj imade razmjerno prama veličini ula i manje pčela. Za medište bih zagovarao male okviriće, ne pako za plodište.[2])

Isto tako širina okvirića je od neprocjenjene važnosti. I široki i uzki okvirići imadu svojih prijatelja. Ja držim, da okvirić sa satonosom nižim od 30 %m. duljine je uzak, sa većim, da je širok. Njemci, i mnogi drugi za njimi su promicatelji uzkog (manje od 30 %m.), a Amerikanci širokog (do 40 i više cm.) okvirića. I jedni i drugi imadu svojih razloga. Na uzkih okvirićih je više meda, a manje pčela. Pčele polagaju

tim označena je točno, kao pokraj gornjeg, tako i pokraj dolnjeg djela okvirića, prava dužina. Ured.

[2]) I mi se tim podpuno slažemo, te smo i naumili prvom sgodom ob otom koju reći. Pošto su naši okvirići sami poluokvirići, to si pomažemo u plodištu ovako: četiri, pet, pače i šest okvirića stavimo u gornju etažu plodišta, ali dolnji dio pri svakom okviriću odstranimo. Takovi okvirići ili bolje satonosi sa pobočnimi stranami, kada ih pčele do dna džirzonke izgrade služe nam za leglo, a za ovim se umetnu cieli poluokvirići na koje matica nerado prelazi i ti nam služe za med. Mi dakle imamo u plodištu velike i male okviriće. Ured.

Schleudermaschine. „Ein solcher Stock wirft mir mehr ab, als 5 alte Strohkörbe“, sagte ein hiesiger Bienenzüchter, der sich nur mit Mühe zu einem Versuche mit beweglichem Wabenbau hatte bewegen lassen, nachdem er die klingenden Erfolge des „neuen Systems“ hatte kennen gelernt.

Am leichtesten und besten ist Honig zu verkaufen, wenn er noch in Waben ist. Dass hier wieder die in Rähmchen eingebauten „Honigrosen“ wegen ihrer grösseren Handsamkeit und leichteren Transportfähigkeit den unfassbaren Ausschnittwaben vorgezogen werden, ist leicht erklärlich. Einerseits hat nämlich die erstere einen grösseren Abnehmerkreis als letztere, eben weil sie leichter transportirt und aufbewahrt werden kann; andererseits aber verliert letztere an Schönheit des Aussehens, sobald sie, was kaum zu vermeiden ist, mit Honig beschmiert erscheint; denn das ist gewiss, dass die äussere Honigtünche einer schönen, blendend weissen Wabe nicht zur Zierde gereicht.

Unter den in Rähmchen eingebauten Honigwaben sind wieder diejenigen, welche in kleinen, sogenannten Quarträhmchen, sich befinden, am vortheilhaftesten verwerthbar.

Hat man schönen Schleuder- oder reinen Seimhonig, so bringe man ihn vor die Augen des consumirenden Publikums — ich spreche hier nur von Speisehonig — nie anders, als in entsprechend geformten Gläsern und in voller Reinheit. Die Gläser allein, u. zw. weisse Gläser, eignen sich zum Verkauf von Speisehonig. Sie sollen, damit ihr Inhalt recht licht und durchsichtig erscheine, mehr hoch als breit sein und sind daher die sogenannten Dunstgläser, die sich ihres weiten Halses wegen auch sonst hiezu gut eignen, vorzugsweise als Honigverkaufsgefässe zu empfehlen. Der Preis von 10 und 12 fl. pro 100 Stück, wie derartige Gläser sammt Deckel von einer Prager Firma laut Nr. 1 dieses Jahrganges der „Slavonska pčela“ zu beziehen sind, scheint mir für den gewöhnlichen Gebrauch zu hoch.*) Unsere Hausfrauen — und diese sind ja die gewöhnlichen Kunden für Speisehonig — wissen den Kreuzer zu schätzen und werden uns

*) Die Gläser sind aber bedeutend stärker, das Glas weisser und reiner und was hauptsächlich zu bemerken wäre, ist der Verschluss einfacher und schöner, als bei den gewöhnlichen Dunstgläsern. Die Red.

med u gornjem kraju sata, i u zimi pod medom na praznih stanica čine klupko. Ozgo klupka je svakako vrućina veća, nego ozdo, kamo bi se morale pčele početkom proletja razmaknuti, nu vrućina niža od 10° R. prieči jim njihov razvitak, razplodjenje, i zaustavi za neopredjeljeno vrieme. studen kasnije leženje jaja, i spori život. Naproti široki okvirići imadu manje meda, a više pčela. U ulih sa širokimi okvirići gornja vrućina je u blizini pčelinjeg klupka, koja jače i ranije upliva na pčele, imenito na maticu. Matici stoje na razpoloženje mnogo tisuća praznih stanica sa svake strane, koje može slobodno obaći u svojem redovitom putovanju, kada nese, na kolobar. Od tuda u proletju raniji razvitak, pa mnogobrojno pučanstvo, i ogromni rojevi. Koji hoće meda, taj neka se drži uzkih, koji pako pčela, širokih okvirića. Ja sam i jedne i druge sa zadovoljstvom izkusio. Da nebude pomutnje, govoreć o širokih okvirićih, hoću da kažem o velikih okvirićih, u plodištu. Ovakvim okvirićem prigovaraju Njemci, da su odviše težki. Dakako da i visina i širina okvirića upliva na njihovu težinu. Nu čim teži okvirić, tim više mi srdce raste, i gotovo neplačem, da je pretežak, i da imade do 4 i više kilograma meda.

Nemogu pako pristati uz one pčelare, koji djele veliki okvir sa daščicom na pole. To djeljenje hoće da zagovaraju tim, da nezanošeni rojevi u drugoj godini nastavljaju gradjevinu mužkimi stanicami. Nego i tomu je lieka. Roj se s uženjem priečkè sili sagraditi jur u prvoj godini čitave sate. Nećeš tako, a ti sate nedokončane od prošle godine dopuni sa komadami ženskog satja. I tim smo gotovi.[3])

Na početku moga pčelarenja rabio sam okviriće sa ušima, nego od kada sam mnoge uši prelomio, te zlokobne uši nedolaze više u moje ule, već mjesto njih rabim razmake (Abstandstift) iliti spone (kljince), koje mi služe za dvoju svrhu, i to za medjaš dvajuh okvirića, i začvrštji vez satonosa sa pobočnikom. Razmak je dug 7 %m. i na krajih ukosit. Debel 1 %m. prebije se desno na satonos i pobočnik tako, da sa

[3]) Ili ako ti koji zadnjih okvirića sporo grade, a stalo ti je baš do toga da ga posve izgrade, stavi ga tamo za vrieme gradnje izmedju dva izgradjena okvirića, pa će ti ga ubrzo posve izgraditi. Ured.

für die elegante Ausstattung der Gläser keinen Dank wissen, wenn hiedurch die Waare vertheuert wird.

Ein Fleckchen Pergamentpapier und ein Stückchen Staniol, wie es in Nr. 10 dieses Blattes gerathen wurde, thut denselben Dienst und ist gewiss eben so zierlich, als die Prager Glasdeckel; nur ist ein solcher Verschluss 10-mal billiger, indem die Gläser hier wie dort auf etwa 5 kr., der Verschluss in diesem letztern Falle aber kaum auf $^1/_2$ kr., im erstern aber auf ca. 5 kr. zu stehen kommt. Das macht bei 100 Gläsern eine Differenz von beiläufig 5 fl. Ueberdies ist Pergamentpapier ein ganz sicherer Verschluss, der jedem Austriefen des Honiges wehrt; die leichte Staniolkapsel aber hält die äussere Feuchtigkeit vom Inhalte des Glases ab. Auf beiden lässt sich mittels Stampiglie die Firma des Erzeugers oder des Vereines, unter dessen Garantie der Honig verkauft wird, abdrucken, eventuell einpressen. Hiedurch ist aber auch der Verfälschung durch gewissenlose Zwischenhändler ein Riegel vorgeschoben. Eine entsprechende Etiquette soll überdies dem Glase zur Zierde gereichen. Solche wären von Vereinswegen anzuschaffen und den Mitgliedern desselben gegen Vergütung der Selbstkosten über Verlangen nach Bedarf auszufolgen. Vielleicht liesse sich dann auch in den grösseren Städten je ein Kaufmann oder sonstiger Geschäftsmann finden, der den Vertrieb des Honigs der Vereinsmitglieder — immer nur von Speisehonig ist die Rede — gegen mässige Percente besorgen würde; mit ihm wäre ein Contract zu schliessen und durch Annoncen das Publikum auf diese *reinste und solideste Honigquelle* aufmerksam zu machen. Hiedurch würde vielleicht recht bald wieder ein grösserer Honigconsum in unseren besseren Familien — und wahrhaftig nicht zu deren Nachtheil! — sich Bahn brechen.

Was ich bisher über den Verkauf von Speisehonig gesagt, konnte ich aus eigener vieljähriger Erfahrung mittheilen.

Ich käme jetzt zu dem Thema, wie man solchen Honig verwerthen soll, der, sei es aus irgend welch' anderen Gründen nicht zum Consum als Delicatesse geeignet ist. Da ich aber bisher trotz meiner bedeutenden Bienenzucht noch nie in die Lage kam, derlei Honig verkaufen zu müssen — ich verwendete die kleinen Reste stets

kutom okvirića sačinja trokut.[4]) Istina da pčele omažu ovakove okviriće dobrano sa voskovinom, nego ni drugi okvirići neostaju od voskovine na žliebu oštedjeni. Pa okvirići se nevade svagda, nego u nekoje doba. Da budu okrajci satonosa dugotrajniji mogu se limom obložiti.

Napokon mi je svoju reći i o medištu. Ul sa medištem je (odnosno) podpuni ul. Tko će dakle podpuni ul neka naredi i medište Nu novaku čvrsto medište nije od nužde.[5]) Novak nastoji, da putem rojeva unapredi broj svojih ula do stanovite medje: njegova je dakle poglavita namjera umnožiti ule, a ne nakupljati meda, i prama toj svrhi valja da rabi shodna sredstva. Pa uli bez medišta providjeni sa luknjom na glavi jesu puno ekonomičniji. Umjerena štednja mora da bude svojstvo mladog pčelara, i da se velikih troškova iz prva okani. Novak neima dakle brati meda? Može, a to i nastavom (Aufsatz), i satjem iiz plodišta, makar bilo satje i dugo, s tom samo ponjom, da se dugo satje na vrcalu s početka tako polagano okretje koliko treba, da se med otisne. Ja sam dosta satja duga do 42 %. nepokvarena izpraznio. To i drugi može. Nego taj govor spada u drugo poglavje.

Evo u kratko nazori o valjanih ulih, u kojih se može i onako i ovako uspješno pčelariti. Do pčelara stoji, da si izabere način, koji njegovim okolnostim najbolje odgovara.

Štivan, dne 2. veljače 1882.

Dinko Muškardin.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.)

Učitelj: Čujte me samo malo, pak ćete odmah saznati, zašto je Lovri izginulo prošle zime 6 pčelaca,

[4]) Ovakovih razmaka jošte vidjeli nismo. Biti ćemo Vam zahvalni, ako nam jedan takav okvirić pošaljete. Što se ušesa tiče, to moramo reći, da će se kada ili nikada koje uho odtrgnuti, ako je okvirić napravljen od omorike (Fichte) a ušesa ukosito urezana. Ured.

[5]) Mi mislimo, da medište, koje je posve oddieljeno od plodišta, pak i svoje posebno leto ima, kao što je pri družtvenoj džirzonki nije suvišno ni za novaka, nego naprotiv upravo dobro. Svako medište može služiti pčelaru posebnom džirzonkom za omanje rojeve ili za odgojivanje mladih matica. A kako je to liepo, kada se pod jesen može bez ikakove težkoće spojiti pčelac u medištu sa onim u plodištu, te bolja i mladja matica zadržati, a starija i lošija ili posve odstraniti ili kojemu drugomu pčelcu dodati. Što se troška tiče, to nije velika razlika. Džirzonka, kakova je družtvena stoji bez medišta možebiti za kakovih 40—50 nvč. manje. Ured.

nur zur Fütterung, um ihn durch die Bienen „destilliren" zu lassen — so will ich, da mir eben die Erfahrung mangelt, hierüber mir auch kein Urtheil erlauben. **P. Coel. M. Schachinger.**

Warum treiben wir Bienenzucht? und welchen Einfluss hat dieselbe auf den Gartenbau?

von

Karl Gatter.

(I. Vice-Präsident des Wiener Bienenzüchter-Vereines und Redacteur des „Bienenvater".)

(Fortsetzung.)

Die schweren Stöcke, von denen manche nahezu 1 Ctr. schwer waren, liess ich stehen. Ich kaufte diese Zuchtstöcke (in Strohkränzen) das Wienerpfund zu 22 kr. ö. W., was, da das Gewicht der einzelnen Stöcke 26—40 Pfund betrug, eine Summe von circa 600 fl. ausmachte. Die gleiche Summe erzielte er noch von den übrigen Stöcken für Honig und Wachs. Seine 56 Stöcke hatten ihm also in einem Jahre einen Ertrag von 1200 fl geliefert.

Welch' anderer Zweig der Landwirthschaft vermag bei so wenig Aufwand von Zeit und Kapital eine solche Rente abzuwerfen? Wohl brachten ihm seine Bienen nicht alle Jahre solch' hohen Ertrag: aber er versicherte mich, dass er noch kein Jahr gehabt, das ihm nicht, wenn auch nur wenig, Gewinn geliefert hätte.

Ich habe absichtlich die Bienenrechnung dieses schlichten Landmannes zum Beispiele gewählt, um Ihnen zu zeigen, wie man mit wenigen Mitteln doch grosse Erfolge zu erzielen vermag. Freilich war Streithofer ein tüchtiger Praktiker, gleich Berlepsch's Jakob Schulze. Ich möchte wohl auch über die Ausbeute in Dzierzonstöcken sprechen, doch die Zeit drängt, und ich habe noch Anderes auch zu sagen.

Wir weilen heute durch die Munificenz der verehrlichen Gartenbau-Gesellschaft zum erstenmale in diesen Räumen, wo schon so vieles Gute und Treffliche zum Wohle und Segen des Gartenbaues gesprochen wurde. Wenn ich daher in dem zweiten Theile meiner Frage speciell die Biene mit dem Gartenbau in Verbindung bringe, so will ich damit nur den grossen Einfluss hervorheben, den dieses kleine Insect in der Pflanzenwelt hat, und der von Manchen noch viel zu wenig gekannt und gewürdigt wird, es ist dies die Befruchtung der Pflanzen. Bei den Pflanzen gibt es bekanntlich männliche und weibliche Blüten, männlichen und weiblichen Samenstaub. Es gibt Pflanzen, wo die männlichen und die weiblichen Blüten auf zwei verschiedenen Sten-

a zašto opet nevalja pred pčelinjakom pčelce na glas prstom brojiti. Ti ćeš se Lovro sjetiti, da je jeseni godine 1880. baš, ako se nevaram, to je bilo 9. listopada, subota je bila, a tvoji su ukućani skoro svi bili u berbi kod gospodina paroka. Tu sgodu je upotrebio čifut Kobika, pa znajuć, da si ti sam kod kuće, došao je k tebi po jeftin med. Sjećaš se, da sam i ja nadošao, i kad sam vidio, kako čifut sve najjače i najbolje pčelce bilježi rekao sam ti, da nedaš sve najbolje, jer ti slabiji i onako prezimiti neće, pak bi mogao proljeće bez pčela dočekati. Ti me nisi poslušao, nego kad si ugledao nove srebrne forintače, nit si čuo, nit pravo vidio, Kobika je radio, što je htjeo. Imao si onda 32 pčelca; 18 najboljih kupio je Kobika, (dao ti je, čini mi se 24 nov. za kilu) ostalo ti je dakle još 14 slabih pčelaca, medju kojimi je bilo tako slabih, koje nebi ni početnik u pčelarstvu preko zime ostavljao, jer bi uvidio, da bi ih sigurnoj smrti izvrgao. Lovro nije za to mario, do 60 for. novaca turio je u džep, a ono 14 slabih pčelacâ prepustio je Bogu i sudbini. Kako si radio moj dragi Lovro, dobro si još i prošao. Uginulo ti je, veliš 6 pčelaca, a moglo je i više. Ostalo ti je 8 pčelaca, od kojih si dobio samo 6, i to kasnih rojeva, pa si danas tamo gdje si bio prije dvie godine. Kažite mi sada braćo, tko je kriv, da je Lovri 6 pčelaca izginulo, dali ciganin ili Lovro sam?

Seljani: Ta kakvi ciganin, Lovro i nitko drugi.

Lovro: Hajde de, nek je po Vašem, bilo pa prošlo, samo mi je još i danas žao, što me je Kobika prevario. Bio je poslje njega kod mene onaj stari Avram, pa mi je davo 30 krajcara za tu, kako se sada zove, kilu, a kad sam mu još i kazo, da sam Kobiki dao za 24 krajcare, mal nije iz kože skočio.

Matan: Prava je istina, da nema čifuta nebi mogli med nikomu prodati, ali nas izvaraju do zla Boga.

Učitelj: Sad si Matane pravo rekao, ali o tom drugi put. Obećao sam vam kazati, zašto nevalja pred pčelinjakom pčelce prstom na glas brojiti. Čujte me dakle. Rekao sam vam već toliko put, da je pčeli uz čistoću najmiliji mir. osobito zimi, kada pčele driemaju, nevalja se mnogo oko pčelinjaka ševrljati. Naši stari su to dobro znali, pa nisu trpili da im tko u pčelinjak dira. Bilo je i onda prokšenjaka, koji su uživali, kad su kojeg starog pčelara razjedili, a to su učinili glasno brojeć i prstom dotičuć svaku košnicu. Ti prokšenjaci nisu mislili, da stari pčelar netrpi larme oko svoga pčelinjaka, nego su držali, da je starac praznovjerac, te drži do svakojake vračke, pa to ih je upravo poticalo, da su to češće činili. Neprestanim uznemirivanjem moradoše napokon i najjači pčelci stradati. Tako se je sgadjalo sad kod jednoga, geln wachsen, z. B. beim Hanf, dann solche, wo männliche und weibliche Blüthen zwar auf einem Stamme, aber auf verschiedenen Zweigen stehen, z. B. Wallnuss, endlich solche, wo der männliche und weibliche Blüthenstaub zwar in einer Blüthe beisammen, aber auch da verschieden steht. Durch Vermischung des männlichen mit dem weiblichen Blüthenstaube geht nun die Befruchtung der Pflanzen vor sich; ohne diese gibt es weder eine Früchte- noch Körnerbildung. Der Wind und die Wärme befördern wohl auch diese Befruchtung; in manchen Zeiten und Jahrgängen genügen diese aber nicht. Zum Beispiele bei nasskalter Witterung kann der männliche Blüthenstaub nicht von den Staubfäden auf die Narbe herabfallen, diese also nicht befruchten. Dazu hat nun der weise Schöpfer die Bienen, Hummeln, Wespen etc. bestimmt, vorzugsweise aber die Bienen; denn nur diese überwintern in grossen Gesellschaften, während von den Hummeln, Wespen und Hornissen nur einzelne Weibchen in Mauerspalten und dgl. Orten überwintern; daher in der Hauptblüthezeit der meisten Culturgewächse noch zu wenig vorhanden sind. Aber die Bienen durchstöbern da alle Blüthen nach Honig und Blumenstaub, bestäuben sich mit dem letzteren den ganzen Körper, kleben davon Klümpchen an die Füsse, und so ist es gar nicht anders möglich, als dass durch die Bienen männlicher Blüthenstaub auf die weiblichen Einzelblüthen und auf die Narbe übertragen wird, und dies auch bei nasskalter Witterung, wo die Bienen oft nur wenige Stunden fliegen können. Die Gärtner sehen es daher sehr gerne, wenn zur Blüthezeit die Glashäuser, Obstbäume, Gurkenbeete u. s. w. von den Bienen fleissig besucht werden, weil ihnen hiedurch eine grössere Samen- und Fruchternte in Aussicht steht.

Durch Auflecken des Honigs aus den Blüthen und von den Blättern befördern die Bienen auch sehr das Gedeihen der Pflanzen. Wie manche Blüthe würde im Honigsafte ersticken, wie man ja wirklich oft Kornähren und Blüthenzweige ganz mit klebrigem Honigsafte überzogen sieht, wodurch sodann taube Aehren erzeugt werden. Diese nicht aufgeleckten Honigsäfte suchen aber nur zu bald Millionen anderer schädlichen Insecten auf, namentlich auch die den Pflanzen schädlichen Ameisen finden diesen süssen Saft gar schnell.

Noch darf man nicht vergessen, wo Bienen gehalten werden, da finden in den Gärten bald viele (dem Bienenzüchter oft nur zu viele) Vögel sich ein, die gerne in der Nähe nisten, weil sie bei den Bienenständen stets Nahrung genug finden, bestehend in ausgetragener untauglicher Brut, todten und lebenden Bienen u. s. w.

sad kod drugoga, dok napokon neusvojiše kao javno mnienje, da je jako pogibeljno po pčelce, kad ih tko prstom na glas broji. Od ustijuh do ustijuh došla je ta tvrdnja i do nas, a sad naš Matan i mnogi drugi uz njega u tu vračku vjeruju. Čekaj Matane dok ja svršim! Ja Vam kažem braćo, a pripravan bi bio i svoju službicu žrtvovati zato, da neima vračke na svietu. Evo Matane, ja ti dozvoljujem dodji svaki dan k meni, pa prebroj prstom ako hoćeš petput na dan sve moje pčelce. samo ne na glas, nego u sebi, pa ako im se uslied toga što dogodi, glava s mene. Držte se samo ovoga zlatnoga pravila: „Nikada, osobito zimi neuznemiruj pčelu, te nastoj da je oko nje uvjek najveći mir.“

Seljani: Živio naš gospodjin! Tako je, pa nije drugojačije.

Matan: Jest, jest braćo, gospodin nam je to liepo protumačio, ali čini mi se da neima u svemu pravo. Evo Lovre, a i Ilija znade da sam ja prošle zime skoro cielu zimu u štaglju pred čelinjakom spavo, a za veću sigurnost. da mi nitko košnice nepokrade ili čelu uznemiri, privezo sam u čelinjak našega kudrova. Ni živa se duša nije mogla našega čelinjaka taknuti. a da je tko na glas brojio, ja bi ga bio čuo, ali mi je zato ipak njeka bieda uvračala čelu, jer su mi do proljeća četiri najbolje košnice stradale. Baba Marga mi je kazivala, da je vidila pred čelinjakom dva tri put prakaturovog sina Jakšu, gdje je sve nješto prstom na čelinjak pokazivao i to čak iz svoga vrta. Ako nitko drugi, onda je taj deran moju čelu uvračo

Učitelj: Jesi li završio Matane? E pa dobro, ja sam tebe mirno poslušao, a sad poslušajte svi mene. Prije svega vas moram upozoriti na Matanov pčelinjak, koji je doduše dobro napravljen, samo je zlo uradio, što ga je blizu štaglja smjestio. Štagalj je pun siena, pa kako lahko može buknuti vatra, a u takovu slučaju nitko nespasi pčelu, zato je najbolje, ako je pčelinjak malo na strani. A sad čujte ljudi božji, tko je Matanovu pčelu uvračo, nitko drugi, već njegov vlastiti kudrov, koga je Matan u svom neznanju u pčelinjak privezo. Pitam ja vas moželi tu biti govora o miru, gdje je Matanov goropadni kudrov privezan? Ta da su sami puhovi u košnicah, koji zimi baš tvrdo spavaju, i te bi morao kudrov neprestanim lajanjem uznemiriti, a kamo li neće pčelu, koja kako sam vam već spomenuo i nespava, nego samo driema i ciele se zime pomalo medom hrani. Što se pčela više uznemiruje, to više troši meda, a tim se u njoj i više blata sakuplja, uslied čega ona, ako se neuzmogne dulje vremena po liepu danu u zraku ili izvan ulišta očistiti, oboli tako zvanom grižom i izgine sva.

So zieht man sich also durch die Bienen auch die natürlichsten und eifrigsten Raupenvertilger, als welche ganz besonders die kleinen Vögel gelten. Grössere Landwirthe, besonders auf Einzelhöfen und Mühlen, sollten es daher ja nicht unterlassen, Bienen zu halten, wenn es auch nicht des Honig- und Wachsgewinnes wegen geschähe; denn es ist ganz unberechenbar, welchen Segen die Bienenzucht durch die Beförderung der Frucht- und Körnerbildung einem Lande gewähren kann.

Ich habe bisher den materiellen Nutzen geschildert, den uns die Bienenzucht in volkswirthschaftlicher Beziehung, durch den Gewinn an Honig und Wachs und durch die Beförderung der Frucht- und Körnerbildung verschafft; allein die Bienenzucht ist auch in geistiger Richtung von hohem Werthe, sie ist ein Hebel zur Volksveredlung und Volksbildung.

Den Nutzen der Bienenzucht als Hebel zur Volksveredlung schildert der berühmte schweizerische Bienenzüchter Jakob folgendermassen:

„Die Bienenzucht ihrer Natur nach, weit entfernt Jemanden zu schädigen, im Gegentheile nachgewiesenermassen eine im höchsten Grade allgemein wohlthätige und gemeinnützige Beschäftigung, ist ein mächtiger Hebel zur Veredlung des Menschen, und würde sie volksthümlicher, d. h. von Vielen betrieben, so würde sie ganz sicher als grosse Kraft an der Veredlung des Volkes mitwirken.

Die Biene gibt täglich Anlass zum Denken, führt in die tiefen Schachten göttlicher Gesetze. Der Bienenzüchter wird nicht gedankenlos die Schöpfung durchschreiten, nicht über jeden Ameisenhaufen lästern, in der Meinung er sei nur da, um dem Mäher die Sense zu verderben, sondern er wird die Ameisen als seine Freunde im Dienste des grossen Haushaltes der Natur begrüssen und bei sich selbst denken: „Da wohnt auch ein Staat mit einer vom Finger Gottes in unauslöschlichen Zügen geschriebenen Verfassung, die unverbrüchlich gehalten wird“.

Beim freudigen Summen der Bienen im Walde wird er sich bemühen, auf die Ursachen des Honigflusses zu kommen und er wird neue Millionen von Wesen finden, die sich ihres Lebens freuen und durch ihr Dasein ihren Schöpfer preisen. Ein Wunder führt zum andern bis an die Schranken, wo das Wissen und Erkennen aufhört, wo der Glaube an eine höhere unsichtbare Macht, an einen Gesetzgeber beginnen muss, der, nach unseren Begriffen, der Kleinsten gedenkt, das Grösste ordnet, die Wolken führt, dem Sturmwinde und den Wellen des Meeres gebietet, im Rollen des Donners,

Ti se Ilija sjećaš, kad sam prošloga proljeća iz tvoje jedne košnice, u kojoj je pčela od griže poginula bila, izrezivao saće, onda sam ti pokazao po saću mnogo hrpicâ smedjo — crvenoga smrdljivoga blata.

(Nastavit će se.)

Dopis.

(Čista srieda.) Pčelarsko družtvo nije bez stanovite svrhe, a ima i sila, koje će ga toj svrhi privesti. Svaki pojedini muž vriedan je osobite pažnje, ako si je preduzeo koristiti rodu i domovini. Takav čovjek osim toga pokazuje, da mu je zbilja stalo do blagostanja i sreće svoje otačbine. Ako pojedinac prispieva svojoj svrsi, mislim, da će svojoj svrsi i prije i bolje zadovovoljiti jedno čitavo družtvo. Ima li uzvišenije svrhe, nego koristiti narodu hrvatskomu, narodu materijalno propalomu? Vidite, „pčelarsko družtvo“ stavilo si je zadaćom, podići narod hrvatski iz njegove oskudice. Istina Bog, to ne može posvema postići, ali će postići djelomice: racionalnim pčelarenjem, uputiti narod, da mu pčela puno nosi, a da će mu nositi i više, bude li se bavio umnim pčelarenjem, to je svrha „pčel. družtva“, to je cilj za kojim težimo.

Pčelara ima po svih krajevih Hrvatske, tko ne vjeruje, neka pogleda u naše kataloge. Treba, i te kako treba, da pčelari svoje izkustvo i svoje misli saobće drugim. Eto s toga su ustanovljeni svake sriede sastanci u družtvenih prostorijah. Rekoh, da smo razasuti. Da se pobliže upoznamo, da — upoznav se — bolje razvijemo svoje misli, da priobćimo, što biva u narodu, zato je odredjeno, da se na čistu sriedu saberu i oni članovi, koji nisu svake sriede u družtvu.

I ove godine priredismo svečanost, obći sastanak pčelara. Radostno spominjemo, da se je liep broj članova sakupio; od srdca rado velimo, da je tuj bilo od inteligencije isto toliko, koliko se sabralo gradjana i obrtnika. Liepo je bilo pogledati članove, kako se srdačno pozdravljaju, kako se sa novimi upoznaju, a kako će se otvoriti malena izložba meda, očekivao svaki sa znatiželjom i oduševljenjem. I eto odkri naš tajnik bogatstvo naše, članovi potekoše, da vide plod vriedan radilice pčele. Svakomu se zrcalila radost na licu i obćim tronućem posjedoše za stolove.

Zabava odpoče, početak učiniše tamburaši odsviravši i odpjevavši hrv. himnu, „Bože živi“. Oduševljeni „živio“ izgna se iz grudih članova kad pčelare pozdravi čelični predsjednik. Iza toga redajuć zdravice sjetio se g. tajnik „hrvatske otačbine, vriednoga predsjednika, ostalih članova, a napokon hrvatskoga Dzierzona *Dinka Muškardina*. Evo što reče tajnik: „Mi hrvatski pčelari uz našega vriednoga predsjednika neimamo nikoga više

im Feuer des Blitzes und der Berge zu uns spricht, und für uns Menschenkinder so väterlich sorgt. An diesem nie sich trübenden, nie versiegenden Born des Lebens angelangt, will ich die Schilderung über den Nutzen der Bienenzucht also schliessen: Mustern Sie die Bienenfreunde im Gedanken durch. Sie werden wenige Trunkenbolde, wenig Spielsüchtige, wenig an Leib und Seele heruntergekommene, an besseren Regungen des Gemüths bankerot gewordene Creaturen in ihnen finden.

Nein! die Lasterhaften haben weder Geld noch Zeit hiefür. Ihr Herz und Gemüth ist für solche unschuldige Freuden unempfindlich, erstorben und verkrustet, wie ein ausgebrannter Krater. Ebenso werden Sie wenige finden, die Ihren Gott verloren, sich selbst an dessen Stelle gesetzt haben. Was gehen da an ihrer Seele für Gesichter vorüber? Nicht Engel zwar. Es sind meistens fleissige, thätige, für ihre Familie besorgte Hausväter, fühlende und empfindende, durch das Band edler, aufrichtiger Freundschaft, die da ist die Würze des Lebens, umschlungene Gemüther, wahre Sinnbilder der Biene selbst. Wenn schon nicht dickgläubig, doch moralisch fest, wenn schon nicht immer erleuchtete Männer, doch denkende Menschen, wahre Freunde der Natur.

Wahrhaft beehrend, ermunternd und erhebend ist das Bewusstsein, dass Geistliche, Lehrer, Aerzte, Forscher und ein grosser Cyclus gebildeter Männer, deren Namen als Sterne erster Grösse weithin glänzen, Freunde der Wissenschaften von jeher, und ganz besonders in der Neuzeit es nicht verschmähen, in Reih und Glied der Bienenzüchter zu treten.

(Wird fortgesetzt.)

Protokoll

der am 11. Februar l. J. unter dem Vorsitze des Präsidenten Herrn Franz Schmidt jun. abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzuchtvereines“.

Anwesend die Herren: *Anton Hržić*, I. Vice-Präsident; *Johann Heštera*, Cassier; *Ignatz Sudić*, Ausschussmitglied; *Mathias Kišpatić*, Ausschuss-Stellvert.; *Florian Ittlinger*, Ausschuss-Stellvertreter und *Bogdan Penjić*, Secretär, zugleich Schriftführer dieser Sitzung.

Nachdem das Protokoll der letzten Sitzung verlesen und ohne irgendwelche Bemerkung authenticirt wurde, übergeht man zur Tagesordnung:

ad I. Der Secretär verliest das von der Direction der Požegaer Volksschule eingelangte Dankschreiben für die ihr übermittelten zwei apistischen Werke.

ad II. berichtet der Secretär, dass dem in der letzten Sitzung gefassten Beschlusse bereits entsprochen

slaviti, nego obljubljenoga Muškardina. Ono srdce koje mu toli žarko za hrv. narod tuče, taj muž koji se bori proti tudjinštini, koji se odazvao pozivu našemu, jer vidi korist od toga družtva — a to nam je najbolja svjedočba — taj muž to je hrvatski Dzierzon, a to je i naš velikan. Njegov poziv na istarske Hrvate, zlata je vriedan, a njegovi članci i osnove izražene u družtvenom listu, biser su za prijatelje pčelarstva. Tomu Dinku, tomu našemu Dinku kličemo kao pozdrav Živio!"

Nije bilo člana niti gosta koji nije odnjeo liepu uspomenu na tu večer. Mnogi su bili sretni, da su izložbene sgoditke sobom ponjeli kao svjedočanstvo, da je družtvo marljivo, da radi. Uspomena u srdcu sjećati će svakoga, kako je družtvo vierno devisi svojoj „složno napred", kako se diglo, da više nesustane.

A vrane koje na nas grakču? Tim vranam, ako su strane velimo sa pjesnikom:

„Znat će crnih vrana jata
da jošte živi rod Hrvata";

jesu li te vrane domaće, velimo jim: venite et videte t. j. dodjite, pak ćete se o protivnom osvjedočiti.

Osiek, 23. veljače 1882. *B. K.......ć.*

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva", držane dne 11. veljače t. g. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorodnoga gospodina ***Franje Šmidta*** **ml.**

Prisutni bijahu:

Gg. ***Antun Hržić***, I. podpredsjednik; ***Ivan Heštera***, blagajnik; ***Naco Sudić*** odbornik; ***Kišpatić Mato***, odb. zamjenik; ***Ittlinger Florijan***, odbor. zamjenik i ***Bogdan Penjić***, tajnik, kao perovodja ove sjednice.

Pošto je pročitan i bez ikakove primjetbe ovjerovljen zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. Tajnik pročita dopis iz grada Požege od ravnateljstva tamošnje obće pučke škole, u kom se isto ravnateljstvo zahvaljuje družtvenoj upravi na poklonjenih dvajuh pčelarskih djelah.

II. Tajnik izvješćuje, da je po zaključku prošle odborske sjednice naručio zajedno sa predsjednikom 10 komada džirzonaka kod ovdašnjega stolara J. Schunka, te da se iste već izradjuju. Daske iz kojih se džirzonke priugotavljaju su vrlo liepe i kao barut suhe, uslied čega i tvrdi tajnik, da će biti uzorno izradjene.

III. Po izvještaju tajnika prispjele su sve predplaćene pčelarske novine izim šlezkih pod naslovom: „Der schlessiche Imker". Umoljava se stoga podpredsjednik g. profesor *Hržić*, — koji je predplatu istoga pčelarskoga glasila i preuzeo bio, — da ga reklamuje.

wurde, indem der Secretär, im Vereine mit dem Präsidenten, bei dem hiesigen Tischlermeister J. Schunk zehn Dziersonständer in Auftrag gegeben und dieselben auch schon in Arbeit genommen sind. Das Materiale wurde von den Bestellern in Augenschein genommen und für vollkommen zweckentsprechend befunden.

ad III. Der Secretär theilt mit, dass von den für den Verein pränumerirten Journalen bis auf eines, und zwar: „Der schlesische Imker", bereits sämmtliche anlangten; es wird daher beschlossen, dieses letztere sofort zu reclamiren.

ad IV. bringt der Cassier zur Kenntniss, dass er mit der Einhebung der Halbjahrsbeiträge bereits begonnen habe und dass auch schon die Mehrzahl der hiesigen Mitglieder ihre Beiträge entrichteten.

ad V. Der Secretär theilt mit, er habe folgende apistische Werke, u. zw.: „Bienenzeitung", XXXVI. Jahrgang (1880) und XXXVII. Jahrgang (1881); „Die Bienenpflege", III. Jahrg. (1881); „Illustrirter Bienenzuchtsbetrieb", von Baron E. Rothschütz und den „Bericht über die XXIV. Wanderversammlung deutscher und österreichischer Bienenzüchter in Prag 1879", mit steifem Einband versehen lassen und dieselben der apistischen Bibliothek einverleibt. Wird genehmigend zur Kenntniss genommen.

ad VI. wird über Antrag der Redaction des Vereinsorganes beschlossen, die Adressen sämmtlicher neubeitretender Mitglieder in Druck legen zu lassen.

ad VII. werden die durch den Secretär bei Baron E. Rothschütz bestellten, für den Vereinsbienenstand benöthigten Geräthschaften in Augenschein genommen. Es wurde angeschafft: 1 Glasschüssel mit entsprechendem Deckel; 1 Glasglocke mit schön gearbeitetem Teller und 2 Glasglocken ohne Teller; 1 höchst praktisch und solid ausgeführtes Zellenmesser zum Entdeckeln der Waben. Die Bestellung wird gutgeheissen.

ad VIII. Der Secretär verliest die geschätzten Namen der seit der letzten Sitzung bis heute neu beigetretenen Mitglieder, diese sind die Herren: *Victor Brunschmid*, Kaufmann in Županje, (als Gründungsmitglied mit der Gründungstaxe von fl. 20.— ö. W.); *Alexander Wirowatz*, Grossgrundbesitzer in Bellye; *Isidor Frank*, Bauunternehmer in Essek-Unterstadt; *Eduard Obersohn*, Buchhalter in Essek-Oberstadt; *Math. Miletić*, Schmiedmeister und Imker in Seoce bei Vrbova; *Josef Fuka*, Catastr.-Ingen. in Essek-Unterstadt; *Paul Dugački*, Advocaturs-Canzellist in Essek-Unterst.; *Johann Hlava*, Geometer in Essek-Unterstadt; *Lucas Čuliat*, kön. Postofficial in Essek-Festung; *Alexander Russi*, Professor an der landw. Lehranstalt zu Kreutz; *Simon*

IV. Blagajnik izvješćuje, da je sakupljivanjem prinosa od družtvenih članova već započeo, te je većina mjestnih članova svoj polugodišnji prinos za tekuću godinu i uplatila.

V. Tajnik izvješćuje, da je dao tvrdo uvezati, a tako uvezano uvrstio u družtvenu apističku knjižnicu sliedeća pčelarska djela: „Bienenzeitung" od godine 1880. trideset i šesti tečaj i od godine 1881. trideset i sedmi tečaj; „Die Bienenpflege" od god. 1881. treći tečaj; zatim Baron E. Rothschütz: „Illustrirter Bienenzuchts-Betrieb" i Jos. Mikulás Boleslavsky: „Bericht über die XXIV. Wanderversammlung deutscher und österreichischer Bienenzüchter in Prag 1879". (Odobrava se jednoglasno, te se ujedno zaključuje, da se sva pčelarska djela, koja se u družtvenoj knjižnici nalaze, ili koja će se u buduće nabaviti, dadu tvrdo uvezati).

VI. Na predlog urednika družtvenoga glasila zaključeno je, da se imadu adresse svih na novo u družtvo pristupivših članova tiskati.

VII. Tajnik predlaže sliedeće od barona E. Rothschütza nabavljene stvari: Staklena zdjela sa odgovarajućim poklopcem; stakleno zvono sa odgovarajućim i liepo izradjenim drvenim tanjirom i dva staklena zvona bez tanjira; zatim vrlo praktičan i solidno izradjeni nož za odkrivanje stanica. Staklena zdjela i zvona nabavljena su za izgradjivanje u dojdućem ljetu. Stvari su velikom dopadnosti pregledane, a naručbina odobrena.

VII. Novi članovi:

Tajnik čita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članova kako sliedi: Gg. *Viktor Brunschmid*, trgovac u Županji, pristupio je u družtvo kao utemeljiteljni član, priposlav 20 for.; nadalje *Eduard Obersohn*, knjigovodja Osiek gor. grad; *Mato Miletić*, kovač i pčelar u Seocu kod Vrbove; *Josip Fuka*, katastr. mjernik Osiek doln. grad; *Pavao Dugački*, odvjetnički kancelista Osiek doln. grad; *Ivan Hlava*, geometar i katastr. pristav, Osiek dolnji grad; *Luka Ćuliat*, kr. pošte official, Osiek tvrdjava; *Šandor Russi*, profesor gospodarstva u Križevcu; *Šime Vudi*, ravnajući učitelj u Valpovu i *Franjo Zangl*, knjigovodja kod dolnjogradske štedionice u Osieku.

Svi prijavivši se uvršćuju se poleg obstojećeg § družtvenih pravila u red podpomagajućih članova od godine 1882.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku, dne 11. veljače 1882.

Franjo Šmidt ml., predsjednik. **Bogdan Penjić**, tajnik.

Vudi, Schulleiter in Valpo; und *Franz Zangl*, Buchhalter der Essek-Unterstädter Sparcassa.

Nachdem hiermit die Tagesordnung erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 11. Februar 1882.

Franz Schmidt jun., Präses. **Bogdan Penjić**, Secretär.

Verschiedenes.

⁂ **Ausstellung.** Der unter dem Allerhöchsten Patronate Ihrer Majestät der Kaiserin Elisabeth stehende Wiener Bienenzüchter-Verein veranstaltet in der Zeit vom 8. bis incl. 15. April 1882 in den hiezu günstigst gelegenen Localitäten der k. k. Gartenbau-Gesellschaft, Wien, I. Parkring 12, eine internationale Ausstellung von lebenden Bienen (es sollen alle Racen, aber in beschränkter Anzahl vertreten sein), Honig (in Waben und geseimt), Honigproducte aller Art, Wachs (im rohen Zustande), Geräthe, Maschinen, Bienenwohnungen, Modelle, Unterrichtsmittel, Literatur etc. aus allen Ländern. Der Zweck, der durch diese Ausstellung erreicht werden soll, ist: 1. soll dem grossen Publikum ein Bild der Biene und ihrer Zucht vor Augen geführt werden; 2. soll das edle Product der Biene — der Honig — in seiner grössten Reinheit und Güte in grossen Massen vorhanden, und den Besuchern zum Verkaufe bereit stehen; daher mit dieser Ausstellung zugleich auch ein Honigmarkt verbunden sein wird; 3. sollen die Bienenzüchter alles Neue und Zweckmässige, was zum Bienenzuchtbetriebe nützlich und nothwendig ist, vorfinden. Alle ausgestellten Gegenstände, die verkäuflich sind, werden von Seite des Ausstellungs-Comités als solche durch Aufschriften bezeichnet. Für solche Aussteller, die nicht selbst einen Vertreter für ihre Gegenstände hier in Wien haben, erbietet sich das Ausstellungs-Comité gegen eine 10% Provision den Verkauf zu vermitteln. Die Ausstellungs-Gegenstände werden durch eigens hiezu berufene Preisrichter einer Beurtheilung unterzogen, und die preiswürdigen Objecte mit Staats- und Gesellschafts-Medaillen, Geldpreisen, Ehren- und Anerkennungs-Diplomen prämiirt. Anmeldungen zur Beschickung der Ausstellung wollen bis 25. März d. J. unter der Adresse: Bienenzucht-Ausstellungs-Comité, Wien, I. Parkring, Gartenbau-Gesellschaft 12, eingesendet werden, damit selbe im Hauptcataloge verzeichnet werden können; später einlangende Anmeldungen werden in einem Anhange veröffentlicht. Die Kosten des Hin- und Rücktransportes der hier einlangenden Ausstellungsgegenstände von den Bahnhöfen

Razne viesti.

*** **Pčelarska škola.** „Wiener Landwirthschaftliche Zeitung“ donosi viest, da je austrijsko pčelarsko družtvo „Die österreichische Gesellschaft der Bienenfreunde“ zaključilo ustrojiti pčelarsku školu u Taschwitzu (Českoj) kod Karlove vari (Karlsbad). Ova se škola ima otvoriti u mjesecu svibnju t. g. — Jedan učevni tečaj trajati će 8—10 tjedana, podučavanje će biti bezplatno, a pristup svakomu slobodan. Da bi ovakovi učevni tečaji za naš narod od velike koristi bili netreba nam spominjati, ali da bi pučki učitelji i župnici i u tom pogledu mnogo učiniti mogli, to nam nitko oporeći neće. Nedjeljom i četvrtkom mogao bi župnik svoje župljane, a učitelj svoje učenike, a po njih i njihove roditelje, podučavati u zanimivom racionalnom pčelarstvu, te im svakom sgodom predočiti liepu materijalnu podporu, što ju racionalno pčelarstvo pruža.

*** Kako čitam u „Neues Pester Journal“ razaslao je ugarski ministar prosvjete, cirkular na savjetnike i sva ravnateljstva državnih preparandija, u kom traži, da se u učiteljištih, izmedju ostalih praktičnih predmeta, što veća pozornost obrati i na racionalno pčelarstvo, uslied čega zahtieva, da mu se najduže do 10. veljače t. g. točan izvještaj podnese o položaju svakoga pojedinoga zavoda, osobito pako da se u izvještaju označi, da li je uz dotični zavod prostran vrt, a ako nije, da li bi se takov gdjegod u blizini iznajmiti mogao. — Magjari su baš svojski započeli raditi oko razprostranjivanja racionalnoga pčelarstva. Družtvo pod imenom zemaljsko pčelarsko družtvo osnovano u Budimpešti, mladje je za godinu dana od našega, ali ga ugarska vlada već moralno i materijalno podupire. Pobliža djelatnost toga družtva nam nije poznata, nego će biti, da je svaki napredak u pogledu širenjá racionalnoga pčelarstva u Ugarskoj, plod istoga družtva.

Od uredničtva. Tko od gospode članova nije dobio priloga (cienik baruna E. Rothschützta) sa 1. brojem „Slavonske pčele“ neka se izvoli obratiti na nas, pak će ga namah dobiti.

— Herrn K. G., Wien. In der letzten Ausschuss-Sitzung wurde einstimmig beschlossen, die Wiener Honig-Ausstellung mit einigen Sorten unseres heimischen Honigs zu beschicken. Ausführlicher brieflich.

— Gosp. J. N., Vrbanj, Otok Hvar. Očekujemo pčelarsku cvjetanu sa otoka Hvara, ali Vas molimo, napišite nam svoje želje jasnije i obširnije u posebnom listu. Svaki i najmanji d pis o Vaših strana nam je uvjek samo dobro došao.

— Gosp. S. V., Valpovo. Vaš smo listak primili. Veseli nas da ste pripravan promicati našu stvar. Kako vidite u zapisniku, proveden ste članom našega družtva. Učinite dakle rodu glas, te što skorije ukrasite i „Slavonsku pčelu“ svojim vjestim perom. Sliedi pismeno.

— Prijatelju D. K. na Adelinstanu. Veseli me, da si se oporavio. Nedvojim niti najmanje o požrtvovnosti, kojom si naumio našu stvar zastupati. Želim ti u poduzeću najljepši uspjeh. Džirzonke sam naručio i biti će gotove prije nego li i misliš. Obširniji odgovor na tvoj cienjeni list sliedi pismeno. Zravstvuj dakle, pak mi se što skorije opet javi.

Wiens zum Ausstellungsorte und retour werden vom Ausstellungs-Comité getragen. Die per Südbahn anlangenden Gegenstände wollen nebst oben angeführter Adresse, wenn als Lastgut die „Station Matzleinsdorf bei Wien“, wenn als Eilgut: „Station Südbahnhof“ erhalten. Was die Einsendung der Gegenstände betrifft, so wird noch bemerkt, dass schon in den ersten Tagen des Monats April die Aufstellung in Angriff genommen wird, daher man um baldige Anmeldung ersucht. Die Aufstellung und die nöthigen Aufschriften werden vom Ausstellungs-Comité besorgt und als Platzmiethe per Quadrat-Meter 1 Gulden ö. W. = 2 Mark = $2^1/_2$ Fr., $^1/_2$ Quadrat-Meter mit 50 Kreuzer ö. W. = 1 Mark = $1^1/_4$ Fr. berechnet. Einzelne kleine Gegenstände, wie Wabenzange, Rauchmaschine u. dgl. sind frei. Vereinsmitglieder haben gegen Vorweisung ihrer Mitgliederkarte pro 1882 freien Zutritt, sowie auch die Aussteller oder deren Vertreter. Verkaufte Gegenstände können erst nach Schluss der Ausstellung weggenommen werden, doch kann bei kleineren Gegenständen hievon Umgang genommen werden, wenn es das Ausstellungs-Comité zulässt. Verkaufter Honig kann jedoch gleich mitgenommen werden. Da diese Ausstellung durch ihren zahlreichen Besuch gewiss einen gesteigerten Consum des Honigs zur Folge haben wird, so gibt man sich der sicheren Hoffnung hin, dass diese Ausstellung von Nah und Fern reich beschickt werden wird. Jene aus der Ferne gekommenen unverkäuflichen Gegenstände, welche die Aussteller zu der im Monate September zu Wiener-Neustadt stattfindenden Wander-Versammlung deutsch-österr. Bienenzüchter reserviren wollen, übernimmt der Verein bis dahin ohne alles Entgelt in Verwahrung.

*** **Literarisches.** Soeben ist im Selbstverlage des Verfassers: *P. Coelestin M. Schachinger* erschienen und von ihm direct gegen Einsendung der angegebenen Preise franco zu beziehen: „Lehrsätze der Bienenzucht“, tabellarisch zusammengestellt pr. Exemplar 20 kr. „Die Bienenzucht“ pr. Exemplar 25 kr. „Die Behandlung der Biene“ pr. Exemplar 10 kr. Wir glauben uns der Aufgabe überhoben, die hier verzeichneten Werke erst weitläufig unseren geschätzten Lesern empfehlen zu sollen, da ihnen der Name des Verfassers, dieses eminenten Imkers, wohl schon hinlänglich Bürge für die Vortrefflichkeit dieser neuen literarischen Erscheinungen bieten kann. Bei Bestellungen wolle man die nachstehende Adresse benützen: „*P. Coelestin M. Schachinger in Guttenstein*, Niederösterreich“.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 strană). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, se se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 3. **U Osieku,** *mjeseca ožujka 1882.* **Tečaj II.**

Slavonski pčelar mislećim Hrvatom!

Čudna li imena, od koga možebiti zaziru dvie trećine liepe hrvatske zemlje! Ta Slavonija, to leglo magjarona i magjarisacije, što može poroditi, nego nedotupavno čedo?! I eto „Slav. pčelarsko družtvo" novorodjenče biele Slavonije, odkriva se kao izrod jedne Hrvatske! To „Slav. pčel. družtvo" podržaje list na njem. jeziku ne bavi se onim, čim mora, ili bolje pčelarstvo mu je nuzgredan posao!

Silni su to prigovori, a i osvade. Bilo je osvada uvjek, ali u novije doba oteše mah više nego ikada, a što je najgore, pojaviše se u javnih glasilih. Kako je slavonskim pčelarom uzdrktalo srce na te osvade, to neznam, nu to znam sjegurno, da su te osvade ne pravedne, a što je najgore — lažne.

Hrvatski je narod i vaš i naš sudac, evo me stoga, da u koliko bude moguće odkrijem bit, ustroj i rad slavonsklh pčelara.

Znam, da je njekim već samo ime „slav. pčelari" zazorno. Ne krije li se pod tim imenom izdaja, njekanje Hrvatstva ili tja dessertacija u magjarski logor? Uzmi županije u Slavoniji, ili druga družtva. Zašto se veli: kr. županije u Slavoniji? ili „Slav. gospodarsko družtvo"? Samo stoga razloga nazvasmo i mi naše družtvo: „Slav.

Die Quintessenz der Bienenzucht.*)

Von P. Cöl. M. Schachinger.

Orig.-Art. der („Slav. Pčela.")

Motto: Starke Völker — viel Honig.
Schwache Völker — viel Noth!

Um die Wahrheit dieser Worte dem Bienenzüchter zu beweisen, brauche ich mich weder auf Autoritäten noch auf meine eigenen Erfahrungen zu berufen; gewiss hat jeder schon Gelegenheit gehabt, dieselbe zu erproben. Welchem Bienenwirthe wäre nicht bekannt, dass einem kräftigen Volke in nur halbwegs guten Jahren eine geradezu erstaunliche Menge Honigs entnommen werden kann, dass es überdiess noch starke und kräftige Schwärme entsendet und schliesslich reich und lebensfrisch in den Winter geht, wohingegen die Schwächlinge des Standes vom Frühjahre bis in den Herbst hinein nach Futter und Unterstützung verlangen und gar häufig den Ueberschuss der guten Völker aufzehren. Sie gleichen hierin den sieben mageren Kühen, die Pharao im Traumbilde sah, indem

*) Der „Verein zur Hebung der Bienenzucht Böhmens" hatte im abgelaufenen Jahre drei Preise für die besten Original-Aufsätze über Bienen ausgesetzt und da gerade dem vorstehenden aus der Feder des, unseren Leser schon gut bekannten Imkerfreunde stammenden Aufsatze der erste Preis zuerkannt wurde, so glauben wir unsere Leser mit dem vollen Wortlaute des preisgekrönten Aufsatzes bekannt machen zu sollen.

Die Red.

pčel. družtvo“. Ali nam prigovaraju: nuto, „Slav. pčel. družtvo“ prvo je toga oblika, zašto se nije nazvalo: „Hrvat. pčel. družtvo“? Drugo je nješto skupina, a drugo su djelovi. Mi smo si mislili, doći će vrieme, kad će se i medju braćom u gornjoj Hrvatskoj osnovati slično družtvo, pa za razliku, da nismo podružnica, nego pravo i podpuno družtvo, uzesmo ime onoga djela Hrvatske, koji se zove: Slavonija. Nam nije ni na kraju pameti, da niječemo Hrvatstvo, dapače što nas je sviestnijih, radimo, da i one koji zaziru od Hrvatstva, privedemo u naš tor; „ut fiat unum ovile“. Manite se sitnica i prigovora, ozbiljnije treba Hrvatom misliti, ako ćemo da do cilja dospijemo. Ja ću napadaćem samo ovo prišaptnuti: u „Slav. pčel. družtvu“ ima i pristaša stranke prava, a mislim da ti budnim okom prate sve, dá i najsitnije. Ne dobiste li kada od njih dopisa ili prigovora? Si tacuisses. . . .

Reklo se je u ovom listu, da je svrha „pčel. družtvu“: promaknuti, unaprediti narodno blagostanje rationalnim pčelarenjem. Tko nam dakle prigovara, da smo sebični, klevetnik je. Dodjite, da vam dokažem, kolike je muke stojalo, dok smo iztakli svoje glasilo. Ali sve to nije ništa. Više su požrtvovni pojedini članovi. Kolikom mukom nastojali su pojedini pčelari oko naroda, komu su neprestance dokazivali, nepraktičnost njegovih košnica. Koliko je samo tajnik „pčel. družtva“ putovao, svagdje upućivao, radio, pokazivao, znojio se oko seljana i njihovih košnica, a gdje su drugi? A zar nam nije glasilo od potrebe? Ta baš to glasilo, pisano lahkim, shvatljivim načinom, razumljivim jezikom uputiti će mnogoga, koji je hrdjave pojmove imao o pčelarstvu; naučiti onoga, koji nije ništa ni znao. U tom glasilu ne tajimo ništa, što se nas i našega rada tiče. Dajte i vi koji niste dosad poznavali nas, ili koji ste nas iz osvada proučavali, dajte, javite se; odkrite nam kako je u vaših strana, što vi mislite o pčelarstvu u obće.

Kad se je „pčel. družtvo“ ustrojavalo, kakvih nas nije sve bilo! Dodjoše ljudi, koji su zazirali od Hrvatstva u obće, a napose od družtva, koje bi izdavalo glasilo na hrv. jeziku. Pitali su jednoć Miltona, zašto se kraljevi krune u 14. godini, a žene se tek u 18. godini. Na to jim slavni pjesnik odgovorio: „Težji je svaki početak od ustanovljena teka ili svršetka. Vladali

sie die fetten aufzehren und doch nicht fett werden.

Die Ursache dieser Erscheinung liegt meistentheils darin, dass eben die schwachen Völker schlechte Königinnen haben, die entweder zu wenig oder zu faules Volk produciren. Dass auch ein Bienenvolk faul sein kann, darf uns durchaus nicht widernatürlich erscheinen, wenn wir auf andere Geschöpfe — vom Menschen will ich hiebei ganz absehen! — blicken. Herrscht doch auch unter diesen betreffs ihres Arbeitsgeistes eine gar merkwürdige Verschiedenheit die sich obendrein bei den einzelnen Individuen von Generation zu Generation zu vererben pflegt.

Aber abgesehen von der materiellen Unterstützung, die solche Schwächlinge verlangen, nehmen selbe nur zu häufig auch die intellectuelle Beihilfe des Bienenzüchters in Anspruch, indem sie Anlass zu Räubereien bieten, die hiedurch selbst die besten Völker in Gefahr bringen, und dem Bienenwirth tausend Nöthen bereiten. Aus dieser kurzen Erwägung, deren Richtigkeit gewiss jeder erfahrene Bienenzüchter ohne Zögern bestätigen wird, lässt sich gar leicht der Schluss ziehen, dass schwache Völker und deren Pflege weiter nichts als der Ruin der Bienenzucht sind, ein Uebelstand, der leider gerade Anfänger, die gerne rasch auf eine grössere Zahl von Stöcken kommen möchten, und deshalb jedes Völkchen ängstlich pflegen, am häufigsten und schwersten trifft.

Wenn dem aber so ist, dann lässt sich das, was ich mit stolzem Worte als „die Quintessenz der Bienenzucht“ bezeichnet habe, ohne Schwierigkeit von Jedem selbst finden: All' unsere Pflege der Bienen, alle Wachsamkeit auf deren Gedeihen und alle Sorge für ihr Wohl ist vergeblich, wenn diese nicht von Hause aus Kraft und Lebensfrische in sich tragen. Das starke Volk lächelt sozusagen, wenn der Mensch kommt und Honigwaben wegnimmt und brummt ihm ganz vernehmlich zu: „Nimm nur, ich werde schon wieder bringen;“ das Schwache hingegen weint selbst, wenn wir es füttern, weil es trotzdem nicht aus seiner Nothlage zu kommen weis; weder fertiggestellter Wabenbau noch Darreichung von Zuckerstoffen, können ihm helfen, da es ihm an eigener Kraft gebricht. Die oberste Regel, die ich in daher für jeden

su narodom već prije drugi, pak je narod obikao vladi i ustavu, dočim treba velikoga razbora upravljati mladom ženom, doslie ne bivšom pod nikakvom vladom. Cjelovi materinji bili su samo poticala veličju i slavi, a ne pokornosti."

I mi smo počimali i kod nas bilo drugčije. Mnogi pčelari uvidješe pogriešku, prekrstiše se; postadoše Hrvati. Koliko je to družtvo zazorno osječkim strančarom! Što se naš list na dva jezika tiska, to je potreba, koju bi ja krstio potreba u početku; za sada nije druge, nego da ne porušimo cielu sgradu, poduprimo ju makar i slabim stupovljem. Ako nam nije list pisan posve hrvatski, uredjuje se ipak u duhu hrvatskom. Oculos habent, et non vident. . . . Njemački je jezik na listu samo za one, koji ne razumiju naših termina, naših izraza.

List uredjivan Hrvatom i u hrvatskom duhu, ne može ipak biti političui list, t. j. mi ne možemo u našemu listu braniti prava domovine. Ta rekli smo, da radimo o narodnjem blagostanju. Vi pako koji ste pozvani, da branite i prava i narod otvoreno i u svako doba, dajte — mi vas prosimo — uradite što prije, da stanovnici sjedinjene Hrvatske budu svi bez razlike Hrvati. Tim ćete nam puno olakšati. Mi ćemo dakle gledati, da podignemo jednu granu gospodarstva u hrv. narodu, a vi se borite za prava narodna. Što mislite, tko će prije postići svrhu svoju? Mi ili vi? Budućnost nam odgovara:

S logom rastu male stvari
A nesloga sve pokvari.

Nije čudo, da smo se već prije sprijateljili s devizom: „Složno napred". Mi — s timi riečmi — izazvasmo vas već prije, a sad opetovno velimo: braćo hrvatska s nami složno napred!

B.

Siguran liek proti nahladi (Rheuma).

Mnogi su već čitali ili bar slušali, da se svaka nahlada (rheuma) sa ubodom pčele proliečiti dade; ali kako se mogu pčele prisiliti da za kratko vrieme njih više na stanovito mjesto ubode i koje je to pravo mjesto gdje imadu ubosti, o tom je malo tko što čitao ili čuo. Njeki inteligentan pčelar piše o tom sliedeće:

a) Ja sam svoju suprugu, — koja je patila na nahladi u zglobovih (Gelenk-Rheumatismus) i to tako jako, da nije mogla nogom, rukom niti kojim prstom

Bienenzüchter, insbesondere aber für Anfänger, aufstelle, lautet: Halte nur starke Völker auf Deinem Stande und dulde entschieden keinen Schwàchling.

Soweit geht die Einleitung meiner Abhandlung; in der Fortsetzung derselben will ich andeuten, erstlich wie man zu erfahren hat, um starke Standvölker zuerhalten, dann aber: was mit den vorhandenen Schwächlingen zu geschehen habe . . .

Alle Kraft des Bienenvolkes liegt in seiner Mutter, der Königin. Ist diese gesund, kräftig und fruchtbar, so wird auch das Volk von Kraft und Stärke strotzen; izt sie schwächlich, von matter Art und geringer Fruchtbarkeit, dann hilft der reichste Blumenflor so wenig als die Nachhilfe des liebenden Bienenvaters,

Schon der römische Dichterfürst Virgilius, der vor nahezu zweitausend Jahren lebte und über die Bienen so herrlich sang, macht darauf aufmerksam.

„Rege incolumi mens omnibus una est," sagt er (Georgica lib. IV. V. 212) „So lange die Königin gesund ist, klappt alles im Bienenstaate", und an einer anderen Stelle (Vers 90); „Melior vacua sine regnet in aula." „Nur bessere Königinen belasse dem Volke."

Aber wie sind starke und kräftige Königinen zu erhalten? — Bist Du, lieber Leser, noch ein Anfänger in der Bienenzucht, dann gilt für Dich der erste Rath, nämlich: „Kaufe Dir ein Bienenvolk, so stark Du eines finden kannst." Nicht so sehr auf das Gewicht desselben hast Du Dein Augenmerk zu richten, dieses kann trügen, indem leicht viel Honig, der noch von altem Volke stammt, darinnen ist — sondern vielmehr auf die Volkszahl, welche dann gut ist, wenn die Bienen in den ersten Frühlingsmonaten (Februar, März) alle Waben dicht belagern. Denn so wie von der guten Königin sich viel Volk erwarten lässt, so ist umgekehrt von zahlreichem Volke auch auf eine gute Königin zu schliessen.

Falls Du aber schon Bienen hast und diese vermehren willst, gilt für Dich der zweite Rath: Nimm die Nachzucht nur von den besten Deiner Völker und hüte Dich obendrein — ausser Du bist ein gewiegter Bienenmeister, und für diese schreiben wir in der Bienenzeitung nicht — vor jeder Ablegermacherei. Gute, kräftige Völker

maknuti, — sa 25 pčelinjih uboda podpuno proliečio. Odmah sliedeće noći poslie tih uboda (nakon 6 nedjelja prviput) spavala je ona posve dobro.

b) Moja susjeda, 62 godine stara seljakinja, patila je cielu zimu na nahladi u desnoj ruci. Sa osam uboda ozdravila je ta žena tako, da je još istoga dana tom rukom dvie ovce ošišala, akoprem prije nije mogla njom ni makaze držati.

c) Moja je mati takodjer trpila na jakoj nahladi u desnoj ruci, pak ju je njekoliko nedjelja morala služavka prati i češljati. Ja sam joj postavio 12 pčela, a jednu uru kašnje mogla je ona već posve slobodno i bez ikakove boli rukom gibati. U nijednom se od navedenih slučajeva nije bol nahlade povratila.

Sada sliedi pitanje g d j e i k a k o?

1. G d j e? Na takovu mjestu, gdje ubod nije u blizini ili, što bi još gore bilo, u samoj pokostnici (Knochenhaut), jer bi uslied toga mogao lahko nastati kostni vrbanac (Beinhaut-Entzündung). Zatim ne u blizini krvnih žilâ; nego najbolje je u d e b e l o m e s o, ali samo što bliže onoga mjesta gdje se bol ponajviše osjeća. G d j e s u m i š i c e, d j e l u j e u b o d n a j s i g u r n i j e. Osjećamo li trzanje u nogi, onda se dajmo ubosti u list noge (Wade); ako u koljenu, onda u but (Oberschenkel); ako u ruci, onda u mišice pod ramenom (Unterarmmuskel); ako li pako osjećamo bol u laktu (Elbogen), onda se dajmo ubosti u mišice nad ramenom (Oberarmmuskel) i to uvjek 5—12 uboda najedanput Žalac nevalja odmah izvaditi. Što je žešća i starija bol, to se ubod manje osjeća. Moja me je supruga uvjeravala, da do 25. uboda ništa osjetila nije.

K a k o ćemo dakle pčele prisiliti da njih više za kratko vrieme na stanovito mjesto ubode?

Evo kako ja to činim. Ja odem sa obićnom čašom do pčelinjaka, postavim čašu otvorom na leto kojega ula, pa kad vidim da se je dovoljan broj pčela u čaši sakupio, pokrijem ju kakovom daščicom ili kartom. Pčele se u čaši uzbune, te bi ih bilo težko, po propisu, za krilca uhvatiti. Ja dakle najprije čašu sa pčelom malo protresem, pa pošto je sva pčela popadala na dno čaše, nalijem pol žlice (kašike) vode nanj, te promućkam čašom i opet. Tako omokrene pčele, koje za kratko vrieme poletjeti nemogu, iztresem sa ono malo vode iz čaše u kakov tanjur; zatim primim posve nježno sa palcem i kažiprstom sve jednu po jednu pčelu za krilca i stavim svaku na ono mjesto, gdje želim da ubode. Uslied maloga pritiska ubode svaka. Poslie deset časaka odstranim iz ubodenoga mjesta žalac. Na ovakav način mogu se pčele werden schon selbst rechtzeitig! Mit der Frühgeburt, die durch einen — vielleicht nicht einmal ganz sicheren — Kaiserschnitt dem Volke entnimmst, wird nicht viel geholfen sein; nur zu häufig wirst Du aus einem guten Volke, welches Dir sonst Ertrag geliefert hätte, zwei oder noch mehr unterstützungsbedürftige Schwächlinge schaffen. Künsteln mag der Meister und derjenige, dem es auf den Ertrag und auf ein paar Völker mehr oder weniger nicht ankommt.

(Wird fortgesetzt.)

Warum treiben wir Bienenzucht? und welchen Einfluss hat dieselbe auf den Gartenbau?

von

Karl Gatter.

(I. Vice-Präsident des Wiener Bienenzüchter-Vereines und Redacteur des „Bienenvater".)

(Schluss.)

Jeder Freund des Vaterlandes, der da weiss, dass die Kraft eines Volkes nicht blos in den Bajonetten, sondern im Adel der Seele und in der Tugend seiner Bürger liegt, muss schon aus diesem Grunde wünschen, dass der Geist und Gemüth veredelnden Bienenzucht recht viele Freunde zugewendet werden möchten."

Den besonderen Einfluss der Bienenzucht auf die häusliche Zucht und Sitte, d. i. auf das Familienleben, hat uns Graf S t o s c h in überzeugender Weise geschildert. „Als ein geistreicher Mann gefragt wurde, was wohl der bürgerlichen Gesellschaft jetzt am meisten noththue, antwortete er: „zu Hause bleiben", und er hat damit eine tiefe Wahrheit ausgesprochen. Die Familie ist der Grundpfeiler aller gesellschaftlichen und staatlichen Ordnung, und der Grundpfeiler aller Familienzucht und Sitte ist die väterliche Autorität. Muss diese aber nicht untergraben werden, wenn der Hausvater mit Hintansetzung aller seiner heiligsten Pflichten fast jeden freien Augenblick ausserhalb des Hauses zubringt, oft in der schlechtesten Gesellschaft sich den mannigfachsten Versuchungen aussetzend? wenn ihm der Sinn für jede edlere Freude verloren geht und er keine andere mehr kennt, als nur den rohesten Genuss? wenn er durch Völlerei und Trunk Frau und Kinder in Noth und Elend stürzt?

Schwerlich hat es je eine Zeit gegeben, die in solchem Grade an dem sittlichen Siechthum der Genusssucht gelitten hatte, als die Gegenwart. Eine Heilung dieser schweren Gebrechen, welche n überraschend weit verzweigter gegenseitiger Wechselwirkung stehen, muss

prisiliti da za kratko vrieme njih 10, 20, pa i više na opredieljeno mjesto ubode. Probatum est.*)

A. D.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.)

Seljani: Pravo je kazo gospodjin; ta znaš Ilija da je i kod Matanovih košnica bilo dosta smrdljivoga blata po siti.**)

Matan: Ta šta bulaznite bajdava! Jesam li ja kada zaniekao da toga nije bilo kod mojih košnica ha? ali to je upravo zato, jer su uvračane bile.

Učitelj: Matan ostaje Matan. Kada si on štogod u glavu zabije, onda od toga neodustane tako lahko; nego ljudi znate što, danas je krasan dan, hajdmo malo do moga novoga pčelinjaka, pak da vidite razliku izmedju pčelaca prezimljenih u pletenih košnicah i onih u džirzonkah.

Matan: Hajde dé, da baš vidimo te žirovke, kako li se zovu, već im je duše mi samo ime smješno.

Učitelj: Ta prošloga ljeta još, kad sam od „Slavonskoga pčelarskoga družtva" iz Osieka dobio tri ormarića, govorio sam ti Matane, da je u sličnih ormarićih prije više od trideset godina počeo pčelariti njeki župnik u Njemačkoj dr. Džirzon. Poslie se je taj njegov način pčelarenja sve više i više razprostranio, a ormarići svakim danom usavršivali. Pošto se dakle još danas živući starina dr. J. Džirzon smatra početnikom toga umnoga pčelarenja, to su takovi ormarići podpunim pravom prozvani „džirzonke" ili, što se i meni bolje svidja, kako ih Slovaci zovu „džirzonaci". — Evo vidite ove tri visoke dobio sam prošle godine iz Osieka, a one dvie nizke imao sam, kao što Matan zna već od prije. Prije svega vam moram kazati, da su ove visoke, tako zvane stublike, mnogo bolje, bar za našu okolicu, od onih nizkih, po duljini ležećih.

Matan: Pa čini mi se i pčele bolje nose u ovih. Gledajte ih samo, kako su natovarene,

Učitelj: Istina je, da u stublikah bolje nose, što se osobito s proljeća opažava, a to zato, jer u njih obično i više pčele ima. U ovih nizkih mnoge preko zime stradaju, dapače ako je jako stroga zima znadu često i sve izginuti, dočim se u ovih stublikah toplina, što ju pčele same proizvadjaju tako lahko negubi, jer je

*) Ovaj list dobismo od prijatelja našega na njemačkom jeziku, pak ga njegovom izričnom željom prevedosmo na hrvatski, kako ga ovdje našim čitateljem priobćujemo. Ured.

**) Sitom zovu seljani po Slavoniji vošteno saće.

ihren Anfang nehmen in der Familie. Hier muss die Sucht nach dem rohen Genusse ertödtet und dafür der Sinn erweckt werden für den häuslichen Herd und die Freuden der Arbeit, welche nicht in dem erzielten Geldgewinne allein bestehen, sondern vornehmlich in dem Segen der Erfüllung eines göttlichen Gebotes. Mit diesem Geiste der Häuslichkeit und Arbeit kehrt dann auch wieder der Geist der Sitte und Zucht in das Haus zurück, welches sich beugt vor den göttlichen Ordnungen.

Könnte man also das Volk für eine Beschäftigung gewinnen, bei der Genuss in dem Arbeiten selber läge, die mithin den Sinn für die Freuden der Arbeit wieder weckte und welche zugleich an das Haus fesselte, so wäre damit viel gewonnen. Eine solche Beschäftigung aber haben wir in der Bienenzucht. Die Bienenzucht eignet sich ganz besonders für den kleinen Grundbesitzer, den eigentlichen Kern des Volkes; sie ist eine Arbeit, bei der das Arbeiten selbst die grösste Freude gewährt und die an das Haus fesselt, wie nur wenig andere. Der Bienenzüchter findet in der Beschäftigung mit seinen Lieblingen die Freude und Befriedigung, welche Andere vergeblich in rohen Genüssen zu erjagen suchen

Es erscheint vielleicht als eine gewagte Behauptung und nichts destoweniger ist es eine unbestreitbare Thatsache, dass es fast keinen liederlichen und faulen Bienenzüchter gibt. Man kann sich nach dem Wandel von Hunderten von Bienenzüchtern erkundigen und wird kaum Einen finden, der seine Freistunden im Wirthshause zubrächte oder auch nur unordentlich und faul wäre. Die Bienenwirthe sind fast ohne Ausnahme ein arbeitsames, häusliches Völkchen im Volke."

Zum Schlusse wollen wir diesem letzten Satze noch ein wenig unsere Aufmerksamkeit schenken. Wir Bienenzüchter bilden ein Volk im Volke. Dieses Volk, dem nicht nur alle Bienenzüchter, sondern auch alle Bienenfreunde angehören, soll sich aber mehren und stark werden. Ein Volk muss auch ein Ländchen haben, und dieses Land sei uns Bienenzüchtern unser Verein. Ja, dieser sei dem Volke der Bienenwirthe und Bienenfreunde sein Vaterland, das jeder Einzelne lieben und hochschätzen soll. Wie jede einzelne Biene im Stocke zum Wohle des Ganzen unermüdet schafft und wirkt, so sollen auch alle Vereinsmitglieder vom gleichen Sinne und Geiste beseelt, das Wohl des Vereines stets vor Augen haben und zu dessen Hebung und Erstarkung eifrigst wirken.

Meine Herren! Habe ich durch diese kurze Darstellung der Vortheile, welche uns die Bienenzucht in volkswirthschaftlicher und geistiger Beziehung bietet, die

u njih nutarnji prostor viši i uži, pa se sva toplina oko sjedišta pčela zadrži. U stublikah počimlje, sa istih razloga, matica prije leći, pa odtle i nastaje ranija i veća djelatnost pčela.

Seljani: Pa jeli to med, to žuto što na nogama nose?

Učitelj: Nije. To žuto, što vidite, to vam je cvietni prašak, a sok što ga one svojim rilcem iz cvietka usišu u posebni, zato već stvoreni, tobolac, pa ga onda opet u stanice povraćaju, to je med.

Matan: Evo ja sam već omatorio kod pčela, pa još pravo neznam, čemu je taj silni prašak, što ga unašaju.

Učitelj: Cvietni prašak pomješa pčela sa medom i vodom, pa onda tom pogustom smjesom hrani ona svoje crviće, kojih ima sada već na hiljade.

Matan: Ali odkale su nosile iste tako žutoga praška još prije mjesec danâ, kad još nigdje cvieta bilo nije.

Učitelj: E moj Matane. ti se valjda ravnaš po lanjskoj godini, a neopažavaš, da je ova godina mnogo ranija i naprednija. Evo danas je 25. ožujak, a kajsije već takorekuć ocvale, breskve, šljive, ran, trešnje u najliepšem cvietu; što više, prije četiri dana sam bio u polju i sit se nagledao repičina cvieta. A znaš kako je bilo prošle godine? Znam ko danas, nedjelja je bila 20. ožujka, a ja prolazeć osječkom pijacom, nemalo se začudih, došav do mjesta, gdje su magjarice glasovitu se godinsku sitno tučenu papriku na prodaju izložile bile. Te se žene nemogoše obraniti od pčela, koje su sirotice, u nestašici cvietnoga praška, na tu sitnu papriku navalile i odnašale ju na svojih nožicah mjesto cvietnoga praška za svoje crviće.

Seljani: Jest gospodjine! to je lane bilo. Naše žene su baš papriku tucale, pa se nisu mogle dosta obraniti od čelâ. (Nastavit će se.)

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, držane dne 2. ožujka t. g. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorodnoga gospodina *Franje Šmidta* ml.

Prisutni bijahu:

Gg. ***Antun Hržić***, I. podpredsjednik; ***Ferdo Sax***, II. podpredsjednik; *Naco Sudić*, odbornik; *Ivan Darebny*, odbornik; i *Bogdan Penjić*, tajnik, kao i ujedno perovodja ove sjednice.

Pošto je pročitan i ovjerovljen zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. Tajnik izvješćuje, da je ovdašnji stolar J. Schunk dovršio 5 komada od naručenih džirzonaka, a ostale, da će takodjer uskoro dovršiti. Jedna je džirzonka poslana po želji utemeljiteljnoga člana g. Viktora Brunšmida

Liebe zu diesem kleinen Insect bei ein oder dem anderen Bienenzüchter gestärkt oder vielleicht gar bei einem Zuhörer, der bisher der Bienenzucht ferne gestanden, das Verlangen geweckt, sich in der Folge auch ein Bienenvolk anzuschaffen und so ein Jünger der edlen Bienenzucht zu werden, so wäre der Zweck meiner heutigen Mission erreicht, uund würde dies mir und unserem Vereine zur herzlichsten Freude sein.

Protokoll

der unter dem Vorsitze des Vereinspräsidenten Herrn Franz Schmidt jun. am 2. März 1882 abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzuchtvereines“.

Anwesend die Herren: *Anton Hržić*, I. Vice-Präsident; *Ferdinand Sax*, II. Vice-Präsident; *Ignatz Sudić* und *Johann Darebny*, Ausschussmitglieder; sowie der Secretär *Bogdan Penjić*, (zugleich Schriftführer dieser Sitzung).

Nachdem das Protokoll der letzten Ausschuss-Sitzung verlesen und ohne jede Bemerkung authenticirt wurde, übergeht man zur Tagesordnung.

I. Der Secretär berichtet, dass von den in Auftrag gegebenen Dziersonständern, fünf Stück bereits fertiggestellt sind und die restlichen in Kürze geliefert werden. Einer von den fünf Ständern wurde, wie verlangt, an das Gründungsmitglied Herrn Victor Brunschmid in Županje abgeschickt, während auch für die übrigen vier sich bereits Abnehmer unter den Mitgliedern gemeldet haben.

II. Von der deutschen Fachzeitung „Der schesische Imker“ sind hieher die beiden ersten Nummern eingetroffen.

III. Hinsichtlich vom „Wiener Bienenzüchterverein“ im Monate April l. J. in Wien zu veranstaltenden apistischen Ausstellung wurde über Antrag des Vereins-Secretärs beschlossen, dieselbe mit einigen Sorten Frühjahrs- und Sommerhonig zu beschicken, desgleichen den I. Jahrgang (von Nr. 1 bis incl. 10) der „Slavonska pčela“ in möglichst netten Einband bei derselben Gelegenheit auszustellen. Mit der Durchführung dieses Beschlusses wurden die beiden Vicepräsidenten Herren A. Hržić und F. Sax, und der Secretär betraut.

IV. Herr Carl Kreppe, (Vertreter des „Slavonischen Bienenzuchtvereines“ für D. Miholjac u. Umgebung) übersandte dem Stammvereine eine Zuschrift, worin er sich bereit erklärt, jeden im Umkreise von D. Miholjac sesshaften Lehrer, der sich der Bienenzucht widmen wollte, und dies sein Vorhaben Herr Kreppe bekannt

u Županju, a i za ostale se je do sada već više članova prijavilo.

II. Od njemačkih pčelarskih novina „Der schlesische Imker“ prispjela su do danas prva dva broja.

III. Glede apističke izložbe, što ju priredjuje „Bečko pčelarsko družtvo“ mjeseca travnja u Beču, zaključeno je, na predlog tajnika, poslati onamo proljetnoga i ljetnoga meda i to u posebnih za to naručenih staklenkah, sa družtvenom etiquettom. Osim meda zaključeno je poslati u što elegantnijem trobojnom uvezu I. tečaj družtvenoga glasila „Slavonske pčele“. Ovu pošiljku preuzimlje na se, tajnik sa podpredsjednici gg. A. Hržićem i F. Saxom.

IV. Uslied pismenoga očitovanja, kojim se je družtveni povjerenik za Miholjac i okolicu g. Drag. Kreppe tajniku očitovao, da je pripravan svakomu učitelju u svojoj okolici, voljnu pčelariti, pokloniti jedan ili dva roja pčela za prvi početak, samo da se gojenje pčelâ i kod inteligencije što više udomi; izriče mu se oviem od strane upravljajućega odbora „Slav. pčel. družtva“ na toj plemenitoj nakani najveće priznanje.

V. Staklenke za med. naručene kod jedne ovdašnje glasovite tvrdke, prispjele su, ali pošto su preskupe, jer stoji jedna do 19 novčića, to je zaključeno nabavljati takove odsele iz druge tvornice. Družtveni tajnik preuzimlje nabavu takovih staklenaka, te se obvezuje iste uz cienu od 12 novč. nabaviti.

VI. Tajnik izvješćuje, da su svi družtveni pčelci sretno zimu prezimili, a ponajbolje oni uzimljeni u družtvenih stublikah (Vereinsständer.) Zima je bila jako blaga. 15. veljače bio je upravo ljetni dan, pak su pčele jako izletale. Od 23. veljače začele su pčele izdašnije unašati cvietnoga praška i to ponajviše sa lješnikove rese i sa ive (Saalweide). Od 25. veljače oblićn pčele već i drenak, te unašaju š njega pune nožice svjetložutoga praška. Ako ovako vrieme i nadalje podrži možemo se već u mjesecu travnju liepim rojevom nadati.

VII. Glede glavne godišnje skupštine zaključeno je za sada, da se ista svakako koncem mjeseca svibnja ili početkom lipnja obdržaje.

VIII. Novi članovi:

Tajnik čita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članova, kako sliedi: Gosp. *Alexander Petrović*, trgovac u Brodu pristupio je u družtvo kao utemeljiteljni član, priposlav 20 for.; nadalje prijaviše se kao podpomagajući članovi: gg. *baron Wildburg Walter*, posjednik i gradski zastupnik u Osieku; *Dragutin Röszler*, vlastelinski činovnik u

gibt, sofort einen oder auch zwei Schwärme zum ersten Anfang zu übersenden, um solcherart die Imkerei auch in den Kreisen der Intelligenz je mehr zu verbreiten. Der Verwaltungs-Ausschuss des „Slavonischen Bienenzuchtvereine“ zu Essek findet sich angenehm veranlasst, Herrn Kreppe für sein edles Vorhaben hiermit seine höchste Anerkennung auszusprechen.

V. Die bei einer hiesigen renommirten Firma bestellten Honiggläser wurden bereits geliefert, nachdem dieselben jedoch zu theuer (per Stück 19 kr.) befunden sind, wird beschlossen, dieselben in Hinkunft von einer anderen Fabrik zu beziehen. Demzufolge macht sich der Secretär anheischig, solche Honiggläser um 12 kr. per Stück zu verschaffen.

VI. Der Geschäftsleiter theilt mit, dass alle Vereinsbienen glücklich überwintert haben, am besten aber jene, welche in den Vereinsbienenständern untergebracht waren. Der verflossene Winter war ein äusserst günstiger, und schon am 15. Februar, der geradezu einem Sommertage glich, flogen die Bienen wacker aus. Vom 19. Februar angefangen bis heute verzeichneten wir eine durchschnittliche Temperatur von 8—10 Wärmegrade im Schatten. Am 23. Februar begannen die Bienen bereits in ausgiebiger Weise Blüthenstaub einzutragen und zwar zumeist von Haselnuss und der Saalweide; vom 25. ab beflogen sie auch schon den Derndl und brachten von demselben leuchtend gelbgefärbte Pollen. Hält die günstige Witterung auch weiter so an, so dürften wir schon für den Monat April recht schöne Schwärme erhoffen.

VII. Hinsichtlich der diesjährigen Generalversammlung wurde beschlossen, dass dieselbe jedenfalls entweder zu Ende Mai oder zu Beginn Juni l. J. abgehalten werde.

VIII. Der Secretär verliest die geschätzten Namen der seit der letzten Sitzung bis heute neuaufgenommenen Mitglieder; diese sind: Herr *Alexander Petrović*, Kaufmann in Brood, als Gründungsmitglied mit dem statutarischen Beitrage von 20 fl. ö. W.; ferner als unterstützende Mitglieder: die Herren: *Baron Walter Wildburg*, Grundbesitzer und Gemeinderath in Essek-Festung; *Karl Röszler*, herrschaftlicher Beamter in Vladislavce; *Josef Mužić*, k. k. Postmeister in Vrana (auf der Insel Cherso); *Julius Kurtzweil*, herrschaftl. Gutsverwalter zu Tenje; *Alois Stiasny*, herrschaftl. Ober-Förster und Ingenieur in Čepin; *Camilo Bedeković*, k. Ober-Ingenieur in Essek; *Sigmund Najer*, Oekonom in Essek; und *Clemens Wolf*, Oekonomie-Verwalter zu Essek.

Vladislavcih; *Josip Mužić*, c. kr. poštar na Vrani (otok Čres); *Julijo Kurtzweil*, upravitelj vlastelinskih dobarâ kod Tenja; *Vjekoslav Stiasny*, vlastelinski nadšumar i mjernik u Čepinu; *Kamilo Bedeković*, kr. nadmjernik u Osieku; *Sigmund Najer*, ekonom u Osieku; i *Clemens Wolf*, upravitelj oekonomije kod Osieka.

Svi prijavivši uvršćuju se poleg obstojećeg § družtvenih pravila u red podpodmagajućih članova od godine 1882.

Pošto neimade itko više kakova predloga bi sjednica zaključena.

U Osieku, dol. gradu, 2. ožujka 1882.

Franjo Šmidt ml., predsjednik. **Bogdan Penjić**, tajnik.

Razne viesti.

*** **Pčelarstvo u Kaliforniji.** Kazivali ljudi, da u „novom svietu" nije bilo pčela, prije nego su se doselili Europejci. Indijanci potvrdjivali su to mnienje; oni su govorili, da su samo ondje nalazili pčela, gdje su Europejci nastanjeni bili. Nu kašnje doba pokazalo je, kako su te viesti izmišljene bile. Čim je u „novom svietu" civilizacija mah preotela, počeše Amerikanci uvidjati, kako je med puno vriedan. Stvoriše dakle hajku na pčele. Prodirajuć u guste šume, tražili bi pčele, dimom ih i vatrom raztjerali, a med stavili u svoje posude. No Amerikanci kako su praktični uvidješe, da će im pčele povući se u dubljinu šume, kamo oni neće moći. Odlučiše drugčije gojiti pčele. Najliepše cvali su pčelinjaci u Kaliforniji. Tisuću naručiše staklenih košnica, svedoše divje rojeve u nje i počeše ne samo motriti, nego i uživati. U najnovije doba utanačiše ugovore sa „Farmeri", t. j. sa posjednici onih nepreglednih prairija (t. j. livada, polja.) Na njihovih posjedih namjestili bi svoje košnice, a posebni čuvari obilazili bi redeć ili čuvajuć to novo blago. „Farmeri" dobijali bi kao zakupninu ili novac ili djel meda. Danas s tim pčelarenjem zaslužuju tisuće i tisuće svoj svagdanji kruh; jedni njeguju, drugi čuvaju pčele; treći prave a četvrti prodaju ormariće i t. d. Kalifornijski med poplavio je cielu Ameriku, dà prešao je i u Europu, nu tuj se obično izkrivljuje, dočim se u Americi čist i dobar vrlo jeftino prodaje.

— **Od uredničtva:** G. J. N., Vrbanj, Otok Hvar. **Početak Vaše pčelarske cvjetane otoka Hvara primismo i moramo Vam priznati, da je trudno i liepo uredjena. Pošljite nam nastavak, a ako je moguće i svršetak. Posebni odtisak u 200—300 exemplara došao bi sigurno preko 20 for.; ako dakle mislite, taj trošak, razprodajom svoga zaista krasnoga i velikim trudom sastavljenoga djelca, nadoknaditi, to nam što prije javite.**

Nachdem hiermit die Tagesordnung erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 2. März 1882.

Franz Schmidt jun., Präsident. **Bogdan Penjić**, Secretär.

Verschiedenes.

*** **Probates Mittel gegen Rheuma.** Schon oft und viel hörten wir über die Heilkraft des Bienenstiches bei Rheuma, aber bisher fehlte uns noch immer die Methode, wie man die Biene dazu zwingt, dass sie ihren Stachel gerade an der leidenden Stelle des Körpers einsenke. Von Freundesseite kam uns nun dieser Tage ein Schreiben zu, welches uns neben Aufzählung mehrerer Heilerfolge auch die Art und Weise lehrt, wie man bei Anwendung dieses Mittels zu verfahren habe. Dieser Instruction gemäss soll der Bienenstich niemals auch nur in der Nähe der Knochenhaut, geschweige denn direct in dieselbe erfolgen; man achte daher, dass der Stachel folgenderweise eindringe: bei Füssereissen: in die Wade; bei Kniereissen: in den Oberschenkel; bei Armreissen: in den Unterarmmuskel; bei Ellbogenreissen: in den Oberarmmuskel; und zwar aplicire man immer 5—12 Bienenstiche auf einmal: die Heilwirkung tritt schon nach Verlauf von wenigen Stunden ein. — Um die Bienen auf einen bestimmten leidenden Körpertheil zu bringen, verfahre man folgendermassen: Man nehme ein gewöhnliches Trinkglas, setze dasselbe vor das Flugloch eines Bienenstockes und sobald man wahrgenommen, dass die gewünschte Anzahl Bienen in dem Glase sich angesammelt haben, verdecke man dasselbe nnd schüttle es: um die Bienen an dem momentanen Gebrauche ihrer Flügel zu hindern, giesse man etwa einen halben Löffel voll Wasser über sie, schüttle das Glas nochmals und leere sodann Wasser und Bienen auf einen Teller aus; hierauf erfasse man eine Biene nach der andern mit Daumen und Zeigefinger und setze sie auf den leidenden Körpertheil. Ein geringer Druck mit den Fingern bringt die Biene dazu, ihren Stachel nunmehr in das Fleisch einzusenken. Nach Verlauf von zehn Minuten entfernt man den Stachel.

— Der heutigen Nummer liegt das Preisverzeichniss der I. k. k. österr.-ung. privil. Kunstwaben-Fabrik und Bienenzucht-Etablissement von **Anton Wagner** in Wien, bei, welches wir der besonderen Beachtung unserer geschätzten Leser empfehlen.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo" u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein" in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek

SLAVONSKA PČELA.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, se se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 4. *U Osieku, mjeseca travnja 1882.* **Tečaj II.**

— Pri apističkoj izložbi u Beču odlikovano je „Slavonsko pčelarsko družtvo“ počastnom diplomom!

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana Krstitelja Novaka*, puč. učitelja.

Godinom 1874 zauzeh se za pčelarstvo; odma dobavih se ulišća i počeh kušati moju slabu vještinu pčelara, koju pako po štogod i dostigoh; ali istodobno uvjerih se, da svakom pčelaru je potrebito upoznati se i biljem svojeg okružja, po kojem sakuplja pčela hranu. Radi toga od rana jutra do večeri htjedoh sliediti pčele po polju i šumi našeg otoka, kroz sve dneve godišća, da se upoznam korišću našeg bilja za pčele, i tako gojiti ono, koje je od najveće važnosti. Po tom uredih pčelarsku cvjetanu otoka Hvara, u kojoj, osim naškog (a navlastito hvarskog) imena biline, pridodah i latinsko.

Nije samo cvieće koje razveseliva pčelara, dali ako ono obiluje medkom, jere ima godinâ obilnim cviećem, a meda se ne sakuplja ni malo, ili ikakovih rojeva se vidi. Tomu biti će dosta znati, da: mokar ožujak, obilno i plodno primaliće; mokar kolovoz, obilni i plodni jesen.

— Bei der apistischen Ausstellung zu Wien erhielt der „Slavonische Bienenzuchtverein“ das Ehrendiplom.

Die Quintessenz der Bienenzucht.

Von P. Cöl. M. Schachinger.

(Original - Artikel der „Slavonska Pčela.“)

(Fortsetzung.)

Dass aber die besagten starken Völker zur rechten Zeit die gewünschten Schwärme auch ohne Kaiserschnitt abgeben, kann der strebsame Bienenzüchter leicht selbst bewirken: er braucht sie nur in der Frühlingsperiode, wo bereits warmes Wetter herrscht und wenig Tracht vorhanden ist, einige Wochen hindurch — eben bis zum Beginne der Volltracht — täglich mit einer kleinen Portion Honig- oder Zuckerwasser zu bedenken. Dies werden sie dankbar annehmen und aus dem Futter junge Bienen machen, welche den Stock gar bald derart füllen werden, dass ein Schwarm — und dieser wird mächtig sein — abgeht. Aber noch einmal sei es betont: nur starke Völker, von deren Königin man Nachkommenschaft wünscht, sind so zu behandeln. Schwächere Völker sind besser sich selbst zu überlassen, obwohl ich damit nicht gesagt haben will, dass man sie, falls der Winter lange dauert, nicht füttern, sondern etwa verhungern lassen sollte.

Napomenuti mi je napokon, da kod ulenika, od primalića do kasne jeseni, treba držati koritance puno vode.

Vrbanj, siečnja 1882.

I. K. Novak.

*

Siečanj.

1. Zimorad (zumrad) — Rosmarinus officinalis L. — Cviet je dobro pohodjen od pčele kroz cieli dan; iz njega sisa bielog medka i sakuplja bielo gnjusni pelud, kojim napraše i ledja. Cvate od siečnja do lipnja, pak opet od kolovoza do siečnja.

2. Kraska (buražina) — Borrago officinalis L. — Cviet je srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa puno medka i sakuplja malo pepeljastog peluda. Cvate od sieč. do srp., pak opet od list. do sieč.

3. Neven (divlji bilet) — Calendula arvensis L. — Cviet je malo pohodjen i to o podne; iz njega sakuplja narančasti pelud. Cvate od stud. do velj.

4. Sladki bajam (sladki mendul) — Amygdalus communis sativa L. — Od druge polovine mieseca cviet je dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa bieli gorki medak i sakuplja žuto narančasti pelud. Cvate od sieč. do trav.

5. Gorki bajam — Amygd. com. L. amara — Isto kao br. 4.

6. Bajam — mekiš (mendul mečnjak) — Amygd. com. L. fragilis — Isto kao br. 4.

7. Planičac (planika) — Arbutus Unedo L. — Cviet je malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa samo medak. Cvate od druge polovine list. do velj.

8. Bob — Vicia Faba L. — Cviet je malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medak i sakuplja pepeljasti pelud. Cvate od sieč. do lip.

Veljača.

[1.] Zimorad. Cviet je pohodjen početkom mieseca dobro a kašnje izvrstno. V. sieč. br. 1.

[2.] Kraska. Dobro pohodjena. V. sieč. br. 2.

[3.] Sladki bajam. Izvrstno pohodj. V. sieč. br. 4.

[4.] Gorki bajam. Izvrstno pohodj. V. sieč. br. 5.

[5.] Bajam — mekiš. Izvrstno pohodj. V. sieč. br. 6.

[6.] Bob. Sriednje pohodj. V. sieč. br. 8.

9. [7.] Rodakva — Raphanus sativus L. — Cviet je srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa žutog medka i sakuplja žuto narančasti pelud, kojim napraše i ledja. Cvate od velj. do srp.

10. [8.] Vris — Erica arborea L. — Cviet je srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa žutog medka i sakuplja žuto - crnjenasti pelud. Cvate od druge pol. velj. do svib.

Haben starke Völker Zeit und Gelegenheit, sich ihre, einer guten Stammmutter entsprossenen Königinnen in regelrechten Weiselzellen bei guter Tracht selbst zu erzüchten, so werden diese jungen Sprösslinge gewiss wieder zu eben so tüchtigen Königinnen werden, als ihre Mutter gewesen.

Solche starke Völker, deren Nachkommenschaft erwünscht ist, darf man aber auch in der Drohnenbrut nicht beschränken, denn was wird schliesslich das gute Weibchen nützen, wenn das Männchen — die Drohne — einem matten, faulen Volke entsprossen ist? Vielmehr ist darauf zu sehen, dass besonders die schwachen Völker nie zu Drohnenbrut gelangen, wobei übrigens schon die Mutter Natur mithilft, indem derartige Völker in der Regel erst im vorgerückten Frühlinge die Drohnenzellen bestiften.

Ob sich aber ein Bienenzüchter, der gar kein starkes, sondern durchwegs schwächere Völker auf dem Stande hat, nicht etwa entschliessen sollte, eine „Racebiene", wie sie in Zeitungs-Annoncen und Preis-Courants als vorzügliche Bienengattungen angerühmt werden, zu kaufen?

So sehr ich all' diese Bestrebungen, welche eine Auffrischung des Blutes auch bei den Bienen durch Einführung fremder Bienen und Kreuzung derselben mit unseren Landbienen bezwecken, achte, so muss ich auf die oben gestellte Frage dennoch mit „Nein!" antworten. Hast Du, lieber Bienenzüchter, wirklich kein Volk, das Dir geeigneten Nachwuchs versprechen würde, so kaufe Dir lieber von einem etwa zwei Stunden entfernten Nachbar ein Volk oder tausche es gegen entsprechende Daraufgabe ein. Es wird Dich billiger kommen und Du wirkst der Gefahr entgegen, dass Du auch trotz Opferung des schönen Geldes nichts Rechtes erhalten hast, denn würde Dir letzterer Fall zustossen — was gar leicht möglich wäre — dann könntest Du, überdrüssig der langen Probe, nur zu leicht alle Freude an der Bienenzucht verlieren und davor möchte ich Dich eindringlichst warnen! Denn merke Dir: Auch bei den Handelsbienen „ist nicht alles Gold, was glänzt".

Hiemit ist aber – man sehe doch, wie einfach die ganze Bienenzucht ist! — der erste Theil meiner Abhandlung vollends erschöpft und

11. [9.] Kupus i suvrsti — Brassica oleracea L. — Cviet je srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa žutog medka i sakuplja žuti pelud. Cvate od velj. do lip.

12. [10.] Lopočika (veprima, pasja kita) — Vibunum Timus L. — Cviet je srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa bielog medka i sakuplja kanerinasti pelud. Cvate velj. i ožujka.

13. [11.] (Divlja kraska) — Lycopsis variegata — Cviet je malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja malo pepeljasto-gnjusnog peluda. Cvate od velj. do lip.

14. [12.] (Veli mličic) — Euphorbia Wulfemi Hoppe. Cviet je malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa otrovnog medka i sakuplja žutog peluda. Cvate velj. i ožuj.

15. [13.] Modri šeboj (unjola vijola) — Matthiola incana R. Br. Cheiranthus incanus — Cviet je malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žutkastog peluda. Cvate od velj. do lip.

16. [14.] (Babino klubko) — Lamium amplexicaule — Cviet je malo pohodjen i to samo jutrom; iz njega sisa medka i sakuplja crnjeno-naranč. pelud. Cvate od velj. do svibnja.

17. [15.] Klubaica (divlja mišakinja) — Veronica Cymbalaria Bertol. — Cviet malo pohodjen i to samo jutrom; iz njega sisa medka i sakuplja bielog peluda. Cvate od velj. do svib.

Nastaviti će se.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.)

Učitelj: Ove godine su unašale već 23. veljače preobilno cvietnoga praška sa *ive* i *lješnikove rese* koja nije skoro tolikim praškom obilovala kao uprav ove godine. Drenak je ove godine već 4. ožujka bio u najljepšem cvietu, dočim je prošle godine procvao stoprv 21. ožujka, dakle koje kakovih 17—20 danâ razlika. Kajsije, breskve, šljive, višnje, trešnje sve su te voćke cvjetale prošle godine u mjesecu travnju, dočim ove godine procvatoše ove već u ožujku. Repica, koja pruža pčelici našoj ponajglavniju proljetnu nošnju, procvala je ove godine takogodjer kojekakovih 15 — 20 dana ranije.

Matan: Al kažite nam gospodine, štal' da nosi čela sa repice. med ili samo prašak?

Učitelj: I meda i praška u izobilju. Kada je repica u podpunom cvietu, pa k tomu i medi, mogu pčele iz jedne dobro napučene džirzonke donieti za jedan dan 5—10 kilâ meda. Njeki baron Berlepš, koji je bio na glasu medju njemačkimi pčelari, uztvrdio je dapače, da može jak pčelac za jedan dan i 15 kilâ meda

wird sich bei Befolgung dieser Grundregel gewiss nur höchst selten ein schwaches Volk auf dem Stande einbürgern. „Nur höchst selten", sage ich, denn Ausnahmen gibt es in dem Gesetze der Vererbung, das noch lange nicht zur Genüge erforscht ist, jeder Zeit.

(Schluss folgt.)

Peters Sparcasse.

Eine Aufmunterung zum Betriebe der Bienenzucht.

Von

Karl Gatter.

Michl Grossmaul sass an einem Sonntage Nachmittags in der mit Gästen vollgestopften Wirthsstube und schimpfte weidlich über den Schulmeister, weil dieser seine und andere Buben mit in die Baumschule genommen, um ihnen das Veredeln der Obstbäume zu zeigen. Seiner Meinung nach sei das ganz überflüssig, da man die Bäume jetzt ohnehin schon spottwohlfeil zu kaufen bekomme; aber auch den Bürgermeister, der über den Bach zwei neue Stege mit einem Geländer machen liess, weil schon mehrere Personen hineingefallen waren, liess er nicht ungeschoren, und schliesslich ging es über die Steuern, die nun mit den Zuschlägen schon eine solche Höhe erreicht hätten, dass sie kaum mehr zu erschwingen seien und er bald genöthigt sein werde, selbst auch zuzuschlagen, das heisst mitzudreschen, um den Lohn für einen Drescher zu ersparen, was doch einem Hausmanne wie ihm nicht zugemuthet werden könne und solle.

Noch hatte er sein Klagelied über die Steuern nicht beendet, als sein Nachbar, Peter Fleissig, in das Schankzimmer trat. Mit spöttischem Lächeln begrüsste er denselben und sagte: „Grüss Gott, Peter! Gut, dass du da bist, du kommst wie gerufen. Wir lamentiren soeben über die schlechten Zeiten und dass wir bald wie der Prophet Jeremias den lieben Herrgott mit Klageliedern werden ansingen müssen. Schau, du kannst uns helfen! Wie wir das letzte Mal beim Bürgermeister zum Steuerzahlen beisammen waren, warst du der Einzige, der seine Steuern gleich für's ganze Jahr auszahlte, während die Wenigsten von uns, trotz aller Mühe, das erste Quartal zusammenbringen konnten. Da wir uns hierüber verwunderten, sagtest du: „„Ich habe in meinem Hause eine grosse Sparcasse, wo den ganzen Sommer hindurch an allen schönen Tagen, wenn auch nur kleinwinzige, doch viele Einlagen gemacht werden, wozu ihr Alle auch noch mit beiträgt. Zur Herbstzeit öffne ich die Sparcasse und deren Inlage liefert mir nicht nur die Steuern, sondern manches Jahr noch bedeutend mehr."" Dies sind deine eigenen Worte. — Wir

sa repice nanieti. Evo gledajte ovi zadnji okvirići su puni meda, a to je sve s repice naniela, akoprem je ove godine nošnja sa rapice posve neznatna napram prošloj godini, a i ono malo što je ostalo, većom je stranom kržljavo.

M a t a n: A ge vam je gospodine ona vragolija, što izvlači med iz site?

U č i t e l j: Nije to nikakova vragolija, nego posve jednostavna mašina, kojom se med neizvlači, kako to Matan misli, nego izvrca, zato se i zove takova mašina vrcalo. Evo je gledajte. U onoj drvenoj kadi nalazi se vreteno, koje se može velikom brzinom okretati. Na svaku stranu toga vretena stavim po jedan okvirić medom, dakle četiri puna okvirića. Razumieva se, da stanice nesmiju biti zaklopčene, pa ako su jih pčele već zaklopčile, moraju se sgodnim oštrim nožem odklopčiti. Brzim okretanjem toga vretena, priljube se okvirići posve uz kanaf, kojim je isto omotano, a med iz stanica izleti pa se slije na dnu ove kade. Evo vidite kolike kaplje meda iz stanica u kadu vrcaju, a kada se ovako jedna strana izprazni, okrene se druga. Evo na, još malo pa će i ova strana biti prazna, — tako evo vam okvirića, koji je prije 2—3 časka preko poldrug kile vagnuo, sada je lagan kao pero, a što je najglavnije, med je u kadi a sat (sita) je posve ciel i neoštećen, koji ću ja i opet pčeli natrag u džirznku staviti, pa ako ima iole nošnje napunit će ga opet za dan dva.

S e l j a n i: E bogami gospodine to je lipo!

M a t a n: Ta lipo je da, pa kako se samo fin i čist med dobiva. A pošto je ta sgoda?

U č i t e l j: Ima tih vrcala svakojakih. Ovo sam ja dobio od „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ iz Osieka, a stoji do 10 for. Danas se već može dobiti najljepše i najfinije vrcalo za 20—25 for., koje može viečno trajati.

S e l j a n i: Gospodine! eno tudjeg roja.

M a t a n: jest bogami tudji roj, pa uprav na vašu šljivu!

U č i t e l j: E vidite, što nečine one košnice, koje sam pometao medju grane. Ovaj će roj uprav u onu košnicu, što je na šljivi. To je već treći roj ove godine i svaki je sam u košnicu ušao.

M a t a n: To i o sreći mnogo zavisi. Ja imam na svojoj kajsiji, baš na sgodnom mjestu košnicu, pa ju obliću pčele, ali neće roj unutra. Njekidan se je moj jedan roj uhvatio za granu do košnice, a unju nije htjeo.

U č i t e l j: Tko zna kakova ti je košnica. Zaudara možda pljesnom.

(Nastaviti će se.)

---

kennen nun dich, deine Felder und wissen, dass du fast mit Nichts angefangen hast. Wenn du auch das Geld gut zusammenhältst und hier kein Stammgast bist, wie wir, so bist du auch kein Knicker, der die Laus um den Balg schindet, und doch bist du gegen uns reich zu nennen; denn du hast keine Schulden, ein gut gebautes Haus, gut bestellte Felder, Wiesen, Obst- und Weingärten, einen hübschen Viehstand, die besten Wirthschaftsgeräthe und,“ fügte er lächelnd hinzu, „in deiner uns unbekannten Sparcasse gewiss ein Sümmchen klingenden Geldes; denn beim Gevatterstehen sind deine harten, spiegelblanken Einbindthaler ja allbekannt.“

„Da wir aber deiner eigenen Aussage nach auch etwas zu den Einlagen in deine Sparcasse beitragen, so ist es nicht mehr als recht und billig, dass du uns dies Geheimniss offenbarst und damit nicht hinter dem Berge haltest. Ich kenne dein Haus durch und durch, aber die Sparcasse kann ich nicht finden.“

Eine Stille, dass man fast eine Maus laufen hören konnte, war allmählig eingetreten und die Aufmerksamkeit aller Anwesenden war nur auf Peter gerichtet, der nun das Wort ergriff und sprach: „Lieber Michl, obwohl du die Sache in's Spasshafte ziehen und dich über meine Sparbüchse lustig machen willst, so komme ich doch deinem Wunsche nach und um so lieber, weil eben hier viele Nachbarn beisammen sind, die meine Wirthschaft und meine Verhältnisse von jeher kennen. Ich wünsche nur, dass meine Worte, wie der Same im Evangelio, auf gutes Erdreich fallen und tausendfältige Früchte bringen möge.

„Ihr wisst, dass mein Haus, als ich es übernahm, sehr vernachlässigt war; mein Vorfahr verkaufte den Dünger, statt ihn auf die Felder zu führen, nützte den grossen, schönen, jungen Weingarten am Berge in den letzten Jahren so aus, dass ich ihn schon im ersten Jahre aushauen musste; die vielen prachtvollen Obstbäume, die noch eine lange Reihe von Jahren tragbar gewesen wären, schnitt er einfach am Boden ab und verkaufte sie dem Tischler und Wagner als Nutzholz; kurz, suchte aus der Wirthschaft so viel herauszuschlagen, als nur möglich war, da er im Vorhinein wusste, dass beim Verkaufe derselben ihm dann nichts mehr übrigbleiben werde. (Fortzetzung folgt.)

Protokoll

der am 15. April 1882 unter dem Vorsitze des Vereinspräsidenten Herrn Franz S c h m i d t jun. abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzuchtvereines“.

Anwesend die Herren: ***Anton Hršić***, I. Vice-Präsident; ***Johann Heštera***, Cassier; ***Ignatz Sudić*** und

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, držane dne 2. ožujka t. g. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorodnoga gospodina *Franje Šmidta* ml.

Prisutni bijahu:

Gg. *Antun Hržić*, I. podpredsjednik; *Ivan Heštera*, blagajnik; *Naco Sudić*, odbornik; *Ivan Darebny*, odbornik; zatim družtveni članovi: gg. *Ladislav Virag, Gjuro Prica, Budimir Kovačević i Josip Blagojević;* napokon *Bogdan Penjić*, tajnik, kao perovodja ove sjednice.

Pošto je pročitan i ovjerovljen zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. Tajnik izvješćuje: 1.) Ovdašnji stolar I. Šunk, koji je prošle zime započeo raditi džirzonke za družtvo, prijavio je ovih dana, da neće moći ni do konca o. m. sve naručene džirzonke dogotoviti, pošto je obolio i tako u poslu znatno zaostao.

Uslied toga nenadanoga slučaja, zaključeno je onim članovom, koji naručiše više od jedne džirzonke, samo polovicu naručenih džirzonaka ustupiti, jer je samo na ovaj način moguće da svaki od naručitelja po koju džirzonku dobije.

2.) Za pčelarsku izložbu u Beč, odposlao je 31. ožujka na g. Dragutina Gattera, podpredsjednika bečkoga pčelarskoga družtva deset čaša raznoga proljetnoga i ljetnoga vrcanoga meda i I. tečaj družtvenoga glasila.

3.) Liepe i vrlo praktične stanklenke za med mogu se sada, a i nadalje dobiti u trgovini stakla Jos. Krausa (Osiek, dol. grad) i to veće po 12., a manje po 10 nvč.

4.) O stanju družtvenih pčelacah i nošnji: Družtveni su se pčelci liepo pojačali i koli praškom toli i medom obskrbili. Od 4. ožujka drenak u najljepšem cvietu, a 10. i 11. ožujka (16° — 18° R. topl.) oblitale su pčele drenak najjače. Za najtoplijih danà ožujka izmedju 15. i 23. (toplna 15° — 20° R.) procvale su kajsije. Pčele su kajsije najjače oblitale 19. i 20. ožujka i unašale pune nožice muzgavo-žutoga Praška i ponješto meda. Oko 25. ožujka procvale su šljive, višnje i rane trešnje. Od 24.—30. ožujka pala je toplina na 8°—12° R. Od 30. ožujka do 4. travnja krasni i topli dani (17°—20° R.) Rane jabuke (petrovke i margaretice) u najljepšem cvietu. Od 2. travnja procvalo je skoro sve zrnato voće. 4. travnja nastalo je hladnije vrieme, a 7. travnja u zoru imadosmo mraza. Ta hladnoća trajala je do 13. travnja, kojega je dana toplina na 14° R. narasla. Pčele nisu uslied te hladnoće ni najmanje stradale, jedino što su malo zadržane u rojenju. Cviet se je na jabukah i poslie mraza zadržao, samo su posve stradale kajsije i orasi, a prilično i oni vinogradi, koji su već iztjerali bili. Ostane li sada toplo, biti će rojeva koncem travnja.

Johann Darebny, Ausschussmitglieder; *Bogdan Penjić*, Secretär, sowie die ordent. Mitglieder Herren: *Lad. Virag, Georg Prica, Budimir Kovačević* und *Josef Blagojević.*

Nachdem das Protokoll der letzten Ausschusssitzung verlesen und ohne jede Bemerkung authenticirt wurde, übergeht man zur Tagesordnung:

ad I. theilt der Secretär die Erkrankung des Tischlermeisters J. Schunk, welchem die Anfertigung der Dziersonständer überwiesen wurde, mit, infolge deren die ihm gestellte Lieferungsfrist überschritten werden dürfte. Die Sitzung beschliesst hierauf, dass jenen Mitgliedern, welche mehr als einen Ständer in Auftrag gegeben, vorläufig nur die Hälfte der respectiven Anzahl Ständer geliefert werden.

ad II. Am 31. März wurden für die Wiener Bienen-Ausstellung an Herrn Carl Gatter, Vicepräsidenten des Wiener Bienenzüchter-Vereins, abgeschickt: Zehn Gläser verschiedener Frühjahrs- und Sommer-Schleuder-Honig und der I. Jahrgang der „Slavonska pčela“.

ad III. Schöne und besonders praktische Honiggläser können sowohl jetzt wie für die Folge (Grosse à 12 kr., kleine à 10 kr.) bezogen werden durch die Glashandlung von Josef Krauss in Essek-Unterstadt.

4. Vom Vereinsbienenstande: Die einzelnen Stöcke zeigen sich stark gekräftigt, und haben sich sowohl mit Blüthenstaub als auch mit Honig genugsam versehen. Vom 4. März an steht der Dörndl in reichster Blüthe und wurde derselbe am 10. und 11. März (16°—18° R.) von den Bienen am stärksten beflogen. An den wärmsten Märztagen d. i. zwischen 15.—23. (15—20 Wärmegrade) erblühten die Aprikosen, und wurden dieselben am 19. und 20. am stärksten beflogen; die Bienen kehrten mit vollen Pollen trübgelben Blüthenstaubes und etwas Honig heim. Am 25. erblühten Zwetschken, Weichseln und frühe Kirschen. Vom 24.—30. fiel die Wärme auf 8°—12° R. zurück. Vom 30. März bis 4. April hatten wir prachtvoll schönes Wetter bei 17—20 Wärmegrade. Frühe Apfelsorten (sogenannte Petri- und Margareth-Aepfel) und vom 2. April ab fast sämmtliches Kernobst ging in die Blüthe.. Am 4. April kam kälteres Wetter und fiel am 7. im Tagesgrauen Reif. Diese kühle Temperatur hielt bis zum 13. an, wich aber noch an demselben Tage milderem Wetter, welches bis zu 14 Wärmegraden stieg. Die Bienen nahmen durch diese Kühle nicht im mindesten Schaden, nur waren sie dadurch in etwas am Schwärmen verhindert. Auf den Apfelbäumen waren auch nach dem Reife noch Blüthen geblieben, hingegen fielen sie von Aprikosen und Nussbäumen alle ab, dessgleichen nahmen jene Weinstöcke

5.) Uz zamjenu za družtveno glasilo dobiva družtvo uz ostale apističke listove i „Českoga včelaŕa“ (organ „Centralnoga zemaljskoga pčelarskoga družtva u Českoj“.)

Urednik „Českoga včelaŕa“ gosp. *Josip Mikuláš Boleslavsky*, poklonio je družtvenoj knjižnici sliedeća apistička djela:

a) Tri svezka včelaŕske bibliotóke i to: prvi svezak „O zužitkováni medu v průmyslu ovocnickém“ napisao Karel Hamböck; drugi svezak „O ústrojnosti včely“, napisao Vitězslav Ruth; treći svezak „Literární činost' včelaŕu česko-moravskych a zahraničnych vzhledem k rozšireni našeho domáciho včelarstvi„, napisao Ant. Reinwart.

b) Pet svežčića „Bienenwirthschaftliche Mittheilungen aus Böhmen, Mähren und Schlesien“. Prva dva svežčića uredjena su po P. Liboriusu Scholcu, a ostala tri po Jos. Mikulašu Boleslavskom.

c) dva exemplara „Včelarské zápisky“, jedan od njih uvezan i spojen sa podpunim dnevnikom za pčelarske bilježke.

Sva ova navedena i još njekoja izvrstva apistička djela mogu se dobiti uz posve umjerenu cienu u knjižari Jos. Mikuláša (Prag, v Karlině č 144.)

Na liepom daru budi oviem izrečena najusrdnija zahvala plemenitomu darovatelju gosp. Mikulášu Boleslavskomu.

5.) „Družtvo slavonskih liečnikâ“ u Osieku, poklonilo je našemu družtvu svoje godišnje izvješće o djelovanju za družtvenu godinu 1880/81. Ovo po dru. *A. Fleschu* ukusno uredjeno izvješće znanstvenih predavanja uvršteno je u družtvenu knjižnicu. U nadi, da će i ovogodišnjim izvješćem naša knjižnica obdarena biti, izriče se oviem *„Družtvu slavonskih liečnikâ“ najtoplija hvala.*

6.) Prispjeo je dopis pod br. 29./882. od ravnateljstva obće pučke škole Valpovačke*), u kojem se isto zahvaljuje na daru od dvajuh apističkih djelâ, što ih je družtvena uprava poklonila knjižnici iste obće pučke škole.

Istotako, prispjeo je i dopis pod br. 17. od Aljmaške obće pučke škole, u kojem se tamošnji učitelj gosp. Matej Kunst u ime nadarene škole najsrdačnije zahvaljuje.

7.) Tajnik javlja da je po zaključku odborske sjed-

*) Da osvjedočimo mnoge čitatelje našega lista, što i koliko drži svjestno pučko učiteljstvo do podhvata „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, evo zaključnih rieči toga vriednoga dopisa: „Zato pozdravljamo to hvaljeno družtvo, što je tu ideju pokrenulo, a u nami učiteljem biti će, da ga nesamo materijalno, već i moralno koliko bude moguće podupiremo, da nam nesamo životari, već da u istinu i narod oživljuje i poduči. S toga primite izraz našega priznanja“. U Valpovu 10. ožujka 1882. Učiteljski sbor: Sime Vudi, rav. učitelj. Ured.

nicht unbedeutend Schaden, welche bereits Triebe zeigten. Hält die warme Witterung nunmehr an, so haben wir mit Ende April sicher Schwärme zu erwarten.

5. In Tausch für das eigene publicistische Organ erhält der Verein das apistische Journal: „Ćeski včelař“ (Organ des Landes-Central-Vereins der Bienenzüchter Böhmens). Der Redacteur des „Ceski včelař“ Herr Josef Mikuláš-Boleslavsky, machte unserer Bibliothek eine bedeutende Anzahl von Bänden interressanter, zum Theile wissenschaftlich fördernde apistische Werke zum Geschenke. Für diese Spenden sei hiermit Herrn Josef Mikuláš der herzlichste Dank ausgesprochen.

5. Der „Verein der Aerzte Slavoniens“ übersandte unserem Vereine seinen von Herrn Dr. Alb. Flesch in gediegenster Weise redigirten Jahres-Bericht pro 1880/1, welcher neben einer kurzen jedoch prägnant gefassten Mittheilung über die internen Vereinsangelegenheiten auch eine sehr ansehnliche Zahl wissenschaftlicher Abhandlungen sowohl in deutscher als auch in kroatischer Sprache enthält, welche im Verlaufe des Jahres von den Mitgliedern im Vereine vorgetragen wurden. Der Bericht wurde unserer Bibliothek einverleibt und dem genannten p. t. Vereine für die Zusendung seines gediegenen Jahrbuches der Dank votirt.

6. die Direction der öffentlichen Volksschule in Valpo übersendet unter Zahl 29./882. eine Zuschrift*), worin sie ihrem Danke für die empfangenen zwei apistischen Werke Ausdruck gibt. Desgleichen langte ein Dankschreiben des Schulleiters Matej Kunst, aus Almaš ein.

7. Gemäss des Ausschussbeschlusses vom 5. Januar l. J. wurde ein Gesuch um Gewährung einer entsprechenden Subvention an die hohe Landesregierung von Seite des Secretariats bereits unterbreitet.**)

II. Hinsichtlich der aus 9 Dziersonständern bestehenden Vereinsbienenstandes wurde beschlossen, dass, nachdem nicht alle Ständer unter Ein Dach gestellt wurden, vielmehr jeder einzelne Ständer für sich eingedeckt und solcherart jeder Witterungsungunst ausgesetzt ist, die-

*) Um unseren geschätzten Lesern zu beweisen, was die Volksschullehrer von den Zielen des „Slavon. Bienenzuchtvereines“ halten, sehen wir uns veranlasst, die Schlusszeilen diesser Zuschrift hier wörtlich wiederzugeben: „. . . darum begrüssen wir den Verein, da er die Idee angeregt; und an uns Lehrern soll es sein. dass wir der Verein nicht allein materiell, sondern auch nach Kräften moralisch unterstützen, damit er nicht allein lebensfähig bleibe, vielmehr auch auf das Volk belebend und belehrend einwirke. Aus diesem Grunde empfangen Sie den Ausdruck unserer Anerkennung. Valpo, 10. März 1882. Der Schulausschuss: Simon Vudi. leit. Lehrer. Die Red.

**) Wie uns bekannt, bewilligte der Landtag bereits dem „Slavon. Bienenz.-Vereine“ eine jährliche Subvention von 200 fl.

nice od 5. siečnja odaslao molbu na vis. kr. zemaljsku vladu u ime primjerene godišnje subvencije.*)

II. Glede družtvenoga pčelinjaka, sastojećeg se iz 9 džirzonaka raznoga sistema, zaključeno je, pošto se džirzonke nenalaze pod jednim zajedničkim krovom, nego svaka ima svoj posebni krović, te su tako zimi i ljeti svakoj nepogodi vremena izvržene; da se i opet ove godine na novo obojadišu. To je isto zaključeno i glede cieloga družtvenoga namještaja. Družtveni se poslovodja zato umoljava, da uznastoji ovaj zaključak što skorije provesti.

III. Kao svake, tako i ove godine dozvoljava se tajniku, kao družtvenomu poslovodji, da si uzme jednoga povjerljivoga čovjeka u pripomoć kod obavljanja raznih poslova pri družtvenom pčelinjaku a istomu se posložitelju odobrava, po predlogu poslovodje, godišnja nagrada od 25 for., a za svaki roj napose 30 nvč.

IV. Na predlog tajnika bi zaključeno, da se poleg cienika Antuna I. Wagnera, priloženoga 3. broju ovogodišnje „Slavonske pčele“, nabavi jedan kilogram umjetnoga saća za pokus.

V. Predlog tajnika glede nabave jednoga praktičnoga i upravo uzornoga vrcala jest ovaj put radi odmjerenih materijalnih okolnostih pao; ali je zaključeno, bude li visoka vlada molbu družtvene uprave u pogledu predstojeće velike apističke izložbe u bečkom Novommjestu uvažila**.) tamo jedno što praktičnije i uzornije vrcalo nabaviti.

VI. Pošto se, po izkazu družtvenoga poslovodje, nemože uspjeti sa bačkom džirzonkom pri družtvenom pčelinjaku, kojemu je položaj glede nošnje dosta oskudan; to se ista uz stanovite pogodbe ustuplja poslovodji, kojega se vlastiti pčelinjak nalazi izvan grada i glede nošnje na osobito povoljnom mjestu.

VII. Tajnik pročita molbu upravljenu na družtvenu upravu, a podpisanu po dvadesetorici družtvenih članova, stanujućih u dolnjem i gornjem gradu Osieku. Družtvena je uprava već od davna uvidila od kolike je potrebe i važnosti posebna soba za družtvenu čitaonicu, te pošto se sada i sami članovi u tom pogledu na upravu obratiše, to je uprava prizvav odmah u sjednicu hoteliera g. I. Florina, u hotelu istoga jednu posve udobnu sobu, uz vrlo povoljne uvjete od 1. svibnja t. g. iznajmila.

VIII. Družtveni član g. *P. Sablica* poklonio je

*) Koliko je nam poznato, odobrio je sabor na predlog proračunskoga odbora „Slavonskomu pčelarskomu družtvu“ godišnju podporu od 200 for. Ured.

**) Poznato je, kolika se važnost svakoj strukovnoj izložbi dan danas pripisuje, pa baš zato neima dvojbe, da će visoka vlada istu molbu uvažiti. Ured.

selben in diesem Jahre mit einem neuen wetterfesten Anstriche zu versehen.

III. Wie in jedem vorhergegangenen, so wird auch in diesem Jahre der Secretär, respective Geschäftsleiter des Vereines ermächtigt, sich einen vertrauenswerthen Mann zu wählen, dem die Aufsicht bei dem Bienenstande übertragen, dem hiefür ein Honorar von 25 fl. und eine Gratification von 30 kr. per Schwarm bewilligt wird.

ad IV. wird über Antrag des Secretärs beschlossen, behufs anzustellender Versuche 1 Kilogramm Kunstwaben von der Firma Anton Wagner zu bestellen.

ad V. Der Antrag des Secretärs: eine praktische Schleudermaschine anzuschaffen, musste der materiellen Lage wegen vorderhand abgelehnt werden; es wurde jedoch beschlossen, für den Fall, als die hohe k. Landesregierung die Eingabe des Vereines hinsichtlich der demnächst stattfindenden Wiener Neustädter apistischen Ausstellung*) genehmigend bescheiden sollte, dort eine Schleudermaschine anzukaufen.

ad VI. Wie der Geschäftsleiter nachgewiesen, vermag der Bacskaer Stock auf dem Vereinsbienenstande nicht recht fortzukommen; es wird daher die Uebersetzung desselben in den bezüglich der Tracht weit günstiger gelegenen Bienenstand des Geschäftsleiters beschlossen.

ad VII. verliest der Secretär eine von zwanzig theils Ober-, theils Unterstädter Mitgliedern unterzeichnete und dem Verwaltungsausschusse zugekommene Zuschrift, in welcher dieselben dem Wunsche Ausdruck geben, dass eine eigene Localität für den Verein gemiethet werde. Der Ausschuss verhandelte diesen Gegenstand schon vor längerer Zeit, konnte jedoch hierüber nicht schlüssig werden; nun aber die Mitglieder selbst ihn dazu drängen, wurden sofort die nöthigen Vorkehrungen getroffen und ist es auch bereits gelungen, im „Hotel Florin“ eine vollkommen zweckentsprechende Localität unter sehr annehmbaren Bedingungen zu erhalten, in welche der Verein schon mit 1. Mai l. J. übersiedeln wird.

ad VIII. Das Mitglied Herr *Sablica* spendete dem Vereine eine grosse und eine kleine gläserne Ausbauglocke, für welche Spende ihm hiemit gedankt sei.

ad IX. verliest der Secretär die geschätzten Namen der seit der letzten Sitzung bis heute neu aufgenommenen p. t. Mitglieder, diese sind die Herren: *Ferdinand Gregurić*, Professor an der k. Oberrealschule

*) Welcher Werth jeder Fachausstellung heutzutage beigemessen wird, ist wohl zur Genüge bekannt, und darum ist es zweifellos, dass die h. Regierung das bezügliche Gesuch günstig bescheiden wird. Die Red.

družtvu jedno veliko i jedno malo stakleno zvono za izgradjivanje, na čemu mu budi hvala.

IX. Novi članovi: Tajnik pročita častna imena svih od prošle do ove sjednice u družtvo prijavivših se članova, kako sliede: Gg. *Ferdo Gregurić*, profesor na kr. vel. realci u Osieku; *Tošo Mahulka*, učitelj glasbe u dol. gradu Osieku; *Stjepan Sedely*, posjednik u Trpinji; *Ivan Florin*, hotelier u Osieku; *Stjepan Tresić*, občinski blagajnik u Varažd. toplicah; *Gjuro Ilić*, tajnik „Slav. gosp. družtva“ u Osieku i *Antun Kovačević*, kr. žup. nadcestar u Osieku.

Svi prijavivši se uvršćuju se poleg obstojećeg § družtvenih pravilá u red podpomagajućih članova od godine 1882.

Pošto neimade itko više kakova predloga bi sjednica zaključena.

U dol. gradu Osieku dne 15. travnja 1882.

Franjo Šmidt ml. predsjednik. **Bogdan Penjić** tajnik.

Razne viesti.

— **Odlikovanje.** Kako je već poznato, otvorena je 8. travnja t. g. prva apistička izložba u Beču i trajala je do 15. travnja. Kako doznajemo, bila je ista izložba jako posjećena. Po izložbenom katalogu, što ga je izdalo bečko pčelarsko družtvo, bijaše 126 izložitelja, a izložaka je bilo obilno i zaista krasnih. „Slavonsko pčelarsko družtvo“ izložilo je u liepih i vrlo praktičnih staklenkah tri razne vrsti proljetnoga i ljetnoga meda od godine 1881. i cielo I. godište svoga glasila u elegantnom trobojnom uvezu. Osim družtva bila su pri istoj izložbi zastupana i dva revna družtvena člana. Utemeljiteljni član poznati naš Dinko Muškardin sa otoka Čresa izložio je bio vrlo liepoga meda sa žalfije i njekoliko krasnih exemplara novoga posve bieloga saća, a prerevni pčelar i družtveni član g. Mato Miletić iz Seoca (kod Vrbove) izložio je bio jednog jakog živućeg pčelca, tri čaše meda i tri flaše vrlo dobroga medenoga octa (sirčeta.) Osobito nas veseli, što su osim družtva i pojedini družtveni članovi pri toj bečkoj apističkoj izložbi kao izložitelji zastupani bili, pak radošću konstatujemo, da su uz „Slavonsko pčelarsko družtvo“ i ova dična člana za svoje izložke odlikovana.

Na ubaviest!

Svim, najpače u Osieku stanujućim članovom, javlja se oviem, da je družtvena uprava iznajmila od 1. svibnja t. g. posebnu jednu sobu u prostorijah „Hotel k Florinu“ (dol. grad Osiek).

Sve apističke i ostale družtvene novine izložene su u istoj sobi, članovom za čitanje. Za članove, stanujuće u tvrdji, gornjem ili novom gradu, pripravan je u svako vrieme podvoz uz primjerenu i po upravi utanačenu cienu.

zu Essek; *Tošo Mahulka*, Musiklehrer in Essek-Unterstadt; *Stefan Tresić*, Gemeinde-Cassier in Warasdin-Töplitz; *Georg Ilić*, Secretär des „Slav. Bodencultur-Vereins“, und *Anton Kovačević*, kön. Comitats-Strassen-Oberaufseher in Essek.

Nachdem hiemit die Tagesordnung erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 15. April 1882.

Franz Schmidt jun., Präsident. **Bogdan Penjić**, Secretär.

Verschiedenes.

*** Wie bereits bekannt, wurde am 8. April l. J. die erste apistische Ausstellung in Wien eröffnet, am 15. April geschlossen und erfreute sich, wie uns mitgetheilt wird, eines ausserordentlich starken Besuches. Dem vom Wiener Bienenzuchtvereine herausgegebenen Cataloge entnehmen wir, dass diese Exposition von 126 Ausstellern mit einer reichen Anzahl der schönsten und zweckmässigsten Objecte beschickt wurde. Vom „Slavon. Bienenzuchtverein“ waren drei verschiedene Sorten Honig der Frühjahrs- und Sommertracht in besonders praktischen Gläsern, sowie der I. Jahrgang der „Slavonska pčela“ in elegantem tricoloren Einbande ausgestellt. Nebst dem Vereine selbst waren unter den Ausstellern auch zwei der fleissigsten Mitglieder desselben vertreten, und zwar das Gründungsmitglied Herr *Dinko Muškardin* von der Insel Cherso (Ausstellungsobjecte: Salbei-Honig und mehrere Prachtexemplare von neuen weissen Waben), dann das Mitglied Herr *Mathias Miletić* aus Seoce, bei Vrbova (Ausstellungsobjecte: ein lebendes Bienenvolk, drei Sorten Honig und drei Flaschen Honig-Essig). Es gereicht uns zu besonderem Vergnügen, dass ausser dem Vereine selbst, auch diese beiden eminenten Biener auf der Wiener Ausstellung vertreten waren und constatiren wir mit nicht geringer Freude, dass auch ihnen beiden die verdiente Auszeichnung zu Theil wurde.

Zur gefälligen Beachtung.

Allen Mitgliedern, insbesondere den in Essek domicilirenden, sei hiermit zu Wissen gemacht, dass der Verein eine eigene, vollkommen zweckentsprechende Localität im „Hôtel Florin“ aufgenommen und bereits am 1. Mai l. J. bezogen hat. Alle apistischen, sowie auch alle sonstigen dem Vereine gehörigen Journale liegen daselbst für den Gebrauch der Mitglieder auf. Für die in Essek-Ober- und Neustadt, und in der Festung wohnhaften Mitglieder stehen zu jederzeit Fahrgelegenheiten zu den von der Vereinsleitung billigst vereinbarten Preissätzen bereit.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882. — Ehren-Diplom I. Ranges Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, se se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 5. ***U Osieku,*** *mjeseca svibnja 1882.* ***Tečaj II.***

POZIV!

Sva p. n. gospoda članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ pozivlju se oviem na

glavnu skupštinu

koja će se obdržavati na dan **29. lipnja t. g.** točno u 3 sata popodne, u družtvenih prostorijah („Hôtel Florin“ dolnji grad Osiek).

DNEVNI RED:

1. Ivještaj tajnika o dosadanjem radu upravljajućega odbora.
2. Izvjeśtaj blagajnika o stanju družtvene blagajne.
3. Izbor trojice skupštinarâ za pregledanje družtvenih računa koncem godine 1882.
4. Podielenje absolutorijuma o dosadanjem djelovanju, cielokupnomu upravljajućemu odboru.
5. Popunjenje upravljajućega odbora.
6. Razni predlozi skupštinarâ.

U dol. Osieku, 28. svibnja 1882.

Franjo Šmidt ml., predsjednik. — **Bogdan Penjić,** tajnik.

EINLADUNG!

Zu der am **29. Juni l. J.**, präcise 3 Uhr Nachmittags, in den Vereins-Localitäten („Hôtel Florin“, Essek-Unterstadt) abzuhaltenden

General-Versammlung

des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines“ werden alle p. t. Mitglieder geziemend eingeladen.

TAGES-ORDNUNG:

1. Bericht des Secretärs über die bisherige Thätigkeit des Verwaltungs-Ausschusses.
2. Bericht des Cassiers über den Stand der Vereins-Cassa.
3. Wahl dreier Mitglieder zur Revision des Rechenschafts-Berichtes zu Ende des Jahres 1882.
4. Ertheilung des Absolutoriums dem Gesammtausschuss hinsichtlich seiner bisherigen Thätigkeit.
5. Ersatzwahlen in den Verwaltungs-Ausschuss.
6. Eventuelle Anträge der Mitglieder.

Essek-Unterstadt, 28. Mai 1882.

Franz Schmidt jun., Präsident. — **Bogdan Penjić,** Secretär.

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana Krstitelja Novaka,* puč. učitelja.

(Nastavak.)

Ožujak.

[1.] Zimorad. Izvrstno pohodj. V. sieč. br. 1.

[2.] Kraska. Isto. V. sieč. br. 2.

[3-] Sladki bajam. Prije izvrstno, pak dobro, a kašnje srednje pohodj. V. sieč. br. 4.

[4.] Gorki bajam. Prije dobro, pak sred. pohodj. V. sieč. br. 5.

[5.] Bajam — mekiš. Isto. V. sieč. br. 6.

[6.] Bob. Izvrstno pohodj. V. sieč. br. 8.

[7.] Rodakva. Prije dobro pak izvrstno pohodj. V. velj. br. 9.

[8.] Vris. Izvrstno pohodj. V. velj. br. 10.

[9.] Kupus. Isto. V. velj. br. 11.

[10.] Lopočika. Isto. V. velj. br. 12.

[11.] Divlja kraska. Dobro pohodj. V. velj. br. 13.

[12.] Veli mličic. Malo pohodj. V. velj. br. 14.

[13.] Modri šeboj. Prije dobro pak izvrstno pohodj. V. velj. br. 15.

[14.] Babino klubko. Malo pohodj. V. veljače br. 16.

[15.] Klubaica. Srednje pohodj. V. velj. br. 17.

18. [16.] Javor — Laurus nobilis L. — Cviet je izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja narančasti pelud. Cvate ožuj. i trav.

19. [17.] Natipjerka (mala praskva) — Armeniaca vulgaris, Prunus Armeniaca L. — Cviet je izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa bielog medka i sakuplja žuti pelud. Cvate ožuj. i trav.

20. [18.] Breskva (praskva, vojka) — Amygdalus Persica L., Persica vulgaris. — Cviet je izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa bielog medka i sakuplja pepeljasto-gnjusnog peluda. Cvate ožuj. i trav.

21. [19.] Breskva-golica (vojka golica) — Persica laevis Dec. — Isto kao breskva br. 20.

22. [20.] Šljiva — Prunus domestica L. — Cviet je dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa bielog medka i sakuplja žuto naranč. pelud. Cvate ožuj. i trav.

23. [21.] Zerdelija — Prunus dom. myrobalana Desf. — Isto kao šljiva br. 23.

24. [22.] Prela (modra lužanja) — Muscari racemosum Mill. — Cviet je dobro pohodj. kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja kestenasti pelud. Cvate ožuj. i trav.

25. [23.] (Luska) — Asphodelus fistulosus. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja naranč. pelud. Cvate od ožuj. do srp.

26. [24.] Oskoruša — Sorbus domestica L. — Dobro sakuplja troju po pupoljcima kroz cieli dan. Cvate trav.

27. [25.] Kruška — Pyrus communis L., o sativa. — Cviet dobro pohodjen od druge polovine mieseca kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja bielo-žutkasti pelud. Cvate ožuj. i trav.

28. [26.] Štrfič (kruška muškatelica) — Pyr. favoniana Plin. — Isto kao kruška br. 27.

Die Quintessenz der Bienenzucht.

Von P. Cöl. M. Schachinger.

(Original-Artikel der „Slavonska Pčela.“)

(Schluss.)

Wir kommen daher zu dem zweiten Theile: „was mit Schwächlingen auf dem Bienenstande zu geschehen habe.“

Die Antwort auf diese Frage würde, wenn ich sie detaillirt, d. h. mit Berücksichtigung aller möglichen Fälle, beantworten wollte, sehr complicirt ausfallen und den Rahmen nicht blos dieses Blattes, sondern eines jeden Lehrbuches überschreiten. So wie zehn Aerzte, die zu einem verzweiflungsvollen Kranken gerufen sind, möglicher Weise jeder eine andere Diagnose stellen und schliesslich nicht blos zehn, sondern vielleicht sogar fünfzehn verschiedene Meinungen aussprechen, so werden auch die Urtheile der Bienenzüchter dort, wo es sich um einen einzelnen schwachen Stock handelt, ganz regelmässig weit auseinander gehen, und wird der zuverlässigste Berather stets derjenige sein, der den Stock von jeher behandelt hat und ihn sowie seine Verhältnisse gründlich kennt.

Ich kann daher für all' diese Fälle hier keine Specialregeln geben und muss mich damit begnügen, einfach zu sagen, dass Schwächlinge zu cassiren sind. Ob diese Cassirung nun darin bestehe, dass man die Insassen zweier oder mehrerer Stöcke mit einander unter der besten oder einer vorräthigen beigegebenen Königin vereinigt oder aber, ob man die schwachen Völker solchen, die eine unzweifelhaft gute Königin haben, zutheilen solle, oder ob man, falls man keine andere Verwerthung für sie hat, besser thut, sie abzuschwefeln: Das Alles lässt sich hier nicht ausführlich behandeln und steht die Beurtheilung hierüber von Fall zu Fall dem Bienenwirthe selbst oder einem benachbarten und mit den Verhältnissen der Gegend u. s. w. wohlbekannten Bienenfreunde zu.

Wie das Vereinigen, welches wohl die regelmässige Art der Reduction sein wird', am besten und leichtesten zu geschehen habe, das zu erörtern ist Aufgabe eines Lehrbuches. Dem Anfänger genüge es, wenn ich ihm die Grundregel jeder Vereinigung mittheile: die zu vereinigenden Völker müssen sich schon einige Stunden vor der Vereinigung weisellos füllen,

29. [27.] Bakvača (kruška bukvača) — Pyr. pompejana Vis. — Isto kao kruška br. 27.

30. [28.] (Pitoma) riga, rikula — Eruca sativa Lam. Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuto-naranč. pelud. Cvate od ožuj. do lipnja.

31. [29.] Šimšir — Buxus sempervirens L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa malo slabog medka i sakuplja tamni pelud. Cvate ožujka.

32. [30.] Ripa — Brassica Rapa L. — Cviet prije srednje pak dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa žutog medka i sakuplja žuti pelud. Cvate od ožuj. do lipnja.

33. [31.] Žuti šeboj (žuta vijola) — Cheirantus Cheiri L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žutkasti pelud. Cvate od ožujka do lip.

34. [32.] Pasji copuh (mala biela lužanja) — Ornithogalum exscapum Tenore. — Cviet srednje pohodjen jutrom; iz njega sisa medka i sakuplja žuto opekasti pelud. Cvate od ožuj. do lip.

35. [33.] Ljubidrag — Reseda odorata L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuto opekasti pelud. Cvate od ožuj. do stud.

36. [34.] Šmanjak. ogrozd — Ribes Grossularia L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja kestenastobliedog peluda. Cvate ožuj. i trav.

37. [35.] Petoprstica, ruta — Ruta graveolens L. Cviet srednje pohodjen jutrom; iz njega sisa gorkog medka i sakuplja narančinasti pelud. Cvate od ožuj. do lipnja.

38. [36.] (Mala djetelina) — Medicago marina L. — Cviet od druge polovine mjeseca srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasti pelud. Cvate od ožuj, do lip.

39. [37.] Mliečer (mali mličić) Euphorbia helioscopia L. — Cviet srednje pohodjen jutrom; iz njega sisa slabog medka i sakuplja po lišću crnjeno a na cvietu žuto gnjus peluda. Cvate ožuj. i trav.

40. [38.] (Divlji uzmenjak) — Anemone hortensis L. — Cviet srednje pohodjen jutrom; iz njega sisa medka i sakuplja crno bršunasti pelud. Cvate ožuj. i trav.

41. [39.] Poludnevnica (oskorušica) — Erodium Cicutarium L'Her. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja crijeno naranč. pelud. Cvate ožuj. i trav

42. [40.] (Mali žuti gorčik) — Trichocrepis bifida Vis. — Cviet srednje pohodjen jutrom; na njem sakuplja žuto naranč. pelud. Cvate od ožuj. do lip.

43. [41.] Spletikos — Geranium rotundifolium L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan od druge polovine mieseca: iz njega sisa medka i sakuplja crni pelud. Cvate od ožuj. do lip.

44. [42.] Tarica — Alyssum calycinum — Cviet malo pohodjen od druge polovice mieseca, i to jutrom; na njem sakuplja žuti pelud. Cvate ožuj. i trav.

45. [43.] Vainilija — Heliotropium peruvianum L. Cviet malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja malo kanerinastog peluda. Cvate od ožuj. do stud.

46. [44.] Štir (prosac) — Mercurialis annua L. —

und sollen zur Zeit der Vereinigung möglichst gleichen Geruch haben. Ersteres bewirkt man dadurch, dass man etwa 24 Stunden vorher die Königinnen ausfängt, letzteres aber durch Einlegen von Moschus, durch starke Beräucherung etc. Das Betäuben mittelst Aethers u. dgl. Stoffen möchte ich Anfängern, welche die Natur der Bienen noch zu wenig kennen, nicht rathen.

Bei dieser Vereinigung wird sich in der Regel auf schönen Bau, hinreichende Vorräthe und entsprechende Volksstärke Rücksicht nehmen lassen. Die bessere Königin muss der Züchter durch fortgesetztes Beobachten der Völker selbst erkennen.

Aber auch dem Abschwefeln der schwachen und selbst der überzähligen Stöcke, für die man als „lebende Waare“ keine genügende Verwerthung findet, will ich nicht die Berechtigung absprechen. Wenn der Einzelne glaubt, er werde mit Zuhilfenahme dieses von vielen Bienenzüchtern arg perhorrescirten Mittels sich grösseres Erträgniss aus dem Bienenstande verschaffen, als ohne dasselbe — was bei unseren Trachtverhältnissen indess sehr fraglich ist — so möge er immerhin seinem Kopfe folgen und über sein Eigenthum nach Gutdünken schalten.

Aber eine Lehre, die auch für jede Gattung von Vereinigung bis zu einer gewissen Grenze Anwendung finden kann, will ich diesen Schweflern, sowie Jedem, der genöthigt ist, seine Völker zu reduciren, zum Schlusse noch geben:

Sobald Du das Ende der Volltracht nahe vermuthest, nimm Dir ein Herz und trommle Deine zur Cassirung bestimmten Völker aus den Stöcken oder Körben; ist der Bau beweglich, so hast Du das Abfangen der Königin wohl noch leichter. Sind die Bienen alle in dem oberen Korbe — beim Abtrommeln wird bekanntlich der volle Korb mit dem Kopfe nach unten gestellt, dann ein leerer Korb über denselben so aufgestellt, dass die Oeffnung des einen genau auf die des anderen passt und dann von unten nach aufwärts allmälig weiter schreitend, mit zwei Holzstäbchen leicht geklopft; nach etwa fünf Minuten werden die meisten Bienen sammt der Königin in den oberen leeren Korb gelaufen sein; — dann stelle den Stock wieder an seine Stelle, lege ein Brett schräg gegen dessen Flugloch und lasse das Volk aus dem Korbe, wohin Du es eben gebracht hast, über dasselbe heim-

Cviet malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žutkastonaranč. peluda. Cvate ožuj. i trav.

47. [45.] Očešljika (iglice, koprivnica) — Scandise Pecten Veneris L. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja bielog peluda. Cvate ožuj. i trav.

48. [46.] Krvavac, golubja noga — Geranium Columbinum L. Cviet malo pohodjen kroz cieli dan od druge polovine mieseca; iz njega sisa medka i sakuplja žutog peluda. Cvate od ožuj. do lip.

49. [47.] Česulja — Geranium Robertianum L. — Isto kao krvavac br. 48.

50. [48] Potajnica (kukurieka ispod bušina) — Lathraea Squamaria L. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasti pelud. Cvate od ožuj. do lip.

51. [49.] Lala, tulipan — Tulipa Gesneriana L. — Cviet malo pohodjen jutrom; na njem sakuplja crnog peluda, Cvate ožuj.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.)

Matan: Ta odkale će pljesnom zaudarati, kad je ciele zime na suhom tavanu bila i miševi se u njoj legli.

Učitelj: Tako i je. Čuste li ljudi što reče Matan? Pljesnom nezaudara, ali su se miševi u njoj legli. Ta zar ti nisam Matane već tolikoput kazao da je pčeli svaki smrad oduran, a mišji po gotovo Koliko put se dogodi, da roj, kada ga već streseš u košnicu. drugi dan ostavi svoj novi stan i ode. Zato mora svaki pčelar nastojati, da košnica, u koju misli roj spraviti, ničim nezaudara, što pčeli negodi.

Matan: To bi moro čojek svakoga proljeća nove košnice plesti.

Učitelj: Nije tako. Iz svake i najstarije košnice možeš smrad odkloniti, ako ju najprije dobro izpališ, a onda iztareš voskom ili kojim drugim pčeli ugodnim mirisom.

Seljan **Ilija:** Čiča Ivo kaže da je pred više godina bio u toj šumi pred selom stari njeki čelar, zvali su ga **Čelić**, pa je on poznavao jednu mirišavu travu, na koju je pčela ko luda išla. Kaže da je ostavljao po stotinu i više košnica za prisad, a nikada mu nijedan roj otišo nije.

Matan: Taj mora da je znao u grah vračat.

Učitelj: Tebi su opet uvjek vračke u glavi. Ovo što nam reče Ilija, prava je istina. Ta mirišava trava, to vam je **pčelinja metva** (melissa) ili kako ju ovdje zovu **metvica**. Evo vidite ovo tu oko pčelinjanjaka to je sama metvica, pak njom ja natarem svaku košnicu džirzonku, prije nego što unj roj stavim. Nego znate što, već sam odavna naumio, pokazati Vam kako se

marschiren; es wird willig die Wanderung antreten und Du kannst hiebei die Königin gar leicht aus der langgezogenen Schaar herausfinden, fange sie ab und gib sie dem Volke nicht wieder. Hiedurch wird dieses genöthigt, sich eine neue Königin zu erziehen und bis diese flügge geworden und befruchtet ist, vergehen wohl drei bis vier Wochen, während welcher Zeit keine Brut mehr eingeschlagen, nichtsdestoweniger aber von Seite der Bienen sehr fleissig gearbeitet wird. Nach wenigen Tagen hören daher die Ammendienste auf, alles Volk kann auf Arbeit gehen, der Flug der Bienen wird zunehmen und all' der Honig, der sonst in Pflege der Nachkommenschaft, welche ohnedies keine Sommerarbeit mehr gefunden hätte und blos als Stammhalter für die Winterperiode Zweck hatte, aufgegangen wäre, wird jetzt im Stocke aufgespeichert werden und bei der nach etwa drei Wochen vorzunehmenden Cassirung wird sich keine Brut, wenig, und zwar meist altes, ausgedientes Volk und viel Honig finden. Will nun Jemand dieses ausgenützte Volk vernichten, so macht ihm, sofern er hierbei in anständiger Weise vorgeht und die armen Thierchen keinen überflüssigen Qualen aussetzt, Niemand einen Vorwurf darüber.

Das, was ich als die Quintessenz der Bienenzucht bezeichnet habe, lässt sich somit in folgende Worte zusammenfassen: Sei bestrebt, durch sorgfältige Zuchtwahl nur kräftige Königinnen und mit diesen starke Völker auf Deinem Bienenstande zu erhalten: diese werden Dir das grösste Honig-Erträgniss und die stärksten Schwärme geben. Gehen einzelne Völker zurück oder zeigen sich sonst schwache Stöcke auf Deinem Stande, so cassire sie, statt mit ihnen herumzusalbadern; Du wirst sie aber einige Wochen vor Schluss der Honigtracht mit Vortheil entweiseln.

Peters Sparcassa.

Eine Aufmunterung zum Betriebe der Bienenzucht.

Von

Karl Gatter.

(I. Vice-Präsident des Wiener Bienenzüchter-Vereines und Redacteur des „Bienenvater“.)

(Fortsetzung.)

„In diesem Zustande übernahm ich die Wirthschaft.

„Um vielen Dünger zu erhalten, vermehrte ich meinen Viehstand, baute Futterkräuter und benützte

roj na što jednostavniji način iz košnice u džirzonku stavi pa kad je baš roj tu, a pravoga gazde za njim neima, ja ću ga namah pred Vami u jednu praznu džirzonku smjestiti.

M a t a n: Baš sam namislio Avramu na frakl rakije, ali kad je tako ostati ću tu.

S e l j a n i: Svi ćemo ostati.

U č i t e l j: Veseli me što vidim, da ste svi najvećom pripravnošću na moj predlog pristali, zato ću i nastojati, da Vas njekoliko časaka koristno i ugodno zabavim

Seljan L o v r o: Gotov sam gospodjine, roj sam streso. Znate ljudi, puna ga je košnica

U č i t e l j: E pa dobro. Sad treba najprije urediti džirzonku. U ovu ćemo ga spraviti, a kad je baš tako liep roj dati ću mu deset okvirića sa početci i to 5 gore, a pet dolje.

M a t a n: Zašto je taj vosak na svakom okviriću?

U č i t e l j: To je voštani brid, koji mora doći na gornju daščicu (satonos) svakoga okvirića, jer se njim podaje pčeli pravac ili smjer, kojim ima graditi.

M a t a n: Pa zar čela nebi ništa gradila da se voskom gornja daščica nenamaže?

U č i t e l j: Bi, gradila bi ona, ali kako? Uzduž i poprieko, tako da nebi mogao ni jednoga okvirića napose izvaditi, a da nebi povukao i sve druge za njimi ili bi morao svu gradnju poremetiti. Takovi voštani bridi, povučeni po nutrnjoj strani gornje dašćice zovu se p o č e t c i. Početci se mogu staviti i od staroga saća, ali meni se najbolje svidjaju ovi od umjetnoga saća, o kojem ću vam drugom kojom sgodom govoriti. Roj se je sada već sigurno smirio, ja idem po njeg, a ti Lovro dotle iztari džirzonku sa metvicom, pripravi drvenu stolicu, postavi na nju onu gladku ljepenku (Pappendeckel) i namoči jedno gušće pero u vodi.

M a t a n: Požuri se Lovro, evo gospodina. Stanimo u okolo da nas svaki dobro viditi može.

U č i t e l j: Evo vidite ovu ću košnicu staviti na stolicu, dotično na ljepenku, pak ću ju na dva decimetra uzdići i nješto jače njom o ljepenku udariti. Tako, evo cieloga roja na papiru, a sada ga je lahko u džirzonku spremiti i to ovako, stavim ljepenku sa pčelom u otvor džirzonke upravo do okvirića, tražnji dio malo podignem i pčela se mora sva sa gladke ljepenke skliznuti u džirzonku. Koje pčele na ljepenki zaostanu, ote ću sa ovim mokrim perom smesti i tako je cieli roj u džirzonki. Može li biti šta jednostavnijega od toga?

S e l j a n i: Ta tu netreba nikve majstorije zato, to bi moglo svako diete učiniti.

M a t a n: Pa zar će taj roj u tom ormariću graditi, kao u košnici?

hierzu vorzüglich die Brache; legte alsogleich eine Baumschule an, grub mir im Walde Birn- und Aepfelwildlinge aus und veredelte dieselben, wobei mir der Unterricht, den ich von unserem guten alten Schulmeister in der Obstbaumzucht erhalten hatte, trefflich zu Statten kam —“

„Dies wissen wir ohnehin alles,“ fiel ihm Michl plötzlich in die Rede, „kurz gesagt, du hast deine ganz auf den Hund gekommene Wirthschaft in kurzer Zeit und ohne viele Auslagen so hergerichtet, dass keine zweite im Orte ihr gleichkommt und sie Jedermann als Muster betrachten muss. Aber deine Sparcasse, die möchten wir kennen lernen, halte nicht so lange hinter dem Berge, sonst müssen wir wahrlich glauben, du habest uns nur zum Besten.“

„Nun, um deine Ungeduld zu befriedigen, will ich dir nun gleich meine Sparcasse nennen,“ versetzte Peter; diese ist — mein Bienenstand.“

Ein Gemurmel, das getäuschte Erwartungen und Unzufriedenheit kundgab, ein Für- und Dawidersprechen erhob sich und steigerte sich allmählig derart, dass man fast sein eigenes Wort nicht mehr hören konnte.

„Bienen, Tauben und Teich,
machen bald arm, bald reich;

ist ein altes Sprüchwort,“ schrie jetzt plötzlich Michl in die Versammlung. „Nachbar Much, der Binderfranzl und Andere haben auch Bienen, aber dass sie dabei einen Profit hätten, habe ich nie gehört. Dass aber doch etwas an der Sache ist (fuhr er nach einigem Nachdenken fort), glaube ich wohl selbst; denn unser Herr Pfarrer und unser Kaufmann verkaufen, wie ich höre, eben so wie du alle Jahr Honig und sollen manches Jahr ein hübsches Stück Geld einnehmen. Du würdest uns daher einen grossen Gefallen thun, wenn du uns hierüber aufklärtest.“

„Recht gern thue ich das,“ sagte Peter, „denn ich bin überzeugt, dass dann mancher von euch Lust und Liebe zur Bienenzucht bekommen und Vergnügen und Gewinn dabei haben wird. Es hängt bei der Bienenzucht der Himmel wohl nicht immer voll Geigen, das heisst die Stöcke voll Honig; aber gänzliche Fehljahre sind sehr selten und Schaden habe ich noch kein Jahr gehabt. Wie bei Allem, so ist es auch hier. Wie man's treibt, so geht's. Die Bienenzucht erfordert Kenntnisse und auch etwas Mühe; wer glaubt, dass er sich nur zur Zeit des Schwärmens und Zeidelns bei seinen Bienen umzusehen habe, wird wohl wenig oder gar keinen Gewinn hierbei erzielen, ja nach und nach sogar um seine Stöcke kommen. Doch sind die Arbeiten beim Bienenstande von solcher Art, dass sie fast als Erholung angesehen werden können, und wer beim Zeideln denkt, dass man da erntet, was die lieben Bienen mit unsäglicher Mühe gesammelt, wird ihnen gewiss so vielen Honig lassen, als sie bis zur nächsten Sammelzeit bedürfen, und sie nicht der Gefahr aussetzen, den Winter über verhungern zu müssen. Dass der Nachbar Much und andere Bauern wenig oder keinen Nutzen von ihren

Učitelj: Za njekoliko dana dodji k meni pa ćeš viditi da je već svih deset okvirića izgradjeno.

Matan: A šta ćete onda?

Učitelj: Dodati ću još dva okvirića s početci, i to ću tako dugo raditi dok neizgrade cieli ovaj dolnji prostor, što ga **ležištem** zovemo

(Nastavit će se)

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, držane dne 27. svibnja t. g. pod predsjedanjem druztvenoga predsjednika blagorodnoga gospodina *Franje Šmidta* ml.

Prisutni bijahu: Gg. *Antun Hržić*, I. podpredsjednik; *Ivan Heštera*, blagajnik; *Naco Sudić*, odbornik; *Ivan Darebny*, odbornik i *Bogdan Penjić*, tajnik, kao perovodja ove sjednice.

Pošto je pročitan i odobren zapisnik prošle mjesečne odborske sjednice predje se na dnevni red:

1. Družtveni je pčelinjak po zaključku prošle odborske sjednice na novo obojadisan. Isto je tako najmljen po poslovodji posebni jedan nadziratelj družtvenih pčelaca, koji je svaki dan od 1. svibnja počam, od 8. ure u jutro, pak do 5. ure popodne oko družtvenoga pčelinjaka zabavljen. — Pčelci u džirzonkah su vrlo dobri i valjano medom snabdjeveni. Vrcanje meda nehtjede poslovodja još do sada preduzeti, jer izčekuje svakim danom rojeve. — Druge polovice mjeseca travnja unašale su pčele ponješto meda i obilno praška sa *repice* (Bràssica Napus). Tečajem mjeseca imale su pčele u obće liepu nošnju. Pod konac travnja procvao je i divlji kesten (Aésculus Hippocástanum), sa koga je pčela vrlo mnogo praška unašala. — Od 3. svibnja je *krunica* (bagrem; Robínia Pseudoacácia) u cvietu, a *crvene jagode* (Fragária vesca) i *malina* (Rubus Idaeus) cvjetaju već od 1. svibnja. — Krunica je bila u najljepšem cvietu izmedju 8. i 12. svibnja, dakle samo 4—5 dana, a ako se još u obzir uzme da je 10. i 11. svibnja bilo hladno i vjetrovito, tako da je toplina pala bila na 6° R.; to se nošnja sa krunice može za ovu godinu slabom označiti. — Sa cvieta crvene jagode, koja je većom stranom ozebla, nije pčela takodjer mnogo imala, ali zato se je ove godine malina izkazala. Od 5. svibnja počamši, pak i danas još, obliće pčela marljivo cviet maline i nosi s njega samoga medka. Liepu i trajnu nošnju imala je pčela ove godine sa *svibovine* (vučji drjen; — Cornus sanguinea). Svibovinu obliće pčela vrlo rado, te unaša s cvieta praška i medka. Svibovina cvjeta ove godine već od 8. svibnja, pa i danas ju još pčela obliće. — Medju drvoredi okolo grada Osieka nalazi se Bienen haben, dagegen der Herr Pfarrer, der Kaufmann und ich jedes Jahr Honig verkaufen, kommt daher, weil wir Drei die Bienenzucht besser verstehen und betreiben.

(Wird fortgesetzt.)

Protokoll

der am 27. Mai 1882 unter dem Vorsitze des Vereinspräsidenten Herrn Franz Schmidt jun. abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzuchtvereines“.

Anwesend die Herren: *Anton Hržić*, I. Vicepräsident; *Johann Heštera*, Cassier; *Ignatz Sudić*, *Johann Darebny*, Ausschussmitglieder; und der Secretär *Bogdan Penjić*, als Schriftführer.

Nachdem das Protokoll der letzten Ausschuss-Sitzung verlesen und ohne jede Bemerkung authenticirt wurde, übergeht man zur Tagesordnung.

ad I. Zufolge Beschluss der letzten Ausschuss-Sitzung wurden die Ständer im Vereinsbienenhofe mit einem neuen Anstriche versehen, desgleichen ist durch den Geschäftsleiter bereits ein eigener Aufseher acquirirt worden, welcher mit dem 1. Mai täglich von 8 Uhr Morgen bis Nachmittags 5 Uhr am Vereinsbienenstande anzutreffen ist. Die in den Dziersonständern untergebrachten Völker sind in sehr gutem Stande und reich mit Honig versorgt. Wegen des täglich zu erwartenden Schwärmens findet es der Geschäftsleiter nicht für angezeigt, jetzt mit dem Schleudern des Honigs zu beginnen. — In der zweiten Woche des April brachten die Bienen einigen Honig und eine ziemliche Menge Blüthenstaub vom Reps ein; im Allgemeinen hatten sie während des abgelaufenen Monats eine recht schöne Tracht. Zu Ende April erblühte die *Rosskastanie*, von welcher die Biene sehr viel Blüthenstaub holte. — Vom 3. Mai ab blüht die Acazie, während die *Walderdbeere* und der *Himbeerstrauch* bereits seit 1. Mai in der Blüthe stehen.

Am reichsten blühten Acazien zwischen 8.—12. Mai, also nur 4—5 Tage; zieht man nun noch in Betracht, dass am 10. und 11. Mai kühles, windiges Wetter herrschte und die Temperatur auf 6 Wärmegrade zurückfiel, so kann die diesjährige Acazientracht mit vollem Recht als eine schwache bezeichnet werden. Auch von den Blüthen der Erdbeere, welche zumeist durch Frost gelitten, hatten die Bienen nur wenig zu holen. Hingegen zeichnete sich in diesem Jahre der Himbeerstrauch vortheilhaft aus; schon vom 5. Mai angefangen und selbst heute noch wird derselbe von den Bienen stark beflogen und bringen sie von da reinen Honig. Desgleichen brachte heuer der Hartriegel den Bienen eine schöne und andauernde Tracht; auch dieser wird von ihnen sehr gerne

njekoliko debala gledičije (Gleditschia triacanthos). Gledičija je krasno drvo, uzraste 200—250 dm. u visinu, a resice, koje cvetaju obično odmah poslie krunice, pune su praška i medka, — Kada gledičija cvate, ostavlja pčela sve, te rojimice obliće cviet gledičije. —

Akoprem se je bilo nadati ove godine rojevom već u mjesecu travnju, to se je nada izjalovila, te je rojenje započelo u okolici osječkoj početkom svibnja, a već 14. svibnjem prestalo. Od 14. pak do 23. svibnja bijahu oblačni, hladni i vjetroviti dani. Pčelci su tih dana jako zaostali, a mnogi su začeli dapače i leglo bacati. — Njekojim manje brižnim (primitivnim) pčelarom izginuo je za tih hladnih dana po gdjekoji roj. — Od 23. svibnja nastali su opet liepi i topli dani; nošnja srednja. — Tim danom nastalo je pravo rojenje u okolici osječkoj.

II. Pročitan je odpis visoke kr. zem. vlade br. 11987, u kojem Visokoista družtvenoj upravi do znanja stavlja da je po predlogu vlade uzeta u osnovu zakona o ovozemaljskom proračunu za god. 1882. za „Slavonsko pčelarsko družtvo“ subvencija od dvie stotine forintih, koja će se upravi družtva doznačiti, čim zakon o zemaljskom proračunu za tekuću godinu zadobije previšnju sankciju. — Primljeno sa zahvalnošću na ugodno znanje.

III. *Umjetno saće*, što ga je tajnik po zaključku prošle odborske sjednice iz Beča nabavio, može se svakomu racionalnomu pčelaru na najtoplije preporučiti. Umjetno saće spada medju najnovija iznašašća na polju apistike, te je od velike važnosti ne samo zato, što se pčeli posao gradnje olakšava, nego osobito zato što se njim postizavaju same liepo izgradjene radiličke stanice. Jedan Kilogram takovoga saća stoji zajedno sa škatuljom 2 fr. 50 novč, a može se njim izpuniti 20—23 okvirića (po družtvenoj mjeri).

IV. Za obdržavanje treće redovite glavne skupštine ustanovljen je dan 29. lipnja t. g. (Dnevni red vidi na I. strani predležećeg broja.)

V. U odsutnosti dvojice pregledaća družtvenih računa, izabranih u prošloj redovitoj glavnoj skupštini, imenova odbor uz pogl. gosp. Josipa Auerbacha još gg. Josipa Blagojevića i Franju Mudrovčića, a blagajnik se umoljava da dotičnu gospodu ob otom izviesti.

6. Glede članova odbora, koji od prošle skupštine pa do danas prisustvovaše samo gdjekojoj ili nijednoj odborskoj sjednici, zaključeno je pozvati ih pismeno na očitovanje, dali su ili nisu voljni svoju odborničku čast zadržati i nadalje, da se tako uzmogne prema tomu u budućoj skupštini odbor nadopuniti.

VII. Pročitan je dopis iz Petrijevaca, u kom se zahvaljuje upravi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“

beflogen und tragen sie von seinen Blümchen Blüthenstaub und Honig ein; der Hartriegel blühte diesmal schon seit 5. Mai und selbst heute noch suchen ihn die Bienen mit Erfolg auf. In den um die Stadt Essek gezogenen Alleen befinden sich einige recht üppige Gleditschien. Die dreidornigen Gleditschien sind herrliche Bäume, erreichen eine Höhe von circa 200—250 dm., blühen knapp hinter den Acazien und sind voll Blüthenstaub. Wenn die Gleditschie blüht, lassen die Bienen alles andere unbesucht und nur die Gleditschie wird dann schwarmweise von ihnen beflogen.

Trotzdem heuer bereits für den Monat April Schwärme zu erwarten waren, kamen diese in der Umgebung von Essek erst zu Beginn Mai, und hörten mit 14. Mai auch wieder auf. Vom 15. bis zum 27. d. M. hatten wir trübes, kaltes, stürmisches Wetter. Die Stöcke blieben in der Zeit auch stark zurück, und viele von ihnen begannen die Brut auszustossen. Mehreren weniger besorgten, primitiven Bienenzüchtern ging während dieser kalten Tage mancher Schwarm zu Grunde. Der 23. Mai brachte wieder schönes, warmes Wetter; die Tracht ist eine mittelmässige. Mit diesem Tage begann in der Umgebung von Essek die eigentliche Schwärmezeit.

ad II. wird der Bescheid der hohen kön. Landesregierung verlesen, mit welchem die Vereinsverwaltung verständigt wird, dass auf Vorschlag der hohen Regierung in das Budget pro 1882 auch eine Subvention von zweihundert Gulden österr. Währ. für den „Slavonischen Bienenzuchtverein aufgenommen wurde, welche Summe der Vereinsverwaltung zugestellt wird, sobald das diesjährige Budget die allerhöchste Sanction erhalten hat.

ad. III. Die Kunstwaben, von denen der Secretär über Beschluss der letzten Ausschussitzung eine Probesendung kommen liess, können jedem rationellen Biener auf das wärmste empfohlen werden. Die Kunstwaben gehören zu den neuesten Erfindungen auf apistischem Gebiete und sind nicht blos deshalb, weil den Bienen dadurch die Arbeit im Bau erleichtert wird, sondern insbesondere darum von grösster Bedeutung, weil mit den Kunstwaben ausschliesslich schön ausgebaute Arbeitszellen erzielt werden. (Ein Kilogramm sammt Schachtel kostet 2 fl. 50 kr., mit welchem Quantum 20—23 Rähmchen (nach dem Vereinsmasse) ausgefüllt werden können.

ad IV. wird für Abhaltung der dritten ordentlichen Generalversammlung der 29. Juni l. J. und für dieselbe gleichzeitig die Tagesordnung festgestellt. (Vidi I. Seite der vorliegenden Nummer.)

ad V. In Absenz zweier von der letzten ordentlichen Generalversammlung gewählten Revisoren der Vereins-

g. Antun Sip, ravnajući učitelj tamošnje obće pučke škole na pčelarskih djelih, što ih je ista poklonila knjižnici petrijevačke obće pučke škole.

VIII. Kao prošle, tako je i ove godine zaključeno, da se svi družtveni rojevi (prvenci) prodadu uz najpovoljniju cienu članovom družtva. Svu skrb glede toga preuzimlje poslovodja.

IX. *Novi članovi* : Od prošle odborske sjednice pak do danas prijaviše se u družtvo kao članovi gospoda: Andrija Hoffmann ekonom u Dalju, i Ivan Penjić, kalkulant kod kr. katastra procjene u Osieku.

Poleg obstojećeg §. družtvenih pravila uvršćuju se oba u red podpomagajućih članova od godine 1882. —

Pošto neimade itko više kakova predloga bi sjednica zaključena.

U dol. Osieku, dne 27. svibnja 1882.

Franjo Šmidt ml., predsjednik. **Bogdan Penjić**, tajnik.

Razne viesti.

— **Prva podružnica** „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ osnovati će se za koji dan u Valpovu. Rodoljubi valpovački, uvidiv veliku korist racionalnoga pčelarstva, odlučiše u svom okružju svojski djelovati oko razprostranjivanja istoga. Za sada možemo s naše strane samo pohvaliti revno nastojanje Valpovčana, a u svoje vrieme reći ćemo koju više o toj podružnici.

— **Zemaljska pčelarska izložba i skupština.** „Neues Pester Journal“ od 21. svibnja javlja da će se 20. kolovoza t. g. u 3 sata popodne otvoriti prva zemaljska pčelarska izložba u Budimpišti. Izložba će sastojati iz pet raznih odjela: 1. Živuće pčele. 2. Košnice. 3. Pomoćna sredstva za pčelarstvo. 4. Proizvodi pčelarstva kao: med, vosak itd. 5. Strukovna literatura. — Prijave imadu do 20. srpnja stići; izložci se šalju franco g. *Ivanu Krieschu*, profesoru na politehnici. Nagrade sastoje iz 8 počastnih diploma, 1 zlatne, 12 srebrnih, 39 broncenih medalja itd. Izložba će se završiti 27. kolovoza.

☛ Gg. podpomagajući članovi „Slav. pčelarskoga družtva“ upozoruju se oviem na § 13. družtvenih pravila, te se ozbiljno opominju, da svoj dugujući prinos kao za prošlu, tako i za tekuću godinu što prije pošalju poštarskom naputnicom na družtvenog blagajnika g. Ivana Hešteru, (dol. grad). Ujedno molimo i štovane predplatnike našega lista, da svoju predplatu obnove i na uredničtvo „Slavonske pčele“ pošalju.

Na ubaviest!

Članovi „Slav. pčelarskoga družtva“ mogu dobiti od uprave družtvene u svako doba vrlo praktičnih pčelarskih kapâ po 1 for.; zatim umjetnoga saća kilogram po 2 for. 50 novč. i raznoga pčelarskoga orudja, cielu garnituru za 2 for. 50 nč.

„Uprava Slav. pčelarskoga družtva“.

ausweise, ernennt der Ausschuss ausser Herrn *Josef Auerbach* noch die Herren: *Josef Blagojević* und *Franz Mudrovčić*; der Cassier wird ersucht, die betreffenden Herren hievon zu verständigen.

ad VI. wird hinsichtlich jener Herren Ausschussmitglieder, die es bisher versäumten die Sitzungen regelmässig zu besuchen, oder nur zeitweise, hie und da einer Sitzung anwohnten, beschlossen, sie brieflich um Aufklärung zu ersuchen, ob sie überhaupt gewillt sind, ihre Functionen auszuüben, damit eventuell in der nächsten Versammlung die Ersatzwahlen in den Ausschuss vorgenommen werden könnten.

ad VII. Gelangt die Zuschrift des Schulleiters zu Petrievce, Herrn *Anton Sip*, zur Verlesung, mit welcher derselbe dem Verwaltungsausschusse des „Slavonischen Bienenzuchtvereins“ für die der dortigen Volksschul-Bibliothek gespendeten apistischen Werke den wärmsten Dank ausspricht.

VIII. Wie im Vorjahre, wird auch heuer beschlossen, alle Erstschwärme an Vereinsmitglieder zu annehmbaren Preisen abzugeben; alle hierauf bezüglichen Agenden übernimmt der Geschäftsleiter des Vereins.

ad IX. Seit der letzten Ausschuss-Sitzung wurden als Mitglieder für den Verein aufgenommen die Herren: *Andreas Hoffmann* in Dalja und *Johann Penjić*, Calculant beim kön. Schätzungs-Cataster zu Essek.

Nachdem hiermit die Tagesordnung erschöpft erscheint und sonstige Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 27. Mai 1882.

Franz Schmidt jun., Präsident. **Bogdan Penjić**, Secretär.

Verschiedenes.

— **Die erste Filiale** des „Slav. Bienenzuchtvereines“ wird demnächst in Valpo errichtet werden. Für jetzt wollen wir dem wackeren Unternehmen der patriotischen Valpoer nur unser vollstes Lob zollen, späterhin wird uns wohl die Gelegenheit nicht fehlen, auch von der Wirksamkeit unseres Zweigvereines recht ausführlich zu sprechen.

☛ Die p. t unterstützenden Mitglieder des „Slavonischen Bienenzuchtvereins“ werden unter Hinweis auf § 13. der Statuten ebenso höflich als dringend ersucht, ihre rückständigen Beiträge sowohl für das abgelaufene, wie für das laufende Jahr je eher mittelst Postanweisung an den Vereinscassier Herrn Johann Heštera (Essek-Unterstadt) einzusenden. — Desgleichen werden die p. t. Abonnenten unseres Blattes gebeten, ihre Pränumeration gefälligst erneuern zu wollen.

Der Ausschuss des „Slav. Bienenzuchtvereins“.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882.

Ehren-Diplom I. Ranges Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, se se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 6. i 7. *U Osieku, za mjesec lipanj i srpanj 1882.* *Tečaj II.*

Necjepkajmo se.

(Piše Dinko Muškardin sa otoka Čresa.)

(Izvorni članak „Slav. pčele“.)

Mnogi pročitajuć ovaj naslov kojekakve će jim misli pameću proletati, i mozgajuć, u što bi to moglo zasjecati, govorkati će sobom: u čemu se mogu naši pčelari razlikovati i djeliti, kada pčelar u pravom smislu ove rieči drugo nemože da bude, nego pčelar?

U pčelarih neima mjesta strančarenju ili kakvu cjepkanju, jer svi imadu biti zaodjenuti jednom misli o pčelarstvu! Nu tomu nije tako: mi smo na žalost našu razdvojeni i razkomadani.

To će se mnogim pričiniti izprvice nemogućim i nevjerojatnim, nego to je živa istina. Stoga se usudjujem, da prvi na vas glas povičem u nadi, da ću polučiti kojukakvu svrhu, te velim: necjepkajmo se, te prihvatimo jedinstvo mjere, ili što se pravoriečno veli: normalnu mjeru.

Kako bi danas pčelari Njemci ponosnije glavu dizali, da bi se bili prije 30 godina sporazumili o jedinstvu mjere!

Oni bi se bili gg. Dathe-u i Vogel-u, začetnikom takove sretne misli, sigurno najradostnije zahvalili i možda im do sada i spomenik položili, da bi bili ovim pitanjem prije pokrenuli. Njemačko pčelarstvo nebi bilo toliko tvarne štete, i k' tomu jošte nešto drugo pretrpilo? Nego i

Was hindert die rasche Entwickelung der rationellen Bienenzucht in Oesterreich-Ungarn und besonders im östlichen Theile?*)

Antwort: Die deutsche und die deutsch-österreichische Wander-Versammlung.

∴

Mancher Leser dieser kurzen Antwort wird, wenn er sieht, dass diese Zeilen aus Ungarn stammen, ausrufen: das ist auch einer von den ungarischen Deutschenfressern; — gefehlt! — Schreiber dieser Zeilen ist kein Ungar und obwohl derselbe seit 30 Jahren in Ungarn lebt, wurde ihm noch kein Haar gekrümmt, im Gegentheile hat derselbe die Ungarn gemüthlich und tolerant in jeder Beziehung gefunden, nur lasse man ihnen ihren Wahn, unser Herrgott sei ein

*) Wir verkennen keineswegs den edlen Zweck, der Herrn Petzold bei Abfassung dieses Artikels vor Augen schwebte, und möchten ihn auch erreicht sehen; allein wir halten die Sache noch für etwas verfrüht. Dass die eifrigen Bemühungen des erst kürzlich verstorbenen verdienstlichen ungarischen Bienenzüchters Pfarrer Paulik, bei der Wanderversammlung in Prag nicht den gewünschten Erfolg hatten, hat uns ebenfalls unangenehm berührt; doch waren es gerade die Verhältnisse der damaligen Wanderversammlung, die auch mit in die Wagschale fielen und auf den Beschluss Einfluss nahmen.

Wer die biedere ungarische Nation kennt, wird die Ueberzeugung in sich fühlen, dass, wenn eine Wanderversammlung in Ungarn tagen wird, alle aus der Fremde kommenden Theilnehmer ebenso lieb und herzlich willkommen sein werden, wie es bisher in Deutschland der Fall war.

Anm. d. Red.

oni su napokon, ogromne potežkoće prevaliv, jedinstvo mjere izvojevali. Slava im! — Šta da rečem o Talijanih? Oni su i iste Njemce — čudnovato, nu istinito — u tom poslu pretekli. Još godine 1871 (!) u prvoj pčelarskoj skupštini, držanoj u Milanu, prvo pitanje bi postavljeno: je li nuždno, da se mjera za satonos ustanovi, koja ima biti ta mjera i je li potrebno, da se ine mjere glede veličine okvirića utanače? I pitanje bi jednoglasno riešeno sa jestnim priznanjem.

Kako su pčelari drugih naroda, tako i ja priznajem, da je pitanje o jedinstvu mjere po pčelare najprvo i najvažnije, te nimalo neželim, da ovim članko pitanje zadriema. Ja neću biti možda dosta sretan u razlaganju i razriešivanju ovoga doista pretežkoga pitanja, nego polje je svakomu otvoreno, da svoju kaže, te stoga i mene na djelu.

Jedinstvo mjere neima biti samo u jednoga pčelara i na jednom pčelinjem stanu, nego ima obuhvatiti i sve pčelare širom naše prostrane, otačbine, i sve ulenjake. Kako bez pomičnoga saća nebi bilo racionalnih pčelara, tako se nebi dalo ni govoriti, ni pomisliti o jedinstvu mjere bez takova razgranjenja. Kad bi se svatko držao svojih mjera, to bi njemu samu hasnilo. Nu nijedan pčelar nemože, da živi za sebe i o sebi, jer takova bi pčelarija preskupa bila, i mnogi, prije nego bi pčelarom postao, morao bi se pčelarstvom oprostiti. Pa takvi sebični podhvat bio bi i nemoguć, jer bi svaki pčelar morao imati dar umne plodovitosti, što baš nije svakomu ni u visokoj, ni u istoj mjeri od Boga odsudjeno. Pčelarom druge nije, nego da se čvrsto prikopčani drže onih internacionalnih stečevina i tiesnog veza, koji nas u pčelarsku skupinu spaja i privaljuje. Ako dakle pčelar bez pčelara nemože da bude, od tuda i izvire ona već spomenuta nužda, da jedinstvo mjere ima biti ne samo posebno, nego i obćenito. Jedinstvo mjere je javni znak naprednoga pčelarstva; jest konačna nad razkolom i razdjelbom pobjeda, koju umni pčelari s uzhitom pozdravljaju. S jedinstvom mjere ravna se sloga i sbližuju se pčelari. Jedinstvo dovodi nerede i nepravilnosti u granice sklada i steže njekoje samovoljice, čemu se nesebični pčelari rado podlažu, a do jedinstva mjere bez samozataje neima lje puta.

Ungar, weil man ihn mit einem Schnurrbart malt! — Wir werden es hier trotz Istoczy nicht einmal zu einem Judencravall bringen, soweit sind wir in der Intelligenz und im Barbarismus zurück. — Zu Ehren des Herrn Istoczy hat sogar bei Magyarisirung des Namens ein Jude sich den Namen Istoczy gewählt, welche Ehre dem Herrn Schönerer noch nicht wiederfahren ist, — doch jetzt zur Sache.

Dass die Eingangs erwähnte Wanderversammlung, welche seit mehr als $^1/_4$ Jahrhundert besteht, die Bienenzucht in Deutschland auf die hohe Stufe, auf welcher dieselbe gegenwärtig steht, gebracht hat, wird wohl Niemand bestreiten, sowie auch, dass Wanderversammlungen und Wanderlehrer am schnellsten die rationelle Bienenzucht verbreiten; jedoch blosse Theorie hindert die Einführung des Mobilbaues mehr, als sie hilft; dieses weiss ich aus Erfahrung. Wie viele Imker äusserten sich mir gegenüber: „Ich habe Mobilbau versucht, mich genau nach dem oder jenem Buche benommen, aber Schaden gehabt"; auch Schreiber dieser Zeilen kann ein Liedl davon singen; als gewesener Officier und später als Staatsbeamter und Vorsteher eines selbstständigen Amtes kann er sich ohne Ueberschätzung nicht des Mangels an Begriffsvermögen anschuldigen; und wie Vieles ist mir, als ich nur nach der Theorie mit Mobilbau zu imkern begonnen habe, misslungen (denn ich hatte weit und breit keinen praktischen Mobilimker und mein Amt hinderte mich an weiten Reisen), trotz meiner Zähigkeit hätte ich doch vielleicht den Mobilbau fahren lassen, wenn mir nicht endlich ein praktischer Mobilimker zu Hilfe gekommen wäre. Wie oft erinnerte ich mich dann auf eine Episode aus der Pionnierschule: Auf der Tafel konnte ich alle namenhabenden Schanzen-Befestigungswerke etc. mit ihren Winkeln und dgl. perfect zeichnen, als ich aber das erstemal aufs Feld kam und die Profile zu einer Schanze ausstecken sollte, wie standen da die Ochsen am Berge.

Bleibt der Praktiker ohne Theorie ein Stümper sein Leben lang, so wird aus dem Theoretiker, ohne dass er die praktische Ausführung bei Anderen sehen kann, äusserst selten ein guter Mobilimker. Die Wanderversammlungen sind derart, wo man fast Alles sieht, anwenden

U dvojem smislu uzeti se može jedinstvo mjere, i to u širem smislu, po kojem imaju mjere svih ula u svih potankostih na dlaku odgovarati mjeri kakvog uzor - ula sa svim orudjem, koje na takvi ul spada. Dakle uli moraju istu visinu, širinu i dubljinu imati, kao onaj uzor - ul; okvirci i okvirići [1]) moraju biti iste veličine; žljebovi jednako duboki i visoki; gornje luknje i leta, da su na istu mjeru izdjelana. Tako vrata, zaslonka i sve ostalo. Na jednu mjeru spadaju: jošte sva krmila, bila ona nutarnja ili vanjska, rezala i čistila, pa i vrcala. I drugo orudje dobro bi bilo, da se na jednaku mjeru svede, ali nije baš neobhodno potrebito. U užem smislu spada pod jedinstvo mjere bilo širina ula i visina okvirića, kako Njemci, bilo visina okvirića i duljina satonosa, kako Talijani hoće, u stvari isti smisao, samo s drugimi riečmi izražen. Ovamo obvezno neide dubljina ula, koja može biti veća ili manja, kako je veće ili manje bogatstvo cvjetane gdjekoje okolice.

Od koje je važnosti jedinstvo mjere, neda se ni ponjati. Bez toga jedinstva, kako rekosmo, ni pčelar pojedinac, ni pčelarska družtva nebi mogla obstati. Ne pojedinac, ako nisu mu svi uli na jednaku mjeru izdjelani, jer mu tada svi okvirci i okvirići, bili redoviti ili neredoviti, nepristaju za sve ule. Takove nepravilnosti obustavljaju radnje, kvare poslove, a uli i okviri [2]) zaslužuju, da u kutu leže.

Što se reklo ob ulih i okvirih, to valja i za druga mjesta u ulu onako, kako i za druga pomagala. Nejednakost mjere stavlja i ostale pčelare u najzamršeniju smetnju. Ako nije pčelarski predmet od opredieljene mjere, mi ga ni nekupismo, ni neprimismo, ni izmjenismo, ni posudismo, niti ćemo ga drugom pčelaru dostaviti, ni pokloniti, i to s jednostavnoga razloga, jer neima valjane mjere, a što je bez propisane mjere, to je i neuporabivo, osim da ćemo podignuti koji pčelarki muzej, kamo spadaju svi pčelarski predmeti i neobazirajuć se na raznolikost mjera. Sa nejednakih mjera racionalna pčelarija nazaduje i propada.

Važnost je dakle jedinstva mjere neporeciva i neomjeriva, proti kojoj može ustati samo kakvi

[1]) Ganzrähmchen und Halbrähmchen.

[2]) Obćeniti naziv.

lernt und über Alles Aufklärung finden kann; hier werden Imkerliebhaber gewonnen und die verstocktesten Immobilimker geheilt. Man wird nun sagen: Warum besuchen so Wenige aus den östlichen Theilen Ungarns Wanderversammlungen? Darum, weil Vielen Geld und Zeit fehlt, um hunderte von Meilen diesen Wanderversammlungen nachzufahren; schon die Benennung der Biene als Wandervieh des Armen zeigt, dass die Imker und besonders jene, welche zur Belehrung und zum Fortschritte der Imkerei beitragen sollen (die Volksschullehrer), meistens unbemittelt sind. Woher soll so ein armer Volksschullehrer, deren sehr Viele unter 200 fl. jährlich an Bezügen haben, die Mittel nehmen, um nach Erfurt zu reisen? Und doch sind es diese Lehrer, welche zur Verbreitung der rationellen Bienenzucht am meisten beitragen können. Die Coriphäen der Imkerei mit wenigen Ausnahmen (Br. Ehrenfels, Berlepsch) gehören dem Geistlichen- und dem Lehrerstande an und diesen allein hat Deutschland die Stellung ihrer heutigen Bienenzucht zu verdanken und wenn wir Deutschland nicht nachahmen, so wird es noch eine Ewigkeit dauern, bis wir diese Stufe erklimmen.

Endlich wundert mich die grenzenlose Gutmüthigkeit und Geduld der Deutsch-Oesterreicher, und wie lange werden sich dieselben als Anhängsel und Aschenbrödel Deutschlands gebrauchen lassen? Mir steigt das Blut zu Kopf, wenn ich an die wegwerfenden Bemerkungen Vogel's und Dathe's zu Prag denke; oder war es vielleicht freundschaftlich, wenn dieselben sagten: „Dass Normalmass geht nur eigentlich die Deutschen an“ (Deutsch-Oesterreicher geht es nicht an). Die Deutsch-Oesterreicher sind in dieser Versammlung also nur Nullen, nie werden dieselben ihre Ansichten, und seien es die besten, durchsetzen, wenn es den Deutschen nicht in den Kram passt. Am entgegengesetzten Ende Deutschlands, wo zuverlässig 1000 Deutsche auf 10 Oesterreicher kommen, wird über solche Gegenstände verhandelt und abgestimmt; so geschah es mit dem Normalmass, so mit der Verzollung. Wer kann so entfernte Wanderversammlungen besuchen? Die Vertreter einiger Vereine (mit Reisekosten-Vergütung) und die der Handelsbienenstände. Dass wir im östlichen Oester-

neznalica i nevještak. Normalna je mjera tako važna, da sačinjava organični temelj pčelarskoj sgradi, na komu se podiže sva pčelarska solidarnost.

U ovoj točki od neprocjenjene važnosti jesmo li se svi hrvatski pčelari složili i jesmo li složni? Nismo, ali se tvrdo nadajmo, da će doći i ne kasno do nerazdružive sloge. Svakog cjepkanja će nestati i jedinstvo mjere će se uvesti. Svi pod jedan imamo tabor stupiti. — Uli su po nas predmeti prve ruke u svakom obziru; svi dakle uli u nutarnjih prostorijah imaju biti jednaki kao i linjaci. Mi još i sada pčelarimo po raznih oblicih, koji se u troje razdjeliti dadu, i to: 1. oblikom njemačkim po izvorniku Berlepsch-Datheu; 2. talijanskim po Sartori-u i Fumagalli-u, 3. napokon oblik mješovit većinom po izvornicih iz starije dobe. Pčelarili mi po ovom ili onom sustavu, zato me ni malo glava neboli. Ja visoko cienim svaki prokušani sustav, te kapu do crne zemljice skidam, svakomu i domaćemu i stranjskomu pčelaru.

Promjenili mi mjeru, sustav možemo uvjek uzdržati. Pčelari svjetskoga glasa su mjeru u ulih i po više puta u svom životu mjenjali, dok nisu pravu, pčelinjoj naravi prilagodjenu mjeru iznašli, starom se mjerom razkrstili i novu usvojili. I takove mjere sbilja ima. Tako moramo i mi činiti. Jadne li pčele! Ona stoji u svakom ulu, i od svake veličine, nego to nije ni po nju ni po nas ravnodušno, neželimo li naš pčelarski imetak skupo platiti. Prama naravi pčela imadu se i uli udesiti. Ul Berlepsch-Dathe imade nutrnju svietlinu: u visini 69 %, u širini 25 % a u dubljini 40 %. Od tih spada na medište 22 % visine, a na plodište 45 %. Okvirići, kojih djelovi i to satonos imade 26 % duljine, podlozi 24 % a pobočnici 19·5 %. Okvirci pako, koji reć bi da se u Hrvatskoj nerabe, nego da bi se rabili, morali bi imati pobočnike duge 42 % ostav drugi djelovi kao kod okvirića. Po ovih je mjera očevidno, da i ul i okvirići su staroga kova, i da su svoju dobu preživili. Drugi su uli, koji se po Dalmaciji razprostranjuju: *a*) Ul Sartori, koji imade medište puno slično Berlepsch-Dathe-u i *b*) ul Fumagalli, koji je bez medišta u ostalom su istovjetni. Sartori imade nutrnju visinu 72 % od koje $^2/_3$ t. j. 47 % spada na plodište a $^1/_3$ t. j. 23 % na medište; širine imade 28 % a

reich-Ungarn nie von der uns schädlichen Wanderversammlung etwas zu erwarten haben, beweist die Verhandlung in Prag. Herr Pfarrer Paulik hat mit sehr warmen und bittenden Worten, sogar unter Zusicherung der deutschen Verhandlungssprache, die Imker pro 1881 oder selbst für ein späteres Jahr nach Pest eingeladen, aber trotzdem Herr Hilbert-Maciejewo freundschaftlich und gründlich dieses Ansuchen unterstützte, wofür wir Oesterreich-Ungarn ihm Dank sagen, warf Herr Schröb den National-Zankapfel hinein — und der Gegenstand war hiermit zu unserem Nachtheil erledigt.

Jetzt beabsichtigt man noch einen Central-Bienenverein zu bilden, und was man dort will, setzt man auch durch, trotz Huber's Warnung in der Eichstädter Zeitung Nr. 7 d. J. „Friede nährt, Zwietracht zerstört". Huber urtheilt richtig, wenn er sagt: Dann wird auch Oesterreich sich trennen und einen eigenen Verein gründen; wenn nur dieses früher geschehen wäre, stünde es um unsere Bienenzucht besser.

Was sollte sonach geschehen, um die Bienenzucht in Oesterreich-Ungarn zu heben?

Meine unmassgebliche Ansicht wäre:

1) Einen österr.-ung. Central-Bienenzucht-Verein zu bilden.

2) Ein Centralblatt, welches, wenn auch nicht so theuer, ebenso reichhaltig sein kann, wie die Nördlinger- (Eichstädter-) Blätter; es gibt vielleicht keine billigeren Correspondenten, als jene der Bienenzeitungen, denn schwerlich nimmt Einer für seine Correspondenz ein Honorar an und die Eichstädter Blätter enthalten auch eine genügende Anzahl Lückenbüsser.

3) Sollten österr.-ung. Wanderversammlungen nach der Art der deutschen stattfinden, und es würden alle fremden Imker und Aussteller wahrscheinlich nicht nur so freundlich, sondern noch freundlicher empfangen werden als in Deutschland. Die Ausstellungen sollten in den österr.-ung. Provinzen abwechselnd stattfinden, und um gerecht zu sein, weil die Provinzen nicht gleich gross sind, entweder nach Flächeninhalt oder nach Volks- oder Imkerzahl sich wiederholen, so dass in einer grösseren Provinz allenfalls 2, in kleineren nur eine Wander-Versammlung in die Tour kommt. Da Oesterreich-Ungarn viele Nationen enthält, deren unbemit-

dubljine 40 %m. Po tom i Fumagalli. Za okviriće pobočnici su visoki 20 %m., a podlozi su dugi 27·5 %m.

Za okvirce pobočnici su visoki 42 %m. Satonosi su dugi 30 %m. normalne mjere. O trećoj vrsti ula neću ni progovoriti, jer bih skoro pojedinih naših pčelara, kojih nisam obuhvatio, morao se dodirnuti, što mi ni na kraj pameti nije. Mnogi od njih će bolje od mene o svom ulu znati prosuditi. Iz ovoga kratkoga pregleda jasno izvire, da se mi služimo sa više vrsti uli, te da se već i sada nalazimo u nekakakvoj smetnji i zabuni, kako da se toga neugodnoga meteža riešimo. Stoji do nas, da si bez okljevanja jedinstvo mjere, i skoro bez ikakvoga materijalnoga uštrba izvojštimo.

(Nastaviti će se.)

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana Krstitelja Novaka*, puč. učitelja.

(Nastavak.)

Travanj.

[1.] Zimorad, izvrst. pohodj. Vidi sieč. br. 1.
[2] Kraska, isto br. 2.
[3.] Bob, isto br. 9.
[4.] Rodakva, isto (vidi veljača br. 9).
[5.] Vris, prije izvrst. pak dobro pohodj. V. velj. br. 10.
[6.j Kupus, izvrst. pohodj. V. velj. br. 11.
[7.] Divlja kraska, dobro pohodj. V. velj. br. 13.
[8.] Modri šeboj, izvrst. pohodj. V. velj. br. 15.
[9.] Babino Klubko, malo pohodj. V. velj. br. 16.
[10.] Klubaica, isto br. 17.
[11.] Javor, izvrst. pohodj. V. ožuj. br. 18.
[12.] Natipjerka, isto br. 19.
[13.] Breskva, isto br. 20.
[14.] Breskva-golica, isto br. 21.
[15.] Šljiva, isto br. 22.
[16.] Zerdelija, isto br. 23.
[17.] Prela, dobro pohodj. V. ožuj. br. 24.
[18.] Luska, izvrst. pohodj. V. ožuj. br. 25.
[19.] Oskoruša. Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja kanarinasti pelud. V. ožuj. br. 26.
[20.] Kruška, izvrstno pohodj. V. ožuj. br. 27.
[21.] Štrfić, isto br. 28.
[22.] Bakvača, isto br. 29.
[23.] Pitoma riga, dobro pohodj. V. ožuj. br. 30.
[24.] Ripa, izvrst. pohodj. V. ožuj. br. 32.
[25.] Žuti šeboj, dobro pohodj. V. ožuj. br. 33.
[26.] Pasji copuh, isto br. 34.

telte Imker der deutschen Sprache nicht mächtig sind, diese aber die meiste Belehrung benöthigen, so wären die Vorträge einige Tage vor der Ausstellung dem Comité einzusenden, welches die Uebersetzung in die Landessprache bewirken und für einen Dolmetsch in der Landessprache für die Ausstellung sorgen würde. Nachdem jeder gebildete Oesterreich-Ungar der deutschen Sprache mächtig ist, wäre die Vereinssprache die deutsche und nur die Ausstellungs-Vorträge und Verhandlungen in der deutschen und in der Landessprache zu halten.

Ich frage nun: Ist in den vorstehenden drei Punkten die geringste Schwierigkeit enthalten? Sollten wir Oesterreich-Ungarn uns immer als lästigen Ballast an Andere hängen, zum eigenen Schaden? Ist Oesterreich-Ungarn nicht hinlänglich gross, um auf eigenen Füssen zu stehen? Sind die Imker Oesterreich-Ungarns so alles Selbstvertrauens bar, um vor dieser Idee zurückzuschreckeu? Haben endlich die Imker Oesterreich-Ungarns keinen Ehrgeiz, um mit dem österr.-ung. Wahlspruch „Viribus unitis“ auch dem Auslande zu zeigen, dass auch wir etwas zu leisten im Stande sind?

Die heurige Wiener internationale Ausstellung ist swar ein schöner Anfang, aber Wien ist für Viele zu weit, daher die Reise zu theuer. Ferner ist die deutsche Wanderversammlung auch insofern den Ausstellungen nachtheilig, als z. B. wegen derselben die Wiener Ausstellung im Frühjahr stattfinden musste, welche gegen die Herbst-Austellungen im Nachtheil stehen.

4) Alle Imkerblätter Oesterreich-Ungarns, welcher Sprache immer, wollen gefälligst diesen Aufsatz aufnehmen und durch ihre Leser besprechen und verbessern lassen, findet die Idee Anklang, so mögen sich dann berufenere Imker als ich zusammenthun und den Gegenstand weiterspinnen, es soll sich aber ja nicht ein Funken Provincialismus etc. einmengen; jede Provinz Oesterreich-Ungarns ist zu schwach, um allein etwas Erkleckliches, geschweige denn Deutschlands Ausstellungen Gleiches zu leisten, und doch muss unser Ehrgeiz dahin streben, wenn auch nicht vor der Hand die deutschen Ausstellungen zu übertreffen, so doch ihnen baldigst nach Möglichkeit gleich zu kommen.

[27.] Ljubidrag, izvrstno pohodj. V. ožuj. br. 35.
[28.] Šmanjak, dobro pohodj. V. ožuj. br. 36.
[29.] Petoprstica, isto br. 37.
[30.] Mala djetelina, izvrstno pohodj. V. ožuj. br. 38.
[31.] Mliečer, malo pohodj. V. ožuj. br. 39.
[32.] Divlji uzmenjak, srednje pohodj. V. ožuj. br. 40.
[33.] Poludnevnica, isto br. 41.
[34.] Mali žuti gorčik, isto br. 42.
[35.] Spletikos, izvrstno pohodj. V. ožuj. br. 43.
[36.] Tarica malo pohodj. V. ožuj. br. 44.
[37.] Vainilija, dobro pohodj. V. ožuj. br. 45.
[38.] Štir, sred. pohodj. V. ožuj. br. 46.
[39.] Očešljika, malo pohodj. V. ožuj. br. 47.
[40.] Krvavac, dobro pohodj. V. ožuj. br. 48.
[41.] Česulja, isto br. 49.
[42.] Potajnica, isto br. 50.

52. [43.] Trišnja — Prunus Cerasus L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa bielog medka i sakuplja naranč. pelud.

53. [44.] Maraska — Prunus Cer. L. var. Marasca Vis. — Isto kao Trišnja br. 52.

54. [45.] Sriemzla (rašelka) — Prunus Mahaleb L. — Cviet srednje pohodjen, u ostalom isto kao trišnja br. 52.

55. [46.] Govedja djetelina — Medicago den ticu lata W. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan trav. i svib.; iz njega sisa medka i sakuplja malo žuto naranč. peluda.

56. [47.] Rogata djetelina — Trigonella corniculata L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žutkasto naranč. pelud.

57. [48.] Rotkvica — Raphanus Radicula Pers. — Cviet izvrstno pohodj. kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žuto gnjus. pelud.

58. [49.] (Mali popanac) — Thymus Serpyllum v. Dalmaticus Reichb. — Cviet izvrstno pohodj. kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja malo žuto smedj. pelud.

59. [50.] Jabuka — Pyrus Malus L. — Cviet izvrstno pohodj. kroz cieli dan, iz njega sisa žutog medka i sakuplja žutkasti pelud.

60. [51.] Dunja (kunja) — Cydonia vulgaris Pers. — Na cvietu sakuplja narančasti pelud, u ostalom isto kao Jabuka br. 59.

61. [52.] Krvavica (vučji jezik) — Anchusa tinctoria L. — Cviet izvrstno pohodj. kroz cieli dan trav. i svib. — iz njega sisa medka i sakuplja malo smedj. naranč. pelud.

62 [53.] Mrič, tamariška — Tamaris gallica L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuto smedj. pelud.

63. [54.] Balučka (lužanja modrom kitom) — Muscari

Der Imker als solcher soll international und tolerant ohne Grenzen sein — ist ja die Biene, ob schwarz, grau oder gelb, doch nur eine Biene, so auch der Imker, ob Deutscher, Ungar, Italiener oder Russe, auch nur ein Imker.

Beruhen meine Ansichten auf Irrthum, so war wenigstens der Wille für das allgemeine Wohl der österreichischen Imker gut; und hiemit folgt zum Schlusse an alle österr.-ung. Imker ein freundschaftlicher Imkergruss.

N. Bozsva, den 30. April 1882.

Eduard Petzold.

Peters Sparcassa.

Eine Aufmunterung zum Betriebe der Bienenzucht.

Von

Karl Gatter.

(I. Vice-Präsident des Wiener Bienenzüchter-Vereines und Redacteur des „Bienenvater“.)

(Fortsetzung.)

„Nun will ich euch nur mit wenigen Worten Einiges über die Bienenzucht sagen: Es ist ganz natürlich, dass die Biene als Sammlerin des Honigs, dieser einfachen und lieblichen Speise wegen, bald die Aufmerksamkeit des Menschen erregte und von diesem nach und nach zum Hausthiere herangezogen wurde, indem er denselben eigene Wohnungen anfertigte und sie aus den Wäldern in seine Nähe übersiedelte. Als man in der Folge das Erzeugniss derselben: Honig und Wachs, verschiedenartig gebrauchen lernte und überhaupt das Leben und Treiben der Biene mehr beobachtete, wurde die Bienenzucht immer ausgebreiteter und mit Eifer und Liebe betrieben, so dass sie schon zu den Zeiten der alten Griechen und Römer auf einer hohen Stufe stand. Später wurde sie immer allgemeiner; im vierzehnten Jahrhundert unter Kaiser Karl IV. bildeten sich in Deutschland schon eigene Zünfte, die sich fast ausschliesslich mit der Bienenzucht beschäftigten und hiedurch wohlhabend wurden. Die Einführung des Zuckers und die verheerenden Kriege benachtheiligten dieselbe aber sehr und sie ging fast ihrem Verfalle entgegen; neuerdings kommt sie aber allmälig wieder in Flor. Die Erfindung des beweglichen Wabenbaues durch den Herrn Pfarrer Dzierzon hat hiezu ungemein viel beigetragen, da man hiedurch im Stande ist, den Zustand eines Stockes zu jeder Zeit und ohne Zerstörung des Baues untersuchen und etwaige Uebelstände nach Thunlichkeit beseitigen oder abschwächen zu können. Viele gelehrte und in der Bienenzucht praktische Männer haben nun die Biene und ihr Wirken zum Gegenstande ihrer For-

comosum Mill. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan od druge polovice trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasti pelud.

64. [55]. (Maljušna djetelina) — Medicago Gerardi W. K. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

65. [56.] Bonaveria securidaca. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žuto gnjus. pelud.

66. [57.] (Divlja djetelina) — Medicago carstriensis Wulf. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

67. [58.] Gunjica, spužja djetelina — Medicago lupulina L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

68. [59.] Bečic (klobučasta djetelina) — Medicago orbicularis All. — Isto kao divlja djetelina br. 66.

69. [60.] (Štetinasta djetelina) — Trigonella monspeliaca L. Isto kao divlja djetelina br. 66.

70. [61.] Makljika [rudimak) — Papaver Argemone L. — Cviet dobro pohodjen jutrom od druge polovice trav. do srp. na njem sakuplja kestenasto-baršunasti pelud.

71. [62.] Omak (poljski mak) — Papaver Rhocas — Isto kao Makljika br. 70; ali cviet pohodjen je početkom travnja.

72. [63.] (Veli sliez — vrtni sliez) — Malva arborea pharm. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan trav. i srp. iz njega sisa medka i sakuplja bieli pelud, kojim naprаša ledja.

73. [64.] (Bieli bušin) — Citinus hypocistus. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan druge polovice trav. i svib. iz njega sisa medka i sakuplja naranč. pelud.

74. [65.] Parimuda (divlja riga) — Reseda Phyteuma L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan od trav. do srp., iz njega sisa medka i sakuplja bliedo naranč. pelud.

75. [66.] Rotvica (vela divlja riga) — Reseda lutea L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan od trav. do srp., iz njega sisa medka i sakuplja žuto opekasti pelud.

76. [67.] Lipovka — Syringa vulgaris L. — Cviet dohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja kanarinasti pelud.

77. [68.] (Stinjuša) — Alyssum simatum. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

78. [69.] (Bjela djetelina) — Vicia sordida W. K. Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasti pelud.

79. [70.] Gorušica — Sinapis Schlosseri Henffl. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

(Nastavit će se.)

---

schungen gemacht und ihre Beobachtungen und erzielten Resultate zum allgemeinen Besten bekannt gegeben, wodurch man in der Bienenzucht nun jetzt schon so weit vorgeschritten ist, dass sie nicht wie bisher eine nur zufällige, sondern bei rationellem Betriebe je nach den Trachtverhältnissen eine mehr oder weniger ergiebige, aber doch immer eine gewisse Honigernte liefert.

„Der Nutzen, den die Bienen gewähren, wird daher auch immer mehr erkannt und gewürdigt. Nicht nur Honig und Wachs verdanken wir ihnen, sondern sie befördern auch die Fruchtbarkeit der Gewächse, indem sie bei dem Befliegen der Blüthen den befruchtenden Samenstaub der männlichen Blüthen, der sich an ihren behaarten Körper hängt, auf die weiblichen Blüthen bringen und dadurch zur leichteren, schnelleren und sicherern Befruchtung derselben beitragen. Die Gärtner sehen es daher sehr gerne, wenn zur Blüthezeit die Glashäuser, Obstbäume, Gurkenbeete u. s. w. von den Bienen fleissig besucht werden, weil ihnen hiedurch eine grössere Samen- und Fruchternte in Aussicht steht.

Man hat hierüber Versuche angestellt, die überraschende Resultate lieferten. Hundert Stöcke weissen Klees, die von den Bienen beflogen werden konnten, brachten dem englischen Naturforscher Darwin 2290 keimfähige Körner, dagegen 20 Stöcke desselben Klees, die von den Bienen nicht beflogen werden konnten, kein einziges keimfähiges Korn.

Hundert Stöcke rothen Klees, die den Bienen zugängig waren, brachten 2700 keimfähige Körner; dieselbe Anzahl Stöcke desselben Klees, die vor den Bienen geschützt waren, kein einziges keimfähiges Korn.

Aus diesen Versuchen könnt ihr ersehen, dass die Bienen uns Landwirthen einen Nutzen bringen, der noch von sehr Wenigen erkannt und beobachtet worden ist. Es liegt daher in unserem eigenen Interesse, der Vermehrung und Verbreitung der Bienenzucht unsere vollste Aufmerksamkeit zuzuwenden.

„Um aber die Bienenzucht mit Nutzen zu betreiben, ist es nothwendig, sie mit Liebe und Sorgfalt zu pflegen und sich nach und nach eine vollständige Kenntniss hierin anzueignen. Vorzüglich soll bei Kindern so früh als möglich der Sinn für die Bienenzucht geweckt werden, was um so leichter ist, da der jugendliche Geist schon an dem kunstvollen Zellenbau und dem geschäftigen Treiben der Bienen viel Anziehendes findet.

„Gehe ich z. B. zum Bienenstande, so verlassen nicht nur meine, sondern auch die Nachbarskinder allsogleich ihre Spielplätze, kommen unaufgefordert zu mir, und sehen mir bei den verschiedenen Verrichtungen mit

III. redovita glavna skupština

„Slavonskoga pčelarskoga družtva“, držana dne 29. lipnja 1882. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorodnoga gospodina *Franje Šmidta* ml.

Pošto je gosp. predsjednik konstatirao, da ima u skupštini u smislu §. 23. družtvenih pravila preko 20. pravo glasa imajućih članova, te se uslied toga glavna skupština obdržavati može, otvori skupštinu oko 1/4 4 ure popodne i pozdravi, uz pratnju gromkoga „Živio!“ od strane skupštinara, ponajprije Njeg. Veličanstvo cara i kralja našega *Franju Josipa* I., zatim prestolonasliednika carevića *Rudolfa* i napokon cielu kr. zemaljsku vladu a na čelu joj hrvatskoga bana grofa *Ladislava Pejačevića.*

Iza govora i pozdrava gosp. predsjednika čitao je družtveni tajnik g. *Bogdan Penjić* sliedeći izvještaj:

Slavna skupštino!

Treća je ovo redovita glavna skupština „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, a čast mi je, da mogu i ovaj put slavnu skupštinu ubavjestiti ob onih družtvenih poslovih, koji spadaju u djelokrug družtvenoga tajnika.

Kako je gospodi skupštinarom poznato. izabrani su svi članovi upravljajućega odbora po §. 18. družtvenih pravila na tri godine, a izbor je obavljen u skupštini, obdržavanoj 14. prosinca 1879. — Ovo je dakle zadnja godina, u kojoj ima dotični upravljajući odbor djelovati. O radu i djelovanju upravljajućega odbora od prošle skupštine pa do danas, mogao se je svaki družtveni član dovoljno osvjedočiti već iz zapisnikâ odborskih sjednica, koji su svi u družtvenom listu oglašeni. Od 3. travnja 1881. kadno je II. redovita glavna skupština obdržavana, pak do danas imao je odbor 12 redovitih sjednica i to sljedećih dana prošle i tekuće godine: *23. travnja; 14. svibnja; 9. srpnja; 27. kolovoza; 22. listopada* i *26. studenoga* godine 1881.; zatim *5. siečnja; 11. veljače; 2. ožujka; 15. travnja; 27. svibnja* i *28. lipnja* t. g.

Iz zapisnika ukupnih odborskih sjednica proizlazi, da je ovo naše, kao prvo pčelarsko družtvo u Hrvatah za kratko vrieme znatno napredovalo. Broj družtvenih članova primiče se već trećoj stotini. Od prošle glavne skupštine pa do danas pristupilo je u družtvo preko 100 članova, a mnogi od njih zabaciše već primitivno pčelarenje, te prihvatiše racionalno gojenje pčela. Ovo je najljepša nagrada upravi družtvenoj na trudu, što ga ulaže oko razprostranjivanja racionalnoga pčelarstva.

Najljepši dokaz, da je uprava radila samo oko unapredjenja družtva i družtvene cieli, jest priznanje od

grösster Aufmerksamkeit zu. Dies gibt mir die schönste Gelegenheit, ein lehrreiches Gespräch mit ihnen hierüber zu führen. Wir betrachten das wundervolle Leben und Treiben der Bienen, ihren unermüdlichen Fleiss, ihre Kunstfertigkeit, Sparsamkeit, Ordnungsliebe, Reinlichkeit, die treue Anhänglichkeit an ihre Königin, die Sorge um ihre Jungen, ihren Gemeinsinn, ihre Wachsamkeit, ihre muthige und aufopfernde Vertheidigung gegen ihre Feinde u. s. w. Und wenn ihr sehen würdet, mit welcher Ruhe und Theilnahme selbst die oft wilden und ausgelassenen Buben meinen Worten lauschen, so würdet ihr über den mächtigen Einfluss staunen, den die Betrachtung des Bienenlebens auf den lebhaften Geist der Kinder ausübt.

„Die Schwarmzeit, die eine stete Aufsicht des Bienenstandes erfordert, macht mir gar keine Sorge. Ich habe den Kindern einen Theil meines Gartens, von wo aus sie den Bienenstand übersehen können, zum Spielplatze eingeräumt; treibt nun ein Bienenstock ab, so läuft eines ins Haus und sagt es mir oder dem Knechte, damit wir den Schwarm einfassen. Dafür bekommt jedes dieser Kinder alle Sonntage in der Schwarmzeit Honigbrot und ein Glas Meth, den ich mir auch selbst bereite.

„Ausgaben habe ich für meine Bienen fast gar keine, da ich mir die Stöcke zur Winterszeit aus Stroh oder Holz selbst anfertige; dagegen erhalte ich durch den Verkauf von Honig und Wachs jährlich ein hübsches Sümmchen, wovon ich nicht nur meine Steuern entrichten, sondern noch für unvorhergesehene Fälle einen Sparpfennig bei Seite legen kann.“

„Nach dem, was du uns jetzt gesagt hast, sind wir überzeugt, dass dein Bienenstand wirklich eine Sparcasse ist“, versetzte Michl; „wir danken dir daher vielmal für das, was du uns über die Bienen gesagt hast. Sei auch nicht böse über mein voriges Reden, ich habe es aber nicht anders verstanden und wünschte, dass wir uns Alle auch eine solche Sparcasse anlegen könnten; aber bei den schlechten und theuern Zeiten sind wir nicht im Stande, uns Bienenstöcke zu kaufen, so gerne es Mancher von uns auch thun möchte.“

„Wenn Geldmangel das alleinige Hinderniss hiebei ist,“ entgegnete Peter, „und wenn Jemand von euch Lust hat, die Bienenzucht anzufangen, so werde ich einen Vorschlag machen, wie ihr ohne Baargeldauslage zu einem Bienenstocke gelangen könnt. Ich habe von meinen 35 Mutterstöcken heuer 40 Schwärme erhalten, die alle sehr schön und überwinterungsfähig sind und die ich euch überlassen kann. Meine Wiese beim Mühlbache

strane visoke naše zemaljske vlade, kao i zemaljskoga sabora našega, koji je pri zadnjem svom zasiedanju na predlog vlade uzeo u osnovu zakona o ovozemaljskom proračunu za godinu 1882. za „Slavonsko pčelarsko družtvo“ subvenciju od *dvie stotine forinti*, koja je svota, — pošto je zakon o zemaljskom proračunu za tekuću godinu zadobio previšnju sankciju — ovomjestnomu kr. poreznomu uredu već na izplatu doznačena.

Nadalje izmedju ostaloga djelovanja družtvene uprave moram osobito naglasiti *riedko odlikovanje* na bečkoj apističkoj izložbi. Kako je svoj gospodi po oglasu u družtvenom glasilu jur poznato, nagradjeno je „Slavonsko pčelarsko družtvo“ po svom glasilu „Slavonska pčela“ počastnom diplomom I. reda.

Ovo je za naše mladjahno družtvo sretan i presretan momenat, te po dalnji razvitak njegov od velike i prevelike važnosti.

Ovom sgodom nemogu propustiti, a da nenavedem sud Njemaca o našem družtvenom glasilu:

Podpredsjednik bečkoga pčelarskoga družtva, kao rukovoditelj sjajne bečke apističke izložbe veleuč. g. *Drag. Gatter* obratio se je prije nekoliko dana pismeno na uredničtvo našega družtvenoga lista, te se je medju ostalim i ovako izrazio: „Ihre Zeitung machte Aufsehen. Wenn schon der prächtige Einband Aufsehen erregte, so war es noch mehr der Inhalt. Stundenlang war oft das Buch von einer Hand zur andern gewandert und man sah den Lesern das Vergnügen im Gesichte an, das sie hatten, als sie etwas in ihrer Muttersprache Gedrucktes in der Ausstellung vorfanden. In den letzten Tagen der Ausstellung war der Platz, wo Ihre Zeitung stand, zum Rendez-vous der Slovenen geworden.“

Na drugom mjestu veli: „Es wurde Ihnen für Ihre Zeitschrift ein Diplom I. Classe zuerkannt.“

Pri svršetku lista: Künftige Woche erhalten das Ehren-Diplom, das eine hübsche Zimmerzierde bildet und Ihrem Vereinsblatte zur Ehre gereichen wird.“

Ovako je pisao u novije vrieme urednik glasila bečkoga pčelarskoga družtva, a već prošle godine mjeseca svibnja donio je apistički list „Oesterr.-ungar. Bienen-Zeitung“ uredjivan po poznatom i velezaslužnom njemačkom pčelaru P. Coelestinu M. Schachingeru pod naslovom: „Literarisches“ sljedeću kratku ocjenu: „Die Zahl der bienenwirthschaftlichen Fachblätter in Oesterreich-Ungarn ist in erfreulichem Aufschwunge begriffen. So erschien vor einigen Wochen in Essek die erste Nummer der „Slavonska pčela“ — „Slavonische Biene“. Organ des dortigen Bienenzüchter-Vereines. Das Blatt, von *Bogdan Penjić* redigirt, ist halbbrüchig, links mit liegt so tief und feucht, dass ich nur wenig und saueres Gras darauf bekomme; ich will sie nun höher legen, wozu viele hundert Fuhren Erde erforderlich sind, die ich von meinem Hügelacker entnehme, der dann ziemlich eben werden wird. Zu dieser Arbeit reichen nun meine Arbeitskräfte nicht aus, und da man dabei an keine Zeit gebunden ist, so kann mir derjenige, der einen Bienenstock haben will, nach seiner Zeit und Gelegenheit, dabei helfen. Ich leiste ihm die Zahlung dafür in Bienenstöcken, und so kann sich Jeder von Euch 1 oder 2 Stöcke leicht erwerben und dadurch den Grund zu einer Sparcassa legen.“

(Schluss folgt.)

III. ordentliche General-Versammlung

des „Slavonischen Bienenzuchtvereines“, abgehalten am 29. Juni 1882 unter dem Vorsitze des Präsidenten Herrn *Franz Schmidt* jun.

Nachdem die nach § 23 der Vereins-Statuten erforderliche Anzahl von über 20 stimmberechtigten Mitgliedern constatirt wurde, eröffnet der Präsident um halb 4 Uhr Nachmittags die Versammlung, mit einem von stürmischen „Živio!“-Rufen begleiteten Hoch auf Se. Majestät unseren *Kaiser und König Franz Joseph I.*, Se. kaiserl. Hoheit *Kronprinz Rudolph* und die gesammte kön. Landesregierung, mit Sr. Excellenz dem *Banus Ladislaus Grafen Pejacsevich* an der Spitze.

Nach erfolgter Begrüssung der Versammlung von Seite des Präsidenten, verliest Secretär *Bogdan Penjić* nachstehenden Bericht:

„Geehrte Versammlung!

Es ist die III. ordentliche General-Versammlung des „Slav. Bienenzuchtvereines“, welche gegenwärtig tagt, und mir ward auch diesmal die Ehre, der löblichen Versammlung über jene Agenden zu berichten, die in den Wirkungskreis des Secretärs fallen.

Wie der geehrten Versammlung bekannt, wurden sämmtliche Mitglieder des Verwaltungsausschusses von der am 14. December 1879 tagenden General-Versammlung in Gemässheit des § 18 der Statuten auf drei Jahre gewählt, und läuft demnach mit diesem Jahre deren Mandat ab. Ueber die Thätigkeit und das Gebahren des Verwaltungsausschusses seit der letzten General-Versammlung bis heute war den p. t. Mitgliedern mit den im Vereinsorgan veröffentlichten Berichten der Monats-Ausschuss-Sitzungen ausreichend Gelegenheit geboten, sich zu informiren. Vom 3. April 1881, an welchem Tage die II. ordentl. General-Versammlung

kroatischem, rechts mit deutschem Text gedruckt. Sein Zweck ist die Einführung und Verbreitung des Mobilbaues in Slavonien. An Umfang und Ausstattung reiht es sich *den besten bestehenden apistischen Blättern würdig an*".

I naši domaći listovi kao: „Vienac" „Sriemski Hrvat" „Napredak" i dr. pohvališe izdavanje „Slavonske pčele". Svi pako znamo od kolike je važnosti javna štampa, pa mislim, da neću imati krivo, ako uztvrdim, da se je samo pomoćju družtvenoga javnoga glasila moglo družtvo ojačati i sa mnogimi vanjskimi pčelari upoznati, te na mnoge dobrim uspjehom djelovati.

Sva ova navedoh samo zato, da se nebi s koje strane ikada prigovaralo upravi, što se toliki novac na izdavanje družtvenoga glasila izdaje. Po tom je dakle § 1. (točki b) dostojno zadovoljeno.

Što se tiče nadalje ustrojenja i uzdržavanja uzornih ulâ najnovije i najpraktičnije konstrukcije i za to se je uprava pobrinula. Družtveni pčelinjak, nalazeći se u vrtu dolnjogradske obće pučke škole, sastoji iz devet napučenih džirzonaka raznoga sistema.

Džirzonke, kakove je uprava za najbolje i najpra-k tičnije pronašla, preporučila je članovom u družtvenom glasilu (tečaj I. br. 10).

Družtvena apistička knjižnica, koja je svakomu članu pristupna, ako i nije Bog zna, kako ogromna, to se ipak u njoj nalaze, koli za početnike, toli i za izkusne već pčelare krasna apistička djela, kao: 1. „Die Honigbiene" und die Vermehrung der Bienenvölker itd." (izdanje od god. 1880).

2. „Handbuch der Bienenzucht, oder vollständige Anleitung zur naturgemäss-rationellen und einträglichen Pflege der Honigbiene in allen praktischen Stockformen". (Izdanje god. 1879.) Oba ova zaista izvrstna apistička djela, sastavio je njemački pučki učitelj Friedrich Wilhelm Vogel, sada urednik najznamenitijega i najstarijega apističkoga lista „Bienen-Zeitung", koji je utemeljen po nedavno preminulom, a slavnom njemačkom pčelaru Andriji Šmidtu, još godine 1845.

Od istoga glasila nalaze se tri podpuna godišta u družtvenoj knjižnici, najme:

3. „Bienen-Zeitung", god. 1879,

4. ddto. god. 1880,

5. ddto. god. 1881, nadalje

6. „Baron E. Rothschütz's Illustrirter Bienenzuchts-Betrieb". Sa 400 slika. Ovo je u svakom pogledu vrlo praktično djelo.

7. „Die rationelle Zucht der Honigbiene" od Rafaela Molina (Wien 1880).

abgehalten wurde, bis heute hielt der Ausschuss zwölf Sitzungen ab, und zwar: am 23. April, 14. Mai, 9. Juli, 27. August, 22. October und 26. November 1881; dann am 5. Januar, 11. Februar, 2. März, 15. April, 27. Mai und 28. Juni 1882.

Wie aus den gesammten Sitzungsberichten zu ersehen, nahm unser Verein, als der Erste in Kroatien-Slavonien, in kurzer Zeit einen nennenswerthen Aufschwung. Die Zahl der Vereinsmitglieder reicht bereits an 300; seit der letzten General-Versammlung bis heute wurden allein über 100 aufgenommen. Viele von den Mitgliedern verwarfen die bislang von ihnen geübte primitive Zucht und acceptirten die rationelle, den Mobilbau. In dieser Thatsache aber liegt der schönste Lohn, welchen der Verwaltungsausschuss für sein Mühen um die Verbreitung der rationellen Bienenzucht überhaupt erhoffen konnte.

Ein glänzender Beweis dafür, dass der Verwaltungsausschuss lediglich um die Hebung des Vereines und die Förderung seiner Ziele bestrebt war, liegt ferner in der Anerkennung, welche dem Vereine von Seite der hohen kön. Landesregierung, wie auch von Seite des hohen Landtags dadurch zum Ausdrucke gebracht wurde, dass der Letztere auf Antrag der hohen Regierung während seiner jüngsten Session dem „Slavon. Bienzuchtvereine" eine Jahres-Subvention von zweihundert Gulden in das Landes-Budget aufgenommen hat. Nachdem das Gesetz für das diesjährige Budget die Allerhöchste Sanction erhielt, wurde die genannte Summe bei dem hiesigen kön. Steueramte zur Auszahlung auch bereits angewiesen.

Wie den p. t. Mitgliedern im Vereinsorgane mitgetheilt, wurde der „Slavonische Bienenzuchtverein" auf der Wiener apistischen Ausstellung durch das der „Slavonska pčela" zuerkannte Ehrendiplom I. Classe ausgezeichnet, ein Moment, welches ebenso sehr zur Ehre des jungen Vereines gereicht, wie es nicht minder darnach angethan ist, seine Entwicklung auf das kräftigste zu fördern.

Bei dieser Gelegenheit kann ich es nicht unterlassen, einige Urtheile, die von Deutschen über unser Vereinsorgan gefällt werden, hier anzureihen.

Der Vicepräsident des „Wiener Bienenzüchter-Vereins", Herr *Karl Gatter*, dem das Arrangement und die Leitung der von glänzendem Erfolge gekrönten apistischen Ausstellung in Wien anvertraut gewesen, äussert sich in einem jüngst an die Redaction der „Slavonska pčela" gerichteten Schreiben unter Anderem folgendermassen: „Ihre Zeitung machte Aufsehen. Wenn

8. „Klaus, der Bienenvater aus Böhmen", od Joh. Nep. Oettla. Saaz 1853. Ovo je apističko djelo poklonio družtvenoj knjižnici naš vriedni starina, umirov. poreznik g. *Franjo Stražimir.*

9. *a)* Pet svezčića „Bienenwirthschaftliche Mittheilungen aus Böhmen, Mähren und Schlesien". Izdaje i uredjuje Jos. Mikulaš Boleslavsky.

b) „Včelařske zápisky s dennikem.

c) „ „ bez denniku, sestavil Antonin Wambera.

d) „O zužitkováni medu", Sepsal Karel Hamböck.

e) „O Ústrojnosti včely". Napsal Vitězslav Ruth.

f) „Literárni činnost' včelařu česko-moravskych" i t. d., od Ant. Reinwarta.

Sva ova pod točkom 9. označena djela poklonio je našoj knjižnici poštovani gosp. *Jos. Mikúlaš Boleslavsky*, urednik „Českoga včelaŕa" u Pragu.

10. „Bienen-Vater", organ bečkoga pčelarskoga družtva (god. 1881), uredjivan znamenitim njemačkim pčelarom Drag. Gatterom. (Ovaj list dobiva družtvo uz zamjenu).

11. „Oesterreichische Bienen-Zeitung", urednik Rudolf Mayerhöffer (god. 1881).

12. Alexander Kwiatkovsky: „Der praktische Bienenwirth".

13. „Die Bienenpflege", Würtembergische Monatsschrift zur Verbreitung bienenwirthschaftlicher Kenntnisse. Urednik Dr. Wilh. Ebel. (Ludwigsburg 1881).

14. „Jahrbuch der Bienenzucht", izdao Fr. Wilh. Vogel (god. 1882).

15. „Die Bienenzucht, ein wichtiger, aber noch wenig cultivirter Zweig der Landwirthschaft" od P. Coelestina M. Schachingera. (Wien 1880).

(Ovaj priznati njemački racionalni pčelar i naš dopisnik poslao je družtvu 20 exemplara toga svoga zanimivoga djelca, uz želju, da se na siromašnije pčelare i škole razašalje, što je uprava i učinila.)

16. „Bericht über die XXIV. Wanderversammlung deutscher und österreichischer Bienenzüchter in Prag vom 7. bis 11. September 1879." Sastavio Jos. Mikúlaš Boleslavsky.

(Ovo je djelo poklonio družtvenoj knjižnici naš velezaslužni Dinko Muškardin.)

17. „Pčelarstvo" od J. E. Tomića sa 57 slika. (Zagreb 1879).

Ovo je danas jedino hrvatsko pčelarsko djelo, osnivajuće se na racionalnom gojenju pčela. Visoka kr. zemaljska vlada poslala je upravi družtvenoj dvadeset exemplara istoga djela na razpolaganje, a uprava je sve, schon der prächtige Einband Aufsehen erregte, so war es noch mehr der Inhalt. Stundenlang war oft das Buch von einer Hand zur andern gewandert und man sah den Lesern das Vergnügen im Gesichte an, das sie hatten, als sie etwas in ihrer Muttersprache Gedrucktes in der Ausstellung vorfanden. In den letzten Tagen der Ausstellung war der Platz, wo Ihre Zeitung stand, zum Rendez-vous der Slovenen geworden." An anderer Stelle wieder heisst es: „Es wurde Ihnen für Ihre Zeitschrift ein Diplom I. Classe zuerkannt." Und am Schlusse des Briefes: „Künftige Woche erhalten Sie das Ehren-Diplom, das eine hübsche Zimmerzierde bildet und Ihrem Vereinsblatte zur Ehre gereichen wird." So schreibt der Redacteur des Vereinsorganes der Wiener Bienenzüchter.

Im Mai 1881 brachte die „Oesterreichisch-ungarische Bienenzeitung, redigirt von dem bekannten hochverdienten Imker, *P. Cölestin M. Schachinger*, unter der Ueberschrift: „Literarisches" eine kurze Besprechung unserer „Pčela", in welcher gesagt wurde: „Die Zahl der bienenwirthschaftlichen Fachblätter in Oesterreich-Ungarn ist in erfreulichem Aufschwunge begriffen. So erschien vor einigen Wochen in Essek die erste Nummer der „Slavonska pčela" — „Slavonische. Biene" — Organ des dortigen Bienenzüchter-Vereines. Das Blatt, von *Bogdan Penjić* redigirt, ist halbbrüchig links mit kroatischem, rechts mit deutschem Text gedruckt. Sein Zweck ist die Einführung und die Verbreitung des Mobilbaues in Slavonien. An Umfang und Ausstattung reiht es sich den besten bestehenden apistischen Blättern würdig an."

Aber auch unsere heimische Journalistik, unter Anderen „Vienac", „Napredak", „Sriemski Hrvat" u. s. w. äusserten sich lobend über die Herausgabe der „Slavonska pčela". Wir alle wissen, welche Wichtigkeit der Presse heute zugemessen werden muss, und ich glaube auch nicht unrecht zu thun, wenn ich behaupte, dass nur mit Hilfe unseres publicistischen Organs der Verein so weit erstarken, mit vielen ausser unseren Landes-Grenzen lebenden Imkern bekannt werden und auf viele Freunde und Anhänger im Lande im Interesse der rationellen Zucht mit dem erwiesen günstigen Erfolge einwirken konnte.

Alles das aber bringe ich hier aus dem Grunde zur Sprache, um etwaigen Vorwürfen, die man heute morgen dem Verwaltungsausschusse hinsichtlich der Kosten des Vereinsorgans machen würde, im Vorhinein zu begegnen. — Mit dem ist daher dem § 1, al. b), der Statuten ausreichend entsprochen.

Ebenso hat der Ausschuss für Errichtung und

pridržav si samo jedan exemplar za knjižnicu, razposlala o svom trošku knjižnicam pojedinih pučkih škola.

18. Napokon nalazi se u knjižnici i cielo I. godište družtvenoga glasila „Slavonske pčele“.

Osim ovih navedenih apističkih djelâ posjeduje družtvena knjižnica još njekoja ina djela kao: „Stahl's grosses illustrirtes Kräuterbuch“ i „Godišnje izviešće“ o djelovanju družtva slavonskih liečnika u Osieku za družtvenu godinu 1880—81. Ovo potonje je družtvenoj knjižnici poklonjeno.

(Nastavak sliedi.)

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, držane dne 28. lipnja t. g. pod predsjedanjem blagorodnoga gospodina *Franje Šmidta* ml.

Prisutni:

Gg. *Hržić Antun*, I. podpredsjednik; *Heštera Ivan*, blagajnik; *Sudić Naco*, odbornik; *Darebny Ivan*, odbornik zamjenik; *Ittlinger Florijan*, zamjenik i *Bogdan Penjić*, tajnik kao perovodja ove sjednice. Ovoj sjednici prisustvovahu i družtveni članovi: gg. *Auerbach Josip*, katastr. inšpector; *Stojanović Mato*, umir. gradski senator; *Pavao Michel*, mjernik; *Radanović Petar*, oekonom i *Budimir Kovačević*, kandidat učiteljstva.

Pošto je pročitan i ovjerovljen zapisnik prošle odborske sjednice sliedi dnevni red:

I. Družtveni poslovodja g. B. P. izvješćuje o družtvenih rojevih kako sliedi:

Akoprem je rojenje ove godine malo zaostalo, to se ipak ova godina može glede rojeva medju najpovoljnije uvrstiti. Od devet uzimljenih družtvenih pčelacâ izrojiše se svi. Rojenje je započelo pri družtvenom pčelinjaku stoprv 29. svibnjem. Od 29. svibnja pak do 27. lipnja dobilo je družtvo od svojih 9 starica 22 roja i to: 9 prvenaca, 7 drugenaca i 6 trećaka. Svi prvenci i jedan liepi drugenac prodani su družtvenomu predsjedniku po zaključku prošle odborske sjednice po 2 for. — Ostali drugenci i trećaci stavljeni su stranom u medišta za odgajanje pričuvnih matica, a stranom opet povraćeni u svoju džirzonku. Nošnja je bila tečajem ovoga mjeseca prilična, a za pčelce u blizini rita izvrstna. Družtvenim pčelcem pruža ovoga mjeseca najglavniju nošnju lipa. Rana lipa, koje ima samo njekoliko debala po drvoredih, nije od velike važnosti po družtvene pčelce, ali zato je mnogo važnija srebrolista lipa, koja se baš sada u najljepšem cvietu nalazi, a ima je mnogobrojno zasadjene po naših drvoredih. — Jako su pčele oblitale, pak i sada još obliću

Erhaltung von Beuten neuester und praktischester Construction gesorgt.

Der Vereinsbienenstand ist im Garten der Unterstädter Volksschule untergebracht und besteht aus 9 bevölkerten Dzierzonständern verschiedener Systeme.

Für den Mobilbau hat die Vereinsleitung in Nr. 10, Jahrg. I., der „Pčela“ den Mitgliedern jene Dzierzonständer empfohlen, welche sie für die besten und praktischesten erkannte.

Die apistische Vereinsbibliothek, welche jedem Mitgliede zur Benützung freisteht, enthält sowohl für Anfänger, als auch für erprobte Imker einige recht vorzügliche Werke, und zwar:

1. „Die Honigbiene und die Vermehrung der Bienenvölker etc.“ (Jahrg. 1880).

2. „Handbuch der Bienenzucht, oder vollständige Anleitung zur naturgemäss-rationellen und einträglichen Pflege der Honigbiene in allen praktischen Stockformen“. (Jahrg. 1879.) Verfasser dieser beiden vorzüglichen apistischen Werke ist der deutsche Volksschullehrer Friedrich Wilhelm Vogel, gegenwärtig Redacteur des angesehensten und ältesten apist. Journals „Die Bienen-Zeitung“, gegründet im Jahre 1845 von dem unlängst verstorbenen deutschen Imker Andreas Schmidt, hievon befinden sich 3 Jahrgänge in unserer Bibliothek:

3. „Bienen-Zeitung“ Jahrg. 1879.

4. „ Jahrg. 1880.

5. „ Jahrg. 1881. Ferner

6. „Baron E. Rothschütz illustrirter Bienenzuchts-Betrieb.“ Mit 400 Illustrationen. Ein in jeder Hinsicht ausserordentlich praktisches Buch.

7. „Die rationelle Zucht der Honigbiene“ von Rafael Molin. (Wien 1880.)

8. „Klaus, der Bienenvater aus Böhmen“ von Joh. Nep. Oettel. (Saaz 1853.) Der Vereinsbibliothek gespendet von unserem verdienten Herrn *Franz Stražimir*, pens. Steuer-Einnehmer.

9. Fünf Bände „Bienenwirthschaftliche Mittheilungen aus Böhmen, Mähren und Schlesien“. Herausgegeben und redigirt und je 1 Expl. unserer Bibliothek gespendet von Jos Mikulaš-Boleslavsky in Prag, Redacteur des in Prag erscheinenden Fachblattes: „Česki včelar.“

10. „Bienen-Vater“, Organ des „Wiener Bienenzuchtvereines“ (Jahrg. 1881) redigirt von dem hervorragenden deutschen Imker *Karl Gatter*. (In Tausch für das eigene Organ.)

11. „Oesterreichische Bienen-Zeitung“, Redacteur Rudolf Mayerhöffer (Jahrg. 1881).

cviet katanca (Gemeine Reseda) (Reséda lútea), a po vrtovih cviet ljubimca (Wohlriechende Reseda) (Reséda odoráta), koji se sbog miomirisa svagdje u nas goji. Osobito je spomena vriedan boreč (Gemeiner Borretsch — Gurkenkraut (Borago officinalis). Cviet boreča obliče pčela kroz cielo ljeto i unaša s njega mnogo medka, a ponješto i muzgavo-bieloga praška; kod nas se samo po vrtovih goji.

Izuzam 14. dan mjeseca lipnja, koji je bio hladan i vjetrovit, bijahu svi dani ovoga mjeseca liepi i ugodni.

II. Pročitan je odpis Visoke kr. zemaljske vlade br. 21.941, kojim se družtvenoj upravi javlja da je družtvu dopitana subvencija od 200 for. doznačena na izplatu u kr. poreznom uredu u Osieku.

Predsjednik javlja da je doznačeni novac već podigao i u štedionici uložio, a knjižicu štedioničku družtvenomu blagajniku uručio. Uprava će taj novac u interesu družvene svrhe upotriebiti na najnuždnije, te će svojedobno račun ob otom visokoj vladi podastrti.

III. Pošto su se četiri odborska člana na svojoj dojakošnjoj časti zahvalila, predložiti će uprava u sutrašnjoj skupštini, da se novim izborom izpražnjena mjesta u odboru popune.

IV. Tajnik javlja da mu je pisao vrli rodoljub i osobiti prijatelj južnih Slavena g. *Jos. Mikuláš Boleslavsky*, urednik „Českoga Včelařa“ u Pragu, te u listu ponudio svoj fotografički album u vriednosti od preko 500 for. — Želja, da se ovdašnji pčelari upoznadu sa pčelari iz Česke, Moravske, Šlezke, Kranjske, Ugarske, Njemačke, Italije itd, potakla je plemenitog našeg prijatelja na tu krasnu pomisao. — Uprava velikim veseljem izčekuje obečani album, te se nada po izjavi tajnika, koji je svu odgovornost zanj preuzeo, da će isti već sutrašnju skupštinu krasiti.

V. Družtveni povjerenik za Miholjac i okolicu g. *Dragutin Kreppe* javlja tajniku jednog podpomagajućeg člana, te se medju ostalim tuži na ovu godinu kao zlu i nazadnu po pčelarstvo. Ovaj će se izvještaj u svoje vrieme sa ostalimi u družtvenom listu upotriebiti, a odličnomu g. povjereniku budi hvala na neumornu trudu što ga u interesu družtvene stvari ulaže!

VI. Novi članovi:

Od prošle pa do ove sjednice prijaviše se u družtvo kao članovi:

Visokorodni gospodin *Ervin pl. Cseh*, vlastelin u Osieku, kao utemeljiteljni član; gosp. *Ladislav Gilming*, posjednik tvornice koža u Osieku. kao pospješitelj; nadalje gospoda: *Jakob Weishaus*, ravnatelj vlastelinstva u Čepinu; *Julijus Farago*, *Fridrich Stelzel*, mjernici u

12. Alexander Kwiatkovsky: „Der praktische Bienenwirth“.

13. „Die Bienenpflege“ Württembergische Monatschrift zur Verbreitung bienenwirthschaftlicher Kenntnisse. Redacteur Dr. Wilh. Ebel (Ludwigsburg, 1881).

14. „Jahrbuch der Bienenzucht“. Herausgegeben von Fr. Wilh. Vogel (Jahrg. 1882).

15. „Die Bienenzucht, ein wichtiger, aber noch wenig cultivirter Zweig der Landwirthschaft“ von P. Coelestin M. Schachinger (Wien 1880). Der Verfasser, einer der bekanntesten deutschen Imker, und zeitweiliger Mitarbeiter unseres Vereinsorgans, übersendete 20 Exemplare dieser seiner interessanten literar. Arbeit, mit dem Wunsche, dieselben an ärmere Bienenwirthe und Schulen zu vertheilen, welchem Wunsche der Verwaltungsausschuss auf das gewissenhafteste und freudigste entsprochen hat.

16. „Bericht über die XXIV. Wanderversammlung deutscher und österreichischer Bienenzüchter in Prag von 7. bis 11. September 1879. Verfasst von Jos. Mikulaš Boleslavsky. (Der Bibliothek gespendet von unserem hochverdienten *Dinko Muškardin*.)

17. „Pčelarstvo“ (Die Bienenzucht) von J. E. Tomić mit 57 Illustr. (Agram 1879.) Bis heute das einzige in kroatischer Sprache geschriebene Werk, welches die rationelle Bienenzucht zum Leitmotiv genommen. (Die hohe Regierung übersendete hievon seinerzeit 20 Expl. behufs Vertheilung im Lande, welchem Auftrage auch prompte Folge gegeben wurde.)

18. „Slavonska pčela“. I. Jahrg. complet.

Ausser den hier angeführten apistischen Werken besitzt die Vereinsbibliothek u. A.: „Stahl's grosses illustrirtes Kräuterbuch“ und den „Jahresbericht pro 1881/2 des Vereins der Aerzte Slavoniens“. Das letztere umfangreiche Jahrbuch wurde gespendet.

(Wird fortgesetzt.)

Protokoll

der am 28. Juni 1882 unter Vorsitz des Präsidenten Herrn *Franz Schmidt* jun. abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines“.

Anwesend die Herren: *Anton Hržić*, I. Vicepräses; *Ignaz Sudić*, Ausschussm.; *Ivan Darebny* und *Florian Ittlinger*, Ausschusstellvertr.; und der Secretär *Bogdan Penjić*, zugleich Schriftführer. Ferner wohnten dieser Sitzung an, die Mitglieder Herren: *Josef Auerbach*, Catastral-Inspector; *Math. Stojanović*, pens. städt. Senator; *Paul Michel*, Ingenieur; *Peter Radanović*, Oeconom und *Budimir Kovačević*, Lehramts-Candidat.

Osieku; *Mézsáros Vincze*, najamnik ekonomije u Garé kod Pećuha; *Gjorgjević Milan*, obć. bilježnik u Čepinu; *Faist Franjo*, trgovac s drvi u Osieku; *Činček Florijan*, župnik u Nuštru; *Gradišnig Franjo*, upravitelj kr. brzojav. ureda u Osieku; *Nenin Petar*, profesor na kr. vel. realci u Osieku; *Škert Josip*, vlastelinski šumar u dol, Miholjcu; *Michel Pavao*, mjernik i *Hergović Mihajlo*, kr. nadpovjerenik financijalne straže u Osieku, svi kao podpomagajući članovi.

Poleg obstojećeg §. družtvenih pravila uvršćuju se sva gospoda u red članovâ od godine 1882.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku dol. gradu dne 28. lipnja 1882.

Eranjo Schmidt ml., predsjednik.

Bogdan Penjić, tajnik.

Dopis.

Što sam vidio.

Ogranulo blago jutro, osmjehnulo se sunce svietu, a veselo cvrkutala ševa, krileć nebu u visine. Zrak se napunio pievom ptica, a zemljicom prosula se rosa. Liepo ti je rano uraniti! Još liepše bojnoj u naravi motriti taj božji sviet, te žive stvorove i milenu zelen Dižu ti se grudi od milinja, a srce te nosi u davne već usnule idee, za koje si mislio, da ih nikoja sila probuditi ne može. Pomisli li čovjek, da je stvor u toj naravi najodličniji, da je gospodar briegu i dolini, zelen-šumi i vodi, eto te, gdje ohol još oholije vrludaš po gospoštiji svojoj. Dà liepa je zemlja i liep je sviet, a diel te ljepote i naša je Hrvatska. Kakvo milje obavija Hrvata, kada motreć krasotu dobre majke, pomišlja: tuj sam niko, tuj ugledo prvo sunce! Sa vrhunca opojene radosti silazi opet, kad se sjeti biede i nevolje svoje, kad se sjeti mana svojih. I gospodarstvo naše u natražke ide; pčelarstvo ako djelonice napreduje, gubi vriednost, jer napredak nije obći. Gdje su mane, gdje pogrieške u pčelarstvu, gdje ubitak po pčelari?

Njeki za ovo, njeki za ono znadu, evo što sam ja vidio.

Starješinom svojim povezoh se u nedaleko selo. Motrio sam oko sebe sve i radosti napuni se srce moje, kad u sried zeleni ugledah milo selo. Eto cilja, eto kraja putu našem. Ali ne potraja moja radost dugo. Seljaci toga kraja bave se i pčelarstvom. A baš u njih nadjoh grdu manu. Vidi se da je primitivni odgoj zaostao daleko za racionalnim uzgojem pčelaca.

Nach Verlesung und Authenticirung des Protokolles der letzten Sitzung übergeht man zur Tagesordnung.

ad. I. erstattet der Geschäftsführer über den Vereinsbienenstand folgenden Bericht: Obwohl in diesem Jahre die Schwarmzeit in etwas verspätete, kann man sie doch mit vollem Recht als eine der günstigsten bezeichnen. Es gaben in der Zeit vom 29. Mai bis zum 27. Juni neun Mutterstöcke 22 Schwärme ab, und zwar: 9 Erst- und 13 Nachschwärme. In Gemässheit des von der letzten Sitzung gefassten Beschlusses wurden 9 Erst- und 1 schöner Nachschwarm an den Präsidenten zu je fl. 2.— verkauft, die übrigen Nachschwärme aber wurden zum Theile in die Mutterstöcke zurückgebracht, zum Theile behufs Erziehung von Reserve-Königinnen in den Honigraum gesetzt. Die Tracht war im Laufe des Monats im Allgemeinen eine befriedigende, und für die Bienen in der Nähe des Riedes sogar eine vorzügliche. Hauptsächlich wurde die Linde von den Bienen beflogen. Die frühe Linde, von welcher man nur hie und da einige Bäume in den Alleen vorfindet, ist für die Tracht von nur geringer Bedeutung, hingegen aber bietet die silberblätterige Linde welche gerade jetzt in der schönsten Blüthe steht und im weiten Bereiche unseres Bienenstandes reichlich vertreten ist, den Bienen üppige Weide. Stark beflogen wurde die gemeine Reseda und in den Gärten die wohlriechende Reseda, welch letztere ihres lieblichen Duftes wegen bei uns allüberall gezogen wird. Besondere Erwähnung verdient der Borretsch, auch Gurkenkraut genannt, dessen Blüthe von den Bienen den ganzen Sommer über beflogen wird; sie bringen von ihm Nektar in reicher Menge, desgleichen kleinere Quantitäten gelblichweissen Blüthenstaub. Der Borretsch wird hierzulande nur in Gärten gezogen. — Mit Ausnahme des 14. Juni, an welchem Tage kühle, windige Witterung herrschte, hatten wir uns den ganzen Monat über schöner, angenehmer Tage zu erfreuen.

ad II. gelangt der Erlass der hohen kön. Landesregierung zur Verlesung, mit welchem der Verwaltungsausschuss verständigt wird, dass dem Vereine der Betrag von ö. W. fl. 200.— als Subvention beim k. Steueramte in Essek angewiesen sei.

Hierauf bringt der Präses zur Kenntniss, dass er die genannte Summe bereits erhoben und dieselbe nutzbringend in der Sparcassa angelegt, das bezügliche Einlagsbüchel aber dem Cassier eingehändiget habe. Der Verwaltungsausschuss wird dieses Geld nur im Interesse der Vereinszwecke verwenden und seinerzeit den Gebahrungsausweis der hohen Regierung unterbreiten.

Što sam vidio? Košnice (košare) namjestiše izvan sela, ali ne u vrtu ili livadi, nit u cvietnjaku ili polju, već na pustom mjestu. Potok teče sa brda, u dolini prelieva se u močvaru. Kud pogledić trska, šaš, rogoza; cvietu ni traga ni glasa. U sredi močvare otok, po njem glib i nješto kamena. Tuj smjestiše dobri ljudi košnice svoje. Uspievaj pčelo, množi med, odgojivaj pčelice svoje! Može li tuj pčela naći dovoljno hrane, potrebna cvieća? Nejma li toga, o medu ni divàna! A znate što mi rekoše dobri ljudi, kad sam ih sbog njihova nerada ukorio? Gospodine — rekoše mi — blizu je voda, a to je život pčeli.

Gdje ste pčelari, da slušate taj absurdum. Ne velim, da pčeli nije treba vode i to na blizu, ali ju ti sam postaviti možeš, a drugo ne vjerujem, da vodom množi med.

Badava sam im pripovjedao kako rade ovdašnji pčelari, nagovor moj ostade jalov, i opet doviknuše onu staru: otci naši tako, mi svakako!

Recite mi nije li vriedno takove ljude podučiti, nije li vriedno odkriti im, kako težku zadaju pčeli ranu? Ali da vidite, koliko im pčela sašlo u košnicu, mogao bih ih pobrojiti! A nije ni čudo što odoše. Nije lahko pčeli sa daleka vući sočni teret, a zdrav um veli nam sam, marljiva pčela ne dangubi rado, a dangubi kupeć med po daljini silnoj. — Tko je junak sjekni voljom, odazovi se momu pozivu — u ime naroda — i napiši liepim slogom i razumljivo, gdje treba namještati košnice i kako valja obskrbljivati pčela. Ne sjećam se, da je „Slav. pčela“ išto slična donjela. Ne zanemarujte ljudi, koji bolje ne znaju. Hoćete li? Odgovorite u skoro.*)

B. K.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.)

Matan: Koliko okvirića stane u ležište?

Učitelj: Upravo dvadeset. a gore u medište deset, nego ja bi bio posve zadovoljan, da mi za

*) Nepoznato nam je mjesto, na kom dotični seljaci svoje košnice smjestiše, ali biti će svakako da su ih smjestili u sried kakove ritine. Nije li rit poplavljen vodom, pruža preobilno hrane za našu pčelicu, u protivnom slučaju ne samo da nepruža hrane, nego i uništuje pčelu, ako ova mora veliku vodu prelietati, da do kakove hrane dodje. Pčelinjak se nesmije nikada smjestiti u blizini velike vode, ali pokraj manje vode, kao što su potoci, jezerca, manje močvare itd., uspjeva vrlo dobro. Nebude li se koji od naših pčelara odazvao iskrenoj želji u ovom dopisu izraženoj, progovoriti ćemo drugiput potanje o namještanju pčelinjaka.

Ured.

ad III. wird beschlossen, der Generalversammlung zu beantragen, für die vier erledigten Ausschuss-Stellen die Ersatzwahl vorzunehmen.

ad IV. Der Secretär macht eines ihm vom Redacteur des „Česki včelař“ Herrn *Jos. Mikoláš-Boleslavsky*, zugekommenen Schreibens Erwähnung, mit welchem derselbe sein Photographien-Album, welches einen Werth von über fl. 500.— repräsentirt, dem Vereine zur Einsichtsnahme anbietet. Herr *Mikuláš* strebt hiemit an, dass die Bienenzüchter hierzulande mit jenen in Mähren, Böhmen, Schlesien, Krain, Ungarn, Deutschland, Italien etc., aus welchen Ländern das Album Photographien von Imkern enthält, bekannt werden. Der Verwaltungsausschuss sieht mit vielem Vergnügen der Einsendung dieses überaus werthvollen Albums entgegen und überträgt die Sorge und Verantwortung für dasselbe dem Secretär *Bogdan Penjić*.

V. Der Vertreter unseres Vereines für Dolnj. Miholjac und Umgebung, Herr *Carl Kreppe*, meldet ein neu beigetretenes unterstützendes Mitglied an, und klagt gleichzeitig über die Ungunst des laufenden Jahres, indem er es als für die Bienenzucht höchst unzuträglich bezeichnet. Dieser Bericht nebst anderen soll gelegentlich im Vereinsorgan zum Abdrucke gelangen; unserem verdienstvollen Herrn *Carl Kreppe* aber sei für seinen unermüdlichen Fleiss, im Interesse des Vereines zu wirken, hiermit der Dank ausgesprochen.

VI. gelangten die Namen der seit der letzten Sitzung bis heute neubeigetretenen p. t. Mitglieder zur Verlesung, diese sind: Se. Hochwohlgeboren Herr *Ervin v. Cséh*, Grundherr in Essek, als Gründungsmitglied; Herr *Ladislaus Gillming*, Lederfabriks-Besitzer in Essek, als Förderer des Vereins; ferner als unterstützende Mitglieder die Herren: *Jacob Weishaus*, Güterdirector in Čepin; *Julius Farago*, Ingenieur in Essek; *Friedrich Stelzel*, Ingenieur in Essek; *Vinczé Meszáros*, Oekonomiepächter in Garé bei Fünfkirchen; *Milan Gjorgjević*, Gemeinde-Notär in Čepin; *Franz Faist*, Holzhändler in Essek; *Florian Činček*, Pfarrer in Nuštar; *Franz Gradišnigg*, Telegraphenamts-Verwalter in Essek; *Peter Nenin*, Professor an der kön. Oberrealschule in Essek; *Josef Škert*, herrschaftl. Förster in D.-Miholjac; *Paul Michél*, Ingenieur und *Michael Hergović*, kön. Finanzw.-Obercommissär in Essek.

Nachdem hiermit die Tagesordnung erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 28. Juni 1882.

Franz Schmidt jun., **Präses.** — **Bogdan Penjić**, **Secretär.**

ovu godinu svaki roj izgradi samo ležište. (Brutraum.)

Matan: Baš sam se sada sjetio kako ste vi onomad govorili da ove krupne crne čele nisu za ništa, kad prodje rojenje,, pa gledajte ovaj tu baš ima mnogo trutina, a više je izgradio od onoga koji nema trutine. — Kako je to?

Učitelj: Što sam onomad kazao, neporičem, niti ću ikada oporeči. Ovaj ovdje izgradio je više jer je stariji za 9 dana od onoga, a i jači je to roj bio. To je prvenac, a ono je tamo drugenac. Ovaj ima staru, već od lane oplodjenu maticu, a onaj posve mladu ovogodišnju maticu. Ovaj je zalegao i previše trutine, jer se je htjeo rojiti. Znaš da sam i prošle godine tri paroja dobio.

Matan: Pa zašto se nije izrojio?

Učitelj: Izvadio sam mu već dvaput nanešeni med i poizrezivo matičnjake, pa sam ga tim tako sbunio, da je od rojenja posve odustao, a sada kako vidiš već i trutove progantja!

Matan: Zar to nije šteta? Ja jedva čekam da do roja dodjem, a vi priečite rojenje.

Učitelj: Ništa neugodnijega za pravoga pčelara nije, nego kada mu se koji pčelac u nevrieme izroji. Da je po tvom, imao bi ja sada mjesto jednoga jakoga, dva slaba pčelca, a od njih nikakove koristi, što više, mogla bi mi oba preko zime uginuti. Ovako imam jednog, al jakog pčelca, koji mi je već dao do 6 kila čistoga vrcanoga meda, a do uzimlenja biti će još njekoliko punih okvirića hasne i njemu ću moći ostaviti preko 10 kila meda, što će ga, ma još tako jaka zima bila, uzdržati preko zime.

(Nastavit će se.)

Hrvatskim pčelarom!

Skupštine razumnih i radenih ljudih, pak po takovih priredjene izložbe raznih proizvodâ, to su one dvie odlučne poluge, pomoćju kojih čovječji rod u svih znanostih napreduje, te se od dana do dana sve više i više usavršuje. Samo dogovaranjem, izmjenjivanjem mnienja, te medjusobnim priobčivanjem stečenoga izkustva dovinulo se je čovječanstvo do ovoga stepena ižobraženosti, na kojem je danas. Da mnogo neokolišamo, zapitajmo se samo za napredak u pčelarstvu, toj velezanimivoj i obće koristnoj grani gospodarstva, zadnjih desetak godinâ, pak ćemo se osvjedočiti da je za-

Aufruf!
an die Bienenzüchter Oesterreich-Ungarns.

In der letzten (XXVI.) **Wander-Versammlung deutscher und österreichischer Bienenzüchter** zu Erfurt wurde das allzeit getreue **Wiener-Neustadt** in Niederösterreich als Vorort für die diesjährige **XXVII. Wander-Versammlung** gewählt und den Unterzeichneten das Präsidium derselben übertragen.

In Würdigung der durch diese Wahl uns zugewiesenen Aufgabe werden **wir, sowie die durch uns vertretenen Bürger von Wiener-Neustadt** bemüht sein, den Erwartungen, welche sich die Imkerwelt von uns und unserer Stadt versprochen hat, in vollstem Masse gerecht zu werden und den bei der Wander-Versammlung erscheinenden Bienenzüchtern und Bienenfreunden aus Nah und Fern die Tage ihres Aufenthaltes bei uns möglichst **angenehm** zu machen; dass selbe auch recht **lehrreich und anregend** sein werden, dafür bürgt der längstbewährte vorzügliche Ruf, den gerade die Wanderversammlung der deutschen und österreichischen Bienenzüchter seit einer Reihe von Jahren in ungeschwächtem Masse geniesst.

Es ergeht somit an alle Bienenzüchter und Bienenfreunde, insbesondere aber an die Imker der beiden genannten Kaiserstaaten **die freundliche Einladung, an dieser XXVII. Wander-Versammlung der deutschen und österreichischen Bienenzüchter theilnehmen und die mit derselben verbundene Ausstellung von lebenden Bienen, Erzeugnissen der Bienen, Geräthen, Lehr- und Hilfsmittel der Bienenzucht und überhaupt Allem, was zur rationellen Pflege der Bienen erforderlich ist oder damit im Zusammenhange steht, beschicken zu wollen.**

Das Nähere über die Wander-Versammlung und Ausstellung findet sich in dem weiter unten folgenden Programme derselben.

Die in den Sitzungen zu verhandelnden Fragen wollen die geehrten Herren Theilnehmer an den ständigen Vice-Präsidenten der Wander-Versammlung, Herrn **W. Vogel Lehrer in Lehmannshöfel bei Cüstrin, Preussen,** behufs Aufnahme in die Tagesordnung, recht bald einsenden.

ista velik napredak učinjen. Vrcalo, Hannemanova rešetka i umjetno saće, izumi su novije dobe. a od koje neprocienive vriednosti, znade svaki napredni pčelar.

Svaki napredak u pčelarstvu plod je samo obćih pčelarskih skupština, spojenih sa izložbom. Njemački i austrijski pčelari stekoše si liepo ime u svietu po svojih godišnjih obćih skupštinah i šnjimi spojenih znamenitih skroz apističkih izložbah. Ove je godine **mjeseca rujna godišnji sastanak njemačkih i austrijskih pčelara u bečkom Novommjestu (Wiener-Neustadt). Sa ovim sastankom spojena velika apistička izložba otvara se 10. rujna.**

Na noge dakle hrvatski pčelari, pa komu iole materijalne okolnosti dopuštaju, nežali troška, pohiti u bečko Novomjesto, da se nagledaš izložbe, kakve još vidio nisi!

Pošto će većinom željeznička družtva Austro-Ugarske sniziti cienik vožnje u tom slučaju, zato upozorujemo svakog družtvenog člana, koji želi gore navedeni sastanak i izložbu posjetiti, da se uredničtvu ovoga lista najdulje do 20. kolovoza t. g. prijavi.

Uz prijavu molimo takodjer, da se i dva forinta pošalju, jer toliko stoji posebna pristupnica, kojom će se morati svaki izkazati pri pojedinih željezničkih postajah, ako želi blagodati snižene ciene uživati.

Samo posjednik pristupnice može prisustvovati skupštini, bezplatno posjećivati izložbu, svečanosti i t. d.

Konačno molimo još, da nam svaki član označi, želi li imati slobodan stan, kojih će do 200 biti, ili pako najmljen stan, koji će uz vrlo povoljne uvjete dotični stanbeni odbor pribaviti.

Za vrieme sastanka ustanovljen je sliedeći

PROGRAM:

Nedjelja 10. rujna, 10. ure dopodne: Svečano otvorenje izložbe u gombalištu.

Ponedjeljak 11. rujna, 8. ure na večer: Uzajamni pozdrav svih prisutnih pčelara u posebnih prostorijah, koje će se stoprv opredieliti.

Utorak 12. rujna, 9. ure dopodne: Predavanja

In allen anderen, die Versammlung betreffenden Angelegenheiten, wolle man sich an den ersten Präsidenten: Bürgermeister **J. Pöck in Wiener-Neustadt,** wenden.

Da die meisten Bahnen Oesterreich-Ungarns und theilweise auch Deutschlands bedeutende Preisermässigungen (wir werden diese, sobald wir mit positiven Angaben dienen können, jedenfalls aber noch rechtzeitig, bekannt machen) für die Mitglieder der Versammlung in Aussicht gestellt haben, so empfiehlt es sich, die Mitgliederkarte schon vorher durch die Post zu beziehen, weil nur gegen Vorweisung dieser eine Ermässigung des Fahrpreises statthaben kann; Mitgliederkarten können vom 10. August ab gegen francirte Einsendung von 2 fl. (4 Mark) an den obengenannten ersten Präsidenten mit umgehender Post franco bezogen werden; sie berechtigen zur Theilnahme an den Verhandlungen, sowie zum freien Besuche der Ausstellung, Festlichkeiten etc.

Bei Bestellung der Mitgliederkarte wolle auch angedeutet werden, ob auf ein Freiquartier, deren gegen 200 in Aussicht stehen, oder auf Besorgung einer Hotelwohnung zu angemessenem Preise von Seite des Comités reflectirt wird.

* * *

Für die Versammlung ist vorläufig folgendes

Programm

festgestellt.

Sonntag, den 10. September, 10 Uhr Vormittags: Feierliche Eröffnung der Ausstellung in der Turnhalle.

Montag, den 11. September, 8 Uhr Abends: Begrüssung der erschienenen Bienenwirthe in einem noch zu bestimmenden Locale.

Dienstag, den 12. September, Vormittags 9 Uhr: Vorträge und Verhandlungen im grossen Festsaale der Lehrer-Bildungs-Anstalt. Mittags 1 Uhr: Gemeinsames Festessen. 3 Uhr Nachmittags: Besichtigung der Stadt, der Akademie etc. unter kundiger Führung. Von 7 Uhr ab Fest-Concert in der Schwechater Bierhalle.

Mittwoch, den 13. September, 9 Uhr Morgens: Fortsetzung und Schluss der Verhandlungen im Fest-

i riešavanja pojedinih pitanja u velikoj dvorani učiteljišta. 1. ure popodne: Zajednički objed. 3. ure popodne: Pregledanje varoši, akademije itd. pod dobrim vodstvom. 7. ure na večer: Svečani koncert u Švehatskoj pivari.

Srieda 13. rujna, 9. ure dopodne: Nastavak i zaključak strukovnih razpravâ. Na večer sastanak u vrtu Hakerove restauracije.

Četvrtak 14. rujna, 9. ure dopodne: Svečano razdieljivanje nagradâ. Zatim

izlet posebnim vlakom u Gutenstein

(vožnja bezplatna za skupštinare, a tamo uzlaz na ‚Mariahilfberg' i pregledanje pčelinjaka P. C. M. Schachingera. Na večer natrag.

Petak 15. rujna, 10. ure dopodne: Žriebanje raznih sgoditakâ.

Upravni odbor skupštine i izložbe biti će zastupan od 11. rujna, devete ure dopodne u sgradi gradskoga poglavarstva.

Program izložbe razdieljen je u 14 paragrafâ, i to:

§ 1. Glavni odbor XXVII. obće skupštine njemačkih i austrijskih pčelarâ priredjuje apističku izložbu u bečkom Novommjestu, spojenu sa nagradjivanjem i žriebanjem.

§ 2 Izložbi se pripušćaju pčelci, med i vosak, pčelarska orudja, pčelinji stanovi svakoga oblika, poučna i znanstvena apistička djela itd. iz svih pokrajinâ.

§ 3. Izložba se otvara 10. rujna 1882. u 10 satih dopodne, a zatvara se 15. rujna na večer. Nagrade ce se razdieljivati 14. rujna oko 9 ure dopodne, a žriebanje će se preduzeti 15. rujna oko 10. ure dopodne.

§ 4. Svaki, koji želi što izložiti, ima se prijaviti predsjedničtvu izložbenoga odbora, te dobiveni formular izpuniti i najduže do 30. kolovoza odaslati. (I. predsjednik: Josip Pöck, naćelnik u bečkom Novommjestu.)

§ 5. Svi se izložci imadu „franco" poslati na „Gradsku obćinu bečkoga Novomjesta, dolnja Anstrija, južna željeznica".

Pošiljke poštom imadu se upraviti na i z-

Saale. Abends freie Vereinigung in Hacker's Restaurationsgarten.

Donnerstag, den 14. September, 9 Uhr Vormittags: Feierliche Preisvertheilung.

Hierauf Ausflug mittelst Separatzuges nach Gutenstein (Fahrt frei für die Festtheilnehmer), dortselbst Besteigung des Mariahilferberges und Besichtigung des Bienenstandes des P. Coelestin M. Schachinger. Abends Rückfahrt.

Freitag, den 15. September, 10 Uhr Vormittags: Verloosung der für die Lotterie angekauften Gewinnste.

☛ Das Bureau wird vom 11. September, Vormittags 9 Uhr ab, im städtischen Rathhause eröffnet sein.

* * *

Programm

für die internationale Ausstellung von lebenden Bienen, Bienenwohnungen, Erzeugnissen, Geräthen, Sammlungen und Hilfsmitteln der Imkerei.

§ 1. Das Haupt-Comité für die 27. Wander-Versammlung deutscher und österreichischer Bienenzüchter veranstaltet in den Tagen vom 10. bis inclusive 15. September 1882 zu Wiener-Neustadt (Niederösterreich) eine internationale Ausstellung, verbunden mit Prämiirung und einer Verloosung.

§ 2. Zugelassen werden Bienenvölker, Honig und Wachs, Geräthschaften, Bienenwohnungen, Modelle, Unterrichtsmittel, Litteratur etc. aus allen Ländern.

§ 3. Die Ausstellung wird Sonntag, den 10. September 1882, Vormittags 10 Uhr, eröffnet und am 15. September Abends geschlossen. — Die Prämienvertheilung findet am 14. September, Vormittags 9 Uhr, und die Verloosung am 15. September, Vormittags 10 Uhr, statt.

§ 4. Anmeldungen zur Beschickung der Ausstellung sind unter Benützung eines von dem unterfertigten Präsidium zu beziehenden Formulars spätestens bis 30. August l. J. zu richten. — Das Anmeldungs-Formular hat folgende Fassung: Benennung und kurze Beschreibung der angemeldeten Gegenstände; ferner die Anmerkung, ob der Ausstellungsgegenstand verkäuflich oder unverkäuflich? etc.

§ 5. Sämmtliche Ausstellungsgegenstände sind **franco** zu senden: „An die Stadtgemeinde Wiener-Neustadt, Niederösterreich, Südbahn", welche die Zufuhr von der Bahn zum Ausstellungsplatze resp. die Rücksendung der Ausstellungsgegenstände besorgt.

ložbeni odbor. Žive pčele, dakle pčelci moraju biti sa napadnimi slovi na sliedeće obilježeni: „Oben! Lebende Bienen! Vorsicht!“ Troškove prenašanja sa kolodvora do izložbe i natrag snašati če izložbeni odbor.

§ 6. Izložbeni odbor se je već obratio na sva upraviteljstva Austro-Ugarskih željeznica, te će svi izložitelji uživati njeke polakšice u pošiljanju izložakâ.

§ 7. (Spada na izložitelje iz inozemstva.)

§ 8. Izložci moraju najduže do 9. rujna t. g. u bečko Novomjesto prispjeti.

§ 9. Za mjesto se neplaća ništa.

§ 10 Svi skupštinari, koji se mogu pristupnicami izkazati, kao i izložitelji uživaju slobodan pristup k izložbi.

§ 11. Red pri izložbi rukovodi izložbeni odbor.

§ 12. Izložbeni odbor neodgovara za štetu, koja bi se mogla nanieti elementarnimi nesgodami, kao što niti nepruža podpore, niti nadoknadjuje troškove za pošiljanje izložakâ.

Svaki si izložitelj može imenovati zastupnika pri izložbi. Po želji pobrinuti će se izložbeni odbor da se izložci prodadu, kao što je i pripravan preporučiti povjerljive zastupnike.

§ 13. Svaki će se izložak po posebnom u skupštini izabranom odboru ocieniti. Ocjene će se u izložbenom izkazu oglasiti. Najvriedniji predmeti biti će nagradjeni, Izložbeni odbor razpolaže do sada sa 20 državnih nagrada, 2 nagrade od strane bečkoga Novogmjesta i mnogimi novčanimi nagradami u ukupnoj vriednosti od 1000 forintih.

§ 14. Prodani se izložci mogu stoprv po zaključku izložbe odnieti.

Razne viesti.

— **Zemaljsko centralno pčelarsko družtvo za Česku** obdržavati će svoju V. glavnu skupštinu, spojenu sa velikom internacionalnom apističkom izložbom, dne 3., 4. i 5. rujna 1882. u glasovitoj, radi srebrokopja, českoj varoši Přibramu.

— **Zašto pčele u mraku rade.** Svakomu je poznato, da je frižak med oriedka, svjetlije ili tamnije

— Postsendungen sind franco an das Ausstellungs-Comité zu senden. — Sendungen, welche lebende Bienen enthalten, müssen die mit grossen, auffallenden Buchstaben geschriebene Aufschrift tragen: **„Oben! Lebende Bienen! Vorsicht!“** — Die Kosten des Transportes der Ausstellungsgegenstände von der Eisenbahn zum Ausstellungsplatze und von letzterem zur Eisenbahn werden vom Ausstellungs-Comité getragen.

§ 6. Die Frachtermässigung für sämmtliche Ausstellungsgegenstände wird bei allen Bahnverwaltungen des deutschen und österreichischen Eisenbahnverkehrs nachgesucht und sind die betreffenden Zulassungsscheine bei den Eisenbahn-Stationen zur Erlangung der Frachtermässigung vorzuweisen.

§ 7. Die Aussteller des Auslandes sind an der Grenze von der Zollentrichtung befreit, erst im Verwendungsfalle im Inlande unterliegen die Ausstellungsgüter dem Zolle. Das zollamtliche Abfertigungsverfahren geschieht dann ohne Rücksicht auf den Eintrittsort bei dem Hauptzollamte in Wiener-Neustadt.

§ 8. Die Ausstellungs-Gegenstände müssen spätestens bis zum 9. September l. J. Mittags am Bahnhof in Wiener-Neustadt angelangt sein.

§ 9. Platzmiethe wird nicht entrichtet.

§ 10. Der Eintritt ist für die Theilnehmer der Wander-Versammlung gegen Vorzeigung ihrer Mitgliedskarte und für die Aussteller frei.

§ 11. Die Ordnung auf dem Ausstellungsplatze wird vom Austellungs-Comité gehandhabt.

§ 12. Das Ausstellungs-Comité gewährt weder eine Vergütung für die Beschickung der Ausstellung, noch eine Entschädigung für irgend welche durch diese Beschickung dem Aussteller erwachsende Kosten und Nachtheile, noch haftet dasselbe für durch Elementar-Unfälle herbeigeführte Schäden.

Dem Aussteller steht es frei, sich einen Vertreter zu bestellen. Auf Wunsch besorgt das Ausstellungs-Comité den Verkauf der Ausstellungs-Gegenstände unentgeltlich und empfiehlt zuverlässige Vertreter.

§ 13. Jeder Ausstellungsgegenstand wird durch die von der Wander-Versammlung zu wählenden Preisrichter einer Beurtheilung unterzogen; die Urtheile werden in einem Ausstellungsberichte veröffentlicht. Die hervorragenden Objecte werden prämiirt. Zur Prämiirung stehen vorläufig

20 Staatsprämien,

2 Ehrenpreise der Stadt Wr.-Neustadt und diverse andere Ehrenpreise, sowie circa 1000 Gulden Geldprämien.

zur Verfügung.

žuta tekučina. Kada se takov med iz saća izvrca, to se on za kratko vrieme sgustne i biva svakim danom gušći, dok se napokon posve nestine (ušečeri). Ja sam negdje čitao da svjetlo na gustoću meda djeluje, a da se osvjedočim, napunio sam njekoliko čaša tekućim medom, te sam, zatvoriv hermetički sve čaše, stavio polovicu u svjetli, a polovicu u posve mračni prostor. Za njekoliko dana, pregledav sve čaše, osvjedočio sam se zaista da se je med u svjetlom prostoru stinuo, a onaj u mračnom ostade nepromienjen.

Evo dakle temeljitoga razloga zašto pčele u mraku rade. Leglo, pa i mlade pčele mogu se samo tekućim medom hraniti, kada bi se dakle med uplivom svjetla u ulištu stinuo, moralo bi leglo a i mlade pčele stradati. Sve to pčele svojim naravnim instinktom osjećaju, te zato i rade u mraku, a netrpe svjetla odnikuda do li na leto, koje svjetlo i nedopire do medišta.

B . . . . n.

Na ubaviest.

☛ **Članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ mogu dobiti vrlo liepoga proljetnoga i ljetnoga vrcanoga meda po 70 novč. kilogram, ili u vrlo ukusnih čašah po 50 novč. čašu. Pobliže kod uredničtva.**

☛ **Skupocieni i krasni album europejskih pčelara naći će se još samo njekoliko dana kod uredničtva ovoga lista. Tko si od gospode članovâ želi isti pregledati, neka to što prije učini, tko je pako voljan svoj svjetlopis (fotografiju) u taj almanak pčelarski uvrstiti neka ga bezodvlačno ovamo na uredničtvo pošalje.**

— Članovi „Slav. pčelarskoga družtva“ mogu dobiti od uprave družtvene u svako doba vrlo praktičnih pčelarskih kapâ po 1 for.; zatim umjetnoga saća kilogram po 2 for. 50 novč. i raznoga pčelarskoga orudja, cielu garnituru za 2 for. 50 nč.

„*Uprava Slav. pčelarskoga družtva*“.

☛ Gg podpomagajući članovi „Slav. pčelarskoga družtva“ upozoruju se oviem na §. 13. družtvenih pravila, te se osbiljno opominju, da svoj dugujući prinos kao za prošlu, tako i za tekuću godinu što prije pošalju poštarskom naputnicom na družtvenog blagajnika g Ivana Heštern, (dol. grad). Ujedno molimo i štovane predplatnike našega lista, da svoju predplatu obnove i na uredničtvo „Slavonske pčele“ pošalju.

§. 14. Verkaufte Ausstellungsgegenstände dürfen erst am Schlusse der Ausstellung weggenommen werden.

Wiener-Neustadt, den 28. Juli 1882.

Das Präsidium der XXVII. Wander-Versammlung deutscher und österreichischer Bienenwirthe.

Der zweite Präsident:	Der erste Präsident:
Alfred Faber, Gutsbesitzer in Brunn am Steinfelde.	**Josef Pöck,** Bürgermeister von Wiener-Neustadt.
Der ständige Vice-Präsident:	Der Secretär:
W. Vogel, Lehrer in Lehmannshöfel.	**P. Coel. M. Schachinger,** Cooperator in Gutenstein.

Verschiedenes.

— Der **Landes-Central-Verein der Bienenzüchter des Königreiches Böhmen** wird seine V. General-Versammlung verbunden mit einer grossen internationalen apistischen Ausstellung am 3., 4. u. 5. September 1882 in Přibram, der berühmten Silberbergwerk-Stadt Böhmens, abhalten. Es ergeht daher nicht nur an alle einheimischen, sondern an alle Bienenzüchter in fremden Ländern die ergebenste Einladung, sich an diesem Imkerfeste zahlreich zu betheiligen und die Ausstellung, von der hohen Regierung und von Seite des Landesvereines reichlich mit Prämien bedacht, zu beschicken. Alle diesbezüglichen Anfragen, so auch Anmeldungen sind an das Ausstellungs-Comité in Přibram, Böhmen, zu richten und werden bereitwilligst sogleich beantwortet.

Zur Nachricht.

☛ **Die p. t. Mitglieder des „Slavon. Bienenzuchtvereines“ können vorzüglich schönen geschleuderten Frühjahrs- und Sommer-Honig à 70 kr. per Kilogramm, oder denselben in eleganten Gläsern à 50 kr. beziehen. Näheres durch die Redaction dieses Blattes.**

☛ **Es diene den p. t. Mitgliedern zur Kenntniss, dass das „Album europäischer Bienenwirthe“ dessen Anlangen an anderer Stelle gemeldet wird, nur kurze Zeit in der Redaction dieses Blattes aufliegt und werden daher Diejenigen, welche diesen werthvollen Bilderschatz besichtigen wollen, eingeladen, ihr Vorhaben je eher auszuführen. — Unter Einem sei aufmerksam gemacht, dass Photographien unserer heimischen Imker gesammelt werden und wollen Jene, die ihr Bild in dieses Album eingereiht wünschen, solches umgehend senden an die**

Redaction der „Slav. pčela“.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek.

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882.

Ehren-Diplom I. Ranges Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 strana). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, se se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr. berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 8 i 9. *U Osieku, za mjesec kolovoz i rujan 1882.* *Tečaj II.*

Na tršćanskoj izložbi odlikovano je „Slavonsko pčelarsko družtvo" srebrnom kolajnom.

Necjepkajmo se.

Piše Dinko Muškardin sa otoka Čresa.

(Izvorni članak „Slav. pčele".)

(Nastavak.)

Osvjedočeni, da smo smjerom na stranputici, saći imamo na utrven put, i popraviti ule u smjeru, da jedinstvo mjere polučimo. U tom pogledu nameće nam se pitanje: koji ul, odnosno koju mjeru da poprimimo? Da se ikoje stare mjere, koja je u nas u običaju, držimo, nevidim razloga, kao i da ikoju novu mjeru, koja u nas nije, za nas iznajdemo. U prvom slučaju ostajemo pri staru, jer uzdržujemo mjeru drugdje na smrt jur od davna odsudjenu, te i izvan područja dnevnih iztraživanja. Moglo bi se naći i domaćih protivnika, koji bi svoju mjeru preporučili, te odobri li se jedna mjera već rabljena i druge bi se morale priznati mjere. To bi dakako znatno priečilo, da se do kakva zaključka dojde. Za drugi slučaj ću navesti, da od svih mnogobrojnih mjera do sada iznajdenih nebi se moglo kazati, da bi za nas nova mjera bila narodna i izvorna. Naš se je narod oružjem vježbao, ali drugi su narodi još i umom, te su nas u mnogoj poučili, iznenadili i pretekli. Naša

Auf der Triester Ausstellung wurde der „Slavon. Bienenzuchtverein" mit der Silbernen Medaille ausgezeichnet.

Nur keine Sonderheiten!

Von Dinko Muškardin auf der Insel Cherso.

(Orig.-Art. der „Slavonska pčela".)

Gewiss dürften Viele unserer Leser im Anblicke obigen Titels von mancherlei Gedanken heimgesucht werden; sie werden grübeln, wohin die Worte zielen, werden sich fragen: in was könnten unsere Bienenzüchter sich denn unterscheiden, da doch der Bienenwirth im wahren Sinne des Wortes nichts anderes sein kann, als eben Bienenwirth? Unter den Bienenzüchtern kann es weder eine Zersplitterung, noch Sonderheiten geben, alle müssen Eines Sinnes sein!

Leider aber ist dem nicht so: wir sind different, unsere Ansichten sind getheilt.

Für den ersten Augenblick dürfte dies Manchem unglaublich, ja unmöglich erscheinen, trotzdem ist es nur zu wahr. Und darum unterfange ich mich, der Erste zu sein, der die Stimme erhebt, um seinen Imker-Collegen zuzurufen: Nur keine Sonderheiten! acceptiren wir doch vor Allem die Einheit im Maasse, oder richtiger gesagt, ein Normalmaass.

Um wie viel selbstbewusster könnten die

nova mjera može biti prepis i odtisak koje druge mjere. Tim vraćamo se opet na onu, da smo segli za tudjom mjerom i sasvim tim, da smo na staru. Šta nam dakle učiniti? Da pravo kažem, nisam dorasao, da to škakljivo pitanje konačno riešim, a to jedino s uzroka, jer neživim u Hrvatskoj, gdje bi se moralo više godina i na više mjestih tim traženim ulom savjestne pokuse praviti, ili da bolje kažem, živim na granici, živim u drevnoj i zaboravljenoj Hrvatskoj izvan Hrvatske, nego baš zato neće mi se možda prigovoriti, da položim svoje ma bilo i teoretično mnienje. Moje dakle mnenje bilo bi, da se kojemu jačemu narodu u jedinstvu mjere pridružimo, i to radje Njemcu, nego Talijanu, premda nemogu, nego od jednog i drugog naroda sa dubokim počitanjem i ganutim udivljenjem, da pomislim i govorim. Razlozi će se iz sljedećega spoznati.

Stvar je obće poznata, da uži uli imaju više meda, a manje pčela, naproti širi uli više pčela, a manje meda.

Niemci imadu užje, a Talijani širje ule.

Njemački je ul po najnovijoj mjeri u Kolonskoj skupštini god. 1880. jednoglasno primljenoj širok 23·5 %m., visok 38·5 %m., a dubok 37·4 %m.*) Podlog jedinstvene mjere za okvirić je vanjska visina 18·5 %m.

Okvirci su visoki 36 %m. O talijanskom ulu već sam kazao. Niemci hoće da opravdaju svoj najnoviji ul još i tim da, pčele u njem izvrstno prezimuju Da razgledamo malko i jedan i drugi ul Dakako što je manja soba i čovjeku spavajućemu je u zimi toplije, nego u prostranoj sobi, te sa istom množinom goriva više će se topline razviti u manjoj, nego u većoj sobi, i stog gledišta uži uli imaju veliku prednost pred širimi nli, nego je opet istina, da pčele polažu med i ostalo u zalihu od ozgo na dole. Ako imaju uži uli više meda, tako bi moralo biti puno meda poredana od ozgo na dole na način, da med stoji kakvih 20 i više cmt. ozgo pčelinjeg klupka, prostor, gdje se veliki dio vrućine stiče na uštrb istih pčela, koje su usilovane nizko svoje selo zauzeti, gdje im nebi smjelo biti baš najpovoljnije. Vlagu od ozgo dobivaju. Ovo su faze uzkih ula. Naproti u širokih ulih

*) Visina i dubljina nije se ustanovila, nego tu pis. matematično izvadja.

deutschen Bienenwirthe heute ihr Haupt tragen, wenn sie beispielsweise vor 30 Jahren sich über das Normalmaass zu einen vermocht hätten. Gewiss würden sie ihren Landsleuten, den Herren Dathe und Vogel, freudigen Dank zollen, hätten dieselben früher schon jene glückliche Idee angeregt. Die deutsche Bienenzucht hätte dann wohl kaum so viele Hindernisse und noch andere Uebel zu überstehen gehabt: doch auch sie haben nach Ueberwindung gewaltiger Beschwerden das Normalmaas durchgesetzt.

Heil ihnen! Was aber soll ich von den Italienern sagen, welche die Deutschen — staunenswerth, aber wahr — überflügelt haben? Noch im Jahre 1871 (!) wurde in der ersten zu Mailand abgehaltenen Versammlung die Frage discutirt: Ist es nothwendig, dass für den Wabenträger ein einheitliches Maass bestimmt werde; welches Maas wäre dies; und ist es geboten, alle übrigen Maasse abzustellen? — Und diese Frage wurde von der genannten Versammlung einhellig bejaht.

Wie dies Imker anderer Länder gethan, anerkenne auch ich, dass die Normalmaass-Frage für die Bienenwirthe eine der ersten und wichtigsten ist und darum liegt es durchaus nicht in meinem Willen, dass mit diesen meinen Zeilen eine Frage von solcher Wichtigkeit als erledigt betrachtet werde. Auch dürfte möglicherweise die hier gebotene Erörterung derselben nicht so ganz der Wichtigkeit des Gegenstandes entsprechen, jedoch tröstet mich hiebei das Bewusstsein, dass es eben Jedermann freisteht, auch seine Meinung zu äussern, und mit in die Discussion dieser Frage einzutreten.

Das Normalmaass wäre jedoch nicht blos von Einem Bienenzüchter oder nur auf Einem Bienenstande einzuführen, es müsste massgebend sein für alle Imkereien unseres Vaterlandes. Gleichwie es ohne den Mobilbau keine rationellen Bienenwirthe gäbe, könnte auch ohne die bedingte Verallgemeinung von einem Normalmaasse nicht die Rede sein.

Hält sich jeder Einzelne an das von ihm beliebte Maass, so mag dasselbe wohl für ihn allein von Nutzen sein; jedoch kein Imker kann nur für und von sich selbst leben, weil eine derartige Bienenwirthschaft viel zu kostspielig wäre, und viele Anfänger, bevor sie noch recht

valja pčelam toplije zimište pribaviti, inače će više uljika, i tim više hrane potrošiti. Gornja temeljica (glava) im je tik ozgo njih, a to može biti, jer je med i pelud više po širini, nego po visini razporedan. Najmanja je toplina o bokovih, koji im potrebitu vlagu pružaju i do kojih klupko redovito nedopire. Ovakvi uli u mrzlih krajevih nebi najbolje prošli. U proljeću kasnije se radjaju, nego uzki uli, al ti je roj da mu se u težini i veličini čudiš. Uztrebaju li pčele topline, nesmiju se prevruće prezimiti, jer bi tako sbog pomanjkanja vlage; ni premrzlo, a to je kad toplomjer spade na 18 i 20° izpod 0, jer bi tad sbog previsoke studeni, koja znade i najdeblje bedeme prodrieti, bilo djelomice, bilo sasvim pčele postradale. Po ovomu se vidi, da i uzkim i širim ulom je dosta prigovora kako će biti uvjek prigovora svakomu ulu, jer u svakom obziru savršenog ula jedva će se ikada obreti. Da će pčele u studenih krajevih bolje proći u tjesnijih, nego u prostranijih, u nižih, nego u viših ulih, to se po sebi razumije.

I nam mora biti do toga, da nam pčele u valjanu ulu srećno zimu prevale. Takav ul bio bi ovaj njemački Ta mi i tako drugih neimamo ulâ, nego njemačkih, ili da se korektnije izrazim, imademo samo ulâ slavenskih, jer je Dzierzon, obretnik pomičnog saća, Slaven, nego ti uli su — u njemačkom obliku. Izpitamo li klimatične odnošaje Hrvatske, ovaj ul morao bi nam dobre učiniti usluge Podnebje je u Slavoniji dosta neprijatno, da znade po više mjeseci vladati dosta visoka studen. U sjevernoj Hrvatskoj na visočinah ništa nije bolje, nego u Slavoniji, ma bile nizine nješto blaže i umjerenije. Dalmatinsko zagorje odgovara po prilici sjevernomu predjelu Hrvatskomu izmed Kupe i mora; ondje se opet zima pojavlja sa svom oštrinom i ljutinom. Jedino Hrvatsko primorje čini iznimku, hoću da kažem iztočnu Istru i obalu od grada Rieke tjak uzduž Dalmatinski žal po duljini našeg mora. U ovoj blagoj zoni, koju i pogubni, ali inače zdrav sjever kadkada iznenada pohodi, ne samo da rastu bilja iz pitomog podnebja, nego i pčele netraže onu njegu i udvorbu, koja bi se indji u nemar upisala. Nu što je naše primorje, jedna alinija naprama ostaloj Hrvatskoj? Podnebje je dakle u obće tamo i oštro i ljuto i trajno, za koje se hoće tjesniji i manji uli. Uži će uli i

ihre Aufgabe erfasst hätten, die Imkerei auch wieder fahren lassen müssten. Ein Separatismus dieser Art ist aber aus dem Grunde schon unmöglich, weil nicht Jedem die Talente in gleichem Maasse von Gott zugemessen wurden, um aus dem eigenem Wissen die Behelfe zu verständiger, erfolgverheissender Thätigkeit auf seinem Bienenstande schöpfen zu können.

Den Bienenwirthen obliegt es daher, dass sie sich auf das engste mit jenen internationalen Interessen verknüpft erachten, welche uns in der Zusammengehörigkeit aller Imker verbinden. Aus dem Umstande aber, dass ein Bienenwirth ohne den andern nicht gedacht werden kann, entspringt auch die weiter oben angedeutete Nothwendigkeit der Verallgemeinung des Normalmaasses. Das Normalmaass bietet das äussere Kennzeichen der rationellen Bienenzucht; auf der Einheit des Maasses beruht die Hoffnung, dass endlich der eingerissene Differentismus weiche, und darum wird sie so lebhaft von den verständigen Imkern aller Länder begrüsst. Das Normalmaass wird die fehlende Einigkeit schaffen, die Bienenwirthe einander näher bringen, durch dasselbe werden sowohl die Unordnung, wie auch alle sonstigen Unzuträglichkeiten beseitigt; das Normalmaass ist der Weg zum Heil!

Das Normalmaass kann in zweifacher Art aufgefasst werden, u. zw.: im weiteren Sinne, wonach die Grösse und Form aller Stöcke, sowie der zu denselben gehörigen Geräthschaften bis in alle Details dem acceptirten Musterbau zu entsprechen hätte; sie müssten die gleiche Höhe, Breite und Tiefe aufweisen; die Rähmchen und Halbrähmchen müssten gleicher Grösse, die Nüthen im Innern gleich tief und hoch, die oberen Oeffnungen und die Fluglöcher nach ein und demselben Maasse geformt werden, ebenso die Thürchen, und alles Uebrige. Dasselbe gilt auch von den inneren und äusseren Fütterungs-, Schneide- und Reinigungs-Geräthschaften und der Honig-Schleuder. In engerem Sinne wären dem Normalmaasse unterworfen: die Breite der Beute und Höhe der Rähmchen, wie die Deutschen, oder die Höhe der Rähmchen und die Länge des Wabenträgers wie die Italiener dies nennen, im Grunde ein und dasselbe, nur mit Worten anders ausgedrückt. Hievon ausgenommen, wäre einzig die Tiefe der Beute,

nešto manje stati Nego imam primjetiti, da ul od 23 5 %m. širine mogao bi se pri poslovanju lahko gibati. Još jedno dno 10 %m šire od dna ula moralo bi ulu čvršći podlog izhoditi. Udobnost zahtjeva, da se sigurno poslovati može, a prostor, da nedirajuć pobočnik stiena rukava si nezamrlja. I dubljina će biti za stalno u nekojih godina premalena, čemu se lahko doskoči.

Nego svrnimo se i na druge razloge. Mimoišav naše kulturne i trgovačko-obrtničke odnošaje sa Njemačkom gojim čvrstu vjeru, da će se uz naše životno družtvo i pčelarnica*) podignuti na obću korist. Naši domaći sinovi neće biti prinuždeni svoj novac u tudjinu slati, koji će kod kuće ostati, pa i stranjski će se sviet moći, nenašav bitnih razlika mjere ni ciene, u nas poslužiti. To će dakako neizmjerno dizati i olahkotiti domaći promet. Nego neka paze pčelarski poduzetnici, da ih tudjin nepreteče, te da se nebude obistinivati ona žalostna, da u Hrvatskoj svatko i tudjin lasnije projde, nego Hrvat. Nestojmo prekrštenih rukuh, nego na rad

Napokon neću još jednu prešutiti.

Neće proći mnogo vremena, da će njemačka i austrijska pčelarija u jedinstvu mjere glede ulâ posvema se složiti, i da će se na putujucih skupštinah, gdje su i nam Slavenom širom otvorena vrata, osobito obzir uzeti i na normalnost mjere. Pčelarske skupštine, i njim pridružene izložbe nemožemo, nego da sa svakog gledišta najradostnije pozdravimo. Šta će nam tada ul, ili kojekakvo orudje, koje neima normalne mjere?

(Nastaviti će se.)

XXVII. skupština austro-njemačkih pčelarâ i apistička izložba u bečkom Novommjestu.

I. Skupština.

O skupštinâ u obće, pa o važnosti i koristi takovih neću da govorim, nego mi je svrha predočiti donjekle čitateljem „Slavonske pčele“ dvadeset i sedmu obću skupštinu austro-njemačkih pčelarâ u bečkom Novommjestu, kao i nješto o razpravnom programu iste.

Prije nego što predjem na samu skupštinu, nemogu premučati, a da nespomenem koju o svečanom programu, koji je oglašen u 6. i 7. broju „Slavonske pčele“. Isti je program dosta zamamljiv, a čini mi se da je to i bila svrha naših „Kulturträgera“ samo što više gostiju

*) Bienen-Etablissement.

welche auch kleiner oder grösser sein könnte. je nach dem Blüthen-Reichthum der betreffenden Gegend.

(Wird fortgesetzt.)

Die XXVII. Versammlung österreichisch-deutscher Bienenzüchter und die apistische Ausstellung in Wiener-Neustadt.

I. Die Versammlung.

Es liegt durchaus nicht in meinem Sinne, von den Versammlungen überhaupt, von deren Wichtigkeit oder ihrem Nutzen hier zu sprechen, sondern ich beabsichtige lediglich, hiemit den Lesern unseres Blattes in kurzen Umrissen ein Bild der Siebenundzwanzigsten Versammlung österr.-deutscher Bienenzüchter in Wiener-Neustadt zu bieten. Bevor ich jedoch auf die Versammlung selbst übergehe, kann ich es nicht unterlassen, einige Worte dem Festprogramme (siehe Num. 6 und 7 der „Slav. pčela“) zu widmen. Nun war das besagte Programm allerdings verlockend genug, und es will mich schier bedünken, als ob damit, dass es als Lockmittel seine Schuldigkeit gethan, es dem Zwecke auch bereits vollkommen entsprochen habe, weil die Ausführung der einzelnen Punkte eben — auf dem Papier geblieben war.

Der deutsche Separatismus und Egoismus kam bei jeder Gelegenheit zum Ausdrucke, und hierin zeichnete sich ganz besonders der ständige Vicepräsident dieser Versammlungen aus, — für Jeden, dem es nicht an der Stirne geschrieben stand, dass er ein enragirter Anhänger der neuen Vogel'schen Schule, hatte der Mann nur scheele Blicke und geringschätziges Benehmen.

So hätte dem Festprogramme zufolge am 11. September Abends die gegenseitige Begrüssung der erschienenen Bienenzüchter erfolgen sollen. Wir, vier Kroaten und zwei Serben, kehrten zu diesem Zwecke bereits vor 7 Uhr von unserem unternommenen Ausfluge nach Wiener-Neustadt zurück, in der Meinung, dass uns nun die Gelegenheit geboten sein werde, mit den übrigen anwesenden Imkern bekannt zu werden.

Um nicht unnütz Worte zu machen, will ich einfach und offen bekennen, dass unsere Erwartung gründlich zu Schanden wurde; ja für uns Kroaten, Serben, Mährer, Böhmen und Pohlen, gestaltete sich diese „gemeinschaftliche Begrüssung“ geradezu lächerlich: Der Präsident, Herr *Josef Pöck*, Bürgermeister von Wiener-Neustadt, betrat die Tribüne und begrüsste alle anwesenden Gäste, indem er in seiner Rede die Deutschen ausdrücklich und besonders hervorhob, und — wahrscheinlich ein-

primamiti, pa ma program na papiru ostao. — Separatizam i egoizam njemački vladao je svud i pri svakoj sgodi. U tom se je najviše odlikovao stalni podpredsjednik tih skupštinâ, koj je prezirnim pogledom omjerio svakoga, komu nije već na čelu čitao, da je pravi pravcati njemački pčelar iz novije Voglove škole.

Poleg svečanoga programa imao je biti 11. rujna na večer uzajamni pozdrav svih prisutnih pčelara u vrtu Hackerove restauracije. Nas četiri Hrvata i dva Srbina vratismo se sa našega ugovorenoga izleta već 7. ure na večer u „Wiener-Neustadt", samo da se uzmognemo na opredieljenom mjestu sa ostalimi pčelari naći i šnjimi se pozdraviti. Da neokolišam mnogo, odprto ću reći, da je taj medjusobni pozdrav za nas Hrvate, Srbe, Moravce, Čehe i Poljake zaista smješnim bio. Načelnik bečkoga Novogamjesta pogl. g. *Jos. Pöck* pozdravio je sve prisutne goste, naglasiv osobito Niemce, a i nespomenuv ikoju drugu narodnost, držeć se valjda one nadute njemačke: „Wenn Deutschland spricht, so muss die ganze Welt schweigen", a da si svoj napisani govor što više ovjenča, citirao je rieči grofa *Pfeila?!* „Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari".

Pošto je glasba odsvirala austrijsku himnu, zahvalio se je citirani grof Pfeil, kao Niemac u ime svih njemačkih pčelara, te osobito naglasi kako mu je milo, da se može austrijskom kapljicom zahvaliti. Na to je odsvirana njemačka himna, a medjusobni pozdrav dovršen! Vrt restauracije bijaše prepun znatiželjnom publikom tako, da ako si i hteo kojeg, bar po imenu poznatog pčelara potražiti, nisi ga ni Diogenovom lampom naći mogao.

(Neka nitko nemisli, da sam ja ove rieči naperio proti Niemcem u obće; ako bi me tko po ovih riečih držao neprijateljem Niemaca, to bi me krivo osudio; ja štujem svaku narodnost i dajem svakomu svoje. Kada se gosti sa svijuh stranâ i razne narodnosti pozivaju, pak mnogi i dodju, onda mislim, da nije samo u redu, nego upravo dužnost sjetiti se istih bar u službenom pozdravu. Kolika je dakle netaktičnost kao pri službenom pozdravu, tako i pri ostalih obligatnih zdravicâ vladala, gdje su samo Niemci i njemačka narodnost po višeput izticana, a o ostalih narodnostih, koje su representirane bile, ni spomenka; to neka svaki sam prosudi. — Ja mnijem, da bi ovakove obćenite skupštine imale biti posve internacionalnoga značaja, pa upravo zato se je mnogoga vrlo neugodno dojmilo, čuvši kako se njemački pčelari i njemačka narodnost u zviezde kuje, a deset inih narodnosti ni nespominje.)

Drugi dan, 12. rujna oko 9. ure dopodne, pokle se je sakupilo do 100 osoba, većinom pčelara, u prostranoj i ukrašenoj dvorani učiteljišta, otvori predsjednik blag. gosp. *Jos. Pöck* skupštinu s kratkim, ali posve umjestnim slovom.

gedenk jener anmassenden Worte: „Wo Deutschland spricht, muss die übrige Welt schweigen!" — denn auch nicht einer einzigen Nationalität weiter Erwähnung that; um seiner Rede ein gebührendes Colorit zu geben, glaubte er es mit einem Citate des anwesenden Grafen Pfeil (?) versehen zu sollen. (Durch Einigkeit werden kleine Dinge gross, Zwietracht schädigt selbst die grössten.) Nachdem hierauf die österr. Hymne durch die Musikcapelle executirt war, sprach im Namen aller deutschen Imker Graf Pfeil seinen Dank für die ihnen gewordene Aufmerksamkeit, und betonte, wie lieb es ihm sei, diesen seinen Dank mit einem österreichischen „Tröpfchen" begleiten zu können. Die Musik intonirte hierauf die deutsche Volkshymne und — die gegenseitige Begrüssung war zu Ende.

Ueberdies war der Hacker'sche Restaurationsgarten von neugierigem Publikum derart überfüllt, dass es bare Unmöglichkeit schien, irgend einen, wenn auch nur dem Namen nach, bekannten Imker-Collegen in dem Gedränge aufzufinden.

Das war das Ende des ersten Tages.

(Es sei mir hier gestattet zu bemerken, dass ich die Deutschen durchaus nicht anfeinden wollte; wenn Jemand nach obigen Worten in mir eine Art „Deutschenfresser" wittern würde, thäte er mir und meiner Gesinnung unrecht; ich zolle jeder Nationalität die ihr gebührende Achtung. Bin aber der Meinung, dass, wenn schon aus aller Herren Länder Gäste geladen werden und solche auch erscheinen, es zum mindesten höchst tactlos ist, in der officiellen Begrüssungsrede, bei Anwesenheit der zahlreich Erschienenen anderer Nationalitäten, die Deutschen zweifach auszuzeichnen, alle Uebrigen aber zu übergehen. Man setzt bei jeder ähnlichen Versammlung voraus, dass sie einen internationalen Charakter trage, sobald sie nicht auf ihre intimsten Kreise beschränkt bleiben will, und da berührt es denn doch eigenthümlich, wenn der Präsident einer solchen Versammlung es für seine Pflicht erachtet, der einen Nation sinnbildlich die Backe zu küssen und über deren Kopf hinaus, zehn anderen — natürlich auch nur sinnbildlich — mit roher Faust vor die Stirne zu stossen.)

Am zweiten Tage (12. September) um circa 9 Uhr Morgens, nachdem sich an 100 Personen, grösstentheils Imker, in dem geräumigen und prächtig decorirten Festsaale der Lehrer-Bildungs-Anstalt versammelt hatten, eröffnete der Präsident, Herr *Josef Pöck*, mit kurzen, jedoch der Gelegenheit vollkommen angepassten Worten, die Versammlung.

Hierauf betritt unter stürmischen Hochrufen die Tribüne: Herr Dr. *Dzierson* (Karlsmarkt) als Berichterstatter der ersten Frage: „Wie erzeugen und erhalten sich die Bienen in der Winterruhe die nöthige Wärme?"

Ich muss aufrichtig gestehen, dass ich dieser

Uz gromki „Hoch!“ stupi na govornicu dr. *Džierzon* (Karlsmarkt), kao izvjestitelj prvoga pitanja: „*Kako pčele zimi proizvadjaju i kako si sačuvaju potrebitu toplinu?*“

Moram iskreno priznati, da sam njekim osobitim čuvstvom pratio rieči toga velikana na polju pčelarstva, toga začetnika racionalnoga pčelarstva, toga kralja svih pčelarâ. Maleni starkelja taj govorio je zaista, poput mladića, velikom živahnošću.

U uvodnom svom govoru reče ponosom njekim, da je zaljubljen u pčelu, te najradje o njoj govori, njoj i proučavanju iste posvetio je cieli svoj život. U svojoj razpravi pobija tvrdnju, da si pčela proizvadja toplinu lepršeć krili, pa navadja protivno, da najme pčela tim vjetar proizvadja, kojim nutrnji topli i pokvareni zrak iztjera. Po tvrdnji Džierzona proizvadja si pčela potrebitu toplinu tim, što *jače diše i medjusobnim trenjem*.

Nadalje zanimiva je tvrdnja dra. Džirzona, gjeno veli, da se zimi nenalaze pčele samo izmedju saća, nego je skoro u svakoj stanici po jedna pčela? U svojoj prevelikoj ljubavi prama pčeli, daje joj Džirzon više razbora od samoga čovjeka, jer tvrdi, da si pčela nemože nikada previše topline proizvesti. Kada bi tkogod previše ljudih sgurao u dobro zatvoreni prostor, morali bi i ovi sred zime uslied svoje vlastite topline i odatle potičućeg pokvarenoga zraka stradati. Daklè i ljudi si mogu u pretiesnom prostoru previše topline proizvesti, a pčela da toga učiniti nemože?! Ja se usudjujem ovdje javno uztvrditi, *da se pčela, dok je u družtvu i na medu, od svake zime obraniti i sačuvati može, ali od prevelike* ***topline*** *u pretiesnom prostoru nikako.* Daj pčelcu pri uzimljenju dovoljno meda i prema množini pčela dosta prostora, pak se neboj nit sibirske zime, nit afrikanske žege.

U generalnoj debati usudio se jedini baron *Ambrozi* uztvrditi, da si pčele mogu previše topline proizvesti, ako ih se premnogo stisne u malenom prostoru. Svi ostali, koji se u debatu upustiše, pobijaše se medjusobno, te se često udaljiše posve od predmeta razprave,*) ali nijedan nije pobijao tvrdnje dra. Džierzona. Do specialne debate nije u obće kod nijednoga pitanja došlo, jer nijedan od gospode izvjestitelja nije stavio nikakovih rezolucijâ.

(Nastaviti će se.)

---

*) Kao primjerice grof **Pfeil**, koji je pčelu guskom sravnio. Da dokaže tvrdnju, da se pčela na pasi opiti može, navede primjer, kako se je guska od koma tako opila, da ju je gazdarica, misleć, da je uginula, već posve očupala. Drugi dan je guska onako gola oživila. **Smiešne li prispodobe, ali još smiešnijega dokaza!**

(Op. pis.)

Autorität auf apistischem Felde, den Gründer der rationellen Bienenzucht, diesen König aller Imker mit ganz besonderem Gefühle sprechen hörte. Dr. Dzierzon, obwohl ein Greis, brachte seinen Vortrag mit der Lebhaftigkeit eines Jünglings zur Geltung. In seinem Impromptu erklärte sich Redner verliebt in die Biene, daher er auch am liebsten nur von ihr spreche; der Biene und ihrem Studium habe er sein ganzes Leben geweiht. In seiner Auseinandersetzung negirt Dr. Dzierzon die Annahme, dass die Biene sich durch den Gebrauch der Flügel die erforderte Wärme schaffe und führt an, dass sie durch das Flattern mit den Flügeln nur den einzigen Zweck der Ventilation verfolge, indem sie dadurch die im Innern herrschende warme und schädliche Luft austreibt. Nach der Behauptung des Redners schafft sich die Biene die benöthigte Wärme durch das *stärkere Athmen und durch Aneinanderreibung.* Ebenso interessant ist auch die Behauptung des Dr. Dzierzon, dass sich die Bienen im Winter nicht nur in den Waben-Gässen aufhalten, sondern es sollen fast in jeder einzelnen *Zelle* Bienen vorfindlich sein. (?) In seiner übergrossen Liebe für die Biene, spricht Redner dem Thierchen grössere Fähigkeiten als selbst dem Menschen zu, indem er behauptet, dass die Biene niemals zu *viel* (also eine für sich schädliche Menge) Wärme zu schaffen im Stande sei. — Wenn z. B. Jemand eine übergrosse Zahl Menschen in einen engen, gut verschlossenen Raum pressen und ohne denselben zu lüften, sie längere Zeit darin halten würde, müssten sie zweifelsohne selbst mitten im Winter durch die eigene Ausdünstung und die dadurch geschaffene verpestete Luft umkommen. — Also der Mensch in zu engem Raume kann sich eine übergrosse Wärme schaffen, die Biene aber nicht! (?!) — Ich erkühne mich, dem entgegen hier öffentlich zu behaupten, *dass die Biene, so lange sie in Gesellschaft und mit Honig versehen ist, sich vor jeder Kälte schützen kann, aber vor übergrosser* ***Wärme*** *in zu engem Raume nie und nimmer.* Gib den Bienen zur Zeit der Einwinterung genügend Honig, und nach Massgabe ihrer Anzahl ausreichend Raum, dann hast du für dieselben weder eine sibirische Kälte, noch eine afrikanische Hitze zu fürchten.

In der Generaldebatte hierüber unternahm es einzig nur Herr Baron *Ambrosi*, zu behaupten, dass die Bienen unbedingt zu *viel* Wärme produciren, sobald sie in zu engem Raume leben. Alle übrigen Redner, die diesbezüglich das Wort verlangten, befehdeten sich untereinander, und wichen nicht selten ganz vom Gegenstande der Debatte ab, kein Einziger aber suchte die

III. redovita glavna skupština

„Slavonskoga pčelarskoga družtva“.

(Nastavak i konac.)

Za tekuću godinu predplaćeno je družtvo na sliedeće pčelarske novine:

1. „Bienen-Zeitung“ Organ družtva njemačko austrijskih pčelara. Ovaj list izilazi već u 38. godištu.

2. „Oesterreich ungarische Bienen-Zeitung“. Ovo je list osobito sa praktičnoga gledišta jako dobar, a svaki ga pčelar i njekim povjerenjem čitati mora, kad zna da mu je glavnim urednikom naš poznati *P. Coelestin M. Schachinger* Pošto ovaj list izilazi u formatu političkih listova, a tim je za uvez neprikladan, to se nalazi cielo prošlo godište neuvezano u družtvenoj knjižnici.

3. „Deutscher Bienenfreund“. Ovo je saksonski pčelarski list, organom je saksonskoga pčelarskoga družtva, koje obstoji pod pokroviteljstvom Nj. Veličanstva *Kralja Alberta.* List je vrlo dobar sa praktičnoga i teoretičnoga gledišta; izilazi sada već u 18. godištu, a izdaje ga i uredjuje *L. Krancher*, učitelj u Frankenhausenu.

4. „Der schlesische Imker“ organ šlezkoga pčelarskoga družtva. Ovaj list izilazi u Tropavi, nastupio je 9. godište, ali samo sa prva dva broja, dalnji brojevi ovogodišnji nisu još prispjeli. Urednik *I. F. Benda.* Uz zamjenu za „Slavonsku pčelu“ dobiva družtvo sliedeće listove:

1. „Bienen-Vater“, organ bečkoga pčelarskoga družtva, koje obstoji pod najvišjim pokroviteljstvom Njezinoga Veličanstva carice i naše kraljice *Jelisave.* „Bienen-Vater“, je jedan od najvrstnijih njemačkih apističkih listovâ, a izilazi u 14. godištu. Urednik je toga lista naš poznati *Drag. Gatter*, I. podpredsjednik bečkōga pčelarskoga družtva.

2. „Die Bienenpflege“, virtemberžki pčelarski mjesečnik, komu je svrha razprostraniti znanje i umjenje racionalnoga pčelarenja. Urednik toga lista jest Dr. *Wilh. Ebel*, predsjednik virtemberžkoga pčelarskoga družtva. „Die Bienenpflege“ izilazi godinom 1882. u IV. godištu.

3. „Gospodarski poučnik.“ Ovo je veoma poučan i dobar gospodarski list, komu je svrha unaprediti obćenito gospodarstvo u svom okolišu. List izilazi u Šibeniku pod upraviteljstvom izdavatelja *P. L. Bianchinia.* Odgovorni urednik *N. Šimić.* Šteta je da je i taj list poprimio format političkih listova, te je tako za uvez posve neprikladan.

Ausführungen des Dr. Dzierzon zu bekämpfen. — Zu einer Specialdebatte kam es überhaupt in keiner einzigen Frage, nachdem keiner der Herren Berichterstatter eine Resolution eingebracht hatte.

(Wird fortgesetzt.)

III. ordentliche General-Versammlung

des „Slavonischen Bienenzuchtvereines“.

(Fortsetzung und Schluss.)

An apistischen Zeitungen sind vom Vereine für das laufende Jahr nachstehende pränumerirt:

1. „Bienenzeitung“, Organ des Vereines deutsch-österreichischer Bienenwirthe. 38. Jahrg.

2. „Oesterr.-ungarische Bienenzeitung“. Redacteur *P. Coel. M. Schachinger.*

3. „Deutscher Bienenfreund“, Organ des unter dem Protectorate *Königs Alberts* stehenden Sächsischen Bienenzuchtvereines. 18. Jahrg. Redacteur *L. Krancher.*

4. „Der schlesische Imker“, Organ des Vereines Schlesischer Bienenwirthe, 9. Jahrg. Redacteur *J. B. Benda.*

In Tausch für das eigene Organ erhält der Verein nachstehende Blätter:

1. „Bienen-Vater“, Organ des unter dem a. h. Protectorate Ihrer Majestät der Kaiserin und Königin *Elisabeth* stehenden Wiener Bienenzuchtvereines, 14. Jahrg. Redacteur *Carl Gatter.*

2. „Die Bienenpflege“, Württembergische Monatsschrift für Bienenzüchter. 4. Jahrg. Redacteur Dr. *Wilh. Ebel.*

3. „Gospodarski poučnik“, Herausgeber *P. L. Bianchini.*

4. „Gospodar“, Organ des Slav. Bodenculturvereines, VI. Jahrg. Redacteur *Georg Ilić.*

5. „Die Drau“, Organ für Politik und Volkswirthschaft, XV. Jahrg. Redacteur *Julius Pfeiffer.*

Ausserdem erhielt der Verein zu Beginn des laufenden Jahres in Tausch gegen die „Slav. Pčela“:

1. „Privreda“, landwirthsch. Fachblatt, erscheint in Karlstadt.

2. „Trebević“, Organ zur Hebung und Unterhaltung, erscheint in Sarajevo.

Alle in der Vereinsbibliothek befindlichen Bücher, als auch alle hier angeführten Zeitschriften stehen gemäss § 1 Alinea *c)* der Statuten den p. t. Mitgliedern zur Verfügung.

Der in Alinea *d)* des obgedachten Statuten Paragraphs enthaltenen Bestimmung wegen Veranstaltung von Ausstellungen konnte der Verwaltungs-Ausschuss bisher nicht entsprechen, hofft aber, dass sobald der

4. „Gospodar“, organ „Slavonskoga gospodarskoga družtva“. Tko zna koja je svrha gospodarskih družtavâ znati će sigurno i plemenitu svrhu „Gospodara“. „Gospodar“ izlazi u VI. godištu, a ove godine uredjuje ga u ime upravljajućega odbora gospodarskoga družtva, družtveni tajnik *Gjuro Ilić.*

5. Prima uredničtvo „Slavonske pčele“ u zamjenu još i poznati politički list „Drau“. Osim ovih navedenih listova dobivalo je uredničtvo našega lista početkom ove godine u zamjenu još dva lista i to:

1. „Привреда“, gospodarski list izlazeći u Karlovcih.

2. „Требевић“, zabavno poučni list izlazeći u Sarajevu. Već od duljeg vremena nedolaze ti listovi, te će biti da su prestali izlaziti.

Sve knjige nalazeće se u družtvenoj knjižnici, kao i sve novine, na koje je družtvo predplaćeno, ili ih u zamjenu za svoje glasilo dobiva, stoje svim družtvenim članovom na razpolaganje, samo se imadu obratiti na tajnika, kao knjižničara družtvene apističke knjižnice. Tim je dakle uprava zadovoljila i trećoj točki *(c.)* §. 1. družtvenih pravilâ.

Što se tiče četvrte točke *(d.)* gore navedenoga paragrafa, najme priredjivanja izložaba, toj točki uprava nije mogla do danas zadovoljiti, nego se nada, ako bude samo nješto fizične i materijalne podpore od visoke kr. zemaljske vlade, da će takovu prirediti moći buduće godine zajednički sa „Slavonskim gospodarskim družtvom“, ili će pako za dvie godine prirediti posebnu apističku izložbu. Pošto bi to imala biti prva apistička izložba kod nas, te bi se sa priredjivanjem izložbe imao tkogod najprije upoznati; to se je uprava već obratila molbom na visoku kr. zemaljsku vladu da bi ista, uvaživ blagodati ovakove izložbe, poslala koga o državnom trošku na veliku apističku izložbu, koja će se otvoriti početkom mjeseca rujna o. g. u bečkom Novom-mjestu (Wiener-Neustadt). — Ele, ako već i nije mogla uprava ovoj točki do danas posve zadovoljiti, to je ipak i u tom pogledu njeke korake učinila.

Što se razašiljanja tako zvanih putujućih učitelja tiče, kako to peta točka *(e.)* prvoga paragrafa obriče i u tom je pogledu uprava već njeke korake učinila, pa će se još jednom i posebnom molbom obratiti toga radi na Visoku kr. zem. vladu.

Pošto je pri zadnjem saborskom zasiedanju preliminirana znatna svota od 5000 for. za putujuće učitelje u raznih gospodarskih granâ, to se uprava pouzdano nada, da će od toga odpasti koja svotica i na pčelarstvo, tu velevažnu granu gospodarstva.

Verein nur einigermassen auf materielle Unterstützung von Seite der h. k. Landesregierung hierbei rechnen dürfe, gemeinschaftlich mit dem slavon. Bodenculturvereine, oder aber in ein bis zwei Jahren selbst eine Ausstellung zu veranstalten. Da es jedoch nothwendig erscheint, dass Jemand die Veranstaltung einer solchen Ausstellung mit dem richtigen Verständnisse leite, hat sich der Ausschuss bittlich an die h. k. Landesregierung um Zuweisung einer Subvention, behufs Absendung eines Delegirten zu der demnächst in Wiener-Neustadt abzuhaltenden apistischen Ausstellung, gewendet. Wie man sieht, hat der Verwaltungs-Ausschuss auch in diesem Punkte die nöthigen Schritte gethan, um den ihm auferlegten Pflichten entsprechen zu können.

Desgleichen hat der Verwaltungsausschuss bereits hinsichtlich der Aussendung von Wanderlehrern Schritte, leider jedoch bis jetzt erfolglos unternommen; trotzdem wird derselbe nochmals bittlich an die hohe k. Landesregierung sich wenden, geleitet von einiger Hoffnung, nachdem der jüngste Landtag die namhafte Summe von 5000 fl. für Wanderlehrer verschiedener landwirthschaftlicher Zweige votirte.

Den Bestimmungen d. Alinea *f)* § 1 der Statuten hat der Verwaltungsausschuss bisher vollkommen entsprochen; jedes Mitglied, welches nur immer wollte, erhielt den gewünschten Unterricht am Vereinsbienenstande; ja, was noch mehr, die gesammte Schuljugend der Unterstädter Volksschule genoss den ausgedehntesten praktischen Unterricht in der rationellen Bienenzucht.

Sowohl bei Anschaffung guter und praktischer Dziersonständer als auch aller übrigen apistischen Geräthschaften kam der Verein seiner Aufgabe gewissenhaft nach. Zu den möglichst billigsten Preisen können die Mitglieder über Wunsch alle bei der rationellen Bienenzucht nothwendigen Werkzeuge und Geräthschaften von der Geschäftsleitung des Vereines beziehen.

Punkt für Punkt habe ich die Ziele des „Slavonischen Bienenzuchtvereines“ erläutert, aber auch nachgewiesen, dass der Verwaltungs-Ausschuss seinen durch die Statuten ihm vorgeschriebenen Obliegenheiten nachgekommen, und so darf derselbe wohl erwarten, dass ihm von der löbl. Versammlung das Absolutorium ertheilt werde.

Meine Herren! Nachdem ich nun in kurzen Umrissen ein Bild der Wirksamkeit des Verwaltungsausschusses entworfen, kann ich mit ruhigem Gewissen behaupten, dass der „Slavon. Bienenzuchtverein“ bis heute in jeder Hinsicht namhaft vorgeschritten ist, und

Zadnjoj točki *(f.)* istoga paragrafa udovoljila je uprava podpuno. Svaki član, kojigod je samo zaželio, upućivan je od vremena do vremena po poslovodji pri družtvenom pčelinjaku, što više i cielokupna školska mladež dolnjogradske obće pučke škole uživa praktičnu obuku pri družtvenom pčelinjaku.

Što se tiče nabavljanja dobrih i praktičnih džirzonaka, kao i svega potrebnoga pčelarskoga orudja, pa i istoga proizvoda, glede toga je uprava svoju zadaću već posve riešila. Danas može dobiti svaki član uz najpovoljniju cienu sve štogod samo uztreba za racionalno gojenje pčela, kao i proizvode istoga, ako se samo za vremena obrati na poslovodstvo „Slavonskoga pčelarskoga družtva".

Izcrpiv ovako točku po točku svrhe „Slavonskoga pčelarskoga družtva", te upozorujuć gospodu članove na zapisnike pojedinih odborskih sjednica, nada se ovaj upravljajući odbor, da je svoju zadaću u pogledu družtvene svrhe i napredka savjestno i sdušno vršio, te očekuje od gospode skupštinarâ svoj zasluženi absolutorijum.

Pošto sam ovako u kratko naertao rad i djelovanje upravljajućega odbora, to mogu mirnom dušom uztvrditi: „Slavonsko je pčelarsko družtvo" od zadnje glavne skupštine do danas u svakom pogledu znatno napredovalo, pa dao Bog da se do buduće skupštine to isto uztvrditi uzmogne. Ugledajmo se u našu gojenicu, tu neznatnu pčelicu; nedajmo se zastrašiti nikakovimi, pa još kako velikimi neprilikami; imajmo uvjek na umu da nam je svrha plemenita, a izvadjanje još plemenitije, pa ako nam se bude kada i bacalo trnje pred noge, pregazimo ga, te stupimo složno i odvažno na polje rada, na polje napredka. U to ime gospodo „Složno napred" pa Bog pomozi!

Pokle je družtveni tajnik svojim izvještajem završio, nastavi dnevni red družtveni blagajnik g. *Ivan Heštera*, te izviesti o stanju blagajne kako sliedi:

IZKAZ

prihoda i razhoda „Slavonskoga pčelarskoga družtva" u Osieku, dol. gradu od 27. siečnja 1881. do 1. siečnja 1882.

a) **Prihod**	for.	nov.
Gotovina od godine 1880	55	24
Prinosi članovâ . . , ...	356	—
U osječkoj dolnjogradskoj štedioni .	110	94
Ukupno . . .	522	18

ist selbe der festen Hoffnung, dass auch in der nächsten Versammlung ein Gleiches zu sagen möglich sein wird. Nehmen wir uns ein Beispiel an unserer Biene; keine, auch noch so grosse Ungelegenheit kann uns abzuschrecken vermögen; das Bewusstsein, dass unser Ziel ein erhabenes, wird uns stärken; und mögen noch so viele Dornen unsere Schritte hemmen wollen, nichts soll uns abhalten, muthig auf dem Felde der Arbeit und des Fortschrittes unser Bestes zu leisten; unsere Parole laute: „Vereint vorwärts und Gott helfe!"

Hierauf ergreift gemäss der Tagesordnung der Cassier Herr *Johann Heštera* das Wort, und berichtet über den Stand und die Gebahrung der Vereinscassa, wie folgt:

Cassa-Gebahrungs-Ausweis

für die Periode vom 27. Januar 1881 bis 1. Januar 1882 des „Slavon. Bienenzuchtvereines" in Essek.

Eingang:	fl.	kr.
Cassarest vom Jahre 1880	55	24
Mitglieds-Beiträge	356	—
Einlage in der Essek-Unt.-Sparcassa	110	94
Summe . . .	522	18

Ausgang:	fl.	kr.
Ausgabe des Vereinsorgans . . .	289	32
Quittungen	6	50
Apistische Werke u. Geräthschaften	13	23
Der Vereinsdiener	39	86
Diversi	22	23
Sparcassa-Einlage	110	94
Baare Cassa am 31. Dec. 1881.	40	10
Summe . . .	522	18

Essek, 31. December 1881.

Johann Heštera m. p.
Cassier.

Revidirt und richtig befunden:

Essek, den 20. Juni 1882.

Josef Auerbach m. p. **Josef Blagojević** m. p.
Fr. Mudrovčić m. p.

Nach Ueberprüfung des Cassastandes ergreift das Vereinsmitglied Herr Catastral-Inspector *Josef Auerbach* das Wort, und empfiehlt der Versammlung, sie wolle dem Verwaltungsausschusse nicht nur das Absolutorium ertheilen, sondern demselben für seine erspriessliche Thätigkeit während des abgelaufenen Jahres im heutigen Protokolle den Dank und die Anerkennung der Versammlung votiren.

b) **Razhod**	for.	nov.
Tisak družtvenoga glasila	289	32
Tisak namira	6	50
Pčelarske knjige i sprave	13	23
Poslužitelji	39	86
Razni troškovi	22	23
U štedioni uloženo	110	94
Gotovina u blagajni 31. pros. 1881. .	40	10
Ukupno . . .	522	18

U Osieku, dne 31. prosinca 1881.

Ivan Heštera v. r.
blagajnik.

U Osieku, dne 20. lipnja. 1882.

Pregledano i u redu pronadjeno:

Josip Auerbach v. r. **Jos. Blagojević** v. r.
Fr. Mudrovčić v. r.

Pošto je pregledan izkaz o stanju družtvene blagajne, predloži družtveni član pogl. gosp. katastr. inšpektor *Josip Auerbach*, da se cielomu odboru podieli podpuni absolutorijum, ali da se ujedno i izrazi upravi u zapisniku današnje glavne skupštine sveobće zahvalno priznanje na trudnu djelovanju oko boljka i napredka družtvenoga.

Predlog je od svih prisutnih jednoglasno primljen i gromkim „Živio“ popraćen.

Na predlog predsjednika izabrani su za pregledače družtvene blagajne u godini 1882. družtveni članovi: gg. *Franjo Vaniček*, *Mato Stojanović i Franjo Mudrovčić*. Za verifikatore skupštinskoga zapisnika izabrana su gospoda *Franjo Vaniček* i *Gjuro Ilić*.

Na Mjesto zahvalivših se odbornika izabrana su po obavljenom izboru u odbor gospoda: *Gavro Lucarić*, *Josip Auerbach*, *Josip Blagojević* i *Ivan Darebny*, a zamjenikom je izabran g. *Franjo Bengjel*. Skrutatori bijahu gospoda *August Šmidt*, *Gjuro Ilić* i *Adalbert Bachrle*.

Na predlog družtvenoga člana g. *Jos. Auerbacha* zaključeno je, da se tajniku *Bogdanu Penjiću* u znak priznanja za njegov savjestni i neumorni rad oko unapredjivanja družtvene svrhe, podieli iz družtvene blagajne nagrada od 50 for.

Tajnik se je na podieljenoj mu nagradi zahvalio i obrekao upotriebiti istu na putovanje po podžupaniji djakovačkoj.

Podpredsjednik g. *Antun Hržić* upozoruje skupštinare na veliku apističku izložbu, koja se ima otvoriti 10. rujna t. g. u bečkom Novommjestu, te predloži, da skupština zaključi, da se družtvena uprava obrati molbom na visoku kr. zemaljsku vladu, odjel za unu-

Der Vorschlag wird unter lebhaften Živiorufen einstimmig angenommen.

Ueber Antrag des Präsidenten werden zu Cassa-Revisoren für das Jahr 1882 gewählt die Herren: *Franz Vaniček*, *Math. Stojanović* und *Franz Mudrovčić*. Zu Verificatoren erschienen gewählt die Herren: *Franz Vaniček* und *Georg Ilić*.

Die vorgenommene Neuwahl an Stelle der ausgeschiedenen Ausschussmitglieder fiel auf die Herren: *Gabriel Lucarić*, *Josef Blagojević* und *Johann Darebny*, als Ersatzmann *Franz Bengyel*. Als Scrutatoren fungirten die Herren: *August Schmidt*, *Georg Ilić* und *Adalbert Bacherle*.

Auf Vorschlag des Mitgliedes Herrn *Josef Auerbach* wird dem Secretär Herrn *Bogdan Penjić* als Anerkennung für seine unermüdliche Thätigkeit im Interesse des Vereines und für seine Bemühungen um die Förderung desselben, eine Prämie von 50 fl. zuerkannt. — Der Secretär nimmt den ihm gewidmeten Betrag dankend an und erklärt, das Geld zu einer Studienreise in der Djakovarer Gespanschaft verwenden zu wollen.

Vicepräsident Prof. *Anton Hržić* macht die Versammlung auf die im Monate September zu Wiener-Neustadt abzuhaltende grosse apistische Ausstellung aufmerksam, und beantragt, es möge von Seite des Vereines eine geeignete Persönlichkeit zum Besuche derselben delegirt werden.

Die Versammlung erklärt sich einstimmig für den Antrag und wählt stante sessione den Secretär Herrn *Bogdan Penjić* zum Delegirten, indem sie demselben 50 fl. zu diesem Behufe aus der Vereinscasse anweist und gleichzeitig beschliesst, bittlich um Gewährung einer weiteren Subvention bei der h. k. Landesregierung einzureichen.

Die Abhaltung der nächsten Generalversammlung wurde abermals im Sitze des Vereines (Essek-Unterstadt) beschlossen.

Schliesslich beantragt Herr *Georg Ilić*, die Versammlung möge dem Cassier des Vereines, Herrn *Johann Heštera*, für sein Wirken speciell im Protokoll Dank und Anerkennung votiren. Wird angenommen.

Nachdem über Aufforderung des Präsidenten niemand weiters sich zum Worte meldet, wird die General-Versammlung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 29. Juni 1882.

Eranz Schmidt jun. **Bogdan Penjić**
Präses. **Secretär und Schriftführer.**

tarnje poslove, da bi ista kojeg strukovnjaka iz družtva, kao odaslanika na pomenutu izložbu o zemaljskom trošku poslala.

Predlog je jednoglasno primljen, te je odmah za odaslanika izabran družtveni tajnik *Bogdan Penjić*, komu se i iz družtvene blagajne u svrhu putovanja na pomenutu apističku izložbu doznačuje svota od 50 for.

Glede glavne skupštine u budućoj godini, zaključeno je da se ima ista obdržavati opet u sjedištu družtva, najme u dol. gradu Osieku.

G. *Gjuro Ilić* predlaže da se družtvenomu blagajniku g. *Ivanu Hešteri* izreče posebna hvala u skupštinskom zapisniku, na trudu što ga isti kao blagajnik u interesu družtva i za družtvo ulaže. — Prima se.

Na poziv predsjednika neimade nitko više kakova predloga i tako bi skupština zaključena.

U Osieku, dne 29. lipnja 1882.

Franjo Šmidt ml. v. r. predsjednik.   **Bogdan Penjić** v. r. tajnik i perovodja ove skupštine.

Da je sve u ovoj III. redovitoj glavnoj skupštini „Slavonskoga pčelarskoga družtva" od 29. lipnja t. g. istim redom i tako riešeno, kako je to u ovom zapisniku označeno; potvrdjujemo vlastoručnim podpisom:

Franjo Vaniček v. r.   **Gjuro Ilić** v. r.

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana Krstitelja Novaka*, puč. učitelja.

(Nastavak.)

80. [71.] Prosten (čefarje) — Scilla maritima L. — Cviet dobro pohodjen, kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja crveni pelud.

81. [72.] Zlatica — Helianthemum vulgare Grtn., Cistus Heliauthemum L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja naranč. pelud.

82. [73.] Mišakinja (rumenim cvietom — Anagallis phoenicea Schreb. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žutosmedjega peluda.

83. [74.] Lan — Linum usita tissimum L. — Cviet dobro pohodjen jutrom od trav. do srp., iz njega sisa bielog medka i sakuplja baršunasti pelud.

84. [75.] Grašnjak (cacor) — Lathyrus Cicera L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa bielog medka i sakuplja ružasti pelud.

85. [76.] Bieli bor, primorski bor — Pinus halepensis Bbrstn. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan, na njem sakuplja troju i kanerinasti pelud.

86. [77.] Biela vrba — Salix alba L. — Cviet odbor pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka.

Dass die Tagesordnung der III. ordentlichen Generalversammlung genau so erledigt wurde, wie hier im Protocolle angeführt, erhärten wir durch unsere Unterschriften:

Franz Vaniček m. p.   **Georg Ilić** m. p.

Peters Sparcassa.

Eine Aufmunterung zum Betriebe der Bienenzucht.

Von

Karl Gatter.

(I. Vice-Präsident des Wiener Bienenzüchter-Vereines und Redacteur des „Bienenvater".)

(Schluss.)

Hätte Peter statt 40 abgebbaren Stöcken deren 100 gehabt, so wären selbe allsogleich an Mann gebracht worden; denn als Peter die Anzahl der begehrten Stöcke zusammenzählte, war die Ziffer über 100. Es kostete ihn nicht wenig Mühe, die Vertheilung ohne Streit zu ordnen, was nur dadurch gelang, dass er keiner Partei mehr als 3 Stöcke überliess, für das nächste Jahr ebenfalls 40 Stöcke abzugeben versprach und das Loos hierbei entscheiden liess. Es wurden 80 Zettel, jeder mit einer Nummer bezeichnet und die Zahlen 1 bis 40 zu Treffern bestimmt. Die Glücklichen, welche diese Nummern gezogen, jubelten und freuten sich, und gewiss hatte Mancher in der nächsten Nacht seine künftige Sparcasse schon angezapft und ihr das Steuergeld usw. entnommen. Jene, die die Nummern 41 bis 81 gezogen hatten, mussten bis zum künftigen Jahre auf ihre Stöcke warten, erboten sich aber, die Arbeit ebenfalls allsogleich zu verrichten.

Peter blieb aber hiebei nicht stehen; er gab nicht nur alljährlich Bienenschwärme gegen Arbeit ab, sondern stand stets mit Rath und That zur Seite. Nach einer kurzen Reihe von Jahren war in jedem Hause eine solche Sparkasse zu finden; besonders waren auch die Hausfrauen denselben darum hold, weil sie ihnen Süssigkeiten spendeten und die Männer oft vom Wirthshausbesuche abhielten. Ein Einziger war im Orte, der auf die Bienen nicht gut zu sprechen war; dies war der Wirth, der seit dem im Eingange dieser Erzählung erwähnten Sonntage eine sichtliche Abnahme seiner Stammgäste bemerkte, und dieselben bald bei ihrem Haushalte beobachten oder sich Bienenwohnungen und Bienengeräthe anfertigten.

In der Folge verbreitete sich die Bienenzucht auch in der Umgebung immer weiter; es bildete sich eine eigene Bienenzüchter-Gesellschaft, deren Mitglieder regelmässig alle Monate an einem Sonntage bei einem Bienenstande zusammenkamen und sich ihre Erfah-

87. [78.] Jagnjed, crni jablan — Populus nigra L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja žuto opekastoga. peluda. Vidi srp. broj 3.

88. [79.] Divlji pelin, bušin, — Cistus monspeliensis L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan od trav. do srp., iz njega sisa medka i sakuplja žutkasti pelud.

89. [80.] Veli božur — Paeonia grandiflora. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

90. [81.] Glog (bieli trn) — Crataegus Oxyacantha L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja bliedo kanerinasti pelud.

91. [82.] Bubić — Sotus corniculatus L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žuto gnjus. pelud.

92. [83.] (Krunica) — Securigera Coronilla. — Isto kao Bubić br. 91.

93. [84.] Modra kadulja — Salvia officinalis L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan od druge polovice travnja do srp., iz njega sisa mnogo medka i sakuplja pepeljasti pelud, kojim napraša i ledja.

94. [85.] Biela kadulja — Salvia offic. L. flore albo. — Isto kao modra kadulja br. 93., ali cvate u trav. i svib.

95. [86.] Dub lužnik — Quercus pedunculata Ehrh. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka.

96. [87.] Maljav hrast — Quercus pubescens Willd. — Isto kao Dub lužnik br. 95. **(Nastavak sliedi.)**

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.)

Učitelj: No Matane jesi li potušio pčelce?

Seljani: Ta nije Matan, no čifut.

Matan: Potušio ih je bome čifut Avram al za dobre novce; platio mi je po kili 28 krajcara.

Učitelj: Pa si mu dao i voštinu po te novce, a neznaš da vosak danas stoji 128 novčića kila. Ali dakako tko bi ciedio med, tko li stopio vosak, kad se dade i ovako prodati!

Matan: Ja sam bome primio stotinjarku banku u tvrdo i još njekoliko seksera preko, pa kud će više od 22 starice.

Učitelj: Koliko ih je potušio Avram?

Matan: Potušio je bome do 60 dobrih košnica, a još mi je ostalo 24 za prisad, koji će mi na ljeto i opet bar jednu stotinjarku zaradit.

rungen und Beobachtungen gegenseitig mittheilten. Peter wurde zum Vorstande erwählt, wirkte dabei noch viele Jahre segensreich, genoss die Achtung, Liebe und Dankbarkeit seiner Nachbarn im hohen Grade, Zufriedenheit und Wohlstand hoben sich sichtbar, und als die erste Versammlung an seinem Bienenstande stattfand, war folgender vom Pfarrer Oettl verfasste Vers, von der Hand seines ältesten Sohnes mit Frakturbuchstaben gross geschrieben, an der Bienenhütte sichtbar:

„Es sammelt die Binne mit fleissigem Sinn
von Blume zu Blume den süssen Gewinn;
sie schaffet und wirket, fliegt ein und fliegt aus,
und baut sich recht mühsam das wächserne Haus.
O, siehe das kleine, das emsige Thier,
du, müssiger Fauler! und lerne von ihr;
geh', sammle und wirke, noch weilet die Zeit,
bevor dich verderblicher Müssiggang reu't.“

Protokoll

der am 26. August 1882 unter Vorsitz des Präsidenten Herrn *Franz Schmidt* jun. abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines“.

Anwesend die Herren: *Josef Auerbach*, II. Vicepräses; *Bogdan Penjić*, I. Secretär; *Johann Heštera*, Cassier; *Johann Darebny*, *Gabriel Lucarić*, *Ignatz Sudić*, Ausschussmitglieder; *Franz Bengyel*, *Florian Ittlinger*, Ausschuss-Ersatzmänner; *Josef Blagojcvić*, II. Secretär und Schriftführer. Als Gast: Herr *Andreas Holup*, k. Telegraphenamts-Official zu Essek.

Nach Verlesung und Authenticirung des Protokolls der letzten Sitzung übergeht man zur Tagesordnung.

ad I. Der Secretär Herr *Bogdan Penjić* berichtet, dass er, gemäss des am 29. Juni l. J. gefassten Generalversammlungsbeschlusses sich um Zuweisung einer Reise-Subvention für den von Seite dieses Vereines zur XXVII. Versammlung der deutsch-österr. Bienenzüchter nach Wiener-Neustadt zu entsendenden Delegirten, bittlich an die hohe kön. Landesregierung gewendet und dass in Erledigung seines Gesuches, Hochdieselbe mit Erlass vom 3. August l. J. Zahl 29477, dem Secretär 60 fl. zum genannten Zwecke bewilligt habe; jedoch ist der Secretär gehalten, seinerzeit über die besagte Reise der hohen Landesregierung Bericht zu erstatten. (Wird dankend zur Kenntniss genommen.)

ad II. theilt der Secretär die erfolgte Beschickung der Triester Ausstellung mit; exponirt wurden: 4 Gläser verschiedener Schleuderhonig; 2 prächtig ausgebaute Glocken; je eine von sämmtlichen bis heute erschienenen Nummern der „Slavonska Pčela“ in tricolorem Einbande und 2 Tafeln Kunstwaben nach dem Masse der Vereins-

Učitelj: Sve je to liepo, ali kada bi se ti, kako si rado oko pčela, priučio umnomu pčelarenju, kada bi najme pčelario sa džirzonkami, tada bi vidio golemu razliku u probitbu izmedju jednoga i drugoga načina pčelarenja. Upravo toliko, ako ne i više izvadio bi ti od svojih pčelaca, pa ih nebi morao tušiti, a za buduće ljeto mogao bi imati umjesto 24 prisada, triput toliko valjanih pčelacâ. Sad si dobio, kako veliš, sto forintih za med, pokušaj dakle, uloži polovicu od toga za džirzonke, ja ću te podučiti, pa ćeš brzo uviditi, da to nije nikakova vračolija. Samo nješto volje, marljivosti i uztrajnosti, a za dvie, tri godine nitko u selu Matanu ravan. Lovro mi je već obećao, da će si ove zime nabaviti četiri džirzonke.

Lovro: Hoću gospodjine, pa ma vode pio, samo ćete me vi još malo kadkad podučiti.

Učitelj: Drage volje Lovro. Svakoga ću od vas podučiti i uputiti, pa tko sretniji od mene, ako doživim, da budem mogao u svakom vrtu ili šljiviku po koju džirzonku ugledati!

Matan: Pa zar da mene Lovro nadmaši, jokvala! Ta valjada ću i ja, ko stari pčelar, toliko naučiti, koliko on zna. Šta košta takva jedna džirzonka i gdje se može dobiti?

Učitelj: Tako valja Matane, treba napredovati, a ne nazadovati. Onomad sam vam pripoviedao, kako se u Českoj pčelari. Neima tamo danas nijednoga pčelara, koji nebi džirzonkami pčelario, a svakomu unaša pčelarstvo liepu krajcaru. Kada si dakle oni tamo na sjeveru mogu pčelarenjem što šta privriediti, kud i kamo više možemo mi pokraj ovako liepih gajeva, plodnih poljanâ i bujnih livada. Ta kažem vam braćo, naš je kraj upravo stvoren za pčelarstvo. Al da, mal nezaboravih Matanu na pitanje odgovoriti. Ti me pitaš pošto je jedna džirzonka i gdje se dobiti može. Jedna valjana i prokušana džirzonka, koja mnoge godine služiti može, stoji danas samo 5 for., a dobiti se može u Osieku. Vidite braćo i to je, uz ostale mnoge liepe zasluge, takodjer zasluga „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ o kojem ću vam drugiput više kazati. Za sada Vam moram iskreno reći, da me osobito veseli, što ćemo se moći u budućoj godini višeput upravo svojski porazgovoriti o naprednom ili bolje umnom pčelarenju.

Matan: Ako će Lovro četiri, ja ću bome pet takovih džirzonaka uzeti, pa ma i nepio više Avramove rakije!

Seljani: To je pametno, bar ćemo se češće na prelu vidjevati!

(Nastavak sliedi.)

Rähmchen, womit einem hohen Auftrage der königl. Landesregierung entsprochen wurde.

ad III. Das von dem eminenten Bienenfreunde und Bienenzüchter Herrn *Mikolasch-Boleslavsky* in Prag zugesagte Album ist am Tage nach der jüngsten General-Versammlung hier eingetroffen und im Vereinslocale zur Ansicht ausgestellt worden. Nach Verlauf von ungefähr 8 Tagen wurde dasselbe, nachdem mehrere hiesige Imker sowie der Präsident und der Secretär dieses Vereines ihre Photographien eingefügt hatten, unter gebührendem Danke dem Eigenthümer wieder retournirt.

ad IV. beschliesst der Verwaltungs-Ausschuss die beiden aus Wien zur Ansicht eingelangten Räuchermaschinen für den Verein anzukaufen.

ad V. gelangt eine Currende zur Verlesung, mit welcher Herr *Simon Vudi*, Schulleiter in Valpo, einverständlich mit dem dortigen Gemeindenotär und prov. Bürgermeister Herrn *Math. Benaković*, die Freunde des Fortschrittes zum Beitritte in den „Slavon. Bienenzuchtverein“ einladet. Dem eifrigen Streben und der beharrlichen Ausdauer der genannten Herren ist es denn auch gelungen, eine ansehnliche Zahl von Mitgliedern diesem Vereine zuzuführen und damit die Gründung der ersten Filiale des „Slavon. Bienenzuchtvereines“ in Valpo zu ermöglichen. Der Verwaltungs-Ausschuss nimmt dies zur angenehmen Kenntniss und sieht sich veranlasst, den genannten beiden Herren für ihr Bemühen seinen Dank und die vollste Anerkennung auszudrücken.

ad VI. Der Secretär bittet um Anschaffung der zur Führung seiner Agenden nöthigen Hilfsbücher. Wird bewilligt.

ad VII. stellt Herr *Bogdan Penjić*, als Redacteur der „Slavonska pčela“, an den Herrn Cassier das Ersuchen, ihm einen vollständigen Ausweis über Activa und Passiva des Vereines behufs Verlautbarung im Vereinsorgane zur Verfügung zu stellen. Geschieht.

ad VIII. Der Cassier, Herr *Heštera*, macht die keineswegs erfreuliche Mittheilung, dass mit Ende des Jahres 1881 die Summe von 261 fl. an Mitgliedsbeiträgen aushaftete und fragt, auf welche Weise gegen die Säumigen behufs Eintreibung vorzugehen wäre. Herr *Auerbach* ist der Meinung, dass alle diejenigen Mitglieder, welche den im § 11 der Statuten vorgeschriebenen Pflichten bis nun nicht entsprochen haben, nochmals dringendst zur Zahlung aufgefordert werden und wenn auch dies erfolglos bleiben sollte, gegen dieselben der § 13 in Anwendung zu bringen sei.

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, držane dne 26. kolovoza t. g. pod predsjedanjem blagorodnoga gospodina *Franje Šmidta* ml.

Prisutni bijahu: gg. *Josip Auerbach*, II. podpredsjednik; *Bogdan Penjić*, I. tajnik; *Ivan Heštera*, blagajnik; *Ivan Darebny*, *Gabro Lucarić*, *Naco Sudić*, odbornici; *Franjo Bengjel*, *Cvjetko Ittlinger*, odbor. zamjenici, te *Josip Blagojević*, II. tajnik i ujedno perovodja ove sjednice.

Ovoj je sjednici prisustvovao i družtveni član g. *Andrija Holup*, kr. brzojavni nadčinovnik u Osieku.

Pošto je pročitan i odobren zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. G. I. tajnik *Penjić* priobćuje, da se je usljed zaključka glavne skupštine od 29. lipnja t. g. obratio na vis. kr. zemaljsku vladu molbom, da bi mu blagoizvoljela podieliti novčanu podporu, da uzmogne kao družtveni izaslanik posjetiti XXVII. skupštinu njemačkih i austrijskih pčelara u bečkom Novommjestu, skojom je skupštinom spojena i velika apistička izložba.

Na tu molbu stigao je od vis. vlade odpis od 3. kolovoza t. g. br. 29.477 kojim se družtvenomu tajniku doznačuje putni trošak od 60 for. u gore spomenutu svrhu tim dodatkom, da ima svoje vremeno podnieti visokoj vladi izvješće o svojem putovanju. (Uzima se sa zahvalnošću na ugodno znanje.)

II. G. I. tajnik javlja, da je od strane družtva poslao na tršćansku izložbu 4 oveće čaše raznoga vrcanoga meda, 2 liepo izgradjena zvona, sve do sada izašle trobojno uvezane brojeve družtvenoga glasila: „Slavonska pčela“ i dvie table umjetnoga saća po mjeri družtvenih okvirića; ujedno primjećuje, da će posebnim izvješćem izviestiti o tom visoku vladu.

Tim je udovoljeno odpisu vis. vlade, kojim se pita: da li je uprava poslala svojih pčelarskih proizvoda u hrvatski odiel tršćanske gospodarsko-obrtničke izložbe.

III. G. tajnik priobćuje, da je jedan dan nakon glavne skupštine prispio od vrloga prijatelja i pčelara g. *Jos. Mikulaša-Boleslavskoga* — urednika „Českoga Včelara“ u Pragu — obećani album ujedno s nekimi pčelarskimi knjigami.

Album — za koj je preuzeo svu odgovornost g. tajnik — bio je izložen članovom na uvid u družtvenih prostorijah, pa je i liep broj hrvatskih pčelara sa svojim predsjednikom i tajnikom uvrstio svoje slike u album, te je tako uz osobitu zahvalu vraćen vlastniku.

Knjige pako, koje su s albumom prispjele, razpro-

ad IX. gelangen die geschätzten Namen der seit der letzten Sitzung bis heute neu aufgenommenen Mitglieder zur Verlesung, diese sind die Herren: *Stefan Masper*, Professor am k. Obergymnasium zu Essek; *Josef Riesel*, Weltpriester zu Essek; *Josef Jemeršić*, Lehrer in Grossmarkt (Zagorje); *Wilhelm Englich*, Kleidermacher zu Essek; *Karl Galovac*, Lehrer zu Djakovar. Ferner aus *Valpo* und dessen Umgebung: die Herren: *Paul Georgievič*, Bezirksrichter; *Adolf Eisenbarth*, Vorstand des Herrschaftsamtes; *L. Ćošić*, herrschaftl. Adjunct; *Andreas Hermanić*, Gewerbetreibender; *Marcus Kokić*, Ortsrichter zu Marjance; *Martin Lončarević*, Vicenotar; *Josef Fey*, Gemeindebeamter; *Stefan Gerber*, Oeconom; *Ladislaus Michel*, Cassier; *Josef Poseзić*, Oeconom; *Vincenz Beer*, Ingenieur; *Gustav Petheö*, Inspector; *Eduard Sieber*, Arzt; *Josef Vrbanac*, Ortsrichter zu Veliškovce; *Josef Neumann*, Schmiedmeister; die p. t. Gemeinde Valpo; *Mathias Benaković*, Notar und prov. Bürgermeister; *Simon Vudy*, Schulleiter; *Alexander Reketye*, Ispan; *Victor Rotter*, Ispan; *Emanuel Jahl*, Ispan; *Eduard Flammbach*, Herrschaftsbeamte; *Jacob Župić*, herrschaftlicher Dampfmühle-Controllor; *Heinrich Blesser*, herrschaftlicher Rentmeister.

ad X. Namens der Verwaltung wünscht das Ausschuss Mitglied Herr *Lucarić* dem Secretär für den Besuch der Wiener-Neustädter Ausstellung glückliche Reise und allen guten Erfolg, worauf Herr *Penjić* in warmen Worten seinen Dank zum Ausdruck bringt.

Nachdem hiemit die Tagesordnung erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 26. August 1882.

Franz Schmidt jun., Präsident. **Bogdan Penjić.** I. Secretär.

Josef Blagojević,
II. Secretär u. zugleich Schriftführer dieser Sitzung.

Verschiedenes.

— **Bienen als Reichssymbol.** Dass Napoleon I. die Bienen zum Reichssymbol wählte und sich in einem mit goldenen Bienen geschmückten Mantel krönen liess, ist bekannt; jedoch weniger bekannt ist die Ursache, welche ihn zu dieser Wahl bestimmte. Napoleon, der stets das Alterthümliche für seine junge Herrschaft hervorsuchte, gab deshalb der Biene den Vorzug als Emblem seines Reiches, weil man in dem Sarge des Königs Childerich, der sich in der Kirche von St. Brice

dati će se družtvenim članovom, a nerazprodane vratiti će se natrag.

IV. G. tajnik priobćuje, da je iz Beča dobio na uvid 2 kadila za pčele. Uprava zaključi, da se oba kupe za družtvo.

V. G. tajnik pročita poziv, kojim ravnajući učitelj u Valpovu g. *Šime Vudy*, dogovorno sa ondješnjim bilježnikom i ujedno privr. načelnikom g. *Matijom Benakovićem* pozivlje rodoljube i prijatelje napredka, da pristupe „Slavonskomu pčelarskomu družtvu“ kao podupirajući članovi.

Revnomu nastojanju i požrtvovnoj uztrajnosti gore spomenute gospode pošlo je za rukom sakupiti liep broj članova (koji se niže dole priobćuju), te tim omogućiti ustrojenje prve podružnice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ u Valpovu, o kojoj će se u svoje vrieme obširnije i potanje javiti u družtvenom listu. Uprava uzima to poduzeće na ugodno znanje, ter izriče svoje priznanje i zahvalu spomenutoj gospodi na njihovu maru i trudu.

VI. *G. Penjić* traži, da mu se nabave za rukovodjenje družtvenih posala potrebite knjige i to: *a)* za mjesečne odborske zapisnike; *b)* za redakciju; *c)* za knjižnicu; *d)* za izdavanje priznanica; *e)* za dnevne bilježke. Uprava zaključi, da se te potrebite knjige nabave.

VII. *G. Penjić* kao urednik družtvenoga lista umoljava g. blagajnika, da mu podnese točan račun o prihodu i razhodu družtva, da ga polag obstojećih družtvenih pravila dade tiskati u družtvenom glasilu: „Slavonska pčela“. Račun će se podnieti na porabu.

VIII. G. blagajnik *Heštera* izvješćuje, da je do konca godine 1881. ostalo na dugu kod družtvenih članova 256 for., te pita, što se ima učiniti s'dužnici. *G. Auerbach* predlaže, da se točno pobilježe iz glavnoga imenika svi oni članovi, koji su od pristupa svoga pak do danas prekinuli uplatu u bud kojem polugodištu, te da se strogo i ozbiljno opomenu na dužnosti, koje propisuje §. 11. (slovo d.) družtvenih pravila, u protivnom slučaju postupati će uprava s njimi po §. 13. istih pravila.

IX. Novi članovi: Od prošle pak do današnje odborske sjednice prijaviše se u družtvo kao članovi gospoda: *Stjepan Masper*, profesor na kr. vel. gimnaziji u Osieku; *Josip Riesel*, duhovni pomoćnik u Osieku; *Josip Jemeršić*, učitelj u Vel. Trgovištu (Zagorje) *Vilim Englich*, krojač u Osieku; *Dragutin Galovac*, učitelj u Djakovu; zatim iz Valpova i okolice: *Pajo Georgievič*, kot. sudac kao pospješitelj; *Adolf Eisenbarth*, predstojnik vlastel. ureda; *L. Čosić*, pristav vlastel., *Andrija Hermanić*, obrtnik; *Marko Kokić*, knez iz Marjanča-

zu Tournay vorfand, einige goldene Zierrathen entdeckt hatte, welche Bienen vorstellten, und welche die Gewänder der alten fränkischen Könige geschmückt hatten. Man bewahrte diese Bienen in der kaiserlichen Bibliothek zu Paris auf.

Hess. B.

— **Bestrafter Bienen- und Honigdiebstahl.** Am 7. Juni d. J. wurde ein Honigdieb aus Colmar, welcher die Bienenstände des Münsterthales planmässig ausgeplündert hatte, zu 6 Jahren Gefängniss verurtheilt.

Els. Bztr.

— **Die Kraft der Insecten.** Dem französischen Naturforscher Plateau verdanken wir eine Reihe sinnreicher Vorrichtungen mit Miniaturwagen zur Bestimmung der von den Insecten entwickelten, geradezu erstaunlichen Kraft. Bei den damit vorgenommenen Versuchen stellte es sich heraus, dass die kleinsten Insecten im Verhältniss die stärksten sind. Besonders niedlich ist das Miniturgeschirr für Maikäfer. Das unglückliche Thier wird mittels desselben an einen Faden gespannt und hebt damit eine Schale, die mit kleinen Grammgewichten beschwert ist. Auf diese Weise hat Plateau festgestellt, dass ein Maikäfer im Verhältnias zweimal mehr zu ziehen vermag, als ein Pferd, während *die Biene dreissigmal mehr zieht.* Das Ross schleppt $^6/_7$ seines Gewichtes, der Maikäfer das vierzehnfache, die Biene gar das zwanzigfache. Mit andern Worten: Ein Maikäfer schleppt mit Leichtigkeit 14 Leidensgenossen und entwickelt somit im Verhältniss mindestens dieselbe Kraft wie eine Locomotive, *eine Biene übersteigt noch diese Kraft.*

„Bienenvater“.

— **Ueber die angebliche Afterlosigkeit der Bienenlarven** theilt Hermann Müller in Lippstadt mit, dass er, nachdem er schon vor 12 Jahren Excremente von Megachile-Larven beobachtet, neuerdings von der thatsächlichen Anwesenheit und Thätigkeit eines Afters bei *Dasipoda hirtibes* sich überzeugt habe. Die Larve frisst allerdings den blumenartig duftenden, angenehm säuerlich schmeckenden, aus Zichorienpollen und etwas Nectar bestehenden Futterballen radical und ohne auszusetzen auf, ohne während dieser Zeit eine Spur von Excrementen zu produciren. Ihr Gewicht hat in Folge dieser Leistung von 0,0025 gr. bis auf 0,35 gr. zugenommen. Erst jetzt beginnt das Ausscheiden der unverdauten Reste, welches mehrere Tage in Anspruch nimmt, wobei ihr Gewicht auf 0,09—0,15 gr. sinkt. Also strenge Arbeitstheilung. Bvtr.

cah; *Martin Lončarević*, podbilježnik; *Josip Fey* obć. pisar; *Stjepan Gerber*, posjednik; *Ladislav Michel*, blagajnik; *Jozo Posezić*, posjednik; *Vinko Beer*, mjernik; *Gustav Petheö*, providnik; *Ed. Sieber*, liečnik; *Josip Vrbanac*, knez iz Veliškovacah; *Josip Neumann*, kovač; *Občina Valpovo; Matija Benaković*, bilježnik i privrem. načelnik; *Šime Vudy*, ravnaj. učitelj; *Alexander Rekettye*, išpan; *Vjekoslav Rotter*, išpan; *Emanuel Jahl*, išpan; *Eduard Flambach*, vlastel. pisar; *Jacob Župić*, protustavnik paromlina; *Hinko Blesser*, vlastel. prihodar.

X. U ime uprave poželi odbornik g. *Lucarić* tajniku sretan put na izložbu u bečkom Novom mjestu uz želju, da se sretno i zdravo vrati u našu sredinu, ter nas izvjesti ob onom, što je ondje vidio, čuo, izkusio.

Tajnik g. *Penjić* zahvaljuje se upravi na toj želji uvjeravajuć ju, da ga jedino interesi družtva vode onamo, pak da će zato u interesu družtva raditi i nastojati, da se tim što više družtvo okoristi. (Živio!)

Tim bje sjednica zaključena.

U dol. Osieku, 26. kolovoza 1882.

Franjo Šmidt ml., predsjednik.
Bogdan Penjić, I. tajnik.
Josip Blagojević, II. tajnik i perovodja ove sjednice.

Razne viesti.

— **Pčelarska škola u Ruskoj.** Inicijativom profesora A. Butlerova u Petrogradu, otvoriti će se u Tveru posebna pčelarska škola za podučavanje u racionalnom gojenju pčela. — I kod nas bi trebalo da visoka naša vlada svratati što veću pozornost na ovu velevažnu granu gospodarstva, pa ako se već nemože posebna pčelarska škola otvoriti, to bi se moralo racionalno pčelarstvo uvrstiti kao posebni, obligatni predmet na naših sjemeništih, gospodarskom učilištu i učiteljištih.

☛ Na ubaviest. ☚

Članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva" mogu dobiti vrlo liepoga proljetnoga, ljetnoga i jesenskoga vrcanoga meda po 60 novč. kilu, ili u vrlo ukusnih čašah po 40 novč. čašu. Pobliže kod uredničtva.

Tko od gg. članovâ bude trebovao džirzonaka, moći će ih od sada uvjek dobiti, ako to samo prijavi uredničtvu. Jedna džirzonka sa dvostrukimi stjenami, odieljenim medištem od ležišta i 30 okvirića stoji samo 5 for.

☛ Gg. članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva" osbiljno se oviem opominju, da svoj dugujući prinos kao za prošlu, tako i za tekuću godinu što prije pošalju poštarskom naputnicom na družtvenog blagajnika g. Ivana Hešteru (dol. grad), u protivnom slučaju postupati će uprava § 13. družtvenih pravilâ.

Izdaje „**Slavonsko pčelarsko družtvo**" u Osieku. Herausgegeben vom „**Slavonischen Bienenzuchtverein**" in Essek.
Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek.

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882.

Ehren-Diplom I. Ranges Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, se se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 10. i 11. *U Osieku, za mjesec listopad i studeni 1882.* *Tečaj II.*

Necjepkajmo se.

Piše Dinko Muškardin sa otoka Ćresa.

(Izvorni članak „Slav. pčele“.)

(Nastavak.)

Nisam voljan, da Hrvate u Njemačku vodim, nego da se preko nje u Hrvatsku vratimo i dovinemo predstojeće nam samostalnosti pčelarske. Kud sreće, da bismo kao veliki narodi imali svoje mjere, te da bismo domaću pčelariju pokrenuli narodnom stazom! To je moja najvrućija želja, to je valjda želja i svakoga rodoljubnoga pčelara, ta sada puka želja će se i ostvoriti. Nastojmo iz petnih žilah, da se tudjinstva šta više riešimo. Emancipacija duha od tudjinstva je elementarno načelo svakoga Hrvata, je nezaborevivo geslo domaćeg i poštenog pčelara, kakvih nas otačbina hoće.

Da nebude tkogod zabunjen pitajuć se, šta će učiniti sa uli stare mjere, i tom ću savjetovati. Bit će pčelara, koji će imati po više Džirzonaka u ulenjaku sa starimi mjerami. Ovi neka paze, mogu li se ili nemogu uli njihovi napeljati na novu mjeru. U jestnom slučaju neka pribiju dasku o nutrnju stienu, providjenu sa dotičnimi žliebovi. Uztreba li dvoje daske, tada neka postave o svaku stran jednu dasku.

Nur keine Sonderheiten!

Von Dinko Muškardin auf der Insel Cherso.

(Orig.-Art. der „Slavonska pčela“.)

(Fortsetzung.)

Es lässt sich kaum verdeutlichen, von welcher Wichtigkeit das Normalmaass ist. Wie bereits bemerkt, ist ohne dasselbe weder die Existenz eines einzelnen Bienenwirthes, noch der Bestand der Imkervereine denkbar. Sind Ganzrähmchen und Halbrähmchen nicht nach ein- und demselben Maasse hergestellt, so können sie selbstverständlich auch nicht allen Wabenträgern, sondern nur einem bestimmten Bau eingepasst werden. Solche Unzukömmlichkeiten aber hemmen die Arbeit, und schädigen sie weit eher, als dass sie Vortheil brächten.

Was hier vom Wabenträger und den Rähmchen gesagt wurde, das gilt ingleichen auch von den Geräthschaften und allen zu einem Stocke gehörigen Bestandtheilen.

Wenn nun trotzdem gegen die Einführung des Normalmaasses Einsprachen erhoben werden, so können solche nur von Laien und Unvernünftigen herrühren. Ja, die Behauptung hat volle Berechtigung, dass ein Normalmaass das Fundament bildet, auf welchem allein die Solidarität der Imkerei sich aufbauen lässt.

Hier sei die Frage gestellt: sind auch alle kroatischen Bienenwirthe von der Wichtigkeit des Normalmaasses durchdrungen, sind sie in

Tim će biti ul i topliji i solidniji. U niječnom slučaju, što jedva je moguće, druge nije, nego napredovat sa onom mjerom, ili ul napustit, što opet nebi vriedno bilo, a tim manje, dok je porabiv. Pri poslovanju imaj pozor na pčele grabežljivice i da ti se saće neslomi, što i u najgorem nije baš velika nesreća, jer će pčele sat u hip vezati i priljepiti. Kako nije težko od većeg ula napraviti manji, tako je dosta lahko veći okvir na manji sniziti. Nego početniku bih kazao, da se mane tog posla, te da nastoji samo nove ule na pravilnu mjeru svesti.

Biti će koji znaličan, da mu se kaže, kada ima novu mjeru uvesti. Držeći se čvrsto pravila svake logike morali bismo oprezno postupati, i sa preporučenim ulom najprije pokuse praviti Da je njemački ul za Njemačku izvrstno pogodjen, i da mu nitko od strukovnih pčelara neprigovara, — uzmaknula je pako ona mikroskopična nekoličina zanovetalaca oddavna u najboljem redu natrag — to je javna istina. Nego ona naša veli: da nije svaka kapa za svaku glavu. Koji dakle nebi bio uvjeren, da se novi ul može u Hrvatskoj rabiti bezuvjetno, tomu budi prosto ul prokušati, i iz vlastitog izkustva posebne opazke vaditi. Ni ja nevjerujem uvjek svomu učitelju, nego rado ću ovog puta povjerovati, da ul uz naznačene izpravke, t. j. veću dubljinu barem za dva reda okvira, i nešto jači temelj, može se uspješno rabiti i neodvlačno poprimiti. Razumijem, da je sada kasno, jer je ono malo proljetnih rojeva jurve izbačeno, te nam druge nepreostaje, nego da čekamo jesen za predjelje, gdje se tada pčele u nas po drugoč na godinu roje, i tako već ljetos novom mjerom i novom pčelarskom erom započnemo, ili da se najdalje za dojduću godinu lasno pripravimo. Odvlačiti na neizvjestno vrieme bilo bi nove se mjere odreći, ili u zabit postaviti. Poprimiv novi ul barem za pokus počet ćemo hoditi uzporedo sa njemačkim pčelarstvom, a narod, koji stoji na visini onog pčelarstva, može se punim pravom dičiti i ponositi.

ihren Ansichten darüber einig? Leider müssen wir diese Frage entschieden verneinen; wollen jedoch der Hoffnung Raum geben, dass die Zeit nicht allzuferne sei, wo auch in dieser Hinsicht volle Einigkeit herrschen, und jede Sonderheit verschwinden wird. — Obwohl wir heute noch nach verschiedenen Systemen — die sich in nachstehende drei Arten theilen, und zwar: 1. deutsches System nach Berlepsch und Dathe; 2 italienisches System nach Sartori und Fumagalli; 3. gemischtes System, zum grösseren Theile aus vormärzlicher Zeit — imkern, so verursacht mir doch die Art der Imkerei nicht das geringste Kopfzerbrechen, weil ich jedes erprobte System gleich hoch achte.

Behalten wir immerhin das System bei, nur ändern wir das Maass. Selbst Imker von Weltruf haben zu verschiedenen Malen das Maass abgeändert, bis sie endlich dasjenige herausgefunden, welches der Natur der Bienen am besten zusagt. Und auch wir müssen diesem Beispiele folgen. Die Biene findet sich zwar in jedem Ständer zurecht, möge derselbe nach welcher Grösse immer gebaut sein; das jedoch kann für uns nicht massgebend, nicht jeder Ständer der Biene zuträglich sein. Die Ständer müssen eben der Natur der Biene angepasst werden.

Berlepsch-Dathe's Ständer weist eine innere Lichte von 69 c/m Höhe, 25 c/m Breite und 40 c/m Tiefe auf; von diesen entfallen auf den Honigraum 22 c/m Höhe, für den Brutraum 45 c/m. Bei Halbrähmchen messen und zwar die Wabenträger 26 c/m in der Länge, die senkrechten Theile 24 c/m, und der untere Theil 19·5 c/m. Jedoch hätte der letztere 42 c/m lang zu sein. Nach diesem ist es nun augenscheinlich, dass Ständer und Rähmchen einer vergangenen Zeitepoche angehören. In Dalmatien verbreitet sind nachstehende: *a*) Der Sartori-Ständer, dessen Honigraum vollständig dem Berlepsch-Dathe'schen entspricht; *b*) der Fumagalli-Ständer. Sartori hat eine innere Höhe von 72 c/m, von welchen $^2/_3$, d. i. 47 c/m auf den Brutraum und $^1/_3$, d. i. 23 c/m auf den Honigraum entfallen. Die Breite beträgt 28, die Tiefe 40 c/m. Aehnlich auch Fumagalli. Bei Halbrähmchen ist der senkrechte Theil 20 c/m hoch, der untere 27.5 c/m lang. Höhe der Ganzrähmchen 42 c/m. Länge der Wabenträger 30 c/m nach dem Normalmaasse.

Način, kako će se blagotvorna želja jedinstvene mjere medju nas u obćeniti, je jednostavan. Družtveni će članovi saznati po svojem organu. Nu imade i nedružtvenih pčelara, koji žalibože u neradu i pasivnosti shvaćaju pčelarsku misiju, ni nemisleć na onu narodnu, da ležeći vol brazde neizore. Ako družtvena snaga stoji u što većem broju družtvenih članova, od toga i sliedi, da namjeravane družtvene svrhe mogu se postići jedino i samo po dvostručnoj podpori, istih članova. Nego makar nebili u družtvu, i oni su pčelari, te i nje imamo dovesti u tor svoj, ćega radi i nje pozivljemo najiskrenije u kolo jedinstva mjere. Gospodarske podružnice pako će blagoizvoliti, da budu vjerne tumačice ove u zvišene ideje.

Još imademo sjednim činbenikom računati, a taj je C. K. Dalmatinsko Namjestničtvo, koje uz obaljenu cjenu medj narod ule sa talijanskom mjerom porazdjeljuje. U nebo kujem taj plemeniti podhvat, trajno i daleko našao odziva! Kako dakle ćemo tamo smjerom prodrieti? Naše družtvo ul s'najnovijimi mjerami poklon. Visokomu C. K. Namjestničtvu Dalmatinskomu u Zadru s'popratnicom, da Ovo blagoizvoli od sada nadalje preporučiti svojim državljanom taj ul s istimi mjerami, koji se oslanja o obću slogu i u zajemnost, jedna i druga dična svetinja i dragocjena stečevina najtočnijeg iskustva u pčelarskom naukovanju.

Svi hrvatski pčelari zaokupili se u jedinstvu mjere, pribivali oni u ma kojem kraju naše otačbine. Usadila se duboko kroz um u srdce svakoga od nas ova plemenita misao, da bude i naš moralni ugled kriepak i prodirao kod kuće i vani. Očekivani plodovi neće nas sigurno minuti, kada se u pčelarskoj bitnosti sretnemo i rukujemo. Pobjedilo na svoj pčelarskoj liniji jedinstvo mjere? Ovjenčali si svoja lica, i ovjekovječili svoje ime svi pčelari Hrvati!

Ulu sa najnovijom mjerom je ostanak dugo vremena zajamčen, jer je sastavljen na podlogu teoretičnih i praktičnih načela pčelarske fiziolo-

Von der dritten Cathegorie Ständer will ich hier nicht sprechen, es dürfte auch aus dem bisher Gesagten klar ersichtlich sein, dass wir uns heute verschiedener, zum Theile weit auseinandergehender Maasse bedienen; es steht jedoch ganz bei uns, all diesen Wirren ein Ende zu bereiten, und fast ohne jede materielle Zubusse uns ein Normalmass zu eigen zu machen.

Ueberzeugt, dass wir mit unserem Maasse auf Seitenwege gerathen, obliegt es uns, zu trachten, dass wir wieder ins richtige Geleise einlenken und unsere Wabenträger eventuell in der Weise abändern, dass wir die Masseinheit erreichen. In dieser Hinsicht aber tritt die Frage an uns heran: welches Maass wir denn eigentlich zu acceptiren hätten? Irgend ein altes Maas anzunehmen, das seither bei uns gebraucht wurde oder ein neues zu schaffen, das wir bis nun nicht kannten, darin sehe ich keinen Unterschied. Im ersteren Falle bleiben wir eben beim Alten, indem wir nur ein Maass zu erhalten suchen, das möglicherweise anderwärts bereits zu den Todten geworfen wurde, und welches daher auch ausser dem Bereiche der Kritik unserer Zeit liegt.

(Wird fortgesetzt.)

Die XXVII. Versammlung österreichisch-deutscher Bienenzüchter und die apistische Ausstellung in Wiener-Neustadt.

(Fortsetzung.)

Aeusserst lebhaft gestaltete sich die Debatte zur Frage über die Einwinterung der Stöcke. (Berichterstatter: Herr J. Schmid — Mähr.-Neustadt.) In jener Gegend, wo der Berichterstatter haust, gibt es keine Herbstweide und darum empfiehlt derselbe die Fütterung schon für den Monat Juli.

Wie diese Frage, so wurden überhaupt auch alle übrigen nach Massgabe der nördlichen Gegenden praktisch erörtert, weshalb die einzelnen Auseinandersetzungen speciell für uns keinen besonderen Werth involviren. Die hauptsächlichste Richtschnur bei Einwinterung der Stöcke ist: *Eine junge Königin, nicht zu alte Waben, zwar nicht zu viel, aber immerhin eine ausreichende Menge Honig* (7—10 Kilogramme), *im Verhältnisse zur Anzahl der Bienen genügend Raum, und so wenig als möglich Drohnenzellen.*

gije. Mi mu moramo želiti i u nas trajni život. Za taj život ponajglavniji je uvjet, da se i upravljajući organi družtva s'jedinstvom mjere s prijatelje. Oni su naprama članovom i otac i majka. Pristanu li — načelno se nikoga netjera — uz jedinstvo mjere, steći će si i po domaće i po inostrano pčelarstvo najodličnijih zasluga, čim će sa hrvatskih Džirzonakah nestati ona najgroznija i najpogubnija nakaza, koja čitavu našu pčelariju osakaćuje i kvari — naime raznolikost mjere. (Uz plemenitu želju g. pisca pristajemo svesrdno, ali ujedno stavljamo već sada na srce svim članovom prve buduće skupštine hrvatskih pčelara, da se o tom velevažnom pitanju pri sastanku osbiljno porazgovore.) Ur.

Gdje, kada i zašto bodu pčele?

(Po svom i H. Ekea izkustvu priobćuje B. P.)

Kao svakoj životinji, tako je višnji tvorac podielio i pčelici našoj oružje za obranu proti neprijateljem svojim, kojih upravo te uzor životinjice jako mnogo imadu kao: miševi, djetelji, sienice, lastavice, muhari, vrabci, žabe krastače, pauci, mravi, medari (Todtenköpfe) i mnogi drugi. — Kolikoput im je pako najveći neprijatelj sam čovjek, ako je, baveć se pčelarstvom, nespretan. — Proti svim tim neprijateljem upotrebljuje pčela svoje oružje — *žalac*. Trut neima žalca, nemože dakle ni ubosti. Kraljica ima poput srpa zavijeni žalac, te može vrlo osjetljivo ubosti, ali čini mi se da ga ponajviše rabi samo proti svojim rivalicam (kraljicam). *)

Pčele radilice upotrebljuju osim žalca često svoje štipalice (Beisszange) i to proti plienilicam i pod jesen kada trutove tuku. —

Pčele, najme radilice ubosti će:

1. *U blizini svoga stana, kada misle da njim ili kraljici njihovoj pogibelj prieti.*

Za rojenja neće ni jedna pčela ubosti, dok se sve opet nepohvataju u grozd. Dok one, udaljene od kraljice, zrakom oblieću neće nijedna ubosti, tada su usuprot jako plašljive, te se svemu uklanjaju. Kad pčelice med sakupljaju možež posve smiono prolaziti cvatućimi vrtovi i bujnimi dolinami, nijedna te ubosti neće. — Pčela će, udaljena od svoga stana i kraljice, samo onda ubosti, kada ju pretisneš. Pritiskom se izpruži i nehotice žalac,

*) Mene je odkako pčelarim samo jedna jedita u prst ubola, a imao sam ih već na stotine med prsti.

Um auch schwächere Stöcke gut und sicher überwintern zu lassen, empfiehlt es sich — nach Meinung des Berichterstatters — solche mit stärkeren Stöcken, schon im Monate August zu vereinigen. (Hierzulande könnte man dies mit Aussicht auf Erfolg erst im Monate September thun; jedoch wer die Imkerei mit dem Mobilbau führt, kann schwachen Stöcken auch ohne die empfohlene Vereinigung mit einem stärkeren einfach dadurch aufhelfen, dass er — und wäre es auch erst im Monate October — dem Stocke einige Rähmchen mit verdeckeltem Honig beigibt.)

Von neunzehn eingereichten Fragen wurden eilf erörtert, und wie ich gestehen muss, auch die oberflächlich genug, was leicht erklärlich ist, wenn man bedenkt, dass diese horrende Anzahl Fragen an zwei Vormittagen erledigt werden mussten.

Als nächster Versammlungsort der deutsch-österr. Bienenzüchter wurde *Frankfurt am Main* (1883) bestimmt; auch wurden für die im Jahre 1884 abzuhaltende Versammlung zwei Orte in Vorschlag gebracht: *Bremen* und *Königsberg*.

Bei dieser Gelegenheit will ich des Wiener-Neustädter städtischen Archivs gedenken, in welchem gar manche historische Raritäten aufbewahrt werden. So muss jeder Kroate von ganz eigenthümlichen Gefühlen berührt werden, fällt sein Auge auf das dort prangende Gemälde, welches den Tod unserer kroatischen Helden in der Fremde darstellt. Peter Šubić-Zrinjski, der kroatische Ban und Franjo Frangepan, der letzte Sprosse dieses edlen kroatischen Geschlechtes, wurden wie bekannt in Wiener-Neustadt zum Tode verurtheilt. Auf dem beregten Gemälde nun ist der Moment der Justificirung mit viel Wahrheit wiedergegeben. Auf einer Tribüne steht das ungesetzliche Untersuchungsgericht, umgeben von einer Menge neugierigen Volkes; Šubić's — als des Erstgerichteten — Leichnam, liegt in ein Leichentuch gehüllt, auf den Boden hingestreckt. Nach dem jungen Frangepan holt der Scharfrichter eben mit seinem mächtigen Henkerschwerte zum ersten Streiche aus. (Wie bekannt endete Frangepans, jedem Kroaten theures Leben erst nach dem *dritten* Schwertstreiche.) Auch das Schwert, unter dessen Schärfe die Häupter unserer edlen unsterblichen Helden am 30. April 1671 fielen, ist noch vorhanden.

Hochinteressant ist auch der Pokal, welchen König Mathias von Ungarn der Stadt Wiener-Neustadt (1463) geschenkt. Der Pokal ist von vergoldetem Silber, wiegt über drei Kilogramme, von den eingesetzt gewesenen Edelsteinen aber sind nur noch einige Frag-

te se usljed izvanredńe zaoštrljenosti sam pod kožu uvuče, što dakako sirotica pčelica svojim životom plati. U takovu dakle slučaju pčela, hoćeli nećeli, mora ubosti. Ako pčelce osobito nezazdražiš, to te deset koračaja od pčelinjaka neće ni jedna ubosti, ili bar veoma riedko.

2. *Ako ih uznemiruješ lupanjem o košnicu ili džirzonku ili im pače jedno ili drugo oboriš.*

3. *Kada se od njih braniš, rukama snašuć, onda znadu biti jako zle.* Meni je višeput, za operacije pri kojem pčelcu, pojedina zla pčela oko uha svirala, ali ja takovu odmah ubijem, dok neprivabi i druge.

4 *Ubosti će, ako pokraj pčelinjaka naglo prodješ, ili protrčiš. Isto tako, ako nebudeš svaku operaciju pozorno i mirno obavljao.*

5. *Ako te je već koja pčela ubola, navaljuju i druge, jer ih nabavi miris otrovnoga soka, što ga pčela iz žalca izpušća.* Kada se meni to dogodi, ja se odmah na čas odaljim od pčelinjaka, izvadim žalac, te ubodeno mjesto oslinim, ili ga natarem sokom iz lule ili cigare. Ako se pako koji pčelac tako razdraži, da ga ni dimom sbušiti nemožeš, onda je najpametnije obustaviti svaki posao, te pričekati dok se opet malo smiri. — U najgorjem slučaju možeš si pomoći i tim, da ga vodom poprskaš, ali štrcaljka za taj posao mora posve fino štrcati.

6. *Kada se naglo dotakne hrpavoga ili dlakavoga predmeta.* Odkrivenom glavom nije probitaćno ići k pčelinjaku, jer se pčele vrlo lahko u kosu zapletu.

7. *Kada se veće životinje približe pčelinjaku.* Na pse rado navaljuju, a i na konje, jer im je njihovo izdušivanje veoma neugodno.

(Nastavak sliedi.)

XXVII. skupština austro-njemačkih pčelara i apistička izložba u bečkom Novom mjestu.

(Nastavak.)

Najživahnije se je debatiralo pri pitanju o uzimlenju pčelaca. (Izviestitelj: g. *I. Schmidt* — Mähr-Neustadt). — U predjelu gdje izvjestitelj pčelari neima jesenske paše, zato preporuča hranjenje u mjesecu srpnju.

Kao ovo, tako su u obće sva pitanja praktično riešavana prema okolnostim sjevernih predjela, te zato pojedine tvrdnje neimaju za nas nikakove osobite važnosti. Glavno pravilo pri uzimlenju pčelaca jest: *mlada kraljica, ne prestaro saće, ne previše, a ipak dovoljno meda* (7—10 kilogramâ), *prema broju pčela dosta prostora i što manje trutovskih stanicâ.*

Da se i medom siromašni pčelci uzmognu dobro

mente zu erblicken. Auch sonstige von König Mathias gewidmete Gegenstände sind im Archiv vorfindlich, so z. B. ein Miniaturbild mit der Aufschrift: „naturalis ac verissima Mathiae I. Hungariae offiges *)". Von historischem Werthe ist ferner ein historisches Porträt von Franz Rákoczi (im Fürstenmantel). Rákoczi war bekanntlich in Wiener-Neustadt internirt und hätte sicherlich auch ihn das Schicksal unserer kroatischen Helden getroffen, wenn es ihm nicht gelungen wäre, noch rechtzeitig der Gefangenschaft zu entspringen. —

Dem Festprogramme nach sollte am 14. September ein Ausflug mittels Separatzug nach Gutenstein stattfinden und war für dort der Aufstieg auf den „Mariahilfsberg" und ein Besuch des Bienenstandes von P. Cöl. M. Schachinger projectirt. Offen gestanden, erfüllte mich die Aussicht auf diese Tour mit recht lebhafter Freude, als ich das Vergnügen hatte, mit Herrn Schachinger in Wiener-Neustadt persönlich zusammenzutreffen, bei welcher Gelegenheit ich meiner frohen Empfindung Worte lieh, wurde mir die Freude bald benommen, indem derselbe erklärte, dass der Gutensteiner Ausflug fallen gelassen, dafür jedoch ein Abstecher auf den Semmering, woselbst nicht minder Bienenwirthe hausen sollen, in Aussicht genommen sei.

Obwohl mich das Aufgeben der Gutensteiner Partie ein klein wenig verdriesslich stimmte, gab ich mich schliesslich doch, da mir die Naturschönheiten, welche der Semmering bietet, von früherher bekannt sind und umsomehr darum zufrieden, weil mir ja Herr Schachinger versicherte, dass wir auch dort Imkereien fänden. Ich fühlte aber bald nachher umso lebhafteren Verdruss, als auch die Semmeringer Partie unterblieb. Wären meine Reisecollegen nicht gewesen, die gleich zu Anfang abmahnten, den Versprechungen, (die sich schliesslich als eitel Wind erwiesen) Glauben zu schenken, und anempfahlen, lieber Ausflüge in die wundervolle Umgegend nach eigener Wahl zu unternehmen — denen ich mich anschliessen konnte, — so meine ich, ich müsste noch heute in Wiener-Neustadt sitzen, und auf die Ausführung jener Festprogramm-Punkte warten.

Uns drei Kroaten gesellten sich noch zwei Serben bei, und zwar die Herren: Professor *Živanović*, vom Gymnasium zu Karlovitz und *Kosta Popović*, Director der Handelsschule zu Wiener-Neustadt. Der erste Ausflug war unter uns nach Vöslau beschlossen, der zweite nach Baden. Weder ist mir hier der erforderte Raum geboten, noch liegt es in meiner Absicht, eingehend die Umgebung ersteren oder letzteren Ortes zu be-

*) Sollte wahrscheinlich heissen: I. Hungariae regis effigies.

i sigurno prezimiti tvrdi izvjestitelj toga pitanja da je najprobitačnije takove pčelce spojiti sa jačimi i to već u mjesecu kolovozu. (Kod nas se to može uspješno učiniti u mjesecu rujnu. — Tko medjutim pčelari racionalno sa gibivim saćem, pomoći će takovim pčelcem, i bez spajanja, ako im doda pa ma u mjesecu listopadu koji okvirić poklopčenim medom.)

Od 19 stavljenih pitanja riešavana su 11, ali moram kazati dosta površno, a to nije inače ni moguće kad se tolika pitanja riešavaju u dva poldneva.

Za buduću skupštinu austro-njemačkih pčelara u godini 1883. opredieljeno je mjesto: *Frankfurt* na Majni, a za godinu 1884. stavljena su već ovaj put dva mjesta u predlog i to: *Bremen* i *Königsberg*.

Ovom sgodom moram spomenuti gradsku arhivu u bečkom Novommjestu, koja mnoge historičke riedkosti čuva. Svakog Hrvata mora njeko osobito čuvstvo obuzeti, kad opazi sliku, koja predstavlja smrt slavnih hrvatskih junaka u tudjini. — *Petar Šubić*, Zrinjski ban hrvatski i *Franjo Frangepan*, zadnji potomak te slavne hrvatske obitelji, odsudjeni su, kako znamo, u bečkom novom mjestu na smrt. Vierna slika, sačuvana u gradskoj arhivi predstavlja ovršenje te smrtne osude.

Na povišenom mjestu stoji nezakoniti iztražni sud, obkoljen množtvom znatiželjnoga ljudstva; *Šubić* je već pogubljen, a tielo mu leži, mrtvačkim plaštem omotano, na podu. — Nad glavom *Frangepana* podigao se je krvnički mač, da mu zada prvi udarac. (Kako se zna, oprostio se je *Frangepan* svojim, po Hrvate skupocienim životom, stoprv nakon trećega udarca.)

Krvnički mač pod kojim padoše glave naših dičnih i neumrlih junakâ 30. travnja 1671. sačuvan je takodjer.

Vrlo je zanimiva čaša, što ju je poklonio bečkom Novommjestu ugarski kralj *Matiaš* (1463). — Čaša je od pozlaćenoga srebra i važe preko 3 kilograma, a vide se na njoj samo još tragovi skupocjenoga kamenja, koje se je sigurno razplinulo — ali ne u zrak, nego u čiji džep.

Od kralja *Matiaša* ima tu i drugih stvarih, a medju njimi nalazi se sličica sa nadpisom: *naturalis ac verissima Mathiae I. Hungariae offiges*)*. Od historičke je vriednosti takodjer vierno pogodjena slika *Franje Rakocia* (u kneževskoj mantiji), koji je bio u bečkom Novommjestu zatvoren, pa bi bio sigurno i on glavom platio, da im nije blagovremeno umaknuo. —

Poleg svečanostnoga programa imao je biti 14. rujna *izlet posebnim vlakom u Gutenstein*, a tamo uzlaz na „Mariahilfberg" i pregledanje pčelinjaka

*) Valjda bi imalo biti: I. Hungariae regis effigies.

schreiben; soviel aber sei gesagt, dass sowohl die Umgegend des einen wie des anderen wundervoll schön ist. Vöslaus Gebirge ist förmlich übersäet mit den reizendsten Ausflügen, die sich nur immer wünschen lassen und das Thal von St. Helena ausserhalb Baden überwältigt in seiner Schöne den Touristen. Ueber zwei Stunden weit wanderten wir durch das herrliche Thal hin, und wäre unser Reisecollege Herr Prof. Ž. nicht gewesen, wir hätten schier über den Naturschönheiten unsern Mittagstisch vergessen; ihm zu Liebe, der vom frühen Morgen auf den Füssen, machten wir bei der sogenannten „Cholera-Capelle" Halt und lenkten dann unsere Schritte nach Baden zurück.

(Wird fortgesetzt.)

Die Biene als Hausgenosse des Menschen.

Von
Karl Gatter.
(I. Vice-Präsident des Wiener Bienenzüchter-Vereines und Redacteur des „Bienenvater".)

Schon vor Jahrtausenden, als die Biene aus ihrem natürlichem Aufenthalte — dem Baume im Walde — in eigens für sie gefertigte Wohnungen in die Nähe der Menschen gebracht und so zum Hausthiere herangezogen wurde, war für Viele das wundervolle Treiben dieses kleinen Insektes ein Gegenstand der Bewunderung und eifriger Forschungen.

Die Bienen stehen daher auch mit dem Culturleben des Volkes im innigen Zusammenhange; sie sind nicht blos als Sinnbild der geregelten Thätigkeit, sondern auch als Herolde der Civilisation zu betrachten. Nicht mit Unrecht nennt der Indianer die Bienen die Vorboten des weissen Mannes und zieht sich im Verhältnis, wie die Bienen vorrücken, immer mehr in die Urwälder zurück.

Die Biene hat für Viele eine magische Anziehungskraft; daher sie mit dem Menschen in viel nähere Berührung gekommen ist, als die übrigen Hausthiere.

Die Bienen werden als zum Hause gehörig angesehen; der gemeine Mann denkt sie sich gleichsam als Glieder der Familie, die an Freud und Leid theilnehmen, aber bei Mangel an Rücksicht als solche sehr empfindlich, selbst „übelnehmisch" sind.

Leise Andeutung dieses Verhältnisses gibt schon die Sprache, welche den Züchter, zumal den mit ihrer Behandlung wohlbekannten, in die Geheimnisse ihres Lebens Eingeweihten als „Bienenvater" bezeichnet, ein Ausdruck, der für den Züchter anderer Hausthiere nicht gebraucht wird. Das wichtigste Individuum im Bienen-

P. C. M. Schachingera. — Moram izkreno priznati da sam se ovomu izletu veoma veselio, a sastav se u bečkom Novommjestu sa Schachingerom i saobćiv mu to svoje veselje, odvrati mi ovaj posve lakonički, da iz toga izleta ništa biti neće, ali da je zato ustanovljen izlet na Semmering, gdje ćemo takodjer naći uzornih pčelinjaka.

Akoprem me je ta izjava malo ozlovoljila, to sam se ipak naskoro umirio, znajući za krasnu okolicu „Semmeringa" i nadajuć se po izjavi *Schachingera*, naći i ondje koji uzorni pčelinjak. Neznam s kojih razloga, ali kao prva, tako mi se je i druga nada izjalovila. Niti je bilo izleta u Gutenstein, niti na Semmering, pa da nebilo mojih suputnika *), koji mi odmah rekoše: „nevjeruj ništa više, vidiš da šeprtlje, hajde s nami, danas u „Vöslau", sutra u „Baaden". — ja bi se bio mogao načekati na opredieljene izlete.

Spomenuh „Vöslau" i „Baaden", da, onamo me pozvaše moji suputnici, a ja se tomu pozivu i neogluših. Uz nas tri Hrvata pristadoše dva Srbina: gg. *Živanović*, profesor na gimnaziju u Karlovcih i *Kosta Popović* **), ravnatelj tržišta u bečkom Novommjestu.

Prvi izlet bijaše opredieljen u „Vöslau", a drugi u „Baaden". Niti ima mjesta, niti mi je svrha potanje

*) Predsjedniku slavonskoga pčelarskoga družtva **g. *Franji Schmidtu*** ml. i družtvenomu pospješitelju **g. *Ivanu Brnčiću*** zahvaljujem se oviem na svakom prijateljstvu, što mi ga kao moji suputnici izkazaše.

**) G. *Popoviću*, kao članu „Slav. pčelarskoga družtva" zahvaljujem se oviem i u ime svojih suputnika, jer da nebi njega, nebi nas zaista na stanici u bečkom Novommjestu nitko dočekao. Stanbenomu odboru nije tu bilo ni traga, ni glasa. G. *Popoviću* pošlo je teda, negda za rukom, te je slučajno naišao na jednog člana toga stanbenoga odbora, a ovaj nas je onda, pregledav ponajprije svoje protokole uputio od prilike ovako: „Belieben die Herren in's „Hotel Hirsch" zu gehen, dort werden Sie sicher versorgt werden". — Na zdravlje, mi pogledasno začudjeno jedan drugog, pa hajd sa gosp. P. u varoš. Sreća i Bog dobismo liepu sobu, a i bijasmo kao glede ciene, tako i glede kuhinje u istom svratištu zadovoljni.

Ja se još napose zahvaljujem g. *Popoviću*, jer je bio tako dobar, te je na moju preporuku primio svesrdno k sebi na stan družtvenog člana g. T. iz Varaždinskih toplica. (U pogledu bezplatnih stanova je takodjer više napisano, nego učinjeno. Ja sam se pismeno obratio na predsjedničtvo stanbenoga odbora, te poslao za gosp. T. propisana 2 for.. zamolio sam zanj bezplatan stan, — a da nebilo gosp. *Popovića*, neznam gdje bi g. T. stanovao. Od **dvie stotine** oglašenih bezplatnih stanovâ, nedobismo nas petorica s juga nijednoga, nego što više, da je bila skupština i izložba jače posjećena, bili bi morali možda gdjegod na ulici stanovati. — Pošto je bilo samo nješto preko stotine pčelara sakupljeno, to je morao gdjekoji po dva, tri bezplatna stana imati, ili se je pako i tim švindlovalo!

stocke wird ebenfalls mit dem glänzenden Namen „Königin" bezeichnet.

Gleichwie bei uns die Schwalbe, an anderen Orten der Storch, so geniessen in manchen Gegenden die Bienen eine Art Verehrung, und eine Biene tödten, gilt als grosses Unrecht.

In der Schweiz gilt der Bienendiebstahl noch heut zu Tage als schweres Verbrechen und war auf selben noch zu Ende des vorigen Jahrhunderts die Todesstrafe gesetzt.

In Westphalen werden noch öfters bei Gelegenheit einer Hochzeit die Neuvermählten den Bienen vorgestellt, und an manchen Orten Belgiens und Frankreichs die Bienenstöcke bei diesem Anlasse mit rothen Tuchlappen geziert.

Nach einer in der Schweiz noch jetzt fast allgemein herrschenden Sitte, werden die Stöcke, in welche ein Schwarm eingefasst wird, mit einem Blumenkranze der über dem Flugloche angeheftet wird, geschmückt.

Gleichwie an vielen Orten das Verstellen der Vogelkäfige und Blumenstöcke nach dem Tode des Besitzers üblich ist, so findet in den vorgenannten Ländern auch das Verstellen der Bienenstöcke noch häufig statt.

In England ist unter den Landleuten ein sehr allgemeiner Gebrauch, bei einem Todesfalle in der Familie auch die Bienen trauern zu lassen; im Falle es unterlassen wird, glaubt man, gehen die Bienenstöcke ein. Die Art der Trauer besteht darin, dass man ein Stück schwarzes Tuch an jeden Stock heftet. An einigen Orten ist die Ceremonie noch feierlicher. Die ganze Familie begibt sich zu den Stöcken und kündigt den Bienen das traurige Ereigniss dadurch an, dass man mit dem Hausschlüssel dreimal an jeden Stock klopft und die Bewohner desselben von dem Trauerfalle mit lauter Stimme in Kenntniss setzt, sonst fürchtet man, wandern die Bienen aus und suchen sich eine andere Wohnung, oder sie schwinden dahin und sterben. Ja andere gehen insoferne noch weiter, dass sie den Bienen jedes wichtige Ereigniss, welches das ganze Land betrifft, anzeigen.

Bei dem steten innigen Zusammensein der Biene mit dem Menschen bildeten sich nun über dieses kleine Insect und ihren Nutzen verschiedene Anschauungen und Urtheile, die sich in Reimen und Sprüchwörtern äussern, von denen ich mehrere anführen und mit einigen Worten erläutern will.

Die Einen sprechen der Bienenzucht allen materiellen Werth ab und sagen:

opisivat okolicu jednoga i drugoga mjesta, toliko budi rečeno, da je okolica jedna i druga divotna. Šumovita planina Veslavska posijana je reč bi prekrasnimi ljetnici, a dolina sv. Jelene izvan Baadena uzbićuje te. Preko dvie ure hodasmo po toj dolini i da nebi našega sudruga g. Ž. zaboravili bi bili na objed. Njemu za volju, jer je već, hodajuć od rane zore, posve obnemogao, krenusmo baš od takozvane „Cholera-Kapelle" natrag i objedovasmo u prvoj gostioni.

(Nastavak sliedi)

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana Krstitelja Novaka*, puč. učitelja.

(Nastavak.)

97. [88.] (Barčev. grašor) — Onobrychis caput galli — Cviet dobro pohodjen kroj cieli dan od trav. do srp. iz njega sisa medka i sakuplja naranč pelud.

98. [89.] Pasji jezik (ivica) — Dynoglosum pictum Ait. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja malo žuto smedj pelud.

99. [90.] Pasji luk (biela lužanja) Ornithogallum comosum L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja gnjus. narančasti pelud.

100. [91.] (Poljska mišakinja) — Cerastium glutinosum Fies. — Isto kao pasji luk br. 99. osim da iz njezinoga cvieta ne sisa medka.

101. [92.] Pakoleć (ripnjak) — Bunius Erucago L. — Isto kao pasji luk br. 99, ali na ovom cvietu sakuplja pepeljasti pelud.

102. [93.] (Crljeni bušin) — Cistus salviae folius L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan druge polovice trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja naranč. pelud.

103. [94.] (Golubinjak) — Lathyrus? — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuto — gnjusni pelud.

104. [95.] Živa trava — Erodium Ciconium Willd. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan trav. i svib. iz njega sisa medka i sakuplja crni pelud.

105. [96.] (Gujin grašac) — Ticia pannonica Jacq — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja gnjusni pelud.

186. [97.] (Veli koromač) — Foeniculum officinale (?) Šulek. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan, na njem sakuplja žuti pelud.

107. [98.] Grahor (grašac) — Vicia satia L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan trav. i svib. iz njega sisa medka.

„Wer Bienen züchtet, wer fischt, wer jagt,
der kommt um Alles was er hat".

oder:

„Wer sein Geld will sehen flieh'n,
der halte Tauben und Bien'".

Andere finden den Ertrag bei der Bienenzucht nur zufällig, z. B. vom Wetter etc. abhängig und drücken ihre Anschauungen in dem Sprüchworte aus:

„Bienen, Schafe und Fische im Teich,
machen bald arm und bald reich".

Wieder Andere, und es sind meist die, welche in für Bienenzucht gesegneten Gegenden imkern, wo die Honigfülle selbst bei primitiver Bienenhaltung noch volle Honigtöpfe liefert, sagen:

„Bienen und Schaf
nähren im Schlaf".

Die Sprüchwörter:

„Wie der Imker, so der Stand",

„Hunger und Unreinlichkeit richten die Bienen zu Grunde",

„Man gewinnt mehr Bienen mit Honig, als mit Essig", bedürfen keiner näheren Erklärung.

Die beiden Sprüche:

„Die Biene lässt nicht mit sich spielen und künsteln; je mehr man sie hätschelt, um so weniger gedeiht sie".

„Die Bienen wollen Ruhe haben und nicht beobachtet werden" drücken einen Grundgedanken aus.

Manche, besonders angehende, eifrige Bienenzüchter lassen ihre Bienen fast nicht zu Athem kommen; die Stöcke werden nicht selten alle Tage, oft sogar mehrmals des Tages geöffnet, angesehen und untersucht, und die Bienen dadurch in ihren Arbeiten gestört. Die Biene liebt dies aber nicht, sondern will Ruhe. Um Luftzug oder Luftzutritt zu vermeiden und ihrem Wachsgebäude Festigkeit zu geben, werden nicht nur die Beschlüsse, sondern auch die Rähmchen, Deckbrettchen etc. von Innen mit Propolis verkittet. Beim jedesmaligen Oeffnen und Untersuchen wird nun dieser Kitt aufgerissen und die Bienen müssen das Verkitten immer wiederholen.

„Wer mit Bienen Glück haben will, darf beim Ankaufe derselben nicht handeln, sondern muss geben, was gefordert wird".

Diese Ansicht wurde gewiss von Jemandem, der mit Bienen Handel trieb, ausgesprochen und verbreitet, um bessere Geschäfte zu machen.

„Für einen starken (d. i. volkreichen) Stock haben oft 8 Tage mehr Werth als für einen schwachen 8 Wochen".

108. [99.] Murvac — Morus silvestris. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja žuto-opekasti pelud.

109. [100.] Strmogled-Salix babylonica L. — Isto kao Murvac br. 108.

110. [101.] (Vela pucelina) — Colutea arborescens L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan trav. i svib. iz njega sisa medka.

111. [102.] Prošenica — Salvia Horminum L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan od trav. do srp., iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud, kojim naprаša i ledja.

112. [103.] (Primalicska levanda) — Lavandula latifolia. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan trav. i svib. iz njega sisa medka.

113. (104.) Krupnik (trbušac.) — Salvia Verbenaca L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

114. [105.] Balan. — Hyoscyamus albus kit. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan od trav. do list., iz njega sisa slaboga medka i sakuplja bieli pelud.

115. (106.) Smrdej. — Pistacia Terebinthus L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

116. [107.] (Rumena bresinjača) — Polygala nicaeensis Risso — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žuto opekasti bliedi pelud.

117. [108.] (Zečev gluhač) — Herniaria frutticosa — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja malo naranč. pelud.

118. [109.] Dobričanica (bršćanac) — Glechoma hederaceum L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka.

119. [110.] Prela (mala modra lužanja, pasja kapula) — Muscari racemosum Mill. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan. iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasti pelud.

120. [111.] (Svila) — Asclepias linifolia — Cviet dobro pohodjen krozcieli dan trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja bliedo gnjus. pelud.

121. [112.] Badeljac (kostričih) — Senecio vulgaris L. — Cviet malo pohodjen jutrom, na njem sakuplja žutkasti pelud.

122. [113.] (Žala) kopriva (parija) — Urtica dioica

123. [114.] Žuki dimac (pisakan) — Taraxacum officinale Much —, Leontodon Taraxacum L. — Cviet malo pohodjen jutrom, na njem sakuplja naranč. pelud.

Dies ist besonders bei starker Tracht der Fall. Zur Versorgung der Brut und Erzeugung der nöthigen Wärme müssen eine grosse Anzahl Bienen thätig sein, mithin zu Hause bleiben. Je schwächer nun ein Stock ist, desto weniger Bienen können sich mit Honigeintragen befassen, und bis ein schwaches Volk erstarkt, ist nicht selten die Honigtracht zu Ende.

„Viel Aepfel und Birn, viel Volk und Honig“ ist ganz natürlich; denn wenn viel Obst ist, so war die Blüthezeit und mithin die Honigsammelzeit günstig.

„Hagel im April, bringt die Biene oft noch auf die Beine“. Auf einen so frühen Hagel folgt in der Regel eine kräftige Vegetation mit Honigthau.

„Im Mai ein Hagel oder eine G'frier (Frost), erspart das Kaufen von Honiggeschier“, oder: „Wenn's im Mai hagelt oder rieselt, so braucht man keine Honighafen zu kaufen.“ Diese Elementarereignisse im Monate Mai vernichten die beste Honigweide und daher auch die Hoffnung des Bienenzüchters.

In Bezug auf das Schwärmen ist zu beachten, dass je früher ein Schwarm kommt, desto mehr vermag er einzusammeln. Die nachstehenden Sprüche bezeichnen daher den verschiedenen Werth der Schwärme.

„Ein Aprilimb gilt (Aprilschwarm ist werth) ein Rind,
ein Schwarm im Mai, ist werth ein Fuder (Fuhre) Heu,
ein Schwarm im Jun' ist werth ein fettes Huhn,
ein Schwarm im Jul' ist werth kein Weberspuhl“.

„Ein Maischwarm ist so viel werth, als ein Augustfüllen“ (ein im August geworfenes Pferdefüllen).

„Mit einem geschenkten Stock hat man kein Glück“.

Dieses Sprüchwort wird manchmal zum Wahrwort; allein die Ursache, dass viele geschenkte Stöcke eingehen, ist nicht im Schenken, sondern anderswo zu suchen. Der geschenkte Stock kann z. B. ein Schwächling oder später Schwarm, die Königin alt oder krank, die Weide schlecht, oder die Pflege mangelhaft sein. Letzteres ist meistens der Fall; denn wem pflegt man denn einen Bienenstock zu schenken? Am öftesten einem Solchen, der früher noch keine Bienen besessen hat. Der geschenkte Stock erhält daher einen Herrn, der in der Behandlung der Bienen keine Erfahrung hat, mithin viele Missgriffe macht, wobei auch ein sehr guter Stock zu Grunde gehen kann. Auch liegt es in der Natur mancher Menschen, dass ein Geschenk von ihnen viel weniger geachtet und geschätzt wird, als wenn sie der Erwerb einer Sache Geld oder andere Opfer gekostet hat.

„Ein Bienenstand, der einmal bestohlen wurde,

124. [115.] Dimica (rusula) — Fumaria officinalis L. — Cviet malo pohodjen cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja gnjusno narančasti pelud.

125. [116.] (Zvjezdasta djetelina) — Trifolium stellatum L. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan trav. i svib. iz njega sisa medka i sakuplja malo žuto smedj. pelud.

126. [117.] (Vratiželj) — Tordilyum maxemum L. — Cviet malo pohodjen kroz cieli trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja žuto gnjus. pelud.

127. [118.] Stupnik (vela zvonica) — Scrophularia peregrina L. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan, trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja malo žuto smedji pelud.

128. [119.] (Rumeni gorčik) — Urospermum Dacchamps — Cviet malo pohodjen jutrom druge polovice trav. i svib., iz njega sisa medka i sakuplja kanerinasti pelud.

129. [120.] Smrič — Juniperus Ocycedrus L. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan, na njem sakuplja žuto smedji pelud.

130. [121.] Smrjeka — Juniperus communis L. — Isto kao Smrič br. 129.

131. [122.] Kostriš (vrtlarski kostrić) — Sonchus asper L. — Cviet malo pohodjen jutrom, iz njega sisa medka i sakuplja žuto naranč. pelud.

132. [123.] (Materduh) — Seriola aethriensis L. — Cviet malo pohodjen jutrom trav. i svib., i od kolovoza do siečnja, na njem sakuplja žuto naranč. pelud.

133. [124.] Lemun — Citrus medica, limonum Risso — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan od trav. do studena, iz njega sisa medka i sakuplja žuto smedji pelud.

134. [125.] Pčelinjak (pčelina ljubica) — Melissa officinalis L. — Od trav. do stud. izvrstna sakupljanju rojeva.

135. [126.] (Erbulviza) — Aloysia citriodora. — Isto kao pčelinjak br. 134.

136. [127.] Trislja. smrča (Pistacia Lentiscus L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa malo medka i sakuplja naranč. pelud.

(Nastaviti će se.)

Mrav medar (Myrmecocystus melliger).

(Izvorni članak „Slavonske pčele".)

Na početku ove godine izišlo je u Philadelphiji zanimivo djelce od poznatoga glasovitoga iztraživatelja *Henry*-a *C. Mc. Cook*-a, a tomu imamo zahvaliti da možemo nješto izviestnijega reći o *mravu medaru*. Prije

geht nach und nach ein; denn der Bienendieb nimmt das Glück mit".

Auch dies trifft oft zu, denn durch erlittenen Schaden verliert der Bienenwirth nicht selten alle Lust und Liebe zu den Bienen und sie gehen dann in Folge der Vernachlässigung ein.

„Ein gefundener Schwarm ist ein Glücksbien".

Viele Personen, die sich vielleicht in ihrem ganzen Leben um die Bienen nicht gekümmert hätten, sind durch einen gefundenen Schwarm Bienenzüchter geworden. Regt sich nun in einem solchen Finder Liebe zur Bienenzucht, so ist ihm ein derart zugeflogenes Geschenk ungemein lieb und werth; besonders wenn sich ein solcher Stock, wie es mir schon öfters vorgekommen ist, wirklich als ein Glücksbien gezeigt und der Stammvater von vielen Stöcken geworden ist.

„Der Bienendieb hat kein Glück".

Dieser Aberglaube ist in manchen Gegenden eine mächtige moralische Schutzwehr gegen den Bienendiebstahl, die oft selbst berüchtigte Gauner achten und man dort in den ödesten und abgelegensten Orten seine Stöcke aufstellen und ohne allen Schutz lassen kann.

Nachfolgende Sprüchwörter und Bienenregeln beruhen ebenfalls auf blossen Vorurtheilen und Aberglauben, haben sich im Laufe der Zeit aber verbreitet und werden von Vielen noch für wahr gehalten, obwohl man sich schon oft von der Grundlosigkeit derselben überzeugt hat. Z. B.:

„Wer einen Schwarm verkauft, verkauft sein Glück".

„Schwärme, die auf Gründonnerstag und Frohnleichnam fallen, bauen die Waben übers Kreuz".

„Der dreizehnte Bien auf einem Stande bringt diesem Unglück".

„Bienen, die über die Kirche fliegen, singen viel und arbeiten wenig".

„Viel' Finsternisse in einem Jahre, wenig Honig".

„Das Haus eines Bienenvaters ist gegen den Blitzschlag gesichert".

„Wer im Frühjahr gekaufte Stöcke fortbringen will, muss dies am Charfreitage thun, weil sonst weder der Käufer noch der Verkäufer Glück hat".

„Schwärme, die am Pfingstsonntage abgehen, werden Raubstöcke".

„Der Bienenvater muss, will er Glück mit seinen Bienen haben, sich mit dem Beschneiden und Zeideln seiner Stöcke nach dem Mondeslauf richten und dieses Geschäft, habe es im Frühjahre oder im Herbste zu geschehen, immer am dritten Tage nach dem Neu-

kojekakvih 50 godinâ pripoviedaše dr. *Pablo de Llaoc*, da se u Mexiki na tržištih prodaju mravi kao poslastice. Tielo ovih mravih je krupno kao grašak, a sasvim puno medom. Med je taj posve sličan pčelinjem medu, samo je nješto aromatičniji i kîsi.

U novije doba pisalo se je dosta o toj čudnovatoj životinjici, ali nijedan od izvjestitelja nije način življenja tih mravih promatrao. To je potaklo *Cooka* da je god. 1879. otišao u novu Mexiku, pravu domovinu *mrava medara*.

U državi, kojoj mrav medar pripada, žive četiri kaste: 1. Tri vrsti radilica, koje se po veličini razlikuju ($8^1/_2$, 7 i 5 milimetarâ dužine); 2. *mravi medari*, 13 milimetara dugi i vrlo naduvenim tielom; 3. kraljice i 4. Mužjaci, koji su upravo tako veliki kao najmanje radilice. — Mravi medari su u mladosti posve slični radilicam, a i kašnje se razlikuju od ovih samo tim, što im se oblik usljed naduvenosti posve promjeni. — Mravi medari su upravo kao kakve žive posude, u nje nadekaju radilice hrane koliko samo stati može, a najveći dio te hrane ostaje toj životinjici u volji. Ovako hranom pretovarena životinjica uhvati se svojimi čaponjci za gornju stienu i tako vjesi nepomično. Što su stanice pčeli, to su ovi mravi svojom okućanom, oni služe spravištem za slučaj nestašice u hrani. — Nenalaze li radilice nigdje više hrane, načimaju se spravišta. Svi ostali mravi, radilice, kraljice i mužjaci približe se mravom medarom, te im iz požirka (Schlund) izsisaju po kap meda i slašću odmah progutaju.

U obće su mravi medari od svojih ukućana jako poštivani i štićeni, samo ako se gnjezdo rozori, onda obrate svu pozornost na leglo, a na mrave medare posve, zaborave. — I na svoje potomstvo medjutim zaborave ako kojeg medara na polak presječeš. — Med, koji izteče iz presječenoga tiela, tako je privlačive sile za nje, da zaborave na svoju najsvetiju dužnost — spasiti najme potomstvo — te navale na med. — Ako koji mrav medar ugine, to ga najprije razpolove — sigurno radi lagljega transporta — i svaku polovicu napose zakopaju. Čudnovato je pri tom da med unginulih medara nediraju.

Ako im se gnjezdo raztepe ili razruši, tada radilice namah začimaju na novo graditi. Pri takovu poslu zaborave posve na medare, pa ako su im ovi na putu, to si nedadu ni toliko truda da ih uklone, nego ih žive zakopaju. Mravi dakle osjećaju da im je u takovu slučaju potrebniji krov nad glavom, nego pojedina medena spravišta. O tom mravu piše dr. *Friedr. Knauer* sliedeće: Medju hridinami sjeverne Amerike u šljunku monde vornehmen; auch soll er seine Bienen im Frühjahre und Herbste mit dem Rauche einer gewissen Pflanze beräuchern und ihnen auch zu dieser Zeit ein Pulver (welches aus den Ingredienzen gewisser Gewächse zu bereiten ist) mit Honig vermischt darreichen“.

Die Biene gilt ferner auch dem Landmanne als Wetterprophet und nicht selten geht er einzig und allein in der Absicht zu seinem Bienenstande, um zu sehen, ob seine Immen gutes oder schlechtes Wetter anzeigen.

Dass die Biene gegen die Einwirkungen der atmosphärischen Zustände empfänglich ist und bei ihrem lebhaften Verkehr mit der Aussenwelt die Art dieser Einwirkungen auf sie durch ein eigenthümliches Benehmen kund zu geben, dadurch auf nächst bevorstehenden Witterungswechsel hinzudeuten vermag, unterliegt keinem Zweifel; doch beschränken sich diese Hindeutungen nur auf kurze Zeiträume.

Wenn die Bienen zur ungewöhnlichen Zeit häufig vorspielen und vor den Stöcken ausnahmsweise starker Flug sich zeigt, so kündet dies schlimmes Wetter an.

Auf hastiges Eintragen von Blüthenstaub folgt Aenderung des Wetters.

Fliegen die Bienen im Sommer vor Sonnenaufgang schon lebhaft, so ist im Laufe des Tages Platzregen zu erwarten; spätes Ausfliegen in der Frühe verheisst aber bleibend schönes Wetter. „Die Biene steht spät auf, s'Wetter bleibt heute schön“, sagt da der Landmann.

Wenn sich die Bienen unruhig und gehässig zeigen, Jeden ohne besondere Veranlassung hartnäckig verfolgen und hiebei stechlustig sind, oder wenn sie bei schönem Sonnenschein heimkehren und nicht mehr fort wollen, oder ausser der Schwärmezeit stark vorliegen, so kommt bald ein Gewitter. (Früher Ausflug und Stechlust kommen aber auch bei starker Honigtracht vor.)

Fliegen sie zu Mittag stark und sind hiebei stechlustig, oder erheben sie sich hoch in die Luft, oder kommen sie matt oder niederfliegend heim, so regnet es bald.

Dass die Bienen bei Verdunkelung einer Wolke. beim Eintritte einer Sonnenfinsterniss, oder wenn es in der Ferne donnert, eilig ihren Stock zu erreichen suchen, ist nicht auffällig.

Wenn die Bienen bei schöner Witterung irrend und schwirrend an dem Stocke herumfliegen, als ob sie das Flugloch nicht treffen könnten, so kommt binnen 24 Stunden Regen.

Wenn die Bienen nach einem sanften Regen oder

crvenoga pjeskovitoga kamenja gradi si *mrav medar* svoja gnjezda.

Gnjezdo se nalazi u brežuljku od šljunka, koji je obično visok 2—3", a dolje širok 6—10", a sagradjeno je na svod. Otvor za ulaz smješten je na vrhu brežuljka, a do otvora na nutrnjoj strani vjesi svojimi čaponjci na hrapavoj stjeni naduvena trbušina, koja ako na tlo padne ostaje na mjestu nepomično ležeća. Ove trbušine naduvaju radilice medom. Medene sokove usisaju na tamošnjih rastićih (Zwergeiche), koji se uslied uboda šiškara iznojavaju, zato polaze po noći čitave kolonije radilica do ovakovih rastića. Hiljada naduvenih medara daju pol kilograma meda, koji mexikanci u veliko ljube. U jednoj većoj naselbini nalazi se najviše 600 mravih medara, ostali su radilice ili mužjaci. Kada se dakle cielo takovo gnjezdo razori nemože se dobiti ni jedna funta meda.

Isti pisac tvrdi da se i u Australiji nalazi jedna vrst mravih, koja sakuplja med u volji (Kropf).

B . . . . n.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.)

Učitelj: No Matane bio sam u Osieku i govorio sa više gospode odbornika „Slav. pčelarskoga družtva“. Družtveni tajnik i urednik naše „Slavonske pčele“ reče mi, da se je družtvena uprava nagodila sa jednim vještim i valjanim ondašnjim stolarom, koji će ove zime začeti praviti džirzonke po družtvenoj mjeri, pak će tako svaki član moći dobiti uzorne i točno napravljene džirzonke uz najumjereniju cienu. Tebi i Lovru prijavio za članove i uplatio za svakoga od vas po 1 for. u ime pristupnine. Dzirzonke sam takodjer za vas i za mene naručio. Lovro će dobiti džirzonke i uz svaku 30 okvirića po 5 for., a nas će stojati za 50 novč. više.

Matan: E pa kako vam, tako i meni, zato će naše valjda i bolje biti?

Učitelj: Ne Matane. Naše će džirzonke biti na dlaku kao i Lovrine, samo će se u tom razlikovati, što će naše džirzonke dobiti svaka svoj posebni krov, dočim će Lovrine biti bez krova.

Lovro: E pa vaša volja gospodjine, ali samo mi je ipak žao da neću imati upravo ko vi.

Učitelj: Ta na jedan kalup su sve. Ti krova netrebaš, jer imaš za smještenje svojih džirzonaka sgodnu šupu. Ja i Matan moramo naše staviti pod vedro nebo, ako nećemo potrošiti najmanje 50—100 for. na gradjenje pčelinjaka, zato mora naša svaka džirzonka imati svoj posebni krov, koji ju brani od kiše i mećave.

am Abend eines regnerischen Tages fröhlich ausfliegen, so folgt schönes, mildes Wetter, schon den nächsten Tag.

Frühe Brut im Jahre lässt baldigen Frühling hoffen.

Tragen die Bienen unreife Drohnen und Arbeiterbrut aus, so folgt Sturm und Regen und öfters andauernd. Ueberhaupt deutet vorzeitiges Ausreisen der Drohnenbrut, mehr noch aber das Ausreisen der Arbeiterbrut auf ein schlechtes Honigjahr.

Dass der Volks- und Aberglaube bei den Bienen von jeher reichlichen Stoff fand, davon liefern uns die vielen Sagen und Legenden den Beweis. Es würde zu weit führen, wollte ich all' das anführen, was nur z. B. Professor Menzl so schön und trefflich darüber geschrieben hat.

Aristäos soll der Erste gewesen sein, der den Menschen den Honigbau oder die Kunst, den Honig von den Bienen zu gewinnen, gelehrt habe; er wurde mit dem Namen „der Beste und Trefflichste“ ausgezeichnet und auf den Inseln des adriatischen, jonischen und ägäischen Meeres göttlich verehrt. Es ist bemerkenswerth, dass man schon in den Hieroglyphen der Alten bis 4000 Jahre v. Chr. die Biene sehr kenntlich mit gesenktem Kopfe und erhobenen Flügeln abgebildet findet.

Im griechischen und römischen Mythus erscheinen die Bienen als göttliche Wesen, in welchen nach Virgil ein Theil des göttlichen Geistes wohnt, als Pfleger, Freunde und Lieblinge der Götter. Sie werden als die Vögel der Musen bezeichnet; daher sie beim Schwärmen durch Anschlagen an klingende Gegenstände aus der Luft herab angelockt und zum Ansetzen bestimmt werden sollen. Sie sind Freunde der Rede und Dichtung und sowohl in den indischen und nordischen Sagen als auch in der christlichen Legende enthalten.

Nach einer Volkssage hat Christus die Bienen aus Hölzchen geschaffen, die er in einen Korb warf. Als Petrus dieses sah, wollte er es seinem Herrn und Meister nachmachen, warf ebenfalls Hölzchen in einen Korb, aber es entstanden hieraus — die Wespen.

Wie weit man in der Naturgeschichte der Bienen zur Zeit der Griechen und Römer im Unklaren war, zeigt, dass der unsterbliche Dichter Virgil in seinen Schriften die Bienen aus dem Aase eines todten Stieres und aus dessen Gehirne den König oder Weiser entstehen liess. Varro und Collumella lehrten, dass man erfrorene Bienen nur auf die warme Asche des Feigenbaumholzes legen dürfe, um sie wieder zu beleben.

(Wird fortgesetzt.)

I ja sam rad, ako mi bude iole moguće, tamo na drugo ljeto da si napravim sgodan i prostran pčelinjak, pa ako za ništ drugo, to samo zato, jer se džirzonke u zatvorenom pčelinjaku bolje sačuvaju, a bogme što novaca košta, to treba i čuvati.

Matan: No kad je baš tako, sačuvane stare gradje imam dost za sebe i za vas gospodine, a nješto se malo i razumijem u taj zanat, pa ćemo si odmah na ljeto napraviti pčelinjake.

Seljani: Kad ti Matane gradju daješ, mi ćemo tebi i našemu gospodjinu navesti iz ove naše ritine do volje lipe trske za pokrivanje, a navest ćemo, ako uztreba i granja za pletez.

Učitelj: Hvala ti matane, a hvala i vam braćo, ja ću vam se zato već odužiti, ako ničim drugim, a ono da ću Vašu djecu svojski poučiti u umnom pčelarenju, odkle će danas sutra mnogi moći liepu korist crpiti. A sad me samo malo poslušajte, pak ću vam što šta pripoviediti o „Slavonskom pčelarskom družtvu", kako sam vam to zadnji put obrekao.

Ja sam dopisujući član „Slavonskoga pčelarskoga družtva" od prošle godine, kadno je najme prvi broj „Slavonske pčele" sviet ugledao. Kao dopisujući član neplaćam nikakovoga prinosa, ali zato moram svake godine, najmanje jedan tiskani arak za družtveno glasilo napisati.

(Nastavak sliedi.)

Zapisnik

redovite odborske sjednice „Slavonskga pčelarskoga družtva" držane 31. listopada t. g. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorod. gosp. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni bijahu:

Gg. *Antun Hržić*, I. podpredsjednik; *Josip Auerbach*, II. podpredsjednik; *Bogdan Penjić*, I. tajnik; *Ivan Darebny*, *Gabro Lucarić*, *Naco Sudić*, odbornici; *Franjo Bengjel*, odborn. zamjenik, te *Josip Blagojević*, II. tajnik i perovodja ove sjednice. Ovoj su sjednici prisustvovali i družtveni članovi gg. *Teodor Machulka*, učitelj glasbe; *Martin Dragolić*, podžupanijski perovodja i *Josip Stuhlhofer*, stolar u Osieku. Ovog potonjeg je odbor naročito u današnju sjednicu pozvao.

Pošto je pročitan i odobren zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. G. tajnik priobćuje, da je savezno sa točkom II. zadnje odborske sjednice od 26. kolovoza t. g., izvjestio visoku vladu o pošiljki pčelarskih proizvoda, odaslanoj u hrvatski odjel tršćanske gospodarsko-obrtničke izložbe , te primjećuje, da je „Slavonsko pčelarsko druž-

Protokoll

der am 26. August 1882 unter Vorsitz des Präsidenten Herrn *Franz Schmidt* jun. abgehaltenen ordentlichen monatlichen Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines".

Anwesend die Herren: *Anton Hržić*, I. Vicepräsident; *Josef Auerbach*, II. Vicepr.; *Bogdan Penjić*, I. Secretär; *Johann Darebny*, *Gabriel Lucarić*, *Ignatz Sudić*, Ausschussm.; *Franz Bengyel*, Aussch.-Stellv.; *Josef Blagojević*, II. Secretär und Schriftführer dieser Sitzung. Als Gäste: die Mitglieder, Herren: *Theodor Machulka*, Musiklehrer; *Martin Dragolić*, Vicegespanschafts-Adjunct und *Josef Stuhlhofer* zu Essek. Letzterer wurde vom Ausschusse zu dieser Sitzung eingeladen.

Nach Verlesung und Authenticirung des letzten Sitzungsprotokolles übergeht man zur Tagesordnung.

I. Der Secretär theilt mit, dass er gemäss Punkt II. der Sitzung vom 26. August l. J. der hohen Landesregierung den Bericht von der erfolgten Beschickung der landw. Ausstellung in Triest unterbreitet habe und bringt gleichzeitig zur Kenntniss, dass der „Slavon. Bienenzuchtverein" für seine ausgestellten Bienenproducte mit der silbernen Medaille prämiirt wurde.

II. Herr *Bogdan Penjić* berichtet, dass er in Gemässheit des Ausschuss-Beschlusses vom 26. Aug. l. J. die seinerzeit aus Wien zur Ansicht eingelangten Räuchermaschinen für den Verein angekauft habe. Wird zur Kenntniss genommen.

III. In der unter dem gleichen Datum abgehaltenen Sitzung wurde des ferneren beschlossen, alle mit den Beiträgen im Rückstand verbliebenen Mitglieder auf das ernsteste an ihre Verpflichtung zu erinnern; nun bringt Herr *Penjić* zur Kenntniss, dass er diesem Beschlusse bereits entsprochen habe.

IV. Der II. Vicepräses Herr *Josef Auerbach* stellt den Antrag, es mögen 500 Postanweisungen gedruckt werden. Der Verwaltungsausschuss beschliesst, die Annahme dieses Antrages, und bestimmt, dass genannte Drucksorten mit der nächsten Nummer des Vereinsorganes an alle mit den Beiträgen restirenden Mitglieder abgeschickt werden.

V. Herr *Bogdan Penjić* erstattet dem Verwaltungsausschusse in kurzen Umrissen Bericht über seine Reise zur 27. Versammlung deutsch-österr. Bienenzüchter in Wiener-Neustadt. Hiebei erwähnt er all jene Gegenstände, welche für den Verein anzuschaffen vortheilhaft wäre. Ganz besonders lobend äussert sich derselbe über die von den Mährern exponirten Bienenproducte und

tvo u Osieku“ za izložene svoje proizvode odlikovano na toj izložbi *srebrnom kolajnom.* Uzima se na ugodno znanje.

II. G. *Penjić* priobćuje, da je usljed odborskoga zaključka od 26. kolovoza t. g. kupio za družtvo ona dva kadila za pčele, koja su mu iz Beča na uvid poslana. Uzima se na znanje.

III. G. *Penjić* izvješćuje, da je po zaključku odborske sjednice od 26. kolovoza t. g. (točka VIII.) strogo opomenuo sve članove, koji duguju godišnji svoj prinos bud za prošlu, bud za ovu godinu, te ih osbiljno upozorio na § 11. slovo *d)* odnosno § 13. družtvenih pravila. Uzima se na znanje.

G. *Auerbach*, II. podpredsjednik predlaže, da uprava dade tiskati 500 kom. naputnica, a 500 kom. opomenica. Uprava zaključi, da se spomenute tiskanice dadu tiskati; zatim da se umoli g. blagajnik *Heštera*, da izpiše sve družtvene članove počam od god. 1878. do incl. 1882. koji su zaostali uplatom, da im sl. uredničtvo uzmogne poslati u družtvenom listu opomenice, odnosno naputnice.

V. G. *Penjić* izvješćuje upravu o svom putovanju na XXVII. skupštinu austrijskih i njemačkih pčelara u bečkom Novom-mjestu, te spominje u glavnom (potanje sliedi u družtvenom glasilu), što je sve dobra na toj skupštini vidio, kao i to, što bi se za naše družtvo kao potrebito, a vrlo inače praktično, imalo nabaviti. Naglasuje naročito Moravce radi izvrstnih izloženih proizvoda pčelarstva kao i radi praktičnoga orudja; navadja novije izume, ponajče novo vrcalo i prešu za vosak. Vrcalo je jednostavno, nu vrlo praktično i svrsi shodno.

G. *Hržić*, I. podpredsjednik predlaže, da se i vrcalo i preša nabavi za družtvo. Uprava zaključi, da se ima oboje nabaviti, te povjerava nabavu toga orudja njemu samomu.

VI. G. *Penjić* izvješćuje o družtvenom pčelinjaku: Dne 20. listopada uredio je izvjestitelj sve družtvene pčelce za zimište. U džirzonki br. 2. spojen je pčelac u medištu sa pčelcem u ležištu a zadržana ljepša i plodnija matica iz medišta. Pčelci u ostala tri medišta zadržani su svaki na pose svojom mladom oplodjenom maticom i takodjer uzimljeni, a tim su za svaki mogući slučaj uvjek tri dobre matice u pripravnosti. Sa ova tri u medištih uzimljena pčelca broji družtvo dvanajst uzimljenih pčelaca u 9 džirzonkah, a svaki od njih uzimljen je sa mladom ovogodišnjom maticom. Popriečno uzeto ostavljeno je svakomu pčelcu 7—10 kilograma meda, dakako samo poklopčenoga u satu. Džirzonke br. 1. 4. 7. i 9. pokrivene su zajedničkim trščanim krovem, a ostale

ihre praktischen apist. Werkzeuge; gedenkt hiebei der neueren Erfindungen, und hauptsächlich einer neuen Honigschleuder und .Wachspresse. Die Honigschleuder sei zwar einfach, aber höchst praktisch, die Wachs-Presse vorzüglich. — Ueber Antrag des I. Vicepräsidenten Herrn *Anton Hržić*, beschliesst der Ausschuss die Anschaffung beider Gegenstände, und betraut den Antragsteller mit der Ausführung dieses Beschlusses.

VI. Hierauf berichtet *Bogdan Penjić* über den Vereinsbienenstand, wie folgt: Am 20. October l. J. wurden sämmtliche Stöcke für die Ueberwinterung vorbereitet. Im Dziersonständer Nr. 2 ist der Schwarm aus dem Honigraume mit jenem aus dem Brutraume vereinigt, und die schönere gutbefruchtete Königin aus dem Honigraume zurückbehalten. Die Schwärme der übrigen drei Honigräume sind jeder für sich mit seiner jungen befruchteten Königin abgesondert und desgleichen eingewintert; es sind demnach für jeden möglichen Fall drei gute Königinen in Bereitschaft. — Mit den genannten drei im Honigraume eingewinterten Schwärmen zählt der Verein heute zwölf eingewinterte Völker, welche in neun Dziersonständern untergebracht sind, jedem derselben ist eine junge diesjährige Königin beigegeben. Im Durchschnitte sind jedem Stocke 7—10 Kilogramm Honig belassen. Die Dziersonständer Nr. 1. 4. 7 und 9 sind unter Ein Rohrdach gestellt, während die übrigen jeder für sich eingedeckt wurden. Alle Stöcke sind mit gereinigtem, trockenem Moos ausgefüttert und ist daher alle Hoffnung vorhanden, dass sämmtliche Völker wie im Vorjahre so auch heuer glücklich überwintern werden.

VII. Nachdem der Präsident eingehend erörtert, wie nothwendig es sei, soll das Wirken des Vereines wirklich erfolgreich und segenbringend dem Volke werden, dass der Verein eine ausgiebigere Geldsubvention erhalte, beschliesst der Ausschuss, der hohen Landesregierung die Bitte zu unterbreiten, hochdieselbe geruhe dem Vereine eine jährliche Subvention von 500 fl. zu bewilligen. Mit der Abfassung dieses Gesuches wird der Secretär Herr *Bogdan Penjić* betraut.

VIII. Der Secretär stellt im Auftrage des Ausschusses an das anwesende Mitglied, Herrn *Josef Stuhlhofer* die Frage, ob derselbe geneigt wäre, Dziersonständer nach dem Vereinsmasse und zu welchem Preise anzufertigen. — Herr *Stuhlhofer* erklärt sich mit Vergnügen bereit, solche zu 5 fl. per Stück herzustellen, erbittet zu diesem Behufe ein entsprechendes Musterstück und verspricht ausserdem, jederzeit ein ausreichendes Lager vom Dziersonständern zur Verfügung des Vereines

su ostavljene kao i prošle zime svaka pod svojim krovom. Svi su pčelci zatrpani izpranom i suhom mašinom, te je sva nada da će ukupni kao prošlu tako i ovu zimu sretno prezimiti.

VII. G. predsjednik obrazlažuć, koli je nuždna novčana podpora po družtvo, ako želi, da blagotvorno i uspješno djeluje na narod, a ne da samo vegetira, predlaže, da se umoli vis. kr. zemalj. vlada, da blagoizvoli družtvu podieliti subvenciju od 500 for. Uprava zaključi, da se podnese molba ujedno s obrazložbom vis. vladi na milostivo uvaženje i povjerava sastavak iste tajniku gosp. Penjiću.

VIII. G. *Penjić* pita družtvenog člana ovdašnjeg stolara g. *Stuhlhofera*, da li je voljan praviti ormariće (džirzonke) po družtvenoj mjeri i uz koju cienu.

G. *Stuhlhofer* odvraća, da će se dragovoljno primiti toga posla i da će veoma solidno gradjene ormariće davati po 5 for. Umoljava upravu, da ustupi jedan ormarić na uvid te izjavljuje, da će u svako doba imati u skladištu stanoviti broj gotovih ormarića. G. predsjenik pripravan mu je ustupiti svoj jedan ormarić na uvid.

Uprava zaključi, da se u družtvenomu listu oglasi. da članovi družtva mogu dbiti vrlo solidno načinjene džirzonke skupa s okvirići (30) po ali bez posebnoga krova po 5 for. komad.

IX. Novi članovi: Od prošle odborske sjednice pa do danas prijaviše se u družtvo kao podpomagajući članovi gg. *Naco Broš*, odvjetnik u Vinkovcih; *Svetozar Šumanović*, veleposjednik u Šidu; *Stjepan Kratzl*, mlinar u Osieku; *Adolf Freund*, hotelier u Osieku kao pospješitelj; *Marijan Nikolašević*, upravitelj vlastelinstva u Podgoraču; *N. Hartner*, tvorničar u Beču; *N. Medvidić*, činovnik vlastelinstva čepinskoga.

Poleg obstojećega § družtvenih pravila primaju se svi kao podpomagajući članovi od god. 1882.

Pošto nitko više neimade nikakova predloga svrši se sjednica.

U dol. Osieku, 31. listopada 1882.

Franjo Šmidt ml., predsjednik. **Bogdan Penjić**, I. tajnik.

Josip Blagojević, II. tajnik i perovodja ove sjednice.

Razne viesti.

— **I. podružnica „Slavonskoga pčelarskoga družtva“** osnovana je zaslugom rodoljubâ u Valpovu. 3. prosinca obdržavana je I. (konstituirajuća se) skupština u prisutnosti liepoga broja članovâ. — U sliedećem broju upoznati ćemo sve naše čitatelje zapisnikom ove skupštine; zu halten. — Hierauf beschliesst der Ausschuss, im Vereinsorgane zu verlautbaren, dass von nun ab die Mitglieder solid ausgeführte Dziersonständer (inclusive 30 Rähmchen) um den Betrag von 5 fl. durch die Vereinsleitung beziehen können.

IX. Der Secretär verliest die geschätzten Namen der seit der letzten Sitzung bis heute neu aufgenommenen Mitglieder, diese sind die Herren: *Ignatz Broš*, Advokat in Vinkovce; *Svetozar Šumanović*, Grossgrundbesitzer in Šid; *Stefan Kratzl*, Müller in Essek; *Adolf Freund*, Hôtelier in Essek, als Förderer des Vereines; *Marian Nikolašević*, Herrschaftsverwalter in Podgorač; *N. Hartner*, Fabrikant in Wien; *N. Medvidić*, Herrschaftsbeamte in Čepin.

Nachdem hiermit die Tagesordnung erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 31. October 1882.

Franz Schmidt jun., Präsident. **Bogdan Penjić**, I. Secretär.

Josef Blagojević, II. Secretär u. zugleich Schriftführer dieser Sitzung.

Verschiedenes.

— **Brockhaus' Kleines Conversations-Lexikon**, 3. Auflage, in 2 Bänden, ist das zweckmässigste Nachschlagebuch zum augenblicklichen Gebrauche, besonders für alle diejenigen, denen die Anschaffung eines grossen Lexikon zu kostspielig ist. Dasselbe enthält nach Angabe der Verlagshandlung *64.754 Artikel und mehrere hundert Abbildungen und Karten* auf 80 Tafeln und Doppeltafeln. Auf jede Frage gibt es Antwort; die Artikel sind kurz und bündig und correct: besondere Vorzüge dieser unversiegbaren Quelle menschlichen Wissens. Der billige Preis von 15 Mark für das zweibändige, höchst elegant gebundene Werk, der jedenfalls nur in der Voraussetzung weitester Verbreitung so niedrig gestellt werden konnte, ermöglicht auch dem Minderbemittelten die Erwerbung dieses Handwörterbuches, das unter dem Weihnachtsbaum die geeignetste Festgabe für Jedermann bilden dürfte.

— Es sei hiermit unseren p. t. Mitgliedern zur Kenntniss gebracht, dass von nun ab praktische, schöne und dauerhaft gearbeitete *Dziersonständer mit zweifachen Wänden, abgesondertem Brut- und Honigraume und 30 Rähmchen* für den äusserst mässigen Preis von 5 fl. per Stück (mit Dach 5 fl. 50 kr.) von hier bezogen werden können. Aufträge, welche promptest ausgeführt werden, übernimmt auch die Redaction der „Pčela“.

za sada priobćujemo odbor podružnice. — Predsjednikom je izabran g. *Gustav Petheö*, vlastel. providnik; I. podpredsjednikom: g. *Matija Benaković*, bilježnik i zam. načelnika; II. podpredsjednikom: g. *Vinko Beer*, vlastel. mjernik; I. tajnikom: g. *Šime Vudi*, ravnajući učitelj, II. tajnikom: g, *Luka Ćosić*, pristav u prihodar. uredu; blagajnikom: g. *Ladislav Michl*, obćinski blagajnik. U odbor izabrana su gg. *Pajo Georgijević*, kr. kot. sudac; *Slavoljub Sieber*, liečnik i *Andrija Hermanić*, obrtnik. Odborničkimi zamjenici izabrana su gg. *Emanuel Jahl*, vlastel. išpan, *Šandor Rekettye*, vl. išpan i *Josip Posezić*, posjednik. Izbor je obavljen javno, a svi su izabrani per acclamationem.

— **Putujući učitelji pčelarstva u Ugarskoj.** Ministar poljodjelstva, obrta i trgovine u dogovoru sa ministrom nastave razdieliše cielu zemlju u šest distrikta, a za svaki distrikt imenovati će po jednog putujućeg učitelja za podučavanje u racionalnom gojenju pčela. Do sada su imenovana tri takova učitelja: *Nikola Grand*, *Ladislav Dömötör* (II. podpredsjednik zemaljskoga pčelarskoga družtva u Budapešti.) i *J. Valló* (pučki učitelj u Szinérszegu.) — Za ove putujuće učitelje izradjena je posebna instrukcija, o kojoj ćemo, ako nam do rukuh dodje, potanje koju progovoriti. — I kod nas je u predzadnjem saborskom zasiedanju preliminirana znatna svota za putujuće učitelje, a mi se živo nadamo da će se Vis. naša vlada pri imenovanju takovih i na racionalno pčelarstvo obazrieti.

☛ Na ubaviest. ☚

Članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ mogu dobiti **vrlo** liepoga **proljetnoga**, ljetnoga i **jesenskoga** vrcanoga **meda** po **60** novč. kilu, **ili** u **vrlo** ukusnih **čašah** po **40** novč. čašu. **Pobliže kod uredničtva.**

Tko od gospode članovâ bude trebovao uzor-džirzonakâ, moći će ih od sada uvjek dobiti, ako te samo prijavi za vremena uredničtvu. Jedna takova uzor-džirzonka sa dvostrukimi stienami, odieljenim medištem od ležišta i 30 okvirića stoji bez krova samo 5 for., a krovom zajedno za 50 novč. više.

☛ **Gg. članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ osbiljno se oviem opominju, da svoj dugujući prinos kao za prošlu, tako i za tekuću godinu što prije pošalju poštarskom naputnicom na družtvenog blagajnika g. Ivana Hešteru (dol. grad), u protivnom slučaju postupati će uprava § 13. družtvenih pravilâ.**

— **Sehr schönen geschleuderten Frühjahr-, Sommer- und Herbst-Honig** à Kilo 60 kr. oder denselben in hocheleganten Gläsern à 40 kr. können Mitglieder des Slavonischen Bienenzuchtvereines beziehen. Näheres durch die Redaction.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. — Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein“ in Essek.

Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek.

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda
Beč 1882.

Ehren-Diplom I. Ranges
Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, se se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora.

Erscheint 1-mal in jedem Monate auf einem ganzen Bogen. — Vereins-Mitglieder erhalten dieses Blatt unentgeltlich. — Für Nichtmitglieder Pränumerationsgebühr per Jahr 3 fl. ö. W. — Inserate werden entgegengenommen und die 1-spaltige Petitzeile oder deren Raum mit 8 kr berechnet. Für jede Einschaltung Stempelgebühr 30 kr.

Broj 12. *U Osieku, za mjesec prosinac 1882.* **Tečaj II.**

XXVII. skupština austro-njemačkih pčelarâ i apistička izložba u bečkom Novom mjestu.

(Nastavak i konac.)

Nemogu propustiti, a da nenaglasim pretjeranu skupoću u Badenu, koja sigurno odtle potiče što je to mjesto glasovito radi *sumporne kupelji*, te onamo godimice mnogi bolestni imućnici polaze. Po objedu odvezli smo se istom dolinom još sat daljine do mjesta „Heiliges Kreuz".

U tom, medju samimi pećinami ležećem i rek bi posve osamljenom mjestancu nalaze se već mnoge godine dva velevažna zavoda, najme *sjeminište za bogoslove* i *glasbeni zavod*, gdje se svake godine po 20 i više bogoslova podučavaju u pjevanju i glasbi.

Ti zavodi su pensionat bratovštine *Cisterciensâ*. Istu bratovštinu utemeljio je Friedrich („der Streitbare") dovedši sobom godine 1234. redovnike iz Cisterca (u Francuskoj). — Utemeljitelj tih zavoda zakopan je u blizini crkve na zabitnom ali liepo ukrašenom mjestancu.

Od 7. ure na večer prispjeli smo opet u bečko Novomjesto, te opraših se malo, pohitismo do Hackerove restauracije, gdjeno je poleg programa imao biti medjusobni pozdrav svih prisutnih pčelara. Kako je taj medjusobni pozdrav obavljen, to sam već prije izvjestio.

II. Izložba.

Poleg izložbenoga kataloga bilo je 110 izložitelja Svi izložci bili su smješteni u veleliepoj zgradi učiteljskoga sjeminišta. Izložba je podieljena bila u 5 glavnih odjela. U krasno uredjenom, upravo vrtu sličnom dvo-

Nur keine Sonderheiten!

Von Dinko Muškardin auf der Insel Cherso.

(Orig.-Art. der „Slavonska pčela".)

(Schluss.)

s könnten sich aber auch Gegner finden, welche dann ihr eigenes Mass empfehlen; würde man nun Eines der bereits im Gebrauch stehenden Maasse als richtig anerkennen, so wäre es eine natürliche Folge, dass auch alle übrigen Maasse gutgeheissen werden müssten. Im anderen Falle bleibt zu bedenken, dass von all den vielen bisher erfundenen Maassen, auch nicht ein einziges für uns als nationales Normalmaass bezeichnet werden könnte. Während unser Volk sich in den Waffen übte, hatten andere Nationen Musse, sich geistig fortzubilden, die uns denn auch in mancher Hinsicht weit überholten. Zwar könnte unser neues Maass einfach die Copie eines anderen sein; aber damit hätten wir uns auch dem Vorwurfe ausgesetzt, dass unsere Hand nach fremdem Gute gegriffen, und dabei blieben wir trotzdem noch immer beim Alten. Was nun thun? Offen gestanden, halte ich mich nicht gewachsen, diese keineswegs einfache Frage endgiltig zu lösen, einfach aus dem Grunde, weil ich nicht in Kroatien lebe und doch unbedingt mit dem gesuchten, eventuell gefundenen Musterstocke Jahre hindurch Versuche angestellt werden müssten, um dessen

rištu, bijaše smješten I. i II. odjel, najme živuće pčele i razni sistemi džirzonaka, kao i običnih pletenih košnicâ. — Kompletnih pčelacâ bijaše izloženo koje u džirzonkah, koje opet u košnicah do 20, a isto toliko manjih pčelaca bijaše izloženo u matičarkah (Königinzuchtstock).

U sobah gorepomenute sgrade bijahu ostala tri odjela zastupana: III. odjel *(Pčelarsko orudje.)*; IV. odjel *(Pčelarski proizvodi)* i V. odjel *(Pčelarska književnost).*

Živuće pčele bijahu u svih poznatih nam pasminah zastupane. Bilo je tu *kranjskih*, *njemačkih*, *talijanskih*, *cipričkih* i *kaukazkih* pčelâ. *Günther* (Gispersleben; Thüringen) izložio je u osam drvenih škatulja liepe talijanske kraljice svaku sa pet, šest stotina do hiljadu pčelâ. Škatulje su te bile tako sgodno priredjene, da si mogao kraljicu uvjek liepo promatrati. Ciena ovim kraljicam stavljena je po izložitelju na 5—10 for. i sve su razprodane.

Cipričke izložene kraljice, što ih je izložio *Töpler* = Nieder Mois, bijahu vrlo liepe, samo nješto manje od talijanskih (ciena: 4 for.)

Medju kaukazkimi kraljicami našao sam jednu osobito liepu, kao po boji, tako po stasu i veličini. Ovoj bi imala pripasti kruna svih kraljica. (Nije bila na prodaju).

Medju najvriednijimi izložci u I. i II. odjelu moram iztaknuti krasno izgradjeni i dobro napučeni *ormarić za promatranje* (Beobachtungs-Stock). Izložitelj: *Mathias Arnold* (Mühlschüttel, Post Floridsdorf). U cielom tom ormariću nalazi se samo jedan okvir sastavljen iz 6, sve dva a dva, u visinu naslaganih okvirića. Slieve i desne strane je staklo i drvena vratašca, tako da se sa obadvie strane može u svako doba nutrnji rad promatrati. Leto je smješteno na prednjoj uzkoj strani. Cieli taj ormarić prišarafljen je na jednu podlogu, a spreda i natrag providjen je držkom, da se može laglje prenašati. Od svih te vrsti izloženih ormarića, bio je ovaj najpraktičniji, te bi se samo njim moglo vrlo uspješno predavati racionalno pčelarstvo u sjemeništih, učiteljištih i gospodarskih učilištih.

Odmah pri ulazu u taj izložbeni vrt, kako sam krenuo na desno, uočim na tratini oveliki hrastovi dub sa na njem nadpis: *„Rotirender Beobachtungs-Stock* und *Ständer-Beute.* Künstlicher Baumstamm, construirt von *Josef Ludwig* (Brünn)". Ovo je zaista bio najkrasniji predmet na izložbi. Umjetno napravljen, ali je predstavljao posve naravno hrastovo deblo. Unj su mještena dva pčelca, jedan nad drugim, a vratašća su tako hras-

Zweckmässigkeit zu erproben; ich lebe eben an der Grenze, in einem vergessenen Kroatien ausserhalb Kroatien, und darum fürchte ich kaum einer Einsprache zu begegnen, wenn ich hier meine Meinung, und wäre sie selbst nur von theoretischem Werthe, äussere:

Ich halte dafür, dass wir uns irgend einer stärkeren Nation in Hinsicht des Normalmaasses anschliessen, und das — bei aller Hochachtung, die ich sowohl der einen wie der anderen dieser beiden Nationen entgegenbringe — lieber der deutschen, als der italienischen. Die Gründe, weshalb ich einem Anschlusse an die Deutschen das Wort rede, dürften sich aus Nachstehendem ergeben:

Es ist allgemein anerkannt, dass in engeren Stöcken mehr Honig und weniger Bienen, in weiteren Stöcken aber weniger Honig, hingegen mehr Bienen anzutreffen sind.

Die Deutschen nun haben engere, die Italiener aber breitere Stöcke.

Das von der zu Köln im Jahre 1880 abgehaltenen Versammlung einhellig acceptirte Maas eines deutschen Wabenträgers ergibt: 23.5 %m. in der Breite, 38.5 %m. in der Höhe, 37.4 %m. in die Tiefe. Die Basis für das Normalmaass der Rähmchen bilden 18.5 %m., ihre Höhe 36 %m

Den italienischen Wabenträger habe ich bereits weiter oben beschrieben.

Die Deutschen suchen aber die Berechtigung ihres neuesten Wabenträgers damit zu erhärten, dass in ihm die Bienen vorzüglich gut überwintern. Vergleichen wir die Wabenträger untereinander, so kommen wir zu dem Schlusse, das gleichwie vom schlafenden Menschen in einem kleinen Zimmer mehr Wärme geschaffen wird, als in einem geräumigen grossen Locale, und mit dem gleichen Brennmateriale in einem kleinen Zimmer naturgemäss mehr Wärme erzeugt wird, als in einem grossen, gebührt in dieser Hinsicht auch den engeren Stöcken der Vorzug vor den breiteren.

tovom korom obložena i mašinom, rek bi, obraštena, da nisi mogao brave naći. Cieli taj umjetni hrastovi dub visok je od prilike 2 metra. Nutrnje uredjenje je precisno i majstorski izradjeno. (Izložitelj toga remek djela nije ni iz daleka po zaslugi nagradjen, ali — zaštoje iz Moravske, a nije iz Njemačke,)

Osobito su mi se još dopala dva ormarića, napravljena iz plutovine, a nad jednim od njih bio je krov od kukuruzovine. Izložitelj: I. „Skladište pčelarske trgovine u Beču".

Izmedju tolikih džirzonakâ raznoga sistema, bijaše sistem bečkoga pčelarskoga družtva najviše zastupan. (Naše si je družtvo takodjer, prokušav i prispodobiv razne sisteme, usvojilo već prije dvie godine mjeru bečkoga pčelarskoga družtva, samo malenom preinakom).

Najobilnije bijaše III. i IV. odjel pčelarsko orudje i pčelarski proizvodi). Ne samo hodnici, nego i tri ovelike sobe bijahu pretovarene izložci. Pčelarskoga orudja je bilo jako mnogo iz inozemstva, ali ga je bilo svakojakoga, kako naši vele pravi *maminovac.* Novoga izuma nije bilo, do jedino savršen jih vrcala i preša za vosak i med.

Jednostavno, a vrlo praktično vrcalo izložio je klepar *J. J. Dietrich* (Esslingen; Würtemberg). Posuda je od pokositrenoga lima, što je sa praktičnoga gledišta jako dobro, jer nije, kao drvene posude, izvršena promjeni temperature. — Rešetka je takodjer od pokositrenoga drota, što takodjer nadmašuje svakik naf. Mehanizam je posve jednostavan, trenjem kotača o pljosnatu jabuku, u koju je učvršćena os vretena, proizvadja se sredobježna (centrifugalna) sila.

Medju izložitelji pčelarskoga orudja odlikovahu se još *Rudolf Kroupa* (Lettovitza, Moravska) i *Antun J. Wagner* iz Beča. Mehanizam Kroupovoga kadila je izvrstan, samo da mu je oblik malo spretniji. Kadila što ih je izložio *Wagner* su posve spretna a i sa praktičnoga gledišta dobra. U obće ovdje priznati moram da su sve stvari, što ih *Kroupa* i *Wagner* izložiše, bile čisto i posve točno izradjene, zato im ide svaka hvala.

Proizvoda pčelarskih bijaše tu svake ruke. Meda raznoga teka i boje u raznovrstnih posudah. — Bilo je i meda iz naše ravne slavonije, a podpredsjednik bečkoga pčelarskoga družtva g. *K. Gatter* reče mi pred mnogimi drugimi, da je hrvatski med svojom vrstnoćom na glasu, pak da se je upravo med što ga je bilo izloženo „Slavonsko pčelarsko družtvo" na bečkoj apističkoj izložbi, svojom dobrotom, tekom i bojom u velike odlikovao. — Osim tekućega i stinutoga vrcanoga meda u

Die XXVII. Versammlung österreichisch-deutscher Bienenzüchter und die apistische Ausstellung in Wiener-Neustadt.

(Schluss.)

Ich kann es nicht unterlassen, hier der in Baden herrschenden Theuerung Erwähnung zu thun, welche jedoch wahrscheinlich darin zu suchen ist, dass Baden eine Art berühmten Schwefel-Bades besitzt und jährlich von vielen vermöglichen Kranken besucht wird.

Nach Tische fuhren wir in dem genannten Thale weiter nach dem etwa eine Stunde entfernten Orte „Heiligen Kreuz". In Heiligenkreuz, welches sozusagen ganz vereinsamt liegt, befinden sich schon seit vielen Jahren zwei hochwichtige Institutionen, und zwar ein Priester-Seminar und eine Chorsänger-Bildungsanstalt, in welch letzterer jährlich zwanzig und mehr Seminaristen Musik- und Gesangsunterricht erhalten. Beide Anstalten bilden ein Pensionat der Cisterciensermönche, welcher Orden von „Friedrich dem Streitbaren" im Jahre 1234 gegründet wurde. Die Gebeine des erlauchten Gründers ruhen in einer Gruft der genannten Ordenskirche, deren Stelle ein prachtvolles Denkmal ziert.

Um circa 7 Uhr Abends kehrten wir nach Wiener-Neustadt zurück und begaben uns dort nach der Hacker'schen Bierhalle, allwo programmgemäss die gegenseitige Begrüssung der anwesenden Bienenwirthe erfolgen sollte. Wie sich dieselbe gestaltete, hatte ich bereits Gelegenheit anzuführen.

II. Die Ausstellung.

Dem Ausstellungs-Cataloge nach betheiligten sich an derselben 110 Aussteller. Alle Gegenstände waren in den prächtigen Räumen der Lehrer-Präparandie exponirt. Die Ausstellung selbst zerfiel in fünf Hauptgruppen. Im zu einem Garten umgestalteten Hofraume befanden sich die I. und II. Gruppe: lebende Bienen, verschiedene Systeme von Dziersonständern, ebenso diverse Stroh-Bienenkörbe. — Complete Völker waren, zum Theile in Dzierzonständern, zum Theile in Körben circa 20 exponirt, und eine gleiche Anzahl Völker in Königin-Zuchtstöcken.

In den oberen Räumen der genannten Lehranstalt waren untergebracht: III. Gruppe (Imkergeräthschaften); IV. Gruppe (Bienenproducte) und V. Gruppe (apistische Literatur).

Von lebenden Bienen gab es u. A.: Krainer, deutsche, italienische, cyprier und kaukasische. Günther (Gispardsleben, Thüringen) hatte in acht hölzernen Behältern schöne italienische Königinen, jede mit circa 600—1000 Arbeitsbienen umgeben, ausgestellt. Die ausserordentlich

posudah, bijaše tu u izobilju meda u satovih i liepo izgradjenih okvirićih. Sa izgradjenimi staklenimi zvoni nadtjecahu se izložitelji takodjer.

Najveću pozornost gledaoca svratio je na se u ovom odjelu izložak *Rud. Kroupe.*

Gdje, kada i zašto ubodu pčele?

(Po svom i H. Eckea izkustvu priobćuje B. P.)

(Nastavak.)

8. *Duha izgorjele pčele ozlojedi ih jako.* Kada kadiš pčelu dobro pazi da koja nepadne na žar i goruću gubu, a ako se to i dogodi, odstrani odmah guba ili kojemudrago kadilo, za da se neuzmogne neugodna duha izgorjele pčele u ulištu širiti.

9. *Kožnate ili vunene rukavice netrpe pčele.* Na kožu od kojegod divljači navaljuju jako. Ako samo jedna u takovu kožu ubode, ostane joj žalac u nutri, a duhom onoga otrovnoga soka navabe se i druge pčele, te tako nebude samo pčelar opasnosti izvržen, nego i mnoge pčele stradaju.

10. *Tamnu boju u obće, a osobito crnu boju netrpe pčele, te na nju jako navaljuju.* Kada koji pčelar oko svojih pčelaca samo u svjetlom odielu radi, pa kada se takovim pčelcem približi tkogod u crno odjeven, odmah se ozlojede i navaljuju kao biesne na odurnu si boju.— Kada dakle oko pčela radiš nastoj, da si što svjetlije odjeven, pa ćeš moći svaki posao laglje i mirnije obaviti.

11. *Kada hukneš u pčelu, zna biti takodjer jako zla.* Čovječji dah, taj joj je oduran, osobito od ljudih koji piju jaka. špirituosna pića. Odtle sigurno i potiče da su pčelari od vajkada pa i dan danas solidni ljudi na pčelara pijanicu još naišao nisam. — Jako je oduran' pčeli miris od češnjaka (bieli luk), nedirajte dakle pčelari često u tu hrvatsku vaniliju.

12. *Kada diraš u pčelu, koja je nasjela prep košnicom ili džirzonkom.* Ako ti koji pčelac jako na sjeda, a ti želiš svu nasjednutu pčelu imati u ulištu preko noći, onda postupaj s njom oprezno. Pčele, koje nasjedaju su večinom starije nosilice, koje će uvjek prije ubosti od mladjih. U takovu slučaju ja svu nasjednutu pčelu ponajprije poškropim vodom, a onda velikom sgodnom kašikom ili obićnim dubokim tanjurom izpod njih od ozdol gore povučem, te ih tako opet lagano kano perje pod košnicu ili u džirzonku stresem.

13. *Kada se roj peruškom skida.* Dogodi se često da se roj uhvati izmedju dvie debele grane tako da ga

zweckmässig construirten Behälter boten Gelegenheit, die Königin stets vor Augen zu haben. Der Preis dieser Königinen wurde vom Eigenthümer mit 5—10 fl. festgesetzt und sämmtliche Exemplare auch verkauft.

Die vom Aussteller *Töpler* in Nieder-Mois gebrachten cyprischen Königinen sind zwar etwas kleiner wie die italienischen, jedoch sehr schön. (Preis 4 fl.)

Unter den exponirten kaukasischen Königinen fand ich eine, der unbedingt die Krone gebührt, sowohl hinsichtlich der Farbe, wie in Bezug auf ihren Körperbau und ihre Grösse; leider war sie nicht verkäuflich.

Als einer der vorzüglichsten Gegenstände in Gruppe I und II ist ein prachtvoll ausgebauter gut bevölkerter Beobachtungs-Stock zu erwähnen. Aussteller: *Mathias Arnold*, Mühlschüttel, Post Floridsdorf. Dieser ganze Ständer trägt nur ein Rähmchen, bestehend aus sechs, zwei und zwei über aneinander gelegten Halbrähmchen. Die linke und rechte Wand besteht aus Glas mit hölzernen Thürchen, so dass man zu jeder Zeit die im Innern vor sich gehenden Arbeiten zu beobachten in der Lage ist. Das Flugloch ist an der vorderen engen Seite angebracht. Dieser ganze Stock war auf einem Untersatze festgeschraubt und vorne wie rückwärts mit Handhaben versehen, um ihn leichter transportabel zu machen. Von allen gleichartigen exponirten Stöcken ist unbedingt der hier beschriebene am praktischesten, und wäre es nur mit Hilfe dieses Beobachtungsstockes möglich, in Seminaren, Präparandien und landwirthschaftlichen Lehranstalten die rationelle Bienenzucht mit Aussicht auf Erfolg zu lehren.

Gleich beim Eintritte in diesen Ausstellungs-Raum, ersah ich zur Rechten auf dem Rasen stehend einen mächtigen Eichenstamm mit der Aufschrift: „Rotirender Beobachtungsstock und Ständer-Beute. Künstlicher Baumstamm, construirt von *Josef Ludwig*, Brünn". Dieses Ausstellungs-Object verdient unbedingt als das schönste bezeichnet zu werden. Die Imitation eines natürlichen Eichenstammes war hiebei auf das vollkommenste erreicht. In demselben waren zwei Völker eines über dem anderen untergebracht, die Thürchen derart mit Eichenrinde belegt und mit Moos verwachsen, dass darunter auch der Verschluss vollkommen verdeckt blieb. Die Höhe dieses künstlichen Stammes betrug etwa zwei Meter; seine innere Einrichtung ist ebenso präcis als musterhaft hergestellt. (Jedoch wurde der Aussteller, zugleich Verfertiger dieses Meisterstückes nichts weniger als nach Verdienst prämiirt; geschieht ihm aber recht, warum hatte er auch seine Wiege nicht in Deutschland stehen, anstatt in dem minderwerthigen Mähren!)

drugojačije nemožeš skinuti, do li pomitanjem (abkehren). — U tom slučaju nerabi peruške, jednostavno gušče pero je mnogo praktičnije, a najsigurnije će biti, što sam kod mnogih starih i izkusnih pčelara vidio, za da se pčela nerazdraži, ako ju pomićeš kakvomgoder listnatom biljkom.

14. *Kada se uslied velike vručine odkine koji sat u ulištu.* Što je jači pčelac, tim biva i pčela u takovu slučaju više *zla*.

15. *Za oblačna vremena i kada se je svaki čas nadati kakovoj oluji.* Pred olujom vraća se pčela jatomice s paše, te je tako razdražena, da nećeš nikada bez uboda proći, ako si joj na putu. *Ecke* misli da munjina, koje ima za sparnoga vremena pred olujem dosta u zraku razdražljivo djeluje na pčele.

16. *Za kišovitoga vremena, kada one mirno sjede u ulištu ili za rana jutra.* Najbolje je i najsigurnije raditi oko njih, kada najjače lete, ako se nije samo plienjenja bojati. Pčele nosilice, dakle baš one starije i na ubod najpripravnije su većom stranom na paši, a koje se vraćaju dolaze pune i težke tako, da uz najbolju volju nemogu ubosti.

17. *Kada pčelac ostane bez kraljice, ali ima dobre matičnjake*, iz kojih si može novu kraljicu odhraniti. — U ovakovu slučaju nebi u obće nikomu savjetovao dirati u ležište, jer bi mogao vrlo lahko cieli pčelac stradati. Ako kojem pčelcu fali oplodjena matica, to su u njem sve pčele večinom uzrujane.

18. *Kada je koji pčelac sirotić (bezmatičan), ali inače jak i bez trutovskoga legla, pa iz samih starih pčela sastoji, koje neimaju nikakova posla u ulištu.* Nalazi li se u takovu pčelcu trutovskoga legla, t. j ako ima med njimi pčela, koje legu, tada nisu *zle*, jer smatraju takovo stanje posve normalnim.

19. *Kada kraljica izleti na odplodjenje.* Pčelac za oplodjivanj kraljice, nikada nije siguran njenomu povratku. Mnogi i mnogi put se dogodi da kraljica pogine, a ponajčešće da, vraćajuć se sa svoga majestetičnoga izleta, zaidje. — Odtle dakle i potiče za oplodjivanja ta uzrujanost i razdraženost u pčelcu.

20. *Ima još nebrojeno neznatnijih razloga zašto pčele ubodu* Početnik neka osobito pazi, pri otvaranju džirzonke, na one pčele koje se sa strane i po podu k vratam primiču, te su najviše zle. Laglje je pčelu *nerazdražiti*, nego *već razdraženu* opet umiriti. Malo dima u sgodno vrieme, stari je liek proti razdraženosti pčela. Obćenito pravilo pri poslovanju oko pčela jest:

a) Pazi na vrieme i dobu kada radiš.

Besonderes Gefallen fand ich an zwei aus Kork hergestellten Stöcken, von denen einer mit Maisstroh eingedeckt war. Aussteller: I. Niederlage des Handelsbienenstandes zu Wien.

Unter allen diesen vielen verschiedenen Systemen war dasjenige des Wiener Bienenzüchtervereines am meisten vertreten. (Auch unser Verein hat schon vor zwei Jahren das obengenannte Wiener System, als das am praktischesten befundene, mit ganz kleinen Aenderungen acceptirt.)

Am reichsten beschickt waren Gruppe III und IV (Imkergeräthschaften und Bienenproducte). Nicht nur die Gänge, auch drei grosse Stuben zeigten sich mit Gegenstände fast überladen. Besonders aus dem Auslande waren viele verschiedenartige Geräthschaften, jedoch zumeist sogenannte Alltagsstücke exponirt; von neueren Erfindungen war, bis auf die Honigschleuder und Wachspresse, wenig zu sehen.

Einfach, aber sehr praktisch ist die vom Spenglermeister *J. J. Dietrich* in Esslingen (Württemberg) ausgestellte Honigschleuder. Das Gefäss besteht aus verzinntem Blech, welche Neuerung vom praktischen Standpunkte sehr zu empfehlen, weil Metall eben nicht so wie die bisher verwendeten Holzgefässe dem Temperaturwechsel unterworfen bleibt. Auch das Sieb ist aus verzinntem Blech angefertigt und der Mechanismus daran äusserst einfach.

Unter den Ausstellern von Imkergeräthschaften zeichneten sich ferner aus: *Rudolf Kroupe* (Lettowitz Mähren) und *Anton J. Wagner* (Wien). Der Mechanismus an Kroupe's Räuchermaschine ist vorzüglich und auch jene von Wagner sind zweckentsprechend und vollkommen praktisch. Ueberhaupt muss ich offen gestehen, dass sämmtliche von *Kroupe* und *Wagner* ausgestellten Geräthschaften rein und präcise hergestellt sind, wofür ihnen alles Lob gebührt.

Von Bienenproducten sah man vor Allem Honig, ebenso verschieden an Farbe wie Geschmack, in den manigfachsten Gefässen. Auch Honig aus Slavonien fand sich vor, und gab mir der Vicepräsident des Wiener Bienenzüchter-Vereins, Herr *Carl Gatter*, in Gegenwart mehrerer Anderer die schmeichelhafte Versicherung, dass der kroatische Honig ob seiner Vortrefflichkeit Renommée besitze, und dass der seinerzeit von unserem Vereine auf der Wiener apistischen Ausstellung exponirte slavonische Honig, durch seine Güte, seinen Geschmack, wie durch seine Farbe sich vor vielen anderen Arten ausgezeichnet. — Ausser mit flüssigem und crystallisirtem Schleuderhonig in Gefässen, war diese Ausstel-

b) Radi oprezno i mirno.

c) Nebrani se nikada rukami mašuć.

Mnogi je početnik u pčelarstvu na tu zaista plemenitu i veoma koristnu granu gospodarstva zamrzio lih zato, što je po njegovu mnienju posve nevin od pčela izboden. Bude li svaki početnik uznastojao, da po mogućnosti odstrani svaki i najmanji razlog, skojeg bi se mogle pčele razdražiti, tada mora što prije oćutiti onu pravu ljubav k pčelarstvu, a zahvalnost njegovih pčelica izkazati će se podvostručenom marljivosti istih.

Zapisnik

redovite odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva" držane dne 5. prosinca t. g. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagor. g. *Franje Šmidtu* ml.

Prisutni: Gg. *Josip Auerbach*, I. podpredsjednik; *Bogdan Penjić*, I. tajnik; *Ivan Darebny*, *Gabro Lucarić*, *Naco Sudić*, odbornici; *Mato Kišpatić*, odborn. zamjenik; te *Josip Blagojević*, II. tajnik i perovodja ove sjednice.

Ovoj su sjednici prisustvovali i družtveni članovi gg. *Mišo Velenderić*, paroh u Bielom brdu i *Šime Vudy*, ravnaj. učitelj u Valpovu.

Pošto je pročitan i odobren zapisnik redovite odborske sjednice od 31. listopada te izvanredne sjednice od 26. studenoga, predje se na dnevni red:

I. G. *Penjić* izvješćuje, da do sada nije još mogao dati tiskati opomenice i naputnice, a to s razloga, što je svakim danom očekivao od g. blagajnika izkaz dugujućih članova.

Uprava zaključi, da se te tiskanice dadu odmah tiskati, i da se u družtvenom listu od prosinca razašalju dužnikom, koje će mu blagajnik dostaviti.

II. G. *Penjić* priobćuje upravi, da je I. podpredsjednik g. *Anton Hržić* naručio za družtvo vrcalo za med i prešu za vosak, i da su po svoj prilici naručene stvari već na putu, te da će ih koji dan družtvo i dobiti. (Uzima se na znanje.)

III. G. tajnik *Penjić* izvješćuje upravu, da je po zaključku odborske sjednice od 31. listopada t. g. podnio molbu vis. kr. zem. vladi, kojom uprava visokoistu smjerno moli, da bi joj obzirom na valjano obrazložene navode blagoizvoljela povisiti godišnju subvenciju od 200 for.

Uprava uzima ovo izvješće na znanje, ter se nada, da će joj visoka vlada uslišati molbu tim prije, pošto je osvjedočena, da je i visokoj vladi mnogo do toga stalo, da se ova zapuštena grana gospodarstva što više medju narodom razširi.

IV. Blagajnik g. *Ivan Heštera* obrazloživ pismeno,

lung noch in reicher Menge mit Waben und schön ausgebauten Rähmchen beschickt; auch mit ausgebauten Glasglocken bewarben sich mehrere Aussteller um die Palme.

Die meiste Aufmerksamkeit des Beschauers lenkten die von *Kroupe* in dieser Gruppe exponirten Gegenstände auf sich.

Protokoll

der am 5. December 1882 unter dem Vorsitze des Präsidenten Herrn *Franz Schmidt* jun. abgehaltenen ordentlichen Monats-Ausschuss-Sitzung des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines".

Anwesend die Herren: *Josef Auerbach*, I. Vice-Präsident; *Bogdan Penjić*, I. Secretär; *Johann Darebny*, *Gabriel Lucarić*, *Ignatz Sudić*, Ausschussm.; *Math. Kišpatić*, Ausschuss-Stellv.; und *Josef Blagojević*, II. Secretär, zugleich Schriftführer dieser Sitzung. Als Gäste anwesend, die Vereinsmitglieder, Herren: *Michael Velendrić* zu Bielobrdo und *Simon Vudy*, Schulleiter zu Valpo.

Nach Verlesung und Authenticirung des Protokolls der letzten Sitzung übergeht man zur Tagesordnung.

ad I. berichtet Herr *Bogdan Penjić*, dass es bis heute unmöglich gewesen, die Mahnschreiben und Postanweisungen in Druck legen zu lassen, nachdem ihm vom Vereinscassier die Liste der säumigen Mitglieder nicht zugekommen. Die Sitzung beschliesst, dass die Versendung der genannten Einmahnungen mit der December-Nummer zuverlässig zu erfolgen habe.

ad. II. theilt der Secretär mit, dass durch den I. Vicepräsidenten Herrn *Anton Hržić* für den Verein eine Honigschleuder und eine Wachspresse bestellt und diese Bestellung auch in soweit bereits effectuirt wurde, als sich die genannten Gegenstände am Transporte hieher befinden. Wird zur Kenntniss genommen.

ad III. Herr *Bogdan Penjić* macht die Mittheilung, dass er zufolge des Ausschussbeschlusses vom 31. October 1882 der hohen kön. Landesregierung ein Gesuch unterbreitet habe, dahingehend, hochdieselbe geruhe die bisher dem Vereine zugewendete Subvention von 200 fl. nach Massgabe der angeführten Gründe zu erhöhen. Der Ausschuss nimmt diesen Bericht in der Hoffnung zur Kenntniss, dass seiner Bitte willfahrt werden möge, umsomehr als der hohen Landesregierung selbst daran gelegen ist, einen bisher wenig beachteten Zweig der Landwirthschaft: die Bienenzucht, im Lande zu heben.

ad. IV. gelangt eine Zuschrift des Vereins-Cassiers *Johann Heštera* zur Verlesung, in welcher derselbe um

da mu službeni poslovi nedopuštaju, da i nadalje rukovodi blagajničke poslove, umoljava upravu, da ga te časti rieši i drugoga si blagajnika izabere.

Uprava — uvaživ navedene razloge — rieši ga blagajničke časti, te si per acclamationem izabra blagajnikom profesora kr. gimnazije osječke g. *Gabru Lucarića.* G. *Lucarić* primi tu čast i umoli upravu, da se ista pobrine za čovjeka, koj će pobirati prinose mjestnih članova.

V. Uprava zaključi, da se po zaključku glavne skupštine od 29. lipnja t. g. pozovu pregledači družtvene blagajne i to gg. *Franjo Vaniček*, *Matija Stojanović* i *Franjo Mudrovčić*, a knjim da se pridruže i gg. *Josip Auerbach* i *Josip Blagojević*, koji su već pregledali blagajnu do godine 1882. te da zajedno revidiraju stanje družtvene blagajne u godini 1882. i tako pregledanu i uredjenu da predadu novoizabranomu blagajniku g. *Lucariću.*

VI. G. *Vudy* priobćuje upravi, da je sazvao na dan 3. prosinca t. g. ondješnje upisane članove „Slavonskoga pčelarskoga družtva" u sjednicu, da se po danom mu naputku konstituiraju i pročita zapisnik te sjednice.

Po pročitanom zapisniku ustade tajnik g. *Penjić*, te se u ime uprave zahvali gg. *Vudyu* i *Benakoviću* kao začetnikom i osnovateljem ove I. podružnice za trud i mar, koj su uložili oko osnutka i ustrojenja iste kao i gospodi, koja su se odazvala njihovu pozivu, te tim omogućila samo ustrojenje, i zaželi u ime centralnoga odbora svaki napredak u tom poduzeću. (Popraćeno sa burnim „Živili!"

VII. G. *Vudy* umoli centralni odbor, da ga potanje i zvjesti, u kojem će odnošaju stajati ova podružnica prama centrali i kakova će prava ona uživati.

Tajnik g. *Penjić* dogovorno sa odborom odvraća sljedeće: Ovako konstituirana podružnica ostaje do buduće glavne skupštine, u kojoj će se prema potrebi morati promieniti i družtvena pravila.

Svaki član podružnice ima pravo na družtveni list koj će od nove godine (1883) nositi naslov: „Slavonska pčela" „Organ slavonskoga pčelarskoga družtva u Osieku i I. podružnice u Valpovu."

Članovi podružnice jesu i članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva" kojega se centralna uprava nalazi u Osieku.

Svaki član podružnice ima platiti 1 for. upisnine jedanput za uvjek, i 2 for. godišnjega prinosa. Upisnina pripada blagajni podružnice kao početna glavnica, dočim godišnji prinos pripada centralnoj blagajni u Osieku.

Enthebung, respective eine Neuwahl des Cassiers ansucht, mit der Motivirung, dass ihm seine vielen anderen Berufspflichten die weitere Cassaführung des Vereines nicht gestatten. Der Ausschuss gibt diesem Ansuchen Folge und erscheint bei der vorgenommenen Neuwahl der kön. Gymnasial-Professor Herr *Gabriel Lucarić* zu Essek per acclamationem zum Vereins-Cassier gewählt, welcher auch die auf ihn gefallene Wahl anzunehmen erklärt, und gleichzeitig den Ausschuss bittet, eine Vertrauensperson mit dem Incasso der Mitgliedsbeiträge in loco zu beauftragen.

ad V. Der Ausschuss beschliesst im Sinne des General-Versammlungs-Beschlusses vom 29. Juni l. J. das Revisions-Comité, bestehend aus den Herren *Franz Vaniček*, *Mathias Stojanović* und *Franz Mudrovčić* zu berufen, dasselbe wolle, mit Hinzuziehung der Herren *Josef Auerbach* und *Josef Blagojević*, die Revision der Cassa vornehmen, und nach Richtigbefund dieselbe dem neugewählten Cassier Herrn Prof. *Lucarić* übergeben.

ad VI. Herr *Simon Vudy* (aus Valpo) berichtet dem Ausschusse, dass er am 3. December l. J. die dortigen Mitglieder des „Slavonischen Bienenzucht-Vereines" behufs Constituirung der Filiale zu einer Sitzung einberufen habe und verliest gleichzeitig das Protokoll dieser Sitzung. Nach geschehener Verlesung ergreift Herr *Bogdan Penjić* das Wort und dankt im Namen des Ausschusses den Herren *Benaković* und *Vudy*, als den eigentlichen Initiatoren der Creirung einer Filiale in Valpo, für die bethätigte Mühe und den Eifer, unter Einem auch jenen Herren, welche der Einladung zum Beitritte in den Verein Folge gegeben und so die Constituirung des I. Filial-Vereines möglich machten. Diese Dankesworte wurden von den Anwesenden mit Živiorufen acclamirt.

ad VII. stellt Herr *Simon Vudy* an den Central-Ausschuss die Bitte um möglichst dedailirte Instruction darüber, in welchem Verhältnisse der creirte Filial-Verein zur Centrale stehen werde und welche Rechte die Mitglieder der Filiale geniesen sollen.

Der Secretär Herr *Bogdan Penjić*, erwiedert hierauf im Namen des Central-Ausschusses Folgendes: Nachdem in den Statuten die Errichtung einer Filiale nicht vorgesehen ist, kann diese Frage erst in der nächsten General-Versammlung berathen werden, welche auch über die Statutenänderung zu beschliessen haben wird. Inzwischen hat jedes Mitglied der Filiale das Anrecht auf je ein Exemplar des Vereins-Organes, welches demgemäss von Neujahr (1883) ab den Titel: „Slavonska pčela, Organ des Slavon. Bienenzucht-Vereines in Essek,

Podružnici pripadaju nadalje svi darovi i ini pokloni, kao i prihodi raznih priredjenih zabava; nadalje po 2 for. godišnjega prinosa od onih članova pospješitelja, koji se kod podružnice upišu, dočim ostala 2 for. tih pospješitelja pripadaju centralnoj blagajni,

Uprava zaključi još, da se ovoj podružnici pokloni osim darovanih dvijuh uzor-džirzonaka još po 1 komad najpotrebitijega pčelarskoga orudja, što ga družtvo posjeduje, — a na molbu g. *Vudya* — još i jedan kilogram umjetnoga saća. Tajnik g. *Penjić* izvjesti još, da će se uprava obratiti molbom na visoku vladu, da joj pokloni još nekoliko komada „Pčelarstva" od *Tomića*, te će i to pokloniti podružnici, da ih po potrebi razdieli svojim članovom.

VIII. G. *Penjić* izvješćuje upravu, da mu je javio tajnik trgovačke komore u Zagrebu i ujedno vladin povjerenik u hrvatskom odjelu na tršćanskoj izložbi g. *Krešić*, da je 1. o. m. zaostale izložke poslao u jednoj škrinjici natrag. (Uzima se na znanje.)

Novi članovi: Od prošle pa do današnje odborske sjednice prijaviše se u družtvo kao podpomagajući članovi gg. *Harth Vilim*, c. kr. katastralni adjunkt; *Nikola Kovačić*, poručnik i zapovjednik kr. zemaljske pastuharne u Osieku; *Babogredac Mato*, duhovni pomoćnik u Osieku; *Vuletić Živko*, agronom u Dalju; *Hermann Dragutin*, ekonom u Osieku; *Dessaty Škender*, ljekarnik u Valpovu.

Poleg obstojećega §. družtvenih pravila p imaju se svi za podpomagajuće članove od godine 1883.

Pošto nitko neimade više ikakova predloga, završi se sjednica.

U dol. Osieku, dne 5. prosinca 1882.

Franjo Šmidt ml., predsjednik. **Bogdan Penjić**, I. tajnik.

Josip Blagojević, II. tajnik i perovodja ove sjednice.

und des I. Filialvereins zu Valpo" führen wird. Die Mitglieder der Filiale sind auch Mitglieder des „Slavon. Bienenzucht-Vereines", dessen Centralverwaltung sich in Essek befindet. Jedes Mitglied der Filiale hat ein für allemal eine Einschreibgebühr von 1 fl. und einen Jahres-Beitrag von 2 fl. zu entrichten. Die Einschreib-Gebühren verbleiben der Filiale, deren Gründungsfond sie bilden, die Jahres-Beiträge hingegen sind an die Central-Cassa in Essek abzuführen.

Der Filiale fallen weiters alle Spenden und andere Geschenke, sowie die Eingänge von Unterhaltungen etc. zu; ingleichen behält die Filiale von jenen Vereinsförderern, welche sich im Filiale inscribiren lassen, von dem Jahresbeitrage je 2 fl., während die restlichen 2 fl. an die Central-Cassa abzuführen sind.

Ferner beschliesst der Ausschuss, es seien der Filiale ausser den bereits überlassenen zwei Muster-Dziersonständern, je ein Stück der nothwendigsten Imkerwerkzeuge und — über Ansuchen des Herrn *Vudy* — auch 2 Kilogramm Kunst-Waben zu übergeben. Auch wird der Central-Ausschuss bittlich bei der hohen Landesregierung um Zuweisung mehrerer Exemplare von *Tomić's* populärem Fachwerke „Pčelarstvo" einschreiten und dieselben gleichfalls dem Filiale überlassen.

ad VIII. gelangt die Zuschrift des Herrn *Kresić*, Secretär des kroatischen landwirthschaftlichen Vereins in Agram, zur Verlesung, in welcher dem Ausschusse mitgetheilt wird, dass die bei der Triester Ausstellung exponirten Gegenstände wieder hieher abgesendet wurden. Wird zur Kenntniss genommen.

ad IX. Der Secretär verliest die geschätzten Namen der seit der letzten Sitzung bis heutè neu aufgenommenen Mitglieder, diese sind die Herren: *Wilhelm Harth*, k. k. Catastral-Adjunct; *Stanislaus Ritter Feigel*, k. k. Catastral-Adjunct; *Nikolaus Kovačić*, k. k. Oberlieutenant und Commandant des kön. Hengsten-Depôts zu Essek; *Živko Vuletić*, Agronom in Dalja; *Carl Hermann*, Oeconom in Essek; *Alexander Deszathy*, Apotheker zu Valpo.

Nachdem hiemit die Tagesordnung erschöpft erscheint und weitere Anträge nicht vorliegen, wird die Sitzung geschlossen.

Essek-Unterstadt, 5. December 1882.

Franz Schmidt jun., Präsident. **Bogdan Penjić**, I. Secretär.

Josef Blagojević, II. Secretär und zugleich Schriftführer dieser Sitzung.

— Der heutigen als der Schluss-Nummer des II. Jahrganges ist der Index des abgelaufenen Jahrganges beigegeben.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo" u Osieku. Herausgegeben vom „Slavonischen Bienenzuchtverein" in Essek.

Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku. — Druck von Julius Pfeiffer in Essek.

»Slavonska pčela.«

Glasilo

Slavonskoga pčelarskoga družtva.

Urednik:

Bogdan Penjić.

U Osieku 1883.

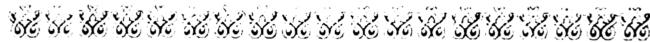
Iz tiskarne Julija Pfeiffera u Osieku, gornj. gr. ulici divlj. čovjeka.

IZDAJE SLAVONSKO PČELARSKO DRUŽTVO.

SADRŽAJ.

10. i 11. broj (str. 73—88).

12. broj (str. 89—96).

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882.

Ehren-Diplom I. Rang Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva i I. podružnice u Valpovu.

TRIESTE 1882

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 strana). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 2 - 3 tiskane strane u obsegu, u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 1. ***U Osieku,*** *za mjesec siečanj 1883.* ***Tečaj III.***

Na početku godine.

U Osieku, mjeseca siečnja 1883.

Božjom milosti i pomoćju prijatelja naših započimljemo trećim tečajem „Slavonske pčele“, tim jedinim u nas ove struke glasilom. Tko je pozorno pratio I. i II. tečaj „Slavonske pčele“ mogao se je osvjedočiti o plemenitom cilju „Slavonskoga pčelarskoga družtva“.

Nećemo biti pretjerani ako uztvrdimo, da se je „Slavonsko pčelarsko družtvo“ moglo samo po svom glasilu održati i ojačati, jer u koliko je bilo isto družtvo spočetka, tako rekuć, lokalizirano; to je sada razširilo svoja uda širom mile nam domovine Hrvatske, dapače i preko granica njenih. U godini 1882. pomnožao se je broj vanjskih članova znatno, dao Bog, te nam se i ova godina neizjalovila, jer samo množenjem članovâ moći će se „Slavonsko pčelarsko družtvo“ što skorije svomu cilju dovinuti.

Kao što se je požrtvovanjem rodoljubâ osnovala prva podružnica našega družtva u Valpovu, tako se nadajmo da će se ako već ne tečajem ove godine, a ono barem za dvie, tri godine osnovati širom domovine takove podružnice. Podružnice rukovodjene valjanom upravom mogu na razvoj naprednoga racionalnoga pčelarstva, u svom okružju najsigurnije i najblagotvornije djelovati —

Medjutim nije nam ovdje svrha razlagati kako i na koji način bi se racionalno pčelarstvo moglo učiniti narodnim dobrom. to ostavljamo prosudjenju prijateljâ našega podhvata i Visoke naše vlade, koja je uvjek očinskom skrbi prihvatila svaki podhvat, koji je smjerao na dobro naroda.

Predjimo dakle na samo naše glasilo. Zadaća „Slavonske pčele“ biti će ove godine ona ista koja i prošlih godinâ, jedino tom bitnom razlikom da će u ovom tečaju oglasivati uz rad centralne uprave i djelovanje odbora prve podružnice u Valpovu.

Velevažan je najnoviji zaključak centralne uprave „Slav. pčel. družtva“ ne samo po razvoj samoga družtva, nego i po družtveno glasilo. U sjednici od 18. siečnja t. g. zaključila je uprava jednoglasno, da se u ovom tečaju „Slav. pčele“ ima svaki njemački prevod izpustiti, te odsele družtveno

glasilo samo na hrvatskom jeziku izdavati Tim zaključkom zadobismo više prostora u listu, a što je ponajglavnije, moći ćemo bivši njemački stupac upotriebiti za koristnije članke od onih suhoparnih prevodâ sjedničkih zapisnikâ. Tim se je zaključkom preporodilo družtveno glasilo, a uvjereni smo, da će sada „Slavonsku pčelu“, kao podpunije i savršenije mezimče naše radostno pozdraviti svaki hrvatski pčelar i prijatelj naprednoga pčelarstva.

Gospodi, koji nas već prošle dapače i predprošle godine savjetovahu, da se okanimo njemačkoga prevoda, ako si mislimo što više privrženika steći za naš podhvat, odgovaramo oviem: da je bilo do nas, nebi bio zaista nijedan prevod njemački svjetla ugledao, ali dobroj stvari za volju podnašasmo sve terete i prigovore kroz dvie godine uztrpljivo, nesbaciv zato nikada s uma pravu zadaću „Slavonske pčele“.

Sada je i taj gordički čvor riešen, a dotičnoj gospodi najtoplije preporučamo naše glasilo, ali ju ujedno i molimo da bi uznastojali, da se racionalno gojenje pčela po tendenciji ovoga glasila što prije i što više u narodu razprostrani.

Molimo sve naše pčelare, a osobito početnike u racionalnom pčelarstvu, da nam od vremena do vremena pripošalju razna pitanja glede racionalnoga pčelarstva, a mi ćemo ista oglasiti u „Slav. pčeli“ i nastojati da se na svako pojedino što točnije odgovori; tim će se mnogi pa i najzamršeniji slučaj, samo na korist naprednoga pčelarstva, obrazložiti.

Našim suradnikom, osobito revnim otočanom sa otoka Čresa i Hvara izričemo oviem najtopliju hvalu na duševnoj podpori, koju nam prošle godine pružahu, te ih molimo, da nas se i ove godine sjete.

Pošto će odsada „Slav. pčela“ izilaziti samo na hrvatskom jeziku, to očekujemo, da će nas koli Hrvati, toli i naša braća Srbi, u tom podhvatu svojski podupirati. - Dobro će nam doći razni izvještaji, kao: o stanju pčelarstva (statistički pregled), o načinu pčelarenja, sretnom ili nesretnom prezimljenju pčelacâ, o rojenju (kada dolaze obično prvi rojevi) o okolici (kakova je paša za pčelu a po mogućnosti i označivanje pčelarske cvjetanc) i t. d. - Starije i izkusnije pčelare molimo da sva, vlastitom praksom stečena izkustva u „Slav. pčeli“ oglašuju, pa bila ova probitačna ili ubitačna, jer će se prvim slučajem početnik okoristiti, a drugoga slučaja mnogi opet znati čuvati.

Prionimo dakle svojski na rad u tekućoj godini, nedajmo se svesti, sputa, kojim udarismo, sačuvajmo si ovu liepu sgradu koju si zajedničkimi silami sagradismo, nežalimo žrtavâ, jer ih polažemo na žrtvenik narodnoga dobra, a svaka mrva porasti će kulom, budemo li se držali družtvenoga gesla: **„Složno napred, pa Bog pomozi!“**

Uredničtvo.

Moja izkustva kod gojenja medonosnih bilinâ.

(Priobćuje: profesor Antun Hržić, I. podpred. „Slav. pčel. družtva.“)

Čitajuć po pčelarskih novinah i knjigah o medonosnih bilinah, dao sam se i ja na sijanje i sadjenje spomenutih bilinâ. Kod toga mi bijaše dvoje pred očima; jedno, da vidim, imade li zbilja kakove znatne i spomena vriedne koristi za pčelara od njih ili dali je to samo puko hvalisanje od strane vrtlarâ i trgovacâ sa sjemenjem, da mogu svoju robu laglje prodati; drugo da pokušam, dali te hvaljene biline i kod nas u Slavoniji uspjevaju i kakve su glede meda i praška. Za pokus sam uzeo one biline, koje trgovci i pčelari po novinah pčelarskih knjigah najviše hvale.

1. *Grahorka* (Esparsette, onobrychis sativa, Hydyserum onobrychis) zauzima medju njimi prvo mjesto. Nju hvali kao izvanredno medonosnu bar. Rothschütz u svojem „Illustr. Bienenzucht-Betrieb“ I. str. 66 te veli o njoj po prilici ovo. Crveni cvietovi naliče po obliku cvietovom graška, mauna imade jedno zrno nalično bubregu; raste po svoj Evropi samonika, uspjeva na svakom pjesnatom i kamenitom tlu, te traži prosto sunčano mjesto. Na ovakovu mjestu se često i sije u mnogih krajevih te traje skoro kao i lucernska detelina; ona je nenadkriliva bud kao zamjenik siena bud kao zelena hrana. Mlieko i maslac dobivaju od nje jako ugodan miris; konji trebaju uz grahorku mnogo manje zobi a i živad nju rado ždere, ako se stuca i pomješa mekinjami ili brašnom. Na dalje se veli u spomenutoj knjizi o njoj, da ju pčele najradje oblićn te ih možež od jutra do večera na njoj vidjeti. Od nje može jedan dobar pčelac na dan po 4 kile meda unieti. Glede ove posljednje točke može se bar. Rothschützu vjerovati, jer

on sam goji svake godine nju na nekoliko njivâ a kraj toga imade ul, (što je od izvanredne važnosti), koj je tako uredjen, da imade kantar i na njem se može svaki dan vidjeti, za koliko je ul težji ili laglji. Ovakovih ulâ imade on na prodaju po 17 for.

Prije 5 godinâ naručio sam i ja kod Dolejša u Pragu sjemena grahorkina te ga posijao. Sjeme je bilo jako liepo, čisto i zdravo. Težko sam čekao vrieme, da grahorka nikne i da vidim njezin cviet; ali ja čekam te čekam a grahorka nikne ali neće da cvate, izrasla je do jeseni jedva za jedan pedalj. Primjetiti moram, da sam nju u proljeće posijao. Misleć već, da možda nije tlo za nju, nakanio sam nju prekopati te na onih 10 četvornih hvatih, na kojih je grahorka posijana bila, nješto drugoga u jesen posijati, ali sam nju ipak ostavio, da vidim što će druge godine iz nje biti. Eto veselja. Grahorka cvate i pčele nju marljivo traže. Iz toga sam vidio, da ona istom druge godine cvate, kad se prvi put posije a zatim svake godine. Kako spomenuh posijao sam nju u proljeće te nije iste godine cvala; neznam kako bi bilo, da se u jesen posije, nebi li onda već drugoga ljeta cvala; o tom neimam iskustva. Veselje, što sam ga imao, motreć pčelice po grahorki, nije dugo trajalo, jer sam opazio, da u isto vrieme sa grahorkom i krunica cvate, a te imade po osječkih drvoredih jako mnogo, dapače toliko, da pčele svega meda ni upotriebiti ne mogu. Sijanje grahorke je za mene bilo dakle suvišno, jer ja sam nju samo radi pčela sijao, te bi bio mogao na onom komadu zemlje što drugoga posijati; dvostruka korist od grahorke bila bi po tom samo ondje, (naime za pčele i hranu marve i živadi) gdje neima u blizini krunice. Ja sam nju zato umah druge godine napustio te sam onaj komadić zemlje, gdje je grahorka bila, dao prekopati, jer mi nju krunica, koja gdjekoje godine po 3 nedjele cvate, podpunoma nadomješćuje, dapače obilnošću meda i praška nadkriljuje.

2. *Žalvija.* (Salvia afficinalis) poznata mi je bila već od djetinstva, jer ju je moja majka brižljivo gojila u bašći te je djeci toplo mlieko procie djeno kroz žalvino lišće davala piti. Koliko se još sjećam, nisam onda ovakova mleka rado pio, valjda žalvija nije prijala mojoj naravi. Tako biva, da niema životinja nejede i nepije onoga, što je proti njezinoj naravi, dakle škodljivo; samo čovjek mora svakovrstne stvari žvakati, gutati i piti, proti kojim se instinkt očevidno bori, što tim pokazuje, da protivne si elemente, ako je narav dosta jaka, umah vrati ili pako, ako je slaba, podnaša nevoljna uztrpljivo dobivenu čušku. Sretnih ti stanovnikâ puste Arabije, gdje ljudi nepoznavajući umjetnih i naravi protivnih jelâ, neznadu ni za tjelesne bolesti te žive 200—300 godina, kako kapt. Riley pripovjeda, pak su u 200. godini svoga života još čili, zdravi i okretni. Nu ostavimo to nespadajuće na našu temu, pa predjimo opet na žalviju. Š njom sam isto iskusio. što sa grahorkom, cvate druge godine. Cvieta ima mnogo i pčele su ga tražile. Paša od nje pada u isto vrieme sa Pašom od krunice, pa sam nju zato takodjer napustio i zemlju dao prekopati.

3. *Poreč* (borago officinalis). Jako liepi modričasti cviet poput zviezde je za oko veoma ugodan, osobito ako je poveći komad zemlje njim obrasao. Više sam ga godina gojio u bašći, jer je medju svimi bilinami, kojimi sam pokuse činio, najzahvalniji, ne samo što se obilnosti cvieta tiče, nego i obzirom na njegovu trajnost. Kad sam ga prve godine posijao, uzraslo do prve polovice lipnja tako, da je oko Antunova počeo cvasti te je cvao obilno sve do jeseni i pčele su bile svaki dan na njem. Bio sam š njim jako zadovoljan. Druge godine nisam ga sijao, jer se sije sam onim zrnjem zrelim, što iz cvieća izpada. Mučno je sjeme kupiti, jer čim dozrije, izpadne samo što čovjek mora baš tako rekuć onaj čas pogoditi, kad kani sjeme izpasti, da strese cviet i da izpadne zrno u ruku ili mora se smedje, skoro dozrelo zrnje izvaditi prsti. Obično imade po 4 zrna u jednom cvietu. Treće godine ponaraslo je toliko poreča od izpaloga zrnja, da je bio pregust te sam ga morao preko polovice izčupati, da jedan drugoga nezaguši i da se pojedine stablike mogu bolje razgraniti i više cvieta donieti. Ali eto ti treće godine neprilike. Stablika je šuplja, gdjekoja meter visoka, imade mnogo grančica, na kojih bude puno cvieća. Tim postane bilina težka, malo jačji vjetar i kiša pa se sav poreč slegne uvehne i strune. Istinabog on ponaraste još iste godine toliko, da opet cvate, ali neznatno, jer prekasno u jesen. Prva cvatnja samonikla poreča dolazi doduše u isto vrieme sa cvatnjom lipe te polag ili u blizini njezinoj nebi imao vrednosti. Zato imade opet tu prednost pred lipom, koja samo kratko vrieme cvate, da cviet njegov traje mnogo dulje, dapače poreč cvate sve dok nedodje mraz. Prošle jeseni je još početkom studena cvao. Da neima te jedine gore spomenute neprilike, da ga vjetar obori i uništi, bio bi vriedan da ga čovjek u bašći pčelam goji, osobito ako se uzme na um, da se sam sije tim, što zrelo zrnje na okolo i na stran pada, te se tako za dvie, tri godine od nekoliko zrna jako razširi.

4. *Katanac* (reseda) ili kako ga sviet ovdje obično naziva: rosetl, biti će poradi veoma ugodnoga mirisa poznat svakomu, koj se bavi cviećem. Ja sam ga nekoliko četvornih hvati posijao, a pčele su mi učinile veselje,

te su marljivo na njem kupile prašak i med. Katanac se goji često i u prozorih te možeš ranim proljećem vidjeti pčele, kako obliću prozore, gdje ima cvatućega katanca, odlikuje se medju ostalim cviećem tim, što brzo raste; ako se riedko sije, te se jako razgrani; sjemenje samo izpadne, te se tim sam sije i cvate od rana proljeća do kasne jeseni. Ali opet i tu neprilike, koja ti sve veselje pokvari. Katanac raste nizko, jako se razgrani te pokrije svu zemlju cvietom a to opet čini liepu sjenu, hlad u ljetu i ugodno stanovanje za — krastave žabe.

Mnogo sam već čitao o njih, kako nekoji pčelari tvrde, da žabe nežderu pčelâ, a drugi opet misle, da ih žderu. Ova preporka me je potaknula, da sam baš brižljivo motrio ponašanje te vrsti žaba oko moga pčelinjaka. Bilo mi je napadno, da se žabe u večer, čim se počelo mračiti, sa svih stranâ prema pčelinjaku približavaju, kao vojska prema gradu, što ga obkoljuje te ga kani za uzeti. Jedne ljetne večeri odem na stražu pred pčelinjak. Izabrao sam si jednu žabu, da ju motrim. Vidim jednu, kako se je lagano dovukla malo izpod pčelinjaka i kako na nešto vreba. Nisam trebao dugo stražiti, pružila mi se je na skoro prilika, da se osvjedočim o škodljivosti žaba. Dvie su se naime pčele pred-ulom na daščici hrvale i klale, te napokon obie na zemlju spale. Tko je bio sad bržiji od žabe, ona priskoči, progutne jednu i drugu te sam mogao na njezinu oblizavanju opaziti, da su joj baš u slast išle. Kod te prilike mogao sam i to opaziti, da žaba neće mrtvih pčela žderati već samo žive. O tom sam se mogao svaki dan osvjedočiti. Pred svakim pčelinjakom, pa i pred mojim može se opaziti puno mrtvih pčela, ali se može i to uvidjeti, da tih u jutro nebude manje, nego li ih je u večer bilo, što bi svakako moralo biti kod tolike sile žaba, kako ih je u večer oko moga pčelinjaka vidjeti bilo. U toj neprilici nije mi se valjalo srdit, jer gnjev nepomaže, dapače škodi, jedno čovjek kod njega nemože triezno misliti a drugo ruši zdravlje, nego mi je valjalo misliti, kako da se tih, pčelam neugodnih gostovâ, oslobodim. Razmatrajuć kako na ovom svietu u borbi za svoj obstanak svaki stvor živi od uništavanja drugoga te se širi stezuć granice slobode svojih susjeda, pala mi je na um ona pripovjedka o Abderićanih. Kad su se kod njih kao stanovnicih u močvarnom predjelu, rode tako pomnožale i pojavile, da su jim već dodijale, stali su ih tamaniti i progoniti, ali tim se je povečala sila žaba na toliko, da su se morali izseliti iz grada. U pusti grad dodjoše opet rode te ga čistiše od žaba i Abderičani se opet useliše, neproganjajuć od sele više roda. U tih mislih zadubljen, odlučio sam se i ja jedan par roda u svom dvorištu nastaniti, da mi utamane žabe. Propit kujem gdje da bi mogao dobiti rodu, obećao mi je jedan prijatelj, da će mi ju dati, ali sam opet od drugoga saznao, da rode krastavih žaba nežderu, barem da on nije nikada vidio, da bi bila roda krastavu žabu požderala. Bio sam dakle opet ondje gdje i prije. Povrh toga sjetio sam se još nečega. Čitao sam negdje u pčelarskih novinah, neznam više u kojih, da je neki pčelar jednom motrio rodu, kako po repici šeće i po cvietu nešto kupi. Kad se je približio, opazio je, kako roda sa cvieta repičina pčele kupi i ždere. Kad bi dakle namjestio rodu, da mi pčele od žabâ brani, značilo bi, metnuti jarca za bašćovana.

(Nastavak sliedi.)

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.)

Matan: E pa šta je to za vas, napisati jedan tiskani arak u godini dana!

Učitelj: Pravo imaš, to nije Bog zna što, ali mi se zato ipak tuži, moj sudrug, urednik „Slavonske pčele“ da neima suradnika i da nije dvojice čak sa otokâ jadranskoga morja, bio bi mu ja jedinim suradnikom. — Medjutim on se nada, a i ja mislim, da će se ove godine više suradnika javiti, pošto je sada izpuštena njemačka strana u „Slavonskoj pčeli“, te će taj list izilaziti samo na hrvatskom jeziku.

Matan i seljaci: To je i pravedno. Zar mi nismo u stanju jedne jedine pčelarske novine na svom materinjem jeziku uzdržati?

Matan: Ta kako mi je žao bilo, kad ste mi ono lane dali te pčelarske novine da čitam, a u njima polak njemački, pa još kako kazaste jedno, te jedno. Kad sam novine pokazo našemu gospodinu paroku, on je odma kazo: „Sve je to liepo i dobro, ali mi se samo nedopada to dvojačenje“ i znate, reko mi je da netreba tih novina dok nebudu izilazile samo na našem jeziku.

Učitelj: Gospodin je župnik imao donjekle i pravo, opozicija je svagdje dobra, jer da nije bilo više takovih čeličnih domoljuba, izilazila bi možda još i danas „Slavonska pčela“ u prvobitnom obliku. Nego se zato ipak nesmiju odsuditi muževi, koji su dosele bili za izdavanje družtvenoga glasila na hrvatskom a u prevodu i na njemačkom jeziku, jer je samo tim načinom bilo moguće u prvom početku družtvom pokrenuti. Ali, — bilo kako bilo, predjimo sada na samo družtvo.

„Slavonsko pčelarsko družtvo“ postoji od godine

1879. Iste godine zaključi njekoličina gradjana dol. grada Osieka osnovati pčelarsko družtvo. Svomu zaključku dosljedni sazvaše oni 2. ožujka i. g. više svojih sugradjana na dogovor. Pozivu ovih odazvalo se je preko dvadeset prijatelja napredka, te zaključe svi zajednički, čestitajuć začetnikom te plemenite zamisli, da se pčelarsko družtvo pod imenom „Slavonsko pčelarsko družtvo" osnuje.

Matan: Ama tako je, ge se ljudi slože, tamo se sve učiniti može.

Učitelj: Stara je poslovica: „Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." Nego znajte ljudi ni složan rad nevriedi mnogo, ako nije uztrajan. Vidite baš u ovom našem pčelarskom družtvu da nije bilo žilave uztrajnosti, bio bi mu se već odavna i trag zameo. Svaki je početak doduše težak, ali ovo se je družtvo imalo sprvine boriti ne samo materijalnom oskudicom, nego i mnogimi nepromišljenimi neprijatelji. Samo nepokolebivom značaju predsjednika i uztrajnomu, pa osbiljnomu radu uprave bijaše moguće to obće koristno družtvo održati. Dvie godine danâ životarilo je to družtvo, a članovi se množiše ponajviše u mjestu; vanjskoga djelokruga nije imalo. Znate, što je diete, dok neprohoda. Ono puže po sobi, a po liepu danu zadje kadikad i na dvorište, ali dalje ne. Savjestna i brižna uprava družtvena uvidila je odmah, da se družtvo samo svojim javnim glasilom razprostraniti može, te samo pomoćju glasila uspješno djelovati u pogledu razprostranjivanja racionalnoga pčelarstva. Nastade dakle pitanje, kako izdavati glasilo? i čim podmiriti barem tiskarske troškove?

Matan: Pa zar su ta tiskana slova tako skupa a vi ste nam jedanput pripoviedali da to jako brzo ide.

(Nastavak sliedi.)

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana K. Novaka*, puč. učitelja.

(Nastavak.)

Svibanj.

(1.) *Zimorad*, prve polovice mjeseca, prije dobro pak sred. pohodj. v. sieč. br. 1.

(2.) *Kraska*, izvrst. pohodj. V. sieč. br. 2.

(3.) *Bob*, prve polov. mjes. prije dobro pak sred. pohodj. V. Sieč. br. 8.

(4.) *Rodakva*, prije izvrst. pak dobro pohodj. V. velj. br. 9.

(5.) *Kupus*, prve polov. mjes. sred. pohodj. V. velj. br. 11.

(16.) *Divlja kraska*, sred. pohodj. V. veljača br. 13.

(7.) Modri šeboj, isto br. 15.

(8.) Luska, isto V. ožuj. br. 25.

(9.) *Pitoma riga*, malo pohodj. V. ožuj. br. 30.

(10.) *Ripa*, dobro pohodj. V. ožuj. br. 32.

(11.) *Žuti šeboj*, sred. pohodj. V. ožuj. br. 33.

(12.) *Pasji copuh*, prve polov. mjes. Malo pohodj. V. ožuj. br. 34.

(13.) *Ljubidrag*, drŏbro pohodj. V. ožuj. br. 35.

(14.) *Petoprstica*, sred. pohoj. V. ožuj. br. 37.

(15.) *Mala djetelina*, isto br. 38.

(16.) *Mali žuti gorčik*, malo pohodj. V. ožuj. br. 42.

(17.) *Spletikos*, dobro pohodj. V. ožuj. 43.

(18.) *Vainilija*, isto br. 45.

(19.) *Krvavac*, sred. pohodj. V. ožuj. br. 48.

(20.) *Česalja*, isto br. 49.

(21.) *Potajnica*, malo pohodj. V. ožuj. br. 50.

(22.) *Goredja djet.* dobro pohodj. V. travanj br. 55.

(23.) *Rogata djetelina*, isto br. 56.

(24.) *Rotkvica*, isto br. 57.

(25.) *Mali popanac*, isto br. 58.

(26.) *Krvavica*, izvrst. pohodj. V. trav. br. 61.

(27.) *Balučka*, dobro pohodj. V. trav. br. 63.

(28.) *Bonaverija*, isto br. 65.

(29.) *Gunjica*, isto br. 67.

(30) *Makljika*, izvrst. pohodj. V. trav. br. 70.

(31.) *Omak*, isto br. 71.

(32.) *Veli sliez*, isto br. 72,

(33) *Bieli bušin*, isto br. 73.

(34.) *Parimuda*, dobro pohodj. V. trav. br. 74.

(35.) *Rotvica*, isto br. 75.

(36.) *Stinjuša*, sred. pohodj. V. trav. br. 77.

(37.) *Biela djet.*, dobro pohodj. V. trav. br. 78.

(38.) *Gorušica*, sred. pohodj. V. trav. 79.

(39.) *Zlatica*, isto br. 81.

(40.) *Mišakinja*, rumenim, cvietom malo pohodjena V. trav, br. 82.

(41.) *Lan*, dobro pohodj. V. trav. br. 83.

(42.) *Grašnjak*, isto br. 84.

(43.) *Divlji pelin*, isto br. 88.

(44.) *Bubić*, isto br. 91.

(45.) *Krunica*, isto br. 92.

(46.) *Modra kadulja*, izvrst. pohodj. V. trav. br. 93.

(47.) *Biela kadulja*, isto br. 94.

(48.) *Barčev grašor*, dobro pohodj. V. trav. br. 97.

(49.) *Pasji jezik*, prve polov. mjeseca sred. pohodj. V. trav. br. 98.

(50.) *Pasji luk*, sred. pohodj. V. trav. br. 99.

(Nastavak sliedi.)

Zapisnik

redovite odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ držane dne 1. siečnja t. g. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagor. g. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni bijahu članovi odbora: Gg. *Antun Hržić*, I. podpredsjednik; *Josip Auerbach*, II. podpredsjednik: *Bogdan Penjić*, I. tajnik; *Gabriel Lucarić*, blagajnik; *Naco Sudić*, odbornik; *Ivan Heštera*, odbornik; *Franjo Bengjel*, odbor. zamjenik.

Pošto bi pročitan i odobren zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. Gosp. tajnik izvješćuje, da je 500 komada naputnica i 500 komada opomenica jur dotiskano i družtvu dostavljeno. Prima se na znanje.

II. Isti priobćuje, da naručene mašine (vrealo i preša za vosak) nisu do danas još prispjele; odbor zaključuje i opet se pismeno obratiti na dotičnoga prodavaoca, da bi naručene pošiljke uskorio.

III. Glede molbe, podastrte visokoj kr. zem. vladi o blagohotnom podieljenju subvencije ovomu družtvu, javlja gosp. tajnik, da odgovor još nikakav nije prispio. Uzima se na znanje.

IV. Pošto se glede pregledavanja družtvene blagajne, koja bi se imala povjeriti novo izabranomu družtvenomu blagajniku, nije dosad ništa učinilo, to opunovlašćuje odbor podpredsj. gosp. *Auerbacha*, da primi stvar u svoje ruke, te, pozvav dotičnu gospodu revizore, snjimi rečeno pregledavanje izvede.

V. Gosp. tajnik izvješćuje, da predmeti — pčelarsko orudje i kilogram umjetnoga saća — što ih je centralnog družtva uprava pčelarskoj podružnici u Valpovu pokloniti obećala, nisu još gotovi; čim se prirede, da će se za odpremu pobrinuti. Uzima se na znanje.

VI. Isti javlja, da preostali na tršćansku izložbu odaslani predmeti nisu još natrag prispjeli. U to ime da se je dao upitati kod sl. trgovačke komore u Zagrebu, te dobio odgovor uputom, da bi se upitao kod uprave parobrodnoga družtva u Osieku, što je on odma i učinio, no za odgovor dobio, da stvari prispjele nisu, zato da će se uprava obratiti na parobrodno družtvo u Sisak, da sazna, dali su i gdje su stvari na putu. Prima se na znanje.

VII. „Slav. gospodarsko družtvo“ u Osieku dopisom od 23. prosinca 1882. br. 348. pozivlje ovo pčelarsko družtvo, da bi po svojih zastupnicih sudjelovalo pri glavnoj skupštini, koja će se držati dne 21. siečnja 1883 u 9 ura pred podne u prostorijah istoga družtva. Za odaslanike izabrana su iz odbora dva člana: podpredsjednik gosp. *Ant. Hržić* i tajnik g. *Bogdan Penjić.*

VIII. Predsjednik predlaže, da se odbor sporazumije glede družtvenog sastanka na čistu sriedu. Izmjenjivanjem mnenja bude zaključeno, da se priredi mala izložba pčelarskih proizvoda.

IX. Podpr. *Hržić* predlaže, da bi se nabavio ormar za knjige i novine, koji bi se smjestio u družtvenu sobu, da budu tako knjige pojedinim članovom pristupnije. Predsjednik sjeća na nesigurnost, kojoj bi tim knjige bile izvržene, te predlaže, da bi se tim još za neko vrieme počekalo, dok družtvo dodje do shodnijih prostorija. Odbor usvaja predlog predsjednikov.

X. Isti predlaže, da se nabavi jedan exemplar „Uhrwagestock od bar E. Rothschütza“ koji pokazuje, s koje biljke pčela na dan više nosi. Predlog se jednoglasno prima, a naručbina povjerava tajniku g. *Penjiću.*

XI. Isti predlaže, da bi se iz organa slav. pčelarskog družtva „Slavonska pčela“ od godine 1883. posve izostavio stupac prevoda na njemački jezik, tako da odsele list izlazi na jeziku hrvatskom. Odbor predlog prima te zaključuje, da će se od god. 1883 u glasilo slav. pčel. družtva primati i tiskati takodjer izvorno njemački dopisi, koji bi uredničtvu stigli.

XII. Da se uredničtvu lista „Slavonska pčela“ posao ponješto olahkoti i zakašnjivanju donjekle doskoči, predlaže g. *Hržić*, da se expedicija lista od uredničtva odvoji, te drugomu povjeri. Odbor se slaže sa predlogom, te se obraća molbom na tajnika, gosp. *Blagojevića*, da bi expediciju preuzeo.

XIII. Sliede imena pristupivših družtvu članova: Gg. *Lončarević Antun*, kr. nadcestar u dolj. gradu Osieku; *Wilfinger Samuel*, parobrod. činovnik u Osieku; *Weichand Tomo*, parobrod. činovnik u Osieku; *Živanović Jovan*, profesor na kr. gimnaziju u Karlovcih; *Štumpf Dragutin*, policajni pristav u Osieku; *Mikić Dragutin*, kr. kotarski pristav u Vinkovcih; *Činček Florian*, župnik u Nuštru i *F. Šedjivy* u Djakovu.

Po postojećih §§. družtvenih pravila prima se veleč g. *Činček Florian*, kao član utemeljiteljni, a ostali kao podpomagajući članovi od godine 1883.

U dolj. Osieku, 18. siečnja 1883.

Franjo Šmidt ml., predsjednik.

Bogdan Penjić, I. tajnik.

Gabriel Lucarić, perovodja ove sjednice.

Zapisnik

sastavljen 3. prosinca 1882. u sjednici, konstituirati se imajuće I. podružnice u Valpovu, od slavonskog pčelarskoga družtva u Osieku

Prisutni: 1. Pogl. g. kot. sudac *Pajo Georgievič;* 2. Pog. gosp. *Adolf Eisenbarth*, upravitelj vlastel. pisarne; 3. Pog. gosp. *Gustav Petheö*, vlastel. gospodarstveni providnik; Blagorodna gospoda: 4. *Matija Benaković*, zamj. načelnika; 5. *Slavoljub Sieber*, liečnik; 6. *Hinko Blesser*, vlast. prihodar; 7. *Vinko Beer*, vlast. mjernik; 8. *Skender Deszáthi*, liekarnik; 9. *Martin Lončarević*, podbilježnik; 10. *Ladislav Michl*, obć. poreznik i blagajnik; 11. *Josip Posczić*, posjednik; 12. *Josip Neuman*, kovački obrtnik; 13. *Skender Rekettye*, vlast. gospod. činovnik; 14. *Emanuel Jahl*, vlast. gospod. činovnik; 15. *Eduard Flambach*, vlastel. gospod. činovnik; 16. *Andrija Hermanić*, obrtnik; 17. *Ferdinand Mergenthaler*, vlast. činovnik i 18. *Šime Vudy*, ravnajući učitelj.

G. *Šime Vudy* uzimlje prvi rieč, ter pozdravlja prisutne sliedećim govorom:

Štovana gospodo!

19. vjek u kojemu smo srietni živjeti jest vjek naobrazbe, jest vjek prosvjete, vjek kulture i vjek udruživanja. Najviše i najveća su se družtva u tom vjeku stvorila, a to sve da laglje napredujemo s duhom vriemena i s drugimi kulturnimi narodi, koji orijaškim korakom pred nami i u prosvjeti i u kulturi napreduju.

I naša je domovina sretna, da može nabrojiti njekoliko družtvah u svomu krilu, koja u istinu nesamo da liepo i valjano napreduju, već i koristno djeluju, tako da njihovu blagodat, koli pojedinac, toli i ciela okolica njegova blagotvorno osjeća i važnost izkusuje. — Ali jedno od najnovijih družtvah u našoj domovini jest doista pčelarsko družtvo, jer toga od pred 3—4 godine samo po imenu poznavasmo, čitajuć o takovih, po njemačkoj, francezkoj, Italiji, Českoj, Kranjskoj itd. Pak evo sada ga imamo u našoj domovini, i to u našoj najbližjoj blizini u glavnom gradu Osjeku, nesamo da živi ili oživljuje nego liepo cvjeta i obećaje obilnoga ploda, a tomu je dokaz, što je isto na dvijuh izložbah u Beču i Trstu odlikovano sa svojimi proizvodi. Zasnovatelji istoga družtva si stekoše vjekovitu uspomenu.

Ako me pitate što je pčelarsko družtvo, to Vam u kratko odgovaram. To je družtvo, koje razširuje i samo se bavi za uzor i primjer okolici sa umnim pčelarenjem, da odsele puku našemu bude koristnije pčelarenje. Poznato nam je, da se je naš narod i dosada bavio vrlo rodo pčelarstvom, za to nam dokazuju pojedini slučajevi da ih na stotine košnica pojedinci uzgojiše, te uz svu golemu primitivnost liepu svoticu godimice ubraše, a kud i kamo li više bi naš seljak si pomogao kada bi umio vješto i umno postupati sa životinjicom, koju je do sad za njezin silni trud i privredu nemilice dušio i uništavo.

Umnomu pčelaru nije svrha pčelice uništavati već što više uzgajati. Sve to će nas učiti naše družtvo koje si sada stvaramo, to jest podružnica koja će biti u živomu doticaju i uzkoj sponi sa središnjim družtvom. Stoga gospodo prionimo svesrdno uz družtvo, pak u to ime pozdravljajuć Vas i zahvaljujuć se na odzivu koga usljed našeg poziva, eto tako mnogobrojno izkazaste, kličem Bog pomozi!“ — (Živio!)

(Konac sliedi.)

Kako se od meda ocat (sirće) priugotavlja.

Može se uzeti jedan dio čista meda i 15 dielovâ vode, — tko hoće jače sirće može i 12 dielovâ vode uzeti ili ostanke i odpadke kod prešanja, (ciedjenja meda) kako takodjer popiranje koje kakvi posuda, koje su s medom zamazane kao i vrcala, tad one grude koje su kod prešanja ostale, još se u njima puno meda zadržaje, ove se razdrobe i vrućom vodom razriede, i tako njekoliko satih ostavi, da voda svu slast izvuče; tada ako nije medica dosta sladka, i ako se još neimade kakvih posuda popirati, može se morda kakvoga lošijega meda primetnuti; jer čim sladja je medica jačje je i sirće. Onda se grude — one razmrvite — izgnjetu i tekućina procjedi, i na vatri prokuha i opjeni dok se više nebude pjenjilo. Moglo bi biti da se i nekuha, al ovo kuhanje pomaže da bude sirće svjetlije i liepše boje. Onda se izlije u posudu u kojoj je već sirće bilo, i ako je još kakve kvasinske maternice ostalo — a ako ne, može se od pšenična brašna u tiesto napravljena kvasa u nutra metnuti — ili pivarskog kvasca. — Već za koj dan počima vrienje kod vruće peći ili štednjaka kod topline oko 25°, i čim je više kvasa tim će biti prvo sirće užeženo, i kad je već dosta kiselo i jako, onda se imade u flaše pretočiti

čvrsto začepiti, da neizgubi svoga mirisa i možda nepostane odurno. Jedni preporučaju sudić (posudu) — jer po malo presahne — drugim sirćetom ili vodom nadolivati, što i bez toga može biti, kao takodjer što može biti, da se nikakve mirisave stvari u dobi vrienja u nutra nemeću, što se na mjesti preporuča.

Scoce, 23. prosinca 1882.

M. Miletić.

Razne viesti

Čista srieda. Kao svake, tako su i ove godine proslavili taj dan osječki pčelari zajedničkom večerom. Obću pozornost svratila je iste večeri na se vrlo ukusno uredjena miniaturna izložba raznih pčelarskih proizvoda. Tu si vidio u vrlo liepih staklenkah vrcanoga meda raznoga teka i razne boje, umjetno izgradjenih staklenih zvonovâ i krasno uradjenih okvirićâ. Uz umjetno saće bijaše pri toj izložbi i pčelarska književnost zastupana. Prisutno je bilo preko s t o osobâ, a zabava je trajala uz pratnju naše tamburaške glasbe sve do rane zore.

Medica (medno vino). Da si ju priugotoviš, postupaj po propisu poznatoga pčelara župnika Dzierzona. On veli od prilike ovako: Smješaj 25 funtih (dotično odgovarajućih kila) meda u 50 oka (resp. litara) vina, tu smjesu daj u čistom bakrenom kotlu uzavrieti, ter ju neprestano pjeni. Nakon pol sata siplji unj pomalo do 3 funte u fini prah stučene krede, neprestano pri tom mješajuć. Žilavu materiju koja se usljed toga na površini pokaže odstranjuj (odgrabljuj) tako dugo, dok se je više nepokaže; izlij tada tekućinu u kakvu drvenu posudu, da bi se kreda na dno slegla. Odalij zatim oprezno tekućinu (da se sa krednim talogom nepomuti) i opet ju sali u kotao, pridodav joj 6 funtih fino stučena ugljena i tako još do 2 sata polagano pri umjerenoj vatri kuhaj. Sada prociedi vino kroz pustenu ili flanelnu kesu, i opet š njim u kotao, da uzavrije. Prije nego li počme ključati uzmi bielanjak od 25 jaja, razpjeni ga i po malo pridodavaj ga grijajućoj se masi (tekućini), čim se to postigne da se možebitni ostanci krede, ugljena i ostala nečist u pjenu bjelanjka skupi, i za vrienja odgrabi. Kreda posrče kiselinu, ugljen pako tek voščani. Kad se je vino ohladilo, pretoči ga u burence, ali tako da nebude baš sasma puno, a na vran (otvor) mjesto čepa metni čistu platnenu krpicu i podaj mu mira, da uzavrije, a kada je već preradilo i očistilo se, odtoči ga u staklenke, dobro glave osmoli, (začepi) i možeš imati tako medena vina, bez da bi se pokvarilo, doklem hoćeš. M. B.

Med, sredstvo proti popucanima i hrapavima rukama. Izim raznih liekarničkih preparata od čista loja, glicerina, (2 kavne žlice na pol litre mekane potočne ili prekapane [destilovane] vode), preporučuje se pranje ruku sa medicom (zamedljanom vodom). Uzme se naime jedna kašika meda na pol litra vode, kojom se češće prieko dana, osobito na večer ruke, a analogno tomu ma koji dio tiela ispira. M B.

Od uredničtva: Veleč. g. D. M. na otoku Čresu. Što se je dogodilo, da nam na zadnji preporučeni list ništa neodgovarate. — Primite oviem prvi srdačni pozdrav u god. 1883.

— Gosp. J. K. N. na otoku Hvaru. Vaš nas je članak veoma obradovao, samo nam se što češće javite. Uvrstiti ćemo ga u sliedeći broj.

— G. J. Ž. profesoru u Karlovcih. Ove godine neće biti izložbe u Osieku, ali će zato biti u godini 1884. mjeseca rujna zemaljska obrtno-gospodarska izložba. Javite se skorim, kako ste nam u bečkom Novom mjestu obećali. I mi se zadovoljstvom sjećamo onih ugodnih, s' Vami probavljenih časaka.

☞ Na ubaviest. ☜

Pošto se je dojakošnji družtveni blagajnik na svojoj časti zahvalio, to molimo vanjske članove, da izvole odsele sve prinose upraviti poštarskom naputnicom na gospodina gimnazijalnoga profesora G a v r u L u c a r i ć a u Osiek.

☞ Tko si od gospode članovâ želi nabaviti koju uzor džirzonku, neka se najdulje do konca ožujka pismeno prijavi uredničtvu. Ujedno se gg. umoljavaju da točno označe, koli broj željenih džirzonakâ, toli zadnju poštu, ili parobrodarsku, dotično željezničku stanicu. Jedna takova džirzonka sa dvostrukimi stienami, odieljenim medištem od ležišta i 30 okvirićâ stoji bez krova samo 5 for., a sa krovom zajedno za 50 nvč. više.

☞ Ovomu broju prileži ilustrovani cienik baruna E. Rothschütza. („Krainer Handels-Bienenstand zu Weixelburg bei Laibach“.)

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku.

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882.
Ehren-Diplom I. Rang's Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva i I. PODRUŽNICE U VALPOVU.

TRIESTE 1882

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 strana). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 2—3 tiskane strane u obsegu, u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 2. i 3. ***U Osieku,*** *za mjesec veljaču i ožujak 1883.* ***Tečaj III.***

Hrvatska pčela.

(Piše Dinko Muškardin sa otoka Cresa.)

Štivan, mjeseca veljače 1883.

Uslied zavladala običaja razlikujemo pčele po predjelu, gdje žive i po narodu, komu prvobitno pripadaju. Po tomu imademo ne samo pčelu Cyparsku i Kavkazku, nego i Njemačku i Talijansku, te neću da kažem jošte koju i kakvu. Obćenito je poznato, da se jošte nisu i Bog zna kada će se sva plemena, vrsti i suvrsti pčela, kojih se silesija u nepristupnih gvozdovih raznih diela svieta krije, pronaći. Svako promicanje u tom pravcu, polučeno po požrtvovnih i neumornih naravoslovcih, darak je neprocienjeni po vasiono pčelarstvo. I u nas se desi neka vrst (u najširem smislu) pčela, poštovanomu obćinstvu budi posvema ili samo djelomice nepoznata. O njoj se govori i piše, a nitko ju vlastitim imenom neozva. Neki ju hoće pčelu Slavonsku, drugi Kranjsku, te i Dalmatinsku, pa napokon i Hercegovinsku. Recimo bez okolišanja: to je *Hrvatska pčela*. Mnogim će biti novo ime, al nije nova pčela. To je ona pčela, koju skoro svaki dan svojima očima gledamo. Nije svagdje ista, al je samo jedna te ista vrst. Kako nisu drugi pčelari sve naše suvrsti do kraja proučili i izpitali: tako ovim člankom neću ni ja. Žalibože iztražioca naše pčele bilo tako malo, da ih moramo stezati na najmanju brojku. Pol čovječja vjeka jedva bi tomu dostalo. Svatko doprinesi u tu svrhu, koliko možeš. I ja ću položiti maljušni kamenčac, više kojih će dograditi velebnu sgradu domaćemu pčelarstvu. Nepišem nikomu za volju, nego samo radi pčele naše. Njezina svojstva na to me potiču. Imamo se čim dičiti! Hrvatska je pčela sa svojih osebina, sa marljivosti, blagosti, krupnoće, veličine, zdravlja itd. itd., jedna izmedj najplemenitijih i najizvrstnijih pčela medarica o čemu ćemo se kašnje osvjedočiti.

Pošto sam pčeli, koja je medj nami od prastarih vremena, ja prvi novo ime nadjenuo, bit će mi dopušteno, da štošta o tom imenu progovorim. Predvidjam da neće biti svim to ime povoljno. Priznajem sve i svakog u Hrvatskoj, i u Hrvatskih zemalja. Nu Hrvat sam i na Hrvatskom tlu živem. Ovdje nema nego Hrvata, a svaki, gdjegod bio na Hrvatskom tlu, mora biti prvo Hrvat, pak sve drugo. Temeljno je to načelo svakog Hrvata, od koga nemože da odstupi.

Gospodar Hrvat na Hrvatskom tlu svoju pčelu nemože drugčije da imenuje, nego Hrvatskom. Za protivne slučaje nikoga nit nesilim, nit nenapastujem. Žalio bi ipak veoma, da vrst Hrvatska zadobije drugi naziv njoj nedoličan i nenaravan. Razne suvrsti tomu ništa nesmetaju. Njemci, Talijani, Rusi itd. posjeduju više suvrsti pčela, pa nitko netaji, da ova ili ona nije pčela Njemačka, Talijanska ili Ruska. To će se pravo glede naše pčele valjda i nam Hrvatom pripoznati. Zemljopisno ime nikako joj nepristaje, jer zemlje, gdje ona biva, nisu puste i bez naroda, već napučene i obitavane. Ako je zemlja narodna, tim je sve narodno. Pčela dakle nepripada zemlji, već narodu, i po narodu zove se Hrvatskom. Kad bi naša pčela nosila zemljopisno ime, mnogi bi se pčelari nevješti, a največma novaci zavaravali držeć, da imade više vrsti pčela, a medjutim nije nego jedna vrst uz dotične suvrsti, što bi i našemu glasu i narodnoj ekonomiji moglo prilično štetovati. Napokon zemljopisno ime nebi Hrvatskoj veću vriednost dobavilo, nego će narodno ime, a ne manja je zasluga onog, koji pčelu goji, osobito ako šnjom umno postupa, nego li zemlje, koja pčeli hranu pruža. Pridržav narodno ime, ako nas baš volja, ili da moramo, imademo načina, da označimo njezin zavičaj, a odbiv, čini se najveća krivnja narodu, čigova je pčela. Bezimenka nikako nesmije da ostane. To bi bila jedina iznimka svoje naravi. Ja sam ju, mnijem, sretno iz nje izbavio.

Rekoh, da se pisalo o Hrvatskoj pčeli. Pravo govoreć, pisalo se samo o njekojih suvrstih, ali ne od svih i tko zna, kada će se sve preći. O tih je jedan pisac stranjski i jedan ili dva domaća. Drugi samo spomenuli pčelu sa žutim povorom (hrbtom) i metnuli ju u Dalmaciju. Sve su naše pčele sa žutim povorom; tim su se i naše pčele dotaknuli. Za čudo, da jošte nisu pčelari iznašli pčele sa žutim povorom nit u Slavoniji, nit u Bosni. Ja njim kažem, da je takva pčela i u tih zemalja bogato zastupana*). Da pokažem podpunu sliku Hrvatske pčele od potrebe je, da pregledamo te iste pisce, u koliko se našega predmeta tiče. Najprvo ćemo zaviriti u pisce, koji obćenito govore o pčeli sa žutim povorom i nalaze ju u Dalmaciji pak ćemo se zabaviti kod onih, koji o suvrsti razpravljaše.

*) Istina je. — Ur.

U tabor prvi spadaju:

A) Iz pčelarske književnosti Talijanske jedini je vitez i profesor Vjekoslav Sartori, koji napisa dva djela: 1. „Trattato di Apicoltura razionale,“ u kojem na strani 10. veli: „Pčela sa žutim povorom pribiva u južnoj Francezkoj, u Siciliji, Dalmaciji, Banatu, Krimu, na Azijatskoj obali i na Kavkazu.“ Netko tog gospodina, inače najodličnijeg pčelara, glede sjeverne pčele (a. nordica) u varku zavede, koju istodobno i u Dalmaciji postavlja.

2) U družtvu sa gosp. de Rauschenfelsom sastavi djelo najnovije „L' Apicoltura in Italia,“ al nespominje nit naše pčele, nit Dalmacije.

B) Iz pčelarske književnosti Njemačke navesti ću samo tri (četiri) pčelara: 1) „And. Schmid i Georg Kleine“ — „Leitfaden“ itd. gdje na str. 6. skoro doslovce prepisaše Sartoria. Evo jih: „Suvrst različna od Talijanske pčele po žutom povoru dolazi u južnoj Francezkoj, Siciliji, Dalmaciji, Banatu, u Krimu, na otocih i kopnu Male Azije, te i na Kavkazu.“ 2) G. Dathe — Lehrbuch der Bienenzucht, 2. izdanje (3. izdanja neimam). Na str. 28. spominje pčelu sa žutim povorom i popraćuje ju ovako: „Šarena južno-europejska pčela žive u mnogih (nekaže poimence) južno-europejskih pokrajina, nego imade je u Hollandu i u zapadnoj Aziji. U ljepoti stoji za talijanskom pčelom i nije kao ova kod pčelara obljubljena.“ 3.) U djelu „Die Bienenzucht, — A. Bar. v. Berlepsch i i W. Vogel“ negubeć u potankosti razdiobe hoće Talijansku pčelu u Dalmaciji. Na str. 3. i 4. kažu: „Ona dolazi sa neznatnimi promjenami u južnoj Francezkoj, u Dalmaciji, Banatu, Siciliji, u Krimu, na Kavkazu, na otocih i kopnu Male Azije.

U tabor drugi spadaju:

A) Od stranjskih pčelara gosp. Eduard Cori, českí pčelar, koji sastavi jako izvrstan članak, o komu odmah niže.

B) Od domaćih pčelara 1. Gosp. J. E. Tomić, koji je napisao „Pčelarstvo“ imenuje na str. 18. nekakvu Hrvatsku pčelu. Nego o njoj ću poslje progovoriti. 2) I moja skromnost, koji sam jurve god. 1877. o našoj pčeli svoju rekao, kako ću kasnije kazat. Više od toliko, iz pčelarske knjige starije i novije saznati se nemože. A puno bi nas zanimalo da doznamo, jeli naša pčela u svemu slična onimi inozemnimi pčelami,

o čemu razložno dvojimo, ili se saudara š njimi jedino sa žutim povorom. Po znanstvenu pčelariju takva znaličnost nije kakva malenkost, nu za sada ona neda se riešiti. Mimoišav pisci potanji opis pčele sa žutim povorom, držimo, da joj nisu ni razredovanje najtočnije pogodili. Jer tko će tu pčelu zvati južno-europejskom, kad je ima i izvan Europe? Mi Hrvati na to pristati nemožemo i s razlogom.

Od žutih pčela u najnovije vrieme najveću je pozornost svratila pčela Kavkazka, pače i uzvisilo se ju na posebnu rasu. Gospod. profesor dr. Butlerov reče svoju o njoj u „Eichst. Bienztg" god. 1878., str. 34. 35. 36. 37. i 38.,; ona postade od naše i od drugih sestara neodvisnom, samostalnom, sačinjavajući posebnu vrst. Hrvati joj za doživljela odlikovanja iz srca najiskrenije čestitaju.

Nu ni druge Kavkazkoj sestrice nemogu da ostanu na najnižem stepenu. Ako imadu vlastitih zasluga i njim se odličnije mjesto podieli. U tomu nas pomaže gosp. Butlerov. Kaže u pomenutom članku da će Kavkazka pčela poletiti na viši stepen, nego li crna i vjerojatno do one visine, do koje su Talijanska i druge južne pasmine. Ova kategorička izjava tiče i našu bud južnu pčelu. Po njoj je južna i naša pčela izvrstnija od crne, iliti od njemačke pčele, a po gotovo izjednačena Talijanskoj pčeli. Nitko tomu prigovorio nije. I ja mu vjerujem, jer govori učenjak, sjeverni pčelarski auktoritet i brat Rus, koga žarkimi osjećaji dubokog poklonstva visoko štujemo. Ako je u obće žuta, a naposeb Hrvatska pčela jednaka Talijanskoj, tim je onda na višu se čast podigla, koju do sada imala nije. Ona je kao i Kavkazka postala vrst posebna, vrst Hrvatska. Ovakovu i ja od više godina i scjenim i držim. Ta istu pčelarsku sintesu ovim bitno i razlažem.

(Nastavak sliedi.)

Poslovi naši na pčelinjaku u prvo proljeće.

(Piše: Paja Janković, paroh, član consist. i pčelar.)

Ako smo uzimili djerzonke naše kako valja, nemamo onda posla na pčelinjaku do glavnoga izletanja pčela na čišćenje. Tko je zaklonio djerzonke od vetrova i pokrio ih daskama, mora imati brigu. da sve to na vreme ukloni, kad budu pčele prvi put izletale na čišćenje. Samo posle toga čišćenja neka preduzima i samo preko nužne poslove kod jednoga drugoga li pčelca. Ako budu do kraja veljače već izletale nekoliko puta na čišćenje, možemo računati onda, da je usljed ugodnijega vremena matica već nalegla prilično jaja, i da su sbog toga pčele više trošile meda. Onda valja sve djerzonke pregledati tim prije, što se sad za vremena može pomoći onima, kojima hrana skoro nestaje. U prvi dan glavnoga izletanja pazimo, da nesmetamo pčelama u letenju, da ih neuznemirivamo, ako samo nemoramo jednu drugu li djerzonku potresati i premoravati pčele, da izleću. Iz koje djerzonke neizlazi nijedna pčela, kucnut ćemo jače po koji put na vrata i dunut ćemo po dva tri puta jedno za drugo u leto zdravo jako. Osobito valja da pazimo u pozno veče, da nije koji narod nemiran i treba takav pribeležiti znakom sumnje, da nema matice. Sutra dan treba pregledati točno svaku djerzonku, o kojojgod sumnjamo, da nema matice i meda do paše zadosta inače netreba, da nebi zaladnelo i saće i ulje, da nenamamimo lopuže*) što su u proleće suviše opasne, i da nedovodimo u opasnost maticu, da je pčele zatvore. Pčelar Huber nečisti nikada jače djerzonke ni od trina ni od mrtvaca, doklegod nedodje nužda, da se proširuje prostor za leglo, pa zato se, veli, nikada i netuži u proleće, ko drugi mnogi pčelari, da im narodi (pčelci) nemaju matica. Samo kad primetimo kakvu manu, onda valja otvarati i smotreno izpitivati i to iz temelja, pa se uveriti o leglu, kakvo je, ima li ga zadosta, je li zatvoreno, podpuno, zdravo, jeli meda dosta ili suviše, jel saće u redu, da nema trutovskoga saća u leglu ili pobrkanoga (Wirrbau); pobrkano saće može se sada u red dovesti, ako još nema mnogo zametenih ćelija, a trutovsko i sve drugo pokvareno saće izvaditi, ili ako imade meda, turiti ga ostrag, a prazno mesto izpuniti pčelinskim saćem; izčistiti valja sad ljudski, paziti dobro na maticu, i ako nije zatvorena, slobodno ćemo opet zatvoriti djerzonku, ako li nadjemo, da je zatvorena, treba je lako voskom zatvoriti u kavezčić na jedan dan, da je pčele same osloboditi mogu, inače pčele će ju opet zatvoriti. Napastovanu maticu najlakše ćemo osloboditi, kad celo klupče pčela bacimo u tanjir u koji smo malo vodom raztanjenoga meda usuli, odatle ćemo maticu bez brige izvaditi, a pčele perom razterati, da se razlete, ali med nesme ni kanuti nigdje, niti se sme trpiti medom što umrljano na pčelinjaku i blizu njega zbog kradje. Dobar je znak

*) Plienilice — Ur

kad u ovo doba nadjemo medju trinama i mrtvacima izbačenoga nedozreloga ulja pčelinskoga. Nije najbolje, kad se ulišta još u ovo doba moraju prihranjivati, al što mora biti, mora. Izvadit ćemo prazne okviriće, što su odmah do legla, i metnut ćemo na mesto njihovo pune medom. Ako je kojemu narodu prostor vrlo velik, povadit ćemo okviriće i sa medom pune, zališne, stesnit ćemo prostor za leglo, da mu bude toplije, da nemora zagrevanja radi više meda trošiti, kako će se i leženju jaja podpomoći. Kod onih djerzonaka, što se sa strane otvaraju, valja da budemo oprezniji i u obziru na toplo, lepo vreme, i u obziru na opasnost matičinu, ako bude ona samo tu. Najlakše se leči narod bez matice, kad mu u prostor za med dodamo kakav maleni narod sa maticom zdravom i otvorimo prolaz na daščanoj pregradi, a za 3—4 dana tu pregradu sasvim uklonimo i na mesto njeno metnemo kakav okvirić sa kraja košnice, pa šnjim prostor za leglo opet zatvorimo. Na taj se prosti način narod bez matice i izleči i pojača ujedno. Ako li hoćemo samo prosto da dodamo maticu, a mi ćemo takvu zatvoriti pod lulin zaklopčić na jednom satu u sred sredine legla i poslje tri dana oslobodit ćemo ju; poznije ćemo se uvjeriti, jeli primljena. Kad se desi, da nemamo pri ruci oplodjenu maticu, da dodamo kom narodu bez matice, treba takav narod bez matice da spojimo sa drugim narodom, što ima maticu dobru, i svagdar od prilike ukantarujemo slabijega sa jačim i obratno. I slabe narode spajat ćemo takodjer jedno s drugim.

Glavna briga treba da nam bude spekulativno hranjenje, počinjući od ožujka ili travnja, a najbolje od onda, kada rast izbije i narode što toplije da držimo. Spekulativno hranjenje to je glavna stvar, što se narodi tako podstiču na jako razvijanje. Ja hranim odozdo u tanjirićih od bjeloga lima na četiri ugla, 15 mm. dubokih i još preostaje 5 milim. praznine do okvirića u mojih djerzonkah, a stane u svaki tanjirić dobro pol funte meda, dodje u svaki i bukvena daščica izbušena, gdje će pčela stajati. Med, kad nije zdravo kristalizovan, mekan kao mast, nesipam vode nimalo. Gravenhorst, odabrani pčelar, uvjerio se, da je bolje vodom raztanjen med davati tamo poznije, pred rojitbu, dok traje rojitba i poslje nje. Kad ćemo odpočeti spekulativno da hranimo? Na to pitanje odgovara Detlof Timm, redak praktičan pčelar ovako: Na 18—21 dan pred dobru pašu.*) A kad počima živo unašanje? Na to je pitanje težko dati odgovora, i vjetar i kiša često zadrže pčele da nemogu ni da izvire na polje, pak leži i najbolja paša u tartanj. Stoga se mora pčelar obzirati na odnošaje svoga mjesta, na podnebje i na svoja posmatranja iz prošlih godina i na barometar. Spekulativno hranjenje ostaje za svagda spekulacija prava.

*) U predjelih, gdje se repica sije, dobro je začeti spekulativnim hranjenjem odmah početk. mjeseca travnja, ili konc. ožujka. Ur.

A čim ćemo hraniti? Timm nastavlja: odsudno je najbolja hrana čist, prognječen med, u kom ima i praška zadosta, i raztanjivati ga valja sa vrlo malo vode. U vrieme berbe od meda moramo odieliti, izgnječiti pa ostaviti ono sve saće, što ima vrlo mnogo praška za ovu svrhu. U ovako izgnječeni med dodaje se u početku vrlo malo, pa zatim sve više i više vode tako, da na posljedku bude više vode nego meda. Koliko ćemo davati na jedanput i kad? Prvi put dat ćemo jednomu narodu jednu punu kašiku; na dva dana zatim dvie pune. Spočetka hranit ćemo svaki drugi dan; kad za 8—10 dana poslje toga nastupi liepo vrieme i onadeždimo se, da će pčele za 10—12 dana moći početi unositi spolja, hranit ćemo onda svako veče. Docnije ćemo porcije povećati i dotjerat ćemo do pol funte. Udari li paša za nekoliko dana natrag, i nemogu li pčele da izleću zbog vjetra i kiše, hranit ćemo iznova. Primjeti li pčelar, kom je stalo do rojeva, da pčele prave matičnjake, prestat će s hranjenjem samo onda, ako je paša dobra i pčele ju troše prilježno. Ako je on sam i jedini pčelar u selu, savjetno je, da na nekoliko dana prije, nego što će paša odpočeti, hrani pod vedrim nebom samo moraju biti dani topli i vedri. Metnuti će hranu na 150 koračaja daleko od pčelinjaka. Uzboji li se kradje, od čega se nimalo u ovom slučaju bojati netreba, neka hrani pod večer, a gdje su više pčelara, moraju se u tom obziru sporazumjeti. Prihranjuju u proljeće i brašnom, što je još u početku ovoga stoljeća činio ruski pčelar Prokopović, a baron Ambrozi pod Tamišgradom potrošio je u proljeće 1876. na pčelinjaku svom, gdje je imao nešto preko 600 naroda, 60 centi meda i 3 cente brašna na tu istu svrhu. Brašno je dobro od svake zdrave hrane; finije vrsti, bolje je. Izpune se ćelije brašnom u praznom saću, objesi se u prazne košnice, i ove se polože blizu pčelinjaka; a mogu se i valovi napraviti na to poširoki, pak u njima brašno na tanko posuti; suviše je brašno dobro u proljeće, kad pčele u jesen nisu praška naniele, a nemogu ni u rano proljeće na polju da ga nadju. Prihranjuju pčele u proljeće i sa jaji, ali ova hrana tako jako draži, da se i kod pčela radilica razviju organi za nošenje jaja, pa kad se desi, da narod tako hranjen ostane bez matice, onda sve gotovo pčele počmu u košnici nositi jaja, pak dabogme sve samo takva, iz kojih se sami trutovi izlegu. Prihranjuju i kandis-šećerom, ali mnogi današnji pčelari

dokazuju, da je bolja korist, kad se tim šećerom hrani u jesen.

Ima još jedan vrlo važan posao, što čeka na pčelara u prvo proljeće, a to je: pojenje pčela. Pokojni Dathe uči nas, da napravimo dva valova od dasaka, u koji će svaki stati po jedan akov vode, metnut ćemo ih oba na južnu stranu pčelinjaka na blizu i na malo uzvišeno mjesto, napunit ćemo ih vodom, izplesti ćemo rogozom ili kanapom trske kao neke asurice, pokriti ćemo s njimi vodu u valovih, da vodonoše-pčele mogu na te trske stajatj, a da pored trsaka nemogu vriedne u vodu padati i daviti se. Takvih asurica valja više komada naplesti, pa svaki drugi-treći dan menjati ih i na suncu sušiti. Kad prvi put napunimo valove vodom, valja u jedan kraj na valov metnuti za jedan lešnik komadić meda, da se pčele tako mame na vodu.

U srpskom Itebeju, 16. veljače 1883.

Moja izkustva kod gojenja medonosnih bilinâ.

(Priobćuje: profesor Antun Hržić, I. podpred. „Slav. pčel. družtva.“)

(Nastavak i konac.)

Za drugo sam sredstvo doznao, kako da se žaba riešim, ali žalibože prošle godine prekasno, da bi bio mogao pokušati, da li valja ili ne. Sastoji se u tom, da se malo dublji lonci zakopaju u zemlju oko pčelinjaka na više mjesta pa malo prikriju daskom, žabe se zavuku po danu u lonac, iz kojega nemogu na polje. Ovaj način hvatanja žaba bio mi je doduše već prije poznat, ali sam se uvjek žacao od njega, jer sam se bojao silnoga smrada, koj bi mogao usljed toga oko pčelinjaka nastati. Nu medjutim ću ipak ove godine pokušati, da vidim, kakav će uspjeh imati.

5. Ždraljika ili nakotac (melilotus caerulea) Prije 5 godina sam je posijao na 8 četvornih hvatih: rasla je jako bujno i obilno cvala, miris je još jačiji njezin nego li od katanca tako da se već u daljini od 10—15 hvatih osjeća. Kod nje neima one neprilike koja je kod poreča, da se slegne, akoprem je još višja od njega, niti one pogibelji od žaba, ali neima ni prednosti pred njim stoga što cvate onda, kada lipa. Za mene neima vrednosti, jer imade u drvoredih osječkih dovoljno lipa, ja sam ju zato samo jednu godinu sijao.

6. Tušakovica (kod nas: *puzavac*. Ur.) (portulacca oleracea) imade izvanredno liep cviet, jer imade raznih boja, žutih, crvenih, bielih itd. pa se sjaji kao baršun a raste još k tomu jako nizko, razgrani se, te se čini kan da je po zemlji šareni sag prostrt. Akoprem jako mnogo cvate, ipak nisam mogao opaziti pčela na njoj, dočim mi drugi pripovjedahu, da pčele idu na nju. Jedno za to a drugo što prenizko raste negojim ja više.

7. Trantofil (altaca). Po njemačkih pčelarskih novina ga jako preporučuju, da se pčelam sije. Moji pokusi š njim nisu opravdali njegovu hvalu. Više sam ga godina gojio, ali sam samo jedne godine opazio, da pčele idu prašak od njega kupiti. Uzprkos tomu ga nisam još napustio, nego sam ga ostavio na dalnje pokuse, jer stablika jako visoko raste, puno i do kasne jeseni cvate, a pčele lahko do praška dospiju kao kod maka i bundeve.

8. Svilatica[1]) (asclepias syriaca), o njezinom latinskom imenu trajala je medju pčelari parba. a mene je izmedju svih bilina najviše zanimala. Kad sam naime prije 6 ili 7 godina bio o velikih praznikâ u Štajerskoj radi oporavljenja zdravja, naišao sam kod jedne poznate obitelji u njezinoj bašći na spomenutu bilinu Čim sam u bašću stupio, pala mi je umah u oči, jedno što je najvišja bila medju ostalimi, a drugo, što je priličan komad zemlje njom bio obrasao, a osim toga razprostirala je ugodan miris oko sebe. Naravski da sam kao pčelar nastojao čim prije govor na tu bilinu, da pokrenem već radi toga, što sam vidio, da u kolovozu jako cvate. Gospoja te bašće učinila se, da joj je ugodno, što sam tu bilinu motrio te je jedva čekala, da za nju zapitam. Kad sam dakle preveo govor na nju počela mi je sva dobra svojstva te biline nabrajati, medju inimi da se sama jako razširi po zemljištu iz korjena, ter nju netreba više nego li jedanput ili posaditi ili posijati, na dalje da imade jako ugodan miris, a kad sam ja dodao, da me bilina najviše zanima sa gledišta pčelarskoga, kazala mi je, da su pčele od jutra do kasne večeri na cvietu, kad počme jednom cvasti. To je nješto za me, pristavim ja, tim se mi je prikupila. Ali to još nije sve, reče gospoja

daje ta bilina još i druge koristi ne samo za pčele. Gospoja povede cielo družtvo u stan te nam donese nekoliko jastuka i stavi čudno pitanje: Što mislite, čim su ti jastuci napunjeni? Svi se gledamo, uzimamo jastuke u ruke i pipamo i stiskamo ih nebili mogli odgovorit na pitanje, ali nitko nije znao odgovoriti. Na to nam donese ona nešto po prilici prst dugačko, poput čunjića, na svakoj strani šiljasto, a u sredini trbušasto te nam reče, evo ovo je plod one biline i otvori ga, što je jako lahko išlo, jer kad je plod zreo, onda se razpukne od jednoga kraja do drugoga. Sad smo gledali čudo. U tom čunjiću bilo je sjemena naličnoga sočivici, samo nješto tamnije i tanje, a pokraj toga kratke dlačice, poput ovčje vune, ali sjajne kao svila. Evo vidite, gospodo, ovakovom svilom su jastuci napunjeni, ove sam jastuke napunila ove dvie godine što bilinu imam. Po ovom plodu imade ta bilina ime svilatica (Seidenpflanze). Naravski tko je bio prvi nego ja, da zamoli za sjeme svilatice. A kako nebi? Ona daje hranu pčelam, daje ju poslje lipe i napokon daje svilu, koja mi posvema može perje za posteljinu nadomjestiti. Ova se svila primješava takodjer onoj pravoj svili, pa odtuda dolazi, da je gdjekoja svila jeftina.

Ja sam poneo nješto malo sjemena umah sobom, a osim toga sam zamolio spomenutu gospoju, da mi u jesen šalje više sjemena, da mogu nješto u jesen a nješto u proljeće posijati, što sam i učinio. Ali moja nada me je prevarila. Svilatica je nikla ali jako slabo prve godine uzrasla. Uz svu pomnju, koju sam njoj posvetio, uzprkos zalievanju i plevenju nije htjela da raste. Druge godine uzraste gdjekoja stablika po 2 do 3 pedla visoko ali necvate. Treće godine jošte nije pomogla. Četvrte godine cvale su tri stablike, ali cviet jako slab, neima onoga mirisa, kano u Štajerskoj. Pete godine cvalo je nekoliko stablika više ali opet slabo, nije došlo ni do toga, da bi plod dozrio. Dosele sam svilaticu brižljivo dao pleviti, okapati i zalievati, a šeste godine sam ju ostavio, kako raste, da raste, možda će neobradjivana bolje uspjevati, ali i taj način bijaše uzaludan. Niti je stablika nad zemljom došla do one visine do koje u Štajerskoj, niti bijaše gomolje u zemlji onako debelo i razgranjeno kano u Štajerskoj; po tom sam morao suditi, da zemlja u mojoj bašći nije za svilaticu, ona ne nalazi hrane za sebe dovoljno, da bi mogla živjeti, a još manje, da bi mogla plod donašati. Ja sam ju zato posve napustio, akoprem sam čuo, da je imade u Osieku po gdjekojih bašćah a kod Djakova, dapače da samonikla raste.[2]

Mogao bi još pripovjedati o pokusih sa gdjekojimi bilinami, ali to ćemo sada ostaviti za drugi put, nego ćemo pogledati, što učimo iz tih višegodišnjih pokusa. Sve dosele nabrojene i pokušavane biline cvatu, osim svilatice, sve izmedju cvieta repice i lipe. Za Osiek neimaju nikakve ili barem jako neznatne koristi. Ovdje imade cvieta u izobilju počam od ranoga proljeća pa sve do maka i lipe, ali onda je i kraj nošnje meda izuzam da bude blizu grada koje godine po koj strnjak, na kojem onda pčele na čistacu (cistus) ili kukuruze u kojoj po bundevah pašu imadu.

Nemogu završiti a da ne stavim svakomu pčelaru to pitanje glede hrane pčela u njegovoj okolici na srce, da bilježi, što u njegovoj okolici cvate, kada cvate, odkuda med nose, na koju hranu može svake, a na koju samo gdjekoje godine računati, jer se prema tomu mora naše pčelarenje ravnati. Što nam hasni najbolja vrst pčela, najbolji stan pčela, ako pčela neima, odakle da nosi med — od ničega nebude ništa. Od neocienjene važnosti bi bilo za naše pčelarstvo, kad bi i po ostalih krajevih naše domovine se našlo onako marljivih pučkih učitelja i pčelara kao što je g. J. K. Novak na otoku Hvaru te bi oni bilježili biline i njihova razna imena u narodu, kada koja cvate, t j. od kada i do kada, na kakovom tlu raste i dali još kakovu drugu korist pruža osim one glede meda i praška. Bilježeć i šiljuć bilježke družtvenim novinam, „Slavonskoj pčeli,“ koja bi jih objelodanila dobili bismo pregled cvjetane pčelarske, koja bi se dala bar ponješto promjeniti t j udesiti prema potrebam pčelarstva i naobratno pčelarstvo opet prema njoj prilagoditi. Koliko sam mogao dosele razabrati, većina predjela naše domovine imade pašu za pčele samo od proljeća do cvieta lipina, a onda je glavna paša svršena od onda unašaju pčele jedva toliko, koliko jim je za svakdanji život potrebno[3]. Dali je moj sud istinit to bi se dalo samo tim doznati, kad bi imali bilježke iz pojedinih prediela naše domo-

vine poredane po mjesecih počam od proljeća pa sve do jeseni. Osim tih bilježaka imade još jedno sredstvo, kojim bi se dalo sa nekom matematičnom sjegurnošću proračunati o nošnji u pojedinih mjesecih, nu o tom kanimo drugiput koju reći, kad ćemo se opet vratiti na ovu temu o medonosnih bilina.

U Osieku, 17. siečnja 1883.

[1]) Za moga djetinstva bilo je mnogo svilatice (Syrische Seidenpflanze) u Djakovu, u vlastelinskom takozvanom majuru, a i danas je još dosta ima, akoprem se je za 20 godina mnogo toga izkrčilo. Šteta je da se ta obće koristna biljka tako tamani. — Ur.

[2]) Plod iste biljke nazivlju djeca pticom, jer je zaista ptici sličan. Ja sam si predprošle godine ponco njekoliko korjena iz Djakova i ovdje proljećem usadio, pak je iste godine liepo uzrasla i iznenadila me krasnim miomirisnim cvietom. — Uredn.

[3]) U predjelih gdje ima livada, poljana, ili ritovâ, nalazi pčela obilno paše ća do kasne jeseni, sa livadne žalvije, čistaca, prašćaka i mnogih raznih ritskih cvjetovâ. — Uredn.

Pčelarstvo na otoku Hvaru.

(Piše Ivan K. Novak, učitelj i pčelar.)

Na našem otoku — najdulji na Jadranskom moru — goje se od pamtivjeka pčele i to u drvenih četverokutnih košnica u vis stojećih, i u četverokutnih ležećih kamenica. Malo godina nazad prepoštovani don Juraj Domančić, kanonik stolne crkve grada Hvara, započe pčelariti umjetnim načinom t. j. gojiti pčele sa pomičnim satom, a u sredini otoka javih se ja prvi, i da bolje uspješim, uredih našu Cvjetanu pčelarsku. Medjutim naša pokrajinska vlada, priznajuć važnost našega pčelarstva, udostojila se je poslati u Milan g. bilježnika J. Vrankovića iz Hvara, da prouči umno pčelarenje. Uz naše nastojanje dosle 10 pčelara u raznih mjestih, zaljubiše umno pčelarenje sa dosta liepim napredkom, medju njimi jesu dva pučka učitelja, koji nastoje, da što većma pouče naše neuke pčelare.

Slavni Vj. Klaić reče: „Hvarski med ravan je medu s' otoka Suleta“; ali dopušteno mi budi reći, da ga hvarski med nadkriljuje. Na tršćanskoj izložbi jedini moj med bi nagradjen, premda bijaše izložena meda i sa drugih strana naše pokrajine, dapače i onog iste Solte.

Zlo je, da se našeg meda malo ili ništa izvaža; tomu pripisati možemo dva glavna uzroka: suši, koja nas često pohadja, uzrokujuć, da cvieće ostaje bez soka; i našim goletinam. A i gojenje buhača mnogo je štete donielo našim pčelam, jer radi njega propade naša liepa cvjetana. Ali sa svim tim, kad bi se veće razširilo umno pčelarenje, vidili bismo doista i boljeg ploda, što nam može zasvjedočiti sljedeća sgoda. Radi suše prošlog pramaljeća iz nijednog ulenika nije se vadio med, osim iz moga i jednog mi susjeda, i to jer imadosmo dobrih ulišća, za koje upotrebismo svu pomnju. O rojitbi nebijaše govora. Jesen pako bijaše sretnija, ali samo za ulenike, u kojih se rabe pomični satovi. Jedno ulišće jeseni dade mi 13 kg. meda.

Neće biti sgorega, da koju prosborim o naših košnica. Imamo Džirzonovih i Sartorijevih ormarića. Sartorijev je bolji, jer imade okvire sa 4 dašćice, dočim kod prvog neima nego tri t. j. bez dolnje, a i manji su, radi česa spajaju se satovi, te kad ih se prigleda ili vadi med, treba rabiti nož i kvariti satove. Po mom mnenju jedan i drugi nisu velevriedni, jer kod svakog progledanja treba ili miešati košnicu ili izlagati satove na zrak, ili držati kod sebe praznu košnicu za vremenito položenje satova; jošter, namještajuć satove, u košnicu, gnječe se pčele, a i ista matica više puta je u pogibelji. Jedina slava takovih košnica jest, da su pomičnim satom i da kroz stakleno okance s traga mogu se razgledati pčele, i to na njihovu škodu, jer pčele ljube mir i tminu u svojoj kući.

Imamo Sartorijevih škrinjica sa 8 okvirića, ali po množini pčela nadostavlja se druga, a i treća uzveličajuć tako ulišće sa 16 ili 24 okvira. Škrinjica ima strane široke 33, a visoka je 23 cm., okviri dugi su 27, a visoki 21 cm., gornja dašćica duga je 30, a široka 25 cm.; imadu drvena crtala za udaljenje satova od 6 mm. debljine. Takova košnica dosti je dobra, ali ima i ona svoje mane. Kod pregledanja valja razkomadati ulišće u svoja dva ili tri diela, ili maknuti ga iz mjesta, pa metnuti na prvašnje njegovo mjesto jednu praznu škrinjicu i pripomješćati satove iz dolnje pune škrinjice, pak dodati dobivenu praznu pripomješćajuć istim načinom ostale satove. Medju drugom i trećom škrinjicom treba metnuti pomični pokrov (osit) sa rupom u sriedi od □dm. da kroz istu pčele budu slobodne prinašati u gornjem spratu sami med, jer gornja škrinjica jest medovište. (Medište. Urd.) Zlo je, da ovakova ulišća neimadu dugih satova za leglo, čega radi pčele slagaju gornje sa dolnjimi satovi uzrokujuć ne malo smetnje pčelaru. Njihova vrlina jest, da imadu pokriv i dno pomično. Mjesto takovih košnica ja rabim dvostruku škrinjicu t. j. ovisnu ili stojeću košnicu pomičnim satom, visoku 47, a široku 33 cm., ima 8 dugih okvira, koji su visoki 43 cm., a u ostalom isti su, kao gornji mali, u sredini imadu drvenu prečku, koja dieli sat u dvoje,

da bude čvršći. Ima pokriv i dno pomično, a prvi je sa rupom □dm. i svojim čepom. Primalića, kada se poveća obitelj, otvori se čep i doda medovište, sastojeće iz Sartorijeve škrinjice sa 8 satova. Ovakova košnica plemenita je.

Imamo položitih (vodoravno ležećih) košnica, koje su duge 65, visoke 24, a široke 33 cm. sa 16 okvira iste vrsti kao gore naznačeni kod Sartorijevih škrinjica; imadu dno i pokriv pomičan, a ovaj nosi u sredini rupu □dm. sa čepom. Ako je pčelska obitelj mala, iztisne se straga prostor sa drvenim okancem (ositom). Kod pregledanja dosti je dignuti zadnji sat, a ostale redom dizati i namjestiti na izpražnjeno mjesto do prvog t. j. prednjeg sata, i tada položiti na prvo mjesto prvo izvadjeni sat. Ovakove košnice plemenite su, jer na prvi mah upoznaje pčelar stanje svoga ulišća. Primalića, ili pako mjeseca kolovoza, kada je puno ulišće, otvori se čep, i dodajè medište t. j. Sartorijevu škrinjicu, kako vidismo kod ovisnih košnica.

Imamo još četverokutne u vis stojeće košnice sa nepomičnim satom, ali pomičnim pokrivom. To su košnice obično rabljene kod neukog pčelara; visoke su od 60—70 cm., a široke kako dopušta širina upotrebljene daske. Iz ovih vadi se med, otvoriv pokriv pa siekuć satove zavinutim nožem, čim se poubija dosta i dosta pčela i često se kvari leglo i sakupljeni pelud. Ja sam izmienio takovu košnicu sa mješovitom i to visokom 63, a širokom 30 cm., nepomičnim pokrivom, koji ima u sredini rupu □dm. svojim čepom. Na svoje vrieme otvaram čep i dodajem medovište, t. j. Sartorijevu škrinjicu, kako rekoh kod ostalih košnica; iz ovog vadim med a da nimalo neoslabim ulišće. Ovakove košnice plemenite su za med i rojenje.

Neću ništa govoriti o uvodno spomenutih kamenica, jer bi pravo bilo zabaciti ih. Priletu mojih ulišća držim štit (drvene grabe), to je komad trouglastog drva, koji na dolnjoj strani, t. j. na onoj, koja stoji uprav povrh leta, ima usadjene igle od žice žutog mjeda na 9 $^{m}/_{m}$. daljine i to da kroz iste mogu pčele slobodno ulaziti i izlaziti, ali ne tako njihovi neprijatelji. Osim rečene usluge, štit brani leto od sunca i dažda. Ovim dokončajem za sada svoje izvješće.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.)

Učitelj: Da brzo ide, to je istina. Što pisac pol dana piše, to će tiskar za jedan čas odtiskati, samo treba ipak sve najprije za tisak složiti t. j. slova poredati, a tomu su nuždni vješti slagari, koji se moraju dobro platiti. Za naše družtveno glasilo plaća uprava svaki mjesec samo za tisak 25 for. a gdje su poštarske marke i drugi manji troškovi.

Matan i seljani: Ako je tako, onda bome ove naše pčelarske novine mnogo koštaju kroz godinu dana.

Učitelj: Na sâmo družtveno glasilo izdaje uprava preko 400 for. na godinu, kada bi još družtvo moralo kourednika plaćati, onda zaista nebi imali našega družtvenoga glasila. Samo uz ovakove okolnosti jest za sada izdanje družtvenoga glasila osigurano.

Matan: Ta meni je čudo odkale se i toliko novca smogne.

Učitelj: E moj Matane, željezna ti je volja u tih ljudî, što rukovode tim našim mezimčetom. Nežale ti truda, a kad uztreba ni troška, samo da što više članova u družtvo prikupe. Od prošle godine našlo je ovo družtvo svako priznanje i kod visoke naše vlade, te dobiva godišnju subvenciju od 200 for., a kako mi je njeki dan saobćio moj prijatelj i sudrug, tajnik centralne uprave, obrekla je visoka vlada u zadnjem odpisu, da će nastojati buduće godine izvojštiti našemu družtvu primjereno veću subvenciju.

Matan i seljani: Živila visoka naša vlada!

Matan: Na taj način, kad se je već i vlada zauzela, vjerujem da će ovo družtvo moći uspješno uplivati na naš siromašni puk. Ja vam kažem braćo. čela je istinabog neznatna životinjica, ali zato ipak može, ako ništa drugo, a ono barem mnogomu čelaru skinuti s vrata i *porciju* i *namet.*

Učitelj: To može, kako Ilija običaje kazati, komotno. Manji ili veći dohodak od pčelarstva zavisi dakako ponajprije od znanja i vještine pčelara, zatim od načina pčelarenja, od okolice, gdje se pčelari, od vremena, od broja pčelaca i od mnogih drugih malenkostih. Mudro i pozorno oko vješta racionalna pčelara znade svemu lieka. — Vješt racionalni pčelar nemože nikada stradati, pa ma godina još tako jalova bila; on može samo oćutiti znatniju razliku u prihodu, ali da bi mu čitavi rojevi pa i stari pčelci uslied nepogode vremena poginuli, to je zanj nemogućnost. Kada se je dakle pčelarstvo, ili bolje način gojenja pčelâ na toliko usavršio, da je danas umni pčelar u podpunom smislu

gospodar svojih pčelacâ, te ih nemora više udesu na milost i nemilost ostavljati; onda neima dvojbe da se taj pjesnički (poetički) ogranak gospodarstva liepoj budućnosti približaje. — U Njemačkoj napreduje pčelarstvo orijaškim korakom. Tamo ima pčelarskih družtavâ toliko, koliko u našem selu numerâ. Ovih danâ čitao sam u jednih njemačkih pčelarskih novinah, da su se sva ta pčelarska družtva stopila u jedno družtvo pod imenom „Njemačko centralno pčelarsko družtvo“. To družtvo sada broji preko 13 hiljada članovâ, samih voljnih i oduševljenih pčelarâ.

Matan i seljani: Ta to je čitava vojska! Pa što rade ti ljudi sa silesijom meda, što ga dobivaju?

(Nastavak sliedi.)

Dvie tri o pčeli.

Već od pravjeka smatraju pčelu simbolom marljivosti, mudrosti, štednje i opreza; kadkada više, nego li istoga mrava. „Lienčino! idi k mravu i uči se od njega raditi“ može se bez ikakve griže sviesti i na pčelu uporaviti. Vrieme je, što no vele naši novac; a tko zna bolje vrieme priuštiti, šnjim upravo škrtariti kano pčela? Svaka ima svoj odmjereni posao koji mu je tako shodno i vješto razdieljen, da si ga bolje ni umni čovjek zamisliti nemože. Jedne njeguju leglo, druge nose cvietni prašak (pelud) hranu mladim, treće, kuharice, priugotavljaju sladku meku za male crviće, četvrte straže pred ulazom spremne svaki čas sa dušmanom, osobito kraljivci ogledati se, pete hrle po sladki nektar i uzmu ga, gdje ga nadju, ma to bilo i po našem, nedozvoljenim načinom.

Slično je pčela razborita i štedna glede prostora· za primjer navadjam sat, koji je tako vješto da nereknem arhitektonički sagradjen, da si zgodnijega nijedan graditelj, risaoc, mjernik sastaviti neumije. Nije onda bez razloga pčela i proizvod njezin, vosak velike uloge imao u starom zavjetu, a još više može se to reći o novom. Izim ulja, kao tekar drugotnoga prosvjetila kuća božjih na prvom mjestu je vosak, kao najglavniji izvor svjetla u naših kršćanskih hramovih u i izvan bogoslužja. Kao što nam je poznato, bez njega nebi se pod težku odgovornost smjela žrtva Bogu najugodnija prikazivati.

Vosak, ili svieće voštane, znak nam je one prosvjete o kojoj Spas veli: ja sam svjetlo svieta, koja razsvjetljuje svakoga čovjeka, dolazećega na ovaj sviet. Baš radi miomirisa i čistoga prirodnoga proizvoda, znakom je one čistoće i prave svjetlosti i naobrazbe vjerske. Pripovieda se liepa priča, koja da se je dogodila za vrieme Sv. Antuna Pad. Neka žena iz predsude i praznovjerja ukrala posvećenu hoštiju, htijuć i tim bogomrskim djelom tobože pčele na veći prirod prisiliti; dakako u ovo doba i mudrije glavice ni su si za pčelarstvo mnogo glave trli, a kamoli ova nesretna bakica.

Pčelice kao nekim višim inštinktom (ponukom) ganute, ukazaše počast Sv. tielu, napraviv voščani vienčić okolo nje u nalik prepletenu klasju. Mogao bi više primjera od ugodnika božjih navesti, kako su ovi znali liepimi prispodobami (metafore) u govorih svojih viernike podučavati, nu to sve prelazim, ter navadjam samo to, da Sv. Ambroz prispodablja kršć. crkvu košnici, Spasîtelja našega matici, a nevriedne kršćane trutovi; zar je mogao ljepše i zgodnije prispodobe naći?

Vosak, dotično razsvjeta njegova prati nas od poroda pak sve do smrti, dapače djelovanje njegovo proteže se i dalje — sjetimo se zadušnica! Egoistični tvorničari nastoje koji ravno, a koji neizravno čistoću bogoslužja u pogledu ovom oskvrnjivati, mješajući parafin i druge koje kakve smjese u vosak i svieće voštene; dapače ja sam se sám na svoje oči osvjedočio, da je sva tobožja voščana svieća od stearina a samo 2—3 kolutca izvana vosak, i upozorio dotičnoga kupca, da se nedade za svoj dobar novac varati. Pak baš ovo, osim drugih mnogo razloga neka nam, bar boljim kršćanom bude poticalom, da se što više za umno pčelarenje zanimamo; ter ako hoćemo crkvi ili Tvorcu našemu prikazati dar, da bar bude čist, a ne oprljan lojem i parafinom bezdušnjačkim. Spominjem još i to, da sat voštani prilikuje milosrdje i ljubav bližnjičku. Tako se pripovieda o sv. Petru Nolasko, da su mu dolećele pčele (roj) i ležećemu još u kolievci dogradile medni sat u ruci, kanoti za predkaz, da će oto diete biti u djelih milosrdja neumorno, što se je zbilja i dogodilo, jer je nesamo zarobljenim u poganskih rukuh kršćanom dobra činio, nego dapače, kada nije imao novaca za odkup, sam se za nje u zamjenu na sužanstvo nudio. Tako bi se dalo na daleko i široko razmatranje o pčeli, vosku . . . razplesti, nu samo još to spominjem, da pčele mogu koga i iz neprilike iztrći, kao što se meni zabludivšemu u bošnjačkih šuma dogodilo. Divlji pčelac u stoljetnom hrastu pri svakom vremenu bio mi kažiputom, da sputa na svom putovanju nezadjem. Iz zahvalnosti sam ga, nepoznajuć još onda umnoga pčelarenja ni po imenu, izsjekao, sumporom utušio, a ono malo neznatnoga meda kući sobom poneo.

Izvor, iz koga radilice sladki nektar vade, kao što je obće poznato, je cvieće, dotično medni tobolac ili čaška, u kojoj se sladki sok skuplja, i pčelice na posao mami. Zrela pelud, koju pčela, kao i mnogi ini kukci od cvieta na cviet raznašaju, čini, da se mnoga biljka oplodi, što bez nje nikako nebi se dogodilo. Taj sok je kano prirodno mamilo, da se mnoga drveća, voćke i niže biljke oplode, pak upravo zato budi nam ta okolnost drugim poticalom, da što više pčelaca odgojimo, jer od toga evo kako vidimo, veća ili manja rodnost voća koje okolice odvisi. Mjesto drugih primjera uzeti ćemo ribiz, koji tako gusto rodi, ali stoga, jer u cvatnji vrvi pčelom i drugimi kukci. Pokrij lakom mrežicom (tilom) jedan osamljeni bus za vrieme cvatnje i dozrievanja cvietnih prašakâ, pak ćeš se osvjedočiti, da neće ploda donieti, i ako ga bude, to lje jako malo, ali i tom ćemo se jedinom vjetru zahvaliti, koji je možda s obližnjega grmka praška plodonosnoga naneo.

Znamenito je i to, što mnoge biljke samo u stanovito vrieme i to baš mnogo sladkoga soka proizvadjaju. Istom kada je pelud dozreo, evo na vidik i sladkoga nektara, ali evo i prirodna nagona pčelina, da svoje učini. U hladnih danih manje ga je, nego li za topla vriemena; gdjekoje biljke nisu uviek pristupne našoj neumornoj sirotici, kod nekih veoma malo, a opet kod inih veoma duboko u čaški leži, tako, da pčela svojim rilcem doseći ga nemože. Kako da si tu jadna pomogne? Nagrize sladki tobolčić sa strane, ili se posluži već gotovim otvorom koga drugoga kukca ili divlje pčele. Što bude ako do koga cvietka pčela slučajno nedospije? Cviet sám svoj sok si upija. Pa i to je osobiti dar njezin, da se pčela nevere po stabljiki cvietaka odozdo iz trave, nego upravo na cviet naleti, inače bi joj medica radi raznih zaprieka ostala kiselim groždjem kao inače hvalevriednomu mravu i u tom slučaju osim, kud i kamo manje množi medanebi nam oplodom biljaka, raznašajuć prašak, mnogo hasnila, kao niti mrav, koji vrludajuć kojekuda po travi očeše sa sebe prah cvjetni, kao da ga u šteti nije ni bilo; dočim pčela, kao njekim čudnovatim nagonom tjerana, uvjek s jedne vrsti cvietaka na isti prelazi, ma ovaj i drugčije šare bio, i tako veći oplod omogućuje.

Kada čovjek promisli kako se malo medne tvari u pojedinih čaška nalazi, jedva se neutrudivosti njihovoj načuditi može. Gdjekoji cvietci nesadržavaju više nego $^1/_{500}$ grama sladora, usljed toga mora marljiva pčelica do 500 put svoje rilce turiti u cvieće, doklem samo 1 gram sladora navadi.

Prema tomu treba 3—4 miliuna cvietaka isprazniti, dok $^1/_2$ kile meda od prilike smogne. Pčele su s jutra najmarljivije, pri žegi velikoj tromije, a to će biti uzrok, što se onda nektar posušuje, a pčela badava kamogod izlietati neće. Osim koristi što pčela uviek na isti cviet prelazi u pogledu voćarstva, imamo pri tom i veću privredu meda, jer prelazeć na istu vrst cvieta a nebrljajuć sad amo sad tamo više ga tim postupkom skupi; na drugu vrst, doklemgod prve traje neće preći, ma ova bila jako slične boje; ona se neće zabuniti; voli koju suvrst, ma se sasma od prijašnjega cvieća bojom razlikovao, i zna na sat daleko odletiti, kao da bi joj vid i njuh tako daleko dopirao. Upravo znade kad i gdje je sok sladki za nju dozreo. Tako n. pr. repica, lan, klinčac ... procvao, da je milina pogledati, ali pčele neima, čim se nektar pojavi u cvietovih, evo ih na hiljade u poslu. Još je nešto zanimiva pri izletu njenu, kada opazi, da neima meda u prvoj čašci, odmah dalje bezobzira na ostale odleti, kao da se razsrdi, da tu nije vriedno badava vremena tratiti. Na drugih biljka kao divizmi, naprstnjaku, heljdi . . . počme odozdo od zrelijih cvietova i tako redom tjera, čim dodje do medje, gdje nektar za nju nije dozreo, odmah u bieg krene, jalove pokuse nečini. Tim opet mnogo oplodu biljke doprinaša, jer zreliji pelud nosi onamo, kamo baš treba, što vjetrom ili kojim drugim učinkom nikad se dogodilo nebi. Stoga vidimo, da je pčela ne samo znak marljivosti, nego praktičnosti i hasne, pak upravo radi ovoga zadnjega ako ne s drugoga razloga trebamo ju više njegovati, nego li dosele.

M. Babogredac.

Dopis

iz Šumedja okružja Gradiškoga.

Kao što u obće svaki podhvat napredka i boljka jest hvale vriedan, tako napose trebalo bi pčelarstvo gojiti osobito u ovo današnje vrieme kad nam nepovoljne godine već zadnju krajcaru iz žepa vade. Tako čovjek osiromašen poleg svoje najbolje volje nemože se podići, jer svaka mu grana gospodarstva veći dio novaca za početak zahtieva. Što ćemo dakle drugo učiniti, nego svojski se onoga podhvatiti, što za početak najmanju novčanu svotu zahtieva, a s vremenom t. j. za koju godinu liepu glavnicu sa kamatami donaša, a to je liepi božji stvor radena i neumorna pčelica. U to ime radostno pozdravljam prvo pčelarsko družtvo u Slavoniji skupa

sa podružnicom mu u Valpovu i Bog dao da se tim podhvatom naš narod osvjesti svojski se pčelarstva prihvati. Pitajmo Niemce, Talijance, Krajnce, Amerikance itd. zašto kod njih se skoro svaka kuća pčelarstvom bavi? Odgovoriti će nam, zaoto, jer pčela malim troškom liepu korist donosi. Stoga na noge braćo moja i vi u Slavoniji nastojte si kojega pčelca pribaviti, pak će vam odmah prve godine samo vašim nadgledom dvostruku a i trostruku glavnicu donieti, što vam inače ni jedna grana gospodarstvena bez mnoga godišnjega troška učiniti u stanju nije.

I ja sam razno razmišljao, šta, ako kao svećenik malu župu dobijem, čim ću si moći nedostatak troškova nadomjestiti? Pade mi u pamet: eto ti pčelica, nje se prihvati, ona će te na rad nukati, kod kuće te više zadržavati, a uz to kako te sladkim medom u vinu i jelu sladiti tako ti i nuždni novac godimice pružiti. Sad je 7 godina kako se pčelarstvom bavim, a odmah druge godine obljubih umno pčelarstvo i to dadoh si napraviti košnice (sanduke po Berlepšu sa 3 odjela). Današnjoj mojoj praksi imam mnogo zahvaliti prvomu mislim umnomu pčelaru u Slavoniji, Antunu Saksu u Djakovu, a i raznim knjigam i novinam pčelarskim. Više godišnjim pčelarenjem ide čovjek uvjek napred, te se i takova šta nauči, što niti je vidio, niti čuo, a i niti čitao.

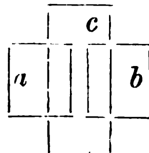
Znam da ove novine dolaze i mnogom početniku u ruke, stoga ću mu češće po koju napisati što mu je u kojem vremenu raditi.

I. Prva ti briga budi, kako ti pčelinjak stoji. Jedni vele neka je okrenut prama iztoku sunca, drugi prama jugu ili poldnevu, a treći niti prama iztoku niti prama jugu, nego prama jugo-iztoku i to je najbolje. No dosta put nije ti moguće tako pčelinjak okrenuti, stoga ako ti je otvoren pčelinjak, a ti ga stavi prama iztoku, jer prama jugu oko podne jako sunce u pčelinjak pripiče, a to nije dobro niti za saće niti za vosak niti za pčele. Dakako velim ako nije pčelinjak zatvoren; ako je pako napred zatvoren, onda je bolje prama poldnevu. U ostalom tko ima mnogo pčela, taj mora okretati na sve strane.

II. Kao početnik nenaručuj si nikada sastavljenih košnica t. j. da su dva, tri ili četiri pčelca u jednom sanduku, jer nemožeš šnjimi tako raditi, kao kad je svaki za sebe u posebnom sanduku. — Tu zapreku opažaš osobito onda, kada umjetne rojeve praviš, a to ti je kod umnog pčelarenja vrlo potrebito.

III. Prigledaj prvom polovinom ožujka imali pčelac meda, ako neima, moraš ga hraniti i to: ako ti je pčelac u zvonastoj (pletenoj) košnici a ti ili *a)* okreni ga i nalij na večer medju sate meda ili *b)* stavi u tanjur meda na njeg izrezuckani papir daj dole pčelcu na večer ali odozdol stavi ponjavu, sveži ju na okolo i odnesi u sobu do jutra a u jutro opet na svoje mjesto, jer u pčelinjaku radi zime neće ti pčelac dole k medu sići. Ako ti je pako u sanduku sa okvirići onda je lahko, ako imaš u okvirićih meda objesi nuz pčele, ako pako nemaš u okviriću meda a ti u prazan okvirić sa satom nalij meda s jedne strane i stavi tako nuz pčele.

IV. Pazi dobro na pčele pri liepu danu kad izliću, možda ćeš opaziti nješto kao da se tuku, to znaj da taj pčelac izgubio je maticu, s toga kad si prigledao, a neima drugom polovinom ožujka ni legla a ti ga približuj svaki dan drugomu pčelcu-susjedu i kad je jedan tik drugoga onda pri liepu danu oko 10 sati, uzmi bezmatka (Sirotića. Ur.) odnesi ga jedno 7—8 koračaja izvan pčelinjaka na sunce a susjeda mu stavi da niti je na svom niti na bez natkovom mjestu nego u polovici, n. pr.

a je bezmatak a *b* ima maticu tada kad si odstranio *a* stavi *b* da bude na mjestu *c*. Sada vadi okviriće iz bezmatka i stavljaj na sunce na pčelarsku klupčicu (okvirnjačić) (Wabenknecht) i neka bude na suncu $^1/_4$ sata; što odleti otići će u košnicu *b*, a što neodleti a ti uzmi perušku i redom s ramića smitaj pčele na prelo košnice *b*, i one će sve liepo polagano naići u košnicu *b*. Ako je bilo meda ili legla a ti stavi u košnicu *b* ili u koju drugu. Tako vidiš dragi pčelaru nenalaziž u knjiga ali vjeruj mi iskusnomu da je to vrlo praktično.

V. Kad ti počme pčela u ožujku izlitati i čistiti se, uzmi prazan komad sata, stavi na 5—10 koračaja pred pčelinjak na stolicu pak da ih onamo privabiš uzmi vrlo malo meda i nalij na jednu stranu u saće a u drugu naspi brašna. Pčele će ti prvi ili drugi dan na brašno doletati i kao sa liske ili cvieća pelud na noge kupiti i mladim crvićem za hranu nositi. Poslie dva dana možeš brašno u škatulju ili kakovu posudicu nasuti, samo pazi da ti vjetar neodnese.

Umni pčelari vele da je najsladje zobno brašno, no ti uzmi kakvog imaš. To ako nisi kao početnik vidio ni radio, a ti sjedi puši, gledaj i motri, pak će ti se pričiniti kad vjetrić puhne kao da pčele igraju onu igru: „hajd na desno, hajd na lievo“.

VI. Ako imaš u pletenih košnica pčelce i rada bi početi umno pčelariti a ti najprije pripravi sanduk i okviriće i postupaj na moj način. — Kad nisi u jesen a ti drugom polovinom ožujka ili početkom travnja pri liepu danu uzmi (kapu pčelarsku na glavu ako se bojiš uboda) ponjavu prostrij na strani kraj pčelinjaka, ili ako

možeš u pčelinjaku, donesi pčelca, stavi ga na ponjavu i oko košnice sveži ju kanafom. — Na njegovo mjesto stavi novi sanduk te ako imaš ma jedan prazan sat, stavi ga u ramić tik pčela u nutri, i malo medom namaži.

Sad na posao. — Tu trebaš još jednog pomoćnika. — Uzmi lulu u usta, pilu u ruku i izvrnuv pčelca odreži mu gleve-krune toliko da pčela i meda nezarežeš, nego samo onu kvrgu odrežeš. — Sad ležeću košnicu pili odozgor dole uzduž onim redom kako su sati u košnici zidani. — Kad pripiliš jednu stranu, okreni i pripili drugu stranu. — Sad rastavi i imaš dvie polovine svaku za se. — Sada brzo nož u ruku i perušku imaj pripravnu; reži iz jedne polovine gornju sat; ometi pčele u novu košnicu i kad si omeo, stavi na sat ramić, izreži sat i utiskaj ga u ramić — ako pako neće stajati a ti s kanafom priveži.

Tako redom radi a pčele omitaj u sanduk. — Samo pazi gde ima crvića da ih što više stediš, a osobitu pažnju upotrebi na maticu da ju neizgubiješ ili neubiješ. — Sutra dan očisti od smeta i ako nije imao dosta meda, a ti mu marljivo pruži. — Tako istina Bog izgubiješ košnicu ali od svih drugih načina tako ćeš ga najlaglje pretjerati.

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana K. Novaka*, pučk. učitelja.

(Nastavak.)

(51.) *Poljska mišakinja*, isto br. 100.

(52.) *Pakoleć*, isto br. 101.

(53.) *Crljeni bušin*, dobro pohodjen, vidi travanj broj 102.

(54.) *Živa trava* srednje pohodjen, vidi trav. br. 104.

(55) *Grahor*, isto br. 107.

(56.) *Vela pucalina*, isto br. 110.

(57.) *Prošenica*, izvrstno pohodj. vidi trav. br. 111.

(58.) *Primalićska levanda*, dobro pohodj. vidi trav. br. 112.

(59.) *Krupnik*, srednje pohodj. vidi trav. br. 113.

(60.) *Balan*, dobro pohodj. vidi trav. br. 114.

(61.) *Smrdej*, srednje pohodj. vidi trav. br. 115.

(62.) *Rumena bresinjača*, isto br. 116.

(63.) *Zečev gluhač*, dobro poh. vidi trav. br. 117.

(64.) *Svila*, srednje poh. vidi trav. br. 120.

(65.) *Zviezd. djetelina*, malo poh. vidi trav. br. 125.

(66.) *Vratiželj*, isto br. 126.

(67.) *Stupnik*, isto br. 127.

(68) *Rumeni gorčik*, srednje poh. vidi trav. br. 128.

(69.) *Matereduh*, isto br. 132.

(70.) *Lemun*, izvrstno poh. vidi trav. br. 133.

(71.) *Pčelinjak*, vidi trav. br. 134.

(72.) *Erbalviza*, isto br. 135.

137 (73.) *Nerod, bagren — Robinja Pseud-acacia L.* Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja pepeljast pelud.

138 (74.) [*Zvatavac*] — Bonjeania hirsula. — Isto kao Nerod br. 137. Cvate svibnja i lipnja.

139 (75.) [*Mali sliez*] — Malva sylvestris syriacus. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan od svibnja do rujna, iz njega sisa medka i sakuplja žuto smedj. pelud.

140 (76.) *Krkočitac* [Crna smradojina] — Marrubium vulgare L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan druge polovice svibnja i lipnja; iz njega sisa medka.

141 (77.) [*Rumena smradojina*] — Stachys italica Mill. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan svibnja i lipnja; iz njega sisa medka i sakuplja malo bieloga peluda.

142 (78.) *Grenka pomaranča* [ljuta naranča] — Citrus vulgaris Risso — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

143 (79.) [*Sladka*] *naranča* — Citrus Aurantium B. — Isto kao i broj 142.

144 (80.) *Krkavina* (krkica) — Rhamnus Frangula L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njeg sisa medka.

145 (81.) *Slanovitac.* — Prasium majus L. — Isto kao br. 144.

146 (82.) Bieli mak, mak driemak — Papaver somniferum L. — Cviet izvrstno pohodjen jutrom, na njem sakuplja pepeljasti pelud.

147 (83.) *Munkokaz, gospodinova krunica.* Passiflora coerulea L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan na hladišću od svibnja, do listopada; iz njega sisa medka i sakuplja žuto narančasti pelud.

148 (84.) *Djetelina.* — Trifolium fragiferum L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan svib. i lip. iz njega sisa medka.

149 (85) *(Bliedadjetelina)* — Trif. hybridum L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan svieb. i lip., iz njega sisa medka i sakuplja žuto pepaljašti gnjus. pelud.

150 (86) *(Povrtna pičola)* — Cichorium spinosum L. — Cviet dobro pohodjen jutro drnge polovice svibnja i lipnja, na njem sakuplja kanarinasti pelud.

151 (87.) *Bodljuk* (ostrica) — Paliurus aculeatus Mam — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan druge polovice svib. i lip., iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

152 (88.) *(Ružasta djetelina)* — Trif. fragiferum — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan druge polovise svib. i lip., iz njega sisa medka.

153 (89.) *(Liepivi)* bušin — Ononis ramosissina Des. —Cviet dobro pohodjen cieli dan svibnja, lipnja i kolovoza; iz njega sisa medka i sakuplja narančasti pelud.

154 (90.) *Ljetna okajca* (divlji lan) — Linum tenuifolium L. — Cviet dobro pohodjen jutrom; iz njega sisa medka i skuplja ljubičati pelud.

155 (91.) *Kokotac* (velika konjska djetelina) — Melilotus officinalis Lam. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan svibnja i lipnja, iz njega sisa bielog medka i sakupla žutkasti pelud.

156 (92.) *(Mala zvonica)* — Scrophularia canina — Cviet srednje pohodjen kroz cieii dan sviebnja i lipnja iz njega sisa medka i sakuplja žuto-smedji pelud.

157 (93.) *(Ovčje runo)* — Adonis Aestivalis — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan iz njega sisa medka i sakuplja smedji pelud.

158 (94.) *Mali ledenik* — Mesembryanthemum cordifolium L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan od svib. do kolov.; iz njega sisa medka i sakuplja malo žutoga peluda.

159 (95.) *Bilušina* [biela smradojina] — Marrubium candidissimum L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan druge polov. svib. i lip.; iz njega sisa medka.

160 (96.) *Žabinac* — Ranunculus bulbosus L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan svib. i lip.; iz njega sisa medka i sakuplja žutog peluda.

161 (97.) *Rumena djetelina.* — Trif. supinum Savi. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja malo žutog smedj. peluda.

162 (98.) *Žuta djetelina* — Trif. procumbens Lam. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan od svib. do kolov.; iz njega sisa medka.

163 (99.) *Zebrica* (veli rebarac) — Sedum rupestre L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan zadnje trećine svib. i lip.; iz njega sisa medka i sakuplja žutoga peluda.

164 (100.) *Očist* — Sideritis romana L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan od druge polovice svib. do kolov.; iz njega sisa medka.

165 (101.) *Petolistka* — Dorycenium herbaceum. — Isto kao očist v. br. 164, ali cvate svib. i lip.

166 (102.) *Kopar* — Copparis rupestris Sibth., spinosa L. — Cviet sred. pohodjen na hladišću kroz cieli dan od svib. do listop.; na njem sakuplja ljubičasti pelud.

167 (103.) *Poncijana* — Accacia Lophanta. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan od svib. do listop.; iz njega sisa medka i sakuplja ljubičasti pelud.

168 (104.) *Babaluška* (bieli lašćeno) — Strnbergia lutea Ker. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuto smedji pelud.

169 (105.) *Jezinasta smradojina.* — Echium altissimum Jacq. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan od svib. do kolov.; iz njega sisa medka i sakuplja malo bliedo baršunastoga peluda.

170 (106) *Lašćetni krvavac* — Geranium lucidum L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan svib. i lip.; iz njega sisa medka i sakuplja pepeljastog peluda.

171 (107.) *Gorski grašak* — Vicia onobrychioides. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan svib. i lip.; iz njega sisa medka i sakuplja malo žutog gnjusnog peluda.

172. (108.) *Zievalica* — Antirrhinum majus L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka.

173. (109.) *Sitne ružice* (mala petorika) — Potentilla verna L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja narančasti pelud.

174 (110.) *Djetelina stinjuša* — Imenocarpus circinans. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žutoga peluda.

175 (111.) *Zanoviet* — Caragene arborescens L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan svib. i lip.; iz njega sisa medka i sakuplja žuto gnjusnoga peluda.

176 (112.) *Divlji rožmarin* — Teucrium s.pinum L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan svib. i lip.; iz njega sisa medka.

177 (113.) *Pušina* [mala pucalina] — Silene inflata Smith. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasti pelud kojim napraša i trbuh.

178 (114.) *Osovni slak* — Convolvolus Cantabrica L. — Cviet malo pohodjen. Druge polovice mjeseca kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja ružastoga peluda.

179 (115.) Duhan (pitomi tabak) — Nikotiana Tabacum L. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka.

180 (116.) Petrusimulasta vajuga — Caucalis muricata Bisch. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuto gnjusnoga peluda.

181 (117.) *Pčelin cviet* — Stachys spinulosa Sib. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i napraša ledja bielim peludom.

182 (118.) *Mažev cviet* — Pinardia Coronaria. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan; na njem sakuplja kanerinasti gnjus pelud.

183. (119.) Divje kuke (Divlja, vilenita tikva) — Bryonia dioica Jacq. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuto narančasti pelud.

(Svršetak svibnja).

Zapisnik

redovite odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva,“ držane dne 24. veljače 1883. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagor. g. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni članovi odbora: *Hržić Antun*, 1 podpredsjednik; *Auerbach Josip*, II. podpredsjednik; *Penjić Bogdan*, I. tajnik; *Lucarić Gabriel*, blagajnik; *Sudić Naco*, *Heštera Ivan*, odbornici; te pozvani u sjednicu družtveni član *Stulhofer Josip*.

1. Družtveni tajnik g. Penjić izvieščuje, da družtvom naručene mašine nisu još prispjele uzprkos izjavi pismeno po prodavaocu družtvu dostavljenoj, da će se naručene stvari za 8 dana poslati. Predsjednik prima taj posao na se, te obriče, da će se još jednom sam pismeno obratiti na dotičnika, nebili stvar uskorio.

2. Odpisom visoke kr. zem. vlade od 16. veljače 1883. br. 43912 ex 1882. javlja se družtvenoj upravi, da joj je kod kr. poreznog ureda doznačena svota od 100 for. kao poluročni obrok od godišnje subvencije u iznosu od 200 for.; drugi pako obrok od 100 for. da je družtvo ovlašteno kod istoga kr. poreznog ureda podići 1. srpnja. Ujedno se u visokom odpisu primjećuje, da se za ovu godinu družtvu veća svota dati nije mogla no da će visoka vlada nastojati, da se do godine podieli družtvu primjerno veća subvencija. Sa zahvalnošću prima se do ugodnoga znanja.

3. Tajnik javlja, da je podružnici pčelarskoj u Valpovu poslano kilogram umjetnog saća, a orudje da će se skupa sa džirzonkami što skorije dostaviti.

4. Isti izvješćuje, da su preostali predmeti izložbeni nakon mal ne dvomjesečnog povratnog putovanja ili bolje lutanja tandem aliquando prispjeli, ali u veoma žalostnu stanju: stakla razlupana, a med širom. Odbor prima izveštaj na neugodno znanje.

5. Naručeni ul uteznik (Uhrwagestock) je prispio u najboljem redu. Uzima se na znanje.

6. Gosp. *Stulhofer* izjavljuje na upit predsjednikov, da će u najskorijem vremenu dogotoviti potrebiti broj džirzonaka tako, da će gotovinu skorim najaviti moći, bar onim, koji su izvan Osieka, a imati je žele. Odbor prima izvještaj na znanje.

7. Odbor zaključuje, da se preko blagajnika naruče dva pčelarska glasila: „Eichstädter Bienenzeitung“ i „Deutscher Bienenfreund“ na cielu godinu.

8. Odbor takodjer zaključuje, da se nabave u družtvenu knjižnicu priznata djela „Die Biene von Bar. Berlepsch“ i „Die Bienenzucht von dr. Dzierzon“.

9. Na predlog tajnikov se zaključuje, da se gore rečeni ul uteznik (Uhrwagestock) prvim proljećem smjesti na jednu godinu u pčelinjak njegov, da mu bude kod zapažanja priručniji, pa još i stoga razloga, što je ondje za nošnju pčela mjesto prikladnije nego li je to kod družtvenog pčelinjaka; dotle da bude isti stroj smješten u pčelinjaku družtvenom, da bude tako pristupan svakomu članu, koji si ga ogledati želi. Ujedno bi odredjeno da se stroju dade nadkrov načiniti.

10. Predsjednik javlja odboru, da smatra najprikladnijim za pobiratelja polugodišnjih prinesaka članovine u mjestu *Tilla Ivana* te ga preporuča. Odbor usvaja predlog i dopituje mu godišnju nagradu od 20 for.

11. Odbor za pregledanje računa izvješćuje, da su računi družtvene blagajne izpitani od god. 1879. do konca 1882. tim, da je bivši blagajnik gosp. *Heštera Ivan* novomu blagajniku predao gotovine 9 for. 24 nv. i štedioničku knjigu glaseću na 153 for. 1 nov. Kod predaje izkazala se je reštancija u iznosu od 398 for. 20 kr. za koji dug, da nije utjeran, jamči gosp. bivši blagajnik Heštera.

12. Pristupivši družtvu novi članovi: *Gillming Ladislav*, posjednik i ekonom u Osieku pomakao se je kao utemeljitelj; *Brožan Dragutin*, kr. prislušnik kod sudbenog stola u Osieku; *Špringer Gjuro* ml., učitelj u gor. gradu Osieku; *Mitrović Ilija*, ravnajući učitelj u Vukovaru; *Hržić Franjo*, učitelj u Vukovaru; *Štigler Mirko*, katastralni činovnik u Osieku; *Sladaček Ivan*, organista u gor. gradu Osieku; *Sudić Antun*, kovač u Osieku; *Kovačević Franjo*, kr. brzojavni činovnik u Osieku; *Kvaternik Josip*, kr. perovodja pristojbenog

ureda u Osieku; *Abraham Martin*, kralj. poreznik ul Osieku; pl. *Szallopek Vilko*, kr. porezni nadzornik u Osieku; pl. *Szallopck Nikola*, vlastelin Sarvaški u Osieku kao utemeljitelj; sestre *Nedeljković*, posjednice u Osieku.

Poleg postojećega §. družtvenih pravila primaju se gg. *Gillming Ladislav i* pl. *Szallopek Nikola* kao utemeljitelja, i ostali kao podpomagajući članovi od g. 1883.

Pošto bje ovim dnevni red izcrpljen, završi se sjednica.
U Osieku, 24. veljače 1883.

Franjo Šmidt ml., predsjednik. **Bogdan Penjić**, I. tajnik.

Gabriel Lucarić, perovodja ove sjednice.

Zapisnik

sastavljen 3. prosinca 1882. u sjednici, konstituirati se imajuće I. podružnice u Valpovu, od slavonskog pčelarskog družtva u Osieku.
(Konac.)

Sada uze govornik čitati dopis slav. slavons. pčel. družtva u Osieku od 27. studena p. g. u kojem priobćuje, da želi izaslati u Valpovo tajnika i predsjednika da ovu podružnicu prisutnošću svojom osnuju. Nu podjedno izvješćuje *Vudy*, da nije moglo do izvedenja doći to putovanje s razloga, što je put veoma loš a podvoz preskup. Zato si je uzeo slobodu sa g. *Benakovićem* sam osnutak pokušati i evo liepo izpade taj pokus, jer gospoda prisutna sva su oduševljena za to družtvo. Sada predlaže, da se stupi odma k izboru častnićtva odnosno upravljajućega odbora, ter odmah uslobadja se predložiti pog. gos. *Gustava Petheö-a* vlast. gos. providnika za predsjednika. Živio! primljen jednoglasno.

Zatim za I. podpredsjednika g. *Matiju Benakovića*, zam. načelnika a za II. podpredsjednika g. *Hinka Beer*, vl. mjernik. Primaju se jednoglasno! (Živio!)

Gos. *Benaković* uze nadalje predlagati i to: Za I. tajnika *Šimu Vudy*, rav. učitelja, a za II. tajnika gos. *Luku Ćosića*, pristava u prihodar. uredu. Jednoglasno primljeno.

Za blagajnika gos. *Ladis. Michl-a*, obć. blagajnika.

Za odborn.: Pog. g. kr. kot. sudca *Paju Georgievića* blag. g. *Slavoljuba Siebera*, liečnika, i *Andriju Hermanića*.

Za odborničke zamjenike: gg *Emanuela Jahl-a*. *Škendera Rekettye-a* i *Jos. Posezića*. Svi predloženi primljêni jednoglasno sa Živio!

Tim se je I. podružnica slav. pčelarskog družtva u Valpovu konstituirala. Ter g. predsjednik *Gustav Petheö* zauzeo svoje mjesto i zahvaljujuć se na povjerenje, obećaje svesrdno u dobrobit i korist družtva raditi i za procvat njegov svojski se zauzeti. Prima se sa Živio!

Nadalje moli predsjednik tajnika *Vudy-a* da nastavi izcrpiti dnevni red, ako ga on još ima, jer da on sada ništa više nebi imao reči do li da proglasuje I slav. pčelarskog družtva podružnicu u Valpovu konstituiranom. Prima se.

G. *Šime Vudy* ogovara na upit g. *Paje Georgievića* u kakovom odnošaju će ova podružnica naprama družtvu i centrumu u Osieku stojati — da njemu i samomu nije dovoljno poznato nu pročita privatni list g. tajnika *Penjića*, u komu piše, da će središnji odbor ovoj podružnici pokloniti dvje uzor-košnice, a glede ostalih modalitetah ove podružnice sa središtem utanačiti će sjednica 5. prosinca sazvana u Osieku kod pčelarskog družtva, kojoj da će i govornik prisustvovati, a tada će u budućoj redovitoj sjednici ovoj odbor moći izvjestiti. Nu toliko misli da može reči, da će dosadanji list pčelarskog družtva u Osieku pod imenom: „Slavonska pčela“ izlazeći biti zajednički organ i ove podružnice, ter predlaže da se iz ove sjednice umoli središnji odbor pčelarskog družtva, da od nove godine naslov „Slavonskoj pčeli“ u toliko promjeni, da bude i ove podružnice organ, naime: *„Slavonska pčela, organ pčelarskog družtva u Osieku i I. podružnice u Valpovu“*.

Prima se jednoglasno taj predlog s molbom da ga središte usvoji.

Nadalje g. *Vudy* priobćuje dužnosti članovâ, da naime svaki član plaća 1 for. pristupnine i 2 for. godišnjega prinosa.

G. *Eisenbarth* misli, da kada g. Vudy iz Osieka dodje i sve sa centrumnu utanaći i sjednički ondašnji zaključak donese, da će onda odma se moći pobirati pristupnine po 1 for. od članovâ upisanih i 1 for. polgodišnje pristojbe, pak da će prije nove godine svaki položiti. Samo se mora urediti sa središtem kako će se tim novcem i kamo će teći.

Prima se predlog g. *Eisenbartha*.

G. *Vudy* izvješćuje da ova podružnica imade do danas 25 članovâ, jer evo i g. *Škender Deszáthy*, liekarnik, se danas upisao za podupirajućeg člana.

Prima se sa odobravanjem na znanje a *Deszáthy*-u kliče Živio!

Pošto je dnevni red izcrpljen, to bude sjednica zaključena, a zapisnik podpisom.

Gustav Petheö, Predsjednik. **Šime Vudy**, I. tajnik.

Razne viesti

— **Odlikovanja.** Njeg. kraljevska Visost nadvojvoda *Friedrich Badenski* odlikovao je, povodom 25 godišnjice obstanka pčelarskoga družtva u Badenu, pučkoga učitelja u Niederschopfheimu *L. Hubera*, kao revnog promicatelja racionalnoga pčelarstva, podieliv mu **veliku zlatnu medalju** „za promicanje trgovine, gospodarstva i obrta“.

— Kako „Neues Pester Journal“ javlja, izrekao je ministar trgovine svoje največe priznanje g. *Antunu Kovaču*, pučkomu učitelju u *Buziašu* (Ugarska) na njegovu neumornu djelovanju u interesu pčelarstva.

— **Zemaljska izložba u Pragu.** Kako nam javlja prijatelj iz Praga, biti će izmedju 14. i 19. dana mjeseca svibnja velika zemaljska izložba u Pragu. Pošto će pri toj izložbi biti sve grane gospodarstva zastupane, a ponajpače pčelarstvo, to oviem upozorujemo sve naše pčelare na tu izložbu. — Tko želi na istu izložbu što poslati, neka se bezodvlačno obrati na **Jos. Mikuláša** Boleslavskoga, urednika „Českoga Včelaŕa“ u Prag (Karlinĕ č. 144).

— **Med očistiti,** da ti ponješto slador nadomjesti. Ako se je med malo krenuo, dapače ako je sasma zdrav, postupaj šnjim ovako: Stuci 400 grama ugljena (ne baš sasma sitno), izperi ga višeputa da nepušta više crnila od sebe, uzmi na tri kile meda 6 litara vode, pristavi to k vatri i kuhaj ga s ugljevjem $^1/_2$ sata. Kad si to učinio, prociedi med višekrat kroz filtrir-kesu ili lievak, dok nepostane sasma bistar. Ovako pročišćen med valja za razne sirupe, za ukuhavanje voća itd., pak je mnogo zdraviji od svakoga šećera. M. B.

Od uredničtva: Veleč. g. *D. M.*, *Štivan.* Vašu krasnu razpravu, koja će Vas u hrvatskom pčelarskom svietu ovjekovječiti, odpočesmo, kako vidite, u ovom broju Glede meda obratite se na trgovačku kuću *Vincencia Pessi-a u Rieku*, pak nam javite kojim uspjehom. Sigurno Vam je poznato, da će biti ove godine već u svibnju zemaljska izložba u Pragu. Nebi li Vi svoga vrlo liepoga meda sa žalvije onamo poslali? Vaš poznati *J. Mikulàš*-Boleslavski rukovoditi će apistički odjel.

— Veleč. gosp. *A. V.*, Šumedje. Tvoj me je dopis prijatelju iznenadio, a i razveselio, samo se što češće sjeti takovimi praktičnimi dopisi naše „Slavonske pčele.“ — Glede meda obrati se na gore navedenu trgovačku kuću.

G. *J. Ž.* u Karlovcih. Vaš ćemo članak posve vierno odtiskati u budućem broju. Ovakovi praktični članci su nam uvjek dobro došli. Oprostite da Vas oviem upozorujemo na oglas zemaljske izložbe u Pragu.

Na ubaviest.

Oviem se upozoruju članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ da su strojevi i to: Aprobirano vrcalo (Honigschleuder) od Ditricha i parna preša za vosak, prispjeli, te se nalaze u domu uredničtva. Osim ovih strojevâ mogu se članovi osvjedočiti o vrstnoći i praktičnosti ula u t e z n i k a od baruna Rothschützа. Isti ul biti će članovom na uvid izložen u školskom vrtu (dol. grad Osiek) do konca mjeseca travnja. Ovaj će ul svakoga pčelara zanimati, tim više, što je isti za nas novost, a svrha mu je, da se uzmogne svaki napredni pčelar upoznati pravom pašom, koju naša pčelica u pojedinoj okolici uživa. U budućem broju odtiskati ćemo pobližji opis istoga ula. —

Pošto se je dojakošnji družtveni blagajnik na svojoj časti zahvalio, to molimo vanjske članove, da izvole odsele sve prinose upraviti poštarskom naputnicom na gospodina gimnazijalnoga profesora G a v r u L u c a r i ć a u Osiek.

☞ Tko si od gospode članovâ želi nabaviti koju uzor-džirzonku, neka se najdulje do konca ožujka pismeno prijavi uredničtvu. Ujedno se gg. umoljavaju da točno označe, koli broj željenih džirzonakâ, toli zadnju poštu, ili parobrodarsku, dotično željezničku stanicu. Jedna takova džirzonka sa dvostrukimi stienami, odieljenim medištem od ležišta i 30 okvirića stoji bez krova samo 5 for., a sa krovom zajedno za 50 nvč. više.

☞ Ovomu broju priležі cienik Antuna Joh. Wagnera u Beču.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku.

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882.

Ehren-Diplom I. Ranges Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva i I. PODRUŽNICE U VALPOVU.

Trst 1882. Srebrna kolajna.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 nove. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 2—3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 4. *U Osieku, za mjesec travanj 1883.* **Tečaj III.**

Hrvatska pčela.

(Piše Dinko Muškardin sa otoka Čresa.)

(Nastavak.)

Nismo mi Slaveni jedino toga mnienja, s kojim bi se moglo prigovoriti, da u svoje svrhe svoju robu hvale. Gosp. Eduard Cori nije doduše Slaven, al je i učen i vješt pčelar. On spada u drugi red pisaca. Nitko učenije, temeljitije i točnije do njega nepisa o našoj pčeli, koju žalibože prozva i Dalmatinskom i Hercegovinskom. Njegova razprava, tiskana u „Eichst. Bztg.“ g. 1875 str. 39. i sliedeće pod naslovom: „Njekoja o plemenitih pčelinjih pasmina, i ob oplemenjenju domaće race“, jest pčelarski remek-članak. O Dalmatinskoj iliti Hrvatskoj pčeli neveli ni više, ni manje, već ju predstavlja istoj Talijanskoj pčeli. Ovakov po našu pčelu vrlo zanimivi i laskavi članak nemože da ostane nepreveden i na naš jezik, a tim više, pošto pčelarske novine od one godine neće biti svim našim pčelarom lahko pristupne. Pustimo dakle da gosp. Cori govori:

Pčela Dalmatinska iz Kotora. Pčela ova vitka poput ose imade tielo crno kao gavran, tamno-žute dlake do polovice prstenaca, poprsje jako i zadak šiljast; pčela je sbilja liepa i dulja od naše.[1])

Od žurna poslovanja staricam odpadnu sasvim dlake na kolutih, i tada im zadak izgleda svjetao, plavocrn i nalik na ocao, a na poletaljki kazao bi ju crnom osom. U mene su uvjek jednako velike. Imadu tu riedkost, da u večer na poletaljki dokolne se igraju kao muhe, skakutaju simo tamo i bockaju.[2]) Nedražene su pram čovjeku osobito dobroćudne. Primaknuv jim se, odmah Te opaze, a naglo stupeće napadnu i na ruke, i u obraz, a mirna neozlede, i odmah se kući vrate, dočim naše domaćice u isti hip i odlete i ubodu. Plienjelice odmah opažene junački odbijaju. Dalmatinske stražarice letuše neopazih. Matice su rane nesice i znatno plodnije od naših matica, nego se i nješto više rajaju. Njihova radinost i uztrajnost u nošnji meda je puno znamenitija, nego li u Magjarkinje, te i zimu vrlo sretno i sa neznatnim gubitkom provale.

Na Kotorskoj obali morskoga zatona su

[1]) To jest od crne. [2]) S ćutili. — Op. pis. ov. čl.

sama uzka poljanca. Pčeli je poći po med većinom u žliebove, ciepotine, prosiede i u maljušna korita nalazeća se tamo na vrlo visokom vrletnom gorju, gdje se divlja kadulja ponajviše razprostire. Ona mora ne samo daleko, nego i visoko uz brdo da leti, k tomu joj se vjetrom više boriti, nego li u ravnu, zato je u nje poprsje krupno, te u nas puno dalje pašu traži nego li naše pčele. Uz ova svojstva Dalmatinka zaslužuje, da se uvrsti u vrlo plemenitu pčelinju racu.

Pošto je ova pčela sasvim crna,[3]) njezini polutki niti ma kakvu drugu, nego čisto crnu boju imadu, tim ona k čistoj bagri crne pčele pripada. U koliko sam ju mogao proučiti, držim, da ju se mora za *najplemenitiju* izmedj crnih pčela zabilježiti.

Njezinu blagost pram čovjeku već sam napomenuo, svojstvo, koje se u njekih obstojnostih punim pravom može od plemenite pčelinje pasmine zatražiti. Od poslednje još se hoće i to, da bude u radu revna, to jest, da bude imati živahnu ćud (temperament); to su dvie vrline, koje mogu jedna uz drugu stati. Nego kadkada se dogodi, da živahnija ćud nesamo blagost smogne, već i u protivno predje, a to se i u Dalmatinske i u svake veleplemenite race dogodi. Dalmatinke su vrlo marljive sabirače, naime sbog velebnog temperamenta; dok je ovaj miran, dok nitko pčele nedraži, mnogo se kroće ponašaju, negoli naše domaćice, ali razdražene su goropadne i živahnije se brane, jače napadaju i ubod je osjetljiviji, nego od naše pčele. To stoji baš do jačeg temperamenta. Nije li čovjek dobričina, kada mu do nokata dogori, više uzrujaniji i napadljiviji! Ako se dakle imade Dalmatinska župa[1]) bud pregledati, bud u nješto obavljati, što svaku vrst pčela uplaši, uznemiri i draži, tim je njezina dobroćudnost prošla, tad ju se mora kadom ublažiti. Zato najbolje pristaje živičin dim od crnogorice. Upotrebi li se ovaki predmet za kadjenje, tim se lahko ukrote, i tada svako rukovanje dobro izpade. Nego nesmije se samo jednom pokaditi, već se mora kad i kad za podulje obave opetovati, jer bi inače nekadjene obranu, a to vrlo žestoko zauzele, dapače bi i najjaču navalu poprimile. Ovaj postupak razdraženih Dalmatinakâ jest svim veleplemenkinjam obćenit, to zavisi, kako već rekoh, o jačem temperamentu, o svojstvu, o što se njezina veća proizvodnost oslanja. Od ove vrsti pčela posjedujem samo jednu župu, da ju pčelarom, mojim polaznikom, pokazati uzmogu. I gospodin grof Kolovrat vrlo pohvalno se izrazi ob ovoj pčeli. Prije nego je držao pčele Smyrnankinje i Cyparkinje medj ostalimi kaza: Moje su Dalmatinske med mojimi župami najkroće i najmarljivije; moje Dalmatinke moraju mi svu potrebu legla ili meda u najnepogodnijoj dnevnoj dobi pružiti, jer me one, sravnam li je s drugimi, najmanje ubadaju i ako može u obće kod mene biti govora o kakvoj izdašnoj medovitoj ljetini, ljeti neprekidno bantovane, najdem za jesenske pregledbe u njih najjaču medovnu zalihu.

U mene je potomstvo čisto zaplodjene Dalmatinske kraljevne ostalo jednako veliko; naproti pčele križane sa Azijatskom i Kranjskom pčelom čine mi se manje, izgube nješto od svoje blagosti, nego pridrže marljivost čistih Dalmatinka. Još mi nješto čudna navesti, da mi čisto biela poput mlieka boja domaćega meda[2]) u oči pada; znalične dame, polaznice mog čednog zavoda, kojim razne vrsti meda ponudjam, uvjek tvrde: onaj bieli (Dalmatinski) je najbolji, najmirodniji.

Poslie mnogoljetnog motrenja nedvojbeno ustupam prednost pčeli Dalmatinskoj pred pčelom Talijanskom; bezuvjetno je prva proizvodnija i stoga gojitba iste više preporuke vriedna. Šteta što ta siromašica imade crno crnito odielo, naproti je sestrica Talijanka liepo šarena. Nego koliko jih ova neizbode?

Orisav gosp. Cori našu Dalmatinku ovako uzvišenom prosom, prelazi na drugu našu pčelu iz Hercegovine, o kojoj ovako veli: „Pčela Hercegovinska je Dalmatinskoj iz okružja Kotorskog geografično susjeda razdieljena jedna od druge sa Dalmatinskim i Crnogorskim zagorjem. Dugo vučeće se gore u širini popriečno iznose 6—7 milja, a njihova sljemena u visini od 3000 do 7000 stopa. Na vrlovitoj spusti Dalmatinskoj pram Jadranskom moru nad visinom 400—500 stopa prestane bilinska rast, a dalje bivaju gole

[3]) Kad ostari. Op. pis. ov. čl.

[1]) Bienenvolk. Op. pis. ov. čl.

[2]) Meda Dalmatinskoga. Op. pis. ov. čl.

hridi tik do tjemena. Ovakva pustobilna pregrada obadvie pčele sasvim osami, i po tome imade svaka naposeb svoj vlastiti karakter. Sravnjivajuć briegovitu spust, pružajuću se pram Hercegovini puno je bogatija rastlinami od one Dalmatinske kod Kotora, podnebje u prigorju umjerenije, i stoga cvjetana raznolična, plemenitija i bujnija. U ovakovu je položaju pčela bolje se razvila, nego u južnoj Dalmaciji, gdje svatko voli pčelu Hercegovinsku, negoli običajnu domaćicu. U ostalom Hercegovinka je tolika, kolika i Dalmatinka; na mojem ulenjaku i na onom gosp. grofa Kolovrata kroz čitavo gojenje nije kako ni ova u veličini ni veća, ni manja. Jednako široka na polutcih dlake imadu istu boju i poprsje jednako snažno, nego tielo nije tako vitko, osnovano poput ose, nesvršava šiljasto, pa i nije toliko crno, kako u Dalmatinke; imade ipak jedno osobito obilježje, naime da prvi polutak motriv uprtimi oči, a ne brkimice, njeki blisak žute boje imade, koji nije tako razgovjetan da ga se može žutim označiti. Utoneš li Hercegovinku u žest, tim joj žuta boja na polutku na svjetlo probije. No truti su sasvim crni.

(Nastavak sliedi.)

O oduzimanju i dodavanju matica narodima.*)

(Od Jovana Živanovića, profesora u gimnaziji.)

Jedna od najvažnijih i najglavnijih tačaka u praktičnom pčelarenju jeste hvatanje matica. Lako je kazati ako ti je matica matora, te samo nosi trutovska jaja, a ti je uhvati i na njeno mjesto dodaj mladu oplogjenu maticu, ali je ovo teško izvršiti. Razlika je to izmedju znati što teorijski i moći izvršiti praktički. Za praktično izvršivanje ovakih teških operacija mora pčelar dosta se vježbati. Jedino dakle mnogim vježbanjem može se pčelar u praksi usavršiti. Ovako što nemože se naučiti iz knjiga pčelarskih, nego valja zasukati svoje rukave pa pokušati jedan put i više puta, te tako na pošljetku dolazi se do izvježbanosti. Bez muke nema nauke, a bez vježbanja nema prakse.

Da vidimo dakle sve one slučajeve kad nam je nužno matice iz košnica hvatati i zamjenjivati drugima. Svaki pčelar valja dobro da pazi i motri na svoje košnice kako pčele u njima rade, kako izlijeću iz njih, kako matica nosi jaja i t. d., jer iz svega će ovoga moći tek znati unutrašnje stanje u košnici. Tako n. p. ako pčelar primjeti da mu matica nenosi jaja u ćelicama jedno do drugo, nego raštrkano malo ovdje malo ondje, odma će znati da mu matica nije dobra, i da ju treba mlagjom plodnijom zamijeniti. Takih slučajeva ima više. Narod naš zove svaku onu košnicu, kojoj nješto fali i u kojoj nije sve u normalnom redu, *sakata.* Sa raznih pogrješaka, koje može desiti kakav roj u košnici, zove se košnica sakata. Tako ona košnica, koja je bezmatak, zove se sakata. Bezmatak je u pravom smislu ona košnica koja nema matice i koja nemože više sama sebi maticu izvesti i odnjegovati. Ovaki slučaj može se desiti, kad matica umre u ono vrijeme kad nema u košnici zaleženih oplogjenih jaja, iz kojih bi pčele mogle sebi odnjegovati maticu. Ovaki slučaj može se desiti u mrklu jesen i zimu, kad matica prestane nositi jaja. Može se ipak desiti i u sred ljeta, ako je matica matora, te joj nestane iz kesice (receptaculum seminis) semena trutovskoga. Kad ovakovoj matoroj matici nestane semena trutovskoga, onda njeko vrijeme još nosi trutovska jaja, pa naskoro i umre. Ovaka dakle košnica, koja nema matice i koja nemože sama sebi pomoći da dogje do matice, zove se bezmatak.[1]) Ovake košnice, koje nemaju matice i nikako nemogu doći do matice, lako je izliječiti. One primaju svaku maticu, bila ona oplogjena ili neoplogjena, jer su svjesne, da im je to jedini spas. da im se društvo održi. Ali ima i takovih košnica, koje su bezmatak, koje dakle nemaju matice, ali u košnici imaju oplogjenih jaja, iz kojih će pčele moći sebi maticu odnjegovati. U ovakoj košnici mogla je matica uginuti iz različitih uzroka i pčele su u ovakovoj košnici svjesne, da će sebi maticu odnjegovati, jer u njoj ima jaja oplogjenih. Pčele u ovakovoj košnici počnu odma graditi matičnjake nad ćelicama pčelinim, a crv hraniti hranom plemenitom, kojom se crv u matičnjaku hrani i koju naš narod zove ***mliječ.***

U ovakoj košnici pčele neprimaju tugje matice, jer su svjesne da će sebi same odnjegovati maticu. Pčelar, koji ne će da čeka da mu pčele same odnjeguju maticu,

*) Po izričnoj želji gosp. pisca donašamo ovaj članak posve vierno, kako nam je i predan, nedirajuć koli u pčelarsku terminologiju, toli u pravopis piščev, samo mislimo, da bi od prieke nužde bilo da se već jednom barem u našoj pčelarskoj terminologiji složimo! — Ured.

[1]) Zašto ne *sirotić?* Vidi br. 4. tečaj I. „Slavonske pčele“ str. 33. — Ur.

nego koji ima kakvu plemenitu maticu, pa je hoće da je doda takvoj košnici, mora dobro paziti, kako će tu maticu dodati. Prvo mora iz te košnice, kojoj će da doda maticu, posjeći sve matičnjake, pa onda izvaditi sav zaležen crv iz nje. Kad je ovo uradio, onda valja da maticu zatvori u mali kaveščić pa da ga metne s maticom u košnicu, gdje je leglo. U košnici valja maticu ovako u kaveščiću držati dva dana i za to vrieme posmatrati kako su pčele razpoložene prema matici. Ako pčele osorljivo postupaju prema matici, onda je netreba još puštati iz kaveščića megju pčele. Ako pčele kroz žice od kaveščića maticu hrane, onda je znak da su se na nju i na njen miris navikli, te kad ovo pčelar primjeti, onda može maticu pustiti megju pčele. Na pošljetku moram spomenuti, da se ovaka košnica, koja nema matice, a može sama sebi odnjegovati maticu bez pomoći pčelareve, ne zove sakata. Dalje košnica se zove sakata i ona, u kojoj matica nenosi jaja niti trutovska, niti pčelina. Ovaka je matica ostala neoplogjena, makar da je izlijetala na polje radi sparivanja i oplogjivanja i ovaku maticu, koja ne nosi niti trutovska, niti pčelina jaja, zove naš narod *jalovom.* Ovaku maticu valja uhvatiti i zamijeniti je drugom oplogjenom, te je dodati na isti onaj način, kako smo malo čas naveli. Osobito ako se doda oplogjena i što starija matica, brzo će je pčele primiti i prema njoj se prilagoditi. Sakata je košnica i ona, u kojoj matica nosi samo trutovska jaja, ili se nije nikad ni oplodila ili je već stara, pa je potrošila sve seme iz kesice (receptaculum seminis). Pčelar valja da pazi da zarana ovaku maticu zamijeni drugom, ako misli da mu uz jedanput nebude košnica puna trutova mjesto pčela. Ovaka matica nosi jaja trutovska u čelice pčeline iz kojih se razviju mali trutovi. Iz ovoga se vidi da matica hoće da nosi jaja pčelina, ali ne može, jer je izgubila seme iz svoje kesice, ili možda nije nikad bila oplogjena. Ovake trutove, koji su izleženi u ćelicama pčelinim zove naš narod *divljom pčelom*, a crv zaležen zove *rgjav crv.* Kad pčelar vidi da mu košnica ima *rgjav crv*, ili divlju pčelu, on će odma znati, da mu je matica neoplogjena ili vrlo stara.

(Nastavak sliedi.)

Ul uteznik (Uhrwagestock).

(Piše **Antun Hržić**, profesor i I. podpredsjednik „Slav. pčel. družtva.“)

Medju glavne poluge racionalnoga gospodarstva spada nedvojbeno dobar pregled o dohodku i razhodu, nadalje iz čega se može prema okolnostim mjesta i vremena i kolika korist po prilici izvaditi. Gospodar može desetak godina svoju sa polja dobivenu pšenicu mjeriti i izmjeriti glede množine i težine; to isto će moći učiniti sa ječmom, raži, zobi i svakom drugom hranom. Može li i pčelar tako? Može li i on izmjeriti, koliko mu je meda doniela repica, koliko cviet od trešanja, krunice, lipe, maka itd. Kako to pčelar može, kanim ovimi redci pokazati nadajući se, da bi se koj od imučnijih gospodara ovdje ili ondje našao, koj bi se radi sveobće koristi za stvar zauzeo, bavio se on racionalnim pčelarstvom ili ne. To spominjem radi toga, što mi je poznato, da imade po Slavoniji dovoljno gospodara, koji se prilično u velikom bave pčelarstvom ali neracionalnim. I za ove bi imao način, kako ću ga niže naznačiti, veliku korist, da saznadu, koje godine i koliko vriedi ova trava ili ono drvo za pčele i pčelara.

Akoprem su već stari Grci imali košnice sa pomičnim saćem i akoprem je koncem prošloga stoleća Slovenac Janža sa pomičnim saćem pčelariti učio, ipak se pčelarstvo nije iz više i lahko pojmivih razloga diglo na onaj stepen savršenstva, kako ga je bio početkom druge polovice ovoga stoleća Dzierson podigo i na kojem stepenu ga za danas vidimo. Idući korak za korakom napred došlo se je već skoro do stotine raznih ula za pčele, medju ove spada i ul uteznik. Taj je tako uredjen, da je sva njegova unutrnja sadržina na vagi (kantaru) te čovjek može svak čas saznati, za koliko je sadržina ulova težija ili laglja. Neposredno gore nad ulom i naravski š njim u savezu imade kazalo, koje naznačuje težinu od $^1/_4$ do $^1/_4$ kile počam od $^1/_4$ do 50 kila. Gospoda članovi znadu iz „Slavonske pčele“, da je i naše družtvo ovakav jedan ul nabavilo, akoprem nije onako uradjen, kako bi si ja želio, ipak može za nuždu i za gore naznačenu svrhu služiti. Kako bi morao biti uredjen, to ću drugom prigodom. Sada nam valja preći na postupanje sa tim ulom.

Na prvi mah čini se stvar jako jednostavna, ali tu ima mnogo ali. Ja ću nekoliko primjera navesti, iz kojih će se ti ali uviditi i da nije dovoljno samo na večer ići k ulu te zabilježiti, danas je za toliko težiji ili laglji, jer koj bi samo to radio, mogo bi se kadkada čudom začuditi te se više puta zapitati jeli moguće?

Baron Berlepš pripovjeda: Dne 26. svibnja god. 1852. bio je jedan od najmalodajnijih dana, što sam ih doživio. Repica bila je u najvećem cvetu, sparno je bilo bez ikakva vjetrića. Nebo je bilo tako tamnimi maglami pokrito, da se je jedva dalo razabrati, gdje da sunce

stoji, od 6 sati u jutro čula se je bura u zraku. Oko $^1/_4$5 došao strašan led, koj je u 32 minute pretvorio cielu okolicu u pustoš i more. Moje pčele su zujile od 26. poslje podne do 10 na večer 27., dakle 30 sati kao jaki mlin, a još 27. u jutro bilo malo čut zujenje. A što je imao nemir pčela u ulu značiti, zašto su kroz 30 sati neprestano mirno stojeć krili mahale? Šteta što nije imao Berlepš ula težokaza on bi mu bio pokazao, da je ul postao za toliko i toliko stotinu grama laglji treći dan akoprem pčele nisu jedan dan i dvije noći na polje letile. Onaj med, što su ga pčele onoga sparnoga dana sakupile, imao je puno vlage u sebi, pa tu *vlagu* su one tjerale na polje.

Drugi primjer.

Neki Francuz ostavio pčele za prisad u drvenih slamnatih ulih. Na koncu zime vagao je isti svoje ule te našao, da uli drveni nisu laglji nego su bili u jesen, dočim su slamnati mnogo laglji. Kako si je on to tumačio? Da su pčele u drvenih ulih manje trošile negoli u slamnatih. Ali se je varao. Zaboravio je na onu nesretnu *vlagu* u vrtu. *Vlaga* nastajuća u zimi u drvenom ulu ostaje u ulu jedno, jer ju pčele nemogu na polje goniti mahanjem krili, a drugo, što drvo težje vlagu prima ali ju i laglje gubiva. Da pako *vlaga* nije zdrava vidi se iz toga, što ju pčele svom silom nastoje iztjerati iz ula i što u onih ulih, u kojih ima preko zime vlage, imade i pljesnivoga saća, ne samo u drvenih nego i u slamnatih ulih. Naši su stari svakako dobro pogodili, što su pčelari ili u slamnatih košnicah ili u takozvanih panjevih od staroga i suhoga drveta, jer se ovo više približuje slami radi svoje veće šupljikavosti (porositas).

Neka bude dovoljno dva primjera navesti koji su nam vodićem, kako da postupamo sa ulom uteznikom. Nije dosta, da čovjek ide na večer pak pogleda na uteznik i zabilježi, za toliko je danas ul težiji ili laglji, nego valja se tu takodjer i na vrieme obazirati, da li je sparina ili hladno, da li je oblačno ili vedro, da li je zrak suh ili vlažan, što se viditi može na barometru, koj nemora biti patentiran i skupocien, nego je posve dobar i onaj u prijašnja vremena često u prozorih vidjevan, sastojeć se iz male kućice i iz dvijuh sličicah, jedne mužke sa kišo- i jedne ženske sa suncobranom. Može si ga svaki sam načiniti. Treba samo kroz sredinu šibice po prilici 7 cm. dugu i pol cm. široku provući strunu pak ju obiesiti gdjegod u zaklonjenom mjestu, zapamtit si kada kiša pada, kako će šibica, koj kraj i kamo će bit okrenuta, pak je barometer gotov. Svaki put će naime već prije kiše doći kraj šibice na isto mjesto to jest struna, na kojoj visi šibica, upija vlagu nalazeću se u zraku te postaje radi nje kraća a tim se ujedno i okrene a sa tim okretanjem, okrene i šibicu.

Na početku moga pčelarenja čitao sam negdje, neznam više u kojoj knjizi pčelarskoj ili pčelarskih novinah, da krunica ima meda u tolikom obilju, da ga pčele ni svega nemogu pokupiti ali da je jako mekan i voden. Da li je to istina? To bi nam moglo samo jako pomnjiva pažnja na ulu utezniku posvjedočiti.

Još nešto. Pčele počmu obično oko 6 sati u jutro letiti na pašu, kadkada i prije, ako je vreme zgodno već i prije 4 sata, ali najviše ih ipak izleti istom oko 6 sati i to traje do devet ili deset sati prije podne, one lete doduše i po podne, ali je ipak glavni izlet u jutro od 6—10 sati, stoga valjda jer onda ima najviše meda ili praška po cvieću. I kod te prilike nam može ul uteznik dobro doći te pokazati jakost pčelca.

Uzmimo n. pr. poslje 6 sati u jutro kaže nam uteznik sve manje, to jest, on kaže, da biva družine u ulu sve manje.

Ako ga neprestano motrimo te opazimo, da je ul postao za kratak čas za kilu ili podrugu kilu laglji, onda znamo takodjer, koliko pčela je na pašu izletilo. Računa se obično, da ide 5000 pčela na jednu funtu ili 10.000 na jednu kilu. Komu bude dakle za vrieme, gdje pčele najjače lete na pašu, ul za podrugu kilu laglji, onaj može biti sa ulom zadovoljan, jer mu nosi med 15.000 pčela i ako idemo još jedan korak dalje, da najme po običnom mnenju jedna trećina pčela izliće, onda imade ovakav ul oko 45.000 pčela, a s takovim ulom može pčelar već biti zadovoljan.

Razumjeva se samo po sebi, da se tu točno na 10, 20 do 50 pčela neda izračunati, pošto sve pčele, koje idu po med i prašak, neizlete na jedan put niti se sve na jedanput ne vrate, nego se izmjenjuju, zato ipak može i glede te točke uteznik pčelaru dovoljno pokazati glede jakosti pčelca.

Nisam imao namjere sve pojedinosti i potankosti spomenuti, s kojih bi uteznik po pčelara i u obće po pčelarstvo koristan biti mogao. Želio sam samo, kako gore spomenuh, pozornost imućnijih i za napredak pčelarstva našega zauzetih pčelara na ovaj velevažni izum obratiti, da bi oni stvar u ruke primili, pošto naše pčelarsko družtvo neima sredstva, da bi moglo kakovih 20 do 30 ili više uteznika nabaviti i na razna mjesta razaslati, da se š njimi kroz 10 ili 20 godina izpituje nošnja meda, jer kao što u gospodarstvu neodlučuje jedna godina, tako isto i u pčelarstvu jedna jedina nepokazuje već obilje ili pomanjkanje meda u kojem mjestu.

Svršujem sa nadom, da će se na više mjestih po-

staviti uli uteznici, te otvoriti poput meteorologičkih stacija opažavanja pčelarska, sa kojih će se dobrota ili jalovost godine glede meda priobćivati u „Slavonskoj pčeli“ i pomoćju kojih ćemo moći znati, u koliko i koji su predjeli naše domovine više ili manje shodni za pčelarstvo ili ne.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.)

Učitelj: Sve je to još malo za Njemačku zemlju. Mnogo se toga uvaža godimice i iz Amerike. A kako i ne, kad je tamo med tako udomaćen, da ga malo ne koja gazdarica u kući drži. Djeci se namaže umjesto pekmeza ili maslaca med na kruh i to im je svakdanja užina, koja je sigurno najzdravija i najhranivija. — Ali osim toga upotrebljava se med još za razne napitke. Od čistoga vrcanoga meda priredjuju ti mudri Niemci razne najfinije liquere, dobroga piva (zovu ga Honigbier), a što je najvažnije izvrstnoga vina. Ja sam ga pijo, pa vam kažem da nadmašuje svojom finoćom i dobrotom svaki tokayer i šampanjac. Takovo vino mora barem dvie do tri godine odležati, a što je starije, tim je zrelije i bolje. — Uz izvrstna rajnska vina pije se vino od meda kao nješta osobita (dessert) na svih njemačkih dvorovih. Na pčelarskoj izložbi u Bečkom Novom mjestu prodavane su zapečaćene flaše od ½ litra, takovoga vina po 1 for., 1 for. 50 n. i 2 for.

Matan: Sve je to liepo, ali bogami gospodine, meni je milija jedna čaša dobroga *Trnavca*, ko što sam ju njekidan kod vas iztrusio, od najfinijega toga švabskoga medenoga vina.

Seljani: Ta da, al kakve su godine nastale, napili bi se kadkada i sirćeta sladko.

Učitelj: Ja sam vam to samo naveo, da uvidite, kako se med unovčiti može, kod ljudih, koji š njim baratati znadu. Odkada se od vrcanoga meda mogu priugotavljati razni napitci, kao pivo, vino i najfiniji liqueri, od onda je i med zadobio veću važnost u trgovini, a to nas samo obodriti mora na veći mar oko umnoga pčelarstva. Bila bi smrtna griehota da i nadalje našim vlastitim nemarom, silni med, što nam ga nepregledne naše poljane po svojih raznovrstnih biljka pružaju, od godine do godine u zemlju propada. Medjutim kad ste baš spomenuli sirće, kazati ću vam kako se može od meda izvrstno sirće dobiti.

Matan: To bi i sam pravio, jer do vinskoga sirćeta je danas težko doći. Ono malo vina što dobivamo, izpijemo do kapi, pa da ga je samo dosta. Kad treba kiseliti paprike, krastavce i jabučice, onda moramo kupovati ono nevaljano i skupo sirće od čifuta.

Učitelj: Tebi sam Matane njekidan pročitao iz prvoga broja ovogodišnje „Slav. pčele“, što piše o tom jedan neumorni pčelar iz *Seoca*, tvoj imenjak Mato Miletić. On pravi sirće na posve jednostavan način, a upotrebljuje u tu svrhu najlošiji med i razne odpadke, dapače i onu vodu, kojom izpira omednjene posude, upotrebljuje za sirće. U kratko sve što nemože prodati za med, to upotriebi za sirće. Prošle godine je on poslao njekoliko flaša toga svoga od meda napravljenoga sirćeta na pčelarsku izložbu u Beč.

Matan: Pa kako je otišlo, tako se i vratilo, zar ne?

Učitelj: Varaš se Matane! Stekao si je tamo najveće priznanje i odlikovan je počastnom diplomom II. reda. — Zar to nije liepo?

Matan i seljani: Bogme to je mnogo! Nije to šala, biti u Beču tako odlikovan. Bilo mu na sreću.

Učitelj: A sad čujte da vam kažem još jedan način, kako se može priugotoviti vrlo dobro sirće od meda. Baš sam ovieh dana dobio jedno, osobito za početnike, vrlo dobro njemačko pčelarsko djelo od njemačkoga pčelara *H. Böttnera*, pa evo šta on o tom veli: „Kada se vadi med, bilo to sada toplinom iz košnica, ili pomoćju vrcala iz džirzonaka, ostaje još uvjek mnogo meda na saću (siti). — Što ostane, to se može čistom vodom izprati. K tomu se još uzme i ona voda, kojom se je izpralo ostalo pčelarsko orudje, kao: lonci, zdjele, kašike, noževi itd. — Nije li takova voda dost sladka, primješa joj se još nješto najlošijega meda. — Ta takozvana *medica* kuha se i opjenjuje tako dugo, dok svake pjene na površini nestane. Kada se medica prestane pjeniti, nalije se unj toliko čiste vode, da se sva pretvori u žućkastu vodenastu tekučinu. Ta se tekučina onda nalije u čisto bure, ili još bolje, ako je moguće u takovo, u kojem je već bilo sirćeta ili vina, ali nipošto u bure od piva, koje je smolom natopljeno. — Bure, (bačva) se mora sasvim napuniti i kamogod na toplo mjesto staviti. — (Zimi uz toplu peć ili štednjak, a ljeti u prisunje.) Bure ima biti otvoreno, ali se otvor mora kakvomgoder šupljom posudom pokriti, da tako uzmogne sva nečistoća van, a da ipak unutra ništa ne napada. Od

razmrvljene i pržene korice od kruha, zatim prženog i zdruljanog ječma, bieloga bibera i sirćeta napravi se tiesto, koje se prosušeno meće komad po komad u bure. — (Tko ima maje od sirćeta, netreba toga tiesta — Ur.) — Čim tekućina u buretu vriti stane, mora se bure nadolievati slabim vinskim sirćetom ili tko ga nema može to i toplom vodom učiniti. — Za vrienja mora biti bure uvjek puno, da može svaka nečistoća van. — Kada predje vrienje, poslie 2—3 tjedna, može se uzeti sušaka od groždja (Zibeben), koji se nasječeni svežu u beznu krpicu i na otvor u bure objese. Na dvadeset litara tekućine treba uzeti $^1/_2$ kilograma sušaka. Poslie 8 dana izvade se sušci, bure se ima dobro zatvoriti ili se može takodjer sva tekućina iztočiti u flaše, koje se moraju takodjer dobro začepiti.

Želi li tko da si napravi sirće od čistoga meda, tada neka uzme na 1 Kgr. meda 16 Kgr. vode i to mora dobrano promješati, da se med posve razstopi. Ta se tekućina mora takodjer kuhati, a kada ohladi, napuni se njom bure i čini dalje, kako je gore navedeno. — Obćenito je pravilo pri tom: čim više meda, tim jače sirće. Tko dakle želi jako kiselo sirće, neka uzme nješto više meda na stanoviti kvantum vode.

Matan: Kako mi se čini biti ce ove godine dosta paše sa repice, pa ćete vi sigurno med vrcati moći, samo vas molim napravite barem jednu flašu takova sirćeta da vidim kako je.

Učitelj: Dobro Matane, napraviti ću ja toga i više a kad bude gotovo, onda ću vam ga pokazati svim, pa ćete viditi što je sirće! Ali zbilja džirzonke su prispjele, sad ih treba urediti i svaku na svoje mjesto staviti, jer početkom svibnja može biti rojeva.

Matan i Seljani: Javite nam gospodjine kad budete stavljali roj u taku džirlonku.

Učitelj: Nemajte brige.

(Nastavak sliedi.)

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana K. Novaka*, pučk. učitelja.

(Nastavak.)

(1) *Kraska*, prve polov. mjes. prije izvrst., pak sred pohodj. V. sieč. br. 2.

(2) *Rodakva*, sred. pohodj. V. velj. br. 9.

(3) *Luska*, prve polovice mjes. sred. pohodj. V. ožuj. br. 25.

(4) *Ljubidrag*, sred. pohodj. V. ožuj. br. 35.

(5) *Vainilija*, dobro pohodj. V. ožuj. br. 45.

(6) *Makljika*, prve polov. mjes. sred. pohodj. V. trav. br. 70.

(7) *Omak*, prije izvrst. pak. sred. pohodj. V. trav. br. 71.

(8) *Veli sliez*, prve polov. mjes. dobro pohodj. V. trav. br. 72.

(9) *Parimuda*, prve polov. mjes. sred. pohodj. V. trav. br. 74.

(10) *Rotrica*, isto br. 75.

(11) *Lan*, isto br. 83.

(12) *Divlji pelin*, isto br. 88.

(13) *Modra kadulja*, prve polov. mjes. prije dobro, pak sred, pohodj. V. trav. br. 93.

(14) *Barčev grašor*, prve polov. mjes. sred. pohodj. V. trav. br. 97.

(15) *Prošenica*, prve polov. mjes. dobro pohodj. V. trav. br. 111.

(16) *Balan*, sred. pohodj. V. trav. br. 114.

(17) *Lemun*, dobro pohodj. V. trav. br. 133.

(18) *Pčelinjak*, V. trav. br. 134.

(19) *Erbalviza*, isto br. 135.

(20) *Zvaturac*, izvrst. pohodj. V. svib. br. 138.

(21) *Mali sliez*, isto br. 139.

(22) *Krkočitac*, dobro pohodj. V. svib. br. 140.

(23) *Rumena smradojina*, izvrst. poh. V. svib. br. 141.

(24) *Mukokaz*, isto br. 147.

(25) *Djetelina*, prije izvrst., pak sred. pohodj. V. svib. br. 148.

(26) *Blieda djetelina*, prve polov. mjes. dobro pohodj. V. svib. br. 149.

(27) *Porrtna pičola*, izvrst. pohodj. V. svib. br. 150.

(28) *Bodljuk*, prije dobro, pak sred. pohodj. V. svib. br. 151.

(29) *Ružasta djetelina*, sred. pohodj. V. svib. br. 152.

(30) *Liepivi bušin*, prve polov. mjes. prije dobro, pak sred. pohodj. V. svib. br. 153.

(31) *Kokotac*, sred. pohodj. V. svib. br. 155.

(32) *Mala zvonica*, prve polov. mjes. malo pohodj. V. svib. br. 156.

(33) *Mali ledenik*, sred. pohodj. V. svib. br. 158.

(34) *Bilušina*, izvrst. pohodj. V. svib. br. 159.

(35) *Žabinac*, sred. pohodj. V. svib. br. 160,

(36) *Žuta djetelina*, isto br. 162.

(37) *Zebrica*, prve polov. mjes. sred. pohodj. V. svib. br. 163.

(Nastavak sliedi.)

Zapisnik

redovite odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva,“ držane dne 9. travnja 1883. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagor. g. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni: *Fr. Šmidt* ml., predsj., *Jos. Auerbach* podpredsj., *B. Penjić* tajnik, *G. Lucarić* blagajnik, odbornici: *J. Heštera*, *Ig. Sudić*, *J. Darebny*.

1. Tajnik javlja, da je prispjelo vrcalo i parna preša, te da je vrcalo svake hvale vriedno.

2. Usljed odpisa vis. kr. zem. vlade, kojim je doznačena svota od 100 for., digao je predsjednik tu svotu.

3. Tajnik izjavljuje, da će se džirzonke poslati u Valpovu zajedno sa jednom garniturom pčelarskoga orudja, čim prispije odanle takova prilika.

Polag zaključka prošle sjednice predbrojilo se je družtvo na Eichstädter Bienenzeitung i Deutscher Bienenfreund; isto tako nabavljena su za družtvo djela: Die Biene od bar. Berlepša i die Bienenzucht od dr. Dzierzona, pa se već nalaze u družtvenoj knjižnici.

5. Usljed zaključka sjednice nalazi se uteznik pri družtv. pčelinjaku u šk. vrtu na ogled članovom. Isto tako je po zaključku sjednice krov od lima načinjen.

6. Blagajnik izviešćuje, da pošto sjednicom izabrani sakupitelj družtv. prinesaka *Iv. Till* nije se hteo toga posla primiti, to da je on u dogovoru sa predsj. i odborom *Kolara Ferdu* kano sakupitelja primio uz nagradu od 6% od sakupljenih prinesaka.

7. Tajnik javlja, da je dao uvezati sljedeća družtv. djela: 2 godišta slavonske pčele; Stahl's Kräuterbuch, včelarska bibliotheka 3 sv.; pčelarstvo od J. E. Tomića; Rationelle Bienenzucht od dr. Dzierzona; Bienenwirtschaftliche Mittheilungen aus Böhmen, Mähren und Schlesien 5 sv.

8. Po zaključku odbora nabavljena su djela: Der Bienenfreund od H. Böttner-a, i Bienenzucht od L. Hubera.

9. Urednik öst.-ung. Bienenzeitung-a P. *Coel. Schachinger* obratio se je na uredničtvo družtvenoga glasila moleć statistički opis ovdašnjega pčelarstva. Odbor umoljava tajnika, da ga po sada stečenih datih obaviesti.

10. Pošto se 15. svibnja t. g. otvara zem. gospodarsko-obrtnička izložba u Pragu a pri tom će biti, kako doznajemo iz českoga pčelara, apistički odjel sjajno zastupan, to zaključuje ovaj odbor, da se umoli vis. kr. zem. vlada, da bi ovaj put družtv. tajnika g. B. Penjića onamo u interesu družtvene svrhe poslala.

11. Naručeno i po odboru primljeno patentirano vezilo za 150 for. Ujedno zaključuje odbor, da se nabavi stampilija od kaučuka.

12. Blagajnik priobćuje po družtv. pravilih tromjesečni izkaz o tečaju družtv. prihoda i razhoda.

13. Po predlogu zaključi odbor, da se nabavi štrcaljka (hydroneta).

14. Po predlogu gosp. podpredsj. *J. Auerbacha* zaključi odbor, da se što skorije preradi i nadopuni inventar družtv. imetka. U tu svrhu izabrani su gg. *J. Auerbach* podpredsj., *B. Penjić* tajnik, *G. Lucarić* blagajnik.

15. Novi članovi: *Kraus Stjepan*, stolar i posjednik u Valpovu; *Stiegler Vjekoslav*, vlastelinski pivničar u Valpovu; *Truckenbrot Melchior*, Hotelier u Valpovu; *Siep Ant.*, ravn. uč. u Petrievcih; *Falić Luka*, kr. prof. na vel. realci.

U Osieku, 9. travnja 1883.

Franjo Šmidt ml., predsjednik.   **Bogdan Penjić**, I. tajnik.

Ivan Darebny, perovodja ove sjednice.

Razne viesti.

— **Gospodarska podružnica u Varaždinu** zaključila je u svojoj ovogodišnjoj glavnoj skupštini na predlog tajnika veleč. g. Milana Kučenjaka, da se nabavi 20 komada uzor-džirzonaka od „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, te se je glede toga zaključka već i obratio g. tajnik iste podružnice ovamo. (Mi s naše strane možemo samo pohvaliti taj korak gospodarske podružnice u Varaždinu, a koliko nam je poznato ima Varaždin i okolica ljudih, koji će taj plemeniti podhvat podružnice svojski poduprieti, te nastojati da se racionalno pčelarstvo, taj veleважni ogranak gospodarstva, što više razprostrani i u narodu udomi. Dao Bog, te se što skorije i ostale naše gospodarske podružnice u to ugledale! Svaki podhvat na polju umnoga pčelarstva naći će uvjek odziva i gorljivog saveznika u „Slav. pčelarskom družtvu“, a „Slavonska pčela“ će pozorno pratiti svaki napredak i nikada dopustiti, da se koji plemeniti naum osujeti. Radimo dakle složno u miloj nam domovini Hrvatskoj, pa bio jedan Hrvat, drugi Srbin, a treći se Slavoncem gradio; svi smo sinci jedne majke, koja će nam svaki naš rad stostruko nagraditi. — Ur.)

— **„Пчела“** илустрован орган за српске пчеларе. Od nove godine izilazi prvo srbsko pčelarsko glasilo pod tim naslovom u Beogradu. Izdaje ga i uredjuje *Dragutin Posniković*. „Пчела“ izilazi u osmini svakoga mjeseca po jedan arak. Ciena je godišnja 4 dinara ili 2 for. Dobismo do sada 2 broja, ali moramo priznati da je već drugim brojem pokazala „Пчела“ mnogo više životne snage nego prvim. — Naslovni list drugoga broja ilostrovan je poput bečkoga „Bienenvatera“ Slika predstavlja prelaz sa primitivnoga na racionalno pčelarenje. Na jednoj su naime strani ponamještene obične pletene košnice, a do njih su dva pčelara, jedan nosi praznu košnicu, a drugi stresa upravo roj sa grančice. Na drugoj strani stoji sagradjen pavilon sa džirzonkami; pred pavilonom je smješteno vrcalo, a pčelar u prisutnosti učitelja i svećenika vrca med. — Ugodno ti se „Пчела“ oku svidja, ali kad ju uzčitaš i duh ti se zadovolji. Braći našoj u Srbiji možemo samo doviknuti: „Sačuvajte si braćo to mezimče, pazite nanj, kao na oko u glavi, jer će vam po njem mnoga hiljadica iz zemljice crne izniknuti.“ *Hrvatskim pčelarom preporučamo* „Пчелу“ *najtoplije.*

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku.

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882.

Ehren-Diplom I. Ranges Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva i I. PODRUŽNICE U VALPOVU.

Trst 1882. Srebrna kolajna.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 2—3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 5. ***U Osieku,*** *za mjesec svibanj 1883.* ***Tečaj III.***

Hrvatska pčela.

(Piše **Dinko Muškardin** sa otoka Cresa.)

(Nastavak.)

Na geografično širokoj pruzi, koju si pomislimo od sjevera prama jugu, to jest od sjeverne Njemačke preko Česke i Kranjske, preko istočno-jadranskih i sredozemnih područja male Azije, kao i preko otoka Cypra tjak do na Kairo čini se, da je Hercegovinska pčela prelazna bagra od crne pčele na žutu. Nedražena je jako mirna i marljivija, matica još plodnija od Dalmatinske, pa od nje je dohodak meda gotovo obilnijim. Med k' nami[1]) pridošli u izvornih ulih — šupljih dubenicah — imadjaše jako tmastu boju, i neki osobito žestoki ukus.

Tjak od god. 1873. gojim ovu pčelu. Župe ostale su mi čiste i u prijašnjem potomstvu, nego žalibože usilovan sam ljetos sve matice odstraniti, jer mi je u mojem vrtu jedino do sačuvanja čistoće Cyparske pčele.

Gosp. grof Kolowrat gojeć istodobno ovu pčelu samnom se u pomenutoj ocjeni slaže, te još opaža, da mu matice kasnije gojene sbog neobične veličine u oči padaju i da od križanja ove pasmine sa Cyparskimi truti morali bi dragocjeni polutani proizaći.

Sjetna sudbina htjede, da ovomu čestitomu gospodinu obadvije originalne matice tekom godine dana u jedan te isti ul uzastopce postavljene poginuše. I ovomu trudbeniku neumornomu gojitelju je isto tako žao baš sbog Cyparkinje, da morade premarljive Hercegovinke napustiti.

Ova mi je pčela, koje se tekar višegodišnjim trudom i osobitom naklonošću tadanjih obstojnosti domogoh, puno mila i dragocjena, te težko mi je na srcu, da se s njom moram razstaviti." Ovako odrješita i ugledna pisanja o naših pčela netreba tumača, jer svako tumačenje potamnilo bi i redku vještinu pera, i temeljito shvaćanje predmeta. Pčelar je govorio u osobi gosp. Cori-a, pa to dosta.

Nu gospodin Cori se nije zadovoljio svoju ocjenu javnom učiniti samo putem njemačkih novina. Ravnopravan pram pčelarom pisa članak i za „Český Včelař" god. IX. Tim su postala pristupna njegova pčelarska predavanja izravno i Slavenom a naposeb Čehom, te i svim poznavaocem českoga jezika. Radi se o eminentno Slavenskih, a navlastito Hrvatskih pčela, o kojih

[1]) U Česku. Op. pis. ov. čl.

sjeverni Slaveni bivaju upućeni najravnijim putem, naime kroz onaj pčelarski organ, u koj ljubopitno, pozorno i poučno zaviruje i česko i nečesko. A tko nebi najvećim interesom čitao „Český Včelař“ uredovan majstorski pčelarom poznatim široko i daleko gosp. Jos. Mikulašem (Boleslavskym)? Ali neću od tog lista svega članka vaditi, da me se nebude obezbjediti dosadljiva opetovanja, već ću u izvadku, i baš doslovce navesti, što o toj stvari gosp Ferdinand Liska veli u knjizi: „Včela a jejichov“ v Praze 1877. str. 13. Sbog kratkoće ustupimo malo mjestanca, i čujmo ponovno g. Cori-a:

„Dalmatinka je poznata pčelarom tek najnovijim opisom. Cori (Č. Vč. god. IX.) o njoj govori[1]): Ustroj i čitav stav ove pčele spominje pčelare na osu; tjelašce je boje crne gavranove, polutke do polovice pokrivaju dlake boje žutkaste, poprsje kriepko, zadak dokončava šiljasto, jest to sbilja krasna pčela, tanja i dulja nego naša crnuša; Dalmatinka se odlikuje velikom marljivošću u sabiranju meda i peluda, nu je temperamenta-naravi sanguinične; nedražena je od naše mnogo mirnija, naproti poticana pri većem pokoju postane dosadljivijom i u bocanju pakostnijom, brani se drzovitije, napada bezobzirno; bocanje njezino je ljutije i bolnije, nego opažamo u naše domaćice pčele.“

Cori veli o plodovitosti matice ovog odroda: „Da je ta ista mnogo plodnija, i počme nesti mnogo ranije, nego naša običajna, i tim da je pčelstvo i rojevnije. — Osim gosp. Grofa Kolowrata Krakovskoga, koji se sa Cori-em sudara nijedan drugi pčelar nije mogao svoj sud o Dalmatinki izreći, jer kako ozgorekosmo, ona bijaše u vas nepoznata. To isto vriedi i o sliedećem odrodu.“

„Hercegovinka neodaje se glede plašta, debljine, prstenaca i dlake, kao i uztroja, te imenito ni po prsnih grudih od Dalmatinke, vendar joj nije tielo tako oštro-tanko, da bi odriešito sjećalo pčelare na osu, kao u Dalmatinke, te naime, da prvi članak njihova zadka — pozorno motren — prelazi na žuto. Nedražena je ova pčela jako mirna, poviše i marljivija, a matica plodnija, te i probitak što se meda tiče, je odriešito pogodniji i veći, nego u Dalmatinke.“

[1]) Rieči su gosp. Liske. Op. pis. ov. čl.

Tim možda gdje-kojemu dosadljivim, a meni nigda dosta ugodnim opisivanjem južno-zapadnih pčela naše otačbine, makar se to i drugač sbilo, gosp Cori je gotov.

Svaki put kad pročitam njegov opis o naših pčela veoma se nasladjujem i sretnim se scjenim.

Ista razdraženost i uzhit će srdce svakoga domaćega pčelara neodoljivo obujeti, kada sazna (ako nije dosada), da mu je pčela, koju u svojoj kući goji i drži, vrst puno bolja i vriednija i dragocjenija, negoli je on u istinu do nje držao; da je od europejskih žutih pčela najplemenitija, a za gojitbu, odnosno za križanje najizvrstnija! Hrvati mogu s ove pčele ponosno nositi gori glavu, koji još k tomu pribivaju u zemlji uzorno pčelarskoj. U nas pčelara jugovića nezaboravna će ostati uspomena sjevernoga pčelara i veterana gosp. Cori-a. Vječna mu slava!

Nego i ja sam već jednom bio pisao o našoj pčeli. Toga mojim sunarodnjakom neće biti poznato. Gospodarsko družtvo Istarsko držalo je god. 1877 u Čresu svoju godišnju obćenitu skupštinu, u kojoj sam talijanski poduglje razpravljao „O pčeli i pčelarstvu na otoku Čresu“.

To se tiskalo i u družtvenih novinâ i u aktih iste skupštine. Moja malenkost je toli nizka, da nisam ništa nova izneo, nu moram se ovom prigodom iskreno izjaviti, da me je nepripravno slušateljstvo slabo razumjelo. Ove neznatne crte moga pčelarskoga života nebi bio u javnost donio, da nisam danas voljan opet o našoj pčeli, odnosno o Kvarnerskoj suvrsti svoju progovoriti. *)

*) Priznati moramo žalibože, da nam je gore navedena razprava posve nepoznata, zato bismo gosp. piscu veoma zahvalni bili, kada bi nam istu razpravu, bilo odtiskano ili napisano, priposlao. — Ured. —

O oduzimanju i dodavanju matica narodima.

(Od *Jovana Živanovića*, profesora u Karlovcih).

(Nastavak i konac.)

Sakata je košnica i ona, u kojoj matica ima kakvu organsku pogrješku, te nosi jaja oplogjena i neoplogjena po više u jednu istu ćelicu. Ovaku maticu zove naš narod ludom. I ovaku maticu valja uhvatiti iz košnice i za-

mjeniti je drugom zdravom oplogjenom maticom po istom već gore navedenom načinu. Na posljetku sakata je košnica i ona, koja je izgubila svoju maticu, a pčele ne imajući jaja oplogjenih u košnici nijesu mogli odnjegovati sebi druge matice, nego se našla pčela, koja počme nositi jaja i to samo trutovska. Ovakoj je košnici vrlo teško dodati maticu i to stoga što se ne može naći prije i uhvatiti ona pčela, koja je nosila trutovska jaja, jer su sve pčele jednake. A glavno je pravilo pri dodavanju matica da se prije svega mora uklonuti nevaljala matica iz košnice, kojoj hoćemo da dodamo dobru oplogjenu. A u košnici u kojoj pčela *) nosi trutovska jaja vrlo je teško to izvesti, pošto je nemoguće poznati onu pčelu, koja nosi jaja. I za ovaj slučaj ima lijeka, ali držim da se neizplaćuje ovaj posao i najbolje je pčele iz ovakove košnice dodati drugoj kojoj košnici. Imam ovdje još primjetiti da ovaka pčela nosi trutovska jaja u pčelice trutovske, dokle matora matica, kojoj je nestalo semena u kesici, nosi jaja trutovska uvijek u čelice pčeline. Mi smo ovdje sve one slučajeve naveli kad je košnica sakata, kojoj se valja dodati nova matica. Ali prije nego što navedemo što je još nužno znati pri dodavanju matica, kazat ćemo osim ovih još jedan slučaj, kad se matica košnici oduzima. Ne mora samo košnica biti bolestna, sakata da joj se matica oduzima, ima još i drugih uzroka, zbog kojih možemo mi pojedinim košnicama matice oduzimati. Svi slavni pčelari kako u Njemačkoj tako i u drugim zemljama drže da je veća dobit od meda, nego od voska. Po Gundelahu, Denhofu, Berlepšu i drugima, koji su mnoge pokušaje o ovoj stvari činili, izlazi da pčele potroše od prilike petnaest funata meda dok sagrade jednu funtu saća. Kad se ovo uzme na račun, onda se jasno vidi da je kud i kamo veća dobit od meda nego od voska, za to svaki pčelar valja da dobro čuva prazno saće i koliko mu god moguće da neda pčelama da grade saće. Jer pčele na gradjenje troše ne samo silan med, nego traće tim i vrijeme. Glavna paša netraje dugo, za to valja za to vrieme pčelar da sve svoje pčele nagoni samo na sabiranje meda. To će pak moći, ako nebude im dao da grade saće, nego ako mu budu svi okviri izpunjeni uvijek praznim saćem. Da pak pčelar može svoje pčele uputiti za vrieme glavne paše samo na sabiranje meda, nužno je još i predupırediti rojenje. Svaki racionalni (umni) pčelar podijeliće svoje košnice na košnice, koje će pustiti da se roje i na košnice, kojima će prepriječiti rojenje i od kojih će gledati da što više meda dobije. Košnice koje bude odredio, da pčele u njima samo med sabiraju, valja dobro njegovati do glavne paše. Društvo treba da se namnoži što više i to tako, da kad nastupi glavna paša, košnica valja da kipti od pčela. To se može postići, ako bude pčelar hranio svoje pčele tečnim medom. Tim se razdražuje matica na nošenje jaja. U kojoj se pčele preko mjere namnožile, iz nje se može izvaditi po koji okvir s leglom, pa dodati košnici drugoj, koja nije u takoj mjeri jaka. Dakle treba sve košnice izjednačiti, da budu dakle po jačini i radnoj snazi jednake kad nastupi glavna paša. Prije njekoliko dana nego što će nastupiti glavna paša, valja iz sviju košnica, koje smo ovako pripravili i udesili samo za sabiranje meda, pohvatati matice, pa ih u male košnice za zapaćanje matica metnuti sa malim brojem pčela.

Ove ćemo matice u malim ovim košnicama čuvati za svaki slučaj, ako nam kadgod gdje ustreba koja matica. Košnice pak, iz kojih smo pohvatali matice pregledat ćemo poslie pet dana i sve ćemo matičnjake u njima posjeći, samo ćemo jedan i to najzreliji ostaviti, iz kojega će izaći mlada matica. Ovim načinom doveli smo ove košnice u stanje roja, a roj u istoj godini rijetko se roji. Tim smo dakle prepriečili rojenje, što je glavno ako se misli do što više meda doći.

U mojem kraju valja obezmatičiti košnicu oko 20. maja prije nego što će nastupiti glavna paša, kad razvije lipa svoj divni cvijet mirisavi. — Od 20. maja do petoga junija prestaje hranjenje crvi. Pčele dakle netroše med na hranjenje crvi i za to vrieme sabiraju jedino med u ćelice i ne troše ga ni na što drugo. Takva košnica, koja se u vrieme pred glavnu pašu obezmatići da čudo meda. Ovaka košnica neprestaje sabirati med, ma da neima matice, jer su pčele svjestne, da će naskoro sebi odnjegovati maticu pošto imadu već ljep matičnjak u košnici. Pčele znajući da će sebi dobiti maticu mladu, koja će razmnožavati družtvo, rade sada još sa većim naporom bez prestanka, bez odmora. Pošto matice nema još u košnici da nosi jaja u ćelice to će pčele sve ćelice napuniti medom i takva će košnica dubkom biti puna meda dok se mlada matica ne izleže, spari i oplodi. Kad se mlada matica oplodi, onda valja med iztresti centrifugalnom spravom i dati joj prazna saća da može leći jaja i družtvo nadoknaditi, koje se u prekomjernom radu umanjilo i koje je mnogobrojni spoljašni neprijatelj dosta potlačio. Do jeseni će matica mlada družtvo razmnožiti i takva će košnica skoro same mlade pčele imati, koje su snažnije i koje će moći bolje zimu izdržati, nego matore pčele. Ja sam prošle godine sa svojimi učenicima bogoslovima pokušao ovaj način pčelarenja i mogu reći, da mi je podpuno za rukom izašao. Iz košnica smo svaki čas iztresali med i opet smo ih za zimu ostavili pune meda i pune mladoga društva.

*) Vriedno bi bilo znati da li naš narod zna za ovaku pčelu i kako je zove.

Moram ovdje takodjer spomenuti da smo prošloga ljeta pokušali pčelariti i sa Hanemanovim pregradama, ali moram priznati da nijesmo nikakvoga uspjeha postigli. Krivica će biti možda u tome, što smo sa pregradama Hanemanovim od Rotšica pčelarili, koje su sasvim rgjave, kao što sam se uvjerio na izložbi u Novom bečkom mjestu, gdje sam vidio sasvim drugčije i bolje udešene, prem da ipak držim da Hanemanove pregrade neće biti duga života, jer se na njih već diže hajka, kao što se može vidjeti iz jednoga članka u Šahingerovim pčelarskim novinama: „Weg mit dem Absperrgitter!“ a drugo što i sam Gjerzon o njima ćuti. Što se tiče bezmatičenja košnica pred glavnu pašu, kao što sam ja činio sa svojim učenicima moram spomenuti, da je ovaj način dobar samo u tom slučaju gdje glavna paša počinje krajem maja, kao što je slučaj u mojem kraju, a u kojim krajevima počinje paša u jesen, tima onda ne bih nikako savjetovao da svoje košnice bezmatiče. Za to im pak ne bih savjetovao, što bezmatičenjem izgube košnice dosta društva, a mlade matice ne bi mogle umnožiti društvo što u jesen prestaju već nositi jaja, te bi tako sve te košnice ušle slabe u zimu. Slabe pak košnice nebi mogle uzdržati zimu, te bi morale poumirati. Način dakle onaj, kojim sam ja pčelario prošloga ljeta važi i vrlo je dobar za one krajeve, gdje paša glavna ne pada u jesen. Ovdje moram primjetiti, da se može desiti pri ovakom pčelarenju, da u gdje kojoj košnici mlada matica pri izlijetanju na sparivanje i oplodjivanje propadne, za to pčelar na ovo mora dobro paziti i takoj košnici dodati maticu iz malih košnica, koje svaki pčelar mora imati u pripravnosti, koji racionalno vodi pčelarenje.

Ako se dakle ovaki slučaj desi, onda valja pčelar da doda takvoj košnici maticu, pošto je zatvori u mali kaveščić i metne je gdje je najgušće klupče pčela u leglo. Kaveščić, u koji je metnuo maticu, valja da poprska vodom, koju je začinio travom matičnjakom.*) Istom mirisavom vodom valja da poprska i sve pčele u košnici.

Pčele će brzo ovaku maticu primiti i prema njoj se prilagoditi, kad imaju jedan isti miris. Poslije jednoga ili dva dana može se matica napolje iz kaveščića pustiti, ako pčelar primjeti da su pčele dobro raspoložene prema matici. Ovaj je način dodavanja matica najpraktičniji, za to ne će biti potrebno druge ni navadjati. Ovim završujem ovaj članak i njime izpunjavam tek jedan mali dio od onoga što sam obećao u Novom Mjestu uredniku ovoga lista. Ako urednik ovoga lista sa slavnim slavonskim pčelarskim društvom drži da će biti kakve koristi od ovakih mojih članaka, ja ću ih onda rado produžiti.**)

*) U nas se zove **metvica** (melissa officinalis). Ur.

**) Poznamo Vas kao praktičnog i iskusnog racionalnog pčelara, a članci izpod pera ovakovih pisacâ su nam uvjek mili. Nadamo se da ćete nam ostati suradnikom. Ur.

Netreba ni umjetne rojeve zabaciti — osobito priekladе*) (Das Ablegermachen).

(Piše *Mato Miletić*, pčelar.)

Kako se pokazuje biti će ovoga proljeća slabo rojeva, a što i bude doći će kasno; stoga bi se gore navedenoga načela u gdjekojih mjestih trebalo poprimiti, a evo tomu temeljitih razlogâ:

a) Imade pčelara, koji hrane svoje pčelce spekulativno, — u shodno vrieme — pa tim nadraže maticu da ranije začme, a i više radiličkih jajašaca naleže, no u normalnom stanju. Špekulativnom hranitbom neradi se samo u prilog rojenju, nego da su pčelci za vrieme dobre paše puni medonosnimi radnici, koji jedino mogu dobru pašu izcrpiti onda ako jih je što više. Dakle se špekulativna hranitba može u jednom i drugom slučaju preporučiti.

Medjutim, ako je ovakovo špekulativno hranjenje samo za rojenje namišljeno, može se čestokrat taj naum izjaloviti, jer hranio tko najvećom pomnjom, pa ma bili svi pčelci već za rojenje pripravni, a nadodje zločesto i pčeli neprijatno vrieme, tad će uzaludno pčelar pred pčelinjakom sjediti i rojeve izčekivati.

b) Kolikoput se dogodi, da kad kada u jednom ili drugom selu utekne po više rojevâ. Uzrok tomu može biti bolja paša, koja se u kojoj bližnjoj šumi za pčele nalazi i koja može mnoge rojeve premamiti, a sve samo na uštrb i veliki gubitak dotičnih pčelarâ.

c) Često se dogadja pri velikom pčelinjaku, za vremena obilne paše, — jer to je najglavniji faktor pri svakom rojenju, — da se sleti po više rojeva skupa, što pčelaru kod razstavljanja mnogo posla zadaje.

Dakle po u naslovu navedenom načelu imamo tada pčelu u svojoj ruci i vlasti, jednom rieči mi smo joj gospodari u podpunom smislu. Možemo po volji ranije ili kasnije rojeve imati, a upotrebimo li pri tom iole praktičnu metodu nećemo oslabiti pčelacâ, kako to kadšto kod naravnoga rojenja biva, ako se stari pčelac sa svojim prvencem nepremjesti.

Sada osobito, odkako umjetno saće važnu ulogu u

*) Po Tomićevoj terminologiji pčelarskoj *razklad* (Ableger.) Uredn.

pčelarstvu igra, — a i vrcala dosta pomažu — netr eba se ni najmanje bojati, da će koji prieklad (Ableger) nevaljalim biti. Zato se od slabih pčelacâ priekladi i neprave, kano što se nemogu ni rojevi od takovih zahtievati. Prieklad, kako ga ja pravim mora ojačati, jer dobije odmah cielu gradjevinu saća. Samo ovom metodom pomnožao sam ja većom stranom svoj. pčelinjak, jer se u mom selu pčele slabo roje, dočim u drugih selih, osobito kraj Save rojevi obilato padaju. — Dosada sam kadkad morao samo sa manjimi početci umjetnoga saća raditi, pa su mi pčele ovd, ond po gdjekoju trutovnu sat napravile, što sam potle odstraniti morao.

Moram i to priznati da mi je kadno po koji naravni roj stradao prije nego prieklad, prem sam gdjekoje godine u vremenu od 5—6 tjedana, po dva prieklada od jednoga te istoga staroga pčelca uzeo, pa još iste godine od svakoga ovijuh pčelacâ dobar dio meda izvadio.

Još mi je konačno nješto spomenuti, da se najme ovom metodom pčele nerazdraže tako, kao kod naravnoga rojenja. Ako se koji roj na ružno mjesto uhvati t. j. nasjedne, i još ga sunčani traci razgriju, tad smo mnogo više izvrženi ubodu pčelâ.

Priekladi se mogu najtoplije preporučiti gg. učiteljem i ostaloj gg. činovnikom, jer oni kod svoga zvanja neimaju vremena čekati na rojeve, a priekladе mogu i poslie uredovanja praviti, te tako za koji dan sve svoje pčelce urediti.

Napokon kako je već rečeno, pčelinjeg se žalca netreba bojati, jer da toga oružja u pčelice nije, onda bi i babe mogle pčelariti i tako morda medu cienu (?) strovaliti.

Seoce, mjeseca svibnja 1883.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.

Matan: Valjen Bog gospodine!

Učitelj: I vrieme ti je da si ovdje, svi čekamo na tebe.

Matan: Ta baš mi sada reče naš prakatur da ste dobili veliki roj, pa da ćete ga odmah staviti u džirlonku.

Učitelj: Odkada pčelarim nisu mi se pčelci tako kasno rojili kao upravo ove godine. Do sada sam dobivao rojeve prve polovice svibnja, a sada evo već skoro i lipanj pred vrati, a ja dobih danas prvog roja.

Seljani: Rdjava godina za naše čele.

Učitelj: To baš nije, nego samo kasna godina, jer ako i neimamo do sada mnoga rojeva, imamo zato više meda.

Repica je ove godine jako medila, ta vidili ste da sam već prije tri nedjelje navrcao prilično repičina meda.

Matan: Jeste vi, al nismo mi košničari. Nama je više stalo do rojeva, jer se sada medom i onako pomoći nemožemo, a onda već bi i sam rad da vidim u svojima džirlonkama čelu. Znate gospodine, ako mi se nebudu košnice skoro izrojile, nagraisat ću svojom Margušom. Po čitav dan mi predbacuje kako sam u ludo novac bacio, pa svejednako trabunja, da su samo džirlonke krive što mi se košnice neroje.

Učitelj: Strpljen, spašen veli naša poslovica. Ostavi ti svoju Margušu nek trabunja, koliko joj drago, a nadoći će već vrieme, gdje će se i sama o velikom probitku umnoga pčelarenja osvjedočiti. Lipanjski su rojevi za našu okolicu takodjer jako dobri, jer nadju obilno paše na cvietu lipe. Nesdvoj dakle Matane, biti će rojeva, a ako Bog da ove godine i meda dosta. Hajdete sad da vidite, kako sam uredio džirzonku, kamo ću ovaj prvi svoj roj smjestiti. — — Evo vidite stavio sam u nju deset okvirića, pet u gornji, a pet u dolnji sprat. Ovaj najgornji sprat, to je medište, koje je posve odieljeno od ova dva sprata, koji sačinjavaju plodište. Dok mi pčele nebudu sasvim izgradile plodište, neću ih pustiti u medište.

Matan: A što je to u svakom okviriću?

Učitelj: To je umjetno saće, što sam ga dobio od poslovodje „Slav. pčelarskoga družtva“. Izum taj po napredno pčelarstvo mnogo vriedi. Kako vidite sad su mi okvirići već takorekuć izgradjeni, pčele imadu samo stanice bolje izvući. Za dva, tri dana imati ću ja već posve izgradjene okviriće, a u njih i meda i legla. Nije li to velik probitak? Al osim toga imade umjetno saće još i drugu prednost. Kako vidite ovdje su početci samih radiličkih stanica, pčela dakle nemože graditi trutovskih stanica, a tim se dobiju liepo i pravilno izgradjeni okvirići, samimi radiličkimi stanicami, koji su za plodište od neocjenjive vriednosti.

Matan: A jeli ta umjetna sita skupa?

Učitelj: Članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ dobivaju kilogram takvoga saća za 2 for. 50 novč., a u posebnih škatuljah od pol kilograma za 1 for. 30 novč. Pod istu cienu prodaje sam fabrikant u Beču, skojim je

naš družtveni tajnik ugovor sklopio. Medjutim deder ti Matane donesi onu košnicu s rojem, a ti Lovro pripravi jednu stolicu i ljepenku, pa namoči pero u vodu.

Lovro: Gospodjine! ako vidite maticu, pokažite mi ju, jer ja matice još vidio nisam.

Učitelj: Dobro viditi ćeš ju, samo budi na blizo. Sad udari Matane košnicom o ljepenku. Tako. Ej Lovro evo matice vidiš mnogo je dulja od svake druge pčele, a nožice joj se crvene.

Lovro: Ta ge je, ge je? Ja je nevidim. (Kako je poznato matica se uvjek medju pčelu uvlači i tako je Lovro uz svu volju nije mogao opaziti. Učitelj da ipak udovolji želji Lovrinoj, razvrnda perom onu hrpu pčele, u kojoj se je matica nalazila i tako mu podje za rukom da je i Lovro teda negda maticu opazio, al još se Lovro ni pravo začudio nije, a matica frkne izpod pera na stran te nestane i učitelju s vida.)

Učitelj: Sad neznam da li je matica frknula u džirzonku ili napolje.

Lovro: Ja bi reka da je u nutri, pa ako baš i nije, valjda će sama k svojoj čeli doći. To je stara matica, koja svoju čelu dobro pozna.

Učitelj: Badava ti tvoja filozofija moj Lovro. Ako je matica napolje frknula, ta će prije odletiti opet na onu istu grančicu, gdje se je bila sa rojem uhvatila, nego li će sama u novu džirzonku unići. Medjutim to ćemo odmah vidit, stanimo se samo malo u kraj. Ako se pčela stane buniti i iz džirzonke izlietati, onda je siguran znak, da neima matice. — Eno već se bune! — Vidiš Lovro kako se pčela uztrkala po džirzonki, traži maticu. Sad najprije pogledajmo, da li nije matica gdje god na zemlji.

Matan: Vidite ljudi da i vročke pčelarske nješto vriede. Jesam ja kazo, da nevalja ni prstom pokazivati na maticu, a kamo li ju dirati.

Učitelj: Mani se molim te vračke! Ovdje bi bila umjestnija ona stara poslovica: „Mnogo babâ ki . . . . djete“. — Nego hajde da pogledamo na onu jabuku, gdje je taj roj visio, po svoj prilici se je matica na isto mjesto povratila.

Matan: Ako ju nije samo tkogod sgazio, onda ćemo ju valjda naći.

Učitelj: Evo je! Kako sam kazao, na istoj grančic, gdje je prije roj visio, visi i sada rojić a š njim i nestala matica. Za pet časaka bila bi sva pčela iz džirzonke ovdje, za to daj Lovro samo brže košnicu, pa da u nju to malo pčele sa maticom stresem. Tako, evo i matice, sad š njom odmah u džirzonku, pa da vidiš kako će se pčele najedanput smiriti.

Lovro: Vidj, vidj molim te, sad se sva pčela opet u džirzonku vraća!

Matan: Ta šta se čudiš, dok se nije i opet što dogodilo.

Učitelj: Nek se čudi, koliko mu drago, a ti vraćaj kako znaš; matica će sada ostati sa svojom pčelom u džirzonki. Tebe Matane upozorujem, da pri umnom pčelarenju nepomažu vračke, nego *znanje* i *vještina*, a ti si Lovro zapamti, da se svaki posao pri umnom pčelarenju ima obavljati *točno*, *okretno* i *brzo*.

(Nastavit će se.)

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana K. Novaka*, pučk. učitelja.

(Nastavak.)

(38.) *Očist*, dobro pohodj. V. svib. br. 164.

(39.) *Petolistka*, isto br. 165.

(40.) *Kapar*, sred. pohodj. V. svibnj. br. 166.

(41.) *Poncijana*, isto br. 167.

(42.) *Jezinasta smradojina*, dobro pohodj. V. svib. br. 169.

(43.) *Laščetni krvavac*, sred. pohodj. V. svib. br. 170.

(44.) *Gorski grašak*, prve polovice mjeseca sred. pohodj. V. svib. br. 171.

(45.) *Zanoviet*, sred. pohodj. V. svib. br. 175.

(46.) *Divlji rožmarin*, prve polov. mjes., prije dobro, pak sred. pohodj. V. svib. br. 176.

184. (47.) *Kupina* — Rubus amaenus Portenthen. Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan od lip. do listop. iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasti pelud.

185. (48.) *Pitoma žutinica*, radić — Intybus foliosum. — Cviet izvrstno pohodjen, jutrom od lip. do rujna, iz njega sisa medka i sakuplja kanerinasti pelud.

186. (49.) *Biela murva* — Morus alba L. — Voće. izvrstno pohodjeno kroz cieli dan, iz njega sisa medka lip. i srp.

187. (50.) *Crljena murva* — Morus rubra L. — Isto kao biela murva br. 186.

188. (51.) *Tikva-grljača* (tikva friganica) — Cucurbita Pepovar. Clodiensis L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan od lip. do stud., iz njega sisa medka

sakuplja malo žutog narančastog peluda, kojim napraša tielo.

189. (52.) *Bundeva* (tikva kuhanica) — Cucurbita Pepo L. — Isto kao tikva-grljača br. 188.

190. (53.) *Tikva bujaća* — Cucurbita maxima Duch. — Isto kao tikva-grljača br. 188.

191. (54.) *Suhačica* — Teucrium flavum L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka.

192. (55.) *Gospina pogaća, ognjuš* — Opuntia ficus indica Mill. Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan lip. i srp.; iz njega sisa medka i sakuplja kanerinasti pelud.

193. (56.) *Bieli sliez* — Malva alba — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka.

194. (57.) *Jedoviti sjekavac.* — Cirsium furiens Grisb. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja ljubičasti pelud.

195. (58.) *Žućanica* (divlja žutinica.) — Cichorium Inthybus L. — Cviet dobro pohodjen jutrom lip. i srp. iz njega sisa medka i sakuplja bieli pelud.

196. (59.) *Šipak* (gospina ili divlja ruža) — Rosa canina L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; na njem sakuplja žuto narančasti pelud.

197. (60.) *Pitomi sliez* — Althaca pallida et rosea L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuto naranćasti gnjus. pelud.

198 (61.) *Šipak* — Punica Granatnm L. — Cviet dobro pohodjen jutrom; iz njega sita bielog medka i sakuplja žuti pelud.

199. (62.) *Trma* (levanda) — Lavandula officinalis Chaix. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka.

200. (63.) *Pačić* (kapučae) — Teucrium Polium L. — Cviet dobro pohodjen jutrom druge polov. lip. i srp.; iz njega sisa medka i sakuplja žuto pepeljasti pelud.

201. (64.) *Žutinica* (biela povrtna pičola.) — Cichorium Endivia L. — Cviet dobro pohodjen jutrom; iz njega sisa medka i sakuplja kanerinasti pelud.

202. (65.) *Dubac* (Dubačae, vilenika) — Teucrium Chamaedrys L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka.

203. (66.) *Kokotica* (vela crna smradojina) — Ballota nigra L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan lip., srp., listop. i stud.; iz njega sisa medka.

204. (67.) *Strcalj* (strkalj) — Ecbalium Elaterium Rich. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan od lip. do stud.; iz njega sisa medka i sakuplja gnjus. narančasti pelud.

205. (68.) *Zeconožac* — Trifolium arvense L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka.

(Nastavit će se.)

Zapisnik

Sastavljen 6. svibnja 1883. u sjednici upravljajućega odbora I. podružnice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ pod predsjedanjem blagor. g. *Gustava Petheö.*

Prisutni: blag. gg. *Matija Benaković*, I. podpredsjednik; *Vinko Beer*, II. podpredsjednik; *Slavoljub Sieber*, odbornik; *Skender Rekettye* i *Emanuel Jahl*, zamjenici; *Michel Ladislav*, blagajnik; i *Šime Vudy*, I. tajnik.

Predsjednik otvori sjednicu sa sgodnih njekoliko rieči, izraziv veselje, da može prvi put redovitu sjednicu u svom stanu obdržavati, te pozdravlja sve prisutne sa dobrodošli, pak želi da bude ova sjednica od uspjeha po družtvo. Zatim pozove tajnika da stavi sve što misli da je opredieljeno za dnevni red.

1. G. *Šime Vudy* izvješćuje, da je centralni odbor „Slav. pčelarskoga družtva“ u Osieku — obećano u sjednici od 5. prosinca pr. g. — ovoj podružnici poslao jedan kilogram umjetnoga saća, vriedno 2 for. 50 novč. i potrebito pčelarsko orudje u vriednosti od 4 for.

Prima se jednoglasno do ugodnoga znanja i kliče centralnomu odboru Živio!

2. Gosp. *Benaković* priobćuje, da je dužnošću si smatrao, političku oblast naime velesl. kr. podžupaniju izvjestiti ob osnutku ove podružnice. Ova da je zahtievala pravila podružnice, nu da je opet izvjestio, da se ova podružnica osniva na pravilih centralnoga družtva u Osieku, koja će se pravila za ovu podružnicu preinačiti u glavnoj skupštini, — zatim je velesl. kr. podžupanija do ugodnoga znanja uzela i dobar uspjeh poželjela.

Ovaj odbor to sa odobravanjem na znanje uzimlje.

3. Tajnik predlaže da se najme kola i pošalju u Osiek po dvie džirzonke, koje je poklonio središnji odbor, da se uzmognu još ovih danâ dobri rojevi u nje smjestiti, pak tako da započme ova podružnica svoj rad. Predsjednik obriče da će dati bezplatno svoja kola.

Primljeno jednoglasno sa uzklikom živio predsjednik!

4. Tajnik predlaže da se osim onih dvijuh džirzonaka kupe još dvie iz družtvene, odnosno ovopodružničke blagajne, k tomu i u tajnika ima jedan ormarić druge vrsti — ležak — pak bi učinio i šnjim pokus, te bi odmâ ova podružnica mogla sa 5 rojevâ početi.

Prima se taj predlog jednoglasno.

5. Na upit g. predsjednika, koliko ima u blagajni ove podružnice novacâ, izvješćuje g. *Michel*, blagajnik, da imade svega 26 for., što je unišlo od upisnine po 1 for. pojedinih članova ove podružnice.

6. Tajnik primjećuje, da je za sve skrbljeno, naime da ima u njegovom vrtu već i pčelinjak za početak i prvu nuždu dostatan, da ima ova podružnica već i džirzonke, orudje i umjetnoga saća, ali samo što je najglavnije da neima još rojeva, ter misli da se takovi ili kupe za novac, ili odkuda izprose kao poklon. Na tò se pojaviše kao darovatelji:

G. predsjednik *Pethcö* poklanja jedan roj. G. podpredsjednik *Beer* jedan, g. zamjenik *Jahl* jedan, zatim izvješćuje g. predsjednik, da su obrekli dati po jedan roj g. *Rotter*, išpan na Selcih i g. *Mavro Rosenzweig*, krčmar iz Habjanovacâ. To bi bilo dakle upravo pet rojevâ.

Odbor kliče darovateljem gromki živio!

7. G. podpredsjed. *Benaković* opaža, da ovo družtvo, t. j. podružnica slabo stoji s blagajnom, ter nije nada da će sada skoro bolje stajati, jer ako koji član i pristupi, to je neznatno sa 1 forintom, dočim 2 forinta idu u središnu blagajnu, ali s vremenom će se kroz zabave ili darove možda i prihodom iz privrede blagajna povećati, nu ipak doći će možda ova podružnica u nepriliku ako bi joj što trebalo, a neće imati novaca, zato predlaže da se umoli iz ove sjednice centralni odbor pčelarskog družtva, da ovoj podružnici u slučaju potrebe priskoči u pomoć sa predujmom ili zajmom, koji dakako nebi smio prekoračiti svotu od 20 do 30 for.

Jednoglasno se prima taj predlog, ter se podkrepljuje ta molba, i umoljava središnji odbor shodan zaključak ob otomu ovamo priobčiti.

8. Tajnik *Vudy* izvješćuje da je bio 4. ovog mjeseca u Osieku, ter pohodio pčelinjak središnjega pčel. družtva pak je s ondašnjim tajnikom g. *Bogdanom Penjićem* posavjetovao ob uredbi ove podružnice, i tom prilikom je pohodio radionicu družtvenoga stolara *Stulhofera* pak je vidio da pravi osim ormarićâ i 7 novih po najnovijem stroju vrcala, pak to još su bolja nego li ona koja se naručuju iz Njemačke a puno jeftinija, stoga je govornik odmâ i za ovu podružnicu naručio jedno vrcalo, što je neobhodno potrebno, ako će da se racionalno pčelari, zato moli ovaj odbor, da izvoli taj čin odobriti ili zabaciti.

Jednoglasno se prima tajnikov postupak kao umjestan i dozvoljava se nabava upitnog vrcala.

9. G. predsjednik prijavljuje kao nove članove ove podružnice: g. *Mavru Rozenzweiga* gostioničara iz Habjanovca i g. *Lovru Veselovca* krčmara iz Hrkanovaca.

G. *Beer* pako prijavljuje da je pristupio kao član i g. *Matija Piać* šumar iz Martinaca.

Novo prijavljeni članovi primaju se sa živili!

10. Tajnik čita dopis od g. *Luke Ćosića*, II. tajnika ove podružnice, koji se je na toj časti zahvalio iz nepoznatih razlogâ.

Odbor prima dopis na znanje.

11. Gospod. tajnik pita kada bi se imalo poslati kola u Osiek.

Zaključeno ako iole vrieme dopusti da neuzpada tečajem ovoga tjedna do četvrtka imadu se kola poslati u Osiek po ormariće.

Nakon toga zaključio je predsjednik sjednicu sa željom da Bog dao sreću I. podružnici i dobar uspjeh njenom podhvatu. *Živio!*

G. Podpredsjednik *Benaković* zaželi g. predsjedniku, da bi dugo ovomu družtvu predsjedao. — *Živio!*

U Valpovu, dne 6. svibnja 1883.

Gustav Petheő, Predsjednik. **Šime Vudy**, I. tajnik i perovodja ove sjednice.

Razne viesti.

— **Zemaljska gospodarsko-obrtnička izložba u Pragu** svečano je otvorena 13. a zaključena već 19. svibnja, trajala je dakle samo 6 danâ. Zaista kratko vrieme za toli sjajno i bogato priredjenu izložbu. U istoj izložbi bijaše pčelarstvo u obće, a napose racionalno pčelarstvo, unatoč nesgodnoj ponj godišnjoj dobi, liepo zastupano. U književnom dielu apističkoga odjela uočismo takodjer njekoliko brojevâ našega glasila, što ih je izložio uz mnoge druge apističke novine, poznati naš prijatelj *Jos. Mikuláš*. Pri ocienjivanju apističkih djelâ zapade naše glasilo častno odlikovanje: „*Diplom priznanja*“. — (Potanje izvješće ob ovoj izložbi i to napose o pčelarskom odjelu donieti ćemo u budućem broju. — Ur.)

— **Zemaljska izložba u Osieku.** Kako doznajemo od vjerodostojnih osobâ neće od naumljene zemaljske izložbe u Osieku ništa biti. Ugarsko ministarstvo nedozvoljuje takove izložbe nigdje u zemljah podpadajućih pod krunu sv. Stjepana do god. 1885., jer će se iste godine prirediti velika zemaljska izložba u Buda-Pešti. (Ovu viest donašamo samo zato, jer smo već mnogim našim prijateljem privatnim putem našu zemaljsku izložbu najavili, nesanjajuć dakako ni iz daleka da bi nam se ista osujetiti mogla radi Budapeštanske zemaljske izložbe. Tako se vrši ona: „Regnum regno non praescribit leges“.

Izpravak: Na strani 32. u broju 4. (tečaj III.) uvukla se je nehotice znatna brojčana pogriješka. U zapisniku točka 11, ima biti mjesto 150 for. samo 1 for. 50 novč.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku.

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882.

Ehren-Diplom I. Ranges Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva i I. PODRUŽNICE U VALPOVU.

Trst 1882. Srebrna kolajna.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 strana). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na uredničtvo, Osiek dolnji grad. Družtveni član, ako se obveže da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 2—3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 6. i 7. *U Osieku, za mjesec lipanj i srpanj 1883.* **Tečaj III.**

Hrvatska pčela.

(Piše Dinko Muškardin sa otoka Cresa.)

(Nastavak.)

Neću da specifično razlažem o Kavkazkoj pčeli, jer to ovamo nespada, nego ću kazati, koje su mi se misli pameću verale, kad za nju doznah. Ostah kao iznenadjen i u veliko začudjen. Poznate mi bijahu južno-zapadne pčele ova moja, i još nekoje Hrvatske suvrsti, te nehoteć narinu mi se sumnja, da je Kavkazka pčela ona ista, koja i Hrvatska; nu poslie zrelijeg prosudjivanja moradoh napustiti tu prerano začetu misao. Ako i nisu iste pčele, ali sve ove pripadaju istomu rodu, te uživaju obćenita obilježja iste vrsti, kao: žutu boju, marljivost i mirnoću. U bitnosti su dakle jedna drugoj veoma slične, a sekundarne su razlike tako malene, da je može samo pčelar vještak odriešito opredieliti.

Navedši taj predmniev uslobodjujem si kakvoće pčele Kvarnerske da upriličim, ma bilo i slabašno, u nizu sljedećih stavaka.

Kvarnerska pčela imade kostur čisto crn [1]) s odjelom više ili manje žutkastim. Mlada je pčela žutkasta a stara, pošto joj dlake odpadnu, crna. Gornje lice u radilice, te navlaš glava, povor i okrajci 3. 4. i 5. prstenca na zadku su bliedožuti, a dolnje joj lice ponajviše na sivožutu boju naginje. Na noguh, dlake bedara, gnjatovnih karika i stegana, zatim spleta, a navlaš prvi članci spleta imadu boju sjajnožutu. Opna na kreljutih odsjevaju sedevim sjajem, nu žilje izgleda rumenkasto. I ova je pčela na običnu osu vrlo nalična. Karakteristični znamen ima taj, da drugi prstenac na zadku slabo požućen neopažen lahko izbjegne. I svjetloba joj se po tjelašcu razprostire, što nije svojina baš svakoj pčeli.

Trut se puno od radilice nerazlikuje, osim što je crniji, kraći i deblji.

Napokon glava župe iliti matica imade tjelesnu boju svjetlo-smedju, krilca i nožice crljeno tamne i na 3. 4. i 5. prstencu zadka skvrne žute, koje su po stepeno nanizane od veće, manje pa do najmanje.

Gledeć na boju i veličinu, Kvarnerska je pčela neću reći najljepša, jer imade od nje da-

[1]) I Talijanska pčela imade kostur crn, kad postari, a dok je mlada i povor joj je crn, pa nikomu nepade na um, da ju pribroji k' sjevernoj pčeli (apis nordica), već k rodu pčele ligurske (a. ligurica). To isto ima biti i od Kvarnerke.

što ljepših pčela, nego žuta ju boja čini i ljepom i namamljivom i dražestnom, a duljina krasnom i veličanstvenom. Neželim, da mi se kaže, što i od nekih skitalacah, nu moram sasvimtim reći živu istinu, da je Kvarnerka jako izvrstna pasmina za gojitbu. Nežacam se ni to reći, da joj pripadaju sva svojstva i preimućtva onog slavnog i vitežkog naroda, koji joj je toli brižljiv i odan. U junaka je i ona junakinja. Takav joj je od naravi dosudjen položaj. Drugčije nemože da bude. Pod uplivom istovjetnih faktora njezina proizvodnost domakne se do visine i skrajnosti svih toli inače u zviezde kovanih pčela inostranka. Ja ju prispodabljam, i ona se može takmiti sa pčelom Talijanskom, i sa onom, sada modnom-Cyparskom. U nekojih je sve bolje, što Slavensko nije, dapače i ista pčela. Stavne promisli običajno su sgoljne varke. Da bi pčelari pobliže poznavali Kvarnerku i druge Hrvatske varijacije za njimi bi se jagmili. Ako produktivnost matice ob uspjehu kakve župe odlučuje, nepretjeravam, uztvrdim li, da i Kvarnerska pčela znade najviši stupanj zarodnog radjanja (nesenja) postići. Više toga od nijedne matice nemože se tražiti. U mene i u obće na Kvarnerskih otocih nije nikakva izvanrednost, niti slučajnost, da su $^2/_3$ djela satja sa jajci i crvići u svakoj dobi zaposjednuta. Moji su uli jaki do 90.000 stanica radiličkih i više.

Nije nikakva redkost, da je istodobno 60.000 stanica zapremljeno. U proljeću dopire radjanje većinom do prvog sata iliti do zaslonke (prozora, ili čega drugog). Nigdje nisam čitao, da bi matice u 2. ili tjak u 3. godini bile vrle nesice. Kvarnerka je i tad produktivna, ako u prvoj godini s uzroka od nje nezavisnih nije odviše radjala. Toga se neopaža u svake pčelinje bagre. Činjenice ove neporično slute na veliku i izvanrednu plodovitost matice Kvarnerske krvi, koja nije u tom pogledu za drugimi maticami bilo istorodnimi, bilo raznorodnimi, zaostala.

Ako je istina, što ona narodna veli: Kakova mati, takove kćeri, po tom će biti opet istinita i ova, da kakova matica, takove i pčelice. Matici nije prigovora, pa nemože da bude ni njezinomu porodu, pčelam. O tomu će nas najprvo poučiti rojenje, pa zatim drugi čini.

U Kvarnerke se nagon rojenja redovito razvija. U tri godine možeš dva naravska roja izčekivati, a svaka peta ili šesta godina, naime za godine najizdašnije paše nadijaj se jednu mahnitu rojenju. Za dvanaest godina mog pčelarenja dvaputa nastupi takovo rojenje. Tada jedan ul izbaci i do četiri roja. Prva dva roja mogu se sačuvati, treći i četvrti spojiti, ili slabića, koji imade mladu maticu, pojačati, ili priesjedu povratiti. Dakako da toj pčelinjoj bolesti imade i drastična ljeka. Najbolji su rojevi od 15. svibnja do 15. lipnja. Tada cvjetana svu razkoš i bogatstvo najblagodarnije razkriljuje. Mnogi rojevi, protivno onomu, što se drugdje dogadja, već za osmim satom u jutro na grančici vjese. U Vinodolu i uz južno primorje pčele se dvaput u godini rajaju, u proljeće naime, kada kadulja (salvia pratensis, kuš) se razcvate, i u jesen, kada vriesak (erica L. salsa) omedi. Rojenje dvodobno je jako velika redkost. Da bi se barem u tih presretnih krajevih pčelari desili! Naproti Kvarnerka se samo o proljeću raja. Jesen joj slabu poljsku hranu poklanja.

Zarod se prilično rano zametne. Lani i ljetos u drugoj polovici sječnja započme, a drugda već u prvoj polovici veljače nastupi. Od izvrstnih matica, rana legla i prostranih ulâ proizlaze i veliki rojevi, koji 4—6 i kadkad više kg. teže.

Za obilnih godina uživa se kod ove pčele neki redki i čudni prizor. Taj se sastoji u tom, da iz jednog te istog ula vidiš dvoje vrsti pčela radilica (nebrojeć starice), kako se žure na spoljašnju radnju i kako puncate božjeg dara opet se vraćaju. To su pčele žutkaste i bjeluckaste. Žutkaste su pčele starovjeke, a bjeluckaste mladovjeke, ili bolje, to su nješto starije, ali ne baš stare pčele, i sasvim mlade. Bjeluckaste se pčele pomole nekoliko dana prije rojenja, i u vrieme rojenja, te već je nevidiš čitavu, ili po više godina, nu pravilno svake druge godine. Ovaj pčelarski pojav dade se tako tumačiti, da je za bogatih godina med (kaša) za pčele bez razlike dobe hraniviji i krepčiji — što ne može biti nemoguće — i da tom prudnijom hranom pitane postanu prije redovita roka sposobnije za letenje, dotično za svaki vanjski i nutarnji posao. U mršavih godinah neima bjeluckastih pčela, kako ih nije bilo ni god. 1882. Takve su pčele u zadku očevidno nešto tanje od žutkastih, budi da nisu toliko razvite, i da bi još imale rasti, ili da manje meda u sebi uzdrže. Koja divota je gledati ove

mladice, kako se nekim poštovanim gravitetom težke sbog meda ili peluda sasma polagano i uzastopce izpred ula ili na poletaljku spuštaju i kako lišene svog dragocjenog tereta vrvimice izlaze, jednom dvaš pred ulom križare, veselo pievuckaju, hitro i sigurno odjure, i nevidivim tragom u zraku se izgube.

Njihova marljivost, ako nije bajevita, bit će barem čudnovata. Kvarnerka znade (ako i ne svagda) nutarnju gradnju u nedjelju dana dograditi, a u drugoj nedjelji medom sabito satovje pokrovci poklopiti. Nije šala skoro 60 litara meda u 15 dana spraviti. Stoga su moji uli u svako doba godine dubkom puncati meda.

Na zračne učinke su manje osjetljive, nego i pčele druge vrsti. Lete i kad sunca neima, osobito za topla juga. Od travnja do u kasnu jesen potraje spoljašna rabota od uranka do u mračni suton, a ljeti skoro svaku noć ih čuješ, kako na cvatućih poljanah i oranicah zujeć i šumeć hladno i lastno odpočivaju. U nekih dobah godine, kao u kasnom proljeću, po bogovitom ljetu i za rane jeseni nije vjetra, dakle ni isti hladni sjever (bura), koji bi ih kod kuće zadržao. Kvarnerka je pčela snažna, kriepka i vještačica na krilih, a baš ta prpošna bura ući ju letiti. Kad je više vjetra tik povrh stabala, a gdje može još i niže leti. Jedini zapadnjak nije joj povoljan. Kad on duva, znatno se umanji broj radilica vanjskih. Na mali daždić ljeti niti se neobazire, već indiferentno napreduje svoju radnju, nu zateče li ju pljusak, tad čeka više tisuća pčela, gdje se slegnu, mokre ko ozebao sunce, da se prosuše, bilo da nastave posao, bilo da se vrate.

Kvarnerka znade odvažno i srdačno imutak i zadrugu braniti. U tom nijednoj pčeli plemenite bagre nezaostaje. Tudjica neima ulaza u stranjski ul, van da se kradomice, što se u zimi dogoditi može, ušulja. Ako neizmakne bjegom, pod priekim sudom mora da zaglavi. U obrani se uli sirotići osobito iztiču. U velike hrpe izvaljivaju, da složno napadaj odbiju.

U lošoj godini malo imade trutova. više u rodnijoj godini. Gdjekoj ul ih pridrži do u jesen. To je providnost za siroticé, a može biti i znak bezmatičnosti. U zloj godini netrpe je ni do kraja glavne nošnje, kako je to lanjske godine bilo.

Gojena po poznatih pravilih brojna i malotrošna zimu provali. Godine 1874. bilo je nešto umorevine, ali nigda toliko, da bi ni s daleka došla onemožna u proljeće. Samo iznimna nužda može nastati, da ju tada krmiš. U nas je pitanje prezimovanja puno jednostavnije, nego li u sjevernih krajevih, čemu bi mogla kraća oštrina podnebja i snažnija bagra pčela odlučno doprinesti.

(Nastavit će se.)

Gospodarsko-obrtnička zemaljska izložba u zlatnom Pragu

(od 13. do 18. svibnja 1883.).

Na sjevernoj strani zlatnoga Praga u perivoju Bubenču bijaše ova krasna i bogata izložba smještena. Po sudu mnogih tamo prisutnih strukovnjaka nadmašila je ista izložba svako izčekivanje, nesamo što se tiče množine izložaka, nego i znatnim napredkom, što ga zasvjedočiše pojedini odjeli. Tu je bilo toliko novijih izuma, da bi svaki vještak morao ne dane, nego tjedne posvetiti proučavanju istih, kada bi htjeo svaki noviji izum pobliže i točno opisati.

Meni je ovdje glavnom zadaćom pčelarstvo, zato ću preći čitav sjaj ove izložbe i zavući se u skromni apistički odjel.

Sa mojim kućegazdom i članom izložbenoga odbora g. *Vojtjehom Novotnyem**), te mojim suputnikom g. *Ilićem*, tajnikom „Slavonskoga gospodarskoga družtva“, uputim se zorom 14. svibnja iz prilično udaljenoga stana na Bubenč, predstavljajuć si već putem u raznih slikah sjaj izložbe. Već iz daleka opazih raznobojne zastave, koje se nad visočinom izložbenoga prostora vijugahu. Ulaz u izložbu bijaše imposantan i veličanstven, te se ja i nehotice maših za šešir u misli da ću stupiti u veličanstveni hram božji, al kad tamo, stupio sam u ne-

*) Neimam rieči, kojimi bi se na iskrenom i prijateljskom susretaju, što ga uživah u domu g. *Novotnya*, zahvalio. Samo nastojanjem g. *Novotnya*, kao blagajnika centralnoga pčel. družtva u Pragu upoznao sam se zaslužnimi muževi na polju racionalnoga pčelarstva kao: Českim Džirzonom *P. Josipom Bucharom*, obće štovanom starinom *P. Josipom Kolrusom*, dičnim predsjednikom „Českoga centralnoga pčelarskoga družtva“ *Adolfom Hájekom*, c. kr. javnim bilježnikom u Kolinu; *Josipom Kebrleom*, sadašnjim urednikom „Českoga včelara“; *Janom Pecánekom*; *Václavom Švarcom*; *Ant. Sykorom*; *Ant. Vamberom* i mnogimi drugimi. Na svemu budi oviem g. *Novotnyu* i njegovoj vrloj domaćici srdačna hvala, a dao Bog da mu se što skorije u Osieku uzmognem odužiti.

pregledni hram svjetskih umotvorâ, nad kojim se je umjesto krova razastrlo plavetno nebo. Odmah pri ulazu predstavi mene i mog suputnika naš domaćin gospodi funkcionerom kao hrvatske gostove iz Slavonije, na to nam se pridruži i poznati naš prijatelj *Jos. Mikuláš*, kao referent pčelarskoga odjela, te tako zajednički podjosmo u izložbenu pisarnu. Ovdje nas g. *Mikuláš* predstavi predsjedniku izložbe *Ivanu grofu Harrachu*, koji nas je zaista vrlo ljubezno primio, a izmieniv samnom njekoliko rieči o stanju našega pčelarstva, umoli jednog od prisutnih funkcionera, da nam se obojici izda bezplatna ulaznica za sve dane izložbe. Evala braćo Česi, pomislim u sebi, te podjem — izrukujuć se svimi prisutnimi članovi izložbenoga odbora, — sa mojim družtvom ravno u apistički odjel.

Ovaj je odjel istinabog prema ogromnoj izložbi, maleni prostor zapremio, ali ako se uzme u obzir nezgodno doba godine, osobito tamo na sjeveru, to moram priznati da je i pčelarstvo bilo dostojno zastupano. Upravo u sredini jednoga ovelikoga nadkrivenoga prostora smještena je i vrlo ukusno poredana pčelarska literatura. U tom odjelu su bila bogato zastupana razna pčelarska družtva po svojih strukovnih glasilih. — U elegantnom uvezu izloženo je glasilo českoga centralnoga pčelarskoga družtva „Česki Včelar“ i to tečaj XVI. i XVII. Medju mnogimi českimi, poljskimi, slovenskimi i njemačkimi pčelarskimi listovi, opazio sam i njekoliko brojevâ I., II. i III. tečaja našega jedinoga hrvatskoga glasila „Slavonske pčele“. — Sve ove apističke novine, kao i mnoga ina pčelarska djela izložilo je uredničtvo „Českoga Včelara“. Spomenuti moramo dva starinska (antik) djela o raznih bilinâ, cvieću, pčelah, medu i vosku, što ih je izložio bio moj kuće gazda gosp. *Vojtjeh Novotny*. Oba ova obsežna djela potiču iz sedamnajstoga stoljeća, a po njih se zaključiti može, kakovu su već onda stavljali važnost u pčelarstvo, kad su toliki trud uložili i to ponajglavnije u proučuvanje medonosnih bilinâ. — Na stjeni poviš toga književnoga odjela pčelarskoga vjesila je u krasnom okviru velika slika (tableaux) českih i inozemnih glasovitih pčelarâ. Taj je tablo sastavljen godine 1879., a vlastničtvo je centralnoga pčelarskoga družtva u Pragu.

Na posobnom stolu s desne strane, ležao je onaj, mnogim našim pčelarom poznati, ogromni fotografički album českih, moravskih, njemačkih, talijanskih, slovenskih, srbskih i hrvatskih pčelarâ. Isti album sadržaje preko 500 fotografijâ pčelarâ razne narodnosti, a osim toga nalaze se u njem i fotografije pojedinih uzor — pčelinjaka, medju kojimi je najveći pčelinjak Slovenca *Ambrožića*. Od velike je važnosti da su fotografijam glasovitijih pčelarâ, priložena vlastoručna pisma, u kojih pojedini navadjaju svoja mnienja o unapredjivanju umnoga pčelarenja. Do ovoga albuma ležala je oveća i liepo uvezana knjiga spomenica, u koju su se mnogi posjetnici ovoga odjela, na poziv referenta, vlastoručno podpisali. Htjedoh znati, tko se sve podpisuje u tu knjigu spomenicu, te upitam referenta g. *Mikulaša*, a on mi odvrati, da umoli svakoga za podpis, na kom samo vidi da ga pčelarski odjel zanima, jer tim želi saznati, koliko je pčelarâ odnosno prijatelja pčelarstva izložbu posjetilo.

(Nastavak sliedi.)

Nješto o terminologiji pčelarskoj.

Na pitanje poštovanoga urednika ovoga lista zašto „bezmatak“ a ne „sirotić“, neka mi je dopušteno, da njekoliko riječi rečem o terminologiji pčelarskoj. Držim, da se sve što se tiče pčele, pa ma ne spadalo upravo u pčelarstvo, može raspravljati u pčelarskim listovima. Ovo, o čemu ću njekoliko riječi reći, imaće više mjesta u pčelarskom listu, nego najnoviji *Šahingerov* članak u Foglovim novinama „Bienen-Zeitung“: „Soll auch Ungarn in den Bereich der Wanderversammlungen deutsch-österreichischer Bienenwirthe aufgenommen werden?“ koji je skroz političke boje. Što se tiče terminologije pčelarske, ja držim da se valja da obaziremo na one krajeve našega naroda, gdje je pčelarstvo najvećma razvijeno. Koliko ja znam, mislim da je pčelarstvo od sviju naših krajeva najrazvijenije u Banatu i Bačkoj. Banaćani i Bačvani su kod Srba i Hrvata taki isti pčelari, kao što su Hanoveranci kod Nijemaca. Ima Banaćana i Bačvana, koji stotinama dobijaju preko godine za med. Ovdje je pčelarstvo najvećma razvijeno, dakle u tim krajevima će i terminologija biti najvećma razvijena. Na te krajeve valja nam najvećma paziti, pa kako se tamo govori o pčeli to nam valja bilježiti, što će nam služiti za terminologiju pčelarsku. Cio Banat, Bačka i Srijem zovu ulište, koje nema matice b e z m a t a k, a Crnogorci kažu: ovo je ulište osirotjelo ili još bolje: ovaj je s u d o s i r o t i o, a na ostrvu Cresu vele za košnicu, koja nema Matice s i r o t i ć. Ovdje se sad pita gdje je pčelarstvo većma rašireno i u kojem kraju, pa ćemo vidjeti da u onim krajevima, gdje je pčelarstvo razvijenije, da je u tima krajevima i terminologija pče-

larska krepčija i stvarnija. Ja dakle držim da je bezmatak krepčija riječ što je konkretna, a sirotić je više abstraktna i metaforičnoga značenja. Što pak g. Muškardin kaže da je bezmatak „doslovni prevod iz njemač. weisellos“, to ne stoji ni malo. Prvo i prvo bezmatak znači košnicu, koja nema matice, a weisellos znači košnicu, koja nema onoga, koji pokazuje put, jer Weisel ili Weiser znači onoga, koji pokazuje put, koji predvodi roj. Ovdje vidimo kakva je velika razlika izmedju Weisel i matica, a vidimo takodje da mi stojimo u terminologiji pčelarskoj bolje od Nijemaca, da je naše shvaćanje o matici bolje, zrelije i stvarnije, a Njemačko Weisel da je postalo na krivom shvaćanju njemačkih prostih pčelara. Iz ove riječi matica vidim ja da su Slovenci bolji, razboritiji i veći pčelari, nego što su Njemci, jer oni su od njih bolje shvatili značaj matice, koja je jedina mati u košnici, da množi i rasplogjuje društvo. Njemačko Weisel postalo je na krivom shvaćanju njemačkih pčelara. Nije istina da matica izvodi roj, nego baš naprotiv pčele prije izadju i maticu nagone na seobu. Vidi se dakle kakvi su Njemci pčelari, koji nijesu kadri bili poznati i shvatiti maticu, koja najveću ulogu igra u uluštu. A i Rimljani su krivo shvatili maticu nazvavši ju rex (kralj). Da pak bezmatak nije prevod s njemačkoga, nego da je originalna naša riječ, to mogu posvjedočiti svi prosti pčelari u Banatu, Bačkoj i Sriemu, od kojih je čuo tu riječ i *Vuk* i pribilježio je u svoj riečnik . A to valjda ne će niko poricati, da nijesmo od Vuka svi naučili kako nam valja pisati srpski ili hrvatski. Pa naposljedku eno nam bezmatka i u jugoslavenskom rječniku, koji je obradjivao bezsamrtni *Gjuro Daničić* na diku srpskoga i hrvatskoga naroda.

Dalje gosp. *Muškardin* veli, da pčelinjak ništa drugo nije, nego njemačko Bienenstand. I ovdje nema pravo g. *Muškardin*, jer Bienenstand je složena riječ, a pčelinjak nije. Pčelinjak je čista srpska ili hrvatska riječ, koja je ponikla iz naroda, što nam svjedoči *Vuk Karadžić* u svojem rječniku, gdje veli za nju da se govori u Slavoniji i Hrvatskoj. Ali ta riječ ne živi samo, kao što kaže *Vuk*, u Slavoniji i Hrvatskoj, nego i u Bačkoj i Banatu, što opet mogu posvjedočiti svi pčelari Banatski i Bački. G. *Muškardin* veli da se u hrvatskom Primorju zove pčelinjak ulenjak. Ja dodajem da se tako ne zove samo u hrvatskom Primorju, nego i po drugim krajevima našim kao u Crnoj Gori i u obće na jugu, ali samo sa drugim nastavkom i glasi uljanik. I stari Srbi, kao što nam svjedoče stari spomenici, nazivali su pčelinjak uljanikom. Ali ja ipak držim da će bolje biti da u pčelarstvu upotrebljavamo pčelinjak i to za to što nam je ta riječ pojmljivija i razumljivija, što je novijega postanka i bliža dakle sadašnjem naraštaju. U ostalom uljanik znači to isto što i pčelinjak, samo što je uljanik riječ starijega porekla i postala je još u onim vremenima starim, kad smo pčele nazivali ulije. Ko se razumije u ovim poslovima, taj će naći u monumenta serbica od Fr. Miklošića na strani 62. pismo kralja Milutina, u kojem pčele zove ulije. Ja ću biti slobodan navesti to mjesto iz toga pisma, u kojem će sadašnji naši pčelari čuti za imena naših starih pčelara iz trinaestoga vijeka. To mjesto glasi ovako: „I obrete mi kraljevstvo mi moje trije človeke na Goračje, Gjurgjica i Radoslava i Prodana, i pridah je pirgu svojemu, da budut ulijarije, da jest svešta spasu, i osvobodih je od vseh rabot kraljevskih i crkvenih, kako i vlahe više pisanih pastir, i da oblada imi piržani kalugjer, a ine rabote da im nest razve, *ulije* da pasu, i čto pogiba ot ulij, oni ot sebe da plaćaju.“ Još ovdje moram spomenuti, da *Victor Hehn* u svojoj knjizi: „Culturpflanzen und Hausthiere“ dovodi rusku riječ ulej, što znači ulište ili košnicu, sa latinskom riječju alveus. Iz ovoga se vidi da su riječi ulije (apes), uljar, uljanik staroga porekla i da su riječi pčele, pčelar i pčelinjak bliže sadašnjem naraštaju, te tim i razgovjetnije. Na pošljetku moram još spomenuti da gosp. *Muškardin* Raubbienen zove plijenilice. Ja sumnjam da pčelari naši igdje zovu Raubbienen plijenilice, te držim da je riječ plijenilica prosta njemačka riječ Raubbiene, a naši pčelari u Bačkoj i Banatu i po drugim našim krajevima zovu Raubbienen tugjice. Ova se riječ nalazi i u Vukovu rječniku. Ovoliko držao sam za dužnost da napišem ovo na pitanje g. urednika ovoga lista i radovaću se ako dobijem i drugi put prilike da mogu u istom pravcu koju reći o terminologiji pčelarskoj.

U Karlovcima.

Jovan Živanović.

Dopis iz Šumedja (okružja Novogradiškoga).

(Piše *A. Večerin.*)

Svaki čovjek najviše teži za onim što mu srdce veseli i raduje, osobito pako onda, ako su tim veseljem kakova korist i dobrobit skopčane.

Tko će nam u tom smislu najviše doprinieti drugi nego onaj mali hitri i radeni stvorak božji, koji mi pčelicom nazivamo. Motreć tu pčelicu u pčelinjaku čini mi

se kao da mi govori: budi raden kao što mene svaki dan vidiš, štedi (t. j. nebudi razsipan) kao što i mi štedimo, ljubi brata svoga kao što i nas u ljubavi vidiš, sloga neka ti je naša vazda pred očima, a koristi si, gdje samo možeš, kao što ti i mi razne koristi donašamo.

U istinu proljetno i ljetno doba jest za pčelara od velike važnosti i zanimivosti. Tu vidiš kako ti se svakim danom množina novih poslenika radja, tu vidiš novi vosak, novi med, što ti sve jamči: da ćeš se u jesen, bez velikoga truda i troška, obilnim novčićem za svoje potrebe okoristiti.

Istina mnogi pčelar smatra ovu godinu vrlo zločestom jer su kasni rojevi, dosliedno i malo će, a to slabih rojeva biti. Ja pako nesmijem još odsuditi ovu godinu držeć se onoga, što je prije 5 godina u Eichstädtskih novinah njeki glasoviti pčelar rekao: „Nije onaj pravi pčelar koji želi samo mnogo pčela t. j. mnogo rojeva — ma kakvih — imati nego onaj koji želi mnogo meda imati.“

Dakle još se je nadati, da bi u medu prilična a možda i dobra godina biti mogla. Ove godine treba nastojati da od dobrih pčelaca samo jedan roj pustimo ili pravimo. Gdje bi više rojeva izašlo te treba spajati po dva ili tri u jednu novu košnicu.

Nakanio sam početkom svibnja moj način umjetnoga rojenja opisati za početne pčelare, no bolešću prepričen zaostao sam evo do danas. Ako bi tko moj način obljubio, neka si za godinu zadrži. Premda pčelari vele da je naravni roj sigurniji i bolji — što je i istina — to ipak nuždno je — osobito ove godine — umjetne rojeve praviti s razloga što većinom vrieme rojenja jest tu, a još ni početih matičnjaka neima. N. pr. ove godine ja još kod mojih jakih pčelaca nenalazim matičnjaka, a u pčelami su tako jaki da ih je nuždno razstaviti. Što sam činio nego umjetne rojeve sa dobrim uspjehom pravio i to po jakosti pčelaca, prvoga sam 18. svibnja napravio, a kašnje ostale. Da nisam umjetne rojeve pravio, ja bih istom u srpnju naravne rojeve dobio, a što je to? to bi onda bilo ono što je iskusni Niemac pčelar rekao: Ein Schwarm im Mai ist werth Schober Heu. Ein Schwarm im Jun' ist ein gebratenes Huhn. Ein Schwarm im Juli ist ein Federkiel. A i jest tako, izkustvo nas uči da roj koji je samo 8 dana stariji, mnogo je napredniji od potonjega, zaoto nuždno je da si rojeve umjetnim načinom pospješimo.

Kako ćemo to činiti?

Mnogo je o umjetnih rojevih pisano a najnovije opisao nam je liepo u austr.-ugars. pčelarskih novinah u br. o. g. gosp. *Gj. Lehzen* iz Hanovera urednik pčelarskih novina, no i on je za taj način, da se u košnici matica traži, najdena uzme i šnjom se umjetni roj pravi. Istina Bog taj je izkusan i siguran način, ali početnomu pčelaru tražiti maticu jest tako tegotan posao da radje ostavi i umjetno rojenje tə ga naravnomu prepusti. — Ako dakle želiš pčelaru sa maticom roj praviti, a ti da ju najdeš umetni ramić sa praznim saćem medju dva ramića punim legla i sutra dan na tom ramiću najti ćeš maticu.

Ja neobičajem tražiti maticu jer sam dosta kratkovid, a i moj način praviti umjetni roj bez matice jest od svih koje gdje opisanih najlaglji a po mom izkustvu jest jači i sa njekom korišću skopčan. Ako dakle tko želi moj način poprimiti neka ga pokuša i neće se kajati. — Ja radim ovako:

Ja pravim umjetne rojeve od jakih pčelaca, u vrieme kad ima trutova i kad je pun pčela i legla.

(Ove godine počeo sam istom 18 svibnja). Moje su košnice troredne po Berlepšu, dva diela za leglo i med a gornji lih za med — medište nazvani. — Tražim ma u kojoj košnici saće gdje ima istom jaja ili 2 do 3 dana starih crvića. — Kad najdem, onda taj sat odozdol malo za prst podrežem (razloga da više matičnjaka dobijem) i postavim ga na posebno mjesto. — Sad uzmem novu košnicu te ili 1° stavim u novu košnicu dva prazna okvira zatim iz košnice iz koje ću roj praviti uzmem dva okvira sa zatvorenim leglom. — Te stavim u novu košnicu do onih praznih i sada uzmem ovaj okvirić sa crvići i njega do zatvorenoga legla stavim. — Sad uzmem košnicu iz koje ću roj praviti i stavim ju na novo mjesto odalje u pčelinjaku, a ovu novu košnicu stavim na staro mjesto i posao je gotov — ili 2°. Našav leglo nezatvoreno postavim ga (kao gore rečeno). Želim li onu košnicu iz koje hoću roj praviti svu pregledati onda postupam ovako.

Uzmem novu košnicu te ju stavim na sasma novo mjesto odaljeno od one, iz koje ću roj praviti. — Sada vadim redom saće iz košnice od koje ću roj praviti i prenašam u onu novu na novom mjestu. — Tako prenašajuć, spremim si i dva okvira sa zatvorenim leglom. Kad sam ga preneo, onda u tu staru košnicu stavim do prela okvirac sa praznim satom jedan dva ili tri, zatim oba dva sa zatvorenim leglom, napokon onaj sa crvići ili jaji i još ktomu jedan ili dva prazna sata. — Tako sad je roj u staroj košnici a stari pčelac u novoj, na novom mjestu. — U oba ova slučaja starac je na novom mjestu. — U oba ova slučaja roj neima matice, nego samo ono nezatvoreno leglo sa jaji ili crvići iz kojih će sebi pčele više matičnjaka napraviti. — Sad je starac

na novom mjestu, te pčela stara koja izleti na pašu, te puna medom ili peludom, vrativ se dojde ne u svoju košnicu na novom mjestu, nego na svoje staro mjesto — a tu je sada roj.

Tako za dva tri dana sve stare pčele izlete i dojdu u novi roj.

Sad uvide pčele u novom roju da neimaju matice, stoga odmah si prave na onom otvorenom leglu matičnjake, i naprave ih od 4 do 12. — Kroz 5 do 8 dana prigledaj ono leglo, i najti ćeš na radost sagradjene matičnjake. — Od ovih matičnjaka možeš koji izrezati i u drugo leglo umetnuti i tako opet novi roj praviti. Za najdulje 16 dana — kako je već crvić star bio izleći će se matica i treći dan oploditi. — To je umjetni roj u gibivoj košnici.

Ako pako pčelaru neimaš još košnica sa gibivim saćem, nego samo zvonaste itd. košnice, a želiš roj praviti, postupaj slično kako gore rečeno naime: traži si komad radiličkoga saća gdje su zaležena jaja ili 2—4 dana mladi crvići. To uzmi, nabodi u košnicu, a sa jedne i druge strane oko toga saća nabodi i praznoga saća. Sada u kojoj ti košnici ima oko košnice vani dosta pčela, te sgrni u tu novu košnicu, nju sad stavi na staro mjesto, a staru na odaljeno u pčelinjaku mjesto novo. Tako će ti isto stara pčela izletiv doći na svoje staro mjesto, ali u novu košnicu i neimav matice sagraditi matičnjake i tim ti je roj gotov i osjeguran.

Još ti imam to primetiti da takovi rojevi bez matice pravljeni za 15 do 20 dana, kada se matice sve polegu — pa roj puste, dakako — mali roj, koji možeš opet spojiti ili u novu košnicu staviti. Takove rojeve i parojeve treba sada pojačivati i to tako:

Ja izaberem sada jednu košnicu jaku, koja niti se je rojila niti sam ja umjetni roj od nje pravio. — Nju uzmem smjesta i stavim ju kraj sebe u pčelinjaku. — Na vjerno mjesto stavim praznu košnicu i u nju u dva reda praznih sa saćem ramića. — Tu ima od daščica napravljena zgoda, da se može stari u novu praznu košnicu izmesti (auskehren). — Sad redom vadim saće iz starca. — Sve pčele ometem sa peruškom u novu praznu košnicu i tako ometen sat sa leglom i medom dadem mladomu roju. — Tako izmetem ili pretjeram cieloga pčelca u praznu košnicu a njegovo sve leglo podielim rojevom i parojevom. — Nje dobro pojačam, a starac u praznoj košnici neimav niti legla da hrani i grije, niti meda sada radi, nosi med za čudo. — Tako se može 6 do 8 rojeva prvi put pojačati sa starcem, a starcu prepreči se rojenje.

Dosta puta dogodi se da u kojoj košnici umre matica, a neima nezatvorenoga legla da si maticu napravi. To opaziv treba mu odmah tražiti i dati nezatvorenoga legla da si maticu napravi — inače bo će se vremenom morati razsuti i nestati.

Da se opet osvrnem na početak.

Veli naša poslovica: „Svaki ciganin svoga konja hvali“ — tako i kod pčelara svaki svoj izum preporuča. — Niti hoću niti smijem kuditi druge načine pravljenja umjetnih rojeva jer su dobri i izkustvom potvrdjeni, no samo ću ja sa mojim načinom uzporediti.

Lehzen po preporuki *Gravenhorsta* i drugi uzimaju za umjetni roj maticu staru, pčele i sat sa medom. To sve stavljaju u novu košnicu na novo mjesto. — Dodje kao što i je, a i sam Lehzen veli: stara pčela izletiv iz roja na pašu, nepovraća se k roju nego dojde u svoju staru košnicu na svoje staro mjesto. — U tom roju samo mlada pčela ostane, te takav roj je dosta slab i treba ga jako pojačivati sa mladom pčelom — Moj pako način upravo je protivan. — Kod mene ima mlade pčele u roju koju sam skupa sa leglom stavio u 2 do 3 ramića a sva stara pčela iz novoga mjesta dojde na svoje staro mjesto u novi roj. — Misliti će tko da će tim načinom starac jako oslabiti. — Kod njega je množina izležene mlade pčele, a gdje se ona množina, koja će se svakim danom iz legla izleći. — Samo mi je to primetiti da u staru košnicu dva do tri dana nijedna pčela nedojde, nego treći dan mlada pčela izletati počme. — U ostalom premda starac ima meda, može mu se ipak prvu noć malo dati.

Ja sam na taj način mnogim rojeve pravio i svi su tako rekuć čudom i sa velikim zadovoljstvom poprimili. Istina koji nisu u praksi taj način vidili neljube ga i nevjeruju da se može bez matice roj praviti, no brate kušaj i točno se drži ovoga i težko ćeš pegriešiti.

U ostalom ja nikomu nenamičem taj način, ali je najlaglji način za svakoga osobito početnika stoga sam ova napisao. Tko me pako pobiti može molim neka kritiku izvede ali sa praktičnim dokazom, a ja sam pripravan ako budem temelja imao i protuodgovoriti.

Njekoja opažanja kod rojeva.

Naš sviet ima mnogo kojekakvih tajnosti kod pčela. Ja nisam izkusio ali sam čuo stoga za izkustvo dajem na javnost pozivom da i drugi prijatelji pčelari čuvši šta takova nami saobće.

I. Vele kad roj pobjegne u šumu mora se treći dan vratiti natrag. — To rade ovako: Iz koje je košnice roj pobjegao one košnice prelo okrenu na protivnu stranu n. pr. ako je prelo prama iztoku onda ga okrenu prama zapadu. — Sada pčela vidi da se je njekakav nered do-

godio te traže prelo kuda će unići. Sad taj nered jave u šumi onim i onaj roj mora se natrag vratiti.

Ja mislim to je nješto naravnoga i da je to sasvim moguće. — U ostalom je u obližnjem selu roj pobjegao i oni su to pokušali. — Uspjeh nisam čuo. — Kušajmo.

II. Vele, da se roj visoko nehvata radi ovako: Kad ideš sa polnoćnice na badnjak nikud se nesvračaj u kuću tudju, nego idi upravo u svoj pčelinjak, uhvati se rukama na malo drvo i reci: Ovako nizko se rojevi hvatali, i Bogu se pomoli. — Vele da su to izkusili i da je prava istina. — Kušaj.

III. Kad roj bježati počme ili tvoj ili tudji postupaj ovako: Ako si pred njim. brzo skini gače (možda i čakšire) pogledaj na njega kroz nogavicu i mora ili na tebe ili što bližje odmah pasti. — Vele da su izkusili. — Kušaj.

IV. Još mi je jedan pripovjedao, da od njega nitko pčelca ukrasti nemože, naime kad uzme pčelca u vrtu na ledja onda se pred njim svud naokolo visoki zid pričini i on nikuda izaći nemože, nego od straha tumara po vrtu dok gazda nedojde. — Kako je to, mi nehtjede kazati. — Ako saznam saobćit ću. — Samo ako nije sa svetogrdjem skopčano.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.

Učitelj: No Matane čuo sam da si napunio sve džirzonke pčelom?

Matan: Vala budi Bogu gospodine jesam, sad samo da bude sretno. U svaku tu džirlonku stavio sam prvenca sa lanjskom maticom, jerbo sam lane same drugence za prisad ostavio.

Učitelj: Dobro si uradio Matane, ali za veću sigurnost bilo bi dobro, kad bi po kojeg slabijeg trećaka stavio u dva, tri medišta, da tako imaš uvjek u pričuvi po koju mladu maticu, jer se može lahko dogoditi da ti u kojoj od tvojih pet napučenih džirzonaka do kasne jeseni ili preko zime matica umre ili pri vadjenju meda nestane. Lovro ima takodjer u 4 džirzonke šest posebnih pčelacâ i to četiri u plodištih sa lanjskom, a dva u medištih sa ovogodišnjom maticom.

Matan: Al riedki su ove godine mali trećaci. Ja sam dobio svega samo tri trećaka, a ti su bili kao prvenci. Kod njekojih košnica nije ni došlo do trećaka, iz njekih opet izišao je samo prvenac pa ni drugenca nije bilo, a još imam i takovih koje se ni rojile nisu. U obće gospodine ove godine dobismo kasno pa i malo rojevâ.

Učitelj: Tomu su uzrok samo one silne kiše kroz cieli mjesec lipanj. Mnogi je pčelac već bio posve pripravan na rojitbu, pak je usljed nezgodnoga vremena sve matičnjake razorio. Nego ja mislim, ako nam bude jesen topla, biti će rojeva i poslje Ilinja, a bude li iole paše biti će još dosta vremena da si i rojevi, osobito jači, ziminu nanesu. Izidje li ti dakle ma i poslje Ilinja koji slabiji roj sa mladom maticom, ti s njim u medište. Staviš li takovu roju umjetno saće, brže će napredovati, samo jedino moraš oprezan biti glede oplodjenja matice, jer ako ti se neoplodi, onda i nevriedi ništa, a koncem srpnja i mjeseca kolovoza može se to lahko dogoditi, ako nema dovoljno trutovâ.

Matan: E vidite gospodine, a vi netrpite u plodištu trutovskih stanicâ, pa ih još i ubijate prije reda.

Učitelj: Pravo imaš Matane, to ja činim. A znaš kako je kazao glasoviti njemački pčelar pokojni baron Berlepš, kada mu se je jedan čudio, opaziv gdje on trutinu uništuje: „Za mene moji susjedi trutove hrane“. Pa šta misliš nije li on pravo imao? Svaki pčelar košničar odhranjuje dosta trutovâ. Prodji malo izpred svoga pčelinjaka izmedju 11. ure do podne i druge ure po podne, pak ćeš se osvjedočiti da je zrak pun trutovâ, a tako je kod svakoga košničara, pa i kod umnoga pčelara, ako se za vremena nepobrine da broj trutovskih stanica u plodištu što više smanji.

Seljani: Pa kakvu štetu nanašaju trutovi?

Učitelj: Ta Bog s vami ljudi! zar još ni to neznate da trutovi najviše meda potroše, a ništa nedonesu. Trut je velika lienčina, koji je naučio samo sgotovoga živjeti, zato ga umni i brižljivi pčelari i netrpe, do skranje nužde u svojih džiržonkah.

Matan: Pa šta bi bilo, kada bi mi svi trutove uništavali, tko bi nam onda naše matice oplodio?

Učitelj: Znaj Matane, ma još kako uništavali trutove, utamanit ih ipak posve nebi mogli. Ali da bi nam to bilo na uštrb, kada bi se svi bavili džirzonkami i netrpili u plodištu trutovskih stanica, to je istina, nego i tu bi si mogli pomoći i to posve jednostavno, kada bi najme svaki od nas pčelario i u košnicah, kao što ja to i danas činim, a činiti ću uvjek. Košnice držim samo za množenje pčelara, a džirzonke ponajglavnije za med.

Lovro. Moli' ću gospodjine, imao bi vas i ja nješto pitati.

Učitelj: Slobodno Lovro, ja rado odgovaram, dapače mi je upravo milo, kada me tko od vas što glede pčelarstva zapita. Onaj, koji pita, želi nješto saznati, a takovog ću uvjek po mogućnosti podučiti.

Lovro. Imam jednu staricu, koja je već četiri roja dala, a jučer kad sam nadigo košnicu bilo je pod njom sijaset metilja*), pa što više, — već su mi se i u situ (saće) zapleli. Što da učinim dakle gospodjine? kako ću se riešiti toga gada?

Učitelj: Eto vidiš Lovro, to su posljedice pretjeranoga rojenja. Ja sam vam već tolikoput kazo, nedajte da se pčelci previše izroje, premjestite košnice odmah čim se drugenci izroje, al vi košničari idete samo za tim da dobijete što više rojevâ, a i nemislite na to, da tim ne samo što starica posve oslabi, nego i oni mali rojevi što ih dobijate mnogo ne vriede, jer nastane li malo nepogodno vrieme, strada obično starica, a uz nju i rojevi slabići. I tvoja se je starica previše izrojila, te je u njoj ostalo malo pčele, koja se sada nemože obraniti od metilja, jer je neima ni toliko, da pokrije svu voštanu gradnju. Neuništi li se odmah metilj on će se bez ikakove zaprieke bahato širiti po praznom saću, a preotme li jednom mah, zaći će i medju leglo, te napokon prisiliti maticu da sa svojih par pčela ostavi košnicu. To je obično sudbina starica pri neukom pčelaru. Da tako oslabljenu staricu od metilja sačuvaš, moraš ju podrezat i to tako, da u košnici ostane saća samo toliko, koliko ga pčela pokriti može. — Ako dakle dragi Lovro želiš svoju staricu spasiti, a ti ju odmah danas podreži do sjedišta pčelâ i izpod nje svaku pukotinu dobro pročisti. Ono izrezano saće možeš ako je mlado i čisto, urezati u okviriće i umetnuti kojemgod roju u džirzonku, pa ćeš mu tim znatno pomoći.

Matan. Ja sam sve svoje starice, čim su se izrojile podrezo do legla, samo mi je žao, što sam svu voštinu Avramu prodo, a mogo sam ju, kako kažete, urezati u okviriće.

Učitelj. To si mogo. Nego čuj me Matane, a i svi me još koji časak poslušajte. Starinski je to običaj koga se i danas većina pčelarâ kosničarâ drži, to nesretno podrezivanje košnicâ poslie rojenja. Istina kada se koja starica jako izroji, moraš ju podrezati, jer se samo tako može osigurati proti metilju, ali mudri i izkusni pčelar nesmije dopustiti da mu se koji pčelac previše izroji. Ja poznajem dapače pčelare, koji iz pukoga običaja — pa bili pčelci još tako jaki — poslie rojenja s reda podrezivaju, samo da što prije do voštine dodju, a ovu onda, bud po što, židovom prodaju. Predstavite si marljivog gospodara, koji si je sazidao liep i prostran hambar, pa još k tomu dva tri dana pred žetvom. Godina je plodna, na polju svakovrstne hrane u izobilju. Svi, i najveći lienčine svažaju hranu u hambare, samo hrana našega neumornoga gospodara propada dan na dan na polju, dok se on trudi i muči oko dozidjivanja razrušenoga svoga hambara. Nakon napornoga višednevnoga rada dogotovi taj gospodar iznovice svoj hambar, ali šta je fajde, morade ostati prazan, jer mu je s nepogode vremena uništena sva hrana na polju. Kažite sada sami, nisu li neprijatelji ovomu gospodaru grdne štete nanieli? Potvrdjujete da je tako, a neznate, da ste upravo vi sami, dakako samo s neznanja, — najveći neprijatelji svojih pčela. Ono što pčelac jedan velikim naporom u mnogo dana sagradi, uništite vi za čas vašim nesretnim podrezivanjem. Pa da je samo to, ali ona ostane bez praznih staniča, te neima za najljepše paše u što med snašati, nego sve, što donese, potroši na gradnju. Koliko pako pčela potroši meda i vremena dok izgradi košnicu, to znade svaki pčelar. Kod nas se obično pčele roje tečajem mjeseca svibnja. Uzmimo dakle koncem svibnja ili početkom lipnja nastane podrezivanje košnicâ, baš u vrieme, kad su kod nas krunica (bagrem) i lipa u najljepšem cvatu. Taj najplemenitiji dakle med ode stranom na gradnju voštine, a većom stranom propada u zemlju. Ako ćete indi mene poslušati, a vi se toga nesretnoga podrezivanja za uvjek odreknite, pa ja kriv, ako požalite. Da starica uslied rojenja neoslabi, vi odmah poslie prvenca, ili ako baš nećete tako, onda barem poslie roja drugenca premještajte košnice i tim će te svako daljnje rojenje donjekle osujetiti. Budete li se toga držali, nećete imati slabih pčelaca, pa vam neće ni metilj nikada dosadjivati, jer jakomu pčelcu metilj nemože naškoditi, a dvojbe neima da si jak pčelac i pri još tako jalovoj godini ipak nanese toliko meda, koliko treba, dočim slab pčelac mora poginuti od gladi.

Seljani. Istina je, zato nam i uginu toliki preko zime.

Lovro. Baš vam vala gospodjine, toga ću se držati ko pijan plota.

Matan. E pa kad sam već udario u novotariju, kud je tud je, probat ću i to. Avram neće više dobiti voštine, ma me moja Marga iztjerala iz kuće.

(Nastavit će se.)

*) Metilj (Wachsmotte; Galleria cerella) nazivlju kod nas crva, koji se poput paučine zaprede u saću, pa može s neoprevnosti pčelara za kratko vrieme svu voštinu uništit. Na njekih ga mjestih zovu takodjer košničarom, a tako ga nazivlje i Šulek u svom njemačko-hrvatskom riečniku.

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana K. Novaka*, pučk. učitelja.

(Nastavak.)

206 (69) *Lučka* (divlji veli rumeni luk) Allium Scorodoprasum L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa slabog medka.

207 (70) (Divlji bliedi luk) — Allium margaritaceum Sibth. — Isto kao lučka br. 206.

208 (71) (Divlji mali ljubičasti luk.) — Allium complanatum Borean. — Isto kao lučka br. 206.

209 (72) Divlji bieli veliki luk.) — Allium descendens Vill. Isto kao lučka br. 206.

210 (73) *Balučka* (divlji rumeni luk). — Allium vineale L. — Isto kao lučka br. 206.

211 (74) *Badilj* (pulitavac). — Cirsium arvense L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan lip. i srp ; iz njega sisa medka.

212 (75) *Mažurana* — Origanum Majorana L.— Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan druge polovice lipnja i srpnja; iz njega sisa medka.

213 (76) *Vela modra djetelina.* — Psoralea bituminosa L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasto-gnjus. pelud.

214 (77) *Gorac* (gospino cvieće). Hypericum perforatum L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan od lpnja do rujna. na njem sakuplja narančasti pelud.

215 (78) *Divizma* (bieli lepuh) — Verbascum floccosum W. K. — Zorom cviet srednje pohodjen ; iz njega sisa malo medka i sakuplja grimizasti pelud.

216 (79) *Lopušina* (lietnilepuh — Verbascum sinuatum L. — Isto kao Divizma br. 215., Cvate od lipnja do listopada.

217 (80) *Cmilj* — Helichrysum angustifolium Dec., Hitalicum Mill. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan lip. i srp., iz njega sisa malo medka i sakuplja narančasti pelud.

218 (81) *Pavit* (veli skrobut) — Clematis Vitalba L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan lip. i srp. iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasti pelud.

219 (82) *Mrkovina* — Verbascum Blattaria L. — Zorom cviet sred. pohodjen lip. i srp., iz njega sisa malo medka i sakuplja grimizasti pelud.

220 (83) *Maslina* — Olea europaea L. — Zadnje trećine mjeseca jutrom cviet srednje pohodjen ; iz njega sisa medka i sakuplja narančasti pelud.

221 (84) *Divlja maslina* — Olea Oleaster Link. — Isto kao maslina br. 220.

222 (85) *Bogač* (divlji orah) — Ailanthus glandulosa L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa slabog medka.

223 (86) *Kozjak* (ljutika) — Allium Ascalonicum L. — Isto kao bogač br. 222.

224 (86) *Veli badelj* (veli sjekavac, divlji artićok) — Onopordon illyricum L. — Cviet srednje pohodjen jutrom; iz njega sisa medka i sakuplja malo ljubičasti pelud.

225 (88) *Vela ili svictla kadulja* — Salvia splendens Ker. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan lipnja, listop. i stud. iz njega sisa medka i sakuplja tamnonarančasti pelud.

226 (89) (Ledinova djetelina) — Trifolium campestre Streb. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan od lip. do rujna, iz njega sisa medka.

227 (90) *Mrča* (mrtina) — Myrtus communis L. — Cviet srednje pohodjen jutrom druge polovice lipnja i srpnja, na njem sakuplja pepeljasti pelud.

228 (91) *Golokud, heljda* — Polygonum Fagopyrum L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan od lipnja do pros. iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

229 (92) *Dlak* (mali zeleni slak) — Convolvulus arvensis L. — Cviet srednje pohodjen jutrom, iz njega sisa medka i sakuplja bielo ružasti pelud.

230 (93) *Luk-češnjak* — Allium sativum L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan ; iz njega sisa slabog medka.

231 (94) (Mali izop) — Micromeria graeca Benth. — Cviet malo pohodjen jutrom, iz njega sisa medka.

232 (95) *Kurje oko* (pustošni gorčik) — Zacyntha verrucosa Grtn. — Cviet malo pohodjen jutrom. na njem sakuplja žuto narančasti pelud.

233 (96) (Zviezdast) gorčik — Rhagadiolus stellatus Grtn. — Isto kao kurje oko br. 232.

234 (97) *Vija, liekarica* — Medicago sativa L. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan ; iz njega sisa bielo gnjusnog medka i sakuplja žuto-gnjusni pelud.

235 (98) *Javor* (V. ožuj. br. 18). Zorom druge polovice lip., srpnja i listop. sisa po lišću mnogo medljike (ušenačkog medka).

236 (99) *Zelen* — petrusimul — Petroselinum sativum Hfm. Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja žuto-gnjusni pelud.

Srpanj.

(1) *Ljubidrag*, malo pohodj. V. ožuj. br. 35.

(2) *Vainilija*, sred. pohodj. V. ožuj. br. 45.

(3) *Jaynjed* sisa iz ušenačkih gnjezdah mnogo medljike kroz cieli dan. V. trav. br. 87.

(4) *Balan*, sred. pohodj. v. trav. br. 114.

(5) *Lemun*, isto br. 133.

(6) *Pčelinjak*, br. 134.

(7) *Erbalviza*, br. 135.

(8) *Mali sliez*, sred. pohodj. V. svib. br. 139.

(9) *Mukokaz*, isto br. 147.

(10) *Mali ledenik*, malo pohodj. V. svib. br. 158.

(11) *Žuta djet.*, isto br. 162.

(12) *Očist*, sred. pohodj. V. svib. br. 164.

(13) *Kapar*, isto br. 166.

(14) *Poncijana*, isto br. 167.

(15) *Jezinasta smradojina*, isto br. 169.

(16) *Kupina*, isto V. lip. br. 184.

(17) *Pitoma žutinica*, isto br. 185.

(18) *Biela murva*, dobro pohodj. prve polovice mjeseca. V. br. 186.

(19) *Crljena murva*, isto br. 187.

(20) *Tikva-grljača*, izvrstno pohodjen V. lip. br. 188.

(21) *Bundeva*, isto br. 189.

(22) *Tikva bujača*, isto br. 190.

(23) *Gospina pogača*, izvrst. pohodj. prve polov. mjeseca. V. lip. br. 192.

(24) *Žućanica*, sredn. pohodj. V. lip. br. 195.

(25) *Pačić*, dobro pohodj. V. lip. br. 200.

(26) *Kokotica*, sred. pohodj. V. lip. br. 203.

(27) *Štrcalj*, isto br. 204.

(28) *Badilj*, sred. pohodj. prve polovice mjeseca V. lip. br. 211.

(29) *Mažurana*, dobro pohodj. V. lip. br. 212.

(30) *Gorac*, malo pohodj. V. lip. br. 214.

(31) *Lopušina*, sred. pohodj. V. lip. br. 216.

(32) *Cmilj*, isto br. 217.

(33) *Pavit*, isto br. 218.

(34) *Mrkovina*, malo pohodj. V. lip. br. 219.

(35) *Ledinova djet*, sred. pohodj. V. lip. br. 226.

(36) *Mrča*, dobro pohodj. V. lip. br. 227.

(37) *Golokud*, sred. pohodj. V. lip. br. 228.

(38) *Medljika* na Javoru, V. lip. br. 235.

237 (39) *Loparina* (aloj) — Agave Americana L. Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa bielog gnjusno smrdećeg medka i sakuplja žuti pelud.

238 (40) *Sunčenjak* — Helianthus annuus L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan od srp. do prosinca. Iz njega sisa medka i sakuplja žuto narančasti tamni pelud.

239 (41) *Loza penjalica* — Ampelopsis quinquefolia L. — Cviet izvrstno pohodj. kroz cieli dan; iz njega sisa medka.

240 (42) *Crnica* (suknena murva) — Morus nigra L. — Voće dobro pohodjeno kroz cieli dan, iz njega sisa medka.

241 (43) *Bieli mravinac* — Origanum virens Hffg. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan srpnja i kolovoza, iz njega sisa medka i sakuplja malo pepeljastoga peluda.

242 (44) *Vranilovka* (rumeni mravinac). Origanum vulgare L. var. hirtum. — Isto kao bieli mravinac br. 241.

243. (45) *Divlja metvica* — Calamintha officinalis Mnch. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasti pelud.

244 *(Sklepija)* — Asclepias incarnata L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i i sakuplja žutkasti pelud.

245 (47) *Konopljika* — Vitex Agnus — castus L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan od srp. do listopada, iz njega sisa medka.

246 (48) *Dinja*, *milun* — Cucumis Melo L. — Cviet srednje pohodj. kroz cieli dan srp. i kolovoza, iz njega sisa medka i sakuplja žuto-narančasti gnjus. pelud.

247. (49) *Cir* (čičak) — Tribulus terrestris L. — Cviet sred. pohodj. jutrom od srp. do stud. iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

248 (50) *Brmbeč* (skulob. žuti badelj) — Scolymus hispanicus L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja žuto-narančasti pelud.

249 (51) *Žuta sjekavica* (divlji spinat) — Centaurea solstitialis L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

250 (52) *Dragušica* (artićok) — Cynara Scolymus L. — Cviet sred. pohodjen jutrom prve polov. mjes. iz njega sisa malo medka i sakuplja ljubičasti pelud.

251 (53) *Golac* — Coryopsis diversifolia — Cviet sredn. pohodjen kroz cieli dan od srp. do stud.; iz njega sisa medka i sakuplja narančasti pelud.

252 (54) *Boselak* — (murtela) — Ocymum Basilicum L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan od srp. do stud. iz njega sisa medka.

253 (55) *Breskvica* — Impatiens Balsamina L. — Balsamina hortensis Des. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan od srp. do listop. iz njega sisa medka.

254 (56) *Lubenica* (dinja) — Citrullus vulgaris Schrad., Cucurbita o Cucumis Citrullus L. — Cviet sredn. pohodjen kroz cieli dan srpnja i kolovoza iz njega sisa medka i sakuplja žuto-narančasti pelud.

255 (57) *Krastavac* (kukumar) — Cucumis sativus L. — Isto kao Lubenica br. 254.

256 (58) *Ljubor* — Lantana camara — Cviet sred.

pohodjen kroz cieli dan od srpnja do listop., iz njega sisa medka i sakuplja žuto narančasti pelud.

257 (59) (Stocvietni karanfil) — Cviet sred. poh. kroz cieli dan srpnja i kolov., iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

258 (60) (Gorski sjekavac) — Stachelina dubia L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan od srpnja do listop., iz njega sisa medka i sakuplja žutkasto gnjusni pelud.

259. (61) *Šikalina* (grdelski sjekavac) — Cirsium Acarna Dec. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan druge polov. mjes., iz njega sisa medka i sakuplja bieli pelud.

260 (62) *Kolenica* (divlja spirunella) — Delphinium junceum Dec. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan srp. i kolov., iz njega sisa medka i sakuplja žuto gnjusni pelud.

Kolovoz.

(1) *Zimorad*, dobro pohodj. V. sieč. br. 1.
(2) *Ljubidrag*, izvrst. pohodjen V. ožuj. br. 35.
(2) *Vainilija*, sred. pohodj. V. ožuj. br. 45.
(4) *Jagnjed*, sisa dosta medljike. V. trav. br. 87 i srp. (br. 3).
(5) *Balan*, sred. pohodj. V. trav. br. 114.
(6) *Matereduh*, isto br. 132.
(7) *Lemun*, isto br. 133.
(8) *Mali sliez*, malo pohodj. V. svib. br. 139.
(9) *Mukokaz*, sred. pohodj. V. svib. br. 147.
(10) *Liepivi bušin*, isto br. 153.
(11) *Kapar*, malo pohodjen V. svib. br. 166.
(12) *Poncijana*, dobro pohodj. V. svib. br. 167.
(13) *Kupina*, sred. pohod. V. lipanj br. 184.
(14) *Pitoma žutinica*, isto br. 185.
(15) *Tikva* — grljača, dob. pohodj. V. lip. br. 188.
(16) *Bundeva*, isto br. 189.
(17) *Tikva bujača*, isto br. 190.
(18) *Strcalj*, sred. pohodj. V. lip. br. 204.
(19) *Gorac*, isto br. 214.
(20) *Lopušina*, isto br. 216.
(21) *Ledinova djet.*, isto br. 226.
(22) *Golokud*, isto br. 228.
(23) *Sunčenjak*, izvrst. pohodj. V. srp. br. 238.
(24) *Bieli mravinac*. sred. pohodj. V. srp. br. 241.
(25) *Vranilovka*, isto br. 242.
(26) *Divlja metvica*, izvrstno pohodjen V. srpanj br. 243.
Konopljika, dobro pohodj. V. srp. br. 245.
(28) *Dinja*, sred. pohodj. V. srp. br. 246.
(29) *Cir*, izvrst. pohodj. V. srp. br. 247.
(30) *Golac*, sred. pohodj. V. srp. br. 251.
(31) *Boselak*, isto br. 252.
(32) *Breskvica*, isto br. 253.
(33) *Lubenica*, isto br. 254.
(34) *Krastavac*, isto br. 255.
(35) *Ljubor*, isto br. 256.
(36) *Stocvietni karanfil*, isto br. 257.
(37) *Gorski sjekavac*, isto br. 258.
(38) *Kolenica*, isto br. 260.

261 (39) *Mali vries*, (vriesak) — Erica verticillata Forsk. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan od druge polov. kolov. do pros. iz njega sisa medka i sakuplja žuto gnjusni pelud.

262 (40) *Sparožina*, divlji šparog — Asparalgus acutifolius L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan, iz njega sisa medka i sakuplja žuto narančasti pelud. Cvate kolov. ili rujna.

263 (41) *Divja rikula* (poljska riga) — Diplotascis tenuifolia Dec. — Cviet. izvrstno pohodjen kroz cieli dan od kolov. do pros., iz njega sisa medka i sakuplja žuto narančasti pelud.

(Nastavak sliedi).

Zapisnik

odborske sjednice „slavonskog pčelarskog družtva“ obdržavane u Osieku dne 26. travnja 1883. pod predsjedanjem gosp. predsjednika *Franje Schmidta* ml.

Prisutni članovi odbora: Gg. *Bogdan Penjić*, I. tajnik, *Gabro Lucarić*, blagajnik; *Ivan Heštera*, *Naco Sudić*, odbornici; *Franjo Bengjel*, odborn. zamjenik te *Josip Blagojević*, II. tajnik i perovodja sjednice.

Pošto bi pročitan i odobren zapisnik prošle odborske sjednice predje se na dnevni red:

I. Na točku III. zapisnika zadnje odborske sjednice od 9. travnja t. g. izvješćuje g. tajnik, da džirzonke i jedna garnitura pčelarskoga orudja — koje je družtvo poklonilo I. podružnici u Valpovu — još nisu odaslane, pošto se nije još nikakova prilika ovdje desila, družtvo pako samo nemože ih o svom trošku onamo poslati. Uzima se na znanje s primjetbom, da se pozove „uprava podružnice“, da uznastoji dobaviti si rečene stvari.

II. G. tajnik izvješćuje, daće po zaključku odborske sjednice od 24. veljače t. g. točka IX. prenieti ul uteznik

u vinograd k svomu pčelinjaku, da mu bude kod zapažanja priručniji; da će unj staviti roj i tada motrit, kakva će biti nošnja pojedinih medonosnih bilina. Uzima se na znanje.

III. U savezu sa točkom IX. zapisnika od 9. travnja t. g. izvješćuje tajnik, da je po dosada stečenih datih obavjestio urednika „Oest.-ung. Bienenzeitunga“ P. Coel. Schachingera o stanju ovdašnjega pčelarstva s primjetbom da će ga, stignu li mu još koja važnija data od vanjskih članovah, na koje se je pismeno obratio — naknadno i u svoje vrieme izvjestiti. Uzima se na znanje.

IV. Zaključkom odborske sjednice od 9. travnja t. g. (točka X.) obratio se je družtveni tajnik g. B. Penjić u ime uprave molbom na vis. kr. zem. vladu, odjel za nutarnje poslove, da bi visokoista milostivo blagoizvoljela u interesu družtva poslati družtvenog tajnika na zemaljsku gospodarsko-obrtničku izložbu u Prag gdjeno će biti — kako se iz „Českoga včelara“ doznaje — *apistički odjel* sjajno zastupan.

Na tu molbu stigao je odpis vis. kr. zem. vlade od 19. travnja t. g. broj 14.488., kojim se doznačuje družtvenomu tajniku g. Bogdanu Penjiću svota od 60 fr. kao *pripomoć* za put na gore rečenu izložbu.

Pošto ta podpora nedotiče za put i boravak ondje, pita predsjednik upravu, bili bila voljna votirati tajniku kakovu podporu iz družtvene blagajne, pošto i onako putuje on u Prag najviše u interesu družtva.

Družtveni blagajnik g. Gabro Lucarić predlaže obzirom na dosta slabe financijalne okolnosti družtva, da mu se dade podpora od 30 for.

Tajnik g. Penjić izjavljuje, da se ni tim neuhva na put, jer se još živo sjeća, koliko žrtve stajala ga je izložba u Bečkom novom mjestu (Wiener-Neustadt), koje je rek bi na pol puta od Osieka u Prag.

Odbor, — uvaživ s jedne strane slabo financijalno stanje družtva, s druge opet strane daleki put i s njim skopčane razne troškove, — zaključi, da se družtvenomu tajniku kao izaslaniku „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ na zemaljsku obrtničko-gospodarsku izložbu u Prag, dade podpora iz družtvene blagajne u iznosu od 50 fr.

Tajnik se zahvaljuje upravi na povjerenju, koje unj stavlja, te obečaje, da će svojevremeno potanko izvjestiti koli vis. vladu, toli i upravu o svom putovanju.

V. G. tajnik izvješćuje, da se štrcaljka (hydroneta) nije mogla nabaviti, pošto ih ovdje (u Osieku) neima, nu da će se što skorije dobaviti iz Praga. Uzima se na znanje.

VI. U savezu sa točkom XIV. zapisnika od 9. travnja izvješćuje tajnik, da se inventar družtvenoga imetka radi prešnijih poslova nije mogao do sada preraditi i nadopuniti, nu da će se i to obaviti što skorije.

Uzima se na znanje.

VII. G. tajnik izvješćuje o družtvenom pčelinjaku. Na družtvenom pčelinjaku prezimiše svi uzimljeni pčelci sretno. Svega ih je uzimljeno jedanajst i to devet u plodištih a dva slabija u medištih džirzonke br. 1. i 3. svi sa mladimi maticami. Leglo se slabo čini i sav je izgled da će ove godine biti kasni rojevi.

Uzima se na znanje.

VIII. Isti upozoruje upravu, da će se možebiti ipak u svibnju početi pčele rojiti, pak bi — kao što do sele, tako i sada trebalo uzeti čovjeka, koj će na to paziti i rojeve skidati. Takovim predlaže škelskoga podvornika uz mjesečnu nagradu od 5 fr. Uprava uzima to na znanje i ujedno zaključuje, da se nabave tri korpe za snimanje rojeva; rojevi pako, kao prije, tako i sada prodati će se članovom uz cienu od 2 for.

IX. Novi članovi: Od prošle pa do današnje odborske sjednice prijavili se družtvu kao podpomagajući članovi g. g. *Dragutin Ašperger*, kapelan u Djakovu; *Milan Kučenjak*, župnik u Ivancih (kod Varaždina); *Dragutin Goedige*, ekonom u Osieku.

Poleg obstojećega §. družtvenih pravila primaju se svi kao podpomagajući članovi od godine 1883.

Pošto nitko neimade više kakova predloga, završi se sjednica.

U Osieku, dne 26. travnja 1883.

Franjo Schmidt ml. v. r., predsjednik. **Bogdan Penjić** v. r., tajnik.

Josip Blagojević v. r., II. tajnik i perovodja sjednice.

Razne viesti.

— **Virtemberžko pčelarsko glasilo** „Die Bienenpflege“ obečaje svojim čitateljem, da će odsele donašati u svakom broju zanimive primjere i pripovjedke s kojih se može naša pčelica svim glavnim stališem pučanstva prispodobiti i to: vojničkom (Wehrstand), učiteljskom (Lehrstand) i gospodarskom (Nährstand).

U istom broju započimlje vojničkim (obranbenim) stališem, te navadja jedan primjer, koji se je imao dogoditi u Njemačkoj.

Kada su na početku ovoga stoljeća prešli Francuzi preko Rajne, dodjoše do 50 lovaca na konjih (Chasseur) na njeki dvor u blizini Kölna, te stadoše plieniti i ha-

rati gdje što dohvatiše. Domaća obitelj, progonjena od vojnika skrila se na tavan. Tu sgrabi sluga jednu košnicu punu pčelâ i baci ju medju vojnike, a drugu šopi kroz tavanice na dvorište medju tamo stojeće konje. Pčele se održaše junački. Nastade grozna cika i lelek medju životinjami i ljudmi, a za njekoliko časaka očisti se dvor. Konjanici i konji nestadoše tragom.

— Uprava „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ imenovala je u svojoj redovitoj mjesečnoj sjednici od 9. lipnja t. g., *dopisujućimi članovi:* Utemeljiteljnog člana i glavnog suradnika družtvenoga glasila veleč. g. *Dinka Muškardina*, župnika u Štivanu na otoku Cresu, zatim družtvenog podpredsjednika g. profesora *Antuna Hržića*, nadalje g. *Ivana Nep. Novaka*, puč. učitelja na otoku Hvaru, g. *Jovana Živanovića*, profesora na gimnaziju u Karlovcih i g. *Adolfa Večerina*, upravitelja župe u Šumedju, na temelju § 11. (lit. c.) družtvenih pravila. Čitateljem „Slavonske pčele“ poznata su ta imena, a mi možemo s naše strane sigurnošću uztvrditi, da je to najljepša jamčevina koli obstanku družtva, toli cvatu i napredku družtvenoga glasila.

— **Statistički pregled pčelarstva u Austro-Ugarskoj monarkiji.** (Sastavio: *P. Leonides Kalteneggcr* i *P. Cölestin M. Schachinger*) Ovih danâ izišao je taj statistički pregled, a može ga svatko dobiti, pošalje li 20 nč. pod adressom: P. Cölestin M. Schachinger, Cooperator; Gutenstein (bei Wien). — Bude li nam prostor lista dozvolio, progovoriti ćemo u budućem broju koju pobliže o toj statističkoj tabeli.

— **Pčelarska skupština.** Nastojanjem veleč. gosp. *Paje Jankovića*, konsistorijalnoga prisjednika i paroha u Srpskom Itebeju, obdržavati će u istom mjestu pčelari okružja Temišvarskoga i Velikobečkerečkoga glavnu skupštinu. Glavna zadaća ove skupštine biti će da se stvore družtvena pravila, na temelju kojih žele što ozbiljnije raditi oko širenja i razvijanja pčelarstva. Dan za skupštinu opredieljen je na 16. (28.) kolovoza. Obćinsko poglavarstvo u Srpskom Itebeju pobrinuti će se za sve posjetioce bezplatnimi stanovi. Važno je još spomenuti da će se tom sgodom držati praktična predavanja pri pčelinjaku veleč. gosp. Paje Jankovića, koji broji oko 200 pčelaca.

— **Pokret u Valpovštini.** Kako nas jedan prijatelj uvjerava odvažiše se mnogi u Valpovštini na racionalno pčelarenje. Njeki započeše već ovoga ljeta, a njeki odlučiše dojdućim proljećem odpočeti. Osobito nas veseli, što medju pokretači racionalnoga pčelarenja nalazimo i pučkih učitelja. Pohvaliti moramo napose ravnajućeg učitelja u Petrijevcih g. *Sipa*, koji je ne samo svim marom prionuo uz racionalno pčelarstvo, nego nastoji da i druge o probitku istoga osvjedoči. — Nadamo se da će vremenom moći jedino pučko učiteljstvo u zajednici sa našim rodoljubivim svećenstvom, najviše djelovati na razprostranjivanje racionalnoga pčelarstva. Napred dakle gospodo, neoklevajmo! Prionimo osbiljno i svojski oko toga posla, ako mislimo sebi i narodu svomu koristiti.

— **Oplodjenje pčela sa znanstvenoga stanovišta.** Poznato je i najobičnijim ljudem, da se mužko sjeme najprije mora pomješati sa ženskim jajetom, pa će se ono onda istom moći razviti u novu jedinku iz koje će nastati porodjaj. Nu neće biti svakomu poznato, da se oba ova različna gradiva (materia) mužko sjeme (sperma) i žensko jaje (ovatorium) nalazi u jednoj te istoj jedinki, a to se zove hermaphroditizam. Kada se pako u dvie razne jedinke, nalaze obje materije tada se to znanstvenim imenom kaže gonochorisam[1]). Najprostija i najstarija vrst parenja jeste polutanstvo ili hermafroditizam. Na taj način se plode veći dio bilinâ i vrlo malen dio životinjâ kao pijavice, puževi i crvi. Nu iz polutanstva se razvilo parenje i to u mnogo kasnijih perioda čovječje i zemljine historije. Parenjem se danas plode sve više životinje, pa i njeko bilje. Svako organsko biće, koje nije polutan nosi u sebi ili žensku ili mužku materiju. Nu vrlo zanimiv prelaz od plodjenja bezspolnoga ka plodjenju spolnome čini tako zvano djevojačko plodjenje, što se znanstveno zove parthenogenesis. Ovakvo plodjenje nalazi se najviše kod zareznikâ (Insecten). Vrlo zanimivih pojava našao je dugim izpitivanjem učenjak *Sibold* i najpoučnijih primjera djevojačkog plodjenja kod naših domaćih pčela. Tu jedna monospora (jaje) radja, ako je zaplodjena jedinku jednog spola, a ako nije zaplodjena radja jedinku drugog spola. Ako je matično jaje zaplodjeno onda se izleže ženka (matica, kraljica ili radilica), a kad je matično jaje nezaplodjeno, onda se izleže mužak (trut). *Sibold* je iztraživao silesiju matičinih jaja, koje je ona bila snela i u okanca od satova smjestila, pa nije nigda u nijednoj stanici trutovskoj našao ni traga od spermatozoida, dočim u radiličkih stanicah mogao je skoro uvjek naći na jajetu pčelinome spermatozoid. Bez dvojbe, da se odtuda najjasnije vidi, da su se ženke (radilice) razvile samo iz zaplodjenih jaja, a iz nezaplodjenih jaja izlaze trutovi. Iz toga primjera nam *Haekel* veli: da se tim jasno vidi, da nema bog zna kako dubokog jaza[2]) izmedju spolnog i bezspolnog plodjenja već da su oba plodjenja u savezu, da takorekuć prelazi jedno u drugo. *P. Ž.*

[1]) Generelle Morphologie der Organismen [od Haekla]).
[2]) Haekel: Prirodna historija postanja.

— **Klasičan postupak pri hvatanju rojevâ.** Glasilo bečkoga pčelarskoga družtva „Bienenvater" preporuča sliedeće: Kada vidiš da ti se je roj pčela u zraku uzvitlao; uzmi ogledalo i naperi ga proti suncu, ali tako da odraz svjetla na pčelu pade. U istom se glasilu tvrdi da jasni i zasjenjajući sjaj ogledala uzbuni pčelu u toliko, da se cieli roj što prije smiri i na prvu bližnju grančicu uhvati. Ovo bi bilo isti nabog posve jednostavno, ali čini nam se da je ipak dobra štrcaljka, koja baca vodene kapljice od zgora na pčele, najsigurnije sredstvo pri rojenju. — Da je pako svako zveketanje pri rojenju posve bezuspješno, o tom neima dvojbe. Ovaj starinski običaj nastao je sigurno odtuda, što su njekada pčelari tim zveketanjem nastojali upozoriti svoje susjedstvo, da im je roj izišao i tako najaviti odkle je roj i komu pripada. Svaki indi zveket imao je svrhu ljude alarmirati, ne pako pčelu u najvećoj uzbunjenosti smiriti. — Ovo spominjemo samo zato, jer dan danas ima još mnogo pčelarâ, osobito košničara, koji misle da se uslied zveketanja svaki roj prije smiri — medjutim je to samo obsjena ili bolje rekuć, krivo shvaćanje starinskoga običaja.

— **Sredstvo proti ubodu pčelâ.** U Kaliforniji drže najsigurnijim sredstvom proti ubodu pčele *list od peršina* (Petersilienblatt: Apium Petroselinum). Tamošnji pčelari nataru ubodeno mjesto istim listom i tvrde, da tim odstrane ne samo otok, nego i svaku najmanju bol.

— **Metilj napram voštanom saću.** Sa više stranâ saletiše nas pčelari pitanji, kako bi sačuvali saće u košnicah ili džirzonkah pa i izvan istih. Koliko nas izkustvo uči, najsigurnije je uništavajuće sredstvo proti svakoj gamadi sumporisanje. Želiš li dakle sačuvati svoje saće ljeti od metilja, a ti ga zatvori u kakav sanduk, ili već za to priredjeni ormar, te ga svakih 14 danâ malo sumporiši. Od metilja se može medjutim sačuvati saće i tim, ako ga izvjesiš dva do tri palca razdaleko, na suhu i produšnu mjestu. Kod košnicâ, ili džirzonakâ budi ti prvom skrbi čistoća. Netrpi nikakova smeća na podu, to bo je najmilije gnjezdo metiljem. Previše saća, bilo to u košnicah ili džirzonkah, što ga naime pčele pokriti nemogu, nesmiješ imati, jer se tim pruža i opet najpriličnije gnjezdo metilju. Zato u košnicah, pri slabih pčelcih, podreži saće do sjedišta pčelâ, a u džirzonkah povadi sve prazne, pčelom neposjednute, okviriće. *U obće nedaj pčeli više prostora, nego ga zapremiti može.* Nebudeš li se držao toga zlatnoga pravila, dogoditi će ti se, što se je već mnogomu pčelaru dogodilo, da će takav pčelac, nemoguć se obraniti od metilja, ostaviti košnicu, ili džirzonku, te se poput roja izrojiti. To su tako-zvani *rojevi metiljači*, ili *od nužde;* Njemci ih nazivlju „*Mottenschwärme*".

— **Vino od meda.** (Nješto za gazdarice pčelarâ). Dobro medeno vino je na glasu, te je na mnogih dvorovih veoma obljubljeno. Osvjedočeni, da bi se i mnoga naša domaćica kojom čašicom toga božanskoga pića kadikad rado okriepila, donašamo točan recept za priugotavljanje istoga. Recept je sliedeći: Želiš li imati 50 litara medenoga vina, uzmi 20 kilograma (40 funti) čistoga (vrcanoga) meda; na taj med nalij 50 litara vode i pristavi to k vatri, ali pazi da se barem dva sata *umjereno* kuha, te neprestano skidaj sa površja pjenu. Kada si to učinio, uzmi tekućinu s vatre, pak ju stavi na sgodno mjesto, da u *otvorenoj* posudi polagano ohladi. Hladnu tekućinu nalij u primjereno čisto bure, ako moguće, u kojem je već bilo čistoga i nepokvarenoga vina. Bure nezatvaraj, dok tekućina neprevrije i to u toplini izmedju 10°—12° R. Za vrienja objesi na vranj u tekućinu vrećicu sa krupnim cimetom (sladka korica), papricom (koriander; Coriandrum sativum) i oraškom (Muskatnuss; Buccinum murex); to daje vinu ugodan miris. Poslie 6 nedelja otoči tekućinu opet u čisto vinsko bure i *slabo* zatvori, jer još neprestano traje lagano vrijenje. Nakon jedne godine možeš svu tekućinu u flaše pretočiti i dobro zatvoriti. Kada je tekućina 6 nedelja u flašah, onda sazrije za piće i može se mnogo godinâ kao izvrstno vino sačuvati. Tim smo ovim receptom gotovi, pa ako se kojoj domaćici prohtie dobroga medenoga vina, neka tako učini, pa će ga imati. (Pčelarom nesmijemo toga preporučivati, jer se bojimo da bi se mogli priučiti posve na medeno vino, a tim bi naškodili našemu domaćemu vinogradarstvu?)

— **Zanimiv slučaj.** Jednoga toploga dana u mjesecu lipnju o. g. šetao se njeki čelavi gospodin ulicom varošice Hoheneck (u Virtemberžkoj), a budući mu je bilo pretoplo, skinuo je šešir s glave. U isto vrieme izrojio se je na obližnjem pčelinjaku roj, a pošto nebi nigdje u blizini nit drveta nit kakova grma, nasjedne cieli roj čelavcu na glavu. Samo svojoj hladnokrvnosti mogao je ovaj sretnik, ili nesretnik, kako ga već tko okrstiti hoće, zahvaliti da ga nijedna pčela ubola nije. Za njekoliko časaka pridošao je pčelar te je svojinu sa živoga gladkoga debla peruškom u košnicu smeo. Ovaj slučaj budi svakomu čelavcu opomenom, da se za vrieme rojenja čuva blizine pčelinjaka.

— **Pčelarske košulje.** G. *Schöpflin Länger* u Kandernu (Badenska) priugotavlja pčelarske košulje, kojimi si je stekao obće priznanje. Košulje su napravljene od najfinijega kretona. Po košulji su same radiličke stanice, a po njih grupirane matica, pčele radilice i trutovi. Ciena je jednoj takovoj košulji skupa sa shodnimi dugmeti franco u Austro-Ugarskoj 7 marakâ (računajuć marku po 58 novčića). Ove se košulje mogu po izričnoj želji, dobiti napred posve zatvorene tako, da se natrag ili sa strane zakapčaju. Dvie potonje vrsti su u pčelarskih kruzih veoma obljubljene, jer se pri raznih operacijah nemože ni cigla pčela uvući pčelaru pod košulju.

POZIV!

Sva p. n. gospoda i gospodje članovi

„Slavonskoga pčelarskoga družtva“

pozivlju se oviem na

GLAVNU SKUPŠTINU

koja će se obdržavati na dan

26. kolovoza t. g.

točno u 3 sata po podne u družtvenih prostorijah („**Hotel Florin**“ dolnji grad Osiek).

DNEVNI RED:

1. Izvještaj tajnika o dosadanjem radu upravljajućega odbora.
2. Izvještaj blagajnika o stanju družtvene blagajne.
3. Izbor trojice skupštinarâ za pregledanje družtvenih računa koncem god. 1882.
4. Podielenje absolutorijuma o dosadanjem djelovanju cielokupnomu upravljajućemu odboru.
5. Izbor predsjednika, osmorice odbornika i četvorice odbor. zamjenikâ.
6. Preinaka družtvenih pravilâ u pogledu oživotvorenja podružnicâ.
7. Razni predlozi skupštinarâ.

U dol. Osieku, 20. srpnja 1883.

Franjo Šmidt ml.
predsjednik.

Bogdan Penjić
tajnik.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku.

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882.

Ehren-Diplom I. Ranges Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva i I. PODRUŽNICE U VALPOVU.

Trst 1882.

Srebrna kolajna.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 2—3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 8. i 9. ***U Osieku,*** *za mjesec kolovoz i rujan 1883.* ***Tečaj III.***

U glavnoj skupštini od 26. kolovoza t. g. zaključeno je jednoglasno, da se „Slavonsko pčelarsko družtvo“ ima od sele zvati „Hrvatsko pčelarsko družtvo u Osieku“, a družtveno glasilo „Hrvatska pčela“, te se prema tomu zaključku imadu družtvena pravila preinačiti i visokoj vladi na potvrdu podastrieti.

Hrvatska pčela.

(Piše Dinko Muškardin sa otoka Cresa.)

(Nastavak i konac.)

Na Hrvatskih otocih borave pčele doduše samo u drvenih ulih. Mnijem ipak, da bi, kako u ovih, tako još bolje i u slamnatih, ili od druge tvari priredjenih ulih ravnodušno, no uspješno probavili. Rojevi bjegunci odaberu si stan ugodan u drvenih dupljih, kao i u kamenitih škrapa. Zapadno izbrežje Osoršćice, Osoru drevnomu na zapad, pruža pčelam više kamenitih stanovâ, iz kojih ljeti med na dugo klade.

Pčela, plemićka, ili ne, podvržena je bolestim, sbog česa mnogi pčelari pjevaju pjesme tužaljke. Kako u obće kod naših podvrstih, tako ni kod ove neopažaš bolesti. Kvarnerska je pčela originalna, do koje još nedopriešе klice bolesti. Zdravlje njezino je primitivno, kao onog drevnog starine, koji nezna ni za ljekara ni za ljekarije. U nas vele, da morske ribe neobole, tako ni ova pčela. Niti znade za opasnu grižu, nit ju strah od pogubna truleža, niti od ičega. To je osobita povlast Kvarnerke, kakovu navlaš crne pčele neuživaju.

Ćudi je inače blage i tihe. Mirne osobe u blizini ulenjaka redko da napane, a obićno pjevukajuć neobićnim tonom obilazi oko glave i tim prisutna opominje, da se makne. Zatim ga kakvih dvadeset koračajâ od ulenjaka sprovadja, da se valjda osvjedoči, jeli taj negoso sbilja odjurio. Da su njekoje pčele kroće i blažje, a druge u isto doba srditije i osornije, nesmije se tajiti. Imade ipak i obratnih slučajevâ. Prevrtljivost njihova psychična razpoložaja nalazi razlog u istoj pčeli, te i u promjena nutrnjih (u ulu), i vanjskih obstojnostih. Za dobe nošnje su najmirnije. Nijedna pčela nosica još nije ubola. Kad prestanu na polju vrela i živež, Kvarnerke se rado žalcem praktično vježbaju. Kod opera-

cija, ako počmu živahno i kano da priete letiti, naprosto samo zatvoriv ul brzo se umire.

Što se je više pohadja, tim su blaže i pitomije, a koje redje vide čovječjih lica, te su i neuljudnije. Ovakovim se mora s nekim oprezom i osobitim počitanjem približati.

Kadilo nije im odviše prijazno, al se kadilo mora čim manje rabiti.

To je, što hoću o Kvarnerki da kažem, uvjeren, da sam više toga prešao, što bi možda gdjekojeg pčelara i zanimalo; jesam ipak uvjek pripravan svakog radoznalca potanje ubaviestiti, o čemu me bude zatražiti. Sada svatko prispodobi našu Kvarnerku sa onimi južnozapadnimi pčelami. Nisuli to pčele istog plemena i iste vrsti? Ja ću svoju nesposobnost pripoznati, da nemogu i neznam granica razlikosti njihovoj opredieliti. To je jedna te ista pčela, pčela Hrvatska. A od Kavkazke u toliko se Kvarnerka odalečuje, da negradi onoliko matičnica, i da neima one favolozne i skoro nevjerojatne miroljubivosti, nego i Kvarnerka je puno mirnija od Talijanske pčele, a da bodeža nebi imala, ni pčelom se nebi zvala. Nego sve su ove pčele rodjene sestrice, a sestrice su si uvjek najsrodnije, najpriličnije i najbliže.

Jošte su mi bar donjekle poznate dvie Hrvatske pčele. I o njih ću nješto navesti.

Došao je i red, da se vratim na našega velezaslužnoga gosp. *I. E. Tomića*, koji nam u svojem „Pčelarstvu“ na str. 18. pripomenu njeku Hrvatsku pčelu. Da se u kratko izrazim. Neznav, hoćuli ili neću pogoditi barem obćenito mnienje naših domaćih pčelara, reći mi je, da bi se gosp. pisca glede pčele po njemu navedene imalo dopuniti. Da je Hrvatska pčela i Kranjska istovjetna pčela, to će jedva tko povjerovati. Neznam, ako igdje u Hrvatskoj imade svjetlobielih pčelâ, ili će biti u kakvu zakutku, kao polutani, te niпošto toliko, da bi se oboje posvema različne mogle smatrati „kao jedna podvrst“.

Pa i Hrvatska je mnogo prostranija, nego si je u onom času gosp. pisac predstavljao. Žutkasta pčela je tako daleko zasegla, da pred njom u naših zemalja svaka druga pčela izčezava. Zašto zapostaviti bolju pčelu, žutkastu, lošijoj pčeli, svjetlobieloj? Ta u gradjanskoj Hrvatskoj imade posvuda žutkastih pčela. Neću nego samo još jednu napomenuti, i to iz okolice Varaždinske, od koje mi je njekoliko exemplara naš čuveni pčelar, preč. gosp. *M. Kučenjak* priposlao, na što mu budi najtoplija hvala. Ta je pčela sasvim krasna. Duglje joj rilce od Kvarnerke, i s četiri je žutkastih prstenaca providjena. O kakvoj bieloj boji u nje nemože biti ni govora. Nju isti gospodin velevisoko cieni, a svako je njegovo mnienje u pčelarstvu osnovano i odlučno.

Neimav više čega kazati i s ovimi dvimi pčelami se opraštam, a da bi me bili u mom poduzeću moji prijatelji bolje podupirali, i o drugih Hrvatskih varijacijah, kojih nedvojbeno još imade, bio bi rieč zapodjeo. Nastavak daljnih iztraživanja svim pčelarom i prijateljem pčelarstva najvatrenije preporučujem, tim više, pošto gojim nadu, da bi se mogli ljepši exemplari pčela pronaći, hoću da kažem, možda sa pet ili do svih šest prstenaca žutih, čim bi Hrvatska pasmina bila najsavršenija pčela u čitavoj Europi.

Mimo toga imademo još jednu pčelu naći. Mi tu pčelu imamo, al za nju u javnosti neznamo. Ta pčela mora biti najbolja, najljepša, najdragocjenija i najunosnija. One pčele, koje do sada nabrojih, mogle bi imati samo jedna „prvenstvo“ medj drugimi našimi pčelami, te mogao bi biti i slučaj, da koja druga naša pčela jošte nepoznata to toli odlično mjesto zauzme. Stoga imamo znanstveno iztraživati, koja je Hrvatska pčela baš najbolja, da ju bijedna druga naša nenadmašuje. Nije to lahki posao, al je porotna presuda u našoj vlasti. Tada će najbolja pčela takvom pronajdena sačinjavati u pčelarskoj systematici „vrst Hrvatsku“ i samostalnu, kako su Talijanska i Kavkazka pčela. Rekoh jurve na početku, da pčelari nespominju Hrvatske, niti Hrvatske pčele. Naša vrst nije do sada bila uvažena, jer je nije bilo. Stoji do nas, da ostali pčelarski sviet dojde do spoznanja, ne toliko do Hercegovinke, Dalmatinke, Kvarnerke i do drugih pčelâ, koliko do „vrsti Hrvatske“. Imademo dosta svojih pčela, jednu bolju od druge, da „ju“ biramo.

Jošte mi je nješto izpraviti.

Našu pčelu, premda po svjedočanstvu stranih pčelara imajućih auktoritetnog glasa u pčelarskoj struci, jedna od najplemenitijih, po današnjoj razdiobi nigda shodno mjesto nezapade u pčelarskoj systematici. Kako se može tako plemenitu pčelu, plemenitiju od iste Talijanske,

u systematici postaviti na najniži stepen, u suvrst, iliti odrod, toga bezumja nitko logično shvatiti neće. Dajmo dakle i Hrvatskoj pčeli u znanstvenom obziru, što ju ide, a ide ju, da ju smatramo za „vrst Hrvatsku“, nego tomu se hoće djelomične promjene dojakošnjega pčelarskoga sustava. Ako se obćenito kod ljudih i svega živinstva ponajglavnije u obzir uzimlje boja, i po boji se sustavno diele, zašto se nebi najviše pazilo kod pčele na boju, i samo po boji se dielile? Sbog toga meni se razložno čini, da je dojakošnje systematično dielenje na krivom putu. Po mojem shvaćanju stvari nebi apis nordica, apis ligurica, itd. sačinjavale rod iliti pleme, nego vrst, species, a u rod bi se uvršćivale pčele po boji, kakovu nose. Na temelju toga bi u Europi bile troje razne pčele, najme žuta, crna i biela, apis flava, apis nigra i apis alba.

Do roda ili plemena ostao bi sustav po starom, a uključno od roda napred podlegao bi momu izpravku. Ja bi, postavimo, Kvarnerku systematično ovako od iskoni do kraja razredio: Kvarnerka spada u red (classis, Klasse), kukaca (insecta, Insekten), razred (ordo, Ordnung), opnokrilaca (Hymenoptera, Hautflügler), obitelj (familia, Familie) apida L. iliti pčelâ. Do ovdje bi sve po staru teklo, pak onda: rod ili pleme (genus, Gattung) [ne više, kao i prije: apis ligurica već] žuto (flavus, gelb), vrst (species) Hrvatsku (Croatica), i u odrod iliti suvrst (varietas, Varietät, Spielart) Kvarnersku. Ovakvom razdiobom otvara se pristup svakoj pčeli u pčelarsku systematiku, te će tim mnogoj pčeli zasluženo mjesto zapasti, koja je u nemarnoj zabiti nedužno čamila.

Ovim će načinom izhoditi i jedna Hrvatska suvrst svoje pčelarsko pravo, te će se bilježiti i po pčelarskih knjiga i novinâ „vrst Hrvatska“. Dakako da će protiva njoj ustati nepozvani sudci, koji će se možda poslužiti i nedostojnimi i neuljudnimi sredstvi, da je pred pčelarskim svietom osumnjiče i ponize, nu zato će možda naša pčela prestati da bude vrst Hrvatska? Ona će biti sasvim tim jedna od najplemenitijih, a što nas u skromnosti našoj tješi, i jedna od najunosnijih, s koje smo znali, i znati ćemo, navlastito sada, kada se počelo širiti i mah preotimati u svih kutovih Hrvatske racionalno pčelarstvo, vaditi najzadovoljnije probitke.

Štivan, mjeseca veljače 1883.

Gospodarsko-obrtnička zemaljska izložba u zlatnom Pragu

(od 13. do 18. svibnja 1883.).

(Nastavak.)

Pri ocjenjivanju izloženih apističkih glasilâ zapade nagrada uredničtvo „Českoga včelaŕa“ i urednika „Slavonske pčele“, koji bje nagradjen d i p l o m o m p r i z n a n j a.

U istom prostoru bijahu s lieve i desne strane izloženi razni pčelarski proizvodi u izobilju. Najljepši umjetni izložak u tom odjelu bijahu initiali (velika početna slova) Nj. veličanstva našega kralja, obaviti krasnim lovor-viencem; — Initiale i lovor-vienac izgradile su i medom napunile same pčele. Izložitelj *Rudolf Kroupa* iz Letowitze (Moravska) nagradjen je velikom srebrnom kolajnom zemaljskoga kulturnoga vieća. Raznoga medenoga peciva izložiše: *Franjo B. Fryba* iz Přibrama, *Barbara Sedláček* iz Uhřiněvesi i *Josip Holzbach* iz Königgrätza. Ovaj si je potonji već stekao svjetski glas radi izvrstnoga medenoga kruha (Honigbrot).

Prema drugim izložkom bijaše čistoga meda razmjerno vrlo malo izloženo. Nakon dovršenoga ocjenjivanja izloženih predmeta prispjeo je med sa otoka Cresa od našega *Dinka Muškardina* i iz Osieka od „Slavonskoga pčelarskoga družtva“. *) Jedan i drugi med stekao si je svojim sjajem, svjetloćom i vrstnoćom osobito priznanje kod prisutnih českih pčelara, te je obćenito mnienje vladalo, da bi jedan i drugi med zasluženo odlikovanje stekao, da je na vrieme prispjeo. — Bilo je tu i raznih medenih liquerâ, ali izmed svih medenih tekučina bio je vlastiti fabrikat *Josipa Buchara*, župnika u Kruty (Cirkič), najme po njem izloženo medeno vino (Honigmeth) najvrstnije.

Medju ostalimi proizvodi našao sam i njekakovu šećernu smjesu, koja ima služiti za hranjenje pčelâ. Ista

*) Čudim se da je ta pošiljka našega družtva prekasno u Prag prispjela, gdjeno sam ja 12. svibnja oko 9. ure dopodne na poštu predao, a sam se krenuo iz Osieka istoga dana popoldašnjim vlakom. 14. svibnja oko 7. ure u jutro došao sam ja u Prag, a na poštu predani med prispjeo je stoprv 17. svibnja na večer. Pošiljka *Dinka Muškardina* prispjela je jedan dan prije. Op. izvjest.

šećerna smjesa bijaše izložena u četvornih pločah u stinutom i u posebnih staklenkah u tekućem stanju. Kako sam u obće na svom putovanju po dolnjoj Austriji, Moravskoj i Českoj opazio. bore se tamošnji pčelari od godine do godine za obstanak svojih pčelaca, a najviše poradi nestašice hrane. Odtale i potiču razni izumi kojekakovih šećernih i inih smjesâ za hranjenje pčelâ. Nam južnim pčelarom je poznata jedina dobra hrana za pčele, a to je med. pak zaista tu hranu nemože nijedan drugi surogat nadomjestiti.

U istom odjelu bilo je i umjetnoga saća (Kunstwaben), ali u dosta malenom izboru. Dosta liepo umjetno saće izložio je *Christof Stainl* (Firma: Friedrich Stainl, Wachszieherei in Eger), samo mi se čini, da nije pravljeno od čistoga voska. pak i stanice nisu tako duboke, kao kod umjetnoga saća, što sam ga ja ove godine družtvenim članovom razašiljao.

Posve na strani, u zabitnom mjestu ovoga velikoga perivoja smješteni su živi pčelci, prazni uli raznoga sistema i raznovrstno pčelarsko orudje.

Žive pčele bilo je vrlo malo izloženo, a to sigurno radi nesgodne godišnje dobe. (Za pčelarsku izložbu u obće je najshodnije jesensko doba. Op. ur.)

Četiri jaka pčelca prave kranjske vrsti izložio je *Michael Ambrožič* iz Moistrane u Kranjskoj. (Peti pčelac. što ga je isti odaslao nije živ prispjeo.) Ova se vrst pčele, kao i naša hrvatska pčela, jako rado roji, te je stoga kod Čeha i Njemacâ vrlo obljubljena. Za vrieme izložbe izrojio se je jedan od Ambrožićevih pčelacâ, što je mnogo znatiželjnih gledalaca u to zabitno mjesto privuklo. Moravac *Kroupa*, koji je sve Ambrožičeve pčelce prekupio, imao je tim izvanrednim slučajem sgode izkazati se kao vještak pri hvatanju roja.

Još je spomena vriedan sa živom pčelom izloženi ul za posmatranje (Beobachtungsstock) od *P. Josipa Kebrlea* iz Uhřiněvesi (širina $9^1/_2$ “).

Pčela u istom ulu nije bila čiste vrsti, nego po svoj prilici bastardi od kranjskoga truta i talijanske kraljice ili obratno. Ovakovi su uli najpraktičniji za podučavanje u racionalnom gojenju pčelâ. (Isti je ul odlikovan državnom srebrnom kolajnom.)

Praznih ulâ ležaka (Lagerbeute) bijaše po sistemu *Oettla, Prohâzke i Budiegizkia*, svi napravljeni od prešane slame, a pčelarsko družtvo za Sehlan i okolicu izložilo je prazni ul amerikanskoga sustava. (Drveni ležak sa 10 okvirića). Prazni uli stublike (Ständerbeute) bijahu takodjer liepo zastupane, ali najbolje mi se svidiše stublike po sistemu Uhřiněveskoga pčelarskoga družtva. Jednu sam si takovu blizanicu (Zwillingsstock) u Uhřiněvesi nabavio i već ove godine napučio. te ju može svatko, koga zanima, na mom pčelinjaku viditi.

Medju raznimi pčelarskimi spravami i orudjem dopao mi se je najbolje jedan oveliki drveni ormar za sačuvanje praznoga saća. (Izložitelj: *P. Jos. Kebrle.*)

Taj ormar je tako udešen, da su okvirići sa saćem u njem izvješeni, uvjek propuhu izvrženi, a ipak nemogu muhe niti u obće gamad do saća.

Vrcala je bilo njekoliko izloženih, ali ništa osobitoga. Mehanizam kod većine izloženih vrcalâ sastojao se je u tom da su dva kotača, najme veliki i mali kotač strunom spojeni tako, dok se veliki okrene jedanput, dotle se mali kotač, uz koji je i vreteno pričvršćeno, sedamput okrene. Od svih vrcala koja sam tamo vidio nije ni jedno tako praktično, pa ipak posve jednostavno kao vrcalo, što ga je uprava „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ dala ovoga proljeća kod ovdašnjega vrstnoga zanatnika *Ljudevita Stuhlhofera* napraviti. Isto je vrcalo već u družtvenom glasilu članovom preporučeno.

Pčelarskoga orudja je bilo svakojakoga, ali novoga ništa. Izmedju izloženih raznovrstnih kadilâ za pčele bijahu ipak „Smokeri“ najbolji i najjednostavniji.

(Nastavit će se.)

Pliesan u džirzonkah i košnicah.

(Piše profesor *Antun Hržić.*)

Kako je poznato spada pliesan u rod akotyledona ili kryptogama t. j. u biline, koje neimaju nikakovih vidivih dielova cvieta i stoga neimaju takodjer ni pravoga ploda. Razplodjivanje njihovo biva tako zvanim trusom ili klicami, koje se sastoje iz posve sitnoga praha. Mnoge od njih razgrane se jako lahko svagdje, gdje ima zrak pristup te se čini, kano da same od sebe postaju ili niču. Najveći dio njih živi u vodi ili vlagi. Da pliesan nije dobra ni zdrava za jelo, o tom se je mogao svaki već od djetinstva osvjedočiti, ako je imao zgodu kadkada zagriznuti u pliesnivi kruh, te zato nije trebao od nikoga istom poduke, da pliesnivi kruh nije zdrav, jer je narav čovjeku i životinjam dala osjećanje okusa. da može umah prosuditi jezikom, da li je što zdravo za njega ili nije. Neugodne su batine za svakoga, za ovoga više za onoga manje osjetljive, isto su tako nezdrava i otrovna jela za zdrava i nepokvarenih živaca čovjeka. Na sreću ljudsku imadu svi otrovi neugodan tek te se

ih čovjek dapače i malo djete čuvati može. Nu da pliesan ni za pčele nije zdrava, to znade svaki pčelar, koj je kroz nekoliko godina pčele gojio i na proleće na svoje košnice ili džirzonke malo pripazio. U zimi i u proleću vidimo najme, da ima u košnicah dole a u džirzonkah dole i odtraga kod prozora pliesni, nu vidimo i to, da pčele ono pliesnivo saće nastoje odstraniti pak odtud sudimo, da i za pčele mora da je pliesan nezdrava. Umni će pčelar dakle gledati, kako će pliesan u ulih preprečiti, jedno zato, što je ista za pčele nezdrava, a drugo, što pčele imaju odstranjivanjem pliesnivoga saća suvišnoga posla. Kako gore rekosmo, uspjeva pliesan u vodi ili vlagi. U ulih doduše neima vode, akoprem se i tu kadkada zimi na dnu nakupi toliko vlage, da nastanu bare te bi se moglo reći da ima vode, ali je to ipak već redji slučaj, nu zato se može reći, da u svakoj košnici ili džirzonki ima više ili manje vlage, to jest imade mjesta i zgode, da se načini pliesan.

Navada je kod pisaca, da postave koju izreku kao istinu, da stoji pak onda izvadjaju iz nje druge istine. Žalibože da prečesto biva, da ona prva izreka nekako šepavo stoji, dapače sama bi trebala štake, da može stajati, dakako da su onda i one druge istine, koje se iz one prve radjaju nekako hrome i nestoje sigurno. Da se nam to isto nedogodi, ići ćemo drugim putem onako, kako je starogrčki mudrac Sokrat običavao raditi, da dodje do istine. On je najme običavao uzimati dogodjaje i izkustva pak onda iz njih kao sličnih medju sobom primjera sastavljao istinu. Izmed mnogih primjera uzet ćemo ovdje jedno izkustvo, što sam ga prošle zime doživio pak ćemo onda na temelju toga izkustva tražiti istinu i naći nju, koja neće biti slaba kao novorodjeno diete, koje nemože ni sjediti, a kamoli stajati, nego koja će umah sama čvrsto stajati na svojih noguh recimo kao ždrebe, koje umah čvrsto stoji na svojih noguh, čim se oždriebi.

Moj susjed mi pokloni negdje mjeseca prosinca prošle godine tri pčelca u košnica veleć, da imadu premalo hrane za zimu te nju valjda neće preživjeti, a možda bi ih ja mogao trebati. Ja sam ih sa zahvalnošću primio i mimogred rečeno od smrti spasio. Od tih trih pčelaca, koje sam najprije u podrum metnuo, da pričekaju, dok bi nastalo zgodno vrieme za njihovu porabu, zanimat će nas samo jedan. Negdje oko božića popustila zima a ja na posao. Košnicu odnesem u pčelinjak, ondje izvadim poprečne štapiće pak počmem vaditi saće, jedan sat za drugim režuć ga od košnice dugim nožem a pčele, koje su se na satu nalazile, pometem perom u slamnatu džirzonku, kao novo stanovanje tomu pčelcu. Pčele sam reć bi do jedne spremio u džirzonku, jer je bilo tako hladno, da pčele nisu mogle letiti. Ostavimo za sada malo toga pčelca, da se upozna čitalac sa džirzonkom u koju je pčelac premješten.

Od ula, s kojimi sam kroz više godina pokuse pravio, našao sam da je Velkopoljski jedan izmedju najboljih. On imade samo dve etaže ili dva reda okvira, dva prozora (jedan gornji i jedan doljnji) i jedna vrata, medišta neima. Okviri su 22·8 cm. široki i 31·2 cm. dugi, razumieva se vanjska širina i visina. Prostor pod doljnjom etažom t. j. izpod doljnjih okvira iznaša 6 cm. To je glavni nacrt toga ula. Tko se hoće pobliže šnjim upoznati može ga naći opisana u „Pszczelnictvo od dr. Kazimiérra Krasickoga ve Lwowie 1883.“ str. 82 do 95; zatim u „Pszczelarzu“ izlazećem u Gnieznu godište III. br. 4. napokon u „Deutscher Bienenfreund“ od g. 1876. izlazećem u Crimitschau kraljevini saskoj br. 12. k tomu u istom listu od g. 1877. br. 1. i 2. pod naslovom „Die Behandlung des Polnischen Mobilstockes od dr. pl. Krasickoga.“ Nu vratimo se sada k pčelcu natrag.

Prije nego sam metnuo pčelca u rečeni ul Poljski, stavio sam u gornju etažu 6 medom punih okvira iz pohrane. Na mjesto okvira u doljnjoj etaži metnuo sam popriečne tanke daščice počam od spreda pa sve do otraga do vrata te sam pomeo pčele na te daščice. Kad sam taj posao obavio, namestio sam oba prozora, vrata zatvorio te odnio ga opet u podrum, gdje ima uvjek toliko topline, da su mogle pčele otići na okvire te se ondje smjestiti. Treći dan sam odnio ul na opredjeljeno mjesto u pčelinjak i gornji prozor primaknuo do okvira, jer ga prije radi pčela ležećih na daščicah nisam mogo do prozora domaknuti. Još moram spomenuti, da ul Poljski neima leta dole pri dnu, nego gore povrh sredine i opet se razlikuje od drugih džirzonka tim, što ima okruglo leto, kojemu je promjer 4 i pol cm. Leto je toliko, kolika je po prilici rupa, ako sastaviš na ruci konac palca sa koncem kažiprsta. Veliko leto će mnogi kazati, ali vjeruj mi, dobro leto Experto crede Ruperto U ovakovom ulu Poljskom bilo je sudjeno našem pčelcu zimovati. Što se dogodi? Po prilici mjesec dana iza njegove inštalacije u ul idem, da vidim, da li je živ. Jest živ, ali kako? Stražnji okvir i stjene ula pljesnjive, vlažne! Tu ću još spomenuti, da su moji uli Poljski četverouglasti iz slame, prešane posebnom za to načinjenom mašinom, na kojoj sam pet godina radio; četiri mašine sam prije pokvario, dok sam istom na petoj mogao valjane džirzonke prešati. To samo uz put, glavno je, da su uli od slame, a kakova je razlika medju drvom i slamom glede na vlagu, to sam već drugom prigodom spomenuo. Uli su dakle od slame, pa ipak je bilo u na-

šem upitnom ulu pljesni i vlage. Što je moglo biti tomu krivo? Uzrok ćemo naći iz sljedećega razmatranja.

Tielo čovječje je toplo, ako se više ljudi u zatvorenom prostoru ili sobi dulje vremena zadržavaju, postaje sve toplije i toplije u sobi, napokon dapače i vruće. Isto tako kod pčela i one imaju toplu krv, ako su zatvorene u ulu, koj nije prevelik, nego razmjeran njihovoj množini, onda i one ugriju ul t. j. onaj prostor u ulu, to toplina bude sve veća, veća tako da postane i vruće ulu, ako je prostor malen a množina pčela velika. Posljedica te množine bude, da se silan pčelac počme, ma izvana i zima bila, po malo širit kao što čovjek zamotan u bundu, u sred zime se iz bunde izmota i ohladi, kadkada i prehladi, buduć da bunda neda, da toplina naglo kroz nju od tiela odlazi, niti da hlad ili zima naglo izvana kroz nju do tiela prodire. Kod toga se moramo još na dvie okolnosti obazrieti. Prvo da ul nije prazan, ako se i čini da je prazan, nego da je sav prostor pa i najmanji prostorčić medju pojedinimi pčelami i saćem izpunjen zrakom i drugo, da pčele nisu mirne u ulu kano kakovo drvo, nego da dišu, one vuku zrak u sebe te ga opet iz sebe spuštaju. Ali zrak, koj se iz pčela vraća, nije više onakav, kakav je bio prije no su ga pčele usisale. Jedan dio naime zraka ili neke čestice, koje tielo pčele može trebati i dapače mora imati, da živi, one zadrži, a nepotrebne ili škodljive tjera natrag iz sebe. Da je tomu tako, može se svatko lahko osvjedočit, ako metne pčelca u ul odasvud zatvoren te mu neda svježa zraka, pčelac će na skoro onaj zrak u ulu potrošiti te ga napuniti zrakom nepotrebnim ili škodljivim za svoj život. Medjutim to je tako poznata stvar, da je nebi trebalo ni spominjati, ali sam morao na nju sjetit, jer će nam koješta razjasniti kod našega pitanja.

Uzmimo sad još drugi pojav u naravi u pomoć, ako pristavimo lonac hladne vode k vatri, počet će se za neko vrieme voda micati. Zašto? To već čuje svaki dječak u pučkoj školi od svoga učitelja, da se voda ugrije pak toplija voda da ide gore, a hladnija dole. To isto biva sa zrakom. Hladniji zrak leži dole, a topliji ide gori. O tom sam vozeć se po zimi željeznicom, žalostno izkustvo učinio. Po željeznicah su uveli peći, da se zimi loži u vozovih. Došavši prije njekoliko godina u željeznički voz opazim da je jako vruće, svučem zimski kaput. Buduć da sam nedaleko od gvozdene peći sjedio, bilo mi je i bez zimskoga kaputa vruće, ali samo po gornjem tielu i to tako, da me je glava zabolila od silne vrućine, dočim su mi noge zeble. Posljedica te prehlade u noguh bila je, da sam kašnje mjesec dana bolovao. S toga savjetujem svakomu, koj će zimi po željeznici na daljnji put, neka si noge dobro zamota. Akoprem sam znao, da je doljnji zrak hladniji nego li gornji, nisam ipak mislio, da je tolika razlika izmedju njih.

I na ovo nesmijemo zaboraviti. Ostavimo čašu vode, vina, rakije ili u obće koje druge tekućine na zraku nestati će nam tekućine za kraće ili dulje vreme. Sviet obično veli osušila se. A kamo je došla dotična voda, vino itd.? Nestati je nije moglo, to jest onako nestati, da od nje nije bilo nikakova traga, jer onako nemože nestati nijedne stvari na svietu, nego ona se je mogla samo razstaviti na vidive ili nevidive čestice, a kadkada i nosom osjetljive čestice. Kako smo kod vode u čaši vidjeli, ona, recimo izčezla voda, nije mogla kroz dno čaše dole, nego je morala gore u vis, u zrak, kao što smo kod te jedne čaše vidjeli, koju smo pokusa radi napunili vodom, da je voda prešla sama bez našega sudjelovanja u zrak, tako će bit i kod milijuna i milijuna čašd vode, tekuće rekami, potoci ili nalazeće se u barah vrielih, močvarah, jezerih i morih. Iz toga vidimo, da mora da je u zraku neprestano vodenih nevidivih česti više ili manje. Ako tih vodenih česti nevidivih ima u zraku dovoljan broj i ako dodju na hladno mjesto, sgustnu se te postaje voda opet vidiva u slici rose. Kad pečeš rakiju, moraš one udaljujuće se čestice iz kazana voditi kroz ciev, koja ide kroz hladnu vodu, da ti se pretvara u tekućinu, ovdje u rakiju.

Opetujmo u kratko, što smo dosele kao izkustvom potvrdjeno našli.

Pljesan uspjeva u vlagi. Pčele trebaju uvjek svježa zraka, da mogu disati, da mogu živjeti, one ugrijavaju neprestano zrak oko njih se nalazeći, topao zrak, kao laglji nalazi se gore, a hladan dole; u zraku imade neprestano vodenih česticah u slici pare i da se napokon te vodene čestice, ako dodju na dosta hladan predmet na njem sgustnu i pretvore u rosu.

Vratimo se opet k našemu ulu Poljskomu, o kom smo prije govorili, pak si još jedanput u mislih predočimo. U njem ima gore 6 punih okvira sa pčelami na njih, ali ne onoliko, da bi sav onaj prostor izpunjavale, nego da imade i praznina, koje niti su izpunjene saćem nit okviri, nit pčelami. Pet do šest milimetara pod okviri ima dašćica, otraga za okviri je staklo od prozora. Spreda je leto. Sredina toga leta dolazi baš na onaj prazan prostor medju daščicami i doljnimi dielovi okvira, tako, da se spreda kroz leto vide i daščice i ti doljnji deli gornjih okvira. U tom ulu je nastala pljesan, kako gori rekosmo, na doljnih dielih okvira i po stienah ula. Zašto je bilo u ovom ulu pljesni, a u drugih ulih nje nije bilo, u kojih je pod okviri gornje etaže bio posve

prazan prostor bez daščica? ovo je pitanje znamenito na koje si moramo dati odgovor i razjašnjenje.

Rekli smo, da žive pčele neprestano griju zrak koj ih okružuje. Taj je čim više tim topliji, čim niže tim hladniji. Budué je pako kroz leto okruglo, veliko, neprestano dolazila zima unutra, bile su daščice, doljnji dielovi okvira i saće hladni, s toga je morao onaj pčelami ugrijani zrak izpod pčela, dodirući se predmeta (daščica, doljnih dielovah okvira i saća) znatno hladnih, se sgusnut i vlažnim postati; budué da taj vlažan zrak na daščicah nije bio iztjerivan nit kakovim propuhom, niti mahanjem krila od pčela, ko što to obično ljeti biva, za to je ostao taj nanižji sloj ovako neprestano vlažan, a gore smo rekli, kako svakoga izkustvo uči, da se pljesan radja i uspjeva u zraku vlažnom, s toga nije moglo ni drugčije biti, nego da su doljnji dielovi saća i okvira i pokrajne stiene ula morale s vremenom pljesnive postati. Da su k tomu još mrtve pčele spale na daščice, zrak okužavale, netreba istom dokazivanja.

Posve drugčije kod ostalih ula poljskih, kod kojih sam pčele takodjer na 6 okvira u gornjoj etaži smjestio, ali pod timi okviri nisam metnuo daščica, nego je prostor pod njimi posve prazan bio. Tu je dolazio kroz okruglo veliko leto neprestano hladan, ali svježi zrak, te se je mogao širiti po cieloj praznini. Ako je bio zrak pred pčelami hladan, dapače studen; nu on je bio svjež, čist, te je moralo neprestano komešanja zraka dole pod okviri bivati, budué da je studeni zrak, dolazeć kroz leto kao težiji se slegao na dno ula, a tim ujedno uzimao sobom one pokvarene slojeve zraka, koji su se nalazili tek izpod pčela. Dočim u svih ostalih ulih Poljskih nije bilo ni traga pljesnivoći, bilo je u onom jednom ulu, kojemu sam daščice pod okvire gornje etaže metnuo, te je tim leto došlo na dno gornje etaže, sve na okolo pljesnivo. Razumije se samo po sebi, da sam umah čim sam tu pljesnivoću opazio, daščice izvadio i ostavio prozor pod okviri gornje etaže prazan; ta praznina je 35 cm. visoka.

Iz toga pokusa sam se jačije osvjedočio, da ul Poljski spada medju najbolje ule za krajeve, gdje se je bojati stroge zime. Neće biti zgorega, ako stavim od riječi do riječi ovamo, što piše dr. pl. Krasicki u „Deutscher Bienenfreund“ g. 1882. br. 16, str. 245 i sl. pod naslovom „Ist's Meisterstück? Ist's Kinderspiel?“

„Najvećim remekom pčelara jest prezimljenje“ tako dr. Dzierzon barem pet puti za vrieme od 30 god. u Bienenzeitungen.

Bezbiedno prezimljenje u ulih sa pomičnim saćem je djetinjom igrom tako u Bienenfreundu 1876. br. 4.

Ova je oprieka oštra a tko ima pravo? Kako je oštra i kako se nevjerojatno čini, imademo ipak oba pravo, oba podpunoma pravo.

Tako barem svjedoči jasno i oćevidno posljednja zima sa svojim uspjehom prezimljenja. Ipak je remek — i — ipak je šala! Kako to?

A tako remek je njemu i njegovim; šala je meni i mojim. Tako svjedoči posljednja zima.

Kad umah prvih dana studenoga neobična zima nastane, kad 17. studenoga toplomjer preko 25° C izpod ništice pade, tu sam ti ja usred sveobće nezadovoljnosti bez brige tro ruke od radosti, jer sam već 4 god. čekao, ljutu i strogu zimu, tako zvanu pčelomornu zimu i sad je sbilja došla skoro tako ljuta i oštra, kao što sam si ju želio za svjedoka. Još više.

Br. 24. „Bienenfreunda“ donese članak, u kom g. Schulze žalibože umrvšemu W. Küchleru radi toga prigovara, što hvali ul, jer (sic!) ima tudje ime, i što načela prezimljenja po meni preporučena zagovara, dočim g. Schulze i bez njih uvjek dobro prezimljuje. Ništa nebijaše prečije nego zapitati g. Schulzea zašto je dopustio, da ga je tudjinac pretekao, zašto je dopustio i mirno gledao, kako da njegovi zemljaci opet i opet velike štete imadu, u kratko zašto da nije svoj način prezimljenja radi sveobćega dobra objavio. Jer je to lahko moglo biti jer sam se bojao, Küchler bi mi prenaglo sa odgovorom poslužiti mogao, bijaše mi po pročitanju toga članka Küchleru pisati, da do sljedećega proleća ništa neodgovara. Zima se je spremala bila, onda će već uli sami dosta rječito odgovarati, jer je bilo očekivati velikih gubitaka. I tako je bilo.

Prve žalostne vjesti dodjoše iz Francuzke gdje u mnogih krajevih polovica pčela propade. Sad dodje g. predstojnik Sarppe sa viešću, da je bilo potrebno, nagoditi se sa pčelarskimi trgovci, da se jeftinijim kupovanjem rojeva mogu izpuniti velike praznine. Napokon pripovjedaše u Bienenztg. župnik Deuhert, da je tri milje oko njega osamdeset postotaka ula propalo. Osamdeset po sto!! Dakle ipak remek! — Naime ne 80 po sto, nego bezbiedno dobro prezimljenje.

A ipak šala.

Küchler i njegovi susjedi u Liebenau kod Lanensteina u kraljevini Saskoj je 12 Poljskih ula uzimio i svih 12 dobro prezimio. Tako mi reče g. O. Petsold ondje.

Gosp. Hauffe u Tešenu u Českoj 5 uzimio i 5 prezimio.

G. Jul. Michael i sin u Theisevicu kod Kreiše, u kraljevini Saskoj, 18 uzimio i 18 prezimio.

G. Weber u Lungvicu kod Kreiše 24 uzimio i 22 sretno prezimio, ona dva su po njegovoj izjavi, samo

njegovom vlastitom krivnjom propala, jer su, za prezimljenje preslabi, bili ipak zadržani za zimu.

Sve skupa: na 4 razna mjesta 59 Poljskih ula uzimljeno i izuzam dva slabića svi sretno prezimljeni. Je li djetinja igra?

— 29. srpnja 1880.

Dr. pl. *Krasicki.*

Ovo sam mislio, da moram ovdje spomenuti, jer su tu brojevi, koji dosta jasno govore i moje tumačenje pljesni u džierzonkah podkrepljuju. Medjutim ja nisam mislio ovim sastavkom pitanje glede pljesni i vlage tih smrtonosnih neprijateljicah zimi u ulih izcrpit, nego sam samo namjeravao onu za pčelarstvo velevažnu temu pokrenuti te se nadam, da će i koji drugi od štovanih pčelara mi u pomoć doći, te svoje mnjenje bud sa gledišta teorije bud iz svoga izkustva u ovom listu priobćiti.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Nastavak.

Matan: Kako gospodine vaši pčelci, kod mene je njekako traljavo.

Učitelj: E moj Matane čini mi se da je ove godine svud bar u našoj okolici tako, a tomu je sada ponajviše kriva ta pretjerana žega. Ja nepamtim od kako pčelarim tako jalove godine.

Matan: U mene su dva kasnija roja baš jako slaba, jer ne samo da nemaju dosta meda, nego mi se vidi i pčele malo. — Kako će ti prezimiti neznam.

Učitelj: Ako se nevaram ti imaš i u svakom medištu tvojih džirzonaka mali roj s mladom maticom?

Matan: Imam, al baš u jednom od ova dva slaba nemam.

Učitelj: Ništa zato. Tamo gdje imaš spoji gornji iz medišta sa dolnjim u plodištu, a onog gdje nemaš, pojačati ćeš, ako mu odmah dodaš iz kojeg jačeg dva tri okvirića sa zrelim leglom, a ako nema dosta meda, dodaj mu i takovih okvirića, ili ga odmah hrani.

Matan: Kako ću spojiti ovog gornjeg sa doljnim?

Učitelj: Ništa lagljega od toga. Dole u plodištu imaš roj prvenac sa starom maticom. Tu maticu moraš najprije odstraniti, a onda uhvatiti onu mladu maticu iz medišta, pak ju zatvorenu dodaj pčeli u plodište. Kad si to učinio otvori onu rupu u daski što dieli plodište od medišta, pak će se pčela za dan, dva sama spojiti. Kad opaziš da se pčele mirno medju sobom ponašaju, a ti drugi ili treći dan pusti maticu (mladu) iz zatvora, ali svakako pazi, da li neće pčela na nju navaliti, u tom slučaju moraš ju iznova zatvoriti, te istom sliedeći dan izpustiti.

Matan: U što da zatvorim mladu maticu, kad ju budem dodavo pčelcu u plodištu?

Učitelj: Ima za taj posao već napravljenih drotom opletenih kavezčića. Ja sam si četiri takva nabavio od „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, pa ću ti drage volje jedan pozajmiti.

Matan: Pa vala gospodine. Al da zbilja, vas je negdje prije odvezo Lovro u Osik na skupštinu, a vi nam ništa o tom nepripoviedate kako je izpala i što je sve zaključeno.

Seljani: Da da gospodjine dajte nam pripovidite o toj skupštini! Lovro nam je koješta kazivo, ali ni sam pravo nezna, što je i kako je.

Učitelj: Skupština je obdržavana, kako ste to čitali u zadnjem broju „Slavonske pčele“ 26. kolovoza oko 3 ure popodne, pokle se je priličan broj skupštinara sakupio, otvorio je skupštinu I. podpredsjednik, jer predsjednik radi bolesti nije mogao doći. Kad je družtveni I. podpredsjednik, kao predsjednik ove skupštine, sve skupštinare najsrdačnije pozdravio, umoli on tajnika da izviesti skupštinu, što je za jednu godinu dana učinjeno i koliko je naše družtvo napredovalo. Cieli taj izvještaj biti će odtiskan u „Slavonskoj pčeli“, pa ćemo ga onda zajednički pročitati. Nego vam moram kazati da ovo naše družtvo jako liepo napreduje. Pokazao mi je tajnik srebrnu kolajnu i krasan diplom, što je družtvo za med i uzorno pčelarstvo zadobilo na tršćanskoj izložbi. Pohvalio mi se je takodjer da je i on dobio iz Praga diplom priznanja za uredjivanje „Slavonske pčele“.

Seljani: Sbilja gospodine, što će to biti „Slavonskom pčelom“? Lovro veli da će prestati, da je to skupština zaključila.

Učitelj: To je Lovro jako krivo razumio. Skupština je zaključila da se našemu pčelarskomu glasilu ime promjeni, pa će se usljed toga naša „Slavonska pčela“ zvati odsele „Hrvatska pčela“.

Matan: E pa zašto to najedanput!? Zar mi nismo u Slavonji? Pa kad smo mi Slavonci, zašto da nebude i naša pčela Slavonska?

Učitelj: Mani se Matane politike, kad tomu dorasao nisi. Već sam ti njekolikoput kazao, da povjest nepoznaje slavonskoga jezika, a još manje slavonskoga naroda. Znaš li onu staru poslovicu: „Ptica se pozna po perju, a čovjek po govoru“. Naš materinski jezik je·t

liepi hrvatski jezik, ponositi se dakle možemo što smo Hrvati, živući u plodnoj i ravnoj pokrajini Slavoniji. Dična i junačka nam je prošlost, a budemo li se već jedanput osvjestili, te svojski prionuli uz zajednički rad poput drugih naprednijih narodâ, braneć dakako svoja prava i nestideć se nigdje svoga imena Hrvatskoga, postići ćemo i u budućnosti slavnu, dapače još slavniju svoju prošlost. Tebi to Matane nije po ćudi, što će se naše družtveno glasilo odsele zvati „Hrvatska pčela“, a neznaš jadniče, da je upravo „Hrvatskoj pčeli“ domovina širja, djelatnost obsežnija i cilj komu je posvećena najbliži. „Hrvatsku“ će „pčelu“ pozdraviti svaki napredník pčelar, pa bio on Srbin ili Hrvat, radostnije, jer mu dolazi pod kalpakom narodnim, a imenom pravim. Naša braća Česi i Slovenci imadu takodjer svoja pčelarska glasila, prvi pod naslovom „**Česky** včelař“, koji zastupa interese racionalnoga pčelarstva u Českoj, a potonji svoju „**Slovensku** čebelu“, koja blagotvorno djeluje po unapredjivanje naprednoga umnoga pčelarenja Slovenskom narodu. Vidiš dakle Matane Českí, Slovenski pak i Poljski pčelari, a da nespominjem Njemačkə, talijanske i t. d. pčelare, svi okrstiše svoje javno glasilo pravim narodnim imenom, pa zašto da i mi nepodjemo njihovim tragom? Zar smo mi divljaci? Zar mi nismo sinovi naroda, koji se danas takodjer ubraja medju ostale napredne i izobražene narode Europejske? Zato braćo, ako nam je do toga, da nas kao napredne pčelare i ostali pčelarski sviet upozna, pak da tomu dosljedno i naše proizvode pčelarske što bolje i laglje unovčiti možemo, mora nas naša *„Hrvatska pčela“* sa ostalim svietom upoznati i sve proizvode pod imenom *Hrvatskim* na trgovački brod staviti. — Samo tako moći će si danas sutra naša plemenita vrst pčele, koju je Dinko Muškardin liepo opisao, steći svjetski glas, poput Kavkazke, Cypričke i Talijanske, kojimi se ona zaista u svakom pogledu takmiti može.

Nadam se dakle Matane, da ćeš uviditi sada, da je skupština pčelarska u Osieku imala pred očima uzvišeniji cilj i plemenitiju namjeru, okrstiv družtveno glasilo „Hrvatskom pčelom“, od mnogih tamošnjih strančarâ neznalica, koji i tebi zavrtiše mozag, tvrdeć da su njekakvi Slavoniteri, a neznaju nesretnici ni zere povjesti Hrvatske.

Seljani: Živili gospodjine! Sad bar znamo kako je i šta je, a po Lovri nebi toga nikada doznali.

Matan: E pa živili de! Jedna lasta nečini proljeća; kud svi Turci, tamo i čelavi mujo!

(Nastaviti će se.)

Ustrojajte podružnice.

Valpovo, *5. kolovoza 1883.*

Poznato je čitateljem slav. pčele, da se je ustrojila I. podružnica osječkog slav. pčelarskog družtva u Valpovu, to svjedoći i nadpis lista odnosno organ toga družtva, a osvjedočiti se je mogao svaki, koji je pozorno čitao sjedničke zapisnike ove podružnice. Tomu sada imade upravo godina, kako se je počelo dogovarati sa središtem, i evo danas već liepo cvate. Ova bo podružnica imade svoj upravljajući odbor, preko 35 članovâ, a ufamo se, da će ih biti svaki dan više, jer se još uvjek prijavljuju novi članovi. Odlučna volja može sve izvesti. Tko bi mislio, da bi u Valpovu mogla kada biti podružnica, pak još družtva najmladjega, kao što je pčelarsko, koje mi Hrvati prije samo po imenu poznasmo, jer čitasmo ili čusmo, da takova družtva obstoje u naprednjih zemaljah. Pak eto kao preko noći stvorilo se je u srcu Slavonije u njegovoj Metropoli u glavnom naime gradu Osjekų. — Jest, rodoljublje, nagon k poslenosti, navika neprestanom djelovanju te sposobnost i čeznuće za prosvjetom goni svakoga svjestnoga Hrvata, da naglo, ali sigurno naprvo kroči. Znademo, da drugi narodi trebaju dulje vremena dogovoru, sastankom i sporazumku, dok osnuju kakovu asociju, ali kod nas Hrvata to tako rekuć na čas biva. Samo neka tko rieč povede o družtvu o udruživanju eto uzhitom sve prione uz tu ideju. Pa tako i treba, to je nam i potrebno da tako brzo dodjemo do medjusobnog sporazumka, jer valja nam orijaške korake praviti, da u prosvjeti, u znanju, u obrtu, u trgovini i industriji dostignemo one narode, koji te blagodati već stoljeća uživaju. Doduše ti su narodi mogli se razvijati, poštedjeni svih navala. Mogli su kulturu narodnju podići do stepena uzvišenosti, do kog su doista i podigli, dok smo se mi borili proti dnidušmanu, proti Tataru i krvopiji našemo, dok smo drugim narodom baš mi Hrvati spašarali slobodu, vjeru i materijalni položaj, mogli su se ovi dovoljno razvijati. Komu nisu poznate sve te nepogode, kojimi se Hrvat sve do jučer boriti imadijaše, i pravo rekuć 1848 godina nam je istom otvorila slobodu disanja, slobodu prosvjetnu. Pak ako promotrimo, to će mo opaziti, da su sva naša družtva mlada te malo koje dva decenija prevalilo. — A da su u to kratko vrieme jedino samo družtva puno dopriniela, k procvatu obrta i trgovine. Dokazuju nam to najnovije industrijalne i pokrajinske izložbe na kojih si Hrvati i prva odlikovanja stekoše, dakle treba da svom dušom prionemo uz družtvo, osobito pako takovo kao

što je pčelarsko, koje treba da podignemo na industrijalni stepen. To ćemo pako postići ako prionemo uz pčelarsko družtvo, po kom ćemo se naučiti umno i vješto pčelariti tako, da će nam to nesamo ugodno časove kratiti nego našu zabavu dobro i izdašno nagraditi i naplatiti.

Pripomenuti mi je konačno, da je u I. podružnici pčelarskog družtva t. j u Valpovu počelo se svojski oko unapredjenja pčelarstva raditi.

Prva briga bijaše dakle upravljajućega odbora da dodje do družtvenog pčelinjaka, stoga se je uprávio na mjestno zastupstvo, ter u zajednici sa školom molio pripomoć za gradnju pčelinjaka, i gle svjestno zastupstvo uslišalo je molbu, te sagradilo, baš ukusan pčelinjak, prostran i velik u koji se mogu 32 Dzirzonke smjestiti. Takovomu zastupstvu se kliče Živilo! Taj pčelinjak je ova podružnica dala s preda liepo žuto obojadisati a krov i izvana cieloga takodjer sa crnim t. j. paklinom oličiti, da bude tako mogao čitav vjek poslužiti bez da mu može vlaga ili kiša nahuditi. U taj je pčelinjak smješteno 5 Dzirzonkah s rojevi, potonji opis naći će štovani čitatelj u izvješću ovopodružničkog tajnika, štono ga je sastavio i pročitao u glavnoj skupštini ove podružnice, koja se je držala dne 18 kolovoza u Valpovu iz koga se može uvjeriti, da sbilja I. podružnica nesamo nezaostaje za glavnim družtvom osječkim, nego se s njim uzporedno natječe. Žalibože sredstva još ovom mladom družtvu manjkaju, ali se ufamo u rodoljubivu visoku zemalj. vladu da će i ovu podružnicu podupirati sa kakovom novčanom podporom, da se bude moglo bolje na samostalnije noge osoviti i tako na uzor okolici djelovati, što se pako nas tiče neće u nami uzmanjkati dobre volje, a umječe postizava se odlučnom voljom za rad.

U budućem broju ću se oglasiti o putovanju što ga poduzeh ovih praznikah posjećujuć pčelare u Madjarskoj.

Šime Vudy,
I. tajnik podružnice i rav učitelj.

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana K. Novaka*, pučk. učitelja.

(Nastavak.)

264 (42) *Osogriz* (divlji mravinac). — Satureja montana L., Micromeria montana Rchb. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan od kolov. do pros.: iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasto gnjusni pelud.

265 (43) *Vinoloza* — Vitis vinifera L. — Grozdje, koje bijaše izbuseno prije od ose, i mast izvrstno pohodj. kroz cieli dan; sisa obilnog medka od kolov. do stud.

266 (44) *Mljekosjed* (vranjomil) — Plumbago europaea L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan od druge polov. kolov. do stud.; na njem sakuplja žutkasti pelud.

267 (45) [Gorki] *pelin* — Artemisia Absynthium L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; na njem sakuplja žutoga peluda.

268 (46) *Smokvenica* — Ficus barica L. — Smokve na silnicu dobro pohodjene kroz cieli dan; iz njih sisa medka kolov. i rujna.

269 (47) *Prstići* — Euphrasia lutea L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan od kolov. do stud.; iz njega sisa medka i sakuplja naranč. gnjus. pelud.

270 (48) *Tučanj* (tušć) — Portulaca obracea L. — Cviet dobro pohodjen jutrom od kolov. do stud.; iz njega sisa medka i sakuplja žuto narančasti pelud.

271 (49) *Osogriz* (veli izop) — Satureja cuneifolia Ten. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan od kolov. do stud.; iz njega sisa medka i sakuplja žutkasti pelud.

272 (50) [*Jesenski gorčik*] — Picris crepoides Sart. — Cviet sred. pohodjen jutrom kolov. i stud.; na njem sakuplja žuti pelud.

273 (51) *Gompava* (pustošni sjekovac) — barlina corymbosa L. — Cviet sred. pohodj. kroz cieli dan kolov. i ruj.; iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

274 (52) *Kostrieč* (bleskva) — Chondrilla juncea L. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan od kolov. do stud.; na njem sakuplja narančasti pelud.

275 (53) *Čempris* — Cupressus sempervirens L. Na stablu sakuplja voskovinu.

276 (54) *Bieli sirak* — Sorghum cernuum Pers. Cviet sred. pohodj. kroz cieli dan; na njem sakuplja žuti pelud.

277 (55) [*Biela divlja loboda*] — Chenopodium album — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan; na njem sakuplja narančasti gnjus. pelud.

Rujan.

(1) *Zimorad*, dobro pohodj. V. sieč. br. 1.
(2) *Ljubidrag*, isto V. ožuj. br. 35.
(3) *Vanilija*, sred. pohodj. V. ožuj. br. 45.
(4) *Balan*, isto V. trav. br. 114.
(5) *Matereduh*, dobro pohodj. V. trav. br. 132.
(6) *Lemun*, sred. pohodj. V. trav. br. 133.
(7) *Pčelinjak*, V. trav. br. 134.
(8) *Erbalvira*, isto br. 135.

(9) *Mukokaz*, sred. pohodj. V. svib. br. 147.
(10) *Kapar*, malo pohodj. V. svib. br. 166.
(11) *Poncijana*, sred. pohodj. V. svib. br. 167.
(12) *Kupina*, isto V. lip. br. 184.
(13) *Tikva-grljača*, dobro pohodj. V. lip. br. 188.
(14) *Bundeva*, sred. pohodj. V. lip. br. 189.
(15) *Tikva bujača*, isto br. 190.
(16) *Strcalj*, isto br. 204.
(17) *Lopušina*, malo pohodj. V. lip. br. 216.
(18) *Golokud*, sred. pohodj V. lip. br. 228.
(19) *Sunčenjak*, izvrst. pohodj. V. srp. br. 238.
(20) *Divlja metvica*, isto br. 243.
(21) *Konopljika*, dobro pohodj. V. srp. br. 245.
(22) *Cir*, izvrst. pohodj. V. srp. br. 247.
(23) *Golac*, dobro pohodj. V. srp. br. 251.
(24) *Boselak*, sred. pohodj. V. srp. br. 252.
(25) *Breskvica*, isto br. 253.
(26) *Ljubor*, isto br. 256.
(27) *Gorski sjekavac*, isto br. 258.
(28) *Mali vries*, izvrst. pohodj. V. kolov. br. 261.
(29) *Sparožina*, isto br. 262.
(30) *Divlja rikula*, isto br. 263.
(31) *Osogriz*, isto br. 264.
(32) *Vinoloza*, isto br. 265.
(33) *Mljekosjed*, dobro pohodj. V. kolov. br. 266.
(34) *Smokvenica*, isto br. 268.
(35) *Prstići*, isto br. 269.
(36) *Tučanj*, sred. pohodj. V. kolov. br. 270.
(37) *Osogriz*, (veli izop), izvrst. pohodj. V. kolov. br. 271.
(38) *Gompava*, malo pohodj. V. kolov. br. 273.
(39) *Kostrieč*, dobro pohodj. V. kolov. br. 274.

278 (40) *Bobika* (čirnjak) — Sedum Telephium L. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan druge polov. ruj. i listop.; iz njega sisa medka i sakuplja žuto naranč. gnjus. pelud.

279 (41) [*Veli bušin*] — Inula viscosa. — Cviet izvrstno pohodjen kroz cieli dan od druge polov. rujna do pros.: iz njega sisa medka i sakuplja narančasti pelud.

280 (42) *Brstan* (bršćan) — Hedera Helix L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan ruj. i listop.; iz njega sisa bielog slabog medka i sakuplja narančnasti pelud.

(Nastavak sliedi.)

Izvještaj

tajnika **B. Penjića** o jednogodišnjem djelovanju centralne uprave „Slavonskoga pčelarskoga družtva". (U glavnoj skupštini obdržavanoj 26. kolovoza 1883.)

Častim se da mogu i danas pri četvrtoj redovitoj glavnoj skupštini „Slav. pčel. družtva" u prisutnosti tolikih vriednih i zaslužnih licâ, izvjesćivati o jednogodišnjem radu upravljajućega odbora. — Iz družtvenoga glasila mogao se je doduše svaki član osvjedočiti o uspješnom djelovanju upravljajućega odbora, ali da glavniji rad slavnoj skupštini u cielosti predočim, navesti ću njekoje važnije momente, koji ponajviše uplivaju na obstanak, život i napredak našega družtva.

Obstanak svakoga družtva odvisi od broja članova. Samo nastojanjem uprave, te pomoćju prijatelja toga narodno ekonomičkoga poduzeća broji danas ovo naše još mladjahno družtvo preko 300 članova. Od prošle skupštine pak do danas pristupilo je u družtvo do 100 članova. 35% družtvenih članova bavi se racionalnim gojenjem pčela, a ostalih 65% bavi se ili primitivnim pčelarstvom, ili nikako, te samo ovaj naš plemeniti podhvat materijalno podpomažu. U zadnje vrieme pokosi nam nesmiljena smrt petoricu revnih družtvenih članova i to gg. *Slavoljuba Kaunitza*, bivšega kapetana na parobrodu „Salzachi"; *Jakoba Levačića*, umir. geometra; *Mijata Maulbeka*, ekonoma; *Gjuru Tajčevića*, trgovca u Vukovaru i *Gjuru Freybala* kr. povjerenika katastra procjene u Požegi. L a h k a i m z e m l j i c a h r v a t s k a, a s l a v a u s p o m e n i n j i h o v o j! Od prošle glavne skupštine, pa do danas izstupilo je iz družtva kojekakovih 35 članova. Uračunajuć k tomu broj umrlih izgubilo je družtvo 40 članova, ali je zato dobilo preko 100 novih članova, te se je tako pojačalo za preko 60 članova. Izstupivši članovi bijahu izključivo svi podpomagajući članovi, koji se nisu sami bavili pčelarstvom, nego su ovo družtvo samo materijalno podupirali, medju na novo pristupivšimi članovi pako nalazi se većina već početnika u racionalnom pčelarenju. Medju izstupivšimi članovi je jedan jedini izvan grada Osieka stanujući, a i taj je svoj izstup najavio, pokle se je iz Osieka preselio; ostali su gradjani grada Osieka, koji su, i nebaveć se pčelarstvom, kroz tri godine družtveni podhvat materijalno podupirali, a zadovoljiv tako svomu obećanju, najaviše treće godine svoj izstup.

Glavnim faktorom družtvenoga obstanka jest svakako naše glasilo „Slavonska pčela", taj jedini pčelarski list u Hrvatah. Od nove godine se je ovo družtveno glasilo ne samo preobrazilo i drugim praktičnijim smjerom udarilo, nego si je steklo i vrstnih dopisnika. U 7. broju (III. tečaj) „Slavonske pčele" oglašeno je da

su u odborskoj sjednici od 9. lipnja t. g. imenovana dopisujućimi članovi sliedeća gospoda: *Dinko Muškardin*, župnik u Štivanu na otoku Cresu; *Antun Hržić*, gymnazialni profesor u Osieku; *Ivan krst. Novak* pučki učitelj u Vrbnju na otoku Hvaru; *Jovan Živanović* gymnazijalni profesor u Karlovcih i *Adolf Večerin*, upravitelj župe u Šumedju (kod Oriovca). Veleč. gosp. *Dinko Muškardin* jest takodjer i utemeljiteljnim članom našega družtva već od godine 1881., te jedan od prvih suradnika družtvenoga glasila. Isto tako je gosp. profesor *Antun Hržić* od postanka našega družtva gorljivim članom njegovim, te uživa u družtvu čast I. podpredsjednika već od 24. ožujka 1879. Ostala tri velevriedna dopisnika javiše se tek u novije doba, a šnjimi nasta i novi život u družtvenom pokretu. Neka mi bude dozvoljeno ovim pobornikom, koli na praktičkom, toli i na književnom polju naše pčelarske struke, uzkliknuti jedan stokratni „Živili!“

Sada prelazim na nutarnje uredjenje družtva, dakle na život ili bolje duševnu i tjelesnu hranu družtva: Družtvena apistička knjižnica, koja je svakomu članu pristupna i u kojoj mogu danas članovi naći liepih i valjanih pčelarskih djela, napredovala je u zadnje vrieme znatno.

Po želji slavne skupštine nabrojiti ću sva djela, nalazeća se u družtvenoj knjižnici, kako sliedi:

1. „Die Honigbiene“ und die Vermehrung der Bienenvölker itd.“ (Izdanje od god. 1880.)

2. „Handbuch der Bienenzucht, oder vollständige Anleitung zur naturgemäss-rationellen und einträglichen Pflege der Honigbiene in allen praktischen Stockformen.“ (Izdanje god. 1879.) Oba ova obsežna apistička djela sastavio je njemački pučki učitelj *Friedrich Wilhelm Vogel*, urednik najstarijega apističkoga glasila „Bienen-Zeitung“, koje je glasilo utemeljio nedavno preminuli, a slavni njemački pčelar *Andrija Schmidt*, godine 1845, dakle već prije 38 godinâ.

Od istoga glasila nalaze se četiri podpuna godišta u knjižnici i to:

3. „Bienen-Zeitung“ od god. 1879.
4. „ „ „ „ 1880.
5. „ „ „ „ 1881.
6. „ „ „ „ 1882. zatim

7. „Baron E. Rothschütz's Illustrirter Bienenzuchts-Betrieb.“ Ovo je djelo vrlo praktično spisano koli za početnika, toli za izkusnijega već pčelara, a ukrašeno je sa 400 vierno izvedenih slika. U tom je djelu i pčelarska cvjetana kranjske dosta obširno opisana.

8. „Die rationelle Zucht der Honigbiene“ od Rafaela Molina. (Beč 1880.)

9. „Klaus, der Bienenvater aus Böhmen“, od Ivana Nep. Oettla. (Saas 1853.) Ovo je djelo poklonio družtvu naš veleštovani sugradjanin i vriedni starina g. *Franjo Stražimir*, umir. kr. poreznik.

10. Pet svezčića „Bienenwirthschaftliche Mittheilungen aus Böhmen, Mähren und Schlesien“. (Izdanje od god, 1881. u Pragu.) Prva dva svezčića uredjivana su po P. Liboriusu Scholzu, a zadnja tri svežčića uredio je i izdao Jos. Mikulaš Boleslavsky. — U ovih svezčićih sadržan je sucus svih za onda u Českoj, Moravskoj i Slezkoj izlazećih apističkih glasila. Ovo se djelo nalazi u dva primjerka.

11. „Včelarske zápisky“ bez denniku; sastavio Antonin Vambera. Ovo je vrst pčelarskoga koledara, a služi ujedno za vodjenje raznih bilježaka.

13. „O zužitkováni medu“. Napisao Karel Hamböck.

14. „O ustrojnosti včely“. Napisao Vitězslav Ruth.

15. „Literárni činnots' včelaru česko-moravskych itd. od Ant. Reinwarta.

16 „Tobolka českcyh včelaru. (Sa slikom glasovitoga praktičnoga českoga pčelara Samuela Jarkovskoga.) Sastavio, a ponajglavnije početnikom posvetio kněz Josef Kólrus.

17. „Morovina a hniloplod“ i

18. „Pestluft und Faulbrut“. Ovo je djelo na českom i njemačkom jeziku napisao P. Ferdinand Liška god. 1876. bivši za onda predsjednikom centralnoga pčelarskoga družtva u Českoj. Znanstveno je to djelo, koje počiva na valjanih praktićnih dokazih. Svakomu pa ma još kako izkusnomu pčelaru može se preporučiti, kao točan i vjeran naputak pri uzimljenju pčelaca.

19. „Česki včelar“ glasilo „Centralnoga zemaljskoga pčelarskoga družtva za Česku“ uredjivano po Jos. Mikulášu Boleslavskom. (Ročnik XV. god. 1881.)

20. „Bienenvater“, organ bečkoga pčelarskoga družtva (god. 1881.), uredjivan putujućim učiteljem pčelarstva i podpredsjednikom istoga družtva gosp. Drag. Gatterom.

21. „Oesterreichische Bienenzeitung“, urednik Rudolf Mayerhöffer (god. 1881.).

22. Alexander Kwiatkovsky: „Der praktische Bienenwirth“. Ovo se djelo može svakomu početniku najtoplije preporučiti.

23 „Die Bienenpflege“, wirtemberžki mjesečnik za razprostranjivanje umnoga pčelarstva. Urednik dr. Vilh. Ebel. (Ludvigsburg 1881.)

24. „Jahrbuch der Bienenzucht.“ Izdao F. Vilh. Vogel (god. 1882.)

25. „Die Bienenzucht, ein wichtiger, aber noch wenig cultivirter Zweig der Landwirthschaft" od P. Coelestina M Schachingera. (Beč 1880) — Velevriedni autor poklonio je upravi 20 primjeraka toga svoga zanimivoga djelca uz želju, da se na siromašnije pčelare i škole razašalje, što je uprava već prošle godine učinila.

26. „Bericht über die XXIV. Wanderversammlung deutscher und österreichischer Bienenzüchter in Prag". (von 7. bis 11. September 1879.) Sastavio Jos. Mikulaš Boleslavsky. Ovo je djelo poklonio družtvenoj knjižnici naš velezaslužni Dinko Muškardin.

27. „Pčelarstvo" od J. E. Tomiča sa 57 slika. (Zagreb 1879.) Od ovoga jedinoga do danas hrvatskoga pčelarskoga djela, osnivajućega se lih na racionalnom gojenju pčela, poslala je visoka kr. zemaljska vlada 20 primjeraka upravi družtvenoj na razpolaganje, a uprava je, pridržav si samo jedan primjerak za družtvenu knjižnicu, razaslala o svom trošku na pojedine pučke škole u Slavoniji.

28. „Der Bienenfreund" (Ein einfacher, leicht verständlicher Unterricht in der Bienenzucht) od Hartmanna Böttnera. Ovo je izvrstno njemačko djelo, te podpuno zaslužuje naslov, što mu ga je pisac dao.

29. „Die neue, nützlichste Bienenzucht oder der Dzierzonstock" od L. Hubera, učitelja u Niederschopfheimu. (Izdanje od god. 1880.)

30. Krátky návod „Průmyslného včelařství" pro udy moravskéh spolku včelarského. Napisao dr. Franjo Živansky. Ovo krasno djelo, posvećeno članovom moravskoga pčelarskoga družtva, poklonio mi je za našu knjižnicu veleč. g. P. Josip Kebrle, kadno sam ga prigodom moga putovanja po Českoj u Uhriněvesi osobno posjetio.

31. „Deutscher Bienenfreund" (Zeitung für praktische Bienenzucht.) Podpuno osamnajsto godište; god. 1882 Urednik L. Krancher, učitelj u Frankenhausenu (Njemačkoj). Ovo je danas jedno od najznamenitijih njemačkih pčelarskih glasila, te je uprava naše družtvo već prošle, pa i ove godine nanj predplatila.

32. „Die Biene" od baruna Berlepscha. Ovo je do danas najobsežnije njemačko pčelarsko djelo. Preporučiti se može već izkusnijim pčelarom.

33. „Die Bienenzucht" od dr. Dzierzona. Da je djelo toga širom cieloga svieta obožavanoga kralja svih pčelara i otca racionalnoga gojenja pčela dobro, o tom neima dvojbe; za to netreba preporuke.

34. Napokon nalazi se u knjižnici cielo I. i II. godište družtvenoga glasila „Slavonske pčele".

Osim ovih navedenih apističkih djela, nalaze se u družtvenoj knjižnici još njekoja ina znanstvena djela, kao: „Stahl's grosses illustrirtes Kräuterbuch"; „Godišnje izvješće o djelovanju družtva slavonskih liečnika u Osieku za družtvenu godinu 1880.—81. Ovo potonje je djelo poklonjeno družtvenoj knjižnici. Zatim izvješće o tršćanskoj izložbi g. 1882. položeno po Milanu Krešiću, tajniku trgovačke obrtne komore u Zagrebu, koje je upravi zajedno sa postignutim odlikovanjem pri istoj izložbi, dostavljeno. Napokon posjeduje knjižnica u dva primjerka i obće poznati pučki igrokaz „Barun Franjo Trenk" od J. E. Tomića, što ga je sam pisac družtvu blagohotno poklonio.

Polag ovoga izkaza broji dakle družtvena knjižnica već častan broj vrstnih apističkih djela, a tim je uprava § 1. (sl. c.) družtvenih pravila podpuno udovoljila. Za tekuću godinu predplaćeno je družtvo na sliedeće pčelarske novine:

1. „Bienen-Zeitung", organ družtva njemačko-austro-ugarskih pčelara. Ovaj list izlazi već u 39. godištu.

2. „Deutscher Bienenfreund". Ovo je saksonski pčelarski list, organom je saksonskoga pčelarskoga družtva, koje obstoji pod pokroviteljstvom Nj. Veličanstva kralja Alberta. Ovo je danas jedno od najznamenitijih njemačkih pčelarskih glasila, a izlazi već u 19. godištu. Izdavatelj i urednik L Krancher, učitelj u Frankenhausenu.

Uz zamjenu za „Slavonsku pčelu" dobiva družtvo sliedeće listove:

1. „Die Bienenpflege", wirtemberžki pčelarski mjesečnik, komu je svrha razprostraniti u svom okolišu znanje i umienje racionalnoga pčelarenja. Isti list izlazi u V. godištu, a uredjuje ga dr. Vilh. Ebel, predsjednik virtemberžkoga pčelarskoga družtva.

2. „Gospodarski poučnik", izvrstan i veoma poučan gospodarski list, komu je svrha unaprediti obćenito gospodarstvo u svom okolišu. Taj list izilazi u Šibeniku pod upraviteljstvom izdavatelja Petra L Bianchinia. Odgovorni urednik Nikola Simić.

3. „Gospodar" organ „Slavonskoga gospodarskoga družtva" u Osieku. Ovo je jedino gospodarsko glasilo za nas Hrvate u Slavoniji, a odkako ga uredjuje velevriedni tajnik istoga družtva, možemo se njim i ponositi.

4. Napokon prima uredničtvo „Slavonske pčele" uz zamjenu još i poznati politički list „Die Drau".

Sva pčelarska i ina djela nalazeća se u družtvenoj knjižnici, kao i sve novine, na koje je družtvo predplaćeno, ili ih za svoje glasilo u zamjenu dobiva, bila su a i nadalje ostaju svim članovom na razpolaganje, samo se imadu obratiti na tajnika, kao knjižničara družtvene

apističke knjižnice. Pošto sam ovako izcrpio sva djela, koja se nalaze u družtvenoj knjižnici i spomenuo sve novine, na koje je družtvo predplaćeno ili ih u zamjenu dobiva, zači ću malo k družtvenu pčelinjaku. Kako je to svoj gospodi članovom poznato nalazi se pčelinjak u prostranom vrtu dolnjogradske obće pučke škole. Isti pčelinjak je postavljen samo za podučavanje pojedinih članova, ali ujedno služi i obukom školskoj mladeži. Broj pčelaca se nemnoži, nego se rojevi svake godine prodaju članovom uz najumjereniju cienu. Džirzonke nisu sve jednake, nego ih ima raznolikoga sistema, a od svih si je uprava, na temelju trogodišnjega proučavanja istih, odabrala jednu vrst stublike (Ständerbeute), koja se članovom putem družtvenoga glasila preporučuje. Ta vrst džirzonke opisana je točno u 10. broju „Slavonske pčele“ (I. tečaj) Početkom ovoga proljeća nabavila je uprava i jedan tako zvani *ul utcznik* (Uhrwagestock) od baruna E. Rothschütza iz Pösendorfa (Kranjska).

Pomoćju istoga ula možemo se osvjedočiti, koliko jedan pčelac za vrieme jake paše može nanieti meda u jednom danu, a prema okolnostim i jednom satu, a u obće može služiti ovakav ul mjerilom za sve ostale pčelce, u neposrednoj blizini smještene. Taj ul kao i postupanje š njim vierno je opisano u 4. broju ovogodišnjega tečaja „Slavonske pčele.“ Nadalje sva najnuždnija pčelarska orudja i sprave nabavila je uprava tečajem svoga trogodišta. Znatnu svotu novca, do blizu 70 for., izdala je uprava početkom ove godine za jedno prekrasno i vrlo praktično vrcalo i parnu prešu za vosak. Obadvie ove sprave nabavljene su iz inozemstva, pa se je morala prilična carinara platiti. Pošto je pako vrcalo zaista krasno i vrlo praktično, te nadilazi svojim mehanizmom sva dosada poznata mi vrcala, to se je i uprava pobrinula za sve članove družtva, našav jednog ovdašnjeg vrstnog zanatnika, koji je danas u stanju načiniti isto takovo, dapače još poboljšano vrcalo za posve umjerenu cienu od 16 for.

Kada sam već naveo parnu prešu i vrcalo, to nemogu premučati a da nespomenem požrtvovnost njekojih članovâ, koji su u korist našega družtva izvojštili hrvatskimi dobrovoljačkimi predstavami liepu svoticu novca, što je jedino omogućilo nabavu pomenutih sprava. Zato budi svim izvršujućim i sudjelujućim članovom hrvatskoga dobrovoljačkoga družtva oviem najsrdačnija hvala izrečena. Kako je to gospodi jurve iz družtvenoga glasila poznato, bio sam ja tako sretan zastupati naše družtvo pri velikoj skupštini njemačkih i austro-ugarskih pčelara u bečkom Novommjestu mjeseca rujna prošle godine i pri glavnoj skupštini českoga centralnoga pčelarskoga družtva u Pragu za vrieme zemaljske gospodarsko-obrtničke izložbe mjeseca svibnja tekuće godine.

Sa posebnim izvještajem o skupštini i izložbi bečkoga Novogamjesta završio sam u 12. broju „Slavonske pčele“ (II. tečaj), a u zadnjem ovogodišnjem broju našega glasila odpočeo sam izvještajem zemaljske gospodarsko obrtničke izložbe u Pragu u kom ću se i prednavedene skupštine vrlo ugodno sjetiti. Za sada usudjujem se navesti u pogledu iste skupštine samo njekoliko rieči iz „Českoga včelara“ koje doslovce glase: „Do této schuze včelaru, a sice pan Bogdan Penjić, tajemník slavonského družtva v Oseku, kteryžto legitimovav se promluvil ku shromážđenym nekolik nadženych slov o žádoucím užším spojení slovanskych národního stanoviska, nybrž v oboru vcelareni, a pozdravil pritomné Čechy co nejsrdečneji začež se mu dostalo hlučného provoláni „Živio“.

Pri zajedničkom objedu, gdje moju malenkost zapade odlično mjesto i to prvo s desne strane do predsjednika, nazdravi sam predsjednik cielokupnomu našemu družtvu uz želju da bi nam se družtvo razvijalo, cvalo i napredovalo na diku i ponos Hrvatskoga naroda, te me izrično zamoli da izručim srdačni pozdrav svim ovdašnjim pčelarom, a ja mu obrekoh da ću se te ugodne dužnosti u prvoj našoj glavnoj skupštini riešiti. Uz ovaj predsjednički pozdrav prionuše sva nazočna česka braća (preko 200 na broju) burnim uzklikom: „Nazdar „Slavonskomu pčelarskomu družtvu“, a „slava braći Hrvatom!“ To oduševljeno čuvstvo, gospodo, kojim dišu česki pčelari za nas, budi nam dokazom, da nas česki narod grli i ljubi kao svoju rodjenu braću. Primite dakle gospodo ovom sgodom stotinu srdačnih pozdravâ i iskrenih cjelova, što Vam ih šalju članovi „Ustredního zemského včelarského spolku pro Čechy.“ — Još mi dozvolite gospodo da Vas upozorim na častno odlikovanje, što ga je zadobilo naše družtvo prošle godine na gospodarsko-obrtničkoj izložbi u Trstu, te mi je osobito milo da nam je srebrna kolajna skupa sa diplomom prije njekoliko danâ po slavnoj „Trgovačko-obrtničkoj komori za Slavoniju“ uručena.

Konačno imam izvjestiti slavnu skupštinu, da je upravljajući odbor ovoga družtva u pogledu glavne svrhe družtvene, najme oko razprostranjivanja racionalnoga gojenja pčela svoju dužnost savjestno i svojski obavljao. Tečajem ovoga proljeća razaslala je uprava preko stotinu džirzonaka medju družtvene članove, a gospodarskoj podružnici u Varaždin dvadeset komada. Ovo je svakako liep dokaz razprostranjivanju racionalnoga pčelarstva. Medju najznamenitije uspjehe u tom pogledu smatra ovaj upravljajući odbor oživotvorenje I. družtvene pod-

ružnice u Valpovu, čim je donjekle i udovoljeno odpisu visoke kr. zemaljske vlade, u kom je sama visoka vlada pozvala ovu upravu, da ista svim marom uznastoji oko ustrojavanja podružnica. Častnomu upravljajućemu odboru ove I. družtvene podružnice budi oviem izrečena hvala od strane centralne uprave na sdušnu i neumornu djelovanju oko uvadjanja i širenja umnoga pčelarenja u svom okolišu, a slava uvidjavnomu zastupstvu valpovačkomu, koje je nastojanjem rodoljubnoga svoga načelnika pogl. gosp. Matije Benakovića votiralo znatnu svotu za gradnju uzornoga pčelinjaka, koji je, kako je centralna uprava ubavještena smješten u školskom vrtu, te će tako služiti ne samo na poduku članova podružnice, nego i cjelokupne školske mladeži u Valpovu.

Napredno djelovanje „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ steklo je priznanje i u visoke kralj. zemaljske vlade, koja je uslišala molbu centralne uprave te podielila družtvu i za ovu godinu subvenciju od 200 fr., tim dodatkom da će uznastojati istu subvenciju u budućoj godini po mogućnosti povisiti.

Upravljajući se dakle ovaj odbor nada, da je tim izvještajem o dosadanjem svom radu udovoljio slavnoj skupštini, te završuje dičnim družtvenim geslom: *„Složno napred, pa Bog pomozi“*.

Izvještaj

tajnika **Š. Vudy** o djelovanju uprav. odbora I. podružnice u **Valpovu.**

Slavna skupštino!

Ugodnim pomikovanjem mi je čast stupiti pred ovu slavnu skupštinu da podnesem sliedeće izvješće.

Tomu je 9 mjeseci, kako se je u Valpovu, 3. prosinca 1882. naime ustrojila I. podružnica osječkog slavonskog pčelarskog družtva, te je iz sbora postao tvor t. j. podružnica se je ustrojila i evo sada gotov živi. Kako se iz zapisnika od 3. prosinca 1882. osvjedočiti može bilo je onda samo 18 članova ove podružnice, koji je broj do danas narasao na 30, a ufam se da će se do godine broj članovah i podvostručiti, ako se sveudilj budu tako prijavljivali kao to u zadnje vrieme biva.

Pošto je ova podružnica u uzkom savezu sa središnjim družtvom u Osjeku, stoga je i od nove godine družtveni organ „Slav. pčela“ promienio svoj naslov, te se sada zove: *„Slavonska pčela organ slavonskoga pčelarskoga družtva i I. podružnice u Valpovu“*. Ovim se možemo ponositi, da smo prvi pokazali volju i želju da našemu narodu pružimo priliku, da se priuči umnom pčelarenju, koje jedino mu može izdašniju korist pružati. Svjestna inteligencija ovoga mjesta i okolice omogućila je da podružnica obstoji i stoji kao uzor primjera umnog pčelarenja.

Pošto se od prosinca 1882. nije do svibnja o. g. ništa moglo učiniti, to se je upravljajući odbor ove podružnice odma s proljeća pobrinuo, da pribavi potrebite rojeve ter je u svojoj sjednici od 6. svibnja t. g. zaključio da se darovani rojevi saberu i u zato priredjene ormariće *„Džirzonke“* pomeću.

Prije toga mi je još spomenuti, da je središnji odbor slav. pčel. družtva u Osieku ovoj podružnici na nje molbu poklonio 2 ormarića u vriednosti od 10 for. dva si je družtvo kupilo iz uplaćenih upisnina; a 1 ormarić ležak vlastitost tajnika *Vudy* takodjer je družtvu na porabu ustupljen, i tako je svega pet ormarića; u koje su se stavili rojevi darovani i to: 3. lipnja od g. ***Vjekoslava Rottera***, 8. lipnja od g. ***Gust. Petheö***, predsjednika ovoga družtva; 30. lipnja od g. *Manojle Jahla*, 6. srpnja od g. ***Vinko Beera***, a 8. srpnja od g. ***Mavre Rosenzweiga***.

Ovim si stekoše štovani darovatelji hvalu ove podružnice i zaslugu, da je mogla podružnica bez troška steći rojeva i odpočeti pčelarenje. Ujedno liepu zaslugu steće si središnji odbor pčelarskog družtva u Osieku što je osim 2 već spomenutih Džirzonka ovomu družtvu poklonio orudja u vriednosti od 4 for i 1 klo. umjetnog saća vriednog 2 for. 50 nov. dakle ukupno darovalo spravah u vriednosti od 16 for. 50 nov. Što je sve 10. svibnja t. g. dao g. predsjednik *Petheö* na svojih koli bezplatno dobaviti. Vrcalo pak po najnovijoj konstrukciji si je družtvo — odnosno ova podružnica nabavila iz upisninah za 16 for.

Sada je bila ova podružnica u neprilici za pčelinjak, te je sa školom se obratila na slavn. obć. zastupstvo, a ovo oduševljeno za podhvat i pčelarstvo zaključilo je u svojoj sjednici, da se iz obćinskih sredstvah načini pčelinjak u školskom vrtu, koji će se na porabu ustupiti ovoj podružnici u kom će se školska mladež moći praktično obučavati u umnom pčelarenju, i u istinu načinjen je ukusni i vrlo liepi pčelinjak u školskom vrtu za 32 džirzonke prostrana, kojega je ova podružnica dala o svom trošku s preda obojadisati žuto, a krov i okolo iz vana crno sa paklinom (terom). U taj novi pčelinjak smještane su polovicom srpnja sve džirzonke i božjom pomoćju napreduju te umne životinjice vrlo liepo u sabiranju meda. Nadati se je da će ova podružnica moći buduće godine izkazati se liepim uspjehom, pošto je za ovu godinu već bilo prilično kasno, a da bi se uspjehu kakovu mogla i nadati.

Ovaj upravljajući je odbor svoju dužnost u koliko je to moguće bilo učinio, te tim završujem ovo izvješće preporučajuć ga slavnoj skupštini na blago razsudjenje i uvaženje.

U Valpovu, 15. kolovoza 1883.

Gustav Petheö,
predsjednik.

Šime Vudy,
I. tajnik.

Zapisnik

redovite odborske sjednice „Slav. pčelar. družtva“ držane dne 9. lipnja 1883. pod predsjedanjem druž. predsjednika gosp. **Franje Schmidta** ml.

Prisutni članovi odbora gg.: *Josip Auerbach*, II. podpredsjednik; *Bogdan Penjič*, I. tajnik; *Gabro Lucarić*, blagajnik; *Ivan Heštera*, *Naco Sudić*, odbornici; *Cvjetko Ittlinger*, *Franjo Bengjel*, odborn. zamjenici, te *Josip Blagojević*, II. tajnik i perovodja sjednice.

Ovoj su sjednici prisustvovali i družtveni članov

gg.: *Borčilo*, činovnik vlastel. djakovačkoga, *T. Machulka*, učitelj glasbę u Osieku i *Jul. Kugler*, kr. oficijal pošte u Osieku.

Pošto bi pročitan i odobren zapisnik prošle odborske sjednice, predje se na dnevni red:

I. U savezu sa točkom I. zapisnika od 26./4. t. g. izvješćuje tajnik, da se je po zaključku odbora obratio pismeno na „upravu podružnice“ u Valpovu, te ju pozvao da si odveze stvari. Na to su prispjela kola, te su podružnici odaslane džirzonke, vrcalo, jedna garnitura pčelarskoga orudja, jedna kila umjetnoga saća i t. d. Uzeto na znanje.

II. Tajnik izviešćuje, da je preneo ul uteznik u vinograd, te 25. svibnja stavio unj roj, koj je do danas izgradio 9 cielih okvirića, koji važe 14 kilograma. Uzima se na znanje.

III. Tajnik izviešćuje o svojem putu na zemaljsku gospodarsko-obrtničku izložbu u Prag vidi br. 6. i 7. „Slavonska pčela“.

IV. Isti izviešćuje, da se je P. C. Schachinger obratio na upravu molbom, da ga družtvo kao svoga izaslanika pošalje na skupštinu njemačkih i austro-ugarskih pčelara, koja će se obdržavati u Frankfurtu na Majni. Uprava zaključi, da se toj molbi zadovoljiti nemože, s razloga, što ovo naše družtvo nestoji u nikakovu savezu ili doticaju bud sa družtvom njemačkih pčelara, bud sa onim austro-ugarskih.

V. Tajnik izviešćuje, da je za družtvo nabavio štrcaljku sa gospodarsko-obrtničke izložbe iz Praga; ciena joj je 9 for. Uzima se na znanje.

VI. Isti izvješćuje o družtvenom pčelinjaku: Kao svud u okolici tako izostaše rojevi i pri družtvenom pčelinjaku. Do danas izrojio se samo prvenac iz džirzonke br. 2. i to 6. lipnja. Još ni jedne godine nezaostaše tako rojevi, kao upravo ove, a tomu su svakako krivi vjetroviti i hladni dani u mjesecu svibnju. Mnogi pčelci bijahu već posve pripravni na rojenje, ali uslied nepogodna vremena odustaše od toga, te su se stoprv koncem svibnja začeli na novo pripravljati za rojenje.

VII. Uprava „Podružnice“ u Valpovu podnaša centralnoj upravi svoj zapisnik na uvid i odobrenje.

Uprava centralna zaključi, da će se točki 7. rečenoga zapisnika u pogledu predujma odnosno zajma udovoljiti, kada podružnici uztreba, nu u pojedinom će se slučaju pak morati uprava podružnice posebnom molbom obratiti na centralnu upravu.

VIII. G. Penjić predlaže, da se za družtvo nabave sljedeća pčelarska djela:

1. „Česky Včelar“ Ročnik XV. god. 1.
2. „Bienenwirthschaftliche Mittheilungen aus Böhmen, Mähren und Schlesien“, 5 svežčića.
3. „Morovina a hniloplod“ od P. Ferd. Liške.
4. Pestluft und Faulbrut“ von P. Ferd. Liška.
5. „Včelarské Západky s dennikem“.
6. „Včelarské Zápisky bez denniku“.
7. „Tobolka českych včelarâ“ knez Josef Kólrus.
8. „Včelarska biblioteka“, 3 svežčića.

Uprava zaključi, da se navedena djela nabave, te da se dadu odmah i uvezati.

IX. Na predlog g. Penjića zaključi uprava, da se za svaki uhvačeni roj dade pazitelju nagrada od 30 novč.

X. G. blagajnik izvješćuje, da su nakon razaslanih opomenica — dvojica dužnikâ uplatila zaostali prinos; pita, što se ima učiniti s ostalimi, kod kojih se opomenicami nikakav uspjeh polučio nije. Uprava zaključi, da se sazove sjednica ad hoc, u kojoj će se pobilježiti svi dužnici te će se na temelju § 13. družtvenih pravila zaostatak sudbenim putem utjerati.

XI. G. Penjić, obrazloživ kratkim govorom — predlaže, da se imenuju dopisujućimi članovi „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ gg.: *Dinko Muškardin*, župnik u Štivanu, na otoku Cresu; *Antun Hržić*, I. podpredsjednik, profesor na kr. gimnaziji u Osieku; *Jovan Živanović*, profesor na gimnaziji u Karlovcih; *Ivan Novak*, pučki učitelj u Vrbnju, na otoku Hvaru; *Adolf Večerin*, upravitelj župe u Šumedju. Uprava primi oduševljeno taj predlog ter uzklikne gg. prvim dopisujućim članovom ovoga družtva burni „Živili!!“

XIII. Novi članovi: Od prošle pa do današnje odborske sjednice prijaviše se družtvu za podpomagajuće članove gg.: *Ljudevit Štulhofer*, bravar u Osieku; *Schwartz Dragutin*, ljekarnik u Zagrebu; *Julius Weisz*, trgovac u Dalju; *Fran Dragutin*, učitelj na Strugi kraj Ludbrega; *Julij Kugler*, kr. oficijal pošte u Osieku; gdja *Terezija* udova *Lani*, u Osieku; *Joco Jeremić*, paroh u Baćincih, pošta Šid; *Eugen Krotin*, učitelj grč.-izt. konfes. škole u Osieku, nadalje članovi podružnice gg.: *Mavro Rosenzweig* krčmar u Habjanovcih; *Lovro Veselovac*, krčmar u Hrkanovcih i *Matija Piai*, šumar u Martincih.

Polag obstojećega § družtvenih pravila primaju se svi za podpomagajuće članove od god. 1883.

Pošto nitko neimade više nikakova predloga, završi se sjednica.

U dol. Osieku, 9. lipnja 1883.

Franjo Schmidt ml. v. r., predsjednik. **Bogdan Penjić** v. r., tajnik.

Josip Blagojević v. r., II. tajnik i perovodja sjednice.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku.

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882.

Ehren-Diplom I. Ranges Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva

i I. PODRUŽNICE U VALPOVU.

Trst 1882. Srebrna kolajna.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 2—3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 10. i 11. *U Osieku, za mjesec listopad i studeni 1883.* *Tečaj III.*

Zašto propada naše pčelarstvo.

(Iz *„Českoga Včelaŕa“*.)

Stoljeće naše ponosom se naziva stoljećem napredka, a prošla vremena — ono staro doba — vikli smo smatrati dobom nezrielosti duha ljudskoga. U koliko su ovi naši nazori u obće istiniti, nećemo izpitivati, da u mnogih strukah ne vriede te da staro doba boljega priznanja zaslužuje, lahko ćemo se osvjedočiti, ako malko samo bez ikakvih predsuda promotrimo gospodarstvo stare i sadanje dobe.

Dakako da je u obće u gospodarstvu, barem u mnogih krajevih, učinjen napredak tako ogroman, da se ona stara vremena sa sadanjimi ne dadu niti sravniti, a da bi naši predji iz prošloga stoljeća iz groba ustali, sjegurno nebi svoga gospodarstva niti poznali. Ali svagdje, i osobito u njekih strukah nije se tako dogodilo.

U praktičnom životu ne samo da nije učinjen nikakav napredak, već se može na mnogih mjestih opaziti i nazadak. Navadjamo na primjer u Českoj i Moravskoj mnoge propale hmelnike i vinograde, nazadak u ribarenju, umanjenje voćnjaka, posvemašnja propast ovčarstva, koju gospodarsku struku, njekoč sveobću, sada samo po gdjekoji gospodar njeguje.

Osobito naše pčelarstvo sa njegdašnje svoje visine znatno je palo i neprestance pada, premda je pčelarenje u naše doba veoma napredovalo kano znanost i mnogi pčelari naši postadoše slavnimi po svem pčelarskom svjetu. Uzprkos svemu tomu pčelarstvo naše dobe nije doraslo pčelarstvu prošlih vremena, buduć da je prije zauzimalo u seljačtvu veoma važno mjesto. Bilo je doba, kako Durdik u svojoj povjesti Moravske piše, kad su pčelari u Moravskoj sačinjavali posebni stališ, nadareni mnogimi povlastmi i pravi. U ono su doba cvali cehovi pčelara, koji imadjahu svoju jurisdikciju, svoje starješine i sudišta itd. U to doba nije pčelarstvo zauzimalo posljednje mjesto u životu našega naroda.

I siegurno je veoma čudnovato, kako je obljubljeno i inače koristno ovo zanimanje palo sa samostalna na nuzgredno zanimanje, dapače postalo je samo igračkom ili najviše zabavom, dakako zabavom najplemenitijom osobito krugova izobraženijih muževa

Prevrat tako dalekosežan mogao se je do-

goditi samo uslied neobičnih promjena kao što u ljudskom životu, tako i u okolnostih i odnošajih gospodarskih i socijalnih.

Ta promjena pako nije se dogodila u naše doba, već je posljedicom mnogih uzroka uplivajućih već kroz njekoliko stoljeća, ka kojim pridružiše se u naše doba novi uzroci, koji su doduše ovu promjenu pospješili, ali ju nisu sakrivili.

Kano što nije nitko mogao zadržati promjene družtvenih odnošaja, tako nije nitko mogao zadržati promjene, koje su se dogodile u pčelarstvu.

Da pako jasnije vidimo razloge propadanja pčelarstva, moramo najprije promotriti povjest pčelarstva, kano što i kulturnu povjest naroda slovjenskoga.

Slovjeni su se od pamtivjeka zanimali gospodarstvom i stočarstvom, bili ljudi mirne, nu vesele ćudi. Ljubili su glasbu i pjevanje, a ples bio je obljubljenom zabavom kod raznih gostba. Obljubljeno pako piće bila je medica i to u svih slojevih naroda, kano što to svjedoči starodrevna priča o ratobornoj Šarki, koja je u gaju českoga viteza i njegovu družinu medicom opila.

Zanimali su se dakle naši predji već u pradavno doba pčelarstvom u dosta velikoj mjeri, buduć da je za medicu, koja se je od svih stališa pripravljala pa i trošila, veoma mnogo meda trebalo. S toga su se pčelinjaci siegurno nalazili u svakom gaju i šumi. Cvalo bo je u to doba medju Slavjani pčelarstvo premda su siegurno i divlje pčele dosta meda pružale.

Kad su se pako naši predji polagano priučavali alkoholnomu piću, osobito vinu i pivu, u kasnije doba pako kad se je i rakija ugnjezdila, palo je starodavno piće u zaboravnost.

Prestala se je piti medica i potrošak meda se je time znatno umanjio i time je staroslavno pčelarstvo pretrpjelo prve udarce.

Nu potrošak meda bio je jošte uviek dosta znatan, buduć da su med za pripravljanje raznih jestvina neizbježivo trebali. Osim toga razširila se je kod nas uplivom kršćanstva poraba voščanih svieća, uslied česa se je potrošak meda i voska znatno povećao.

Nastadoše opet prijaznija vremena po pčelarstvo, koje je uslied gore navedenih razloga opeta procvalo. Nemalo doprinašalo je k uzdržavanju pčelarstva kmetstvo seljačtva — inače dakako nedostojno čovječanstva pa i štetno — buduć da su bili na mnogih mjestih kmeti prisiljeni davati svomu vlastelinu svake godine stanovitu mjeru meda i voska.

Iznašašćem sladora, svakovrstnih svieća, plina, uvedenjem petroleja i sl. zadobi potrošak meda i voska ogroman udarac; a uslied manjega potroška meda i voska zadobi pčelarstvo rane, kojih posljedice sižu ća do naše dobe.

Nu i promjenjeni odnošaji i napredak gospodarstva mnogo su doprinašali k propadanju pčelarstva.

Njekoč bilo je oko svakoga sela mnogo pašnjaka, ležalo na ugaru polja, široki su putevi i staze dielile njive i livade. Tu je bujno rasla množina svakovrstnih medonosnih bilina, koje su pčelam pružale bogatu pašu. Ovo sve je — s malom iznimkom — pretvoreno u plodonosna polja, koja su gospodarom na veliku korist, nu pčelarom usahnulo je time znatno vrelo dobitka.

U selu samom, kraj puteva i cesta stajahu krošnate lipe na brežuljcih zelenili su se gajevi i šume, i kad su ove većim dielom bile izkrčene, opet je usahnuo bogati izvor našega pčelarstva, koje je uslied toga na mnogih mjestih i posvema propalo. K tomu se je pridružilo jošte, da su gospodari počeli na mnogih mjestih gojiti biline za razne obrtne svrhe, koje ne pružaju pčelam budi nikakve, budi veoma neznatne dapače i nesiegurne paše. Nastane li naime u vrieme cvatnje nepovoljno vrieme — a to se veoma često dogadja — to pčele, buduć da si ne mogu dovoljno meda nanieti, životare, i ako se to kroz njekoliko godina opetuje, onda i izumru.

Nu prvi ako ne najglavniji razlog propadanju pčelarstva je nemarnost pčelara i osobito to, što se ne obziru na iznašašća nove dobe te na napredak pčelarstva. Jerbo kano što smo gore već rekli, uzprkos tomu, što su se odnošaji gospodarstva i obrta posvema promienili, uzprkos tomu ostadoše pčelari većim dielom pri baštinjenom primitivnom pčelarstvu. Osobito se nisu mogli nikako sprijateljiti sa racionalnim pčelarstvom, kako ga je osnovao začetnik modernoga pčelarstva *dr. Dzierzon.* Uslied toga vrgoše naši konservativni pčelari naše njekoč

mnogobrojne i velike pčelinjake u pogubu i propast.

Osim toga dogodi se i u shvaćanju ljudi velika promiena. Današnji ljudi odtudjili su se svojim predjam, dočim su zamienili duševno uživanje i ljubav prama prirodi sa ladnim proračunavanjem dobitka, što će im njihov uloženi trud donieti. Sada bo riedko tko pita, da li je to plemenito, već skoro svi smo se već priučili na dobitak, ladno promišljavajuć koliko će nam procenata ovo ili ono donieti, i ako se vaga ne nakloni na stranu dobitka, to se mi jednostavno toga kanimo.

Tako se dogadja i našim pčelinjakom. Nu nam se čini, da ono računanje i ladno promatranje, koje je mnogim našim pčelinjakom kobno bilo, nije bilo probitačno. Jerbo premda je obrt i trgovina — kako je gore rečeno bilo — umanjila potrošak meda i voska na jednoj strani, to je opet na drugoj strani mnogo toga nadoknadila. I sada se u ne jednoj struci dosta pčelarskih proizvoda trebuje. Drugi pako razlozi propadanja pčelarstva nisu takovi, da se nebi dali ukloniti, a s druge strane opet svi racionalni pčelari znadu, da pčelarstvo i u naših dosta nepovoljnih odnošajih liepu korist pružiti može.

Stoga nebi bilo razborito pčelarstvo jednostavno osuditi i zabaciti, jerbo uslied navedenih razloga propada, već kano što ne zabacujemo ine struke gospodarstva, koje su nješto pale, već odstraniv uzroke propadanja nastojmo ih opet podići: tako treba i sa našim pčelarstvom postupati.

Spoznav razloge propadanja, gledajmo da ih odstranimo ili da ih barem neškodnimi učinimo. Onda će siegurno opet oživiti mnogi pčelinjaci i pčelarstvo zadobiti će opet novi sjaj, koji može tim lakše zadobiti, pošto pčelarska znanost pomaže pčelaru mnoge neprilike ukloniti.

Sadimo pako marljivo lipe, da pčelam osiguramo dovoljnu pašu *)

---

*) Ovaj se uvodni članak, što ga je napisao češki rodoljub *M. K. Bresnicky* u „Českom včelařu“ odnaša kud i kamo više na naše okolnosti. Česi su već prije 25—30 godina racionalno pčelarstvo gojili, kod nas primitivno od dana do dana propada, a racionalno pčelarstvo, to je još diete u povojci, koje podleži svakomu i najmanjemu vjetriću. Zato preporučamo što toplije visokoj vladi naše mezimče, to jedino pčelarsko družtvo da ga svojski pod okrilje uzme, ako misli da se taj velevažni ogranak gospodarstva što prije i više domovinom razprostrani i narodnim dobrom postane. Ur.

Gospodarsko-obrtnička zemaljska izložba u zlatnom Pragu.

(od 13. do 18. svibnja 1883.).

(Svršetak.)

Na dan 17. svibnja, dakle za vrieme izložbe, bijaše sazvana glavna skupština centralnoga zemaljskoga pčelarskoga družtva za Česku. Za mjesto skupštine opredieliše jednu od najljepših točaka grada Praga. U krasnoj i prostranoj dvorani novosazidane gostione na šetalištu Belveder sakupio se jutrom 17. svibnja odličan broj sve samih izkusnih i revnih čeških pčelara. Oko 10. ure otvori skupštinu dični predsjednik družtva poglaviti gospodin A. Hájek c. kr. bilježnik u Kolinu. Ponajprije predstavi predsjednik skupštini gradskog načelnika u osobi g. dra. *Thomása Černya*, zatim zastupnika zemaljskoga kulturnoga vieća u osobi dra. *Nickerla* i moju malenkost kao zastupnika „Slavonskoga pčelar. družtva“.

Gradonačelnik pozdravi najsrdačnije sve sakupljene pčelare, a u svom pozdravu naglasi toplimi riečmi, kako uživa da su se sa raznih krajeva Češke sakupili toli mnogobrojni borioci za napredkom u racionalnom pčelarstvu, tom poetičkom ogranku gospodarstva. Svoj pozdrav zaključi vrućom željom da bi i ova skupština, kao sve dojakošnje, bila dokazom ozbiljnoga i naprednoga rada, što ga podupire ovo hvaljeno „centralno zemaljsko pčelarsko družtvo za Česku“. Nakon ovoga iskrenoga pozdrava pražkoga gradonačelnika, umoli predsjednik moga suputnika da bi bio tako dobar, te pročitao dekret, kojim me imenuje uprava „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ svojim zastupnikom pri skupštini čeških pčelara. Pošto sam zatim i ja bio tako sretan, te pozdravio na hrvatskom jeziku sa njekoliko bratinskih rieči prisutnu češku braću, — naglasiv osobito uzajamni rad izmedju južnih i sjevernih Slavena*) — započe živahno razpravljanje pojedinih važnijih pitanja glede pčelarenja u obće. *P. J. Buhar* i *P. J. Kebrle* bijahu glavni izvjestitelji. Pri cielom razpravljanju lovio sam pojedine rieči, te mi je zaista veoma žao bilo, što nisam mogao to živahno debatiranje valjano sliediti, ali zato ću ipak nastojati da podpuno riešenje kojega važnijega pitanja čitateljem ovoga našega glasila priobćim.

---

*) Isti pozdrav je skoro od rieči do rieči odtiskan u „Ceskom včelařu“ (Tečaj XVII. br. 6.)

Konačno mi je još spomenuti nješto o sjajnom zajedničkom objedu, koji je obdržavan u velikoj dvorani na „Belvederu“. Poslie dovršene skupštine razidjoše se pčelari da se za pol ure opet pri zajedničkom objedu sastanu. Oko 2 sata popodne bijaše u velikoj dvorani vrlo živahno. Posred dvorane stajao je veliki u slici podkove postavljen stol, na kom su se medju krasnim i raznovrstnim cviećem bjelasali tanjuri, a pokraj svakoga tanjura stršila je u zrak po jedna flaša Smyhovskoga piva. Pročelje stola krasio je lovor vienac, a svi znadosmo odmah da je to mjesto opredieljeno predsjedniku centralnoga pčelarskoga družtva za Česku i velikomu rodoljubu poglavitomu gospodinu *A. Hajeku.* U manjih i većih grupah razgovarahu se pčelari, te samo čekaše kada će ih predsjednik k stolu pozvati. Ja i moj suputnik bijasmo baš u najživahnijem razgovoru sa vrlom starinom českim Džirzonom *P. J. Buharom,* kadno stupi pred nas sam predsjednik, te nas pozva k stolu, opredieliv meni prvo mjesto s desne, a mom suputniku s lieve strane do predsjedničke stolice. Za nami posjedoše svi ostali a objed odpočme. Do mene je sjeo podpredsjednik skupštine *P. Buhar*, te tako mogosmo na tiho nastaviti našim, po mene vrlo zanimivim, razgovorom. Sjedeć tako na tom svom zaista odličnom mjestu, vrlazale su se po mojoj glavi razne misli, a i mogao sam razmišljavati jer je za vrieme objeda, po tamošnjem običaju, vladao posvemašnji mir. Tu mi na um pade zajednički objed u Bečkom novom mjestu; o Bože kolike razlike! biti kao Hrvat medju Česi, a opet biti kao takav medju Niemci. Ona nadutost Njemačka i ono pretjerano samoljubje neda se zatajiti ni pri ovakovih svečanih momentih. Niemci na „internacionalnoj“ skupštini u „Wienerneustadtu“ nepriznadoše nikve druge narodnosti do li jedine Njemačke, a držeć se one nadute i šuplje svoje poslovice: „Wenn Deutschland spricht, so muss die ganze Welt schweigen“ prezirahu svakog, koji nije bio njihovih nazorâ. Ali neka im bude ta taština, njom neće polučiti velikih resultata. — Predjimo dakle českomu objedu, rekoh da je za vrieme cieloga objeda vladao mir, a tim htjedoh samo reći da je i pečenje prošlo, a poslie pečenja još njekoja jela, a zdravici kakovoj ni traga ni glasa. Već sam bio pomislio da to možda u obće niti u običaju nije, te zapitam svoga komšiju.

Vrli starina me namah umiri, priobčiv mi da će prvu zdravicu reći predsjednik kad se dovrši objed. Izaista kako je zadnje jelo sa stola odnešeno, naruči predsjednik flašu „Melnikera“. (To je domaće Česko vino, ali kao sva, tako je i ovo vino u Pragu veoma skupo. Budi mi ovdje mimogred dozvoljeno spomenuti, da su za objedom svi Česi samo pivo pili, a kada je predsjednik flašu vina naručio, ostaviše i ostali pivo i dadoše si donieti vina.) Zdravice odpočeše, predsjednik pozdravi najprije sve prisutne pčelare i pčelarice, koji dohrliše sa svijuh stranâ, samo da u zajedničkom posavjetovanju unapriede taj plemeniti ogranak gospodarstva, to poetičko pčelarstvo. Na ovu zdravicu zaori dvoranom gromki „nazdar“. — Odmah za ovom zdravicom nazdravi *P. Pecánek* Hrvatom, a da je ova zdravica liepim odzivom primljena dokazao je to gromoviti „Živio“, kojim popratiše Česka braća koli zdravicu, toli i zahvalnicu. Zatim se je razvio čitav niz zdravica, a medju ostalimi bude takodjer napose nazdravljeno „Slav. pčelarskomu družtvu u Osieku“. koja je zdravica velikim oduševljenjem primljena. — Oko 6. ure razstadosmo se izgrliv se i izljubiv bratski, te podjosmo večina nas na Bubenč u izložbene prostorije. Moram priznati da sam već mnogim zajedničkim objedom prisustvovao, ali ovako uzhićen nebijah još nikad, kao ovajput, nalazeć se u krugu vesele Češke braće.

Prije nego zaključim ovim svojim izvještajem, moram još koju reči o jednom, po mene vrlo zanimivom, izletu. 18. svibnja krenusmo ja i moj suputnik sa ljubeznim našim kućegazdom željeznicom u Uhřiněves. To je maleno ali liepo i živahno mjestance nedaleko od Praga (željeznicom $1^1/_4$ sata). Prispjev na označeno mjesto dočekao nas je razkriljenih rukuh urednik „Českoga včelařa“ *P. Jos. Kebrle*, cooperator u istom mjestu, koji nas je dan prije i pozvao. — Pošto smo se medjusobno pozdravili i izrukovali, podjosmo u dom *P. Kebrlea* gdje me je zaista iznenadio njegov vrlo krasno i osobito praktično uredjeni pčelinjak. Dzirzonke, — po sistemu Uhřiněveskoga pčelarskoga družtva, što ga je uveo *P. Buchar*, bivši župnikom u istom mjestu (poluokvirići 5" vis. i 10" šir.) — bijahu napučene jakimi pčelci. Nemanje liepo uredjen pčelinjak našao sam kod družtvenoga stolara Sedlačeka, kod koga sam si jednu majstorski napravljenu džirzonku (dvokošnicu), po tamošnjem sistemu, kupio. Od Sedlačeka odvede nas naš vrli domaćin u pokušalište (vrt) „Sadařskega spolka“, komu je on, kao i pčelarskomu družtvu predsjednikom. Vrt bijaše u svakom pogledu uzorno uredjen, što je mene, a i mog suputnika, kao strukovnjaka osobito zanimalo. Nauživ se tako ljepote Uhřiněveske svratismo se još jednom u župnički dom, gdje mi *P. Kebrle* u spomen toga posjeta pokloni za našu knjižnicu liepo pčelarsko djelo od Živanskoga, a meni osobno svoj svjetlopis. Pred večer nas doprati naš domaćin do kolodvora, te se tako puni uzhita nad prijateljskim njegovim dočekom š njim oprostismo i u zlatni Prag vratismo.

Drugi dan sam razgledao krasote i divote zlatnoga Praga.*) Riedki su zaista gradovi, koji bi se ponositi mogli tolikimi starinami i tolikimi slavnimi historičkimi uspomenami, kao upravo taj slavenski grad, ali zato i zaslužuje častno ime *zlatni* Prag.

*) Gospodinu *Machulki*, gradskomu mjerniku budi oviem najsrdačnija hvala izrečena na prijateljskoj požrtvovnosti što ju je taj dan meni i momu suputniku posvetio. — Ur.

Nakon mnogoga i liepoga uživanja u zlatnom Pragu i okolici, nadodje doba razstanku. Žalostnim srcem oprostih se svojim vrlim kućegazdom i ostalimi prijatelji, a najvećim veseljem i zadovoljstvom vratih se u svoj mili zavičaj sa preugodnom uspomenom na zlatni Prag i bratski narod Češki.

Pripremanje ulišta za zimovanje.*)

Prije nego što nastupi zima i svaki rad pčelin prestane, mora pčelar izodavno paziti na svoja ulišta i promatrati ih, da bi, kad vrijeme za zimovanje nastupi, najbolja ostavio za prijesad. Sva ulišta ne će pčelar ostaviti za prijesad, jer sva ne će biti ni dobra za taj posao. Njeka će ulišta iz ma kakvoga uzroka ostati slaba, te takva pčelar ne će moći zasebno ostaviti za prijesad. Za prijesad su samo jaki rojevi, jaki narodi. Slabi pak narodi ne mogu preko zime da se održe, i ako se održe, na proljeće opet ne vrijede ništa. Uz to valja još znati da slabi rojevi preko zime potroše meda više, nego jaki, jer više trebaju hrane za održanje toplote, pa ipak je nijesu kadri održati, nego moraju da propadnu. Ko dakle slabe rojeve za prijesad otavlja, taj ne može nositi ime umna pčelara. Šta će dakle raditi pčelar sa slabim ulištima, koja se nijesu mogla do polovice avgusta oporaviti i toliko meda sabrati da bi se mogla preko zime za prijesad ostaviti? Prosti pčelari od ovakih slabica kratak račun načine. Oni u jesen sve ovake slabice potuku sumporom, izvade iz njih ono malo meda, te drže da ništa boljega ne može biti od toga što su oni uradili. Ali je sad pitanje: Da li se ovaj postupak daje opravdati sa ekonomskoga gledišta? Ja ne ću ustajati sa moralnoga gledišta protiv ovoga postupka. Ne ću dokazivati kako je dželatski sumporom gušiti onu životinjicu, koja je bez prestanka i sanka danju, noću radila neumorno i pčelaru sabrala slagjanoga meda, koji se nije brinuo za hranu njezinu, nego koja je o svojoj hrani svojim neumornim trudom ne bacajući pčelara ni u kakav trošak sabrala mu meda i sagradila saća, nego ću gledati da ovaj postupak sa ekonomskog gledišta kao štetan iznesem. Kad ovo pišem imaću na umu svoj kraj i pašu svojega kraja. U mojem je kraju glavna paša u juniju mesecu kad lipa cvjeta. Kad lipa precvjeta, onda s njome prestaje i paša. Već početkom avgusta ne možeš vidjeti na mojem pčelinjaku te zuke, te žurbe, toga neumornoga rada, kao što je dotle bilo, nego očevidno vidiš kako su pčele u radu malaksale, jer nemaju više paše. Kako paša prestaje, a jesen je tu, onda i matica slabo nosi jaja, te društvo prestaje razmnožavati se. Koncem avgusta vidim kako mi je svako ulište po nješto oslabilo. Nema više u ulištima one bujnosti, onoga silnoga naroda, kao što je bilo za vrijeme glavne paše u juniju mjesecu kad je lipa cvjetala. Pitam ja sad za što ne bi u ovakom slučaju pčelar svoje slabice spojio sa drugim ulištima, te tako preko zime ostavio samo prijesade jake, koje su se samo kadri zimi i hladnoći oduprijeti i na proljeće njekoliko rojeva dati, od kojih pčelar može imati prave koristi. Šta je dobio pčelar od slabice kad ju je u jesen sumporom ubio? Dobio je tanjirić meda. A da je po njekoliko slabica u jesen spojio, on bi od takvoga na ljeto roja, dobio centu meda. Slabice dakle niti je vrijedno ostavljati preko zime za prijesad, jer više meda potroše, nego jaki rojevi, pa opet na proljeće od njih ne bude ništa, niti je ekonomski sumporom ih gušiti, jer se neznatna količina meda od njih dobije, dokle kad se više slabica u jesen spoje u jedno ulište, sa svim drugi račun mora ispasti za pčelara. Spajati dakle valja slabice jednu s drugom ili više njih u jedno ulište ili ih dodavati jakim rojevima, svakako račun nam mora bolje ispasti, nego kad ih ostavljamo za prijesad ili u jesen sumporom pogušimo. Jaka ulišta kad se u jesen za prijesad ostave, u rano proljeće već kipte puni naroda, jer matica u takvih jakim rojevima počne rano nositi jaja i razmnožavati narod. Od takvih prijesada može se za cijelo pčelar mnogome nadati. Svaki pčelar valja da zna da su dva glavna pravila u racionalnom pčelarenju ova: vještačko rojenje u proljeće i spajanje slabica u jesen. Koji pčelar zna ova dva pravila dobro izvesti na svojem pčelinjaku, taj će za cijelo velike koristi brati od svojih pčela i trostruko i četvorostruko više od onih, koji svoje slabice sumporom guše ili ih ostavljaju za prijesad. Dakle kako glavna paša progje a gdje druge jesenje paše nema, onda valja odma oko polovine avgusta ili baš početkom avgusta preduzeti spajanje slabica. Slabice dakle valja jednu s drugom ili

*) Sa ovom veleważnom razpravicom zakasnismo doduše za ovu godinu, ali za to ipak suvišna nije, jer će dobro doći mnogomu pčelaru i do godine.

više slabica u jedno ulište spajati, ili slabice dobrim ulištima dodavati, koja će se za to na proljeće dobrim vještačkim rojevima odužiti. Prije nego što izložimo kako se ulišta spajaju, valja imati na umu ovo:

a) Spajati ulišta valja prije njekoliko nedjelja, nego što će paša sa svim prestati da bi ova spojena ulišta mogla nješto paše upotrebiti. Ko u jesen sa svojim ulištima putuje, taj valja da svoje slabice spoji prije nego što će sa svojim ulištima putovati na dobru pašu kako bi te spojene slabice mogle tu pašu na korist upotrebiti.

b) Ulišta koja su dugo životarila bez matice, nije vrijedno spajati, jer su u njima pčele već matore, koje ne mogu zime prezimiti.

c) Kad se ulišta spajaju, valja prije svega matice pohvatati i spojenomu ulištu valja najmladju maticu dodati u kaveščiću poslije dva tri dana.

d) Spajati ulišta valja u veče, jer onda se najprije jedno drugom prilagode i što večerom kad je sutonj nema tugjica, koje bi grabež izazvale.

e) Pčele u spojenom uliştu valja nakaditi gljivom ili tamjanom da dobiju jedan miris kako bi se prije oprijateljile, jer je u pčele organ za mirisanje vrlo razvijen, te one, jedna drugu po mirisu poznaju.

f) One slabice, koje hoćemo da spojimo, možemo poprskati tečnim medom, te će ih druge lizati i rado se s njima spojiti.

Ovo valja prije svega znati ko hoće svoje slabice da spaja. Spajanje pak biva ovako: Slabicama, koje hoćemo da spojimo u jedno ulište, valja matice pohvatati, pa najmlagju ostaviti, koja će se dodati poslije dva ili tri dana spojenom uliştu. Slabica, koja će se dodat drugoj slabici, dolazi u prostor za med. Pčela će se nakaditi gljivom ili tamnjanom kako one dodane u prostoru za med, tako i one u prostoru za leglo. Oduška u prostoru za med otvoriće se. Pčele kadom dobivši jedan miris upoznaće se brzo i spojiti u prostoru za leglo. Ili može se samo obezmatičiti slabica, koju ćemo dodati drugoj kakvoj u prostor za med, a onu, kojoj smo ovu slabicu dodali, ne ćemo obezmatičiti, te kad ih oboje jednim kadom okadimo, sići će se slabica bez matice rado ka onoj u prostor za leglo, koja ima maticu i s njome spojiti. Samo valja zapamtiti, da slabicu, koju smo obezmatičili, ne ćemo odmah dodati, nego ćemo je držati dva dana bez matice, da oseti da je lišena matice, te će se onda vrlo lako s drugom slabicom spojiti.

Ali s ovim nijesmo gotovi sa svim, jer ćemo naići na teškoće, koje se ne mogu obići bez dva pčelinjaka. Lako je na primjer spojiti dvije slabice, ako su one u dvonjcima (Zwillingsstock). Prije toga u jednom se ulištu matica uhvati pa se roj nakadi i jedan i drugi. Kad roj obezmatičen osjeti da nema matice, on rado pokorava se onom, koji ima maticu i s njime se spaja. Tako isto lako je spojiti dva ulišta, koja nijesu dvonjci, ali jedno do drugo stoje, kad se jedno ulište od tih primakne na sredinu tako da zahvaća nješto od svoga mjesta a nješto od mjesta drugoga ulišta, pa se iz ulišta doda roj primaknutom ulištu, onda će pčele sve morati ulaziti na leto primaknutom ulištu. I ovdje je jasno da se pčele ne će raštrkati, nego će se lijepo spojiti. Ali je težko ulišta spojiti, koja su na jednom pčelinjaku, ali razdaleko jedno od drugoga stoje. Takva ulišta se mogu samo onda spojiti, ako pčelar usputuje na bolju pašu pa na toj paši ostane tri, četir nedjelje, onda ih može prije polaska spojiti, pa kad se s paše poslije četir nedjelje vrati, pčele će zaboraviti na svoja stara mjesta. Ulišta, koja su na jednom pčelinjaku razdaleko jedno od drugoga, mogu se takodje spojiti vrlo dockan u mrtvu jesen, kad nastupi hladnoća i kad već počne prestajati izlet. Iz ovoga se vidi, kako je korisno imati dva pčelinjaka, koja su barem tri četvrt sahata jedan od drugoga udaljena. Ko ima dva pčelinjaka, kazaće mu se samo kako se mogu lako spajati ulišta, a da mu se pčele ne raštrkaju, kao što mora biti slučaj na jednom pčelinjaku kad su ulišta jedno od drugoga malo udaljena.

Pa kazavši kako se ulišta spajaju, kazaćemo još u kratko kakvu korist otuda imamo. Spajanjem slabica dobijamo jake rojeve, koji će nam od velike koristi biti na proljeće, kad se bude vještački rojilo, jer samo jaka ulišta daju rojeve, koji će koristi pčelaru donijeti. Spajanjem ulišta uštedi se med, koji bi slabice sve preko zime pojele, a ne bi se ipak mogle održati. Spajanjem ulišta ostavljaju se mlade matice, koje će se preko zime održati i koje će rano početi nosit jaja i umnožavati družtva, što bi vrlo stare matice mogle preko zime uginuti ili izgubiti sjeme iz kesice (receptaculum seminis), a tim je što će svaki umni pčelar znati i društvu kraj. Spajanjem ulišta na posljetku dolazi se do okvira s praznim saćem, koje će nam osobito velike usluge činiti kad na proljeće počnemo vještački rojiti.

U Karlovcima.

Jovan Živanović,
dopisni član „slavonsko-pčelarskoga društva“.

Praktično predavanje u racionalnom pčelarstvu.

(Predavao *Bogdan Penjić*, pučki učitelj i tajnik „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ pri vlastitom pčelinjaku prigodom podžupanijske učiteljske skupštine mjeseca listopada 1883.)

UVOD.

Ima tomu kojekakovih 30 godina, odkako se je podigao danas glasoviti evangelički župnik u Pruskoj Šlezkoj dr. Ivan Dzierzon, te udario pčelarstvu posve drugi smjer negoli ga je dojako imalo. Od to doba zauzima pčelarstvo u kviru obćega gospodarstva velevažno mjesto. Način pčelarenja gibivim saćem, kojim nas je upoznao dr. Dzierzon omogućio je pčelare da su mogli dublje zaviriti u nedokučivi tajni život pčele, te riešiti mnogi gordički čvor, a sve na uhar i bolji, te stalniji razvitak pčelarstva u obće.

Pčelarstvo, koje je već začelo očevidno padati, stoji danas na sigurnih noguh. Razuman i izkusan pčelar upravlja danas svojimi pčelci, kao svakom drugom domaćom životinjom, a nijedan ogranak gospodarstva nemože gospodaru donieti toliko postotaka hasne, kao upravo pčelarstvo u rukuh naprednoga i vještoga pčelara.

Bez znanosti nješto raditi, ili poduzeti, pak bilo što mu drago, značilo bi tumarati po mraku i svaki uspjeh pripustiti pukoj sreći. Tako je bilo i sa pčelarstvom sve do najnovije dobe. Od kako je prvo pčelarsko glasilo u Europi „Die Eichstädter Bienenzeitung“ zasnovalo znanost pčelarstva, koja se danas sve to više njeguje i usavršava, koli raznimi pčelarskimi djeli, toli opet mnogobrojnimi pčelarskimi glasili, od tada se je i pčelarstvo dovinulo do one znamenite prometne točke u svietu, s koje se svaki podhvat sa njekim proračunom i vještačkom sigurnošću poduzeti može. — Njekada, dok još nije znanost upravljala gospodarstvom, bilo je i primitivno pčelarstvo mnogo unosnije, nego danas, gdje se svaki pedalj pustoši obdjelava, korov i drač triebi, a šume krče i u oranice pretvaraju. Tim kulturnim napredkom uništena je množina biljkah, skojih je neumorna pčelica mnogo medka sakupljala. Imamo doduše i danas njeke kulturne biline, koje mnogo medka našoj pčelici pružaju kao: repica, razne vrsti djeteljine, heljda i t. d. pak još k tomu dizanje voćarstva mnogo podpomaže pčelarstvo, ali sva ta paša jest za našu pčelicu tako brzo prolazna da ju ona čestokrat nemože dovoljno izcrpiti. Odvje mora dakle znanost pomoći t. j. ne možebiti da bi navedene biline dulje i više medile, nego da se svaka i najmanja paša uzmogne dovoljno izcrpiti. To se postići može samo tom novom takozvanom džirzonovom metodom pčelarenja. Tko se dakle želi okoristiti probitci ove metode, neka uznastoji da ju što točnije i valjanije prouči. — Nijedan neka nemisli, ako ima koju napučenu džirzonku, da već umije i pčelariti džirzonovom metodom. Ktomu je ponajprije nuždno točno proučiti pčelu, njen tjelesni sastav, način življenja i pojedine vlastitosti. Baron pl. Berlepš veli: „Prije svega učite teoriju, jer ćete inače ostati do vieka praktične neznalice.“

Za teoretično proučavanje toga velezanimivoga predmeta svakako je najsgodnije zimno doba, a potrebita zato i izvrstna djela može dobiti svaki član „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ iz družtvene knjižnice.

Praktično predavanje.

1. *Kako se može najsigurnije i najjednostavnije svaki roj u džirzonku smjestiti?*

Na ovo, po svakoga početnika vele važno pitanje, odgovorio sam već u „Slavonskoj pčeli“ (Br. 3 tečaj I. str. 24) a sada gospodo želim to pred vami praktično izvesti. Predstavimo si da smo u proljeću, a pčelac što sam ga u tu svrhu pripravio da je roj, koji želim u ovu praznu džirzonku smjestiti. Prije svega moram nutrnjost ove prazne džirzonke urediti. Evo dakle: ja ću staviti unj 10 okvirića i to 5 u gornju a petu dolnju etažu plodišta, jer je kako vidite medište jednom daskom posve odieljeno od plodišta. Pošto se pako faktično zima već približuje, a pčela više ništa izgraditi nemože, nego sa ovim što joj sada stavim, prezimiti mora, to ću joj staviti sve same izgradjene i stranom na polak, a stranom opet posve medom pune okviriće. (Proljećem se može roju staviti isti broj okvirića, ali samo početci providjenih, dakle neizgradjenih, koje roj izgraditi ima.) Kako ću sada urediti nutrnjost ove džirzonke, tako ima biti uredjena svaka, u kojoj se kani pčelac uzimiti, ako želimo da nam valjano prezimi.

Prvi do pročelne stjene okvirić gornji i dolnji treba da je izgradjen samimi radiličkimi stanicami, u ovih da je što više cvietnoga praška. Sliedeća gornja tri okvirića moraju biti puna poklopčenim medom, a dolnja tri samo polovično ili baš i prazna. Sad mi još preostaše dva okvirića, jedan posve izgradjen radiličkimi stanicami ali prazan, taj ću staviti u dolnju etažu, a drugi, takodjer izgradjen radiličkimi stanicami, ali s jedne strane skoro pun poklopčenim medom, a s druge strane posve prazan, taj ću staviti u gornju etažu tako, da je punom stranom okrenut prema ostalim okvirićem, dakle prema nutrnjosti džirzonke, a praznom stranom prama prozoru.

Kad sam tako sve uredio, prenieti ću onu opredieljenu košnicu sa pčelom ovamo na ovu stolicu, dotično

na ljepenku, koja se na istoj nalazi. Pčelac koji se u ovoj košnici nalazi jest svejedno kao roj u proljeće, jer sam ga, kako ste vidili, iz izgradjene pretjerao u ovu praznu košnicu. Jednim udarcem pasti će sva pčela na ljepenku, evo ovako, a sada pridignem ljepenku skupa sa pčelom do otvorene džirzonke, te ju kao klupko čičaka stresem u nutra. Ako je još šta pčele u košnici preostalo udarim njom još jedanput, pa i dvaput o ljepenku dok svu tako nesmjestim u džirzonku. Pčela se odmah po okvirićih razidje, a na zadnje okviriće pričvrsti se prozor, vratašca se zatvore i pčelac, dotično roj smješten je u džirzonku. Da pako ovaj pčelac što sigurnije prezimi, pa da i što manje meda potroši utrpati ću ga mašinom, a tko neima mašine može to isto učiniti slamom, kučinom ili ma kojom drugom toplom tvari.

2. Spajanje pčelacâ.

Jeseni, prije no ćemo uzimiti pčelce, ako imamo kojeg slabog pčelca, najbolje je i najpametnije spojiti ga drugim jačim. Sve načine spajanja vam nemogu sada navesti, a još manje pokazati, nego ću Vas upozoriti na jedan, što ga ja već njekoliko godinâ prakticiram i koji je u ovih mojih džirzonkah vrlo probitačan. Kod njekolicine mojih pčelaca osujetim ja tečajem ljeta svako rojenje, te stegnem maticu Hanemanovom rešetkom samo na 6 do 8 okvirića. Prostor dakle iza Hanemanove rešetke, u kom se nalazi 12—14 izgradjenih (ponajviše trutovskimi stanicami) okvirića, služi mi medištem.

Pravo medište u ovih džirzonkah, najme najgornji prostor, koji je posve oddieljen od plodišta, upotriebim ja za posebni roj. Unj smjestim manjeg drugenca ili trećaka. U plodištu u dolnjem prostoru imam dakle pčelca sa starom maticom, kojoj je leglo dosta stegnuto, čemu se dosljedno i pčele slabije množe. U gornjem prostoru imam opet pčelca sa mladom maticom, kojoj ostavim podpunu slobodu u leženju. Pod ovakovimi okolnostmi je posve naravno, da će onaj stari pčelac u plodištu dati do jeseni prilično meda, ali će imati malo mlade pčele za uzimljenje ili kako stari pčelari vele za prisad, dočim će ona mlada matica u gornjem prostoru naleći množinu pčele. Valja dakle prije uzimljenja ta dva pčelca spojiti i to u dolnjem, većem prostoru (plodištu). To se spojenje izvede posve jednostavno, a najsgodnije je vrieme zato koncem rujna ili početkom listopada. Odstraniti ću dakle najprije staru maticu, a šnjom i Hanemanovu rešetku iz dolnjega prostora. Ovu ću maticu uništiti, ili dodati u zatvoru kojem drugom pčelcu da ju još koji dan hrani, za da ju tako u slučaju potrebe imam.

Sad moram otvoriti prolaz, koji vodi iz dolnjega u gornji prostor i tako će duha iz dolnjega prostora kroz taj otvor prodrieti u gornji prostor, a za dan dva biti će sve pčele jedne duhe i spojiti će se poput starih znanacâ, samo da će njeke do zime na gornje leto izlietati i dolietati, a njeke opet na dolnje. Drugi ili treći dan poslie ovoga spojenja morati ću maticu iz gornjega prostora skupa sa nalazećim se leglom smjestiti u dolnji prostor, pak će se tako sva pčela u dolnji prostor skupiti, gdje će najljepše prezimiti.

Ovako sam praktično izveo tri najglavnija posla, kojim se svaki početnik u racionalnom pčelarenju ponajprije upoznati ima, pokazao sam najme: kako se može staviti roj u džirzonku, kako se slabiji pčelci sa jačimi spajaju i kako se imade nutrnjost džirzonke prije uzimlenja urediti. Osim toga vidili ste kako se najjednostavnije uliepljuju početci (od umjetnoga saća) u okviriće, kako se daju izgradjivati staklena zvona i bridnjaci (prisme). Vidili ste takodjer razne sisteme džirzonakâ, koje sam ja ovdje postavio samo za proučavanje, ali svakomu pčelaru savjetujem da se drži samo jednoga sistema na svom pčelinjaku, da su mu najme sve džirzonke u nutrnjosti svojoj posve jednake, da tako uzmogne u slučaju potrebe premjestiti okvirić iz jedne u drugu džirzonku. Najtoplije pako preporučam džirzonke poleg mjere, koju je usvojilo „Slavonsko pčelarsko družtvo“ i koje su kako vidite i na mom pčelinjaku najviše zastupane. Ul uteznik (po Rotschützu), nad kojim je kako vidite učvršćena vaga u spodobi ure, koja označuje posve točno težinu nutrnje sadržine, jest vrlo praktičan za izkusnijega već pčelara, koji posjeduje oveći broj džirzonaka, a meni služi još napose za razna proučavanja. Vrlo je liepo i točno izradjen ovaj česki ul, što sam ga prekupio, bivši o. god. na izložbi u Pragu od pčelarskoga družtva u Uhřiněvesi. O valjanosti toga sistema moći ću stoprv za godinu, dvie dana svoj sud izreći. Baćka džirzonka, u kojoj su okvirići po talijanskom sistemu, — što se najme razmaka tiče, — nije baš praktična, jedno što su poluokvirići preveliki, što pri vrcanju meda velikih neprilikâ zadaje, a drugo što pčele iste okviriće vrlo nepravilno izgradjuju.

Konačno vas gospodo još želim upoznati raznim pčelarskim orudjem, ali vas u napried upozorujem, da kao što nije sve zlato što se sja, tako imade i mnogo toga pčelarskoga orudja, koje se u raznih annonca pčelarom preporuča, a ipak od nikakove praktične vriednosti nije. Racionalni pčelar, kao početnik treba da ima pčelarsku krinku, kuku čistilicu, kliješte i dobar žepni nož. Kašnje, kada se je u tom već ponješto izvježbao, te si tomu dosljedno i pčelinjak povećao, mora imati okvirnjaču (Wabenbock), koja mu je pri svakom točnijem

(8) *Tikva-yrljača*, dobro pohodj. V. lip. br. 188.
(9) *Bundeva*, sred. pohodj. V. lip. br. 189.
(10) *Tikva gujača*, isto br. 190.
(11) *Kokotica*, isto br. 203.
(12) *Strcalj*, isto br. 204.
(13) *Vela* ili *svietla kadulja*, isto br. 228.
(14) *Golokud*, isto br. 228.
(15) *Medljika* na javoru, V. lip. br. 235.
(16) *Sunčenjak*, izvrst. pohodj. V. srp. br. 238.
(17) *Divlja metvica*, isto br. 243.
(18) *Cir*, isto br. 247.
(19) *Golac*, sred. pohodj. V. srp. br. 251.
(20) *Boselak*, isto br. 252.
(21) *Mali vries*, izvrst. pohodj. V. kolov. br. 261.
(22) *Divja rikula*, isto br. 263.
(23) *Osogriz*, isto br. 264.
(24) *Vinoloza*, prije dobro pak sred. pohodj. V. kolov. br. 265.
(25) *Mljekosjed*, sred. pohodj. V. kolov. br. 266.
(26) *Prstići*, dobro pohodj. V. kolov. br. 269.
(27) *Tučanj*, sred. pohod. V. kolov. br. 270.
(28) *Osogriz* (veli izop), izvrst. pohodj. V. kolov. br. 271.
(29) *Kostrieč*, sred. pohodj. V. kolov. br. 274.
(30) *Bobika*, izvrst. pohodj. V. ruj. br. 278.
(31) *Veli bušin*, isto br. 279.
(32) *Brstan*, dobro pohodj. V. ruj. br. 280.

281 (33) *[Josipov šćap]* — Aster salignur — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja naranč. pelud.

282 (34) *[Divlji kaluber* Ceratonia Siliqua silv.*]* Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuto narančasti pelud.

283 (35) *Oslez* — Hibiscus syriacus L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njego sisa medka i sakupljo žuto gnjusni pelud.

284 (36) *Bušak* (mali bušin, bušinac) — Erigeron graveolens L., Inula graveolens Desf. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja narančasti pelud.

285 (37) *Mušmulja* — Mespilus germanica L. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žutkasti pelud.

286 (38) *Zvonac* (prdelj) — Campanula pyrami- — isto kao mušmulja br. 285.

287 (39) *Čcminjuga* — Lycium barbarum L. — dalis L. isto kao Mušmulja br. 285.

288 (40) *Tetivica* — Smilax aspera L. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja pepeljasti pelud.

289 (41) *[Krugljice]* — Cardiospermum Halicapajum — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuto narančasti pelud.

290 (42) *[Crljena paskvica]* — Solanum miniatum Bernh. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan listop. i stud.; iz njega sisa medka i sakuplja kanerinasti pelud.

291 (43) *Kameničak* — Tunica saxifraga Ker.. Dianthus saxifraga L. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žuti pelud.

Sludeni.

(1) *Zimorad*, dobro pohodj. V. sieč. br. 1.
(2) *Kraska*, sred. pohodj. V. sieč. br. 2.
(3) *Neven*, malo pohodj. V. sieč. br. 3.
(4) *Planičac*, dobro pohodj. V. sieč. br. 7.
(5) *Matereduh*, sred. pohod. V. trav. br. 132.
(6) *Kokotica*, malo pohodj. V. lip. br. 203.
(7) *Vela* ili *svietla kadulja*, sred. pohodj. V. lip. br. 225.
(8) *Golokud*, malo pohodj. V. lip. br. 228.
(9) *Sunčenjak*, sred. pohodj. V. srp. br. 238.
(10) *Divlja metvica*, isto br. 243.
(11) *Mali vries*, isto V. kolov. br. 261.
(12) *Divja rikula*, isto br. 263.
(13) *Osogriz*, isto br. 264.
(14) *Jesenski gorčik*, malo pohodj. V. kol. br. 272.
(14) *Veli bušin*, sred. pohodj. V. ruj. br. 279.
(16) *Crljena paskvica*, isto V. listop. br. 290.

292 (17) *Divja riga*, (mala riga) — Diplotaxis viminea Dec. — Cviet sred. pohodjen kroz cieli dan; iz njega sisa medka i sakuplja žutkasti pelud.

Prosinac.

(1) *Zimorad* sred. pohodj. V. sieč. br. 1.
(2) *Kraska*, isto br. 2.
(3) *Neven*, malo pohodj. V. sieč. br. 3.
(4) *Planičac*, sred. pohodj. V. sieč. br. 7.
(5) *Matereduh*, malo pohodj. V. trav. br. 132.

DODATAK.

293. *Indijanska smokva* (kaktus) — Opuntia vulgaris Mill. — Cviet srednje pohodjen kroz cieli dan svib. i prve polov. lipnja; iz njega sisa medka i sakuplja bieli pelud.

294. *Buhac* — Chrysanthemum cinerariaefolium Vis. — Cviet malo pohodjen kroz cieli dan od druge polov. svibnja do druge polov. lip.; iz njega sisa medka i sakuplja narančasti pelud.

295. *Jezičak* (volnji jezik) — Anchusa italica Retz. — Cviet dobro pohodjen kroz cieli dan lipnja; iz njega sisa medka i sakuplja bliedo žutog peluda.

296. *Metljašica* (rumena udovičica) — Scabiosa arvensis L. — isto kao jezičak br. 295.

297. *(Ljubičasta udovičica)* — Scab. Succisa glabrata Schotz — isto kao metljašica cr. 296.

(268) *Smokvenica.* — Jutrom od srpnja do listop. sisa po lišću mnogo medljike.

298. *Gazija* — Acacia farnesiana Willd. Cviet dobro pohodj. kroz cieli dan listop. i stud. na njem sakuplja žuto-narančasti pelud.

299. *Rogač*, kaluber — Ceratonia Siliqua L. — Cviet dobro pohodj. kroz cieli dan listop.; iz njega sisa medka i sakuplja žuto narančasti pelud.

Razgovori o pčelarstvu.

(Pčelar Matan, učitelj i seljani.)

(Svršetak.

Matan: Šta kažete, gospodine, jesam li dobro uzimio svoje pčelce?

Učitelj: Da bi rieč Matane. Uzimio si baš majstorski.

Matan: Pa mogu li sada biti bez brige do proljeća?

Učitelj: To baš ne. Ono je doduše istina, da je mir glavnim uvjetom dobroga prezimljenja, nesmiješ dakle zimi ni dirati u pčelce, ali ih baš zato moraš češće nadgledati. Najveći zimni neprijatelji pčela jesu miševi. Ovi ne samo da jako uznemiruju pčelu, nego mogu proždrti i sav med. koji joj za ziminu ostavimo. Zato treba pčelu i zimi češće nadgledati, pa opaziš li gdjegod mišji trag, nastoj svakako da ga uloviš i utamaniš. Isto tako netrpi nikada, a osobito zimi ne, da ti kokoši i druga perad čeprče oko pčelinjaka; kućnog psa neveži u blizini, a ako opaziš da su ti se navrgle ptice kljucavice (djetlići), — što se kod nas češće dogadja, ako je pčelinjak u šljiviku ili voćnjaku, — ti ih svakako raztjeraj ili poubijaj. U kratko: *„Mir i brižljivi nadzor, glavni su faktori zimi u pčelinjaku.“*

Zapisnik

sastavljen 18. kolovoza 1883. u glavnoj skupštini *„I. podružnice osječkog slav. pčelarskoga družtva u Valpovu“* pod predsjedničtvom blagorod. gosp. *Matie Benakovića*, I. podpredsjednika.

Prisutnih Bilo je 11 članova.

Gosp. predsjednik pozdravlja skupštinu sa „dobro došli“ te otvara sjednicu pozivajuć I. tajnika g. *Šimu Vudg-a*, da na dnevnom redu ležeća pitanja predloži.

Točka 12.

I. Tajnik *Šime Vudy* uzme čitati odulje izviešće o djelovanju ove podružnice, kako je ustrojena sve do danas, koje izviešće ovom zapisniku priloži.

Jednoglasno se sa odobravanjem prima tajnikovo izviešće.

Točka 13.

Zatim je i g. blagajnik *Lad Michl* podneo izviešće o stanju blagajne, i. to:

Ova podružnica do danas imade 31 člana od kojih je platilo 7 cielogodišnji; 20 polgodišnji samo prinos, a 26 upisninu koja sačinjava gotovštinu ili razpoloživ novac ove podružnice:

Od tih 26 izdalo se je za vrcalo . . .	16 for.
za 2 džirzonke	10 „
dakle . . .	26 for.

Još dugujemo svotu od 8 for. za umjetno saće, 14 for. za bojadisanje pčelinjaka.

Ova skupština prima to izviešće na ugodno znanje, te želi da se što prije taj manjak pokrije iz predujma od središnjeg odbora primljena.

Točka 14.

Preduzimlje se. izbor od četiri člana, koji će podružnicu dne 26. o. mj. pri glavnoj skupštini u Osieku zastupati.

Jednoglasno su izabrani:

1. I. podpredsj.: g. *Matija Benaković.* 2. I. tajnik: g. *Šime Vudy.* 3. Član: *Slavoljub Sieber.* 4. Član g. *Vjekoslav Stiegler.* Osim toga prosto stoji i ostaloj

pregledanju neobhodno potrebna. Ova moja okvirnjača je od Baruna Rothschütza iz Bösendorfa u Kranjskoj ali si ju bogme svaki pčelar može najlaglje i sam napraviti. Okvirnjača nemora biti, kao što je ova moja sa svijuh stranâ zatvorena, ali je svakako nuždno, da je na njoj barem toliki prostor ogradjen i zatvoren da se unj jedan okvirić staviti može. U taj zatvoreni prostor stavi se onda pri pregledavanju onaj okvirić; na kojem se opazi matica. Na maticu mora svaki pčelar najviše paziti jer padne li nam matica slučajno pri takovu poslu na zemlju, to se ona kamo zavuče i ugine, a tim strada cieli pčelac. Najviše se opreznosti glede toga zahtieva u jesen gdje si pčela već nemože dohraniti, a još manje oploditi drugu maticu. Ostane li dakle jeseni koji pčelac bez matice, neima mu druge pomoći do li dodati mu odmah drugu oplodjenu maticu, a u pomanjkanju takove spojiti ga sa bližnjim kojim pčelcem, jer mu inače nema leka, što no naši vele, ciela apoteka. — Najvažnije pčelarsko orudje jest svakako vrcalo (Honigschleuder) ili medomet, kako ga je Tomić u svom pčelarstvu okrstio. Taj stroj je izumio austrijanski c. k. četnik, a rodjeni Čeh Hruška i svoj izum g. 1865. skupštinarom na velikom sastanku pčelara u *Brnu* priobčio. Od to doba nastao je čitav prevrat u pčelarskom svietu. Pomoćju toga vrcala dade se med iz saća izvaditi a saće posve neoštećeno opet pčeli povratiti. Koliko je tim izumom racionalno pčelarstvo zadobilo, možemo se najbolje osvjedočiti za vrieme dobre paše. Kad su okvirići puni medom, povadim ih, stavim četiri po četiri u vrcalo i za čas izvrcav iz njih sav med, a prazne, sa posve neostečenim satom, okviriće povratim opet u džirzonku. Ja sam dakle izvadio med, ali nisam uništio saća, pak i pčelac nemora gubit dane na novu gradnju, nego može za dan, dva sve prazne okviriće opet napuniti, a tako je samo moguće svaku i najkraću pašu valjano izcrpiti. Ja sam jedne godine u repici triput vrcao med, a pčele su uvjek ono što sam izvadio za njekoliko ura nadomjestile. Da nebilo vrcala nebi iste godine trećinu meda dobio što sam ga *samo* pomoćju toga neprocjenivoga stroja naciedio. Od velike je važnosti takodjer i to da je vrcani med čistiji i mnogo fliniji od svakoga drugoga prešanoga meda. Nijedan indi racionalni pčelar, koji posjeduje barem 10—15 napučenih džirzonaka nesmije biti bez vrcala. Sva se vrcala osnivaju na zakonu naravi da najme svi predmeti koji se u okrugu kreću, uslied sredobježne (centrifugalne) sile vanka odskaču, ako im nije na putu kakav pretežitiji predmet. Što se tiče konštrukcije t. j. mehanizma pri kretajućoj sili ima različitih vrcala. Mehanizam ovoga našega vrcala jest posve jednostavan, a kako vidite osniva se samo na trenju (frikciji). Trenjem katača o pljosnatu jabučicu, u koju je učvršćena os vretena okreće se vreteno pri laganom okretaju točka dosta brzo, jer je jabučica napram točku u omjeru kano 1 : 7; dok se dakle kotač okrene jedanput okrene se jabučica a šnjom i vreteno sadamput. Ovaj se točak tako lahko okreće, da bi na ovom vrcalu moglo svako diete med vrcati, a što je najglavnije, to vas moram upozoriti, da je cieli mehanizam, u koliko je jednostavan, ipak vrlo trajan. Ja sam prisustvujuć pčelarskim izložbam u Beču novom mjestu i zlatnom Pragu vidio mnoga i različita vrcala, ali se nijedno ovim takmiti nemože. Još vas ovom sgodom upozoriti moram, da je najbolje vrcati med odmah za zrieme paše, dok je još riedak, jer kada se jednom u stanicah sgustne, postaje sladorast ili maslast, a onda se neda sasvim izvrcati. Tim završujem za ovaj put svojim praktičnim predavanjem u nadi, da sam njim po mogućnosti ipak nješto za obće dobro doprineo, a zahvaljujem vam ujedno na ustrpljenju i pazljivosti, što mi ga za vrieme moga tumačenja poklonisté.

Dopis iz Zagorja.

Sto pčelu osobito preporuča, njezin je samorad, za koji netreba brinuti se, dok je prečega posla. Dostajeli na suprot vremena, eto zabave u svako doba koristne. Iste naravi je napose „Slavonska pčela“. Ona dolazi i za pčelareva odsutja redovito, pak će mu iza povratka njegova makar kad izpuniti prazno vrieme hasnom.

Bio sam u Varaždinu, tamo u pčelinjaku, što se ga negdje prijazno sjetio pisac „Pčelarstva“ na sviet izdanoga družtvom sv. Jeronima. Isti pčelinjak, pohadjan nekad i pažen, pust je sada, ali još na svom mjestu — ures vrtu. Mnoge sam ugodne čase proboravio ja tu nekada na mekanu divanu uz čaroban šušt miljenih pčela. — Tko je ikad počivao u liepo uredjenom mlinu Korane ili sanjario pružen na obali rieke ili vodopada, razumjeti će me. Prija neka reče mi jednoč, pritisnuv uho kvirnjaku[1]) šuplih stiena, da čuje molitvu duvna u sboru sad, a sad pjevanje puka u hramu božjem uz orgulje, pače i cielu bandu kad i kad. Divne li zaista uredbe za pobud čuvstva Bogu mila! O stieni pčelinjaka od zada visila u ono doba slika sv. Ambrozije u

[1]) Ulniku sa okviri.

pozlaćenu okviru, a naokolo slike pčelara nasledovanja vriednih. Bilo — sad se spominjalo. Pčelci ustupili mjesto vrtnomu orudju, koje se tu čuva.

U okolici grada načičkanoj nekad udobnimi pčelinjaci starinske osnove nestalo ovim traga izim jedinoga, kojemu ostalo je tek ime „Lendvajevoga pčelinjaka“ ugodan je to gajić, gdje počivah u debelom hladu uz put u Kučane. U to seoce ubavo na blizu grada, pozvao me pčelar znanac, da vidim ulnik dobavljen iz Osieka posredom gospodarske podružnice. Ulnik taj čeka prazan na roj, budeli ga medju mašami. Uzanj kakovih dvanaest košnica, punih puncati zvonova od slame, iz kojih zuje pčele glasno i veselo staru, al' uviek još novu pjesmu: „tak su naši starci delali, pak su svega dosta imali.“ Nekoje tih košnica razpolovljene su poprieko; dolnja pola vienac a gornja poklop ovomu pripojen skobami krupne žice. Odozgor poklopa je otvor za čep od drva. Jedna to novotarija, dobro došla svakomu, koji nezna što boljega, jer mu olakša baratanje na svaki način znatno. Svaku zvonoliku košnicu, koja mi do rukuh dodje, preuredjujem je ovako, ako je od slame, te ju preporučam taripčelarom u mjesto pletera od vinike omazanoga balegom, kakono ga rabe gorani za opremu pčelaca dobavljenih iz pećina i panjeva prašume. Ulnik osječki je neomazan, te ima dva reda Berlepševih okvira u dolnjem a jedan red u gornjem vlastitim podom od dieljenom predjelu. Taj će si ulnik znati omazati pčelar kućanski uljenom bojom i spremiti unj pčelca, ali okvire kako da opremi iz prva, to nezna. Kazao sam mu dakle, kako ja liepim začetke satja u okvire. Najsigurniji mi se čini liep od sira premiešana vapnom, kako ga hladna rabe stolari.[2]) Dosta je priliepiti začetak u svaki drugi okvir, jer izmed ovih nepreostaje pčelam, neg graditi pravilno u prazne okvire. Kasnije začetaka takovi netreba, ako se štedilo satjem te ga je dost punih okvira, medju koje se ulažu okviri prazni. Začetci umjetna satja ili ciele sati umjetno načinjene, pače i same stiene stanica umjetne, neimaju vriednosti za mene. Njimi kan' da je premašio um ljudski medju. Neosudjujem ipak pokušaje ove vrsti, pače držim, da pristoje diletarom.[3])

U predgradju Varaždina vidjeti je tu i tamo pčelca u znak nova mu vieka, koji ga primiče čovjeku bliž i bliže, dok nebude s ovim bi reč pod jednim krovom. Nijedan ipak nije dosada još u okvirih, ali će biti skoro jamačno. Jedan učitelj odvažio se pčelariti te bi već i započeo, da ga niesu odvratili od nauma susjedi tobože zato, što stanuje med licitari, koji da tamane pčelce medarenjem svojim očito.

Ako su ipak licitari škodljivi pčelarom, neće to biti jednim samo, neg svim u obsjegu kakovih 8—10 kilometarâ, pak kad štetu neosjete oni koji pčelaca imadu, zašto da se je boji, tko pčelaca još i neima. Nehasni bojati se zaprjeka. Ovim će se doskočiti, kad pritisnu svi. Pčelari moraju, da se udruže i zajedno idu za probitkom obćenitim, prije svega pako treba nauke, kakovu razprostire „Slavonska pčela“.

Izvan zvonova od slame imadu Kućanci i sanduka od drva, kakove je lahko podžirzončiti. Sanduk ovakav preporučen je u spomenutom „Pčelarstvu“ pod imenom „ležeće košnice“, a kao „Novi kranjski panj po džirzonskoj osnovi spisal ga je *L. Porenta* župnik in čebelar u Bohinju“ god. 1876. tiskom *Blaznikovim* u Ljubljani. Na koncu knjige pripovieda pisac, da je samo c. kr. kmetijska družba Kranjska blizu 500 takovih ulnika svojim „čebelarom“ bezplatno razdielila, a da jih „g. *Mih. Pakić* u Ljubljani zmiraj prodaja“.

Jedan ulnik ove vrsti dobio sam ja iz Zagreba još god. 1864 prijateljstvom *Petra Zoričića*, koji je za onda tajničio hrv. gospodarskom družtvu. Nanj upozorujem Vas podučen izkustvom, kao i na spomenutu knjigu g. *Porente*, kojemu nešto ilirštine škodilo nebi, prem će ga domišljati Hrvat razumjeti ovakova, kakav je.

Ovakovimi dopisi mogu Vas služiti, ako mi pošaljete 5. broj „Slavonske pčele“, koji mi je izostao.

U Zagorju, početkom rujna 1883.

O. Bertić.

[2]) Najbolji su početci od umjetnoga saća, koji se priliepe uz gornju daščicu okvirića (satonos) jednostavnim pritiskom. Ur.

[3]) Umjetno će saće igrati još veliku ulogu u racionalnom pčelarstvu, ali svakako u rukuh izkusnih i praktičnih pčelarâ, a nipošto početnikâ. Mnogi doduše navaljuju na umjetno saće, ali ti ili neznaju njim baratati, ili su se namjerili na zločestu fabriku, jer se danas već istim veliki švindel tjera. Ur.

Pčelarska cvjetana otoka Hvara.

Rad *Ivana K. Novaka*, pučk. učitelja.

(Nastavak.)

Listopad.

(1) *Zimorad*, dobro pohodj, V. sieč. br. 1.
(2) *Kraska*, sred. pohodj. V. sieč. br. 2.
(3) *Planičac*, od druge polov. mjes. isto br. 7.
(4) *Ljubidrag*, sred. pohodj. V. ožujka br. 35.
(5) *Vainilija*, prije sred. pak malo pohodj. V. ožuj.
(6) *Matereduh*, sred. pohodj. V. trav. br. 132.
(7) *Lemun*, isto br. 133.

to maticu prieči u leženju jaja. Isto tako biva i glede debljine daščica za okviriće.

Mnogi prave te daščice od prsta debljine, a dovoljno je, ako su gornje daščice (satonosi) 6 milimetara, a sve ostale 5 milimetara debele. Što je više drveta u džirzonki to je manje mjesta za stanice. Njeki pčelari tvrde takodjer i to, da pčele proizvadjaju u džirzonkah s debelimi okvirići težje toplinu, nego u onih tanjimi okvirići.

Razne viesti.

— **Nova podružnica.** Kako nas prijatelj iz djakovštine uvjerava, radi se u Djakovu oko ustrojenja II. podružnice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“. Neznamo doduše tko se najviše oko toga trudi, ali će si dotičnici, podje li im to za rukom, steći svakako neumrlo ime na polju napredka. Sretan je narod, kada ima u svojoj sredini takove rodoljube, koji u snu i na javi samo o njegovu dobru misle. Već smo tolikoput naglasili od kolike koristi može biti racionalno pčelarstvo po moralni i materijalni napredak naroda, ako se usvoji kao narodno dobro. Tomu se je jedino posvetilo „Slavonsko pčelarsko družtvo“, a do svoga cilja će se dovinuti moći zaista samo pomoćju podružnicâ. Neima pako dvojbe da bi pčelarstvo baš u Djakovu i okolici, pokraj onih plodnih poljana, bujnih livada i zelenih gajeva krasno uspjevalo. Očekujmo dakle u tom pogledu u skoro što povoljniji glas. —

— **Za košničare.** Njeki pčelar košničar opisuje, kako se može u mjesecu travnju premjestiti pčelac iz vjenčaste košnice (4 vienca) u džirzonku ovako: Pošto ja, ako ikako moguće, svaku omamu pčelâ izbjegavam, postupao sam kako sliedi: Najprije sam svu pčelu stjerao dimom u gornji dio te vjenčaste košnice, a zatim sam dolnja dva vienca, dakle polovicu košnice, skupa sa nalazećim se u njih saćem oduzeo. Saće koje sam tim dobio urezao sam u okviriće, a ostatke upotriebio za početke. Moj se je sada cieli pčelac nalazio u gornjoj polovici košnice (gornja dva vienca). Tu recimo kusatu košnicu sa pčelom stavio sam na priredjenu zato džirzonku, na kojoj sam prije onu u gornjoj daski nalazeću se rupu otvorio. Svud u naokolo oblepio sam košnicu zemljom uz džirzonku, samo da pčele nemogu nigdje izlaziti do li na leto džirzonke. Na taj način smjestio se je tečajem ljeta cieli pčelac sam u džirzonku, koju su pčele takodjer i podpuno izgradile. Kod te operacije nije baš ni jedna pčela poginula; mjeseca listopada skinuo sam sa džirzonke ona dva vienca, koja su bila puna puncata medom, a rupu u gornjoj daski džirzonke opet zatvorio i pčelca u džirzonki uzimio.

— **Znamenita statistika o proizvodu pčelâ.** Da li je tko ikada točno iztraživao, od kolike koristi mogu biti jednostavne pčelice i koliki je onaj sjegurni proizvod što nam ga one godimice pružaju? Tako pita njeki učeni dopisnik „Liberte“. Sliedeći službeni brojevi, — sastavljeni na temelju izkaza pojedinih predstojnikâ raznih francezkih okružja, kao i samoga ministarstva za poljodjelstvo i trgovinu, — pružaju nam liep dokaz o industrialnoj vriednosti pčelâ. U Francuzkoj ima danas 1,971.865 pčelacâ. Ovi su proizveli u godini 1882. 9,948.642 kilograma meda u vriednosti od 14,945.885 franaka i 2,845.749 kilograma voska u vriednosti od 8,752.290 franakâ. Ukupna dakle vriednost, što su ju pčele u Francuzkoj proizvele, iznašala je prošle godine 23.698.134 franakâ, što čini u našem novcu skoro 10 milionâ forintih u zlatu.

— **Sredstvo proti kašlju.** Englezki častnici i missionari boraveć u zemlji Zulua, osvjedočiše se da taj narod zna za izvrstan liek proti nesnosnom katarhalnom kašlju. Tečajem vremena saznadu oni njekako po jednom zarobljenom Zuluu za taj posve jednostavni i skroz neškodljivi liek, koji se danas već u Englezkoj vrlo dobro upotrebljava, zašto i zaslužuje svaku preporuku. Kuhaj 500 grama očišćenih i po više put usječenih glavica crvenoga luka u litri vode sa 80 grama meda i 400 grama metvičinoga šećera (Melissenzucker) lagano 3—4 sata, zatim kada ta smjesa ohladi, prociedi ju kroz fino sito, a prociedjenu tekućinu nalij u kakvu flašu i dobro začepi, pak je taj glasoviti liek gotov. Bolestniku se daje dnevice 4—6 punih kašika toga mlakoga soka.

— Uslied svečanosti, što ju je priredila 20. studenoga slavjanska mladež u Beču, u slavu sedamdesetgodišnjice u životu i četrdesetgodišnjice dičnog djelovanja dvorskog savjetnika prof. dr. *Franje viteza Miklošića*, odposlao je odbor „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, — koji je posebnim pozivom k toj svečanosti pozvan, — sliedeću na dr. *J. Leciejevskoga* upravljenu brzojavku: „Slava dičnom *Miklošiću*, neumornoj pčeli na polju slavistike, ponosu slavjanstva. Živio ljeta Nestorova.“

— **Pčelarska moda.** Već kroz mnogo godina trguje se sa talijanskimi, ciparskimi, a u najnovije doba i sa kavkazkimi maticami te stoga za našu i kranjsku

pčelu nitko više takorekuć i nemari. Naša i kranjska pčela, koja se, — što se tiče marljivosti u sabiranju meda, plodnosti, dobrote i rojivosti — sa svakom tudjom pčelom mjeriti može, a u mnogom ju obziru i nadkriljuje, ta se pčela posvema zapostavlja. Pitajmo se zašto? Jerbo ova naša pčela nije tako skupa. Bilo bi već vrieme, da se naša pčelarska družtva zauzmu za našu domaću pčelu da u buduće naši pčelari nebudu slični onim aristokratom, koji misle, da je sve tudje bolje i ljepše od domaćega. Navesti ću samo jedan slučaj iz svoga izkustva, kako sam najme bio osobitom hvalom zaveden, da si nabavim talijansku pčelu. Prije kakovih pet godinâ naručio sam si dva pčelca i to, samo da dobijem čistu talijansku vrst, ravno iz Italije od pčelarskoga zavoda. Platio sam za obadva pčelca 50 franaka, a ciela me je pošiljka došla na 37 for. 25 n. Punim pravom očekivah, da ću dobiti dva dobra, te za tako daleki put i valjano obskrbljena pčelca. Ali kako sam se začudio, kad sam pčelce dobio i otvorio. U svakoj košnici bijaše do 50 pčela sa maticom živih, sve ostale bile su mrtve, a u košnici ni kapljice meda. Ovakovo šiljanje pčela bez dovoljne hrane mora se svakako ukoriti i zasvjedočava veliku bezobzirnost. Da ovo njekoliko bar pčela i maticu sačuvam, morao sam im odmah dati vlažnoga meda. Da se je to dogodilo početniku, taj bi sigurno od toga časa izgubio svu volju za pčelarenjem. Zato je najbolje, da mi s našimi domaćimi pčelami rozumno pčelarimo. Ako li medjutim tko ipak voli onu tudju pčelu i želi više novaca izdavati, to neka se obrati na takove firme, koje su na dobru glasu.

— **Kako ćeš zimi najsigurnije sačuvati pčelce od miševa.** Mnoge pčelare tare zimi briga, kako bi osigurao pčelce proti miševom, pak nastavljaju stupice, nebili ih kakogoder pohvatali. Ima ih koji zatvaraju u pčelinjak mačku ili ježa, a nemisle da su i ti gosti pogibeljni pčelcem, jer akoprem love miševe, to uprav tim uznemiruju pčelu, te joj tako s jedne strane koriste a s druge opet štetu nanašaju. Njeki opet pčelari tvrde, da je čičak najbolja obrana proti miševom, te natrpaju u pčelinjak dosta čičaka. Najbolje je medjutim sredstvo *pepeo*. Imaš li zatvoreni pčelinjak, a ti naspi po podu uzduž čitavoga pčelinjaka do 8 cm. visoko ma kakva pepela, pak se neboj mišêvâ.

— **Med lieči vratobolju.** Uzmi nješto meda na tanjur, k tomu dodaj malo pšeničnog brašna, jedan žumanjak od jajeta i komadićak mladoga maslaca (Butter) Sve to zajedno dobro promješaj, dok nedobiješ žutu mast. Tako dobivenu mast namaži posve tanko na čistu beznu krpicu, koju onda obloži oko vrata, te ju onda kakvomgoder maramom omotaj. Učiniš li to dvaput nestati će vratobolje.

— **Maslačak** (Löwenzahn) (Leontodon taraxacum). Svakomu je pčelaru poznat taj nizki žuti cviet, što ga još i sada možemo naći po livadah i kraj puteva, a zar je jedno diete od njegovih stapaka pravilo karičice za lance i naušnice. Riedkim će biti poznato da mlado lišće njegovo daje izvrstnu šalatu, koja je u Francuzkoj veoma obljubljena, te ju tamo malo i veliko traži i u slast pojede. Starije lišće maslačaka je gorko, što potiče od onoga mliečastoga soka, koji se unj nalazi. Tko bude pokušao šalatu priredjenu od samoga mladoga, jošte podpuno nerazvijenoga lišća maslačakova, taj će se osvjedočiti o dobroti i tečnosti iste.

Od uredničtva: G. *I. Ž.*, profesoru u Karlovcih. Vašu liepu razpravicu nemogosmo prije objelodaniti. Javite nam se doskora.

— G. *D. T.* u Karlovcu. Što si tražio dobiti ćeš uskoro, a čim dospijem javiti ću ti se pismeno. Nežali truda oko unapredjenja racionalnoga pčelarstva. U duhu te bratski cieliva tvoj pobratim.

— G. *D. G.* u Djakovu. Tvoj me naum jako veseli. Dao Bog da ti podje za rukom. Uživao bi u napredku zavičaja svoga. Tvoje praktično predavanje očekujem. — Pozdrav svim.

— Veleč. g. *A. V.* Šumedje. Što je da se nejavljaš i da mi na moj pismeni upit neodgovaraš. Koliko imaš svjetloga meda i što tražiš za kilogram? Odgovori što skorije.

Ovomu broju prileži prospekt od A. WINTERA u Štetinu, koji našim p. n. čitateljem preporučamo.

gospodi članovom, kojih je volja, toj skupštini prisustvovati.

Točka 15.

Preduzimlje se izbor II. tajnika pošto se je g. *Luka Ćošić* u sjednici od 6. svibnja zahvalio.

Jednoglasno bude za takovoga, izabran g. *Martin Lončarević.*

Točka 16.

Tajnik *Š. Vudy* predlaže, da se iz ove skupštine umoli središnja skupština u Osieku, da bi list „*SLAVONSKU PČELU*“ ovoj podružnici poslala, da i ova podružnica ima posebno taj list, koji će kao spis moći uvršćivati u svoju knjižnicu, a osim toga da ovoj podružnici dade ako imade i koji exemplar razpoloživih knjiga za svoju knjižnicu. Ter da bar starije časopise njemačke te vrstnih pčelarah da ustupi za čitanje ovoj podružnici, dok si i ova bude u stanju držati po koji vrstniji časopis.

Prima se jednoglasno.

Točka 17.

Tajnik *Vudy* nadalje predlaže da se iz ove skupštine umoli središnja skupština, neka bi ova prigodom zamolbe svoje na vis. zemaljsku vladu u ime podpore (subvencije) i na ovu podružnicu obzir uzeti izvolela, ter u svojoj predstavci jasno iztakla korist ove podružnice kao i potrebu njenu te lošo materijalno stanje jer još mnogo treba ovoj podružnici nabavljati. da bude mogla obsežno i koristno se baviti sa racionalnim pčelarstvom, manjka joj još dosta orudja, raznih sustavah drugih za razne pokuse i. td. Ter se zato predlagatelj ufa da će središnji se odbor zauzeti za ovu podružnicu. U protivnom slučaju će se onda ova podružnica sama neposredno na visoka vladu u to ime obratiti.

Prima se taj predlog jednoglasno ter ovlašćuju izaslanici u glavnoj ga skupštini u Osieku zagovoriti.

Tim bje dnevni red izcrpljen.

Zaključeno i podpisano.

Predsjednik odsutan, zato I. podpredsjednik:
Matia Benaković.

I. tajnik: **Šime Vudy.**

II. tajnik: **Martin Lončarević.**

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ držane dana 24. kolovoza 1883. pod predsjedanjem družtvenoga I. podpredsjednika veleuč. gosp. *Antuna Hržića.*

Prisutni bijahu: gg. *Josip Auerbach*, II. podpredsjednik, *Bogdan Penjić*, I. tajnik, *Gavro Lucarić*, blagajnik, *Ivan Darebny* i *Ignjo Sudić*, odbornici, potonji ujedno perovodja ove sjednice, zatim *Mato Babogredac*, duhovni pomoćnik u dolj. gradu Osieku član družtva, te *Davorin Trstenjak*, ravnatelj višje djevojačke učione u Karlovcu.

Po pročitanju, odobrenju i ovjerovljenju zapisnika prošle odborske sjednice od 9. lipnja t. g. prešlo se na dnevni red:

Tajnik g. *Bogdan Penjić* izviešćuje, da je srebrena kolajna sa poveljom — koju je ovo družtvo, za svoje izložke od prošlo godišnje tršćanske izložbe dobilo — putem ovdašnje slavonske trgovačko — obrtničke komore, prispjela.

Odbor prima ovo izviešće na ugodno znanje.

Glede ula uteznika izviešćuje isti g. tajnik *Bogdan Penjić*, da će moći tek u budućoj odborskoj sjednici, koju reći, jer da dosada, od kako je u isti ulroj smješćen, skoro nikakove nošnje ni bilo nije, i što sada istom nješto bolja nastaje.

Na zamolnicu ovodružtvene I. podružnice u Valpovu radi podielenja predujma od 30 for. — zaključi odbor ovaj, da se po zaključenju dojduće glavne skupštine, koja će se dana 28. kolovoza t. g. obdržavati, sa samimi valpovčani (podružčari) koji će k' istoj doći, ugovori o roku za povratak ovoga predujma, u koju svrhu je izaslan odbor ad hoc, sastojeći iz g. g. odbornika: *Hržića, Penjića i Lucarića*, g. Blagajnik *Lucarić* izviešćuje. da se je dosta članova družtva očitovalo, da svojih zaostatakà prinosà, platiti neće.

Odbor zaključi jednoglasno, da se ti utuže i sudbenim putem ostatci utjeraju po §. 13. drštvenih pravila, čega radi je zamoljen, uprav sada u ovu sjednicu pridošli član družtva gosp. *Mato Stojanović*, da se on naime primi zastupstva u ime ovoga odbora, pred sudom.

Gosp. *Mato Stojanović* primio se ovoga, zamoli, da mu se samo odnosna potrebita punomoć kao i sva ostala nuždna data predadu.

Tajnik *Bogdan Penjić* izviešćuje, da su dopisujućim članovom jur razaslane priznanice.

Uzima se na znanje.

Isti tajnik izviešćuje nadalje, da je družtvo ovo do-

bilo na poklon od gosp. *Josipa Keberle-a* pčelarsko djelo Živanskoga, zatim da je ove godine bilo na družtv. pčelinjaku samo 10 rojeva, od kojih je 6 prodano a ostala 4 staricam povraćeno.

Oboje uzeto na znanje sa „živio“ darovatelj *Keberle*.

Predlog tajnika *Penjića*, da se odbor ovaj molbom obrati na slavno ovogradsko poglavarstvo, radi podielenja dozvole, za jednu sobu u novoj doljnjo-gradskoj pučkoj učioni u ovodružtvene svrhe potrebitu, jer će ih u spomenutoj školskoj sgradi na razpoloženju biti, pošto se i onako već družtveni pčelinjak nalazi u školskom vrtu smešćen, te sa razloga, što se školska mladež u racionalnom pčelarstvu praktično podučava, kao i da se nabavi jedan prikladan ormar za družtvenu knjižnicu u istu sobu.

Odbor prima jednoglasno, stim, oba ova predloga da se nazočni g. *Stojanović* stante sesione umoli, da sastavi molbu na ovogr. poglavarstvo radi polučenja dozvole za gore naznačenu potrebitu prostoriju u novoj d. gr. učioni, čega se je g. primio.

Blagajnik *Lucarić* izviešćuje, da je po odboru I. podružnice u Valpovu zamoljen, da pripošalje opomenica.

Odbor ovaj zaključi, da se odmah pošalju i da bude za buduće ovlašćen blagajnik toj podružnici potrebite tiskanice slati, samo kada bude za kakove umoljen, ali da imade o tom svakiput u sljedećoj odborskoj sjednici izviestiti.

Tajnik *Penjić* prijavljuje nove članove:

Millera Ferdu gimnaz. profesora u Osieku, *Anlaufa Ferdu* kr. brzojav. officiala u Osieku i *Trstenjaka Davorina* ravnatelja višje djevojačke učione u Karlovcu.

Svi ovi prijavljeni članovi uvršćuju se poleg obstojećega §. družtvenih pravila, u red podpomagajućih članova, počam sa tek. god. 1883.

Pošto nebijaše više nikakova predloga, bude sjednica zaključena.

U Osieku dolj. gradu 24. kolovoza 1883.

Franjo Šmidt ml. v. r., predsjednik.

Bogdan Penjić v. r., tajnik.

Ig. Sudić v. r. odbornik i perovodja ove sjednice.

Pitanja i odgovori.

1. pitanje: Može li se prepriečiti kristalizacija meda?

Odgovor: Posve prepriečiti nikako, ali na kraće ili dulje vrieme svakako. Ako se med čim ga izvrcamo stavi u prisunje, gdje se ujedno i destilira, — onda može pol godine svjetao i tekuć ostati. Isto tako, ako se već destilirani med u dobro zatvorenoj posudi stavi u drugu vodom napunjenu posudu, pak onda na vatri barem pol sata vruč uzdrži, može se dugo vremena sjajan i tekući zadržati.

2. pitanje: Koliki prostor mora biti u džirzonki *a)* izmedju okvirića i pobočnih stjena? *b)* od ozgor izmedju daske i okvirićâ? *c)* izmedju dolnje, temeljne daske i okvirićâ?

Odgovor: Na pitanje *a)* Prostor od 8 milimetarâ. Na pitanje *b)* — takodjer 8 milimetarâ. Na pitanje *c)* — visina od 30—40 milimetarâ.

Opazka. Mnogi stolari i u obće fabrikanti džirzonakâ paze na to najmanje, koliki će prostor gdje ostaviti, akoprem baš od toga zavisi laglje izvadjanje pojedinih poslovâ kao i više manje uspjevanje samoga pčelca.

Uzmimo da je prostor izmedju okvirića i pobočnih stjena 10 do 16 milimetara — kakovih se džirzonaka dosta nalazi — nemora li biti taj toliki prazni i hladni, te propušni prostor ubitačan zimi po pčelce? Pa recimo da im to zimi neškodi, ali kada ljeti pčelac ojača, a nastane jaka paša, izgraditi će pčela taj prostor, što je svakako uzaludan i bezkoristan posao. Ostavi-li se taj prostor medjutim preuzak, izliepiti će ga pčela, što pri vadjenju okvirića osobito zadrži pčelara, a osim toga je ovakov preuzki prostor najsgodniji zakutak za metilje (trlce).

Mnogi majstori nepaze ni na širinu okvirića (mislim ovdje širinu daščica iz kojih sastoji okvirić). Prošloga ljeta vidio sam džirzonke, u kojih je bila gornja i dolnja daščica okvirića 46 milimetara široka. Ako pogledamo u naravi izgradjeno saće, te njihov razmak jedan od drugoga, to nebi smjeli okvirići, uračunajuć i razmak, biti širji od 36 milimetara. Kod okvirića, koji su 46 pače i 50 milimetara široki, grade pčele jako nepravilno, jer ma im se i stavio početak po sredini gornje daščice (satonosa), to će one, izgradiv okviriće, graditi takodjer i izmedju njih, neučine li pako to (što će samo slabiji pčelac propustiti) biti će ulice izmedju saća preširoke, što je zimi svakako na uštrb pčelca. U mnogih džirzonakah nalaze se okvirići samo 30 milimetara široki. U takovih su opet ulice izmedju saća preuzke tako, da

SLAVONSKA PČELA.

Počastna diploma I. reda Beč 1882. — Ehren-Diplom I. Ranges Wien 1882.

Organ slavonskoga pčelarskoga družtva i I. PODRUŽNICE U VALPOVU.

Trst 1882. — Srebrna kolajna.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na uredničtvo, Osiek dolnji grad. Družtveni član, ako se obveže da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 2—3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 12. *U Osieku, za mjesec prosinac 1883.* *Tečaj III.*

Bezmatak ili sirotić, pčelinjak ili ulenjak, tugjice ili plienilice?

(Piše Dinko Muškardin sa otoka Cresa.)

> Nemogu ni pomisliti o hrvatskom pčelarstvu, a hrvatsko nazivlje najprvu i najodličniju ulogu da neigra. —
> Slav Pčel g. 1881. str. 50.

Godine 1883. pisao sam u „Slav. Pčeli“ pod naslovom „Sporazumimo se“ teoretično o pčelarskoj terminologiji nimalo osvjedočen, da sam tim svoju nakanu polučio. Ostavio sam „na slobodu da vriedniji i učeniji od mene svoju kažu“, kako i sada ostavljam. Dobio sam priliku, da umočim opet pero za pčelarsku terminologiju, i da „svoje mnienje nikomu nenarivavajuć“ sa teoretičnog stupim na praktično polje. Za našu stvar evo me na posao

U pčelarskoj terminologiji našoj opazio sam mnogo mana, nedostataka i netočnosti kakovih još i sada imade, te sam u svojih člancih nastojao jedino iz ljubavi i na obću korist pčelarstva našega, da se jih riešimo Nikad nisam mislio, kao što ni sada nemislim, da bi ja jedini bio dorasao, da utemeljim pčelarsko nazivlje, dapače sam pozvao gg pčelare, da „za terminologiju sve naše sile sudjeluju“ (Slav. Pčela g. 1881. str. 50.) G. Jovan Živanović medju ostalimi veoma se zanima za našu terminologiju, te povodom njeke opazke zaslužnog urednika ovoga lista (Slav. Pčela t. g. str. 27) napisa za Slavonsku Pčelu t. g. str. 44. i 45. članak „Nešto o terminologiji pčelarskoj“ na obranu trijuh terminolog. naziva, upličuć mene, koji mu vriednost onih naziva nikada poricao nisam. Ti izrazi jesu: 1. bezmatak, 2. pčelinjak i 3. tugjice, rieči za koje veli, da su narodne, te da ih narod govori osobito u Banatu i Bačkoj.

Meni je sliediti taj pomenuti članak gosp. Živanovića. Neka nikoga neiznenadi moje držanje, da sam i prama sebi bio nepristran. Spomenuti mi je ovdje na ravnanje čitalaca, da sam nekoji terminologički izraz tudjim ozvao bio, što se g. Živanoviću nije pričinjalo, nego sam i ja, bez ikojeg naputka, videć, da se pčelari ovimi občenito služe, za dobe od svoje misli odustao, te je i sam rabio, kako će se moći svatko poslie osvjedočiti.

Tko me osobno pozna, taj poznaje i moju blagu ćud i krotku narav. Opoziciju nerado činim, ali nemogu nikako pristati na svaku, što ju g. Živanović navadja. Naučili su me još za mlada onu: nolite jurare in verba magistri. Istina on po svojem visokom zvanju mora istinu

učiti, ali jednostrane misli svatko osudjuje. Odmah na početku svog članka taj gospodin hoće, da za pčelarsku terminologiju imaju se pčelari obazirati na Banat i Bačku, budući su tamo pčelari „kao što su Hanoveranci kod Njemaca“. Ja pozdravljam naše Hanoverance, za koje nisam ja a ni mnogi znao, da su tako vriedni pčelari, sa „slava“ jim. Ali znadem izvjestno, da njemački Hanoveranci nisu bili jedini, koji su stvorili pčelarsku terminologiju. Zato velim, da se mi imamo glede terminologije obazirati ne jednostrano na nekoje krajeve, gdje je pčelarstvo dobrano razvijeno, već na sve naše krajeve i na sav naš narod zvao se on Srbinom ili Hrvatom, jer gdjegod oni živu, tu ima i naših pčela tuj imade i pčelarskih izraza. Nu sve to neće dostati, jer kako za druge struke, tako i za našu sam uvjeren, štono lanjski poziv Matice hrvatske na klasične prevode veli: „da će rieči i fraze, koje će se morati prema narodnim graditi, povećati bogatstvo jezika i preči u hrv. knjigu u obće“, a napose u pčelarsku.

Predpostaviv ovo prelazim na specijalni predmet.

1. Bezmatak ili sirotić? Što se ovih rieči tiče svim je pčelarom poznato, da su i jedna i druga narodne, ali nisu toliko razprostranjene, da bi je sav narod bio hrvatski ili srpski upotrebljivao. Po Vukovu rječniku str. 20. znamo, da bezmatak je košnica, u kojoj nejma matice, weiserloser Bienenstock, apes sine regina, i za čudo o njoj nam Vuk neveli, gdje ju je čuo, te po svoj prilici neće moći „posvjedočiti svi prosti pčelari po Banatu, Bačkoj i Sriemu od kojih je čuo tu rieč i Vuk pribilježio u svoj riečnik“, kako hoće g. Živanović u Slav. Pčeli t. g. na str. 45.

I rječnik hrvatskoga iii srpskoga jezika izdanje jugosl. akademije imade rirč: bezmatak, te ponavlja što i u Vuku, apes sine regina, košnica, u kojoj neima matice. Za izvornike služe mu gg. Gjorgjević i J. Živanović. Kod ove rieči još i ovo stoji: U naše vrieme izmedju riečnika samo u Vukovu. Ajde ja odmah da potražim, ako bi to moglo tako biti, nego tomu nebi tako. Riečnik slovinsko-talijanski O. Drag. Parčića, tiskan u Zadru god. 1874. na str. 17. ima bezmatak, riečnik Iv. Filipovića te družine, tiskan u Zagrebu g 1875. na str. 25. spominje opet bezmatak, te i riečnik Bog. Šuleka, mnogo stariji od ovih, njemačko-hrvatski, tiskan u Zagrebu 1860 str. 1558. donaša rieč bezmatak, pa svi su ovi riečnici tiskani prije 1880., kada se poče izdavati riečnik jugosl. akademije. Nu za ovaj ogromni riečnik nije to nikakva pogrieška, jer se tako monumentalni i svestranojezični riečnik nesastavlja u godinu dana.

Nadalje. Bezmatak, kao i bezmatičan i bezmatičnost jesu rieči vrlo dobro poznate i našim domaćim pčelarom i piscem, tako u Fr. Horvata: Nauk o pčelarstvu na str. 58. i 59 ; te i u Jos. Eug. Tomića: Pčelarstvo na str. 82. i 83.; u Milana Kučenjaka: Pčelarstvo str. 87. do 89 , a Josip Partaš u svomu: Poučniku u vrtlarstvu, voćarstvu i pčelarstvu na str 116. do 118. spominje više puta pčelac, koji neima matice, košnica bez matice, ali nigdje nenavadja izraz bezmatak ili slične rieči istoga korjena.

Napokon zavirih i u Fr, Miklošića: Lexicon paleoslav. graec. lat. da vidim, jesu li bezmatak rabili naši praotci. Najprvo potražih rieč матн, te dojdem do značenja: regina apum (str. 364.) Odmah mi kao odlanulo. Zatim segnem za rieč безматеронь matre carens (str. 15.), pa to je, pomislim, istovjetna naša rieč: bezmatičan regina carens, premda ju naši stari u tom smislu poznavali nisu. niti to Miklošić spominje. Po nas pčelare veoma je znamenito, da su Staroslaveni znali za bezmaterić, a to je glede ljudi onaj, koji neima matere, a mi ga sirotom zovemo, nu u pčelâ mogao bi biti ul bez matice tako, da bezmaterić, bezmatak, bezmatičan i sirota nam predstavljaju jedan te isti pojam, te začuv bezmaterić usiljeni smo pomisliti na ul bez maje (gl. riečnik O. Drag. Parčića, mája regina dell' ape (6 t. j. Pavlinović) na strani 293.) ili bez matice.

Prelazeć na izraz sirotić, što znači što i sirota i sirotan, neću spomenuti, da je narodna i u Crnojgori, kako svjedoči sam g. Živanović u svojem članku, nego ću opaziti, da je Vuk neima već u svom riečniku str. 682. navadja sirota i sirotan, od koje zadnje veli, da znači njemački die Waise (auch von Thieren) to, što i Parčić u svom riečniku str. 736.: orfano (dicesi anche de' bruti). Po svjedočanstvu dakle Vukovu i Parčićevu, sirotić, ako je to svejedno što i sirotan, nebi imao metaforičkog značenja, jer se

ta rieč rabi i za živinčad, a mi znamo, da se rabi napose i za pčele. Pošto jedna rieč može imati više značenja, te se upotrebljuje u svom vlastitom značenju, tuj metafora neima mjesta. Pa da bi i bila ta metaforička figura, u ostalom i sam gosp. Živanović kao pčelar izrazuje se u istih figura, kako ćemo vidjeti.

Prigovara se, da je sirotić obstraktna rieč, nu ja velim da nije toliko obstraktna, da ju se primiti nemože, dapače je tako konkretna, rukopipateljna, očigledna, svagdanja i običajna, da ju čestokrat izgovaramo, čujemo i motrimo. Sbog toga je početnikom puno lakša, da ju zapamte, da se nje sjete, i da ju u prigodi odmah na ustiuh ili na peru imadu.

(Nastavak sliedi.)

Dopis iz Šumedja — Gradiškoga okružja.

Piše A. Večerin.

O prošlogodišnjoj pčelarskoj godini.

Čim nam je proljeće nastupilo radovasmo se mi pčelari, da će nam dobra godina biti, te da će nam se trud i posao izplatiti, ali premnoge kiše i hladne vrieme zapriećiše pčelam, da svoj neumorni posao obavljaju. — Sve u nadi još može nješto biti, ako i nije godina ranoga rojenja, ipak može biti godina naplatna u medu. Tako se mi pčelari u ovoj okolici tješismo. Sve sa nadom biti će bolje, ali do Petrova svaki dan skoro je kiša padala, a od Petrova upravo do Rokova dakle jedan i pol mjeseca nikada kiše imali nismo, te ta velika suša oduze pčelam cviet, a nami pčelarom med i nadu da će nam pčelarska glavnica dobrimi kamatami uroditi. — Gaspodo moja! ja mislim da nismo već mnogo godina tako lošu pčelarsku godinu imali. — Ja sam svake godine po 4—5 put med vadio i vrcao ali prošle godine ništa nebijaše.

Imadem 30 po Berlepšu košnica, pak nijedan mi starac nije roja pustio, osim što sam sam umjetne rojeve pravio. Nadao sam se do 4 metričke cente méda dobiti, ali neće u svemu ni jedna biti.

Pak što još? Što nisam opazio nikada do ove godine — osim drugih utamanitelja pčela, nahrupiše mi na pčele silni vrabci; — stanu pred košnicu i žive pčele hvataju i žderu. Razna sam sredstva upotrebljavao da ih otjeram pak sve zabman. — Kad već ništa nisam znao, misleći da od dva zla volim manje odabrati, uzeo sam čista žita i pred pčelinjak bacio, neka to žderu samo neka mi pčele ostave. — Pak, gospodo, što mislite, što sam tim postigao? Vjerujte mi žito nisu ni gledali, nego samo udri po pčelami.

Tako mi upravo vrabci, dok se nije kuruz ozrnio, haraše pčele i veliku štetu nanesoše. — Milo mi je bilo čitati u austro-ugarskih novina, gdje piše urednik, da će mu jedan pčelac, koji se nije rojio, do 40 for. koristi donesti, s toga želio bih da se još koji od pčelara javi i sa ovom godinom pohvali, kad mi u ovoj okolici tužni evo pčelarsku zima dočekasmo.

Nješto o starom voščanom saću.

Izkustvom je dokazano, da kadgod se pčela u stanici izleže, ostavi svaki put svoju košuljicu u njoj, te što se više u jednoj te istoj stanici pčela izleže, tim stanica sve užja i manja postaje. Iz ovoga sliedi: da pčela u novoj stanici izležena, veća je, bolje razvita i za svaki posao sposobnija je od pčele u staroj stanici izležene. Zaoto saće što je starije to je deblje i težje. To je opet razlog zašto se stari pčelci osim stare matice svake treće godine suše i uništuju (dakako u košnicah sa negibivim saćem). Što ćemo dakle činiti u košnicah sa gibivim starim saćem? — Stopiti ga u vosak veoma ćemo malu korist imati, jer što je saće starije, tim manje u sebi voska sadržaje.

Da nam ipak staro saće koristonosno ostane, nuždno je stare stanice sa tako zvanog voščanog zida odstraniti. — Ja sam najprije kušao stanice nožem odrezati i to sa jedne i druge strane. Premda je i to dobro, to ipak košuljice dio ostane na voščanom zidu, te pčele većim dielom taj dio košuljice neizčiste, nego na njega nove stanice nadozidju.

Velim dobro je i polustare tako čistiti, jer tim se u proljeće mnogo uzčuva saća, da se crv neizleže i saće nam nepohara. — Mnogo bolji je način, koji sam prvi put ove godine pokušao, samo što po ovomu sliedećem načinu nemogu se obe strane čistiti, nego jedne godine jedna, a druge godine druga strana, te tako za dvie godine dobijemo od staroga mlado saće. Postupam ovako:

Uzmem nož tubastoga vrha (vrh mora biti naoštren). Vrh noža turim u stanice do zida, te njekoliko stanica sa palcem i nožem pritisnuv izvućem (iztrgnem). Početak je samo otežak, a kašnje se olahkoti posao. — Tim načinom odlupe se stanice od zida skupa sa košuljicami, te ostanu samo začetci stanica na zidu, kao kod umjetnoga saća. — Tako ću na proljeće pokušati sa drugom stranom, te mislim da bi takovim čišćenjem više godina staro saće poslužiti moglo.

Njekoliko o sačuvanju voščanoga saća.

Da se u sadu crv nezaleže, najbolje ga je u prozračnomu mjestu držati tako, da se jedan okvirac drugoga nedotiče. — Sve je to dobro do svibnja, ali u mjesecu svibnju niti prozračna mjesta, niti sumporenje u posudah kamenitog ulja nemogu sasma prepriečiti, da se štetni crv nezaleže.

Što je dakle činiti onomu, koji u to doba još dosta praznoga saća ima?

Ja sam kušao i za dobro našao najdulje svakih 8 dana sve saće pregledati, te gdje crva nadjem, toga sa šibicom zavrtiv ga u stanici, izvadim i ubijem ga. — Ako je pako crv već koji red stanica pokvario, treba taj red stanica sa nožem porušiti, a pčelice će već takovo saće u košnici popraviti.

(Svršit će se)

Pčelar Kittl u Ugarskoj.

Piše *Šime Vudij*, I. tajnik podružnice u Valpovu.

Početkom prošlih velikih školskih praznikah smislismo se nas četiri sudruga — učitelja — gg. *Josip Blagojević*, učitelj iz dol. Osjeka, *Josip Schrempf* iz Rakitovice, *ja* i *Drag. Kalafadjić* iz Martinaca, potonji nam ponudi svoja kola — na čemu mu ljepa hvala — te uputismo se u susjednu Ugarsku, da pohodimo umno uredjeno imanje i gospodarstvo Njeg. visosti nadvojvode *Albrechta* u Herczeg-Laku, a po tom da se malo ogledamo, kako se pčelari u Ugarskoj, nebi li šta koristnoga za unapredjenje gospodarstva i pčelarstva opazili i naučili. Obširnije ob otom nalaziti će štovani čitatelji u broju 12. lietošnjega „Gospodara“ u posebnom članku opisano. Ovdje mi je samo one bitnosti opisati, koje strogo spadaju na pčelarsku struku, s toga i jesu samo namienjene štovanim čitateljem pčelarskoga lista.

Put nas nanese ili bolje rekuć naš vodja — gosp. J. Schrempf — nas uputi u selo Lipovicu, koje je od H.-Laka po prilici 1 i pol sata udaljeno vozeć se prama severo-zapadu. Dopadosmo u to selo po prilici oko 10 sati prije podne. Kod prve kuće na lievoj strani kako u selo dospjesmo ustavi naš vodić dorata, te nas čini silaziti s kola, jer da će nam nješto liepa i zanimiva pokazati.

Kako u dvorište upadosmo, podje nam u susriet kućedomaćin. To je čovjek malen, okrupan, odjeven u kratkom zobuncu, starčić od kakovih 70 godina i više. Vanjski mu je izgled priprost i rekao bi na prvi pogled taj nezna niti pet nabrojiti. Ali za čudo, u njem je skriven veliki duh umnoga pčelara. Obrtom je stolar ali već više godina je prošlo kako je obrt napustio, te se samo onda laća pile i blanje, ako si kani priugotoviti novu trnku, naravno trnku za pčele, ali takovu koju je čitao ili gdje vidio da odgovara posve racionalnom pčelarstvu, da i on učini svoje pokuse, ter se uvjeri hoće li mu za one predjele odgovarati i hoće li mu njegova pčela uspjeha pokazati. Ili da si načini kakav stroj ili orudje, kojega uman pčelar za svake ruke posla i radnje treba i imati mora, ako želi što bolje uspjevati. — Naš vodić Schr., koji je s njim veoma dobro poznat, jer dok je ovaj u susjedstvu mu učiteljevao — u Bengi — bili su oba na glasu pčelari one okolice, i samo ovom imade taj starčič — kako sam priznade — zahvaliti, da je u pčelarstvu tako napredovao. Od njega se je veli mnogo naučio, da je mogo poslje samostalne i uspješne pokuse praviti. Nakon više godina kako se ova dva znanca nevidješe bio je ovaj susretaj srčan tako, da je čestiti starac uzkliknuo: „Hvala Bogu što sam Vas još jednoć vidio gosp Schrempf prije nego li umrem, i da se s Vami još jednoć mogu razgovarati o naših dragih pčelicah, jer odkako mi Vi odoste iz ovih krajeva, neimam nikoga s kim bi se posavjetovao, već sam sam sebi ostavljen, i tako često puta načinim kakav nesmisao za koj se kašnje kajem!“ — Nakon toga nas naš vodić predstavi sve redom kao učitelje i pčelare, ter umoli starca, da nam pokaže svoje pčelarstvo. U svojoj priprostoj skromnosti čestiti starac se malo sbuni i izpričavao, veleć da je on samo „Pfuscher“ u pčelarstvu, te nam srdačno ponudi poći s njime u pčelinjak. Al kad mi tamo imadosmo što i gledati.

Pčelinjak doduše je priprost i vrlo primitivno načinjen, ali zato je njegova uredba krasna. Nabrojismo 250 kom. slamnatih običnih košnicah, 56 ormarićah džirzonskih ali ležaći i 8 džirzonkah po prvobitnom Džirzonovom izumu. Dobri starčić nam se izpričavao što još toliko ima zvonastih primitivnih košnica, i što se nemože okaniti barbarizma, da pčele tuši, nu veli, da on to čini što može redje, bud što ih više ostavlja za rojenje, bud da ih pred izmakom paše lošije spaja ili pako nadopunjuje i pojačuje one oslabljele ili bezmatičnjake u Džirzonkah i tako vrlo malo ih padnu žrtvom. Upitasmo ga za lietošnji prinos, veoma se je povoljno izjavio, dapaće većemu se uspjehu nada već ikada.

Rojenje mu je povoljno izdato, a o tom se uvjerismo, da su već u ono doba, dakle koncem srpnja, bili

dubkom puni, kao i slamnate košnice bile su njeke da se dići nemogoše.

Tumačenje njegovo nam se je svidjalo, osobito što je svoje nazore razvijao glede raznih vrsti i sistema od ulišta. On mnije, koliko je opazio, da je svako ulište dobro za pčelarenje u kojemu pčela po volji pčelara graditi i raditi mora, te u kojem pčelar slobodno svaki napredak ili nedostatak opaziti može, pak za dobce tomu predusriesti. Odsudjuje naravno zvonaste košnice, ali samo s toga gledišta, što pčelaru nije slobodna ruka u njih, medjutim što se rojenja tiče vrlo im je sklon.

Njekako mu se svidjaju rojevi iz zvonastì košnica jači, te da ih zato osobito u tih košnica drži. Naproti veoma je zadovoljan sa Džirzonkami, jer tuj je med, tuj je korist i plaća pčelarovu trudu.

(Svršit će se.)

Ovogodišnji izvještaj pčelarstva.

(Iz okružja Novogradiškoga.)

Prošle zime su pčelci u ovoj okolici prilično dobro prezimili, legla se je već u rano proljeće podosta nalazilo, a od polovice travnja do konca lipnja dapače u velikoj množini tako, da je mogao svaki izkusan uman pčelar lahko razpolagati leglom, t. j. umjetne rojeve (razklade) praviti, samo da je na pčelinju pašu dobro vrieme uplivalo.

Čitao sam u njemačkih pčelarskih novinah da matica već u rano proljeće sluti kakva će ljetina nastati, pak ako ima nastati po pčelarstvo plodna i obilna godina, onda veliko množtvo jaja nanese, samo da si što više radilica odgoji, koje mogu onda svaku nastavšu pašu valjano izcrpiti. Ako je tomu zbilja tako, onda se je ove godine izjalovila slutnja matice, jer je ovogodišnja ljetina nas ovdašnje pčelare nemilo iznenadila. Naše su livade i ove godine bujale raznim koristnim cviećem, osobito cvietom biele djeteline, ali skroz kišovito vrieme, koje je trajalo ća do Petrova, izpralo je po naših poljana i bujnih livada sav cviet tako, da je moje vrcalo moglo gdjegod u zapećku posve mirno počivati. Rojeva je bilo takodjer malo, a koji pčelar nije zamjenio starog pčelca sa rojem prvencem ili obratno, te mu tim svako dalnje rojenje nije osujetio, taj je večinom stradao. — Najgorje su prošli oni pčelari, osobito košničari, koji su puštali drugence i trećake, kao i oni, koji neimadoše niti znadoše smjestiti roj u gotovo saće, akoprem gdjekoji i džirzonke imadjahu. Pošto je dakle kiša sve poljsko i livadno cvieće izprala, a poslie Petrova dugotrajna suša nastupila, to je cvieća, a s njim i nektara za našu pčelicu nestalo, a kad pčele neimadoše od kuda meda nositi, nemogoše bogme ni voščanoga saća graditi i tako, osobito košničarom, ostadoše košnice posve prazne.

Nisam još nikada upamtio, da su pčele već početom srpnja trutovnu vojsku držale; to je indi znak zle ljetine za pčelarstvo. Kakav resultat doživiše pčelari ove jeseni reći ću u kratko: Košničari, koji nisu ništa znali o spajanju pčelaca, moradoše sve svoje stare i mlade pčelce prodati po što po to licitarom ili trgovcem židovom, jer im mnoge starice, pa i rojevi, osobito kasniji, neimadoše dovoljno hrane za prezimljenje. Pri takovoj prodaji su opet mnogi sa vlastitoga neznanja malo dobili, jer nisu sami razstavljali med od voska, nego su voštinu sa medom pod jednu cienu prodali, a u mnogih košnicah je bilo skoro više voska nego meda, to i sami dotični trgovci predamnom potvrdiše.

Ja svojim bližnjim pčelarom svjetujem, da uvjek zamjene roja prvenca sa svojim starim pčelcem, jer tko tako radi, taj je siguran da će do jeseni imati obadva pčelca jaka i za prezimljenje sposobna, a ako je ljeto iole s pašom obilno, može meda od obadva oduzeti, bilo to sad u košnicah ili džirzonkah. — I ja sam baratao sa košnicami, pak sam znao kadkada testeru uzeti, — ako nije drugoga otvora bilo ili košnica na vience priredjena — ozgor koliko sam znao odrezati i med oduzeti, a pčelca opet za zimu obskrbljena ostaviti. To slabo ili ništa nehasni imati puno rojeva ljeti, a morati ih onda pod jesen spajati, ili kako to mnogi košničari rade, svoje slabe rojiće po 50 novč. najviše 1 for. (izuzam stare jake pčelce) prodavati. Zato ja umjetno rojenje veoma odobravam, jer mi je pčela u mojoj vlasti, te ju po svojoj volji i po razlogu množim, a neoslabiv je nimalo. Ovom sgodom nemogu propustiti, a da nepotvrdim da je glede umjetnoga rojenja razlaganje veleč. gosp. umnoga pčelara iz Šumedja svake hvale vriedno.

Tko hoće da brzo nauči praviti umjetne rojeve ili barem prepriečiti previše rojenje, taj mora najprije proučiti teoriju. — Tko znade kako je u pčelinjem carstvu i kućanstvu, što je najme leglo mlado, što li staro, kako matica postaje itd., taj neće s pravoga puta saći. Najsgodnije pako vrieme za proučavanje teorije jesu dugačke zimske večeri. Liepo barun Berlepš reče: *„Lernet*

vor allem Theorie, sonst bleibt ihr auch in der Praxis Stümper euer Lebenlang.“

Konačno želim svim našim pčelarom i gospodi članovom našega jedinoga pčelarskoga družtva bogato i preobilno buduće ljeto u pčelarstvu, da nam se ono nadoknadi, što smo ove godine izgubili.

Seoci, mjeseca prosinca 1883.

Mato Miletić,
pčelar.

Dopis iz Zagorja.

Ulnik jedan, za koji veli „L. Porenta v Bohinji“, da je to kranjski panj, dao sam lani nekomu gorjanu pol sata od Radoboja za uzor. On si je zanj nabavio pčelca, te mu se stvar dopala na toliko, da si je načinio takav ulnik jedan 24 okvira dug, te ga namiestio u prozor sobe, neka mu je pri ruci, na oku. To se opet dopalo pčelarom okolice, pak mu nudjaše po pčelca za ulnik. On prihvaćao ponude i dobavljao na taj način pčelce. Sa prvim ulnikom, što ga napučio rojem, bila mu loša sreća: nadošle tudjice, te nije hasnilo nego prenesti pčelca u Radoboj, odakle mu se vratio sa knjigami. Od to doba proučio čovjek Tomića i Kućenjaka gotovo na izust, te on ni pet ni šest, već hajd dalje u ime božje. Na prozoru nije bilo sgode za zimu, valjalo dakle smiestiti pčelca pod strehu izvan kuće uz druge, gdje svi zaštićeni od sjevera i ljute studeni, doživiše proljeće, dok ja neodoh, te me nije bilo do na kraj kolovoza. Vrativ se u to doba imao sam što vidjeti. Trinaest kvirnjakah uzpored punih puncatih pod istom strehom. Gorjanin pravio ulnike, za koje dobivao pčelce. Iz zvonolikih košnicah preseljivao jih u okvire, a da košnicah pilio nije, kako to dopis iz Šumedja u 3. broju ovogodišnje „Slavonske Pčele“ nauča. Udariš li pešću jedne ruke košnicu držanu drugom rukom čvrsto sa jedne strane, pak onda okrenuv ju sa druge strane, izpasti će koja sat, te ćeš, što se inače neda, savinutim nožem izrezati lahko sve. Priečke valja dakako povaditi prije.

Na opisani tuj način napunio čovjek svoje ulnike i razpačao toliko „kranjskih panjevah“. Za sebe ponapravio jih kojekako: jedne razpolovio i složio na dva kata, druge pretinio u dvojke jedno- i dvokatne, uredio im medišta, riečju: dao se na prenaprave i poboljšice kakono to rado biva kod početnikah u obće, kad stanu razmišljati o stvari, koja im sve to zanimivija postaje. Sve mu je to liepo za rukom pošlo, tek sa prvim pčelcem bilo opet nevolje. Spašenoga lane jedva od tudjice napala ljetos gnjiloba (truleš-Faulbrut. ur.) Stvar ovdje nečuvena; pak kako prošla?

Kad se izzimio pčelac, našlo se u njega vlage i pljesni, a hranilo ga kupljenim medom, izgnječenim, po zlu običaju iz pčelca sa leglom i drugim smradom. Jeli sad škodilo ovo ili ono, tko zna? jedno od toga svakako, ako ne obadvoje, ele čovjek stavio pčelca u nov ulnik, posudio mu čiste gradje i zdrave, nezdravu gradju porabio za vosak a stari ulnik sa okviri skupa, očišćen pomno, ostavio, gdje pčele donj nemogu. Jesenas dogradio se sumnjivac zdrav i čitav; gnjilobi nigdje traga.

Prijatelj dočekav me pun veselja i pripoviedao mi sve to, kao inštruktoru svômu, prilikom smotre, koju dostojnim zbiljem održasmo nad pčelci. Pokazav mi zatim do pol cente meda i razmjerno voska, što mu ga odpalo od pčelinje gradje razrezane u okvire. Izza smotra sliedio banket u četiri oka, tek gazdarica dvorila liepo.

Veselilo to i mene, te zadovoljan uspjehom uručih prijatelju sve brojeve „Slavonske pčele“, što jih se za odsutja mojega nakupilo bilo. Tek **5** broj je izostao. Pisah Vam zanj jedanput, pak evo opet. — (Sad ga sigurno već primiste. Ur.)

„Kranjski panj“ dobiti ćete za vrieme izložbe. Ma to nije panj, već sanduk, kakav je početnikom u volji radi jevtinoće i lahka baratanja. Zvonarom se dopada prodor u dnu košnice zataknut čepom. Takvoj košnici podmetnuo sam proljetos vienac, a odrezao jesenas dno odozgor puno meda i nadomiestio poklopcem, tek da netarem pčelca. Kako je ovaj još težak, preboljeti će, a odrezano dno izkrpati će se pak rabiti za medište kao poklopac.

Šumedjani si kvare košnice režuć ih uzduž na način *Berlepša.* Podmetneš li zvonaru sanduk s proletja sići će pčelac i graditi makar u okvire, te možeš odrezati pod jesen košnici dno odozgor poprieko, a druge jeseni dići ostatak.

U Radoboju 6. listopada 1883.

O. Bertić.

Zapisnik

IV. redovite glavne skupštine „Slavonskoga pčelarskoga družtva“, držane 26. kolovoza 1883., pod predsjedanjem I. družtvenoga podpredsjednika veleučenoga gosp. prof. *Antuna Hržića.*

Gospodin predsedatelj konstatirav, da je u skupštini, u smislu § 23. družtveni pravila preko 20 članova pravo glasa imajućih, usljed čega se glavna skupština obdržavati može otvori skupštinu, uz izraz svoga sažalenja što i ovu blagorodni gospodin *Franjo Schmidt ml.* predsjednik ovoga družtva radi bolesti svoje otvoriti nije mogao,

oko $^1/_2$ 4 ure po podue, pozdraviv liepim i jezgrovitim govorom prisutne skupštinarine.

Ponajprije bude gospodin *Ignjo Sudić* član odbora umoljen. biti perovodjom ove skupštine; čega se ovaj snajvećom pripravnošću primi.

Izvještaj I. tajnika gospodina *Bogdana Penjića* vidi broj 8 i 9 ovo družtvenoga glasila „Slavonska pčela“.

Izvještaj tajnika I. podružnice u Valpovu gospodina *Šime Vudia* vidi broj 8 i 9 spomenutoga družtvenoga glasila.

Veleučeni gospodin *Gavro Lucarić* družtveni blagajnik izviešćuje, da se u ovodružtvenoj blagajni do danas nalazi gotovina od 544 for. 8 novč.

Za pregledanje računa za god. 1882 izabrana su g. g. *Josip Auerbach, Mato Stojanović i Ignjo Sudić.* a izbor jednog zajmenika bude povjeren upravljajućem odboru.

Gosp. *Mijo Benaković*, podpredsjednik I. podružnice u Valpovu, predloži da se dosadanjemu upravljajućemu odboru podieli absolutorium, te da se istomu izrazi na dojakošnjem djelovanju oko napredka družtvenoga, najveća zahvalnost.

Predlog ovaj bude jednoglasno primljen i sa gromkim „Živio“ popraćen.

Skupština izabra per aclamationem g. g. *Franju ml. Schmidta*, predsjednikom, zatim *Antuna Hržića, Josipa Auerbacha, Bogdana Penjića, Gavru Lucarića, Ignju Sudića, Ivana Hešteru, Ivana Darebnog i Matu Stojanovića* za odbornike, a za zamjenike g. g. *Matu Kišpatića, Franju Bengyela i Ljudevita Stulhofera.*

I. tajniku gosp. *Bogdanu Penjiću* bi osobita zahvalnost izražena, što se je dosele s uredjivanjem družtvenoga glasila i tajničtvom toli harno bavio; na čem se isti srdačno zahvali, obrekav, da će uredničtvo i nadalje zadržati, a tajničtvo, da mu nije dalje moguće, sa razloga što je svojim zvanjem i inimi poslovi priečen; ali na izričnu molbu skupštinara primio se opet i ovoga.

Gosp. *Benaković* predlaže, da se radi preinake pravila u pogledu oživotvorenja podružnicah, imenuje odbor, koji će ista izraditi te ih onda izvanrednoj glavnoj skupštini za odobrenje predložiti a zatim visokoj kr. zemalj. vladi radi potvrdjenja podastrieti; naprotiv predlaže gosp. tajnik *Penjić* da ovaj odbor uzporazumljenju s odborom podružnice u Valpovu to izradi a centralni odbor, da jih odmah visok. kr. zem. vladi podastre.

Potonje bude jednoglasno prihvaćeno i u isti odbor izabrana g. g, *Antun Hržić, Bogdan Penjić, Gavro Lucarić i Mato Stojanović.*

Glede § 1 predlaže g. tajnik *Penjić* da se onamo promieni da se u buduće družtvo nazivati ima „Hrvatsko pčelarsko družtvo“ u dolj. gradu Osieku a družtveni list „Hrvatska pčela“ sa razloga, što se je velika većina vanjskih članovâ za istu promjenu zauzela ter je dosadanje nazive njekim separatizmom smatrala, a sam tvrdi obrazlažuć tu svoju tvrdnju da bi družtvo ovo, ako se spomenuta imena poprime znatno veću korist imalo nego sa dosadanjimi nazivi.

Nakon podulje debate bude jednoglasno zaključeno da se odsele i naročito od početka god. 1884 družtvo ovo ima zvati „Hrvatsko pčelarsko družtvo“ u dolj. gradu Osieku a družtveni list „Hrvatska pčela“,

Predsjedatelj gosp. *Hržić* pita, gdje da se imade sljedeća i to V. redovita glavna skupština obdržavati.

Jednoglasno bude zaključeno da se obdržaje u Valpovu.

Za verifikatore ovoga skupštinskoga zapisnika izabrana su g. g. *Matiša Stojanović i Mato Kišpatić.*

Tajnik I. podružnice u Valpovu gosp *Šime Vudi* zamoli, da se spomenutoj podružnici daje posebni primjerak družtvenoga glasila za knjižnicu iste.

Ovo bude jednoglasno odobreno, kao i jošte da se istoj izdadu svi do sada izašli brojevi ovodružtvenoga glasila, koji se u zalihi nalaze.

Isti gosp. Tajnik zamoli nadalje da se prigodom podnašanja molbe na vis. kr. zemalj. vladu radi subvencije uzme obzir i na podružnicu Valpovačku, jer da i ova izdašnije podpore neobhodno potrebuje.

Skupština zaključi, da se ova podružnica obrati posebnom molbom na centralni upravljajući odbor, koju će ovaj sa svojom vis. kr. zem. vladi podastrieti.

Gosp. *Davorin Trstenjak* član ovoga družtva srdačno se zahvali na prijateljskom susretanju, koji je lih amo u Osiek iz Karlovca došao, da uzornije pčelinjake ovdje pregledi, što mu je za tamošnje racionalno pčelarenje nuždno.

Pošto neimade nitko više kakova predloga, bi skupština zaključena.

U Osieku dne 26. kolovoza 1882.

Antun Hržić v. r.
zam. predsjednika.

Bogdan Penjić v. r.
tajnik.

Ignjo Sudić v. r.
član odbora i perovodja ove skupštine.

Zapisnik redovite odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“

držane dana 10. rujna 1883. pod predsjedanjem veleučenoga gospodina *Antuna Hržića.*

Prisutni g. g.: *Josip Auerbach*, *Bogdan Penjić*, *Gavro Lucarić*, *Ivan Darebny*, *Mato Stojanović* i *Ignjo Sudić* odbornici i članovi družtva: *Dr. Mijo Kišpatić* i *Ivan Kretsl.*

Prije svega umoljen je gosp. *Ignjo Sudić* član odbora, da bude perovodjom ove sjednice, čega se on drage volje i primi.

Po pročitanju i odobrenju zapisnika prošle odborske sjednice od 24. kolovoza 1883. prešlo se na dnevni red.

Predmet današnje sjednice jeste konstituiranje novoizabranoga upravljajućega družtvenoga odbora.

U ovoj jesu jednoglasno izabrani i to: za družtvenoga predsjednika blagorodni gosp. *Franjo Schmidt ml.* za I. podpredsjednika veleučeni gosp. *Antun Hržić*, za II. podpredsjednika poglaviti gosp. *Josip Auerbach*, za I. tajnika ujedno urednika družtvenoga lista, knjižnice i za nadzornika družtvenoga pčelinjaka samo za ovu tekuću godinu, blagorodni gosp. *Bogdan Penjić*, za II. tajnika poglav. gosp. *Mato Stojanović*, i konačno za blagajnika, veleučeni gosp. *Gavro Lucarić.*

I. tajnik g. *Bogdan Penjić* izviešćuje da je blagorodni gospodin *Franjo Stražimir* kr. umirovljeni porezni official poklonio ovodružtvenoj knjižnici „Nauk o pčelarstvu“ na čemu mu se odbor zahvaljuje klićuć „Živio!“*)

U Osieku, dne 10. rujna 1883.

Ig. Sudić,
odbornik i perovodja ove sjednice

*) Vrli taj starina, koji je znao dictinjem veseljem govoriti o napredku Hrvatskoga naroda, preminuo je nedavno. Mir i pokoj plemenitoj njegovoj duši. Ur.

Razne viesti.

— **Odlikovanja.** Pri gospodarsko-obrtničkoj zemaljskoj izložbi u zlatnom Pragu (od 13.—18. svibnja 1883.) odlikovan je glavni suradnik „Slavonske pčele“ veleč. g. *Dinko Muškardin* sa otoka Cresa za izloženi med od kadulje (žalfije) *mjedenom kolajnom.* (U svom izvještaju o toj izložbi navedosmo, da su izložci g. *D. Muškardina* prispjeli kasno u Prag, kada je najme dotična komisija za ocjenjivanje bila već pregledala i ocienila sve izložke. Uz sve to nije mogao referent pčelarskoga odjela propustiti, a da predsjednika gore spomenute komisije neupozori ma i naknadno na krasni i osobito tečni med, što ga je izložio naš *Dinko Muškardin*, i tako ga zapade, pošto su sve srebrne kolajne već porazdieljene bile, ipak častna nagrada: mjed. kolajna. Ur.) — Uredničtvo ovoga glasila bi takodjer pri istoj izložbi odlikovano *diplomom priznanja.* (Diplom uznani.)

— **Požežka podžupanija.** Kako nam se iz Požege javlja, naumio je tamošnji kr. žup. školski nadzornik pogl. g. *Gjuro Balog*, uvesti pri njekih školah podžupanije požežke podučavanje u racionalnom pčelarstvu. (Gosp. se je nadzornik obratio prije njekoliko dana pismeno na uredničtvo, te se popitao, bili mogao dobiti i pošto 18 komada uzor-džirzonakâ. Medju ostalim evo njekoliko njegovih plemenitih rieči: „Davno sam već gojio želju, da mi svaka od područnih škola ima barem po jednu uzor-džirzonku, da tako učitelji uzmognu školskoj djeci što laglje tumačiti neumorno radenu zadrugu pčelicâ, pa tako školsku djecu, a po njih i roditelje što uspješnije i u pčelarstvu podučavati. Ta se moja želja ima ove godine svestrano oživotvoriti u području kr. podžupanije požežke.“ Želimo plemenitomu naumu toga rodoljuba najljepši uspjeh, a taj neće uzmanjkati, ako ga budu samo gospoda učitelji u tom svojski podupirali. Požežanom dovikujemo: „želite li da Vam se u okolici umno pčelarenje uvrieži i razprostrani, a Vi oživotvorite što prije podružnicu „Slav. pčel. družtva“ te u nju što više seljakâ privucite, pak će Vas zaista djeca i unuci vaši blagosivati. — U.)

P. n. gospodi družtvenim članovom. „Slavonska pčela“ zasadila je za ove tri godine Ovim brojem završuje naše družtveno glasilo svoje III. godište. medju svojimi milimi čitatelji obilje duševnoga meda u pogledu naprednoga pčelarstva, pak je sigurno mnogo zrnce palo na plodno polje. — Ona je bila koja je svoje čitatelje svim dobrim i novim upoznavala, svom svojom duševnom i tjelesnom snagom djelovala i kojoj je bila uvjek glavnom skrbi naše domaće pčelarstvo, te je zato i stavila svu nadu u naše družtvo i družtvene članove, koje je svakom sgodom bodrila na složni rad, a branila proti svakom zlobnom sumnjičenju.

Svim veleštovanim suradnikom i izvjestiteljem, koji su nas tečajem prošle godine podupirali, te zajednički s nami radili na boljak našega pčelarstva, na procvat našega družtva i pomnoženje njegovih članovah, izričemo ovim najusrdniju hvalu.

Umoljavajuć sve naše čitatelje i prijatelje, da složnimi silami i svom voljom uznastoje oko uspješnoga razvitka našega družtva, pribavljajuć mu što više članova; želimo svim ukupno blagu i sretnu novu godinu.

Uredničtvo.

Kratak naputak glede ustrajanja podružnica.

Polag promjenjenih družtvenih pravila, koja su već vis. vladi na potvrdu podastrta mora se složiti najmanje 20 prijatelja pčelarstva, da u kojem mjestu ili okolici oživotvore podružnicu centralnoga družtva. Uprava podružnice sastoji iz predsjednika, podpredsjednika, tajnika, blagajnika, pet odbornika i dva zamjenika. Svaku potanju uputu može podružnica dobiti ako se obrati na centralnu upravu u Osiek. Čim stignu potvrdjena gore navedena pravila, razaslati će se na sve članove. Centralna je uprava pripravna ne samo savjetom, nego po mogućnosti i novčanom podporom u pomoć priteći svakoj novoj podružnici. — Ovoliko na upit jednoga nam prijatelja. ***Uredničtvo.***

Ovomu broju prileži predplatni i predbrojni arak na beletristički časopis „DAN“, koji našim čitateljem toplo preporučamo. Ur.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo“ u Osieku. Tiskom Julija Pfeiffer-a u Osieku.

HRVATSKA PČELA.

ORGAN

CENTRALNOGA HRVATSKOGA PČELARSKOGA DRUŽTVA U DOLNJEM OSIEKU

I

I. PODRUŽNICE U VALPOVU.

UREDNIK:

 BOGDAN PENJIĆ.

IV. TEČAJ 1884.

1884.
TISAK DRAGUTINA LAUBNERA OSIEK GORNJI GRAD.
KAPUCINSKA ULICA BROJ 6.

IZDANJE

„CENTRALNOGA HRVAT. PČELARSKOGA DRUŽTVA”

U DOLNJEM OSIEKU.

SADRŽAJ.

10. i 11. broj (str. (73.—88.)

12. broj (str. 89.—96.)

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **Uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 1. i 2. *U OSIEKU, za mjesec siečanj i veljaču 1884.* *Tečaj IV.*

1879.—1884.

Osječki će se pčelari sjećati dobro godine 1879. Iste godine njekako pod konac mjeseca siečnja sakupilo se je maleno družtvance prijateljâ na običnì razgovor. Tko bi bio onda i pomislio da će se iz toga prijateljskoga razgovora izleći toli razgranjeno sada pčelarsko družtvo. I opet dokaz, što sve prijateljska sveza i uzajamni složni rad učiniti može, ako je zaodjeven čuvstom pravoga domoljubja. — Namjera naša medjutim nije sada opisati potanko postanak i cieli dalnji razvitak pčelarskoga družtva, nego želimo samo u kratko prispodobiti osnovnu godinu 1879. tekućoj godini, kao godini družtvenoga preporoda. Kadno je družtvo ovo osnovano, bijaše posve skromno i u podpunom smislu rieči lokalizirano. Tek sliedeće godine kadno prispješe potvrdjena pravila od vis. kr. zem. vlade začelo se je malo širiti po najbližjoj okolici, ali tako nesigurno, da si ga mogao prispodobiti bosonogu djetetu stupajućem po strnjaku. Uz sve neprilike, sva napadanja i ocrnivanja održa se ipak šačica rodoljuba! Uz svoga dičnoga predsjednika, kao neustrašivoga pregaoca hrvatskoga napredka održa družtvo ovo sjajnu pobjedu, držeć se svagda svoje devise „Složno napred, pa Bog pomozi“. —

Muževi kojim bi povjerena uprava družtvena, opaziše naskoro da družtvo ovo, želi li uspjeti i napredovati, mora imati svoje javno glasilo, koje ga ima ne samo proti razniem napadajem u javnosti štititi, nego kojim se jedino može dovinuti svomu cilju i racionalno pčelarstvo udomiti u hrvatskom narodu. — Godine dakle 1881. zaključi uprava u svojoj sjednici od 20. siečnja izdati prvi broj „Slavonske pčele“. Kako je čitateljem našim poznato moradoše uslied skupštinskoga zaključka kao prvi taj broj, tako i svi sliedeći brojevi I. i II. tečaja „Slavonske pčele“ izlaziti u dva jezika. Da je radi toga dualizma naišlo uredničtvo na mnoge pravedne prigovore, o tom neće nitko dvojiti, ali priznati moramo da nam je danas ipak milo, što nismo odmah cielu stvar napustili, nego i proti svojoj volji rad nastavili, znajući u napried, da ćemo se toga polutanskoga oblika što skorije riešiti. Čemu se nadasmo, za

čim težismo, to i doživismo. Kad su njeki domoljubi uvidili da tu nehasni samo prigovarati, nego više uz stvar prionuti, zadobi naše družtvo liep broj vanjskih članova. Taj momenat upotriebi uprava, te obodrena još i subvencijom, što ju je družtvo zadobilo od Visoke kr. zem. vlade, — zaključi jednoglasno u sjednici od 20. siečnja da se odsele imade njemački stupac u družtvenom glasilu posve izpustiti, te l'st samo na hrvatskom jeziku izdavati. Uprava je doduše znala unapred da će tim zaključkom biti nezadovoljna njekoličina družtvenih članovâ, ali je bila takodjer i osvjedočena da će toga nezadovoljstva nestati, kada budu uvidili da samo tako može ovo družtvo uspjeti i napredovati. Tom promjenom družtvenoga glasila zadobilo je družtvo u godini 1883. nesamo liep broj podpomagajućih članova, nego su i njeke vrstne sile obrekle svojim perom i izkustvom podpomagati uredničtvo ovoga glasila. — Da je III. tečaj „Slavonske pčele“ upravo uslied te promjene nadmašio sadržajem skoro oba prediduća tečaja, to će nam svaki nepristrani čitatelj ovoga glasila priznati. Medjutim ako i je uprava tim zaključkom postigla liep napredak u družtvu, to ipak još nije udovoljila pravednoj želji mnogobrojnih družtvenih članova i svetoj svojoj dužnosti, znajući da upravlja jedinim ove struke družtvom u čitavoj Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji. Ponukom mnogih ljubitelja pčelarstva, kao i njekih umnikâ pčelarskih iz gornje Hrvatske, Primorja, te Kvarnerskih otokâ odluči uprava razširiti granice svoga djelokruga. Da pako u tom svom novom poduzeću naidje na iskreni bratski odziv i izvan granica ravne naše Slavonije, morade se ponajprije ostaviti svoga dosadanjega nehistoričkoga i provincijalnoga naziva Slavonskoga, te poprimiti svoje jedino, pravo historičko i obćenito ime Hrvatsko. Tu potrebu obrazloži družtveni tajnik u glavnoj skupštini od 26. kolovoza pr. g. a ova jednoglasno zaključi, da se ima družtvo odsele nazivati „Hrvatsko pčelarsko družtvo“, a tomu dosliedno i organ njegov „Hrvatska pčela“. Prema ovomu zaključku promjenjena su družtvena pravila i 2. siečnja 1884. Visokoj vladi na potvrdu podastrta. Godina 1884. jest dakle godina družtvenoga preporoda; ovom godinom počima nov život i obsežniji rad u družtvu. —

„Hrvatska će pčela“ kao i dosele zastupati i braniti interes družtveni, te svojski podupirati centralnu upravu družtva pri ostvaranju podružnicâ širom Dalmacije, Hrvatske i Slavonije.

„Hrvatska pčela“ donašati će izvještaje o pčelarstvu sa svih strana mile nam Domovine.—

„Hrvatska pčela“ pratit će budnim okom svaki napredak u pčelarstvu po cielom svietu, te će svoje čitatelje svakim novim izumom upoznati.

„Hrvatska pčela“ obazriet će se i na početnike u racionalnom pčelarstvu, te će ih svojski u tom podhvatu podupirati. —

„Hrvatska pčela“ biti će uvjek viernom i neumornom prijateljicom i saveznicom svojih čitatelja.

Uredničtvo.

Bezmatak ili sirotić, pčelinjak ili ulenjak, tugjice ili plienilice?

(Piše Dinko Muškardin sa otoka Cresa)

(Nastavak)

Što g. Živanović o njemačkoj rieči: Weisel pripovjeda, i o latinskoj rex, to ni na me ni na naše pčelare nimalo nespada, već nas se više tiče, kakvi pojam imaju naši književnici o matici. Moram jednog najvećeg književnika, da unapred izpričam, jer je bilo pčelarstvo za njegove dobe na dosta nizkom stepenu i izvan naše otačbine, a to bilo onda, kada Vuk po raznih krajévih putovao, da iz narodnih ustiju rječnik složi. Ovaj veleum na strani 347. prevadja maticu na njemački: die Bienenkönigin, i to sasvim dobro, a na latinski: „apum dux“, i regina, zadnje vrlo dobro, a prvo loše. Dok je bila latincu matica „rex“, obnašala je visoko dostojanstvo, ali „dux“ je dostojanstvo mnogo niže, te stoji u prispodobi sa njemačkim „Weisel“ uzpored. U pobijanju ovakovih zabluda g. Živanović me je pretekao, te zato mi je i mirovati.

Pročitav ove rieči nitko neće pitati, gdje je pčelarstvo većma razšireno, nego koji će izraz upotrebiti. Bezmatak i slične rieči nalaze se u narodu, u strukovnih rječnicih, u pčelarskih knjiga, dapače i u istoj

„Slav. pčeli“, te tjak ima mu traga u staroslavenštini. A izraz sirotić je jedva počeo pomaljati se iz narodne sviesti, i tek sada stupa na svjetlo pčelarske književnosti. Njemu je prostor mnogo ograničen, ali stoga nebi ga se smjelo konačno i naglo odsuditi, jer je naše čedo, naše gore list, i jer u svomu smislu rabljen izrazuje podpuno čin, na koji cilja, kao i bezmatak.

Tko bi samo pomislio, da sam ja krvni neprijatelj bezmatku, taj bi se na debelo prevario. Koliko mi je i ova rieč mila pokazuje str. 43. „Slav. pčele“ (tečaj III.), gje sam i ja izraz bezmatičnosti spomenuo, te tim dokazao, da je za me bezmatak i sirotić svejednog značenja. —

2. Pčelinjak ili ulenjak? Dok nisam bio točnije proučio pčelarske terminologičke rieči, držao sam za cielo, da je rieč pčelinjak iz tudjega na naš jezik prenešena. Za koju rieč u neoranom polju, kako je ovo, lahko se i najmudriji prevari, a tim lakše, pošto i u stranjskih jezicih terminologija jest tako tiesno jedna uz drugu udešena, da biš prvom rekao, skoro sve terminologičke rieči jesu puki iz ovog ili onog jezika prevod, te uz najbolju volju nemožeš, da odma opredeliš, koji je izraz vlastiti, domaći, narodni, a koji stranjski. Sada pako kažem, da je pčelinjak, kao takodjer čelinjak, pčelnjak i čelnjak da su bez dvojbe naše rieči. Pčelinjak po rječniku Vuka str. 821. mjesto gdje su čele i košnice, der Bienenstand, alvearium, dolazi u Slavoniji i u Hrvatskoj. To i svi drugi rječnici. Pčelnjak doznao sam skoro, da kažu u Vinodolu. U knjigu se pčelinjak kasno uvukao, te kazao biš, kako g. Živanović, da je novijega postanka, i bliža našemu naraštaju. Nu ni to nestoji. Tvorke injak i njak mogu biti, kako i jesu novijeg postanka, ali ostalo nije. Pčelinjak ima odziva u staroslavenštini, te nas odviše sjeća na БЪЧЕЛЬНИКЪ u rječ. staroslav. Miklošića str. 50, što znači: apiarium, pčelinjak, a ova staroslavenska na sadašnji hrvatski ili srbski: pčelnik, što se nalazi u njem. hrvat. rječ. B. Šuleka str. 237., u hrvat. tal. rječ. O. D. Parčića str. 490., i u rječ. hrvat. njem. Iv. Filipovića strana 1066. Sada se pčelinjak u književnom jeziku obćenito rabi, te znači, kako veli g. Živanović to isto što i uljanik, ulenjak, a ja još dodajem, te što i ulenik u spomenutom rječ. O. D. Parčića str. 880., premda sa filologičkog gledišta bila bi razmjerna razlika medj pčelinjakom i uljanikom, kako sbilja postoji bitna razlika medju pčelom i ulom nesamo sada, nego od kada obstoje ove dvije rieči i narod Slavenski. Da se u narodu višeputa rabi izraz „Ul“ za „pčele“ i dan danas, to je živa istina, nu kako, na to ću skorom doći, ali da su naši praotci, bili Srbi ili Hrvati jedino mislili na pčele, kaka su ul ili ule imenovali, da su ule u starijoj formi pčelami zvali, te da nisu za pčele imali druge izraze, nego ule u obće, da su uli to isto što i pčele, o tom će jedva tko od sadašnjih pčelara povjerovati. G. Živanović oslonjen o povelju darovnice srbskoga kralja po njemu Milutina, a po meni Stjepana Uroša, što se nalazi u Mon. Serb. Fr. Miklošića od str. 57. — 65. hoće, da to dokaže, a ja ću iz iste darovnice nastojati, da protivno dokažem, stoga sudim neće biti suvišno, da i ja ono isto mjesto darovnice opet navedem, i to kako ga ja čitah.

Na dokaz, da je Stjepan i to Stjepan Uroš, a ne Milutin darovatelj, služi mi ista povelja.

U rečenom djelu na str. 64. i 65. sam kralj sebe imenuje: „i utvr'ždena mnoju Stefanom' kraljem',“ te na koncu listine se podpisuje: †„Stefan' v' Hrista blagoviernii kral' i samodr'žec vsieh sr'bskih' zeml' i pomorskih'“. To je dakle nedvojbeno, a ono mjesto glasi ovako:

„I obriete kraljev'stvo mi moje trije človieke
„na Goračevie, Gjur'gica, i Radoslava i Prodana,
„i pridah' je pir'gu svojemu, da budut' ulijarije,
„da ješt' sviešta spasu, i osvobodih' je ot' vsieh'
„rabot' kraljev'skih' i cr'kvnih', kako i vlahe
„više pisannih' pastir', i da oblada imi pir'žani
„kalugér', a ine rabote da im' niest', razvie u-
„lije da pasu, i čto pogiba ot' ulü, oni ot' sebe
„da plakjaju; i aštė se koim vriemenom' sluči
„pogibnuti ulem', oni da ih' postave ot' sebe a
„o napasteh' ili o nepravdah', da ih' ogledaju
„i ogovaraju cr'kvni vladalci.“

Iz ovoga mjesta najvažnije su po nas pčelare ove izreke: „ulijarije“, „ulije da pasu“ i „čto pogiba ot' ulii,“ te „sluči pogibnuti ulem“. Drugi narodi nemaju u pravom smislu odgovarajuću rieč za „ulijarije“ plural, a sing. „ulijar.“ Njemac bi ju lahko skrojio i rekao: der Bienenstöckenhalter. Za njim bi pošao Talijanac, te bi se i on pomogao kažuć: tenitore degli alveari„ nu Latinac već bi zapeo, te nebi smjeo prevesti na: apiarius, nu svi ovi izrazi nepristaju prama našemu „ulijar“, jer ulijar dolazi od rieči ul, što u svih slavenskih jezicih dolazi, i isto znači, t. j. ulište. Stoga prispodobi naš ul sa českim ůl, ruskim ulej, poljskim ul, bugarskim ulij, litvanskim ůla i avilys (A. Schleicher. Handb. d. Lit. Sprache, II. Band S. 259.) Dakle oni, koji drže ulišta, jesu „ulijarije“, a to su, pošto je ta rieč u nas izumrla, naši pčelari.

Do ovdje mnogi će se sa mnom slagati, ali neznam, kako će sa onimi: „ulije da pasu“ i „čto pogiba ot' ulii“ te „sluči pogibnuti ulem'.“ Daničić u svom rječniku iz književnih starina srpskih uzima doslovno *ulije* za *pčele*. Za njim se poveo i g. Živanović. Neću da kažem, jesuli ova gospoda temeljno shvatili smisao riečim: ulije ulii i ulem'. Bit će dva Miloša proti jednomu lošu, nu ja ću svoju reći, da se razlikujem od njihova mnenja. Kako ja puštam druge, da slobodno misle, tako držim, da će i drugi mene pustiti. Razlikujem se zato, jer i u staro doba drugo su bili „ulije“, a opet drugo pčele baš onako, kako i danas drugo su uli i ulišta, a drugo pčele. U staroslavenštini „ulije“ glasi u sing. ulij, te znači ono, što 1.) lat. alveus; njem. a.) Höhlung eines Baumes, i b.) Bienenstock; drugo značenje na me nespada; 2.) lat. alveare, njem. Bienenstock; a drugo neću. Što znači u sing. mora značiti i u plur., te da baš znači u plur. apes, pčele, s nijednim se drugim mjestom u staroslavenštini pokriepiti neda. Mi imademo u staroslavenštini za apis, pčela svoj izraz, a taj jest БЪЧЕЛА u sing., a u plur. БЪЧЕЛЪІ, te u jednom i drugom broju jednako znači, odnosno apis i apes, pčela i pčele (Fr. Miklošić starosl. rječ. str. 49, i 50).—

„Ulije“ i „b'čely“ proizlaze iz sasvim različita korjena, tako dokazuje sam Daničić u knjigi: Korjeni s riječima od njih postalijem na str. 30 i 136., te u zametku neimaju ništa srodna. Isti Miklošić, taj duboki poznavatelj Slavistike, nezna, da bi ulij u plur. imao drugog značenja. Jest dakle vjerojatno, da i „ulem'“ jesu ulišta i ništa drugo. Ako „ulije“ nisu pčele, što se ima pasti ili uzdržati,[1]) što li pogiba? „Ulije“ se uzdržavaju i „ulije“ pogibaju. To je sasvim korektno i u duhu jezika rečeno, kao i logično, da nemože biti bolje. Kao svi jezici, tako i u našem jeziku, bilo mladjem, bilo starijem, govorimo, u i bez figura. Ako dakle pravilno govorimo, kada se sa besjedničkimi figurami izrazujemo, tomu načinu govora nemože da bude prigovora, nego valja razlikovati, ako i u kojoj figuri svoju misao očitujemo.

Stoga velim „ulije da pasu“ i „čto pogiba ot ulii“, te „sluči pogibnuti ulem'“ su izreke, što nam besjedničku figuru metonimiju uprilikuju. Onim, koji neznaju, kažem, da metonimija je, kada se stvar, koja što uzdrži zlorabi za ono, što uzdrži. „Ulije“, koje pčele uzdrže, zlorabe se za iste pčele, t. j. mjesto, da se imenuju pčele, „ulije“ se imenuju. Nemože se protustaviti, da ulišta nepogibaju, nego pčele, dakle da „ulije“ jesu sbilja to isto, što i pčele. Na to ću reći, niti uljanik (staroslav. ulijanik) nepogiba, pa ipak je u istoj listini kazano, da „ulijanik pogine“. Da budem razumnijim iz str. 58. i 59. evo i tog mjesta:

„Upisah' u hrisovul . . . . . . Zahak' na Bis-
„trici i na njem' ul'janik s'ul'jari, a imena im':
„Dobr'ko, brat'mu Bratoslav, Branjen', Gnusa,
„i sim' ul'jarem da nie rabote nikojere ine, liše
„da su ulijaric, i jako niekoim' vriemenem'
„*pogine ulijanik*', da gotii ulijarïe ot' sebe po-
„stavljaju“.

Mjesto ovo tumači ono. Kakogod uljanik nemože se satrti, uništiti, nemože poginuti, već pčele u uljaniku, dotično u ulištih pogibaju i umiraju, tako ni ulije nepogibaju, već pčele u ulih, te kad bi „ulije“ značile pčele, tad bi i „ulijanik“ morao značiti pčele, jer samo pčele, opet velim, pogibaju i nestaju, a né ulišta ili uljanik, što do sada nitko kazao nije. Izraziti se, da „ulijanik“ ili „ulije“ pogibaju, a ne pomisliti i na pčele ako nebi bilo smješno, bilo bi ludo, nego to je u metonimiji kazano.

Kako se 13. vjeka pisalo i govorilo, tako se i sada govori i piše. Onda su rabili retoričke figure, pa i sada je rabimo, a najviše se služimo sa metonimijom: o pčela mislimo, a ule imenujemo. Pčele na više mjestih drži naš narod za neki viši i odličniji stvor, te rado o njih govori sa nekim počitanjem, te bi moglo biti, da sbog toga skriva njihovo ime, počituje ga mukom u svojoj pameti, te radje ime ula spominje, a to sve zato, jer pčela gradi vosak, koji služi za najuzvišeniji čin naše vjere, za posvetilište. Bio uzrok ovaj, bile vlastitosti jezika, istina je, da narod o pčela, rekao bih, skoro odviše u metonimiji govori. Tako kaže: ovaj ul se rojio, a onaj nije; ovaj je ul radiša, a onaj lienčina· ovaj je ul prevalio zimu, a onaj nije, onaj je umro; ovaj je ul jak, a onaj slab; ovaj ul puno troši, a onaj malo; ovo su uli stari, a ono mladi; ovaj je ul nemiran, a onaj tih itd. Takove izreke čuješ bez kraja i konca. U kojoj je pako figuri izraženo ono: ulište bezmatak; ulište osirotjelo, sud osirotio, najbolje će znati oni, kojih zanima.

Od ovoga dolazi, da stari Slaveni, a u našem slučaju napose Srbi, znali su vješto rabiti metonimiju, kažuć ule za pčele, kako i mi, da su ipak razlikovali ule od pčela, i da nisu nigda zvali ule, što sada pčelom

[1]) U našem slučaju pasti znači servare, uzdržati. Gl. Miklošić starosl. rječ. str. 557. Ono pasu nije dobro. Po staroslav. konjugaciji ima se kazat: pasut', dakle: ulije da pasut. Nego to nije jedini slučaj da slovo t u 3. osob. plur praes. manjka.

nazivljemo. Imali su dakle bistre pojmove od dvijuh različitih predmetah, od ula i pčele.

Vraćajuć se pako na pčelinjak i uljanik, vidi se, da su oba izraza stara, pčelinjak u formi b'čelnik', a uljanik u formi ul'janik i ulijanik', no da čestje dolazi u staro doba „ulijanik'“, nego „b'čelnik'“, a u naše doba čeśtje pčelinjak, nego uljanik, te da su oboji izrazi narodu poznati, modernim pako pčelarom, više pčelinjak, nego uljanik.

Napokon 3. **Tudjice ili plienilice?** Ono pravilo, koje valja za g. Živanovića, valjat će i za me. Ovaj gospodin veli za pčelinjak, da nemože biti njemačka rieč „jer Bienenstand je složena rieč, a pčelinjak nije“. Rieč plienilice nije složena rieč, ergo je naša. Nego neda mi se iztraživati, jeli ovo pravilo temeljito, i bili moglo podnieti iznimaka, već želim da u isti smisao ovih riečih prodrem. Meni se čini, da za Raubbienen bolji je izraz plienilice (grabilice, Tomić, Pčel. str. 92) nego tugjice, ili tudjice, ne doista zato, jere puno naliči na njemačku rieč, već zato, jer mi ova rieč slikuje podpunoma i vjerno svojstvo ovih pčela, ter i ako nisam voljan, moram da pomislim, da one nekakvu otimačinu izvadjaju. To ne slavno djelo vrlo točno izrazuju Talijanske: api predatrici. Naproti, kada rieč tugjica čuješ najprvu te misao pamet zaokruži, da ona pčela nije tvoja, te težko ćeš doći, van ako nisi vrlo uvježban pčelar, do spoznanja, da ova pčela bila bi tvoja iz drugog ula, u kom ju smislu g. Živanović, reć bi, shvatja, a za cielo nigda nedojdeš do one ideje, osim ako si vidio plienjenje, da ta tugjica kani proturati se u ul i med odnašati. O Vuku nemožemo se osloniti, jer on nije imao jasnog pojma o tugjica. U svojem rječ. na str. 754. tumači tugjicu ovako: čela iz druge košnice! — taj opis je polovičan; na njemački prevadja: die fremde Biene (aus einem anderen Bienenstock); — tudjica mogla bi biti i svoja pčela, te netreba da bude die fremde Biene, te bi mogla biti i tudja, od kuda joj i ime, kako se onda uzimlje ono: aus einem anderen Bienenstock? A na latinski još bolje kaže: apis ex alieno alveario, te to bi bilo po našu: pčela iz tudjeg pčelinjaka. Nego u svih ovih trijuh jezicih manjka glavna ideja, to jest ona, koja kaže kakvoću pčela tugjica. Dakle s objektivnog gledišta tugjica nam je izraz jako manjkav i nepodpun. Želimo mi pčelari upotriebljivati izraz tugjica, bismo morali dodati ovomu izrazu značenje, ako ga jurve u narodu neimade kakovo trebujemo, a to je, da nam tugjica neznači samo pčelu bilo iz drugog ula ili iz našeg ili iz tudjeg pčelinjaka, već i suvremeno pčelu, koja otimlje, grabi, plieni u drugom ulu. U ovom smislu sam ja izraz tudjica rabio u Slav. pčeli na str. 43. t. g., te jamačno mnogo prije znao sam zanj, nego g. Živanovića članak svietlo ugleda. Za me je dakle tudjica ili tugjica i plienilica isto, samo je plienilica više, a tudjica manje podpun izraz, ako se ga realno nepodpuni.

Od ovoga svega, što dosad rekoh, sliedi, da pčelari mogu sve upitne terminologičke izraze bez prieporno uporabiti, dakle bezmatak, bezmatičan i bezmatičnost, te sirotić, pa ako hoćeš i sirota i sirotan; pčelinjak čelinjak, pčelnjak i čelnjak, pčelnik i čelnik, te uljanik, ulenjak i ulenik, napokon plienilice i grabilice, te tudjice i tugjice, rekoh da mogu, ali jim nebih savjetovao, jer nijedna terminologija netrpi razne nazive, već jedne te iste, stavno nazivlje. Dakako da jedinstvo terminologije imade neporecivu prednost pred smjesom onih riečih, koje, reć bi, bi htjele već sada, da nas zaplove. Da imamo za cigla tri pojma toliku bujicu izraza dužni smo jedino poznatomu bogatstvu našeg jezika s jedne, a s druge strane nevolji etnografičkog odnošaja naroda našeg, koji odviše stacijonarno živé, nit se puno mješa, nit medjusobno u véliko obći, s čega nam niknu u jednom kraju jedni, a u drugom kraju drugi izrazi, od kojih nekoji se uvedoše u pčelarsku knjigu našu, a tih više, gdje imade umniih pčelara, na uštrb onih krajeva, gdje jih nije bilo, niti jih imade, u kojih su narodni izrazi zaostali i zakasnili, da u jávnost prodru. I drugi narodi, kao Njemci, Talijani imadu mnogo riečih za jedni te isti predmet, ali jih samo jedna misao vodi: terminologičko jedinstvo. Oni će možda u privatnom govoru i s drugimi se izrazi služiti, ali u javnost, u knjige i novine stupaju sa jednimi izrazi, tako da kad ove proučiš razumiš svaki pčelarski spis. To se i nami hoće, te i mi tako moramo. Naša je, da učimo, njegujemo, i stvaramo terminologiju, i da bistrim kriterijom vodjeni biramo izraze, i izvolimo one, koji najtočnije stvar ili predmet označuju, nu samo iste ter iste izraze, da se medjusobno razumimo, i da nas drugi razume.

Na koncu ja sebe posvetjujem u svakom pogledu za probitak Hrvatskoga pčelarstva[1]).

Stivan, ot. Cres, studenoga 1883.

Dinko Muškardin.

---

[1]) Neka nam oprosti veleštovani g. pisac, ako ovom sgodom obradujemo sve naše čitatelje i pčelare veselom viesti, da naš velezaslužni suradnik, Dinko Muškardin sastavlja pčelarski rječnik na hrvatskom, njemačkom i talijanskom jeziku. **Ured.**

Dopis iz Šumedja — Gradiškoga okružja.

Piše A. Večerin.

(Svršetak)

O umjetnom saću.

Ja sam si ove godine nabavio stroj od sadre kojim se umjetno saće pravi, te ga mogu milim pčelarom, koji takova stroja neimaju, samo preporučiti. Velim da je umjetno saće od velike nužde za pčelare, osobito u ono doba — n. pr. lipnju mjesecu — kad pčele skoro samo trutovsko saće grade. Ja sam kušao odrezati trutovsko saće, što su ga sagradile, ali sve zaman, jer sutra dan nadjoh opet trutovsko saće na onom istom mjestu sagradjeno. Tu dakle neima druge pomoći, do umjetno jim saće dati. Zaoto je dakle umjetno saće nuždno. Ali to umjetno saće, kad mi moje spremljeno pomanjka, nedajem svakomu pčelcu, nego samo onomu koji trutovska saća dosta gradi, kao što stariji pčelac. Nedajem zaoto, jer čisti vosak dosta se skupo od licitera kupuje, a pčelar preko godine od odpadaka samo po kilogram dobiti ga može, osim ako bi se to sa kakovim umjetnim i jeftinim voskom činiti moglo.

O pčelarskom ježu i njemu sličnih spravah.

Ja sam si pčelarski jež nabavio misleći da ću si tim dosta tegotni posao pri otvaranju saća t. j. meda olahkotiti. Istini za volju moram početne pčelare upozoriti, da ga si nekupuju, jer šnjim se ne samo željeni cilj postići nemože, nego što više posao se još otežća. Ima tomu i drugih sprava koje se po novinah preporučuju, koje su takodjer početnomu pčelaru, u pomanjkanju izkustva — samo mami novci. — Zaoto početnomu pčelaru netreba ništa uzeti dok izkusnoga pčelara za savjet neupita. Eto tomu nam je vriedni urednik naše „hrvatske pčele“ te u tomu glasilu kao i u drugih glasilih pitanjem svojim odgovor potražiti možemo.

Tužaljka.

Kako me je ova godina zločestom i skoro nečuvenom pčelarskom godinom ožalostila, tako opet ono malo meda što sam dobio na mašini kao zlato čista, nikomu uz primjernu cienu prodati nemogoh. Ovdje u Brodu daju za med sa saćem od utušenih pčela 28 for. za metričku centu, a za moj čisti i fini lane samo 28 for., a ove godine jedva 34 for. za metričku centu mi ponudiše. Što sam na ovoj maloj i kukavnoj župi čineći, nego ga po 34 nvč. klg. dati morao[1]).Opet za čisti i fini vosak nedaju ovdje licitari više nego 70 nvč. za klg[2]). a oni sveće svakakom smjesom pomješane tako zvane voščane sveće klg. po 3 for. prodaju. Upravo me je srdce boljelo, kad sam med i vosak uz tako nizku cienu dati morao, te sam tim svu volju na umjetno pčelarenje izgubio, nego u prostih bez ikakva truda košnicah pčelariti odlučio, ako se ciena gdegod bolja finom i čistom medu neotvori. Molim Vas g. uredniče dajte se pobrinite za kupce, koji čisti i fini med cieniti znadu, da volju na umjetno pčelarenje neizgubimo. Ako kupca pronajdete javite nam u svom glasilu, a dotle ostajte mi skupa sa svimi našimi pčelari s Bogom.

[1].) Osječki su pčelari prodavali med po 60 i 80 novč. kilogram, a danas ga njeki prodaju i po 1 for. kilu.

[2].) Ako ga samo imadete dosta, preuzeti ćemo sve po 1 for. 10 novč. kilu, ili ćemo ga primiti uz zamjenu za umjetno saće.

Ur.

Pčelar Kittl u Ugarskoj.

Piše Šime Vudi, I. tajnik podružnice u Valpovu.

(Svršetak).

Pokazao nam je vrlo sgodnu spravu za hvatanje rojeva, te po njegovu uvjeravanju vrlo potrebiti za pčelara, koji toliko pčelacâ imade kao što on, ter višeputa na dan 10—12 rojeva ocekuje. Bez te sprave nedvojbeno bi nastao prigodom rojenja cieli metež, a mnogi bi mu i utekli. Sprava se sastoji u tomu: Pred cielim pčelinjakom potegnjena je žica kao brzojav u visini od dva metra, na toj žici vise kvačice na koje se objese vrieće iz tankoga platna ili tula načinjene duge od $1^{2}/_{4}$ do 2 metra koje su providjene na 3—4 mjesta sa obručići u promjeru od 25—30% na obje strane te se vrečice mogu zavezati.

Jedna se strana prikvači na gore spomenutu kvačicu, kojom se može vriećica po volji simo tamo odvući. Udaljenost od žice odnosno dužina vriečice dosiže upravo do ulišta. Čim pčelar opazi rojenje t. j. da roj počimlje iz košnice izlaziti, stavi vrečicu na ulište i tako sav gotov roj uleti u vrečicu, koju tada zaveže i stavi ju vjeseć dok opet drugi tako uhvati, jer ako je više rojeva najednoć, pomaže mu ta sprava vrlo dobro. Po tom uzme priredjeni ul stavi na odredjeno mu mjesto, skine vriečicu s rojem, otvori obje strane

ter stavi gornju stranu u ulište (košnicu), a na doljnjoj kadi i tako dimom ućera cio roj u košnicu bez muke i bez da se treba bojati uboda.

Taj njegov način tumačenja te i promatranje ciele te pripreme svidjelo nam se je osobito i nemogosmo joj poreći praktičnu vriednost za svakog pčelara.

Osobito je liep način spajanja razvio, ter pokazujuć primjerom, tako je uspjeh evidentan, da neima dvojbe o valjanosti. Pri svih svojih nazorih, pokazuje taj starčić osobitu praksu i izkustvo, ter mu svaki njegov dokaz njekom lahkoćom shvaćaš, u njekoliko rieči protumačio ti je priprostom shvatljivošću tako jednostavno i podpuno, da nemožeš pogriešiti, ako si zapamtiš njegove rieči. Na poštenom mu licu odsjeva njeka slast i zadovoljstvo, kojom se duša izražava ob onom, što srce ćuti. Vidi mu se, da je svom dušom zauzeti pčelar, te njeguje te životinjice svom nježnošću.

Poklem smo se dosta ugledali i naslušali njegovih krasnih nazorah, pozove nas vriedni starina u svoju radionicu, tuj nam pakaza stroj, kojim pravi umjetno saće koga si je nabavio. To je ružni stroj, ali vrlo praktičan za pčelara, koji u veliko pčelari, kao ovaj. Pokazao nam je i spravu, kojom priugotavlja okviriće.

Tom prilikom nam je pripoviedao, kako rado pohadja izložbe, ter da je u madjarskoj sve izložbe polazio. Bavi se vrlo rado čitanjem pčelarskih novinah, ter i sam drži *„Bienenvatera“*, te čim što nova uzčita odmâ pokuse čini, pak ukaže li mu se uspjeh on to rado prihvati.

Odtuda nas je odveo u svoj tako zvani laboratorium, t. j. gdje vrca med i topi vosak. Tom prigodom već je imao izvrcanog meda 3 Metret. lipovog, a toliko opet bagremovog (neroda, Akacija). Tuj nas je počastio dobrom medicom od obijuh vrsti, koju on tako vješto znade priugotoviti. Tako se i osladismo. Vrcalo mu je valjano od onih novije vrsti, i vrlo je, veli, zadovoljan sa uspjehom. Za med imade načinjene vrlo liepe iz lima posude sa poklopci, koje su izvana obojadisane žute boje kao vosak, posude u kojih stane do 100 kla. Liep je bio pogled poredanih posudah označene sa različiti proizvodi meda. Dočim se kod nas u obće pčelari ovu godinu tuže, da će jedva svoje pčele prezimiti, a na proizvadjanje meda niti nemisle, to se je naš vriedni starina sa ovom godinom pohvalio, da mu je izvanredno dobro bila, ter se nada do 30 Metent. meda proizvesti, jer po njegovu izkustvu je prije 3 godine isto toliko proizveo. Samo se je tužio, da mu je slaba ciena. Ponudiše mu u velikom za vrcani čisti med jedva 35—40 for. po Metret. dočim ga na malu ipak po 50 nč. po klo. prodati može. Doista liepu li svotu će ubrati taj vriedni pčelar, ter će mu se izdašno izplatiti i trud i posao i trošak. Pokazao nam je kako je spremio okviriće izvrcane. Imao je ondje bure od petroleja, koje je iz nutra providio letvicami, na koje je poredao okviriće sa saćem te napuniv bure dobro ga opet zatvori, da do njih zrak nedopre, tako, veli, je sjeguran, da mu neće niti moljac niti ikakva gamad saće pokvariti niti će popliesniti, nego se dobro uzčuva do proljeća kada mu opet gotovo saće unapredjuje pčelarsku korist. Nu pripominje, da je potrebno svakiput friško bure za to uzeti, iz koga nije izhlapila petrolejska duha.

Vosak veli sam topi, ter preostalu dropinu izsuši i spremi, ter mu to služi kao veoma dobro gorivo.

U istinu čovjek je to vrlo praktičan komu neide ništa u štetu. Vriedno je toga starčića pohoditi i njegovim se izkustvom poslužiti, što on vrlo rado čini. Taj će nam posjet biti u vrlo ugodnoj uspomeni, jer vrlo mnogo liepa i koristna vidjesmo. Željeti bi bilo da ga učitelji posjećuju i njegovim se izkustvom okoriste. Obrekao nam je, da će nastojati, da posjeti pčelarsko naše družtvo u Osjeku, da tom prilikom opet što koristnoga nauči.

Tim završismo naše putovanje, jer nas dužnosti službene prisiliše kući se vratiti, ali tvrdo si obrekosmo još više sličnih putovanja budućih praznikah poduzeti, koji su prava naslada za učitelja, kada se može po svietu ogledati ter koju dobru i koristnu crpiti, da njom milom si rodu i domu koristiti može, što je u obće i dužnost svakog naprednog učitelja.

Šime Vudi.
učitelj.

Kako se racionalno pčelari sa mobilnimi trnkami?

Praktično predavanje pri učiteljskom sastanku dne 10. listo-pada 1883. podžupanije djakovačke.

Slavna skupštino! Sreća me zapade, da vam mogu govoriti nješto o svojih ljubimcih, o maloj radinoj pčelici, t. j. govoriti kako se racionalno pčelari sa mobilnimi trnkami.

Prije nego ću o samom pčelarenju, reći mi je u kratko koju o postanju pčelarenja i kako se isto razvijalo.

U najstarije doba, davno prije Isusa, pozna-

vali su ljudi pčelu, ali u posve divljem stanju. Jedinim domom bijaše joj tada šuma. Veli se, da su prvi, koji su se šnjom upoznali, učinili poznanstvo sa njezinim oružjem, t. j. žalcem, pa joj se stoga i uklanjali. Ali nebje tomu dugo upoznadu se ljudi, dakako slučajem kojim i imetkom njezinim — medom i voskom. — Razmatrajuć saće i krasno sačinjene stanice, te okusiv slast rujnoga meda obljube ju sada tako, da, koliko su ju prije bježali, sada počeli živo tražiti njezina staništa, pamtiti si jih i prisvajati. Ta vlastitost u šumi nebijaše sjegurna. Da jim pčelca tko drugi ne odnese običavahu poslje izkapati duplje, u kojem bi se on nalazio, i u vrt ga svoj smještati, odakle su mogli i čuvati ga i motriti râd. Imajuć pčele tako pod svojom pazkom opaze, da u svoje vrieme oveći dio pčela stan (duplje) svoj ostavlja, pak se na obližnje drvo u podobi grozda prihvaća. Pokušaju sada te pčele bezkućarice nastaniti u drugo duplje i — na njihovo najveće veselje, pčele ostaše, zadržaše taj stan.

Od ovog vremena počeli su ljudi na pčele više paziti, njegovati je, čuvati — jednom rečju: počelo se je pčelariti.

Primjetilo se je takodjer, da pčele najradje prebivaju u šupljinah, i spočetka izdubljivali bi stabla, a kašnje komade od klada, koji su naličili današnjim stublikam, a tek kašnje pleli ovake šupljine iz loze, šiba, slame, rogože itd., te pčele u njih nastanjivali. Sama cilj gonila je na ovakove rukotvorine. Cilj je bila razmnožati što više pčelce, što se mislilo tim više i meda dobiti.

I u novije vrieme, pa i dan danas, ovako se još većinom pčelari, a hoću li točno reći: ovim načinom nam pčelarstvo propada, a od kako još slador i stearin znatno obališe cienu medu i vosku, pčelarenje na spomenuti način propade posve. Silni pčelci preko godine stojali bi pčelare mnogo pažnje i truda, a sumporeć jih jeseni dobili bi množinu mrtvih pčela a malo meda. Malo meda uz slabu cienu malen i — dobitak. — To bijaše valjda i povodom, da su si pčelari stvorili zaključak, da se pčelarenje ne izplaćuje, te se više manje i okaniše toga posla, a ne pomišljahu, kako i kojim bi se načinom magao u pčelarstvu steći veći probitak.

Slavna skupštino! Zapušćavajuć većina ovu granu gospodarstva našao se je ipak u najnovije vrieme, prije 20— 25 godina, čovjek, koji je pčelu osobitom revnošću gojio. I on je uvidio, da se pčelarenjem u običnih trnkah ne može uspjeti, da se trud nenaplaćuje, ali nije malaksao, već poče promišljati kako da se toj nevolji pomogne. On poče pčelu promatrati. Za glavnu si zadaću uze proniknuti pčelu, rad njezin i način života, uvjeren da će samo tim putem do sjegurnijeg i većeg probitka doći. I nije se prevario. Što je mislio to je i polučio prije 25 godina, a to sledećim načinom: iz dasaka načinio stubliku, nalika pravilnom četverobridnom stupu; od zada joj ostavi vrata; na dvie letvice, koje je u nutar na protivne strane, t. j. levu i desnu prikrutio (prikovao) metnu daščicu do daščice, na koje je priljepio po komadić sata, ove komadiće pčele su same dogradile. Daščice mogao je on po volji micati, saće, koje pčele dogradjivahu ili već dogradiše ogledati, promatrati, čistiti, vaditi i premještati — riečju učinio ga je pomičnim. Ovim izumom podje pčelarstvo orijaškim korakom napred.

Župnik Ivan Dzierzon početnik je umnog pčelarstva, on prvi poče opisanim načinom pčelariti.

Dzierzonov izum poslje popravi barun Berlepš. On je zamjenio daščice sa cielimi okviri a to s toga, da pčelac, ma bio i najjači, nepriljepi strane od sata za trnku, što jako smeta pri pregledavanju saća.

Trnka sa pomičnim saćem, koju je izumio J. Dzierzon, nazvaše po njegovu imenu: džirzonka.

Danas ima raznih već džirzonaka, kao što su ležeće džirzonke sa jednim redom okviraca, jednokatne, dvokatne itd.

Sa naravju, radom i načinom života pčelinjeg upoznalo se je istom sa pomičnim saćem, sa — džirzonkami.

Ovo bi bilo u najkraćem početak i razvoj pčelarstva, a sada bi morao preći na vrst pčela, život i râd njihov. Nu pošto je to g. skupštinarom iz prirodopisa većinom poznato, a kad bi hotjeo, tomu vremena nebi bilo dovoljno, to ću odmah preći na samo pčelarenje mobilnimi trnkami.

Želi li koji od gospode skupštinara džierzonkami pčelariti, to će mu se posao tekom jedne godine ovako redati:

Mjeseca ožujka ili travnja neka si nabavi od slavonskog pčelarskog družtva u Osieku jednu ili dvié uzor — džierzonke, po kojih si može dati načiniti ostale kod svakog boljeg stolara. Džierzonaka ima raznih. Ja sam ovdje izložio džierzonku sa tri reda okviraca; ona je nutrašnjošću isto takova kao i uzor — džierzonka, vanjština joj je nješto različna. Upoznav pčelar uredjenje džierzonke uzeti će deset, dvanajst ili četrnajst okviraca, te im gornju daščicu sa nutarnje strane po

sredini natopiti voskom, da pčele saće pravilnije graditi mogu. Ima li pako pčelar umjetnoga saća, kao što evo ovdje jednu ploću vidite, može najmanje jedan santimetar u širini od ploće odrezati, te ga rastopljenim voskom priljepiti na gornju daščicu. Ovaj drugi način mnogo je bolji, jer pčele ovakovo saće, što još treba, brže dograde, a pošto su same radilične stanice pčelac brže razplodi.

Ovako priredjene okvirce razdielit će sada pčelar u džirzonki u dva reda, jedan nad drugim, a preostale dobro spraviti. Na gornje okvirce postaviti poprieko dvie trske, koje su srednje debljine, na koje dolaze daščice, da pčele ne plaze po čitavoj džirzonki, osobito ako je kô ova, sa tri reda okviraca, načinjena. Trska se na okvirce meće za to, da pčele ne mogu daščice uz okvirce priljepiti, a dogodi li se to slučajno, lakše je odkinut daščicu od trske, nego li od okviraca, ako na njih daščice neposredno leže.

U svibnju, najkašnje koncem lipnja. kupiti će si početnik roj i stresti ga u ovako priredjenu džirzonku, te od sada prisloniti prozor. Za prvo vrieme neka pčelar marljivo snaži pòd izpod okvirića, čemu mu najbolje služi ovakovo ogreblo, nema li ga, može isti posao i oduljim gusjim perom učiniti. Na podu će naći cvjetnoga praška, voska i po koju mrtvu pčelu. Ako ne snaži i ne čisti, naskoro će se u ovih odpadcih zaleći crvići, tako zvani trlci, koji bi se zavukli kašnje i u samo saće, te ga raztočili i izkvarili, a tim i pčelca uništili.

Pčele će neumorno raditi, za dva ili tri tjedna okvirce izgraditi, te će se moći možda još dva ili četiri prijašnjim načinom priredjena okvirca u džirzonku umetnuti.

Kod izgradjivanja okviraca valja nam paziti, kakovo saće pčelice grade. Ima saća trutovskog i radiličkog; u ovom okvircu evo trutovsko, a u ovom radiličko saće. Trutovsko saće od radiličkog razpoznajemo, kako vidite, tim, što su mu stanice mnogo veće. Osobito oprezni moramo biti, da bude ležište, o kom ću kasnije govoriti, prosto od trutovskog saća, Prave li nam pčelice saće velikimi stanicami, odmaknuti ćemo prozor, te sve okviriće sa pomenutim saćem kao i one, koji još možda nisu izgradjeni, povaditi, a preostale razdieliti tako, da ih bude jednak broj u gornjem i dolnjem redu. Trutovsko se saće vadi, da matica ne nese unj jaja, pa da se suvišni trutovi, badavadjije, ne umnožavaju; prazne okviriće vadimo, da radilice ne grade dalje trutovskog saća u ovom odjelu, koji će pčelar za ležište odrediti. Ima li pčelac, kojeg smo u džirzonku umetnuli mladu maticu od iste godine, tada nam ove pazke netreba, pčelac bo sa mladom maticom ne gradi iste godine trutovska saća.

Je li matica stara a mi hoćemo, da pčele dalje grade u ovom odjelu, to bi si morali nabaviti umjetnog saća od pčelarskog družtva u Osieku i ciele table ovoga u okvirce po gornjoj sredini, mjesto da ih s voskom natopimo, uljepiti i pčelam za dogradjenje umetnuti. Ove su table umjetna saća tako načinjene, da pčele uz najbolju volju ne mogu iz njih trutovskih stanica načinit. Ovakovo saće možemo u ležištu ostaviti, matica će više prostora, odnosno više stanica za leglo imati, riečju povećali smo ležište, čim će nam pčelac bolje napredovati. U pomanjkanju umjetnoga saća uzeti ćemo Hanemanovu rešetku, kao što ovdje vidite, te ju metnuti na okvirce preko trske, u mjesto onih daščica, ako ne preko svih, ono barem preko dva ili tri prednja okvirca, dočim na ostalih mogu ostati i daščice.

Ovom smo rešetkom razdielili prostor džirzonke na ležište i medište. *Dolnja dva reda okviraca, gdje je većina pčela sa maticom, gdje matica nese jaja u stanice, je ležište, jer se u tom prostoru pčele legu.* Gornji red, odnosno prostor povrh Hanemanove rešetke, jest *medište*, jer kroz ovu rešetku ne može matica proći, da u stanice gornjeg diela jaja nese, te ne zapremajuć tim gornje stanice, ostaju radilicam, da u nje odlože med, koji možda u ležištu radi legla odložiti ne mogu. Buduć se u gornjem prostoru ne nalazi leglo, čega radi pčele i ne nose u taj prostor ni cvjetnoga praška, koji služi samo za hranu mladim crvićem, nego odlažu gore samo med, te se po tom taj prostor i zove *medište*. Medište može u ma kojem dielu džierzonke biti a ne uvjek u gornjem redu okviraca. Ako nam je n. pr. džirzonka ležeća t. j. sa jednim redom okviraca, tada ćemo trećinu prostora odjeliti pomenutom rešetkom tako, da nam medište bude od zada. U dvorednu ćemo pako učiniti medištem gornji red itd. *Medište je jednom rečju onaj prostor džirzonke, kamo matica doći ne može, da nese jaja, gdje se usljed toga u saću ovoga prostora samo med nalazi.*

Ako smo prije okvire izvadili iz ležišta, objesiti ćemo ih sada u gornji red t. j. u medište; ostane li nam još prazna prostora, to ćemo ga sa praznimi okvirci, priredjenimi kao i za dolnji red, izpuniti i prozorčić na medište prisloniti. Čim pčele umetnute okvirce izgrade i medom napune, izvaditi ćemo ih van, pčele pred letom na kakovu dasku ili ljepenku mokrim perom smesti, da se u svoju košnicu vrate, a okvirce staviti

do jesenskoga pregledanja. U prazno sada medište umetnuti ćemo opet priredjene prazne okvirce. Pčele će opet nastojati da ih izgrade, ako jim narav samo dovoljno paše pružala bude; ako ne, to ih dakako izgraditi neće, a još manje medom napuniti.

U jesen, mjeseca listopada, pregledati ćemo si pčelice izvadiv sve iz džirzonke, da se osvjedočimo, da li nam ostaje u ležištu dosta meda za njihovu potrebu preko zime.

Pregledav ih sve, povratiti ćemo okvirce istim redom, kojim su i prije pregledavanja bili u ležištu, nadkriv ih sa daščicami. Medište sada prestaje, jer pčele u što užem prostoru prezimljuju. Neimaju li pčele dosta meda, to moramo po koji puni okvirac iz medišta u ležište umetnuti i prozor prisloniti. Sav prazni prostor u džirzonki izpuniti ćemo toplijimi stvarmi n. pr. pljevom, kudeljom, krpami itd., da pčelam u zimi što toplije bude. Jeli im dosta toplo, mnogo manje meda troše, što je i opet naš probitak.

Svaki pčelar mora dobro paziti, da pčelam premalo meda za ziminu ne ostavi! mora bo znati, da inače valjanu pčelcu od listopada do ožujka treba barem 10 kg. meda. Ostavi li mu manje, to će ga sigurno na proljeće hraniti morati, osobito ako je kruća zima; ostavi li mu više, naći će ga pri proljetnoj revisiji. Stoji li početnikov pčelac na dobrom mjestu i nalaze li pčele u okolini dovoljno paše, to će još iste godine u jesen moći nješto meda dobiti, osobito ako je u svibnju roj u džirzonku spravio. Dobije li početnik malo više meda, neka nješta spravi za možebitno proljetno hranjenje a ostatak meda neka ne potroši skupa sa voskom, nego neka nastoji da mu vosak t. j. saće cielo ostane. To će postići tim, ako med umjetnim načinom iztepe. Pčele gradjenjem voska potroše mnogo vremena i meda. Proračunalo se je, da pčele za jedan kilogram voska potroše petnajst kilograma meda. Da se tomu doskoči izumiše revni pčelari stroj, kojim je moguće med iz stanica tako iztepsti da saće u okvircih neozledjeno ostane, te se opet u košnicu umetnuti može.

Ovo ovdje predstavlja nam ovakov stroj, kojim se med iz saća iztiplje, a zove se *vrcalo.*

Vrcalo, kao što vidite, sastoji se iz stalka na kojem je posuda u slici otvorene bačve; ova ovdje je od pokositrena lima, nu može biti i drvena. U sredini ove bačve teče osovina na kojoj je prikučen križ, a na križu četiri mreže i to osovno; uz nje se iz nutra prislone okvirci puni medom. Prije nego iste okvirce prislonimo moramo pomoćju ovoga noža, ili satnog ježa, kojeg pri ruci nemam, sa stanica skinuti zaklopce, jer se inače nebi mogao med iztepsti iz stanica, Na gornjem vrhu osovine mali je kotač, koji je spojen ovim užetom sa većim kotačem. Čim mi veći kotač ovom držkom jedanput okrenemo, okrene se ovaj mali i osovina, na kojoj je mreža, a u mrežah okviri, petnajst puta. Ovako opetujuć izvrcati će se med iz stanica, a saće ostati će u okvirih cielo.

Sa ovim vrcalom će pčelar izvrcati med iz saća te ga u staklenki do potrebe sačuvati. Saće, koje mu je preostalo, dobro će rabiti sliedeće godine, jer će ga moći u medištu upo'riebiti, a ako je saće radiličkimi stanicami, moći će ga rabiti i u ležištu, najpače kod mladih rojeva, jer će matica već pri prvih danah imati stanicâ, u koje će odmah nesti jaja. Svaki, koji si ovako saće sprema, mora ga držati na hladnom ali prozračnom mjestu, jer će mu se inače u proljeće trlac zaleći, te mu sve raztočiti i izkvariti. Grane li proljeće tada će biti najbolje, da ga u podrum spravi, nu mora paziti, da ne popljesnivi.

Je li pčelar prazna mjesta u košnici popunio i košnicu zatvorio, to neka i leto na istoj smanji, da nebi zimi prevelika studen u leto udarala, te tako pčelam nahudila. Dobro će biti, ako pčelar i zimi kadkada svoje pčelice pogleda, nu ne smije ih otvarati osobito pri jako studenom danu. Otvarajuć uzbuniti će pčele, koje će tim više meda trošiti i saće zagaditi, a tim i zrak u košnici pokvariti, odakle mogu i razne bolesti u pčelcu nastati. Pčelar, koji je svoje pčelce valjano pregledao u jesen, dovoljno im ostavio meda, te dobro zatrpao, može ciele zime mirno spavati, jer je sjeguran, da će mu pčelice sretno prezimiti. Zimi će pčelar leta ma čim zastrti, da mu sunce unj ne udara — sunčani traci vabe pčele iz košnice, na studeni bi one obumrle i padnuv na snieg poginule.

Kada koncem veljače snieg okopni a žarko sunašce zrak razgrije, odstrti će leta i pustiti pčele da se čiste.

Mjeseca ožujka otvoriti će pčelar džirzonku i redom okvirac po okvirac pregledati, da li nije saće popljesnivilo, da li nije matica preko zime poginula, i da li možda nema suvišna meda.

Ako je saće pljesnivo, to će ga keficom očistiti; je li mu matica uginula, nastojati će, da pčelcu jesensku oplodjenu maticu dade, kojih svaki rationalni pčelar mora imati u zalihi. Ima li suviše meda u saću, to će onaj višak izvrcati, a prazno natrag u džirzonku

postaviti, da matica ima više stanica za leglo. Obaviv taj posao zatrpati će opet sav prazni prostor u džirzonki, kao što je bio, i započeti speculativnim hranjenjem. Ovo se satoji u tom, da pčelar koncem ožujka ili bar prvom polovicom travnja počme svoje pčelce, akoprem na hrani ne oskudjevaju, obilno medom hraniti. Svrha mu je dvojaka: jedni hrane tim načinom, da dobiju ranih rojeva, drugi, da im se pčelac umnoža i obilno meda već sa prve proljetne paše ubere. Saliv dvie do tri žlice meda, koji u mlakoj vodi razredi, u plitku posudu, kojom može u džirzonku, a na med metne razdrobljene trske, da se pčele, spustiv se na med, ne utope, i tada istu posudu s medom, stavi u džirzonku što bliže pčelam.

Počme li pčelar ovim hranjenjem, toga ne smije prekidati nego bar svaki drugi dan opetovati. Ovaj način hranjenja potiču maticu na obilno nošenje jaja, što misli, da je priroda pri ovakovoj hrani već u podpunom cvietu. Crvićem, izlegav se iz jaja, hrana je cvietni prašak i med. Ne ima li još dovoljno cvjetnoga praška u naravi a ni u stanicah, tada će pčelar med, kojim speculativno hrani, pomješati bud sa običnim, bud rižnim, bud kukuruznim brašnom, koji će cvjetni prašak nadomjestiti. Sav trošak, što ga pčelar u ovakovo hranjenje uloži, obilno će pčele nagraditi, jer će već koncem travnja ili početkom svibnja dobiti roj prvenac, što će svakoga osobito veseliti. Džirzonka se je tim umjetnim hranjenjem tako pčelami napunila, da više u njoj prostora ne maju. Pčele taj momenat uvidjaju te vlastitim nagonom načine u svojoj džirzonki po krajevih saća jednu vrst stanica, koje u početku imaju oblik kapice od žira, kasnije oblik žira. Stanice ove zovu se matičnjaci. Matica u ove matičnjake, kojih bude kadkad do dvadeset, snese jaja, iz kojih se izlegu crvići; crviće ove hrane osobitom pomnjom i finijim medom, mnogo obilnije nego ostale, te za pet dana crvići su dorasli, a pčele natrpav još jednom obilno naj boljim sokom matičnjake, zaklope ih tvrdimi poklopci. Zagradjeni crvići okrenuti su glavom dole i za osam dana pretvore se u bubu, iz kojih tada postanu matice. (Za šestnajst dana, kako je jaje sneseno, razvije se podpuna matica). Čim su pčele ove crviće dohranile i matičnjake zaklopile, ostavlja jedan dio vodjen starom maticom svoj dom, i traži si novi. Ovo odjelivanje nazivamo rojenjem. Najsjegurniji znak, da ćemo prvoga liepoga dana izmedju desete i dvanajste ure dobiti roj, jesu zaklopljeni matičnjaci.

(Nastavit će se.)

Briga pčelara mjeseca ožujka.

Stari ljudi ubrajaju ovogodišnju zimu medju riedke pojave kod nas, dakle je takova zima nje to izvanrednoga. Umni pčelar smatrajuć taj pojav izvanrednim, mora dakako sve svoje znanje, svu svoju vještinu i pozornost svojim pčelcem posvetiti, ako neželi da se i njim štogod izvanrendna nedogodi. Uslied ove blage zime začela je mnoga matica leći već koncem prosinca, a kod svih je danas leglo prilično razvijeno. Kad znamo da svaki pčelac, čim više legla ima, tim više i meda troši, onda nam budi mjeseca ožujka najglavnijom skrbi bditi nad dovoljnom obskrbom naših pčelacâ. Ako sumnjaš samo da ti koji pčelac nema dovoljno meda, a ti neoklevaj, nego prvoga liepoga i topla dana u ožujku pruži takovu pčelcu dobranu porciju meda, ali dakako oprezno, da nebi navabio na taj med i drugu pčelu, čim bi mogao prouzročiti ubitačno plienjenje. Najsigurnije je, ako ti je moguće, hraniti pčelu od sgora, ili takodjer i od sdola, ali samo pred večer, pošto su se već sve pčele smirile. Ovaj se potonji način može rabiti sano onda, kada su noći tople, jer inače nebi mogla pčela sav med preko noći u stanice unieti, a u jutro se svakako mora dotična posuda, u kojoj se je med pčelcu pružio, odstraniti, da se nenavabe tudjice (pčele plie nilice)-

Ako opaziš da ti je koji pčelac oslabio glede broja pčelâ, onda ćeš dobro učiniti, ako mu tada malo sauziš plodište, jer hraneć pčelca, razviti će i matica leglo, pak nastane li hladno vrieme, (kao što to ovoga mjeseca zna biti) skupiti će se sva pčela u središtu, a leglo pri kraju morati će se uslied nedovoljne topline prehladiti i izginuti.

Mjeseca veljače i ožujka potrebuje pčela dosta praška i vode, pak ako nastaje trajna hladnoća, da pčela nemože van, mora joj pčelar vode u spužvi, a mjesto cvietnoga praška, finoga brašna (najbolje od zobi) dodati. Ove godine to neće biti od potrebe, jer si je pčela već mjeseca veljače naniela dosta praška sa *ljeske* i *ive* (vrba — Saalweide) a za koji dan naći će dovoljno praška na žutih cvjetićih drenka. —

Kod nas, pa u obće u predjelih sa proljetnom pašom, može već izkusni pčelar začeti prve polovice ožujka, špekulativnom hranitbom. To se hranenje sastoji u tom da se daje pčelcem mlakom vodom raztanjeni med. Takva hrana draži maticu na obilnije leženje i tako možemo, kad nastane paša, imati same jake pčelce, koji mogu nastalu pašu valjano izcrpiti.

Ako ti je u džirzonki sat u kojem okviriću do prozora popljesnivio, a ti ga izvadi, pa ako je pčelac jak, drugim zamieni. Sav mulj, koj se je na podu džirzonke preko zime sakupio kao i mrtvu pčelu počisti, ali svaki posao obavi oprezno i brzo, da ih mnogo neuznemiruješ.

B . . . . n .

Razgovori o pčelarstvu.

(Učitelj, pčelar Matan i seljaci)

Matan, No gospodine, šta vam se vid' od ove zime? Ja bi reko da će nam čele mnogo meda potrošiti.

Učitelj: Ponješto nagadjaš Matane.

Seljaci: Ta bar ovo nije stroga zima, nijedan nas još nije morao šubaru na uši naticati.

Učitelj. Upravo zato i troše sada pčele mnogo meda. Većina matica začele su ove zime već početkom siečnja leći a njeke sigurno i u prosincu. Leglo je dakle sada već u svakom pčelcu prilično razgranjeno, a to je upravo glavni povod da pčele mnogo više meda troše.

Matan: Pa šta ću raditi slabimi čelci, ako im nestane meda?

Učitelj: Već pri uzimljenju sam ti kazao neuzimljuj Matane slabog pčelca napose, nego ga radje spoji drugim, al ti nehtjede poslušati, pa ti sad nevalja ni jedan ni drugi, a mogu ti još i obadva poginuti Onomu u džirzonki moraš umetnuti jedan, a ako imaš i dva okvirića zaklopljenim medom, dočim od onog u košnici nikada ništ. Da barem pčelu spasiš hrani ga, ako nemaš meda, a ti kandis šećerom, dok nenadodju ljepši i topliji dani, jer ćeš ga onda svakako morati spojiti sa susjednim.

Matan: A vidjte gospodine kako mi je u ovoj džirzonki ovo saće do prozora sasvim popljesnivilo Što da tim uradim?

Učitelj: Najbolje će biti ako ta dva zadnja okvirića izvadiš, a tim ćeš ujedno smanjiti plodište i tim leglu pribaviti veću toplinu. Pljesnivo saće možeš staviti na kišu, pa ako nije baš skroz na kroz pljesnivo, izprati će ga kiša. Ovom sgodom vas moram upozoriti, da je najpametnije sve prozore iz džirzonaka povaditi prije uzimljenja, te svaku džirzonku zatvoriti od otraga slamom ili daskom. Tko tako učini neće imati pljesnivoga saća u proljeću.

Seljani. Molimo Vas gospodine, oprostite što ćemo vas pitat. Ima nas više ljudi u selu, koji bi rad već ovoga proljeća začeti pametnije čelariti, a neznamo pravo, kako bi bilo najbolje.

Učitelj: To mi je baš drago. Čujte me dakle: Najsigurnije je po svakoga početnika, koji je osbiljno naumio racionalno pčelariti, ako započme rojem. Nabavite si dakle, il' si sami napravite još tečajem ovoga ili budućega mjeseca željeni broj džirzonaka, a kad nadodje doba rojenju, neka je svaka džirzonka na svom mjestu. Vidili ste prošle godine, kako sam ja stavljao početke u okviriće, tako morate i vi u svakoj džirzonki barem 8 okvirića providiti spočetci. Kada to učinite, pak još džirzonku natarete kakovom mirisavom travom (najbolje metvicom [melisa officinalis], onda pričekajte na roj, pa čim ga dobijete, a Vi šnjim u nutra. Kako se može najsigurnije a i najjednostavnije svaki roj u džirzonku smjestiti, to ste njeki od vas već prošloga ljeta kod mene vidili, a naći ćete to takodjer posve razumljivo opisano u 3. broju „Slavonske pčele“ (tečaj I. str. 24.)

Matan: Ele gospodine, ja ću sutra, ako bude lipo povaditi sve okviriće, u kojih je pljesnivo saće, pa ću, po vašem, smanjiti plodište, jel tako?

Učitelj: Tako da Matane, al nemoj zaboraviti odmah i počistiti džirzonke, najme svu mrtvu pčelu i sav mulj koji se nalazi na podu povadi iz džirzonke, pa samo nastoj da to sve obaviš što *mirnije* i što *brže*.—

(Nastavak sliedi.)

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ držana dana 24. studenoga pod predsjedanjem II. podpredsjednika pogl. gosd. *Josipa Auerbacha*. Prisutni: gg. *Stojanović Matiša*, II. tajnik; *Lucarić Gavro*, blagajnik; *Sudić Ignjo* i *Heštera Ivan*, odbornici; *Štulhofer Ljudevit*, zamjenik i član družtva, umir. c. kr. satnik *Gjuro Prica* i *Bogdan Penjić*, tajnik, kao perovodja ove sjednice.

Zapisnik prošle odborske sjednice pročitan i odobren.

Dnevni red:

I. Tajnik pročita dopis od „Slavonskoga gospodarskoga družtva“ u kom upravljajući odbor istoga družtva pozivlje ovo družtvo da svojimi zastupnici izvoli učestvovati kod XXII. redovite glavne skupštine gore hvaljenoga družtva.

Izabrana su *gg. Auerbach Josip i Lucarić Gavro*,

da pri spomenutoj skupštini zastupaju cielo pčelarsko družtvo.

II. Tajnik izvješćuje, da molba, — upravljena na slavno poglavarstvo grada Osieka, kojom moli uprava jednu sobu u novosazidanoj školskoj sgradi za smještenje svoje knjižnice i inih, družtvenih predmetah, — još do danas riešena nije.

Zaključeno umoliti slavno poglavarstvo za što skorije riešenje navedene molbe. —

III. Tajnik predlaže račun *g. Josipa Štulhofera* u iznosu od 11 for. 50 novč. za dvie džirzonke, što ih je centralna uprava poklonila prvoj družtvenoj podružnici u Valpovu i 30 komada okvirića po 5 novč.— Prima se. —

IV. Zaključeno je da se što skorije podnese molba na visoku kr. zemalj. vladu u pogledu povišenja godišnje subvencije, oslanjajuć se na visoko obećanje.

V. Tajnik izvješćuje da je u svakoj od druˊtvenih džirzonaka uzimio po jednog pčelca sa mladom ovo godišnjom maticom, samo u džirzonki br. 5. ostala je matica od prošle godine, koja je jako liepa, a ovoga ljeta osobitu plodnost dokazala. — Ovom sgodom navadja tajnik, kolika je to šteta da moraju svi družtveni pčelci prezimiti pod vedrim nebom, te naglašuje neobhodnu potrebu kakova praktična i ukusna pčelinjaka. U liepom i prostranom vrtu dolnjogradske obće pučke škole mogao bi se liep uzor — (pčelinjak) pavilon postaviti, koji bi mogao koli družtvenim članovom, toli i ukupnoj školskoj mladeži na poduku služiti. —

Odbor usvaja ovaj isvještaj posvema, te stavlja svu nadu u povišenje subvencije, prema čemu će onda moći shodna i nuždna odredjivati. —

VI. Napokon Izviečšuje tajnik o stanju pčelaarstv ciele tekuće godine kako sliedi: Svi pčelci uzimljeni god: 1882. prezimiše sretno i dobro, te se je bilo nadati liepomu uspjehu u god. 1883. I sbilja druge polovice travnja, kadno je najme repica najljepše cvjetala razveselilo se je srce svakoga pčelara, jer je bilo meda u izobilju. Najviše su unašale pčele koncem travnja i početkom svibnja. Rojenje je ove godiue nastalo kasnije nego obično i to većinom druge polovice mjeseca svibnja. Družtveni se pčelci začeše rojiti stoprv početkom lipnja. Rojevi su bili u obće prilični: oni rojevi, koji su izišli koncem svibnja mogli su se liepo oporaviti, jer je tada baš krunica (bagrem) najljepše cvjetala, nasuprot pako oni rojevi, koji su u lipnju izišli, kao primjerice družtveni, zaostadoše jako. Za cvata lipe, koja je najljepše cvjetala druge polovice lipnja, pomogli su se ponješto koli stari pčelci, toli i rojevi. — Sve drugence i trećake udario sam opet natrag staricam. U obće uzeto je ova godina bila poslje repice vrlo jalova po pčelarstvo, te mogu reći da tečajem 15 godina nismo u ovoj okolici još takove jalove godine po pčelarstvo doživili. Tim završujem svojim kratkim izvještajem, tom blagom željom da bi nam se buduća godina što milostnijom ukazala. —

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica završena.

U Osieku dol. gradu 24. studena 1883.

Josip Auerbach
predsjednik.

Bogdan Penjić
tajnik i perovodja ove sjednice.

Zapisnik

redovite odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ držane dne 19. prosinca 1883. pod predsjedanjem družtvenoga predsjednika blagorodnoga g. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni: Gg. *Antun Hržić*, I. podpredsjednik; *Josip Auerbach*, II. podpredsjednik; *Bogdan Penjić*, I. tajnik; *Mato Stojanović*, II. tajnik; *Gabro Lucarić*, blagajnik; *Ivan Heštera*, odbornik; *Ljudevit Stuhlhofer*, odbor. zamjenik i *Ivan Darebuy*, odbornik i perovodja ove sjednice.

Zapisnik prošle sjednice bje pročitan i odobren.

Dnevni red:

I. U prošloj odborskoj sjednici izabrani zastupnici gg. *Auerbach* i *Lucarić* odazvali su se pozivu, te su prisustvovali XXII. redovitoj glavnoj skupštini „Slavonskoga gospodarskoga družtva“.

II. Dopisom od 1.|12. br. 12321 zadovoljilo je slavno poglavarstvo slob. i kralj. grada Osieka molbi ove uprave, te je tako ovo družtvo zadobilo prostranu sobu u novosazidanoj školskoj sgradi. Odbor prima to na ugodno znanje, te izriče oviem slavnomu poglavarstvu svoju najtopliju hvalu u ime cielokupnoga družtva.

III. Molba glede povišenja družtvene subvencije u god. 1884. odaslana je 17.|12. t. g. na visoku kr. zemaljsku vladu, odjel za unutarnje poslove.

IV. Dopisom „Slavonskoga gospodarskoga družtva“ od 5.|12. br. 456., poklonjeno je „Slav. pčelarskomu družtvu“ 5 kom. knjižica *„Naputak o racionalnom go-*

jenju svilene bube". Od *Iv. Bole-a.* Prima se sa zahvalnošću na ugodno znanje.

V. Glede uredjenja družtvenih prostorijâ, kao i potrebnoga pokućtva za družtvenu sobu, izabran je užji odbor sastojeći se iz gg. predsjednika *Franje Šmidta ml.*, podpredsjednikâ *Antuna Hržića* i *Josipa Auerbacha*, te tajnika *Bogdana Penjića.*. Isti se odbor umoljava da bi glede toga uznastojao već u budućoj odbor. sjednici gotovu osnovu predložiti.

VI. Zaključeno je da se družtvo predbroji na sliedeća apistička glasila:

1.) „*Bienen-Zeitung*", Organ des Vereines der deutschen und österreichischen Bienenwirthe. Izlazi u Nördlingenu u 40. godištu. Urednik: Friedrich Vilhelm Vogel.

2.) „*Deutscher Bienenfreund*", Zeitung für praktische Bienenzucht. Izlazi u 20. godištu. Urednik i izdavatelj L. Krancher, Cantor u Frankenhausenu.

3.) „*Oesterr.-ungarische Bienen-Zeitung*". Izlazi u Beču u VII. godištu. Glavni urednik: P. Coelestin M. Schachinger.

4.) „*Deutsche illustrirte Bienenzeitung*", Organ für die Gesammt-Interessen der Bienenzucht. Izdavatelj i urednik C. I. H. Gravenhorst. Izlazi u I. godištu u Braunschweigu.

K tomu je još zaključeno da se nabavi pčelarsko djelo od C. I. H. Gravenhorsta: „*Der praktische Imker*" (Lehrbuch der rationellen Bienenzucht auf beweglichen Waben mit Berücksichtigung des alten Betriebes.)

VII. Družtvena pravila su zaključkom glavne skupštine od 26. kolovoza t. g. po izabranom za to odboru pregledana, promjenjena i nadopunjena, te u ovoj odborskoj sjednici predložena. Odbor ovaj ih prihvaća, te će ih poslati što prije visokoj kr. zemaljskoj vladi na odobrenje.

VIII. Kr. žup. školski nadzornik županije Požežke g. Gjuro Balog obratio se je na družtvenog tajnika i upitao bili mogao dobiti 18 komada džirzonaka i uz koju cienu. G. nadzornik namjerava najme pri njekih školâ podžupanije požežke uvesti podučavanje u racionalnom pčelarenju. Uprava je zaključila pobrinuti se za dovoljan broj uzor džirzonaka, te će ih onda uz što povoljniju cienu razašiljati.

IX. *Novi članovi:* Gg. Ferdo Hechtl, ravnajući učitelj u Peterancih, Milan Orešković, kr. brzojavni činovnik u Osieku i Antun Kovačević m.. uvršteni su poleg obstojećih družtvenih pravilâ u red podpomagajućih članovâ od godine 1884.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku dol. gradu, dne 19. prosinca 1883.

Franjo Šmidt ml.
predsjednik

Bogdan Penjić
tajnik.

Ivan Darebny
odbornik i perovodja ove sjednice

Razne viesti.

— **Odlikovanje.** Centralno zemaljsko pčelarsko družtvo za Česku („Ustředni zemsky včelařsky spolek pro Čechy") imenovalo je u svojoj, u Pragu dne 20. studenoga pr. god. obdržavanoj, glavnoj skupštini, tajnika „Slavon. gospodarskoga družtva" g. *Gjuru* pl. *Ilića* i tajnika „pčelarskoga družtva g. *Bogdana Penjića, počastnimi članovi.*

—**C. kr. austrijsko voćarsko družtvo.** (K. k. österreichischer Pomologenverein.) Njegovo c. kr. apoštolsko veličanstvo jest premilostivo dozvolilo austrijskomu voćarskomu družtvu gore označeni naslov. Oglasujuć to odlikovanje, želimo ujedno, da ovo družtvo kod svih ljubitelja voćarstva, kao i kod pojedinih klubova, koji se voćarstvom zanimaju, naidje na zasluženo priznanje i podporu. Od ove godine počamši razašilje isto družtvo na sve svoje članove bezplatno ilustrovani mjesečnik „*Der praktische Obstzüchter*". Članovi plaćaju samo 2 for. na godinu. Pravila se mogu dobiti kod družtvenoga poslovodstva u Klosterneuburgu kod Beča.

— **Kratak naputak pri toplenju voska.** Najjednostavnije i bez ikakova posebna stroja, otopiti češ voštinu ovako: Na tlo ovećega kotla poredaj voštinu, na ovu postavi oširoko pletenu rešetku od drota, te ju utezi ili drugom kojom težkom tvari pričvrsti na voštinu tako da se dići nemože. Nalij tada u kotao i to visoko nad rešetku vode i stavi sve na vatru da valjano provrije. U vrijućoj vodi raztopiti će se vosak, te pošto je mnogo laglji od vode, sakupiti na površini, dočim će sva dropina ostati pod rešetkom. Kada voda opet ohladi izvadi se na površini sakupljena voštana ploća. Na ovaj način možemo bez velikoga truda oddieliti vosak od dropine, a što je najglavnije neode pri tom ništa u štetu.

— **Revna pčelarica.** U Americi na otoku

Javi posjeduje njeka gospodja Tupper više pčelinjaka, a sve svoje pčelce nadzire ona sama. Ista ta gospodja čini sva moguća samo da i ostali ženski sviet pčelarstvu priljubi. Nedavno reče ona pred gospodjami i djevojkami: Mi sada živimo u dobi, gdje je mehanika oprostila milion radnikâ težkoga jarma, pa kada smo već tim napredkom u svietu, i mi žene i djevojke, uslied raznih šivaćih i pletećih strojevâ, lišeni mnogoga suhoparnoga i mekaničkoga posla, bilo bi Bogu plakat, te svakoga prikora vriedno, kada bi sada prekrstili ruke i uztvrdili da neimamo nikakva posla. Ne, sretnimi se moramo scieniti, jer smo sada slobodnije, pak imamo više vremena obazrieti se za boljimi i pametnitijimi poslovi. Zavirite samo u gradove, kako se u njih sve cakli i sja od svile i kadife! Tko bi bio pred 50 godinâ povjerovao, da će one paučaste niti svilene bube zauzeti toli važnu ulogu u trgovačkom svietu, a ima ih na milione ženâ i djevojaka, koje u Europi, Aziji i Africi hranjenjem i njegovanjem toga zareznika proizvadjaju svilu, taj glavni axiom svjetske trgovine. Istinabog i naša je zemlja sgodna za svilarstvo; — ali je mnogo prijatnije, udobnije i ugodnije pčelarstvo. Ništa se na svietu neizplaćuje tako, kao posao oko pčelâ, ako ga još ktomu obavlja praktična, brižljiva i učena pčelarica.

„Vidite! tamo prieko na onom medenom brežuljku smjestila sam samo šest pčelacâ, a već od više godinâ zaslužuju ti moji maleni ali neumorni radnici do 100 talira godimice“.

Gospodja Tupper misli, da su upravo žene opredieljene po tvorcu za pčelarstvo. Već samo zvanje jedne žene, kao dobre kućarice, moralo bi ju pobliže upoznati pčelami, koje joj mogu mnogi ugodni časak u užjem obiteljskom krugu pribaviti. Brižne i valjane pčelarice pružaju nam još napose najsigurnije jamstvo, da će im se i djeca priljubiti tomu velezanimivomu i obće koristnomu, a sa moralnoga gledišta veleważnomu ogranku gospodarstva.

— **Nabavljanje pčelacâ.** Sa više stranâ upitaše nas, kada je najsgodnije vrieme i na što se ima osobito paziti pri kupovanju pčelacâ u pletenih košnicâ. Naše je uvjerenje ovo: Prije svega moramo naglasiti, da je za početnika još najbolje ako si kupi roj, ali samo što raniji, jer kasniji rojevi, osobito kod nas obično stradaju. Tko medjutim želi kupiti prezimljenog pčelca, biti će najbolje, ako to učini mjeseca ožujka ili početkom travnja. Ako pri tom neimaš strukovnjaka uza se, a ti gledaj svakako da dobiješ jakog pčelca sa mladom maticom; gradnja u košnici nesmije biti prestara, ali meda mora biti dosta. Preporučujemo pčelca koji je prošloga ljeta pustio roj, taj bo ima sigurno mladu maticu. Ako vidiš da je za liepoga dana u košnici pet redi saća pčelom posadjeno, zatim kada pokucaš prstom po košnici, pak čuješ iz nutra spočetka lagano zujenje, a kašnje sve jače, te onda opet sve laglje dok neprestane, onda znaj da je taj pčelac dobar. Kratko i prekinuto tulenje, koje odmah i prestane znači da je dotični pčelac slab ili je pako bez matice, u kratko takov pčelac nevalja, pa imao on i mnogo meda. Velevažno je takodjer pri kupovanju prezimljenih starica, paziti i na to, da ih nekupuješ u blizini svoga pčelinjaka, nego barem u udaljenosti od pol, pa i čitave ure, jer bi se u protivnom slučaju mnoge pčele zaletile na svoje staro mjesto, a tim bi ti se pčelac znatno oslabio.

— **Porez na pčele.** U berlinskih novinah „Germanija“ čitamo jedan zanimivi dopis iz Holzmindena o porezu na pčele, koji će svakako zanimati i čitatelje „Hrvatske pčele“. „Pri zadnjem popisu marve, koji je obavljen 3. siečnja pr. g. izpostavilo se je, da ima u njemačkom carstvu 1,337.991 pčelac. Naš će magistrat, kad bude za taj statistički izkaz doznao, sigurno u sebi pomisliti: „Ta kada bi se samo polovica tih pčelaca nalazila na teritorijumu naše varoši!“ Naš magistrat, koji već nezna kako bi i odkale utjerao novaca, da namiri svakim danom rastuće varoške potrebe — ovdje je naime već preko 700% osobnoga poreza učinjeno komunalnim porezom — taj je magistrat pronašao da i pčele spadaju medju *marvu*, pak tomu dosljedno da se upravo kao na ostalu marvu udari porez i na pčelu, zato je i nametnuo na svakog pčelca mjesečni porez od 7 feniga, godišnji dakle 84 feniga. Porez je ovo svakako znatan, ali zato ipak magistrat naš malo dobiva, jer na čitavom varoškom teritorijumu neima ni 50 pčelacâ. Ovdašnji pčelari, koji se najviše iz puke pasije pčelarstvom bave, neuložiše protesta proti toj nesgrapnoj odluci našega magistrata, jer je veliko pitanje dali u obće smije magistrat posve samovlastno pčelarstvo razporeziti. —

Holzmindenskim pčelam bi se u tom slučaju samo zaviditi moglo, jer bi uživale, kao porez plaćajuća individua, mnogo veće pravo od ostalih pčelâ njemačkoga carstva, a što je najglavnije živile bi pod obranom magistrata? U čem bi se pako ta obrana sastojala, to bi morao zapitati same pčele, ali bi ih se i čuvati morao, da ti se nebi, u misli da si član magistrata, krvno osvetile.“

„Deutscher Bienenfreund“ tvrdi da je magistrat u Holzmindenu tom odredbom svakako išao više na to da se broj pčelara u samom gradu smanji, nego što bi se želio sa ono njekoliko maraka od poreza okoristiti. Pčelari u Holzmindenu su trebali odmah proti tomu nečuvenomu porezu energično ustati i pri tamošnjem zemaljskom vieću protest uložiti. —

Na ubaviest.

Svaki od gospode članovâ „Hrvatskoga pčelarskoga družtva“ može dobiti franco cienik raznoga pčelarskoga orudja, kao i osobito čisto izradjenoga umjetnoga saća ako se obrati na Antuna Joh. Wagnera u Beč (Ober-Meidling, Ferdinandsgasse Nr. 6.

— Uprava „Hrvatskoga pčelarskoga družtva“ dala je ove zime priugotoviti 100 komada uzordžirzonakâ. Pošto je pako, radi netočnosti ovdašnjih radnikâ, bila prinuždena iste džirzonke u Beču priugotoviti dati, to će jedna doći zajedno sa 30 okvirića, na 5 for. 50 nvč., ali zato će biti solidnije i mnogo točnije izradjene od lanjskih.

Družtveni članovi mogu takodjer dobiti osobito praktičnih i vrlo solidno izradjenih vrcalâ (Honigschleuder) po 16 for. komad, zatim liepoga umjetnoga saća po 2 for. 50 nvč. kilogram, raznoga pčelarskoga orudja i sva ostala na polju racionalnoga pčelarstva potrebna uz najumjereniju cienu, samo neka se što skorije obrate na urednictvo ovoga glasila.

Od uredničtva.

Neka nam oproste naši mili čitatelji, što smo izdanjem „Hrvatske pčele“ toli zaostali. Razloga je tomu mnogo. Ponajglavniji su pako promjena tiskare, promjena družtvenih pravila a po tom i naslova družtvenoga glasila. Mi se nadamo, da ćemo svakomu nepristranomu čitatelju ugoditi ovim brojem „Hrvatske pčele“, a tim i mnogo neustrpljivo čuvstvo ublažiti. Nismo žalili troška, a još manje truda, samo da nam „Hrvatska pčela“ što pristojnija i što častnije svoje čitatelje pozdravi.

Neka nikoga nebuni što smo na čelu lista označili „IV. tečaj“, jer to zaista i jest „Hrvatska pčela“ zastupati će ista ona načela, što ih je zastupala i „Slavonska pčela“, jedino tom razlikom, da je „Hrvatskoj pčeli“ polje širje, izkustvo veće i misao zrelija. Živo se nadamo da će i naša braća Srbi, koji prigrliše „Slavonsku pčelu“, — to nedonošče, umjetnim ne historičkim imenom, — tim više prigrliti ovo pravo čedo naše, to mezimče naše. „Hrvatske“ je „pčele“ zadaća narodu pomoći, te joj je prema tomu glavni cilj, narod materijalno podići, a moralno ojačati. Budimo dakle ljudi, prijatelji sirotinje raje naše, te zgazimo već jednom crva razdora i nesloge, pružimo si bratski ruke, te poput naših neumornih pčelicâ, uzradimo složno, da se što prije dovinemo cilju svomu. Svaki razdor medju nami, naša je šteta, a tudjincu sprdnja. Ljubimo svaki svoje, štujmo jedan drugog, i podjimo složno stazom rada i napredka.

Objava.

Slavno poglavarstvo sl. i kr. grada Osieka uvaživ djelovanje i plemeniti cilj pčelarskoga družtva, podielilo je istomu na neopredieljeno vrieme jednu krasnu i prostranu sobu u novosazidanoj sgradi dolnjogradske obće pučke škole. Uslied te hvale vriedne odluke sl. poglavarstva pobrinula se je podpisana uprava, da istu sobu takodjer i potrebnim pokučtvom providi, pak se stoga oviem upozoruju svi p. n. družtveni članovi, da se od **1. ožujka t. g.** nenalaze družtvene prostorije više u **svratištu „K Florinu“** već u gore spomenutoj sgradi **obće pučke škole u dolnjem gradu Osieku**. Sve novine na koje je družtvo predplaćeno ili koje uz zamjenu dobiva, biti će na opredieljenu za to stolu uvjek izložene, samo se umoljavaju gg. članovi da nenose novine sobom, nego neka ih svaki u družtvenih prostorijah pročita.

Uprava „Slav. pčelarskoga družtva“.

Izpravak.

U 12. broj „Slavonske pčele“ (tečaj III.) uvukle su se njeke pogreške u uvodnom članku koje po izričnoj želji veleštovanoga gosp. pisca oviem izpravljamo: Na str. 89. II. stupac, alin. 6. od ozgo, mjesto uplićuć, čitaj uplitajuć. Alineja 18. od ozgo, mjesto občenito, čitaj obćenito. Na str. 90. stupac I. alin 15. od ozgo mjesto: tu ima, čitaj tuj made. Alin. 21. od ozgo, mjesto: preči, čitaj preči. Alin 11. od ozdo, mjesto: rirč, čitaj rieč. Alin 8. od ozdo, mjesto: G orgjević, čitaj Djordjević. Stupac II. alin. 7. i 8. mjesto: pogrieška, čitaj pogreška. Alin 25. od ozgo mjesto: БЕЗМАТЕРОНЬ čitaj БЕЗМАТЕРЬНЪ (bezmater'n', bezmatern). Alin. 30. 33. i 35. od ozgo, mjesto: bezmaterić, čitaj bezmater'n'. Alin 37. od ozgo, mjesto: br. 6, čitaj slovo P. Alin 7. od ozdo, mjesto ı čitaj i. Na strani 91. stupac II., alineja 2. od ozgo mjesto: primiti, čitaj pojmiti. Na strani 91. stupac I. alineja 8. od ozgo i stupac II. alin. 1. od ozgo, mjesto: obstrak'na, čitaj abstraktna.

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **Uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 3. *U OSIEKU, za mjesec ožujak 1884.* *Tečaj IV.*

Pčele napram bilinstvu.

Svakomu je pčelaru poznato, da pčele sakupljaju sladke sokove (nektar) i prašak sa cvjetova raznih bilinâ. Odnošaji dakle izmedju bilinâ i pčele medarice su uzko spojeni tako, da pčele bez bilina niti obstojati nebi mogle. Ali pošto i biline stoje u vrlo uzkom odnašaju prama pčeli naumio sam ovaj put koju o tom reći:

Svaki, kojigod se bavi obdjelavanjem i kultiviranjem bilina, kao: vrtlari, poljodjelci i šumari, mora visoko cieniti zasluge pčela te sdušno nastojati i sva moguća sredstva upotriebiti, da se pčelarstvo što više širi i razprostire. Pčela sabiruć cvjetni prašak, a to je mužko sjeme bilinâ, te leteć od cvjetka do cvjetka doprinaša veliku korist vrtlarstvu, voćarstvu i poljodjelstvu i šumarstvu. Koliko bi hiljada i hiljada cvjetovâ ostalo neoplodjenih, a uslied toga nebi bilo sjemena, odnosno ploda, da naše neumorne pčelice neprenašaju cvjetni prašak, to mužko sjeme, sa jednoga cvjetka na drugi i tim svaki dan na hiljade cvjetova oplode. Akoprem sâm čovjek, pak i vjetrovi tomu nješto doprinašaju, to su ipak zareznici, a medju njimi najviše neumorne pčele medarice, najvažnijimi faktori pri oplodjivanju bilinâ. Kao što je to u carstvu živinskom, tako se nalaze i u bilinskom dva razna spola, naime mužki i ženski spol. Već prije 2000 godina razlikovahu Babilonjani mužko i žensko drvo kod datulâ, dakle na dvijuh istovjetnih biljka dva razna, jedan od drugoga posve odieljena, spola.

Kod bilinâ vlada razno uredjenje, dočim jedne cvjetaju samo mužkim ili pako samo ženskim cvietom, kao što to biva kod borovice (Juniperus communis), nalazi se kod drugih na jednoj te istoj biljki mužkih i ženskih cvjetova n. pr. kod lješnika, krastavca itd.; napokon ima i takovih biljkâ, koje cvjetaju dvospolnim cvietom (zwitter) najme takovim, gdje je u svakom cvietu mužki i ženski spol zastupan.

Stari Babilonjani shvatiše taj pojav kod bilina posve dobro; oni su već onda svoje paome umjetno oplodjivali. Tadašnji način oplodjivanja, rabe još i danas na istoku, a sastoji se u tom, da donesu iz šuma čitave razcvje-

tane grane sa mužkih paoma, te ih za vrieme cvatnje objese na vršiku posadjene ženske paome. Onda su takodjer već ljudi znali, da žensko stablo konoplje ostane neoplodjeno, ako se mužke biljke počupaju, kao i to da potonje nerode nikada sjemenom.

Dokazano je da godine 1800 nisu rodile datulové paome u dolnjem Egiptu, a to zato, što tamošnji seljaci nisu mogli, radi rata sa Francuzi, donašati cvjetove sa mužkih paoma iz pustara i tako im ostadoše sve posadjene ženske paome neoplodjene. Pri oplodjivanju bili ıâ je svakako i vjetar važnim factorom, ali najvažniji su ipak zareznici, koji sakupljaju prašak i medne sokove po cvieću, a medju ovimi glavnu ulogu igra naša neumorna pčela medarica. Sa ovom se nadtječu bumbari (Hummeln) i to osobito kod cvieta crvene djeteljine (Trifolium pratense). Godine 1870. transportirana su u tu svrhu čitava gnjezda tih bumbara u Novu Seelandiju.

Na dnu svakoga cvjetnoga kaleža izlučuju se medeni sokovi (nektar), koji svojim mirisom navabe pčelu. Kada se pčela uvlači u cvjetni kalež biljke, tražeć svojim rilcem medeni sok, onda se uvjek na njenom dlakavom tielu nahvata peludi, a pošto ona više cvjetnih kaleža (obično jedne vrsti biljkâ) potraži, to tim prašak sa jednoga cvieta prenaša na drugi i tako dok napuni nektarom svoj medeni tobolac, oplodi ona znatan broj biljkâ. — Što dakle pčela oduzimlje bilinam suvišne sokove i prašak, to im ona grofovski naplaćuje, jer ih oplodi. Kolike bi biline, osobito vrsti usnača (Labiátae), ostale neoplodjenimi, da se upravo pčela medarica neuvlači u nutrnjost cvjetnoga kaleža i tako nehotice, tražeć nektara, djeluje veoma koristno, oplodjivajuć takove biline.

Znamenita su umna iztraživanja Darvinova glede uplivanja pčele na oplodjivanje djeteljine; ja ću ovdje navesti samo jedan posvema jednostavni pokušaj. Na oranici njekoj, posijanoj bielom djeteljinom, pokrio je on od prilike 1000 biljka laganom koprenom tako, da pčele nisu mogle doprti do cvieta, ali pokraj ovih pokrivenih ostavio je upravo toliko biljka odkrivenih, koje su pčele mogle upotriebiti. Pa kakav bijaše resultat? One koprenom pokrivene biljke, akoprem su bujno cvjetale, neurodiše ipak skoro nikakovim sjemenom, dočim su one otvorene biljke, kojih su cvjetove pčele marljivo oblitale, bile pune puncate zrelim sjemenom.

To isto je učinio i kod crvene djeteljine, prevukao je najme 100 biljka koprenom tako, da nisu mogle pčele ni bumbari do cvieta doprti, a drugih 100 ostavio je krajem, da ih mogahu pčele i bumbari marljivo oblitati. Sa ovih 100 otvorenih biljka sabrao je 2700 zrelih zrnacâ, a sa onih koprenom pokrivenih, do kojih nemogahu ni bumbari ni pčele, nije ubrao niti cigloga zrnca.

Kao kod djeteljine, isto tako biva i kod svih vrstih kaćuna (Orchideae), sirotice (Viola arvénsis), te mnogih drugih biljka, jer želiš li od njih sjemena dobiti, moraš im pripustiti pčele ili u obće pčeli slične zareznike.

Kada voćke cvjetaju, pa ako su za to vrieme liepi i ugodni dani, da ih pčele oblitati mogu i cvieće valjano izcrpiti, onda mora i dosta voća biti; nastane li pako za cvatnje kišovito i hladno vrieme, tako, da pčele nemogu izletati, onda mora biti malo voća, ali nikako ne uslied nepogode vremena, nego upravo zato, jer pčele radi vremena nemogahu cvieće oblitati i oploditi.

Uzvišen i nedokučiv čin providnosti božje leži u tom zakonu naravi, a još najčudnovatijim mi se vidi slučaj o kom sam nedavno u novina čitao. Kada su najme presadili jabuke i njeke grmove iz Europe na otoke „Chatam“ u velikom Oceanu, južno-istočno od Nove Seelandije, neurodiše iste voćke nikakovim plodom, dok nisu tamošnji stanovnici i pčele na istih otocih udomili.

Svaki nepristrani čitatelj može već iz prednavedenoga uviditi, da su pčele medarice od velike i neprocjenive koristi po bilinstvo, odnosno poljodjelstvo, a tomu dosljedno po cielo čovječanstvo.

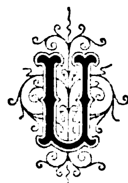
Izim ove važne zadaće, koju naša pčelica u naravi revno vrši, priugotavlja ona još i m e d, te pruža mjerničkom vještinom v o s a k, a jednim i drugim može umnomu i naprednomu pčelaru znatno koristiti.

Nenapuštajmo zato pčelarstvo, taj poetički ogranak gospodarstva, nego nastojmo svi skupa: svećenici i učitelji, gospodari i šumari, kao i svi ostali prijatelji naroda i narodnoga blagostanja, da nam se umno i napredno pčelarenje po liepoj i plodnoj zemlji našoj što više širi i u narodu udomi.

B . . . . n —

Pčelarstvo u Varašdinu i okolici.

Napisao **A. E. Jurinac**.

U br. 10. i 11. „Slavonske pčele" od god. 1883. čitao sam pod naslovom „Dopis iz Zagorja" članak, kakova čitati imade čovjek riedko prilike. Nenalazim za shodno, da se ovdje obazrem na skroz manjkavu „ilirštinu" (!), koju g. pisac župniku g. Porenti preporuča i kojom je g. pisac taj članak skrpao slušajuć „cielu bandu" u kvirnjaku (recte okvirnjaku od okvir), koju može samo onaj razumjeti, „koj je ikad počivao u liepo uredjenom mlinu korane ili sanjario pružen na obali rieke ili vodopada" (!?); — nenalazim za shodno, da ovdje štogodj reknem o umjetnom saću, „kojim je ljudski um premašio medju", — ne, za manjkavost svoga poetičnim uvodom urešenoga članka neka si g. pisac sam odgovara. Ja ću u sliedećih redcih samo dokazati, da je g. pisac rečenoga članka zaboravio, da je pčelarstvo, kao sve prirodne znanosti, induktivna znanost, do koje se nedolazi „sanjareć pružen na obali rieke", već uztrajnimi, često mnogo uztrpljivosti iziskujućimi pokusi; iznieti ću na vidjelo, da je g. pisac, kad je u rečenom „Dopisu" napisao: „U okolici grada, načičkanoj nekad udobnimi pčelinjaci starinske osnove, nestalo ovim traga izim jedinoga, kojemu ostalo je tek ime „Lendvajevoga pčelinjaka" — rekao krupnu neistinu i to samo zato, da dobije 5. broj „Slavonske pčele" (vidi zaključak, bolje prirepak članka). Nije li to literarna simonija? Svim pčelinjakom u okolici grada Varašdina nestalo je traga, osim jednoga, kojega neima! (pošto mu je samo ime ostalo). Ergo: U okolici Varašdinskoj neima nijednoga pčelinjaka! Da nebude taj „jedini" po imenu pčelinjak Lendvajev sam u okolici Varašd., dodati ću mu tri važna historična druga: „Kupakov vulnjak*, Maršićev vulnjak i Kukavčev vulnjak". kojih se Varašdinci imenom i mjestom, gdje bijahu dobro sjećaju.

Dakle na stvar! Da to nije istina, da je u okolici Varašdina nestalo traga pčelinjakom, svjedoči g, pisac sam, dočim veli, da ga je pozvao neki ‚pčelar' u Kućane, selce četvrt sata od Varašdina odaljeno, da „vidi ulnik dobavljen iz Osieka". a „uzanj kakovih dvanaest košnica, punih puncati (recte puncatih) zvonova od slame", iz kojih dapače pčele zuje glasno i veselo „tak su naši starci delali, pak su svega dosta imali" — samo meda valjda nisu dosta imali, pošto ih g. pisac njekoliko redaka niže „tari pčelari" zove. Ili misli g. pisac, da pčele Kućanske i njihovi pčelinjaci nespadaju u pčelarskom smislu u okolicu varašdinsku?

Kad sam nastojao, da si pribavim statistične podatke o pčelarstvu okolice varašd., uzeo sam za sada u obzir samo najbližu okolicu Varašdina, to jest maleni dio ravnice medju Dravom i Plitvicom, koji zahvaća najviše $1^1/_2$ četvorne milje. Moram medjutim spomenuti, da ovi podatci o broju pčelaca okolice varašd. nisu podpuni, koje s toga, što iz nekih sela (Trnovec, Bartolovec, Šemovec, Sračinec, Petrijanec) iste okolice dosele nisam nikakovih ili nepodpunih viesti dobio, ali sam uvjeren, da će mi u buduće gg. pučki učitelji u tih selih u tom pomoć pružiti; koje opeta s toga, što se ljudi boje poreza na pčele, te se neusudjuju reći, da su pčelari.

Ja sam ovu moju neznatnu radnju u četiri pitanja razdielio:

1. Koliko ima u okolici varašd. pčelaca i tko se ovdje bavi pčelarstvom?
2. Kako se u Varašdinu i okolici pčelari?
3. Dali je okolica varašd. za pčelarstvo prikladna?
4. Što valja činiti, da se pčelarstvo u okolici varašd.i u Hrvatskoj u obće iz primitivnoga stanja podigne?

1. Koliko ima u okolici varašd. pčelaca i tko se ovdje bavi pčelarstvom?

Da predočim broj pčelaca varašd. okolice, navesti ću broj pčelaca, koliko jih koji pčelar obično prezimi, jer se po broju prezimljenih pčelaca, ako je klima i flora koje okolice poznata, može zaključiti na poprječni broj ljetnih pčelaca.

*) U Varašdinu i okolici veli narod pčelinjaku: „vulnjak, vulinjak, volnjak volinjak, čmelinjak i čmelnjak."

A. U samom Varašdinu bave se pčelom sliedeća p. n. gg.

1.	Agnezović Mio, zidarski mtr.	prez.	obič.	po	14	pč.
2.	Čus Andrrija, poljod. i kirijaš	„	„	„	25	„
3.	Čanjavec Mio, posjednik	„	„	„	7	„
4.	Gjurasek Josip, posjednik	„	„	„	12	„
5.	Gott Gabro, posjednik	„	„	„	3	„
6.	Klaus Franjo, trgovac	„	„	„	15	„
7.	Klinec Stjepan posjed. i poljod.	„	„	„	12	„
8.	Koren Tomo, posjed. i poljod.	„	„	„	100	„
9.	Kovačić Ana posjednica	„	„	„	6	„
10.	Mlinarić Vinko, posj. i kirijaš	„	„	„	7	„
11.	Novak Dragutin, kanonik	„	„	„	3	„
12.	Pić Dragutin, stolarski majstor	„	„	„	5	„
13.	Radešić Gjuro, posjednik	„	„	„	7	„
14.	Rihtarić Stjepan, postol. majstor	„	„	„	12	„
15.	Rugani Mirko, posjed. i polj.	„	„	„	25	„
16.	Rugina Anton, posjednik	„	„	„	3	„
17.	Sekovanić Franjo, bačvar	„	„	„	4	„
18.	Šebek Franjo, kirijaš	„	„	„	3	„
19.	Zadravec Josip, župn. Varašd. (umro u jesen prošle god.)	„	„	„	5	„
20.	Zagorski Vinko, posjednik	„	„	„	7	„
21.	A. E. Jurinac, kr. gimn. prof.	„	„	„	12	„
				Ukupno	287	pč.

B.) U okolici varašd. bave se pčelarstvom* i to:

U selu Bartolovcu:

1.	Gosp. Jalšovec Alex. župnik	prez.	obič.	po	10	pčel.
2.	„ Pintarić Drag., učitelj	„	„	„	3	„
				Ukupno	13	pčel.

U selu Kućani gornji:

1.	Bogović Martin, seljak	prezim.	obično	po	18	pčel
2.	Bogović Petar, seljak	„	„	„	22	„
3.	Labaš Helena, seljakinja	„	„	„	7	„
4.	Pocedulić Franjo, seljak	„	„	„	8	„
5.	Pocedulić Gabro, seljak	„	„	„	8	„
6.	Pocedulić Mirko, seljak	„	„	„	5	„
				Ukupno	68	pčel.

U selu Kućani dolnji:

1.	Benček Vatroslav, seljak	prezim.	obično	po	8	pčel.
2.	Lipovec Martin, seljak	„	„	„	6	„
3.	Puklavec Mio, seljak	„	„	„	4	„
4.	Sovinjak Andrija, seljak	„	„	„	8	„
5.	Vitez Mara, seljakinja	„	„	„	2	„
				Ukupno	28	pčel.

U selu Biškupec:

1.	G. Fučkan, župnik, počeo pčelariti ima				2	pčel.
2.	„ Pavlić Vatroslav, učitelj,	prezim.	obič.	po	5	pčl.
3.	„ Šustik Ivan, zakupnik	„	„	„	5	„
4.	Carovečki Franjo, seljak	„	„	„	3	„
5.	Cepanec Martin, seljak	„	„	„	4	„
6.	Matijašec Gjuro, seljak	„	„	„	7	„
7.	Pehnec Ivan, seljak	„	„	„	3	„
8.	Rogek Andrija, seljak	„	„	„	2	„
				Ukupno	31	pčl.

U selu Črnec:

1.	Horvatić Ivan, seljak,	prezimljuje	obično	po	7	pčl.
2.	Magdić Andrija, seljak	„	„	„	80	„
				Ukupno	87	pčl.

U Marofu:

1.	Balaš Stjepan, seljak,	prezimljuje	obično	po	6	pčl.
2.	Cikač Gjuro, seljak	„	„	„	10	„
3.	Jakopić Andrija, seljak	„	„	„	12	„
				Ukupno	28	pčl.

U selu Jalkovec:

1.	Ciglar Ivan, seljak,	prezimljuje	obično	po	5	pčel.
2.	Gudelj Franjo, seljak	„	„	„	18	„
3.	Gudelj Stjepan, seljak	„	„	„	5	„
4.	Kućar Stjepan, seljak	„	„	„	4	„
5.	List Andrija, seljak	„	„	„	4	„
6.	Mežnarić Ivan, seljak	„	„	„	6	„
7.	Prši Mio, seljak	„	„	„	4	„
8.	Sinčić Josip, seljak	„	„	„	6	„
9.	Tomašković Josip, selj.	„	„	„	4	„
				Ukupno	56	pčel.

U selu Jalševec:

1.	Pakos Andrija, seljak,	prezimlj.	obično	po	5	pčel.
2.	Pakos Antun, seljak	„	„	„	2	„
3.	Pakos Mirko, seljak	„	„	„	5	„
4.	Pakos Ivan, seljak	„	„	„	4	„
5.	Pakos Josip, seljak	„	„	„	6	„
6.	Pakos Luka, seljak	„	„	„	3	„
7.	Pakos Mato, seljak	„	„	„	2	„
				Ukupno	27	pčel.

U selu Leskovec:

1.	Grahek Jakov, seljak,	prezimlj.	obično	po	2	pčel.
2.	Parabić Mato, seljak	„	„	„	3	„
3.	Sladki Ivan, seljak	„	„	„	6	„
4.	Slavetić Ivan, seljak	„	„	„	3	„
				Ukupno	14	pčel.

(Nastavit će se)

*) Za pčelarstvo okolice Varašd. pružio mi je liepih podataka, g. V. Pavlić, učitelj u Biškupcu, na čem mu liepa hvala!

Kako se racionalno pčelari sa mobilnimi trnkami?

Praktično predavanje pri učiteljskom sastanku dne 10. listopada 1883. u Djakovu.

(Nastavak i konac.)

Prvi se roj naziva *prvenac*. Poslie prvenca se odieli sedmi, deveti ili trinajsti dan opet jedan dio pčela, koji se roj zove *druginac*. Treći dan po drugincu izadje roj *trećinac*, kojeg iole pametan pčelar neće samostalno zadržati, nego će, ako je već izišao, potražiti matice, te ih spremiti i posebno hraniti, a roj starcu povratiti.

Kada roj izadje prihvati se obično na obližnje drvo; s toga je dobro pčelinjak blizu voćaka namjestiti. Više puta se dogadja, da se roj, izišav iz košnice digne u vis i odleti. Ovomu će pčelar doskočiti štrcajuć ovećom strcaljkom na bježeći roj tako, da voda odzgor na roj pada; nipošto pako ne smije u roj odozdol štrcati, jer bi ga još oćerao u veću visinu i tim bi ga nestalo. Ovo je takova štrcaljka, te ima, kako vidite, rešetku i cjevčicu. Rešetkom se obično na roj štrca, jer ova razbacuje vodu u sitne kapljice, te nam se nije bojati, da bi štrcanjem koja kapljica maticu oboriti mogla i tim si roj pokvariti, što bi se kod cjevčice lahko dogoditi moglo. Ciev pako ovu rabim samo tada, ako se je roj u veću visinu digao, te kanio pobjeći, jer je njom moguće u veću visinu štrcati, kroz koju se voda takodjer u sitne kapljice razbije i neškodljivom postaje.

Bjegu pčela može se doskočiti, ako se prije rojenja načini roj, koji se zove *razklad*, a to će svaki umni pčelar i učiniti. Razklad se dade načiniti različito. Ja ga pravim ovako: Ako je pčelac na rojenje pripravan, uredim si novu džierzonku sliedećim načinom: uzmem umjetnoga saća te ga izrežem na male pločice i to: dvie pločice u širini od 5, dvie od 4, dvie od 3, dvie od 2, i dvie od 1 cm. širine, duljinu uzmem za cielu širinu okviraca. Izrezav ovako saće uljepim ga po nutarnjoj sredini gornjega diela okviraca već prije pomenutim načinom, te ih metnem onamo, odkale ću jih brže uzeti moći. Džierzonku, u koju ću razklad smjestiti, postavim na mjesto za nju odredjeno. Sada otvorim onu džierzonku, od koje razklad želim načiniti, izvadim sve okvirce skupa sa pčelami. U okvircih potražim najprije maticu, uhvativ ju, zatvorim u ovako debelu trsku izrezanu poput rešetke i stavim u novu džirzonku; izaberem nadalje dva okvirca mladim nu zaklopljenim leglom te objesim skupa sa pčelami u novu džierzonku posve napred kod leta jedan na drugi t. j. u dva reda; iza njih opet okvirce sa uljepljenim umjetnim saćem i to tako, da okvirci sa širim saćem dodju napred, a užim postepeno nazad nu uvjek tako, da okvirci sa jednakom širinom saća dodju jedan nad drugi. Ostale okviriće sa pčelami uzmem i mokrim perom smetem sve pčele u novu džierzonku, a okvirce, s kojih sam smeo pčele, povratim staroj džierzonki. Jesam li ih sve sa okviraca u pomenutu džierzonku spravio, otvorim trsku i pustim maticu medju ostale pčele. U starom pčelcu ostanu okvirci za kratko vrieme bez pčela, nu to neće dugo trajati, stare pčele, koje su već na pašu izletale neće se vratit mladom nego starom pčelcu i tako će u razkladu ostati samo mlade pčele sa starom maticom.

Za koji će dan i ove izplaziti iz saća, što smo ih kano leglo umetnuli i razklad biti će gotov. Ako razklad nebude dovoljan broj pčela imao, dati ćemo mu još po koji okvirac zaklopitim leglom, nu ne iz džierzonke, odkale smo razklad načinili, nego ma iz koje bolje džierzonke. Stari pčelac, od kojega smo razklad učinili, ostao je prvobitno bez matice, nu on je imao posve mlada legla, te si je sam mladu maticu odhranio. Ovim smo si načinom načinili umjetni roj, kojeg nazivamo razklad, a izbjegli smo tim dosadnom izčekivanju rojeva.

Ovaj se način najtoplije preporuča gg. učiteljem i činovništvu, koji nejma vremena izčekivati rojeva.—

Napomenuv u kratko postupak umnoga pčelarenja, svratiti mi se je sa njekoliko rieči na korist, koja iz njeg potiče:

1.) Pčelinji radl ahko nam je u džierzonkah nadzirati;

2.) gradjenje saća rukovodi pčelar po svojoj volji;

3.) pčele u džirzonkah laglje prezimljuju;

4.) med se dade u svako doba vaditi bez velika truda;

5.) hranjenje pčela je najjednostavnije;

6.) slabe pčelce može pčelar na naj lakši način svako doba pojačati;

7.) trutovsko se leglo lahko ukloniti dade;

8.) kasnim rojevom kao i bjeguncem lahko je pomoći, ako si na vrieme napravimo umjetne rojeve (razklad);

9.) uzimanjem meda ostane nam saće cielo, koje opet koristno rabiti možemo;

10.) med je mnogo ljepši i tečniji, a i skuplji.—

U koliko sam namjeravao sa ovim mojim predavanjem pastorku gospodarstva — pčelarstvu — iole pomoći, u toliko želim, da se racionalno pčelarenje što skorije u našem narodu udomaći, a to će najboljim plodom uroditi samo onda, ako se učiteljstvo ozbiljno

zauzme za tu stvar, i ako se što više pčelarskih družtava i podružnica ustroj kao što je „Centralno hrvatsko pčelarsko družtvo u Osieku“ sa podružnicom u Valpovu, a ako mi za rukom podje, ustrojiti će se već tekom ove godine pčelarska podružnica i u Djakovu*).

Svaki će čovjek iz ovoga lahko uvidjeti moći, da za prvi početak umnoga pčelarenja ne treba puno troška, ni ti se je tuj bojati velikog umovanja.

Početak je svaki težak, ali kad jednom počmemo, nije nam se bojati dalnjih troškova, niti velikih posala oko tog pčelarenja. Pčelice će same, svojim neumornim radom pčelaru privrediti, da si sve nabavi, što mu za dalnje umno pčelarenje potrebno bude, kao i u njem uzbuditi težnju za što većim nastojanjem, njegovanjem i pregledavanjem tog blaga, koji će on u istinu za kratko vrieme i smatrati velikim blagom.

Radinom pčelicom nadari nas premudri Tvorac da nam poda liepu podporicu i pouku. Upotrebimo taj božji dar, zamislimo se unj dublje, pak ćemo slaviti premudroga stvoritelja, čim ćemo mu i ugadjati veoma, a u to ime

Bog pomozi!

Drag. Galovac
učitelj.

Razgovori o pčelarstvu.

Učitelj, pčelar Matan i seljaci

Učitelj: No Matane ožujak nam se kraju primiče, a pčela nam se nemože nanj potužiti. Dani liepi; sa drenka, mišjakinje i sa vrba naniele su praška dost, ali evo nam pred vrati mjeseca travnja. Čini mi se biti će pune ruke posla, a i vrcalo neće počivati.

Matan: I meni se čini da će ove godine biti sve napredno. Repica je lipa da nemože biti lipša, za koji dan, pa će cvasti.

Učitelj: Samo pripravi praznoga i zdravoga saća u okvirićih, jer kad nastane paša sa repice, pa ako bude iole ugodilo vrieme,. bit će meda ko vode.

Seljani: Ala molimo gospodjine, zašto vi njekim svojim čelcem dajete sada još meda, a velite da to baš nebi morali?

Učitelj: To sam baš jučer Matanu tumačio. Ovo nije sam med što im u ovih čaša dajem, nego tu ima dvie trećine meda a jedna trećina vode. Ovakovom se hranom draži matica na leženje, a pčele se ranije upozore na ozbiljniji rad. Ovaj način hranjenja zove se špekulativna hranitba. To ja obično radim na 3—4 tjedna pred glavnom pašom. Matica usljed toga naleže mnogo više pčele, a kad nastane glavna paša, kao što će naskoro sa repice, onda su mi pčelci, ovako hranjeni, dubkom puni pčelâ, a posve je naravno, da će više pčelâ, više i nameti, dakle svaku pašu tim bolje izcrpiti. — Samo Vas moram upozoriti da ovako hranjenje nije za svakoga, osobito za početnika, koji nema uza se vještaka, nije probitačno. Tko želi špekulativno hraniti, mora ponajprije dobro poznavati okolicu i pčelnu cvjetanu iste, zatim s početka nesmije odmah plodište povećavati, u tom odlučuje množtvo pčela; u med se s prvice primješa samo malo vode, a kašnje se može postupice dodavati sve više, kada se je najme pčelac već prilično razvio. Plodište se mora, osobito proljećem toplo držati, jer se može lahko dogoditi, da se pčela usljed studenih noći skuči prema sredini u klupko, a leglo u krajnih stanica mora ohladiti i poginuti. Ovakova nesmotrenost može biti povodom najgrozovitijoj bolesti kod pčela, *trulosti* (Faulbrut). Podrže li mjeseca travnja hladni i kišoviti dani, onda se mora pčelcem osim vode i meda, još i brašna dati, kojim pčele, umjesto cvjetnoga praška, svoje crviće hrane. —

(Nastavak sliedi.)

Zapisnik

Izvanredne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ obdržavane dne 20. siečnja t. g. pod predsjedanjem blagorodnoga g. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni: gg. Auerbach Josip II. podpredsjednik; *Lucarić Gabro,* blagajnik; *Stojanović Matiša,* II. tajnik, *Sudić Naco* i *Heštera Ivan,* odbornici; *Stulhofer Ljudevit,* odbor. zamjenik, zatim članovi: *gg. Michl Ladislav, Michl Pavao, Jureković Josip, Itlinger Florijan* i družtveni tajnik *Bogdan Penjić,* kao perovodja ove sjednice.

Dnevni red:

I. Poprimljena je ponuda (offert) iz tiskare *gosp. Dragutina Laubnera* u pogledu tiskanja družtvenoga glasila „Hrvatska pčela.“

II. Zaključeno po predlogu g. blagajnika odtiskati dati 2000 komada tiskanica za namire, što preuzimlje sam blagajnik.

*) Dao Bog! **Ur.—**

III. Na predlog perovodje ove sjednice zaključeno bi nabaviti 500 komada listovnoga papira i isto toliko Couverta sa nadpisom „Hrvatsko pčelarsko družtvo“.

IV. Na predlog istoga zaključeno je nabaviti takodjer i stampigliju sa nadpisom „Centralno Hrvatsko pčelarsko družtvo u Osieku“. Provedbu jednoga i drugoga zaključka preuzimlje na se sam predlagatelj.

V. Pročitane su ponude (offerti) ovdašnjih stolara, glede pravljenja dvajuh staklenih ormara za družtvenu knjižnicu i ine izložke, te dvajuh stolovâ iz rastovoga drveta za družtvenu sobu. — Izmedju tri podnešene ponude poprimljena je ponuda obće poznatoga glede solidnosti radnje ovdašnjega stolara *g. Gregora Miloševića,* te se umoljava g. tajnik, da bi istog ob otom izviestio. Ujedno se zaključuje da se rečene stvari imadu dogotoviti najduže do 1. ožujka t. g.

VI. Družtveni tajnik, kao knjižničar se umoljava da bi sakupio sva neuvezana djela i pčelarske novine, te ih što prije uvezati dao.[1])

VII. Novi članovi:

Tajnik pročita častna imena u družtvo prijavivših se članova kako sliedi: *Gg. Josip Horvat,* profesor na kr. vel. realci u Osieku; *Petar Čeliković,* kr. sudbeni pristav u Osieku; *Antun Joh. Wagner,* trgovac u Beču; *Pavao Lovretić,* umir. c. kr. satnik u Vinkovcih i *Andrija Stojanović,* bilježnik u Babinojgredi.

Svi prijavljeni članovi uvršteni su poleg obstojećih družtvenih pravila u red podpomagajućih članovâ od godine 1884. —

Pošto neimade itko više kakova predloga bi sjednica zaključena.

U Osieku dne 20. siečnja 1884.

Franjo Smidt ml. predsjednik — **Bogdan Penjić** tajnik i perovodja ove sjednice.

[1]) Gg. družtveni članovi, koji što posudiše iz družtvene knjižnice, umoljavaju se oviem, da bi sve što prije povratili. **Ur.—**

Razne viesti.

— (**O Valpovačkoj podružnici.**) Dana 26. veljače o. g. imala je uprava ove naše I. podružnice svoju redovitu sjednicu. Predsjedao je predsjednik podružnice blagorod. *gosp. Gustav Petheö.*

Kako razabiremo iz izvješća, što ga je u sjednici podneo II. tajnik *g. M. Lončarević,* to se pčelinjak ove podružnice nenalazi baš u najboljem stanju. Njekoji su pčelci tečajem ove prošle i blage zime izginuli. Medjutim uslied toga nesrétnoga slučaja neklonuše odbornici duhom, nego zaključiše uznastojati ove godine da se izginuli pčelci nadomjeste. Predsjednik obreče ne samo da će sam osobno umoliti za pripomoć kod pojedinih pčelara, nego se obveza da će prvi ovogodišnji roj, što ga dobio bude pri svom pčelinjaku, pokloniti podružnici.

Na mjesto odstupivšega I. tajnika, *gosp. S. V.* izabra uprava privremeno *g. V. Koščevića,* te mu povjeri družtveni pčelinjak i brigu nad njim.

Na prijavu, tajnika *g. Lončarevića* primljen je u družtvo kao član *g. Ivan Švuger,* izpitani gospodar, a sada kancelista kod vlastelinstva Valpovačkoga. Uprava izriče nadu, da će ju *g. Švuger,* kao strukovnjak u svakom dalnjem poduzeću svojski podpomagati, te mu podieli naslov družtvenoga tajnika.

Tajnik izvješćuje nadalje da je primio ključ od pčelinjaka, pregledao isti sa jednim članom *g. Faj-em* i našao sliedeće stvari: 4 džirzonke, dvie poklonjene, a dvie nabavljene od centralnoga družtva; 1 vrcalo od centralnoga družtva; 1 strcaljku; 4 razna strugala; jedne klješte i nješto umjetnoga saća. — Tajnik se tuži na pčelinjak, jer veli da propadiva kiša, pa je u njem uvjek vlažno, zatim smatra nuždnim da se unj stavi jedna klupa i stol. Što se popravka pčelinjaka tiče obreče podpredsjednik *g. Benaković,* da će on to na račun obćine obaviti dati; predsjednik obeća pokloniti stol i tlakomjer (barometer), a *g. Slavoljub Sieber* toplomjer (termometer). Konačno je još bilo govora o praktičnom predavanju, što bi ga imao centralni tajnik u Valpovu držati, ali pošto je ove godine i onako u Valpovu glavna skupština centralnoga družtva, to se praktično predavanje odgadja. —

Iz svega se vidi, da uprava I. podružnice sastoji iz samih revnih i vriednih članovâ, te se je nadati da će ova podružnica pod ovakovom svjestnom upravom liepo napredovati. Novoimenovanomu učitelju *g. Mesiću,* kao i *gosp. Koščeviću* stavljamo na srce svu brigu i njegu oko družtvenoga pčelinjaka, da isti bude faktično uzorom svakom početniku u pčelarstvu.—

— (**Kako se pčele osvećuju**). Njekomu slastičaru u Njemačkoj slučilo se je nedavno nješto osobita. Kad je jednom posve miran i zamišljen, očekujuć kupce, sjedio za svojom tezgom pri otvorenih vrati u dućanu, naleti iznenada oveliki roj pčela, te se spusti na razne poslastice, koje bijahu ponamještene po tezgi. Uzalud je nastojao taj nesretniković da se tih

nezvanih gostova rieši, ali sve badava, čim se je koje dotaknuo, odmah je i žalac osjetio. Pokušao ih je kefom pomitati, ali jao i naopako, navališe mu u lice; poviče policiju u pomoć, a ova mu se nasmija. Dva podpuna sata stajao je taj sirotan u najvećem strahu neznajuć si pomoći, dok nije naišao jedan od njegovih prijatelja, pčelar, te mu savjetova ove inače vrlo koristne životinjice, ali u ovom slučaju nesnosne, sumporisati, što je dakako i pomoglo. A što mislite da je tomu uzrok da je taj roj u dućan toga slastičara navalio? *Pčele se htjedoše, kao vatreni i pošteni domoljubi osvetiti tomu šarlatanu, jer je kupovao za slastice i medenjake jeftiniji i lošiji tudji (amerikanski) med, a nehtjede podupirati domaće proizvode.—*

Na ubaviest

Uzor džirzonke, što ih je uprava po družtvenoj mjeri dala praviti u Beču, prispjeti će za koji dan, te će se svim onim članovom koji se prijaviše razašiljati. Tko još od gospode članovâ takovu džirzonku želi imati, može ju dobiti skupa sa 30 okvirića po 5 for. 50 novč., samo neka se za vremena obrati ovamo na uredničtvo. Družtveni članovi mogu takodjer dobiti praktičnih i vrlo solidno izradjenih vrcala (Honigschleuder) po 16 for. komad, zatim krasnoga od čistoga voska napravljenoga umjetnoga saća po 2 for. 50 novč. kilu, raznoga pčelarskoga orudja, kao i sva ostala na polju racionalnoga pčelarstva potrebna uz najumjereniju cienu.

Tko želi, može dobiti kod uredničtva osobito liepoga vrcanoga ljetnoga meda po 80 novč. kilogram; za nečlanove je 20 novč. skuplji.

Našim pučkim učiteljem i prijateljem hrvatske knjige.

Na temelju nove naukovne osnove sastavio je naš revni suradnik I. Krst. Novak, pučki učitelj u Brusju, na otoku Hvaru. *„Rukovodnik o gospodarstvu“* za pučke učitelje i prijatelje poljodjelstva. U istom djelu nalazi se jedno poglavje *o pčelarstvu.* Ciena mu je 1 for. — Tko se od gospode članovâ želi na isto djelo predbrojiti, neka se obrati na uredničtvo ili na samoga auctora.

Od uredničtva.

G. A. E. Jurincu, profesoru u Varaždinu. G. Franjo Klaus, trgovac i veleposjednik u Varaždinu biti će u prvoj odborskoj sjednici kao podpomagajući član u pčelarsko družtvo prijavljen. Primite ovim u ime ciele uprave srdačnu hvalu na maru i radu što ga uložiste na promak družtvene svrhe, pak nam ostajte i nadalje revnim suradnikom i prijateljem.

Vicem pro vice —

U broju 20. poznatoga Osječkoga lista „Drau“ čitamo medju raznimi viestmi jednu zlobnu potvoru naperenu proti upravi „pčel. družtva“. Pošto i ovakve podle i zlobne denuncijacije mogu biti na uštrb samoga družtva, ako se ne dementiraju, to je dužnost „Hrvatske pčele“, kao javnoga glasila družtvenoga, da svaki napadaj, a najpače ovakove vrsti, odmah u početku odbije. Nije nam ugodno kad moramo u našem listu, koji je posvećen osbiljnijoj stvari, baviti se ovakovimi lapalijami, — zato molimo sve naše čitatelje da nam toga nezamjere, zahtjev je to javnoga mnienja. — Ad rem: U toj se notici spominje njekakva veliko — hrvatska klika, a ka ovoj da pripadaju članovi uprave pčelarskoga družtva; ta klika agitira medju gradjanstvom dol. grada Osieka i želi izabrati kod budućih saborskih izbora Dra. Davida Starčevića svojim zastupnikom. — Evo to je strielja kojom je taj pošteni list za politiku i gospodarstvo naperio na to jedino pčelarsko družtvo u cieloj domovini. — Pa što se je htjelo tom nesgrapnom noticom polučiti? Ništa više, nego ovo na daleko i široko već poznato i priznato družtvo pred vladom ocrniti, da mu se tako subvencija uzkrati. Nije li to podla zloba, nije li to gadna sebičnost *gospodine Pfeifferu?!* uživali bi dakle da ovo družtvo propadne! Vi et consortes telalite po svietu da ste prijatelji hrvatskoga naroda, da mu želite pomoći, a kad tamo hoćete da uništite i ono malo dobra, što ga još ovaj jadni narod posjeduje.

Zar vam je narod ovaj, zar pčelarsko družtvo krivo, što se družtveno glasilo netiska više u vašoj, nego u *Laubnerovoj* tiskari? Ako se već želite osvetiti članovom uprave radi toga, a vi im dokažite da su nekorektno postupali, da nisu vriedni upravljati toli plemenitim družtvom, pak će se naći drugi,

Još bi samo rado znati, tko Vas je uputio, te ste tu lažnu i smiešnu upravo viest uvrstili u svoj poštovani list. Neću Vam savjetovati da budete u buduće oprezniji, ali držim da nije častno po nijedan, a najmanje politički list, ako prima viestih od kojekakovih lažitorba. Odgovorni urednik, komu je stalo, da mu list uživa liep glas u javnom mnienju, mora si ponajprije naći vjerodostojne ljude za suradnike, te glede raznih viesti vjerovati samo poznatim poštenjakovićem, a ne kojekakovim vucibatinam i glupim neznalicam. Zapamtite si to gospodine Pfeifferu, pak u buduće nedirajte bezrazložno u naš koš!

Konačno što se tiče same rieči „klika“ nemamo šta odgovoriti, pošto je to običajna rieč, kojom se služi „Drau“, a već smo doživili, da su baš oni, koje je „Drau“ nazivala „klikom“ dokazali protivno. Nezamjerite dakle gospodine Pfeifferu, nego prionite i sami uz djelovanje pčelarskoga družtva, pribavite mu, pomoćju svoga organa, što više prijatelja, pak ćete si tako više osvjetlati lice, nego li neslanim zadirkivanjem u poštene i ugledne gradjane i požrtvovne prijatelje narodnoga napredka.

Izdaje **„Slavonsko pčelarsko družtvo“** *u Osieku.* *Tiskom* **Dragutina Laubnera** *u Osieku gor. gradu kapucinska ulica br. 6.*

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Clanci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **Uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će sva e godine priposlati izvoran dopis od najmanje 3 tiskane strane u obsega u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 4. i 5. *U OSIEKU, za mjesec travanj i svibanj 1884.* *Tečaj IV.*

Pozdrav pčelarom u godini 1884.

Od **A. Većerina** iz Sibinja.

vršetkom veljače spusti nam žarko sunce svoje tople zrake i probudi nam iz sna naše milice, radene pčelice tako, da već u to vrieme opažasmo na njihovima nožicama obilnu hranu za mladi naraštaj. — Bože moj! tko malo bolje promatra taj divni vječite ljubavi božje stvor, nije moguće da se u njega zaljubio nebi; nije moguće da bi hladnokrvan i nepomičan ostao; nije moguće da nebi iz svih sila uznastojao šnjim se bolje upoznati, njegove prama drugim stvorovom savršenosti, njegove tajinstvenosti proučiti.

Što nam je dakle u toj našoj liepoj i za pčelarstvo bogatoj domovini činiti, da se ta grana materijalnoga napredka razširi, da nam se mjesto osa i obada, mjesto muha i buha, taj milozvučni glas radene i koristne pčelice čuje i širi i u šumi i u brdu, i u domu i u polju.

Opazio sam da je novi umni način pčelarenja težko uvesti u narodu našem, osobito kod starijih pčelara, a još je težje novog pčelara bilo za stari ili umni način predobiti, izim kad bi mu tko za prvi pokušaj pčelca poklonio.

Ja sam uvidio da se sámac čovjek težko toga posla latiti, i u njem napredovati može, kao što veli sveto pismo: „Težko čovjeku samomu, jer neima tko bi ga podigao.“ Evo u našoj domovini pčelarsko družtvo u Osieku prokrčilo nam je put, oči otvorilo i primjer nam dalo, što čovjek može uz druge sile učiniti, kad samo hoće. Tu treba da i mi u svojih okolicah proputujemo, pčelare i prijatelje pčelarstva potražimo, da se dogovaramo, da se skupljamo, pa ma nas i početkom malo bilo, da ipak pčelarska družtva sklapamo te sa maticom svojom u Osieku u savezu budemo. Razna družtva raznih gospodarskih grana živim su nam primjerom da samo tako napred koracati, samo tako k razvitku poći i do cilja doći, samo tako narodu našemu i miloj nam domovini pomoćnicu ruku pružiti možemo. Vidimo kako naš mili narod propada, kako i nehotice ponoru svomu hrli, da već ni živjeti, a kamol javnim i privatnim potrebam zadovoljiti može, a za-

što? jer je sám. Eto one sv. pisma: „jao čovjeku samu.“ Dok je u zadruga živio, možemo reći da je živio, jer je svega pa i po kojeg pčelca imao, a sada? samac nezna kamo bi se prije okrenuo i koju bi rupu potrebštine prije zatvorio. Eto nam opet primjera, da i mi pčelari sami po sebi javnomu i sveobćemu cilju doći nemožemo, nego potrebito nam je u družtvo sa svojimi susjedi stupiti, te zajednički oko rozploda pčela raditi, te što više o tomu nastojali budemo, veću ćemo korist od njih crpiti. Kako sam u ovu okolicu stupio, već sam više pčelara sa starog načina na umno pčelarenje sklonuo, a i oni, koje još nisam — prem ima ih i u godina — ipak bistrim okom napredak prate, i razmišljaju, kako bi što prije i oni k umnomu pčelarenju stupili. Ako nješto sám čovjek, prem težko učiniti može, što istom gdje je više rukuh, više glava, više žepova.

Družtvom se može i do skupljih pčelarskih strojeva doći, na što se sám čovjek osobito sa njekoliko pčelaca nikako sklonuti neće. Vidimo u današnje doba da su nam mjesta činovnička, liečnička, učiteljska i t. d. već sa osobami prepuna, te mnogi mladić, pun pronicajućega duha, nezna ni sám kamo bi se obratio, kojem bi stanju i zvanju svoj život posvetio. Eto gospodo moja opet voda na naš mlin. — Kad bi mi pčelarska družtva sklapali, kad bi se pčelarstvo po našoj domovini razširilo, tad bi doisto potrebovali i vještih pčelarâ, pak bi se možda na taj rad i na taj nauk mnogi mladić i mnoga djevojka sklonula, znajuć da će si tim život osigurati.

Kad već to spominjem usudjujem se reći još nješto, a to je: Prije kojeg stoljeća nije bilo ratarskih, trgovačkih, obrtničkih i t. d. t. j. gospodarskih učiona, a sada ih već u svakoj skoro grani ima, samo mislim, no ipak pravo neznam, neimamo posebnih pčelarskih učiona, a tim bi — što Bog dao — možda se u našoj domovini i pčelarska posebna učiona otvoriti mogla.

Sreća naša, da su nam naši slavenski apoštoli sv. Ciril i Method slova izmislili, te tako i mi, čitajuć novine u svom jeziku, znamo kako sviet u drugih i dalnjih zemljah živi i napreduje.

I mi imamo sada u našoj domovini željeznicu, ali ta je za nas novorodjeno diete, dočim u drugih stranih mjestih niti joj za uvod znadu. To neka nam bude jednim primjerom, a što to znači? Kad je već koja dobrobit u kojoj zemlji stara, onda se kod nas istom uvadjati počme.

Ta Bože moj, nismo ni mi baš zadnji i najtupoglaviji stvor božji, kao što je crnac pjevao: Siroma crnac bio bi ja bez njega (Boga) najgorji stvor, on me vidi kakve patim jade, pa mi milu svoju ruku dade i t. d. Tako pitam odkad su već u drugih zemljah pčelarska družtva uvedena? Koliko ima inozemnih pčelarskih novina? A kod nas? Eto istom četiri godine kako se pčelarsko družtvo sklopilo, i pčelarskimi novinami svoju domovinu proslavilo. Ako dakle nećemo lih u pčelarstvu da budemo zadnji, moramo za prosvjetom težiti, moramo družtva pčelarska sklapati, da bar nemoramo umirajući na smrtnoj postelji, od inostrana, nego od domaćeg voska svieću držati, a i zdravi da se domaćim medom zasladiti možemo. Evo poziva. Evo trublje: Svećenici, učitelji, činovnici, trgovci, obrtnici i t. d. ustajte, potražite u narodu okolice svoje pčelare. Prizivajte je u družtvo, ma početkom i malo bilo kao i osječko — zrno do zrna eto pogača — kamen do kamena eto palača — košnica do košnice eto pavilon. Vi, koji ste u učiona zadobili ime prosvjetljenici, vaša vjekovita je dužnost zaslugu si kod našega naroda — od koga svi živimo — steći, te svojski nastojati, da se pčelarska družtva ustanove, šire i koristna nam budu.

Vi prosvjetljenici koji, ne žuljevi, nego umom svojim, kruh svoj zaslužujete, vi ste pred Bogom i našim narodom obvezani, da će te za obće dobro raditi u obće, a napose u pčelarstvu, jer pčelarstvo je takova grana gospodarstva, kojom se pri dobroj godini glavnica sa dvaput glavnicu nadvisujućimi kamatami izplatiti može.

I ja sam početni pčelar i to u 8oj godini, a nisam veleum, no ipak smatram se dužnim, u naše pčelarske novine kad tad pisati, ma me tko i krivo odsudio. Tako bi trebalo da i svaki pčelar kad tad koju što izkustvenu, što

umnu napiše, te tim bi i naše novine ne jedanput mjesečno nego svakoga mjeseca možda i dvaput izilaziti mogle. Dakle još jednom, nastojmo oko sklapanja pčelarskih družtva, bilježimo izkustva svoja, i u našem je glasilu objelodanimo, pa u to ime Bog pratio djelovanje „Centralnoga hrvatskoga pčelarskoga družtva u Osieku“.

Mjesec svibanj.

Ovo njekoliko rieči, kojimi želim navesti poslove i brigu pčelara u mjesecu svibnju, posvećujem samo početnikom u racionalnom pčelarstvu. Ovim mjesecom začima kod nas pravo rojenje, a tko dakle želi umno pčelariti, najbolje će biti, ako rojem započme. Ove je godine razaslala uprava našega pčelarskoga družtva do dvie stotine džirzonaka početnikom. Mnogi se već koje ustmeno, koje opet pismeno upitaše, kako će staviti roj u džirzonku, a kako opet prije toga nutarnjost džirzonke prirediti. Nejma dvojbe, da bi svaki početnik za četvrt sata praktičnoga izvadjanja više naučio, nego ikojim, ma kako točnim, opisivanjem, ali kad nije drugčije, ja ću nastojati da na stavljena dva pitanja što kraće i što razumljivije odgovorim. Ponajprije kako se ima nutarnjost džirzonke prirediti.[1]) Džirzonka se ima ponajprije postaviti na svoje opredieljeno mjesto, a kao što se košnica izpaliti i obično orahovim listom iztrti mora, prije nego se u nju roj strese, tako je dobro da se i džirzonka iznutra ponajprije kakovim pčeli ugodnim mirisom natare, najbolje metvicom (Melissa oficinalis), a u pomanjkanju takove, voskom ili orahovim listom. U dolnji odjel (plodište) stavi se, već prema tomu kakov je roj, 8—10 okvirića i to 4—5 u dolnji, a isto toliko u gornji red plodišta. Najgornji red okvirića (medište) ostaje prve godine, ako nema posebnoga leta, prazan. Svi okvirići, koji se stave u džirzonku, moraju se providiti s početci, t. j. na unutarnjoj plohi gornje daščice (satonosa) svakoga okvirića mora se uzduž po sredini povući voštani brid, (Wachscante) ili tko toga nerazumije, neka priliepi uzduž gornje daščice komadić sata (site). Najbolje je a i najljepše, ako se u okviriće postavi umjetno saće, koje svaki član uz umjerenu cienu može dobiti kod družtvene uprave. Tim se označi pčeli pravac, kojim ima graditi, a u protivnom slučaju, kada se to nebi učinilo, izgradila bi pčela sve preko i popreko, te bi jedan okvirić s drugim skopčala tako, da kada bi povukao zadnji okvirić, morao bi sve na jedanput izvući ili pako cielu gradnju poremetiti. Kada je džirzonka ovako priredjena, onda si pripravi krajem klupčicu ili kakovu drvenu stolicu, a na nju stavi jedan arak ljepenke (Pappendeckel). Najbolja je za taj posao ljepenka što ju farbari rabe, jer je čvrsta i gladka.

Kada si to sve učinio, pa se i osvjedočio da se je sav roj u košnicu skupio, onda uzmi košnicu sa rojem, te je prenesi do džirzonke i postavi posve mirno, da ne pobuniš pčele, na onu pripravljenu klupčicu ili stolicu. Još jednom pogledaj jeli nutarnjost džirzonke valjano uredjena, pa ako je, a ti pridigni košnicu na 2—3dm. u vis i lupi njom ovisno o ljepenku. Roj, koji se je kao klupko uhvatio u glavi košnice, pasti će uslied udarca na ljepenku. Sad neoklevaj mnogo. nego stavi praznu košnicu na stranu, primi ljepenku s lieva i desna, prenesi ju do otvora džirzonke i stresi pčelu u nutra. Ako je ljepenka gladka, to će se za čas, nadigneš li ju malo straga, a ozdol dlanom lupiš, spuzati sva pčela u džirzonku. Za veću sigurnost stavi ljepenku opet na stolicu, te lupi o nju još jednom onu košnicu, pa ćeš tako i onu pčelu, — koja je moguće zaostala, a medju kojom bi se mogla i matica nalaziti, — spremiti na isti način u džirzonku. Odmah zatim turi prozor do zadnjih okvirića, ali otvor izpod prozora, kao i vratašca ostavi još koji čas otvorenim, da se uzmognu i one pčele, koje su napolju zaostale, u džirzonci sakupiti. Ako se je pčela već prilično sakupila, onda zaklopi otvor izpod prozora i zatvori vratašca; pčele, koje još vani obliću, unići će spreda na leto. Pošto je tako sve obavljeno, ostavi tu novu svoju družinu, neka radi što zna i može, jedino pregledaj drugi dan, da li se nije koji početak (na satonosu priljepljeni umjetni ili naravni sat) odkinuo; u tom slučaju moraš dakako, dotični sat i okvirić, sa kojega je odpao izvaditi i na novo uljepiti. Ovo se potonje vrlo riedko dogadja.

Za dobre paše izgraditi će jak roj u njekoliko dana sve okviriće, pa kada je to učinio, onda mu dodaj dva okvirića, jedan gore, drugi dole. Želiš li da

---

[1]) Govoriti ću o družtvenoj uzor-džirzonci, kakove je uprava družtvena već prošle, pa i ove godine na svoje članove razašiljala. Ta džirzonka ima tri reda okvirića, (spada medju stublike [Ständerbeute]) u svakom po deset. Najgornji red okvirića (medište) odieljen je pomičnom daskom od dolnja dva reda (plodišta).

ti bude roj napredan, pa da što više okvirića izgradi, izpuni ih sve sa umjetnim satom. Ovako postupajuć, imati ćeš za kratko vrieme liep broj, samimi radiličkimi stanicami, izgradjenih okvirića. Umni pčelar mora u obće nastojati, da u koliko moguće odkloni pčelu od gradjenja trutovskih stanica, a to će najlaglje i najjednostavnije postići samo umjetnim saćem. Zato najtoplije preporučam, ne samo početniku, nego i staromu praktikušu, umjetno saće.

Napokon još nješto. Kako je poznato, pčele ljube čistoću, zato im je prvi posao, čim se smjeste u novom stanu, sve dobro očistiti i izgladiti. Pčelar će dakle za dan, dva naći na dnu džirzonke raznoga smeća, koje se mora i nevadeć prozora (zato se i nalazi u naših uzor-džirzonkah onaj otvor izpod prozora) takozvanom kukom čistilicom (Putzkrücke) počistiti[1]). Tko toga neučini, zaleći će mu se u tom smeću metilj (trlac), koji može vremenom kada preotme mah, cielu gradnju razoriti i tim pčelca iztjerati.

Konačno još želim starije i izkusnije pčelare upozoriti na njekoja zlatna pravila umnoga pčelarenja:

Tko se želi dobrom pašom okoristiti, pak ju što valjanije izcrpiti, neka barem polovicu svojih napučenih džirzonaka opredieli za medovnjake (Honigstock).

Takov medovnjak ul mora biti:

1. Jak t. j. valjano napučen, a ako nije, treba ga prije glavne paše zrelijim leglom iz drugih džirzonaka ojačati.

2. Nesmije se rojiti, nego se mora rojenje na sve moguće načine osujetiti.

3. Ako ima staru maticu, treba ju zamieniti mladjom ili pako posve odstraniti, jer stara matica naginje odviše na rojenje.

4. Dodaj mu same, već izgradjene okviriće, a u pomanjkanju takovih, umjetno saće, samo da ima što manje graditi.

5. U plodištu mora biti što manje trutovskih stanica: pčelac, koji ima malo trutovskih stanica, ili, da se jasnije izrazim, malo zaležene trutine, nenaginje tako na rojenje.

6. Kad nastane glavna paša, pripravi vrcalo[1]), pak čim vidiš da su stanice medom pune, izvrcaj iz njih med, a prazno saće opet natrag povrati. Podrži li paša dulje, pa k tomu još i vrieme ugodi, možeš svakih osam dana opetovati[2]).

B . . . . n.

[1]) Potrebito pčelarsko orudje može dobiti svaki član, ako se obrati na družtvenu upravu i to cielu garnituru takova orudja za 2 for. 50 novč.

[1]) Vrlo liepo i osobito praktično vrcalo mogu članovi družtva takodjer dobiti za 16 for. Ur.

[2]) Ovim smo člankom odgovorili na mnoga ovamo stavljena pitanja, a pripravni smo to i nadalje činiti u interesu družtvene svrhe. Ur.

Odlomak iz rječnika za srpske i hrvatske pčelare.

Sastavio **Jovan Živanović.**

Bijela pčela. Jungfernschwarm. Kad matorka košnica da prvi roj, onda se taj roj zove prvenac. A kad isti prvenac u istoj godini pusti roj, onda se taj roj zove parojak, pa kad i ovaj parojak opet u istoj godini pusti roj, onda se taj roj zove bijela pčela. Svaki može iz ovoga lahko uvidjeti, da je rijetka godina, u kojoj bi se pčele tako rojile, da bude i bijelih pčela. Godina dakle mora biti vrlo izobilna pašom. Sreća je dakle velika, kad pčelari dobijaju bijele pčele, zato se i kaže u opće za svakoga, koga prevelika sreća prati u svakom poslu, da će steći bijele pčele. U Banatu, Bačkoj i ravnom Srijemu, kad je godina bogata pašom i kad se ospu njive bijelim bosiljkom, raduju se pčelari bijeloj pčeli, koja onda nije rijetka. Hanoveranci spekulativnim prihravnjivanjem i osobitim njegovanjem pčele, došli su do osobite rase pčela, koja se vanredno jako roji, pa ipak je velika rijetkost kad se dobije bijela pčela, koju zovu Jungfernschwarm.

Divlja pčela. Die kleinen Drohnen. Ovo je lijepa riječ, kojom narod naš zove male trutove, koji su za to manji od običnih trutova, što su u ćelicama pčelinim izleženi. Matica koja nije oplogjena ili je postala neplodna, nosi jaja trutovska u ćelice pčeline. Iz ovoga se vidi da matica ovaka hoće da oplodi, za to ih i nosi u pčeline čelice, ali zabadava kad je neoplogjena ili je bila oplogjena pa je poslije postala neplodna, što joj je nestalo sjemena u kesici (receptaculum seminis) ili iz drugoga kakvoga uzroka. Za to narod naš vrlo dobro zove ovakove trutove, koji su izleženi u ćelicama pčelinim *divljom pčelom.* I u Ćurčina pčelaru ima ova riječ divlja pčela. Na str. 3. svojega pčelara veli Ćurčin ovako: „Ugine li pak matica, onda radnja sasvim prestane, pčele počmu odma matičnake praviti i posle kratkog vremena same jaja nositi; no nevozmožne budući sebi ravnu pčelu izleći, a jošt manje iz svoji jaja

maticu proizvesti, divlju pčelu ili reći male truntaše na svet proizvode. Iz toga se dakle vidi, da i pčela ženskog spola imade; da li pak u vreme prisustvija matice i one jaja nose, jest vrlo sumnitelno; jer dok je matica u košnici nikada divlje pčele nema.“ Iz ovoga vidimo kako narod naš vrlo dobro zove trutove u ćelicama pčelinim izležene divljom pčelom. Što pak Ćurčin kaže, da dok je matice u košnici, nikada nema divlje pčele, to ne stoji, jer divlju pčelu baš matica ragja hoteći po nagonu društvo umnožavati, ali budući neoplogjena, nema sjemena trutovskoga da jaja oplodi, te se iz njih po partenogenesi razviju sami trutovi, a u košnici bez matice, u kojoj pčela počme leći jaja trutovska, leže ta pčela uvijek jaja u trutovsko saće, osim ako trutovskoga saća nema u košnici. Za potvrdu ovoga evo što kaže Date: Jajca, što snese pčela, jesu partenogenetska, neoplogjena, iz kojih se razviju samo trutovi. Pčela leže jaja neuredno, jedno ovdje jedno ondje i po više u jednu ćelicu, i kad ima trutovskoga saća u košnici uvijek leže u trutovske ćelice.“ Dalje vidi Берлепша стр. 111: „Pčele legu jaja uvijek u trutovsko saće, osim ako nema trutovskoga saća, onda legu i u pčelino saće. Takogje u takovoj košnici, u kojoj ima pčela, što leže jaja, grade pčele matičnjake, težeći da izlegu maticu. Pčela, što leže jaja, snese jaje i u matičnjake, a u košnici, u kojoj je matica što leže samo trutovska jaja, nosi takva matica svoja jaja samo u pčeline ćelice.“ Pčele zaklapaju pčeline ćelice, u kojima su trutovska jaja, izpupčenim zaklopcem, da bi trutovi što veći bili, zato Nijemci i zovu ovako leglo Buckelbrut, a Срби рђав црв.

Zadjelj. Kad se u kakvoj duplji nagje roj, pa se na polje izvadi iz nje, onda se ono šuplje mjesto, gdje je bio roj, zove zadjelj, kojemu ljudi dasku prikuju i na njoj leto probuše i po čem duplja na med miriše, jer je već bio u njoj roj, to onda rado ulijeću rojevi u nju. Zadjelje ljudi čine baš radi hvatanja rojeva. Tako u Mihaljevačkoj šumi blizu Karlovaca izdubu ljudi u brijegu rupe kao košnice, a naprijed metnu daske i na njima izbuše leta i u te šupljine u brijegu ulaze šumski rojevi za vrieme rojenja. Poslije kad se te rupe napune rojevima, onda oni, čije su, dolaze i vade iz njih rojeve. I te t se dakle rupe zovu zadjeljina.

Medljika može biti njemačko i Blatthonig i Blattlaushonig. Ovdje valja primjetiti, da ima više vrsti meda, što ga sabiraju pčele. Ima dakle meda od cvjetnoga soka što ga pčele sabiraju po cvijeću (Nectar- oder Blüthenhonig) ili pčele sisaju sok iz voća, kao groždje itd. (Fruchthonig), na posljedku pčele kupe med i sa samijeh kadavera, dok još nijesu u truhlež prešli, jer zna se, da živi životinjski organizam ima u sebi i šećera. Ovdje nam valja protumačiti šta je medljika? Sa topole, lipe itd. biva u ljeto, da curi med, kao što kaže naš narod. To biva promjenom temperature, kad iza velike vrućine nastupi hladno ili obratno, onda iz lišća izlazi sladak sok, koji pčele samo ranim jutrom kupe, jer ga docnije sunce zgusne. Ovo je dakle medljika[1]), koja se njemački zove Blatthonig. Ali ima još jedna vrsta medljike, što se zove njemački Blattlaushonig. Dr. Denhof kaže: Wie bekannt, gibt es kaum eine Pflanze, die nicht Blattläuse hat, und da diese sämmtlich einen honigähnlichen Saft ausspritzen, so holen die Bienen von den meisten Gewächsen nicht blos Honig, der Product der Blüthe, sondern auch Honig, der Product eines Thieres ist. (Die Dzierzonische Theorie und Praxis I. 146.) Na lipi, topoli itd. pojave se uši, koje se jedva mogu okom vidjeti. Ove uši sisaju sok iz lišća i ostavljaju svoje ekskremente na lišću. Pčele kupe sok iz ovijeh ekskremenata sa lišća u svoj stomak, a iz njega ostavljaju ga distilovana kao med u ćelice. I ovo je dakle druga vrsta medljike, koja se zove njemački Blattlaushonig. Njeki pčelari misle i tvrde, da medljika postaje samo na ovaj drugi način, a nikad promjenom temperature, dakle da ima samo medljike koja se zove Blattlaushonig, a da nema medljike, koja se zove njemački Blatthonig.

Med na osovini rodi, kaže naš narod. Mjesto ovoga govori i „med je na travici“ ili gdje je cvijet tu je med. Šta ove rečenice kažu, to se njemački kaže jednom riječju Wanderbienen-Zucht. Nijesu svi krajevi naši taki, da pčela može naći u svako doba godine paše, nego jedni krajevi daju dosta paše pčeli u proljeće sa raznih drveta, a pred jesen prestane paša sasvijem, drugi pak krajevi baš pred jesen pružaju izobilnu pašu u cvijetu na strnjikama, gdje se košnice mogu zdravo nagojiti, s toga pravi pčelari i prenašaju svoje košnice s jednoga kraja na drugi tražeći paše za svoje pčele i držeći se svojih mudrih rečenica: Med na osovini rodi, ili med je na travici ili gdje je cvijet, tu je med. Ovako se pčelari ne samo kod nas u Bačkoj i Banatu, nego i po drugim krajevima svijeta. Tako koncem julija iz cijele okolice bečke košnice se prenašaju u okolicu Dajč-Vagrama radi bolje paše. U

[1]) U okolici osječkoj zove to narod *medena rosa*.— Ur.

Francuskoj ima na željeznicama udešenih vagona za prenašanje košnica s jednoga kraja na drugi radi bolje paše, a u Misiru prenašaju se košnice Nilom na lagjama. Što se tiče prenašanja košnice s jednog kraja na drugi osobito su poznati Hanoveranci.

Трутити. Трутити košnicu znači trutovsko saće odrezati ili samo nožem pčelarskim glave od trutovskih uljeva skresati, koje valja činiti u onoj košnici, koja je već prvi roj pustila.

Uliv. Znači med u ćelicama, koje još nijesu poklopcem zatvorene. Ćurčin zove uliv ulivkom. Riječ ulivak spominje i Vuk u svojem srpskom rječniku, ali nije znao šta to upravo znači kao što sam već u svojem „Srpskom rječniku za kovandžije 1877.“ spomenuo.

Uhode. Die Spurbienen, die Spürer. Uhode su pčele, koje za vrijeme rojidbe tumaraju pod starim zidinama, šupljim drvetima, tražeći mjesta za rojeve. Prije nego što prvenac izleti 'z košnice, izašlju se uhode koje traže mjesto, gdje će im se staviti roj. Drugenci i trećenci pak kad već izlete i uhvate se gdje na granu ili na kakvo drugo mjesto, onda tek odatle izašlju uhode da traže mjesto, gdje bi se stanili.

Hljeb. Pčele jedu svoj hljeb — kaže naš narod. Hljeb znači ovdje što i rgja ili cvjetni prašak.

Pcelarstvo u Varašdinu i okolici.

Napisao **A. E. Jurinac.**

(Nastavak.)

U selu Svibovec:

1. Horvat Josip, seljak, prezimljuje	obično	po	3	pčel.
2. Zorman Tomo, seljak „	„	„	2	„
Ukupno			5	pčel.

U selu Poljane gornje:

1. Juranić Vatroslav, seljak. prezim.	obično	po	4	pčel.
2. Kosić Jakov, seljak „	„	„	2	„
3. Kosić Mirko, seljak „	„	„	3	„
4. Petrić Ivan, seljak „	„	„	2	„
5. Petrić Marko, seljak „	„	„	3	„
Ukupno			14	pčel

U selu Poljane dolnje:

1. Horvat Florijan, seljak, prezimlj.	obično	po	4	pčel.
2. Horvat Ivan, seljak „	„	„	5	„
3. Horvat Josip, seljak „	„	„	2	„
4. Horvat Mirko, seljak „	„	„	3	„
5. Huzjak Andrija, seljak „	„	„	2	„
6. Huzjak Stjepan, seljak „	„	„	5	„
7. Vuk Gjuro, seljak „	„	„	6	„
8. Vuk Tomo, seljak „	„	„	6	„
9. Vuk Vida, „	„	„	5	„
Ukupno			38	pčel.

U selu Lovrentovec:

1. Balažinec Ivan, seljak, prezimlj.	obično	po	3	pčel.
2. Filipović Jakov, seljak „	„	„	2	„
Ukupno			5	pčel.

U selu Drenovec:

1. Horvat Ivan, seljak, prezimljuje	obično	po	4	pčel.
2. Škrlec Gjuro, seljak „	„	„	2	„
Ukupno			6	pčel.

U selu Greščevina:

1. Branjug Mio, seljak, prezimljuje	obično	po	3	pčel.
2. Kukec Ivan, seljak „	„	„	2	„
Ukupno			5	pčel.

Sbroje li se brojevi pčelacâ pojedinih navedenih mjesta, dobijemo za kolicinu u okolici varašd. obično prezimljenih pčelaca znatni broj 425. Pribroji li se k tomu još broj pčelaca varašdinskih, to dobijemo kao broj svih obično prezimljenih pčelaca Varašdina i najbliže okolice 712. Pa da neima u Varašdinu i okolici pčelcem ni traga! Osim toga sasma je izvjestno, da za nekoliko desetaka pčelaca nisam saznao, kako sam jur spomenuo, te sam osvjedočen, da se u bližoj okolici varašd. uzimi preko 800 pčelaca za razplod u sliedećoj godini. Uzmimo medjutim, da se u okolici varašd. ostavi za razplod samo 700 pčelaca, i od ovih 700 pčelaca, da jih samo 600 sretno prezimi, to će biti do jeseni najmanje tri put toliko, naime 1800 pčelaca, pošto u okolici varašd., gdje se heljda na veliko sije, svaki dobro prezimljeni pčelac može i u srednjoj godini udobno dva roja pustiti, a da kroz to sam neoslabi. Naši neizkusni pčelari dakako da nisu zadovoljni sa dva roja, već oni 3 i 4 roja od starca rado primaju, dapače i medju Mašama (15. kolovoz — 8. rujna) s veseljem i nade puni rojeve izčekuju. Na takav nerazložan način se broj prezimljenih pčelaca u nekih godinah i početverostruči, te se od navedenih 600 prezimljenih pčelaca dobije do 2400 pčelaca, ali dakako samo na štetu pčelara, pošto naši pčelari u jesen obično mnogo, ali lahkih i za sumpor zrjelih pčelaca imadu.

Ostajmo medjutim kod racijonalnih 1800 pčelaca oko-

lice varašd. Za Njemačku, koja je daleko manje prikladna za pčelarstvo nego Hrvatska, uzima se, da na jednu četvornu milju može doći 400 pčelaca, a da jih netreba umjetno hraniti. Ali za njekoje priedjele Austrije veli baron Berlepsch, da su za pčelarstvo izvanredno shodni, on veli, da je ovdje našao njéke priedjele u kojih se može na veliko pčelariti i na jedno mjesto da se može 1500—2000 pčelaca smjestiti. Da je Berlepsch poznao Hrvatsku, sigurno bi barem istim, ako ne većim pravom isto i za Hrvatsku mogao utvrditi. Što se dakle broja pčelaca Varašdina i bližje okolice tiče, nije se, mislim, ni malo potužiti.

Drugi dio pitanja glasi: Tko se bavi pčelarstvom u bližjoj okolici varašd.? Od ljudi, koji javnu službu vrše, bave se ovdje pčelarstvom tri župnika (od ovih je kako spomenuh, jedan umro, a drugi je istom počeo pčelariti), dva pučka učitelja i ja. Od gg. činovnikâ nebavi se nitko pčelarstvom. (Hvale vriedna iznimka g. Stj. Trezić, obćinski blagajnik u Varašd. Toplica, član sl. pčelarskoga družtva u Osieku nalazi se izvan granicâ moga sadanjeg razmatranja). Svi drugi pčelari su manje više imućni varošani, a najveći dio pčelara su seljaci. A gdje su naši grofovi Stoschi, gdje baruni Ehrenfelsi i Berlepschi; gdje župnici Dzierzoni i Schönfeldi; gdje su naši učitelji Dathe-i i Vogel-i, gdje naši pensionirani c. kr. Hruške, gdje činovnici Buschi etc., gdje su? — — — —

2. Kako se u Varašdinu i okolici pčelari?

Odgovor: Skoro nikako! Velika većina spomenutih t. zv. pčelara ovdašnjih samo su posjednici pčelaca, ne pčelari. Jer nije pčelar onaj koj samo roj u koš strese, na dasku ga metne, a u jesen sumporom ga uduši, kao što nebi bio voćar, koj bi samo sjeme zasijao, te bi za njekoliko godinâ htio voće brati.

Kod Varašdina pčelari se velikom većinom na najprimitivniji način, te sam ja uvjeren, da bi pčelaca kod nas već nestalo, da nije naša okolica za pčelarstvo upravo stvorena. Seljaci svi, a velika većina i varošana drže pčelce u malenih, kao čunj zašiljenih, na vrhu mjesto otvorom, ćak ručkom providjenih, t. zv. zagorskih koših, kojih pojedini zavoji su tek 2 ctm. debeli. Ove pletu Zagorci, te jih po 25—40 novč. prodavaju. Mnogo bolji su t. zv. medjumurski koševi: oni su valjkasti, na vrhu liepo zaobleni i bez otvora, a stiene su jim do 3 ctm. debele. Ovi stoje 60—70 novč. U njih pčele izvrstno prezimljuju. Šteta je samo, što pčelari obično odviše velika, odviše široka i visoka leta (prela) izrežu. Riedko opaziti je kod nas od razdruživih vienaca sastavljen koš i sa otvorom u poklopcu. Akoprem su u naših predjelih, gdje obično imade obilne jesenske paše, maleni stanovi za pčele s hodni, to ipak mislim, da su koši koji našim pčelarom obično rabe, premaleni.

Ja ću moje pripoviedanje o načinu pčelarenja početi i svršiti sa proljećem. Oko sredine travnja podrezava naš pčelar pčelce do „mlieka“ ili do „zapljuvaka“, koje u tu svrhu, da dobije voska i meda i „da budu pčele marljivije“, koje opeta stoga razloga, što je dolnje saće pljesnivo. Sredinom travnja naći je u Varašdinu na trgu dosta medom napunjena saća, što ga seljaci donesu, te ga veoma skupo, ali brzo prodadu. Pošto seljaci svoj neugledni, razmazani med u saću najmanje tri puta tako skupo prodavaju nego istu količinu iztiskanoga ili prociedjenoga meda, to mislim, da bi se onom pčelaru, koj bi med u krasnom bielom saću u polu- ili četvrt-okvircih prodavao, trud u Varaždinu sjajno izplatio. I ja sam prije podrezavao i sada podrezavam saće u slamnatih košnicah, ali ne stereotipno do mlieka, kao da to mora biti, jer „da se je tako od nekada radilo“ već prema potrebi. Posljedica toga bijaše, da sam ja uvjek ranije rojeve dobio nego moji sudruzi pčelari, a za razlog mojim rojevom rekoše mi oni, „da imam sreću sa pčelci“. Početkom svibnja, ili kako narod veli „ob Filipovom (1. svibanj) počnu kod nas čestih godinâ pčele rojiti se, kadkada i prije. Prvaku roju se naši pčelari, dakako punim pravom, osobito raduju, te ga obilježe zelenom grančicom, da ga u jesen uzmognu prepoznati, jer će ga uzimiti, akoprem to nije uvjek dobro, kako je svakomu čitatelju „Hrvatske pčele“ poznato, pošto sa prvakom rojem stara, često i prestara matica izleti. Pčelari, koji neznadu, da jest i kako je moći, ako je treba, staru maticu sa mladom zamieniti, bolje bi učinili, da „drugake“ roje preko zime ostave, jer ovi imadu mladu kriepku maticu.

Iza prvaka sliedi drugak, za neko vrieme, u lipnju, srpnju sliedi slabi tretak i eventualno kao piest veliki četvrtak, ako u srpnju žega vlada, roje se našemu pčelaru pčelci, da nedospieva sve te rojeve i rojiće pobirati, a mnogo rojeva mu u to doba i uteče, i tako sva za njihov odgoj upotrebljena hrana propadne Al eto zla, od silnoga rojenja oslabio starac, neima pčela, neima meda, matica mlada, može biti još neoplodjena, moljac-voščar marljiv i starac često u srpnju pogine. Na taj način ima naš pčelar koncem srpnja mjesto jednoga jakoga, pčelom, medom i saćem obilno providjenoga starca, tri ili ćak 4 slaba, prazna pčelca, koji će

sigurno u jesen svoje rojenje glavom platiti, ako neće cvatnja heljde (po prilici od 10. do konca kolovoza) poslužiti. Spomenuti ipak moram, da njeki pčelari slabe rojeve spajaju, ali sam već prije rekao, da naši pčelari i medju Mašama rado rojeve primaju, ako prem je sasma izvjestno, da od roja, koj se poslje 15. kolovoza izroji, nemože biti nikakove koristi.

Kako naši pčelari obično malo misle, a još manje motre, vidi se iz sliedećega slučaja. U svibnju njeke godine posjetio me njeki Varašdinac pčelar, da vidi moje muhe[1]), te me upita, dali su se moje muhe već rojile, pa kad mu rekoh, da se ljetos još nisu rojile, metnu uho na koš, prisluhne i kad neću tikanja matice, reče mi, da se taj pčelac i onaj neće skoro rojiti, jer da još matica nepjeva. To bijaše petnajst-godišnji pčelar, koj prezimljuje po 25 pčelaca, te u 15 godina on nije opazio, da se prvaku roju nepjeva! Naši pčelari neznadu u obće, šta se u košu zbiva, kad se pčele roje, te nastoje gdjegdje preveliko rojenje podlogami prepričiti, što medjutim, kako je poznato, malo ili ništa nekoristi.

U jesen oko Male gospe kupuje naš pčelar prutke sumpora, da pčele duši (tare). Ide se u pčelinjak, odabere se osobiti broj najtežih pčelaca medju kojimi, ako je moguće, nesmiju manjkati prvaci. Prekobrojni pčelci osudjeni su na smrt: izkopa se mala jamica u zemlju, u sredini jamice ubode se na vrhu razkoljena šiba, u razkolj metne se sumpor te se upali, a na to stavi se pčelac. Tako ide redom, dok su podavljeni svi pčelci, koji sižu preko broja obično prezimljenih pčelaca. Tad dozove se trgovac, te mu saće smedom proda po 22—24 novč. klgm. U prvoj polovici rujna nekih godinâ, dovezu seljaci u bačvah meda sa saćem sgnječenoga na trg u Varašdin, te ga tude na zdjelice ili šalice veoma jeftino trže. Rjedje prociede ljudi med kod kuće u toploj sobi ili u pećnici, ili ga, koliko je moguće rukom gnječe, a ostalo baci se u kotao, te se kuha vosak.

Čisti med prodaje se u Varašdinu po 60 novč. klgrm., ili 40 novč. stari funat. Uzmanjka li meda kako to god. 1883. bijaše, tad se kilogram čista meda trži po 90 novč. i po forintu.

Iztaknuti moram ovdje sliedeću veliku pogriešku naših pčelarâ. U vrieme kad naši pčelari pčelce taru, dapače još sve do polovice listopada, imade još mnogo zapljuvaka u saću, te makar naši pčelari i paze, da se med ličinkami neonečisti, ipak jim kapa mlieko u med, te jim kroz to med mnogo na cieni gubi, pošto trgovci znadu, kako naši pčelari med spravljaju, te jim med slabo plaćaju, jer znadu da se med pčelinjim mliekom onečišćen skoro ukiseli. Kad bi naši pčelari tri tjedna prije nego što će trti, svim onim pčelcem, koje kane utamaniti, uzeli matice, nebi bilo za vrieme tarenja zapljuvaka ni mlieka.

Kad paše ponestane, a to biva sigurno polovicom rujna, suze naši pčelari leta, izprebodu naime u letu čavle, ili pako na leto pričvrste izpresiecani lim tako, da pčele mogu pojedine izlaziti i ulaziti, a miševom i plienilicam* pčelam da je ulaz otežčan. Tim je svršena pčelarska godina.

Zimi velikom većinom ostanu pčelci tako izloženi svjetlu i vjetru kao i ljeti, jer pčelinjaci (ako jih je moći tako zvati) naših pčelara su veoma jednostavni: načine se naime skele obično za dva reda pčelaca, te se prikriju krovom od slame ili trstine, rjedje od criepa. Sve to ogradi se plotom tako, da pred pčelci ostane neki prostor kao dvor, a iza pčelaca ostavi se mali prostor kao hodnik za obavljanje pčelarskih poslovâ. Ali je odviše često naći pčelce jednostavno na daski pod strehom staje, štaglja itd., kud ljudi i marva prolaze. Da su pčelci ovdje odviše izloženi zlim uplivom zimskoga sunca, vjetra i drugim nepogodam, po sebi se razumije.

Drago mi je medjutim, što ipak mogu spomenuti, da u Varašdinu ima pčelara, koji su počeli pčelariti sa pomičnim saćem. Jedan od ovih g. V. Pavlić, učitelj u Biškupcih dobio je posredovanjem gospodarske podružnice Varašdinske dva ula od sl. pčelar. družtva u Osieku. Svi ti mladi Dzierzonci slabo još poznadu život pčele te se njekim „ta novotarija nesvidja“, paće kane ovu novotariju opet napustiti i u slamnatih košnicah opet pčelariti, kod kojih jim se jedino to nedopada, što se u jesen moraju pčele ubijati. Ja pčelarim dielom u ulih pomičnoga saća, dielom opet u slamnatih zvonolikih košnicah. Stublike (Ständerbeuten) i položnice (Lagerbeuten) nabavio sam si od poznatoga njemačkoga pčelara W. Günthera u Turingiji, učenika Berlepschevoga. Nečudim se ni najmanje ako se početnikom nesvidjaju uli pomičnoga saća, jer sjedne strane, ako ovakovi uli iznutra nisu na vlas točno sagradjeni (a to biva veoma riedko kod ulâ, koje je gradio stolar, koj nije ujedno pčelar) ima svaki pčelar a ponajpače početnik silnih neprilika kad vadi okvirce, te misleć, da

---

[1]) Kad pčelar pčelara štogodj o pčelah pita, običava kazati pčelam muhe, koje iz nježnosti prema pčelam, koje opeta radi toga, da nebi pčelam štogodj nahudilo, kad bi jih pravim imenom zvao. Isto tako naši pčelari često mjesto „pčelac“ vele „koš“ Vele za primjer „kuliku imaš košov“, ili „koj koš se ti je zrojil“ mjesto „koliko imaš pčelaca“, ili „koj pčelac ti se izrojio“.

*) Plienilice pčele zovu ovdje: tati, tolvaji i raubari.

svaki ul pomičnoga saća ovoliko neprilika pravi, zamrzne na okvirce i ul; a sdruge strane preistinite su rieči slavnoga profesora Leuckarta: *Der Dzierzonstock ist nur für den rationellen Züchter*; der blosse Empiriker mag bei seinem Strohkorbe bleiben, in welchem statt des menschlichen Verstandes der thierische Instinct die Herschaft übt".

Za primjer, što sve može odlučiti, da li će početnik, osobito samouk početnik obljubiti „Džirzonku novotariju" navesti ću sliedeći dogadjaj. Neki varašd. dvogodišnji pčelar, inače imućan čovjek, čuo je, da imade takovih koševa, iz kojih je moguće u svako doba izvaditi pčele i saće, a da se ni saću ni pčelam ništa nenahudi. Kad je saznao, da se u Optuju nalazi pčelar, koji posjeduje takove koše ajde on u Optuj, da vidi te koše. Bijahu to po Dathu sagradjeni uli. Tamo si on dao izmjeriti točno sve protege ula, te vrativ se kući pun veselja, što će i on pčelariti u Datheovih ulih, dade si načiniti 10 ula po 4 for. Jedva je čekao rojeve i čim se koj pokazao, ajd šnjime u „škatulju." Za njekoliko tjedana bile njeke škatulje pune krasnoga bieloga saća ali o žalosti! nemože nijedne ploče saća izvaditi, osim da jih odtrgne! Nije sirota znao, da mora na okvirce priliepiti začetke saća, da naputi pčele, kud da grade, te mu pčele izgradile saće koso preko okviraca. Kako se on ljutio na okvirce! Te kad je još vidio da mu u proljeću velika vlaga i pljesan u ulih vlada (stiene njegovih ula su doista debele ali nisu dvostruke,) nitko ga već nebi nagovorio, da metne roj u drveni ul s okvirci.

Još nješto moram spomenuti, što dosta prieči razvoj pčelarstva, a to je praznovjerje. Neznam, kako u drugih krajevih Hrvatske, al kod nas težko je kupiti pčele i za gotov novac. Sjećam se dobro, koliko sam imao posla i moljakanja, dok mi je njeki pčelar od svojih 25 prezimljenih pčelaca 2 pčelca odstupio. Naši pčelari nerado prodavaju pčelce prvo s toga, što onaj pčelar, koj pradaje pčelce, neima sreće pčelarstvom, a drugo, što će mu kupac, kad ima jednoga pčelca iz njegova pčelinjaka, sve druge pčele lahko odvabiti. Naši pčelari su šutljivi, divlji (menschenscheu) ljudi, koji netrpe, da im nepoznati čovjek, a najmanje „kaputaš" u pčelinjak ili samo blizu pčelinjaka dolazi, jer da će mu pčele ureći (vurčiti). Ovdje se tvrdo vjeruje, da razni ljudi mogu, ako hoće, sve pčele iz pčelinjaka odvesti.

Da naši pčelari obično imadu bočicu sv. vode, obješenu o stup pčelinjaka, to je u savezu sa vjerskim odgojenjem, ali vidjeti kost (gnjat) posvećene uzkrsne šunke ili ćak skeletovanu konjsku glavu, kako sam prošlih škol. praznika vidio u ogulinsko-slunjskom okružju, i druge nepodobštine, sjeća nas, da se već jednom ozbiljno zauzmemo za naš jako zapušteni narod. O drugih mnogih pčelarskih vračanjah želim drugi put pripoviedati, da mi ova radnja preobširno neizadje.

3. *Da li je okolica Varašdinska za pčelarstvo prikladna?*

Varašdinska okolica je velika, plodna, sjedne strane Dravom, s druge Plitvicom opasana ravnica. Njeki maleni dio te ravnice zauzimaju gajevi, grmlje, živice, neobradjeni pašnjaci i bare, a daleko veći dio je dosta dobro obradjeno, svake vrsti žitom zasijano polje. U kolovozu zasijane su stotine jutara heljdom.

Prije nego štogodj reknem o klimatičnih odnošajih okolice varašd., navesti ću najvažnije za pčelarstvo biline iste okolice i to onim redom, kojim redom one po prilici cvatu, jer mislim, da će si po tom svaki cienjeni čitalac sam moći stvoriti pojam o tom, kakova je pčelinja paša okolice varašd. i kako dugo traje.

Pčelinja paša okolice varašd. može se razdieliti na tri dobe: 1. proljetna paša od početka cvatnje sive jalše do svršetka cvatnje voća, divljega kostanja i češmigovine, dakle po prilici od polovice veljače do svršetka svibnja; 2. ljetna paša od konca svibnja ili od početka lipnja do konca srpnja; 3. jesenska paša od početka kolovoza do sredine rujna.

Najvažnije biline, koje pružaju proljetnu pašu jesu sliedeće:

1. *Jalša siva (Alnus incana DC.)*. Cvate obično u veljači, ako je toplo vrieme i prije: god. 1882. našao sam 6. siečnja cvatuću sivu jalšu na obali Drave, a u proljeću god. 1880. iza one grozne zime 1879./80. cvala je istom početkom ožujka. Ova vrst jalšah je na obalah Drave i Plitvice sasma obično i često drvo.

2. *Jalša hrapava ili ljepčiva (alnus glutinosa Gärtn.)*. Cvate oko 14 dana kasnije od sive jalše, naraste viša i deblja od nje. Sasma obično i često drvo na obalah Drave i Plitvice, mjestimice čini čitave gajeve.

3. *Lieska (Corylus avellana L.)* je običan, ali nečesti grm. Cv. u drugoj polovici veljače, obično nješto kasnije od sive jalše. God. 1880. cvala je istom 12. ožujka, god. 1883. 15. veljače, god. 1884. 16. veljače.

4. *Podliesak, Klapač ili visibaba (Galanthus nivalis L.)*. Cv. odmah čim snieg odkopi: u veljači ili početkom ožujka. U gajevih, pašnjacih, livadah i ži-

vicah sasma obična, ali sa svoga ranoga i liepoga cvieta čovjeku veoma mila bilinica.

5. *Crievac, črevec (Stellaria media L.).* Na obradjenom polju obični drač, koji ptice rado jedu. Cvate skoro čitavu godinu.

6. *Drienak, drien, dren i drenak (Cornus mas L.).* Je obični, po vrtovih sadjeni i u gajevih samonikli, a.i ne čest grm. Cv. u ožujku.

7. *Maslačak, mliečnjak (Taraxacum officinale Wigg.).* Po livadah, po vrtovih, na stazah, uz puteve sasma obična bilina. Cv. od početka travnja do studenoga ili čak do prosinca. Odlika Tar. offic. glaucescens cvate već u ožujku i prije. God. 1880. donašale su pčele još 7. prosinca žuta peluda sa ove biline.

8. *Macica, iva (Salix caprea L.).* Uz Dravu i Plitvicu obična vrst vrbe. Cv. zadnjih dana veljače i prvom polovicom ožujka.

9. *Beka, bekovina (Salix viminalis L),* 10. *Vrba pepeljasta (Salix cinerea L.),* 11. *Rakita, rakitovina S. purpurea L.)* su na vlažnih livadah i na pašnjacih, onda uz Dravu i Plitvicu sasma obične vrsti vrbe, sve cvatu istodobno u ožujku ili prvih dana travnja.

12. *Biela vrba (S. alba L.)* i 13. *Krhka vrba (S. fragilis L.)* rastu na istih mjestih, te su isto tako obične kao i prijašnje samo što nješto kasnije cvatu; kad one prve odcvatu, počmu ove posljednje prašnike razvijati.

14. *Jagnjed bieli ili srebreni (Populus alba L.),* 15. *jugnjed crni (P. nigra L.),* 16. *trepetljika (P tremula L.)* i 17. *jablan (P. pyramidalis Rozier.)* su kod Varašdina obično, najviše uz Dravu i Plitvicu, onda na pašnjacih i livadah rastuće drveće. Cvatu istodobno sa vrbami, najkasnije ipak cv. jagnjed crni.

18. *Podbjel (Tussilago farfava L.)* je na piješčanih oranicah i po grabah sasma obični, žuto kao maslačak cvatući korov. Cv. u ožujku i to mnogo prije nego lišće dobije.

(Nastavit će se.)

Razgovori o pčelarstvu.

(Učitelj, pčelar Matan i seljaci.)

Učitelj: Hodte ljudi, da vidite što je učinilo tako zvano špekulativno hranjenje. Ovo je pčelac kog sam začeo hraniti prije 4 tjedna, dakako ne samim medom, nego vodom i medom, kako sam vam to zadnji put pokazao. Sada je taj pčelac, kako vidite, ne samo jak na pčeli, nego i na medu. Danas je šestnajsti dan travnja, a ja ću sutra samo od ovoga jednoga izvaditi najmanje 6—7 kilograma krasnoga proljetnoga meda, pa ako ovako potraje izvaditi ću za cvatnje repice još jedanput toliko.

Matan: I moji su pčelci dosta jaki, al ovo je čitavo čudovište. Kod mene su zadnja dva okvirića, gornji i dolnji, puni puncati medom, ali odmah drugi do njih, već je pun legla, pa tako nemogu više nego dva okvirića medom izvaditi.

Učitelj: To bi se bilo isto i kod mene sbilo, da nisam, čim je nastala paša, otvorio medište i unj stavio same prazne, radiličkimi stanicami izgradjene okviriće. Kako vidite ovo medište dieli od plodišta samo tako zvana Hanemanova rešetka, a kroz tu rešetku nemože se matica provući i tako u ovih okvirićih neima legla, nego je sam čisti med. Medjutim kod tebe sam Matane još jednu veliku pogriešku opazio. Ti si svojim pčelcem ostavio premalo prostora, pak su ti počeli već i na prozor graditi. Ako nemaš u pripravnosti izgradjenih okvirića, a ti im dodaj okviriće s početci, pak će ih barem izgraditi, što će ti opet dobro doći u svibnju i lipnju za cvatnje bagrema i lipe. Tko nežali troška, tomu bi savjetovao da si nabavi umjetnoga saća, jer pomoćju toga postigne pčelar za kratko vrieme same, radiličkimi stanicami, pravilno izgradjene okviriće. Svaki trošak, što ga pčelar izda na umjetno saće, nadoknadi mu se za iole dobre paše dvostruko.

Matan i seljaci: Ta da je Bog dao sitnoga troška, sve bi to bilo lako, al ovako nikud i nikamo!

Učitelj: Negriešite ljudi Bogu! Malo više volje i marljivosti, pa će se naći nesamo sitnoga troška, nego i krupniša. Bog vam je dao liepih i plodnih zemalja, obradjujte ih samo marljivije i pomnije, neostavljajte ni pedlja zemlje neobradjenim, pa ćete viditi da će vam se trud nagraditi. Pčelarstva nenapuštajte ni pod živu glavu, nego nastojte da se u umnom i naprednom pčelarenju što bolje uvježbate, pa ja kriv ako požalite. Nijedna grana gospodarstva nenosi tolike kamate, kao umno pčelarstvo, a pravo je kazao njeki već pokojni umnik pčelarski, da je upravo naša zemlja, svojim divnim položajem, pravi eldorado za pčelarstvo.

Matan: Sve ja to virujem, ali mi nikako neide u glavu, zašto se visoka naša vlada nezauzme malo više za tu stvar. Ta znate kaki je paur čovik, on je sam sebi najveći neprijatelj, pa ako ga sila nenatjera, pro-

past će. Danas svaki sebi vuče, a sirota paur svakomu.

Seljaci: Tako je Matane! Sva je sreća da imamo gospodjina meštra u našemu selu, jer bome da još njega ni, mnogome bi već tikvica pukla. Vi ste nam gospodjine i otac i majka, a što reknete, to ćemo raditi, pa što Bog da.—

Učitelj: Drago mi je, da imadete toliko povjerenja u meni, pa budite uvjereni da vas neću nikada na zlo, nego samo na dobro navadjati. Nego što se Matan čudi, da se naša zemaljska vlada nezauzme osbiljnije za unapredjivanje umnoga pčelarstva, tu nema pravo. Vlada pozornim okom prati rad i djelovanje našega pčelarskoga družtva, te je upravi toga družtva i preporučila da uznastoji oko ustrajanja podružnica, a osobito naglasila potrebu, da se seljački stališ poduči i uputi u umnom pčelarenju. Do nas je dragi moji, da se već jednom trgnemo iz driemeža u koji zagrezosmo, te kroknimo i mi poput drugih naprednijih naroda kojim korakom napred, pak nam sigurno ni pomoći ozgora uzmanjkati neće. Sjetite se samo one zlatne izreke: „Pomozi si sam, pomoć ću ti i ja.“

Seljani: Al molimo gospodjine, što je ono bilo u oni Avramovi novinâ proti tomu pčelarskomu družtvu?

Matan: Ama da, i meni je kazivo Avram mnogo toga, pa još kaže da će to družtvo nagraisat, a tajnik da će biti odpušten od službe! To mu je jedan gospodin u Osiku pripovido.

Učitelj: Žalostno je doduše, ali istina, da je njekakav nepoznati klevetnik načrčkao nješto u tih Avramovih novinâ, ali zato neka vas neboli glava. Zar vi mislite da će se vlada naša mnogo obzirati na klevete i laži, što ih te nesretne novine u sviet trube?! Dobro se kod vlade znade, što to družtvo vriedi za naš siromašni narod i koliko je savjestna uprava toga družtva za kratko vrieme dobra učinila. Svaki prijatelj naroda i napredka, prateć pozorno rad toga družtva, mora se veseliti, kad vidi, kako to družtvo liepo napreduje. A što da vam reknem o tajniku toga družtva; taj čovjek neumorno radi, a sve zabadava, pa zar da mu bude nagradom zato odpust od službe! Nevjerujte toga, tko kazao da kazao, slagao je, kad je to rekao. Ja sam protivno čuo; meni je jedan ugledan gospodin i prijatelj toga tajnika kazao, da je baš tajnik našega družtva liepo opisan kod vlade, pa da je nedavno dobio pohvalu od vlade, a osim toga da mu je visoka vlada povjerila jedan rad i tim ga privukla u kolo hrvatskih pisaca. Ja vam kažem, sve intrigue i sve klevete, kojimi su njeke vucibatine udarile proti tomu plemenitomu i veoma koristnomu družtvu neće visoku našu vladu ozlobiti proti družtvu, jer ako koje, to baš ovo družtvo u našoj domovini liepo napreduje, a uprava družtvena najvećom požrtvovnošću radi u interes družtvene svrhe.

Matan: Pa zar se ti črčkari nemogu zato kazniti, kad ovako javno kleveću i grde? Čudim se onomu, što izdaje te novine, da on takova šta prima, mora da i on ništa bolji nije!

Učitelj: Glavni je uzrok, da se sada u tom listu naše družtvo napada, što se je prije naše družtveno glasilo „Hrvatska pčela“ tiskalo u tiskari toga, što te novine izdaje, a jer je sada Laubnerova tiskara preuzela tisak „Hrvatske pčele“, pa ga tiska ne samo jeftinije, nego i ljepše, zato se urednik časopisa „Die Drau“ silno ljuti, te nemari sve i najgrdnije pogrde u svoj list uvršćivati, samo da se upravi družtvenoj tobože osvećuje, a nezna jadan, da tim samo sebi škodi. Kako čujem predsjednik družtva je u ime uprave podneo tužbu proti uredničtvu tih Avramovih novinâ na državno odvjetničtvo u Zagreb. Vidit ćemo, šta će biti.

(Nastavit će se).

Nješto za naše domaćice.

Kad sam predprošle i prošle godine posjetio pčelarske izložbe u bečkom Novom mjestu i u Pragu, našao sam medju ostalim na jednoj i drugoj izložbi mnogo i raznoga konserviranoga voća u medu. Glasovite su u tom sestre Braun iz Bojanova u pokrajini Poznanjskoj. Prijateljstvom dobio sam djelce, što ga je napisala i prošle godine izdala Emilija Braun. Sa ovim djelcem t. j. sa načinom, kako se ima voće stavljati u med, naumio sam naše vriedne domaćice i čitateljice „Hrvatske pčele“ upozoriti.

Občenite ustanove:

Med, opredieljen za konserviranje voća, mora se ponajprije dobro pročistiti, a to biva ovako:

1. Uzmi dva diela meda i jedan diel vode, to promješaj i stavi na vatru da se kuha; pokle se je valjano prokuhalo i prilično vode izparilo, prociedi onda tu gustu tekučinu kroz vlažnu beznu krpu. (Bezna se krpa mora najprije umočiti u vrelu vodu i dobro izciediti). Takav med je posve čist i može se za konserviranje voća upotriebiti.

2. Med se čisti i ovako: Stavi ga na vatru da uzavrije, onda dodaj na svaku funtu 2 lota mlieka i pusti neka se dalje kuha, samo ga neprestano odpjenjuj, doklegod se pjena na površini sakupljala bude. Kad nestane svake pjene ukloni ga s vatre i baci unj 3—4 puta oveći usijani željezni čavao (ekser), pak ujedno takodjer i na svaku funtu meda jednu kašiku (žlicu) kognaka; sve zajedno valjano promješaj, a kad ohladi filtriraj ga kroz beznu krpicu.

Posuda, u koju se kani voće staviti nesmije biti mastna, a kašika, kojom se muti, mora biti srebrna ili od porculana. Voće mora biti zrelo i zdravo, a kruške, jabuke, breske i kajsije moraju se ponajprije čisto oguliti i u sviežu vodu staviti. Najsigurnije je, ako se takovo voće oguli koštenim nožem, a ne čeličnim.

Nabito ili natrulo voće može se takodjer oguliti, te na funtu voća, jednu litru vode i $^1/_4$ funta meda ili šećera primješati, pak to dobrano prokuhati. Ako tu smjesu kroz beznu krpu prociedimo, dobiti ćemo sok, onoga istoga mirisa, kojega je i voće bilo. Taj je sok potrieban pri konserviranju voća, a Njemci ga zovu (Fruchtsaft).

Na 2 funte voća uzmi $^1/_2$ funte čistoga meda i $^1/_2$ litre filtriranoga toga soka, pak najprije kuhaj med sa tim filtriranim sokom tako dugo, dok nestane svake pjene sa površine; onda stavi one 2 funte voća u nutra da jedanput uzavrije. Pošto si i opet svaku pjenu sa površine odstranio, neka sve skupa u čistom zemljenom loncu ohladi.

Poslie 2—3 dana stavi sve opet na vatru da uzavrije, a zatim možeš onako vrelo voće u obične staklenke staviti, samo dakako oprezno, da staklo nepukne.

Da se voće dugo i sigurnije sačuva, ima se svaka staklenka hermetički zatvoriti. Napuni staklenku tako, da ostane pri otvoru 1cm. praznine. Od ozgo na voće postavi, u kognaku ili u finom rumu, namočeni papir, a na taj odmah nalij raztopljenoga govedskoga sala, kolikogod samo u dotičnu staklenku stane, da nebude ništa praznine u čaši. Kad se ovako zatvorena staklenka želi otvoriti, mora se jedan ili dva časa gornjom stranom držati u vreloj vodi, a može se i usijanim nožem, ako se njim pri otvoru nutarnjom stjenom zaokruži. Komu se neće tako čaše zatvoriti, može to i pergamentnim papirom učiniti, samo ga mora po nutrnjoj strani finim kognakom namazati, te još preko kakovom gustom i neprodušnom tvari zavezati.

Konačno moram još upozoriti vriedne naše domaćice, da se tako konservirano voće ima čuvati na suhu i hladnu mjestu, (toplina nesmije biti preko 14⁰R.) ako ga žele dugo i nepokvarenim sačuvati.

U nadi, da sam ovim vrlim našim domaćicam ugodio, obečajem, da ću budućiput opisati kako se pojedinom vrsti voća postupa.

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ obdržavane dne 5. ožujka t. g. pod predsjedanjem blagorodnoga g. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni: gg. *Antun Hržić*, I. podpredsjednik; *Josip Auerbach*, II. podpredsjednik; *Gabro Lucarić*, blagajnik; *Ignjo Sudić* i *Janko Darebni*, odbornici; *Franjo Bengjel* i *Ljudevit Štulhofer*, odbornički zamjenici, te družtveni tajnik *Bogdan Penjić*, kao perovodja ove sjednice.

Ovoj sjednici prisustvovahu i članovi družtva: gg. *Franjo Mudrovčić*, *Josip Firinger*, *Josip Blagojević*, *Gjuro Springer* i *Antun Kovačević*.

Zapisnici prošle odborske redovite i izvanredne sjednice pročitani i odobreni.

Dnevni red:

1. Tajnik izvješćuje, da je primio po zaključku prošle sjednice naručeni listovni papir, zavitke i 2000 komada tiskanica za namire, te je sve već poleg računa izplaćeno iz družtvene blagajne

2. Naručeno pokućtvo je smješteno već u družtvene prostorije, ali pošto još nije posve dogotovljeno, to se nije moglo komisionalno preuzeti, te se ostavlja u evidenciji.

3. Nadalje izvješćuje tajnik, da se je u ime uprave obratio molbom na ravnateljstvo dunavsko-parobrodarskoga družtva u Beč, radi popustbine podvoza za džirzonke, što ih je uprava naručila u Beču. *Isto je ravnateljstvo, uvaživ plemenitu svrhu družtva, riešilo molbu povoljno i dozvolilo upravi znatnu popustbinu u podvozu.* Prima se na ugodno znanje, te se slavnomu ravnateljstvu dunavsko-parobrodarskoga družtva u Beču izriče oviem u ime cielokupnoga „pčelarskoga družtva“ usrdna h v a l a.

4. Glede klichea za naslovni list družtvenoga glasila zaključeno je, da se originalni kliche (umjetna rezbarija na drvetu) prekupi i u družtvenih prostorijah pohrani.

5. Naručene stolice prispjele su i smještene u družtvenu sobu.

6. Urednik družtvenoga glasila priobćuje, da je promjenu naslova družtvenoga glasila prijavio držav. odvjetničtvu i gradskoj policiji u Osieku, kao i ravnateljstvu pošta u Zagreb; sve se sa odobravanjem prima. Na predlog istoga zaključeno, da se nabave posebne korice za spremanje raznih listovâ ili dopisâ upravljenih na upravu ili na uredničtvo družtvenoga glasila.

7. Pošto apističko glasilo „Oesterr.-Ungar. Bienen-Zeitung" nedolazi na družtvo, to će ga družtveni blagajnik, koji je takodjer i predplatu poslao, reklamirati.

8. Glede prostorijâ družtvenih u svratištu „k Florinu" zaključeno je, da se odkaže najamnina, a blagajnik se umoljava, da izplati g. Ivanu Florinu najamninu za 11 mjeseci, te da dade prenieti sve družtvene stvari u nove prostorije.

9. Na predlog tajnika zaključeno je, da se potraži od uprave I. podružnice u Valpovu, točan izkaz tamošnjih članova.

10. Na molbu iste podružnice, da joj se naime pošalje za knjižnicu podpuni III. tečaj „Slavonske pčele" bi zaključeno poslati sva tri tečaja „Slavonske pčele".

11. Blagajnik izvješćuje, da je nezadovoljan sa dosadanjim pobiraćem uplate od družtvenih članovâ, te predlaže, da se dotičniku to oduzme radi nemarnosti njegove, te preda kojemu povjerljivomu služniku. Predlog taj jednoglasno prihvaćen.

12. Novi članovi: P. n. gg. *Mihovil Kovačić*, kapelan u Velikom Bukovcu, *Dragutin Laubner*, posjednik tiskare u Osieku, *dr. David Starčević*, odvjetnik u Jaski, *Mihovil Tkalčić*, odvjetnik u Zagrebu i *Pajo Žetić*, spisatelj u Osieku, uvršteni su poleg obstojećih družtvenih pravila u red podpomagajućih članova od godine 1884.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku dne 5. ožujka 1884.

Franjo Šmidt ml., predsjednik.

Bogdan Penjić, tajnik i perovodja ove sjednice.

Zapisnik podružnice u Valpovu.

Prisutni: G. g. *Matia Benaković*, podpredsjednik; *Vjekoslav Koščević*, privremeni I. tajnik; *Ivan Švuger*, zač. tajnik; *Ladislav Michl*, družtveni blagajnik; *Pajo Georgiević*, kr. kot. sudac; *Hinko Beer*, *Slavoljub Sieber*, odbornici; *Edmund Jahl*, *Andria Hermanić*, odborn. zamjenici, te *Martin Lončarević*, II. tajnik i perovodja ove sjednice.

Ovoj sjednici je prisustvovao gosp. *Josip Mesić*, novo imenovani učitelj u Valpovu.

Pošto je pročitan i odobren zapisnik redovite odborske sjednice od 26. veljače t. g. predje se na dnevni red.

I. g. Martin Lončarević, II. tajnik izvješćuje, da je družtveni pčelinjak popravljen i uredjen i da su poklonjeni pčelci podružnici stigli i to darovaše gg. Edmund Rozgonyi, vlastel. išpan jednog, Josip Farkaš, krčmar u Ladimirevci jednog pčelca, dočim je on kupio jednog pčelca od Ivana Plavšića, kovača u Ivanovcih za 4 for. od onih 8 for. kojih mu je gosp. predsjednik u tu svrhu za podružnicu poklonio; i da ova podružnica ima sada opet svoja dobra četiri pčelca, a dati će Bog, da će imati u skoro i više, samo dok još ostali obećani rojevi stignu, samo moli, da svaki pojedini član po mogućnosti svoju dužnost napram podružnici vrši i da u zajednici svi složno po našoj devisi radimo, jer da je samo ovim načinom moguće do žudjenog uspieha doći, nadalje i to priobćuje, da je od g. Slavoljuba Siebera, kao poklon preuzeo toplomjer a od Ivana Švugera, pčelarstvo od J. E. Tomića za družtvenu porabu.

Odbor zaključi, da se gospodi darovateljem izrazi zahvalnost a gosp. predsjedniku kliče „Živio"!

II. Martin Lončarević, II. tajnik izviešćuje, da je pred pčelinjakom po priležećem nacrtu ucvjetiti dao, a ne manje da je džirzonke i ostale družtvene utensilie očistiti i sve i sva u najbolji red staviti, pak predlaže, pošto se je nadati, da će se pčele početkom svibnja rojiti, da se tajnik centralne uprave g. Bogdan Penjić zamoli, da ovu podružnicu svojim posjetom čim prije počasti, te da tom sgodom koju najvažniju crticu o pčelarstvu prosbori.

Odbor ovaj predlog radostno prihvati i zaključi, da se g. Bogdan Penjić posebnim pismom zamoli, da se stavljenom predlogu odzvati izvoli, pak da po njemu ustanovljeni dan za putovanje u Valpovo ovoj po-

družnici obznani. G. predsjednik obeća za to putovanje predpregu dati.

III. Tajnik upozoruje odbor, da pošto će se pčele ipak možebiti u svibnju početi rojiti, da se uzme čovjek koji će na to paziti i rojeve skidati i da se barem jedna korpa za snimanje rojeva nabavi.

Odbor zaključi, da se taj posao, pošto ova podružnica toliko pčelaca neima, da bi se pazitelj postaviti morao, kao i nabava korpe za snimanje rojeva, povjeri g. V Košćeviću.

IV. G. tajnik Martin Lončarević stavio je molbu, da se obzirom na njegove službene odnošaje koji mu nedopuštaju pčelarstvom se baviti, časti II. tajnika rieši, dočim želi i nadalje kao podpomagajući član ove podružnice ostati; pak predlaže pošto je g, Josip Mesić novi učitelj Valpovački, svoju službu ovdi zauzeo, da se za I. tajnika a g. Vjekoslav Košćević za II. tajnika ove podružnice izaberu i prvome družtveni pčelinjak sa utensiliami predade.

Odbor prihvati predlog tajnikov te bude g. Josip Mesić za I. tajnika a g. Vjekoslav Košćević za II. tajnika izabran, dočim tajniku g. Martinu Lončareviću izrazi svoje podpuno zadovoljstvo i zahvalu na njegovom trudu oko uredjenja družtvenog pčelinjaka, pak zaželi da i u buduće ovu podružnicu svojom vještinom podupre, što ovaj i obeča.

V. Tajnik izvješćuje, da je stigao dopis od centralne uprave u Osieku od 16. p. m. u kojem želi, da joj se imenik ukupnih članova ove podružnice sa, stavi, pak ovaj kao i ostatak članovine za god. 1883. koji joj pripada sabere i pripošlje.

Odbor zaključi, da imenik članova izradi g. tajnik Martin Lončarević, dočim prisutnog družt. blagajnika g. Ladislava Michla pozva, da zaostak na članovini kao i tekuću dužnost od pojedinih dužnika što prije utjerati uznastoji i središnjoj upravi dužni zaostatak pošalje.

VI. Po predlogu tajnika odbor zaključi, svakoga mjeseca odborsku sjednicu držati, da se tako veoma važni predmeti u prilog podružnice što brže riešiti uzmognu, jer odbor uvjeren, da se je samo tim načinom nadati napredku, dočim se centralna uprava umoliti ima, da naše odnosne zapisnike onako kako su u sjednici stvoreni u zajedničkom organu „Hrvatska pčela“ oglasi da se tako pojedini članovi o radu ovog upravljajućeg odbora uvjeriti mogu.

VII. Novi članovi: Od prošle pa do današnje odborske sjednice prijaviše se gg. Mirko Marić, učitelj u Harkanovcih, Antun Galičić, načelnik Valpovački, Gustav Till obć. ovrhoveditelj u Valpovu.

Poleg obstojećih propisa družtvenih pravila primaju se svi prijavljeni za podpomagajuće članove od god. 1884.

Dnevni red nastavi dalje družtveni blagajnik gosp. Ladislav Michl, te izviesti o stanju blagajne kako sliedi:

Izkaz

prihoda i razhoda I. podružnice, slavonskog pčelarskog družtva u Osieku od 1 lipnja 1882. do 2. travnja 1884.

a) Prihod	fr.	n.	b) Razhod	fr.	n.
Prinesci članova . .	59	—	Odpremljeno centralnoj upravi pripadajući joj dio .	26	—
Predujam od central ne uprave	30	—	Za bojadisanje družtvenog pčelinjaka	13	60
			Za džirzonke i vrcalo	42	—
			Za pčelca	4	—
			Gotovina u blagajni	3	40
Ukupno	89	—	Ukupno	89	—

Pošto neimade itko više kakova predloga bi sjednica zaključena tim dodatkom da se je cielokupni odbor poslie dovršene sjednice uputio u družtveni pčelinjak, te nakon pregleda izrekao na licu mjesta prisutnom tajniku g. Martinu Lončareviću, svoje podpuno priznanje i hvalu na trudu što ga je ovaj oko uredjenja pčelinjaka uložio u korist same podružnice, te mu u to ime kliče „živio.!“

U Valpovu dne 2. travnja 1884.

Gustav Petheö
predsjednik

Martin Lončarević
II. tajnik i perovodja ove sjednice

Razne viesti.

— (**Nješto o sirskom pamuku.**) Umni naš pčelar veleuč. g. Hržić pisao je lanc u našem listu dosta o sirskom pamuku [svilatica —Ur.] (gossypium syriacum) te i opisao vrline njegove medoplodne u pčelarskom obziru, a u gospodarstvenom opet, da je plodni pamuk nadomještaj perja, kao što mu ona gospodja zasvjedoči, da svi njezini jastuci lih su plodom pamučnim te biljke napunjeni. Nemogu propustiti, da i ja koju, poznavajuć tu biljku, izkustvenu ne reknem. Što se tiče pamuka u istinu potvrditi mogu, da je vrlo mehkan i perje nadomjestiti može, ali u pčelarskom obziru uvidio sam takodjer da mu je cviet vrlo medoplodan,

jer na jednom cvietu opazio sam po 20 pčela u isto doba koje med sisaju. Čovjek kad taj cviet pogleda, pomislio bi na prvi mah, da je isti od pčela sastavljen. Ove redke o toj biljki zato pišem, da ako bi koji pčelar tu istu nabaviti si htjeo, u koliko mi je poznato, gdje ju dobiti može. U Semeljci kod Djakova u vlastelinskom šljiviku od gostione desno preko ima ga pol rali, gdje kao korov raste. Tko si nabaviti želi, neka se obrati na vlastel. činovnika g. Antuna Kranjca, špana, ili na učitelja g. Račeka. Zatim ima ga u Požegi kod liečnika g. Ignj. Thallera. U Brodu u župnom vrtu kod preč. Cvjetka Latkovića. U Vinkovcih na Bosutu kod vodenice. U Rokovcih, Andriaševcih, Cernoj opet oko Bosuta[1]).

Potraži pčelaru tu biljku i nećeš se kajati tim više, što ju nemoraš u vrtu saditi, nego po ledina i kraj plotova. To je dobro, da ju prvo, niti konj niti marše gubicom dotaknuti neće, a drugo, što je u korenu tako plodna, da gdje ju jednom posadiš, recimo izkoreniti se neda.

— (**O topljenju voska.**) Ima već i u pčelarskih novinah a i u knjigah dosta naputaka za topljenje voska, kao baš i u zadnjem broju naših pčelarskih novina. Najbolji način jest dakako stroj, ali taj dosta stoji i mnogo voštine treba. Početni i mali pčelar traži si takove načine koji malo truda, a i malo novca stoje, da mu se posao izplati. Opisan način u zadnjemu broju jest praktičan, koji sam i ja prije dvie godine kušao, no ipak reći moram, da takav vosak nije sasma čist jer sitne čestice gada plivaju sa voskom na površju vode, te tako, prem vosak otopljen, ipak nečist ostajé. Ja sam pokušao drugi, mnogo laglji a i bolji način i to ovaj: Voštinu stavi u lonac na vatru, i vodom nalij. Kad se počme vosak topiti, što gore pliva koliko možeš skupi ga sa velikom žlicom i salij ga u zdjelu u kojoj vode ima, tako grabi dok ga ima. Taj opet stinuti polučist vosak izvadi iz zdjele stavi ga u rajndliku na vatru da se rastopi. Sad uzmi krakljastu šljivovu grančicu ——< po prilici 40% dugu. Kraklje omotaj čistom kudiljom i kad si prilično omotao, sad salij onaj vosak iz rajndlike i drži vrh zdjele vodom polupune. Sav gad ostane na kudilji, a sasma čisti vosak prociedi se u zdjelu. Sad malo pritišči krake rukama da se vosak prociedi. Tu kudilju skini i možeš vrteć napraviti dugi fitilj koji ti za posvjetu služiti može. Taj fitilj zove naš narod „baba“. Sad opet drugom kudiljom omotaj krake i salij opet sve ono što ti je u loncu ostalo, dakako vrelo. Sav će ti se vosak i to sasma čist prociediti kroz kudilju u zdjelu. Onaj gad od saća što ostane zove naš narod „turica“. To osuše i prodaju žene židovom za male stvari. Na što se ti odpadci još upotriebljuju, nije mi poznato.

A. V.

[1]) U Djakovu raste kao korov u vlastelinskom takozvanom „Majuru“. U Valpovu je doktor Sieber našao takodjer toga cvieta. Ur.

— (**Mudrost u pčela.**) Darviniste već od davna daju nekim životinjam prednost u razboru, opreznosti i mudrosti, potvrdjujuć tu svoju predpostavku silesijom primjera iz načina života, truda i rada pojedinih životinja. Naučenjaci služe se timi primjeri dosta dobro i u korist napredka, što ga ima čovjek kao najsavršenija životinja provesti tečajem idućih vjekova za usavršivanje i sreću svoju.

Evo ćemo i mi sa dva, tri primjera razjasniti koli je naša mala pčela oprezna, razborita i mudra životinja, u koju bi se mi ljudi često ugledati morali. Neki prirodoslovac baveći se pčelarstvom htio je, da izkuša mudrost pčela; pustio je bio jednoga liepoga ljetnoga dana miša, a drugoga dana opet puža u košnicu. Pa šta mislite da se je pužem i mišem sbilo? Zlo i naopako, nastade pravi boj! Sve skoro u košnici boraveće pčele navališe, čim je miš bio u nutra bačen, na njeg, a tako isto i na puža, te ih svojimi otrovnimi žalci izbodoše i usmrtiše.

Nu pčele poput liečnika znajuć da će se izparivanjem ubitih dvajuh inorodnika okužiti zrak u košnici, pobrinuše se odmah, kako da odstrane tu kugu iz svoje košnice. Poginule ove životinje bijahu pretežke, da ih pčele van iznesu, a unutri ostati nesmiju, jer će se usmraditi i okužiti zrak. Što dakle? Pčele si asociraše posve novu misao. One su liepo svojim ljepilom (Harz) tako obavile trupla ubitih životinjâ, da su ista bila posve hermetički u kori toga ljepila zatvorena. Ako pomislimo koliko miliona ljudih imade, koji neznaju, da se nečisti (kužni) zrak izparuje iz tiela, pak da je škodljiv, ostane li u sobi, to zaista moramo pčeli pripisati njeku mudrost.

Evo drugoga primjera. Tko se je za vreme takozvanih pasjih, ili u obće toplih dana prošetao kraj Penjićeva vinograda, čestoputa je čuo neprestanu i dosta glasnu zuku pčelâ. Neracionalni pčelari drže da tu zuku izvadjaju one pčele, koje oni zovu bubnjari (trutovi). Krivo je takodjer i mnienje naših starih pčelarâ, koji misle da se pčele tom glasbom zabavljaju. Pčelam je malo stalo do zabave, njihovo načelo jest: rad, rad i opet rad. Ta zuka potiče od razboritosti pčela. Evo kako. Kad ljeti silna žega nastane, a za-

vlada dobra paša, tada ima u košnici najviše radećih pčela, a uz njih još i mnogo mladoga legla. Dakle nė samo s njihove mnogobrojnosti, nego i s toga što neprestano rade, što svak čas novo saće grade i med unose, biva onaj maleni prostor u košnici još manjim i tjesnijim, pa ako k tomu i žarko sunce zapari, zna biti u košnicah takva vručina, da se stanice u kojih se med i mlado leglo nalazi porušiti, a novo, bielo saće staliti može. Velika bi to za pčele nesreća bila, zato su i dužne da izmisle štogod na svoju korist, čemu sė kako su razborite zaista i domisle. One, kako ste to dostaputa vidjeli, ostavė košnicu, to jest izadju iz nje, pa da se pred leto (prelo) u veliko klupko saberu, samo da bude u košnici više prostora, a po tom i hladnijega zraka, te da one pčele bar, koje su u nutri, raditi mogu. Pa i kada nebi bilo pogibelji da će se uslied vrućine voština staliti, to može mnogobrojnost pčele (u jednoj košnici zna biti 50—60 hiljada pčela, a toliko i legla) izdihavanjem zrak posve okužiti *dušikom*, (dušik je pokvaren zrak što izlazi iz nas iz usta i na pore tiela) koji je ne samo zdravlju, nego i samomu životu pogibeljan. Pčele neimajući ni prozora na košnici, već samo jedna jedita i to vrlo mala vratašca, nemogu si prozračiti stana, kao ljudi. Što dakle čine? Do stotine njih objese se oborenom glavom u košnici pred ulištem i tamo neprestano i brzo svojimi krili leprše, a tim lepršanjem proizvadjaju onu zuku, koja se u tiho, predvečernje doba čuje na petdeset i više koračaja daleko, te koja priliči romonu bistra potočića. Pčele tim poslom spajaju još i drugo razborito poslovanje. Tim zukanjem, ili bubnanjem dozivlju one vraćajuće se pčele svaku u svoju košnicu, što je osobito kod mladih pčelâ nuždno, kada se sa svojih prvih izleta vraćaju. Vidi se dakle, da svaki čin naše neumorne pčelice može biti samo posljedicom mudrosti. Mudar je stvor božji medonosna pčelica, dapače mudriji od mnogoga čovjeka.

= **Važno za svakoga pčelara.** Odlukom kr. ministarstva komunikacije i trgovine, može se matica sa nuždnom pratnjom pčela razpošiljati poštom kao svaki obični list u drvenih škatuljah. Ova odluka vriedi za cielu Austro-Ugarsku monarkiju, a i u Njemačku se može pošiljati uz taksu, koja postoji i za obične listove. Takova se pošiljka može takodjer, kao svaki list preporučiti. Pojedine škatulje nesmiju biti težje od 250 gramâ, a što se oblika tiče, to mogu biti visoke do 5 cm., dugačke do 14 cm., a široke do 7 cm. Škatulje se moraju solidno napraviti, a da uzmogne u nju i zrak dopirati, mora se na kojugod stranu dobro pričvrstiti drotena mrieža. Adresa se može ma na kojoj vanjskoj strani škatulje napisati, a listovne marke preljepe se jednostavno takodjer na istu stranu gdje je adressa.

☛ Na ubaviest: ☚

= **Na opetovana zlobna i bezobrazna napadanja, kojimi se je osječki list „Drau“ našega družtva drznuo, preduzela je centralna uprava shodne mjere, te ćemo u svoje vrieme, na umirenje svih članovà, priobćiti rezultat. Osim toga odaslan je na uredničtvo „Die Drau“ radi javnosti posebni izpravak.**

☛ **Uzor džirzonke, što ih je centralna uprava po družtvenoj mjeri dala praviti u Beču, prispjele su, pak je već i do 140 komada razaslano. Domaće članove, koji se za koju džirzonku prijaviše, upozorujemo, da se što prije potrude do prostorijà družtvenih (dolnjogradska obća pučka škola). Jedna takova džirzonka stoji, kako smo to već prije oglasili, skupa sa 30 okvirića 5 for. 50 novč. Članovi družtva mogu takodjer dobiti praktičnih i vrlo solidno izradjenih vrcala po 16 for., zatim krasnoga umjetnoga saća po 2 for. 50 novč. kilogram; raznoga pčelarskoga orudja, kao i sva ostala na polju racionalnoga pčelarstva potrebna, uz najumjereniju cienu. Tko želi štampani cienik ukupnih pčelarskih utensilija, može ga dobiti franko, ako se obrati na Antuna Joh. Wagnera u Beč (Ober-Meidling, Ferdinandsgasse Nr. 16.)**

☛ **U družtvenih je prostorijah izložen u posebnih staklenkah ovogodišnji proljetni med. Članovi ga mogu dobiti u većih staklenkah po 50 novč., a u manjih po 30 novč. staklenku. Nečlanovom se neprodaje.**

Izdaje **„Slavonsko pčelarsko družtvo“** *u Osieku.* *Tiskom* **Dragutina Laubnera** *u Osieku gor. gradu kapucinska ulica br. 6.*

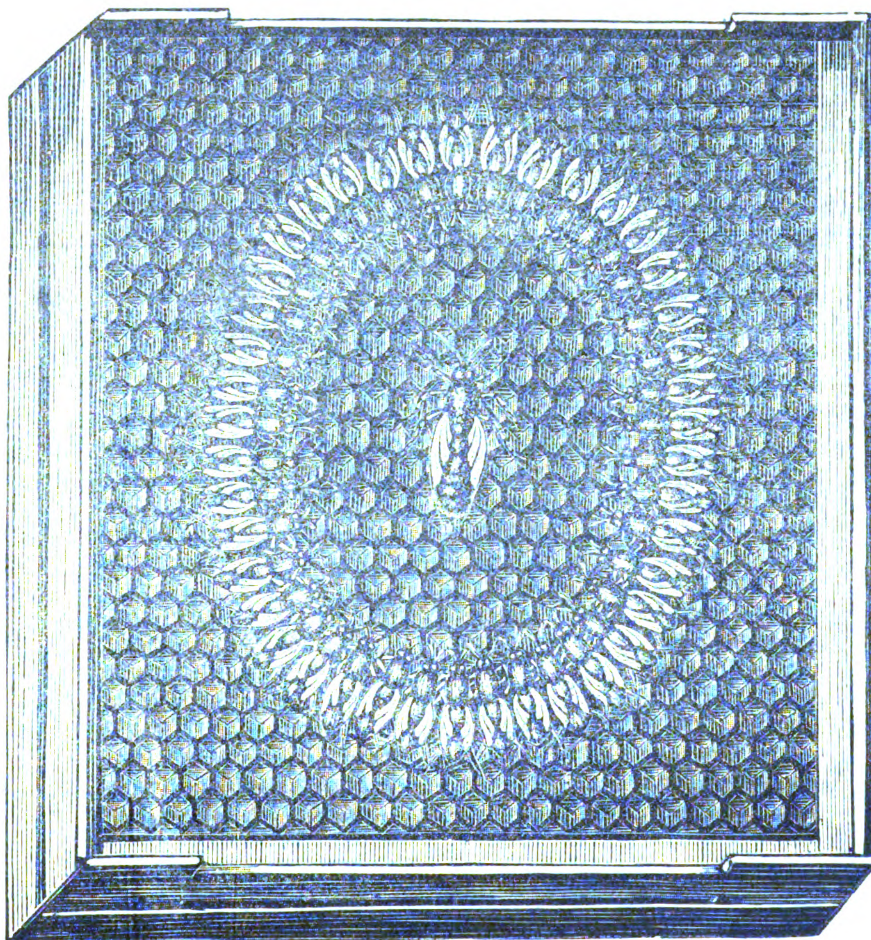

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Clanci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **Uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će sva e godine priposlati izvoran dopis od najmanje 3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 6. i 7. *U OSIEKU, za mjesec lipanj i srpanj 1884.* *Tečaj IV.*

Matica u svojoj najvećoj slavi.

Od kako postoji ovo naše jedino hrvatsko pčelarsko družtvo, opažava se zaista, da je i nastao mnogo veći mar za tim zapuštenim ogrankom gospodarstva. Pčelari se množe svakim danom, mnogi primitivni pčelar ostavio se je okrutnoga tušenja pčela, te je začeo umno pčelariti. Ali zato ipak, i uz samo neumorno nastojanje centralne uprave pčelarskoga družtva u Osieku, ima danas još mnogo pčelarâ, koji pčelu negoje, nego samo drže. Tko želi biti pravim gojiteljem pčela, tko najme želi u pravom smislu umno pčelariti, mora ponajprije dobro proučiti narav pčele, a onda okolicu u kojoj pčelari. Prema jednom i drugom ima umni pčelar udesiti svoje poslove, ako mu je stalo ne samo do imena, nego i do znatne koristi, koju mu

samo umno pčelarenje pružiti može. Odkako je otac današnjega umnoga i nápresnoga pčelarstva dr. Ivan Dzierzon upozorio pčelarski sviet na pčelarenje gibivim saćem, od toga doba napreduje taj gospodarski ogranak orijaškim korakom. Pomoćju gibivoga saća prodrješe napredni pčelari u tajinstveni život naše neumorne pčelice, a tim je znanost, te po njoj praktični odjel pčelarstva, mnogo zadobio.

Da se neodaljim od same stvari, preći mi je na ovaj krasni prizor, što nam ga predstavlja slika na prvoj strani. I to je plod ummoga pčelarstva. Odkako pčelari mogu kroz staklo, u najvećem miru promatrati nutrnji rad matice i pčela, naidjoše već mnogi na taj velelicpi prizor. Slika nam ova predstavlja maticu u svojoj najvećoj slavi. Matica se rek bi odmara, pa se je pružila po satu, a pčele ju zaokružiše u obliku pakružnice (elipse), svaka je bez iznimke okrenuta glavom prema njoj. Od vremena do vremena izstupi po jedna iz toga pravilnoga i krasnoga vienca, te se približi svojoj kraljici materi, pruži joj rilcem svojim božanskoga nektara i vraća se opet na svoje mjesto. Tako se obreda po više pčela, a moguće i sve u viencu, dok napokon matica nepodje dalje a vienac se razvrgne. Znam da mnogi pčelari drže još i danas takav prizor iluzornim (umišljenim), pa moram priznati da sam i ja sve do ove godine bio istoga mnijenja. Slučajno ove godine naidjem prvi put na takav veličanstveni prizor. Bilo je oko ½12. ure, za liepoga toploga svibanjskoga dana odem ja po običaju u školski vrt do družtvenoga pčelinjaka. Kako sam otvorio vratašca džirzonke (br. 3.) opazim krasan vienac od pčela, a u sredini na bijeloj čistini izpruženu maticu. Pčele su stajale, kao soldati u vienac poredane posve mirno, a za jedno 10 časaka stoprv, izstupila je jedna pčela iz kolobara, stupila pred maticu i dodavši joj sigurno mednoga soka, vratila se je opet na svoje prijašnje mjesto. U isto je vrieme bio baš jedan nadničar u vrtu, pak sam i tog prizvao, da vidi čega još vidio nije i da se divi providnosti božjoj. Taj prizor je trajao preko pol ure, jer kada je već bilo odzvonilo poldana, krene najedanput matica, a pčele se razidjoše. Kako su dugo u tom kolobaru pčele stajale, prije nego sam ja naišao, to neznam, ali sigurno da bi i dulje tako ostale, da ih nije upravo moj nespretni nadničar pobunio.

Profesor Fuckel tvrdi u svom djelu da je takav prizor motrio preko jedne ure i da je cielu svoju obitelj i mjestnog učitelja dozvao, pa se svi nagledaše toga krasnoga prizora. Glasoviti njemački pčelar L. Huber ima u 7. izdanju svoga pčelarskoga djela taj prizor vierno naslikan. On tvrdi da je sličan prizor već višeput motrio, ali samo nije prikaza bila uvjek jednako liepa i pravilna. Ljeti godine 1880. prikazao mu se je upravo veličanstveni prizor matičine slave. Preko jedne ciele ure motrio je starina sa svojim sinom taj čudnovati i tajinstveni prizor. Kako je matica pošla dalje i nastavila leženjem, razišle su se i pčele. Huber tvrdi da se ovakovi prizori obično nemogu dugo promatrati, jer matica nepodnaša svjetla, pak se prije reda udalji iz sredine kolobara, zato pčelar, naidje li slučajno na takav prizor, mora biti osobito oprezan pri promatranju, ako se želi dulje vremena nasladjivati. Zaključujuć ovim, zahvaljujem se uredniku Beogradske „Пчеле“ gosp. Drag. Posnikoviću na priposlanom klišeu, kojim sam jedino mogao matičino slavlje što jasnije predočiti čitateljem „Hrvatske pčele“.

B. . . . n.

Mjeseci: srpanj i kolovoz.

Što je bilo rojeva, svi su već spremljeni, a ranjiji, svibanjski rojevi izgradiše već po 10—12 okvirićâ. Dobra mlada matica nalegla je već puno legla. Svibanjski rojevi prvenci imadu već mnogo naležene mlade pčele. Svaka starica, koja se je izrojila, ostala je mladom neoplodjenom maticom. Zato svaku izrojenu staricu, kao i rojeve drugence i trećake pozorno pogledaj, dali imadu mladoga legla. Gdje nenadješ legla, tu je ili pčelac ostao bez matice, ili pako nije matica oplodjena. Tko ima u pričuvi oplodjenih maticâ, treba svakomu takovomu pčelcu odmah oplodjenu maticu dodati, a tko takovih nema, neka mu doda mladoga ne-

pokrivenoga legla, ili ako je to kasno opazio, neka ga spoji. Ove godine nisu pčele sa lipovoga cvieta mnogo unašale, pa su zato najedanput, već druge polovice mjeseca lipnja od svakoga rojenja odustale. Silne kiše koncem lipnja i početkom srpnja izpraše cvijeće tako, da se je sva paša posve izjalovila. Mnogi su se rojevi morali braniti, a mnogomu neopreznomu pčelaru je pogdjekoji uslied nestašice hrane i poginuo. Mjeseca srpnja i kolovoza nadati se je bujnoj naravi, zato nastoj da izjednačiš pčelce, da su ti naime svi jednako dobri i jaki. Slabićâ netrpi na pčelinjaku, a ako imaš kojeg, pa ga nemožeš ojačati leglom, ti ga još za vremena spoji drugim jačim. Slabi pčelac, sam sebi ostavljen, samo je na teret pčelaru, a o koristi neima ni govora. — Tko pčelari u džirzonkah, a nema dovoljno naravnoga saća, može u ovih mjesecih sgodno upotrebiti umjetno saće, osobito kod rojevâ prvenacâ. Umjetnim saćem možeš roju prvencu osujetiti gradjenje trutovskih stanica, na koje takav roj veoma naginje. Rojevi drugenci i trećaci grade obično samo radiličke stanice, pa im se zato mogu dodavati početci u okvircih. Za dobre paše grade rojevi veoma brzo. —

Mjeseca srpnja i kolovoza razvija se metilj najviše; u tih mjesecih je taj neprijatelj pčelâ najpogibeljniji. Jakom će pčelcu slabo nahuditi, ali zato ako je koji pčelac samo malo slabiji, a taj gad preotme mah, onda dotični pčelac nemože napredovati, nego mora propasti. Metilji izprepletu i razore svu voštinu. Pletivo metilja naliči paučini. Pod košnicom u kojoj je metilj začeo razoravati saće, naći ćeš nerazvijene ili kržljave mlade pčele. Starice košnice, koje su se preveć izrojile valja poslie rojenja podrezati, jer tko to neučini, zavući će se metilj u saće i vremenom, kada preotme mah, razoriti svu gradnju u košnici. Saću, što ga pčela pokriti može, nemože metilj naškoditi. Zato se mora kod starica, koje su se izrojile, a tim mnogo naroda izgubile, saće podrezati, a u džirzonkah nutrnji prostor stegnuti. Prazno saće moraš dobro čuvati da ti ga metilj nerazori. Najbolje ga je čuvati na propuhu, te barem svakih osam danâ pregledavati. Tko ima džirzonke po sistemu našega družtva, sačuvati će saće od metilja najsigurnije, ako ga stavi u medište nad kojim jačim pčelcem, te kroz otvor pusti pčelu iz plodišta gore. Što budeš, kao umni pčelar, imao više izgradjenih okvirića uvjek u pripravnosti, to ćeš moći, nastane li kakova glavna paša, tim bolje istu izcrpiti i tim više posuda medom napuniti. —

P . . . . ć.

Pčelarstvo u Varašdinu i okolici.

Napisao **A. E. Jurinac.**

(Nastavak.)

19. *Marilice, mandalice ili kajsije (Prunus armeniaca L.)* je kod Varašdina dobro poznato ali nečesto u vrtovih sadjeno drvce, koje najprije od svega vrtnoga drveća, naime u drugoj polovici ožujka ili početkom travnja cvate. (Badem je kod Varašdina tako riedak, da za ovdješnje pčelarstvo nikakove važnosti neima).

20. *Borovica (Juniperus communis L.)* je kod nas sasma obični, veoma česti grm, koj po dva tri mjeseca od ožujka do svibnja cvate

21. *Crveno grozdje, ribiz (Ribez rubrum L.)* i 22. *ogrozd (R. grossularia L.)* sade se veoma često u vrtovih, a rastu i samonikli. Cv. u drugoj polovici travnja. Da pčele rado posjećuju ovo grmlje, poznato je pčelarom.

23. *Briest (Ulmus campestris L.)* je kod Varašdina riedko stablo, koje pojedince u gajevih, po livadah i u polju raste. Cv. u drugoj polovici travnja i početkom svibnja.

24. *Breza (Betula alba L.)* je u okolici Varašd. dosta često drvo u gajevih, šetalištih i vrtovih. Cv. istodobno sa briestom.

25. *Breskva (Persica vulgaris Mill.)*, 26. *Trnina (Prunus spinosa L.)*, 27. *Trješnja (Pr. avium L.)*, 28. *Višnja (Pr. cerasus L.)*, 29. *Crensa (Pr. padus L.)*, 30. *Šljiva (Pr. domestica L.)*, 31. *Jabuka (Pyrus malus L.)*, 32. *Kruška (Pyrus communis L.)* to su biline, kojih uspješna cvatnja odlučuje rane rojeve, te koje prema toplini vremena i prema svojoj vrsti od polovice travnja do polovice svibnja cvatu. Najkasnije cvatu kasne jabuke i kasne kruške. To je drveće, koje se u vrtovih i dvorovih, grada i selâ goje, ali daleko ne u onoj mjeri, u kojoj ono s obzirom na voćarstvo i pčelarstvo u podpunoj mjeri zaslužuje.

33. *Lužnjak (Quercus pedunculata Ehrh.)* je oko Varašdina sasma obična vrst hrasta, čitave šume sastoje od njega. Cvate često već koncem travnja, a obično prvom polovicom svibnja.

34. *Ljutik (Quercus sessiliflora Sm.)* ovdje običan kao i prijašnji, cv. nješto kasnije od njega.

35. *Crvena mrtva, kopriva, medić* (*Lamium purpureum L.*) obična bilina, cv. čitavu godinu, i u zimi ako neima jakoga mraza.

36. *Biela mrtva kopriva* (*Lamium album L.*) obična kao i prijašnja, cv. od svibnja do srpnja

37. *Bielo cvatući divlji kostanj* (*Aesculus hippocastanum L.*) U šetalištih, dvorovih, vrtovih i drvoredih obično krasno drvo. Cv. početkom svibnja

38. *Crveno cvatući divlji kostanj (Aesc. rubicunda DC.)* sadi se u vrtovih i šetalištih itd. kao i prijašnji. Cv. u prvoj polovici svibnja. Ako se prije nisu rojili pčelci, to se sigurno roje, kad divlji kostanj cvate.

39. *Češnugovina, žutika* (*Berberis vulgaris L.*) je ovdje sasma obični grm u gajevih, pašnjacih i živicah. Cv. u svibnju.

40. *Glog* (*Crataegus oxyacantha L.*) sasma obični grm. Cv. u svibnju istodobno sa žutikom.

Kao takove biline, koje pružaju proljetnu hranu spominjem još te razne vrsti *javora* i *jasena*, od kojih je klenovina (*Klen, acer campestre L.*) u gajevih običan, a *mliječ* (*acer platanoides L.*), *javor* (*acer pseudo platanus L.*) i *jasen* (*Fraxinus ornus L., Fr. excelsior L.*) sade se u šetalištih i vrtovih.

Ljetnu pašu pružaju pčelam ove biline.

1. *Gorušica (Sinapis arvensis L. S. alba L.)*. Vrsti *S. alba*imade svagdje po polju medju usjevi. Cv. koncem svibnja, u lipnju i srpnju. Vrst: *S. arvensis* je veoma dosadan korov, kojega imade svagdje u polju, osobito medju žitom. Na polju heljdom zasijanom imade često više gorušice nego heljde, a polje, na kom raste jestiva repa, žuti se iz daleka od silne gorušice. Počme cvasti u svibnju, te cvate ako neima jakoga mraza sve do Božića.

2. *Divlja rotkva* (*Raphanus raphanistrum L.*) Na polju medju žitom, na ugarih u družtvu sa gorušicom veoma dosadan korov. Cv. od svib.—kolov.

3. *Krkavina (Rhamnus frangula L.)* je u naših gajevih i živicah običan i česti grm. Cv. dugo, od konca svibnja do konca kolovoza i dulje.

4. *Nerod, bagrem (Robinia pseudoacacia L.)* U šetalištih, dvorovih, živicah, ogradah uz puteve obično, po pčelarstvo veoma koristno drvo. Cv. u drugoj polovici svib. i prvih dana lipnja.

5. *Srednje-listi terputac (Plantago media L.)*. Uz puteve, na stazah, na livadah sasma običan. Cv. u svib., lip., srp. i kolovozu.

6. *Velelisti terputac (Pl. major L.)* kao prijašnji. Cv. u svib., lip., srp. i kolov.

7. *Biela djetelina (Trifolium repens L.)* je ovdje sasma obična bilina, cv. od svibnja do rujna.

8. *Grahorka obična (Onobrychis sativa Lam.)*, koju pčelari u veliko hvale, nesije se kod Varaždina. Nje ima po livadah samonikle, ali malo, te je za ovdješnje pčelarstvo nevažna. Cv. u lipnju i srpnju.

9. *Modriš (Centaurea cyanus L.)* u žitu sasma obična bilina. Cv. najviše u lipnju i srpnju.

10. *Razne žalfije (Salvia officinalis L.)* samo u vrtovih, *S. pratensis L., S. verticillata L.)* su kod nas sasma obične po livadah i uz puteve. Cv. u svib. lip. srp i kolov.

11. *Vrtne kupine ili maline (Rubus idaeus L.)*, i 12. *Kupine šumske (R. fruticosus L)* su kod nas sasma obične, one prve u vrtovih, ove posljedne u živicah, po polju i u gajevih. Cv. od svršetka svibnja do početka kolovoza i dulje.

13. *Tikvine: buča (bundeva Cucurbita pepo L.), krastavci (cucumis sativus L.). dinje (cucumis melo L.) i lubenice (Citrullus vulgaris Schrad.)* su ovdje sasma obične, te cvatu u lipnju, srpnju i kolovozu.

14. *Lipe: velelista* (*Tilia grandifolia Ehrh.)* sitnolista (*T. parvifolia Ehrh.*) i *srebrolista (T. argentea Desfont.)* su kod nas doista obične, ali se ni izdaleka u onoj mjeri neobradjuju, u kojoj bi one s obzirom na pčelarstvo, stolarstvo, rezbarstvo, tapetarstvo, liekarstvo, barutarstvo itd. zaslužile. Osim toga lipe brzo rastu, liepu sjenu u vrtovih, drvoredih i šetalištih prave i ugodno mirišu. Svaki nas mora nastojati, da bude lipe, toga Slavjanom punim pravom od njekada miloga drveta, svagdje čim više zasadjeno! Lipe cvatu prema svojoj vrsti od početka lipnja skoro do svršetka srpnja: velelista cvatnjom u lipnju započme, a srebrolista u srpnju svrši. Da je lipin med najfiniji, poznato je pčelarom.

15. *Zimolezovina, zimolez samolezovina (Ligustrum vulgare L.)* ovdje u lugovih, živicah i sjećah običan grm. Cv. u lip. i srp.

16. *Mak* (*Papaver somniferum L.*) sije se ovdje u veliko na polju i u vrtovih. Cv. u srp.

17. *Timus, majčina dušica vrtna* (*Thymus vulgaris L.* i *majčina dušica divlja* (*Th. serpyllum L.*) su kod nas obične biline: ona prva u vrtovih gojena a posljedna u raznih odlikah na pašnjacih i suhih livadah sasma obična. Cv. od svibnja do rujna.

18. *Vučje liko* (*Lycium barbarum L.*) Sadi se kao ograda vrtovâ, šetališta i drugdje. Cv. u lip., srp. i kolovozu.

Biline, koje pružaju jesensku pašu:

1. *Heljda* (*Polygonum fagopyrum L.*) sije se odmah, čim se ljetna žetva obavi, dakle koncem srpnja i to u veliko: stotine i stotine jutara polja Varašd. zasijane su heljdom. Milina je baviti se u polju (iz. medju 7 i 11 sati u jutro) kad heljda cvate: oku ti godi ona divna ružičasto nahuknuta, daleko ravnicom razastrta bjelina cvieta; njuhu ti godi onaj divni heljde miris, kao da ga iz ulišta crpiš, a kad dahneš, preuzke su ti grudi, tako ti pohlepno pluća taj mirisavi zrak srču. Pak ktomu svemu onaj divni zuj pčela! Al zašto da tratim rieči, reći ću kratko liepa je modrina cvatućega lana, krasna livada cvatućega cvieća, zanosni je cvatući voćnjak, al još je ljepše, još je ugodnije pčelaru vidjeti cvatuću, pčelami posutu heljdu! Cv. u kolovozu i prvih danâ rujna.

Dok heljda cvate, pčele slabo posjećuju drugo cvieće. Dobitak meda ili dobra ljetina naših pčelara odvisna je jedino od heljde. Ma bila proljetna i ljetna paša i najpovoljnija, ako neposluži heljda, naš pčelar, ostati će bez meda, jer što bijaše zalihe od zime od proljetne i ljetne paše, to se potrošilo na gojenje pčela i na mnoge rojeve, te početkom kolovoza neima meda ma ni za liek u koševih naših pčelara. Ako li je za cvatnje heljde liepo vlažno-toplo vrieme bez suhoga juga, tad su pčelci za njekoliko dana tako puni meda, da se jedva micati mogu.

Istodobni sa heljdom bujno cvate i već spomenuta gorušica poljska: u kolovozu ima je svagdje u polju u obilju a ponajpače u repištu i medju heljdom. U polju heljdom zasijanom ima kako već rekoh više puti skoro toliko gorušice, koliko heljde, te se žuta boja gorušice liepo izmjenjuje bielom bojom heljde.

Osim jur spomenutih bilina, koje u kolovozu rujnu cvatu, te jesensku pašu pružaju, spomenuti ću još samo dvie biljke:

2. *Sunčanica* (*Helianthus annuus L.)* je u vrtovih i u polju medju kukuruzom sasma obična bilina. Cv. koncem srpnja i u kolovozu.

3. *Vries, vriesak (Calluna vulgaris Salis b.)* na pašnjacih i loših livadah sasma obična bilina. Cv. u srpnju, kolov. i rujnu.

To su najvažnije, pčelinju pašu odlučujuće biline okolice varašd. Po sebi razumije se, da ovdje osim navedenih još stotine bilina imade, koje svoje meda i praška pune cvietke marljivim pčelicam svaki dan otvaraju. Medjuto mislim, da navedene biline pružaju dosta jasnu sliku pčelarske flore okolice varašd. Spomenuti ću još samo, da se *repica (Prassica napus L. var. oleifera)*, ta po pčelarstvo veoma koristna biljka kod Varašd nesije, a ono malo, što samoniklo raste, za pčelarstvo je bez važnosti. Isto tako u okol. varašd. neima crnogorice, osim gojene u šetalištih, na groblju i u vrtovih. —

Flora okolice varašd. pruža dakle pčelam hrane od sredine ili ćak od početka veljače, pak sve do sredine rujna. Sad mi je samo još štogodj reći o klimatijskih odnošajih okolice varašdinske, da se vidi, u kojoj mjeri mogu se pčele rečenom florom okoristiti. Ja bilježim temperaturu i vrieme od 24. lipnja 1877 sa malimi stankami u slučaju bolesti ili odsutnosti moje. Iz tih bilježaka povadio sam sliedeće Klimatične podatke.

Najstroža zima, koje se sada živući pčelari sjećaju bijaše zima 1879/80 kad toplomjer u jutro uvjek 10—20° C zime pokazivaše. Ove grozne zime nisu pčele mogle izlitati od 16. listopada 1879 — 19. veljače 1880, dakle 4 mjeseca i 3 dana (127 dana). Stotine pčelaca poginulo je iste zime, jer su koševi ovdješnjih pčelara i stanovi pčelinji u obće, kako jur rekoh, za ovako silnu zimu, kakova bijaše 1879/80, odviše slabo sagradjeni. Inače su pčele u zimi bez izleta zatvorene najviše 2—3 mjeseca, dapače ovih posljednjih blagih zima nisu bile pčele ni tako dugo zatvorene, već su svaki čas mogle na čišćenje izletati. Od zime dakle pčelci kod nas nepate mnogo, te je lijavica u pčelcih išto razumna pčelara kod nas veoma riedka bolest pčelâ. Matice počmu često već koncem siečnja, a redovito početkom veljače jaja leći. Dapače i iza one grozne zime 1879/80 našao sam već 19. veljače oko 14 dana stare zapljuvke u koševih.

Veću štetu nanaša kod nas pčelcem silna i dugotrajna vrućina i od nje potičuća suša. Od godine 1877 t. j. odkada bilježim, zabilježio sam najvišu toplinu. 14. srpnja 1883. god. taj dan pokazivaše toplomjer u sjeni 34·4°C, a na suncu 42·8°C. Bijaše vrućina za izdahnuti!

God. 1883. bijaše u Hrvatskoj i Slavoniji, kako čitam u „Slav. pčeli", u obće loša za pčelarstvo, dočim je u Ogulinsko slunjskom priedjelu s obzirom na veliku vrućinu i sušu pčelarstvo u toj godini liepo uspjelo, kako me uvjeravaše g. Matija Vrbančić[1]), gradjanski učitelj i pčelar u Ogulinu i kako sam se sâm osvjedočio prošlih škol. praznika. Tu je po svoj prilici crnogorica k uspjehu pčelarstva mnogo dopriniela.

[1]) G. Matija Vrbančić je naobražen učitelj, za stvar narodu koristnu požrtvovan čovjek (povjerenik je „Matice Hrvatske") i u pčele zaljubljen pčelar — nebi li i on u naše pčelarsko kolo stupio, da nas izvešćuje o pčelarstvu svoje kršne okolice?!
Op. pisca.

Radi veoma različitih nepovoljnih upliva klimatičnih mogu pčele samo riedko koje godine upotrebiti i i proljetnu i ljetnu i jesensku pašu. Proljetna paša od početka veljače sve do cvatuje drienka i raznih vrbâ je za pčele obično izgubljena: radi mrzlih vjetrova i mrzline zraka u obće pčele s'abo izliću, te i ono malo peluda i nektara što ga pčele donesu nevriedi toliko. koliko one pčele, koje u prvom proljeću u polju izginu, Nu ako je u veljači i u prvoj polovici ožujka zatrajni izlet pčela dosta toplo vrieme, ipak je toliko lagodno, da pčelar može pčelam vode pružiti i tim žedji pčela predusresti. Tek polovicom ožujka, oko Josipova (ovdje veli narod, da„ Sv. Josip pčele na pašu tjera“) kad drienak i vrbe počmu cvasti, počme u istinu proljetna paša, te postigne svoj vršak koncem travnja i prvom polovicom svibnja, kad voće cvate. Ako je travanj liep, tad naši pčelari izčekuju rojeve „o Filipovom“ (1. svibnja). Ali travanj se pčelarom ovdješnjim veoma rado iznevjeri. U tom mjesecu običaje duvat veoma mrzli iztočnjak po 8 danâ i po dva tjedna ili pako dugo kiši (god. 1879. n. p. padala je k'ša skoro čitavi travanj), što dakako pčelce jako u razvitku prieči. Ako li još za cvatnje voća uztraje nepovoljno vrieme, tad dobivamo prve rojeve tek koncem svibnja i početkom lipnja, kad su se pčelci cvatn'om divljega kostanja, žutike, neroda i dr. oporavili bili.

Stalnije je obično vrieme za ljetne paše u lipnju i srpnju. Zato doba pružaju lipe, nerod, terputac, modriš, biela djetelina, maline, kupine, majčina dušica i hiljade i hiljade cvieća livadnoga krasnoga nektara i peluda u obilnoj mjeri. U to doba može na pčelarstvo štetno djelovati velika vrućina, a osobito jaki nenadani zapadni vjetrovi uz silnu kišu. God. 1883. bila je za ovdješnje pčelarstvo zla, jer je velika žega polja i livade izsušila, a god. 1881. nisu pčelci uspjeli, jer je jedno 4 puta silni i nenadani zapadnjak uz silnu kišu izmedju 2 i 4 sata po podne pčele u polju zateko i poubio, te su koši ostali bez pčela. —

Samo u drugoj polovici srpnja i prvih dana kolovoza, kad se polja požanju i livade pokose, nastane kod nas mala stanka u nošnji. Ali i u toj dobi pruža trputac i biela djetela uz puteve, gorušica na ugarih, krkavina, maline, kupine, buče, krastavci i druge biline toliko nektara i peluda, da se privremenim potrebam pčelaca udovoljiti može. —

Sve neprilike i nepogode proljetne i ljetne paše može popraviti heljda, ako povoljno vrieme posluži. Heljda pruža najviše meda od svih bilina, koje ovdje rastu, ona pravi čudesa u košnicah. Kad pčele sa heljde nose med, upravo su biesne, te bodu kao pomamne; za vrieme cvatnje heljde nesmije se čovjek staviti pčelam u liet pred pčelinjak, jer će za kratak čas sav izboden biti. Za bujne cvatnje heljde rojeve polivati je u istinu pogibeljan posao. Približiš li se roju, koji je izašao iz koša, kojega pčele su već sa heljde med nosile, samo hvat odaljenosti, već se sve pčele roja naježe, žalce pruže, a na vrhovih žalaca pokazuju se sitne sjajne kapljice opojno vonjajućega otrova! Roj u svibnju može diete u košnicu spremiti, roj u kolovozu čini majstoru dosta neprilika.

Da naši pčelari znadu maticu pravodobno zapriečiti u leženju jajašaca, oni bi svake godine najmanje dvaput toliko meda dobili, koliko ga sada dobe. Rekao sam već, da u naših košnicah imade čak do polovice listopada mnogo zapljuvaka u stanicah, a u kolovozu, kad heljda cvate, zapremljena je dobra polovica saća jajašci, ličinkami i kukuljicami, koje se kao savršene pčele istom onda iz stanicâ izmile, kad već nikakve paše vani neima. Od tuda potiče trostruka šteta po pčelara. 1) Sva ona hrana, koju pčele potroše na odgoj mladih pčelâ, je izgubljena, pošto od svih onih pčelâ, koje se za cvatnje heljde kao ličinke u stanicah nalaze, iste godine nemože biti nikakve koristi. Tko bi želio, da si pčelce pčelami ojača, lahko to postigne spajanjem pčelâ onih pčelaca, koje trti kani. 2) Mnogo pčela mora kod kuće ostati, da dvore zapljuvke, te je kroz to mnogo radnika i vremena za unašanje meda izgubljeno. 3) Pčele neimadu dosta praznih stanica, kamo da odlažu silni med sa heljde. Podlaganjem koševa može se samo dielomice predusresti pomanjkanju prostora, jer dok pčele potrebite stanice izgrade, već je heljda većim dielom odavala. Pčelar mora biti oprezan na cvetnju koje godj jako medonosne biline, kao putnici na željeznici na gostionu na kolodvoru, on mora upotrebiti sva sredstva, da čim više meda izcrpi iz njeke samo u osobito doba cvatuće biline. Takvi pčelci, kojih matice se pravodobno u krljetku zatvore, ili pak iz košnice sasma odstrane, nanose za čudo mnogo meda. Kamo sreće, da naši pčelari za to sredstvo znadu, te da barem onim pčelcem matice oduzmu oko 3 tjedna pred cvatnjom heljde, koje trti kane. Oni bi tim prvo mnogo više meda dobili, a drugo nebi imali posla sa ličinkami kad taru.

Polovicom rujna prestaje pčelinja paša, t. j. pčelci nebivaju teži. Pčele donose doista još nektara i peluda, osobito sa gorušice, sa vriesa maslačka, majčine dušice i još njekojih, ali se tolika kolicina meda ili još veća u

košu potroši. Dapače njekih godina donose pčele još i u studenom peluda sa gorušice.

Prema sredini ili koncem studenoga obično sasma prestanu pčele izlitati, osim u tako blagih zimah kakve bijahu one za 1879/80.

Još mi je nešto važna spomenuti: kod nas nije opažena truhlost (trulež) zapljuvaka, ona najgora i za pčelarstvo najpogibeljnija bolest pčelinja, nakoju se njemački pčelari toliko tuže. Neznam, koji je razlog toj našoj pčelarskoj sreći, ali mislim, da je razlog naše nerazvito pčelarstvo. Kao što bijahu trsnim ušencem najprije okuženi vinogradi onih predjelâ, gdje je vinogradarstvo najsavršenije, jer su si dotični vinogradari iz raznih strana trsove nabavljali, a sa trsovih i trsnoga ušenca unieli, tako mislim, da su si njemački pčelari velikim pčelarskim prometom i velikom trgovinom pčelarskom svoje pčelce okužili truleži, hraneć može biti svoje pčelce kroz pokvarenim, amerikanskim medom. I u naših dućanih kupuje se kojekakav, ali obično za ljude i za pčele nezdrav med, stoga neka se svaki pčelar kani toga, da si pčele dućanskim medom hrani. Stoga nastojmo mi hrvatski pčelari, da zapriečimo uvažanje inostranoga, nezdravoga meda u našu medonosnu domovinu, težimo za tim, da ćemo kod kuće toliko meda proizvadjati, da će nam do mači med ne samo domaće potrebe namirivati, već da će se naš hrvatski nektar i u inostranstvo šiljati.

Pošto sam pokušao predstaviti okolicu Varašd., kao tlo za pčelarstvo veoma shodno, pokušati ću još brojevi pokazati, koliko bi se racionalnim pčelarenjem u okol. varašd. svake godine moglo novaca privriediti. U okvir moga promatranja uzeta ravnica čini najviše $1^1/_2$ četvr. milje. Uzmimo, da na jednu četv. milju naše okolice možebiti smješteno 1200 pčelaca, tad na $1^1/_2$ četv. milju dodje 1800 pčelaca. Ako računamo, da jedan pčelac dade poprieko 10Klgrm. čista meda i $^1/_2$ Klgrm. čista voska, te ako uzmemo, da se Klgrm. čista meda proda po 50novč., a klgrm. voska po for. 1·20, to med i vosak predstavljaju veiednost 10·080. Čitava Hrvatska Slavonija i Dalmacija mogla bi prema rečenim uvjetom producirati meda i voska u vriednosti od for. 6,861.120!!!

Kako je okolica Varašd. tako ili još više, mislim, da je velika većina naše ciele Hrvatske za pčelarstvo prikladna, širom ciele „liepe naše domovine“ cvate bujno cvieće, milioni novaca raztepeni su po cvieću. Te miliune nije smjeti zanemariti, nije smjeti dopustiti, da propadnu, da budu za narod Hrvatski izgubljeni. Treba te miliune spasiti — a kako? Pčelarstvom! Pčele će nam na vlastitom tlu sabrati liepa blaga od 6 miliuna forinti! ali pčela je nježni, veoma osjetljivi stvor, treba ona veoma brižljive njege, treba ona dvorenja, nadziranja i zaštite, treba ona čovjeka, koj će s njom spretno baratati, i koj će njezin život poznavati, t. j. pčela treba pčelara ako se hoće od nje koristi dobiti. Tako ja dolazim na četvrto pitanje moje zadaće:

4. Što valja činiti, da se pčelarstvo u okolici Varašd. i u Hrvatskoj u obće iz primitivnoga stanja podigne?

Varašdin, početkom ožujka 1884.

A. E. Jurinac.

Prilozi k pčelarskoj povjesti Hrvatskoj.

(Piše **Dinko Muškardin** sa otoka Cresa.)

Pregledajuć „Prvu knjigu o vjeću“ grada i otoka Cresa (Libro primo de' Consegli de Cherso, Rkp), najstariju što se u občini sačuvala, pozorno sam čitao nesamo, da me neizbjegnu važniji čini i dogodjaji povjestni, nego sam svu pozornost upotrebio i zato, nebili mi oko o kakvu pčelarsku viest zapelo. Moja pozornost mi se nagradila, nada se obistinila. Obreo sam dva zapisnika, gdje se o pčela radilo. U knjigi jakoj 274 lista u formatu velikih araka nalaziti se samo dva pčelarska spomenika nije mnogo, nego se uhvam, da me nećeju ni ostale občinske knjige izdati, te ću sve gradivo, što ga najdem, javnosti priobćiti s uvjerenja da ću tim nekakvu uslugu Hrvatskomu pčelarstvu učiniti.[1])

Predbježno mi je glede ovih spomenika kazati, da su skoro četiri vjeka stari, jedan od god 1499., a drugi od god. 1502., pisani latinski sa mnogimi pokraticami, i barbarizmi. Mnogi pčelari neznadu latinski, pa da bi i znali, morali bi imati neku vještinu, da shvate i tumače starinske spise. Pokratice bi k tomu mnogoga smetale, a barbarizmi nisu opet svakomu pristupni, i stoga latinski pretisak ovih spomenika nebi bio umjestan. Ovim sam dovoljno opravdao, zašto je u Hrvatskomu prevodu donašam.

Predpostaviv ova razjasnenja, silazim na iste spomenike, ili zapisnike, kojih prvi nalazi se na listu 40. i 41., te ovako glasi:

[1]) I to veliku uslugu nesamo hrvatskomu pčelarstvu, nego cielomu hrvatskomu narodu. — Ur.

1) Čitava knjiga sadržava občinske zapisnike. Op. pis.

I.

Dne 29 lipnja 1499.

Nalogom Velemožnoga Kneza ozgorečenoga sazvalo se i sakupilo vjeće plemića i pučana Creske občine u velikoj dvoran' palače, da se ozdo podpisana izrade, komu podpisani učestvovaše, naime prvo

Velemožni Gosp. [1]) Alviž Baduarij [2]) rečeni knez

G. Bare pl. Draža }
G. Fran pl. Donatis } Sudci

G. Niko pl. Petris p. [3]) G. Matija, odvjetnik
G. Fran pl. Proficis
G. Jedre pl. Bokina
G. Dragonja pl. Petris
G. Ante pl. Bokina p. G. Nika
G. Stjepe pl. Petris p. G. Anta
G. Niko pl. Petris p. G. Anta Jura
G. Petrisij pl. Petris
G. Fran pl. Draža
G. Bare pl. Bokina p. G. Jedra mladjeg
G. Jedre pl. Draža
G. Mate p. G. Donata pl. Donatis
G. Kolan pl. Bokina p. g. Anta
G. Ivan pl. Draža

Pučani

G. Fran pl. Zutinis
G. Gašpe pl. Papia
G. Jedre pl. Radoka
Ivan pl. Radoka, sin
G. Jure Zidarić.

U kojem vjeću čuvši G. sudca Baru pl. Dražu, koji predloži, pošto je doba, da moraju vodioci dražba ili požupa ove občine izručiti živine, pčelinje ule i ostale stvari da se mogu iznova izručiti novim vodiocem. I stoga je treba, da se četiri odbornika izaberu, naime dva plemića i dva pučana, koji će rečena primiti, te isti će novim vodiocem: Velemožni G. Knez, sudci i odvjetnici usvojiše odluku, da se po običaju izaberu dva plemića i dva pučana, koji će rečena primiti, i učiniti. kako je ozgo kazano, i svaki će imati po dukat od ove občine za njegovu platju. Stim samo, da, kad dovrše rečene predanine, su dužni u roku osam dana odma zatim, da se kod spisih i u občinsku knjigu po običaju ubilježi pod kaznu 25 libarâ za svakoga i gubitka službarine.

1) Svagdje mjesto slova velikog G. čitaj: Gospodin. Op. pis.
2) Tal: ga pišu: Aloijse Badore, i Baduarino, a lat: Aloijsius Baduarius.
3) Svagdje mjesto slova malog p. čitaj: pokojnog. Op. pis.

I prije nego se glasovala odluka ostadoše ozdo podpisani koji dobihu zlatne glasovnice, te izabraše ozdopodpisane odbornike.

G. Fran pl. Proficis, koji izabra } G. Dragonju pl. Petris sa dà 10, sa nè 7 Jura Jurjaka p. Jera

G. Dragonja pl. Petris } G. Frana pl. Proficis Šima Cizića

G. Stjepe pl. Petris p. G. Anta } G. Frana pl. Proficis Jura pl. Jurjaka ozgopisana

G. Fran pl. Zutinis } G. Anta pl. Petris p. G. Anta Jura Jura pl. Jurjaka ozgopisana.

I pošto bijahu gotovi izbori, kako ozgo, Velemožni G. Knez izpravi odluku ozgopisanu, gdje se kaže: da se biraju odbornici po običaju, neka se kaže: da se moraju birati, i da se biraju glasovanjem, da ić'u stvari više iskrenije s opazkom, da se netko ob onom težko tužio, i da ozgopisani bijahu izabrani, kad nebijaše odluka glasovana.

Pročitav pako ozgopisanu odluku sa rečenom izpravkom, naime, da se prijerečeni odbornici biraju glasovanjem, te glasovana usvojena je odluka sa 22 glasovnice, nebilo nijedne protivne.

Birajuć dakle iznova glasovanjem izabraše ozdopodpisane, koji se imadu birati, i od ovih ostadoše većinom glasovanja rečeni odbornici

G. Niko pl. Petris p. G. Anta Jura, sa dà 15, sa nè 15
G. Dragonja pl. Petris, sa dà 6, sa nè 11
G: Fran pl. Proficis, sa dà 15, sa nè 6
G. Ante pl. Bokina p. G. Anta, sa dà 3, sa nè 15
G. Ante pl. Petris p. g. Mata, sa dà 4, sa nè 11

Pučani izabrani

G. Jače pl. Radoka, sa dà 12, sa nè 8
Jure pl. Jurjako p. Jera, sa dà 15, sa nè 7
Niko Kokuruzić, sa dà 10, sa nè 12
Berne Milanjan, sa dà 12, sa nè 10
Ante Dipković, sa dà 13, sa nè 9
Marko pl. Rožane, sa dà 8, sa nè 14

Ostahu u odbornike za ozgorečena ozdopodpisani, naime

G. Fran pl. Proficis }
G. Niko pl. Petris p. g. Anta Jura } Od plemića, koji prisegoše

Jure Jurjako p. Jera }
Ante Dipković } Od pučana.

II.

Drugi zapisnik na lis u 64. u prevodu ovako glasi:

Dne utorak 29. ožujka 1502.

Naredbom Velemožnoga G. Kneza ozgorečenoga ili zamolnicom položenom Nje. Velemožnosti bi glasom klepaca zvonova, i zatim zvončića, te klicanjem ličnikovim sazvano i sakupljeno vjeće plemića i pučana Cresa u dvorani palače, da se ozdopodpisana izrade, komu učestvovaše podpisani vječnici:

Velemožni G. rečeni Knez[1])

G. Bare pl. Draža } Sudci
G. Niko pl. Petrisio }
G. Fran pl. Donatis } Odvjetnici
G. Fran pl. Draža }
G. Fran pl. Proficis
G. Jure pl. Moijsis
G. Niko pl. Petris p. Anta Jura
G. Ante pl. Bokina p. Nika
G. Ante pl. Donatis
G. Ivan pl. Bokina p. G. Jedra mladjeg
G. Jače pl. Kolumbis
G. Moijsis G. Jura pl. Moijsis
G. Ivan G. Dragonje pl. Petrisio
G. Mate pl. Donatis
G. Fran pl. Kolumbis
G. Niko G. Dragonje pl. Petrisio.
G Ivan p. G. Jedra nekoč G. Antonijaca pl. Bokina.

Pučani

Martin pl. Radoka.
Gašpe pl. Kuzmić.
Krševan Kokorovac.
Jedre pl. Radoka.
Jure Sidrov.
Tomić Skaćac.
Jače Stošić.
Niko pl. Radoka.
(Što nespada na nas izostavih.)

Ozgoimenovani sudci i odvjetnici primiše odluku, da ovo vjeće dade i dozvoli istim sudcem i odvjetnikom ozgorečenim slobodu, vlast i moć, što se bude njim ili njihovoj većini svidjelo glede preporne razmirice izmedj obćine i G. Ivana Nasinbena sbog nekih pčelinjih ulih vlastničtva svetoga Vida drugda njemu najmljenog u komu bijaše i Bare pl. Karvin, kao baštenici p. Mavra Sidrova: koga Baru ovih prošlih dana Vélemožni Gospodin Knez osudi, da primi na se presudu rečene obćine, kako pod zadnjim predšastnikom bijaše primio, proti kojoj se osudi prizvao. I štogod budu zatim uraditi sudci i odvjetnici, ili njih veći dio, da bude stalno i krepko, kao da bi isto Cresko vjeće uradilo bilo.

Koja odluka bi glasovana, i dobi povoljnih glasovnica 23, a samo 3 protivne.

Svršiv, što imadoh, prelazim na specijalnu stranu obajuh spomenika.

Glavni sadržaj prvomu zapisniku jest taj, da je iztekla najmovina braštinskih dobara[1]) Creske obćine; da se izaberu 4 lica, dva plemića i dva pučana, koji će od najamnika primiti braštinsku imovinu, t. j. ovce, ule, pčele itd. te izručiti novim namjestnikom.

Koji pročita zapisnik, premda što jasnije preveden, neće ga odma razumjeti, i s toga mi je dodati tumača, te osobito nekojim riečim, kojih smisao bi ostao nepojmljivim, da se tim rečeni sadržaj opravda.

„Vodioci dražba ili požupa“ kaže se u latinskom originalu „conductores incantuum seu pozupiarum“. Najprvo ću tumačiti iz iste knjige, što je to „incantus seu pozupiae“, pak što znači „conductores“.

Lat. „incantus“ zvalo se onda:

1. „Braštinske dohodke“, kako se čita na drugoj str. lista 169., gdje se veli „intrade ouer Incanto de san Lorenzo“, to jest: „dohodci iliti dražbe svetog Lovra“.

2. „Braštinu iliti bratovštinu“, kako je na prvoj str. lista 112., gdje se izrično kaže: „Demum emissa fuit sors pro elligendis quatuor deputatis . . . qui ire debeant ad consegnandum animalia et alia bona Incantuum omnium huius spectabilis communitatis nouis conductoribus juxta solitum“. A po našu „Zatim su ždriebali, da izaberu četiri odbornika, ... koji će poći, da izruče po običaju živine i ostala dobra svijuh Dražba ove ugledne[2]) obćine novim vodiocem“.

Nego „incantus“ je značilo što i „pozupia[3]), jer to kaže na početku ovog istog zapisnika: quod eum sit tempus quo conductores incantuum seu pozupiarum huius communitatis“ itd., što sam ja pretočio: „pošto je doba, da moraju vodioci dražba iliti požupa ove obćine“ itd., gdje čestica „seu“ naški „ili,“ iliti prvoj i drugoj rieči isto značenje prestavlja.

Ako je rieč „incantus“ odgovarala našoj braštini

[1]) Bijaše Jere Bembo, koji zaknezova god. 1500. Op. pis.

[1]) Dobara spadajućih braštinam ili bratovštinam. Op. pis.
[2]) Sebe su veoma cjenili. Op. pis.
[3]) Hrvatska rieč polatinjena. Op. pis.

iliti bratovštini, tim i rieč: „pozupia“ nije mogla drugo biti, nego bratovština. Pa tako i jest. Na prvoj str. lista 128. čitao sam ovo: „delli denarij spettanti ala fradaia ouer pozupia de S. Vido, S. Biasio, S. Lorenzo.“ Naški: „od novaca spadajućih bratovštini iliti požupi S. Vida, S. Blaža „S. Lovra“. Opet na drugoj strani lista 169. stoji: „Fradaija ouer pozupia dela chiesia de san lorenzo,“ to jest: „bratovština iliti požupa crkve svetog Lovra“.

Da pako „fradaija“ i „fradaia“ znači bratovštinu, ove iste citacije dokazuju, te da jih i nebi bio naveo, poznavaoc talijanskog jezika bi za ovu rieč i sam se pomogao.

Dakle „incantus, pozupia i fradaija (fradaia)“ uključuje jedan te isti pojam, znači jednu te istu uredbu, naime braštinu iliti bratovštinu, kakvih je u Creskoj obćini više bilo.

Nego koji su to bili „conductores incantuum seu pozupiarum? Da se od matice neodalečim preveo sam doslovno „conductores“ na „vodioci“ „(suvodioci)“, a to su bili oni najamnici, koji su braštinska dobra putem dražbe u najam uzimali. To nam zasvjedoči str. prva lista 50., gdje se veli: „Francisko de Zutinis affictuali sine conductori Incantus S. Blasii“, to jest: Franu pl. Zutinis najamniku iliti vodiocu Dražbe s. Blaža“. Najamnina se pako platjala u naravi, to jest sa dohodci iste bratovštine, koje je Creska obćina na dražbi prodavala, da prodaja istih dohodaka bude javna i obćini unosnija, od čega se lahko pojmiti dade, kako je tada rieč „incantus“ imala dvoje značenje, i upriličivala dvoje pojmove iste naravi, to jest: braštinske dohodke i istu braštinu.

Ovo nekoliko mojih rieči bilo je neobhodno potrebno, da se prvi pčelarski spomenik bistro i jasno razumije.

U tom dakle spomeniku ili zapisniku spominju se bratovštine u višem broju „incantuum sempozupiarum“, te pošto jih je zbilja više bilo, kako sam je već i imenovao, po tomu je suditi, da su sve bratovštine, neizuzimajuć nijedne, držale pčela. Iste bratovštine nam svjedoče, da je već onda (i Bog znade od kada) na ovom otoku pčelarski obrt morao biti prilično dobro razgranjen, jer su ista obćina i nje sborovi tražili svoje probitke u pčeli. Nego u tom zapisniku stan se pčelam latinski nazivlje „foramen“, a pl. „foramina apum“, kako i jest ondje. Latinac će pomisliti, da ti uli bijahu rupe provrtane ili izdubene u stablih (duplji), (ili debla odpiljena (dubenice, Klotzbeute). Prve vrste ulih vidio to jest, dupalja vidio sam po otoku na više mjestih, te jih i danas gdjekuda imade, nu ljudi nepolažu u nje pčele, već si takova stanovanja same pčele izaberu, a to one, koje zovemo: rojevi bjegunci. Drugih vrstih ili dubenica nisam vidio, niti od staraca saznao, da jih je igda bilo[1]). O pletenih ulih (košnica)[2]) gotovo nisu imali pojmova, kako ni sada. Ta „foramina“, pčelinje rupe i šupljine, reć bi, da su bile već tada daščene, kako su i sada uli širom po otoku daščeni.

O prvom pčelarskom spomeniku sam gotov. Za njim je red, da se osvrnem na drugi spomenik, koji je tri godine mladji, nu mnogo više važniji. Predmet mu je juridičkog sadržaja.

Nezna se koliko, ali se znade iz ovog drugog zapisnika, da je više vremena trajala parnica izmedj Creske obćine s jedne strane, a sdruge Ivana Nasinbena i Bara pl. Karvina radi pčela vlastničtva bratovštine S. Vida, što bijaše prvomu od prije naimljen. Nasinben i Karvin bijahu baštenici pokojnoga Mavra Sidrova (lat. Mauri Isidori), valjda po tankoj krvi. Kako je Karvin stupio u parnicu, o tom iz zapisnika neizvine, nego možeš pomisliti, da je i on morao njegda držati najmljenih ulih bilo braštine s. Vida, ili koje druge, sam ili ujedno s Nasinbenom. Toliko je istina, da Karvinu zadnji Knez Alviš Baduarij osudu vieća priobći, te ovoj se nimalo neprotivi, dostavlja mu pako osudu sadašnji Knez Jere Bembo (Hijeronimus Bembo), pozivlje se proti njoj na prizivni sud u Bnetke. Kako je mogla obćina vršiti prava sudačke nadležnosti u svojem poslu, to će bit sama ona pojmila. Moralo se doći do uvjerenja, da vieće nije baš na pravoj stazi, te pozovi knez Bembo vieće, da ono uoblasti sudce Bara pl. Dražu i Nika pl. Petrisija, te odvjetnike Frana pl. Donatis i Frana pl. Dražu, da u parnici glede obćinskih pčela sa Ivanom Nasinbenom i Barom pl. Karvinom oni sude, i što oni ili većina njih učini, bude tako stalno i valjano, kao da je isto vieće učinilo, koji predlog bi sa velikom većinom glasovnica (per ballotas) primljen.

---

[1]) Tim se nedokazuje, da jih nije moglo biti, jer mi se čini odviše nenaravan prelaz od dupalja na daščene ule, ako se ikad i ovdje primitivno pčelarilo.

[2]) Prije morao se nazivom razlikovati i u nas ul pleteni od nepletenoga. Da je prvašnji ul u svih naroda,, dakle i u našem, bio nepleten, to će svatko rado dopustiti, te gotovo taj prvi stan pčelam nije se mogao zvati košnica, košto se ta rieč sada generično rabi, već ul, rieč i nam i svim Slavenom obćenita. Košnica je dakle postala, kad je već drugog naziva, ulih, bilo, i to kad su Hrvati znali šiblje rabiti. Već su dakle nešto nauka i obrtne vještine imali, te stali od šiblja, žukve, slame, itd. košnice, kojoj služijaše za ideal domaći koš, slagati, te koja kašnje u zvonoliku košnicu, kakvu sada imademo predje. Po tomu je vidjeti, da je prije morala obstati, i da je obstajala razlika izmedj ula i košnice. Pčelari bi morali takovu razliku i sada rabiti, čega ni učeni naši pčelari nečine. Razlikujmo ul od košnice. Nepčelarimo samo raci-onalno, već i mislimo, govorimo racijonalno Op. pis.

Kakvú su sudbinu dovršile te pčele, o tom se ništa nadalje nepriča, te će bit povjerovati, da se ovim putem razmirica poravnala.

Neće biti suvišno, da navedem, kako su u drugom zapisniku i to god. 1502. latinski ule nazivali. Ovdje dolazi druga rieč, nego u prvom zapisniku. Evo izvadka: „circa differentiam vertentem inter Communitatem et S. Joannem Nasinbenum occasione certorum alveariorum apum de ratione sancti viti.“ A po moju: „glede preporne razmirice izmedj Občine i G. Ivana Nasinbena sbog nekih pčelinjih ulih vlastničtva svetog Vida.“ Ovdje dolazi rieč: alvearia, a ondje: foramina, ona god. 1502., a ova god. 1499., dakle u razmjeru od trijuh godina! Razlika latinskog nazivanja ulih dade se lasno tumačiti. Knezi su imali svoje tajnike, koji su bili i pisari (tajnici) vjeća, pa je svaki pisar pisao, kako je znao. Priznati je, da je tajnik kneza Bemba bio vrstniji latinac, nego onaj kneza Baduarija.

I sa drugim zapisnikom sam gotov.

Od ovoga, što do sada rekoh sliedi:

1. Da je bilo 15. vjeka na otoku Cresu, te jamačno i prijašnjih vjekova bez odmjere stanovite dobe, pčela, i to, kako drugda dokazah Hrvatske vrsti;

2. Da je Creska občina posjedovala pčela, a imenito njezine bratovštine;

3. Da je Creska občina uz drugi imetak braština i ule u najam davala;

4. Da je občinsko vieće, kao vlast prve molbe u Creskoj občini, a kadkada, kao u navedenom slučaju, odbor četiri lica, i to dva sudca i dva odvjetnika, po istom vieću izabran, pčelarke parnice riešavalo; i napokon

5. Da su ule latinski: „foramina“ i „alvearia“ zvali.

Zašto tiskat pčelarske spomenike? Od koje su nam koristi? Dnevni pčelarski spisi u obće po pčelarsku povjest od velike su važnosti: po njih se pozniva kulturno stanje jednog naroda, i razvoj njegove gospodarstvene ekonomije, naposeb pčelarske. Pa to je nešto, na što se pojedinac i narod obazrieti mora, te nitko nemože hladnokrvnim biti u razmatranju, dali mu život i snaga raste ili propada. Stari spisi te vrsti nas uče, gdje je pčela bila više udomljena, kakva su joj bila zakloništa, i koji su bili odnošaji čovjeka naprama pčeli. Rojevi, putovanje na pašu, te pobiranje meda i voska imali su vlastite propise. Dužnosti pčelara, kao ovisna od crkava, manastira, gospodština i visokih dvorova potanko bijahu označene. Pokroviteljstvo, štitenje, i podupiranje pčelarstva sa sloboštinami i povlasticami, što su glavari i vladari u krugu svoje moći podieljivali u starih listina jasno odsjevaju. Bilo je pravila i o trgovanju sa medom i voskom. Pa tko će svega nabrajati, što se uzdrži u starinskih spisih? Budi jošte samo to kazano, da se sakupilo toliko povjestna i pravna gradiva, da u sklad dovedeno moglo bi do nekoliko godina služiti podlogom obćenitoj povjesti i obćenitomu pravu pčelarskomu.

Povjestne izvore pako doprinesoše razni narodi sa učenjem i iztraživanjem prošle pčelarske povjesti, medju kojimi Njemci se u prvom redu broje. Pisci u toj struci i djela meni poznata jesu sliedeća:

August Menzel Pčelarstvo i pčelarsko pravo srednjeg vjeka, 1865[1]); Lina Barunica pl. Berlepsch: Bavarsko pčelarstvo njegda i sada 1873; Ch. Deichert: Povjest pčelarstva i pčelarskih zadruga u Hessenskoj Nadvojvodovini sa pčelarskom statistikom i cvjetanom Nadvojvodovine 1873.[2]); Prof. Dr. Eugen pl. Rodiczky: Prilog za pčelarsku povjest Ugarsku, 1874.; Više Njem. pčelara: Prilozi za pčelarku povjest u Europi 1875.; P. Schönfeld: Sležko pčelarstvo, 1876.:[3]) Dr. D. Elis Dahm: Pčelarska povjest Svežka, 1877.; Prof. Dr. Eugen pl. Rodizky: Pčelarska povjest Austro-Ugarska, 1877.[4]); Adalbert Kasten: Povjest Pomeranskog pčelarstva, 1878.; Kwiatskowsky: Drevna pčelarska povjest, 1879.; Bessler, Budiegizki i Kebrle: Povjest Českog pčelarstva 1879.[5]); Otto Körner: Pčele i pčelarstvo za Homerova vjeka 1881.; Svetčani spis skupštine selice Njemačkih pčelara u Erfurtu: Pčelarstvo i pčelari u Thüringiji, 1881.; C. Gabriel: Svežko pčelarstvo 1882.; Prof. Václav Markalous: O vedomostech včelarskych u Rimanu o prvem stoleti po Hristu 1882.[6]); Svetčani spis skupštine selice Njemačkih pčelara u Frankfurtu na M.: Pčelarstvo u Frankfurtu i okolici[7]). Dr. Pavao Al Beck: „Pčelarsko pravo u Austriji, Beč 1883.“ — O Talijana spomenuti mi je dva povjestna članka iz „L' Apicoltore“, i to 1. Dr. B. Moreschi: Dvije rieči iz pčelarske povjesti i statistike u Njemačkoj, 1875.; 2. Svetj. Ah. Cadolini: Pčelarstvo za rimskoga cesara Cezara Augusta, 1883.

Dakako da ovim nisam podpunu sliku[8]), jer to mi nije ni namjera bila, pčelarske prošlosti sa povjestnog

[1]) Jako izvrstno Djelo. Op. pis.
[2]) Ovo se djelce jošte nalazi u rukopisu. Op. pis.
[3]) Spis nestoji na visini piščeva imena. Op. pis.
[4]) Tuj opisana većinom pčelarska povjest Ugarska, a premali dio posvetjen ostalim kraljevinam i pokrajinam državnim. (Op pis.)
[5]) Rad je svake pohvale vriedan naše sjeverne braće Ceha. Živjeli! Op. pis.
[6]) Jako marljivo i točno izradjeno. Op. pis.
[7]) Nastavak izdavanja u Buztg-i od Nördlingena god. 1873. zapeo Op. pis.
[8]) Jer gdje su drugi narodi? Op. pis.

gledišta prikazao, već sam htjeo, kao u prilogu ovog članka pokazati, u koliko bi moglo biti potrebno mnogim našim pčelarom da znadu, da se drugod na tom polju mnogo daleko dotjeralo, te da sbilja imade gotovih pčelarsko-povjestnih sastavaka, razprava, knjižica, članaka i crtica, koji zasjecaju u razne okolice, pokrajine, te dapače i čitave države.

Mi o kakvoj pčelarskoj povjesti Hrvatskoj ništa neznamo, te sam ja prvi, koji se usudjujem taj pčelarski ogranak spotaknuti, da nam nebude pčelarstvo manjkavo. U obće svakomu je milo, kada čuje pripovjedati, ili kad čita o dogodjajih svoje porodice, zavičaja, otačbine, jer su oni u nekakvoj svezi sa njegovom osobnoštju, pa je i nam pčelarom sladko i ugodno, kad saznademo, kako je u nas pčelarstvo stajalo prošlih vjekova, pod uplivom kojih pogodnostih se raz vijalo, tko ga štitio, a tkoli zatirao, u kojih je krajevih bolje uspjevalo, jeli i koje povlastice uživalo, jeli bilo i kakvim dankom obterećeno, jeli ga vezalo za kakve javne naredbe, jeli bilo s njega kakve koristi, itd., sve pčelarski čini, koji se dadu crpiti iz starih pisama, bilježaka, listina, povelja, naredba, zapisnika i zakonika, koja sva (možda i hrpimice) čame u crkvenih, kapitulskih, biskupskih, manastirskih, provincijalnih, gospoštinskih, občinskih, privatnih i državnih (te i u dvorskih) knjižnica i arkivija. Ovi i slični čini stoje s nami pčelari u tako tjesnom dodiru, da jih se samo sa zatajom prošlosti pčelarske riešiti možemo.

Slabo smo do sada marili za povjestne pčelarske spise, te sudim, da je nadošla doba, da je iz zaboravi i tami, a gdjegdje i iz debele prašine u javnost iznesemo, te će biti u tom poslu najsretnijim, koji bude neumorno i marljivo poput pčele oko toga raditi. Sabirajuć i mi Hrvatski pčelari revno pčelarske spise položit ćemo temelj našoj pčelarskoj povjesti, skojom ćemo i pčelarsku i Hrvatsku knjigu obogatiti.

Svi nebivamo u istih okolnostih, da možemo jednako doprinesti, *„stoga molim G. G. domaće književnike, koji pčelari nisu, a većinom u knjižnica i arkivija se dese, da u ime narodne naobrazbe, pčelarske znanosti, i otačbeničkog rodoljublja izvole priobćiti, ako bi jim to ikako dozvoljeno bilo, meni ili komu inomu vrstnomu pčelaru, ma radilo se i o najsitnijih potankostih prošlosti našega pčelarstva, čitave spise, ili samo izvadke istih spisa“*, čim će se neizmjerno odužiti svomu narodu, te i dostojno priznanje steći sa strane harnih pčelara.

Štivan, mjeseca svibnja 1884.

Dinko Muškardin.

Za naše domaćice.

Zadnji put sam opisao, kako se ima u obće postupati, kada se voće u med stavlja, ali sam ujedno i obećao da ću opisati kako se pojedinom vrsti voća postupa; evo dakle naputka:

1. Jabuke.

1 kilogram ili 2 funte voća.
1/4 „ ili 1/2 „ pročišćenoga meda.
1/4 do 1/2 litre jabukovoga soka [1].)

Jabuke se moraju oguliti, na četiri diela prerezati, srdce sa sjemenom izrezati, a tako priredjene treba ih ostaviti barem 1/2 do 3/4 ure u čistoj svježoj vodi. Zatim ih stavite opet u drugu svježu vodu i pristavite k vatri; u tu vodu uspite nješto malo kuhinjske soli dajte da se jabuke 15—20 časaka kuhaju.

Onda ih izvadite, u svježoj hladnoj vodi properite, na situ dobro ocijedite, a ocijedjenimi tako jabukami postupajte napokon, kako je zadnjiput u obćenitom naputku navedeno. —

[1]) Kako se mora med čistiti i kako se dobiva sok od raznoga voća (Fruchtsaft), opisao sam zadnjiput.

2. Kajsije.

1 1/4 kilograma ili 2 1/2 funte voća,
/3 „ „ 2/3 „ pročišćenoga meda
1/4 do 1/2 litre soka od kajsija (Fruchtsaft).

Sa kajsijami se postupa, kao i jabukami, samo se mora med zajedno sa sokom od kajsija tako dugo kuhati, dok se sva pjena sa površine neposkida. Zatim postavite kajsije unutra, da se poprilici 10 časaka pare, a onda kuhajuće naslažite i dobro zatvorite u čaše, kako je to u obćenitih ustanovâ opisano. Čaše se moraju svakako, prije nego se unj vrelo voće stavi, izprati malo u vrućoj vodi, da nepuknu. —

3. Kruške, (čitave i polovice).

1 kilogram ili 2 funte voća,
1/4 „ „ 1/2 „ pročišćenoga meda,
1/4 do 1/2 litre soka od krušaka.

Kruške se ogule, ako su krupne prerežu se na polak ili u četiri dijela, jesu li sitne ostave se cijele. Pošto je srdce sa sjemenjem lijepo izrezano, (to se čini samo kod polovicâ ili četvrtâ, kod cijelih dakako ne)

postupaj dalje upravo kao i sa jabukami, samo što se na vatri moraju dulje pariti (gedünstet), 40—50 časakâ i odmah onako vruće u čaše puniti, te, kao što je kod kajsijâ rečeno, dobro zatvoriti. —

4. Smokve.

1 kilogram ili 2 funte voća
$^1/_3$ „ „ $^2/_3$ „ pročišćenoga meda,
$^1/_4$ do $^1/_2$ litre soka od krušaka.

Poluzrele kao orah velike smokve prerežu se na polak i stave u svježu vodu. Ta se voda mora barem jedanput na dan izmjeniti i to kroz tri do četiri dana. Četvrti se dan u vodi sa nješto soli 50—60 časaka kuhaju, a kad opet ohlade, stave se kao i kajsije u odpjenjeni med (sa sokom od krušaka izmješan), gdje se 30—40 časaka kuhaju. Napokon se vruće u čaše pune i dobro zatvore. —

5. Šljive.

1 kilogram ili 2 funte oguljenih šljivâ,
$^1/_4$ „ „ $^1/_2$ „ pročišćenoga meda
$^1/_2$ litre šljivovoga soka (Pflaumen-Fruchtsaft)

Izaberite ljepih plavih šljivâ, a ogulivši ih, najbolje kostenim nožem, stavite ih odmah u svježu vodu. Zatim ih povadite iz hladne vode i stavite u kuhajuću sa nješto malo soli, pa kada su se do 5 časakâ kuhale, izvadite ih opet i razhladite u hladnoj vodi, zatim na situ dobro izcjedite, pa onda opet kao voće u br. 2. i 3 malo u medu i vlastitom soku prokuhajte i onako vruće u čašu naslažite i dobro zatvorite.

6. Gunje. (Quitten).

1 kilogram ili 2 funte gunja,
$^1/_3$ „ „ $^2/_3$ „ pročišćenoga meda,
$^1/_3$ litre soka od gunja (Quitten-Fruchtsaft),
$^1/_8$ „ vinskoga octa sa mirodijami (korjenjem)

Gunje ogulite, na četiri dijela nasjecite, pa pošto ste srce sa sjemenjem izrezali, stavite ih odmah u hladnu vodu, da nepotamne. — Onda se moraju u vodi (sa nješto malo soli) tako dugo kuhati, dok neumekšaju, a kad opazite da su mekane, izperite ih u hladnoj vodi i na situ dobro ocijedite. Napokon se kao i ostalo voće kuhaju opet 20 do 30 časaka u smjesi od meda i soka, samo se toj smjesi pridoda 3—4 kašike vinskoga octa (sirćeta), a radi mirisa nješto karanfila (Gewürznelke) i sladke korice (cimeta), te se onda naslažu u čaše, koje se dobro hermetički zatvore. —

B.—

Razgovori o pčelarstvu.

(Učitelj, pčelar Matan i Seljaci.)

Seljaci: Ta ge ste gospodjine? čekamo već na vas, ko ozebo sunce.

Matan: Već sam bogami mislio da su Vas zatvorili u Osiku, kad vas tako dugo nema.

Učitelj: Nešali se Matane, kakva su vremena nastala, moglo mi se je i to dogoditi, nego prodjimo se šale ljudi, pa govorimo radje nješto o pčelarstvu i o našem lijepom pčelarskom družtvu. Pitate me gdje sam tako dugo, pa velite da me željno izčekivaste, to mi je milo, sad bar znam da vas zanima moje družtvo. Da vam istinu kažem bio sam cijelo vrieme u Osieku, a ponajviše u družtvu sa tamošnjimi pčelari i odboraši našega pčelarskoga družtva. Jedan dan sam proveo i u Valpovu, a taj će mi ostati nezaboravnim. Tajnik centralne uprave pčelarskoga družtva došao je toga dana na poziv odbora valpovačke podružnice u Valpovo, da tamo pregleda i uredi družtveni pčelinjak.

Seljaci: Vidili smo ga, on se je jedne nedilje u svu zoru provezo sa onim starim Arbahom kroz naše selo.

Učitelj: Da, katastr. nadzornik gospodin Auerbach, kao II. podpredsjednik centralne uprave, bio je takodjer u Valpovu. Bio sam kako vam već rekoh i ja, pa želim upravo pripovjedati, kako su ti svjestni i za napredkom zauzeti Valpovčani dočekali i odlikovali mog sudruga. —

Istoga dana već za rana jutra sakupilo se je lijepo čislo odličnih Valpovčana u obćinskoj kući, gdje sa „živio" dočekaše tajnika. Oko 9. ure dopodne krenu tajnik sa predsjednikom podružnice pogl. gosp. Gustavom Petheö i predstojnikom kot. suda pogl. gosp. Pajom Georgijevićem, a za njimi velika povorka marnih i naprednih gradjanâ valpovačkih, u školski vrt, gdjeno je smješten družtveni pčelinjak. — Uz put zamoli tajnika tamošnji kot. liječnik gosp. E. Sieber, da bi se navratio na koji čas u njegov vrt i tamo pregledao njegov novo uredjeni pčelinjak. Molbi ovoga staroga poštenjakovića bi najvećom pripravnošću udovoljeno i tako, na njegovo neizmjerno veselje, podjosmo svi zajedno u vrt. Tu smo našli njekoliko, ali raznih džirzonakâ.

Matan: E pa to već nemože valjat; kako će on onda prenašati okviriće iz jedne džirzonke u drugu, kad su mu ove nejednake?

Učitelj: Pravo imaš Matane, to nemože nikako valjat, a to je i sam tajnik kazao, nego taj se gospodin bavi pčelarstvom više iz pasije, a kako mi se čini, želi takodjer i prokušati te razne sisteme džirzonaka. Sve su još bile prazne do jedne jedite, po sistemu našega pčelarskoga družtva, a ta je i bila glavnim povodom, da smo se svi ukupno uputili u vrt, toga neumornoga početnika u umnom pčelarenju. Pčelac, š o se je nalazio u toj džirzonki bio je, što no kažu, srednje ruke, a sav je bio u dolnjoj etaži plodišta. Nad njim je dakle bio cieli prostor gornje etaže plodišta prazan. Tuj je trebalo razdieliti okviriće, pak jednu polovicu smjestiti u gornju, a drugu u dolnju etažu plodišta, pa zato je domaćin i umolio tajnika da mu to uredi. Liepo je bilo vidjeti, kako su svi prisutni, a medju njimi bijaše i gospodja, pozorno pratili zanimiva predavanja tajnikova. Najpozorniji medju svimi bijaše ipak sam gospodar toga maloga, ali ukusno uredjenoga pčelinjaka, taj je hvatao, rek bi rieči sa ustnah tajnikovih, a svi se sladko nasmijaše, kad no po dovršenom predavanju gosp. sudac reče: „Jeste li vidjeli gospodo našeg doktora, kako je gledao u tajnika, kao u kakova svetca“. Najvećim zadovoljstvom uputismo se odavle u školski vrt k družtvenomu pčelinjaku. Uz put je već govorio g. Lončarević, — koji je privremeno obavljao na sveobće zadovoljstvo sve tajničke poslove ove podružnice, — da ima jedan pčelac u družtvenom pčelinjaku, koji već od njekoliko dana jako nasijeda, pa bi se baš danas lahko mogao rojiti. Tek što je izgovorio, a bili smo već u školskom vrtu i blizu pčelinjaka, čujemo najednom glas gosp. sudca, gdje zove: „Gosp. učitelju, tajniče! natrag! evo roja!“ Svi dakako poletismo ko bez glave natrag, a tajnik, svrnuv pogledom prema pčelinjaku i neopaziv nigdje ni traga rojenju, podje takodjer za nami u dvorište učiteljskoga stana. — Tu nas dočeka, smijuć se g. sudac čašom hladnoga Peštanskoga piva u ruci, dovikujuć već iz daleka: „Evo roja!“ Svi prisutni udariše dakako u grohotan smjeh, a i tajnik je bogme, kako sam vidio, bio posve zadovoljan tom sudčevom šalom, jer mu je odzdravio baš od srdca. Mnogo nas je bilo, pa čaša za čašom, nestade pive u barilcu. Prvi je to opazio jedan stariji drug našega družtva, koji se je uz burno povladjivanje ostalih još jednom zahvalio gostoljubivomu g. sudcu i mi krenusmo oduševljeni na opredieljeno mjesto pred družtveni pčelinjak. Tu smo se zabavili, slušajuć predavanja i motreć pojedina praktična izvadjanja, sve do 1. ure popodne.

Matan: A jeli taj gospodin tajnik govorio što o valjanom uzimlenju pčelaca?

Učitelj: Nije, nego je obećao, da će o tom govoriti, pa i praktično izvadjati prigodom ovogodišnje glavne skupštine pčelarske, koja će se u Valpovu obdržavati.

Seljaci: Ej Matane onda ćemo i mi tamo, pa bilo što mu drago.

Matan: A kada će biti ta skupština:

Učitelj: O tom Vam, za sada bar, nemogu još ništa izvjestna reći, jer je družtvena centralna uprava u Osieku, zaključila nesazivati prije skupštine, dok nestignu potvrdjena nova pravila iz Zagreba. Nedavno se je centralna uprava obratila posebnom molbom na visoku našu vladu glede toga, pa se je nadati, da će se i to uskoro riješiti.

Matan: Ništa nam nekazujete čim su Valpovčani našeg tajnika odlikovali.

Učitelj: Da zbilja! odlikovali su ga doduše već tim, da su ga u obćinskoj kući liepo dočekali i pozdravili, ali najveće odlikovanje za njega je bilo to, da su njemu u počast priredili u svojih kasinskih prostorijah sjajan objed. Tu je bilo veselja bez kraja i konca, obredaše se zdravica za zdravicom. Velikim oduševlenjem bjehu popraćene zdravice namijenjene cielokupnomu pčelarskomu družtvu, članovom centralne i podružničke uprave, predsjedničtvu centralne uprave prisutnom predsjedniku i podpredsjednikom I. podružnic prisutnomu podpredsjedniku i tajniku centralne uprave itd. Veoma se je ugodno dojmila svijuh zdravica namjenjena g. bilježniku Benakoviću, kao glavnomu pokretaču oko osnutka valpovačke podružnice. Liepu zdravicu reče g. sudac, nazdraviv bratskoj slozi Hrvatâ i Srbâ; zdravicu ovu završi uzvišenimi riečmi pjesnika:

„Što je alem kamen zlatu,
„Neka bude Srb Hrvatu;
„Što je biser kruna Grbu
„Neka bude Hrvat Srbu!

Gromkimi uzklici „Živio nazdravitelj!“ „Živila sloga!“ bi ova zdravica popraćena, Poslje sam vidio, kako se je naš tajnik, koji je jezgrovito i oduševljeno odgovorio g. sudcu na potonjoj zdravici, — izmjenično grlio i ljubio novo stečenimi prijatelji. Skoro nevidih tako ve

seloga družtva, pa da nije trebalo natrag u Osiek, neznam kako bi se razstali.

Sred najvećega veselja zahvalismo se vrlim Valpovčanom na neizkazanoj gostoljubivosti i krenusmo oko 6. ure pred večer svi zajednički pješice do liepo ukrašenih valpovačkih toplica, gdje su nas već čekala kola. U toplicah se još jednom svojski pozdravismo, izgrlismo i izljubismo, pa oko 8. ure, liepo po hladovini krenusmo prezadovoljni natrag u Osiek. Evo dragi moji, može li čovjek ugodnije i ljepše provesti dan, nego što sam ga ja proveo u družtvu tajnikom, a u kolu dičnih valpovačkih rodoljuba.

Matan i seljaci: Živili Valpovčani!

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ u Osieku, obdržavane dana 27. travnja t. g. u družtvenih prostorijah pod predsjedanjem blagorodnoga g. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni: gg. *Antun Hržić*, I. podpredsjednik; *Josip Auerbach*, II. podpredsjednik; *Matiša Stojanović, Ivan Heštera, Janko Darebni*, odbornici; *Ljudevit Štulhofer*, odbor. zamjenik i *Bogdan Penjić*, tajnik i perovodja ove sjednice. Osim članovâ odbora prisustvovahu sjednici i članovi družtva: gg. *Franjo Mudrovčić*, trgovac; *Mato Gutal*, kapelan i *Mijat Broschan*, posjednik i ekonom u Osieku.

Pošto je zapisnik prošle sjednice pročitan i odobren, predje se na dnevni red:

1. Tajnik izvješćuje da je družtveno pokućtvo, sastojeće se iz dva velika politirana rastova stola, dva ormara i dvanajst pletenih stolica, komisionalno primljeno i po družtvenom blagajniku izplaćeno.

2. Po želji njekojih prisutnih članovâ pročita tajnik izkaz članovâ I. podružnice u Valpovu. Prema tomu izkazu broji danas ova I. podružnica 40 članova podpomagajućih; većina ih se bavi pčelarstvom, a njeki dapače već i umnim pčelarenjem.

3. Tajnik izvješćuje da je po zaključku prošle odborske sjednice odaslao u Valpovo za knjižnicu I. podružnice sva tri tečaja „Slavonske pčele“.

4. Pročitan je zapisnik odborske sjednice I. podružnice u Valpovu, te je sa najvećim priznanjem saslušan i odobren. Glede IV. točke istoga zapisnika zadovoljava se zaključku podružničkoga odbora.

5. U Beču naručene džirzonke prispjele su, te je već preko trideset komada medju članove razaslano.

6. Tajnik izvješćuje da je nabavio za družtvo jednu Gravenhorstovu svodnjaču (Bogenstülper). Po predlogu tajnika zaključeno, da se ima ista svodnjača staviti na posebni namještaj uz ostale družtvene džirzonke u školski vrt, te po mogućnosti što prije jedan roj unj staviti.

7. Tajnik predlaže na uvid novo jedno pčelarsko orudje, tako zvanu zubaću za odkrivanje zaklopčenih mednih stanicâ (Wabenentdeckelungsegge). Odbor usvaja isto orudje za družtvo, a tajnik obreče da će ga što prije prokušati, ter o praktičnosti ili nepraktičnosti istoga izvjestiti u budućoj sjednici.

8. Kao svake, tako i ove godine zaključeno da se najmi jedan pazitelj družtvenih pčelaca i to od 1. svibnja počam, pak do uzimljenja. Isti pazitelj ima pod nadzorom tajnika, kao družtvenoga poslovodje obavljati i sve nuždnije poslove pri družtvenom pčelinjaku. Osim mjesečne nagrade od 5 for., doznačuje se istomu još napose za svaki roj nagrada od 30 nvč.

9. Glede prodavanja družtvenih rojeva zaključeno je da se mogu razprodati družtvenim članovom i to prema jakosti roja po 3 ili 2 for., što se ostavlja tajniku na prosudjenje, jedino svibanjski prvenci rojevi imadu se bez iznimke po 3 for. prodavati.

10. Na predlog tajnika zaključeno je da se družtvene džirzonke, cieli namještaj i klupe do pčelinjaka obojadišu, što se povjerava predložitelju.

11. Glede dužne članovine vanjskih družtvenih članova zaključeno je sjetiti ih pismeno na dužnu uplatu.

12. Tajnik izvješćuje da mu je gospodja Ljuboslava udova Gjorgjević uručila knjigu „Trebnik“ za odmjerivanje pravne pristojbe; djelo je to pokojnoga njenoga supruga Velimira Gjorgjevića, za onda bivšega kr. financijalnoga perovodje ureda za odmjerivanje pristojbe u Osieku. Izdanje od god. 1878. Odbor oviem izriče srdačnu hvalu plemenitoj darovateljici te umoljava tajnika, kao knjižničara, da istu knjigu uvrsti u družtvenu knjižnicu.

13. Na valjano obrazloženi predlog urednika družtvenoga glasila, izabran je jednoglasno gosp. *A. E. Jurinac*, gimnazijalni profesor u Varaždinu, *dopisujućim članom* družtva.

14. Novi članovi: P. n. gg. *Dragutin Pintarić*, učitelj u Bartolovcu (kod Varaždina); *Vjekoslav pl.*

Peičić, izp. grunt vježbenik u Požegi; *Franjo Klaus*, trgovac i veleposjednik u Varaždinu; *Josip Gjurasek*, posjednik u Varaždinu; *Matej Gutal*, kapelan u Osieku; *Mitar Vurdelja*, kr. žup. školski nadzornik u Vukovaru; *Vjekoslav Pavlić*, učitelj u Biškupcu (kod Varaždina); *Jakov Kalajdjić*, učitelj u Bebrini (Oriovac) i *Dragutin Šnajder*, posjednik u Novoj Gradiški uvršteni su poleg obstojećih družvenih pravila u red podpomagajućih članova od god. 1884.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku dne 27. travnja 1884.

Franjo Šmidt ml., predsjednik.

Bogdan Penjić, tajnik i perovodja ove sjednice.

Razne viesti.

Nastojanjem poglavitoga g. Gjure Baloga, kr. žup. školskoga nadzornika u Požegi, razaslala je centralna uprava „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ 18 komada džirzonaka na škole u području kr. podžupanije požeške. Mi se s naše strane zahvaljujemo g. nadzorniku što nas u našem zaista težkom poduzeću toli podupire. U koliko poznajemo divni i bujni požeški kraj, nadamo se da će umno pčelarenje moći u toj okolici uspjevati, a tim će si onda g. nadzornik za kratko vrieme steći liepih zaslugâ i svako priznanje medju žitelji podžupanije požeške, što mu zaista od svega srca želimo.

Kako nam g. Balog piše, zaslužniji su oko razprostiranja umnoga pčelarstva u području kr. podžupanije požeške sliedeća gospoda: Gabro Vojvodić, rav. učitelj u Kutjevu; Špiridon Kušević, učitelj u Kuli; Andrija Lukač, učitelj u Skenderovcu; Ferdo Muzler, učitelj u Brestovcu i Velimir Akurti, učitelj u Velikoj. Osobito je pako zaslužan na tom polju podžupanijski liječnik u Požegi dr. Ignjat Thaller.

Osim gore spomenutih učitelja, bave se sa pčelarstvom još i učitelj u Ruševu g. Stjepan Crnolatac; rav. učitelj u Cerniku g. Vlajko Kemenović; učitelj u Vetovu g. Gjuro Cesarec; rav. učitelj u Pleternici g. Franjo Bratuša, učitelj u Sesvetih g. Ivan Stojaković i učitelj u Stražemancu g. Petar Bošnjak, pa je zato svaka od spomenutih škola dobila pojednu uzor-džirzonku.

Svim ovim marnikom oko razprostiranja umnoga pčelarstva čestitamo, pa se od srdca radujemo, da je baš toli lijep broj pučkih učitelja preuzeo u podžnpaniji požeškoj tu plemenitu i po naš narod veoma koristnu misiju — Dao Bog, te se i po ostalih županijah i podžupanijah posvetio veći mar tomu zapuštenomu, ali velevažnomu ogranku gospodarstva!

— **(Kako ćeš pčelu tudjicu (plienilicu) odbiti od svoga pčelinjaka.)** To njeki pčelar ovako opisuje: „Imao sam na svom pčelinjaku grabežne pčele, pa sam š njimi učinio, što se s lopovi čini, stavio sam ih najme u hlad (zatvor) t. j. u pivnicu (podrum), nadajuć se da će ih uslied toga proći svaka volja na kradju; no prevario sam se, jer čim sam ih poslie 40 časaka izneo, ponovile su opet svoj lopovski posao. Ej! pomislim, kad vam zatvor nepomaže, valjda će vas rabota izliječiti, pa tako je i bilo: nasuo sam čitave bedeme od pjeska i stolarske pljeve pred leta. Grabežne pčele, imajuć tako mnogo posla, koje čišćenjem sebe, koje opet uklanjanjem tih nesnosnih nasipa, okanile su se svoga gadnoga zanata, i nisu više navaljivale. Probatum est!“

— **(Neprijatelj pčelâ.)** Osim žaba, miševa i metilja, opasni su našoj miljenici pčeli i tako zvani medari (Todtenkopf-Sphinx Atropos). Ovih večernjih lepirica bude gdjekoje jeseni veoma mnogo. Medari nečine štete samo tim, što jedu med (svaki, svako veče po jednu veliku kašiku), nego još više škode tim, što, kad se uvuku u košnicu, pobune svu pčelu, te tako dan na dan izgine silna pčela. Ima danas mnogo pčelara, koji još nepoznaju tog nemilog gosta, zato ih upozorujemo da se oko polovice kolovoza, po zahodu sunca, češće prošeću pred svojim pčelinjakom, pa će tu lepiricu sigurno opaziti. Proti ovom neprijatelju je najbolje i najsigurnije sredstvo, ako se leta pred večer što više smanje, da medar proći nemože. Kod mene je bila jedne jeseni silesija tih medara, ali kad su vidili da nemogu kroz leta, a tomu dosljedno niti se medom osmočiti, ostaviše moj pčelinjak, te se preseliše drugamo. —

Izdaje **„Slavonsko pčelarsko družtvo“** *u Osieku.* *Tiskom* **Dragutina Laubnera** *u Osieku gor. gradu kapucinska ulica br. 6.*

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 strana). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Clanci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **Uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će sva e godine priposlati izvoran dopis od najmanje 3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 8. i 9. *U OSIEKU, za mjesec kolovoz i rujan 1884.* *Tečaj IV.*

Gravenhorstova svodnjača.

Komu od pčelara nije poznata obična slamnata košnica, tako zvana poklopnjača, to je vrst košnica nesamo jeftina, nego i pčelci u njoj vrlo dobro prezimljuju. Jedina, ali i glavna pogrieška kod te košnice jest ta, da je u njoj negibivo saće, te se prema tomu nemože u istoj racionalno pčelariti. Taj je razlog potaknuo glasovitog njemačkog pčelara C. J. H. Gravenhorsta iz Braunschweiga*), te je on izumio tu svoju svodnjaču koju ustmeno i pismeno još i danas najtoplije preporučuje. Gravenhorstova je svodnjača načinjena od slame, te je kao i poklopnjača (obična košnica) na okolo i gore zatvorena, a samo odozdol pristupna. Okvirci su oblučasti, a pošto je i sama košnica gore svodnjasta, nazvasmo ju svodnjačom.

Niemci ju nazvaše „Bogenstülper", pošto je svodnjasta a inače posve nalična običnoj košnici poklopnjači, koju oni nazivlju „Stülper". Gravenhorstova se svodnjača odlikuje prema svim dosada poznatim pčelinjim stanovom osobito tim, što si ju svaki pčelar, koji se iole razumije u pletenju slame, može veoma lahko sam napraviti. Medjutim i oni, koji si nemogu sami napraviti, mogu si istu jeftino nabaviti. Poleg ovogodišnjega cienika baruna E. Rothschütza (Krainer Handelsbienenstand zu Weixelburg bei Laibach) stoji jedna svodnjača sa 15 okviraca 4 for.; sa 12 okviraca 3 for. 25 nov.; a sa 8 okviraca 2 for. 50 nov. Svodnjača je, kao što su u obće sve slamnate košnice, veoma trajna, a što je osobito važno, prezimljuju pčelci u njoj, kako to mnogi iz izkustva tvrde, izvrstno, pošto slama upija vlagu, a jer je gore svodnjasta, zaokružene su sve pčele zimi i proljećem jednakom toplinom. U kratko pčelci su u svodnjačah uvjek zdravi, a neuzmanjka im nikada vode niti zraka. U svodnjačah je takodjer lahko raditi oko pčela. Svi se poslovi, kao: pravljenje umjetnih rojevâ, odstranjivanje ili dodavanje maticâ, oduzimanje ili dodavanje legla, meda i praznoga saća, hranjenje i napajanje pčela itd., mogu obaviti lagano i brzo.

Važno je takodjer spomenuti da je za svod-

*) Radi njekih razmirica preselio se je Gravenhorst tečajem ovoga ljeta u obližnje mjesto Storbeckshof, željeznička postaja Glöven (Njemačka).

njače, kao i za obične košnice, potrebit posve jednostavan pčelinjak, koji ih može obraniti proti kiši i sniegu. U svodnjači se pčelac liepo razvija. Okvirci su 37cm. visoki, a 30cm. široki, a poznato je da se kod većih okviraca bolje razvija leglo, nego kod manjih, zato se i uzimaju u plodište veći, a u medište manji ili tako zvani poluokvirci. U svodnjači neima doduše poluokviraca, ali se zato mogu u odjel za medište (plodište od medišta dieli pomična daska, providjena po sredini Hanemanovom rešetkom) staviti okvirci sa priečkom po sredini. Ovakova priečka čini da je sat mnogo čvršći u okvircu, te se pri vrcanju meda neće tako lahko prebiti.

Napokon svodnjača je za početnika otvorena knjiga, iz koje će najlaglje i najprije proučiti sva glavnija pravila umnoga pčelarenja. On nemora, kao što je to pri drugih džirzonkah, cielu gradnju povaditi, ako želi sve pregledati, jer okrenuv svodnjaču prema svjetlu i razterav dimom pčelu, može sve okvirce i nevadeć ih do dna pregledati. Konačno mi je još spomenuti da je sam izumitelj svodnjače C. J. H. Gravenhorst izdao vrlo praktično pčelarsko djelo pod naslovom: „Der praktische Imker“ u kojem je posvetio osobitu pažnju na pčelarenje u omiljelih mu svodnjačah.

Ovo djelo, što si ga može svaki od samoga autora nabaviti, preporučujem najtoplije svakomu, osobito pako onim pčelarom, koji žele pokušati u svodnjačah pčelariti.

Mjesec rujan i listopad.

Poslovi, koje mora svaki valjani pčelar ovoga mjeseca obaviti, bitni su uslovi valjanoga prezimlenja. Zato čim dospiješ pregledaj sve pčelce, pa ako opaziš, da je koji pčelac jak na broju pčelâ, ali slab na medu, a ti neoklevaj ni časka hranenjem. U džirzonkah, što ih uprava „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ preporučuje i članovom razašilje, nalazi se u pomičnoj daski, koja dieli plodište od medišta, okrugla, ili četverostrana rupa. Napuni dakle oveću čašu tekućim medom, zaveži čvrstom beznom krpicom, te ju onda tako zavezanim otvorom postavi na rupu. Pošto se ta rupa nalazi upravo nad sjedištem pčelâ, to će pčele med za kratko vrieme i velikom lahkoćom izsisati i u svoje stanice spremiti. Tko ovako svoje pčelce hrani, netreba se bojati, da će navabiti tudjicu pčelu, nasuprot pako tko ju mora odozdo hraniti, neka to čini samo pred večer, kad pčele prestanu letiti, a u zoru, prije izleta pčelâ, mora posudu sa preostavšim medom uklonuti.

Kada si već naumio i moraš kojeg pčelca hraniti, a ti ga hrani u što većih porcijah, zato izaberi za taj posao što veće čaše ili ine posude.

Svaki pčelac, ako nećeš da mu uzmanjka hrane preko zime, mora imati pri uzimlenju najmanje 6 — 10 kilograma meda; prema ovom mjerilu znati će svaki pčelar, što ima kojim pčelcem već u mjesecu rujnu činiti. Pitati će tko, a zašto se nebi mogli pčelci isto tako, ako baš nadodje nužda, i zimi hraniti. Na to odgovaram ovo: pčele mogu sigurno i zdrave prezimiti samo na dobrom i zaklopčenom medu. Med, što ga pčele zimi dobivaju nemogu više zaklopčiti, pak se često dogadja, da takov med uslied vlage ukisne, a pčele, hraneć se pokvarenim medom, obole. Ja u obće odsudjujem svako hranjenje zimi, pošto se pčele tim uznemiruju i draže, a medju glavne uslove dobroga prezimlenja spada svakako i *mir*. Tko ima u zalihi izgradjenih i medom punih okvirićâ, nemora svoje pčelce hraniti, dodavši im dovoljan broj istih okvirićâ.

Oprezni pčelari, ma da su svoje pčelce prema svim obstojećim pravilom uzimili, ostavljaju si ipak po više izgradjenih i medom punih okvirićâ u reservi, jer se nemože znati kakvo će nas proljeće dočekati.

Pčelce, koji imadu malo naroda, treba svakako spajati. Bolje ti je, a i sigurnije uzimiti *jednog jakog* pčelca, već *tri slaba*. Pri spajanju pazi na to da spojiš pčelce, koji su jedan do drugoga i to najsigurnije a i najjednostavnije ovako: U pčelcu, što ga misliš dodat drugomu, iztraži najprije maticu, pak ju odstrani, zatim zadimi malo jednog i drugog, poškropi ih za veću sigurnost mlakim, vodom raztaljenim medom, pak ih onda bez ikakove brige spoji. Najbolje je ako to činiš pred večer. — Maticu, što si ju odstranio, ako je oplodjena i dobra, možeš sa nješto pčele smjestiti u koje odlučeno medište i tu na 3 — 4 okvirića sačuvati u rezervi i preko zime. Ja si svake godine sačuvam u medištih 4 — 5, pa kadkad i više liepih oplodjenih

maticâ, a moram priznati, da sam ih višeput, osobito proljećem nuždno trebao.

Mjeseca rujna i listopada, ako nestane paše, navaljuje rado pčela tudjica (plienilica), zato čim opaziš, da je paša prestala, a ti odmah smanji leto, pa ako imaš same jake i dobre pčelce, neboj se tudjicâ.

Mjeseca rujna, pa i listopada posjećuje još uvjek nemili gost *medar* (Todtenkopf; sphinx atropos) pčelinjake. To je, kako sam to već višeput naglasio, veoma pogibeljan neprijatelj, jer on nesamo što med krade, nego i pčele uznemiruje, te mnoge uslied njegova pohoda stradaju. — Zato svaki dan *pred večer* smanji leta na toliko, da samo pčele krozanj prolaziti mogu, a medari, koji su mnogo krupniji, kad uvidu da kroz leta nemogu, napustiti će tvoj pčelinjak posve. Kod mene je bilo medara na stotine, a sada ih nema, štono narod veli, ni za liek. —

Konačno jošte nješto. Nastoj svakako da si pčelce tečajem mjeseca listopada uzimiš t. j. da si sve košnice dobro omažeš i kaptarom pokriješ, a dzirzonke mašinom, paprišom ili kojom drugom toplom tvari utrpaš. Okvirce, koje kaniš preko zime pčeli ostaviti, uredi tako da je prvi okvir do pročeljne stiene prazan, (dobro je, ako se u onoj prema pčeli okrenutoj nalazi cvjetnoga praška) za ovim sliede u gornjem redu 5 — 6 medom punih okvirićâ. Okvirići u dolnjem redu mogu biti svi prazni ili na polag puni. Kolikogod okvirića staviš u gornji red, toliko ih mora biti i u dolnjem redu. Pri zadnjem okviriću gornjem i dolnjem treba da je strana prema prozoru okrenuta posve prazna.

Budeš li oprezno i prema pravilom uzimlenja svoje pčelce uzimio, uživati ćeš proljećem, jer ćeš imati u prvoj paši pun pčelinjak zdravih i neumornih radnika.

B. P . . . . ć.

Roj u marami.

Kao drugih, tako sam i ove godine upotrebio školske praznike, da si traljavo zdravlje nešto pokrpam u vazda zelenoj Štajerskoj, u tako zvanih Slavenskih goricah. Za boravljenja u tom ugodnom predielu dogodilo mi se nješto, što bi moglo i drugoga koga od štovanih pčelara zanimati.

Jednoga jutra odvezem se željeznicom u grad Ptuj. Obišavši još prije podne istoga dana poslove, otišao sam poslje podne izvan grada šetati. Na kraju drvoreda začujem jako zujanje pčela. Prva mi se misao kod toga porodi, tu mora da roj u kakovom šuplom drvu svoj stan ima. Medjutim tomu nebijaše tako, nego roj je sjedio na tankoj grančici po prilici dva fata visoko od zemlje. Roj je bio srednje viličine. Buduć da nisam nikoga vidio, da bi po roj dolazio a spremalo se je na jaku kišu, bilo mi je žao ostaviti roj, da propadne, ali kako da ga dole dobijem bez ikakove sprave, i sve da ga stresem dole, kamo da ga metnem? Dodje mi sretna misao. Počeh bacati kamenje gore i na treći hitac pogodim tako sretno granu, da je roj na zemlju spao. Naglo priskočim, potražim maticu; našavši ju, vidim, da je liepa, zdrava, al neznam kamo šnjom. Domislim se. Kad sam u Štajerskoj, onda nosim sobom u džepu pljosnatu staklenu čašicu, da se mogu dobre vode napiti kad zažedjam i dodjem do vrela. U tu čašicu metnem maticu pak, da nemože izaći, začepim malo otvor lišćem i da nebude sama u nutri u čaši, zagrabim nekoliko pčela. Zatim izvadim maramu iz džepa, razprostrem ju u blizini na zemlju, te položim zatvorenu maticu u čaši usred marame. Nije dugo trajalo, da su pčele nanjušile, gdje im je matica i one se počele lagano kupiti oko čaše na marami, ali su se ipak još sveudilj sakupljale na ona dva tri lista, gdje su i prije sjedile te sam ih morao barem desetputa sa grančice kamenjem dole stepsti. Akoprem sam nastojao, da kamenjem odkinem onu grančicu, gdje su pčele maticu tražile, ipak nisam nikako mogao. Više od dva sata sam sjedio kraj marame i čekao, da se sve pčele sakupe oko matice, a ljudi prolazeći sa vašara, čudili se, kako pčele dolaze sa drveta na moju maramu i, prem su oko mene zujile, da me nijedna neubode. Medjutim nakupilo se već puno crnih i žutih oblaka na obzorju te sam morao misliti na to, da čim prije dodjem na kolodvor. Saberem dakle rubove od marame lagano, te svežem sa dve tri slamice, da nemože nijedna pčela napolje. Nu slama je slabo držala, marama mi se odveže a pčele počele izlaziti napolje i sjedati iz vana na maramu. Srećom opazim u blizini na zemlji komadić špage, tu uzmem i svežem jačije maramu, a one pčele, koje su već napolju sjedile otresem, jer ih nutra nisam mogao metnuti. Da sam otvorio maramu, bilo bi još više pčela izašlo. Napomenuti moram još, da sam priličnu hrpu pčela ostavio na grančici, jer nisam mogao dulje čekati, da dodju dole na maramu. Vozeć se na željeznici bilo mi je još lahko sa pčelami, al kad sam sišao iz kolo-

dvora onda me je čekao istom težki put. Imao sam još dobar sat hoda preko dva strma briega u tamnoj noći uz jaku kišu, grmljavinu i sjevanje držeći u jednoj kišnik u drugoj maramu sa pčelami, što je tim težije bilo, jer sam morao pčele od sebe držati i paziti, da neudarim o što maramom i da neuzbunim pčele ili čak čašom ležećom u marami ne sgnječim maticu. Akoprem su dva momka čekala na me na kolodvoru i kući me pratila, ipak mi nisu mogla pomoći, jer se nisam usudio pčele nijednomu u ruke, da mi ih nosi, volio sam ih sam nositi. Nu i taj put sam sretno provalio. Da se je moj otac ne malo začudio, kad sam mu kazao, što imam u marami i kad sam pripovjedao, na koj način sam roj dobio. Ne dugo poslje dolazka metnuo sam sasma lagano i oprezno (da nezdropim maticu ili koju pčelu čašom) maramu na dasku, razvežem ju i poklopim brzo košnicom, da pčele neopaze lampe, jer sam kod svojih pčela svaki put to izkustvo učinio, kad sam u noći sa lampom pred pčelinjak došao, da su pčele letile u lampu i tako naraski izgubljene bile. Ovako poklopljene pčele sa košnicom odnesem na mjesto, gdje su imale ostati. Sutra dan u jutro našao sam ih već gore u vrhu košnice te bijaše tako sve u redu. Ali sada nastaje drugo pitanje i briga glede matice. Koliko sam ja dosele mladih i starih matica vidio, držao sam maticu kod ovoga nadjenoga roja za mladu, ponješto je to i moje mnenje podkrepljivalo, što je taj roj daleko morao letiti (u blizini onoga drvoreda nebijaše kuća) a stara matica obično neleti daleko.

Po mnienju Dzierzona, Berlepša i dr. leti mlada matica izm. 3 i 7 dana na oplodjenje. Upitna matica bi bila morala dakle izletit na oplodjenje, ako je bila mlada neoplodjena. Ali kako da se oplodi? U marami nebijaše sa pčelami nijednoga truta niti su letili iz drugih otčevih košnica trutovi, da bi se mogla oploditi. Budué da je roj bio malen, trebalo ga je ojačati. Zamjenim ga dakle sa jednim jakim t.j. jaki je dobio mjesto novoga slaboga, a ovaj mjesto opet jakoga i to devetoga dana. Izmjenio sam ih oko 9 sati prije podne, kada su jako na pašu letile. Razumije se, da sam u blizini sjeo, da vidim što će biti. Očekivao sam, da će stare pčele iduće na pašu iz jakoga roja i vraćajuće se k slabomu, maticu ovoga potonjega kao mladu neoplodjenu ubiti; nu tomu nebijaše tako, nego bijahu dragovoljno primljene, dočim jaki roj mladoga roja vračajućega se sa paše k jakomu nije hotio da prima, nego je nastalo klanje pred košnicom. Priteko sam dimom u pomoć. Otjerav najme stražarice od leta na stran, išle su nove pčele mirno unutra. To je moglo trajati po sata, dok je najme jaki roj izgubio prilično pčela, te ih je sve manje bivalo pred letom. Mladi roj bivao je svakim danom jačiji i težji, jer je onda nastala baš glavna paša najme cviet od heljde, a kako danas stoji toga neznam, jer sam ostavio „Slovenske gorice“ na skoro zatim i vratio se u ravnu Slavoniju.

Još jedan slučaj. 4. o. m. zovnu me žene iz susjedove bašće, da dodjem snimiti jedan veliki roj, jer da one nemogu rad pčela raditi. Uzmem košnicu, perušku, te odem u bašću. Taj veliki roj sastojao se je iz kakovih 100 pčela, koje su nemirno po stupu gore i dole hodale i žurno nješto tražile. Tu neima matice pomislim; al motreć dulje opazim maticu, nu pčele kan da za nju nemare. Počistim pčele u košnicu te metnem maticu knjima, a pčele neće, da ostaju s maticom u košnici. Medjutim postavim ipak košnicu povrh stupa i ostavim taj veliki roj. Pred večer dam ga po djevojci donieti. Drugi dan stresem ga u sanduk, u koji sam metnuo tri izgradjena okvira sa nješto meda i praška. Buduć da nije nijednoga truta kod roja bilo, metnuo sam iza 6 dana t.j. 10. o. m. 4 truta u sanduk. Pčele sve mirne nijedna neleti napolje. Zatim metnem 15. opet trutova, čini mi se deset k njemu. Oko jedan sat su pčele letile i sutradan opeta od onda ništa više, kano da neima pčele u nutri! Danas sam gledao, dali ima još pčela u nutri; našao sam ih doduše skupa sa maticom, ali o leglu ni spomena, sve sam ih pregledavao mikroscopom, ali ni jaja nisam mogao opaziti. Kako se dade to protumačiti? Il se matica zato nije oplodila, što je malo pčela (to je nevjerojatno), ili se pako potvrdjuje moje mnienje, da se mlada matica oplodi ujedno onda kada se roji. Možda bi ovu moju hypothesu ova okolnost potvrdjivala što drugi roj redovito dolazi sedmoga ili sljedećega dana, doćim treći roj dolazi već koji dan prije. Kad drugi roj izlazi kašnje negoli sedmi, daje se tim tumačiti, što stara matica ostavi sa prvim rojem kadkada prije košnicu, negoli se mlada matica izleže. Francuzki kanonik Collin i Poljak Krasicki su tako točno opažavali i svoja motrenja tako jasno opisali, da je nedvojbeno, da mlada matica 7 dana leti na oplodjenje i da su se Dzierzon i njegovi pristaše samo smiehu izvrgli, kad su tvrdili, da leti izmedju trećega i sedmoga dana. Akoprem bi i ta opažavanja Collinova i Krasickova za moju hypothezu govorila, ipak se nebi još usudio nju već kano nedvojbenu uzeti, nego namjeravam samo tim pozornost ostalih štovanih pčelarâ na tu okolnost obratiti.

U Osieku 22. rujna 1884.

Hržić.

Novo prokušano sredstvo, kojim se mogu pčele onesvijestiti.

Uzmi 5 grama salitrenog nišadora (salpetersaures Ammoniak), a to ćeš dobiti u svakoj liekarni, to dobro u prah sribaj, te pomješaj sa 7 grama takodjer dobro sribanoga truloga drveta (najbolje je staro vrbovo drvo). Tako ćeš dobiti prašak, kojim se može najjači pčelac onesvijestiti. Prašak se jednostavno stavi u kadilo (šmoker), a nanj gorući komadić truda ili truloga drveta, pa se dotle mješinom radi, dok se nespazi na otvoru bieli dim. Bieli dim je znakom, da se je prašak zapalio. Pri običnih košnica nakadi se pčelac na leto, samo je dobro ponajprije staviti pod košnicu kakov podložak. Kod džirzonaka, t. j. kod košnica sa gibivim saćem, bolje je ako se pčelac nakadi odozgor, poviš satonosa najgornjih okvirića. Pčele se rek bi za čas onesvijeste. Čim opaziš da je svaki život u pčelcu prestao, prestani kaditi. Ako misliš naumljeni posao oko pčela u brzo izvesti, a ti odmah začmi, ako li pako misliš da će dotični posao dulje trajati, a ti ostavi nakadjene pčele još 1 do 2 časa zatvorene u košnici.

U prvom slučaju oživjeti će pčele za jedan sat, a u potonjem trajati će nješto dulje. Ako su smješane tvari, najme nišador i trulo drvo, posve čiste t. j. bez ikakove druge primjese, onda plin, koji se po košnici uslied kadenja razvio, neima nikakova mirisa i sastoji ponajviše iz vodene pare.

Tako onesviješćene pčele ostanu zdrave, neznoje se i čiste se, kao što to biva i pri drugih omamljujućih sredstvih. Najglavnije je pri tom onesviješćivanju, da pčele zaborave na svoju staru košnicu, ako smo ju premjestili u novu, te se više i nevraćaju na svoje staro mjesto. Pisac ovih redaka pokušao je to sredstvo prošle jeseni, te je tako iz više običnih košnica preselio pčelce u priredjene zato džirzonke, pak se je osvjedočio da su proljećem ukupni pčelci vrlo dobro uspjevali. Ovaj način onesviješćivanja nije dakle naškodio pčelam niti maticam. Salitreni nišador se dade sačuvati samo u *dobro zatvorenoj* staklenki, u protivnom slučaju navuče vlagu i razidje se. Mjesto suhoga drveta bi se mogla sigurno i smrvljena treset (Tort) uspješno upotriebiti, samo se ima dakako paziti prema gore označenomu receptu na kolikoću jedne i druge tvari. Tko se je već uvježbao može tu smjesu i od oka, bez ikakove mjere načiniti, samo mora paziti da nebude previše salitrenoga nišadora; bolje nješto manje, nego previše. U potonjem slučaju, pa ako se jedno s drugim neizpremješa valjano, čuje se pri kadenju neprestano pucketanje.

(Priobčiv ovako našim čitateljem ovaj izum, njemačkoga pčelara E. Pohlmanna iz Berndorfa na Rheini, molimo ujedno sve marne i napredne pčelare naše, kojim je koje drugo prokušano sredstvo za onesviješćivanje pčela poznato, da nam ga što skorije saobće.)

Ur.

Dopisi

Iz Bebrine u gradiškom okružju.

Unapriedjenje racijonalnoga pčelarenja. Obećah Vam, da ću u svoje vrieme oglasiti se u „Hrvatskoj pčeli“. Za sad ću se ograničiti jedino na to, što se u gradiškom okružju namjerava učiniti u svrhu unapriedjenja racijonalnoga pčelarenja dakako pri školah.

Visoka kr. zemaljska vlada prateć budnim okom svaki naprėdak gospodarstveni, te pružajuć subvencije pojedinim gospodarstvenim granam doznačila je i gradiškom okružju 200 (dvie stotine) for. a. vr. namjerom, da se ta svota upotriebi za nabavu košnica sa gibivim saćem (dzierzonka). te da se iste izruče onim školam, pri kojih učitelji već pčelare. Na učiteljskom sastanku dne 10. travnja t. g. povela se dakle o tom rieč, kakova vrst dzierzonka imala bi se nabaviti za tu svotu, da li jednostavne oli sastavljene, pa od ovih položene (Lager) oli uzpravne (Ständerbeuten). Tom prigodom iztaknuo sam probiti uzpravnih ormarića Berlepševe konštrukcije sa tri odjela; nu da se što više mnienja u tom predmetu sakupi zaključismo, obratiti se na njeke prokušane pčelare, a od dvojice nam zbilja mnienja stigoše tičući se konštrukcije dzierzonaka za pučke škole. Izmedju inih umoljen je i veleč. gosp. župe upravitelj u Sibinju Večerin. da svoje mnienje izrekne glede uzpravnih ormarića Berlepševe konštrukcije, te da sa predavanjem dne 23. srpnja t. g. u Oriovac medju sakupljene učitelje dodje, kojemu se je pozivu zbilja i odazvao. Taj dan nije gosp. Večerin držao predavanja naglasiv bo, da predavanja o racijonalnomu pčelarenju mogu samo onda žudjenim plodom uroditi dok barem većina gg. učitelja njeko vrieme racijonalno pčelarilo bude, a uslied toga ograničio se naš sastanak jedino na sporazumak tičući se nabave vrsti dzierzonaka. Ka-

ko nam je poznato, jedna i druga vrsta imala je i od prije svojih zagovornika. Berlepsch, Dzierzon i Huber preporučuju za početnike položene dzierzonke radi lagljega pčelarenja, dočim Vogel odlučno govori za uzpravne. Rezultat ipak je taj, kao što sam nedavno saznati mogao, da je na kompetentnom mjestu zaključeno, za darovanih 200 for. nabaviti položene dzierzonke a odustati od nabave uzpravnih. Svakako je željeti da se jednom definitivno rieši, koja vrst dzierzonki je pri umnom pčelarenju u naših okolnostih najbolja, s razloga, što njeki uzpravne a drugi opet položene dzierzonke zagovaraju.

Ovoliko za sada, dok pako vremena dobijem, pa i potriebita data pokupim, javiti ću Vam, koliko imade u ovoj okolici pčelaca i tko se ovdje bavi primitivnim a tko racijonalnim pčelarenjem.

Konačno mi Vam je javiti, da se u Oriovcu namjerava ustrojiti gospodarska podružnica, koja bi po mojem mnienju uz ine gospodarstvene grane i racijonalno pčelarenje unapriedjivati mogla. Zato ću u prvoj skupštini uznastojati, da se i ob ovoj grani gospodarstva rieč povede, a upjeh javiti ću Vam u svoje vrieme.

Jakov Kalajdžić
pučki učitelj.

Dodatak dopisu iz Bebrine. Priznati moramo da nas je ovaj dopis veoma iznenadio, a gospodina dopisnika ujedno umoljavamo, da nas i u buduće što vjernije izvijesti o stanju i napredku umnoga pčelarstva gradiškoga okružja. Medjutim smatramo si dužnošću nadovezati na ovaj vriedni dopis i naše skromno mnijenje.

Subvencija od 200 for., što ju je visoka vlada podijelila okružju gradiškom u svrhu unaprijedjenja umnoga pčelarenja pri školah, dokazom je koliko je našoj vladi stalo do toga da se pčelarstvo, taj zapušteni ali velevažni ogranak gospodarstva opet podigne. Škola je dakle prva pozvana, da bude pionirom u razprostranjivanju umnoga pčelarstva. Pri učiteljskom sastanku obdržavanu dne 10. travnja t. g. povela se je bila rieč glede vrsti džirzonke, koja bi se imala za dobiveni novac nabaviti i okolišnim pčelarom preporučiti. Naš dopisnik je iztaknuo tom sgodom prednost i probitke uzpravnih ormarića (stublika), ali, kako nam javlja, nije njimi uspjeo. „Slavonsko pčelarsko družtvo“ postoji već od godine 1879., a jedna od najglavnijih zadaća mu je bila odmah na početku proučavati razne sisteme džirzonaka. Nakon trogodišnjega izkustva zaključi uprava, na dobro obrazloženi predlog družtvenoga poslovodje, usvojiti sistem, što ga točno opisasmo u 10. broju „Slavonske pčele“ (tečaj I.). Ako se uzme u obzir da je ovo družtvo radilo sa 6 raznih u svietu pčelarskom priznatih sistema džirzonaka, to se onda svakako mora džirzonka, što ju isto družtvo svojim članovom preporučuje, uvažiti. Da nas tkogod nepotvori egoizmom reći nam je još i to, da je koli družtvu, toli i družtvenom glasilu najsvetija zadaća u promicanju umnoga pčelarenja *jednakost mjere* pri džirzonkah. Nakon višegodišnje borbe složiše se istom nedavno Niemci na obćoj pčelarskoj skupštini, ako se nevaramo, u *Kölnu* u jednoj mjeri. Nebudemo li mi već sada na početku tako rekuć nastojali oko jednakosti mjere, to ćemo što dalje tim težje u tom uspjeti, jer će se svaki pčelar, koji uloži već njeku svoticu u džirzonke, svoga sistema i svoje mjere težko odreći, dapače, svaki će svoj sistem što življe zagovarati. Od kolike je medjutim važnosti sveobća jednakost mjere kod džirzonaka po razvitak umnoga pčelarstva, o tom ćemo u svoje vrieme koju reći.

Nikako si protumačiti nemožemo, kako da se nisu gospoda učitelji na svom sastanku sjetili ovoga našega jedinoga pčelarskoga družtva, pa kada su se već obratili na njeke prokušane pčelare, zašto se neobratiše i na upravu ovoga družtva, u kojoj ima takodjer izkusnih i prokušanih pčelarâ. Žalimo da nas naš dopisnik iz Sibinja nije već prije o tom izvjestio, kadno je najme bio upitan da izkaže svoje mnijenje glede *stublika*, jer bi bili još za vremena koju ozbiljniju ob otom predmetu progovorili. Najviše pako žalimo da je već riešena stvar, te će se prema zaključku za darovanih 200 for. nabaviti same *položene džirzonke* (ležaci — Lagerstöcke), ma da su se već toliki pčelari osvjedočili o velikoj prednosti *stublikâ*.

Napokon što se tiče gospodarske podružnice u Oriovcu, to i sami želimo, da se ista što prije ustroji, samo bi nas još više veselilo, kada bi se uz takovu podružnicu dala ustrojiti i posebna pčelarska podružnica za gradiško okružje.

Na svako smo pitanje glede pčelarske podružnice uvjek pripravni odgovoriti, a „Hrvatska“ će „Pčela“ svak' rad u tom pogledu pozorno pratiti i poduzeća ove vrsti svojski poduprti. Uredničtvo.

Valpovo, mjeseca rujna 1884.

(Novu košnicu*) izumio je ovoga proljeća bivši

---

[1]) Pri zadnjem našem boravku u Valpovu obrekao nam je g. Lončarević poslati jednu takovu izumljenu košnicu na ocjenu; kad ju budemo primili, onda ćemo svoj nepristrani sud o njoj reći. Bila medjutim ista košnica nov izum, ili ne, svakako je hvale vriedno od g. Lončarevića, da se on toliko zauzima za unapredjivanje umnoga pčelarstva. Ur.—

tajnik naše pčelarske podružnice u Valpovu g. Martin Lončarević, obč. podbilježnik u Valpovu. On neće taj svoj izum prije u javnost predati, dok se o shodnosti te košnice neobsvjedoči, pak kako nas sada spouzdane strane uvjeravaju uspio je taj njegov izum vrlo liepo, jer nesamo da pčele u toj košnici radje prebivaju negoli u kojoj drugoj, nego dapače bolje i napreduju, pa i glede čistoće, jeftinoće, postupanja kod ove vrsti košnice i transferacije nadkriljuje ta košnica svaku drugu. Ova bo dakle košnica stoji samo 2 for. Daljnje prednosti ove nove košnice ćemo drugi put oglasiti. Kako nadalje čujemo izložiti će g. Martin Lončarević više vrsti košnicah po njegovom sistemu na sveobćoj izložbi g. 1885 u Budimpešti; mi mu na tom podhvatu samo čestitati možemo, te dao Bog da uspije, a sretni smo takodjer, da takovih ljudih naprednjaka, koji su za racionalno pčelarenje zauzeti u našem družtvu imademo, koji za tim idu, da tudjem importu vrat slome.

Kako smo i to čuli, g. Martin Lončarević pozvan je da na apističkoj izložbi u Váali koja je 21. i 22. kolovoza po predsjedniku gospod. družtva u Váli preuzviš. g. grofu Ferdinandu Zichy-u otvorena, svoje košnice izloži, nu žalibože nemogaše se pozvani odazvati, pošto mu je poziv prekasno stigao. Živio takav naprednjak. Evo i ovdi dokaz kako „Drava“ neistinite viesti o našem pčelarskom družtvu u javnosti širi, koja samo zatim ide, da nas pred vis. kr. zem. vladom ocrni x-y.

Istočne vrsti pčelâ.

Glasoviti njemački pčelar *Frank Benton* proputovao je nedavno skoro cieli istok samo da prouči,a i uzgoji čiste vrsti istočnih pčela. Na otoku Cypru i u Syriji boravio je podpune tri godine, a za to vrieme nastojao je on samo oko gojenja ciparske i sirske vrsti pčela. Prije no je došao u Larnaku (Cypar) početkom god. 1880. nije ni dvadeset kraljica sa otoka Cypra razaslano, a o kakovoj posebnoj sirskoj vrsti pčela nije nitko ni znao (palestinska pčela bila je doduše poznata ali i ta vrlo malo). Prije 5—6 godina nije novi sviet poznavao ni jedne od spomenutih vrstih pčela. Danas tomu nije tako, sada su, rek bi, već na sve strane svieta, gdjegod se samo umno pčelari, razaslane originalne kraljice ovih istočnih vrstih pčela. Danas se ta vrst pčela goji ne samo u Europi, već i u Americi i to u velikoj množini. Mnogi već uvidiše da se ovom vrsti pčela mora inako postupati, nego običnom njemačkom (crnom) ili talijanskom (žutom) pčelom. Mnogi se osvjedočiše, da se dade mnogo brže raditi sa ciparskom i sirskom (ne palestinskom) pčelom, nego li njemačkom i talijanskom, pak i nije pčelar izvržen tolikim ubodom, kao kad radi talijanskom, a osobito njemačkom pčelom. Nitko neće bolje uvažiti istinu one stare njemačke poslovice: „Zeit ist Geld“ (vrieme je novac) od umnoga pčelara, osobito kada želi nastavšu glavnu pašu valjano izcrpiti.

O istih vrstih pčela veli *Frank Benton*, a uz njega pristaju i mnogi drugi znamenitiji njemački i amerikanski pčelari, ovo: *Ciparska i sirska pčela zaslužuju da se označe najizvrstnijimi kulturnimi pčelami.* (A što bi Frank Benton sa svojimi pristaši rekao o našoj liepoj, krupnoj, mirnoj i neumornoj hrvatskoj pčeli, da ju pozna?) Nadalje tvrdi Frank Benton da on za trogodišnjega svoga boravka na istoku nije spazio ni traga trulosti medju pčelci, a i tamošnjim stanovnikom je ta bolest posve nepoznata, što je tim vjerojatnije, pošto isti stanovnici sve druge neprijatelje svojih pčela, kao zarcznike, ptice itd. vrlo dobro poznadu.

Prema tomu je dakle *trulost,* ta najopasnija i najkužnija bolest pčela na Cypru i u Syriji posve nepoznata. (Već je tomu 15 godina kako se pčelarstvom zanimam, a 6 godina kako se umnim pčelarenjem bavim, proučavajuć dakako sve, što se samo pri tom veoma zanimivom poslu proučiti dade, pak mi se je samo jedanput nješto sličnoga dogodilo. U jednoj se je najme slabo napučenoj džirzonki pojavilo trulo leglo, koje se je svakako uslied prečestoga otvaranja razhladilo i poginulo. To nije bila nikakva kužna trulost, pošto su svi ostali pčelci bili i ostali podpuno zdravi. Našim pčelarom je u obće *kužna trulost,* koja zna u Njemačkoj najveće pčelinjake za kratko vrieme uništiti, posve nepoznata. Ele i tu prednost uživa *„Hrvatska pčela“*).

Na otoku Cypru pčelario je taj pčelarski umnik sa 100—210 a u Syriji sa 80—100 pčelaca, pa nezna kojoj bi, dali ciparskoj ili sirskoj pčeli dao prednost. Jedna i druga vrst su dobre medarice, pa akoprem je sirska možebiti plodnija i mirnija od

ciparske pčele,

to je ova mnogo ljepša i bolje prezimi. Ciparska se pčela već više od deset godina kultivira u Europi. Prvi su ju doneli u Česku grof *Kolovrat Krakovski* i rav-

natelj pisarne *Cori*, ovaj potonji ju je takodjer prvi opisao. Na pčelarskoj izložbi u bečkom Novom mjestu g. 1882.) i zlatnom Pragu (g. 1883.) vidio sam više izloženih ciparskih matica, ali moram ovdje priznati, da je od svih tih riedko koja bila približno bar čiste vrsti prema opisu Bentonovu. Bijahu to sami bastardi, izloženi dakako pod imenom čistih ciparskih matica, a tako je isto i sa ciparskimi pčelami. Evo opisa Bentonova: „Matice ciparske su smedje na prsijuh, a žute po zadku, kojega je vrh kadkada posve crn. One su vitkoga tiela i jako živahne. Kao kod drugih vrstih, nadje se i medju ovimi pogdjekoja liepa i krupna matica. Takova je onda narančasto žute boje i veoma plodna. Ciparski su trutovi, kao i pčele radilice ljepše od trutova i radilica kojemu drago vrsti. Trutovi su dugoljastoga tiela. Prsa su im, kao i prvi sglavak na zadku svjetlo žute boje. Na zadku se opažaju veće ili manje žute muzge (mrlje). Gdjekoje matice legu veoma krasne trutove, kod kojih je cieli zadak narančasto žute boje. Najbitnije oznake ciparske pčele radilice jesu sliedeće: 1. Ona je nješto manja, pak je i vitkijega i šiljastijega tiela od europejske pčele; 2. imade medju krili crvenkasti ili narančasto žuti, polumjesecu nalični štitak (schildchen); 3. tri sglavka na zadku su tamno narančasto žute boje; 4. po dolnjoj je strani tiela tamno-žuta, pa u obće sva je, neizuzimajuć ni noge, žute oli mjedene boje; napokon 5. u svom kretanju je ona napadno živahnija. Prava je ciparska pčela zaista izvanredna apistička ljepota. Glavnije prednosti ciparske pčele jesu sliedeće: Matice žive popriečno dulje, pa su i plodnije, akoprem nenaginju toliko na leženje trutova, kao europejske. One začimaju ranije leći, a kašnje obustave nošenje jaja; za slabe paše legu takodjer, a tomu dosljedno su ciparski pčelci uvjek jači i sposobniji za prezimljenje od talijanskih ili njemačkih pčelaca. Pošto je ta vrst pčela takodjer i u sabiranju nektara veoma marljiva, to su ciparske pčele zaista i najunosnije, dakako ako se oko njih valjano i razumno radi. Ova se vrst pčela jako dobro prezimljuje, mnogo bolje od talijanske. Velikom srdčanošću i žilavom uztrajnošću brani ona svoje dobro proti tudjicam (plienilicam), metilju itd. Kad duvaju jaki vjetrovi, onda su veoma oprezne, pak ma da su u letu čvrste i brze, ipak vrlo riedko izliću. Kad se primiče vreme rojenju, onda sagrade sijaset matičnjaka; tako zna biti u gdjekojem pčelcu po 80 pače i 100 matičnjaka. Kad se oko njih radi, neskupljaju se na dolnjoj strani okvirića, kao što to čine njemačke pčele, nego se kao i talijanske pčele porazidju po satu, ali ih je zato ipak moći lahko stresti ili pomitati sa sata.

U obće svaki se posao dade laglje i brže obaviti sa ciparskimi pčelami, nego li sa talijanskimi ili njemačkimi. Koga ciparske pčele pri obavljanju kakvoga posla izbodu poput njemačke pčele, taj si je sam kriv. Ciparske pčele istinabog takodjer rado ubodu, kad ih razdražiš, ali tomu se da izbjeći, ako džirzonku polagano otvoriš, pčele malo samo nakadiš i paziš da pri manipulaciji mnogo nelupaš. Ako svjetlo prebrzo prodre u nutrnjost medju pčele, pa ako još i kojiput lupiš o košnicu, prije no se je pčela meda nasisala, razdražiti ćeš ju jako; u tom je slučaju najbolje udaljiti se na par časaka, dok se opet smiri. Višeput je dobro, osobito za velike žege, ako se pčele malo vodom poškrope.

Sirska pčela.

Ovo je veoma plemenita vrst pčele, a po svoj prilici najstarija izmedju žute vrsti pčela, jer su već za prastarih vremena stanovali Feničani u Syriji. Sirska je pčela skoro tako liepa kao i ciparska, samo što je ona po tielu više *siva*. Akoprem su i u sirske pčele tri sglavka na zadku liepo žuta, to su ipak ostali dielovi tiela manje žuti; boja tiela njenoga prelazi više u sivo, a štitak na prsima je više smedje boje Na prvi pogled mogao bi pomisliti da gledaš liepu Talijanku, ali kad ju točnije promotriš moraš uviditi da je u nje isto tielo i ista živahnost, kao i u ciparske pčele. Matice su sve velike, a odlikuju se osobitom plodnošću. U sakupljanju meda nezaostaje ova pčela ni najmanje za ciparskom, a možebiti da je nješto *kroća* od nje. Pri rojenju gradi ona mnogo velikih matičnjaka, višeput ih bude do 200 u jednom pčelcu! što je svakako važno u pogledu odgojivanja matica.

Palestinska pčela

ili tako zvana *„Pčela svete zemlje“* jest liepa i zanimiva pčela, koja se nalazi južno od brda *Carmel*, a najčistija se nalazi medju Jaffom i Jerusalemom na ravnici prema Saronu. Ova je pčela manja od prije spomenutih vrstih, a matice su obično tamnije. Tri žuta sglavka na zadku u pčele radilice više su lemunasto-žuta, a ne narančasto-žuta kao u ciparske pčele. Ostalo je tielo u ove pčele svjetlo sivo, skoro bjelkasto, što je osobito kod trutova napadno. Što dalje prama jugu, to je veća sličnost izmedju palestinske i egipatske pčele koli u boji, toli i naravi obijuh.

Književni rad pčelara česko-moravskih i inostranih obzirom na razširenje našega domaćega pčelarstva.

Napisao **Ant. Reinwart** preveo prof. **J. D.**

Iz „Českoga včelaŕa“.

U svakom je ogranku narodnoga gospodarstva *strukovna literatura* važnim factorom te je svakomu probitačno, da ju poznaje. Jer si ovim samo načinom izkusni, stari gospodar i obrtnik, a još više mladi početnik može prisvojiti dosadašnje poznato izkustvo i poznavanje svoje struke, može upoznati početak i povod izkustva onih, koji su u tih strukah radili, može za kratko vrieme upoznati najnovija iznašašća i napredke, kojimi sadašnjost umnaža izkustva i stečevine predja.

Nu strukovna literatura ima svoje zapreke. Prva joj zapreka iliti mana jeste, što je samo strukovnjakom razumljiva. Iz toga sliedi, da je dužnost strukovnjaka, da se moraju za strukovnu literaturu brinuti. Dakako da je broj strukovnjaka uviek malen — njeki samo dio naroda, — prama kojemu stoji na drugoj strani cieli narod, koji svoju pozornost više obraća na literaturu nestrukovnu, čisto narodnu i sveobću, dakle na literaturu krasnu. S toga sveobća literatura, imajuć odbiratelje i njegovatelje u svih krugovih naroda, medju strukovnjaci i nestrukovnjaci, uspješnije može uspjevati, te na široko svoje grane razprostirati.

Drugčije literatura strukovna. Njezini njegovatelji i odbiratelji jesu samo strukovnjaci i kada ju samo njekoji od njih njeguju, mora ona, ma da je ova njekolicina snažna i vješta, padati i to stranom radi nedostatka strukovnih spisatelja, koji samo onda rado pišu, kad se mogu nadati, da će im se knjiga razpačati, stranom radi nedostatka čitatelja i odbiratelja, kojih je tim manje, čim je njihovo uvjerenje i izobraženje manje. Kaže se, da se po potrebi sapuna u ovoj ili onoj zemlji dade njezino kulturno stanje mjeriti — mi pako sa najčvršćim uvjerenjem velimo, da se po potrebi strukovnih knjiga dade mjeriti usavršenje pojedine struke pa i sviest i izobraženje njezinih izpovjedatelja. Sa dva dakle razloga mora pčelar svoju pozornost obraćati na svoju strukovnu literaturu, prvo, da si može sam svoj rad po iznašašćih i izkustvih drugih udesiti i s tim i njeki napredak i uspjeh svoga rada postići, drugo, da i on umnoži napredak svoje struke, jerbo, kako je već rečeno, nitko se neće truditi, ako ne bude imao nade da će se njegov rad i trud zahvalno uvažiti i ocieniti. U obratnom bo slučaju uzalud bi se on trsio i trudio, da svoje izkustvo javnosti preda, te ono s njim i umire, osim ako ga svojim neposrednim potomkom iliti svojim susjedom nepriobći.

Ali ovakova tradicija nemože struku usavršiti, jer se nove istine samo knjigami i javnimi predavanji mogu u sveobće poznavanje uvesti, te mi neosjećamo potrebe, da važnost knjigotiskarstva i iz njega izviruću promjenu evropske kulture istom dokazujemo. Buduć da tiskom znanje sveobćim dobrom postaje i sve, štogod se dobroga u sastancih pčelara predaje, to se takodjer i tiska i to radi toga, da takovo predavanje i onim, koji su predavanju prisustvovali, i onim koji nisu, budi radi nedostatna vremena, budi radi prevelike odaljenosti, sastanku prisusvovati mogli, trajno u pamjeti ostane. Ovim je dakako dužnost, da si takva predavanja ma na kakvi način pribave, da iz njih crpe pouku, te da si po njih udese svoje praktično djelovanje.

Imade mnogo českih pčelara, koji pčelarske literature ne poznaju, pa se za nju ni nebrinu. To se dade tim manje izpričati, čim više nam je moguće dičiti se s našimi djeli, častnimi i do toga stupnja savršenosti savršenimi, da se posvema dobro mogu uzporediti sa djeli tudjih literatura ove struke. Ovaj radostan pojav — i o tom se neda dvojiti — jest dokazom, da veći i bolji dio českih pčelara sav svoj mar i trud posvećuje rationalnomu pčelarenju, da imadu u svojoj sredini muževa i sposobnih i razboritih, koji novimi iznašašći i spisi pčelarstvo usavršuju, pa opet takovih muževa, koji za takove novine mare. I zaista se rationalno pčelarstvo na visokom stupnju savršenosti nalazi u zemlji, kojoj pjeva narod: „zemaljski raj na pogled“, da se svagdje „sja proljeća cviet“. — Sama dakle priroda, obilujuć miomirisnim cviećem, nuka čovjeka, da se bavi pčelarstvom i to tim više, što je med iz českoga cvieća izvrstan, te se ne može s njim svaki inostrani med usporediti. K ovim prirodnim uvjetom čovjeka na pčelarstvo nukajućim nadolazi razum i dosjetljivost ljudska, nadolazi nastojanje sviestnih gospodara, koji svom snagom svojom nastoje, da svoju jošte neosviešćenu braću nauče prirodu si podjarmiti i izcrpiti. Dakako da se ovo nastojanje na različit način pokazuje i to budi posjetom i podučavanjem susjeda, budi predavanjem po svetcih i nedjeljah, a osobito širenjem dotičnih nauka pomoćju tiskopisa.

Tiskaju se pako knjige i strukovni časopisi, kroz koje pozvani strukovnjaci k svojim čitateljem kano k svojim učenikom govore. I lahko se može dogoditi, da učenik nadkrili učitelja, ako se cielom dušom svojom preda radu svome, jednako se obzire na teoriju i na praksu. Takav muž može silno napredovati, može sa mnogom stvarju obogatiti i znanost i znanje pčelarsko.

Izmedju časopisa zaslužuje u prvom redu da se spomene „Česky Včelař“, od god. 1866. izlazeći i od god. 1875. glasilo središnjega pčelarskoga družtva zemaljskoga, glasilo dakle svih českih pčelarskih družtva. U njem se usredotočuje izkustvo i studium svih česko-moravskih pčelara i u obilnoj mjeri nalazi se u njemu, štogod se pčelarstva na makar kakvi način tiče, teoretička dakle opažanja i praktična iznašašća, predlozi popravitelja i savjeti izkusnih muževa, oglasi i kritike novih pčelarskih spisa, računi pojedinih družtva itd. Koji je pčelar članom kojega god pokrajinskoga družtva, taj sigurno i čita „Českoga pčelara“ te i znade korist, koja odatle proiztiče.

Imade pako mnogo českih pčelara, koji nisu članovi svojega pokrajinskoga pčelarskoga družtva, ne čitaju „Českoga pčelara“ i u obće nemare za pčelarsku literaturu. Takovi pčelari, koji su pčelari više sborom nego li činom svojim, moraju biti najprije dovedeni k tomu, da postanu članovi svoga pokrajinskoga pčelarskoga družtva. Tim se načinom upoznaju sa sviestnimi pčelari svoje okolice, imati će dobar primjer pred očima i dobrovoljno i nehotice postati će čitatelji strukovnih časopisa i dobrih pčelarskih spisa. Da bi pako svaki pčelar bez iznimke postao članom pčelarskog družtva, zato se moraju na prvom mjestu brinuti njegovi prijatelji pčelari, te kano članovi moraju mu dobro i istinito opisati korist i oduševljenje, koje si čovjek za mali prinosak kano član tako dobro organizovanih pčelarskih družtva stiče. Pčele trebaju med i pčelar treba pčelarskih časopisa, uz koje mu postane pčelarski rad miliji i ujedno uspješniji.

Središnjemu družtvu je iskrena briga, da sve pčelare svede u krilo družtva, te ono svake godine (od god. 1878.) priredjuje pčelarski sastanak i izložbu u njekom dielu Česke (Prag, Chrudim, Plzanj). Ovomu sastanku mogu sudjelovati svi pčelari i prijatelji pčelarstva. Prigodom ovakova sastanka ukaže se pčelarom jasno važnost i vriednost rationalnoga pčelarstva, važnost družtva i knjiga pčelarskih tako, da mnogi do sada nemarni pčelar dragovoljno postane članom družtva, karika dakle krasnoga lanca, u kojem se karika karike drži i tim cielim sačinjava.

Pčelarski su sastanci agitačna sredstva najbolje i najplemenitije vrsti: oni utemeljuju uzajamnost i solidarnost svih domoljubnih pčelara. Tko pako nebudući pčelarom a kani njim postati, neka dodje i dobiti će valjane pomoći i savjeta, bez čega početnik ne može ništa valjana uzraditi. Takove su posljedice pčelarskoga družtvenoga života, da nije nitko sam na sebe ograničen. Kad mu treba pomoći, može se i povjerenjem kano član sa ostalimi članovi družtva posavjetovati, pa i na njihovu pomoć računati. Hilbert, glasoviti njemački pčelar razjašnjuje važnost sastanka sljedećimi riečmi: „Pisanoj i tiskanoj rieči ne može se dati tolika važnost, koliko rieči živoj. Živa rieč otupljuje i gladi nemile opreke davajuć im ugladjeniji oblik, dok ih posvema ne izravna. Osobno obćenje ljudih za istim ciljem idućih više razpaljuje i oduševljuje duh, nego li to mogu knjige i spisi postići. Osobnim se obćenjem plemenito nastojanje dublje ukorjenjuje u prsima ljudskima te pobudjuje svakoga na rad. Ujedno je to osvjedočenje prodrlo, da rad, lokalno ograničen, lahko stranputicom podje, te napokon zapne o kakovoj jalovoj jednostranosti, koja se neda izravnati niti dobrimi svojstvi udaljenih družtva. Nu oduševljenom riečju u sastancih pčelara oglašuju se članovom najvažnija izkustva i iznašašća o životu pčela i njezinoga načina življenja, nazori se izmjenjuju i triebe, strukovno se naobraženje i učvršćuje i nadopunjuje. Osim toga pako izložbe pčelarskih proizvoda, pčelarskoga orudja i pčelarskih pomoćnih učila svakojake vrsti nadopunjuje i razjašnjuje ono, što je živom riečju duboko u srdca sudrugova prodrelo“.

Što se tiče dobitka, koji iz družtvenoga života proiztiče, o tom čitamo u „Včelaru“ 1879. br. 3. sliedeće: Mi hoćemo pčelarstvo naše česke domovine podići te tražimo sredstva, pomoćju kojih bi mi sigurno do svoga cilja doprli. Prva je pogodba javni družtveni časopis, javni sastanci i izložbe.

Bez udruživanja bili bi i sastanci i izložbe koli nemogući toli bezuspješni. 23 česka družtva, zastupana u središnjem družtvu, broje preko 2000 članova. Podpunosti radi bilježimo sva česka družtva, da možemo podati pregled pčelarskoga družtvenoga rada u Českoj.

1. Ustredni zemsky včelarsky spolek pro Čechy (Središnje zemaljsko pčelarsko družtvo za Česku) čijimi članovi mogu takodjer postati pojedini pčelari, koji budi da nepripadaju jošte k nijednomu družtvu,

budi da već pripadajuć k jednomu družtvu hoće osim toga biti članovi središnjega zemaljskoga družtva. Ovo družtvo podržaje neprestance svezu sa pokrajinskimi družtvi českimi i u njegovoj upravi sjede predsjednici, iliti izabrani zastupnici pokrajinskih družtva. Utemeljeno bješe g. 1873. dne 8. listopada.

2. *Včelarsky spolek pro Čechy v Praze* (Pčelarsko družtvo za Česku u Pragu) utemeljeno god. 1871. God. 1873. poče izdavati časopis „Česku Včelu“, koji propade, kada je „Česky Včelar“ bio primljen za jedino glasilo českih družtva.

3. *Prvni česky včelarsky spolek v Chrudimi* (Prvo č. pč. družtvo u Hrudimi). Ovo družtvo bje utemeljeno požrtvovnosti gg. grofova Harracha i Thuna god. 1864. Vremenom je prvo česko družtvo pčelarsko i bilo je živo podupirano Sam. Jarkovskim. God. 1877.—79. izdavalo je „Včelu Chrudimskou“.

4. *Včelarska jednota v Pisku* (Pč. družtvo u Pisku). Ovo družtvo bijaše od god. 1861. dielom tamošnjega pokrajinskoga gospod. družtva, od god. 1867. jeste samostalno družtvo. Za to družtvo steće si glavnu zaslugu najstariji pčelar onoga kraja učitelj Tit Zykán. Rad ovoga družtva jest isto tako važan kano što i hrudimskoga družtva.

5. *Včelarsky spolek v Uhrinevsi* (pčel. dr. u Ugrinoj vesi) ut. g. 1872.—73. Glavnu brigu posvetio mu je P. Buhar, tada kapelan u Ugrinoj vesi. Vriednim njegovim nasljednikom jeste P. Kebrle. Družtvo posvećuje revnu pozornost na najljepše gradjenje košnica, vrcala i dr. pčelarskoga orudja, čega radi bilo je već više puta nagradjeno.

Spolek včelarsky Kopidlno-Libanjsky, Družtvo utemeljeno g. 1869.

7. *Včelarsky spolek ve Mšine*,

8. *Včel. spolek v Jaromeri* ut. god. 1868.

9. *Včel. spolek v Uhlirskych Janovicih.*

10. *Včel. spolek v. Križlicih v Krkonoših*, utem. u proljeću g. 1872. od Ivana Rolčika, učitelja u Križlicih.

11. Včel. a sadarsky spolek ve Velkych Petrovicih.

12. Včel. jednota v Domaušicih.

13. Včel. jednota v Horicih, utem. g. 1868.

14. *Spolek včelaru Podripskych v Roudnici.*

15. *Včel. spolek v. Bukovsku.*

16. *Včel. spolek v Plzni*, utem. g. 1874. Družtvo drži putujuće sastanke prigodom glavne skupštine priredjuje pčelarske izložbe.

17. Včel. spolek ve Všetarech.

18. „Dzierzon“, včel. spolek v Budejovicih utem. g. 1868. zaslugom P. Fr. Komarka.

19. *Včel spolek v Lukavicih.*

20. *Včel. spolek v Horaždovicich.*

21. *Včel. spolek v Krinci* utem. 1878. zaslugom g. M. Dr. Chmelara.

22. *Včel. spolek na Komornim Hradku* utem 22. rujna 1878. zaslugom g. Fr. Vanečka iz Zahoran i učitelja Ivana Peška u Vranovi. Dragutin knez Khevenhüller-Meč, protektor, priredio je u svojem vrtu uzornu pčelarsku družtvenu školu i poklonio je i druge prostorije družtvu.

23. *Včel. spolek ve Vys Myte.*

24. Napokon priključujemo k českim družtvom i družtvo *„Verein zur Hebung der Bienenzucht in Böhmen“*, u Peteršpurku u Českoj, sa družtvenim glasilom *„Der Bienenvater von Böhmen“*. Ovo družtvo radi složno sa českimi družtvi u svrhu savršenja pčelarstva u Českoj. G. 1881. ustrojiše se jošte:

25. *Pčel. spolek v Blatne*, prije filiala družtva u Pisku.

26. *Včel. spolek v Sedlčanech.*

Svaki čovjek je uvjeren, da ne zna sve, te da nije nije izučio znanost. To znadu i pčelari.

Pčelarstvo pako je tako široko i bogato polje, da se nijedan pčelar ne može ponositi, da si je sva strukovna izkustva i znanosti prisvojio. Tko neće da zaostane na nižem stupnju savršenosti, već hoće da bude čim savršenijim pčelarom, taj ne samo da će svu svoju pozornost obratiti na strukovne časopise te će nastojati da se čim bolje upozna sa svojim umjenjem, već će se neprestance usavršivati, nabavljati će si nove pčelarske spise, da si prisvoji nova iznašašća te da po njih svoj rad udesi, a tako da postane ne samo srednjim već čim savršenijim pčelarom. Nu njegov trud, ma da je i sa troškom i duševnim i tjelesnim radom skopčan, obilno mu se nagradjuje, trošak mu se obilnimi kamati vraća, tako da neće moći nikada o žrtvah već uviek o razborito uloženoj glavnici govoriti.

Mi pako da priteknemo ovomu plemenitomu nastojanju pčelara u pomoć, da im pripravimo i utremo put k valjanomu uspjehu, odlučili smo, da sastavimo čim savršeniji popis českih spisa i radnja tičućih se pčelarstva, da dobiju pčelari tim načinom pregled dotičnih knjiga i spisa te da si mogu odavde po volji izabrati, što im se dopada te što im je potrebno i koristno.

Literatura pčelarstva u Českoj

obradjuje se veoma revno i uspješno. Iz starije literature našli smo članak o pčelarstvu u knjigi Ivana Amosa Komenskoga, nazvanoj „Orbis Pictus“ i ukrašenoj zgodnimi slikami. Odavde saznajemo, da su onda dozivali rojeve udaranjem na kovno orudje i o drugih osobitih običajih starih pčelara. Knjiga ta izašla je u polovici 17. stoljeća u jeziku češkom, poljskom, njemačkom, latinskom, i francuzkom i bila je u 20 drugih jezika prevedena (tako n. pr. i u arabski i u mongolski jezik). Komensky sam bio je revnim pčelarom i znao je kod puka ljubav prama pčelarstvu buditi.

Što mi znamo, *najstariji samostalni pčelarski spis* je od godine 1775. i sam Jungmann ne navadja u svojoj historiji literature češke nijednoga pčelarskoga djela, koje bi bilo prije ovoga djela izdano. Od to doba tja do g. 1858. nije se znanstveno pisalo u češkom jeziku o pčelarstvu, dok nije rečene godine *Filip Stan Kodym* izdao pčelarski spis, koji izpunjuje sve znanstvene zahtjeve. Kodym je dokazao, da je moguće pisati i znanstveno i popularno. Poslie godine 1858. liepo napreduje pčelarska literatura i nadopunjuje i usavršuje se od godine do godine.

Po *formi* i *sadržaju* dotičnih spisa možemo pčelarsku literaturu razdieliti u *tri razreda*. U prvi razred spadaju spisi posvema znanstvenoga sadržaja, pisani za strukovnjake, izobražene gospodare, izkusne i napredne pčelare. U drugi razred spadaju spisi periodički, časopisi dakle, predavanja, koledari, u kojih je pčelarska znanost svakojake vrsti raztresena sadržavajuć u sebi dragocieni materijal za samostalne strukovne spise. S radošću bilježimo, da im je sadržaj većinom originalan, proizlazeć iz neposrednoga motrenja i iztraživanja českih pčela a tako da se i tudji sviet odavde mnogomu naučiti može. Ovi tiskopisi dobro dodju pčelarom, koji su u pčelarstvu već dobro napredovali te kane se pripraviti na iztraživanje znanstvenih spisa spadajućih u prvi razred. Napokon u treći razred metnuli smo spise zabavne i izmedju poučnih spisa one, koji su opredieljeni budi za mladež budi za manje izobražene i početnike u pčelarstvu i napokon poučne spise, koji su popularno pisani. Ovakove knjige budi zabavne budi poučne ali popularno pisane, bude ljubav prama pčelarstvu i buduć da mnogo gradiva na jedanput ne pružaju, veoma dobro dolaze početnikom u pčelarstvu.

(Nastavak sliedi.)

C. kr. pukovnik Hruška, izumitelj vrcala.

Ima u nas još mnogo pčelara, koji nisu ni vidjeli vrcala, a kamo li da bi znali ocijeniti neprocjenivu vriednost istoga na polju pčelarstva. Za ono doba kada je Hruška taj izvrstni stroj izumio, bijaše on pukovnikom u Legnanu (Italija). Tu se je velikom ljubavi bavio pčelarstvom, te se je u svojih slobodnih časovih, kao inteligentan pčelar najviše bavio promatranjem i proučavanjem umnoga pčelarstva, izvadjajuć razne pokuse pri svom uzorno uredjenom pčelinjaku. Svetom si je zadaćom stavio raditi onamo, kako bi pčelarstvo zadobilo veću važnost u kviru obćega gospodarstva, a prema tomu je radio vrlo mnogo da se pčelarstvo medju seljačkimi stališi što više udomi. Genijalnim izumom svojim riješio je Hruška i plemenitu zadaću svoju; tim je postao najvećim promicateljem i pospješiteljem umnoga pčelarenja. Pčelari cijeloga svieta, doklegod je samo pčelarenje gibivim saćem doprlo, biti će dok je svieta i vieka zahvalni sretnomu izumitelju vrcala. — Hruška je tim svojim vrcalom postavio racionalnomu pčelarstvu krunu, pod kojom se isto već do danas uzpelo do nenadane visine i važnosti u kulturnom svietu. Na 14. skupštini njemačko-austrijskih pčelara, obdržavanoj mjeseca rujna 1856. u Brnu (Moravska) saobćio je Hruška novi svoj izum svim sakupljenim pčelarom. Tom sgodom je držao veoma zanimivo predavanje, kako se najme može pomoćju sredobježne (centrifugalne) sile izvrcati med iz saća, a da ovo ostane posve neoštećeno. Po dovršenom predavanju i praktičnom donjekle izvadjanju pozdraviše ga svi skupštinari oduševljenimi usklici, a po jednoglasnom zaključku skupštine uručeno mu je po samom predsjedničtvu pismeno priznanje i zahvalnost.

Odmah sliedeće godine, najme već proljećem 1866. pojaviše se sa više strana razno construirana vrcala, a danas ima tih raznih sistema, osobito što se mekanizma tiče na stotine. (Od svih vrcala, što sam ih na pčelarskih izložbah do danas vidio, dopada mi se još najviše vrcalo, što ga „Hrvatsko pčelarsko družtvo“ u Osieku daje po svom vlastitom sistemu priugotavljati. Cieli mekanizam toga vrcala osniva se na frikciji, te je ono koli glede trajnosti, toli glede jednostavnosti i praktičnosti vrlo dobro.)

Žao nam je da nemožemo ovom zgodom napisati bar kratku biografiju toga, po umno pčelarstvo, velezasluž-

noga muža, jer i ovo malo, što napisasmo sakupili smo samo kao sukus iz raznih njemačkih pčelarskih listova, a pobliža data nam žalibože manjkaju. Samo nam ime kaže da je Hruška pravi Čeh, sin je dakle onoga žilavoga i uztrajnoga, ali uz to i naprednoga slavenskoga plemena, koje je danas medju svimi austrijskimi narodi zauzelo prvo mjesto na polju industrije, pak i ekonomije u obće.

Zaključujuć ovim malenim pripomenkom biografije toga bivšega austrijanskoga c. kr. pukovnika, izričemo u ime svih hrvatskih pčelara našu najtopliju zahvalnost bratu Čehu, kao sretnomu izumitelju vrcala, samo žalimo, što se je taj inače veoma daroviti muž povukao u novije doba sa javnosti u zabit, jer već od više godina nečitamo u nijednih pčelarskih novinah njegovih zanimivih članaka.

Bogdan.

Razgovori o pčelarstvu.

(Učitelj, pčelar Matan i seljaci).

Učitelj: No Matane evo ovi ljudi žele da ti vide pčelinjak, a i sam bi rad da vidim kako si uzimio pčelce.

Matan: Ta baš sam vas već izčekivo ko ozebo sunce; čelinjak mi je doduše na oko lip, ali kako je u nutri to ćete sada vidit. — Ovdi imam dva tri slaba čelca, pa se sve bojim da neće moći prezimiti.

Učitelj: Jesam li ti već toliko put rekao, da nikada neuzimljuješ slabog pčelca napose! Evo ovog si trebo spojiti s ovim do njega, pak bi tim samo dobio a izgubio ništa, jer to ti je upravo tako, kao kad bi novac iz desnoga džepa primetnuo novcu u lievom džepu. Ovaj je ovdje takodjer slab i to samo na pčeli, jer meda ima kako vidim dosta, ali kod ovog si možeš lahko pomoći, jer imaš kako vidim i u medištu posebnog pčelca sa mladom oplodjenom maticom. Ukloni dakle najprije nevaljalu maticu ozdola, pa dodaj pčeli (radi opreznosti u zatvoru) onu dobru maticu ozgora, te onda otvori rupu u daski, što dijeli plodište od medišta i za kratko vrieme spojiti će se gornje pčele sa dolnjimi u najljepšem prijateljstvu, a kada se to sbude izpusti zatvorenu maticu bez ikakvoga straha medju nje. Da se gornje pčele spoje čim prije sa dolnjimi, povadi iz medišta sve okviriće i ostavi svu pčelu u tako izpražnjenom medištu; preko noći povući će se sva pčela iz hladnoga i praznoga medišta u plodište.

Matan: E pa nikad bolje, to ću odmah učiniti, ali što ću sa ovim sirotanom? taj nit ima pčele nit meda kako bi trebalo.

Seljani: Ta čela ni božića dočekati neće, takvu čelu mi utušimo, pa tako bar ono malo meda spasimo, što još ima.

Učitelj: Hajde baš kad spomenuste o tušenju pčela, kazati ću vam jedan način, kojim se može i najslabiji pčelac još mjeseca listopada ojačati i dobro uzimiti. Ti si Matane i onako naumio jednog jakog pčelca u košnici tušiti, a to zato što tobože ima previše meda, pa nevalja za prisad. Ako dakle želiš dobiti meda, pa još k tomu spasiti onu silnu pčelu i njom ojačati ovog slabiša, a ti učini ovako: „Stavi tu težku košnicu na kakov podložak, te onesvijesti pčelu, a kada onesviešćena popada na tlo, iztraži maticu i ukloni ju, a svu ostalu pčelu sgrni na komad ljepenke te, poškropiv ju dobrano mlakim u vodi raztaljenim medom, pridodaj ju ovomu slabišu u džirzonku. Ono medno saće iz košnice izreži zatim, pa ako nemaš u pripravnosti izgradjenih i medom punih okvirića, a ti umetni medno saće iz košnice u okvirić, te koliko bude potrebno podaj ovomu pojačanomu slabišu. Da ti tako umetnuto medno saće neizpadne iz okvirića, možeš ga koncem u nakriž povezati.

Matan: Sve sam dobro razumio, samo neznam kako ću čelu onesvijestiti.

Učitelj: U „Hrvatskoj pčeli“ na strani 61. opisan je vrlo dobar način onesviješćivanja, ali još je jednostavnije pa ipak dobar i ovaj način: Uzmi beznu krpicu, namoči ju u razmočeni salitar i postavi kamo da se valjano prosuši. Kada želiš pčelu onesvijestiti, a ti zapali tako prosušenu, u razmočeni salitar namočenu beznu krpicu i njom nakadi pčelu. Ja sam jedne godine pokupovao više košnica, pa sam platio samo dakako med, a za pčelu ništa, jer bi se i onako bila utušila. Pčelom sam pojačao sve svoje pčelce u džirzonkah, a med upotriebio za spekulativnu hranitbu sliedećega proljeća. Tako sam se svakim kupljenim pčelcem dvostruko naplatio. Ovim tvojim najslabijim pčelcem učini dakle Matane kako sam ti kazao, pa ja kriv, ako budeš požalio.

Matan: E pa zašto vas nebi poslušo, kad škodit nemože, a i onako sve što znam mogu samo vama zahvalit.

Učitelj: A sad ljudi ostavimo pčele na miru, već

je podosta zahladilo, a ti Matane što još oko tvojih pčelaca moraš učiniti, obavi to sutra izmedju 11. ure dopodne i 2. ure popodne, kad je najtoplije. Tko od vas svoje pčelce utrpao ili košnice omazao nije, neka to što prije učini; leta smanjite, a košnice pokrite kaptarom.

Seljaci: Ali molit ćemo gospodine, kažite nam što ste čuli o našoj skupštini? Hoćeli se sastati čelari ove godine u Valpovu.

Učitelj: kako znate, zaključila je već prošle godine glavna skupština u Osieku, da se ovogodišnja glavna skupština obdržaje u Valpovu, ali ujedno je ta skupština promjenila družtvena pravila, koja su još prošle godine visokoj našoj vladi na potvrdu odaslana. Posto medjutim nisu još ni danas ista pravila potvrdjena, a centralna je uprava zaključila nesazivati skupštine prije, dok nestignu potvrdjena pravila, to će se po svoj prilici ovogodišnja skupština morati odgoditi do dojdućega proljeća.

Matan: A šta će nam te kojekake regule, zar se mi nismo mogli i bez toga sastati? Žao mi je samo, da nisam na svoje oči vidio gospodu iz Osika, kako oni čelce uzimljuju.

Učitelj: Pravo imaš Matane, mi smo se mogli i bez toga sastati i to na temalju starih pravila, ali centralna uprava želi stupiti pred prvu glavnu skupštinu sa potvrdjenimi novimi pravili, a to joj svatko odobriti mora. Novimi pravili razširene su granice družtvenoga djelovanja, pa bi to bilo ne samo smješno, nego i ubitačno po samo družtvo, kada bi se još i sada glavna skupština morala ograničiti na stara pravila, te prema istim razne zaključke stvarati. Što se pako praktičnoga predavanja glede uzimlenja pčelaca tiče, to mi vjerujte, da mi je i samom žao, što nije sazvana skupština.

Književnost.

Poznati naš dospisnik i pisac pčelne cvjetane kvarnerskih otokâ gosp. I. K. Novak, učitelj na otoku Hvaru poslao nam je svoje veoma brižljivo izradjeno djelo: *„Rukovodnik o gospodarstvu“* za pučke učitelje i prijatelje gospodarstva. Iz samoga se naslova već vidi da je pisac isto djelo posvetio ponajglavnije pučkomu učiteljstvu, komu ga zaista i najtoplije preporučujemo. Pomoćju Novakova rukovodnika može svaki učitelj na temelju naukovne osnove polučiti lijep uspjeh u gospodarstvu u obće. Baš sada, gdjeno je visoka vlada razaslala posebne planove pojedinim obćinam, poleg kojih se imadu urediti školski vrtovi, dobro je došao Novakov rukovodnik.

Cielo ovo djelo razdielio je pisac na deset poglavja, a u uvodu je u kratko, ali liepo i shvatljivo navedeno najglavnije o biljoslovju. Poglavje I. podieljeno je u tri dijela, a govori o poznavanju i obradjivanju zemlje. Poglavje II. govori u dva dijela o sjetvi i žetvi. U kratko ali veoma liepo i poučno tumači pisac u poglavju III. uredjenje voćnjaka, a isto tako u poglavju IV. uredjenje vrta. Osim raznoga povrća, koje je u tom poglavju navedno, spominje pisac u dijelu trećem u 20 paragrafa *prijatelje,* a u 14 paragrafa *neprijatelje* poljodjelca. Poglavje V. govori o vinarstvu; o naravnom i umjetnom vinu, te o žestokom piću u obće. Poglavja VI., VII. i VIII. govore o šumarstvu, livadarstvu i stočarstvu. Napokon zadnja dva poglavja (IX. i X.) govore o pčelarstvu i svilogojstvu. Pčelarstvo je žalibože vrlo maćuhinski obradjeno, ali zato je svilogojstvo, akoprem posve u kratko, ipak tako poučno napisano, da bi se svaki lajk, držeć se svih navedenih pravilâ, mogao posve uspješno baviti gojenjem svilacâ.

Našim čitateljem preporučamo ovo djelo, osobito pako upozorujemo na to pučke učitelje i prijatelje poljodjelstva. Tko želi isto djelo kupiti neka pošalje 1 for. 10 nvč. pod sliedećom adressom:

Gosp. **Novak Ivan,** pučki učitelj, **Brusje** (otok Hvar, Dalmacija).

Hrvatski gospodarski koledar za godinu *1885.*, *I. godište.* Uredio *Al. Russi* prot. gospodarstva, izdao *G. Neuberg* knjižar u Križevcih.

Sadržaj je sliedeći: *Obći dio*: Koledar. Biljege. Novci. Pošta. Brzojav. Kamatne skrižaljke. Stara i nova mjera sravnjena.

Strukovni dio: I. *Bilinska proizvodnja*: 1. Zemlja. 2. Popravljanje tla. 3. Gnojitba. 4. Sjetva. 5. Žetva. II. *Živinska proizvodnja:* 1. Razvitak. 2. Hranitba. 3. Njega. 4. Uporaba. 5. Ribarstvo, pčelarstvo, svilarstvo. 6. Živinarstvo. III. *Administracija posjeda.* IV. *Gospodarski obrt* sa osobitim obzirom na proizvadjanje vina, škroba, pečenje žeste i rakije. V. *Praktične pripomoćne skrižaljke.*

Ciena koledaru je 1 for. 20 nvč. a naručuje se na adresu *G. Neuberg-a* knjižara u križevcih ili *Al. Russi-u* prof. Babinagreda z. p. Šamac. Oblik koledaru je džepni. Knjižare dobivaju radoš po dogovoru sa G. Neubergom.

Već samo ime pisca, kao poznatoga strukovnjaka preporučuje taj prvi hrvatski gospodarski koledar dostatno. Mi s naše strane zahvaljujemo g. prof. Russi-u na trudu, što ga je uložio sastavljajuć spomenuti koledar, pa se živo nadamo da će ta gradivom obilna džepna knjižica protjerati mnogi „Notizbuch“ i kojekakove švabske koledare iz doma hrvatskoga gospodara.

Zapisnik

redovite mjesečne odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ u Osieku, obdržavane dana 6. srpnja t. g. u družtvenih prostorijah pod predsjedanjem blagorodnoga g. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni: gg. *Auerbach Josip*, II. podpredsjednik; *Gabre Lucarić*, blagajnik; *Stojanović Matiša, Sudić Naco, Darebni Janko*, odbornici; *Stulhofer Ljudevit*, odbor. zamjenik i *Bogdan Penjić*, tajnik i perovodja ove sjednice. Ovoj sjednici prisustvovahu članovi družtva: gg. *Dragolić Martin*, kr. podžup. perovodja i *Pavao Michl*, mjernik u Osieku.

Pošto je zapisnik pro le odborske sjednice pročitan i odobren, predje se na dnevni red: I., Tajnik izvješćuje da je do sada razaslano do 300 komada džirzonaka medju pčelare i to ponajviše u Osiek i Osječku podžupaniju, zatim u požežku županiju, varaždinsku županiju, sriemsku županiju itd.

II. Glede zubaće za odkrivanje zaklopčenih mednih stanica (Honigwabenentdeckelungsegge) izvješćuje tajnik da je to *skroz nepraktično pčelarsko orudje, te se u praksi nemože ni najmanje uspješno upotrebiti, zato se upozoruju svi pčelari, da se nedadu kojekakovimi lažnimi annoncami glede istoga orudja zavesti.*

III. Po zaključku odborske sjednice od 27. travnja najmljen je posebni čuvar družtvenih pčelaca, te isti vrši svoju službu već od 1. svibnja.

IV. Maleni družtveni pčelinjak dao je ove godine 23 roja, a od ovih je prodano i medju članove porazdieljeno jedanajest; ostalih 12 rojeva povraćeno je koje staricam natrag, koje opet u medišta spremljeno, radi odgojivanja pričuvnih matica.

V. Po zaključku prošle odborske sjednice (točka 10.) obojadisane su iznovice sve družtvene džirzonke, cieli namještaj i klupe do pčelinjaka u školskom vrtu.

VI. Glede zaključka II. točke prošloga zapisnika opomenjeni su pismeno svi dugujući vanjski članovi na dužnu uplatu. Po izvještaju blagajnika odazvala se je već do sada većina opomenjenih članova.

VII. Na predlog predsjednika zaključeno je jednoglasno umoliti ponovno visoku kr. zemaljsku vladu, da bi blagoizvolila potvrditi promjenjena družtvena pravila.

VIII. Tajnik predloži ocjenu svoju i gosp. profesora Hržića u pogledu Plačkovićeva stroja za pravljenje slamnatih džirzonaka. Obje ocjene se uvažavaju, a tajnik umoljava, da bi iste uz priposlani ovamo opis i nacrt spomenutoga stroja što prije odaslao visokoj vladi.

IX. Tajnik izvješćuje da je radi opetovane pogrde nanešene proti družtvu i družtvenom predsjedniku u broju 49. političkoga lista „Die Drau“, podnešena tužba na kr. državno odvjetničtvo u Zagreb.

X. Izvještaj tajnikov o praktičnom predavanju u racionalnom pčelarstvu, što ga je držao pred članovi prve družtvene podružnice u Valpovu, primljen je na ugodno znanje.

XI. Na predlog blagajnika g. profesora Lucarića zaključi uprava pokloniti se novoimenovanomu gradonačelniku poglavitomu gospodinu Miroslavu Broschanu, te ga u ime cieloga družtva pozdraviti. U to ime izabran je odbor od tri lica i to: gg. *Franjo Šmidt* ml., *Janko Darebni* i *Bogdan Penjić.*

XII. Novi članovi: P. n. gg. *Dragutin Laubner*, posjednik tiskare u Osieku; *Stjepan Pavičić*, učitelj u Vinkovci; *Josip Brunšmid*, gimn. učitelj u Vinkovci; *Stjepan Čučković*, kr. upravitelj katastr. izmjerbe u Osieku; *Vachtl Franjka*, supruga liečnika u Batrnji (Vrbova) i *Juraj Forko*, kapelan u zelini dolnjoj.

Zatim iz podružnice valpovačke: P. n. gg. *Josip Mesić*, učitelj u Valpovu; *Vjekoslav Koščević*, učitelj u Valpovu; *Mirko Marić*, učitelj u Hrkanovci; *Antun Galičić*, načelnik u Valpovu; *Gustav Till*, obć. ovrhevoditelj u Valpovu i *Ivan Švuger*, vlast. pisar u Valpovu.

Ukupni su uvršteni poleg obstojećih pravila družtvenih u red podpomagajućih članova od god. 1884.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku dne 6. srpnja 1884.

Franjo Šmidt ml.
predsjednik.

Bogdan Penjić.
tajnik i perovodja ove sjednice.

Razne viesti.

— **(Karlovačka obrtničko-gospodarska izložba)** zatvoriti će se u nedjelju dne 19. listopada t. g. u 10 sati prije podne svetčanim načinom. Veseljem moramo konstatovati da je 4. točka programa praktično predavanje *ob umnom pčelarstvu*, a predavati će član našega družtva i tajnik izložbenoga odbora, ravnatelj karlovačke višje djevojačke škole g. **Davorin Trstenjak.** Ovaj plemeniti čin gosp. *Trstenjaka* svjedoči nam, koliko mu je stalo do toga, da se umno pčelarenje, taj zapušteni ali velevriedni ogranak gospodarstva, što više u narodu uvrieži i razprostrani. Dao Bog te mu nastojanje bilo uspješno, a predavanje urodilo dobrim plodom.

— **(Bienen im Kanzeldach.)** Pod ovim naslovom čitamo u pražkoj politici više smješnu no zanimivu viest. Po smrti njekoga župnika, zaključi dotična crkvena obćina, da se ciela crkva renovira. Kada je došao red na prodikaonicu moradoše skinuti krov šnje. U šupljem krovu iste prodikaonice nadjoše *jakog pčelca.* Poslužitelji crkveni znadoše da su se pčele već od davna ugnjezdile u krovu prodikaonice, ali niti iz daleka neslutiše da ih ima u tolikom broju. Pokojni je župnik bio čitav čudak od čovjeka. Kada su ga bili izvijestili da se je roj pčela smjestio u krovu prodikaonice, zabranio je on dirati u posvećeni krov, ma da mu je kadkada za vrućih dana, kapljao med po glavi. (Ovo je još najsmješnije u toj viesti, jer neponjamo, kako bi moglo biti u crkvi, pa ma za najtoplijega vremena, toli vruće, da bi se med i vosak topio. — Ur.) Pošto su sumporom svu pčelu utušili, nadjoše u krovu do dvie cente meda, a utušenom pčelom napunili su dva bureta? (Nespominje se, kolika su ta dva barilčeta bila, a svakako bi se moglo i na količi meda malo popustiti. — Ur.)

Pitanje: Na što mora svaki pčelar tečajem zime paziti?

Odgovor: Svaki valjani pčelar mora nastojati:

a.) Da mu pčelci uživaju podpuni mir. Svako uznemirivanje pčelâ jest osobito zimi ubitačno po dotičnog pčelca.

b) Da se nezadržavaju u pčelinjaku miševi ili parcovu, a isto tako neka i netrpi mačke, kokoši itd. u blizini, jer i ove životinje uznemiruju pčele. Ako su pčelci uzimljeni gdjegod na otvorenom polju mora paziti da vrabci, sjenice, djetelji i druge neprijateljske ptice nedosadjuju pčelcem.

c) Od vremena do vremena treba prisluškivati kod pojedinih pčelaca, pa ako opazi pri kojem nemir i jako hukanje, pa još ktomu na podu sitne bijele mrvice, onda je to znak da je dotični pčelac žedan. Žednomu se pčelcu može pomoći, ako se namoči spužva u šećernu vodu i dotičnomu pčelcu nad zimište stavi.

d) Pošto imade i opakih ljudi, koji će počiniti najveću štetu na pčelinjaku, samo da se nesretnici mukte meda laznu, to treba pčelce i proti ovakovim lopovom osigurati i češće nadgledati.

e) Potraje li zima dugo i nestane li kojemu pčelcu tamo već prema proljeću meda, onda treba dotičnog hraniti i to najbolje i najsigurnije u saću poklopčenim medom.

f) Osvanu li zimi liepi i topliji dani, treba pčelce, — ako su uzimljeni gdjegod u podrumu ili drugom kojem zatvorenom mjestu, — iznieti napolje, da se uzmognu pčele pročistiti. Svaki zimni pročistni izlet vriedi mnogo po zdravlje pčelaca.

B . . . . n.

Na ubaviest.

Pošto promjenjena družtvena pravila nisu još od visoke kr. zem. vlade potvrdjena, to će se po svoj prilici ovogodišnja glavna skupština odgoditi na proljeće buduće godine, te će se ista putem družtvenoga glasila u svoje vrieme sazvati i po zaključku prošle glavne skupštine u Valpovu obdržavati.

Centralna uprava
„Hrvatskoga pčelarskoga družtva“.

Izdaje **„Slavonsko pčelarsko družtvo“** *u Osieku.* *Tiskom* **Dragutina Laubnera** *u Osieku, gor. gradu, kapucinska ulica br. 6.*

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Clanci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **Uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će sva e godine priposlati izvoran dopis od najmanje 3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 10. i 11. *U OSIEKU, za mjesec listopad i studeni 1884* *Tečaj IV.*

Pučki učitelj napram pčelarstvu.

Zrno do zrna pogaća,
Kamen do kamena palača.

Kad se je godine 1880. razpravljalo u podžupanijskoj učiteljskoj skupštini u Osieku po visokoj kr. zem. vladi stavljeno pitanje: „Kako i na koji način bi se moglo racionalno gojenje pčela po našoj domovini razprostraniti i što je pučkomu učitelju u tom pogledu činiti?“, tada sam kao izvjestitelj toga pitanja iztaknuo znamenitost pčelarstva sa dva gledišta i to: a) S gledišta narodno-gospodarstvenoga i b) s gledišta moralnoga. Što se potonjega tiče, to nemože nitko oporeći, da je život pčele od vajkada uzko spojen sa životom čovjeka, pa da uzorni zadružni život pčela može mnogo i koristno djelovati na pojedine ljude. Ova nas neznatna životinjica opominje svojimi mnogimi lijepimi i svake hvale vrijednimi sposobnostmi, na točno vršenje svojih dužnostih, bodri nas da sdušno njegujemo uz moral i druge gradjanske i kućevne kriepošti, te nam je simbolom štedljivosti, neprestane radinosti i neumorne marljivosti. Uz sve ovo pako znatna je i materijalna korist, što ju umno pčelarstvo pružiti može. Zato bi morali svi važniji faktori u državi nastojati onamo da pčelarstvo postane obćim dobrim naroda, to bo je u svakom pogledu izvor najčistijega blagoslova. Da medjutim pčelarstvo postane obćim dobrom naroda, prva je dužnost svakoga rodoljuba, pa i oblastih nastojati oko razprostranjivanja istoga. Vrlo mnogo tomu doprinašaju pčelarska družtva, pčelarske novine, skupštine, uzorni pčelinjaci itd. Svi ovi faktori uplivaju znatno na razvitak pčelarstva.

Da se pako što veći interes za ovim plemenitim ogrankom gospodarstva probudi u narodu, mora biti medju pučanstvom faktora takovih, koji će ga neprestano nukati i bodriti na to. Dobar i izkusan pčelar, koji osobitom voljom i ljubavi goji pčelu, uskrisiti će na skoro i u drugih želju za tim.

Neima striša, koji bi bio toli razgranjen u narodu, kao upravo učiteljski stališ. Pučki je učitelj opredieljen da živi u uzkom savezu sa narodom, pa da ga na temelju vlastitoga izkustva bodri na dobro, a odvraća od zla, t. j.

da mu bude savjetnikom i učiteljem. Pučki učitelj dakle može i u pogledu razprostranjivanja pčelarstva najviše učiniti, ali dakako samo onda, ako se i sam pčelarstvom bavi. Učitelj, kao marljiv i izkusan pčelar, ne samo da će si materijalno stanje znatno poboljšati, nego će upravo s toga mnogog, koji se bude osvjedočio o probitku pčelarstva, zanj i zadobiti, te će se tako za kratko vrieme nalaziti medju samimi pčelari. Trebalo bi zato da se svaki učitelj pčelarstvom bavi, jer je to veoma ugodno, plemenito, koristno i vrlo poučno nuzgredno zanimanje, koje se sa učiteljskim zvanjem podpuno slaže, dapače rekao bih da mu pripada.

Kad već uztvrdismo da učitelj može u pogledu razprostranjivanja pčelarstva najviše učiniti, onda nastaje ipak pitanje, da li je to baš tako i kako on to izvesti može. Kad znamo da je učitelju povjerena naša mladež, budući dakle naraštaj naš, onda netrebamo mnogo mozgati, a da na jedno i drugo pitanje odgovorimo.

Zadaća je pučke škole da uzgoji brižne, radene i valjane buduće državljane. Učitelj, kao pčelar, može svojim gojencem, koje kani valjanimi državljani odgojiti, u svako doba zorno pokazati uzornu državicu, u kojoj su sami neumorno radeni i valjani državljani. To će učiniti, bude li priveo učenike svoje k pčelinjaku i tamo ih pobliže upoznao životom radene pčelice.

Sve kriepósti, koje kani učitelj uciepiti u učenike svoje, naći će na najljepše zastupane kod pčela. Hrpimice sakupljati će se učenici oko svoga učitelja, kada im bude ovaj pripoviedao o vrlinah ove čudnovate i tajne životinjice, osobito pako zanieti će ih kada im bude sve predočio, pokazav im umjetnu gradnju, one krasno i pravilno izvedene stanice. Budu li medjutim učenici mogli uz sve to promatrati ono uzorno kućanstvo u jednom pčelcu, tada će ih zaista njeka tajna moć privezati uz pčelu tako, da će oni sve to više prianjati uz pčelarstvo i postati vremenom gorljivi pčelari. Učitelj nesmije nikada propustiti, a da starije i zrelije učenike i u praktičnom pčelarstvu nepoduči. Tako će ih moći upoznati raznimi poslovi, dapače moći će možda pojedini učenici i sami takove poslove obavljati, ali svakako pod nadzorom učitelja. Na taj način odgojiti će takov učitelj ne samo valjane buduće državljane, nego i vješte umne pčelare.

Po učenicih djeluje učitelj posredno i na roditelje, jer će mnogo diete došav kući pripoviedati što je sve liepa o pčeli čulo i vidilo, pak će si tako i roditelji sami poželiti sve to čuti i vidjeti. Mnogi će tako roditelji potražiti taj učiteljev pčelinjak, da se o svem onom osvjedoče, što su im djeca kod kuće toli oduševljeno pripoviedala. S početka će se svakako i roditelji samo čuditi neumornoj pčelici, ali će se vremenom u mnogih probuditi živa želja za vlastitim pčelinjakom. Tako će se malo po malo tu i tamo pojaviti maleni pčelinjaci, a učitelj će uživati gledeć kako mu sjeme, koje je u djetinja srca zasadio, već sada plodom rodi.

Za kratko vrieme zaokružiti će učitelja sami mladi pčelari, koji će se pod njegovim nadzorom naskoro uvježbati u umnom i naprednom pčelarenju, te će tako vremenom biti sve više vještih i praktično naobraženih pčelara. Na taj način biti će temelj umnomu i naprednomu pčelarstvu postavljen, a budne li to, onda će se ono samo po sebi širiti i razvijati, te napokon postati obćenitim dobrom naroda. Tada će se takodjer sve više uviditi onaj blagoslov, što ga po umno vodjenom pčelarstvu zadobiti možemo.

Sve to pako može postići učitelj, ako i sam veseljem i ljubavi pčelari, te nepropušta nijedne sgode uzraditi u prilog razprostranivanja umnoga pčelarstva na obće dobro. Zaslužena nagrada za ono malo truda, što će ga možebiti u to ime uložiti, neće uzmanjkati. Takav učitelj uzgojiti će ne samo pčelare, nego što je još važnije po čovječanstvo, dobre i poštene ljude, te radene i napredne državljane.

Koliki da budu okviri i koliko ih u ulu?

(Piše prof. **A. Hržić**).

Običaj je pčelarah, koji pišu o stanovih za pčele opredieljenih, da se svaki drži toga mnienja, da se treba kod tvorenja stanova za pčele obazirati na ona stanovanja, u kojih se one same nastane, kad se roje. Ovakova od pčela samih izabrana stanovanja su redovito bednji t. j. šuplo drveće ili rupe u pećinah. Ovih posljednih doduše kod nas neima, nego na jugu i istoku kao u maloj Aziji, Arabiji, Palestini itd., ali zato imade tim više onih prijašnjih. Stanovanja dakle, što ih čovjek za rojeve priredi, morala bi naličiti onim bednjem. Pak u istinu ljudi su to učinili, koliko je moguće bilo. Oni su komad od ovaka šuplja drveta odpilili, gore daščicom pokrili i gdjegod na strani načinili rupu, kojom bi pčele u svoj stan letile, i to bijaše stan, koj se je najviše približavao onim stanovom što ih pčele imadu, koje nisu pod ljudskom rukom, nego same za sebe u šumi. Ovakovih panjevah imadu ljudi još i dan danas po Slavoniji, Kranjskoj i Poljskoj. Kad su meni prije 5 godina u sred zime sve moje pčele ukrali, onda sam i ja, nedobiv drugih, u ovakovih panjevih (na broju tri) moje pčelarenje nastavio. Imam ih još na tavanu za uspomenu. Moji panjevi kao i drugi, u koliko mi je znano, su rif dugački t. j. 70 do 80 cm., obseg pako i promjer je razne veličine prema tomu, kako je drvo deblje ili tanje. Kod mojih je na pr. promjer izmedju 28—32 cm. nu bit će ih sjegurno i debljih, kao što sam imao prilike ih vidjeti, ako se nevaram u Punitovcih (selu kraj Djakova), gdje je seljak odpilio po prilici 1 hvat dugačak komad drva u šumi, taj komad ujedno sa pčelami kući odvezo i kraj svoga pčelinjaka na zemlju položio, gdje su onda pčele svoj rad dalje nastavile. Taj panj je mnogo deblji od mojih. Dali imade danas još pčela u njem, toga nisam čuo. Ali sudeć po analogiji drugih pčelaca, koji se ovako reć bi u divjem stanju u šumi u bednjih nastane, valjda više neživi. Posve naravski. Mladi roj oće da gradi saće, dok traje paša i dok nedogradi. Ova gradnja nastavlja se svake godine tako, da roj svaki kutić izgradi, gdje ima samo iole prostora; napokon nestaje i mjesta za gradnju a i saće bude svake godine starije i tim manje prikladno za stanovanje i manje sposobno, da matica leže unj jaja, te tako mora s vremenom propasti svaki takav roj u bednju. Nu to samo nuzgredice. Vratimo se natrag. Mi moramo dakle kod gradnje stanovah za pčele čovječjom rukom obazirati se na pčele u divjem stanju, a to su pčele u bednjih, odnosno u panjevih. I zbilja svaki pčelar, koj knjigu o pčelah piše, obazire se na tu vrst stanova pčelinjih. A zašto to? Jednostavno jer se drvo dade posjeći i razkalati te pčelinji rad pregledati, dočim ona druga vrst stanova, najme u pećinah, se neda pregledati, ondje se samo čeka, dok sunce pripeče te med usljed velike žege napolje curi, kako to grčki spisatelji pripovjedaju. One dvie vrsti stanova pčela biti će svakomu pčelaru poznate, koj pčelarske knjige ili novine čita, ali manje poznat ili posve nepoznat će biti slučaj, gdje se roj nastani, ne u drvetu ili kakovom okruglom mjestu, nego na širokom prostoru, gdje može graditi po volji u širinu i duljinu. Meni su samo dva ovakova slučaja poznata. Jedan je opisan u „Pszczelarz czasopismo dla pasieczników rok 4-ty“ Gniezno 1883 Nr. 4. pag. 39. Ja ću ga staviti ovamo.

„Prije kakovih dvadeset godina opazio sam sljedeće: Kod zidane kuće bijaše u čošku toranj, u ovom soba dole, a druga nad njom gore u prvom katu sa balkonom. Medju stropom prizemne sobe i podom sprata bijaše prazan prostor debljine greda, možda 12 coli, grede položene po dugom bijahu po preko rebri kao šahovnica, a na tih bijaše istom pod prikovan. Stiene tornja nebijahu još okrečene. Tu pod balkonom nadjoše pčele medju opekami praznu zglobu i roj se onde provukao skroz pod podom sprata, pošto si je u jednom polju šahovnice medju gredami izabrao sielo, gospodario je ondje 3 godine. Jer su pčele stanovnikom na balkonu dosadjivale, zamoliše me, da pčele odavle odstranim. To se dogodi u rujnu; ja zatrpah izlaz, zatvorih u sobi prozore, prisluškivah zujanje te naložih daske od jedne četvorine poda odstraniti! po odstranjenju prvoga komada daske opazih položaj saća, to bijaše jednostavno na podu (po kojem, pokrivenom jednim sagom se je hodalo) sa krajevi prema izlazu okrenuto, dva reda jedan za drugim tako, da jedan red od grede do grede izpunjujuć dulju stranu četvorine, sljedio je za njom drugi red saća, kano kad bi čovjek knjige u dva reda prema sebi okrenuo; odaljenosti medju konci redova bijahu baš kano odaljenosti medju saćem obično. Saće nije do dna dosizalo dakle $11^{6}/_{8}$ coli dugačko, ali najjednostavnije, da je svaki sat po širini iznašao $8^{3}/_{8}$ cola, zatim praznina, a zatim opet takova širina sata drugoga reda. Zašto nisu gradile po širini bez oplazine

$16^6/_8$ coli, nego pošto su jedan red sgotovile, počeše drugi red od takove dimenzije.

Još jedan zanimiviji slučaj pripovjedao mi je moj susjed g. Florschütz. Prije nekoliko godina tušio je on kao obično koncem rujna pčele. On pčelari samo u košnicah. Kad je bio sa tušenjem gotov, opazi izpod daske, na kojoj njegove košnice stoje, da pčele još uvjek lete i to ondje, gdje su košnice, iz kojih je pčele tušio, prije stojale. Ova dugačka daska je po prilice $1^1/_2$ stope ili 45 cm. od zemlje v'soko na letvah, koje su na stranah pčelinjaka pričvršćene, položena. Da pako nebude pod tom dugačkom daskom spreda otvoreno, prikovao je moj susjed daske spreda ćak do zemlje. Nu budué da ova najgornja daska spreda nije ravno sa onom dugačkom ležećom bila prikovana, nego malo niže, zato je ostao po prilici 2 prsta široki otvor uzduž daske spreda. Kroz taj otvor dakle, vidio je moj susjed pčele letiti poslje tušenja. Misleći, da je možda u pčelinjaku med razsut ide gledati. A kakovo ćudo opazi. Pčele sagradiše saće te ga pričvrstiše gore na onu dugačku dasku i na strani pčelinjaka, dakle samo na dvijuh krajevih, dočim na desnoj strani nebijaše saće pričvršćeno to bijaše sa trijuh strana otvoreno, najme dole, otraga i na desnoj strani. Žalibože je on taj roj tušio, namjesto da ga je ostavio pokusa radi preko zime, dali bi mogle pčele u tom stanju zimu preživiti. Nu on se je još više zaćudio, kad je saće skinuo; ovaj je roj nadkrilio svakoga od ostalih množinom meda. Akoprem on nije mjerio saće, ipak se sjeća još toliko, da je bilo od prilike 25—30 cm. široko i tako dugačko.

To su dva slučaja meni poznata, u kojih se zbilja može kazati, da su pčele posve po svojoj volji gradile, da nisu bile vezane na kakav stalan, omedjašen prostor, kao n. pr. u šuplom drvetu na okrugli ili u rupi pećine na kakav nepravilni. Tu se može kazati, da je bilo prilike, pčelu motriti u naravi. A što učimo iz toga? Za to netrebamo oštroumja Aristotelova. Pčele su u obijuh slučajih više redova saća sagradile. Glede širine je saće kod obijuh rojeva bilo prilično jednako oko 23 cm., a glede duljine je osobito posljednji primjer poučan. Tu najme pčele nisu $1^1/_2$ stope ili 45 cm. dugačko saće sagradile t. j. dole do zemlje, nego samo od prilike 30 cm. ali zato su načinile 9 njih.

Koliki da budu okviri? Sad nam se ovo pitanje samo rješava: *širina okvira 23. cm., visina okvira 30 cm.* a debljina? ob ovoj netrebamo istom tako izvanredne slučaje, kao što su spomenuta dva, nego to nam pokazuje ne samo svaka obična košnica nego poglavito košnice tako zvane valci ili panjevi, koji imaju gore dasku, na koju pčele saće priljepljuju i ovo pitanje je davno rješeno. Odsjecimo od naše obične košnice šilj i to prilični komad ali ipak tako, da ostane košnica gore još malo užja negoli dole; okrenimo sad košnicu tako osakaćenu, da stoji na užjem dielu na pr. na daski, a širji kraj da dodje gore; metnimo daščice gore, u sredinu najdulju po preko od jednoga kraja do drugoga, pokraj ove sa svake strane kraću, pokraj ove još kraću itd. dok nepokrijemo čitavu košnicu daščicami; tim dobijemo košnicu sa pomičnim saćem, kako su ju stari Grci nekoliko stotina godina prije poroda Isusova imali. Koliko prostora dakle za debljinu saća treba, to su već stari Grci prije 2 hiljade godina izmjerili, a poznata je svakomu pčelaru, koji se bavi pčelarstvom sa gibivim saćem. *Dakle još jedanput okvir širok 23 cm. visok 30 cm.* što je manje je premaleno, što je više to je preveliko.

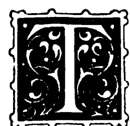
Ali — kazati će mi tko — pčele žive i u okvirih 23 cm. širokih i 50 cm. (tako zvani Assmusovi okviri) visokih, i opet u širokih 50 cm. i nizkih 18 cm. (Sumperova dzierzonka i amerikanski) a medju timi imade još okvira od raznih dimensija, u svih tih okvirih žive pčele. Na to bi mu ja samo to kazao: ljudi stanuju u palaćah, zidanih, drvenih, pletenih kućah, šatorih, tamnicah, gdjekoji u rupah izkopanih pod zemljom, dapače imade i dandanas u Australiji ljudih, koji neznaju za kuće, obiteljski život ništa, nego stanuju poput pticah na drveću u svojih gnjezdah. Svi ti ljudi žive — ali — samo kako koji, jedni imaju više, a drugi manje nego bi trebali. Pa tako i pčele.

Osim tih dvijuh slučajeva što smo ih gore naveli imademo još jedan dokaz, da su okviri od 30 cm. dužine, prava mjera za pčele. Čitao sam u nekih pčelarskih novinah, ali sada nemogu više naći, prem sam sve svoje pčelarske novine kao: Deutscher Bienenfreund, Preuszische Bienenzeitung, Illustrirte Schweitzerische Bienenzeitung, Slovenska čebela, Pszczelarz, Nördlinger Bienenzeitung pretražio i od više godišta pregledao — rekao bi, da je u Oesterr-ung. Bienenzeitung god. 1882. koje novine samo od našega družtva poznajem, a ovo godište družtvo baš neima podpuno, možda će tko drugi naći u tih novinah dualističke pčele to mjesto — Čitao sam kako rekoh jednu opazku, koja mi se je jako važnom činila, a glasi medju ostalim ovako: Umro je stari pčelar, koj je kroz 30 godina svake zime mjerio, kako daleko dole pčele sjede,* pak je

uviek našao, da sjede počam od glave košnice do dole *1 stopu* a to je 30 cm., niže dole neidu.

Eto dakle novi dokaz, da je mjera okvira, kako nju je Krasicki u svom veliko-Poljskom ulu uveo, najviše zahtjevu pčela odgovarajuća. Ja doduše neznam, što je Krasickoga baš na ovu mjeru navelo, samo toliko znam, da je izkustvo potvrdilo tu namisao kao sretnu. Ja pčelarim tri godine u tih veliko-Poljskih ulih pa moram priznati, da je ono, što sam u prijašnjem jednom članku pisao o prezimljenju pčela u tih ulih zbilja šala a ne kakova majstorija, kako to Berlepsch, Dzierzon et tutti quanti tvrde. Svakom se napadnim čini onaj prazni prostor od 35 cm. pod pčelami u zimi, ali baš to je ono, što uzdrži zrak u ulu preko zime zdrav; ako pogledamo pčelarske novine od novijega vremena, naći ćemo, kako i tu pčelari počimaju pristajati uz onaj prazan prostor, pošto je Krasicki upravo iz njemačkih novina dokazao, koli silne gubitke pčela je Njemačka pretrpila za vrieme oštrih zima i to baš u onih krajevih, gdje su Dzierzonovi i Berlepšovi uli najviše razgranjeni. Minuloga proljeća razgovarao sam jednim pčelarom dakako o pčela. Na moje pitanje, kako su pčele prezimile, odgovorio mi je, da jako dobro ima po 10 najviše 30 mrtvih u jednoj Dzierzonki. Liepo, liepo rekoh, ja se nemogu tako pohvaliti, kod mene ih ima od 50—250 u jednoj dzierzonki. Medjutim ja nepolažem baš tolike važnosti na broj mrtvih pčela po zimi a napose u dzierzonkah, gdje je leto na dnu. Evo zašto. Ruski pčelar prof. Butlerow je doduše na jako jednostavan način ali ipak genijalan način pokus načinio, kako dugo da pčele žive. Taj jako poučan pokus je opisao u „Deutscher Bienenfreund“ god. 1861. br. 6. str. 81 i 82 te ga može svaki sam načiniti; koj imade dve vrsti pčelah n. p. damaću crnu i žutu talijanku. Butlerow je pravio pokus ljeti, te je došao do izkustva, da ljeti pčela najdulje 47 dana živi. U drugo doba godine živjet će valjda dulje. Ali to će mi svaki dopustiti da će i za vreme zime doći za mnoge pčele dan, gdje je njihovu životu konac a tu će se često dogodit, da na mnoge red dospje, da su svoj život doživile. A što onda? Onda spadnu dole na dno pod okvire dolnje etaže, tu leže, trunu i okužuju zrak gornjim pčelam. Meni se jedne oštre dugotrajne zime dogodilo, kad sam pčelario u Berlepschevih tako zvanih ležećih, da su pčele napadale na dno, zplјesnile i začepile leto tako, da nisam opazio i u pomoć došao, da bi bio valjda sve pčele izgubio. Drugčije je to, kad je blaga zima, kao što je prošla bila, gdje su malne čitav listopad, u studenom 7 dana, u prosincu 1 dan, u siečnju 6, u veljači 13 dana mogle letiti. Kod toga izleta im je prvo, mrtve pčele odstraniti. Ali ove mrtve zadaju smrt takodjer i živim pčelam. Tko je motrio pčele, kako odstranjuju svoje mrtvace, neće se tomu čuditi, one neizbacuju naime mrtvace na prosto pred pčelinjak — imati će sigurno po svom nagonu posebnih uzroka, ponajprije valjda smrad — nego ih uzmu pak odlete daleko s njimi. A šta je, ako živa pčela dodje sa mrtvom na snieg, ili u hlad, ili na smrznutu zemlju? onda ona obumre skupa sa mrtvacem. Takav udes stigne sigurno većinu grobarica. Nije čudo, da je često čuti tužiti se pčelare, koji su jake pčelce za prisad ostavili da su jim iza gdjekoje zime slabi. Tu su one, koje su mrtve zakapale, ujedno sa ovimi poginule. Istinabog mrtvih neima na dnu u proljeće, kad pčelar pregledava prvi put svoje ule, ali sa mrtvimi nestalo je takodjer mnogo živih, a ipak se pčelar veseli i još hvali, dobro sam prezimio pčele, neima mnogo mrtvih na dnu. Toliko o tom hvalisavom pčelaru. Zato se ja ni malo nečudim, da ima pčelara, koji se izgovaraju, moram uz dzierzonke ipak držati nekoliko košnica. Čemu to? Ako dzierzonke zbilja nisu kadre nadomjestiti košnice ili dapače nadkriliti radi koristi, a to bi morale s obzirom na njihovu cienu, onda na vatru s njimi ili na tavan, kaošto sam ja svojih 36 liepo obojadisanih Berlepschevih tako zvanih ležećih, o kojih Berlepsch veli, da su (kada je on svoju knjigu pisao) za sada najbolji. Sada su moji ležeći u pravom smislu ležaci, jer mirno leže na tavanu.

Glavni uvjeti pčelarstva.

Tko se pčelarstvom baviti kani mora posjedovati kakovo mjestance, gdje bi pčelce postavio. Komadić vrta, pa još k tomu pokraj stana, dostatno je mjestance za pčelarenje. Kad se takovo mjesto izabire, treba paziti na to da na njem neće biti uznemirivani pčelci od ljudi ili raznih životinja. Na takovu mjestu nesmije vladati propuh; na propušnu mjestu nenapreduje pčelarstvo. Isto tako škode pčelcem jaki vjetrovi oluja i prevelika toplina, zato moraju svi pčelci biti dobro zaklonjeni od svega

toga pak i od vrućih sunčanih traka. Pčela samo leti rado po sunčanoj strani ali prebiva tim radje u hladu. — U blizini pčelinjaka nesmije biti velika voda, kao široka rieka, jezero itd., jer se u takovih vodah mnogo pčela podavi. Manji potoci, izvori, bare naprotiv koriste pčelcem, jer se ovi iz njih bez ikakove pogibelji mogu snabdjeti vodom.

Prostor izpred pčelaca neka je uvjek na 2—3 koraka u širinu izravnan i čist. Trave, niti korova nesmije biti pred pčelci. U travi i korovu sadržaje se razna gamad, a ponajviše služi obrašten prostor kao skrivalište krastaćam žabam, koje žive pčele mnogobrojno hvataju i žderu.

Osim navedenoga dobro je da je prostor izpred pčelaca čist već stoga, da pčelar uzmogne sve opaziti i naći na podu što pčele iz svojih košnicâ izbacuju, jer prema tomu može u mnogih slučajevih izkusan i vješt pčelar zaključiti kako se koji pčelac nalazi. Velike fabrike, plinarnice itd. treba izbjegavati pri osnivanju pčelinjaka, radi onoga škodljivoga dima, od kojega pčele mnogo trpe.

Što se leta tiče, to ovo može biti obrnuto na sve strane, ali najbolje je ako se obrne prema jugoistoku tako da sunčani traci dopru do njega kasno u jutro, a već oko poldana sva su leta u hladu. Ako su leta prema zapadu obrnuta, to su pčelci poslie podne najvećoj sunčanoj žegi izvrgnuti, što lahko može naškoditi voštanomu saću, pa i pčele prije reda od svakoga poslovanja odustanu. U hladu, osobito pod granatim drvećem, najbolje je imati pčelce, samo ako grane nesmetaju pčeli u letu.

Posebni pčelinjak mnogo vriedi, ako je pravljen pod nadzorom izkusna i praktična pčelara. U pčelinjaku se može više pčelara pod jedan krov smjestiti; pčelarsko se orudje može dobro sačuvati; u pokrivenom pčelinjaku možeš i za kišovitoga vremena raditi, pa napokon takav zatvoreni pčelinjak brani pčelce proti propuhu, vjetrovom, kiši, oluji, tuči, kradji itd.

Ma da nam i pruža pčelinjak toliko pogodnosti, to ipak nemožemo uztvrditi, da se nebi i bez njega dalo uspješno pčelariti, dapače može pčelinjak biti i na štetu pčelara, ako nije dobro napravljen, jer je onda ne samo novac uzaludno potrošen, nego i sam pčelar mora u takovu pčelinjaku izgubiti vremenom svaku volju za pčelarenjem. Za onoga, koji posjeduje barem 30—50 pčelaca, nuždno je upravo da si dade prostrani pčelinjak sagraditi, ali svakako u prisutnosti kojega izkusnoga i praktičnoga pčelara.

Pčelinjak u glavnom treba da je tako sagradjen, da su u njem zimi pčelci sačuvani od sniega i svakoga uznemirenja, a ljeti opet da može pčelar sve poslove u njem lahko i pri dovoljnom svjetlu obavljati.

B.—

Književni rad pčelara česko-moravskih i inostranih obzirom na razširenje našega domaćega pčelarstva.

Napisao **Ant. Reinwart**, preveo prof. **J. D.**

Iz „Českoga včelaŕa“.

(Nastavak.)

Sada ćemo podati cieli pregled literature pčelarske, po svih razredih razdieljene, spomenuti ćemo — u koliko to bude moguće — svaki spis napose te razjasniti ćemo ponješto sadržaj i cienu.

Pčelarska literatura u Českoj.

A. Spisi znanstveni.

I. Instruktivni.

1. Kodym, *Včelarstvi v úlech dzierzonskych,* po Julianu Lubienieckim sastavljeno, sa dodatkom, kako se može od pčela najviše meda dobiti. U textu je njekoliko slika, 200 str. 8⁰. Tiskom i nakladom Kat. Jerabkove u Pragu. I. izdanje g, 1858. II. izdanje g. 1863. Ciena 70 nvč.

2. Kodym, *Dzierzon, kniha včelarska,* 290 str.. 8⁰. Tiskom i nakladom Rohlička i Sieversa u Pragu 1863. ciena 83 n. (II. izdanje).

3. Šimbera, *Navod razumového včelareni.* Tisk. i nakl. Burkarta u Brnu 1861. 90 strana 8⁰.

4. J. Strohal, *Navod k rozumnému včelarstvi,* izdan od c. kr. moravsko-slezkoga gospodarskoga družtva u Brnu g. 1861.

5. Scholz P., *Včelarstvi a jeho duležitost' pro narodni hospodarstvi a mravni vzdeláni lidu.* U Pragu, u Karlinu, tisk. i nakl. Jos. Mikulaša 1868. 46 str. 8⁰. Ciena 16 n.

6. Lešeticky u 39. svezku „Rolnika (gospodara) noveho veku“ izdade: *Rozumové včelarstvi,* 157 slika, 182

str. 8°. Ciena 1 frt. 20 n. Tisk. i nakl. L. Kobra u Pragu 1871.

7. Zavodnik P., *Včelar na Slovensku*, glavni suradnik Jan Čajda. Izdade Matica slovačka, 26. knjig matičinih knjiga. U Turč. sv. Martinu 1871. Velika 8°, 94 str. ciena 60. n.

8. Pitra P., *Včelareni podberné*, „Gospodarska Matica" godište III. br. 2. Nakladom Gospodarske matice u Pragu 1873. 8° str. 115. i XV. ciena 36.

9. Dr. Živansky, *Kratky návod prumyslného včelareni*. Nakl. „Pčelarskoga Brnenskoga družtva." II. izd. 1874. velika 8°, 136 str.

10. Čermak P., u 50. svezku „Rolnika nového veku" izdade: *Jádro theoreticko-praktického včelarstvi*, sa mnogimi slikami, 8°, 108 str. Ciena 80 n. Nakl. L. Kobra u Pragu 1877.

11. Liška L., *Včela a jeji chov*. Velika 8°, 450 str. Nakladem Pčelarskoga družtva za Česku, u Pragu 1877—78. Ciena 2 for. 50 n.

12. Kolrus P., *Kratka rukojet moudrého včelareni* u Pragu 1877. II. izd. 8°, 100 str., ciena 50 n.

13. Učik L., *Včelareni*. Skup znanostih potrebitih za uspješno njegovanje pčela, 250 str. 8°, ciena 1 for. 30 n. Tisak Kolara i druga u Pragu g. 1878., dodano je nekoliko slika.

II. Spisi anatomički i physiologički.

1. Ruth prof., *O ustrojnosti včely*. sa 30 slika. U Pragu nakladom Jos. Mikulaša u Karlinu, 8°, 69 str., ciena 90 n.

2. *Tri velke diagramy* za pčelarska predavanja u družtvih i školah, kano što i

3. *32 slike u 4 skupine* za zornu obuku o ustroju pčele. Obie posljednje riedkosti su značaja kosmopolitičkoga, bile su izložene u medjunarodnoj izložbi u Pragu g. 1879. od redakcije „Českoga Pčelara"

III. Spisi pathologički.

1. Liška P., *Morovina a hniloplod*, iliti pogubne posljedice okuženoga i nedisateljnoga zraka u košnici. U Pragu 1870. Nakladom spisatelja, 62 str., ciena 64 n. U komisiji knjigoprodaje Jos Mikulaša.

B. Drugi red pčelarskih tiskopisa, spisi periodički.

I. Časopisi.

1. *Pritel mladeže* od g. 1837. sadržaje: Razgovor o pčeli prigodom javnoga izpita od Jos. Kučere.

2. *Česka Včela* od g. 1840. sadržaje a) na str. 90.: *Slovo k ochrane včel* (rieč za zaštitjenje pčela) od Fr. Bojanickoga; b) na str. 195. Včelarstvi v jižnich Čechach od Jos. Vondre, c) na str. 311.: Včely, od K—ka.

3. *Včelar* od g. 1866—75. pod ovim naslovom, prvobitno prilog „Občanskych novin", brzo pako samostalni časopis mjesečno izlazeći, a g. 1875. u svom 9. godištu dobio je naslov:

4. *Česky Včelar* te postane glasilom „Ustredni včelarske jednoty zemske v Čechách". Ovo je prvi časopis pčelarske struke. Izlazi mjesečno. Članovi ma kojega pčelarskoga družtva dobivaju ga za 80 nč. a nečlanovi 1 for. 50 n.

5. *Včela Brnenska* t. j. organ moravskoga pčelarskoga družtva, izlazi od g. 1867. u Brnu, tiskom V. Burkarta. Izlazi mjesečno na jednom tabaku i članovom moravskoga pčelarskoga družtva šalje se badava. Od proljeća godine 1877. do proljeća g. 1880. bio je pravim urednikom revni pčelar g. Liborius Scholz te je istovremeno redigovao: Honigbiene von Brünn.

6. *Česka Včela*, organ pčelarskoga družtva za Česku u Pragu. izlazila je od godine 1873. do 1875. Ove se je godine konstituovalo središnje česko pčelarsko družtvo i učini Českoga Včelara svojim centralnim organom českih pčelara i svih njihovih družtva, uslied česa Česka Včela prestane izilaziti.

7. *Včelarske Listy*, časopis pčelarskoga družtva za Česku u Pragu, od g. 1877.—1878. Samo dva godišta.

8. *Včela Chrudimska*, glasilo prvoga českoga pčelarskoga družtva, časopis praktičnomu pčelarenju posvećen. Počeo je izilaziti g. 1877. kroz 2 god. kano prilog „Česko-slov. Hospodarskecho Listu", treće pako godište bijaše već samostalni časopis. Sada ne izlazi više. Urednikom bijaše Alois Thuma, koji i inače redigovao pčelarske koledare.

Premda gradivo sljedećih časopisa nije izključivo uzeto iz pčelarske struke, to ipak zaslužuju, da se spomene, jer uviek posvećuju pozornost pčelarstvu. I to su sljedeći časopisi.

9. *Uredni Vestnik rady zemedelske pro kralovstvi česke*. Izlazi mjesečno na jednom arku. Članovi gospodarskoga družtva plaćaju na godinu 1 for.

10. *Pražke Hospodarske Noviny*, utemeljene g. 1878. Osobitu njegu posvećuju pčelarstvu. Izilaze nakladom I. Otto-a u Pragu.

11. *Hospodar*, sada je deseto godište. Prije bio vlastnik Jos. S. Vilimok, sada H. Tittel. Časopis je posvećen svim granam racionalnoga gospodarstva.

12. *Včelka,* gosp. illustrovani časopis za gospodare, šumare, pčelare, voćare i ljubitelje gospodarstva. Izilazi u Chroustovu. (Bohdalov — Polna).

II. Predavanja i izviešća družtva, spisi svečani.

1. *Spis o včelach* na zapovied sl. kr. ug. namjestničtva izdade Jos. Toldy na magjarskom jeziku, na češki preveden i izdan g. 1879.

2. *Izviešće pčelarsko* o njegovanju pčela u dvostrukih košnicah sa osobitim obzirom na magazine i obične košnice, izdano po P. Čaploviću iz Honta. Po II. njemačkom izdanju preveo I. B. Sa jednom tablom, 8⁰, str. 92. U knjižari Ant. Dolla u Beču. (Jungmann o tom veli: Stvar dobra, jezik u sredini izmedju českoga i slovačkoga).

3. *Vyročni správy odboru* (godišnje izviešće struke) *včelarskeho c. kr. mor. sl. hospodarske společnosti* (družtva) *v Brne* za godine 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865. Skoro sva ova izviešće pisana su vještim perom dr. Živanskoga.

4. *Obsah prednašek o prumyslnem včelarstvi* (Sadržaj predavanja o rationalnom pčelarstvu) izdalo ga je moravsko pčelarsko družtvo u Brnu 1869. Sastavio ga je dr. Živansky, predsjednik moravskoga pčelarskoga družtva.

5. *Seznam prvni velke včelarské vystavy* (katalog prve velike pčelarske izložbe) koju je pomoćju sl. gospodarskoga savjeta kraljevine Českе priredio. „Ustredni zemsky včelarsky spolek pro Čechy“ u kolovozu g. 1877. u Pragu, u Bubenču.

5. *Katalog včelarske mezinarodni vystavy* prigodom XXIV. sastanka njemačkih i austrijskih pčelara u Pragu, u rujnu g. 1879. na streljačkom otoku. Nakladom izložbenoga odbora. Ciena 20 n.

7. *Dar dan članovom XXIV. sastanka* njemačkih i austrijskih pčelara prigodom one svečanosti u Pragu. a) Znamenovanje pčele kod starodavnih naroda. b) poviest pčelarstva u Českoj. c) Statistika pčelarstva u U Pragu 1879.

III. Kalendari, sbornici i pčelarski notesi.

1. *Včelarsky kalendar* za običnu g. 1870. Godište I. sastavio Alois Thuma u Hrudim-u, nakladom prvoga hrudimskoga pčelarskoga družtva, tiskom Stan. Pospišila u Hrudimu.

2. *Včelarsky kalendar* za običnu god. 1871. Godište II. od ovoga izidje jošte i treće godište pod naslovom:

3. *Sbornik včelarski* za g. 1872—1873 godište I. Sastavio ga Alois Thuma, sa slikom glasovitoga pčelara Sam. Jarkovskoga. U Pragu. Tisak I. Otta.

4. *Kalendar českych včelaru* za god. 1875. sa praktičnimi bilježkami i slikom Ivana Ev. Kletečke, priredio ga P. V. Čermak. Ciena 50. n. Tisk. i nakl. Jos. Mikulaša u Pragu u Karlinu

Tobolka (bilježnica, notez) *českych včelaru,* koju je priredio P. Josip Kólrus. U njoj je izbor važnih pčelarskih zasada po mjesecih poredan, kano što i iskreni savjeti početnikom i manje izkusnim pčelarom, nadalje slika Sam. Jarkovskoga. Nakladom Jos. Mikulaša u Pragu, 8⁰, 155 str. ciena 1 for. Ovaj spis bio je ne svjetskoj izložbi u Beču god. 1872. odlikovan počastnom diplomom.

C. Spisi zabavni, za mladež opredieljeni i popularni.

I. Spisi popularni.

1. *Vytah z novoskušeného včelare* (izvadak iz novoizkusnoga pčelara) ili-ti knjiga o pčelah, koju napisa Antun Janša u Ugarskoj Skalicii 1775.

2. Ant. Janša: *Podstatná naučeni a sprava v chovani včel* (valjana nauka i izriešeć o njegovanju pčela) iz njemačkoga na češki jezik preveo K. Trutnovski u Pragu 1777.

3. *Aučinlivé zpravování včel* (revno upravljanje pčela) za prosti puk sa potrebitimi tablami i pčelarskim kalendarom u Pragu 1789.

4. *Nová včelni kniha* za seoski puk u c. kr. zemljah od Jos. Ant. Janiša, župnika u Hostivaru, blizu Praga. U Pragu kod I. F. Schönfeldu 1790.

5. *Obsah potrebnich naučeni a pravidel* (sadržaj potrebnoga naučenja i pravila) „po kojih se pčele razborito i uspješno njeguju“. U Banskoj Bystrici od Jos. Tumlera napisa Ivan Glosyus. 1792.

6. *Moudry včelar* ili-ti nauka, na kakov način se pčele kroz cielu godinu uspješno njegovati dadu itd. Od V. Pomocnika u Pragu, u komisiji I Buchlera 1811.

7. *Rozmlouváni o včelarstvi včelaka mlynare i vinare* (razgovor o pčelarstvu pčelara, mlinara i vinogradara) od Slovaka. U Požunu, kod baštinika Belnay-a 1816.

8. Zykán, Včelarstvi.

9. *Kratke ponaučeni o včelarstvi,* preveo iz njemačkoga Al. W. Šembera u Brnu 1840. U komisiji Fr. Gastla 8⁰ str. 58.

(Nastavit će se).

Što nam valja činiti, da si pčelarstvo unapredimo?

Piše profesor **A. E. Jurinac.**

Nikako nemože se niekati, da je medju svimi strukami gospodarstva pčelarstvo najviše zapušteno, te da je sadanje stanje pčelarstva, ako ga sa nacijonalno-ekonomičkoga gledišta motrimo, upravo kukavno. To reče barun Berlepš za pčelarstvo njemačko u god. 1873! A što bismo mi kazali za pčelarstvo hrvatsko? Ta mi smo tek počeli pčelariti!

Pošto je obćenito priznato, da u racijonalno pčelarstvo uložena glavnica od svih gospodarskih strukâ najviše postotaka nosi, to mislim, da je dužnost svakoga hrvatskoga pčelara nastojati prvo, da pčelarstvo postane narodnim zanimanjem, drugo, da se naše pčelarstvo do onoga stupnja usavrši, da će ono biti stalnim vrutkom dohodaka za podmirivanje potreba naroda.

Kako da to postignemo? — Zar ne cienjeni drugovi pčelari, da bismo najprije došli do svrhe, kad bismo radili onako, kako rade pčelari drugih naroda: mi bismo najprije hrvatsko pčelarstvo usavršili, kad bismo svake godine u raznih stranah naše domovine sastajali se u pčelarske skupštine i tudjer razna pčelarska pitanja razpravljali i pčelarske izložbe obdržavali; kad bismo stvarali u raznih stranah naše domovine pčelarska družtva itd. Ali naša sredstva tako su čedna da mi, nastojeć naše pčelarstvo usavršiti, nemožemo istimi stopami stupati, kojimi idu pčelari drugih naroda. Tko će nama omogućiti izložbu pčelarsku? Tko će nama pružiti stotine novacâ za nagrade vrstnim izložiteljem, kako to drugdje biva? Tko će stvoriti pčelarsko družtvo od pčelara, kakovi su sada, koji ili neosjećaju potrebe udruživanja, ili pako nalaze se (a to je obično!) u takovih novčanih okolnostih, te im se nerači ni pare žrtvovati u družtvene svrhe?

Nu, ako nam i manjkaju važna i mnoga sredstva, kojimi razpolažu pčelari drugih naroda, to nam ipak u naših čednih okolnostih preostaje još toliko sredstavâ za pobudjivanje interesa za pčelarstvo u svih slojevih naroda našega, da ob uspjehu nastojanja našega, upotrebe li se ova čedna sredstva svestrano i ozbiljno, te uvaži li se ta obstojnost, da je Hrvatska za pčelarstvo vanredno prikladna i da se ovdje obično sa manje pčelarske vještine dade više postići, nego u sjevernih predjelih često postigne i majstor u pčelarstvu, te uzme li se napokon u obzir, da već sada u svih strana naše domovine imade valjanih, naobraženih i za pčelarstvo svom dušom zauzetih pčelara, — to, rekoh, ob uspjehu našega nastojanja nemože biti dvojbe.

Kod nastojanja, da se kod naroda pobudi interes za pčelarstvo, nesmije se nikad zaboraviti, da se na pčelarenje nemože i nesmije nitko siliti, već da se za pčelarstvo ljudi moraju predobiti. Ja sam uvjeren, da neima nigdje na svietu pčelara, koj bi pčelarom postao pod moraš, već smo svi, što nas ima, postali pčelari, što budi od naravi nalazimo zabavu u motrenju pojava prirodnih, budi pako, što smo slučajno došli u bliže obćenje s kojim god pčelarom, te kad smo se polako sa vanredno zanimivim životom pčele upoznavali, te kad smo vidjeli, kolikom ljubavju nam poznati pčelar susreta pčele, počeli smo i sami osjećati nagnuće, da se bavimo pčelom, da si pribavimo po kojega pčelca, to jest da postanemo sami pčelari. Znadem ja, da nas je mnogi već od djetinstva osjećao osobitu simpatiju za pčelu, znadem da je mnogi od nas već kao diete rado zavirivao kroz plotove u tudje pčelinjake i u obće se rado u blizini pčela desio. Znadem, da bi svaki pčelar mogao cielu poviest pripoviedati o tom, kako je pčelar postao. Sjećaš li se mili druže, one čiste radosti, koju si osjećao, kad si svoj prvi koš pčela stavio na dasku u vrtu? Ciela kuća se radovala tvom prvom pčelcu! Sjećaš li se, kako si prvih dana tvoga pčelarenja, svaki slobodni trenutak upotrebio, da se u blizini tvojih miljenicâ nalaziš, da se njihovim lietanjem zabavljaš. Da, liepa, nedužna bila je to zabava, na kojoj ja svakomu čovjeku, koj ju je uživao ili ju uživa, čestitam.

Ja ću u sliedećih redcih pokušati, da izbrojim njekoliko načina, na koje bismo mogli u narodu pobuditi interes za pčelarstvo, ali uz to ugodnu gojim nadu, da će još tko od cienjenih drugova pčelara o tom svoje mnienje u „Hrvatsku pčelu“ napisati.

1. Kao što je tiskarstvo neprocienjive važnosti za znanost u obće, ono je isto tako važno za usavršivanje svih struka gospodarstva dakle i pčelarstva. Samo pomoću pčelarskih knjiga i novina uzvinulo se pčelarstvo do onoga savršenstva, kako ga danas pred sobom imamo. Knjige i novine su poprište, na kom može svaki, koj se dosta jakim osjeća mejdan dieliti; knjiga je mjesto, gdje može svaki pojedinac uspjeh svoga rada svietu priobćiti, il mjesto, gdje može pojedinac naučiti ono, što su drugi izumili i stvorili. „Bez pčelarskih novina bilo bi djelo ovakove savršenosti, kao što je moje, nemoguće. Nikoji genij, nikoja marljivost pojedinca nebi ga mogla stvoriti“, veli barun Berlepš za svoju za sada najbolju pčelarsku knjigu. Stoga razloga pozdraviše svi hrvatski pčelari „Hrvatsku pčelu“

velikim veseljem, kad je u ožujku 1881. makar pod slavonskom kapom prvi put svjetlo ugledala. „Hrvatska pčela“ neka nam pčelarom bude središte, oko kojega će se rad naš na polju kristalizovati u sve veći i veći alem-ledac, kojega sjaj će jednom razpršiti pčelarsku tminu u našoj domovini, te naši potomci neće pčelareć tapati po gustoj tmini, čekajuć na pčelarsku sreću, već će oni, baveć se pčelarstvom na temelju obširnoga poznavanja života pčelinjega, onako silnoga blaga iz pčelarstva crpiti, kako ga crpe pčelari naobraženih naroda. Cienjeni drugovi pčelari! Milostivom podporom vis. vlade, nastojanjem odbora pčelarskoga družtva u Osieku, bezprimjernom požrtvovnošću urednika „Hrvatske pčele“ najvažnije sredstvo za pospješivanje našega pčelarstva imademo u ruci. To sredstvo moramo cieniti i svestrano ga upotrebiti. Moramo nastojati, da će biti čim više i čim boljih članaka u „Hrvatskoj pčeli“.

Akoprem se našoj „Hrvatskoj pčeli“ važnost za naše čitajuće občinstvo nikako poreći nemože, to ipak mislim, da će se, kako sada stvari stoje, gdje narod slabo čita samom „Hrvats. pčelom“ u narodu samom malo postići. Za popularizovanje pčelarstva treba žive rieči, treba vidiva primjera.

2. „Pošto je izkustvo jasno pokazalo, da narod imenito seljake nije moći niti knjigom, niti riečju već jedino primjerom poučiti, to nepreostaje drugo, nego, ima li se racijonalno pčelarstvo u narodu razprostraniti, valja na gospodarskih zavodih i na svećeničkih i učiteljskih seminarih posebne učitelje za pčelarstvo imenovati, da dotična gospoda, kad će svoje zvanje nastupiti, narod primjerom i pokazujuć na pčelcu narod u pčelarstvu poučiti uzmognu.“ To tvrdi barun Berlepš, to tvrdi pčelar koj je svu svoju veliku naobraženost, sav svoj život, sav svoj barunski imetak posvetio proučavanju pčele, to tvrdi pčelar Dzierzonu posve ravan. Pošto je dakle s jedne strane dokazano, da je pčelarstvo najunosnija struka gospodarstva u obće, a napose u našoj domovini gdje je klima i tlo za pčelarstvo osobito prikladno; i pošto s druge strane izkustvo uči da se narod samo vidivim primjerom može predobiti za kakvo godj koristno novo zanimanje, to nepreostaje drugo, nego nastojati, da se prije svega čim više knjizi vještih ljudi, kojim je po njihovom zvanju medju narodom živjeti, dakle da se čim više gospodara, šumara, učitelja i svećenika pčelarstvu posveti i u pčelarstvu naobrazi. „Svećenici i učitelji prvi su zvani, da kao apoštoli pčelarstva na malo, vlastelini, pčelareć u veliko u istu svrhu na veliko da djeluju. Jer, ako se imade pčelarstvo vremenom sasma izcrpiti, to se neimadu samo siromašni i nenaobraženi ljudi pčelarstvom baviti, već se imadu i inteligentni ekonomi, koji imadu sredstva, pčelarstvu posvetiti, veli b. Berlepš.

3. „Kako svaka struka, valja da se i pčelarstvo temeljito prouči,“ veli Gravenhorst. Sasma naravno! Mi želimo, da naš narod u čim većoj mjeri pčelari, i k tom želimo, da nam narod umjetno pčelari pak želimo, da nam gore spomenuta gospoda ekonomi, šumari, učitelji, svećenici i vlastelini narod u pčelarstvu podučavaju. Ta želja, dok ostaje samo želja, jest doista opravdana ali zahtievati od rečene gospode, da oni narod u pčelarstvu upućuju, tako dugo je nepravedno, dok se dotičnoj gospodi nepruži prilika, da se oni u školi pčelarstvo nauče. Ili zar se može pravedno od spomenute gospode zahtievati, da oni ulažu novaca i vremena u gospodarstvenu struku, koje oni nerazumiju te od koje oni dosljedno koristi očekivati nemogu? Zar se može razložno zahtievati od koga, da njekoga poučava u šumarstvu, stočarstvu, vinogradarstvu, itd. ako nije imao prilike, da se sam teoretično i praktično sa dotičnom strukom upozna? Ili zar će tko pravedno zahtievati, da dotična gospoda mnogo novaca i vremena potroše, da se najprije samouci nauče pčelariti, a onda da drugoga uče? Samouka je kako je poznato, preskupa, da bi ju tko drugom na korist htio platiti, one ljude izuzev, koji pčelare iz zabave. Šta je dakle činiti, da si pribavimo ljudi, koji će biti vrstni, da narod u pčelarstvu pouče? Ako mi želimo, da se po vremenu pčelarstvu posvete ljudi pismeni, naobraženi, ljudi, koji po svom zvanju imadu medju narodom živjeti, to treba najprije da budu ovi ljudi na strukovnih školah u pčelarstvu temeljito upućeni, treba, da na strukovnih školah bude namješten posebni učitelj za pčelarstvo, koji će pčelarstvo onom važnosti i tako predavati, da će polaznici strukovnih škola, kad škole ostave, sa sobom ponieti osvjedočenje, da je pčelarstvo isto tako koristno, ako ne koristnije, kao svaka druga struka gospodarstva. Bilo bi veoma probitačno, da se vis. vlada sad već pobrine za vješte pčelare, koji bi u najgorem slučaju barem temporarno na rečenih strukovnih školah pčelarstvo učili, i na koje bi vis. vlada u svakoj eventualnoj potrebi računati mogla. I doista je šteta, da u našoj eminentno-agrikulturnoj domovini, gdje se sve

moguće gospodarske struke uče, neima nijednoga posebnoga učitelja za pčelarstvo! Ako se nebude u strukovnih školah učilo pčelarstvo, dugo ćemo čekati na dobu, kad će se umjetno pčelarstvo u narodu početi širiti. „Ako mnogi kod unapredjivanja pčelarstva“, veli barun Berlepš, „imenito na sudjelovanje pučkih učitelja računaju, varaju se, jer kakova su to gospoda sada, nije ih moći upotrebiti. Svakako bilo bi učiteljstvo zvano, da narod primjerom pouči i tako pčelarstvo po mogućnosti širi, ali da to uzmogne, mora se novi naraštaj u školah naobraziti“. . . .

4. Rekao sam prije, da je kod nas još sada težko pčelarske skupštine i izložbe priredjivati. Ali mi bismo si mogli sa učiteljskimi godišnjimi skupštinami u tom obziru pomoći. Na učiteljskih skupštinah, pošto bi se riešila od vis. vlade predložena i druga škole tićuća se pitanja, moglo bi se predavati o pčelarstvu, kako je to već na nekih skupštinah učinjeno, i mogle bi se pčelarske sprave i pčelarski proizvodi, a i same pčele izložiti, to jest mogle bi se pčelarske izložbe prirediti, te bi na taj način učiteljske skupštine u mnogom nadomjestile prave pčelarske skupštine i izložbe. Pčelarska pitanja dakako nebi se valjda mogla razpravljati, pošto je svrha učiteljskih skupština razpravljanje školskih, a ne pčelarskih pitanja. Spominjem samo još, da bi se u interesu pčelarstva, kao i u interesu skupštinara učitelja i izložbu posjećujućega obćinstva imalo dozvoliti, da bi i neučitelji pčelari pčelarske sprave i proizvode izložiti mogli.

Svakoga priznanja vriedan početak izložbâ spojenih sa učiteljskimi skupštinami već je učinjen: na raznih skupštinah bijahu izložene ne samo pismene i risarske radnje, ručno djelo, obrtni predmeti, ratarske sprave, voće, itd., već se je tu vidjelo i raznih pčelarskih predmeta, medju kojimi bijaše najzanimivije stakleno zvono puno lipinoga meda, koje je izložio učitelj Stj. Lepušić, od svete Jelene na učit. skupštini u Križevcu. Liepo započeto treba nastaviti i u većoj mjeri izvesti, pa eto pčelarskih izložbâ! A da ima učitelja hrvatskih, koji bi bili voljni izlagati pčelarske predmete, dokazao je netom spomenuti učitelj Lepušić i onda Orlić. M. Orlić, učitelj u Vrhovini u Hrvatkoj, izložio je ćak u Kraljevcu (Königsberg) u Pruskoj, 12 bočica raznovrstnoga frcanoga meda i komad medom napunjenoga saća.

5. Kao što imadu druga hrvatska družtva, za pr. „Matica hrvatska“, „hrvatsko arkeologično družtvo“, hrvatsko planinsko družtvo“ i dr. svoje povjerenike, koji zastupaju sve moguće interese svoga družtva, tako neka si imenuje „Slav. pčel. družtvo“ svoje povjerenike po svoj Hrvatskoj. Ja sam uvjeren, da imade u svih stranah naše domovine pismenih, naobraženih pčelara, koji bi voljni bili, da kao povjerenici „Slav. pčel. družtva“ djeluju u korist hrvatskoga pčelarstva u obće, a družtva napose. Svaki povjerenik imao bi izvješćivati „Hrvatsku pčelu“ o pčelarstvu svoje okolice, imao bi pribavljati suradnike i predplatnike „Hrvats. pčeli“, u obće imao bi posredovati medju pčelari svoje okolice i družtvom. Da bi ovakovi povjerenici mogli mnogo koristiti hrvats. pčelarstvu, po sebi se razumije. Pčelarstvo je kod nas neobradjeno polje, na kom može svatko, koj je voljan, raditi i radom dokazati često izticanu ljubav prema svomu narodu. Ovdje neima mjesta izpričavanje nerada pomanjkanjem novčanih sredstava, jer pčelarstvo neiziskuje toliko glavnice, koliko dobre volje za rad.

6. Gdje je moguće, neka se stvori pčelarsko družtvo kao podružnica „slav. pčel. družtva“. Povjerenici imali bi osobito oko toga raditi, da barem jedno 20 pčelara svoje okolice sklone na to, da bi voljni bili stupiti u družtvo pčelarsko i u ime članovine koju paru žrtvovati. Podružno družtvo uživalo bi iste koristi od središnjega, kao ono u Valpovu.

7. To pčelarstvo bilo bi veoma probitačno, kad bi obćine bile pridržavane, da svomu učitelju, koj bi voljan bio pčelariti, na obćinski trošak u školskom vrtu pčelinjak prirede. Uz svaku pučku školu na selu vidjeti je i školski vrt i ciepilnjak, a uz koliko pučkih škola vidjeti je i pčelinjak? Istim pravom, kojim se od obćine zahtieva, da učitelju pribavi vrt i ciepilnjak, može se od nje zahtievati, da svomu učitelju sagradi pčelinjak, dapače još većim pravom radi toga, što će se za njekoliko godina za pčelinjak izdani trošak od prodana meda i voska nadoknaditi makar učitelj s početka i najprimitivnije u običnih košnicah pčelami baratao. Vidio sam u našoj domovini okolica, gdje je sva prilika na pčelarstvo: pčelinja paša traje od rana proljeća do kasne jeseni; ima tu polja, livada, šuma i vode; ima lieske i vrbe, voćaka puno je selo, heljda cvate, da je milina, — a pčelâ tek koji koš pod strehom siromašna seljaka. Zar nije očita šteta, da u o ovakovoj raj-okolici neima nijednoga vrstnoga pčelara? Nenuka li savjest na pčelarstvo naobražene ljude, koji u ovakovoj okolici živu?

(Nastavit će se).

Najvažnija znanstvena i gospod

Po O. C. Š.

Roj		
sastoji iz	važe kilograma	Matica leže jaja obično od veljače do rujna na dan 700—3000, u godini oko 200.000, za cieloga svoga života do 1,000000
1 matice, 0—500 trutova, 7000—30000 radilica	1—3	

Pčelac, u kom ima	sakuplja na dan	Odbacuje na godinu			Potroši preko zime
		meda	roja	voska	
	kilograma	kilograma		kilograma	kilograma
10.000 radilica	1/4	0	0	1/4—1/2	8
20.000 „	3/4	4	1		9
30.000 „	2	10	2		10
40.000 „	3	25	3		11

Na prostoru od 1 četvornoga decimetra nalazi se na obih strana sata	Vosak		Toplina u sjedištu
	biva gnjecav pri toplini od	topi se pri toplini od	
radiličkih stanica . . . 560 trutovskih stanica . . . 450	30° C.	63° C.	zimi . . 20—22° ljeti . . 25—35°

rstvena pravila pčelarstva.

astavio B. P.

Razvitak pčele	jaja	ličinka	čahura	Ukupno	Doba života	Iznosi dužina	duljina krilaca	težina
	d a n i					milimetara		grama
atica	3	6	7	16	3—5 god.	16—18	24	0·16—0·21
trut	3	6	15	24	3—4 mjes.	15	28	0·23
dilica	3	7	11	21	$1^1/_2$—9 mjes.	12—13	23	0·11

laki pčelac broji za doba rojenja (mjesec svibanj, lipanj)		Za 1 kilogram voska potrebuju pčele	kilograma	Specifična je težina
naticu	1	meda	10	meda 1·39—1·43
rutova	2000—5000	cvjetnoga praška	1	voska 0·95—0·96
adilica . . .	30.000—60.000			
aleženih stanica	60.000—70.000			
aleženih matičnjaka	1—15			

čela	Pčela ukoči se pri toplini od	prestaje raditi pri toplini od	najmarljivija pri toplini od
.	7—10° C.	37° C.	22—25° C.

Odlomak iz rječnika za srpske i hrvatske pčelare od Jovana Živanovića.

Medjani sok. Blumensaft. Nectar. Medljani sok nalazi se na različnim mjestima u cvijetu kako koje biljke. Na što je biljci medljani sok učeni ljudi, koji se ovijem baviše, različno su mislili. Tako Pontedera 1720. g, u svojoj knjizi Dissertationes botanicae mislio je da je medljani sok biljci na to, da joj hrani embrio. Ovo mišljene Pontederino u glavnome usvojio je i Linej u svojoj razpravi Nectaria florum od godine 1763. On je i nadio ime onom organu, u kom se nalazi medljani sok, nectarium. U osamnaestom vijeku botaničar Kelrajter došao je do toga zaključka da je medljani sok na to, da ga pčele sabiraju i da od njega grade saće. Godine 1793. Hristijan Konrad Sprengel, bogoduhovan prijatelj prirode, osobita oštra uma posmatrač i fini mislilac — kao što ga naziva Dr. Dodel-Port, profesor botanike u ciriškom universitetu — izda svoju knjigu: Das entdeckte Geheimniss der Natur im Bau und in der Befruchtung der Blumen. U ovoj knjizi veli ovaj bogoduhovan čovjek da insekti oplogjuju biljke dolazeći na njih zarad nektara i da svi oni cvjetovi imaju nektara, po kojima insekti lete. Na ovo mišljenje Sprenglovo niko se nije ni obzirao, dok ga nije Darvin na svjetlost opet iznio. Konrad je Sprengel predšastvenik Darvinov u teoriji o cvijeću. Godine 1839 pisao je Lorenc Oken o nektarijima držeći ih za okržljavile prašnike. Godina 1859. znamenita je s toga što je te godine Darvin izdao svoju znamenitu knjigu o „postanju vrsta“, u kojoj je uskrsao ne samo Lamarkovu teoriju nego i Spreglovu teoriju o cvijeću. Rezultat Darvinova ispitivanja o medljanom soku jest da medljani sok, a pored njega miris cvjetni i različita boja cvjetna ništa drugo nijesu, nego mamac za insekte, koji sabirajući po cvjetovima medljani sok prenašaju cvjetni prah na tučak ženskoga cvijeta, te tijem oplogjuju biljke. Medljani sok služi cvijetu na to, da privlači insekte kako bi se preko njih oplodio cvijet. Nektarije je u cvijetu organ, u kojem se stvara medljani sok, koji je insektima hrana, te jih cvjetovima privlači. Do istih rezultata, do kojih je došao Darvin u ovoj stvari, došao je i slavni Herman Miler u svoj knjizi Die Befruchtung der Blumen durch Insekte und die gegenseitigen Anpassungen beider, pa onda Hildebrando, Frederiko Delpino, A. Kerner i Lubok u svojoj knjizi Blumen und Insekten in ihrer Wechselbeziehung. Da nije medljanoga soka u cvjetovima, hiljadama hiljada vrsta cvjetnih izčezlo bi sa lica zemljina, jer nebi pčele i drugi insekti na njih dolazili, te se ne bi mogle nikad oploditi niti sjemena donijeti za dalje razplogjivanje. Medljani je sok ona čvrsta sveza, koja veže pčelu i druge insekte za biljku. Pčele ne mogu živjeti bez medljanoga soka, a mnoge biljke opet još manje mogu opstati bez pčela i drugih insekata preko kojih biva oplogjivanje u cvjetovima njihovim. Na posljetku dužnost nam je spomenuti mjesto iz botanike mnogo zaslužnoga Dr. J. Pančića o medljanom soku: Nektarije, koje se u mnogom cvijeću fanerogamnih biljaka vigjaju, nijesu ni u kakovoj svezi sa plogjenjem, ali privlače insekte, bez kojih mnogo krat nebi moglo biti zaplogjenja, i tijem neposredno prinose ka izvršenju ovoga važnoga posla“ (str. 106), Pitanje nam se sad nameće da kažemo je li medljani sok (nektar) to isto što i med u saću. Pčelari u ovome se ne slažu. Jedni misle da je med nješto drugo, a medljani sok u cvijetu opet nješto drugo.

Drugi opet pčelari drže da je medljani sok i med jedno isto. Prvoga su mišljenja Erenfelso, Etlo, Gjerzon, Fogel, a drugoga su mišljenja Berlepš Dr. Denhof, Gundelah. Po ispitivanju stručnih ljudi držim da ovo drugo mišljenje nema nikakva osnova. Dr. Eduardo Asmus ispitao je ovu stvar znanstveno i došao je do toga rezultata da je medljani sok nješto drugo, a med opet u saću nješto drugo. Medljani sok sabiraju pčele iz cvjetova u svoj stomak. A med postaje tek od katalitičnoga utjecaja pčeline pljuvačke i od izvjesne temperature u košnici. U medljanom soku — kao što Dr. Asmus kaže — ima trščanoga šećera i nješto bjelančevine. Pčele dakle sabiraju iz cvjetova trščani šećer. Kad je u prirodi prestala paša Dr. Asmus prihranjivao je svoje pčele trščanim šećerom. Pčele su taj šećer pokupile i iz svoga stomaka u ćelice ostavile. Kad je Dr. Asmus ispitao kemijski taj med u ćelicama, nije u njemu našao bjelančevine niti trščanoga šećera, nego grožgjanoga šećera. Trščani šećer pretvori se u grožgjani šećer polagano kad progje kroz stomak pčelin i dodje u kontakt sa pljuvačkom pčelinom i k tome još kad prestoji 72 sahata u košnici pod temperaturom od + 20 do 25° R. Dakle da od medljanoga soka postane med nužna je pljuvačka pčelina i temperatura od + 20 do 25° R. Med kad jede čovjek, peče ga u grlu. To dolazi od pljuvačke pčeline. Što više puti med dogje u stomak pčelin, to sve gore pali u grlu kad se jede.

(Nastavit će se).

Razgovori o pčelarstvu.

(Učitelj, pčelar Matan i seljaci).

Učitelj: No Matane, njeki dan si me upitao što je sa onom tužbom, koju je uprava našega pčelarskoga družtva podniela državnomu odvjetničtvu u Zagreb proti uredniku Avramovih novina.

Matan: Pa znate li sada šta? Avram se fali da iz toga neće ništa biti, pa kaže da taj Vajver ima veliki prijatelja u Zagrebu, a zato da može pogrditi u svojî novinâ kogagod er hoće. Ja vam kažem gospodine, ako taj, kako sam čuo farbarski kalfa, nebude sudjen kako treba, onda ću mu ja naći sudca, koji će ga pitati kako se pošteni naši ljudi napadaju!

Seljaci: Tako je Matane, ta valjda mi nismo ničja kaša u svojoj krvlju s ečenoj zemlji, da nas takav čovjek smije grditi!

Ucitelj: Nežestite se toliko ljudi! Kako vidim Avram htjede Matana samo razjariti. Ma taj gospodin Pfeffer imao stotinu velikih i moćnih prijatelja u Zagrebu, nesmije on zato ipak bezobzirno napadati poštenje drugih. Ovaj put će čini mi se nagrabusiti. Prije njekoliko dana stigla je predsjedničtvu našega pčelarskoga družtva odluka kr. sudbenoga stola iz Zagreba, kojom isti taj kr. sudbeni stol ubavješćuje predsjednika g. Fr. Šmidta ml. veleposjednika u Osieku, da je zaključio, da članak odtiskan u časopisu „Die Drau“ br. 34., kao i članak u broju 49. istoga časopisa sačinjava u čitavom svom sadržaju prestupak uvrede poštenja na štetu pčelarskoga družtva u Osieku označen u §§ 488., 491. i 493 kz. Ujedno je tom odlukom pozvan predsjednik kao zastupnik družtva da imade dalnji svoj zahtjev u roku od 14 dana od dana dostave ove presude staviti. Vidite dakle dragi moji, da je ta stvar do danas pravedno i po naše družtvo povoljno riešena. Sada će samo još imati porota u Zagrebu svoj sud izreći, a ja mislim da će prisežnici exemplarno kazniti takovog čovjeka, koji se nije samo žacao dirati u poštenje pojedinih uglednih i zaslužnih muževa, nego je dapače bezobrazno napao cielo jedno družtvo, koje danas broji do 400 odličnih članova, pa koje je već danas od velike koristi po čitavu našu domovinu.

Matan i seljaci: Ta dat će Bog, uroditi će i naša zob. „Lonac ide sve dotle na vodu dok se nerazlupa.“

Učitelj: Družtvo si je naše izabralo jednog vrstnog zastupnika u Zagrebu, koji će nas pred porotom zastupati; sada se dakle umirite, pa strpljivo čekajte na konačnu osudu.

Zapisnik

redovite odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ obdržavane dne 26. listopada 1884. u družtvenih prostorijah pod predsjedničtvom blag. gosp. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni: gg. *Lucarić Gabro,* blagajnik; *M. Stojanović, N. Sudić* i *I. Heštera,* odbornici; *Fr. Bengjel,* odbor. zamjenik i *B. Penjić,* tajnik, kao perovodja ove sjednice.

Pošto je zapisnik prošle odborske sjednice pročitan i bez primjetbe ovjerovljen, predje se na dnevni red:

I. Glede potvrde družtvenih pravila izvješćuje tajnik, da se je po zaključku prošle sjednice od 6. srpnja t. g. (točka VII.) obratio ponovnom molbom u ime uprave na visoku kr. zem. vladu, te izčekuje što skorije povoljno riešenje.

II. Po zaključku prošle sjednice (točka VIII.) odaslana je po g. profesoru *A. Hržiću* i tajniku izradjena ocjena Plačkovićevoga stroja na visoku kr. zemalj. vladu, kojom se isti stroj u svem odsudjuje.

III. Predsjednik izvješćuje da je po zaključku prošle sjednice (točka XI.) sa dva u to ime izabrana odbornika pozdravio u ime cieloga družtva gradonačelnika velem. g. Miroslava Broschana, koji je tom prigodom obrekao, da će uznastojati, da se školska mladež u gornjem i u novom gradu takodjer praktično u umnom pčelarstvu podučava, pak će zato staviti svakoj od pomenutih škola po dvie džirzonke na razpolaganje.

Cielokupni odbor primi ovaj izvještaj svoga predsjednika na ugodno znanje tom čednom željom, da se ovaj plemeniti naum gradonačelnika već dojdućega proljeća ostvari.

IV. Blagajnik izvješćuje, da je od prilike $^1/_4$ družtvenih članova glede godišnje uplate u zaostatku, ali se nada da će i ovi do konca godine svojoj dužnosti zadovoljiti.

Pošto od članova podružnice u Valpovu jošte nikakova uplata prispjela nije, to se umoljava blagajnik centralne uprave da se glede toga obrati pismeno na predsjedničtvo iste podružnice.

V. Tajnik izvješćuje da je sa blagajnikom zastupao „Slavonsko pčelarsko družtvo“ pri glavnoj

skupštini „Slavonskoga gospodarskoga družtva“ u gor. gradu Osieku.

VI. Na poziv slavne trgovačke komore u Osieku, kojim ista pozivlje ovo družtvo da bi sudjelovalo pri obćoj zemaljskoj izložbi u Budapešti zaključeno je:

„Slavonsko pčelarsko druž vo“ nemože kao družtvo sudjelovati pri iz.ožbi u Budapeš.i i to s razloga što je tomu vrieme prekratko, a drugo što ne razpolaže potrebitimi sredstvi, koje bi neobhodno potrebovalo, ako bi htjelo iole dostojno zastupano biti. Medjutim centralna će ova uprava nastojati po mogućnosti obodriti pojedine članove na sudjelovanje.

VII. Tajnik izvješćuje, da će se uslied temeljitoga preuredjivanja školskoga vrta, morati svi družtveni pčelci premjestiti, te zato predlaže da se tom sgodom umoli slavno gradsko zastupstvo, da bi ovomu družtvu dopitalo podporu za gradjenje uzornoga paviljona, koji bi bio ne samo na ures školskomu vrtu, nego i na poduku školske mladeži prikladan. Predlog se ovaj usvaja, ali ujedno umoljava tajnik da bi do buduće sjednice predložio već gotov plan i proračun za spomenuti paviljon.

VIII. Na predlog tajnika zaključeno je nabaviti posebni kalup za pravljenje Gravenhorstovih svodnjača. Tom sgodom obreče tajnik naći čovjeka, koji će po spomenutom kalupu uz malu uputu znati slamnate svodnjače splesti.

IX. Novi članovi: P. n. gg. *Vaso Muačević,* upravitelj dobara u Bilji; *Ivo Šabarić,* kapelan u Babinojgredi; *Ivan Vrtarić,* gostioničar u Babinojgredi, zatim *Okružna učiteljska knjižnica* u Gospiću i *učiteljska knjižnica* u Otočcu. Obje ove knjižnice pristupiše kao član u družtvo, marom pogl. gosp. Stjepana Grotića, našega nezaboravnoga bivšega županijskoga školskoga nadzornika.

Poleg obstojećih pravila družtvenih uvršteni su ukupni u red podpomagajućih članova od god. 1884.

Pošto nije bilo više predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku dne 26. listopada 1884.

Franjo Šmidt ml.,
predsjednik.

Bogdan Penjić,
tajnik i perovodja ove sjednice.

Razne viesti

— (Najvažnija znanstvena i gospodarstvena pravila pčelarstva). Pod ovim naslovom donašamo našim čitateljem liepi pregled najvažnijih pčelarskih poučaka. Istu tabelu sastavili smo stranom po vrstnijih njemačkih djelih, a stranom i po vlastitom izkustvu. Pri rubriciranju ove tabele držali smo se strogo umnoga njemačkoga pčelara P. Coelestina Schahingera. Za ove u toj tabeli navedene rubrike možemo jamčiti, samo za onu jednu nê, gdje se spominje koliko pčele potrebuju meda i cvjetnoga praška za 1 kilogram saća. U tom su pčelari cieloga svieta nesložni, ali većina ih tvrdi ovako, kako to na preglednoj tabeli označismo. Mi se nadamo da ćemo tom tabelom svakomu pčelaru, a najpače početnikom u pčelarstvu ugoditi.

(Za pčelare.) Pod tim naslovom čitamo u „Pester Journalu“ sliedeće: Ugarsko zemaljsko pčelarsko družtvo pozivlje opetovano sve ugarske pčelare, da u što većem broju sudjeluju buduće godine pri obćoj *„zemaljskoj izložbi“*. Tko želi što izložiti neka se prijavi profesoru *Ivanu Krieschu,* (Polytehnika, Budapešta), od koga će dobiti prijavnicu, kao i sva potrebita razjašnjenja. Za izložke, koje će pojedini pčelari po gore pomenutom družtvu izložiti preuzimlje sav trošak družtvena blagajna.

Tom sgodom javlja ugarsko pčelarsko družtvo, da će od 1. siečnja 1885. počam izdavati strukovni list i na njemačkom jeziku.

Izdaje **„Slavonsko pčelarsko družtvo“** *u Osieku.* *Tiskom* **Dragutina Laubnera** *u Osieku, gor. gradu, kapucinska ulica br. 6.*

Uredjuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cielom arku (8 stranâ). — Članovi družtva dobivaju list bezplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju predplatu od 3 for. a. vr. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 8 novč. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Clanci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **Uredničtvo, Osiek dolnji grad.** Družtveni član, ako se obveže da će sva e godine priposlati izvoran dopis od najmanje 3 tiskane strane u obsegu u družtveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav neplaća godišnjega prineska.

Broj 12. *U OSIEKU, za mjesec prosinac 1884* *Tečaj IV.*

Na izmaku godine.

„Kuća grad i zemlja cijela
Napredna je i vesela,
Kada u svem sloga vlada;
A bez toga sve propada!

Ovim brojem završujemo IV. tečaj našega glasila, ali ujedno zaključujemo godišnji rad preporodjene „Hrvatske pčele.“ Ponosom možemo uztvrditi da nam se naša nada, koju uzgojismo izdav prvi broj „Hrvatske pčele,“ nije izjalovila. „Hrvatska pčela“ ako i nije stvarala čudesa tečajem ove godine, to je ona ipak u mnogih probudila želju za umnim gojenjem pčela, a i mnogi taj gordički čvor pčelarski riešila. Mi se nadamo da će nam se priznati, da se je „Hrvatska pčela“ držala vazda točno svoga programa, te je svoje vriedne čitatelje sa mnogimi praktičnimi i znanstvenimi članci obradovala. Ako smo kojiput i zapremili stupce našega glasila članci, koji strogo uzeto nespadaju u pčelarski strukovni list, to nebudi zamjere, ako i sada uztvrdimo da smo to učiniti morali u interesu samoga našega družtva. „Hrvatskoj pčeli“ nije samo zadaća širiti praktično i teoretično znanje umnoga pčelarenja u narod, nego joj je upravo prva i najsvetija dužnost zastupati u javnosti interes družtva i braniti pčelarska prava naša; pa zato mora žigosati svakog, pa bio on tko mu drago, koji se tako daleko zaboravi, te bilo sa strasti ili ludosti, napane u zlobnoj namjeri jedno družtvo, kojega se članovi bez ikakove osobne koristi iz čistoga domoljubja upravo žrtvuju, samo da zapušteno, a ipak toli koristno umno pčelarenje u narodu udome. Istina bog naše je najbolje oružje proti neprijateljem narodnoga napredka i našega podhvata družtveno blagotvorno djelovanje, ali zato se ipak moradosmo poslužiti našim glasilom da u javnosti odbijemo sva ona absurdna i podla napadanja, naperena jedino proti obstanku našega družtva. Nadamo se dakle da nam se ne samo do sada nego ni u buduće zamjeriti neće ako budemo,— pozorno prateć svaki rad i napredak na polju umnoga pčelarstva,— budnim okom stražili čast i poštenje cieloga družtva.

Našim se velevriednim suradnikom, kao dopisujućim družtvenim članovom najusrdnije zahvaljujemo na podpori duševnoj, pak ih uje-

dno molimo, da nas i u buduće što izdašnije podpomognu svojim izkustvom i znanjem. — Samo zajedničkim i neumornim složnim radom, poput pčelicâ naših, dovinuti ćemo se do one mete, kojoj posvetismo već u početku sve naše slabašne sile. Uztrajmo dakle i nadalje na tom polju, te uklonimo drač i kukolj š njega, neplašimo se nikakovih neprilika, snašajmo sve nepravde i protivštine, pa čekajmo mirne duše onaj dan, kada će i pred naša vrata sinuti sunce ljepše i sretnije budućnosti. Naidjemo li u našem pregnuću na kakav odpor, nepopustimo, nego što je veći odpor, to tim većim marom prionimo uz našu stvar, pa je budućnost naša. Ako svrnemo pogledom u prošlost, osvjedočiti ćemo se, da smo već na početku, gdjeno smo još slabi bili, imali boriti raznimi neprilikami i mnogimi neprijatelji, pa kada smo se uz sve to ipak održali i svoju djelatnost toli liepo razgranili, kud i kamo nam je laglje danas, gdjeno sačinjavamo kompaktno jedno tielo u kom je duh čist i neoskvrnjen a uda zdrava i snažna.

Nedajmo se dakle, neklonimo duhom, držmo se lozinke naše: „Složno napred, pa Bog pomozi!“

Konačno još mili čitatelji i ljubezne čitateljice želimo vam da u zdravlju i zadovoljstvu sprovedete božićne blagdane, pa kada se budete uz hrvatsku kapljicu nasladjivali medom i medenom pitom, sjetite se onda vaše iskrene i vierne prijateljice „Hrvatske pčele“.

Uredničtvo.

Književni rad pčelara česko-moravskih i inostranih obzirom na razširenje našega domaćega pčelarstva.

Napisao **Ant. Reinwart**, preveo prof. **J. D.**

Iz „Českoga včelaŕa“.

(Nastavak i konac.)

10. *Vitek: Včelar a spolu ovlar* (Vitek pčelar i ujedno košničar) ili-ti nauka za sve one, koji pčele njeguju ili njegovati mogu, osobito za proste česke gospodare. Po Oettlu izradio At. Dunder u Pragu 1843. Ciena 53. nvč.

11. Dr. Jos. Pečirka: *Vaclav Novak* ili-ti seljak, kakov bi morao biti; knjiga gospodarska. U Znojmu 1847. kod E. Fourniera, tiskom Rohlička u Pragu. 2 diela po 79 n.

12. *Prostonárodní uplne poučení v včelarství,* po najnovijih izvorih napisa Dr. Jos. Kučera u Brnu 1855.. Buchak et Irgang. 94. str. ciena 20 n.

13. Dr. L. I. Melicher: 12 gospodarskih slika: *O včelarstvi.* Ciena 2 for.

14. Liborius Scholz: *Vosk a jeho prava cena.* U Brnu 1866. Nakladom brnenskoga pčelarskoga družtva.

15. Liborius Scholz: *Opravujte špalky!*[1] (Popravljajte košnice). Rieč našim pčelarom. U Olomucu g. 1868. vlastitom nakladom.

II. Spisi za mladež

1. Ant. Duda: *Čteni o včelach pro mladež* (čitanje o pčelah za mladež.) U Pragu kod F. A. Urbanka 1874. u 12°. ciena 30 n.

2. Aug. Rybaricky: *Mala Včelka* ili-ti uvod u razborito pčelarenje za našu milu mladež. U Pragu kod B. Stybla. Predgovor X. 104 str. sa 4 table 30 n.

III. Spisi zabavni.

1. Jan K. Rezáč: *Včelky,* pripoviest za mladež. Sa slikom.

2. *Med a vosk.* Dogadjaji iz pčelarskoga života. Sastavio Jos. Mikulaš Boleslavsky, urednik „Českoga Včelara“ 8° str. 84. ciena 28 n. Obie pripoviedke sačinjavaju 60. broj „Beseda za mladež“.

Ovim smo podali *podpunu sliku česke pčelarske* književnosti i uvjereni smo, da tu nemanjka nijedan malo važniji spis. Ima doduše i razprava i razpravica amo tamo u raznih knjiga raztresenih, nu te je težko sabrati. Tako nalazimo u školskom izvješću slovačkim nariečjem pisanu razpravicu o pčelarstvu od P. Th. Lachmanna, župnika u Buru St. Miklošu. Možemo još napomenuti članke, koji su širjemu obćinstvu namjenjeni.:

Občansky kalendar (gradjanski kal.) od g. 1867. *o medovine* Občansky kalendar od g. 1878.: Pčelarske poslovice u stihovih, pravila za pčelare za svaki mjesec i članak „Mam li či nemam včelariti“.

Občansky kalendar od g. 1880. (Vacl. Jos. Tesar: *Včelarstvi važna grana gospodarstva.*)

Moravan, baština sv. Cyrilla i Methoda za g.

[1] špalek = panj, u kojem primitivni pčelari svoje pčele drže.

1867.: *Stručny prehled rozumneho včelareni v predmluvach.* (Podpuni pregled razumnoga pčelarenja u predgovorih).

Posel z Čech, kalendar za g. 1867.: *O nemoci včel* (O bolesti pčelah)

Iz literature romanskih naroda navadjamo samo dva časopisa, koji uživaju svietski glas i to jeste: francuzki *L' Apiculteur,* Journal des Cultivateurs d' abeilles. Sous la direction de M. H. Hamet, Paris L' Apiculteur, rue Monge 59. Prix de l' abonnement: 6 francs par an. (Sada već 28. godište.) i talijanski

L' Apicoltore, per cura della Presidenza dell' Associazione centrale d' incoraggiamento per l' Apicoltura in Italija. Milano, Piazza Cavour. Redattore A. Visconti di Saliceto. — Izlazi od god. 1868. —

Da bi pako podali podpunu sliku o pčelarskom radu u našoj domovini, moramo napomenuti njemačke pčelarske časopise i glavnije publikacije. Istinito bo veli P. Liborius Scholz: „Kano što pčele ne poznaju nikakovih ograda te za ljudske medje ne mare, već kako daleko modro nebo nad njimi siže i kako daleko njihova ih krilca nose, sve to za svoje zajedničko dobro smatraju, tako ni prijateljstvo pčelara ne poznaje nikakovih zemaljskih granica. Tu neima ni juga ni sjevera, ni iztoka ni zapada, dali je pčelar iz Česke ili Morave, iz Austrije, Poljske, Bavarske, — da — li je Slaven ili Njemac, Madjar ili Talijan, *jedan vez* sve ih veže u zajedničkom prijateljstvu i to je: pčelarstvo“.

Niti nam je moguće, da mimoidjemo radostnu uzajamnost medju središtnim českim družtvom i glavnim družtvom njemačkih pčelara u Českoj. U prosincu bo g. 1879. bje zaključeno, da bude njemački časopis „Der Bienenvater“ zajedničkim glasilom svih pčelara zemlje česke, bili oni narodnosti česke ili njemačke. Napokon navadjamo izvadak iz zahvalnice Prusa *Emila Hilberta* iz Macijeva u Torunskoj, koji je posjetio XXIV. sastanak njemačkih i austrijskih pčelara u Pragu te zahvaljujuć se na prijateljskom i gostoljubnom dočeku veli: „Niesmo došli k vam, da vas naprosto učimo — kako to u vašoj skromnosti u pozivu rekoste — već čast naše njemačke braće iziskuje, da se vaša skromnost prizna i vriedno ocieni, pa vam se iz dna duše dovikne: Mi zagranični posjetitelji glavnoga sastanka bili smo poučeni od vas, i hoćemo, da budemo i nadalje od vas Čeha poučavani. Mali taj kosmopolitički zareznik pčela ne zna samo med i vosak proizvadjati, već ima u sebi tu magnetičku silu, da upoznaje i združuje razne nu susjedne narode — i to trajnije i iskrenije, nego — li bi to ikada pošlo za rukom diplomatičkim spletkam“.

Vršimo dakle milu nam dužnost, ako zabilježimo njekoje jugoslavenske i njemačke pčelarske časopise, koji se budi tiču českoga pčelarstva, bud se moramo na nje radi toga obazrieti, što ih naša literatura jošte neima.

Na prvom mjestu navadjamo glasilo njemačkih pčelara u Českoj *„Der Bienenvater aus Böhmen“* utemeljen i izdan u Petršpurku u Českoj od god. 1875. Urednikom mu je revni pčelar Gustav Budiegizki. Od god. 1880. je i glasilom českih pčelara, koji ga dobivaju za sniženu cienu, ako su članovi kojega českoga družtva.

U Pragu izlazi od g. 1879. pčelarski časopis *„Oesterreichische Bienenzeitung“*. Izlazi svakoga mjeseca nakladom „Družtva prijatelja pčelarstva u Českoj“. Tisak V. B. Čeha. Članovi ga dobivaju bezplatno, inače stoji 1 for. 50 n. na godinu.

U Osieku u Hrvatskoj izlazi svakoga mjeseca časopis *„Hrvatska Pčela“* od g. 1881. Glasilo hrvatskih pčelara. Urednik Bogdan Penjić. Članovi dobivaju „Pčelu“ bezplatno, nečlanovi za 3 for. na godinu.

U Kranjskoj izilazi jezikom slovenskim *„Slovenska čebela“* i njemačkim *„Die Krainer Biene“*, oba časopisa već od g. 1873. Plaća se na god. 1 for. 50 nov. ali učitelji i siromašni pčelari samo polovicu. Oba glasila nastoje u najvećoj slogi oko unapredjivanja pčelarstva i uzdržaje ih „kranjsko družtvo za njegovanje pčela u Ljubljani“ koje se družtvo služi koli slovenskim toli njemačkim jezikom, kako to probit i potreba članova iziskuje.

U Slezskoj izilazi *„Der Schlesische Imker“* glasilo šlezskoga družtva za njegovanje pčela već od g. 1874. u Opavi.

U Moravskoj izilazi osim napomenute: „Včele Brnjenske“ u njemačkom jeziku *„Honigbiene von Brünn“*, glasilo njemačkih pčelara u Moravskoj.

Napokon navadjamo jošte u Pragu izdano izviešće *„Bericht über die XXIV. Wanderversammlung“* deutscher und österreichischer Bienenzüchter in Prag vom 7. bis 11. Sept. 1879, verfasst und zusammengestellt von Jos. Mikulaš Boleslavsky. Ovo izviešće sadržaje sve razprave, koje su u ovom sastanku razpravljane i sve ono, što se na ovaj sastanak proteže. U ovom sastanku rabio se je najviše njemački jezik ali povrh toga čuli su se skoro svi europejski jezici. Debate u izviešću o pčelarskih stvarih su veoma važne, pošto su u njih učestvovali najslavniji pčelari Europe na pr. Dzierzon, Hilbert prof. vitez Sartori iz Milana i dr.

Što nam valja činiti, da si pčelarstvo unapredimo?

Piše profesor **A. E. Jurinac.**

(Nastavak i konac.)

8. Kao što obćine svomu učitelju plaćaju pedagogične listove „Hrvatski učitelj,“ „Napredak“ i možebiti još koji list, tako bi obćine svomu učitelju, koj bi bio voljan pčelariti, imale nabaviti „Hrvatsku pčelu.“ Učitelj na selu gdje neima prilike, da o pčelarstvu s kojim vrstnim pčelarom razgovara, bez pčelarskih novina ili bez pčelarske knjige neće ništa načiniti. Probitačno bi bilo, da bi vis. vlada godišnju podporu „slav. pčel. družtvu“ povisila, da se pučkim učiteljem „Hrvatska pčela“ za pol ciene ili ćak bezplatno uzmogne šiljati.

9. Odnošaj izmedju sred. pčel. družtva i podružnica, respektive povjerenikâ i kroz to svih članovâ družtva imao bi se tako urediti da bi svaki član bio osjeguran, da će u jesen moći prodati med i vosak pod dobru cienu. Tako dugo dok se narod neće uvjeriti, da pčelarski proizvodi imadu dobru cienu, slabo će biti nukan na pčelarenje. To bi se može biti dalo postići time, kad bi pčelarska družtva, odnosno sred. pčel. družtvo svojim članovom pribavljalo kupce, ili kad bi družtva od članova prekupila med i vosak, te bi onda, družtva na veliko prodavajuć sve naše dućane domaćim medom i voskom obskrbljivala i sve domaće potrebe namirivala. Na taj način mislim, bi se najprije zapriečio uvoz inozemnoga pokvarenoga meda i voska,

10. Ako želimo, da bi naš narod po vremenu gojio pčele u stanovih pomičnoga saća, to moramo narodu za porabu preporučivati takav pčelinji stan, koj će biti što je moguće jeftiniji, koj će si narod sa malo orudja i vještine sâm moći praviti i napokon stan, koj će sa pomičnim saćem čim više svojstva sada u narodu svuda razprostranjenoga koša spajati. Takav pčelinji stan je, kako ja mislim, Gravenhorstov koš Ja držim, da će od svih pčelinjih stanovâ pomičnoga saća narodu najprije omiliti Gravenhorstov koš. Jer 1.) pčele u Gravenhorstovom košu izvrstno prezimljuju, pak je on najjeftiniji od svih meni poznatih pčel. stanova pomičnoga saća. Gravenhorstov, od 5 ctm. debelih slamnatih vienaca spleteni i španjolskom trskom vezani koš sa 8 okviraca, koji je po sadržaju jednak našemu običnomu košu, stoji 2 for. 50 nvč., dočim naš obični, tako vješto i od tako debelih vienaca spleteni i trskom vezani koš stoji 1 for. 50 nvč. 2) Pomoću kalupa (tvorila) može si svaki pčelar Gravenhorstove koše sam sasma točno plesti i okvirce praviti, dočim su riedki pili i blanji tako vješti pčelari, da bi si drvene ule točno sami načiniti mogli. 3) Pošto su Gravenhorstovi koši pleteni od slame i pošto su od zgora zaobleni, to pčele u njih bez osobitih priprema izvrstno prezimljuju. 4) Pošto su Gravenhorstovi koši razmjerno veoma jeftini, može si početnik njekoliko koševa za pokus nabaviti te ako se boji dirati u koš pun pčela kako se to početniku uvjek dogadja, ako se ne usudjuje iz koša vaditi okviraca, neka ih spočetka nevadi, neka pčelari kao u običnih koševih. Vremenom kad se početnik na pčele priuči, uvjeren sam, da neće moći želji odoljeti da izvadi po koj okvirac, silno će se obradovati nad prvim, punim meda okvircem, koj je u životu u rukuh imao, okvirci će mu omiliti, on će početi pčelariti okvirci. 5) U Gravenhorstovih koševih dade se upravo tako pčelariti kao i u svakom drugom stanu pomičnoga saća. 6) U onih predjelih naše domovine, gdje pčela nalazi jesensku pašu, shodniji su maleni stanovi, jer se dakako iz malenih stanova pčele češće roje nego iz velikih, te će pčelar od jesenske paše tim više koristi crpiti, čim više ima pčelaca, dočim su u predjelih, gdje paša samo kratko vrieme traje, bolji veliki stanovi, jer kratkotrajnu pašu veliki pčelci bolje mogu upotrebiti, nego maleni.*) Gravenhorstovi koši su i s obzirom na njihovu veličinu veoma shodni za naše predjele, jer su obično manji nego za sjeverne predjele bez jesenske paše opredieljeni Dzierzonovi, Berlepševi, Datheovi itd. uli.

Ja sam uvjeren ako će 20 godina proći prije nego će naš narod pčele gojiti u Gravenhorstovih koših, da bi prošlo više nego sto godinâ prije nego bi narod prigrlio drvene ule spomenutih izvrstnih pčelara radi toga, što su u svakom obziru dobro gradjeni uli, kakove sam si ja od W. Günthera iz Turingije nabavio, vanredno skupi, a jeftino lošo gradjeni uli nesmiju se absolutno

*) Jedna od glavnih mana „Pčelarstva“ od J. E. Tomića jest ta, da se Tomić nigdje neizrazuje o tom, koja vrst pčelinjih stanova i kako veliki stanovi su za fizikalno i biologično geografske odnošaje naše domovine najshodniji. Drugčije moraju biti priredjeni pčelinji stanovi u predjelih, gdje pčela nalazi ciele godine paše, a drugčije, gdje paša samo kratko vrieme traje; drugčije imadu biti uredjeni stanovi pčelinji u predjelih sa jesenskom pašom, a drugčije tamo, gdje jesenske paše neima; napokon drugčije u predjelih, gdje se mogu rojevi dobro prodati, nego u onih gdje imade med i vosak bolju cienu.

uvadjati, ako želimo, da nam narod vremenom počme pomičnim saćem pčelariti. Ako nije drveni ul skrupulozno točno sagradjen, čini i staromu pčelaru silnih neprilikâ kod obavljanja poslova u ulu, kako li neće početniku takav ul omrznuti. S rečenih razloga držim, da ćemo prije do svrhe doći, ako ćemo narodu jeftine Gravenhorstove koše preporučivati.

Neka bude napokon spomenuto, da bi Gravenhorstovi koši bili veoma shodan predmet za izložbe na učiteljskih skupštinah. Gravenhorstove koše i okvirce tako je lahko pomoću kalupa priugotavljati, da bi ih po naputku i uz pomoć učitelja i odrasli seoski učenici praviti mogli. Pletenjem Gravenhorstovih košnicâ po seoskih pučkih školah pod nadzorom učitelja postigla bi se dvostruka svrha: prvo naučili bi učenici i narod ovu košnicu poznavati i praviti, a drugo ova košnica bila bi, barem iz početka, na učiteljskih izložbah zanimiv predmet, te bi se dobro i prodati mogla.

11. Napokon spomenuti mi je još jednu okolnost koja je kadra u povoljnom slučaju jako promicati, a u nepovoljnom znatno priečiti razvoj pčelarstva. Pravedno je naime, da bude svako po državu koristno zanimanje državljana od države štićeno Pa je i zbilja u civilizovanih državah svaka vrst obrta, svaka struka gospodarstva zaštićena, točnim zakonom u najmanje sitnice uredjena, samo pčelarstvo izloženo je zlim uplivom ljudske nenaobraženosti, zlobe i izkvarenosti, samo pčelarstvo nije dosele uživalo zaštite državne, nije uživalo blagodati zakona. Sva zakonita zaštita države prema pčelarstvu izcrpljena je jedinim § 384. obćega gradjanskoga zakonika, koji glasi: „Domaći pčelinji rojevi i druge pitome ili pripitomljene životinje nisu predmet slobodnoga lova, naprotiv ima vlastnik na tudjem tlu pravo na nje samo mora posjedniku tla svaku moguću štetu naknaditi. U slučaju, da vlastnik starca-pčelca kroz dva dana nije nastojao pospremiti roj; ili da je pripitomljena životinja kroz četrdeset i dva dana sama izostala, može jih na obćem tlu svaki, na svojem posjédnik tla za sebe uzeti i pridržati“. Da je ovim paragrafom, koji pčelaru samo dopušta, da si rojeve sa tudjega tla pobere, a drugih barem najvažnijih okolnosti, u koje može pčelar dospjeti, niti nespominje, veoma malo pomoženo, jasno je svakomu praktičnomu pčelaru. S toga mislim, da nije neumjestno, da se mi pčelari već sada vis. zem. vladi smierno preporučimo, da bi dostojala uz savjet praktičnih pčelara a u interesu hrvatskoga pčelarstva skoro izraditi osnovu zakona za pčelarstvo, da bude i pčelarstvo, kao i svaki drugi rad našega naroda, zakonom uredjeno i od države štićeno*).

Varašdin 21. studenoga 1884.

A. E. Jurinac.

Odlomak iz rječnika za srpske i hrvatske pčelare od Jovana Živanovića,

(Nastavak.)

Dr. Asmus prihranjivao je pčele medom kiselim, koji je počeo u vrenje da prelazi i to u velikim obro cima kako bi ga pčele mogle i u ćelice ostaviti. Pa kakav je taj med bio u ćelicama? Nije bio kiseo, nego je dobar med postao kako je prošao kroz stomak pčelin. Iz svega ovoga do sad rečenoga vidi se da medljani sok nije to isto što je med i med postaje od medljanoga soka tek u košnici kemijskim procesom na što osobito upliču organi pčelini, kao: organi za pljuvačku i stomak za med. K ovome imamo da dodamo još da aromu ne dobija med kemijskim procesom, nego od eterskih zejtina, koji su spojeni sa nektarom u cvijetu.

Cvjetni prašak. Der Pollen, Blüthenstaub, das Blumenmehl. Cvjetni prašak nalazi se u cvijetu u prašnicama (anterama). Prašnice sa prašnicama predstavljaju muške organe za oplogjivanje. Cvjetni prašak u prašnicama jeste to isto u biljke što je u životinje muške sperma. Cvjetni prah mora doći na tučak ženski da bude cvijet oplogjen. Posrednik oplogjivanja u biljaka jeste vetar, voda ili insekti. Cvjetni prah biljaka, koje se vjetrom oplogjuju, suh je, a u biljaka, koje se insektima oplogjuju više je zgusnut i ne može ga vjetar raznositi. Cvjetni prah ujedno je i hrana insektima, osobito pčelama. Pčele o samom medu a bez cvjetnoga praha nemogu živjeti, jer u medu nema nitrogena, koji se opet nalazi u cvjetnome prašku i

*) Nakuadno saznao sam još za pet pčelara u Varašdinu: napredan pčelar Böhm goji pčele u ulih pomičnoga saća, a prezimljuje po 10 pčelaca; I. Smodek, posjednik prezimljuje po 6 pčelaca; I. Kerec, nadmostar, početnik; I. Nestl, gradski vrtlar, prezimljuje po 6 pčelaca; Meglobi, poljodjelac, prezimljuje po 4 pčelca. Molim cienjene čitatelje „Hrvatske pčele“, da si moj članak „Pčelarstvo u Varašdinu i okolici“ na str. 20. br. 3. tim popune, kao što takodjer, da si na str. 44. br. 6. i 7., u sredini, izprave mjesto „gorušica (Sinapis arvensis L., S. alba L.“) neka si napišu „Repica (Brassica napus L., var. oleifera“), a na str. 45. istih br. neka mjesto „repica (Brassica napus L., var. oleifera“) metnu „gorušica (sinapis arvensis L., S. alba L.“) A. E. Jurinac.

koji je potreban za održanje života pčelina. Cvjetni prah je različite boje kako je u kojoj biljci. Pčele ga sabiraju jezičcem svojim, pokvase ga malo medom i onda ga prednjim i srednjim nogama postave na stražnje noge. Medom ga pokvase da čvršće stoji na stražnjim nogama. Za pčele, koje nose na srražnjim nogama cvjetni prah, kaže naš narod: „pčele nose gaćice“. Takogje naš narod kaže: „pčele jedu svoj hljeb“. Hljeb znači ovdje što i cvjetni prah. Cvjetni prah kad ga nose pčele na nogama i kad ga u ćelice nabiju, izgleda ugasitiji, nego kad je u cvijetu u prašnicama, a to s toga što ga pčele malo pokvase medom da bolje stoji na stražnjim nogama. Kad ćelicu pčele napune cvjetnim prahom, onda ga preliju još medom da se ne pokvari. S toga uvijek u ćelici cvjetni prah je žut, što je preliven medom. Cvjetni prah, koji su pčele u ćelice stovarile, zove naš narod i rgjom. Na objema nogama stražnjim ponese pčela cvjetnoga praha u jedan put 26,03125 milgr. Toga cvjetnoga praha natovari pčela na jednu nogu isto toliko koliko i na drugu, jer tako joj je lakše letjeti kad je na jednoj i na drugoj stražnjoj nozi jednako težak tovar. Pčela da napuni ćelicu pčelinu treba osamnaest puta da izleti na pašu, treba joj osamnaest tovara i težina cvjetnoga praha u nabijenoj ćelici iznosi 468,56250 milgr. Pčela kad počme sabirati cvjetni prah sa jedne biljke, onda kupi sa iste vrste dotle, dok ne natovari na obje stražnje noge koliko treba. Pčele dakle nekupe cvjetni prah sa različitih vrsta biljka u jedan mah, nego kupe samo s jedne vrste dok ne natovari na obje stražnje noge. Ovo je divno u prirodi uregjeno i samo je tako moguće oplogjenje biljaka po vrstama. Oko šest sahata u jutru a i prije — kako je kad vrijeme — izlijeću pčele na pašu i sabiraju cvjetni prah i med. Prije podne iz posmatranja zna se da pčele više cvjetnoga praha sabiraju, nego poslije podne jer je prije podne vlažniji cvjetni prah i lakše je pčelama sabirati ga. Ovo se zna iz posmatranja. Brojalo se na jedinoj košnici koliko ulete pčela sa cvjetnim prahom, a koliko s medom svakoga sahata od jutra do noći, pa izlazi da u jutro više nanesu pčele cvjetnoga praška, a poslije podne opet više meda. Pri brojanju našlo se da izmegju 11—12 sahata prije podne najviše su dolijetale pčele sa cvjetnim praškom, a izmegju 3—4 sata poslije podne opet najviše ih je dolijetalo s medom. Naravno da izmegju ovijeh pčela što ih mislimo da su s medom dolijetale, biće ih, koje su i vodonoše. Pčele stovarivaju cvjetni prah u ono saće gdje ima legla. Gdje koje ćelice sa cvjetnim prahom i zatvore poklopcem voštenim. U proljeće pčele najviše sabiraju cvjetni prah, jer onda ga najviše treba za hranjenje uljeva. Zima mnogo naroda proguta, za to pčele sa najvećim naporom u proljeće sabiraju cvjetni prah za pomladak svoj. U proljeće sav rad u košnici uložen je na podizanje naroda. Matica nosi neprestano jaja, a pčele sabiraju cvjetni prah i med za hranjenje uljeva dok se družtvo ne umnoži, da bi se med mogao i u ćelice stovarivati kao suvišak za zimovanje i pčelaru za istresivanje. S kakovom žurbom, s kakvim naporom, s kakvim neumornim radom bez odmora i sanka pčele u proljeće sabiraju cvjetni prah i med, svaki se mogao uvjeriti, koji je imao prilike marta mjeseca šetati se pokraj rijeke izmedju zelenih vrba. Kakva armonična zuka raznih insekata razliježe se sa cvjetnih vrba. U toj armoničnoj zuci najdivnije i najdublje izvija slatke glasove pri svome žurnom radu neumorna pčelica. Pa sabirajući cvjetni prah i med, kakvu još veliku uslugu čini cvjetovima! Bez pčela mnogi cvijet ne bi mogao donijeti ploda, sjemena, jer preko njih se oplogjuju biljke. Cvijet od pčele i pčela od cvijeta je nerazlučna.

Razgovori o pčelarstvu.

Učitelj, pčelar Matan i seljaci.

Matan: Hvaljen Bog gospodine, što nam dobra nosite iz Osika?

Učitelj: Kako sam Vam onomad kazivao, otišao sam u Osiek najviše zato, da vidim kalup, po kom se mogu plesti ove najnovije košnice, tako zvane Gravenhorstove svodnjače.

Seljaci: Pa jel šta na tom gospodjine?

Matan: Hajde baš da čujemo šta vi velite o toj novosti, jel' ta košnica čemu i hoćemo li ju mi moći sami plesti?

Učitelj: Što se praktične vriednosti takove svodnjače tiče, neću sada još ništa reći, akoprem se nadam da će i u tom pogledu nadmašiti sve dojakošnje vrsti džirzonaka. Nego inače mi se ta košnica osobito dopada. Prvo i prvo jeftinija je od svake druge džirzonke, a što je najglavnije, može si ju svaki pčelar, koji iole znade pletenjem slame baratati, po stanovitom

kalupu lagano oplesti. Mnogo vriedi i to, da je u njoj laglje umno pčelariti, nego ma u kojoj drugoj džirzonki. Takova je svodnjača upravo kao otvorena knjiga, iz koje može svaki početnik u pčelarstvu, bez velikoga truda, proučiti najglavnija pravila umnoga pčelarstva. Svi poslovi se njekom lahkoćom obavljati dadu, jer se okvirci vade na dolnjoj otvorenoj strani, kada se najme svodnjača okrene, pa se prema tomu može po volji svaki okvirac u svako doba izvaditi i pregledati.

Matan: E bogme, kako vi to govorite, čini mi se, da bi ta svodnjača bila još najbolja za nas seljake, a i najpre bi se mogla u sviet, medju narod razturati.

Učitelj: Tomu se i naš družtveni tajnik nada, pa mi je baš rakao, da će on iz petnih žila nastojati, da naš narod tom košnicom upozna, zato je već našao jednog seljaka, koji po kalupu plete svodnjače. Za naše će družtvo taj isti seljak naplesti za sada dvadeset svodnjača, koje kani uprava još prije proljeća medju družtvene članove razaslati. Meni je takodjer jedna obrečena, pa sam si dao napraviti i kalup, po kom ćemo onda Matane, ako da Bog i sreća junačka još tečajem ove zime svodnjače plesti.

Matane: Bogami ja hoću! slame imam, a nješto se i u pletenju razumijem, pa ako me uputite i kalup pozajmite, plesti ću za vas i za sebe.

Seljaci: Kad je tako a vi gospodjine naručite i za nas kalupe pa ćemo si i mi takove košnice naplesti.

Učitelj: E pa dobro, poslie božića ćemo se opet sastati, a donle ću ja već dobiti gotovu svodnjaču i kalupe, pa ćemo od nove godine udariti u pletenje svodnjača. A sada dragi moji ostajte s bogom i dao Bog da u zdravlju i veselju proveli ove božićne svetke.

Matan i seljaci: I vi snami zajedno, pa da se opet poslie svetaca nadjemo zdravi i zadovoljni.

Zapisnik

redovite odborske sjednice „Slavonskoga pčelarskoga družtva“ obdržavane dne 30. studenoga 1884. u družtvenih prostorijah pod predsjedničtvom blag. gosp. *Franje Šmidta* ml.

Prisutni: g.g. *Josip Auerbach,* II. podpresjednik, *Gabro Lucarić,* blagajnik; *Ivan Heštera,* i *Janko Darebni,* odbornici; *Ljudevit Stuhlhofer* odb. zamjenik i *Bogdan Penjić,* tajnik, kao perovodja ove sjednice. Od članova bijaše prisutan g. *Koloman Bunjik,* šumar iz Vinkovaca, a kao gost pogl. gosp. Hugo Marković, kot. sudac i prisjednik kr. sudb. stola u Osieku.

Pokle je zapisnik prošle odborske sjednice pročitan i ovjerovljen predje se na dnevni red:

1. Glede promjenjenih družtvenih pravilâ izvješćuje predsjednik, da još nisu od visoke kr. zem. vlade potvrdjena prispjela, na što tajnik javlja da je privatnim putem dočuo, da će se u skoro potvrditi i družtvenoj upravi priposlati.

2. Glede zaključka prošle sjednice (toč. IV.) izvješćuje blagajnik da se je pismeno obratio na predsjedničtvo I. podružnice u Valpovo, ali do danas nije dobio nikakova odgovora, niti zna da li je u obće šta u pobiranju prinosa podružničkih članovâ tamo učinjeno.

3. Na predlog tajnika zaključeno je da se, uslied preuredjivanja školskoga vrta, svi družtveni pčelci sa dojakošnjega svoga zimišta prenesu u liepu, suhu i prostranu pivnicu novosagradjene školske sgrade, gdjeno imadu cielu zimu probaviti.

4. G. Ljudevit Stuhlhofer predlaže jedan nacrt paviljona, ali pošto se iz nacrta ovoga uvidilo da taj paviljon nebi odgovarao uvjetom dobroga i praktičnoga pčelinjaka, to se umoljava g. Stuhlhofer da u što kraćem roku i uz naputak družtvenoga tajnika sastavi drugi shodniji nacrt. U tu svrhu izabran je užji odbor sastojeći iz g.g. *Fr. Šmidta* ml. družtv. predsjednika, *Ivana Heštere,* odbornika i *Bogdana Penjića,* družtv. tajnika.

5. Tajnik izvješćuje da je po zaključku prošle sjednice (toč. VIII.) nabavio posebni kalup za pravljenje Gravenhorstovih svodnjačâ, pa takodjer našao i čovjeka, koji je već začeo plesti iste svodnjače. Ujedno izriče tajnik čvrstu nadu da će se te svodnjače još najlaglje kod nas udomiti, jer su ne samo puno jeftinije i jednostavnije od inih džirzonaka, nego su svakom početniku mnogo pristupnije, te se po njih može umno pčelarenje lahko i brzo proučiti.

6.) Tajnik izvješćuje da je nabavio za družtvenu knjižnicu sliedeća djela:

a.) *„Lehre der Honig-Verwertung“* itd. od *W. Lahna* i

b) *„Honig und Bienenpflanzen,* deren Nutzen, Kulturbeschreibung etc. od Frid. Hucka- Oba ova djela izašla su u Oranienburgu 1884., a nabavljena su iz c.

kr. dvorske knjižare Vilh. Fricka u Beču (Graben 27.) Prvo djelo stoji 1 for. 20 nov., a drugo 36 nov.

7.) Tajnik izvješćuje da se je obratio posebnom molbom na Vis kr. zem. vladu u pogledu doznake na podporu, što mu je na predlog same zemalj. vlade visoki sabor za god. 1883. u korist „Slavonskoga pčelarskoga družtva u Osieku" odobrio.

8.) Glede pravljenja Gravenhorstovih svodnjača zaključeno je za sada da se dade na račun družtva napraviti dvadeset komada takovih, ujedno je preuzeo na se tajnik nabavu okviraca za dvadeset komada svodnjača potrebitih.

Iste će se svodnjače uz najumjereniju cienu razšiljati medju družtvene članove, te će prema tomu uprava i kalupe dati priugotoviti, po kojih će si onda svaki pčelar, imajuć pred sobom već gotovu svodnjaču, znati i sam takove pliesti.

9.) Uslied odluke kr. sudb. stola iz zagreba, kojom isti taj kr. sudb. stol ubavješćuje predsjednika, kao zastupnika družtva, da je zaključio, da članak odtiskan u časopisu „Die Drau" br. 34., kao i članak u broju 49. istoga časopisa sačinjava u čitavom svom sadržaju prestupak uvrede poštenja na štetu pčelarskoga družtva u Osieku, te pošto je tom odlukom ujedno pozvan predsjednik, da imade dalnji svoj zahtjev u roku od 14 dana od dana dostave ove presude staviti; to zaključi uprava ova podnieti obtužnicu proti uredniku časopisa „Die Drau." Zastupnikom družtva imenovan je jednoglasno Dr. Šime Mazura, odvjetnik u Zagrebu, komu se ima odmah legalizirana punomoć i gore pomenuta odluka kr. sudb. stola priposlati.

U užji odbor sa pregledanje godišnjih računa izabrana su gg. Franjo Šmidt ml. Josip Auerbach i Bogdan Penjić.

11.) Novi članovi: P. n. gg. *Hugo Marković* kot. sudac i prisjednik kr. sudb. stola u Osieku; *Josip Mencin,* profesor na kr. vel. realci u Osieku i *Alexa Štibochar,* župnik u kuzmincu kod koprivnice uvršteni su poleg obstojećih družtvenih pravila u red podpomagajućih članova od god. 1885.

Pošto neimade itko više kakova predloga, bi sjednica zaključena.

U Osieku dne 30. studenoga 1884.

Franjo Šmidt ml.,
predsjednik.

Bogdan Penjić,
tajnik i perovodja ove sjednice.

Razne viesti

— **(Krasnoga ljetnoga vrcanoga meda)** mogu družtveni članovi još uvjek dobiti i to kilogram po 60 novč., samo se oviem upozoravaju da se naručbinami požure jer će se kašnje i nečlanovom prodavati, pak će ga brzo nestati.

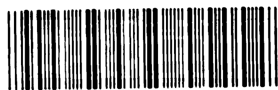
Sve naručbine preuzimlje uredničtvo ovoga glasila.

— **(Hrvatski gospodarski koledar)** za god. 1885. od *Alexandra Russia,* profesora gospodarstva u Križevcih, izišao je prošloga mjeseca, te se prodaje po 1 for. 20 novč. Isti je koledar u žepnom formatu liepo i ukusno izradjen, a svojim sadržajem vrlo zanimiv. Svakomu Hrvatu, a najpače gospodarom, sveštenikom, učiteljem i u obće svim, koji se ma najmanjim gospodarstvom bave, preporučujemo ga na najtoplije. U Osieku se može dobiti kod tajnika „Slavonskoga gospodarskoga družtva". Nakladnik ovoga koledara je G. Neuberg, knjižar u Križevcih.

— **(Pčele ga spasiše).** U madjarskom listu „Méhészeti Lapok" čitasmo sliedeći interesantni slučaj: Stanovnici mjesta F. u Ugarskoj poznati su po cieloj okolici kao bojdžije. Nedavno se je njekoliko tih junaka sastalo u jednoj tamošnjoj krčmi. Nedjelja je bila, pa kadno su se već dobrano ponapili, stadoše se medjusobom pravdati i prepirati. Kad je već dvanajsti sat odbio, nehtjede im krčmar više vina dati, pak pošto su se na to još više uzlarmali, iztura ih iz sobe na ulicu i zatvori krčmu. — Sad je nastala prava graja; povriedjeni gosti zaključe pod vedrim nebom, da će se krčmaru osvetiti, te navale kao pomamni na kućna vrata. Krčmar, uvidiv da mu je život u opasnosti, ako ta bijesna rulja u kuću provali, sjeti se u toj nevolji svojih pčelaca. Odmah pohiti u vrt, pograbi jednu košnicu pčelom i baci ju kroz otvoreni prozor medju izgrednike. Za tilji čas nije bilo više nijednoga pred kućom; izbodeni i dobro markirani razbjegoše se ovi junaci na sve strane. Tako se je krčmar, žrtvujuć jednog pčelca oslobodio tih pijanih napadača, a možebiti da si je tim i život spasio.

P. n. gg. članovi „Centralnoga hrvatskoga pčelarskoga družtva u Osieku" koji godišnjega prinosa još neuplatiše, umoljavaju se da to što prije učine.

Izdaje „Slavonsko pčelarsko družtvo" u Osieku. Tiskom Dragutina Laubnera u Osieku, gor. gradu, kapucinska ulica br. 6.

89094230018
B89094230018A